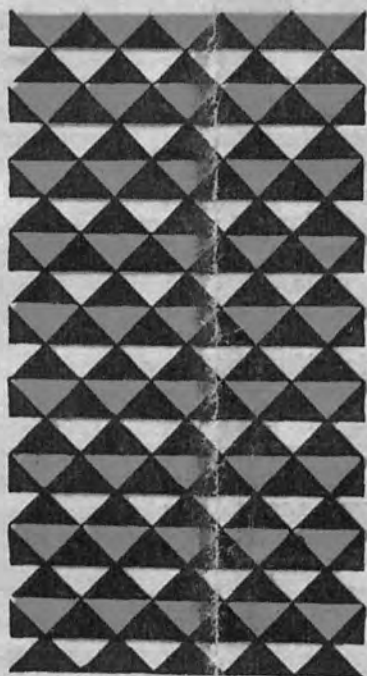


Львів

17.06.3 1938

січень

НОВА ХАТА



1978

Л. Б. П. О. Р. И. С. Т.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:
річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:
річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:
річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:
Княгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:
річна 3 дол.
піврічна 1.50 дол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо присилати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція
не звертає і в тій справі не
листується.



Метке, невипусте видавництво „Світ Дитини“ обдарувало українську дитвору трьома новими книжечками. Це: оповідання Олени Цегельської й Івонни Блажкевичевої і сценічний образок К. Малицької „Вифлеємські діти“.

Блажкевичева вміє писати для дітей, просто, ясно й її дев'ять оповідань із щоденного життя малих, про їх збитки й пригоди, читається легко, з зацікавленням. Історія „Що своє — то своє“ проводить думку про значіння кооперації у нас і вказує, як і малі діти можуть клич „свій до свого“ у себе дома пропагувати. Всі оповідання наскрізь реальні.

Цим і різняться вони від оповідань Цегельської, що в них переважає елемент фантастичний (Лялине весілля, Будний день і Неділя, Котяча рада, Горнятко каші, Мамина запаска, Жовтий черевичок). Тому може й більше припадуть вони до вподоби дітям, що їх захоплює світ уяви. От хочби „Лялине весілля!“ Історія ніби глупенька, але діти зрозуміють, що ляля може тільки полюбити паяца, а не солідного бурмила-медведя. Як і в житті.

Обі книжки надаються на лектуру для дітей з нижчих класів і можуть їм заступити незугарні, обов'язково накинених шкільних читанки.

Сценічний образок „Вифлеємські діти“, овіяний святим подихом далекої Галилеї, землі Христової, підхожий на різдвяні дитячі виставки. Тільки зовсім непотрібно причіпив видавець наприкінці вірш Ю. Шкрумеляка, що з цілістю картини не гармонізує. Ми знаємо, що Юра Шкрумеляк є автором майже половини кожного числа „Світа Дитини“, але долучувати його твір до чужого твору — це якось ніяково.

В. Л.

Кооперативна пропаганда та її завдання. Накладом Рев. Союзу Укр. Кооператив, Ст. 48.

Недавній зїзд кооперативних пропагаторок виказав потребу цієї книжки. Зложились на неї реферати зїзду, що з них один обговорював пропаганду серед сільського (Ірина Домбчевська) та серед міського населення (Ірина Гладка). Доповнили їх резолюції зїзду та вступне слово.

У цьому вступному слові, написаному з тонким зрозумінням пропагандивної роботи, сказано, що „вихідною точкою праці повинен стати умовий і моральний стан тих, над якими має суспільна робітниця працювати“. Тому оба реферати починаються основною аналізою існуючих обставин.

Наше село й місто настільки різняться від себе, що підхід до них повинен бути зовсім інший.

Це й узглядали авторки рефератів. Сільський терен уже доволі опрацьований у нас, тому й пропозиції Ірини Домбчевської звязкі, конкретні. Місто має розчленований суспільний стан і досі є майже несторкане під зглядом кооперативної пропаганди. Тому Ірина Гладка не може подати стійких правил для цієї роботи, а тільки вказівки.

Ще одна заввага: оба реферати узглядають пропагандивну працю тільки серед жіноцтва. А з практики знаємо, що кооперативним пропагаторкам приходиться часто працювати й серед мужчин. У цій роботі виринають нові труднощі (політичні питання), що їх треба б теж узглянути. Та це напевне прийде. Тепер увага нашої кооперації звернена на придбання жіноцтва й тому мабуть книжечка присвячена цьому питанню. Л. Б.

„САМА ШИЮ“ повний курс жіночого крою, зладила А. Цюкан, рисувала Я. Сайовська. — Видавництво „Батьківщина“.

На 32 сторінках великої вісімки дає нам авторка зразки кроїв білля (постільного, жіночого, мужеського та дітчого), а також жіночих і дитячих верхніх одягів, суконь та плащів. До рисунку кроїв додано подрібні описи й пояснення. Авторка вияснює у вступі, що мала великі труднощі з термінологією. Фахова кравецька термінологія у нас ще не усталена і в підручнику крою „Сама шию“ слідно працю над очищенням кравецької термінології з чужомовних термінів.

Авторка курсу крою і її помічниця — молоді фахові сили, що покінчили науку в робітні „Труду“ у Львові, працюють постійно в діяльності жіночого кравецтва як інструкторки й самостійні кравчині.

О. З.

Одинокий журнал для дівчат на наших землях

„СВІТ МОЛОДІ“
виходить у Коломиї вул. Замкова
ч. 37. і містить статті на дуже цікаві, актуальні теми. Річна передплата 3 зл. річно. — — —

Н О В А Х А Т А

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

РІК XIV.

1 СІЧНЯ 1937.

Ч. 1.

В ГОСПОДИНЕНЬКИ ОСТРІ ДВОРОНЬКИ
ГОСПОДИНОНЬКА НАЙРАНШЕ ВСТАЄ,
НАЙРАНШЕ ВСТАЄ, ЛИЧЕНЬКО МИЄ,
СВІТЛИЦЮ МЕТЕ, ХОРОШО ХОДИТЬ,
БО СЯ СПОДІЄ ЛЮБОГО ГОСТЯ.
СТЕЛИ СТОЛОНЬКИ — ВСЕ ТИСОВІІ,
СТЕЛИ ОБРУСИ — ВСЕ ЛЯННЕНЬКІІ,
КЛАДЕ ХЛІБОНЬКО ЖИТНИЙ, ПШЕНИЧНИЙ.
ПРИЙМАЄ БОГА МИРОМ, КАДИЛОМ,
ПРЕЧИСТУ ДІВУ ЗЕЛЕНИМ ВИНОМ,
А АНГЕЛОЧКІВ ПШЕНИЧНИМ ХЛІБОМ.

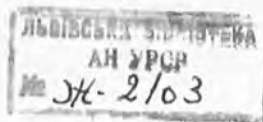
Записала в Желдці З. Тимкевичівна.



Всім читачкам і співробітницям

бажає веселих свят

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТРАЦІЯ
„НОВОЇ ХАТИ“.



Українська ялинка у Тифлісі

Перша Тифліська Жіноча Гімназія була найстарша і найчисленніша у місті, бо мала аж 12 курсів науки: азбучний, 1-ий підготовчий, 2-ий підготовчий, 7 клас гімназії і 2-річний педагогічний курс. Поступали 6—7 літні до азбучного відділу (щось як дитячий садок, передшкілля), а відходили на сьом і по двадцятьці з педагогічного курсу просто на посади вчительок. Там минав цілий молодший вік. Курсистки-педагогічки мали за обов'язок опікуватись молодшими (до 5-ої кл.): давали лекції пробні і зразкові, помагали слабшим ученицям, слідували за поведінкою дітей, писали денники з характеристикою і психологічними нарисами, вели забави, влаштовували вчистоти, вистави, спортові пописи і т. п.

Мені довелося опікуватись азбучним відділом — найтрудніше але й найцікавіше завдання. Двацятьпять дівчаток, всі 6—7-літки різної народності: найбільше грузинок і вірменок, були й татари, кілька росіянок, одна німка, дві польки, дві українки. І всіх їх об'єднувало дитяче зацікавлення до всього. Невязані ніякою програмою, вчительки підбирали все, що могло найбільше запасти в душу дитині і привязати до школи. Найбільше — співи, гри, рукоділля, малювання, виробы забавок, ну й поволеньки втягання в науку. Було цікаво, йшло все жваво й весело, діти вчилися від нас, а ми, молоді вчительки, від них...

Наближалось Різдво. Треба було подумати і про святочні забави для дітей. Традиційну ялинку, що її завжди різнородили чимось оригінальним — то дитячим масковим балом, чи балетом, то національними живими образами й інсценізаціями, концертами і т. п. і на цей раз хотілося чимось оригінальним прикрасити. І придумали... прикрасити ялинку українською колядою...

Діти захоплені й образками дівчат в українському строю і мотивом колядок, пісень і мовою... Все для них нове, безпосереднє, якесь соняшне, аж пахуче... Ну й почалась весела робота. Кожна дівчинка мусіла сама вишити хоч найпростіший взір на сорочку, зробити віночок, вивчити колядки, танцювати гопачка, співати пісень, інсценізувати байку про ді-

да, що посадив ріпку, приготувати костюми жучка, мурки, мишки... Можна собі уявити, як там кожна така мала українка дома термосила матір: а то намисто, а то стрічки, спідничку... добре, що ще тоді про кризу ніхто ніде не чув!... Досить тільки заявитись було в класі, як всі вже обвисають кругом: — „А що сьогодні? А прокажіть колядку! скомпонуйте взір!...". Серед курсисток-опікунок нас було дві українки; одна полька, що надавалась до помочі в усій цій забаві; інші не вміли б допомогти. Щоб підібрати з голосу мелодії і акомпаніємент на роялі до колядок і пісень, запросили німку, дочку гімназійного професора, дуже талановиту музикантку.

Здавалось, що ціле місто зацікавлене було нашим святом, бо наші азбучниці обходили всі класи запрошувати на українську коляду й не тільки дітей, але і з батьками. Наші найменші добилися навіть до попечителя (куратора) шкіл кавказького краю і запросили його на свою ялинку. Попечителем був Яновський, відомий вчений педагог, великий ліберал, хоч старий, але дуже рухливий, маленького росту дідок, прихильний до всякого новаторства, а щирий і доступний дітям. Виявилось, що був по походженні українець із Бесарабії. Обіцяв дітям прийти на їх коляду.

Настав день ялинки. В найбільшій салі, на 3-му поверсі на підвищенні за темною куртиною були три ялинки, прибрані тільки свічками, зірками і блискучим снігом (ватою). Над ними велика промінна зоря, а під ялинкою вертеп у виді української загороди — за плотом хата, обора та стайня... Все вкрите снігом.

Від салі вниз аж до партеру вели широкі сходи — так, що звверху було видно аж до самого низу.

Коли діти й гості зібрались, а попечитель Яновський таки приїхав, росташувались всі наверху навкруги сходів, очікуючи малих колядниць, що мали походом надійти знизу. Наші маленькі українки, одягнені як на образках — у вишитих сорочках, у червоних чобітках, з барвними віночками на голові... Кожна несла світячу зірку в руках. Виступали попарно. Було їх 12 пар, а зпереду одна наймен-

шенька несла найбільшу зорю. Урочисто підіймались по сходах, як ті біблійні світилки з горіючими світильниками. При повній тиші й обгортаючій темноті підносились барвний яркий хорівід. Окружили дівчата вертеп, куртина розгорнулася і понеслася врочисто українська коляда: „Видить Бог"... Переповнена саля стояла зворушена... Потім весело, дзвінко задзвеніла дитячими голосами: „Нова радість стала”...

Похід розв'язався. Все загуло. Діти кинулись, кожна до своєї матері. Старші, поважні в своїх старовинних національних строях грузинки, вірменки — просто не вірили своїм очам і вухам, вдивляючись у барвний образок, прислуховуючись дивній мові і втішаючись своїми доньками...

Друга частина забави — інсценізація байки: „Дід і ріпка” (з якоїсь старої книжки), віршована в дієвих особах: діда, бабки, внучки, жучка, мурки, мишки й ріпки. Всі дівчатка склали коло-город (все те під спів), серед городу дід посадив ріпку, під спів ріпка виросла, дід став її витягати, але не двигнув, покликав бабку і т. д. аж поки всі разом з ріпкою не покотились по долівці... Сміху, веселощів, крику... аж гуло! І накінець танок... Знову коло дівчаток, підспівували: „Ой ходила дівчинка беріжком”... а старші в такт підплескували в долоні (так звичайно у грузин підплескують при танцях). Дві пари найкращих маленьких балетниць затріпали з запалом гопачка. Звідки взялось у них почуття? Як зуміли перейняти темпом, настроєм — як талановиті артистки! А старий Яновський не витримав, покинув усіх поважних педагогів, що його окружали змішався з юрбою дітей і аж променів, підхожуючи на всі боки, в розбурханих дитячих хвилях...

Скінчилась „українська ялинка”, як називали всі цю забаву. Діти порозходилися в своїх вінках до дому...

Чи збереглись у пам'яті в них молодших, як і в мене старої, той веселий шум, той пахучий настрій від квітів, вишитих сорочок, ялин над українською хатою і українських колядок?

Довго потім у гімназії діти любили бавитися в „українську ялинку”...

Дубно, у грудні 1936.

Українське скло

Після занепаду шкляного виробництва княжих часів X—XIII ст., воно відновлюється на наших землях щойно в середині XVI ст. під впливом шкляного виробництва середньої Європи. Відомо, що в 1564 році були шкляні гути на Белзщині, дві в Потиличу коло Рави Руської та по одній на Городенщині та в Калуші.

Гути XVIII—XVIII ст. були переважно в західній і північній Україні, де для того був потрібний матеріал (кварцовий пісок, паливо та ін.) — у північній Галичині, на Волині, Поліссі, північному Поділлі, північній Київщині, Полтавщині і найбільше на Чернігівщині (с. Грузькі 1660 р., с. Гутка, глухівського повіту 1675 р.).

Перші гути на Україні XVI і початку XVII ст. повстали в умовах міської організації праці, коли в добу ренесансу розвинулося у нас міське ремісництво з цеховим устроєм. Майстрами були нерідко заходжі люди, особливо німці, але велику частину складали також і українці.

В XVI—XVII ст. на Україні виробляли у великій кількості скло для шиб, фляшки, посуду, аптичне скло і навіть кришталове скло. Це виробництво не тільки задовольняло місцевий, український попит, але вивозилося за кордон, передовсім до Московщини й Білоруси, зокрема краще „сине” скло, кришталевий посуд і аптичне скло чернігівського виробу вивозили в великій кількості до Москви, Смоленська, Орла, Вязми, Петербурга і навіть до Ріги. І хоч на Московщині заложено першу шкляну фабрику в 1634 р., то проте вивіз українських виробів продовжувався в XVII і XVIII ст., бо московські вироби були гірші від українських.

Наші відомості про гути на Україні значно поширюються в XVIII ст., завдяки головно праці В. Модзалевського про гути на Чернігівщині. Оскільки було поширене гутне виробництво свідчить факт, що В. Модзалевський подає відомості про 110 (сто десять) гут XVII—XVIII ст. лише на одній Чернігівщині! Маємо також відомості про гути в Буську золочівського повіту (Галичина), Хмільнику на Поділлі, Чуднові на Волині, Тарашчі на Київщині. В 1720 р. заложено велику фабрику зеркал і кришталового скла у Києві. В 30-их роках XVIII ст. також в с. Отрохові на Київщині і в с. Рашкові, прилуцького повіту на Полтавщині. Гути на Чернігівщині були переважно у північній і північно-західній частині цієї землі. З більших гут тут відомі Хотилівська, Венривська, Воронівська, пп. Корецьких, Бляшнівська, Олександрівська. Краще кришталове скло виробляли гути: Ожинка (найстарші відомості з 1753 р.),



Форми шкляної посуду. а) Кухлик (Всеукр. музей у Києві). б) Теж. с) Кухоль поч. XIX ст. (Збірка В. Кричевського). d) Бунька (Всеукр. музей у Києві). е) Пляшка XVIII ст. (Збірка В. Кричевського). f) Куманець (Всеукр. музей у Києві).

Пакульська (1767), Бляшнівська (1781), Воронівська, Долотенська, Лукавицька, Олешенська, Олександрівська, Хотилівська.

В козацьку добу гути звичайно закладали на землях козацької старшини, монастирів та інших землевласників, які дуже охоче підтримували гутне виробництво. Цьому дуже сприяв також центральний український уряд. І так, наприклад, за допомогою гетьмана І. Мазепи в 1700 р. докінчено гуту П. Полуботка під Савинками, в 1701 р. — велику гуту чернігівського монастиря в с. Неданчичі, в 1705 р. — гуту Кочубея на р. Улиці.

Оскільки шкляне виробництво було у нас розвинене, свідчить технічна гутницька термінологія та безліч назв звичайної і кришталової посуду. Поруч із спільними назвами гончарських виробів були також і спеціальні: баклаг, банька, барилька, буклинець, бунька, бутелька, волочок, чало, глек, глечик, графінець, графінчик, духовик, кварта, кий, кружка, кубок, кулин, куманець, кухлик, кухня, миска, оболота, окончина, пляшка звичайна і „гарцова”, погребець, полуштоф, пуздерко, пукало, роstrуханець, слоїк, стаконець, сулейка, таца, чарка, чарочка, шклянка, шкляночка, штонка, штоф та багато інших.

Крім того були численні відміни святочного посуду незвичайної форми, релігійного й весільного культу, фігурової посуду й різних забавок, як баранчики, коники, свиньки, півники та інші птахи, пуздерка, ріжки і т. д.

СВЯТА ЙДУТЬ



Перед вітринами — діти. Розпложені до шиб носики і широко відчинені, лискучі очка. Мама тягне за руку, мама спішиться й не дозволяє притулювати носика до шиби. Мама все спішиться перед святами і так якби не бачила тих казочних багатств за вітриною. А вони — діти могли б тут стояти безконечно довго, поки б носик не примерз до шиби. Бо за вітриною — одна казка. Не встане, що чеколяда, то ще з неї такі чудові речі! Медвідь із розпростертими ніжками. Ввесь у срібному, або золотому папері. Або люлька — ніби правдива, що хоч тільки насип тютюну і закури. А це все добро на ялинку! Чого тільки нема! Олівчик, авто, ракета — золоті зірки й срібні паячки. Дерев'яний маримушок — наче просто з ліса, або когутик, такий чубатий! А серед цього добра — ялинка — все в свічках, зо срібним, ангельським волоссям, таким ніжним, ніжним із фіолетним відблиском. Але мама все



тягне далі йти. Но так — у хаті говорили, що не будуть задержуватися надто довго перед ві-

ринами, але хто міг припускати, що тут така краса!

Рух у місті. І кожний іде з клуночком. Все те так святочно — через ці білі пакуночки. Можливо, що в них навіть щось зовсім звичайне, прозаїчне, таке щоденне, але сьогодні кожний пакунок має святочний вигляд, такий наче б у ньому заховані якісь скарби. І кожний нині спішиться, крім дітей, що не можуть відірвати своїх очей і носиків від святочних вітрин. Бо там срібні, золоті, та лискучі — червоні шкляні баньки. Довгі ланцюхи обвивають галузки ялинок, найдивніші звірі-чорти і ангели згідливо позасідали на галузках. Білий лещетар присипаний лискучим снігом висить на довгій шнурочку і гойдається рівномірно. Там вгорі білі пташки, на вершку гострий „шпїц“ із зіркою



Це за вітриною, але не тільки там. Лискучі скарби — порозкладані по торговлиці. На довгих дручках понавішували тендітні ланцюшки з крихкої соломинки й бібулки. Цілі оберемки кошчків, маленьких лямпадок із пацьорків. І щороку все нові „винаходи“. То до гашення свічок, то уліпшені „штучні вогні“, фаєрверки, все нові й нові видумки людської помисловости. Рядом довгі буди з понавішуваними забавками, чеколядовими прикрасами. А над тим усім крик і гамір. Вперте напрошування, гарячі й голосні намови, гамірна рекляма. Щороку те, саме і все з новими відмінами. Одно лиш зовсім незмінне і стає — найбільш святочне — це запах ялинки й вона сама.

Ялинка в місті. Цілий ліс заблуканих, далеких яличок і смерічок. Смерічки з патлатими галузками й ялички з лискучими, білими, підбитими шпильками. Принесли зо своїм запахом святочний настрій у місто. Збиті водно, притрушені снігом з далекого ліса — заповнили торговлиці й площі. Вистелили своїми зеленими шпильками брудні міські бруки. Мало цього, розворушили місто — наче кий запханий у муравлище. Бо це за яличками наплило в місто море купців і купчиків, що порозкладали свої буди з лискучим крамом. Лискучим, — бо усе тепер блистить святочно в місті, усе стоїть під знаком ялинки.

Скільки їх гине щороку у своїй ранній молодості! Але скільки геж радості й дитячого сміху ви-кликують оці ялички, що тепер такі залякані й „бідні“, покидані на торговлиці. Ще день-два і цей ліс яличок розійдеться по всьому місті, — прикрасить вогкі сутерини, де не чіпають на них паперових прикрас, або пишні кімнати, де прикрасять їх електричними лямпами. Кожний створить собі в хаті маленьку байку — уривок із цього моря, що лежить по вітринах.

Крик над торговлицями. Інший крик як щодня, радісний і повний очікування. Тупіт змерзлих ніг і плюскіт рибок у боклагах.



А понад тим запахом зеленої ялички.

Передсвятчна симфонія міста.

У. С.

СЕРЕД НАШИХ ПИСЬМЕННИЦЬ

Що вони пишуть? Як працюють? Що задумують? Ось питання, що цікавлять мабуть кожну нашу читачку. Цікавлять вони й редакцію. Тому звернулась до різних наших письменниць з запитаними.

Перша відповідь напшла від „далекої“ Софії Яблонської. Молода письменниця не придержується стилю наших питань, а відповідає радше на запит, чому не пише.

Відповіді будемо містити по черзі, як напливають.

Софія Яблонська, Юнан-фу



Софія Яблонська зо своїм чоловіком, Ж. Уденом.

Колись у мене було дійсно так, я не могла писати, коли була за-кохана, а коли не була, то не було про що писати!...

А потім було так, що я закохалася в „Далекіх Обрїях“*), та без подорожів не знала про що писати, хоч коли подорожувала, то завжди було стільки нових вра-жінь, переживань, стільки до огля-дання, стільки часу на дорогу, на розпити, що правда, не було коли писати, хіба що на пароплавах, коли дощ падав та холїтання не перешкоджувало тримати пера... Надто мені до писання потрібно „атмосфери“. Правда, як це зву-чить претенсїонально? Хоч для мене це слово виражає тільки кілька майже матеріяльних вимог, як самота, тиша, та брак буденних клопотів на голові; а це не завжди легко здобути.

Отже колись і потім в мене бу-ло, як було... ну, а тепер? Тепер я замужем!!!!...

Ось, ось, ось, — вигукнете всі — ось призналася, сама показала пальцем на боляк!...

Передусім це не боляк, а по-тім мій муж не є мені ніякою пе-решкодою до писання, навпаки він

перший готов на всі уступки, тіль-ки щоб я писала, якщо це мені потрібно до щастя, до моєї рівно-ваги...

То ж пишїть, скажете! Пишїть день, пишїть ніч, пишїть якнай-більше, поки обставини сприя-ють!...

Нї!.. Не вдається! Не можу! — не можу наприклад бачити, як „він“ по вісьмох годинах бюра йде сам самісїнький на прохїд, або для забиття часу до клюбу на карти!... Таким чином замість родинного життя я йому створила хату, що їй по бюрі краще уни-кати, бо там „жінка пише“!...!

Так не йде, це використову-вання, це несправедливий подїл! Я вважаю, що виходячи заміж, я була свїдома моєї постанови та вибору, та що доти сама заробля-ючи на моє життя, я добре знала, що це таке праця, та що праця вимагає хоч дрібочку нагороди, забуття, розривки. Ось чому тепер я вважаю моїм обовязком подвій-но причинитись до того, щоб мій муж надто не відчував, що в нього жінка „письменниця“!..

— Так чому ж, питаєте, не пи-шете, коли ваш муж у бюрі?..

— Чому ж би ні, я пишу, (не рахуючи цього останнього року, коли з огляду на здоровля лікарі

взагалї заборонили всяку літера-турну працю) — але цього писан-ня є три рази за мало, та в десять разів менше ніж цього, що мені здається, маю сказати!...

Я пишу в день не більше як дві-три години по обїді, від чого ще треба відрахувати щонаймен-ше пів години до розгону, пере-читання попередніх сторїнок, вхо-ду в подїю чи то спомин, а цього рїшуче замало!..

— А рано?...

Рано?... Признатися чи ні?... Що-ж, як сповїдь то сповїдь!..

Уявїть собі, що в мене, „цієї завзятої волоцюги“, звідкись там відродився приспаний дух газдинї (це може теж вина усіх таких при-надних порад „Нової Хати“), так що на моїм новім газдївствї (я досї ще ніколи не мала правди-вого дому) менї захотїлось заве-сти масу улїпшень, та всюди, де можна та де гарно, умістити украї-нську нотку, заложити городець, тощо. Надто навчити мого китаї-ця варити українського борщу, пирогів, а до того виробляти сир та масло, — навчити мою китаїтку вишивати рушники, а мій горо-дець цвісти по українськи, — мальвами, соняшниками та роме-нами. Ось нащо та куди розпо-дяться усі мої ранки!

— Може знову запитаєте, чи не шкода стільки витрачуваного часу, коли конечне не мусите?...

— Не мушу, але приємно, та й не думаю, щоб від цього була комусь якась шкода!.. Попри ці усі перешкоди, я не вмію писати під жадним напором, ані тому, щоб бути „пожиточною“, бо в це я не дуже вірю.

Назагал пишу для своєї при-ємности та тільки про те, що ме-не цікавить. Ось мабуть чому я не пишу „літератури“, хоч як де-хто каже „найвищий час“! А наза-гал менї здається, що найкраще пишуть сентиментальні, стопро-центові жінки та „житєві“, себ-то ті, що надусе люблять життя, — над літературу, терпіння, амбі-цію, — хоч тоді ця власне любов до життя і стає їм перешкодою до писання... Сентиментальні жін-

*) „Далекі Обрїї“ це повість з Ки-таю, що їй готує письменниця.

ки найкраще пишуть, коли їх серце наболить, або коли його розпирає щастя, — а як все вигасне то вони найчастіше замовкають, — бо назагал більшості жінкам брак чисто мужеської сили волі, що спирається на „амбіції“, писати щораз більше, щораз ліпше, осягнути верху, бути першим“...

Отже назагал, без жадного примусу, без літературних амбіцій, без сильних переживань, писати є дуже трудно, та іноді навіть скучно. Часом навіть нісенітно списувати свої враження для других, коли життя вас ще саму манить, коли взаїну за стілець і бюро пропонує вам далеку подорож, а то й прецікаву книжку, що її інші написали для вашої приємності, або тільки гарний захід сонця, звичайний прохід по лісі...

Стільки ріжних спокус та приток, щоб не писати, що коли нема твердих постанов писати, „бо треба!“, „бо мушу, — бо хочу!“, тоді писати приходиться рідко, — зате, коли саме „приходиться“, тоді найприємніше.

Тут я навіть не пробую згадати про куди труднішу проблему для жінки, що окрім писання мусить працювати на життя або цілковито займатися хатою, дітьми, мужем, — для них я можу мати тільки глибокий подив. Бо я сама, коли мені приходилось стикатися з бідними буденними клопотами, не вміла була здобутись навіть на довшого листа.

У голові ще гудів бренькіт по-

митого начиння, а думки вже були заняті турботами про обід, непрацьоване білля, про діраві панчохи. Зрозуміло, що в тому й лежить причина, чому багато жінок, що виходять заміж, пишуть менше та гірше, а то й іноді зовсім замовкають. Це через те, що родинне життя, яке б воно не було, ставить жінку, та передусім її, віч-на-віч із буденщиною, що її вона мусить „перетравити“ самотійно, коли хоче дати своїй родині безжурну та затишну атмосферу. А коли не хоче, бунтується проти долі й веде вічну війну з цією буденщиною, тоді від цієї війни розбивається і гіркне ціла родина та з нею й сама жінка. Від цього зрештою література ніяк не може скористати.

На цю складну проблему, що для кожної з нас представляється інакше, дуже трудно дати якунебудь відповідь, тим менше розв'язку. В кожному разі, якщо для деяких жінок проблема представляється подібно, то я перша розумію, чому вони рідко та мало пишуть, та нерado відгукуються на подібні анкети, що на них треба б відповісти з рукою на серці, як при сповіді, битися у груди, хоч так хотілось би гукнути цілому світові:

— „Лихо побері, коли б я не жінка, та коли б я подальше стояла від необхідних дітей, начиння, обіду та скарпиток, — тоді може й я мала б приємність завдати чоловікам питання „щож-то їм перешкоджає писати?“

Можливо теж, що ситуація де-

що змінилась би, коли б жінка зуміла визбутися свого нахилу до „дрібничковости“, себто добре зробленої дрібної праці, вражливості та іноді перечулення, а замість того набралась вона чоловічої впертості, амбіцій та поставила собі — нехай там світ валиться, муж буде без обіду, дитина без сорочки, а я буду писати, „бо це одинока суть мого життя“!...

Та поки прийде до такого перевороту, я думаю, що багато ще переплине рік, — та навіть може декілька з них висохне, — бо надіюся, без огляду на те, що „жінки так мало пишуть“, що вони ще якнайдовше лишуться жінками та добрими матерями, чого нам найбільше треба.

А врешті родинне життя не завжди є перешкодою до творчості жінкам, тим більше тоді, коли в них бажання цієї творчості не є видумкою перехідної амбіції, тільки дійсною потребою духовного „виладування“. Зрештою тільки тоді варто писати, та тільки тоді варто жаліти, як хтось перестав писати.

Окрім того, тепер заводиться, щораз більше жінок, що добровільно відрікаються родини, щоб нічим не спинити свого вибраного шляху творчості... Щастя їм Боже... На закінчення ще раз вертаючись до мого особистого приміру, без огляду на те, що я так мало пишу, зовсім не жалію, що я „жінка“!...

Юнафу 1937.

М. Чапельська.

Українізація помешкання

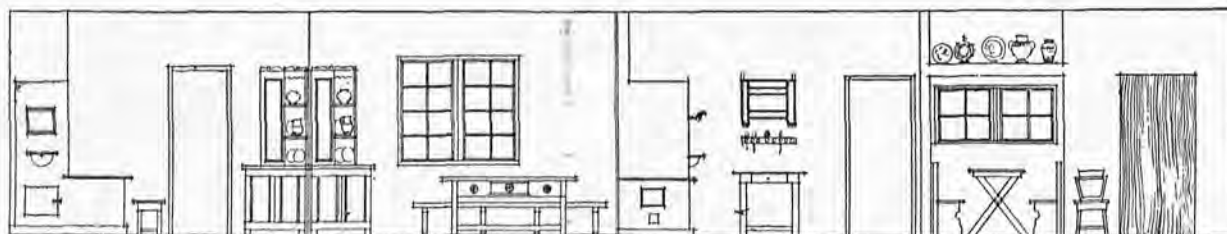
Кухня.

Розвиваючи наш план далше, приступаємо до кухні.

Кухня, це одно з найважливіших місць у цілому домі. Може дехто всміхнеться іронічно на таке твердження, вважаючи його за жіночу вигадку, але коли зважимо, що в кухні ладиться пожива і, що там кожна пані дому перебуває майже

половину дня, зрозуміємо, що кухня повинна бути якнайвигідніша, найчистіша й практично уложена, но і, по можності, приємна. Вона навіть повинна бути настільки привітна, щоб там невеличка родина могла евентуально зісти друге снідання, підвечірок, чи навіть і вечерю. Це заощаджує господині багато роботи й непотріб-

ної біганини по кімнатах. Тому, тут запроектована кухня має досить декоративних елементів, як ось малий мисничок і станок на варехи й дерев'яні ложки ((ч. 8.), між печею і дверима, що виходять до сіней. Ту саму, вже зовсім декоративну роль відіграє полочка з мисками й дзбанками над вглибленням. Саме ці деталі, що



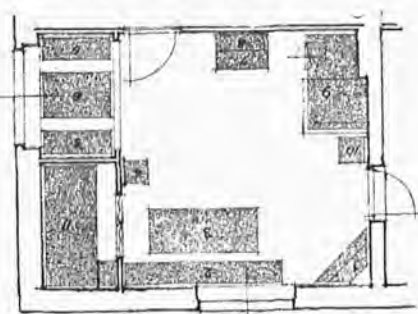
Чотири стіни кухні.

до речі довісім не заваджають у праці, надають нашій кухні привітного й затишного вигляду сільської світлиці. До того припиняється ще трикутна шафка (ч. 1.) на начиння чи інші підручні предмети щоденно вжитку.

Завіска при заглибині, де стоїть ліжко домашньої поміщиці (якщо вона не має своєї окремої кімнатки на горі) може бути з барвної народної тканини в кратки, чи паски. Крім кераміки це одинокі барвна пляма, тому добираючи під оглядом краси кераміку до завіски, чи навпаки, можемо надати цілій кухні бажану кольорову гаму, після власних уподобань. Нпр. брунатно-червону подільську, чорну — сокальську, кремову — гуцульську й полтавську; або зелену, брунатну й кремову; чи тільки двох тонах. — Така барвна сполука тканини з керамікою дає багато цікавих можливостей, відповідно до обласного походження тих виробів.

Хоч ця кухня невелика, робить враження простірної, це тому, що стіл (ч. 3.) стоїть під вікном, а не по-середині, де забирав би багато більше місця. Коло печі приміщено ще один підручний столик (ч. 7.), щоб за кожним предметом не треба було ходити до великого стола.

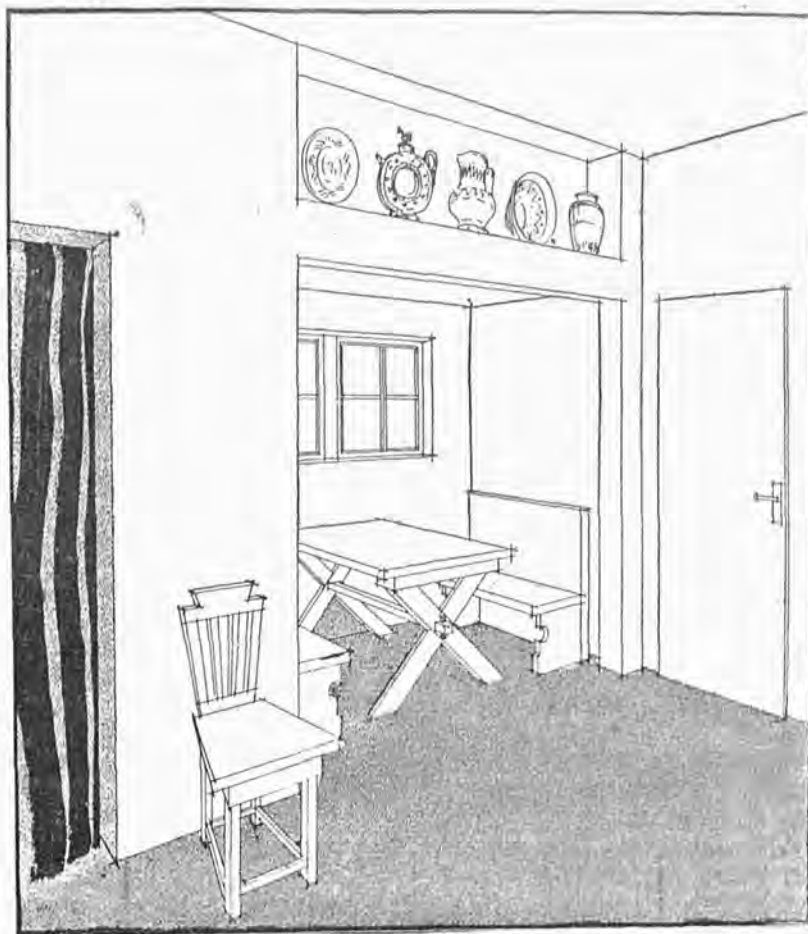
У сільській хаті звичайно головну вагу кладеться на піч, куди



Плян кухні.

селянки засувають горшки зо стравою, зате саме місце до варення з „плитою“ мале. Однак міський спосіб варення вимагає великої плити до варення, а меншої печі до печення. Це псує стилевий вигляд печі, але тут такий компроміс необхідний. Зберігаючи загальний народний характер, можна піч собі упростити, як у міщанських домах.

Вглиблення зо столиком (ч. 6.) і лавами (ч. 5.) може служити за побічну їдальню для членів родини, де, як уже вище сказано, можна подавати друге снідання, підвечірок, чи вечерю. В більшому



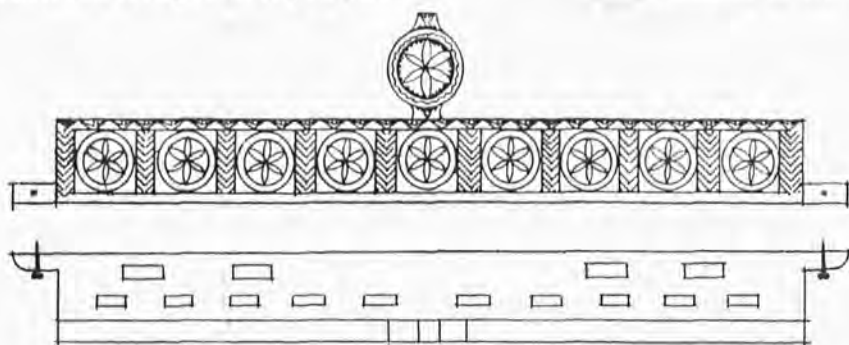
Затишний куток у кухні.

господарстві цю алькову можна б замінити на комору, але тоді і братимемо світло з малого віконця над столиком. А це незручно, бо в добре освітленій кухні праця іде скорше й легше.

Звернім увагу на ще одну характеристику цієї кухні, а саме, що тут стіни не удекоровані цілою виставою ринок, горшків, накривок, тощо. Така сумнівна декорація, поминувши те, що вона опоганює, зокрема ніяк не годиться зо стилем зукраїнізованої кухні, а ще до того є дуже негігієнічна, — в місті ті всі посудини стаються збірниками пилу, а на селі прибіжищем для мух, що їх так важко там позбутися. Перед ужит-

ком кожного з тих предметів, треба б його солідно вимити, а це спричинює подвійну, непотрібну роботу для господині, чи домашньої поміщиці. На це є призначена велика комора, коло умивальні (гл. загальний плян хати, рис. ч. 1, ч. „Н. Х.“ 23., 1937). Відповідно до потреб господині її можна побільшити, чи зменшити, получити з кухнею через умивальню, або навіть помінати їхнє положення. Не забуваймо, що маємо ще сіни, де напевно найдемо місце на шафку на мітли, щітки, стирки до пороку, ведра тощо. Таким способом позбуваємося із кухні багато предметів, непотрібних завжди

(Докінчення на ст. 16).



Лижник на ложки й варехи.

Косметика, що небагато коштує

(На маргінесі книжки пані Ментнон із XVII століття).

Знаменитим середником на цьому очей і високснення пернів: наповнити малі мішечки пелюстками рожі й квітами рум'янку, висунути, а відтак мочити в гарячій воді і прикладати до очей.

Хочете мати червоні, повні уста, масуйте їх щодня легко кілька минут шорстким полотенцем.

Для скріплення м'язів обличчя спробуйте „сіесту з пушком“ наших прабабунь. Витягали вони з перини чи подушки мале пір'ячко і кільканадцять хвилин дули в нього, підтримуючи у повітрі. Не було воно таке смішне, як здавалося б. Це рух лица, що при ньому м'язи мають ідеальний уклад — і програма сьогоденних косметичних заходів поручає, хоч без пір'ячка. Такий сам рух губ при звсім спокійнім обличчі.

Другим засобом для скріплення м'язів — це масаж лица. Можна його, по рецепті пані Ментнон, і самій щоденно зробити без ніяких коштів. поплескуючи легко лица, сколиці очей, бороди й підборіддя для оживлення кровообігу. Добре теж злегка щипати шкіру, або потирати пальцями в напрямі від уст до скроне для підняття м'язів угору.

Хочете мати густі брови, вистачить намастити їх на ніч кількома каплями ридинового оліїку. Тільки не вискубувати! На що те? „З бровами чи без брів?“ помістив недавно французький письменник Павло Моран рівночасно в кількох часописах статтю в оброні жіночих брів.

„Жінки — пише він — часто поклоняються моді, що в очах мужчин є безглузда. Навіщо жінки голять і вискубують собі брови? Мабуть хочуть наслідувати фільмових артисток. Але кінові зорі позбуваються тієї цінної, завжди індивідуальної краси лише тому, щоб очі їх не зраджували правдивих почувань. Артистці, що приневолена кілька разів у рік зображати іншу людину, вигідніше мати лице без виразу, що на ньому характеризатор — відповідно до ролі — на малює чи то острах, чи штучну невинність, чи стилізоване зачудування. Але чейже є жінки, що не хочуть бути фільмовими артистками? Чому ж вони піддаються операції, якої наслідки такі, що всі жіночі лица виглядають однаково, без тіней і світла,

наче б то були фасади новочасних домів, що їм щойно будівничий надає характер при допомозі штукатурії. Зректися брів — це зректись виразу лица. Без брів жіноче лице стає маскою. Коли правдиві брови зближаються до себе, означає це негодування або переляк — коли підіймаються, на лиці появляється радість, чи надія. Вже Бюффон сказав: „Очі й брови це та частина обличчя, що творить характер фізіогномії“. Чудні часи — кінчить Моран — коли жінки визбуваються брів, а рівночасно до природних вій додають ще й штучні“.

Визбуваємось брів, це глупо, але хотіли б теж визбутися і зморщків на лиці — і це природно. Зморщки старіють, а ніхто з нас не хоче бути старим, навіть із вигляду. Сучасна косметика при допомозі хемічних препаратів розтягає і стягає шкіру — у пані Ментнон находимо рецепту зовсім просту й несконпліковану, що й наші бабуні вживали, а саме: масочку з білка. Добре вимите лице натерти білком із курячого яйця. Білко застигає вмить і держить лице, гей у масці. За 15 минут змиваємо білко соком із цитрини, а відтак теплою водою.

Так само успішні є вітамінні масочки із свіжих душених овочів. І в підручнику пані Ментнон, і в косметичі наших бабунь, і в теперішній штучній косметичі багато місця присвячено овочевим сокам, що відсвіжують і скріплюють шкіру. Перше місце належить тут суніям і трускавкам. Хто не має часу на витискання соку, то нехай принайменше перетре щодня рано лице свіжим овочем. А пальогічні прикмети мають вишні (знаменито стягають розширені пори), яблука, що виділюють залізо, навіть грушки, бросквині, морелі, а передовсім огірок, що його примінення в косметичі здавна відоме.

А овочеву масочку робимо в той спосіб: Розтираємо на тарілці 10—12 трускавок або суніць на м'яз. При товстій шкірі додаємо до них сок із чвертки цитрини, при сухій ложочку сметанки. Дяку розмазуємо тоненькою верствою на платок мерлі і накладаємо на лице. Під таким окладом треба спокійно полежати 10—15 минут, поплескуючи його час до часу, щоб маса не засохла. Зняв-

ши оклад, змити лице теплою водою.

А ось вам ще припис на молочко з трускавок, що його можна переховати на зиму.

Витискаємо крізь платок стільки трускавок чи суніць, щоб одержати пів склянки соку. Переціджуємо двічі, щоб був прозорий. Додаємо дрібку порошку-бораксу і кілька капель доброї кольонської води. Усе добре вимішавши, доливаємо чверть склянки молока звичайного, а ще краще миндального. Зливаємо усе до добре закоркованого флякону й миемо цим молочком постійно лице. Вислід ревеліційний.

Хочете мати гнучку шию, гімнастикуйте її по кілька разів у день, повертаючи голову поволі вправо і вліво якнайдалше аж до опера на рамені.

Хочете мати струнку стать і гарний хід, вживайте щораня такої руханки: Положіть на голову 2—3 книжки, схрестіть руки позаду в той спосіб, що захоплюєте долонею лікоть противної руки й обійдіть 10—15 разів доокруги кімнати, задержуючи рівновагу.

Хочете мати живі блискучі очі, уладьте собі два-три рази на день таке: Сидячи неподвижно, повертайте очима від підлоги до стелі, відтак вліво і знову вниз. Так із десять разів.

Котра з вас, любі читачки, тих наших рецепт стане придержуватись, буде струнка як пальма, гладкошкіра як вуж, гарна й молода в найпізнішу старість, як Нінон де Лянкльо. Що, дай Боже, усім нам!

Хризантема.

„DISTINCTION“ косметичний кабінет

бажає всім ВП. Клієнтам

ВЕСЕЛИХ СВАТ!

„DISTINCT ON“

косметичний кабінет

Коперника 42 а. Тел. 272-18

виконує всі косметичні заходи найновішими методами. Спеціальні прикрашення перед карнавалом. „Distinction“ провадить концесіоновані косметичні курси. Вписи на черговий курс вже зачались. Початок викладів 15/II 1937.

Наталка Гаврих.

СВЯТОЧНЕ ПЕЧИВО

Свята вже за порогом — як то часто говориться. Надходить час, що кожна господиня мусить хоч хвилинку застановитись над печивом. Скористаю з пагоди і позволю собі сказати дещо про печиво, але так — чорне на білім.

Тіста печені можемо поділити на певні групи, після способу їх виконання.

- 1 тісто дріжджове,
- 2 „ крихке, півкрихке,
- 3 „ французьке, півфранцузьке,
- 4 „ а) бішкотове,
б) макаронікове,
- 5 „ птисьове.

Всі тіста підчас печення виростають і тоді тісто є добре. В протилежному разі кажемо, що тісто нам не вдалось. Тісто, коли не виросло, є забите, тверде, з закальцем, несмашне й нездорове.

Яка є причина, що тісто росте?

1. відповідний додаток рідини, що парує підчас печення.
2. воздух, що входить до тіста, коли його виробляємо.
3. шум із білків, що в ньому є велика кількість воздуха.
4. дріжджі, які є причиною, що з тіста виділюється CO_2 (двоокис вугля), газ і алкоголь.
5. порошок дріжджовий, що з нього виходить підчас печення CO_2 .

Ці всі вище вичислені складники підчас печення підносять тісто, а висока температура стинає білок, мука переходить у певного роду клей і все це творить якби руштовання, так що тісто не опадає.

Дріжджове тісто.

Головні складники дріжджового тіста це мука, вода або молоко, дріжджі, сіль. Додаткові складники це товщ, яйця, цукор, приправи.

Пристаючи до роботи дріжджового тіста, мусимо зробити собі розчин. Розчин робимо в склянці, розмішуючи ложечкою дріжджі, трошки муки, цукру й молока. Потім вставляємо це до миски з теплою водою. Так переконуємось, чи дріжджі є свіжі і добрі, та ще й розмножуємо собі їх. З хвилиною, як ми зачинаємо місити тісто, що до нього купили 2 дека дріжджів, в розчині маємо вже найменше 3 дека.

Опісля беремо прочі складники й замішуємо тісто. Воно мусить вирости на 100%. Формуємо по-

трібний нам вигляд тіста (булка, пітруця, рогаики) і знов тісто мусить підрости на 100%. Щойно годі печемо. Дріжджів даємо 3 дека на 1 кг. муки при звичайному тісті. З хвилиною як входять якісь додатки, а саме велика кількість яєць, товщу, бакалій, мусимо збільшити кількість дріжджів.

Крихке тісто.

Головні складники: мука, товщ, цукор, жовтка, часом сметана. Товщу входить стільки, скільки муки. Жовтка давати варені, перетерті через сито. Товщ сікти з мукою, додати жовток, цукор і скоро замісити.

- | | |
|---------------|-----------------------------------|
| 12 дека муки, | } звичайні
крухкі
тісточка. |
| 8 „ масла, | |
| 4 „ цукру, | |
| 1 „ жовток. | |

Зближене до тіста крихкого є тісто півкрихке. Але кількість товщу є менша, тому приходить додаток сметани і дріжджового порошку.

Тісто півкрихке робимо так само, як крихке і вживаємо на коржик з яблуками, мармелядою і т.д.

- | | |
|---------------|-----------------------------------|
| 50 дека муки, | } звичайне
півкрихке
тісто. |
| 18 „ товщу, | |
| 20 „ цукру, | |
| 1 яйце. | |

Французьке і півфранцузьке тісто.

Тісто французьке в теперішніх часах уступає з нашого стола. На його місце входить тісто півфранцузьке, що майже не різниться від французького тіста, а праці при ньому в порівнянні з французьким тістом майже немає. Тому то французьке тісто залишу в спокою. Немає у нас тепер часу його робити, то й шкода про те писати.

Півфранцузьке тісто мусимо замісити день наперед. Робимо його так, як крихке тісто, лиш додаємо трошки квасної сметани, жовток не є конечний. Додаємо сирий і то лиш для краси.

Тісто так залишаємо на ніч і в ньому діє ферментація. Через це воно нам пізніше листкується. На слідує день, не тачаючи зовсім, надаємо йому відразу відповідну форму.

Тісто тачаємо раз досить тонко, бо виростає тричі стільки.

- | | |
|------------------|---------------------------|
| 20 дека муки, | } півфранцузьке
тісто. |
| 18 „ масла, | |
| 3 ложки сметани. | |
| 1 сирий жовток. | |

Різдвяне ПЕЧИВО



Dr. OETKER'S

„Backin-om“

і корінною приправою до медівників

Бішкотове тісто.

Підставні складники: яйця, цукор, мука.

Втираємо сильно жовтка з цукром, додаємо муки й шуму з білків. На 1 яйце йде 3 дека цукру і 2 дека муки.

Цукор мусить бути в виді мучки, бо тоді бішкорт є пушистий, легкий. Тісто це робимо в останній хвилі перед печенням і в тій же хвилині, вимішавши з шумом, вставляємо до печі. На місце муки може увійти терта булка, орехи, мигдали й тоді дістаємо тісто макаронікове.

Птисьове тісто.

Тісто птисьове це група зовсім відмінна від попередніх. Це тісто зроблене на певного роду запражці. Підставою його є розклеєна мука на воді з малим додатком товщу. Опісля втираємо в мисці цю масу, додаючи по черзі цілі яйця. До тіста цього входить великий відсоток води, що підчас печення парує, а також воздуху, що його втираємо в тісто. Цей воздух є причиною, що тісто дуже виростає і всередині є пуста.

- | | |
|--------------------|----------------------|
| чверть літри води, | } птисьове
тісто. |
| 6 дека масла, | |
| 10 дека муки, | |
| 3—4 яйця. | |

Львів у грудні

Початок грудня — пошехонський місяць родинарувань. Передусім усі без винятку мешкатарі мають повсякденний жал до грудня. Подурив гроші епігою, але з цього скоро лишається тільки бодати на вулицях міста. А що мешкатарями тепер майже всі, то сміло можна сказати, що всі мають жал до грудня. Скажете — що має сміг і мешката до товариського життя? А власне, що має — і то дуже багато. Хіба не завважили ви, що мешкатарство це не тільки спорт, але й поважний відтінок товариського життя? Поминаємо вже розривковий імпрезний спортівний клубів, але хіба не є товариськими осередками мешкатарські табори, чи не збираються на змаганнях окрім завантажених мешкатарів цілі гуртки „неділних“, що то ледве вміють їздити й раз враз наступають самі собі на дошки. Але мимо цього випирало йдуть на місце такого „збіговниці“, одні задля руху й воздуха, а другі йдуть туди для товариства. А чи не зустрічали ви молодих дівчат та хлопців, що зрікаються карнавалу задля мешкатарства? — Справді можна сказати, що товариське життя перенеслося частинно на свіжий воздух. Але очевидно — тільки частинно. Не все ж є сміг. А в грудні, особливо спершу, було його обмаль.

Треба сподіватись, що коли нема смігу, тоді на інших відтинках товариського життя рух. Та де там! Апатія мешкатарів поділяла мабуть на всіх і навіть св. Андрій не зміг стягнути на завбаву більше людей. Вправді, завдяки тому добре було танцювати в жовтій салі Народного Дому — де якраз улаштувала „Андрійка“ „Порадні Матерей“. Але всетаки якось краще почувалося, коли є більше людей. Нехай, що тоді не дуже то добре танцювати.

Не зацікавили багатьох Андріївські чари, то можна було сподіватись, що св. Миколай стрінеється з більшим ентузіазмом. І якщо брати під увагу скількість улажених „Миколайків“ — то справді, треба признати, що св. Миколай тішиється великою симпатією. Бо то в навечеря св. Миколая — вечірниць студ. кружка „Р. Ш.“, та окремо Центросоюзників, а в неділю традиційний „Миколай“ Т-ва Захоронки, Миколай у клубі „Молодої Громади“, в „КЛК“. Очевидно, що при такій кількості імпрез св. Миколай не був в силі всіх як слід обійти — і мабуть тому не схотів відвідати ані Захоронки, ані „КЛК“. А у студентів, в суботу, вправді був, але якийсь недотепний, млявий. Виходить, що всі молоді не заслужили собі як слід на такі відвідини, або... зовсім не дбають про св. Миколая, як це наказує традиція. Попросту зійшлися, щоб витанцюватися, а не на те, щоб за посередництвом св. Миколая обдарувати себе дотепними або навіть злобними подарунками. Чи нема вже може дотепних людей? А може взагалі нема таких товариських звязків і співжиття між молоддю, які пасували б дотепні миколайські вигадки? Але на „Молодої Громаді“ вигадки не забракло. Який цікавий скеч, не банальний, а веселий, що з ним співділяють усі присутні! Які дотепні подарунки ї жарті! А в слід за цим настрий! Треба надіятися, що й молодші заслужать собі на такого „Миколая“ — але вже аж на наступний рік.

Окрім цих більших імпрез враз то нові крути робить для себе й про себе менші. Це Центросоюзники, що улажують свої танці в малій салі Т-ва Лисенка. Товариськими сходинами закінчилося теж свято 10-ліття кооп. Плат. Після річної програми з рефератами зібрався пленум кооперативу, представники та гості при чаю й гомариській гутірці. А потім пайшлись охочі до танцю при патефоні з голосником.

Миколай приїде незалежно від забав один дарунок для всіх: це сміг. Вправді невеликий і про дальші маневри на мешкатах годі ще думати, але всежтаки стали мешкатарям відрадіше.

У цей же день св. Миколая цілий майже український Львів мав нагоду стрінувшись й „оглянути себе“ на академії у честь Миколи Лисенка, що відбулася у салі Великого міського Театру. Імпреза паскрізь музична — й не було б тут про неї згадки, якби не те, що імпреза в Великому Театрі крім свого безпосереднього значіння мають теж і певні товариські моменти. Це іменно можливість стрінувшись в кулоарах театру, побачити себе й порозмовляти.

Якщо ми вже при того роду імпрезах, то слід згадати і про виступ хору Котка, але знов не з музичної точки погляду. Бо хор Котка своїм виступом зібрав битком набиту салю і то переважно з крутів молоді. А крім цього зацікавив нас і своїм зовнішнім, ефектним виступом у гуцульських строях.

Нові вражіння дала львівській публіці виставка праць мистця О. Грищенка. Ціла низка акварель та олій, що їх приміщено в залах дому Просвіти настільки нова для нашої публіки своїм сюжетом, підходом та технікою, що повинна була зацікавити широкі круги громадянства. Тимчасом тих, що відвідують виставку, назагал не надто багато.

Свята певно будемо святкувати в родинному крузі, або... на мешкатах. Але потім стрінемося наневно на Маланці. І то не тільки у Львові, але всюди закінить товариське життя.

Як воно йде по менших містах і містечках? Цікаво було б довідатися. Може хтось поділиться з нами вражіннями? Ми ждемо!

Уна.

МЕШКАНЕВИЙ ПОРАДНИК

1. Я хотіла б гарний взір на портієри з білого льняного полотна. Прошу поради мені, або й вибрати і пісати.

О. Г.

1. Не кажете нічого який саме взір хотіли б мати. Чи бажаєте квітчастий, геометричний взір? Не кажете також нічого про техніку, чи мав би бути хрестиковий, чи лизинний. А також просимо подати чи хочете багато вишиття, чи лише мало. У ч. 24. подали кілька проектів на портієри, може котрийсь вам підійде.

За післяплатаю не радимо вам вислати. Взір коштує небагато, а порто його дуже здорожить. Краще прислати наперед готівку.

2. З зацікавленням чекаю дальшого тягу статтей М. Чапельської. Ношуся з ідеєю влаштувати собі по українськи одну кімнату. Ще не знаю, чи це буде їдальня, чи гостинна кімната. Це залежить від того, який проект мені підійде. Але хочу вже тепер запитатись про обтягнення меблів. Чи не можна б це зробити крайками?

Передплата з Покуття.

2. Про обтягнення меблів говоритиме п. Чапельська у відповідному місці. Тут лише скажемо, що обтягнення крайками зовсім невідповідне. Передовсім крайка вузька і ви мусите її складати. Тоді краще взяти ширший матеріал, а таких є багато в народньому ткацтві. А по друге крайковий взір доволі пестрий, неспокійний. Ширші площі тканин, як запаски, чи бесаги спокійніші в рисунку.

Коли живете на Покутті, то маєте великий вибір гарних сільських тканин. Покуцьких і гуцульських запасок є дуже багато. Є також картатий вовняний матеріал на бесаги в дуже гарних відтінках. На місці можете собі дібрати саме те, що хочете.

КОСМЕТИЧНИЙ ПОРАДНИК.

1. Мої руки дуже шореткі і легко червоніють зимою. Чому це так? Стараюсь натовщувати їх на ліч кремом, але й це мало помагає. Прошу пояснити мені в чому лежить причина і якого крему вживати.

Славка Г.

1. Червоність рук є з відмороження 1-шої ступені. Усунути можна ручними та електричними (гальванічною струєю) масажми, купелями рук на перемін у зимній і теплій воді, вкінці натовщуванням товстим кремом.

Треба це робити довший час, постійно, щодня рано і ввечір.

Ідучи на двір вбирати теплі рукавички.

2. Я мала в семінарі товаришку, що була рудава. Ціле лице мала усіяне веспівками, що були якісь аж червоні. Якось недавно стрічаю її й на перший погляд її не пізнала. Лицько рожеве, гладке, ні сліду тих плям, що колись її погнали. Розпитую і довідуюсь, що вона роздобула приватно якусь прямо „чудову“ масть. Обіцяла її мені постарати, бо й я маю трохи веснівок. Вживаю її від кількох днів і також здивована вислідом. Та враз побоююсь, чи ця масть не шкідлива для шкіри. Чи не можна б її заналізувати? Я могла б прислати пробку.

Гая Д.

2. У сучасній косметичці вживається проти веснівок нешкідливих, вибілюючих мастей. Є це одначе засіб трошки довший. Коли Ваша „чудова“ масть ділає так скоро, то не є виключене, що має в собі сильні хемічні складники, шкідливі для здоров'я і заборонені законом, як преципітат ртуті.

На Ваше бажання можу цю масть хемічно розібрати.

Романтика радіоприймачів

Кожна епоха має свою романтику. Ось середньовіччя з романтичними трубадурами, що співали під балконами дами свого серця. Уявляєте собі таку сцену? На небі місяць, як млинкове коло, або такий з профілю-кокетинний — на балконі дама з буфястими рукавами (час до часу романтично зідхне), а в долоні „він“, із рукою на серці, виводить зворушливі трелі. Або інша сцена — в вузьких готичських еркерах гаптують дами тонким шовком та час до часу визирають вікном, чи не їдуть їхні мужи-лицарі з далекої виправи. А на низеньких стільцях співаки пригравують на люти та співають свої пісні. Це в середньовіччі. А у нашу давнину? Бандуристи оточені дівчатами, синьоволосі кобзарі з заслужаними козаками.

А тепер, думаєте, годі уявити собі таку ідилічну сцену. У нас, тепер тільки посіп, рух, гармідер, техніка й знаходи й на якунебудь романтику нема ні місця, ні часу. Навіть як слухаєте музики, то в ясно освітленій салі, за добре заплачені гроші, на стисло означених місцях. Безперечно це мистецтво, краса, але з романтики тут ні сліду.

А власне, що є романтика й у нас. Ви цікаві? Не уявляєте собі? Ось сцена, чи дуже різна від середньовіччя? Уявіть собі модерний, глибокий фотель, біля модерного, широкого вікна. На фотелі модерна жінка, плете модерний светер і час до часу визирає через вікно (модерне), чи не йде її муж з каварні (навізуючи до каварнянних двобоїв — непаچه модерний лицар з виправи). А притім слухає вона виправді не люти, але модерного радія. А цілість — чи не повна романтика в модерному стилі?

Або кажім замість сцени з бандуристом. Меблі похід стіну, запросити гостей, покрутити радієві гузики — і готова ідилія — щось, як радієва толока.

Бо кожна епоха має свою романтику. Як це вам ще замалий доказ, то я можу списати цілий том із картинами модерної романтики. Приміром ви, фотель, усі світла згашені, жевріють тільки лампи радіоприймача й тиха, відповідно нарегульована музика товаришить вашим мріям. Або... але годі, думаю, що тих примірів досить. В кожнім разі мені це вистачило і я в погоні за модерною романтикою рішила купити собі радіоприймач. Який, це навіть не треба казати — звісно український, отже ясно, що в „Ергоні“. Виправді до купна не встане охоти й навіть рішення, треба ще чогось, а в мене ще підвишки не було. Але думаю собі, піду, подивлюсь, огляну, но а головне спитаю, чи можна на рати. Ерго́н недалеко, при ул. Сикетуській ч. 48, отже йду.

При тім підшиваюсь під ролю репортера. Бо то знаєте якось ніяково так приватно випитувати когось. А репор-

терові — то навіть про ціни „випидає“ питати, не кунуючи. Отже — поважні й відважні міна — і йду.

Вирішив радіоприймач „Ерго́н“. Так правду сказавши, я є майже заскочена. Бо я думала, що наш промисел це: двоє робітників, які є рінчотасно урядовцями, кількох директорів, а те все в одній кімнаті. А „Ерго́н“ — 15 робітників, які цілий час мають стільки праці, що не встигають за замовленнями. Думаю собі, певно кунують готів складові частини й тільки змонтовують. Та де там! Виробляють майже все самі на власній токарні і т. п. Не їмонує це вам? Бо мені заімпонувало. А поділ праці — як у наймодернішій фабриці.

Хочу знати докладно, що саме виробляє „Ерго́н“, т. зв. які радіоприймачі. Не вимагайте тільки від мене, щоб я вам описала ці радіоприймачі з технічної точки погляду. Не вимагайте бо... я з фізики все мала кепиську ноту. Яку саме, теж не скажу. В кожнім разі „дуже добре“ не „стояло“ з фізики на сві-



доцтві й тому я скажу тільки з точки погляду слухача, що „Ерго́н“ виробляє чотири типи радіоприймачів. Мене з огляду на ціну зацікавив т. зв. „Народний“. Уявіть собі, що не тільки мене, бо як каже п. інж. Раковський, у Німеччині такий тип радіоприймача розійшовся у кількості 2,000,000 (словами два мільйони). Уявляєте собі? Другий тип для більш вибагливих слухачів, це „Гетьман“, а вже найкращі два, це оба „Велети“. Чотири типи радіоприймачів



ПОВІДОМЛЯЄМО,

що по поверненні з заграниці запасли ми наш
сальон у найновішій креації корсетів,
корсетів і нагрудників

**Ф-МА ПІЗЕН,
ЛВІВ,**

Приймаємо талони С. О. Т.

часово в ПАСАЖІ МІКОЛАША

Найкращу якість:

білля

панчіх

скарпиток



Найновіші взори:

шаликів

краваток

хустинок

по найдешевших цінах дістанете

в кооп. „БАЗАР“ у Львові Руська ч. 3.

Кожна досвідчена хозяйка знає, що тільки

ПЕРШОЯКІСНЕ МАСЛО

МАСЛО СОЮЗУ

забезпечує печиву й тісточкам знаменитий смак

достосовані до всяких можливостей і смаку покупців. Одним словом кожний з нас найде для себе щось відповідне. І я теж найшла собі на біду, бо тепер сниться мені по ночах радіоприймач Супер „Велет“, що пригравляє мені й моїм гостям підчас Різдва. А над радіом „Гетьман“ бється з „Народним“ — хто ліпший. Прийдеться хіба зректися нового плаща через цього „Велета“, що не дає мені спати. Ось тобі модерна романтика.

У.

святочні НЕСПОДІВАНКИ

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жах,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту

Добре печиво
гарантує

„АРОЗА“

ПОРОШКИ
ДО ПЕЧИВА



МІКА

Капелюхи,
рукавички
квіти.

Львів, вул. Пекарська 1а.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію
„ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“,
підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.
Знамениті в смаку поживні, дешеві.

„ХРОМ“,

Львів, вул. Руська 20.,
ТЕЛЕФОН 271-83

поручає по найдешевших цінах
футра жіночі і чоловічі
— та —

всякого роду футрянні шкірки,
як також **перефасоновує**
і перероблює уживані футра
за найновішими моделями.

Фабрика хемічних виробів

О. Левицька і С-ка

Львів, Кордецького 51

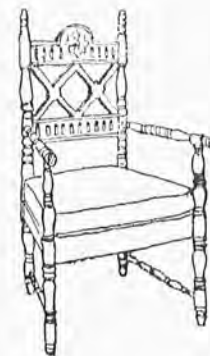
поручає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпентинову • Пасту до взуття „Елегант“ воскову • Пасту до підлоги „Французька маса“ • Віск комбінований до підлоги • васеліну до шкіри • синку до білля помадкову і коронову шварц до чобіт. • віск шевський, • смолу шевську.



готують

УКРАЇНСЬКИЙ СТИЛЬ У БУДІВНИЦТВІ
ОБСТАНОВА В ХАТІ
РІЗЬБА ДЛЯ ПРИКРАС



Вол. Січинський:

УКРАЇНСЬКЕ ДЕРЕВНЕ БУДІВНИЦТВО І РІЗЬБА

Роскішно ілюстроване видання.

Коштує 3.50 зл.
з пересилкою 4.— зл.

Замовляти:

„НОВА ХАТА“, Львів, вул. Ходкевича 9.



Останні
карнавалові
новини

в шовках,
лямах, лямових брукатах і мереживі
в величезному виборі у фірми

АДОЛЬФ АВЕРБАХ

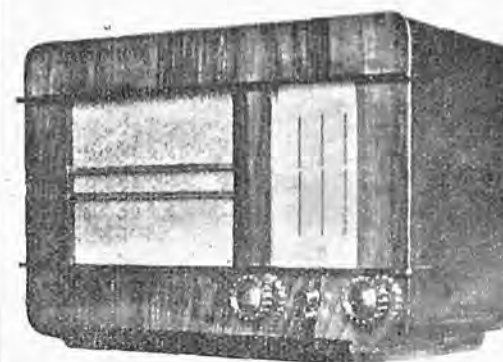
Львів, Ринок ч. 20.



Вживайте!
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні



Святочні
**РАДІО-
ПЕРЕДАЧІ**

Слухаємо всі
приймачами

„ЕРґОН“

Львів, Сикстуська 48

тел. 117-32.

САМО ПЕРЕ ВЕСЬ БРУД БЕРЕ



МИЛО ДО ПРАННЯ ОКСАНА

ФАМОЗА Львів
Потоцького 58.



ДРУКАРНЯ

— і —

ПЕРЕПЛЕТНЯ

Наукового Товариства ім. Шевченка
у Львові вул. Чарнецького ч. 26,

телефон 253-57



ВИКОНУЮТЬ ВСІЛЯКІ ДРУКАРСЬКІ
Й ПЕРЕПЛЕТНИЧІ РОБОТИ СКОРО
І ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ.

ОДИНОКІ УКРАЇНСЬКІ ГРАФІЧНІ ЗАВЕДЕННЯ

Львів, вул. Мілковського ч. 5., телефон 292-97.

„УНІЯ”

ЛІТОГРАФІЯ виконує літографічні друки, кольорові образи, афіші, портрети, етикетки, мапи і т. п.

ЦИНКОГРАФІЯ виконує кліші черткові, сіткові одно і більшебарвні.

НИЗОДРУК (Tiefdruck) виконує найновішою технікою величаві образи, афіші, стінні папери, листівки й інше.

Ціни конкурентні. — Виконання першорядне. —

Замовлення з провінції полагоджуються скоро.

З нашого досвіду

1. Скільки разів я подавала в себе індика, все був замало крухий. Часом ллявий, а часом попросту твердий. Яка цьому причина? Я думала, що індик старий, але недавно тому пекла молодого індика і таке саме було з ним. Видно, що в приправлюванні річ.

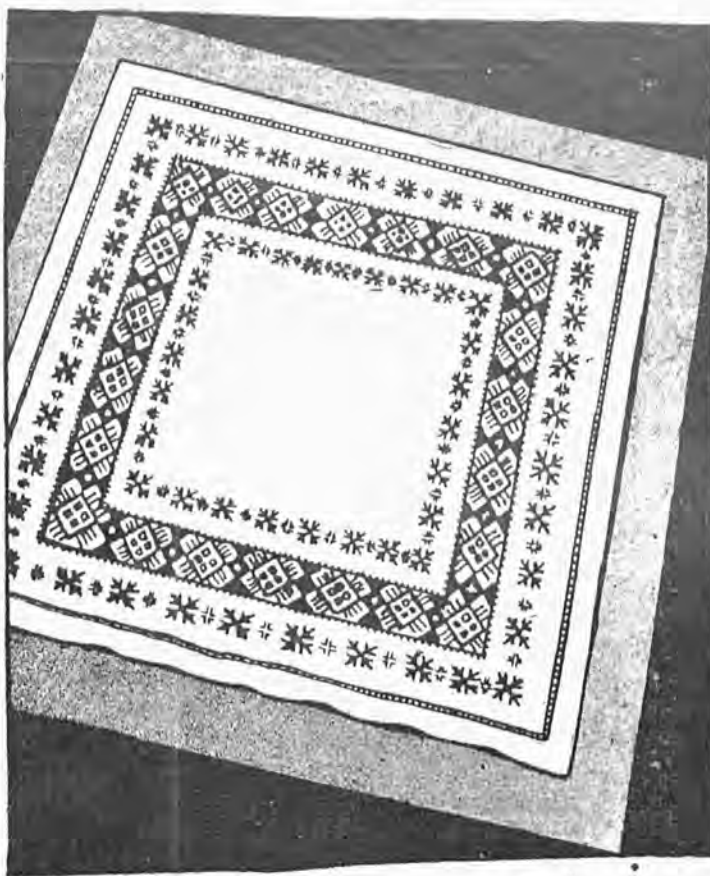
Оксана Н.

1. Дві години перед печенням треба індика натерти оливою або цитриною, то він скрушіє. Підчас печення треба його поливати підливою, а наприкінці полляти водою й прикрити, щоб віз якийсь час душився.

2. Як чистити шовкові черевки (прунелки)?

Роксолана.

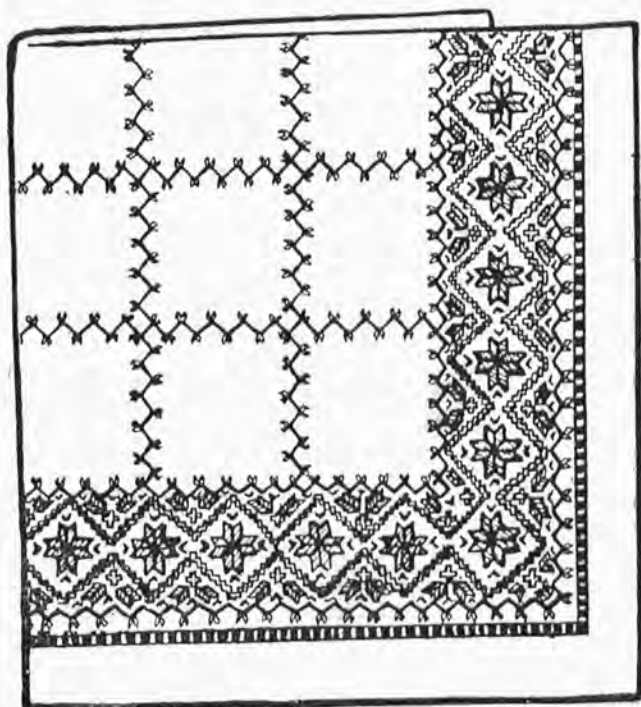
2. Якщо це прунелки чорні, дуже добре чистити бензиною, але коли це білі чи колірні, то треба зробити тісто з муки і бензини і зараз безпосередньо



НА СВЯТОШНІМ СТОЛІ БІЛЯ ВСІХ
ПРИСМАК ПОВИННІ НАЙТИСЯ

М'ЯСНІ ВИРОБИ

„ЦЕНТРОСОЮЗУ”



ПОЛТАВСЬКА ТАБЛИЦЯ ВЗОРІВ.

Ось цікаві два проекти ручних робіт до таблиці взорів, що на окладинці.

Настільник.

Настільник прикрашений багато вишивкою. А саме візр ч. 2. з окладинки, обведений з обох сторін взором ч. 10 біжить здовж краю настільника. Річ добудемо, прикладаючи дзеркало скісно до взору.

Обрус.

Широкий візр „зірки” ч. 1 примінений тут довкруги краю обруса. Ціле поле обруса перерізане на квадрати взором ч. 7.

Серветка вишивана самою зіркою.

Форми для всіх



Ч. 953. Півстилева вечірня суконка з тафти. Потрібно 4.60 м. матеріалу, широкого на 90 см., мережива 1.20 м.

Форму можна дістати у величинах I. і II.

Виміри для величини	I.	II.
Обем горішній	85	90
Обем бедер	94	98

Як кроїти суконку?

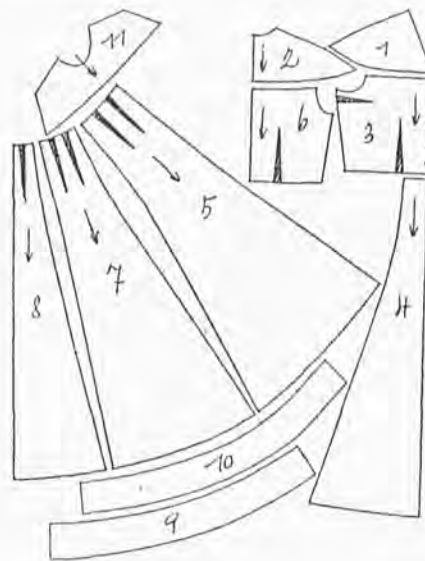
Зіпнути форму шпильками, допасувати до людини, докласти значки й цифри та вдягнути на особу, що для неї призначена. Якщо є які розбіжності у вимірах

форми й особи, що для неї призначена, треба вкоротити або продовжити форму. Вкорочується посередині, загинаючи складку, піколи вгорі або вдоліні. Справлену форму розложити на подвійно зложений матеріал, прийняти шпильками, щоб форма не сувалася, обрисувати докруги форму крейдою й викроювати. — Крій включає 1 см. на шви.

Як шити суконку?

1. Зафастригувати суконку, допасовуючи значки й цифри і спробувати, чи добре лежить.

2. Зішити вшитки на переді й плечах блюзки.



3. Настебнувати гезку з мережива на блузці.

4. Зішити боки й рамена блюзки.

5. Пришити рукави.

6. Зішити всі поздовжні шви на спідничці.

7. На долині спіднички пришити листву з мережива. Край викінчити ролькою.

8. Зішити вшитки на спідничці.

9. Зішити спідничку з блузкою.

10. На переді блюзки викінчити розріз, загинаючи рубець під спід, з лівої сторони викінчити ручню.

11. Виріз ший викінчити ролькою.

12. Рукави викінчити ролькою.

13. На переді блюзки пришити гудзички до запинання.

14. Сукню прикрасити на переді гарною квіткою.

15. Всі спідні шви викінчити ручню обміткою.

Ч. 952. Вечірня нагортка. Може бути виконана з оксамиту або матеріалу сукні. Прикраси — це нашиті паети.



Форму можна дістати у величині I. і II.

Виміри для величини	I.	II.
Обем горішній	85	90
Обем бедер	94	98

Потрібно матеріалу поодинокі ширини 2 м.

Як шити накидку?

1. Зішити вшитки на переді.

2. Зішити боки й рамена.

3. Зішити вшитку в рукаві.

4. Зішити вшитки на горі рукава, розпрасувати.

5. Докруги викінчити накидку з лівої сторони скісною листвою.

6. Викінчити долину рукава.

7. Прифастригувати й пришити рукави.

ЩО НОВОГО В ЧОЛОВІЧІЙ МОДІ?

Великих змін нема. Але невеличкі новинки всеж таки є і добрий знавець моди зуміє відрізнити нову річ від старої.

Отже популярна маринарка зперед кількох літ дуже різнилась від цього-річної. Ї трохи довша, менше втята, все ще широка вгорі. Рамена все ще поширені, але без пересадки. Вилогги довші й ширші. Застібуються на два гудзички. Рукави не широкі, але щоб не путати рухів, плечі скроєні широко, так, що модна маринарка має в половині плечей м'яку складку.

Окрім однорядових маринарок посять також дворядові. Оці два ряди гудзичків перекинулись навіть на смокінги, але на думку фахівців цей ухил моди довго не вдержиться.

Які краски моди? Передовсім брутні відтінки аж до чорного. Взорні є різні, залежно від того, на що при-

значене вбрання. Смуги й крати лишаться, але окрім них є ще точки й скісні лінії.

А спортивне вбрання? Знаємо, що воно дуже поширилося в останньому часі. Навіть панове, що ніякого спорту не управляють, звичайно мають у запасі спортивне вбрання. Матеріал на ці вбрання повинен бути практичний, відповідний на дощ і не погоду. Фасон спортивних убрань є різний. Деякі мають виразно спортивний характер, себто короткі штани й маринарку, інші знов при довгих штанах і звичайній маринарці мають лише наложені кишені, що надають їм трохи спортивного вигляду.

Зимові плащі тепер напів спортивні. Модні в яскравих веселих кольорах, з перевагою брунатної й зеленкуватої. Хоча війни в нас немає, але подих її чуємо й достовіряємо до того хочби в відтінках чоловічого вбрання.

Модні дрібниці

До попудневих суконок і блюзок уживають елеганти спряжок у формі овочів. І так бачимо грушки, яблука, вишні, сливки — очевидно поменшені, але в природніх красках.

Спортові светри та блюзки зашпилюються на гудзники з дерева, або шкіри, що мають форму самоходових коліс, чи футбольного м'яча.

Темні попудневі сукні прибираємо яскравим, контрастним матеріалом, часто у двох кольорах. Приміром: до чорної суконки даємо шарфу з червоного й зеленого оксамиту, велюру. Ті ясні, веселі кольори дуже гарно розяснюють темні туалети.



Вечірня сукня з тюлю на споді з сріблистої тафти. На цьому аплікації з оксамиту. Оксамитні рукави. Виконана в робітні О. Остаповичевої, Львів. (Власниця п. К. Гвоздецька).

До костюмів і спортових плащів носимо цієї зими гачковані шалики, або хустки-апахки. Вони є зроблені з вовлічки — тому знаменито хоронять шню перед холодом. На шалики вибираємо гарні, свіжі кольори. Апашка буде оригінальна й елегантина, коли її зробимо в стилі шахівниці.

Вечірні сукні прибирають найкраще флітрами. Бачимо такі лискучі жаботи, комірчики, рожі, а навіть беріг сіднички прикрашується ними. Флітри нашиваються на грубий тюль.

Улюбленою прикрасою вечірніх суконь є квіти. Вони є стилізовані, або зовсім вірно наслідують правдиві. Новинкою є прибрання волосся квітами й во-алькою, що легким серпанком закриває ціле лице.

Вечірні сукні в цьому карнавалі будуть мати великі вирізи коло ший. Майже всі моделі тих суконь є без рукавів. Дуже часто комбінується сукню з двох кольорів.



П. І. Шухевич у чорній вечірній сукні з робітні О. Остаповичевої у Львові. Зпереду спряжка в стилі великої квітки з посрібленої шкіри.

До вечірніх суконь носиться довгі, дуже пишні плащі. Вони є або з того самого матеріалу й мають таку саму краску як сукня, або є контрастні. Пр. до білої сукні — чорний плащ.

Дуже модним і ефектним прибранням вечірніх суконь є ляма. З неї робиться шарфи, паски, комірчики, жаботи, рожечки, а навіть цілі пелеринки.

Наймодніші матеріали — це перетикані або гачковані золотом, чи іншими, живими кольорами. Взагалі дуже модне є все зроблене ручно, так що кожна жінка може багато й дешево зробити собі сама.

НА КАРНАВАЛ

одягнетесь

найкраще

в робітні

ОСИПИ

ОСТАПОВИЧЕВОЇ

ЛВІВ,

вул. Малецького 10. П. п.

Просимо оглянути моделі на світлинах!



Полтавський гант.

Ч. 1. Пополуднева сукня з тонкої вовни. Сукня брунатна, вставка зпереду й приділ спідниці темнопісковий. Передні поли сукні прикрашені згори вниз полтавським гантом. Може бути взір угорі квіточками від краю, або мотиле, що нарисований вдоліні. Гантувати красками: хх цегляста, оо жовта, біли зелені, контури брунатні.

Ч. 2. Вовняна суконка з гуцуль-

ською вишивкою. Матеріал на суконку цеглястої краски. Зпереду приміщений густий космацький взір у красках: червоний, жовтий, помаранчевий і зелені. На раменах взір оригінально розгалужується.

Ч. 3. Елегантна сукня, комбінована з чорного й білого шовку. На білому тлі станичка й рукавів чорна вишивка. Взір гроба добирати прозористий, щоб не

вразав важко. Найкраще годяться до цього сокальські мотиви.

Ч. 4. Гранатова суконка гладкого крою. Вся її прикраса в делікатній буковинській вишивці, що приміщена на широкому білому комірі й маншетах. Взір можна замовити. Хто хоче, може вишити його також і на поясі, але гладші пані повинні вистерігатися цього, бо воно поширює постать.

ТАСЬМИ ДО БІЛЛЯ

ГУДЗИКИ ДО БІЛЛЯ

ГУМКИ

НАПЕРСТКИ

купуйте в крамниці „У. Н. М.“, Львів, вул. Косцюшка 1



Вишивка пополудні.

Ч. 1. Болеркова сукня з темнозеленого рипсу. На стрункій постаті дуже гарно виглядає гаптоване болерко. Воно прикрашене в рогах мотивом, що нарисований вгорі. На раменах є подібна широка вишивка. Взір можна замовити. Вишиваємо його цеглястою краскою, контури брунатні.

Ч. 2. Ржава вовняна сукня плащового крою. Перід із яснопискової вовни лямає поди суконки. На рубцях приміщена зубчаста вишивка ржавої краски. Те саме й на рукавах.

Ч. 3. Касакова сукня з чорного жерсей. Кмір, манжети і край касака прикрашений взором із кораликів, що на-

рисований вдолні. Краски кораликів: — — червона, ланцюшок золотий.

Ч. 4. Комбінована сукня з темного й ясного матеріалу. Модель надається до перерібок. Ясне тло стапка й рукавів прикрашене косичкою в красці темного споду.



Вишивка увечорі.

Ч. 1. Вечірній костюм із важкого шовку волошкової краски. Жакетик на вилогах і спідниця прикрашені аплікаціями з темно-червоної шкіри. Контури обведені золотом. Взір квітки вдоліш.

Ч. 2. Вечірня сукня з тупо-блакитного шовку. Вся її прикраса, це широкі ласи вишивки, що перетинають ціле поле суковки. Взір, що вгорі, може бути вишиваний на самому матеріалі. Краски: хх рожева, . . срібна. В поясі чорна оксамитка і китиця рожевих квітів.

Ч. 3. Елегантна вечірня сукня з вишневого шовку. Вишивка виконана вишневим і помаранчевим.

(Докінчення зо ст. 7).

під рукою. Лишаємо собі тільки те, чого найбільше вживаємо в кухонній роботі.

В цій кухні можуть заходити зміни відповідно до того, де збудована хата, в місті, чи на селі. Тому ми не взяли під увагу нпр. крану з біжучою водою. Якщо кран знаходиться в дуже видному місці, його можна заховати під полицюю з заслоною, або в шафці, у виді замкненого мисника.

Може дехто з наших читачок, що дуже любить у вишивках, здивується, чому тут нїде їх не прим'цено. Вишивки звичайно є

на ясному полотні, тому в кухні, де за роботою важко вважати на такі речі, вишивка є дійсно дуже непрактична. Але якщо хто вже дуже хоче мати і в кухні вишивку, тоді найкраще місце для неї є столик у заглибині, — його можна прикрити вишивкою, чи якоюсь відповідною тканиною, а декоративний ефект ще підкреслити дзбанком чи мискою.

Слід згадати, що всі предмети повинні бути як найпростіші, з незначним тільки різьбленим орнаментом, або взагалі без нього, щоб їх було вигідно шурувати.



Все ще довгі сукні.

Ч. 1. Вечірня сукня з чорного важкого шовку. Вся її прикраса, це взір, що вгорі, нашитий кораликами. Приміненний двічі біля вирізу шиї та на придолі суковки. Краски: — — волошкова, х х коральова.

Ч. 2. Вечірня гарсонка з сатену. Блузка прикрашена циганською доріжкою в темнішій красці.

Ч. 3. Болеркова сукня з оксамиту. Болерко є прикрашене взором, що в долині. Може бути нашитий кораликами, або вишитий хрестиками.

Знагоди Різдвяних Свят прикрашаємо нашу хату вазами з рослинами. Вказівки в книжці Олени Бережницької - Будзової.

■ КВІТИ, ПРИКРАСА НАШИХ ВІКОН І БАЛЬКОНІВ ∴ ∴

Кошує 1' — зл.,

з пересилкою 1'20 зл.

ДРІБНА ГАЛЯНТЕРІЯ:

гудзики,
наперстки,
голки
шпильки,
центиметри,
фастрига,

у крамниці „У.Н.М.“
Львів, вул. Костюшки ч. 1.

Свята в кухні

Підготовавшись до печива, треба намітати:

1. Уложити собі план печива, що його думаємо спекти на свята. Упорядкувати, як думаємо його робити по собі. Прочитати наперед докладно всі приписи й винотувати, яких продуктів нам потрібно.

2. Провірити все знаряддя, особливо те, що його зрізка вживаємо. А то в останній хвилині завважимо, що млинчик не меле оріхів, або що тортівниця зде відчиняється.

3. Добір харчів. Треба намітати, що тільки першорядні продукти дадуть добре печиво. Не забути також, що такі знаходяться в „Нар. Торговлі“, „Центросоюзі“ й „Маслосоюзі“. Взагалі пригадуємо всім українським господарям, що перед цими святами не сміє ніодити сотик піти в чужі руки!

4. Мірити продукти треба дуже докладно. „На око“ може спуститись лише дуже вправна господиня, що вже багато разів виконувала те печиво. Муку важити вже пересіяну. Ложки й шклянки наповняти без чубів.

5. Піч чи руру треба дуже добре знати. Найкраще її наперед випробувати й відповідно огріти.

Коли солодоші й печиво вже готує, забираємось до ладження святої вечереї. Страви підбирати так, щоб їх можна було, приправивши відповідно, подати й першого дня свят до обіду.

Засадничі страви на святу вечерю, це борщ із вушками, риба, узвар і кутя. Стравоспис можна збагачувати, або упрощувати відповідно до того, як нас на те стати. Окрім того дуже смачні й практичні є голубці, тому, що можуть послужити нам ще другого дня. Так само добре до риби зладити французьку салат. Половину її приправити з яблуком на святу вечерю, а половину лишити на другий день і доповнити рештками з шинки. Взагалі стараємось першого дня подати такий обід, щоб господарня й помішниця не крутились занадто коло кухні й могли свobodно піти до церкви. Отже може бути згадана салат, борщ або росія із паштетиками, що лишинись з учора, голубці з грибовою або помідоровою підливою, замість ласкомиски торт, початий учора. На десерт гарні овочі.

Пополудне першого дня присвячене на відвідини близьких своїх і знайомих. Подаємо тоді солодкий підвечірок, а коли хочемо гостей затримати довше, тоді салатку французьку, або канічки. Висаджування кількох страв пополудні не лише не в добром тоні, але й доводить, з огляду на потребу кількох візит до переїдження і шалонкових педомагань. Поволі виходить із моди.

АРОМАТИЧНІ ОЛІЙКИ „ПЛАСТУ“

з запахом румовим

цитринином

рожааним

ананасовим

ванілевим



ЦЕ НАЙКРАЩИЙ ДОДАТОК
ДО ПЕЧИВА.



Оселедці з цибулькою.

Потрібно: 1 молошній оселедець, 1 яблуко, 1 цибуля, 1 цитрина, 2 дека оліви.

Вимочити молошнього оселедця в зимній воді 24 год., зміняючи воду кілька разів. Ще краще намочити його в молоці. Вийняти молочко, посікти дрібно, додати січене яблуко й цибулю, до смаку цитрининого соку, і уложити це все на тарілці. З оселедця обікрати шкіру, відати голову, розтяти на половини через хребет, вийняти старанно ости, обложити обома половинками січену масу і скропити їх цитриною й оливою.

Короп по королівськи.

1 1/4 кг короп, 50 дека мішаної ярини, 25 дека печериць, 3 дека цибулі, 3 дека масла, 3 дека муки, молока, 1 жовток, сіль.

1. Справити рибу.
2. Приготовити смак із ярини.
3. Печериці почистити, піддусити, коли мягкі, зробити білу запражку, згравити.
4. Рибу начинити печерицями, дусити в смаку, під кінець додати печериць.
5. Виложити на полумисок, залати підливою.

Шупак запіканий із гороховиною.

Потрібно: 1 кг риби, 10 дека моркви, 10 дека салери, 5 дека петрушки, 2 ложки помідорових новил, 3 дека швейцарського сира, 6 дека масла.

Почистити рибу, переполювити її здовж, відділити м'ясо від остей, посолити й лишити так на 2 години. Уложити рибу в ришці, прикрити гороховиною, покраною в пластинки, зверху полати помідоровим повиллом, і дати кілька куснів помідорових новил. Пекти в середнє гарячій рурі около 45 хвилин, підливаючи часто зимною водою, щоб утворилось більше підливи. Коли гороховина змякне й риба вже готова, посипати її тертим сиром, занекти ще 10 хвилин і видати.

Шупак із макараном.

Потрібно: 1 кг риби, 15 дека макарану, 8 дека масла, 3 дека швейцарського сира, 10 дека вудженого бочку, шклянка росолу з риби, 2 дека муки, 1 сире жовтко, сіль.

Почистити шупака і поділити на дві частини. Відділити м'ясо від остей, посолити й лишити на дві години. Потім покроїти бочок на вузькі пасочки й нашинкувати ним шупака. Покроїти шупака на малі кусні, зрумянити з обох сторін на товщі, влати кілька ложок рибиного росолу, (виварити його з голови й остей), душити 15 хвилин. Окремо зварити макарани. У риночці укладати верстнами макарани й рибу. З муки й масла (4 дека) зладити запражку, розвести росолом із риби, всипати ложку тертого сира, затягнути жовтком, посолити, полати ним рибу. Зверху посипати тертим сиром, і вложити на чверть години до гарячої рури.

Бези.

Потрібно: 1 шклянка густої сметани, 60 дека муки, 20 дека цукру, 20 дека

меду, 2 яйця, 2 ложочки води, півтора ложочки циннамону, гвоздики.

Пересіяти муку, розпустити мід і цукор і легко зарум'янити. Вистудити. Дати туди соду й приправи й вимішати. Тепер влати до муки мід і мішаючи додати яйця і сметанку. Замісити тісто, що повинно бути таке густе, як на клоски. В разі потреби додати муки, або води. Розтяти на грубість 1 см. і викроювати круглі медівнички. Вимастити бляху товщем, посипати мукою і пекти бези на ясно-брунату краску в середнє гарячій печі. Коли вистигнуть, покрити склицею.

Склиця.

Потрібно 30 дека рафінованого цукру, чверть шклянки води, сок із цитрини.

Заварити цукор із водою, мішаючи. Коли з ложки почне тягнутися нитка, вилити до глиняної миски і втирати скоро, аж збіліє. Скропити соком із цитрини, окремо додати тертої цитрининої шкірки, втерти і люкрувати. Частину можна змішати з чеколядою, розігрівши її над парою. Частину можна закрасити соком із буряків на рожево.

Солодоші на ялинку.

Барабольки. Можна вжити на це рештків бішкота, або з якогось невдалого торгового пляска. Поломити на кусники, скропити овочевим соком, уфрмувати кульки на взір бараболі. Окремо змолоти оріхів, запарити сметанкою і обліпити цим барабольки. Тепер обтачати в тертій чеколяді й уфрмувати на взір бараболі.

Чеколядовий торт крихкий.

Потрібно: 18 дека масла, 18 дека цукру, 20 дека муки, чарка руму, 5 яєць. На лачинку: 10 дека цукру, 20 дека чеколяди, 3 жовтка, пів шклянки сметани, 25 дека морелевої мармеляди. Склиця румова.

Втерти в мисці масло на піну, додати цукру й жовтка, потім додати руму, вкінці змішати з білками, що вбиті на сніг. Спекти з того тіста два кружки і переложити начинкою. На крем розкочити жовтка в сметанці, додати цукру й тертої чеколяди, а потім вбівати на кухню, аж згусне і начинити тим торт. Окремо розварити в риночці мармеляду, помастити нею торт зверху і з боків і полати румовою склицею.

Макарігі з оріхів.

Потрібно: шклянка меду, 12 дека цукру, 25 дека оріхів.

Заварити мід із цукром-мучкою, щоб легко зарум'янився. Всипати січених оріхів, хвилину присмажувати, а потім вилжити на вогуку стільницю. Розтяти валком і кроїти на рівні кістки.

Добрий медівник.

Потрібно: 4 яйця, 14 дека цукру, шклянка меду, шклянка молока, мала ложочка соди, 1 дека амоніакальної соли (можна дістати в аптиці), пів кг. муки, коріння.

Втерти добре яйця з цукром, додати повну ложочку коріння. Розпустити соду й амоніакальну сіль у молоці, вилити по трохи до яєць. Вкінці додати муку й мід, вибити добре, вилжити на вимашену бляху й пекти годину в рурі. Можна додати оріхів, родзінків і мигдалів (разом 8 дека).

В ЧОТИРОКУТНИКУ СМЕРТІ

Великий шмат часу ділить нас від повстання нашої Держави. Двадцять літ добігає цього року. Який це короткий, а всеж таки довгий час!

Багато з нас памятає ці часи, переживало їх із радісним, а потім болючим серцем. Та похід років віддаляє нас від того й прикриває події серпанком забуття.

А між тим виросло нове покоління, активне вже в громадській роботі, що знає цей час тільки зо слуху. Не все вірно являється їм оце недавно минуле.

З одної й другої причини треба нам вглибитись у нього. Вже не має в нас зневіри перших часів, але й гіркості дальших. Вглиблюємось у той час, щоб його **пізнати** і з нього дечого **навчитись**.

Зокрема цікавить нас роля жінки в наших визвольних змаганнях. Дарма, чи це була розвідчиця, канцелярійна сила чи сестра милосердя. Її участь все була активна й не без значіння. Цікаву низку постатей змалював полковник Михайло Середа в останніх числах Літопису Червоної Калини. Та це погляди посторонньої людини на жіночі постаті того часу. Куди цікавіше було б подати спомини самих учасниць!

Саме це й хочемо почати тепер. Дневник Людмилі Бурачинської, що його починаємо, це документ того часу. Він не тільки передає переживання авторки, але нуте день по дні всі подробиці тодішнього життя. В ньому знайдемо атмосферу тих бурливих днів.

Авторка спогадів — чужинка, хоч її прізвище українське. Вона з ряду чужинців, що завдяки обставинам підсилили в великій мірі ряди нашої армії й не раз записали себе як найкраще в визвольній історії. Правда, немає в цьому дневнику теплоти почувань, що ми її чекали б від очевидця-українки. Та зате є об'єктивність чужинки й точність німкни. А це тепер, робить її дневник ще більш автентичним.

Людмила Бурачинська походить із старої віденської родини Конреців. Виховання й освіту побирає в австрійській столиці. Тут познайомилась вона й покохала молодого лікаря-українця, д-ра Андрія Бурачинського. Вже заміжною доповнила свою освіту на віденському університеті, здаючи іспит на вчительку французької й англійської мови. На початку великої війни, коли її мужа покликано на фронт, зайнялась організуванням сестер милосердя. Під її проводом працювали сестри в військовому шпиталі в Чернівцях, де зустріла її російська інвазія. Перетривавши її як сестра австрійського Червоного Хреста, щойно пізніше виїхала до Відня. Тут ввійшла зараз же у громадянську роботу. Централь Організації Католицьких Жінок притягнула її до виділу, в Т-ві Католицьких Сестер Милосердя головувала. Зорганізувала кілька курсів для жінок і дівчат, провадила порадню вибору звання для жіночої молоді.

Розвал Австрії застав її у Відні. Коли її муж на перший поклик української влади поспішив до Станиславова, не могла вона товаришити йому через хвору й немічну матір, що задержувала її у Відні. Та незабаром вибирається й вона в Україну, щоб поруч із чоловіком віддатись санітарній роботі. Оцей відтинок її споминів найцікавіший. Пізнаємо обставини українських шпиталів, буденщину армії, що повинна бути упорядкована, інакше все розкладає. Пізнаємо нещасний придніпрянсько-придністрянський дуалізм, що поглибився ще у „чотирокутнику смерті“. Читаємо про долю галичан у большевицькому полоні, що й там ішли „на перший вогонь“...

Як сказано, спомини це не ретроспективні. Немає в них „а якби“, „а чому“, що ними переповнені пізніші міркування учасників. Тут відзеркалюються факти, слова, завваги, що діялись у тому часі. І як такі будемо їх сприймати.



Людмила Бурачинська у вибранні австрійської сестри Червоного Хреста.

Людмила Бурачинська.

З мого дневника

13. січня 1919. Сьогодні ввечері провела я свого чоловіка на Ostbahnhof; бадьорий і повний надії відїхав він до Рідного Краю. Посол ЗУНР Микола Василько був на двірці і відвіз мене опісля на південний дворець, бо ми з мамою мешкаємо в Müdling-у. Посол Василько є доброї думки й сказав: „так, як я переконаний, що Чернівці лишаться під румунами, так напевне Львів буде столицею З. У.“. Але це напевне не піде так легко. Турбуватисьму за свого мужа, та на щастя не грозить нам довга розлука. Є надія, що в березні, як тільки погода покращає, виберемось із мамою до Станиславова.

4. лютого. Перша вістка із Станиславова: Андрій має там влаштувати лічницю для венерично

хворих і лишились там кілька місяців. З кінцем цього місяця передом місцею передісидниці Католицьких Сестер Милосердя Барановій Шель. Заводовий відділ організації Католицьких Жінок перейняла майорова Корниць. Маджуся до відізд.

20. лютого. Вже два тижні немає вістки від чоловіка. Журюся дуже, нехай його Бог береже! Коли перебував щасливо довгу світову війну, увесь час на фронті, то Бог збереже його тепер в боротьбі за Батьківщину! Та ж це лиш може кілька місяців тривати!

22. лютого. Полковник Варивода звернувся до мене від ЗУНР з проханням післати йому сестер Червоного Хреста. Стараюсь вибрати йому найкращі сили, що є в нашому товаристві. Сестрою, що їде до Станиславова, передала я листа до свого мужа.

16. березня. Їжджу щодня до Відня, щоб довідатись чогось у посольстві. Василько радить мені на всякий випадок не ліквідувати помешкання.

19. березня. Сестер Червоного Хреста приймає тепер ген. лікар Окуневський. Я обговорювала цю справу в управі Червоного Хреста. Граф Тун сказав мені, що на його думку було б тепер корисно зголосити зах. український Червоний Хрест у Женеві. Як довго він там непризнаний, треба сказати кожній сестрі, що їде до Галичини на власну відповідальність. Бо австрійський Червоний Хрест не може перейняти звичайних заповорок. Збірна станиця приймає ще сестер, хоча в останніх днях нікого не відослано.

Ціла справа, здається незорганізована як слід і на різні питання, на жаль, не можу дати рішучої відповіді. Як тільки приїду до Станиславова, постараюсь зібрати всіх сестер в одно; до того часу чей уже буде зголошений З. У. Червоний Хрест у Женеві. До того всего не можу передати ще Т-ва Сестер Милосердя. Мушу почекаати з тим аж до посвячення приюту, що повстав з моєї ініціативи. Зрештою ми вповні готові до відізду.

21. березня. Вкінці маю вістку. Радник Каранович вернувся зо Станиславова. Не привіз листа, але бачився з моїм чоловіком. Він тепер при Держ. Секретаріаті в Станиславові санітарним військовим шефом. Каранович радить нам їхати з ним та іншими урядовцями, що незабаром вибираються на працю в ЗУ.

24. березня. О. квітня їдемо.

28. березня. Відізд відложений, кажуть через комуністичний переворот на Угорщині. Учасники кажуть „чекаймо“. Знов непевність. Коби ми вже раз були в Станиславові, все інше дурниня. Б. міністр здоров'я проф. Горбачевський хоче пробувати перебитись до Станиславова, обіцяв взяти з собою мого листа.

30. березня. Горбачевський не їде, дорога надто небезпечна. З початком квітня нарешті загальні збори Т-ва Сестер Милосердя, тоді зможу його передати. Помешкання моє зліквідоване, ми з мамою мешкаємо в готелі. З собою взяли тільки найкращі речі, так що ми кожної хвили готові в дорогу.

11. квітня. Не маю вже більше мамі! Про це горе важко писати. Те, що я втратила, може зрозуміти тільки той, хто знав мою маму і тільки той може знати, чим вона була мені. Найбільший біль свого життя я перенесла саміська. Ніякої вістки від Андрія. Сьогодні були похорони, а ввечері відійшов той довго очікуваний поїзд через Будапешт до Станиславова. Важко було мені зібратись у дорогу в моєму горю. Кажуть, що за тиждень буде знов нагода відїхати до Станиславова.

15. квітня. Від Андрія ні стрічки. Чи я втратила їх обоїх, і матір і мужа?

20. квітня. Сьогодні була я у п. К., що передала мені листа від Андрія. Він не знає ще нічого про наше нещастя і пише, щоб я їхала санітарним поїздом, що введовзі має відїйти з Відня. Посилає мені свій підручник для переносників ранених, переведений на українське. Я маю передати його книгарні Шафаржа до друку, а коректу має перевести др. Окуневський. Дальше дає мені чоловік листу інструментів, що йому треба закупити. У Станиславові велика недостача лікарського знаряддя. Пише, що другого листа вислав д-ру Окуневському, як та кож начерк обезпечення інвалідів. Др. Окуневський просив мене свого часу простудіювати уладження для інвалідів, яких я ще не знала. То ж я вдоволена, що маю тепер заняття, яке відверне мене від моїх настирливих думок. Ходжу по різних установах і роблю для Андрія витяги. Щось із того придається й напевне в Україні.

4. травня. З дня на день потішають мене щодо відізду до Станиславова. Я мешкаю тепер у при-

юті Католицьких Сестер. Тут я не така самотня, як була б у якомусь готелі, а окружена знайомими людьми. Завжди є якась робота для сестер, це відвертає думки від мого горя.

Для сестер милосердя влаштовано тепер курс соціальної опіки. Держ. секретар др. Карп обіцяв мені, що може прийняти дві українки, розуміється за зворотом коштів на їх харч. Сестри мали бути приміщені в Захисті на кошт Держ. Уряду. Тому, що вишкіл сестер у тому напрямку був би дуже цінний для майбутньої праці в Україні, внесла я два дотичні прохання до укр. посольства. Др. Окуневський є противний тому. Каже, що тепер, коли не можна купити літака для армії, треба щадити кожним сотиком. Сестер суспільної опіки можна буде й пізніше вишколити. Може воно й правда. Тільки шкода доброї нагоди. Так добре зорганізований курс для б. сестер милосердя не знайдеться вже так легко другий раз. А у Відні мусять бути українські жінки й дівчата, що хвилю не можуть вернутись до Галичини. Їм дав би цей курс нагоду для дуже цінного вишколу на пізніше.

10. травня. Даремне шукаю получення з Галичиною. Всіх, що приїжджають звідтіля, відвідую. Вчора мала я нагоду говорити в посольстві з угорським комуністом Пінтером. Він намовляв мене поїхати до Будапешту, до полк. Штрюмфельда і його жінки. (Штрюмфельд був аж до розвалу Австрії шефом ген. штабу 26. корпусу, де мій чоловік був санітарним шефом). Полковник Штрюмфельд, що вступив на службу до комуністів, розвідувався у Пінтера про нас. Він обіцяє мені уможливити переїзд до Будапешту, а звідти могла б я при найближчій нагоді поїхати до Станиславова, коли не можна інакше, то літаком. Але це все здається мені занадто очайдушне. Окрім того Пінтер пропонував мені харчуватись у менажі угорського посольства і наколи б я потребувала грошей на дорогу, то й вони будуть до диспозиції. Я відмовилась. Пінтер пояснював мені, що галицькі українці на жаль не хочуть зрозуміти, що самотнім спасенням для них це сполука з комуністами. „Коли ЗУР. заклочила б союз із большевиками, то Галичину очистила б у найкоротшім часі від поляків“.

(Далі буде).

Листування.

С. Стратійчук, Фостой. Передплату одержали за 1938 рік, журнал висилаємо від 1. січня.

Софія Савченкова, Ужгород. Передплату ми одержали, заплачено до кінця листопада 1938. — „Двіночкові“ передали ми 2 зл.

Марія Гаук, Еллов Грік. Передплату за 1938 рік ми одержали. — Журнал висилаємо від 1. січня ц. р.

Олена Поповичева, Стрільче. Передплата заплачена до кінця лютого 1938 р.

Олена Онулякова, Майдан. Передплата заплачена до кінця 1937 р.

Стефанія Гринів, Бучач. — Передплата вирівняна до кінця квітня 1938. в ч. 24: 1937. подано помилково, що до кінця 1937.

Союз Українок, Городенка. Заплачено до кінця вересня 1937.

Юлія Цеплова, Риманів. Заплачено до кінця березня 1938.

Катря Гарасевич, Бучач. — До кінця 1937 р. належить ще 1,60 зл.

Всіх передплатників, що замовили форми ч. 950, 951 і 952 і досі не дістали їх, просимо вибачення. Наприкінці року було в друкарні стільки роботи, що не встигли їх виконати. Вишлемо на днях.

3 клубового життя

Дня 13. грудня ц. р. відбувся в клубі „Нової Хати“ відчит п. Н. Зибенко, п. з. „М. Родзевичуна, як письменника Полісся“.

Якраз тепер святкує Родзевичуна 50-ліття своєї літературної діяльності. Вона написала около 100 томів, але мистецька вартість її творів не є надто велика. З усіх її писань нас, українців, цікавить тільки те, що торкається частини нашого народу — поліщуків.

Полісся Родзевичуна знає й любить. Сама письменниця родилася й живе на Поліссі. Тому зовсім зрозуміло, що й поліське оточення мусіло вплинути на її творчість. І якраз ті твори, де змальовує поліську природу й мешканців, є найкращі, мають найбільшу мистецьку вартість і є менше штучні, як інші.

Виймки з реферату подамо в найближчих числах, тому не будемо його тут переповідати.

В дискусії над рефератом підкреслено, що в поляках є різний підхід до

справи т. зв. кресів. Одні, як Родзевичуна і Косса-Щуцька вважають ті землі за найбільше багатство Польщі. Вона не сміє їх утратити.

Другі, як Івашкевич, що виріс на Україні і полюбив не лише землю, але й український наріз — перестерігає поляків. Вони пожаліють, що не вважали українців за братів — проти спільного ворога — москаля. („Księżyc wsłed odn“) Ір. Г.

Українська родина не може обійтись без одинокого українського родинного ЧАЄОПІСУ ілюстрованого щиронаціонального тижневика

„НЕДІЛЯ“

Адреса: Львів, Ринок 5, тел. 293-83.

Місячна передплата 1 золотий.
Оказові числа даром.

ВЖЕ ВИЙШЛО 4-те ЧИСЛО

КВАРТАЛЬНИКА ВІСНИКА
ЮРКО ТЮТЮНИК
РЕВОЛЮЦІЙНА СТИХІЯ

Ціна 1-50 зол., для передплатників

Вісника 0-75 зл.

Замовляти: ВІСНИК,

Львів, ЧАРНІЦЬКОГО 26 м. 21

Чековеkonto 500371.

Майбутнє Вашої дитини

залежить

від її виховання!

В цьому ділі найбільшу поміч дасть Вам український часопис

„ДВІНОЧОК“

Львів, вул. Косцюшка ч. 1а.

Господарський показ

Останній показ у клубі „Нової Хати“ й „Труду“ мав на програмі дичину й рибу.

Сезон дичини триває від жовтня до лютого. Приладжуємо її в байці, або в формі паштетів. Однак паштети робимо всуміш із якимсь іншим товстим мясом, тому що м'ясо дичини звичайно дуже лісне.

П. Гаврих задемонструвала заячий паштет у крижках тісті. На тісто треба брати стільки масла, скільки муки, посікти, додати яйце, виложити ним тортильницю (спід і боки), наложити вже приладженого мяса на паштет (звареного і змеленого), накрити зверху тістом і спекти.

Сам паштет ладити в залежності від того, чи має бути поданий із зимно, чи на гаряче. Гарячий паштет вимагає менше товщини. М'ясо брати значайно гірше, з заяця передні частини. Додати 25 дека вепровини від карку, а коли цей паштет має бути зимний, 25 дека солонини, коли гарячий, вистачить 10 дека. Окрім того 40 дека ріжної городини, коріння і внутрішності заяця. Далеко одну булку, 2 яйця, сіль і перець. Коли паштет не має довго стояти, можна змолоти й городовину, що варилась із мясом.

Окрім того показала п. Гаврих паштетики з півфранцузького тіста. Прилиз на тісто поданий був попереднього показу.

Щодо риб, то докладну аналіз мяса й спосіб, як пізнавати її свіжість, показала п. Гаврих у попередньому числі „Нової Хати“. На показі задемонструвала коропа з води.

Рибу, почищену й отворену із головою й хвостом, вложила п. Гаврих до киплячого смаку з яри і коріння. Щоб риба не заломилась, вложила до середини велику почищену моркву. Варила якої чверть години. Підчас того зладила на полумиску подовгуватий підклад із м'ятої бараболі. На нього уложила зварену рибу хребтом догори і обложила її з обох боків бруксельською й кульками з вареної моркви.

До цієї риби годиться муштардове масло. П. Гаврих зладила його також на очах присутніх: розтопила масло, додала муштарди й добре вимішала. Поставила на хвилику на вогонь і подала дуже гаряче.

У зв'язку з рибамі обговорила референтка також оселедці. Задемонструвала оселедці в помідоровій підливці. А саме половинки звичайних „смалицьок“, наперед вимочених, помастила помідоровим повилком, звинула й уложила тісно в слюку. Залляла байцом із оцту й коріння. За три дні можна вживати.

Окрім того обговорила референтка також морські риби, що вже починають собі промощувати дорогу й до нас.

ЧАСОПИС
ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ ГОСПОДИНЬ

„Жіноча Воля“

ІЛЮСТРОВАНІЙ ДВОТИЖНЕВИК

виходить в Коломиї при вул. Замковій 37 і здобув собі признання широких мас українського, сільського жіноцтва. Річна передплата — тільки 2 зл. —

0,10

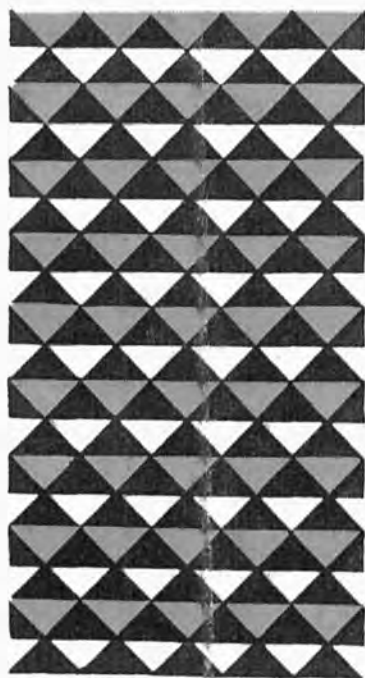
ПРОВЕРЕНЕ
01.15.87

МОТИВИ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ



Ж. 2/03

НОВА ХАТА



1978

м. б. повн. зр.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Ромулі:

річна 500 леїв.
піврічна 250 леїв.
чвертьрічна 130 леїв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:

Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 дол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІ.

Рукописи просимо прислати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не
листується.

ЗМІСТ:

К. МАЛИЦЬКА: Марія Білецька
М. БІЛЕЦЬКА: З життя
І. СЛОПЛЯК: Памяти вчительки
С.: Організація домашнього
господарства

Серед наших письменниць

УНА: Товариське життя

Л. Б.: Вечір народної поші

СТ. КОНРАД: Мішані подружжя

М. БІЛЕЦЬКА: Домашні й життєві
бюджети

Н. ГАВРИХ: Доварювач

Модні дрібнички. Форми для всіх
Ручні роботи. Приписи

Л. БУРАЧИНСЬКА: В чотирокутнику
смерти

ІЛЮСТРАЦІЇ:

Марія Білецька. Наталена Королева.
Стефанія Монцібович.



Наталена Королева: Сон тіні.
— Львів, 1938. Вид. „Дружина“,
стор. 237.

Цим разом вводить нас авторка в середовище старинної римської імперії в II в. по Хр., в часи панування цезаря Адріана.

Акція відбувається в Александрії (римська провінція), осередку тодішнього культурного світу. Момент, коли Адріан приїждить із цілим двором у відвідини до Александрії.

Середовище, що в ньому відбувається акція, змальоване живо і виступає тим більше пластично, що авторка виводить побут усіх сфер, почавши від найвищих до найнижчих, включно з рабами.

Дуже майстерно представлене життя низів. Чи це Геленіон пере свої ексоміди, чи Афра годує білі перлички, що „цокотіли за нею, лишаючи темні зірки своїх лапок на білій пряжі Галілеянок“ — чи міркування ослара, що везе Геленіон у далеке передмістя. Все це авторка вміє представити пластичними образами. Вона творить живих людей, що захоплюють читача і він із ними переживає їхні буденні турботи. В цих низах є теж люди зо своїми філософічними думками. — „Майбутність належить тим, що не тільки чекають, але сами цю майбутність роблять!“ — каже раб Мастор (стр. 90).

Більшість дієвих осіб, це пред-

ставники тодішньої божми, змальовані своєрідно, майже ідилічно. Вони живуть тільки мистецтвом і для мистецтва, здається навіть дихають ним більше, ніж ароматичним повітрям Александрії, переповненим пахощами моря і квітів.

Вузлом акції, це любов молоденької танечниці Ізі і наслідника цезарєвого Антіноя, що змальована ніжно і зворушливо. Слід зазначити, що обоє походять із чорноморських степів, із України.

Дуже гарні моменти схоплені з тодішнього християнського світу, що зводився в більшості до найнижчих і найбідніших верств. Навіть тодішній александрійський єпископ заробляє ткацтвом килимів на свій прожиток і потреби церкви. А його дім і варстат були разом монастирем і школою для тих, що хотіли посвятитися на службу церкві. Там було теж прибіжище всіх вірних. Він навчає: „Не бездільного горювання та важких постів у пустинях потребує Господь, а праці й праці між людьми. І тому всяку галузку, що овочів не родить, зріже Божий Садівник“. Були це часи першого проблиску свободи християн зпід тяжких переслідувань, що вже почали пригасати, а навіть деякі достойники почали цією вірою цікавитися. Сам Антіной визнає потай віру Христа.

Читач непомітно зживається з середовищем і дієвими особами, та з зацікавленням слідкує за розвитком акції. З радістю вітаємо заяву видавців, що „Сон тіні“ це тільки перша частина повісті, бо вона нагло вривається і читач з жалем відкладає книжку.

Зокрема книжка цінна тим, що збагачує таку занедбану ділянку в нашій літературі: повістей із старинного світу.

Досі український а головню молодий читач, мусів шукати їх у чужій літературі.

Крізь цілу повість переходить нитка окультизму, що підчеркує вірування та забобони, які були духом цих далеких часів (стр. 107, 204).

При кінці є пояснення чужих слів і назв, яких так багато приходить у повісті.

Обгортка Гніздовського, відповідна до змісту повісті.

На нашому книжковому ринку, ця книжка є цінним здобутком; Королева вводить у нашу літературу нові ідеї, новий жанр, хоч і далекий від рідного середовища, але не менш вартісний і цікавий.

Ольга Олександра Дучимінська.

МАРІЯ БІЛЕЦЬКА

Відійшла від нас одна з найкращих, найідейніших, найбільш діяльних громадинок — людина, що її ціле життя було одною службою своєму народові.

Ще як учениця львівської учительської семінарії, Марія Білецька належала до гуртка тих молодих українок, що перші здобували права українській мові поміж поляками. А відтак, не покінчивши семінарії, стає дружиною молодого богослова о. Лісецького і разом з ним „їмостює" спершу у Ветлині на угорській границі, опісля в Торчановичах, коло Самбора. Перебуваючи на селі, мала нагоду пізнати селян, та інтерес і прихильність до мужицької долі зберегла ціле своє життя.

Та молоде подружжя не тривало довго. Внедовзі тратить Марія двох синків, вмирає і чоловік і вона вертає до Львова. Доповнює тут іспит зрілості, потім кваліфікаційний і стає вчителькою спершу в Яричеві коло Львова, відтак у Луці під Золочевом. Любила школу, любила сільські діти, цілою душею віддавалася праці над ними і не один із її учеників за її спонуккою й підготовкою пішов до вищих шкіл і, вдячно згадуючи свою „паню", навідувався часто до Неї у Львові.

Зложивши виділовий іспит, дістала Марія Лісецька посаду в Клепарові під Львовом і від тоді її діяльність тісно зв'язана зо столицею краю й інтересами широкого українського громадянства. В тому часі (1898 р.) повстає у Львові заходом Українського Педагогічного Товариства перша дівоча українська школа ім. Шевченка. Покійна Марія належала до її основників і, як учителька доходила спершу на лекції з Клепарова, а від 1899 р. як дружина проф. Василя Білецького разом із ним вела управу цієї школи зо всім безкорисно, не жаліючи ні труду ні часу. На ті роки припадає поступенний розвиток школи на повну виділову, яка й здобуває собі право прилюдности. При

школі засновано теж курс грамоти для слуг, курси української мови й історії для дітей з польських шкіл, а всюди вчить і сама Білецька, прив'язуючи велику вагу до того роду навчання. А коли згадати, що в тому самому часі була теж членом Виділу дівочого інституту ім. св. Софії, відтак ім. св. Ольги, не тільки з назви але й по ділу, так можна собі уявити, як багато праці й серця вложила Вона у ви-



ховання українських дівчат у своїй школі й у своїй бурсі.

Усунувшись згодом від педагогічної діяльності, тим щиріше віддається покійна Білецька праці на полі організації українського жіноцтва. Спершу як виділова, опісля як голова тодішнього „Клубу Русинок", зуміла приєднати до товариства всі визначніші тоді жіночі сили — молоді і старші — які й повели організаційну роботу у Львові й у краю і дали ініціативу до створення нових жіночих установ. Так повстає еко-

помічна спілка „Труд" (1901), Т-во опіки над слугами, інститут ім. св. Ольги, Захоронка, Дешева кухня для вбогої студентської молоді. Усюди була ініціатива й рука Білецької.

Та внедовзі Статут „Клубу Русинок" показався вже за вузький для намічених завдань українського жіноцтва, тому змінено його й перетворено „Клуб" на „Жіночу Громаду" (1909 р.), що в ній покійна Білецька головує впродовж літ і далі у новій організації „Союз Українок".

У роках 1906—1913, коли йшла боротьба за реформу виборчої ординації до парламенту й сойму, Покійна скликає жіночі віча, входить у зв'язки з поляками й жидівкою для одноцільної оборони жіночих прав — бере участь у дебатах, що вручають Маршалкові Сойму петицію жінок із протестом проти дальшого поминання їх у громадянській житті. Сама Білецька була знаменитою бесідницею; говорила ясно, логічно, переконливо, але уміла теж ударити в теплу сердешну нуту.

Не було ділянки громадської праці, не було важнішої події, що Покійна не брала б живої участі, не спішила з гарячим словом, зо щедрою помічною рукою. Згадаємо хочби: сецесію наших студентів (Білецька прощала їх на дорозі), процес Січинського, голодівка у в'язниці, смерть Коцка, процес 101 у Відні. До жертв завжди була готова, в її домі находили захист і поміч усі потребуючі, ні один курсор не відходив без щедрого датку.

Коли вибухла війна, обоє Білецькі виїхали з краю й осіли спершу у Відні, відтак у Грацу. Але й там покійна працювала для своїх, відвідуючи наших жовніврів по шпиталях, виселенців у Гімніді, помагаючи радою, грішми кожному, хто до Неї звернувся.

А повернувшись до Львова, найшла собі нові терени діяльності: працю в Горожанському Комітеті, відтак Секції опіки над нашими

інвалідами, до якої зуміла згуртувати пань і пластунок. А коли розв'язано Горожанський Комітет і створено окреме УКТОНІ, покійна Білецька головувала в ньому в роках 1925—1926 і в тому часі зробило УКТОНІ до поважної інституції. Іваліди пайшли в особі Покійної енергійну духом, а гарячу серцем опікунку.

Попри гуманітарну працю бере теж живу участь у політичному житті. Мабуть одна з перших жінок була членом Народнього Комітету національно-демократичної партії, а відтак, ставучи в опозиції, приступає в члени-основники Трудової Партії, бо заєдно шукала доріг, що на них — по її думці — найкраще можна би повести нашу політичну лінію, без компромісів, без пониження національної гідності.

Бо твердого характеру була

Покійниця — непохитна у своїх поглядах на мораль так у приватному житті одиниці, як і в громадському. Вражало її й боліло кожне зло в людях і пресі і відрухоно реагувала на те словом чи пером. Противницею Вона була невимолима. І не раз аж дивно ставало, відкіля у тої доброї серцем, милої, веселої жінки береться іноді така завзятість-нетолеранція. Але Вона не знала толеранції в ділянці моралі.

Був теж у Покійної чималий хист письменницький і неодну думку під першим враженням кипнула на папір, та на жаль, до друку попало з того небагато. В нашому журналі помістили ми свого часу два її нариси: „Лист до сина” і „Відібрала”.

Така багата життям людина! Цілий її шлях один труд для других, для широкого загалу, для

батьківщини. До останньої хвилини думала про неї, чого доказом записи в завіщанні на освітні й гуманітарні цілі. Стрічала спокійно смерть, бо вже здавна готовилась до неї. Переглянула своє життя: грудилася, терпіла, боролась — любила красу, добро, правду — ненавиділа облуду. Вірила, що добре заслужила на супочинок тут і краще там.

І спочала. У ясну та сильно морозну днину провели ми її на кладовище. Не було промов, але в серцях тих, що станули над її могилою, грімкими незабутніми акордами лунали її слова й діла.

І в Пантеоні наших заслужених жінок Вона займе передове місце, як за життя була нам учителькою і провідницею.

Конст. Малицька



Марія Білецька.

З ЖИТТЯ

(НА МАРГІНЕСІ ОДНОГО ЛИСТА*).

„Вчора ввечері сів собі бузьок на шопі у нас. — Він і так має незадовго навідатися до жінки мого газди. — А дурний Бровко водно підскакує до гори і гавкає, тай гавкає на бузька при місячнім світлі — геть у ніч... Аж газда казав жінці встати і відогнати бузька, щоби Бровко не гавкав. (Сам ані думав встати і відогнати). І дурна жінка встала і відогнала. — Так само воду з керниці витягає і носить, мимо своєї вагітності а йому й не в голові. — Дурна жінка”!

Ні, вона не дурна. Традиція, що століттями витичувала жінці становище й обов'язки в сім'ї — виховляти жінку-рабину. На верхах суспільної драбини жінка здобула здебільша рівноправну позицію з

чоловіками. Товариські форми й звичай вимагають дбайливості й уважливості супроти жінок. По-кривджене під цим оглядом до сьогодні жіноцтво села і робітничої верстви. А воно й не відчуває свого пониження. Захоплюється здобутками горожанської рівноправності, гордо йде до виборчої урни. Жінка має право вибирати і бути вибраною до всіх установ, нарівні з чоловіками. — Але рівноправна горожанка не стала ще рівноправною людиною. Життя на селі та серед робітництва по містах дає багаті матеріяли до розслідування відносин, що серед них живе-бідують жінки. Там теж подибуються інтересні — часто неймовірні картини жіночої психіки та архаїчні погляди чоловіків. Пригадую ту недавню газетну новинку: „У Львові робітник Н. (безробітний) побив жінку за те, що вона привела на світ двоє дітей-близнят. Несчасну жертву побоїв відставлено до шпиталю”. Коротка

новинка дає вимовний образ трагедії родинного життя й жіночої душі. Вона криє теж у собі важкі, життєві проблеми соціального значіння, такі домагаються розв'язки.

Щоденна сусідська преса переповнена новинками: „Wyrodna matka”: Вона живцем закопала немовля — вкинула до рова, покинула дитину в сінях камениці, а то й на вулиці. — Зредукований робітник помордував п'ятеро своїх дітей. — Так ідуть у безконечність грозою здригаючі вісті. Реєструється їх як буденні явища. Ставиться перед очі читача відстрашливі болячки суспільного організму, на які одним ліком є: за злочинцями (читай голодними мамами й батьками помордованих дітей) стежить влада безпеки.

Змагання до уздоровлення відносин нехай стане метою жіночих організацій, а то й преси, щоб спонукати покликаних чинників до розв'язки болючого питання.

*) Покійна М. Білецька часто нотувала свої міркування з приводу різних подій. В посмертній теці знайшлося багато таких записок, зібраних під наголовком „Так собі...“ Подаємо одну з них, особливо характеристичну для її світогляду.

ПАМ'ЯТИ ВЧИТЕЛЬКИ

(Прочитано на пропам'ятному вечорі Марії Білецької у клубі „Ншої Хати” й „Труду”).

Марія Білецька була такою ясною постаттю в нашому житті, що поруч нинішніх рефератів слід представити присутнім зразок доброї вчительки і дбайливої опікунки молоді.

Це було давно, коли я її пізнала. Вона, одна зпоміж перших учителюк першої дівочої школи ім. Шевченка — я учениця першої класи тієї школи.

Відлеглі часи, — давні спомини з дитячих майже літ.

Учителька і учениця — це звичайні постаті у житті, — і всі з власного минулого пригадуємо собі скільки переживань зв'язано з тим і як часто незаметні дрібниці складаються на життя одних і других.

Але в тім сірім шкільнім житті являються незвичайні постаті вчительюк, добрих духів молоді. Такому доброму духові присвячую мої нинішні спомини.

Заверну до давніх часів. Ми, ті перші учениці своєї рідної школи мали щастя мати дуже добрих учителюк. Молода, енергійна Марія Білецька разом із другими вчителями, клала угольний камінь у розбудову нинішньої Рід. Школи.

Вимагаючи як учителька, дбайлива як виховниця зуміла зеднати собі довіря і серця учениць. Знаю, що всі ми дорожили її ласкавістю, певні, що в найкрутішому положенні Вона зарадить.

Вона не лише вчила, — Вона навчала, — вязала предмет з подіями дня, давала приміри з минулого, приновлювала їх до теперішнього, бо хотіла в нас мати не лише добрих учениць, але й майбутніх громадян. Обов'язок, праця, солідність, правдомовність, це прикмети, що їх у нас вноувала і безоглядно вимагала. Знайти спільну мову між учителькою й ученицями це вимагає часто великих зусиль зо сторони вчительки. Тих зусиль докладала Марія Білецька. Вона всіх нас знаменито знала. Знала котру і як треба підтягнути, котру засхотити до праці, до котрої поблажливіше відноситися, а котру скартати треба було. Сьогодні, з віддалі літ і після своїх власних досвідів ясно це розумію, — хотай і колись не бунтувалась.

Колись не було цього співжиття між батьками учениць і школою, що нині, не було кружків, о-

пікунів школи, що дбали б про молодь. Пригадую собі, що чуйне око М. Білецької зміло вишукати в класі дівчинку, що приходила часто-густо до школи без снідання. І на диво знаходилась для неї шклянчик гарячого молока так делікатно подана, що нікого з нас це не дивувало, — противно, сказала пам'я. Б., що коли її мама занята іншими, важкими справами, комусь за дитину треба подбати.

Вражлива була М. Білецька на горе других, співчувала їм і потішала. Не можу забути їй скільки серця виказала Вона мені, коли я втратила матір! Як потішала Вона мене в моїм горю і як навчала, щоб власне з любові і пам'яті для мам училася добре, щоб колись самостійно могла працювати.

Симпатія чи більша опіка, що її звертала на деяких учениць, не звільняла їх ніколи від шкільних обов'язків і пригадую собі як го по кількадемний неприсутності в школі з причини недуги (я мешкала я в інституті Т. П.) прийшла я до класу, не вивчивши напам'ять вірша, „Побіг трьох братів з Азова“, — бо була певна, що недуга достатньо мене оправдує. Але прийшла черга на мене, — „я не приготувана прошу пані!“ — „Чому?“ „Я була хвора“. — „Так, але твоя недуга не була важка і ти маєш товаришок в інституті, — маєш двійку а конференція за кілька днів“. — Сьогодні ще переживаю це!

На найближчу лекцію зголосилась я з готовим віршем і тоді почула: „Бачиш, обов'язок все треба сповнити“ і тоді коли вже минув жаль, я знала, що М. Білецька мала рацію.

Години української мови, що їх вчила М. Білецька були часто незабутні, особливо, коли здавали ми лектуру. — Пригадую, що коли читали ми про Марту Борецьку, — Вона захоплювалась цією постаттю і так щиро, з таким ентузіазмом представляла любов до батьківщини і самопосягату для неї, що в нашій уяві ця постать зіллалась з нею. „Марта Борецька — це Марія Білецька“, думали ми, „енергійна, сильна, непохитна у своїх постановах!“

У восьмій класі прибув нам новий предмет „Наука виховання“. — М. Білецька вчила його. Ми лю-

били що годину і багато цікавого годі довідались, особливо про відносини в товариських житті. — Самопевність і чванкуватість, що все знає, — часті хиби молодости — викорінювала в нас. Пригадую такий її веселий примір: „знайома п. Білецької, полька, переглядала її альбом, де був портретик чи фотографія Шевченка. Вона звернула на неї увагу. — „Kto to taki mi znajomy? — і на відповідь „Шевченко“ не втратила резону, лише сказала: „Ach, prawda, znam go!“

Рада була М. Білецька, коли довідалася, що молодь сама зо своєї ініціативи творить якийсь самоосвітній кружок, чи улажує якесь свято. — Тоді охотно давала ради, вказівки і помагала. Взагалі кожний почин до освіти, праці все її дуже тішив. Пригадую собі, що в тім часі мав Франко відчити для академічної молоді. Інститутки-семінаристки хотіли на них ходити, — але був якраз тоді конфлікт між управою інституту й інститутками і всілякі надзвичайні виходи на місто заборонені. М. Б. була опікункою інституту і від Неї треба було дозволу на те.

Мене, хоча я не була ще тоді семінаристкою, вислали до М. Білецької виведати дозволення. Відважно пішла я до Неї, певна, що як все з задоволенням прийме наше прохання. Яка ж я була здивована, а то й обурена на товаришок, коли почула гострі слова догани, що інститутки не поводяться відповідно й бажають вирішення. — Але добрий дух молоді і знаменитий знавець не дозволив карати і дозвіл ми дістали, давши взаємну приречення, що повинуємося розпорядкам.

Із шкільної лавки давно ми всі вийшли й інститутками перестали бути. Сьогодні одні працюють самостійно, другі заможом, виховали вже свої діти, але я певна, що у всіх у пам'яті і в серці постать їх доброї, щирої незабутньої учительки.

Тому, що дитячі переживання хотай скромні але щирі й безпосередні, тому мої спомини скромні, але щирі і я цілим серцем, цілою душею складаю велику подяку Духові давньої учительки, що стільки труду нам посвятила і клоню голову в щирій пам'яті над її свіжою могилою.

СЕРЕД НАШИХ ПИСЬМЕННИЦЬ.

Продовжуємо анкету. Над чим працюють письменниці? Які були спонукати до того? Що задумують нового? Все те цікаві ми знати.

Відповідь наспіла від Наталени Королевої. Саме тепер, коли вийшов її „Сон Тіні“, що його критика зустріла прихильно.

Із Марійкою Підгірянкою вдалося нам поговорити. Тому й її відповідь не обмежується до запитів поданих згорі, а має форму гутірки.

Наталена Королева, Мельник

Даруйте, що нічого цікавого не зможу вам відповісти на ваші ласкаві запитання. Бо ж при нашому способі життя, влітку —

1. „Над чим можу працювати“ — літературно, коли праці господарські не дають змоги тримати пера в руці. Однак цього літа моє писання дуже затяглося: треба було викінчити роман „Предок“, що для нього довелося далеко пошукувати матеріялів. В перервах між працею в господарстві та в дні дощові — закінчую том творів св. Тереси Великої (переклад із старо-кастильської мови XVI століття).

2. „Що було спонукую до праці“ другої, — про те сказано в праці першій. До першої ж мабуть „покликав голос крові“, як це десь завважено в пресі. Бо ж неначе й справді якое незручно належати до роду, оплутаного мережею легенд, стежки й шляхи якого перейшли історією різних країн, й лишатись до нього байдужим. До того ж є трохи правди й в словах відомого „містика друїдської мудрости“ — М. Магра, коли він каже: „Тільки двом річам віддаються люде з таким палким захопленням, що забувають про все інше на світі: студіям релігій та генеалогії й геральдики, бо ж одно й друге губиться в безконечній даліні, майже там, де „всього початок“.

Тяжко відповісти без „многоглаголанія“ на запит: **3. „Студії чи вражіння спонукують до праці“?** Загалом же, я тем не шукаю, може — навпаки — вони мене оплутують, як „прядиво Мадонни“, зване в Україні „Бабиним літом“. І коли більше пасмо того „прядива“, що вже не від сього-



Наталена Королева (перша зліва) із знайомою у своїй домівці. Обі пані у стилізованому українському вбранні

дня почало літати над головою, обивється довкола думки, треба його розмотати на папері. Але не записувати в нотатник: що відразу не знайшло відповідної форми, те вже дефінітивно пропало. Студії?... Видима річ, деталі треба перевірити, але ж навряд, чи може хтось писати про те, чого раніш не знав.

4. „Пляни на майбутнє“? Мої літературні завжди пов'язані із загально екзистенційними. Шукаємо способу залагодити останні так, щоб можна було здійснювати перші. Як знаєте, нині легше знайти працю, що робиться без думки й, навпаки, тяжко мати змогу для чинности духової. Особливо ж, коли не хочеш скеровувати пера в той бік, що міг би бути бажаним „панові шефові“, видавцеві, редакторові чи комусь іншому, що бажає мати „крам, якому забезпечений відбут“. Щодо мене, я воліла б писати в канцелярії, хоча з попереднього досвіду вважаю це

за важке, як бути поденщицею на винницях.

Ото ж, коли й в цім році пошастить уникнути праці виключно для існування та можна буде забезпечити досить дорогу бутафонію письменниці — тепло в хаті, світло, ленти на машинку й таку їжу, що її приладження не триває довго, а ще й — найдорожчу річ — книжку, яку мені персонально досить тяжко здобувати в порядку позики, бо потребую переважно літератури романської, то, може, з поміччю Божою, закінчу трилогію томом своїх „Спогадів сестри на полях крові“, бо ж, як бачу, про війну переважно згадують чоловіки.

Про інші річі, що їх кортіло б написати, не можу згадувати, бо вигляди на здійснення тих мрій, вельми маленькі. Головне ж, щоб була вислухана молитва, яку повторює один премілий брат Василяннин, а за ним і ми: „Дай, Боже, витривати, не захворівши“!

Марійка Підгірянська, Бартишів

Марійка Підгірянська вряди-годи приїжджає до Львова. Вчительська праця в наддністрянському селі мало дає їй дозвілля.

Користаю з Різдвяних Свят,

щоб поготорити з нею. І розпитати про те, на що цікаві читачки „Нової Хати“.

— Над чим тепер працюю? Бачите, це важко сказати. В мене ніколи не було якогось пляну

у віршуванні. Є хвилинка, пастрій і вірш прилетить, невідомо звідки. Стою, було в клясі й промайне думкою. Або мішаю щось при кухні, з'явиться. Коли закріплюю його на скравку паперу, поли-

шитися, а коли ні, то пронаде так швидко, як зявився.

Питаю про спонукки.

— Ріжні, ріжні. Давній вражала мене сильно природа, а тепер події. Якесь прочитана книжка, якесь запуте слово, долетіла вістка.

— Здається, що досі ваші вірші не вийшли збіркою?

— Ні, вийшла одна збірка перед війною. Саме напередодні війни зладила я нову збірку до друку й підчас ревізії мені її москалі забрали, враз з усіма іншими паперами. І від того часу я вже не видала нічого.

— Та й дуже мало часу в мене. Вчительська праця така втомлюва... Передполуднем паука, пополудні треба приготувати собі матеріал на наступний день і пода-

годити канцелярську роботу. Але я люблю вчителювати. Це таке живе заняття!

— Це й мене пхнуло на дитячу літературу. Ще коли я вчителювала на Закарпатті, завважила, що так мало в нас дитячих песок і віршів. Там і почала писати я, примінюючи для них навіть і закарпатський говір. Там і стрінув мене найбільший літературний успіх мого життя.

— Який саме? дивуюсь, коли по лицю поетки промайнула лукава усмішка.

— Коли я перебувала в домі п. Ганни Ключко (дочки Івана Франка) в Довгому, одного разу на прохання завважила, що дві сільські дівчинки мені дуже приглядаються. Потім бачу, що йдуть слідом за мною. Я зачіпила їх. „Це ви Марійка Підгірянка?“ сп-

тала старша неспіло. „У нас є книжечка і там є ваша фотографія. А напишіть знов щось таке, прошу дуже“. Оце дитяче прохання мене дуже зворушило.

— Які в мене пляни на майбутнє, питаєтесь? Все мрію про той час, коли піду на емеритуру. Це вже недалеко. І тоді може зможу більше писати. А покищо моя вчительська праця та мої власні діти вимагають всієї енергії в мене. Кажу собі: хто знає який слід стане по моїх віршах? А по моїх дітях напевне слід буде.

Бо треба згадати тут, що Марійка Підгірянка щаслива мати трьох синів і дочку.

Як бачимо з останніх слів — вона ставить материнство вище над славу й успіх.

У цьому справжня жінка перемогла поетку.

Товариське життя

Перед нами карнавал. Засідають уже комітети, радять над буфетовими присмаками нани, готуються несподіванки. Незадовго почнеться першодній, а який же милий для жіночих сердець, рух по кравецьких робітнях. А ревія „Труду“ 23. січня, що покаже карнавалові моделі, спокусить не одну жінку, що рішила цього року „не йти нікуди“.

Але вкінці минуть ті може наймиліші з усього хвилини приготувань і почнуться вечірки, вечеринці. Почнеться товариське життя. Чи справді почнеться воно? Чи можемо називати товариським життям наші вечеринці, що зводяться головне до того, що відтанцюємо всі, або майже всі — залежно від нашого щастя, танці з чужими собі людьми, з якими навіть часто-густо не нав'язуємо ніякої балачки. Чи справді оці напіва збуджені міни танцюючих пар — мають бути виразом „карнавалового“ гумору і настрою? Щось всетаки бракує тут, щось не все в порядку. Ще може старші, приміром ці з „Молодої Громади“ вміють насправду розважитися. Якось навіть молоді веселіються, приглядаючись як то перш на вечеринках „Червоної Калини“ почне бавитися „стара війна“. І звідки у них стільки „верви“? Молоді з певним „призирством“ трохи „збоку“ приглядаються тій забаві. А може так потайки трохи зашкідують тієї „вмілості“ старших (прохаю вибачення у „Молодої Громади“, що називаю її так).

Але не тільки між поколіннями ріжнися. Є вона між селом і містом. Ось до нас приносить яблука бойко з Снігівська. Питаємо його, чи їде до дому на Свята. А він: „Певно, що їду. Та тут у місті я зовсім здичив би“. І як почне розказувати як то в них на Різдво сходяться, колядують, жартують. От товариське життя!

Але не йде про саме Різдво. Оттак собі в карнавалі — чи культивуємо товариське життя? Спробуємо зійтися у більшій крузі. Якщо нема танців, або бріджа то насправду нема що робити. Розмовляти? Алеж не вже зовсім не пі-

те. Товариських забав хіба ніхто ніколи не запропонує. Так само й на вечеринках. Хіба звучить нас щось із цілим товариством поза танцем? Часом буває вправді мале товариство, що спільно приходять на забави і спільно розважається. Але це теж якийсь замкнений гурт, що з рештою братів не має нічого спільного і... властиво теж прийшло на те, щоби танцювати, тільки це все одні й самі з собою.

Культивуємо товариське співжиття.

Навіщо воно кому здалося? Хіба не шкода часу? Стільки важких справ, такі важкі часи?

А власне, чим важчі часи, чим більш важкі справи має вирішувати, тим більше потребує товариського співжиття. Стільки ж говоримо про фізичну гігієну, а хіба не треба подбати й про гігієну наших психічних сил? Но, добре — скажете, отже відпочинок, театр, кіно, книжка — це ж засоби цієї „психічної гігієни“. Але товариське життя? Воно тільки мучить нас, притім не раз є коштовне.

Може натрапили ви де на книжку Мільфорда „Проти смерті“. Це щось наче приписи модерної життєвої філософії. Знайдете там цікаві думки про перебування в товаристві милих нам людей. Твердить Мільфорд, що зовсім навіть пасивне перебування в товаристві позитивних людей має величезний вплив на людину. Щось якби еманція їхнього духа впливає на нас, відроджує, підсилює нас, пасикує нас творчими первинями. І це саме є ці духові „вітаміни“, що конечно потрібні, що мусить поручити нам „духовна гігієна“. В милій безжурній товариській гутірці наша думка набирає свіжості і полету, виробляє вмілість дискутувати в культурний спосіб, здобуваємо такий конечний у житті змисл гумору.

І тому саме думаю, що варто нам пригадуватися пад свідомим культивуванням товариського життя.

Пропоную вам у цьому карнавалі зорганізувати кілька товариських сходів. От поміж тими знайомими, що на-

вашу думку мають спільні із вами за інтересування, або цікавлять вас чимсь, зинберіть декілька осіб і запросіть їх до себе. Кажете, що на „прийняття“ вас не стати. Але ж бо я не думаю про прийняття. Мусите кожному з ваших гостей сказати, що є метою наших запросин. Попросту товариські сходини. Малий, підвечірок, або й зимна перекуска, але зате багато доброго гумору і милий настрій. І навіть думаю, що перша проба вам не дуже властиться, що часто буде рватися розмова, не буде може оживленого настрою. Але від чого ви господаря дому? Мусите подбати про те, щоб добір товариства був милий і цікавий і мусите нав'язувати розмову між усіма. Напевне не властиться, як не першого разу, то другого. Хтось добрим дотепом розпорошить нудгу, другий розкаже цікаву пригоду, третій зачіпить пекучу тему, що нею дитяче когось і почнеться дискусія. Але тільки дискусія. Ви постановили собі культивувати товариське життя і тому хоч як вас кортить вибухнути, але ви опануєте себе і відповідаєте спокійно і річево.

Згодом теми до розмов, що їх може навіть спершу прийдесть обдумувати наперед — будуть напливати одна за одною. Ваші сходини стануть для вас konieczністю, культурною потребою. Очевидно другим разом зійдете знов у когось іншого, і так чергою, а може часом усі разом виберетеся до каварні, а зрештою навіть на вечеринках буде те добре почуватися разом. Тільки на загальних вечеринках не замикайтесь зовсім у вашій крузі, а притягайте і пізнавайте нових людей. Вірю в те, що ваші сходини навіть у меншій крузі знайомих навчать вас цікавитися людьми і тоді теж на вечеринках не будете тільки танцювати мовчки і зо збудженими мінами, а уладите собі й там щось як полювання за людьми і їх думками. А це напевне цікавіше, як автоматичний танок із чужими і далекими людьми. Може тоді й настрої наших забав стане справді веселий, кожна з них буде приносити нам милі спомини і давати відпруження нашим турботам. Уна-



П. Стефанія Монцібович у вбранні з с. Паушівки коло Чорткова.

Вечір народньої ноші

Подумаєте, навіщо про це пишеться? Хіба не знають усі, що це таке вечір народньої ноші? Так, це правда. Вечорів народньої ноші вже було багато. Але власне тому, що їх уже багато промайнуло перед нами, то й насунули не одне міркування.

Наприклад: чому це тільки молодші пані беруть у цих показах участь?

Воно звісно, що молоде личко народнє вбрання якое розпогоджує. Але хіба старші жінки на селі не носять народньої ноші?

Та ще й яку гарну! Які прекрасні білі завої на Покутті вдягають старші жінки й молодші. Або білі плахти, що ними вгортаються бойківські бабуні. Хіба вони не мають щось біблійного в собі? А вже й не згадуючи гудулок, що до пізньої старості брешуть дукачами та мерехтять червоними хустками під церквою.

Ні, народня поша гільки прикрашує кожну жіночу постать. Молодшим додає привабу, старшим достоїнсти.

Отже чому наші „матрони“ пехтують гечорами народньої ноші?

Це ж не карнавалова імпреза, де вже їм важко в танку додержати кроку. Ані костюмівка, де сензаційність вигадів веде перед. Вечір народньої ноші набирає ваги національної імпрези, щось подібно як концерт Шевченка. Це перегляд одної ділянки нашого мистецтва, що вже заникає. А його пропагандивна вартість куди більша, тому що притягає чужинців.

Отже памятаймо! Вечір народньої ноші не знає різниці віку!

Л. Б.

Степан Конрад

Мішані подружжя

(Голос у дискусії).

Проблема мішаних подруж у нас не нова. Уже від довшого часу стала вона дуже актуальна й викликала безліч коментарів, протестів та статей.

Коли хочемо її ближче проаналізувати — мусимо осібю обговорити мішані подружжя з чужинками й чужинцями (німкисями, чешками, французенками), та мішані подружжя з найближчими сусідами й сусідками (поляками).

Застерігаюсь, що я є противний усяким мішаним подружжям, стоячи на становищі, що наші жінки більше інтелігентні й освічені та мають всі завдатки на те, щоб стати добрими дружинами, товаришками життя, зразковими матерями й господарями.

Одначе трапляються випадки, що наші молоді люди, головню ті, що студіюють на заграничних університетах, женяться з чужинками і... або привозять їх з собою у рідний край по скінченні студій або лишаються у вітчизні дружини. У

першому випадку ці чужинки відірвані від рідного середовища — дуже скоро асимілюються (українізуються) виховують дітей у нашому національному дусі, працюють в українських товариствах, словом: стаються діяльними членами української нації. Маємо факти в практичному житті! Питання: чи вони самі почувуються українками, чи лиш зуміли приновитися до нового оточення — не беруся тут аналізувати. Думаю лиш, що хто вродився німцем, чехом, французом, — не може горі дном перевернути своєї душі — вони лиш підлягають поступово під впливи найближчого оточення, що серед нього доводить ся жити. А що це оточення є національно рідне мужеві — тимсамим має воно сильніший вплив. Натомість не бачимо цього впливу у випадках, коли дружина з чоловіком залишається у сфері впливів її рідного середовища. Тоді переважно чоловіча полови-

на асимілюється й стає членом чужої нації. Лиш декотрі (їх так небагато) зуміють і свій дім провадити в національно рідному дусі й потомство своє заховати для нації.

Зовсім інакше мається справа з мішаними подружжями, що в них одна сторона походить із сусіднього (польського) середовища. Тут вже у 98 прц. наші люди змінюють свій обряд, провадять дім і виховують дітей у чужому дусі. Словом вони стають погноєм для чужого народу. Один відсоток таких мішаних подруж старається принайменше дітей одного пола зберегти для рідної нації. І лиш дуже а дуже малі виїмки зуміли, помімо мішаного подружжя, вийти у вихованні дітей, веденні дому й громадській праці на правильний шлях, себто вірно самі держалися національних ідей та ще свої дружини чи своїх мужів притягнути до своїх плянів. Та це лиш білі круки...

Загал мішаних подруж, що в них одна сторона є чужинцем (з польського середовища) є для нас зовсім пропаший. Інколи маємо враження, що наші вороги вибрали мішані подружжя як один із середників до нашої асиміляції та що ця акція проходить зовсім пляново, маючи згоду вищих чинників. Загально відомо є, як дуже зросло в останніх часах число мішаних подруж, що в них або одна сторона приймає релігію й діти вже хрищені в одній релігії — звичайно чужій. Або обі сторони задержують свій обряд і дітей христять після пола (сини за батьком, дочки за матірню).

У висліді одні й другі діти виховуються в чужому національному дусі, говорять чужою матірною мовою, переймаються чужими національними ідеями та в пізнішому житті стають лянчарами рідного народу.

Такий пляновий наступ шляхом мішаних подруж — бачимо на заточенні. Смію твердити на основі даних, що з усіх наших жінок й мужчин, що пішли на заточення (учительство, урядники й т. д.) щонайменше 75 прц. для нашої нації страчені. І це не лише люди, що може походять із національно неосвідомленого чи байдужнього середовища та що не мали змоги скріпити своєї свідомости, — але люди, що походять навіть із інтелігентних середовищ.

І аж дивно, що наші жінки й мужчини віддають так без вагання, без надуми, свої найцінніші національні святощі за один усміх дуже часто вирафіновано обдуманний, за одно миленьке та як фальшом переповнене слово, за якісь міражі, що лиш снуються у головах. Та всякі їх оправдування, що мовляв, вони осталися вірні своєму народові, що вони припорили своїй нації нових членів, що їх діти будуть хрищені у рідній релігії й тимсамим не засмілюються — це дуже наївні. Може хтось ще повірити їм? Ні, бо практика наглядно доказує, що такі мішані подружжя видирають людей з наших рядів й кидають в обійми чужих.

На це лиш одинока рада: національно освідомлювати й виховувати наших дітей і молодь та п'ятнувати (при допомозі преси) як негідних зрадників своєї нації — усіх тих, що заключили мішані подружжя з людьми, що походять із ворожого нам середовища.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жах,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжко! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцятье число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту

Добре печиво
гарантує

„АРОЗА“

ПОРОШКИ
ДО ПЕЧИВА

ЩАДНИЧА КНИЖКА — ЯК ВИХОВНИЙ ЧИННИК.

Хтось мігби вважати такий нагловок, а радше його зміст, за якусь недоречність. А тимчасом так не є. Щаднича вкладкова книжка, де записані особливості вклади батька або матері, зложеної в котромусь українському банку, має справді для дітей виховне значіння і сповняє в хаті, де є малі чи старші діти, позитивну виховну роль. Ми звикли твердити, що важним помічником у вихованні дитини є звичайні, відповідно дібрані, книжки для дітей. Очевидно — це правда. Але не менше помічним чинником є і вкладкова книжка. Ріжниця тільки в тому, що звичайна книжка виконує своє добре завдання своїм змістом, а вкладкова виконує те саме радше формально, але не менш успішно.

Річ у тому, що для виховання дитини першорядне значіння має відповідний приклад „згори“. Дитина радше наслідує, як учиться і слухає. Вона вчиться не тільки з того, що читає і що їй говорять родичі, але також і може ще радше з того, як вони самі поступають. А чи ж вкладкова книжка в хаті не вказує дітям на добру прикмету родичів, а саме на прикмету обачности? Отже чи не вчить і чи не заохочує їх щадити? А чейже щадження то одна з основних прикмет, що ним повинні відзначатися люди.

Тому при всіх інших добрих засобах виховання не треба матері переставати також вкладкової книжки, що допоможе родичам виховати дитину на обачну людину — а це вже половина життєвого успіху. Та при тому ще раз підкреслимо, що може це бути тільки книжка з рівною фінансовою установою, бо інакше вартість такої книжки буде під кожним оглядом сумнівна і може принести в ділянці виховання більше шкоди, як користі. (ю).

ДРІБНА ГАЛЯНТЕРІЯ:

гудзики,
наперстки,
голки
шпильки,
центimetri,
фастрига,

у крамниці „У.Н.М.“
Львів, вул. Костюшки ч.1.

На городничі теми

I. Клопоти городника-аматора.

Не кожний, що йому довелося придбати собі клантик землі при власній хаті, уміє собі як слід дати раду з улаштуванням квітника, яринного городчика, або саду. Власники городчиків, це здебільша люди, що ціле своє життя провели за бюровим столиком, у школі, в крамниці, або за робітничим верстатом. Та кожний, хто прибирав собі сяку-таку готівку, прямує придбати власну хату, хочаб із найменшим городчиком. Бо не лише на селі панує голод землі; він вроджений кожній людині без огляду на те, чим вона займається й де їй довелося проживати.

Коли вже зусилля, добути власний кусник землі, увінчається успіхом, стає такий „щасливець” перед доволі важким завданням, як взятись за діло, щоб вихиснувати землю як слід, як уладити город як і що в ньому посадити. Найбільші труднощі мають „міщухи”, що передше ніколи не мали до діла з городом і управою землі. Вони ставлять до свого майбутнього городу високі вимоги, хотіли б у ньому мати всякі квіти, які лише є й усяку ярину, ще може й парник (інспект) або ще й шпарагарню, а то й садок із усіма родами овочевих дерев і кущів. Вони здебільша не числяться з тим, що городчик дуже малий, але нишпорять по всіх цінниках за насінням, відтак спроваджують його в завеликій кількості, бо не орієнтуються в дійсній можливості зросту, вимог і потреб рослин.

Городнича праця вимагає фахової підготовки. Кожний, хто хоче плекати городні рослини, мусить познайомитися з життєвими потребами, умовами, що в них доведеться рослинам рости, а саме 1) з землею (грунтом), її хемічним складом, її проникливістю для води й повітря і 2) з умовами підсоння (клімату) даної околиці. Хто цими справами не поцікавиться, або закличе городника, щоб заложив йому город, небагато на цьому скористає, бо город вимагає безупинного, щоденного, вмілого догляду, а кожна помилка при плеканні рослин може нанести стільки лиха, що його довгими роками ніяк направили. Щоб стати аматором у пригоді й послужити радою, подам низку вказівок, як оснувати, уладити й плекати квітник.

II. Зимові заняття.

Плян квітника.

Для кожного власника хати з городом найважливішою справою є гарний квітник, бо він підносить зверхній вигляд будинку під естетичним зглядом, а власникові дає задоволення й розраду. Найбільше втіхи приносить квітник, виплеканий власними руками.

Перш за все слід підмітити, що помиляються ті, що думають, немовби зима не була відповідною порою для городничих занять, та заложивши руки спокійно дожидати приходу весни. Якраз зима зо своїми довгими вечорами є найвідповіднішою порою, щоб усе обдумати й приготувати, бо на весну прийдеться вже працювати в терені й тоді вже не буде часу на різні праці, що їх слід було покінчити саме під теперішню пору, коли земля ще сповита зимовим сном і студінню.

Починаю мою балачку на городничі теми. Для легшої орієнтації обговорю окремо приготування праці для тих, що вперше закладають собі квітник, а окремо для тих, що вже здавна мають його при хаті.

А) Хто вперше закладає квітник, мусить у зимі обдумати і нарисувати його плян. Виготовка пляну квітника, це праця для аматора доволі тяжка. Треба знати точно виміри городчика, щоб узгляднити їх у нарисі кльомбів і грядок, при чому слід оставити досить місця на стежечки. Треба устійнити контури й величину кльомбів, узгляднюючи вимоги естетики, пропорційності та згармонізування зо стилем і архітектурою дому. Треба теж у пляні підібрати місця, де ростимуть кущі (боз, жасмин, магнолії, рожі) й примістити їх так, щоб не затінювали нижчих рослин. Добір рослин, колірив і їх комбінацій це теж не така легка справа, як це комусь здавалось би. Начерк городця й розпланування грядок і рослин вимагає чимало часу, а передусім багато терпцю, дбайливості й прецизности та ще й деякої вправи в рисуванні.

Плян (нарис городця) треба необхідно нарисувати на краткованому папері в зменшеній поділі, беручи наприклад 4 кратки = 1 м. (16 краток = 1 м²) і зазначити фарбами або коліривими крейдами, де й які посадимо квітові

Риба у прозорій галяреті
смашна лише, коли візьмете



меленої желатини

d-ra **QTKERA**

рослини, а де примістимо травники.

Найперше слід нарисувати загальний начерк квітника так, як ми його хотіли б бачити, а щойно відтак рисувати його остаточний плян на краткованому папері, узгляднюючи точно виміри всіх кльомбів, травників і стежок. Рисунок має бути досить великий, щоб відтак було догідно ним по-слугувуватись, реалізуючи його на ґрунті.

Не завсіди площа, призначена на квітник, є рівна, деколи вона похилена, горбкувата (тоді на горбку можна построи́ти скальну групу, альпіну), іноді навіть терасувата. Тому начерк квітника треба пристосувати до терену. Слід теж узгляднити форму (конттури) городця, бо й вона може мати ріжний вигляд шпр. прямокутника, квадрата, многокутника.

Головною засадою, що про неї здебільша забувають аматори-городники при виготовці начерку квітника є лишити доволі місця 1) на стежечки, 2) на травники, або обримування кожної квіткової грядки муравою. Стежечки мусять бути щонайменше 60 см. завширшки, щоб ними можна вигідно ходити та приступити до рослин, коли треба буде їх поливати або полоти.

Добре обдуманий і прецизно нарисований плян облегшить нам весняну роботу, бо годі (на весну) виконаємо лише механічно те все, що ми зимою постановили.

(Далі буде).

Про одну „імітацію“

На точці добору такі й нагадати є досить згідними і перемоглими. Але все таки маю і я свої „табії сторони“.

Ви нестаточні хто з нас не любить доброту, пахучої, приправленої кави? І хто з нас так легко проігнорує її, що якийсь інший напій може знаменито заступити на сніданок каву? Тому теж не дивуйтеся, що в довгий час являю і ставлю виражені своє переконання, коли моя мама наставляла мене на якусь, як ми назвали „імітацію“. Мому призначенню, що я не дуже то входила в те, що це є та „імітація“. Попросту витрайкувала і вже. І знаєте хто ще за мною солідаризувався? Мій батько. Каже — „усього можу зрестися, але що правдива кави — то правдива“. Але з мамою не така легка справа. Властиво то всему винна пропаганда, що то раз на якісь показі зміно „збамутила“ маму. І від того часу почалася боротьба за каву. А що ми, як тільки доїдалися перед сніданком, що пий „імітація“ — пити ці раз не хотіли, отже взялася мама на спосіб. Знаменитий вона стратег. Не допомогли мамини — отже пішла на воєнні підступи. Попросту такий маленький обман. Піби то дає нам „правдиву“ каву, ми віримо, немо до кінця, ба, навіть хвалямо, — а потім показується, що це власно той наш „лютий ворог“ — підмінка. З цього вийшла наша компромітація. Показалося, які то ми знавці кави і що це була тільки нуста хвальба, що тільки вона нам смакує. Трохи, а може навіть більше як трохи було нам сором минуся, а я бідиче зацікавилася цією „імітацією“. Хай хоч знаю, що це. Показалося, що то „Пражін“. Той сам „Пражін“, що то сільки про нього чули. Тут і мама мусіла нам признати трохи рації. Бо показалося, що спершу та перша кави була трохи не так приладжена як треба і тому не так нам смакувала. Тепер ми з одної привычки перейшли в другу і немо з задоволеннями мінами „Пражін“ замість кави. Остаточо — це нас може й не дуже то обходило б, але мені здається, що ця кавова історія дуже добрим приміром на те, як то привычка з одної сторони, а з другої сторони упередження до нового та невмілість приладжати стають на перешкоди новинкам, що всякими дорозатами стараються дістати у нашу хату. Інша річ, що знов не кожна повинна мусити бути ліпша. І визнається, що тут добре і що треба купувати, а що ні! А ще до того всякі примани, що їх додають вигадливі промисловці до своїх продуктів. Ось тут додасть якісь купони, що за них дістаємо потім „сервіс“, або забавку для дитини. Та й годі знов господині випробовувати усі продукти за порядком. Отже якими засадами тут руководитись?

Для господині очевидно важним аргументом, це добра якість, видаїність, ціна. Та коли хоче між усіма родами продуктів вибрати один, мусить виходити ще з одного заложення — хто такий продуцент. Добре, що я вже вкінці дійшла від „Пражін“ до його продуцента, бо властиво тут він мене найбільше інтересує.

Отже кооп. „Суспільний Промисл“. Де вона? Бо колись відвідувала я її з прогулькою на Богданівці, але тепер

було вона у нових будинках, і то невеликих — модерна фабрика (навіть із високим кошином). Цікаво буде відвідати, хоч би тільки на те, щоби порівняти з попереднім приміщенням. Зрегітовано кооператива „Суспільний Промисл“ не давно (в грудні) була солізізатка, бо обходила своє лютіття, отже відвідати її ступно належаться. Але годіна причина це така цікавість. Ой та жіноча цікавість!

Але гм разом не можу парікати на свої „Суспільний Промисл“ на правду гілний того. Оглянувши ззовні будинок трохи підозрюю, чи не зavelикий. Те все містилося на Богданівці і далеко менших будинках. Але оглянувши всередині, думаю протіваю — як це там містилося на Богданівці?

Бо подумайте! На горщі просторі магазини сирівці, а долній газі з сушарками, машина, солодівня, з романтичним світлом освітленням, а там величезна паківня, окремо магазин готових продуктів, власна скринька для варстатом, слюсарня для направи машини, по й кімнати для бюр: дирекції, бухгалтерії і т. п. Правда тепер воно розміщене згідно з вимогами гігієни та доцільності, правда, тепер працюють тут деякі нові машини, а що особливо мені імонує, продукт переходить від магазину до поодиноких машин мехавічно. До того збільшилося теж склад персоналу. Але навіть коли це узглядити, то не може мені поміститися в голову, що це той сам „Суспільний Промисл“, що містився у партеровім домику. У великій паківні при довгих столах рядом робітничі зручно і вправно (при тім гігієнічно — гумові рукавички) пакують готовий продукт. Вислідає начебто тут поміж працівниками переважали жінки. Дійсно на усіх 62 працівників — 33 жінки! Вони мабуть особливо вдоволені з нового приміщення, бо давня паківня була більшим скромна. Але не тільки із цього можуть бути вдоволені працівники. „Суспільний Промисл“ їде справді кооперативною дорогою і дає про потреби своїх працівників. Отже, одягальні з зручними переділками на одяг, відпочивальні де працівники снідають, та гуторять підчас перерви. У жіночій відпочивальній зразу пізнати, хто тут господарить по сиробах прикрасити кімнату. Порожню, простору салью мають залишити на „світлицю“, де будуть сходити, вистави і т. п. А в літі! Тоді вже будуть викінчені туші для робітників, від-

биванкова площа („Суспільний Промисл“ має вже від давня жіночу дружину відбиванки), а за тим: руханка в перервах праці, двічі в тиждень відбиванка — одним словом реалізація всего, що з модерних вимог у тих обставинах реалізувати можна. Взір фабрики. Та чи тільки від оглядом відносин до персоналу? Організація продукції їде теж шляхом модерних вимог. Сироваджують нові машини, студіюють модерні способи продукції (одні з інженерів практикував у чеській того роду кооперативній фабриці). А сирівець? Від нього прецінь у першу чергу залежить добра якість продукту. Достачають його плянтатори — члени кооперативу. Плянтації є в Жовківці і там окремий агроном з „Сільського Господаря“ дає і контролює їх. Отже це не тільки кооператива, що перероблює чужий сирівець, але кооператива, що організує продуцентів сирівці.

Мене дуже цікавить справа збуту виробів „Суспільного Промислу“. Графікони виказують з року на рік все більшу кількість випродукованих вагонів.

Але тут прийшлося мені трохи засоромитись. Бо я знаєте „родовита львовянка“ і навіть хочу бути горда на те, а тут довідуюся, що власне наше село далеко гідніше і з більшою свідомістю піддержує і шукає за продуктами „Суспільного Промислу“. І то мимо цього, що це продукти властиво на селах не так дуже поширені. Стараюсь боронити міські господні, але не дуже то нахожду аргументи. А ви може їх маєте? Спробуйте оправдатись. Отже — цикорія. Може не добра? — Цього хіба не скажете. Хіба, що не пробували. А може нема всіх родів — а ви любите з чеколядовим смаком? — А не правда, бо є вже і з чеколядовим смаком. А на солодову каву і Пражін то вже навіть не пробуйте нічого видумати. Я колись теж видумувала аргументи „проти“, а вкінці прогнала і по Пражін двічі денно. Отже де ваші аргументи?

А на кінець, ще щось до амбіції господинь. Це за дир. Заяцем, що твердив, що кожний кошик господині маленький, а через нього цілі вагони продуктів проходять. Подумати отже — яка можливість для господинь рішати про такі важкі справи, як розвиток рідної фабрики!

Цю можливість хіба використаємо в 100 процентах.

У. С.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.

Знамениті в смаку поживні, дешеві.

Марія Білецька

Д о м а ш н і й ж и т т е в і б у д ж е т и

Найбільш доцільна дорога до вдержання рівноваги хатнього білясну, це спільне порозуміння в укладанні розходів кожного місяця. Обміркувати, які позиції домагаються безпроволочного полагодження, які можна відложити а що слід вичеркнути для вдержання рівноваги приходів з розходами.

Згадана форма орудування грошем усуває з дороги непорозуміння. Жінка-дорадниця як рівновартна людина, не казатиме: чоловік дав мені на капелюх. Позиція та спільно призначена.

Приходиться поставити на цьому місці питання а саме: чи кожда жінка зріла до самостійного орудування грошем? Чи призначена сума на харч стане кождій газдині до першого? Сумні досвіди добувається на тім полі.

Часто вже вполовині місяця приходиться важка скрута. — Тут жінка рятується кредитом по склепах, то зариває знайомих на дрібні позички, — не виключаючи й слуги, обмежує видатки на харчі.

Другого місяця, по сплаті попередніх довжків, приходиться більший недобір. Слуга й молочарка неплачені. З місяця на місяць затягається більші довги. Так твориться система задовжування, без виходу зо сліпої вулиці. Слуга роззухвалюється, молочарка чатує біля хати на пана, до-

магається заплати, здержує до-ставу молока. Склепи присилають упійнення, грозять судом. В хаті розстрій, кваси.

До виїмків належить жінка, що об'єктивно поставиться до справи. Здебільша, на їх думку, винуватий чоловік. Вона свято переконана, що всі „фаталашки" закуплені з гроша, призначеного на харч, були необхідні. Ситуація безвихідна. Лишається одна дорога, що найбільш упокорює гідність жінки-газдині. Чоловік виділяє жінці щодня певну суму на прохарчування хати. Терниста дорога для обоїх. Рівнорядні позиції в сімі змінюються на ролі папа й підрядної сили. Чи така жінка може мріяти про авторитет у хаті?

Великої ваги справи, як витичні життєвої стопи, обмеження видатків у користь громадських справ надаються до дискусій у більших гуртках жіноцтва, а то й спільних нарад із чоловіками. Слова правди скажім собі й чоловікам. Вдумаймося в наше положення і витягнім відповідні консеквенції.

Сусідські народи, сильні економично й політично, краще ставляться до цієї справи. У різних формах і місцях дискутують на згадані теми. Накликають до обниження життєвої стопи, виступають рішуче проти виставного життя, приймають — чи то свят. Заохочують до дешевих туалет і тп.

Широкими звітами про жертвенність жіноцтва на гуманітарні цілі ескермовують його увагу в сторону справ загального значіння. У всіх закінках проявляється громадська зрілість, що наказує вдуматися в ситуацію і витичувати дорогу до кращого майбутнього, кожний поклик навіяний в першій мірі теплом патріотичних почувань.

А у нас? — Ми без даху над головою, вколюємо себе наркотиками балів-равтів, преміями найкращих туалет, паризькими та берлінськими моделями.

Через і по балах кружать легенди про виставність наших балів. „Дами" мають про що говорити, а преса про що писати. Розмови з нагородженими красунями, моделі суконь, описи балів, дають нашій пресі багатий матеріял. Звеличують широкий розмах на взір життя сильних, вільних народів. Тим робом впроваджують жіноцтво всяких кругів в атмосферу погоні за блеском — життя понад стан. Тут і там захитана фінансова рівновага хатнього хазяйства наклонює чоловіків йти дорогою найменшого опору, а то й зводить їх на манівці. В міру піднесення життєвої стопи, датки на громадські цілі маліють.

Завдання перекувати жіночу психіку — нехай стане темою наших дискусій.

Наталка Гаврих

Доварювач збудований на тій самій засаді, що термос, затримує тепляні проміння, одержані від джерела тепла. В цій теплі доварюються страви, що по 10-ти мінутів варенні на кухні вставили ми до доварювача. Тому, що посудина зо стравою обставлена злими провідниками тепла, температура обнижується дуже мало, так що страва дуже довго гаряча.

Доварювач ошаджує опал, але можна його уживати лиш тоді, коли господині довідаються про відемні наслідки, відживи тільки з доварювача. Довготривале огрівання забиває вітаміни і ріжного роду ферменти. Тому то страви з доварювача треба доповнити додатком сирих річей, а саме сирого масла, молока, сметани, жовтків, салат-сирівок. Є страви, що їм варення в доварювачі не приносить ніякої шкоди, а саме:

Д О В А Р Ю В А Ч

1. Душені мяса, голубці.
2. Росіл, варені мяса.
3. Каші.
4. Фасоля, горох.

До всіх інших страв треба додати якийсь сирий продукт.

Напр. юшку заправити сирим жовтком, сметаною, додати сирий квас буряковий і т. д.

У доварювачі зберігається довгий час доволі висока температура. Тому страви, що мають діяти, тут найкраще вдаються. Наприклад каша, що вимагає довгого вигрівання, голубці чи печеня. Страви ці навіть краще доходять, як на кухні. Тут є все безпека, що можуть припалитись або висхнути. А в доварювачі страви пригоріти не можуть. Коли горшки щільно прикриті, то пара не втікає, тільки осідає, так що страва й висхнути не може.

Яке примінення має доварювач? У домах, де треба ешаджувати опал і там, де господині виходить перед полуднем з хати. У першому випадку можна підварити обід при ранішнім огні і докити його в полудне на примусі. У дру-

гому випадку можна також в полудне запалити під кухню, коли вже господиня вернулася додому. Це особливо важне для сільських вчительок, що дуже часто не мають вишколеної поміщиці.

До варення городини доварювач не надається, бо її треба варити можливо коротко. Але передержати городину в теплі, коли вона вже зварена, можна в доварювачі знаменито. В рурі городини висушується й тратить на смаку. Отже як бачимо, доварювач придається також там, де не обідають усі разом.

Окрім того має доварювач ще й інше примінення. На літвищах, де не хочемо займатись багато кухнею, можна розпалити рано, коли ще немає сніги, підварити страви, вложити до доварювача й вийти на пляжу, чи до купелів.

Як зробити доварювач?

Приряд цей складається зо скринки, замкненої вічком. Внутрі знаходяться різні матеріяли, що зле проводять тепло, а саме трачіння, гнблівки, сіно, папір. Все

це окружує два отвори на посудину, допасовані до тих докладно.

Приряд цього роду можна дуже легко зробити собі дома.

Одна-дві посудини залежно від кількості осіо, найкраще емальоване або алюмінієве з добре допасованими покривками.

Вуха тих посудин мусять бути під горою. Посудини можна ставити коло себе, тоді скриня буде

більше плоска і прямокутна, або можна одну посудину ставити на другу, що є краще, бо використується тепло, тоді скриня є висока.

Вишурувати докладно скринку, і вишурувати її, виклеїти її грубим пакувальним папером, щоб не було найменшої піщини. Потім вистелити скринку сіном, або травиною. Присістити ринку й горщик, що ми хочемо вживати й тісно докрити убити вистілку. Коли вже вистілка добре вбита, виїняти посуду. Тепер оббити вистілку матеріалом, вистелити

також заглиблення нею. На те зробити собі наперед форму з паперу, а потім викроїти її з матеріалу. До стін скринки прикріпити шпательками, щоб оббити можна було знімати до прання. З того самого матеріалу зробити плоску подушку, достосовану до виміру накривки й виїняти її сіном. Заглиблення на посуду вистелити ще м'яким папером, щоб їх докладно ущільнити. Вставити ринки, прикрити зверху подушкою і замкнути скринку. Виїнявши посуду, лишити скринку відчиненою, щоб добре вивітрилась.

МОДНІ ДРІБНИЧКИ

Не всі присвячують їм багато уваги. А ці дрібнички такі милі! Вони можуть піднести, або й притімити враження сукні.

Цього сезону веде перед вишивка. Кожна вишивана сукня має якийсь гатований деталь, байдуже чи кораликами, чи шовком. Щоб улекшити справу й здешевити коштовний гант, видумала мода колірні борти, що їх тепер прино-

силь ринок у різних відмінах. Та нам їх не треба. Коли маємо такі чудові вишивки і майже всі вміємо вишивати, чому не покористуватись ними для прикраси сукні?

Прощу не лякатись, що кожна сукня мала б бути вишивана на одну моду. Ні! Маємо стільки прегарних узорів! Є зубчасті, галузисті, кидані, квадратні, хвилясті. Знайдемо їх у кожній величині і кожній техніці.

Інша річ краска. При білому полотняному тлі не треба багато над нею застановлятися. Там кожний взір вийде гарно. Але вовняні чи шовкові сукні мають різні відтінки. Як тут добирати краски?

Перегляньмо як добирають краски колірні журнали мод. Звичайно темне чи притишене тло суконок оживляє якась ярка краска. Наприклад брунатна матиме контраст у цеглястий, помаранчевий або й пісковий. Сіру краску оживить блакитна, зелена, або й гранатова. Чорна краска гарно лучиться з кораловою, зеленою, або волошковою. Яркі ж краски вимагають спокійніших прикрас.

Окрім борту впроваджує мода колірні лямівки при сукнях. Це дуже вдячно виглядає і дає спокійні ефекти. Є спеціально вироблена лямівка в різних красках, навіть лякована, або золочена.

Поволі починає показуватись виріз при сукнях, а разом із тим давно невдані новинки, як комірчики, вставки і жаботи. Дуже гарно виглядають ці прикраси з коронки, що тепер є дуже модна. Але також подобаються з шовку і органди.

Вовняні сукні матимуть багато лямівок із футра. Окрім нього стосують також оксамит.



Зимовий костюм, прикрашений футром, із робітні О. Остаповичевої, Львів.



Елегантна сукня з тупоблакитного шовку, вишивана сріблом. Виконана в робітні О. Остаповичевої, Львів.

НА КАРНАВАЛ

одягнетесь

найкраще

в робітні

ОСИП

ОСТАПОВИЧЕВОЇ

ЛЬВІВ,

вул. Малецького 10. II. п.

Просимо оглянути моделі на світлинах!

Форми для всіх



Ч. 954. Коронкова блузка на вечір.

Потрібно 2 м матеріалу, широкого на 90 см.

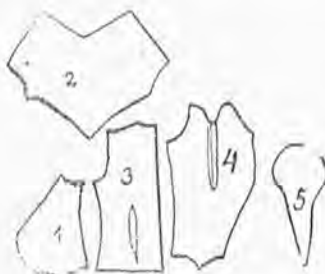
Виміри для величин:	II.	III.
Обєм горішній	90	100
Обєм у бедрах	98	110

Як кроїти блузку?

Перед кроєнням приложити форму до особи, що на неї шиться блузка. Приспособити до постаті.

Розкласти коронку на столі пооди-

н. 2. Частину ч. 1. викроїти двічі. Потім зложити матеріал подвійно і викроїти частину чч. 3, 4 і 5. Частину ч. 3 приложити точно до загнень коронки. Заки знімемо з матеріалу крій, перенести всі значки з форми на нього. Робити це, фастригуючи обрис крою шовком відмінної краски.



Складові частини форми.

- Ч. 1. Долішній перід.
- Ч. 2. Горішній перід.
- Ч. 3. Половина плечей.
- Ч. 4. Рукав.
- Ч. 5. Доповнення рукава.

Як шити блузку?

1. Зшити обі частини переду ч. 1.
2. Перід треба викінчити на краю обміткою. Для тієї цілі нарисувати на папері луки, нафастригувати перід на папір і прикріпити його дрібними стігками в зарисованих лініях. Потім обережно віддерти папір і викінчити лук обміткою. Спосіб обмітки поданий на рисунку. До цього вживати нитки — кордонки. Коли обмітка готова, обтяти решту мережива тісно при обмітці.

3. Прифастригувати горішній перід на долішній.

4. Рамена горішнього переду звузити складками, так як подано на формі.

5. Зробити шитки у плечах ч. 3 і злучити його з передом на раменах і збоку. При цьому треба задне разя придержати. З лівого боку зшити в довший розпір, поміж значками на формі. Викінчити розпір на застібування затискачми. Обі краї підложити для скріплення подем.

6. Край шрізу обстебнувати раз і загнути до середини. Залиши частину шрізу треба пізніше скісним хустином подю, або шовку.

7. Розтати рукави по середині, як подано на формі. Вставити доповнення ч. 5, що його перед тим треба уложити в складочки. Зшити рукав. При цьому треба край в насі розтяти. Долішній край рукава викінчити обміткою, так само як на переді. На долішній можна також у рукаві лишити розпір, піддати його тюлем і пришити затиски.



Як викінчувати край коронки?

8. Шити рукав до пахи.
9. Викінчити долішній край блузки так само як перід і рукави.
10. Виріз треба обтяжити з середини пльомбою.

КОСМЕТИЧНИЙ ПОРАДНИК.

(Проводить Стефанія Гаврисевич).

I. Ноги в мене досить грубі в кістці. Вгорі добре сформовані. Чи не можна б їх масажем, чи іншим способом звузити? Тепер, коли спідниці знов коротіші, мене ця справа дуже непокоїть.

Соня.

2. Прошу порадити мені, як треба плекати товсту церу? Яких кремів уживати? Чи мастити її на ніч, чи тільки в день? Особливо ніс у мене часто блищить. Чи можна зарадити цьому?

Буковника.

Соня. Грубіші ноги можна допровадити до правильного вигляду (якщо це не є на тлі якоїсь недуги) в слідуючий спосіб:

I. Масажі в купелі. Мусять це робити Маса, двільомована масажистка.

II. Оклади з парафіни, робить лікар-косметик.

III. Масажі „Punktröller-ом“. Можна робити самому. Апарат купується в складі лікарських приладів.

Буковника. На товсту церу кремів взагалі не треба уживати. Уживати трохи й приложити до нього частину

ба середників, що шкіру відговщують. Плекати лице в слідуючий спосіб:

I. Мити лице добре теплою водою, сполокати зимною.

II. Уживати мила саліцилово-сіркового, або саліцилового.

III. Що два дні стирати лице ваткою, замоченою в саліцилевим спирті.

IV. Раз на тиждень парівка з румянку 10 хвиць (на ніч).

Добре діляють масочки з зілля або радіо-активні. Коли ніс блищить, змивати що якийсь час, (що кілька днів) ваткою.

Є спеціальні плинні до матовання носа.

„DISTINCTION“ косметичний кабінет
бажає всім ВП. Клієнткам
щасливого
НОВОГО РОКУ!

„DISTINCTION“
косметичний кабінет
Коперника 42 а. Тел. 272-18

виконує всі косметичні заходи найновішими методами. Спеціальні прикрашення перед карнавалом. „Distinction“ провадить концесіоновані косметичні курси. Вписи на черговий курс вже зачались. Початок викладів 15/II 1937.

**САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ**



**МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА**

ФАМОЗА Львів
Потоцького 58.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

(Проводить Наталка Гаврих).

1. Підчас свят я необачно поставила рибу, заляту галеретою на бальконі і вона замерзла. Коли я забрала її назад до помешкання, вона стала розмерзатись і при тім пустила з себе воду, так що галерета підлипла. Чи можна її було врятувати? Я зужила її інакше, але мені цікаво знати, чи могла я ще раз заляти її смаком?

Господиня.

2. Пропну подати мені приніс добрих пампушків, що їх веструдно робити. Зазначую, що я досі ніколи пампушків не робила і приніс мусить бути докладний.

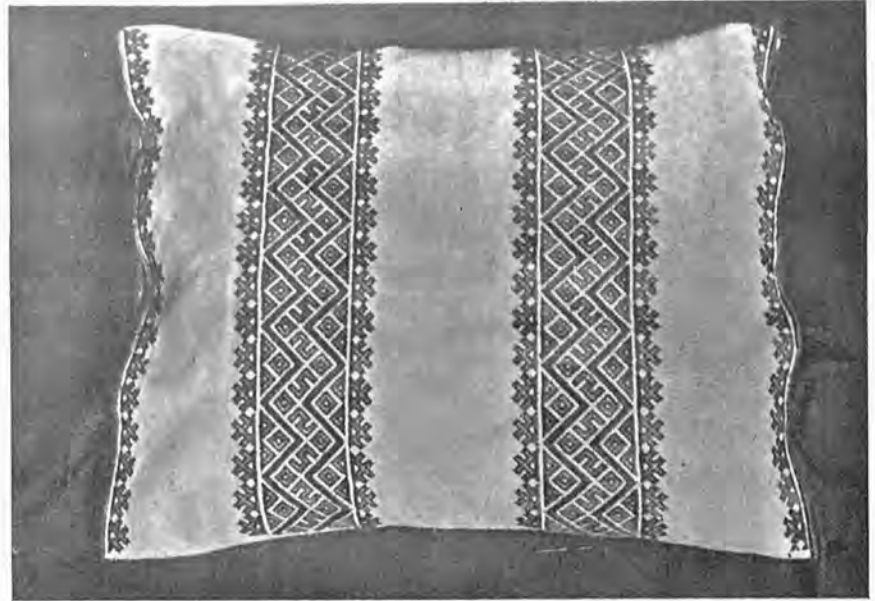
Галя Р

1. Рибу можна було цілком сміло заляти ще раз смаком. Зібрати галерету, розігріти, додати трішки желатини і заляти рибу. Галерета під впливом морозу втрапить свої власності стинатися тому то показалося певна скількість плинну незгалеретованого.

2. Пампушки.

Потрібно на розчин: 3 дека дріжджів, $1\frac{1}{2}$ дека цукру, 3 дека муки, молока. Далше: 3 жовтка, 1 яйце, 3 дека цукру, цитринової шкірки. Окрім того: 30 дека муки, $\frac{1}{2}$ ложки руму, 2 ложки квасної сметани, 5 дека масла. Наприкінці: 10 дека рожі, товщ до смаження, 50 дека цукру з ванілею.

Заробити розчин, поставити щоби виріс. Втерти жовтка і яйце з цукром, додати цитринової шкірки, муку, сіль, рум, сметану, добре вимісити. Під кінець додати потрохи розтопленого масла. Поставити, щоби тісто вирісло. Як тісто вирісте ще раз, так як було, вилжити на стільницю, розвалювати досить грубо, витинати кружки. На один кружок наложити рожу, прикрити другим, затиснути береги пальцем, обрізнати ще раз формою, поставити пампушки, щоби підросли, опісля відвернути, щоби спідня половина підросла. Розігріти товщ, вкидати пампушки, прикрити, смажити з двох боків. Вибрати на бібулу, опісля на полумисок, посипати цукром.



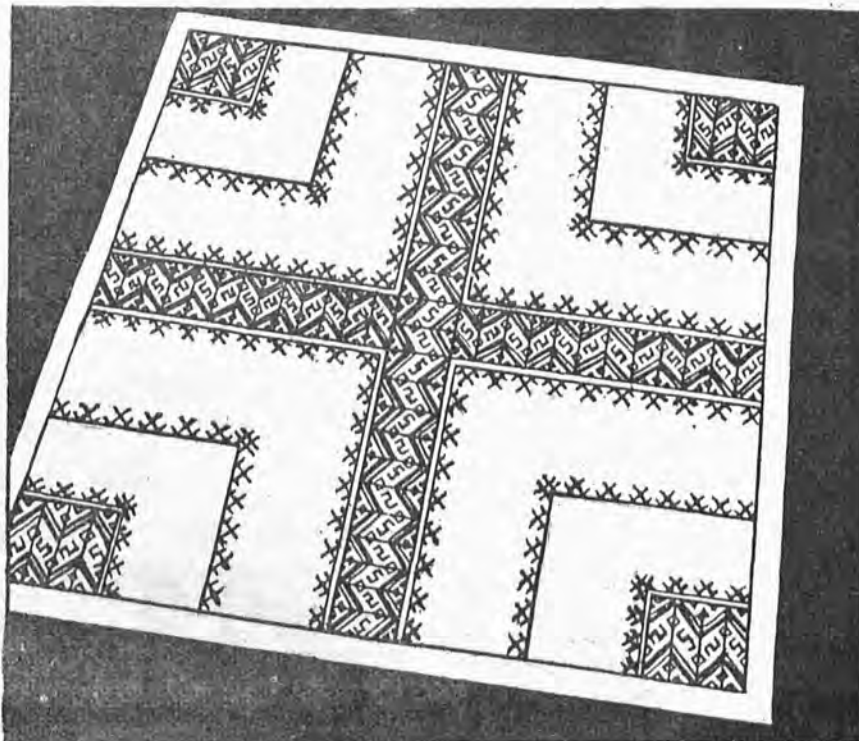
Подільська подушка визю.

На світлині бачимо подушку, прикрашену мотивом ч. 4. з окладники цього числа. Взір із жіночої сорочки на Могилівщині. Вишиваний низю.

Взір біжить двома рядами по полі подушки. Виконаний у двох красках, чорній і помаранчевій.

Краї подушки обведені краечками широкого взору.

Матеріал: канвове полотно (панам) піскової краски.

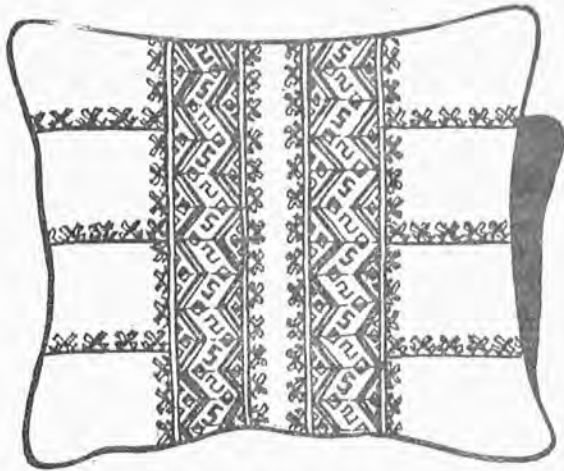


Подільська скатерть.

Взір ч. 4. із окладники приміненій на цьому обрусі. По середині біжить він просто й перехрещується.

Чотири роги обруса прикрашені гаккож тим самим узором при самому краю. У певному відступі обрамовані краечком широкого взору.

Роботи



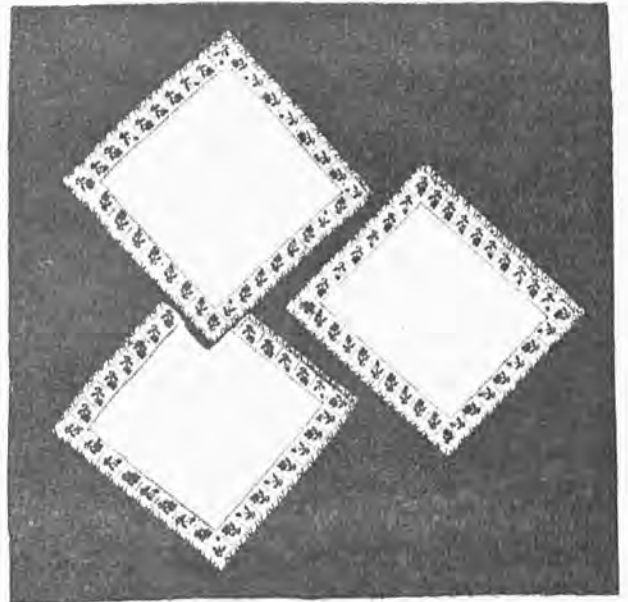
Подільська подушка інакше.

Широкий вишиваний взір ч. 4 з окладинки зісунувши туг до середини. Даліше поже надушки перагяте лінійкою головного мотиву, впоперек трині.

Серветки.

Дуже часто потребуємо невеличких декоративних серветок, як підставок під глечик чи ляжку. Пригодяться нам перелічені кусочки полотна, що значно дешевіші від більших ручних робіт. Вистачить викінчити їх обміткою, або ж вишити якимсь легким узором.

Ось цікаві три серветки, що призначені для такої цілі. Довкруги обмежені дрібними галузками, що обведені легкими рядами.



Взір до серветок.

Взір, вишиваний хрестиками й підхрестиками. Краски: ■ чорна, x x червона, oo oo синя, контури чорні.

Взори з Поділля, Полтавщини й Харківщини, таблиця ч. 1.

(На окладинні).

Ч. 1. Взір із поляка жіночої сорочки на Полтавщині.

Ч. 2, 5, 7, 8. Взори з підтичок жіночих сорочок на Полтавщині.

Ч. 3. Взір „курячі лапки“ з чоловічої сорочки на Полтавщині.

Ч. 4. Взір із поляка жіночої сорочки на Поділлі (Могилівщина).

Ч. 6. Взір із чоловічої сорочки на межі Полтавщини й Харківщини.

Ч. 9. Взір „баранчі рожки“ з чоловічої сорочки на Полтавщині.

Ч. 10. Взір із поляка жіночої сорочки на Харківщині.

Ч. 11. Взір із чоловічої сорочки на Полтавщині.

Всі взори вишивані лиштвою (настилування, однакове на оба боки) окрім взора ч. 4, що вишитий низзю.

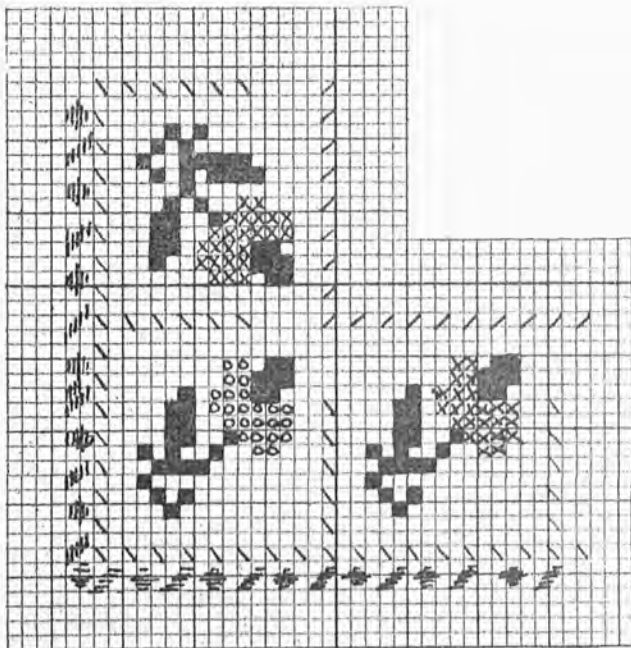
НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКИ

є крашені індантеновими красками й тому

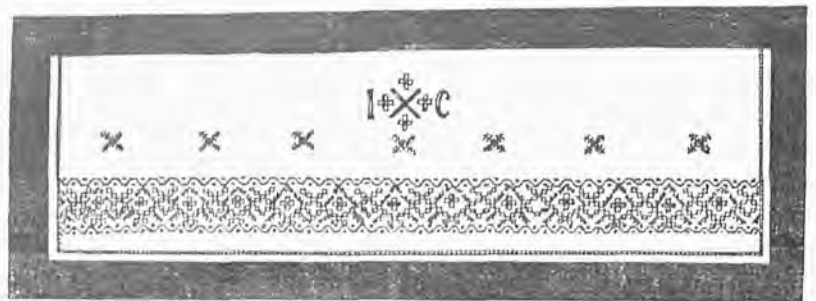
ніколи в пранню і на сонці не пускають!

CMS



ВИШИВКИ

Саме під час Різдва Свят хотіли ми прикрасити ймовірно нашу церкву, що і заважило, що дечого нам бракує. Та немає обруса на тетрапод, то суцільна почка на нашу вже вплинула. Коли треба все те доповнити. Бо хоча Великодні Свята ще далеко, але вишивки швидко не зробитися. Уже час обдумати її і взятись за роботу.



Обрус на проповідницю. Довкруги проповідниці постелити вузький обрус, прикрашений на краю подорожним зором. Край обруса вишивати мережкою або циркою. Взір можна замовити.

ДОБРЕ ЗАБЕЗПЕЧИТЕ

свої ошадности в

ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ

у Львові, вул. Словацького ч. 14.

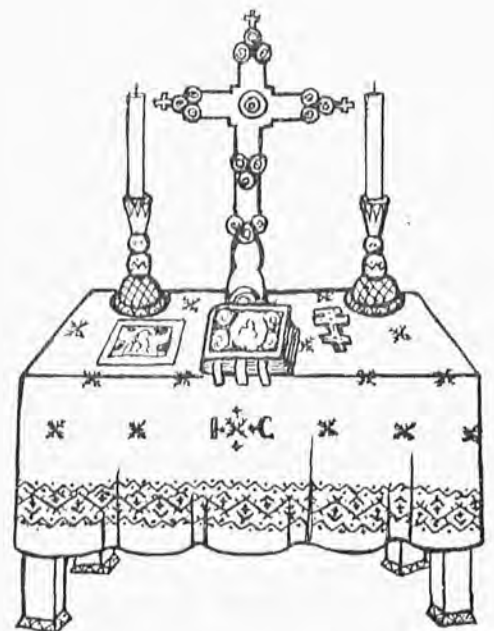


Церковні обруси.

У церкві обрус має особливе призначення. Він прикриває престіл, тетрапод, або проповідницю.

Розміри його подібні, як і домашнього обруса, 160x150 см., або 180x160 см. Однак спосіб декорації зовсім інший. Тоді коли при столові обрусі прикраси рівномірно розложені, а на тиск кладемо на середину, то в церковному обрусі головно прикрашені краї. При цьому теж важна віддаль. Церковний обрус представляється все в віддалі кільканадцять кроків, отже взір мусить бути виразистий, краски соковиті.

Обрус на престіл, вишиваний зором ч. 1 або 4 з окладинки. Посередині гаптовані букви ІХС.



Обрус на тетрапод, прикрашений довкруги зором ч. 1 або 4 з окладинки. По полі обруса покидані зірки з мотиву ч. 1, або мотиви з краю зору ч. 4.

Взір ч. 1 вишиваний листвою (гладь однакова на оба боки). Можна також вишивати хрестиками.

Взір ч. 4 вишиваний низом.

У ЦЕРКВІ

Християнська фірма
НАЙКРАЩІ
НИТКИ до шиття
ШОВК до шиття
БАВОВНУ до циру-
вання



купуйте тільки з маркою

„ТРИ ЛЕЛІЇ“

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 56

Суконочка з білої піяшовкової па-
нами. Прикрашена буковинським моти-
вом здовж краю. По середині розмі-
щені букви ІХС в ефектовному обра-
муванні. Взір можна замовити за наді-
сланням 2.50 зл.



Суконочки на чашу.

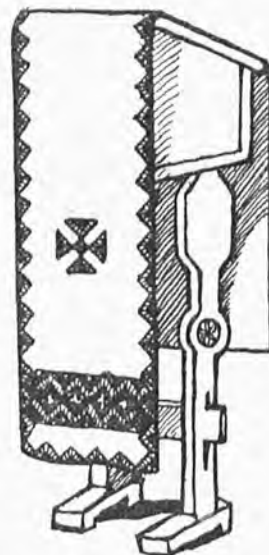
Шовкова суконочка, прикрашена
гарним полтавським гаптом. З обох
країв викінчена тороками в красні ви-
шивки.



Останні
карнавалові
НОВИНИ

в шовках,
лямах, лямових брукатах і мереживі
в величезному виборі у фірми

АДОЛЬФ АВЕРБАХ
Львів, Ринок ч. 20.



Доріжка на столик під Євангеліє
Низинна доріжка прикрашена по
середині хрестами

ЖУРАВИНА

Зимою видно на ринку великі червоної ягоди, трохи подібні до гододині. Вони мало відрізняються від кулі. Їх не знають їх на Волині під найменшим кількістю. А сучасна кухня старіється приготувати сирий сок із журавини лимонною порою. Особливо для дітей він дуже корисний. Має вітаміни і регулює травлення.

Гарячий кисіль із журавини лагодить кашель, а при болю горла можна сирим соком успішно його полокати.

У кухні журавина годиться до кислю, галарету, кремів. Дуже добрий додає до чаю й води до пиття, що заступає дорожню цитрину.

У торгівлі є такий сок готовий. У нас його „Продукції“ ще не виробляє, але варто було б попробувати. Покищо можна б замовити через „Народню Торговлю“ з Варшави. Фляшка півлітрової коштує 1.20 зл. Її можна розпустити на кисіль до двох літрів. Ось як його ладити для малих дітей:

Для двох дітей (4 роки і 14 місяців) ладжу рано 3/4 зл. кислю й подаю по другім сніданні, обіді й вечері. Тримаю в зимному місці. Перед поданням набираю потрібну кількість до шклянки і кладу її в теплу воду, щоб загірлась. Діти їдять кисіль дуже радо, особливо молодша дівчинка. Але час від часу даю їм для урізноманітнення компоту із яблук.

Кисіль.

Потрібно: пів шклянки соку з журавини, пів шклянки цукру, добру столову ложку бараболяної муки, півтора шклянки води.

Заварити воду з цукром, до кипячого соковика влити бараболяну муку, що її перед тим розбили ми в двох ложках зимної води. Заварити, мішати соком з журавини, міцно вбиваючи. Варити з соком не треба, щоб зберегти вітаміни. Як додаток подаємо сметанку, або солодке молоко. Скільки цукру й бараболяної муки можна регулювати, відповідно до смаку.

Галарета.

Потрібно: пів шклянки соку з журавини, пів шклянки цукру, півтора шклянки води, 4 листки желатини.

Заварити воду з цукром, розпустити в соковик желатину, розмочену в зимній воді й витиснену. Влити сирий сок із журавини, вимішати, не заваривши. Вихолодити й подати зі сметанкою.

Крем.

Потрібно пів шклянки соку з журавини, півтора шклянки сметанки, або свіжої нежирної сметани, пів шклянки цукру, а при сметанці трохи менше, 3 листки желатини.

Розпустити на вогні цукор у 3—5 ложках води, вкинути до соковика желатину, розмочену в зимній воді й витиснену, вистудити і влити сметанку. Бити тріпачкою в зимному місці, доливаючи соку з журавини.

Сок із журавини розумію тут розпущений.

С. Н.



Принципи

ІНВІДАНЦУЗЬКЕ ТІСТО.

Ще час господарських показів демонструвала п. Наталка Гаврих кілька разів інвіданцузьке тісто. Це є довшіка, що витирає справжнє французьке тісто і тому кожна господиня повинна з ним познайомитись. Докладний опис роботи подали ми в 24. „Нової Хати“ з 1937. Тепер подаємо кілька принципів на їх приклад.

Пиріжки з грибами.

12 дека муки, 11 дека масла, одно жовтко і густа молода сметана. Начинки: 6 дека гриби, 4 дека черстві булочки, молока, 4 дека масла, 2 дека цибулі, сіль, перець і одно жовтко до мащення тіста.

Зварити гриби, вимішати з вимоченою булкою і вихолодити. Тісто інвіданцузьке розгнати на чотирикутну форму. На один із довгих країв вилжити начинку, злинути тісто разом із ним, пригладити його зверху і прикрити пасочками тіста. Цілий пиріг перевести ножем на бляху і лишити в зимній місці. Перед тим, як вставити до рури, помастити розбитим жовтком і спекти в дуже гарячій руці на золоту краску. Коли виберемо, покрити на скіні кусинки і подавати на малім огрітім подумиску.

Такі самі пиріжки можна ладити з капустою, меленою шинкою, або мясом.

Можна також із того самого тіста виробляти палочки, помастити жовтком, посипати кминком і пекти.

СТРАВОПИС НА СІЧЕНЬ.

М'ясний:

Обід: Цитриніва юшка, підправле на сметані з рижом. Телячі кулі. Морква. Бараболя. Кавовий кисіль.

Вечеря: Макаран із помідором, помідорами.

Пісний:

Обід: Грибна юшка з краківською кашкою, крапивою, або сипкою. Смажені гриби з юшкою. Поштої оселідці з сметаною. Печені бараболі. Сирівка з яблуком, фіг і помаранч.

Вечеря: Бараболяні крокети з помідорою юшкою. Чай.

При складанні обідів стараємось узгадати все страви і для малих дітей. М'яса діти не повинні їсти, отже тому наш стравопис повинен мати все городовинний, або мучний додаток.

Кулі з телятини.

Потрібно: 40 дека меленої телятини, 1 мала булка, трохи молока, 2 дека

сирого масла, 1 мале яйце, 2 свіжі булки, 1 ложка тертої булки, товщі до смаження, сіль.

Памочити малу булку в молоці, сполоскати телятину, зчистити від болю, покрити на малі кусинки, перепустити через мисорітку діти, разом із памоченою й витисненою булкою. До меленої м'яси додати сирого масла, яйця, соли й виробити ложкою. Потім замочити руку в молоці, що лишиться від булки і формувати кульки. Росплекати на руці, обгладати в грінках із булок, обгладати тертою булкою і смажити на золоту краску. Досмажувати на легкому вогні коло 10 хвилин.

Грінки: черстві булки покрити в скіпці, а потім на паски, довгі на 2 см. Приготувати їх ще перед тим, як змолоти м'ясо.

Макаран із помідорами.

Потрібно: 30 дека макарану, 4 дека масла, 1 мала цибуля, 8 дека помідорового повилла, сіль.

На киплячу воду кинути макаран і зварити, аж зм'якне. Дрібно покрити цибулю, кинути на гаряче масло і смажити на яєнозолоту краску. Додати помідорових повил, пересмажити, розвести водою, заварити, кинути на те макаран, що вже сканає. Підігріти. Досмажити до смаку.

Крокети з бараболі.

Потрібно: 1 кг. бараболі, 3 яйці, 3 ложки тертого сира, 5 дека тертої булки, товщі до смаження, зелена петрушка.

Бараболі старанно вишурувати і зварити в лушпинні. Зеленої петрушки посікти дрібно. Сир втерти на терці. Обідрати зварену бараболі, перетиснути через сито, вихолодити. Додати яйця, петрушку, сир, сіль і добре вимішати. Формувати круглі кульки, або короткі валочки, обгладати в третій булці або муці і смажити на розігрітому товщі на золоту краску. Подавати з городовиною й якоюсь підливою.

Фабрика хемічних виробів

О. Левицька і С-ка

Львів, Кордецького 51

порукає власні вироби найкращої якості:

Пасту до взуття „Елегант“ терпентинову • Пасту до взуття „Елегант“ воскову • Пасту до підлоги „Французька маса“ • Віск комбінований до підлоги • васеліну до шкіри • синку до білля помадкову і коронову шварц до чобіт. • віск шевський, • смола шевську.

Сніжно - біле білля

будеш мати тоді,
коли до прання вживатимеш

мила „ЦЕНТРОСОЮЗУ“

Людмила Бурачинська.

В ЧОТИРОКУТНИКУ

З МОГО ДНЕВНИКА.

17. травня. Не-можу їхати. Василько каже, що навіть для сестри Червоного Хреста тепер переїзд неможливий. При моїх розшуках стрінула я якогось черновецького жида, що хоче перевезти мене через Румунію. Др. М. каже, що це людина безумовно певна, але Василько не радить мені користати з його услуг. Каже, що аж в Ромуїі можу бути відтята від свого чоловіка. Коли я це переповіла жидові, відповів він преспокійно: „Звісно, що для українця, поляка, або німця неможливо переїхати границю. Але в нас, жидів це цілком інакше. З українцями я українець, з поляками поляк, а з румунами румун. Не знаю чи є границя, що я її не перейшов би...”

30. травня. Дійшла вістка, що Гал. Армія мусіла покинути Станиславів. Відступила за Збруч. Що далі? Замість веселих сподівань розпука! Нічого ближчого тут не знають.

31. травня. Ніяких вісток від Андрія. І в посольстві немає ближчих відомостей. Я переглянула два мішки з поштою зо Станиславова, але від мого мужа нічого.

1. червня. „Райхспост“ принесла сьогодні страшні вістки зо Станиславова. Останній поїзд, що покидав Станиславів, вороже військо збомбардувало. В посольстві говорили вчора, що Андрій та мій швагер, др. Куровець, коли не лишились у Станиславові, мали виїхати останнім поїздом. Я в смер-

тельній тривозі. Водночас довідались, що приїхав із Станиславова якийсь монтер і розказував, що поляки приарештували якогось полкового лікаря, що залишився в Станиславові. Може то мій чоловік?

2. червня. З трудом розшукала я того монтера й показала йому світлинку Андрія. „Це не той“, сказав монтер. „Цього пана я знаю, це санітарний шеф армії, він поїхав із Станиславова враз із армією“. В посольстві чула я, що держ. секретаря Мартиниці підчас

большевики. Їм доручено зайняти Східню Галичину. Тільки Велика Україна буде признана.

10. червня. Посольства Зах. і Великої України мають бути стягнені в одно. Тепер питання Зах. України зійшло на задній план, тільки в Петлюрі добачують рятунок. Австрійці дивуються, що тут є два українські посольства і вважають це за якийсь розлам. Посол Велик. України Ліпинський тишиться загальним довірям і всі надіються тепер усього від Великої України.



Вживайте
порошків
до прання

„А Т М О“

дешеві
й успішні

утечі розстріляли. Ця вістка справдилась пізніше.

7. червня. Моя журба змагається з дня на день. Ті самі люди, що два місяці тому надіялись на Україну, як на спасення, тепер відмовляють їй всяку можливість екзистенції. І в посольстві всі пригноблені. Полякам удалось переконати Антанту, що галичани

Кажуть, що Гал. Армія зовсім розбита, то знову, що вона дальше бється під командою Петлюри.

16. червня. Мій шурина Осип приїхав до Відня. Йому вдалося втечи через Карпати з Галичини. Він бачився з моїм чоловіком день перед своїм відїздом із Станиславова. Положення Гал. Армії розпучливе. Про те, щоб санітарний поїзд, що його організує др. Окуневський, мав відійти до Галичини, не може бути й мови. Персонал треба відпустити.

18. червня. Богу дякувати, маю відомість від мого мужа. Др. Залозецький привіз мені її. Андрій є з армією в Чорткові. Армія знову в наступі. Є надія, що Станиславів незабаром знов буде в її руках.

29. червня. Одна вістка перебігає другу. Раз кажуть: „Українці стоять під Львовом“. То знову: „Поляки витискають їх із Галичини“. Санітарний поїзд, що його

23-го січня 1938 р. Година 12 в полудне
САЛЯ ТЕАТРУ РІЖНОРОДНОСТЕЙ вул. РУТОВСЬКОГО Ч. 22.

„РЕВІЯ МОД“

МОДЕЛІ ОДЯГІВ З РОВІТНІ „ТРУД-У“ ПІД УПРАВОЮ П. ЕЛІ
ОЛЕСНИЦЬКОЇ ТА З КРАВЕЦЬКО-ВІЛИЗНЯРСЬКОЇ ШКОЛИ
УДЕРЖУВАНОЇ КООП. „ТРУД“ У ЛЬВОВІ, РИНОК 39.

складає др. Окуневський, таки відійде. Поїду з ним як сестра Червоного Хреста.

2. серпня. Поїзд ще досі не відійшов. Кажуть, що Гал. Армію витиснули за Збруч у другій половині липня. Тепер бореться вона гам проти большевиків.

10. серпня. Санітарний поїзд має незабаром відійти. Др. Окуневський жадає від мене формальної посвідки про те, що він мене остерігав перед виїздом. Всі відраджують мені пускатись на неперне. Впевняю всіх, що їду на власну відповідальність і готова кожному посвідчити, що він мені відраджував.

12. серпня. Біск один, що мені не відраджує. „Ви знаєте про небезпеку“, каже. „Коли ви всеж таки хочете їхати, то я вам поможу. Можете виїхати з якоюсь місією Червоного Хреста. Не раджу вам чекати поїзду. Не можна передбачити які труднощі робитимуть поляки санітарному транспортові в Україну, навіть, як він стоятиме під охороною Міжнародного Червоного Хреста“.

15. серпня. Др. Окуневський каже, що поїзд відійде в половині вересня. Я їду на кожний випадок у найближчих днях. Маю доручення від Міжнародного Червоного Хреста повести в Кам'янці підготовну роботу. Др. Окуневський стоїть на становищі, що санітарний матеріал треба тепер передати наддніпрянській Армії. На мою заввагу, що він куплений за галицькі гроші сказав, що він призначений для хворих і в найгіршім разі мусів би бути відданий навіть полякам, що тепер знаходяться на східно-галицькій території.

18. серпня. Я звернулась до ген. лікаря д-ра Окопенка, щоб мені виставив подорожні документи. Др. Окопенко є головою наддніпрянського Червоного Хреста. На жаль не застала його, тільки заступника д-ра Карабая. Про нього говорив др. Окуневський, що він

приїхав сюди по закупню лічних засобів і має завезсти їх в Україну. Д-р Карабай ще дуже молодий чоловік, прийняв мене ввічливо і заявив, що документи може виставити тільки др. Окопенко. На його думку др. Окуневський не має права виставляти мені подорожних документів до Великої України. Отже все ще неясні відносини між Зах. і Великою Україною. Др. Окуневського нема тепер у Відні. Помимо цього, що час минає, чекаю його повороту.

21. серпня. Маю посвідку від дра Окуневського і від Фріка, заступника Червоного Хреста, що їду з доручення Міжнар. Червоного Хреста до Кам'янця Подільського. Потребую ще різних віз. Чеське й австронімецьке дістала я по великих труднощах.

23. серпня. У польському посольстві сказали мені, що мусять спитатись телеграфічно у Варшаві, чи можна мені дати візу.

26. серпня. Відповідь із Варшави наспіла: „Defendu à Mme Turgaczynska de passer la Pologne“ (Подорож через Польщу п. Бурачинській заборонена). Але я відповіла польському послові: „Іду як відпоручниця Міжнародн. Червоного Хреста і пожаліюсь телеграфічно в Женеві на вашу відмову“. По довгих дебатах дістала я візу з приміткою: „без права задержуватись на польській території“.

28. серпня. Всі мої документи в порядку, хоч у нашому посольстві сумнівались, чи я досягну це за такий короткий час.

Річ у тому, що сьогодні відїжджає поїзд поворотців до Галичини й мені обіцяли там місце. Авгом, що його мені дали до диспозиції, вдалось мені вполю приїхати на двірці північної залізниці. Натопи до цього поїзду був такий великий, що малих дітей подавали вояки понад голови людей, щоб їх, бува, не здавили. Ще передвечором — поїзд відїхав о

третій — шукали матері в поїзді своїх дітей, плакали діти під опікою чужих людей за своїми родинами. Врешті над вечір познайомились усі в своїх відділах. Деякі говарові вози уладили собі поворотці зовсім по домашньому. Я бачила там псів, кріликів, а навіть одну козу. Не промахнусь, коли подам, що поміж тими поворотцями було 75% жидів. Старшина, що переглядав документи, коли побачив легітимацію Міжнародного Червоного Хреста, зробив мені місце в купе першої класи, де їхала якась пані з польського посольства.

30. серпня. Коли ми доїжджали до польської границі, зложила я свої українські документи та різні листи в пакет й передала польському старшині до переховку. Він перейняв це, не догадуючись і звернувся мені все пізніше в порядку. Ревізійні органи переглядали всі листи й документи у подорожніх, а я не хотіла, щоб мій український паспорт попав у їхні руки.

Тільки ми перед вечором вирушили з Петровиць, коли чехи стали обстрілювати поїзд. Майже півночі простояли ми Зебжидовицях. З подорожніх ніхто не потерпів ніякої шкоди. Польські старшини, що їхали в моєму відділі, заявили, що мусить прийти до війни поміж чехами й поляками. Чехи їх завжди наново провокують.

1. вересня. До Львова послугувувалась я тільки французькою мовою. У Львові прилучилась до мене одна знайома з Буковини, а разом із нею більше товариство, що в ньому була одна вагітна жінка. Ми всіли до майже порожнього переходового вагону, що в ньому сиділо кілька польських старшин. Я примістила на одній лавці молоду жінку і звернулась до одного пана з нашого товариства, щоб постарав для неї води напитись. На те підійшов до нас один із старшин і сказав: „Коли хочете їхати через Польщу, мусите говорити по польськи. Німецька мова тут заборонена“. Коли одна з подорожніх пояснила йому, що сестра є німка й по польськи не вміє, вийшов він і прийшов небагом із якимсь підстаршиною. Цей у грубий спосіб, на кілька хвилин перед відїздом витрутив нас за двері словами: „марш, забирайтесь!“ Не дав нам змоги висісти на перон, а тільки на той бік, де не вільно висідати. З трудом дістались ми до слідувачого вагону. (Далі буде).

„РЕВОЛЮЦІЯ ЙДЕ“

це назва нової повісти ГАЛИНИ ЖУРБИ

(авторки нагородженої літературною нагородою повісти „Зорі світ заповідають“)

ЯКА ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ З ДРУКУ

Хіна I-го тому повісти „РЕВОЛЮЦІЯ ЙДЕ“

230 ст. друку 2:20 зл. з пошт. пересилкою

Замовляти у В-ві „БАТЬКІВЩИНА“ Львів, Чарнецького 8.

Листування.

Марія Шекета, Галич. Передплата заплачена до кінця березня 1938.

Ганна Романчик, Віннігер. Передплату ми одержали, заплачено до кінця 1938.

Евгенія Сцібало, Нью-Йорк. Передплату за 1937 рік ми одержали — дякуємо.

Анастасія Кочан, Джоліет. Передплату за 1938 рік ми одержали, дякуємо.

Анна Стен, Шیکاго. Передплату за 1938 рік ми одержали, дякуємо. Журнал висилаємо від 1. січня 1938.

Союз Українок, Беффелло, президент Марія Хоптяк. Передплату ми одержали, заплачено до кінця вересня 1938. Числа від жовтня 1937. висилаємо. За бажання щиро дякуємо і бажаємо Вам як найкращих успіхів у Вашій праці.

Наталія Медвідська, Болшівці. Передплату, заплачено до кінця 1938.

Український Науковий Інститут, Берлін. Ми вислали вам ті числа, що їх маємо.

Іванна Зельська, Влоцлавек. Дуже радо використаємо ваші збори. Просимо прислати. Коли будуть стилеві, перерисуємо, й оригінали звернемо.

Українська родина не може обійтись безодиноким українським родинним часописом ілюстрованого щиронаціонального тижневика

„НЕДІЛЯ“

Адреса: Львів, Ринок 5, тел. 293-83.

Місячна передплата 1 золотий.
Оказові числа даром.

З клубового життя

Останнього понеділка у 1937 вшав клуб ювілей Ольги Кобилянської.

Програма вечора була невимовно й оригінальна. Починалась декламацією, щоби впровадити присутніх у творчість письменниці: Ірина Гургула відчитала „Битву“ Ольги Кобилянської. Голос декламаторки, звучний і пошлий, підкреслював містику цього твору, що як почувши пізніше присутні, надрукований був десять разів по українськи, а чотири рази в чужих мовах.

Другою точкою програми був відчит О. О. Дучимінської: Мої розмови з Ольгою Кобилянською. Референтка розказала також про життя-буття письменниці в Чернівцях. Реферат цей помістимо незабаром, так що немає причини його тут переповідати.

На закінчення говорила Лідія Бурчинська про героїні О. Кобилянської в дійсному житті. Накреслила побут нашої інтелігенції на Буковині в часі, коли письменниця зростала й творила. Зупинилась довше над краєвидним тлом її творів, що діють у буковинських горах, на Підгір'ю й в Чернівцях. І поділила врешті твори письменниці на такі з рисами автобіографічними й інші, що черпають постаті з довкілля.

Присутніх було мало. Мабуть близький передсвятковий час перешкодив. Але зате дискусія була дуже жива. Правда, годі назвати дискусією запити, що їх ставили референткам присутні. Вони торкались здебільшого життя й здоров'я письменниці. Але показали, як живо цікавиться жіноцтво нею. Л. Б.

**ЧАСОПИС
ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ ГОСПОДИНЬ
„ЖІНОЧА ВОЛЯ“**
ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОТИЖНЕВИК
виходить в Коломиї при вул. Замковій 37 і здобув собі признання широких мас українського, сільського жіноцтва. Річна передплата — тільки 2 зл. —

Господарський показ

Про печиво писала п. Гаврих у попередньому числі „Нової Хати“. Тому загальних понять про тісто не будемо тут повторяти. А розкажемо про практичні покази переведені в клубі „Нової Хати“ й „Труду“.

Дуже цікаво задемонструвала референтка нугат. Це є смаколик, що з'являється на нашому столі на свята, але не все вдається. Тому порадила п. Гаврих робити його спершу з трьох білків. Тоді робота не втомлює господарів й через те мусить удатись.

Саме такий нугат побачили ми наявно. П. Гаврих заварила соковик із 25 дека цукру й 1/8 л. води. Додала ложку оцту на те, щоб цукор не кристалізувався й нугат не був сипкий. Вдалий нугат повинен злегка тягнутись. Коли соковик зварений „до нитки“, додати три ложки меду. Вважати, щоб соковик за довго не варився, бо тоді цукор кармелізується й нугат буде рідкий. Соковик із медом заварити знов до нитки, однак не треба постійно мішати. Коли на меду створяться великі міхури, тоді вже готове. Зняти з вогню.

Окремо вбити дуже тугу піну з 3-х білків. Брати соковику з медом малими краплями й доливати до шуму, вбиваючи його тріпачкою. Коли вже шум вгледне весь соковик, поставити його в іншу посудину з окропом і на парі вбивати далі. Спершу вбивати тріпачкою, а щойно пізніше, коли згусне, ложкою.

Коли вже має відповідну густоту, вимішати з 10 дека оріхів. Переділити один квадратний андрут на дві половини, виложити нугат на одну й прикрити другою.

З черги показала п. Гаврих тісто птисьове. До риночки вкинула чверть л. води й 6 дека масла. Поставила на вогонь. На заварену воду всипала 12 дека муки, вимішала, відпарувала на вогні й втирала, щоб не було грудок. Коли тісто згусне, виложила до миски й додала по одному три цілі яйця, втираючи їх добре в тісто.

Тепер розтачала тісто на довгі валячки й кроїла на кусники, як горошок завбільшки.

Окремо розтопила на вогні смальцю, як на пампушки. На гарячий кидала приготоване тісто. Воно смажилось і миттю наростало в невеличкі кулі, т. зв. горошок птисьовий. Подається як додаток до чистих юшок. Трохи більші кусники тіста наростають у птисьові кулі, що всередині порожні. Їх можна надкряти й наповнити бітою сметаною. Без сметани вони можуть бути подані, посипані цукром, як лакоминка з малиновим соком.

По святах підготовляв клуб господарський курс під проводом п. Наталки Гаврих. Курс обійматиме сезонів новини й триватиме від лютого до кінця червня. Перший показ буде присвячений сучасному прийняттю. У сполучі з тим буде влаштована вистава модерного накриття стола.

Одинокий журнал для дівчат на наших землях
„СВІТ МОЛОДІ“
виходить у Коломиї вул. Замкова ч. 37. і містить статті на дуже цікаві, актуальні теми. Річна передплата 3 зл. річно.

Майбутнє Вашої дитини

залежить

від її виховання!

В цьому ділі найбільшу поміч дасть Вам український часопис

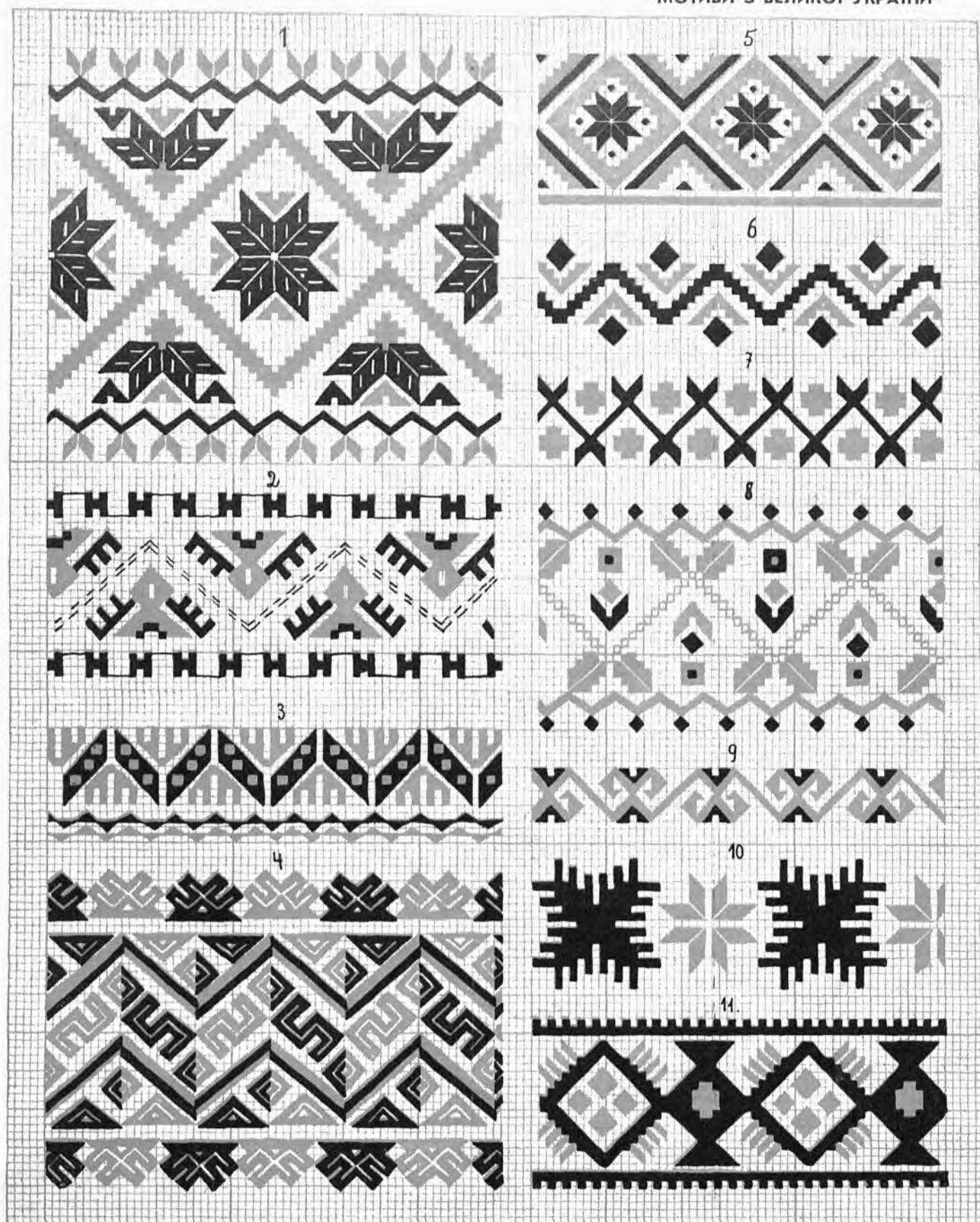
„ДЗВІНОЧОК“

Львів, вул. Косцюшка ч. 1а.

010

ПРОБЕРЕН
СІЧ. 1987

МОТИВИ З ВЕЛИКОЇ УКРАЇНИ



Львівська міська рада
АН УРСР
№ Ж. 2103

НОВА ХАТА



1978

М. Б. ЛОСЬКО. ЗР.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів, вулиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“: Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 леїв.
піврічна 250 леїв.
чвертьрічна 130 леїв.

Передплату й замовлення на Буковині приймає:

Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Рукописи просимо присилати чітко переписані на одній стороні паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не дискутується.

ЗМІСТ:

Колодяжник: До історії Лесиного домику

У. С.: Відвага

Серед наших письменниць

І. Гургула: Українська народня ноша

Л. Б.: По ревії моди

М. Чапельська: Українське помешкання

Заточенка: Голос із заточення

Уна: Львів у січні

О. Бережницька-Будзова: На громадничі теми

Н. Гаврих: Накриття стола

Форми для всіх

Вже мріємо про літню вишивку

Нові капелюшки

Приписи. З нашого досвіду

Л. Бурачинська: В чотирикутнику смерті



Наталя Лівницька-Холодна: Сім літер. Варшава 1937, 16", ст. 66+(2)
В-во „Варяг“.

Нова збірка Лівницької-Холодної є доволі незвичайною несподіванкою по появі першої. Бо здавалося, що „Вогонь і попіл“ виявив поетеса на весь ріст, виявив її поетичне обличчя й скристалізований поетичний вираз. Тимчасом по надиханому еротизмом, правда, дискретно пригадує шені, „Вогні і попелі“, являється нова збірка зовсім відмінна своєю тематикою і характером. Але вистане перегорнути декілька сторінок, щоб переконатися, що вона як і попередня, зростає з самих глибин душі і серця поетеси. Воно особливо замітне на тлі всієї тієї патріотичної писанини, що сьогодні появляється на шпальтах часописів і журналів і в

окремих збірках, писанини, що на жаль ні трохи не підноситься понад рівень банальної пересічності, від якої відгонить штучністю, фразою і позою, яка в найкращому разі є лише віршованою публіцистикою.

І от не раз авторка, що по ній найменше можна було того сподіватись, дає витриману цілу збірку патріотичної лірики, лірики надиханої не лише теплим чуттям, але й незвичайно талановитою, просто мистецькою своїм поетичним виразом. І в тому велика вага цієї збірки, власне під теперішню пору.

„Сім літер, що палають в слові

[„Україна“

Сім літер, що вогнем лягли на

[Монпарнас“

це „струнке й прекрасне слово Україна“, ще Петлюра, Отаман, що встане ще „і пройде над степами з мечем“.

Вся сила і вся сіль поезій Холодної у ніжних тонах і барвах, що вицвіли з емігрантської туги за Україною, з ніжних почувань доньки. Поетеса свідомо того і з притиском це підкреслює:

„Так, я знаю, я знаю!

Ритмів нових невлаганих закон,

Гими стрункої фалани,

Пісня про місто й бетон,

Про дреднаут, порти і танки.

Пісня про море й дівичість пущ,

Про Борнео, Суматру, Яву...

А мені — О Боже! — калини кущ

І верба над забутим ставом“.

Тим не менше є місця, де поетеса вміє піднятися до висот пророчого тону старозавітних пророків, Шевченка чи Франка, що такий замітний у цілому майже циклі „Гнів“, а зокрема в поезіях „О, земле, Богом і людьми забута“, або „Небес роздерлися глибини, Іде стокий Божий гнів“.

Поза витриманим тоном збірки слід підкреслити багатство свіжих і прегарних поетичних образів і оту незвичайну легкість, що з нею поетеса оперує складним поетичним засобом.

І. П.

Здоровля — найцінніший скарб людини.

Матері, що дбають про здоровля своєї родини, дітей читають і передплачують — єдиний український популярний журнал про всі справи людського здоровля.

НАРОДНЕ ЗДОРОВЛЯ

ВИДАЄ УКРАЇНСЬКЕ ГІГІЄНИЧНЕ Т-ВО.

Коштує річно тільки 1.50 зол.

Львів, Уєйського 14, розрах. переказ 242.

До історії Лесиного домику

Здалека віє вітер вічності, не з морів, не з земель, ні зза обріїв, а з безіменних якихось долин, зо зелених лук мітичних, де досі срібні роси леліють слід кроків Ізольди. Над сагою океану, де Корнвалліс клином черкає срібні буруни безмежжя, ще є понурий замок Тінтагель — оселя короля Марка, що покарав колись безталанного Трістана... У соняшній тиші, над блакиттю південного грайморя, біліє Сан Ремо — оселя піратів, осада римлян. Там у віллі „Наталії” ще недавно жила Леся Українка. Лесбос — батьківщина Сапфо, Ніль — тисячелітня священна ріка, кавказький беріг, що до нього плыв Язон з аргонавтами. Всюди, тудою мандрувала Леся.

А проте найлюбішим їй був закуток прадавньої Волині. Ковельщина Свитригайла й Любарта, темнолісий і темнонебий захист Курбського, московського збігця, що надовго врився у пергамін тугошніх городських судів і в пам'ять населення понурим політтям своєї оренди.

Колодяжне й неіснуюча нині Колодяжанська Воля належали колись до маєтків Ковельського ключа, що за ласкою польських королів переходив часто із рук до рук. Від Фірлея до Курбського, від Курбського до Семашків, Голінських, згодом до Сангушків і знов (за Станіслава Понятовського) до Фірлеїв, аж доки російська влада не запанувала міцно на західних окраїнах імперії й не відкрила цих теренів для колонізації з центра. Колодяжне (є ще друге Колодяжне, теж на Волині, шепетівської округи, себто на території УССР) — прадавня оселя. Переказ каже, що назва походить від незлічених колодязів, куди скидали в часи поганства жертви для втихомирення якогось строгого бога. Тому це місце прокляте, фатальне. Найдавніша згад-

ка в актах-грамотах луцького суду 1555 року.

У літах шестидесятих минулого століття генерал Петро Косач із Стародуба, нащадок сербського князя Стефана Косача і кондотирів на службі у Ю. Хмельницького і Самойловича, набув Колодяжанський маєток разом із селами Запруддя біля Ратна й Торчином біля Луцька. З актів видно, що це була т. зв. ферма — без належних двірських забудовань, без плянового саду, без головного будинку господарів. Зате довкруги розлягались широкі поля доброго чорнозему, торочені лісами, що в актах лосять назви Коничівщина, Стадниця й Прислинське. Там жили тільки лісні сторожі, яким роздано рушниці проти звіря й злодія та... ті, що греблі рвуть.

Пожовклі папері, старовинні акти, нотатки, уривки небережного колодяжанського архіву, що таїв у собі незлічену кількість матеріалів не лиш до біографії М. Драгоманова, Лесі Українки, Ол. Пчілки, але й до всього українського руху другої половини XIX ст. У р. 1905 закопано в Колодяжанському саду цілу скриню паперів і матеріалів в обаві перед ревізіями (жандармські візити були часті в Колодяжному аж до кінця режиму), величезна переписка Лесі переховувана на горищі, частинно знищена, перележавши цілу війну, частинно в 1918 році передана до Київської Акад. Наук. Із Лесиних реліквій у Колодяжному перебули воєнні лихоліття два козацькі пістолі й старовинний кавказький кинджал (переданий до Музею Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові).

Але повернемось до будинку. Пляннову розбудову колодяжанської садиби перевів дбайливо самий власник, Петро Косач, суцільна й зорганізована вдача, пре-

красний адміністратор. Але одуховила його діло дружина, Олена Пчілка. За її особистими вказівками перероблено два давніші будинки що потім називались „великим” і „сирим” домом, а зовсім наново збудовано третій, що називався „білим”. Це й був пізніший Лесин дім, що нині добігає до семидесятиліття. Цікаво, що вподобаний Оленою Пчілкою стиль Лесиного дому, вона ж сама перенесла на Полтавщину, у свою дідищу. Над Пселом, просто гетьманського Венрика, під Гадячем є кологосп „Зелений Гай”, по хуторі, що належав колись до Косачів. Гарний будинок, який видно здалека, з другого боку Псла є побільшеною копією Лесиного дому в Колодяжному (ставили його, за вказівками власниці, майстри, спроваджені з Колодяжного).

У своєму домі Леся прожила свої дитячі роки й юність. Там навівали їй колодяжанські липи, каштани й акації перші вірші до збірника „На крилах пісень”. Нащадки застали ще велику бібліотеку (знищену пожежою в 1914), головним чином грецьких і латинських класиків. У Колодяжному мабуть Леся вперше зачаровувалась Іліадою й творами поетки з Лесбосу...

Друзі її — колодяжанці ще досі живуть (товаришка Варка Дмитрук має досі пожовклу фотографію молодої Лесі з присвятою). В родині згадували часто про прототипів дядька Лева, Лукаша й Килина, що їх Леся бачила в Колодяжному й у зовсім поліському Запрудді, куди виїздила іноді кіньми.

В той час бували у Колодяжному часті гості: Грінченко, Лисенко, Старицький, Франко, Кримський, Кониський, гр. Тишкевич і багато інших. Тут дебатували про справи женевської „Громади”, звідси виїздила Олена Пчілка закордон на побачення з братом — великим Вигнанцем, Михайлом

Драгомановим. Сюди приходили посылки з Галичини, де вільно було друкуватись рідному слову. Слід згадати, що в тому часі, себто в рр. 1880—1890 Леся жила також і в Луцьку, переважно взимку, бо там мав службу батько її Косач. Біля окружного суду є в Луцьку ще досі той будинок, що на ньому повишні б луцькі українці прибити пропам'ятну таблицю. У цьому домі повставали також вірші поетки.

Важка недуга відривала Лесю від рідної Волині. Її дім тоді пустивав, чекаючи надаремно на по-

ворот. Жила в ньому, кількома разами, коротко по 1900 році. Останній раз була в 1912 році.

Дальша доля Лесиного дому: залишався незамешканим, призначуваний „для гостей“, кілька разів по смерті Лесі була там Олена Пчілка, розп'ятуючи в ньому свою безмежну страту. В час війни стояла тут німецька польова пошта, в 1919 році дуже коротко містився штаб північно-західньої групи української армії, в 1920 р. місцевий „виконком“...

...Не діждеться замок Тінгель своєї пані-білорукої Ізольди,

не побачать скелі Лесбосу своєї поетки...

Довкруги колодяжанського будинку вже народилась легенда. Може натхне вона колись мистців, письменників величним задумом широкої повісти про Лесю, про її дім, де зустрічались із собою три генерації доби українського відродження.

Легенда про Лесю як засів. Давньою, забутою, полісько-волинською нетрею буйно сходить яр національної гордості. Може це й є найкращий задум Лесиного заповідника. Колодяжанець.

Лютий це місяць народин Лесі України. Не шамуймо цього дня шумними фразами. А подбаймо про те, щоб „Лесин домик“ як найскорше рейшов у наші руки.

НА ВИКУПНО ДОМУ ЛЕСІ УКРАЇНКИ зложили в Редакції:

Ольга Венгльовська, Бартешів 5 зл.
Укр. Дівоча Рем. Бурса, Львів 19.30 зл.
Запомогове Жіноче Т-во, Шікаго 10 дол.
Т-во ім. Лесі України, Гафффорд 5 дол.
Хто черговий?



ВІДВАГА

Ромка С. здобула перше місце у зїздових міжклубових змаганнях. Не могло бути сумніву. Це ніхто інший, тільки саме Ромка здобула перше місце перед одинадцятьма іншими змагунами. Про це не тільки, чорне на білім, сповіщала газетна новинка. Побіч була геж знимка, що з неї усміхалося щасливе Ромине личко. — А всетаки мені тяжко було в це повірити. Ще минулого року Ромка майже з плачем і у великій таємниці призналася мені, що „ніколи, ніколи не буде їздити на лещатах“. Пам'ятаю начебто вчора було. Ми сиділи в клубовій, затишній домівці й гуторили. Лещатарський сезон от, от мав розпочатись. Білі платки першого снігу наповнювали всіх лещатарів тихою радістю.

Очевидно говорили ми і про сніг і лещата. Одина тільки Ромка, звичайно така говірлива й весела — мовчки прислухувалась нашій розмові.

Потім, коли йшли ми вдвічку до дому а наші ноги лишали перші сліди на свіжому снігу, я спитала її, чому не брала участі в розмові. Тоді Ромка розказала мені свою „трагедію“. — Вона не може навіть думати про лещата, вона ніколи, ніколи не їздитиме на лещатах. Чому? — Ні, лещата вона має і тренувалась минулого року. Так, — я маю рацію, — опанувала знаменито християнню і телемарк, але це ще не все потрібне до того, щоб їздити. Треба мати відвагу.

— „Ти ніколи не зрадь цього, про-

сила Ромка, але я маю націпний, нічим неоправданий жах перед білим, сніговим простором. То правда, я виконую знаменито всілякі еволюції, але тільки на добре знайомі тренувальні спаді. Коли ж прийде іти в терен, і коли побачу перед собою білий, невідомий спад, що криє в собі ями й закрути, тоді находинь на мене такий жах, що я не вмію уже панувати над своїми рухами.

Ти радши спробувати запанувати над тим? Я пробувала — затиснула зуби й рушалася з місця. Але перший пеньок, що його треба виминути, або маленька ямка, де вистане тільки трішки пруживо пригнути коліна — уже виводять мене з рівноваги. Штвипніють ноги, серце підходить під горло і я їду далше на сліпо, не бачу нічого і при першій нагоді „сїдаю“ на землю.

„Найгірше те — продовжувала Ромка — що цей мій блуд вийде на верх, і я вже тепер бачу, як то всі сміятимуться, що „така зарозуміла й амбітна спортсменка не зїде з ніодного горба без „зіцмарка“. Зрештою хай би там сміялись, але найгірше з тим Юрком. Ти знаєш — для нього лещата — це все і я уявляю собі як буде погорджувати такою „офермою“ — як я“.

Я старалась переконати Ромку, що її припущення хибні, а її Юрко хіба не такий пустий, щоб задля такої собі „хиби“ кидав таку „золоту дівчину“ — як Ромка. Але вона не вірила.

— Ти не знаєш, які вони, ті хлоп-

чиська — спортсменці. А ще до того та „косата“ Іванка. Вже давно чваниться перед Юрком, як то вона знаменито їздить — і заповіла, що мусить бути мистецтвом. Коси їй повідтинаю“, засміялась крізь сльози Ромка.

І я переконалася, що Ромка мала рацію. На першій спільній прогульці Юрко ганяв за швидкою Іванкою і навіть не оглядався на Ромку, що йшла десь на кінці прогульковців.

— „Не казала я — шепнула мені Ромка. А видиш, як тріомфуюче зиркає на мене та „косата“. Але нехай там, я їм ще покажу. Навіть, щоб серце мало горлом вискочити зо страху. Побачиш — як я ще буду їздити“.

І я побачила. — „Перше місце в зїздовому бігу — Ромка С.“.

Чи перестала боятись?

Я спитала її при першій нагоді.

„Та де там, боюся як перед тим. Але за кожним разом, коли нападає мене цей жах, я пригадую собі тріумфальний сміх „косатої“, тоді на тій прогульці. А я знаю, що її лещатарська перемога надо мною, була би моєю любовною програною. І це відганяє від мене весь жах“.

* * *

Колись здобували серце мужчини через жолудок — тепер може туди завести пара лещатарських дощок. У. С.

СЕРЕД НАШИХ ПИСЬМЕННИЦЬ.

Наталя Лівницька-Холодна цього року лавреаткою. Її збірка „Сім літер“ принесла їй третю нагороду ТОПІА-у. Що каже про свою творчість? почуємо нижче.

Нагороду ім. Стефаника припала теж письменниці — Галині Журбі. Про неї почуємо в черговій нашій анкеті.

А далше містимо відповідь Катрі Гриневичові. Велика галицька письменниця після „Шестикрильця“ замовкла. Та напевне сидить у неї творча думка і саме про те цікаві ми почути.



„Натусею“ звали ми в Празі оцю тендітну маленьку постать, що з'являлась іноді в гамірному Студентському Домі. „Натуся“ при-

Наталя Лівницька-Холодна, Варшава

ходила рідко і була дійсно незвичною появою. Раз, що поміж студентською сіриною вона вражала своїм дбайливим виглядом, якоюсь скромною елегантністю. А по друге, що вона „віршувала“. Навіть із ненависної Праги, із емігрантської нудьги зміла видобути натхнення.

І ось знову книжечка її пера. Зовсім як „Натуся“. Чепурна, невеличка. Вже взяти в руки її збірку, це постичне переживання. Якась така гармонійність окладинки і змісту. Так було з „Вогнем і попелом“, так і тепер із збіркою „Сім літер“. Хоч які вони різні.

У розмові з Наталею Лівницькою-Холодною виявляється те. Мимоволі сходить розмова на контрасти між цими книжечками.

— Бачите, я не люблю плутати одно з другим. І одні й другі вірші

з'являлись рівночасно. Та я хотіла першу збірку видержати в одному, а цю в другому стилі.

Так. Є почуття стилевості в кожній із цих книжечок і за те ми їй вдячні. Це щось рідке й незвичне, в нашій добі „дреднавтів, портів і танків“. Але „Натуся“ все була незвична. Вже в тому часі, коли ми вишались нашою студентською безшабашністю.

— Над чим я працюю? О, про те не можу говорити. Ніколи не згадую й своїм найближчим. Здається мені, що внутрішня напруга того змаліє. Але зрадити можу, що це буде щось більшого, як попередні мої збірки. І зовсім нового.

Вірю, що воно буде щось зовсім відмінне й викінчене в собі. А Петро Холодний завершить його окладинкою своєю.

Л. Б.

Катря Гриненичева, Львів

Мило було б мені, пані редакторко, подати Вам до відома, що в мене багато плянів і що я приготувала собі безліч записок під майбутнє „велике полотно“. „Плян“, це так, як після довгої надуми вибраний фасон сукні — половина усеї кравецької роботи. У такому розумінні годі мені щось заповідати, — воно могло б подобати на голяндський бюлетен.

Анкета? Хіба все це, що в ній говориться, як про недалеку дійсність, не остає здебільша у царині казкових фантомів?

Особисто вважаю, що пересудом є думка, немов письменник не може не писати. Що і коли напишу? З приємністю про це замовчу. У мене, на жаль, творче зусилля зв'язане з деякою пристрасстю, з внутрішнім іноді роздором, аж

до антитези, до самовідречення перечеркненням малої уже решти фізичної моєї особи. А високий тон, скорше, чим низький, може стати тягарем і собі, і другим...

Якби воно й не відповідало Вашій цінній анкеті, у часі, коли її друкуєте, я залюбки позволю собі на таку невибагливу людську радість, як проходи у соняшну днину, а ще радше у дощ і вітер, місто шукання загубленого у купі шпаргалля старинного цитату.

Не думаю, щоби письменник мусів працювати з години на годину. Він же одягає свого роду богослужбні ризи, а решту дня, після оцей дивної літургії, має право ходити у цивільному, до нічого не зобов'язуючому одязі.

Питання: „Що пишете?“ ви-

кликає у мене відрух, недалекий до короткої і хмарної відповіді.

Може мені якраз є осоружне бути близько засмічених арен, де потоками пливє чорнильна кров? Може добре мені бути здалеку від очманілої еквілібристики Амоків із ненависно вискаленим кинджалом? Може це впрочім не до вподоби моїм трохи естетичним сно-явам?

Кинувши всякі „пляни“, що їх дбайливо виводимо, бува, тушом на великих картонах, покищо, я тільки — літературно мрію. Творча туга є завжди ще, на щастя, тлом мого життя, музичним серцеводом до міцного тексту. На ній, оцій тузі, все однаковий, і безупинно молодій, я культивую зо зворушенням і насолодою високі, срібні стебла композиції.



Українська народня ноша

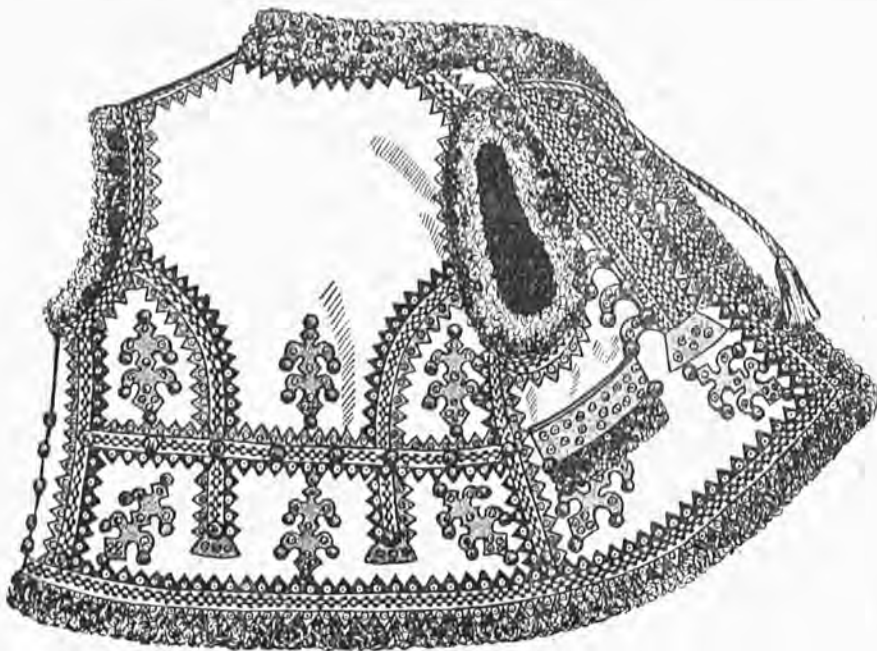
Верхній одяг переховує по сьогодні примітивні й старовинні форми.

Вже тільки обрядове значіння має гуцульська гугля, що її вбирають лише на весіллі та відтак переховують як пам'ятку про шлюб. По формі, гугля, це мішок, незашитий з одного боку, що закинений на рамена, творить зверху окриття з відкинутим назад капюшоном, яким можна закрити голову. Гуглю шиють з білого сукна, рідше сірого, та обшивають на швах товстим вовняним шнурком.

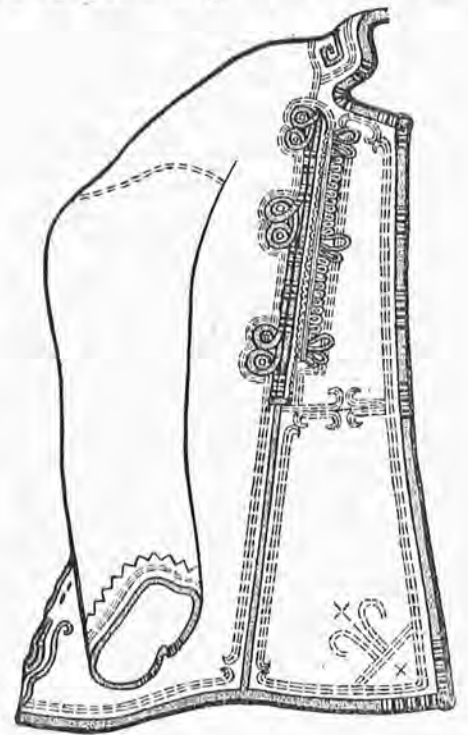
Дуже примітивну форму має гуня (чуга) закарпатських українців, що робить вражіння великої овечої шкури, якою обгорнено стать. В дійсності, це майже півокруглий плащ з рукавами й вирізом для шиї, ви́тканий з білої, сірої або й чорної вовни.

пришивають рукави, (короткі кожухи носять на Закарпатті, Бойківщині, Покутті й придністрянському Поділлі) та долішні поли. Довгі кожухи поширені скрізь в Україні; на Правобережжі, головню в Галичині, вони прикрашені витинками з колірового сап'яну та волічковими нашивками.

Крій киптаря, застосований до сукна, дає лейбик, бруслик, поширений у бойків, лемків і на Закарпатті та катанку, що виступає на Подніпров'ї та південно-східній Галичині. Бойківський лейбик шиють із темно-сірого сукна або брунатного та прикрашають нашитими шнурковими петлями на грудях; на Закарпатті лейбики білі, нашиті по краях червоною або синьою стрічкою; лемківські лейбики звичайно сині, густо нашиті візорами з колірових шнурків. Катанку шиють



Киптар і сердак (за В. Шухевичем).



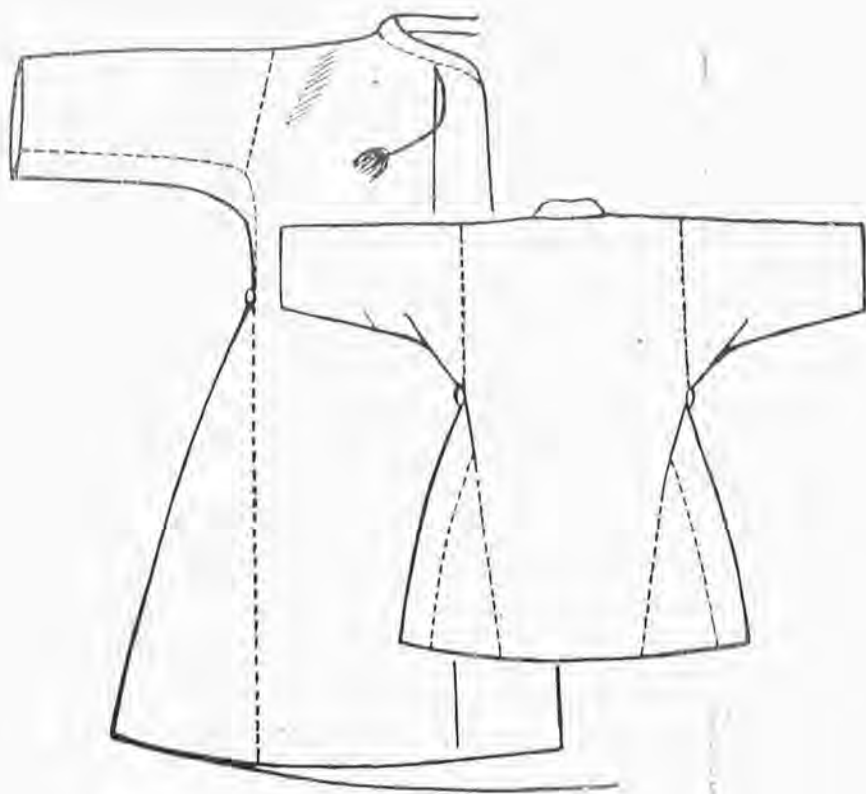
Примітивну форму має киптар, що є постійною, літньою та зимовою одежею гірського населення. Роблять його з одної великої шкіри в той спосіб, що перегинають її вдвоє та посередині, на загині, вирізують отвір для шиї; від нього здовж через середину, розтинають половину шкіри на дві передні поли. Цей примітивний крій киптаря стає основним для других предметів верхньої одежі та переноситься на інший матеріал домашнього виробу — сукно й полотно, а також згодом на купні фабричні матеріали. Киптар не скрізь однаковий, він має декілька відмін, що їх творить різна довжина, форма коміра, прикраси, а навіть крій. Так напр., коли гуцульський киптар звисає мішком без талії та не має коміра, хіба лише невеликий стоячий, бойківський має легко підкреслену талію та звичайно широкий відкладний комір. Прикраси киптарів найбагатші на Буковині й Гуцульщині; барвні витинки з сап'яну, нашивки з колірових волічок, шнурів, шкіряна плетінка й металеві оздобы, незвичайно гарно й пишно прикрашають киптар, приміщуючи майстерні взори на плечах, передніх полах, при швах і краях.

Киптар перетворюється в кожух, коли до нього

із брунатного, білого й сірого сукна, як до околиці; вона сягає звичайно до бедер.

Сердак, це властиво суконний киптар із рукавами. Виступає в Галичині й Закарпатті, передусім на Гуцульщині й Бойківщині. Характеристичні для крою сердака є доволі широкі вставні частини на боках, що йдуть від рукавів до долу. Сердаки гуцульські шиють найчастіше з червоного (рідше чорного або білого) сукна, з невеликим стоячим коміром, та прикрашають вишивками з колірної (зеленої, жовтої й цеглястої) волічки, дармсізками та бовтицями, цебто зав'язками, що звисають від коміра. Прикраси приміщують при краях і швах, найбільше на передніх полях в горішній частині. Бойківський сердак, так само як лейбик, брунатний з двобарвними петлями на грудях (біла з чорним, жовта з червоним) і такими ж нашивками при краях. На Закарпатті та галицькій рівнині сердаки білі з колірними нашивками при краях і комірі.

Старовинною українською одежею є свита. Основним кроєм вона зближена до сердака, однак викроєна ширше, щоб заходила одна пола на другу, та поширена від стану вниз бічними вставними клинами,



Крій свити.

в у с а м и. Саме ці вставні клини найтипівіша прикмета свити. Поміж вусами залишається одностайна, нерозрізана в стані спина, т. зв. прохідка чи засібок. В місцях, де пришиті гострі кути вусів, прикрашують шви колірними взористими нашивками (шнурка, волічки, сукна, сап'яну). Оцей первісний тип української свити „до двох вусів” заховався головню на Поліссі та в Галичині, як одяг спільний для жінок і чоловіків. В інших околицях, головню на Подніпріві, є вона питома для жіночої одяжі. Чоловіча свита, побіч вусів має „ряси” та „збирки”. Свита „з рясами” має на місце вставних трикутних клинів по боках прохідки, шматки сукна, уложені в складі „ряси”. Відповідно до кількості рясів засібок стає чим-раз вузчий, вкінці зникає зовсім у свиті „зо зборами”, що в ній на місце рясованих частин вставляють кусок сукна, дрібно збираний кругом стану (на східній лад). Свита „з вусами” поширена в північній Україні, на галицькій рівнині та Підгір'ї; свита „з рясами” загально найбільш поширена, виступає на цілому Правобережжі, свита „зо зборами” на Лівобережжі. Жіноча свита різниться від чоловічої ще й вирізом при шиї, що при жіночих свитах є круглий та широкий, звичайно з відкладним коміром. Довжина свити неоднакова, вона збільшується в напрямі від північного сходу до південного заходу. Менш-більш у тому самому напрямі збагачується й орнаментация свити: на Лівобережжі свиту прикрашає звичайно лише лямівка на краях; на Київщині, Волині, виступають взористі нашивки з колірного шнурка, а на Поділлі, в Галичині багаті оздобы з шнуркових нашивок, волічкових вишивок, аплікацій, гудзиків, тощо. Скрізь загортають свиту, накладаючи праву полу на ліву. Характеристичною прикметою свити є й те, що скрізь шиють її з сукна домашнього виробу, природної краски вовни, отже з сукна білого, сірого, брунатного. На Чернігівщині, Поліссі, північній Київщині та північній Галичині виступають передусім білі свити й сірі; в південних околицях, головню ж у Полтавщині: брунатні.

Відміни свити, це чимліт і чемерка. Чимліт шиють з тонкого білого сукна на зразок свити з коміром і вилогами, прикрашеними чорним оксамитом і сукном або колірними вовняними вишивками. Чемерка, це властиво свита зо зборами, що йдуть довкруги стану, шита з легкої тканини; поли чемерки не заходять одна на другу, лише зчіпаються посередині на гаплики.

Окрему групу зверхнього одягу, зближеного кроєм до свити творять жіночі спенсери й кабати, короткі до бедер, шиті з білого сукна з короткими вставними клинами від стану. Вони прикрашені чорною або червоною лямівкою, деколи розкішно вишивані колірними волічками (Рогатинщина).

До свити й катанки навязує жіноча корсетка, поширена на Подніпріві в новіших часах (на початку минулого століття), що її шиють звичайно з бавовняних матеріалів. Корсетка комбінує крій катанки з вставними клинами ззаду від стану; запинається на лівому боці, при чому права пола заходить далеко й закриває груди. На Поділлі та в Галичині корсетки зовсім не відомі. В останніх часах у деяких місцевостях Галичини поширилася мода на вельветові безрукавки до бедер, що наслідують

придніпрянські корсетки, однак ці предмети припадкові, незв'язані кроєм з цілістю народного вбрання.

Свита, пошита з легкої фабричної тканини, дає жіночу юпку, зверхній одяг, поширений на Подніпріві. У галицьких міщанок заховалася капота, кроєна на зразок свити до двох вусів, з широким відкладним коміром, звичайно з сивого кожуха, що викінчує теж краї передніх полів. Капота зовсім подібна до жупана, давньої жіночої одяжі козацьких часів. В народньому одягу відомий чоловічий жупан, шитий на зразок свити з бавовняної звичайно синьої, тканини.

Зближеною до свити є старовинна опанча, що виступає в Галичині й на Поділлі. Шиють її з доморобного сукна на зразок свити, та ззаду до коміра пришивають відлогу — бородицю, що її можна закинути на голову.

Старовинний крій сердака й свити затримують полотнянки, поширені особливо на галицькій рівнині. Носять їх не лише як самостійну зверхню одягу але й часто вдягають поверх свити або кожуха. Назагал полотнянки виказують примітивнішу форму крою від інших родів зверхньої одяжі.

На Лемківщині чоловіки носять чугу, чуганю, довгу, широку одягу з рукавами та довгим на плечі спадаючим коміром, з великими тороками з товстих шнурків (свічок). Подібною до чуги є буковинська манта, поширений на Подніпріві опашень та кирея, кобеняк або сіряк з бородицею, що їх вдягають поверх іншої зверхньої одяжі або підчас дощу.

І так серед різнородних форм верхнього одягу маємо в засаді два типи: киптар і свиту, що стали основними для всіх інших. З них розвинулися, прибираючи поли, різні форми коміра, рукавів, вставних частин та комбінуючи крій — інші форми. Та по сьогодні свита й киптар, які заховалися в чистій, первісній формі в багатьох околицях, засвідчують тяглість традиції та старовинність народного одягу.

ПО РЕВІЇ МОДИ

Передкарнавальна ревія моди стигла багато народу. Сала „Масковці“ була блиском набита. Видно добре їм робітні „Труд“ та добріша програму організували публіку.

Показ олівців перетягнув точку на програму, як виступали „Богемі“, Стефі Стадниківної і Р. Ярославич. Це трохи відвертало увагу від суттєвої точки — показу моди. Але ці розбризки мали помагати висвітлювати павзи.

Робітня „Труд“ вивела цим разом сукуні роботи своєї школи. Це були простенькі милі креції, пошиті з омаком і шиком. А головне значно дешевші від роботи робітні. Так, що „Труд“ може гепер обслужити кожну клієнтку і достосуватись до кожної кишені.

Моделі робітні зате блистали елеганцією. П. Елі Олесницька, що давала пояснення на сцені, підкреслювала суттєві їх прикмети. На жаль мало було спортивних суконок. Але кілька моделей було дуже ефектних. Головна вага показу була в сукнях поплудневих. Їх було багато й дуже різноманітних. Простенька, а навіть спортивно-молодеч

форма надавали їм якогось особливого чару. Найбільше заступлена була чорна краска, оздоблена різноманітними прикрасами. То пташками з срібної нитки, то знов сирякові з червоних кораликів, то білим комірником зашиті білими кораликами... Повністю були болерка, що при струнких постатях гарно виглядають. Одним із найкращих моделей поплудневої, а виступно „малої вечірної“ сукні була чорна шовкова, що її рамена й перід густо нашито дискусими чорними дрітками. До цього був канелюх із чорних дріток.

Вечірніх суконок не було так багато. Особливу увагу звернув на себе модель із блакитного м'ятого оксамиту, прибраний оригінально срібною лямпою. Поміж виробами школи була цікава молодеча сукня в ніжних молодих відтінках.

Новою ділянкою, що її „Труд“ зробив дуже щасливо, були плащі й костюми. Кілька вже весняних моделей дало головні напрямні весняної моди.

Багатство моделей показало живу

ність робітні та широку її клієнтку. (Моделі здебільшого зроблені були на замовлення й деякі навіть їхні власниці демонстрували). Так що зовсім зайві були завжди управительки, п. Елі Олесницької, про якусь ніби то нехить громадянства до „Труду“.

Справжньою ревелюцією був виступ Стефі Стадниківної. Після кількох літ відсутності вразила вона зрілістю свого таланту, багатством експресії та силою темпераменту. „Лекція географії“ виказала всі її здібності. „Жінка“ була вдалою мейодекламациєю, тільки змістом не відповідала для імпрези, влаштованої працюючими жінками (чомусь їх зовсім поминуто у вичисленні жіночих типів).

Рєпа Ярославич відспівала незвичено й мило якусь італійську арію. „Богема“ цим разом не викликала значного захоплення. Обі пісні були мало ефектні й переладовані ріжкими дрібними ефектами.

Про вигляд модельок подбав косметичний салон Ст. Гаврисевич.

Л. Б.

М. Чапельська.

Українське помешкання ІДАЛЬНЯ.

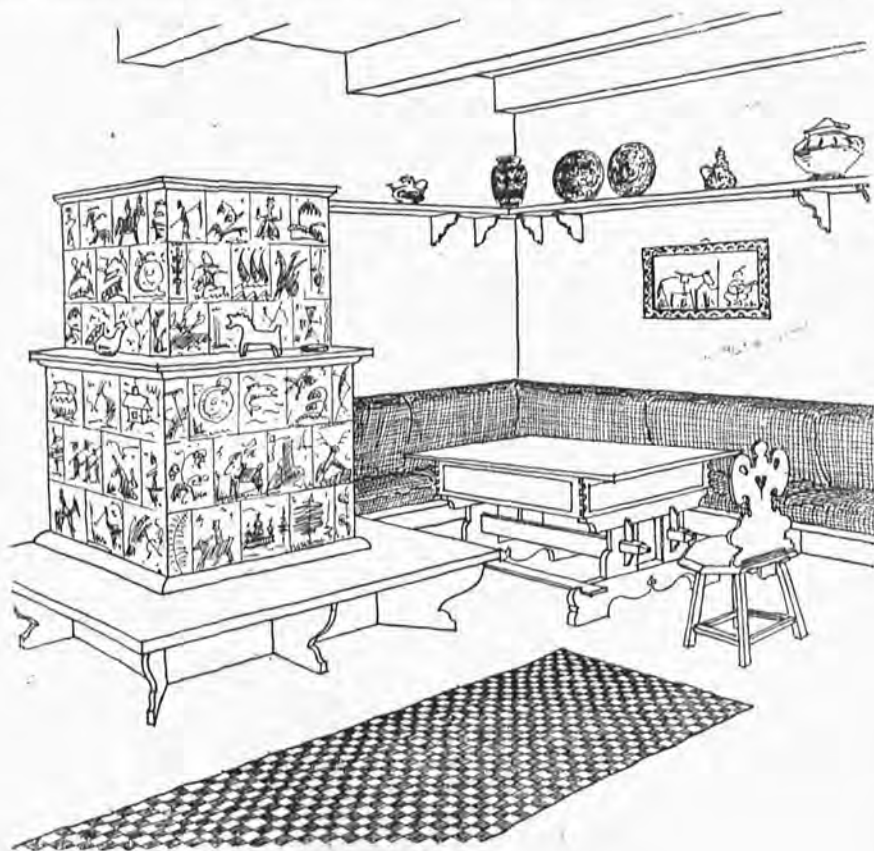
Від кухні, описаної в числі 1. 1938 р., перейдемо до ідальні. Є це кімната, що в ній переводимо майже весь час, вільний від домашньої, господарської праці та позадомашніх занять. Маючи це на увазі, дали ми до неї тапчан

(рис. ч. 2.), де після обіду можна поклястися, або вигідно відпочивати з книжкою. На це дозволяє світло з двох великих вікон уміщених над тапчаном. У ідальні є теж затишний і теплий у зимі куток із столом та вистеленими ла-

вами (рис. ч. 3.). В обідову пору невелика родина, що для неї ця хата плянована, може дуже вигідно поміститися при столі. Для прийняття більшої кількості гостей, стіл можна висунути на середину кімнати так, щоб легко було обійти його з усіх сторін.

На дорожку посуду та інші речі, конче потрібні в ідальні, призначені дві кутові шафки (ч. 7-7 на пляні). Вони займають мало простору в кімнаті, а зате дають досить місця на тарілки, черки й полумиски, то що. Ті шафки вистилізовані на лад народних мисників, близькі своїм стилем до скрині (ч. 5. на пляні). Ця остання має віко, що підноситься, або масковані дверці при ширшій стінці; це знаменитий сховок на скатерті та серветки. Таким чином усе, що потрібне до накриття стола, знаходиться в ідальні, систематично уложене і під рукою, що заощаджує господині багато праці й непотрібної біганини по інших кімнатах, де те все лежить звичайно по шафах із біллям.

Тут слід згадати про накриття і застелювання стола. В такому строго українізованому помешканні мусимо зважати на те, щоб навіть деталі, як порцеляна й обрус, не псували загальної стилістичної єдності. З обрусами тут уже клопоту немає. При помочі „Н. Х.“, що подає такий широкий і різноманітний вибір обрусів та серве-

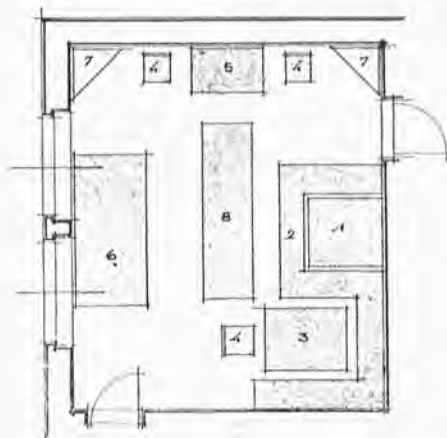


Піч і куток зі столом у ідальні.

ток, вишиваних, мережаних, чи гаптованих, до щоденного та святочного вжитку при допомозі одного навіть річника можна цю проблему легко розв'язати. Та не така вже легка справа з начинним. Народня кераміка не надається до модерного щоденного вжитку, вона відіграє тут роллю чисто декоративну. Та з другого боку ця справа не така то складна. Дещо, як плоскі тарілки, можна брати з народніх, часом навіть на ярмарку можна докупити і такі самі горнятка на каву, молоко чи какао. Але взагалі найкраще все конче не вибрати в крамницях із модерною порцеляною та керамікою, хоч це не буде в народньому стилі, але завдяки своїй простоті не поспує стилевій атмосфері цілої ідальні. Треба тільки вважати, щоб посудина була по змозі однобарвна, гармонізувала з загальною колірною гамою цілої кімнати та обруса й передусім не була надто тонка та розмальована у всякі скомпліковані зори, чи квіти. Є навіть т. зв. модерна кераміка, пристосована до практичного вжитку, що має масивний вигляд народньої кераміки та надається



Кут із мисником та гапчаном у ідальні.



Плян кімнати.

дуже добре до снідання, підвечір'ку, чи вечері, де не треба як при обіді багато різнородної посудини.

Щодо оббиття лав, килиму над скринєю, хідника (ч. 8. на пляні) й покриття на тапчан, маємо тут уже великий та вибагливий вибір на чисто народніх мотивах. На наших рисунках килим над скринєю походить із одної добре знаної косівської робітні. Є це мотив гуцульської верети. До нього вже пристосований гуцульський ліжнич на тапчані і хідник теж із гуцульської, чи покутської верети в паски, або кратки. Оббиття тієїж

самої робітні, що випрацьовує спеціальні тканини на меблі. Воно може бути теж із вовняної тканини, чи верети, що в них маємо багатий вибір. Тут можна вибрати собі теж загальну колірну гаму — н. п. рожево-червону, жовту та помаранчеву, — або чорну, білу й сіру (ліжнич та хідник із природної вовни) тільки з барвними акцентами в килимі та оббитті матеріалів. Завіски при вікнах зроблені на взір перемітки, або ж такі із самої перемітки з тканими заборами, з барвним рубцем на долині. — Для тих, що любуються у квітчастих узорах, тут теж немає обмежень. Однак й тут треба примінитися до килиму на стіні, бо він найбільше впадає в око. Припустім, що виберемо квітчастий килим, роблений на старо-український лад. Припустім, що в ньому переважатиме краска блакитна, подібним стилевому килимом можемо закрити тапчан і тоді матеріал обтягнемо одноставним синьо-сірим самоділом, або полотном вибраним у гранатові зори.

З огляду на те, що в обстановці є доволі різьб, а в тканинах теж багато орнаментів, стіни лишаме одностайні, білі, ясно кремові чи тепло попелясті, відповідно до кольоризації тканин. На їх однамнітному тлі краще виходить бага-

то розмальована кахлева піч, кераміка уложена на полиці та килим над скринєю. Місце між кутом із лавами та дверима до гостинної кімнати дуже добре надається на ікону, мальовану на дошці, чи на шклі або на дерев'яний інкрустований, чи гладкий хрест. На стіні між лавою і полицкою повісили ми форму на вибивання пряників, уживану на Великій Україні. Її можна заступити дерев'яним або глиняним тарелем, можна теж завісити образ, що підходить до ідальні — квіти, мертва природа з овочами, тощо. Лиш, борони Боже, не каліські лубки з місяцями і т. д., що вже вперли за смітити неодноразомешкання.

У печі палиться або з передпокою, або при дверях до сіней під лавою, яку можна підносити.

Коли до цього загального пляну додамо ще кілька вишиваних подушок на тапчан, квіти при вікнах, коли застелимо стіл та скриню серветками, вишиваними, або зробленими з пенадто грубих народніх тканин і покладемо на них дзбанки з китицями квітів чи сухих трав, на печі примістимо трираменний свічник або дзбанок — матимемо затишну та вигідну кімнату, де приємно буде нам відпочивати, їсти чи працювати.

Голос із заточення

(До дискусії).

Д-р Софія Парфанович порушила дуже важку для нас тему. Хоч і не живе на заточенні та дуже живо відчула недолю забутих на чужині людей. Правда, про те вже писалось пераз у пресі. Але ніхто так добре не вмів підхопити того, що найважливіше та не дав конкретної поради, як із цього вийти.

Живу на заточенні вже кільканадцять літ. Находжуся в тому щасливішому положенні, бо могла собі дім урядити справді „твердицею“. Мій муж українець і дім провадимо по українськи. Останнього року привезла я собі з вакацій навіть служницю зо свого села, щоб діти чули більше української мови.

Але, як каже пані доктор, не всі так влаштувались. Багатьох кидає доля неодруженими в далекі сторони й вони нидіють тут без рідного слова. Маю змогу бачити різних заточенців. Кільканадцять літ це шмат часу! Деякі уникають свідомо всего, що своє, а другі знов байдужніють і затрачують усякий звязок із краєм. І одні і другі ще не є втрачені. Оті „дуже обережні“ всеж таки куплять інколи українську книжку (коли поїдуть у рідні сторони), або дадуть лепту на якусь свою ціль (із застереженням, що їх не оглошчува-

ти). Другі, ті байдужі, всеж таки мають якесь „слабе місце“, що за нього можна їх ухопити. Чи це буде рідна пісня, або вишивка, чи дитячі спомини або різдвяний звичай. Дрібні щоденні речі можуть іноді розворушити приспану свідомість.

Але найгірше справа мається з тими, що одружились із чужинками. Це вже дійсно втрачені для нас люди. Життя серед своїх чотирьох стін має непереможний вплив. Тому завваги п. Ст. Конрада, про те, що ледве один відсоток таких подруж не пропадає для нас, є вповні слушний.

Чи можна цьому зарадити? Пані доктор радить заложити установа, що займалась би посередництвом подруж між заточенцями. Це могло би дійсно бути добре, колиб ця установа була поважною. Але хочу тут подати спосіб, що ним удалось мені „помогти“ одному заточенському подружжю.

Та тут мушу ще зазначити, як ми самі живемо і ставимось до своїх товаришів неволі. Як тільки перенеслись до нашого міста, думали, що ми одиноки там заточенці! Та згодом показалося, що нас є більше. Тільки кожний живе одинцем, для себе. Ми попробували запросити до себе одного-двох. Стали заходити. Тепер уже

сходимось правильно у нас, що неділі. Обговорюємо часописні повини. Обмінюємось книжками, відшукуємо спільних знайомих ітд. І так зложилось, що кожний наново закинений сюди земляк зараз знайде дорогу до нас. Навіть найбільш боязких зуміли ми переконати, що товариське життя йому ще нічим не грозить..

Я знала, що один із тих заточенців мріяв одружитись з українокою. Попробувала його намовити, щоб свою відпустку провів у краю. Написала до своєї рідні, щоб занялась тим приїздом і по можності впровадила його в товариство. Пощастило. Пізнав молоду дівчину, що йому подобалась. Якийсь час вони переписувались, потім вона приїхала до мене й побула трохи. Вже півтора року, як одружені і гадаю, що щасливі.

Не завжди воно йде так гладко. Але я піддаю цю гадку тим заточенцям, що живуть у подібному як я положенні. Може й вони могли б спрямувати котрогось із неодружених до рідного краю? А головне: порадити тим читачкам, щоб і вони пробували гуртувати заточенців у своєму домі. Товариські взаємини не можуть нікому пошкодити. А скільки доброго можуть зробити!

Заточенка.

Львів у січні

Заколядували ми, де і як хто міг. Хто в Славську при лещатарській ялинці, а хто на селі над столом, прикритим сіном. Найменше пощастило таким, кому довелося святкувати в місті. Тут хіба тільки міські батярики заколядували під дверима. Ім то із Різдва рай. Ходять від дверей до дверей, а не раз павіть по кілька разів до одних і тих самих дверей підходять. Головне, щоб той напереді був все інший. Хто там дивиться на тих, що ззаду!

Але коляди прогомоніли вже, прийшов Новий Рік.

Повно вже тоді студентів у Львові — приїхали зо сьвіт — готоні до карнавалової кампанії. Отже не дивно, що перша „баталя“ так добре вдалась. На перший вогонь — прийшла Маланка. Дотепні запрошення заповідали рисунком, що це К. Л. К. — символ старого року — разом із „Захоронкою“ — новонародженням роком — запрошують на Маланчин Вечір.

А відгукнулись на те запрошення — пароду повні салі. Але пізнати, що це перші вечірничі і що це ще не карнавал. Бо хоч більшість суконь уже довгих, але є ще багато й коротких. Але не тільки в цьому річ. Ще не привикли ми до танків на великій салі. Кожний

танцює „про себе“ — один сюди — другий туди. Придався б „регулятор руху“, щонайменше на рухливих вулицях європейських столиць. А так, то сая неначе занепокоєне муравлище, де кожний у погоні за клантиком вільнішого місця розбиває по дорозі ближніх. Але не треба буде регулятора! Ще одні вечірничі а все уложиться в згідливе русло.

Але це не перешкоджало до білого ранку крутитися в крутому вальчику. Бо що ближче ранка, то тим більше вальєш випирає інші танці.

Білм ранком ідемо до дому. А по дорозі... на молоко до Маслосоюз.

Ворогам „Відродження“ — нелегко була дорога до дому, бо раніша ожеледь то навіть найбільше протнальогольним — перешкоджала в ході.

Різдво — святкували ми в родинному крузі — а Щедрий Вечір у кругах других спільнот. Ось студенти зашедрували спільно, а Центросоюз зібрав усіх своїх співпрацівників на спільну вечерю. Ще й приладили веселу „радієву програму“. Ой допекали одні другим за посередництвом мікрофону! Але все на весело — отже нешкідливо.

Не можна було навіть виспатися до полудня після Щедрого Вечера, бо Йордан зібрав усіх, хто жив, на Ринку. Дав-

но не було такого вчистого Йордану, і такої чисельної участі львовян. Закишіло на Ринку, загомонила коляда і пісня. Навіть дві дуті оркестри найшлися у Львові. А по відправі, як не кинуться всі по свячену воду! Трохи аж немилу вражає така безоглядна і безцеремонна товктиня.

А після Йордану — уже пішли таємні наради з кравчинями — приготування до карнавалу. Рубчик таємниць відслонила ревія „Труду“. Але далше — побачимо в карнавалі.

Чому кажу „таємні заговори“? Спробуйте перенести маленьку анкету, запитайте знайомих панянок чи вибираються на які вечірничі і чи готовлять уже суки. Я можу рішуче заявити, що ні — „ані не вибираються, ані не шнують нічогісничного нового“, а друга частина з таємничою міною скаже — „може“...

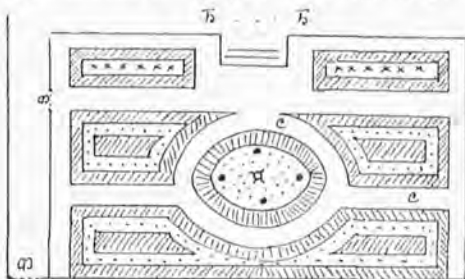
Але не журіться, усіх їх стрінете напевно на перших вечірничих, а якщо ви дуже тим зацікавлені і схочете за ними слідкувати, то вже тепер переловите їх, як тихцем мандрують на „воєнні наради“ до кравецьких салонів. А там теж могли б вам відкрити не одну тайну, що готується на карнавал. Але це шкода труду, бо кравецькі робітні звязані „урядовою таємницею“.

Уна,

На городничі теми

III. Вибір стилю оздобного городу й інші зимові заняття.

Город можна уладити на **французький** або **англійський** спосіб. У французькому квітнику форми грядок правильні, геометричні (прямокутник, трикутник, еліпса, коло, зоря). **Англійський** або т. зв. **пейзажевий** город не має правильних форм, але наслідує



Плян квітника. Грядки обрешовані муравою. Б. ... Б. = хата, с = стежки, ф = фіртка, х = далі, О = плакуча рожка, ● = пенні рожі, :::: = літні квіти, |||| = трава.

природу, що без розбору розкидає рослини одинцем, або цілими групами і творить з них фантастичні картини.

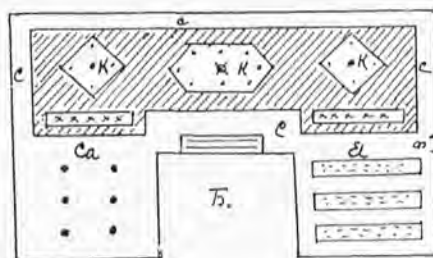
а) **Французький** город підходить здебільша на малий простір. Серед необхідного травника правильно розкриті грядочки й стежечки. Якщо нема одного спільного газону, тоді кожна грядочка обведена муравою, що відмежує квітник від стежечки.

Більшість аматорів любить у квітнику, засадженому різноманітними пахучими квітами. Однак є також прихильники т. зв. **килимкових** квітників, що на них садять групами самі низькі рослини з барвистим, різноколіровим листям і дрібними квіточками. В килимовому квітнику головну роль відіграє зіставлення красок, їх згармонізованість й контрастність. Такий квітник є дуже коштовний, бо розсада килимкових рослин дуже дорога, та ще й потрібно її дуже багато навіть на малу грядочку, бо садиться їх дуже густо. Автійм килимовий квітник викликає побажаний ефект перед великими, монументальними будинками, палатами, тощо. Килимовий квітник мусить мати правильні, геометричні контури, а рослини укладаються в ньому теж у геометричні взори.

б) В **англійському** городі, при можому радше на більший про-

стір, садимо кущі й дерева групами (смереки, берези, туї, червоно-й білолисті клени, буки, таволги, рябину, калину (*Boule de neige*) щедренець. У пляні слід передбачити, де їх примістити, щоб закрити мур, паркан, або сусідні хати чи будинки, або щоб викликати враження більшого чи зменшеного простору. Середину англійського городу займає травник, що на ньому садять одинцем (солітери) або групами кани, далі, рожі пенні й кущеваті, та нижчі кущі, як наприклад: вайгелію, девію, магнолію. Групи оздобних дерев слід підшити ґрунтовими, зимотривалими гортензіями (*Hydrangea*) магонією (*Plex*), лігустром, та обрешувати травником.

До англійського городу підходить теж своєрідний, регіональний квітник, званий **скельним** або **альпійським** (*alpinum*). Улаштуємо його або на природних узгір'ях і горбках та узбіччях, або будуюмо з каміння штучний горбок, п'ячез фантастичну скалу. Каміня лучимо мулярською заправою, щоб його не розсувала вода під час дощу, а всі щілини засипуємо землею, перемішаною з вапном і піском. Поміж каміння садимо скельні й високогірські рослини, наприклад скельні гвоздики, білотку (шаротку), свічурик (*Gentiana*), сріблиту шавлію, пільні фіялки, скельну папороть, дзвіночки, гірський блават, чортополох (девятисил *Carbina acaulis*) тощо.

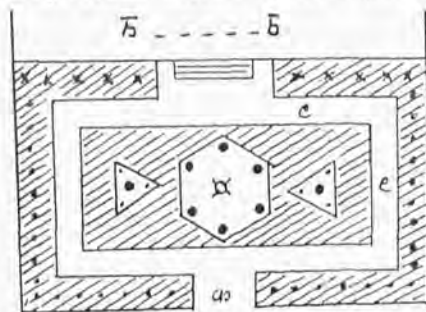


Плян квітника: Б = будинок, к = кльомб, с = стежки, ф = фіртка, я = ярина, Са = сад.

Живопліт у квітковому городі може мати різне завдання. Він відмежує квітник від яринника або саду, закриває поганий паркан, або захищує город перед інвазією непрошених гостей, то знову творить стіни й алеї в англійському, пейзажевому городі. Низький, букшпановий живопліт можна теж садити як обвідку до-

вокола квітових кльомбів. Живопліт садимо в осені, в зимі в безморозні дні й навесні (ще перед випуском листя).

Б) Ті аматори, що вже здавна мають квітник перед хатою, мусять теж у зимі пригадуватися над майбутнім виглядом свого городу й випрацювати плян весняних робіт і всяких змін у своєму квітнику. Деякі оздобні кущі вирости

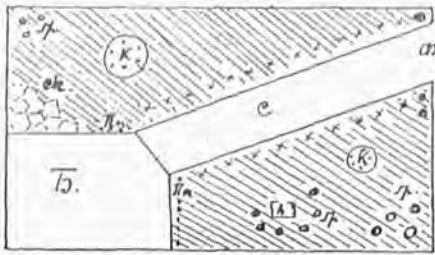


Плян квітника: Б. ... Б. = будинок, с = стежка, |||| = травник, О = плакуча рожка, ● = пенні рожі, ●● = кущеваті олі (Polyantha), х = далі, ф = фіртка.

надмірно, треба їх усунути або притяти (січень і лютий), інші слід пересадити в інше місце, бо затінують вікна або грядочки. Треба теж зимою понаправляти й доповнити городниче наряддя, замовити й понаправляти скриньочки під засів насіння й на тераси, балкони та вікна, переглядати далі, олеандри, мушкательки, що їх зложено в пивниці й відкинути зогнілі частини, а хто має парник (інспект) мусить уже в січні його приготувати, бо в лютім уже треба в ньому сіяти насіння деяких рослин, наприклад гвоздиків, далі й т. п., щоб іще цього самого року зацвіли. На травники слід розкинути перегнилий обрізник, якщо цього не зроблено в осені.

А і Б) Усі аматори-городники, без огляду на це, чи їх квітник існує вже давніше, чи його мають намір щойно оснувати, повинні взимі постарати обрізнику до весняної перекопки грядок і підсилення квітника, постарати вапна й піску, що їх будуть домішувати до землі й посипати стежечки. Далі слід приготувати дерев'яні скриньки, якщо не маємо парника й достаточну кількість тичок і патишків до далі, рож і літніх квітів. Тички й палики до рож помалювати зеленою фарбою, змішаною з покостом. Слід постарати личка до прив'язування рослин, замовити або купити городниче наряддя,

щоб мати навесну вже все готове а також постарати кілька глиняних вазонків різної величини, щоб ними накривати розсаду перед морозом, сонцем та вітром.



План квітника: Б = будинок, С = стежка, Ф = фіртка, А = альтан, К = кльомб, Гр. = дерева, або кущі, Пн. = пнучі рослини, Х = далі, IIII = травник, Ск = скеляна група, .. = рожі.

Наприкінці слід замовити добре насіння літніх і зимотривалих квітів.

Порядно замовляти насіння за-

вчасу, отже вже в січні або лютому, бо фірма, що висилає насіння, не може відтак подолати натовпові замовлень, що приходять на весну всі нараз. Годі на цьому місці поручати якийнебудь склад насіння, всетаки найліпше їх замовляти прямо в продуцентів-городників, або в таких складах, які дають запоруку свіжого й здорового насіння.

При доборі насіння допоможе нам план квітника. У плані зазначені вже виміри простору на літні й зимотривалі квітові рослини, на рожі й оздобні кущі. У плані намічені теж коліри квітів і їх комбінації. Тому виписуємо з цінників назви насіння квітів, їх краски й ціну та замовляємо їх. При цій нагоді слід замітити, що всякі ясноквітучі квіти (білі, рожеві, жовті, яскочервоні, ясныні) виглядають на квітнику найкраще. Темні краски (багряні, амаранто-

ві, бузкові, фіолетні) вимагають контрастування білими або жовтими рямцями. Всетаки найчепурніше виглядають квітові грядки, коли на них росте й цвіте багато квітів одного роду й одної, а щонайвище двох красок. Тому порядно купувати насіння по кольорам, наприклад рожеві левконії, білі левконії, червоні гвоздики, жовті братки а не так звану „мішанку“ (в мішаних красках), хоча мішанка є звичайно дешевша. Ніколи кльомб квітів не буде добре виглядати, коли на ньому квіти сорокати, або коли посадимо всуміш різні квітові рослини, різного росту й форми. Тому виготовка точно обдуманого, подрібного плану квітника є найважливішою і безумовно конечною, приготовною працею, що її необхідність покажеться наглядно на кожному кроці при оснуванні й плеканні квітника. (Далі буде).

Наталя Гаврих.

Накриття стола

Стіл добре удекорований повинен творити композиційну цілість. Засадничі складники цієї цілості є завжди тарелі, ложки, ніж, вилки, шкло і різні дрібні предмети, що їх уставилення довкола берегів стола творить певного роду ритм і раму, менш більш однакову в кожному домі і на кожне прийняття.

Рама ця виступає виразно при столі на більшу кількість осіб, при малій кількості накриття це підрядний елемент декораційний. Однак дає завжди виразний ритм площини стола.

Кожна добра композиція повинна мати крім засадничого ритму, якийсь пункт сильніший, більш наголошений, що надає властивого характеру цій композиції.

У цьому випадку декорація ставить собі за завдання знайти місце і форму тих властивих акцентів. Переважно буває призначена на це середина стола, але не можна заняти на декорацію стола цілою вільною площиною, бо тоді стіл робить вражіння перелатованого. Мусимо залишити вільний простір, відділяючи ужиткові елементи застави від декораційних і в той спосіб визначити границю, що поза неї не повинна виходити цілість декорації на площині стола.

Ширина цього простору буде залежна від ширини стола. Не

можна цих вимірів докладно подати, але є певна засада поділу площини стола, а саме: 1. смуга, що її ширина становить покриття для осіб; 2. вільний простір; 3. середина, простір декораційний.

Не можуть ці смуги мати однакових вимірів. Це елементи зовсім різні і цю різницю мусимо підкреснути.

Сталий розмір це перша смуга, 30—45 см., слідує дві смуги залежні від ширини стола, перша з них 8—10 см. вільна, друга 20—25 см. це декораційна.

Ще хочу сказати кілька слів про цю декорацію. Тепер є мода низького декорування стола. Це зовсім логічно, бо стіл повинен людей лучити, а не ділити.

За декорацію в засаді служать квіти в низьких підставках. При вузьких столах мусимо звернути спеціальну увагу на величину і форму декораційних елементів. Це мусять бути якісь малі вазы, що повторяться би і творили цілість, а ніколи якась велика ваза, більша від тарелів. Цілість стола скомпонована помислову і добре, дає велику мистецьку вартість, незалежно від кошту декорації. Пр. стіл удекорований скромними соняшниками, пільними квітами, чи диким вином восені дає ефект, що може побити найкращі сторчки в кришталевій вазі. За декорацію можуть послужити зимою

колірові стяжки, чи ангельське волосся підчас Різдва уложене в скісну крату на декораційній площині, притиснене по кінцях шишкою, оріхом, яблуком.

Немає кращої і то сталої декорації стола, як наші чудові вишивки на білому тлі обруса.

Стіл накривається білим обрусом, лише до підвечірку, скромного другого снідання вживаємо колірових.

Крім великих обрусів, є ще інші способи накриття стола.

Стола з гарного дерева можемо не закривати цілковито. Уживаємо тоді переважно малих прямокутних серветок, що служать кожній особі зосібна за обрус. На це вже спеціально надаються наші вишивки.

Дуже модерне, але то вже на більш прийняття, це декорування стола дзеркальними плитами, що на них уставляємо свічники з коліровими свічками, чи квіти.

АРОМАТИЧНІ ОЛІЙКИ „ПЛАСТУ“

з запахом румовим

цитриним

рожаним

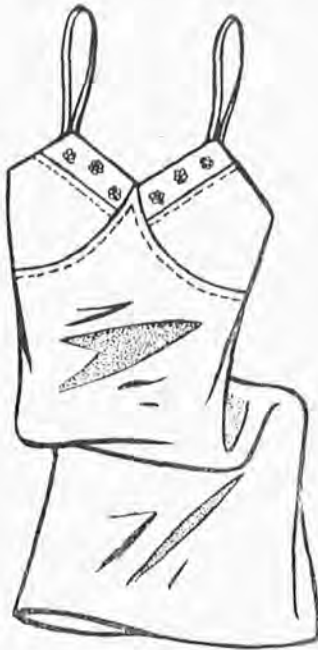
ананасовим

ванілевим



Ц. НАЙКРАЩИЙ ДОДАТОК ДО ПЕЧИВА.

Форми для всіх



Сорочка денна ч. 955, прикрашена мереживом або вишивкою. Гора сорочки більше складна як звичайно. Можна шити її з білого або кольорового матеріалу. Якість матеріалу може бути різною: біле тонке полотно, перкаліна кольорова, ревеліна, батисти.

Форму можна дістати у величинах I, II і III.

Виміри для величини	I	II	III
Обем у грудях	85	90	100
Обем бедер	94	98	110

На сорочку потрібно дві довжини матеріалу.

Як кроїти сорочку?

Перед кроєнням порівняти горішний обем з виміром власним, може зайде потреба поширити або звужити форму.

Як шити сорочку?

Скроєну сорочку вишити у місцях, як позначено на моделю, або вигантувати.

1. Настебнувати перед сорочки, допасовуючи значки.
2. Зішити боки сорочки французьким швом.
3. Долину викінчити рубцем, широким на 1 см.
4. Гору сорочки викінчити скісною лиштвою. Лиштву пришити з правої сторони, відтак відвернути на ліву, з лівої сторони викінчити ручно (крито).
5. Вшити раменця й пришити.

Складові частини форми:

1. Горішня частина перед сорочки.
2. Перед сорочки.
3. Плечі сорочки.
4. Горішня вишивана частина сорочки.

Комбінація під сукню ч. 955 а, прикрашена гаптом або вишивкою. Шнеться її звичайно з шовку, тому що на шовковій сукні краще лежить. Надається на це шовк до прання, лявабиль й багато інших дешевших шовків. Крій комбінації подібний до сорочки, однак

різниться тим, що в стані й бедрах є втята і допасована до фігури.

Форму можна дістати у величині I, II і III.

Виміри для величини	I	II	III
Обем у грудях	85	90	100
Обем бедер	94	98	110

На комбінацію потрібно дві довжини матеріалу.

Як кроїти комбінацію?

Ці самі вказівки, що у сорочці.

Як шити комбінацію?

1. Настебнувати шви в переді й плечах сорочки.
2. Настебнувати гору сорочки (вказано на моделю).



3. Зішити боки французьким швом.
4. Долину викінчити рубцем.
5. Гору викінчити скісною лиштвою з лівої сторони.
6. Вшити й пришити раменця.
1. Горішня частина комбінації.
2. Горішня вишивана частина комбінації.
3. Перед.
4. Бік переду.
5. Бік заду.
6. Половина середини заду.

Ч. 956. Нічна сорочка. Рукави довгі, вишивані, в долині поширені, вузький пояс з того самого матеріалу, що сорочка.

На сорочку уживаємо матеріалів, як батисти, перкаліна, ревеліна, також шовкові як лявабиль.

На сорочку потрібно матеріалу 3.25 метр. поодинокі ширини.

Форму можна дістати у величині I, II і III.

Виміри для величини	I	II	III
Обем у грудях	85	90	100
Обем бедер	94	98	110

Як кроїти сорочку?

Провірити виміри власні з вимірами форми. Якщо зайде потреба, вкоротити чи продовжити форму. Розложити форму на подвійно зложений матеріал, припнути шпильками, зазначити усі значки, що є на формі, викроювати за формою. Форма включає 1 см на шви. По скроєнні вишити сорочку.

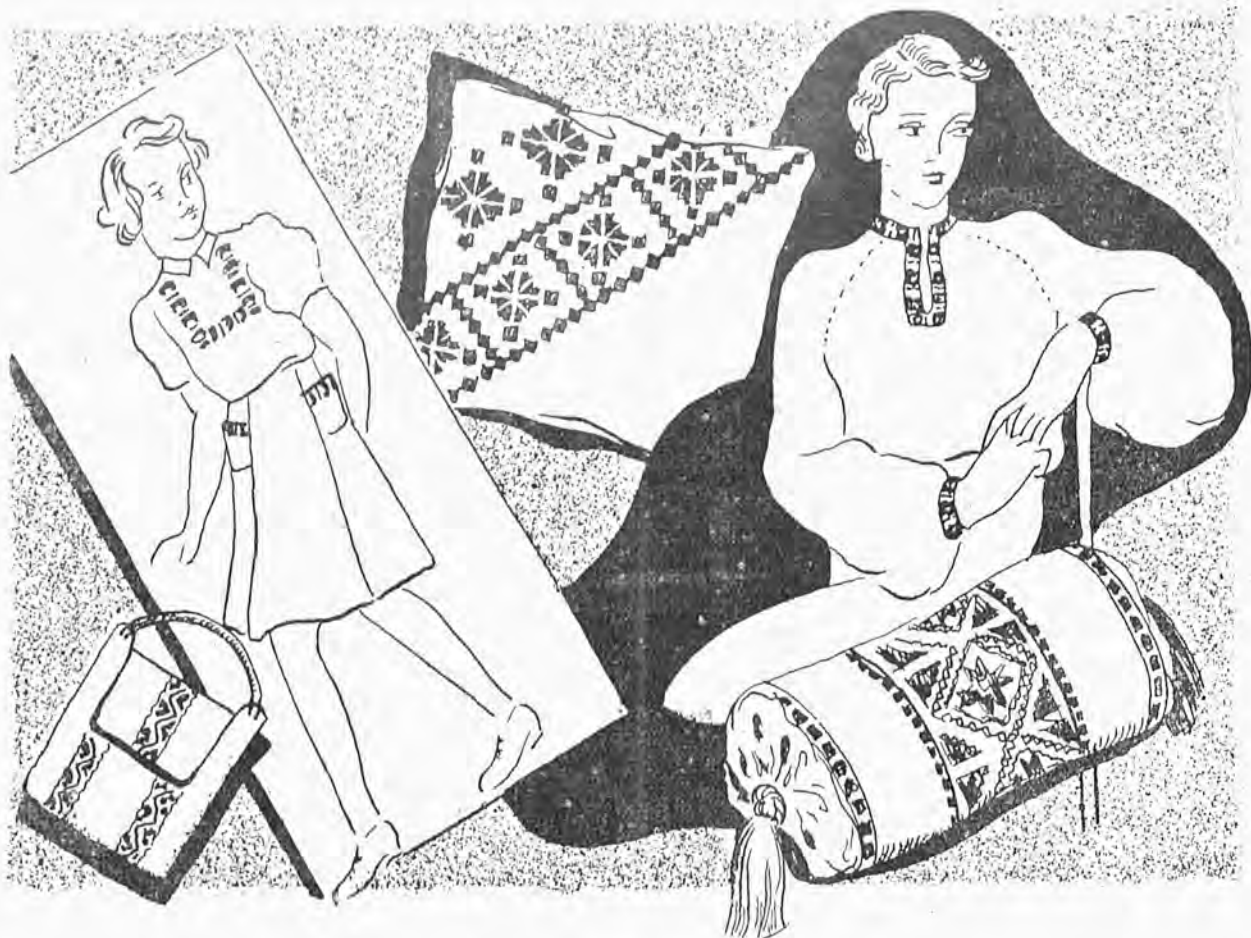
Як шити сорочку?

1. Настебнувати шви в переді й плечах.
2. Зішити бічні шви й рамена французьким швом. Загнути в долині рубець на 1 см. й застебнувати.
3. Зішити рукави француз. швом.
4. Долину рукавів викінчити з лівої сторони скісною лиштвою з того самого матеріалу, що сорочка.
5. Пришити рукави, надлаючи їх, щоб добре лежали.
6. Виріз довкруги ший викінчити скісною лиштвою з лівої сторони.
7. Вшити вузький пояс.
8. При зішиванні швів допасовувати докладно усі значки й цифри, що є позначені на формі.



Складові частини форми:

1. Горішня частина перед сорочки, вишивана.
2. Половина перед сорочки.
3. Бік переду.
4. Бік заду.
5. Половина середини заду.
6. Рукав.



ПРОЄКТИ ДО ТАБЛИЦІ ВЗОРІВ НА ОКЛАДИНЦІ.

Ч. 1. Зручна торбинка до літнього вбрання. Ясне тло, чорна вишивка. Галузистий взір із рукава сорочки.

Ч. 2. Полотняна суконка для дівчинки. Вишивана синім. Взір із рукава.

Ч. 3. Оригінальна подушка. Широкий взір ч. 1. примінений скісно. (Канву витинаємо рівно, але пришиваємо навскіс). Одно вільне поле заповнюємо також хрестовими мотивами.

Ч. 4. Блузка з білого бурухчуку. Довкруги шиї й рукавів обведена чорним узором.

Ч. 5. Подушка-валок. Довкруги вишита широким узором із окладинки.

МОДНИЙ ПОРАДНИК.

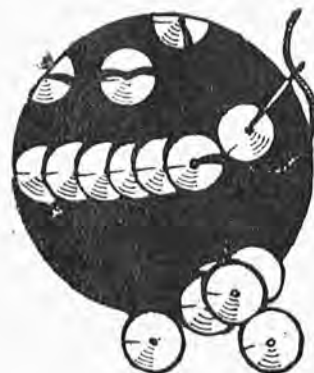
Ч. 1. Зручна торбинка до літнього вечірня сукня і в описі подано, що може бути вишивана паєтами. Що це таке? Я розпитувала в крамницях і в нашому містечку цього немає. Прошу це ближче пояснити.

Подольанка.

1. Паєти це щось у роді давніх флітрів, чи як їх по пародньому називають „леліток“. Це є круглі плитки з лискучої маси з дірочками посередині, або на краях. Різняться від флітрів тим, що є більші й можуть бути різноколірові.

У „формах для всіх“ знайдете ве-

Ч. 4. Блузка з білого бурунчуку. Нашивати їх зовсім легко й ляйкові, коли робить це дуже точно. На рисунку



бачите спосіб нашивання. Коли ці паєти мають бути в певному відступі від себе, тоді прикріплюємо плитку з обох боків. Коли ж нашиваємо густий ряд паєтів, тоді прикриваємо одну плитку на пів другою так, щоб шов попередньої плитки був прикритий.

Паєти ці будуть дуже модні цього карнавалу. При вечірньому світлі мерехтять дуже гарно й прикрашають кожен й найскромнішу сукню. Можна дібрати їх до кожної краски.



ПОВІДОМЛЯЄМО,

що по повероті з заграниці запасли ми наш
сальон у найновішій кресції корсетів
корсетів і нагрудників

**Ф-МА ПІЗЕН,
ЛЬВІВ,**

Приймаємо тальони С. О. Т.

часово в ПАСАЖІ МІКОЛЯША

НОВІ КАПЕЛЮШКИ

Не знаю, чи була колисьбудь мода капелюшків такою щедрою для пань, як цього року. Навіть найбільше вибаглива пані може задоволити свій смак. Цьогорічні весняні капелюшки прибирають різний вигляд. Головки капелюхів дуже різноманітні; починаючи від дуже низеньких „канотіє“, середньо-високі, різно фантазійно уложені і дуже високі, закінчені горою несиметрично, або гострим кутом. Криси капелюхів різної величини, залежно від личка пані. Напрям криси: перід нахилений до личка, а криси з боку фантазійно підігнена.

Дуже модні є капелюхи чи то берети від чола, більше, або менше високі, а навіть у формі плиткого тареля. Новістю є турбани, гарно драповані, чи то з шовку, чи з оксамиту. Позатим є різні фантазійні точки, що їх можна різно обертати.

Новістю є вечірні капелюшки, що прибирають форму квітів і то, або один квіт творить головку, або причіплений зпереду, закриває більшу частину повстяного, або шовкового капелюшка. Квіти ті роблені з оксамиту, імітують цілком природу (Соняшник).

До всіх французьких капелюхів модні є воальки, що їх різно укладають.

Краски: чорна, жовта, зелена, синя (*sapphire blue, lavender blue*). Колір масла (*Butter white*) червона й коралева. **Мак.**



Елегантний жакет, прикрашений яшіркою.



Така торбинка тепер останній крик моди.



Останні
карнавалові
новини

в шовках,
лямах, лямових брукатах і мереживі
в величезному виборі у фірми

АДОЛЬФ АВЕРБАХ
Львів, Ринок ч. 20.



Елегантний костюм на перехідний час.
Модель розкішний, але для... струнких
пань. Ну і грошовитих.



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі
поруває
„ДІМ МОДИ”
ЛЬВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.



Дуже модні тепер аплікації-везерунки
з лисучого матеріалу. На цій чарівній
чорній сукні з креп-сатену аплікація ви-
конана футром.

НОВИНКИ В КУХОВАРСТВІ

курс під провод. Наталки Гаврих
починається в лютому ц. р.

У програмі: Модерне прийняття

Пісні страви

Городовина

Конфітури

ВЕЧІР НАРОДНЬОЇ НОШІ

відбудеться

3. березня ц. р.

Хто бажає вивести якесь народне вбрання, просимо зголосити його перед тим в управі кооп. „У. Н.

М.", Львів, ул. Ходкевича 9.

Для порядку показу це конечне!



Військовий стиль вкрадається тепер і до жіночої моди. Ось зимовий костюм із накладними кишенями з футра. Чи не навіває думки про стрункий військовий однострій?



Ця ексцентрична пані, обвішана срібними лисами хіба може служити за взір марногравства. Але подивитись на неї приємно.

Незалежний інформаційний
тижневик

УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ

докладно знайомить із життям української еміграції та подає головні українські новини.

Річна передплата в ЧСР, Польщі, Австрії та Югославії Кч. 40, в інших країнах Кч 60.—

Адреса Редакції і Адміністрації:

Praha XII, Šumavská 16, ČSR.



Сукні й костюми, плетені ручно, це останній крик моди. Ось модель, виконаний у паризькій робітні, що дістав нагороду на балю преси.

ЯК БОРОТИСЯ ЗО ШКІДНИКАМИ
ВАЗОНОВИХ РОСТИН
ПОВЧИТЬ ВАС КНИЖКА
О. Бережницької-Будзової
КВІТИ, ПРИКРАСА НАШИХ ВІКОН
І БАЛЬКОНІВ

Коштує 1.— зл., з пересилкою 1.20 зл.

Замовляти: „Нова Хата“, Львів, Ходкевича 9.

**САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ**



МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА

ФАМОЗА ЛЬВІВ
Потоцького 58.



Оригінальний вигад моди. Сукня, зложена з двох красок, чорної й якоїс'ясної. Прекрасно надається до перер'бок. Попробуйте!

ЛЮКСУСОВА ПАСТА
ДО ВЗУТТЯ

ЕЛЕГАНТ

В ТУБКАХ
В УСІХ КОЛЬОРАХ



У Парижі носять до вечірніх суконь еспанську хустку на голові. Сукня також пригадує Еспанію. Чому? Бо це властиво не одна, а дві сукні, так як є дві Еспанії. Зверху чорна, оксамитна, а спідна біла, шовкова.



Елегантна пополуднєва суконка з чорного марокену. Морщення зпереду дуже цікаве. А великий срібний кліпс у формі стріли придержує його. Оригінальна торбинка, що тепер дуже модна в Парижі.

Добре печиво
гарантує

„АРОЗА“

ПОРОШКИ
ДО ПЕЧИВА



СТРАВОПИС НА ПРИНЯТТЯ.

Подаємо зразковий стравопис на різного типу прийняття. Вони навмисне уложені обильно, щоб можна викреслити з них одну-дві страви. Викреслюючи, треба все врахувати, щоб лишилося рівне число мисних і пісних страв.

Снідання вполудне.

Городинна салата з яйцями.
Гарячі ковбаски на грінках.
Розбеф по англійськи.
Суфлет із овочів.
Чорна кава.

Підвечірок.

Таця малих гарних канапок. Пампушки. Дрібні тісточки. Чорна кава з білою кремовою сметанкою. Чай. Овочі.

Вечеря.

Шинка на полумиску, декорована огірками, корнішонами, твердими яйцями, сирівка з моркви.

Чиста юшка помідорова в чашках.
Півфранцузькі паштети з ковбасками.
Індик начинований, салата з капусти.

Варена бульва, запікана з пармезаном.

Галарета пончова.
Чорна кава.

Яринна салата з яйцями.

Потрібно: 8 яєць, пів поштового оселедця, кілька корнішонів, маринованих грибків, салата з варених ярин з горшком і яблуком, майонез.

Обмити шкаралупку яєць, вложити до окропу і зварити на твердо. Почистити оселедця, вибрати ости і посікти, або змолоти на машинці від мяса. Яйця збірати, стяти білок при тоншому кінці й обережно вибрати жовток. П'ять жовтків перетерти через сито, посікти корнішони і вимішати з жовтками та оселедцем та заправити майонезом до смаку. Цією начинкою наповняти білок так, щоб заокругився. Уложити яринну салату на полумиску і кругом поставити яйця на стятому кінці. Удекорувати маринованими грибками.

Решту білків ужити до салати (посікти), а жовтка на майонез.

Ковбаски на грінках.

Потрібно: 4 ковбаски, 2 повадовжні грінки черстві булки, 1 цм. загрубшки,

масло. До підливи: 4 дека масла, 4 дека муки, шклянка сметани, пів шклянки води, хрін, сік із цитрини, жовток, 1 деко тертої булки.

Обмити ковбаски й обібрати зо шкірки. Покроїти дві довгі грінки булки, обібрати зо шкірки, помастити маслом, перекроїти впоперек так, щоб повстали 4 кусники і положити на пательню посмажовану частинною на спід. Перекроїти ковбаску вздовж, уложити її на грінці, помастити густою хрінною підливою так, щоб прикрила ковбаску і грінку і посипати тертою булкою. Перетяти на три частини і запекти. Коли грінки зарум'яняться зо споду, подавати.

Підлива. Втерти хрін. На розігріте масло всипати муку, присмажити, але не зрум'янити, відставити з вогню і розвести змивною водою, підогріти, розвести сметаною, додати стільки хрину, щоб підлива була досить гостра. Додати до

Скляця: 10 дека чеколіди, пів шклянки молока, 1 деко масла.

Білка з цукром втерти на пухку масу, втиснути сок із цитрини, вимішати з оріхами, спекти два коржі в круглих тортівницях, вимазаних добре маслом і висипаних тертою булкою.

Начинка: Масло втерти на піну, додати жовтка, цукрову муку, товчену ванілію, помаранчеву шкірку смажену і покрапану в тоненькі паски. Вливати погрожі зимної кави й руму, і додати чеколіди, розігрітої, або розпушеної в молоці. Все втерти на суцільну масу.

Перекладання торта: Зимні коржі переложити масою, добре вирівнюючи краї. На краї торта треба масу вимішати з окрухами бішкопту (3—4 бішконті) і такою масою зачистити краї. Потім обляти все склицею, себто чеколідою, розпушеною в молоці й змішаною з маслом.

Добра українка

вживає тільки

мила „ЦЕНТРОСОЮЗУ“

смаку соли, цитрини й цукру і заварити. Відставити. Вбити жовток і скоро вимішати. Підлива повинна бути густа.

Канапки.

Покроїти один век, або малі півмасляні булочки.

Сирна маса: 10 дека швейцарського сира, або трапіста змолоти на машинці. Втерти 10 дека масла на піну, вимішати з сиром. Додати соку з цитрини й паприки.

Маса з шинки: змолоти 10 дека шинки, розтерти з 8 дека масла.

Зелена маса: 20 дека сметанкового сира перетерти через сито і вимішати зо сметаною. Додати стільки прирізу, щоб маса була зелена. Посолити.

Гріночки мастити одною з мас і укладати їх рядами на таці так, щоб повстали різноколірові ряди.

Оріховий торт із чеколідовою масою.

Потрібно на коржі: пів кг волоських оріхів, 2 цитрини, 6 білків, пів кг цукру-мучки, 4 дека масла, 4 дека тертої булки. На начинку: 15 дека масла, 8 дека чеколіди, 2 ложки руму, 3 сирі жовтка, 5 дека помаранчевої шкірки, пів чашки міцної чорної кави, пів ліски ванілії, 8 дека цукру-мучки.

З нашого досвіду

1. У ч. 2. подане звідомлення з господарського показу. Там згадано, що соковик на пугат не треба задовго варити, щоб пугат не був рідкий. Мені відомо, що соковик власне повинен добре висмажитись, щоб нитки добре тягнулись. Чи це може помилка?

Потім згадано там, що даєть ложочку оцту до соковика, щоб цукор не кристалізувався. Чи його потім не чути в пугаті?

Ольга С.

1. Соковик на пугат мусить бути відповідно густий, але не може скармелізувати, бо тоді пугат виплине з опалка. Оцту в пугаті не чути. Місто оцту можна давати ложочку бараболяного сирону, або сок з цитрини.

2. На одному з господарських показів була згадка про морську рибу дорш. Її можна генер дістати у Львові й вона навіть недорого. Але що робити, щоб позбутись її прикрого запаху? Напевне є якийсь спосіб на те.

Львовянка.

2. Частинно прикрого запаху з дорша можна позбутись в цей спосіб: 1. Перед спаренням натерти соком із цитрини. 2. До варення вложити кусник деревного вугля.

КАВАЛЕР УКРАЇНЕЦЬ, 34 роки, дуже добрий огорожник, садівник і пасічник, не п'є, не курить, 4 морги поля, коло Луцька, сад і город з парником, пасіка (32 пні), овочева шкілька, бажає познайомитися з інтелігентною, гарною і господарною дівчиною, середнього росту і з посагом для спільного добра.

Зголошення зо знимкою слати:

Т. Степанюк,

Луцьк, ул. Пілсудського ч. 95.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.

Знамениті в смаку поживні, дешеві.

ЧОТИРОКУТНИКУ

З МОГО ДНЕВНИКА

У Коломиї чекала нас румунська ревізія. Тут задержали половину подорожніх. У Снятині сказали нам, що ще немає правильної сполуки між Буковиною й Галичиною і тому поїзд далше не поїде. Тільки п'яти особам, між ними й мені вдалося всісти до спеціального поїзду, що віз якогось болгарського консула. Але й цей поїзд задержано в Неполоківцях. Та звідти дісталась я з одною панною кіньми до Чернівців.

Тут упорядковувала я кілька днів справи у зв'язку з санітарним поїздом, що мав переїжджати. Треба було також вистарати дозвіл на дальшу подорож. Вкінці, по дуже енергійним натиску прийшов той дозвіл із Букарешту. У Чернівцях кружляла вістка, що українці здобули Київ. Кажуть, що й мій муж повинен там бути. Буду старатись туди перебитись.

11. вересня. До Новоселиці приїхала я вранці. На щастя взяла з собою пса, що був мені, самотній подорожниця, добродійством. Він гаркав на кожного, що наближався до мене, чи до моїх клунків і держав усіх у відповідній віддалі. Зараз таки сіла я на візок і поїхала до Атаків, пограничної румунської станції над Дністром.

Безконечна подільська рівнина тягнеться легкими хвилястими лініями і лише тут і там мала групка дерев спиною зір. По дорозі видно багато хрестів, на них мученицьке знаряддя Христа, а на верху когут. Вкінці — мій візник-жид дозволяв коням іти як вони хотіли — приїхали ми до Атаків вполудне.

Передусім спір із візником, що хотів мене висадити в Атаках просто на вулицю. Вкінці завіз мене до військової команди, де я мала дістати дозвіл на переїзд Дністра. „Пан командант спить”, сказали мені. Я оглянувшись за нічлігом в Атаках. Знайшла немовірно брудний заїздний дім, з розбитими вікнами й дверми без замку. О третій, четвертій, п'ятій заходила до пограничної сторожі і все діставала ту саму відповідь. Тому, що мене в Чернівцях перестерігали пе-

ред нічлігом в Атаках, та й я сама не хотіла почувати в тім огиднім заїзднім домі, — пізніш привикла до ще гірших нічлігів, — розговилась із українським старшиною, що теж надаремне чекав дозволу румунського команданта. Він представився мені як сотник. Запропонував мені переїхати Дністер без дозволу та дістатись до Жванці на українському березі. По дорозі до Дністра задержав нас вартовий, але переглянув тільки папери мого співпідорожника. Мого документу, де я показала йому тільки наголовок (Червоний Хрест) навіть не оглядав. Поромом переїхали ми через Дністер, а там вартовий завів нас до української команди. Тут переглянули наші документи дуже докладно і сказали, що нашої подорожі до Кам'янця ніщо не стоїть на перешкоді. Однак дістатись туди трудно, а почувати в Жванці нема де. Телефонічно получили мене із Кам'янцем, щоб ізвідти дістати авто, можуть тільки тоді, коли назву якусь особу, що мене знала б. Трудно було мені когось подати. Я не знала чи мій чоловік знаходиться в Кам'янці, а одинока особа, що я її знала в Кам'янці, був президент Петрушевич. Получити мене з ним відмовились пограничні старшини мотивуючи це тим, що в Австрії не могла б я була покликати до телефону шефа армії. І хоч я покликувалась на місію Червоного Хреста й санітарний поїзд, що я маю підготувати, не змінило це справи. Вкінці, коли вже стемнілось, наднесла нам доля вантажне авто. По довгих переговорах згодився шофер узяти мене, якогось румунського майора, що в міжчасі прибув із Атаків та їхав у якійсь місії до Кам'янця, на його інтервенцію старшину, що приїхав зо мною, а вкінці якогось приарештованого швайцарця з ескортою.

Я розговорилась із швайцарцем. Він розказував, що саме вертається з Москви, де відвідував рідню своєї покійної жінки. З тяжкою бідою утік ізвідти перед розстрілом большевиків. На ро-

мунській границі його арештували, а тепер відставляють знову в Україну, згідно в Росію.

Опівночі приїхали ми до Кам'янця Подільського й піде не могли дістати квартири. Український старшина висів у місті, а шофер не хотів нас по готелях возити. Румунський майор просив його, щоб завіз нас до гаражі й позволив там переночувати. Мені пришло на гадку сказати шоферові, щоб нас завіз до якогось лікаря. Я настільки володіла українською мовою, щоб пояснити йому, що я дружина лікаря й прошу в нього нічлігу. Лікар цей був дуже ввічливий, хоч ми його вночі збудили. Післяв зараз по свою жінку, що могла зо мною по французьки розмовитись. Постарався за нічліг не тільки для мене, але й обох моїх товаришів до роги.

13. вересня. Сьогодні рано пішла з румунським старшиною Касануова до міністра війни Петрова. Я вже давніше згадувала, що місія Укр. Червоного Хреста у Відні не визнавалась на відносинах між Східною й Західною Україною; навіть у посольстві ЗУНР не могли мені цього виразно з'ясувати. Тому й не диво, що всі радили мені звернутись до тутешнього міністерства війни, не тільки щодо санітарного поїзду, але й моїх особистих справ (відомість про постій мого мужа). Дотично санітарних справ, сказали, про все рішає міністер здоров'я д-р Одрина.

У канцелярії міністра Петрова чекали ми зо швайцарцем понад дві години. Бідний швайцарець не знав, чи дати йому дозвіл на поворот до краю, чи може грозить йому те саме, що і в Москві, — розстріл. Він передав мені адресу своєї родини, пам'ятки від своєї жінки і просив мене, щоб я ці пам'ятки переслала при найближчій нагоді до Женеві, до Міжнародного Червоного Хреста й описала його положення. Вкінці покликали мене. Ждали докладних інформацій про санітарний поїзд, бо всі ті справи належать тепер до

тутешнього міністерства війни. Щодо санітарного шефа Галицької Армії, то вони не знають, де він знаходиться під цю хвилю. Але вивідаються докладно і уможливлять дорогу. Я просила скомунікувати мене з диктатором Петрушевичем, тому що маю доручення тільки йому передати звіт. На те відповіли мені, що саме тут маю здати звіт із санітарного поїзду. Однак я настоювала всеж таки перше скомунікувати мене з диктатором, а щойно пізніше зможу виконати їх домагання.

Нарешті пополудні досягла я, що мене повели до диктатора. Тут я довідалась, що Галицька Армія має свій самостійний провід, окрему санітарну службу і що постій мого мужа є в Винниці при Нач. Команді.

Полк. Чмелік пояснив мені обширно взаємовідносини між обома урядами. Вони були такі своєрідні, що спонукали мене зрефлексувати їм про настрої в Відні. Там зовсім у тих взаємовідносинах не визнавалися. Можна було сподіватись, що санітарний поїзд, закуплений ще в квітні 1919 за галицькі гроші, в добрій вірі передать Дієвій Армії. Щоправда, мали й вони там ліки, закуплені д-ром Карабаєм, що мав тим поїздом також приїхати. Але це була лише незначна частина.

Пізніше виказалось, що моя сбава була оправдана. Галицька Армія пропала без ліків і тільки завдяки енергійній поставі санітарного проводу вдалось їй цей поїзд дістати. Матеріал, закуплений д-ром Карабаєм відіслано до Дієвої Армії.

Полк. Чмелік сказав мені також, що другого дня вранці відходить до Винниці сепаратний поїзд. Я розуміється використала з великою радістю цю нагоду.

14. вересня. Вранці приїхала я на дворець і дістала місце в поїзді, що ним їхав генерал Гембачев до Винниці. Майор Дойчтал розказував мені в дорозі, що Гал. Армія

мусіла покинути Київ до 24 год. На його думку важніше було б взяти Одесу, щоб мати доступ до моря. Але Петлюрі вдалось перетягнув диктатора на свій бік. Мовляв, здобуття Києва є литанним престожем.

Все, що я бачила по дорозі, підтверджувало вискази полк. Чмеліка про положення Гал. Армії. А це зовсім ріжнилось від думок, що я чула в Відні. У Відні впевнювали мене завжди чи то в добрій вірі, чи може на те, щоб престоже зберегти навіть передо мною, що віденське посольство має правильну сполуку з диктатором і що їм незрозуміло, чому я так довго не маю відомостей від мого мужа. Коли я перед відїздом виявила охоту взяти з собою вісти для диктатури, що я, як жінка та сестра Червоного Хреста могла безпечно зробити, дістала від Близнюка відповідь: „Ми ще так зле не стоїмо, щоб потребували жінок як кур'єрів. Наша вістова служба працює бездоганно". А тут полк. Чмелік та інші панове розпитували пильно про вістки зо світу, бо вже віддавна не мали получення з Віднем.

Ми їхали дуже поволі і тому я могла на стаціях людей розглядати. Завважила, що вояки Гал. Армії, хоч лихо вдягнені, всеж таки мали вигляд правильного війська як то я бачила його підчас моїх частих подорожей на фронт за світової війни. Вояки Дієвої Армії, були добре вбрані, але однострої мали часом фантазійну закрутку та оперетковий характер, так що не робили вражіння війська.

Над вечір приїхали ми до Жмеринки. Цей дворець запам'ятала я ще з весни 1914 р., коли то ми з Андрієм робили прогульку на Крим. Я подивляла тоді цю велетенську будову, з великою їдальнею і її пишним буфетом. У куті там висіла ікона з горючою лямпадкою. Тепер ця Жмеринка зовсім змінилась. Але я й не прочу-

вала, що вернусь небагом сюди на три місяці й переживатиму найстрашніші хвилини свого життя.

На пероні повно жовнірів. Тут можна було завважити те саме, що я вже бачила з вікна купе, себто ті ріжніці в одностроях. Галичани траплялись прямо обдерті, без цілого взуття. А тут поруч того височенні шапки зо звисаючими яркими шликами, червоні пояси, довгі закривлені шаблюки в червоних, оксамитом оббитих похвах, а на шапках диковинні прикраси з пер.

Старшина, що їхали зо мною, сказали мені, що ми щойно вночі приїдемо до Винниці. Найкраще буде, коли я переночую в купе (ми їхали в салюнци) і щойно в день оглянусь за чоловіком, бо можливо, що його в Винниці нема. Ми мали власне всідати до вагону, коли один із тих панів просить мене оглянутись. Це часто траплялось підчас дороги, що вони хотіли мені щось цікавого показати й тому це мене не здивувало. Я оглянулась і побачила Андрія!

По дев'ятимісячній розлуці та ще й у часі, коли ми пережили найтяжчі хвили і часто місяцями були без вістки про себе. Радість моя зменшилась, коли я побачила нужденний вигляд мого мужа. Переживання й нестачі по переході за Збруч, відступ із Галичини, журба за заразливими недугами, що ширились в армії та нестача ліків, брля й дезинфекційних засобів спричинили, що постарівся страшенно. Приїхав сюди на інспекцію лічниці, завтра мав їхати до Проскурова. Ми переночували в жида, де він перед тим мешкав і могли нарешті розказати собі про наші переходи.

15. вересня. Сьогодні вранці ми снідали в каварні, де обслуговував нас високий чоловік із довгою бородою. При касі сиділа дуже дистингована дама. Майор, що був із нами, розказував, що каварник, це бувший російський генерал, його жінка сидить при касі, а той, що обслуговує гостей, це шеф генерального штабу. Генерал цей помер пізніше на плямистий тиф.

16. вересня. Сьогодні були ми в Проскуріві. Приїхали дуже рано і пересиділи кілька годин у стаційній команді. Тут все в розкладі. Підполк. Вітошинський (своєк мого мужа), що його пізнала я там, мимо всего хвалив запал стрільців та їх дисципліну.

Далі буде.

„РЕВОЛЮЦІЯ ЙДЕ“

це назва нової повісті ГАЛИНИ ЖУРВИ

(авторки нагородженої літературною нагородою повісті „Зорі світ заповідають“)

ЯКА ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ З ДРУКУ

Хіна І-го тому повісті „РЕВОЛЮЦІЯ ЙДЕ“
230 ст. друку 2:20 зл. з пошт. пересилкою

Замовляти у В-ві „БАТЬКІВЩИНА“ Львів, Чарнецького 8.

Листування.

Анна Курилів, Судбері. Передплату ми одержали, вирівняно до кінця липня 1938 р.

Антоніна Кульчицька, Філадельфія. Передплату за 1938 р. ми одержали від п. О. Вішньовської, Сиракуз. Журнал висилаємо від 1. січня.

Укр. Жін. Т-во ім. О. Кобилянської, Смокі Лейк. Листа одержали, дякуємо. Передплата вирівняна до кінця 1937.

М. Лобай, Ванкувер. Передплату за 1938 р. одержали.

Організація Українок Канади, Центральна Саскатун. Передплату за 1938 р. одержали.

Софія Михальчук, Лучиці. До ч. 1 не долучували ми таблиці взорів, взорів були на окладах. Таблицю долучимо в березні.

Ольга Венгльовська, Бартешів. До кінця 1937 р. належить ще 2 зл.

Марта Стернюк, Перегінське. Передплата вирівняна до кінця червня 1938

Анна Заремба-Воробелева, Ясениця Російна. Передплата вирівняна до кінця квітня 1938.

Віра Сірик, Дяткевичі. Передплата вирівняна до кінця 1937 р.

Марія Лехицька, Нью-Йорк. Листа одержали. Пишемо окремо. Чи дістаєте „Нову Хату“? За світлин дякуємо.

З клубового життя

Перший понеділок по святах був особливо урочистий. Клуб „Нової Хати“ й „Труду“ влаштував пропам'ятний вечір Марії Білецької.

У гарно прибраній клубовій кімнаті, де висів портрет Покійної з молодих літ, зібралось велике число присутніх. Приятелі й знайомі Покійної, що їх вона багато мала, зішлись пошанувати її пам'ять.

Свято відкрила п. Ірина Павликовська. Пізніше говорила про вдачу й життя Покійної п. Константина Малицька. Промову її в загальних зарисках помістили ми в ч. 2 „Н. Х.". Так само появились друком спогади п. Івонни Скопнякової, що була ученицею Марії Білецької. Лишається тільки згадати про спомини п. Олени Залізняка, що знала Покійну з громадської праці.

Референтка стрінулася із М. Білецькою у Львові в 1908 р. Покійна була тоді в розквіті своїх сил. Не було пошину, не було організації, де вона не прикладала б рук. Референтка була тоді студенткою. Від гуртка українських студенток приходилось їй часто переговорювати з М. Білецькою. В її привітному помешканні рідались часто переважні справи. Акцією за український університет М. Білецька живо цікавилась і в неї молодь знаходила завжди поміч і пораду. А молодь, як підчеркує референтка, ставилась тоді до неї з пієтизмом.

Вдруге стрінулася референтка із нею під час поїздки до Гімліду. Марія Білецька видвинула перед Укр. Жін. Комітетом у Відні потребу відвідати табір і направити відносини в ньому. Вкупі обі пані поїхали туди й Марія Білецька завдяки рішучій поставі й безкомпромісній щирості досягнула деяких реформ.

Повстанням із місць пошанували присутні пам'ять цієї великої жінки, що їх мало було в історії нашого жіночого руху.

Черговий понеділок, дня 24. січня говорив ред. Петро Сагайдачний про свято четвертого універсалу.

Референт надіслав до формаций Стрільців, тієї першої нашої військової частини, що своїм складом зазначила єдиність української національної армії. Тому й був він у Києві підчас проголошення третього й четвертого універсалу.

Та щоб зрозуміти хід української державної думки, що проявилась у чотирьох універсалах, треба збагнути внутрішньо-політичні обставини Б. Р. сії, що довели до революції. Українська верхівка тісно співпрацювала з російською пошуковою інтелігенцією при поваленні царату, була зв'язана з нею політичними переконаннями й революційним минулим. Водночас грозили російські реакційні кола своїм відпором. Тому й не дивно, що український провід не міг уже в першому універсалі зазначити свою державну відрубність. Надіюся ще, що зуміє погодити свої національні інтереси в рамках однієї з пошуковою російською інтелігенцією держави.

Референт зупинився над ролею галичан на Великій Україні. Цікавий епізод, що його навів автор, ілюструє це особливо виразно. „Ви галичани впровадили тут українську мову в салони“, сказав йому один із тамошніх високих урядовців. Це явище справді можна було спостерігати. Поза іншими завданнями, це останнє було особливо маркантне.

Дискусія була дуже оживлена й протягнулась до пізної.

л. б.

ЧАСОПИС
ДЛЯ СІЛЬСЬКИХ ГОСПОДИНЬ

„Жіноча Воля“

ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОТИЖНЕВИК

виходить в Коломиї при вул. Замковій 37 і здобув собі признання широких мас українського, сільського жіноцтва. Річна передплата — тільки 2 зл. —

ВЖЕ ВИЙШЛО 4-те ЧИСЛО

КВАРТАЛЬНИКА ВІСТНИКА

Юрко ТЮТЮННИК
РЕВОЛЮЦІЙНА СТИХІЯ

Ціна 1-50 зол., для передплатників

Вістника 0-75 зл.

Замовляти: ВІСТНИК,

ЛЬВІВ, ЧАРНЕЦЬКОГО 26 м. 21

Чековеkonto 500371.

Поручаємо нашим П. Т. Читачам такі книжки Уляни Крайченко:

ПОЕЗІЇ: Prima vera — 2 зол., На новий шлях — 2 зол., В житті є щось — 2 зол., Для Неї все — 1-50 зол., Шелести нам барвіночку — 1 зол., Caritas — 1 зол., Проліски — 30 сот., В дорогу — 30 сот., Лебедина пісня — 30 сот. Оповідання: Голос серця — 30 сот. НАРИСИ: Мої цити — 1 зол. КАРТИНИ: На визвольному шляху — 1 зол. АВТОБІОГРАФІЧНЕ: Спогади учительки — 1-50 зол., Замість автобіографії — 1-50 зол.

Замовлення злати, з догученням 30 сот. на порто, на адресу: УЛЯНА КРАЙЧЕНКО, Перемішль, Паркова 9.

МАМО!

Не жалій видатку 4 золотих на рік і заперенумеруй для своєї донечки журнал:

„Світ Дитини“

який стане любимцем і щирим другом твоєї дитини!

За оказовим числом пиши на адресу: ВИДАВНИЦТВО „СВІТ ДИТИНИ“

Львів, вул. Зіморевича 2.
Передплата для заграниці — 1 долар річно.

Майбутнє Вашої дитини

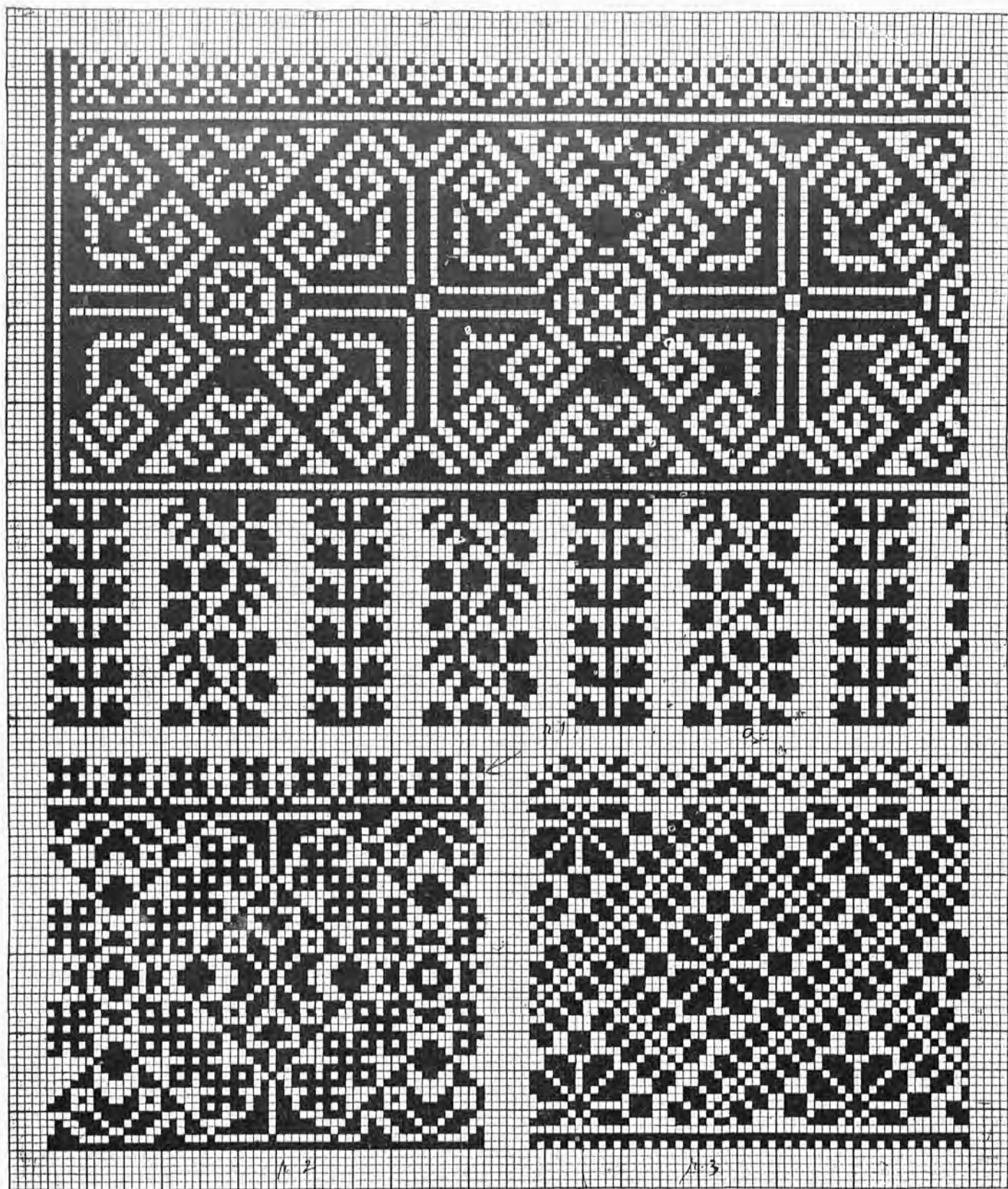
залежить

від її виховання!

В цьому ділі найбільшу поміч дасть Вам український часопис

„ДЗВІНОЧОК“

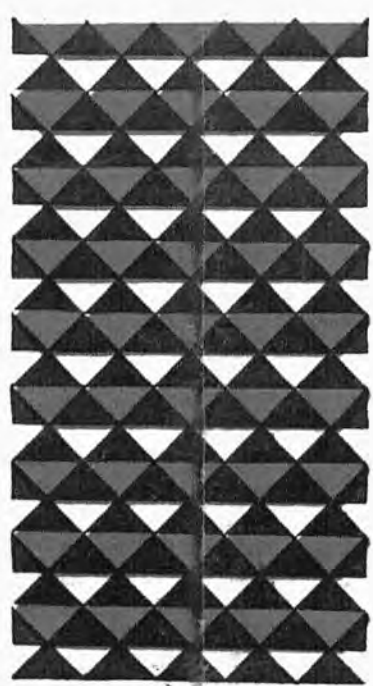
Львів, вул. Косцюшка ч. 1а.



Взори з Сокальщини.

Ч. 1. Взір із рукава жіночої сорочки на Сокальщині, Ч. 2, 3. Вуставки з жіночих сорочок на Сокальщині.
(Із збірки Етногр. Музею СС. Василянок).

НОВА ХАТА



1978

М. БУЛБІН. 57.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:
річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:
річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Ромунії:
річна 500 леїв.
піврічна 250 леїв.
чвертьрічна 130 леїв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:
Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:
річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо прислати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не
листується.

ЗМІСТ:

В. Січинський: Українське скло.
Серед наших письменниць.
У. Кравченко: Сезам.
О.: Цвітки, сонце й ніч.
Одна з багатьох: До дискусії.
З. березня вечір нар. ноші.
О. Ома: Перший раз.
Н. Гаврих: Канапки.
Чи не вживаємо забагато ріднини.
Грейп-фрут.
Ст. Коржинський: Користаймо з
воздуху й сонця.
С. Русова: Виховні обов'язки.
Т. Чайківська: У Музичному Інституті.
Авторитет родичів.
Форми для всіх. Рецензії.
Приписи.
Л. Бурачинська: В чотирикутнику
смерті.

Ілюстрації:

Стефа Стадниківна (2 іл.). Чернігівське скло. Уляна Кравченко.
Ритмічний курс (2 іл.). Видія С. У.
в Угнові.



Галина Журба: Революція йде.
Львів 1937. Видавництво „Батьківщина“.

Доволі багато часу минуло від появи першого тому трильогії. Здавалось майже, що авторка не продовжуватиме циклу, як воно часто буває з трильогіями. Але труднощі були мабуть тільки з видавцем. Бо цього року „Революція йде“ побачила світ у барвній, ефектовній шаті.

Та книжка ця принесла ще одну несподіванку. Звичайно другий том трильогії буває менше цікавий від першого. Чомусь так воно є. Пригадаймо собі другий том „Волині“ У. Самчука, або „Бе восьма“ Ірини Вільде.

А „Революція йде“ якраз навпаки. Між першою і другою книжкою недаром був такий часовий відступ. Правда, авторка не міняє середовища. Але те саме село, змальоване на прикладі одної родини, тут розростається в широкую картину типів і настроїв. Правда на початку революції українське село багато більше переживає, як за цілий час війни. Але тим важче схопити колиблення цієї непорушної маси, що її тільки слово „земля“ виводить із рівноваги.

Для повноти картини змальовані також типи сільської інтелігенції. Але вони не грають провідної ролі. Провід свій видає село само з себе, міцний і безкомпромісовий.

Одне, що пригадує в цій книжці попередню, це описи природи. Залюбки спиноється увага читача на картинах волинської весни, що супроводить оце пробудження села. Якимсь дивним збігом обставин (а може ще й не був випадок?) вибухає революція на провесні. І тоді справді якось інакше розквітає зелень, голубіє небо й дзвенять річки у своїх руслах. „Великою Весною“ можна б назвати це пробудження народу й природи.

Йшли молодим, густим грабником. Сиди спиналося по гіллі, перебиралося на самий шпиль неба. Чорноліс переходив поволі у рідку діброву. Кремети дуби росли поодаль від себе, кресляті і сірі; ще не розвивалися. На їх сизій стіні розвішеним неводом мережилися прозелень берізок. Між ними шилися кущі тернини обсіпані дрібним, пахким цвітом. На розлогій галяві лілеєвими келихами цвіла сон-трава.

— Ах, яка краса!

— Це королева лісових квітів, — сказав телеграфіст похилиючись над келихами. Пахли вогкістю, весною і чимось медово-таємним...

З поля завівав різвий легіт. Гемель чув, як необсяжно радість землі, життя і простору пронизує його. (ст. 68).

А завершення свого досягає це у відчитанні другого універсалу:

Поставали скупчені з серпами. Складами читали, в задумі.

„Народе український! Волею своєю ти поставив нас на сторожі прав та волюностей української землі... Твої виборні люди заявили свою волю так: Най буде Україна вільною!“

Петро знімає солом'яний бриль.

— Най буде вільною, — повторя як ві сні. Щось блимає, міниться в його спокійнім обличчі. Надійшов зі свого поля Кондра й хреститься богомільно.

Оцей величній момент вперше відбився у нашій літературі. А скільки таких хвилин криє в собі недавнє наше минуле! Ми не добачували їх дотепер, чи не вміли відчувати під половою докорів та гніву. Та вже встають вони в уяві письменників і поетів.

Як зачуваємо, третій том трильогії уже готовий. Отже мабуть такого часового відступу між ними не буде. З нетерплячкою чекаємо його. Л. Б.

Одинокий журнал для дівчат на наших землях
„СВІТ МОЛОДІ“
виходить у Коломиї вул. Замкова ч. 37. і містить статті на дуже цікаві, актуальні теми. Річна передплата 3 зл. річно. — — —

Н О В А Х А Т А

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

РІК XIV.

15 ЛЮТНЯ 1938.

Ч. 4.

СТЕФА СТАДНИКІВНА У ЛЬВОВІ



Стефа Стадниківна виступила на ревії „Труду“ з деклямаціями. Ось вона в сукні, виконаній у школі „Труду“. Чорний оксамит, зпереду прикрашений срібним кліпсом.



„Новий Каті“
„Стефа Стадниківна“

В оперетці „Зіссі“ „наша Стефа“ пориває свою й чужу публіку піснями й танками.

РСП
Ж. 2103

Українське скло



Медведик із чернігівської гуті
(Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка)

Найбільш поширені були вироби повсякденного вжитку та посуда для всяких українських напитків — наливок, настійок, горілок, вин, конфітур, маринад тощо — а саме баньки, глеки, графінці, кубки, кухлі, миски чи таці, полумиски, полуштофи, слоїки, чарки, штофи і різноманітні пляшки круглі і чотиригранні, починаючи від маленьких і кінчаючи великими суліями.

Найбільші збірки старого українського скла має Всеукраїнський музей ім. Шевченка

у Києві та збірка Ганзена — тепер у Сумському музею, далі Полтавський музей і Державний російський музей у Ленінграді. По кілька предметів має також Музей Наукового Тов. ім. Шевченка, Національний і Мист.-промисловий музей у Львові.

Форми української посуду XVI—XVIII ст. незвичайно різноманітні. Зустрічаємо архаїчні західньо-європейські зразки, починаючи від романських і кінчаючи бароковими. Найбільше переймали зразки й технічні засоби венецькі, німецькі і польські. Всеж таки, як каже В. Модзалевський, українські вироби „мають свій окремий характер, щодо їхньої форми та різних подробиць в оформленні й прикрасах”.

Особливу і вишукану форму мала не тільки така посуда як кухлі, кухлики, буньки, куманці, але навіть пляшки різного розміру і вигляду. Дуже гарні були пляшки з ручками зовні здавленими плоскими боками. Поруч із круглими пляшками дуже поширені були пляшки і штофи квадратні і багатогранні, низькі й високі, різних колірив і відтінків.

Часто, особливо в бароковій добі, посуда зверху була не гладка, але з різними прикрасами. І так буньки, барильця і т. д., а навіть звичайні шклянки і чарки мали наліплені ребра, рубчасті бинди та ін. додатки, що надавали посудині більшої різноманітності форм з багатими переливами світло-тіни та рефлексійних відблисків.

Найбільш інтересну, мистецьку форму мала фігурна посуда, що служила для прикраси та рівночасно ужитковою посудом святочного характеру. Були це здебільшого різні барильця, ведмедики, баранці, свинки, коники, пташки, а навіть вироби соромницького характеру.

Особливо був улюблений медведик, уживаний переважно на весіллі, як символ мужеської сили. Зустрічаємо кілька типів таких медведиків. Найбільш поширений — такий, що стоїть на двох ногах і спирається на хвіст, голова зігнута і почасті прикрита передніми лапами; на спині ведмедя зроблений отвір-шийка посудини, куди наливали весільну наливку чи вино.

Фігурна посуда відзначалась великою вмілістю та технічною справністю, стінки її однакової грубости у всіх частинах. Прикрашені вони рубчастими наліпками різноманітних, гармонійно підібраних колірив: білого з переходами до блідо-зеленого і молошно-блакитного відтінку; далі чудові коліри рожеві під марганець і аметист, блакитні, сині, вишневі, жовті, фіолетні.

Виробляли також скло кількоколірове, значить, саму річ робили з скла одної краски, а прикраси іншого коліру, наприклад, миска з білого скла з вишне-вишні пружками, чи ведмедик зеленкуватий з темносиніми обводами. Цікаво відмітити, що були вироби, що наслідували венецьке скло з різноколіровими пасками на поверхні посудини.

Дуже інтересні вироби XVII—XVIII ст. з мальованого скла, із складною технікою розпису, коли то фарби змінювали через вогонь, досягаючи тим потрібної тривалости і особливих соковитих колірив. Орнамент мальованого скла переважно рости́нний, але бувають, як каже Біляшевський, „такі рисунки, де поруч із рослинами містяться і птахи, часами фантастичні і нарешті є кілька зразків, дуже рідких правда, де бачимо людські постаті і навіть цілі побутові образки”. Поруч із орнаментикою зустрічаємо написи й цілі речення з афоризмами або датою виконання і йменням господаря-замовця.

Як вершок технічної і мистецької умілости українських виробів був відомий спосіб травлення і різьблення орнаментів на шклі, що свідчить про високу культуру нашого виробництва старих часів. Звичайно визначні родини і козацька старшина замовляли собі шкляні прибори з своїми іменами, родинними гербами і емблемами, витравленими і вирізьбленими на шклі. Прикладом таких виробів може служити інтересна колекція шкляної посуду родини гр. Шептицьких в Українському Національному музею у Львові, що серед них є 4 пугарі Леона (Льва) Шептицького, львівського єпископа і митрополита (1749—1777 р. р.). Серед цього скла є мабуть вироби чеські і французькі і вони власне свідчать, що таким природнім шляхом йшли до нас мистецькі течії, що приносили нові західньо-європейські форми та способи виробництва. Перетворюючи ці західні зразки, українські вироби поширювались далі на Сході. За зразками української посуду виробляли шкляну посуду в Росії, як це, наприклад, було на шкляному „заводі” в Ямбурзькому повіті Петербурзької губернії.



Барильце на вино
(Музей Наук. Т-ва ім. Шевченка)

На самому кінці XVIII ст.; рівночасно зо скасуванням решток автономного устрою України та чужою економічною експанзією, помітний великий підупад українського гутництва. Все таки на початку XIX ст. було ще чимало гут і на Чернігівщині — 11, Волині — 11, Київщині — 8, Галичині — 5 і Поділлі — 4. З волинських гут знані були тоді у Володимирі-Волинському, Чуднові, Сопачові і Чумані луцького повіту. В Сопачові крім звичайних виробів, виробляли також шліфоване скло. На Поділлі були гуті в Натвійкові, Летичеві, Жванчику і Заліщиках. Цьогоріч у Перхачах коло Рави Руської, Старому Селі стрийського пов., Миколаєві, Завалові Бережанського пов. і Слободці коло Коломиї. На Холмщині в с. Руді.

Яким швидким темпом падало у нас шкляне виробництво впродовж XIX ст., свідчить факт, що з 11 гут на Чернігівщині на початку XIX ст., в 1857 р. залишилося лише 5, а в початку XX ст. не було ніодної!...

Ще деякий час заховується українське гутництво по селах. Ним займається селянство, як побічним ремеслом, виробляючи примітивне скло для власних по-

реб. Та від середини XIX ст. перевага у здобуванні ринку перейшла вже на московський бік (крім Австро-Угорщини) і від тоді московські дешеві, хоч і не конче ліпші вироби, почали остаточно випирати українські — фабричні і селянські.

Перед світовою війною в Україні збереглося лише по кілька гут на Київщині, Донеччині, Волині, Поділлі і 3 на Закарпатті, що виробляли переважно приважно примітивне скло першої потреби, як шиби і пляшки.

Осередком сучасного гутництва в Україні є Донеччина (10 шт.) та Житомирський район на Волині (15 гут), крім того кілька менших підприємств є на Поділлі, Київщині, Слобожанщині і в нас (Жовква, Пісочна, Надвірна). Але всі ці підприємства виробляють лише скло першої потреби і про мистецькі вироби не може бути й мови. І так високо-якісне старе українське скло чекає, щоб його мистецькими зразками покористувалися при модерній творчості новітньої української промисловості.*



СЕРЕД НАШИХ ПИСЬМЕННИЦЬ.

З радістю містимо відповідь сеньорки нашого письменства — нестомієї Уляни Кравченко.

А Галина Журба, цюгорічна лавретка нагороди ім. Стефаніка, виповілася інакше. Замість неї — говорить її книжка. На бажання самої авторки перевели ми анкету. Занотували відповідь селянки, реміснички вчительки, студентки, щоб прослідити враження, яке вона викликала.

Уляна Кравченко, Перемишль

— „Чи і над чим працюю тепер?“ „Що спонукало мене до цієї теми?“ „Які маю літературні пляни на майбутнє?“

На ці питання, що цікавлять читачок журналу „Нова Хата“ передаю відповідь.

Пишу тепер прозою „Хризантеми“, історію з минулого століття про моє дитинство, про першу молодість і про моє рідне місто Миколаїв н. Д., що є також рідним містом М. Устияновича.

З кінцем року 1936 мала я готових до друку 149 карток машинопису. Рік 1937 — це рік великих Роковин — з початком його дістала я листа з проханням написати відповідні ювілейні вірші.

Щоб сповнити цей горожанський обов'язок треба було перестудіювати часи, що в них жив Атлант Зєднання, Митрополит Рутський — то знов про ті ще дальші часи, коли то наш князь, Мудрий Ярослав і город свій і на-рід свій Марії Діві під-Покров віддав...

Щойно в пізній осені, коли по-

бачила я квіти хризантем, пригадалась мені моя прозова праця, що її перервала.

По великій павзі в осені 1937 р. написала я дальших 138 карток. Це більше щось як повість. Зразу називала я це моє писання: Хризантеми. Повість мого життя. Але бачу, що це не повість тільки повістева біографія.

— „Що було спонукою до цієї теми?“ Спонукою були прохання написати автобіографію. Ще др. Огоновський, автор „Історії літератури“ звернув мені на те увагу.

Автобіографія, що дає тільки чисту метрику, мене ніколи не вдовляла. В життєписі бажала я передати розвій душі.

Біографію треба докінчити, треба написати другу і дальші частини. Це мій плян на майбутнє. Хоч є хвилини, що в них моє „я“ бунтується. Не рада я, що подібно як тії над ріками Вавилонськими, зависла свою арфу на галузі дєрева...

То знов жаль мені, що не пишу дальше про „Мої цвіти“.



Тільки тоді, коли зовсім забувала я про буденщину і в самотні, тихі вечори писала про „Мої цвіти“ — була я щаслива... Мало було тих хвилин, бо і я була записана в учительському шематизмі від 1. XI. 1881 до 1. XI. 1920 року, тому не всі мрії і пляни письменниці могла я реалізувати. Та думки мої заєдно вертаються до квітів. Кожний з них багато може мені сказати.

— Туга за сонцем є спонукою до великого чину...

Галина Журба, Львів

1. Книжку прочитала я з великим зацікавленням. Хоч кажуть, що описи села тепер не всіх цікавлять. Але саме перші часи революції, що їх не довелося мені пережити, дуже гарно описані.

Але найбільше зацікавили мене події в Києві. Яка це трагічна хвилина, коли два українські полки стали напроти себе! Або опис військового з'їзду: рішуча постава Міхновського, що без пустих фраз домагається негайно творити українську національну армію і хитке становище Винниченка, що успокоює розбурхану салю облудними надіями на російську демократію. Простий нарід в особі Григора Палія краще розумів нашу дійсність, як оті паперові провідники. Тому прочитавши це, „гореч підходить до горла“, як і Григорів Палєві. Здається, що замало виразно підчеркнула авторка оте безсилля нашої верхівки.

Студентка.

2. Яюсь трудно відповісти на запит редакції. Чи мені подобалася книжка і що можу про неї сказати?

В першу чергу була я дуже горда, що нагорода ім. Стефаніка припала жінці. З радістю взялась її читати. І революцію в нашому селі побачила так ярко перед собою, якби оце було двадцять літ

тому. Бо я також пам'ятаю оці мітинги з грімкими революційними кличами, червоні кокарди і транспаранти. Це було в часі російської інвазії в Тернополі і я, тоді молода дівчина, цьому приглядалась.

Та одне мене трохи дивує. У цій повісті не вибивається ані одна жіноча постать. Мала Дарка відійшла в тінь. Химерного підлітка Мусю хіба не можна вважати героїнею. Баронесса Рооп промайнула лише як привид. Чому це так? Чи в ті часи не було завзятих жінок, палких українок? Хотілось би стрінути їх у повісті жіночого пера.

Вчителька.

3. Хочете знати, як мені подобалася книжка „Революція йде“? Трохи зпочатку тяжко було мені читати. Там є такі слова, що в нас не вживають. Але потім я привикла до них та й пішло легше.

Дуже цікаво було прочитати, як то живуть на Волині. Там усе інакше, як у нашому селі. Таких проводів на цвинтарі в нас не роблять. Та й на Великдень не так.

А як читали український універсал, то мені сльози стали в очах. Чому це не є тепер? Хотіла б і я його почути. Але найбільше вміялася, як прочитала за ту Дарку, що шукала в мельника ріжків.

Але питаєтесь також, що мені не подобалось у тій книжці? Як

сказати? Все мені подобалось. Лиш трохи дивно чому так багато поють на Волині. Кажуть, що і в нас давніше пили. Але тепер, то навіть коршми нема в селі.

Селянка.

4. Вже сам заголовок книжки каже нам багато. „Революція йде“, та велика російська революція, що голосила своїм свободою. На тлі цих великих подій змальовує Галина Журба життя волинського села. Мало сказати змальовує, бо це не образ, а світлина, що вірно віддає кожному, навіть найменшу чертку.

Книжка писана дуже просто, нема в ній нічого вишуканого ані штучного. Принайменше так думаю я, що дуже люблю читати книжки з життя села.

Дуже цікаві для мене були відносини в родині Палія. Старий вісімдесятилітній дід, хоч немічний і хворий, все ще є головою родини, всі його шанують і слухають його порад. У нас так воно не є. Часто старі батьки мусять на старість шукати пристановища в чужих людей, а внуки їм докучають.

Найбільше мені подобалось поступенне освідчення села. Як вони сходились у читальні, як розпитували про все, як розуміли кличі революції та повстання української держави.

Учениця-ремісника.

СЕЗАМ

Вийняток з I. частини повісті: Хризантеми.

На нашому горищі великі скрині, старі куфри та всякі коробки, а в них справжні скарби... Тільки, як у казці з „Тисяч і одної ночі“, сказати магічне закляття: „Сезаме відчинися!“ — а можна знайти все, що потрібне до балевої туалети. Матусі тепер байдуже дивитись на ті дорожочні речі — і я теж не все та й не з усього користаю. А є там сукні з мори, оксамиту, з лямі ще бабуні і матусі — а також тітка Ліна і тітка Неля поприслали для мене свої колишні туалети. Чорних шовкових суконь є аж шість, багато білих тюлевих, мушлінових та тарлятинових. Між іншими є сукня кратчаста, шкотська, обкинена червоним шовком, попеляста принцеса з блакитними кокардами, пенюари... то все. на горищі до моєї диспозиції; а я не знаю, що з тим робити. Є ще шнурівки, стальки, обручі, з криноліни та тюрніор, що я вважаю за зовсім зайві речі. Вибираю тільки дещо з білих і чорних матерій,

комбіную. Що днини скомбіную щось свіже для себе, біле. Люблю контрасти барв... Різка відділюється від себе біла та чорна краска. Рішуче знаю, що хочу... Скільки змін... комбінацій... Найчастіше моя туалетка: мушлінова суконка ідеально біла, без вирізу, широкі грецькі рукави... суконка чорна з легкого матового шовку матового та оригінально змодифіковане фішко Марії Антонети. Сукня крою принцеси... Хочу в одягу мати почуття власного типу... свободи...

Чи для себе, чи для пань — сусідок, вяжу кокарди, добираю коліри.

Творити! Все одно, щонебудь, але творити! Людина хоче краси, а коли її нема, творить її зо своєї туги.

Творити! Тони! Слова як квіти, я люблю їх! Укладати букети з польових квітів, співати симфонію білих сніжинок. Але коли через гамір, що доходить із сали тан-

ців, трудно про щось думати, щось писати, чи компонувати, імпровізувати музичні образи, — то ростуть ізпід іголки квіти та колосся...

Гаптую на білих батистах та мушлінах, творю узорі з наших мотивів... на фальбани до сукон, на кризи (складані підшийники і нарукавки) аля Марія Стюарт. Одягнусь як Aschenbrödel та... чи зявиться коді князенко, що йому все можтиму сказати?

Між речами матусі в нашому „Сезамі“ нахожду як справжній скарб, штуку матерії. Тонка вона — та матерія, селединова, переткана сріблом і золотом. Здається на зелень отави упав іней — а сонце озолочує її. На такому тлі хотілося мені розкинути листочки берези в усіх тінях золота і багри... як в осені, коли на зелені отави упаде листя, а отава вже посріблена інеем і позолочена сонцем... Гаптую листочки. Вийшла казково гарна річ.

Уляна Кравченко.

Цвітки, сонце і ніч

(Репортаж із лекції ритміки).

Вже здавна хотілось мені відвідати ритмічні курси, що їх провадить методою Далькроза пані Оксана Ф.-Д. Хотіла я перш за все довідатись дещо про що так мало ще у нас розповсюднену методу.

Була якраз лекція наймолодшого курсу. Довкруги салі машерували завзято 5—6 літні діти. Пані Оксана сама сиділа при фортеп'яні й грала. А вони з увагою слухали музики. Тяжкий марш чергувався з мягким ходом, то знову з веселими підскоками.

— „Діти слухайте уважно“ — пояснює молода вчителька — „тепер бродимо у високому, високому снігу й так нам важко витягати ноги раз-два, р-а-з — два. А тепер знову бігаємо по травичці так скоро, скоро, але легенько, раз-два, раз-два... — а тепер?“

— „Тепер нам дуже весело й скачемо собі“ — хором відповідають усміхнені личка, а малі ніжки підскакують легко й до такту.

Бумс, фортеп'яні нагло замовк, а дітвора в мент поклатася на землю і чути тільки притишені віддихи.

— „Діти, відпочиваємо“ — командує пані Оксана і рівночасно кивком руки запрошує мене ближче. Лявіруючи поміж дітворою добиваю щасливо до фортеп'яну й сідаю побіч молодой вчительки.

— „Бачите пані, то одна моя громадка; є їх 15-ро, з цього 4-ох хлопчиків“.

— „Саме з здивуванням завва-

жала я поміж дітьми теж і хлопців“ — кажу.

— „Вони вправляють так само легко, як дівчата“ — з гордістю говорить моя співрозмовниця.

Цікаво слухаю вияснень і обсервую рівночасно молоду громадку. В сусідній кімнаті сидять мами й оживлено розмовляють, слідкуючи за ходом лекції.

— „Діти, починаємо! Тепер ходимо спокійно, легко, в такт музики, а як я скажу „гоп“, кожна з вас зробить якийсь гарний рух. От, зроби такий“ — і п. Оксана закреслила рукою гарний рух у повітрі. А мені аж дивно, як незвичайно гармонізує з собою ця молоденька громадка і ця їх висока, з гладко сплеченими взаді голови косами, вчителька. Не місце мені в такому репортажі на поетичні екскурсії, але чомусь тоді нагадалися мені спокійні луки давньої Еллади і ці хороводи, що розмальовані на старинних амфорах.

Пані Оксана сідає за фортеп'яні, грає і одночасно тихо мені пояснює. — „Метода Далькроза полишає дитині цілковиту свободу рухів. Вчитель тільки подає напрям, а діти мусять самотужки творити. Таким робом розбуджується в них фантазію, зрозуміння ритму й відчуття музики“.

Лекція йшла далі. Тактування, якась легка вправа з тарабанчиками... В певному моменті пані Оксана згуртувала дітвору біля се-



У дитячій класі О. Федак-Дрогомирецької.

бе. Станули всі біля фортеп'яну, а вчителька висунула таблицю; приготувала крейду.

— „Що ми рисували останнього разу?“

— „Черешні й сливки“ — паде хором відповідь.

Пані Оксана вкладає крейду в ручку маленької золотоволосої дівчинки.

— „Ляля нам тепер це нарисувати і скаже, що то значить“.

Серед загальної тиші мала Ляля, що аж зарум'янилась із великого вражіння, рисує трошки незграбні й кошляві вісімки й чвертьнотки та тремким голосом пояснює: — „Як бігаємо скоро, то пані грає такі черешеньки, а як є сливки то машеруємо поволи“.

Пані з усміхом киває головою і каже мені:

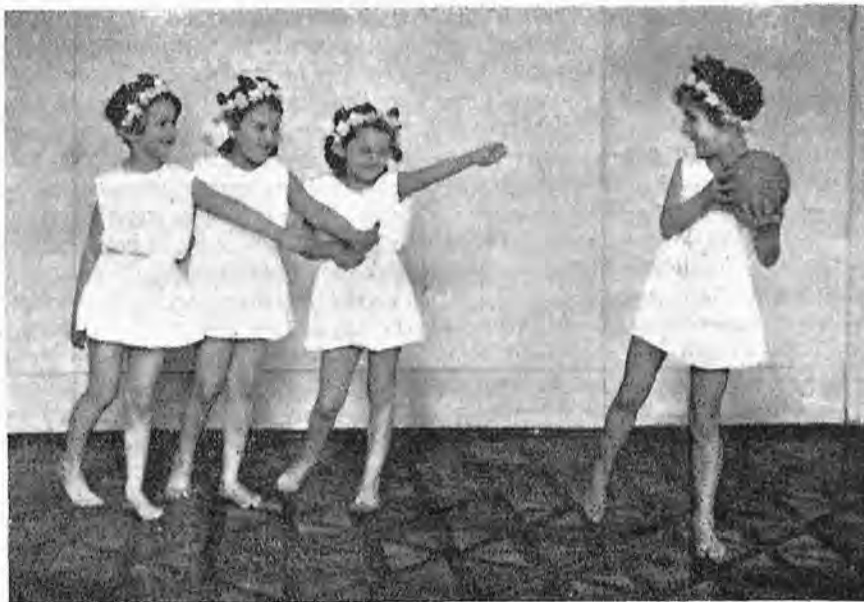
— „На мою гадку у вихованні дитини ритміка грає величезну роль, бо не тільки привчає дитину відчувати музику, але теж виробляє вухо, пригтовляючи його до інструментальної науки.“

— „А тепер ще на кінець побавимось у цвітки, сонце й нічку“ — каже до дітей. У відповідь ясні оклики радості й ціла громадка кидається до вчительки.

— „Прошу пані я буду сонечком!“

— „А я нічкою“.

— „А потім я“.



Група дітей.

Пані Оксана зовсім не старається втихомирити дітвори, тільки застигає в безруху й жде. І дійсно діти за хвилину заспокоюються.

— „Це мій випробуваний спосіб“ — каже до мене і звертається до дітей. — „Кожне з вас буде по черзі. Перші: Христя й Оля. Зачинаємо“.

В одній хвилині цвітки розбіглися по сазі й прикупили на долівці, похвлявши личка в долоні. А знід пальців плинуть тихі, ніжні звуки, кріпляють, чимраз радісніші роздихуються... — і на сально повільним, пливким кроком, ізлуживши ргменами вкочується сонечко — Христя. Під дотиком її рук цвітки пробуджуються, підносяться, встають і кружляють у радісному танку. Але сонце проходить, відпливає, і на його місце повільно входить нічка. Тихнуть звуки фортепіану, розпливаються, стають немов сонні... А нічка — Оля легенько на пальчи-

ках зближається до кожної цвітки й ручкою наводить на неї сон. Цвітки ховають личка в долоні й засипляють. Щораз тихіші й даліші стають звуки музики, аж умовкають зовсім...

Ще довгу хвилину панує тиша і здається мені, що чую, як біють малі, зворушені серденьця.

— „А тепер хтось інший буде сонцем і нічкою“ — і забава починається зпочатку.

— „Бачите“ — говорить до мене пані Оксана — „ця забава ніколи їх не томить і не нудить. Вони цілою своєю істотою переживають те, що роблять“.

І з трудом гамуючи сміх, звертає мою увагу на дітей. Перенятий своєю роллю малий Дзюнчик — нічка саме кінчить засипляти цвітки і „допливає“ до сонечка, що забуло „зайти“. Хвилину стоїть неспезний, витягнувши ручку, але на-

ло рішається і дотикає також голівки „сонця“.

Вибухаю сміхом, але стараюся сейчас опануватись, щоб не бентежити дітей.

Лекція скінчена.

Діти вдягаються при допомозі мамів, серед веселого гамору й сміху.

— „Дійсно, я захоплена цим, що бачила“ — кажу, стискаючи на прощання руку. Балакаємо ще в передсінку.

— „Я так тішуся, що діти щораз більше розуміють і люблять ритміку. Це для мене найкраща нагорода за працю“.

В цій хвилині хтось задзвонив і пані Оксана відмахнула.

На порозі стояв малий Дзюнчик і заклопотано стискав руку мами.

— „Ви забули щось, пані“?

— „Ні, нічого, лише мій Дзюнчик пригадав собі на вулиці, що не попрощався з вами і примусив мене вернутись“.

О.

До дискусії

Преважне питання порушила д-р Софія Парфанович в статті „My home is my castle“. „Нової Хати“. Правда, тут, то там були вже відгуки в нашій пресі про так звані „мішані подружжя“, про долю наших заточенців, але все це в якихсь півтонах. Виразно зясовуючи питання у всій його важності і дражливості порушила щойно відома наша суспільниця д-р Софія Парфанович. Дозволю і собі забрати голос в цій справі. Я сама від ряду літ „заточенець“. Маю нагоду обсервувати наших людей на заточенні. Звісно, що на основі цих обсервацій можна витягнути теж певні внески.

Отже найперше, всі що приїжджають сюди з рідних сторін, в перших роках просто хворіють на ностальгію. Тужно за своїми, тужно за рідним словом. Здається, що половину життя віддав би, щоб могли жити разом із українцем, чи українкою. Я не раз думала: якби так була можливість просто використати цю тугу, себто якби так були налаштовані наші товариські відносини, щоб ті заточенці підчас ферій мали нагоду пізнаватись із собою, то з таких незаавансованих заточенців було б якнайбільше подруж.

Але щож? Наше товариське життя в краю ще дуже не налаштоване, а краще розбите на різні малі товариські гуртки, чи то пак „пачки“. Така „пачка“ відноситься з дуже великою резервою до

кожного нового, а вже до заточенця, людини, що трохи відстала від українських відносин, може навіть акцент у мові набула чужий, то й поготів. Такий заточенець, а ще більше заточенець-жінка, хоч і приїде в рідні сторони, хоч і скоштується на який „курорт“, то все одно останеться самітнім.

А наслідки цього? Не пригорнута своїми, трохи що не відштовхнута від них, за два місяці знову повертається між чужих. Туга за своїми починає маліти. Родиться вдячність до тих добрих людей-чужинців, що там на заточенні вказують трохи серця. За цим приходить і привязання. А згодом такі взаїмовідносини кінчаються подружжям. Подружжям, що в ніякім разі не лежить в інтересі українського народу. А тепер питання: хто цьому винен?

Коли вже мова про інтереси народу, то треба ще згадати, що з учителів заточенців найбільше користи може бути українському народові. Чому? Тому, що учителі звичайно проживають на селі. Коли доводиться дітей посилати до міста до школи, до гімназії, то вони звичайно посилають їх серед своїх. Ім однаково платити за дітей. На цей лад діти їх не денационалізуються, тоді коли діти всяких вищих урядовців скоро в чужій школі затрачують своє національне обличчя.

Але повертаючи до засадничої

теми: як рятувати заточенців перед мішаним подружжям. Я пропоную таке конкретне: кілька нас, заточенців повинно умотивитись так, щоб один місяць, чи навіть половину його зїхатися й провести разом в одній місцевості. Нпр. киньмо гасло, що на липень їдемо всі до Черча. Щож? Наше це літнисьце й нічого не вадитиме, як наші черчане-автохтони зароблять кільканадцять соток золотих. Або так, як маємо традиційні вечерниці Української Захоронки, так повинні бодай раз на рік бути традиційні вечерниці заточенців. Очевидно, що такі вечерниці, чи дансинги заточенців не мали б бути призначені тільки виключно для них, бо це трохи смішно виглядало б. Навпаки, на них повинно б бути якнайбільше „автохтонів“. Це раз. Друге: хто, як хто, але ми, заточенці мусимо вхопитись цього може трохи перестарілого, а занадто модерного способу з другої сторони, знайомства за поміччю оголошення в часописі. Може не матримоніальних, а кореспонденційних. Найперша мета це знайти собі доброго товариша, чи товаришку на ферії в ріднім краю, а далі й подружжя не виключене. Одне з цього найважливіше: важну справу зачеплено за саме ребро, тепер тільки не дати їй застоятись і не попристати на самих газетних дискусіях.

Одна з багатьох.

3. березня вечір народньої ноші!

Вже час! Готувати вбрання, підшукувати деталі, подбати за відповідне взуття! А головне —

ЗГОЛОСИТИ Свій СТРІЙ

перед тим у кооп. „Укр. Нар. Мистецтво“ у Львові.

Це конче. Кожний стрій повинен бути добре пояснений і виведений на показі. Кожний бо має інші прикмети й своєрідності. А це можливе тільки тоді, коли є перегляд цілоти й плян показу устійнений наперед.

Цього року кладемо вагу на міщанське й шляхоцьке вбрання. Міщанське весілля з Угнова доповнить програму. Та хто не має змоги такого вбрання постарати, може зявитись у всякому — сільському, весільному, дівочому чи молодичькому.

Отже до побачення! 3. березня в салі Ріжнородностей!



Виділ „Союзу Українок“ в Угнові.

Оленка Ома.

ПЕРШИЙ РАЗ

Це вже було так давно, що тепер лиш веселим, та смілиним спомином стало.

А був тоді чудовий, соняшний, якомовий день. Сніг на грунях грав іскристо дорогими жемчугами до сонця, що промінистою кулею золота перекочувалося від Ребровача понад Кичеру до Чорногори.

А панна Меля була тоді ще така мала, що лиш настух Іван мав терпеливість із нею батикати. — Може тому, що сам не був за неї більший, бо коли літом зайшли корови в лопухи, то під ними настало для Івана затмівання сонця і колиб не був вчипився корові за хвіст — мабуть був би піколі не виліз з-під лопушаного покрову. — А так — коровичий хвіст вивів його на світло денне.

Меля була непосидюча та пройди світ і мама бідалася, що ту „полощугу“ хіба ланцюгом до хати треба приязати, а то ще нещастя станеться з дитиною, що так волочить по дебрах, лісах та грунях, що і встергати її не сила.

Та люди не даром свою досвідну мудрість висловили в пословиці, що „лише не пропаде“ — то й Мелі нічого не приключилось у її мандрівках. Хіба лише те, що сама природа вчила її та досвідом переконувала.

Одного разу запленталася на грунь до старого Онуфрака. Тягнуло її туди, бо там був Іван, що літом у них корови пас.

Стрінула його, того улюбленого Івана на вершку груня, як привязував собі лещата до ніг.

— Ой, Іване! Що ти таке маєш?

Іван радісно, але й із вишкістю з-сміхнувся від вуха до вуха, показуючи при тому широкі, блискучі зуби — що ось і він чимсь може заімпонувати панишці...

— Та видиш! Маєш очі — дивиси...

Така відповідь видно вдовольнила Мелю, бо питала даліше:

— А, що, ти з тим будеш робити?

— Та дивиси...

Іван підхопився на ноги — сидів на снігу — і шугнув попри Мелю, аж сні-

говий пух піднявся за ним... А він уже був на долині й гарним півколом виїхав до половини узбіччя, а там — помагаючи собі ціпками, знову опинився біля Мелі.

Обоєм світилися очі — Іванові з радості, що так справно пописався перед панишцею, а Мелі з захвату... Вона не такого не бачила, щоб на дошках можна було їхати, мов на санках. Е! Деж! Та то цілком приємніше, ніж на санках!

— Іване! Дай мені. Я також хочу їхати!

В очах Івана зявився переляк.

— Де ти доїдеш? Не змієш! Переврнешся, та й вже.

— Давай, кажу тобі! що ти знаєш? Думаєш, лиш ти вмієш?

Нічого було діяти. Він був лише Іваном, а вона — Мелю! Тому дав, коли починав її до ніг — поучав: тримай-ко лиш ноги при купі, бо ті си розідууть, та й — по тобі!

Не слухала. Вона вже була аж зазихана від самої радісної думки, що цюжене, мов вихор долів глумем.

Пустилася із самого верхка, а узбіччя умісне вибрала найстрімкіше, щоб ліпше „гнало“.

Господи! Меля аж захлиснулася, так вдарив у неї гін повітря. У вухах аж свистіло. Отворила уста, й мов риба із водусі — повітря не могла вхопити. Здавалось їй цілий час, що летить голдовою в ній. Очі бачили лиш білу, лиску прогалину, й більше нічого не розрізняли. Лещата гнали чимраз дужче, чимраз скорше, мов нечиста сила пхала їх по гладкім снігу, що лиш плигали по ньому, мов та „качка“ з камінців, яку пускають по воді. Меля погубила ціпки. Переляк здушив її серце та знявся криком горі грунями. Руки наче крила птаха маяли в повітрі. Вже ринулася впасти, та коли натиснула дошки на боки, тоді почула, що кожна нога їде в інший бік і так чимраз далі, чимраз далі, що вже й видержати годі було... Іване! Аж прошибло в повітрі. —

В тому ж менті Меля схопилася за чуб смерічки, що виріс їй раптом перед носом зпід снігу...

Не пустила колючих галузок навіть

тоді, коли шарпуло й обкрутило нею кругом деревця і вона вагою своїх небагатьох життєвих літ зарилася у сніг. Лиш пушистий стовп, що знявся у повітрі, мов би знечевя бабахнув хтось по роздертій перині, свідчив, де закінчилися Меліні перші лещатарські змаги.

Сарака Іван добре навовтузився, з іки відгріб її із снігу, та розплатив не реплетені з дошками ноги.

— Алес си забила в гаджугу... якби ти сам щезник тут верг... я і казан, не їдь... Якби не гаджуга, та й по тобі! Так, якби не та смерічка...

Тепер панна Меля вже така велика, що „щезник“ не має сили кинути нею гак під смерічку, щоб лиш дошки було видно з цілої особи...

А все ж таки — скільки разів доведеться Мелі заритися на лещатах у снігу — стільки разів не може із сміху встати, бо все перед очима встає їй пригода з перспективи тих далеких літ, коли то пережила перші лещатарські емоції...

люксовова паста

до взуття

ЕЛЕГАНТ

В ТУБКАХ

В УСІХ КОЛЬОРАХ

КАНАПКИ

На канапки уживати довгих, вузьких булок, хліба питльованого або разового, прямокутної форми. Печиво не може бути дуже свіже, кроїти гострим ножом, тонкі грінки, хліб обкроїти зо шкірки. Перша верства на печиві, що вже порізане на канапки — це свіже масло, не дуже тверде, щоб би далось добре мастити. Масло можна змішати з різними додатками, як м'ягким ементалером, меленим оселедцем, паприкою і т. д. На цей спід накладати в довільних зіставленнях різні складники, стараючись задержати якийсь взір. Потім прибрати канапки, уважаючи на добрий добір красок. Пр. не можна на ту саму канапку класти платок помідора, а зараз при тому пасочок моркви. При цьому зіставленні красок не одержимо жадного ефекту. Натомість при помідорі кусник зеленої салати чи огірка, а при білій чвертці яйця, чи кремовому платку швейцарського сира два-три пасочки моркви, витяті карбованим ножом, дадуть побажаний ефект. Канапки робити родами і як такі укладати на таці або плоскому полумиску.

Складники канапок.

Краєна шинка.

Полядвица, паштет покроений в квадрати або трикутники.

Справлений оселедець, покроений на прямокутні кусники.

Сардинки, поділені вздовж на половину.

Різні роди сира: бриндзя, сир трапістів, ементалер, рокфорт, айдамер, білий сир із сметаною, з кмінком, з паприкою, з прирізом (тримбулька).

Тверді яйця.

Муштарда, пікле з моркви і грибів, рижки квашені, покроєні в паски, зелена петрушка, приріз, зелена салата, редьківця, помідори.

Крім цього всего різного роду маси а навіть салати.

Канапки можуть бути накладані, а форма їх різна. З булки може бути овальна, з хліба витинаємо малі квадрати або прямокутники, на це накладаємо вище подані складники чи маси у відповідному зіставленні.

Пр. 1. Оселедець, масло з прирізом застуджене і покроєне в пасочки, сир з паприкою, або бичками, до прибрання морква (зварена до м'якості на воді, заллята на

кілька годин водою з оцтом або соком із цитрини).

2. Шинка, яйце, муштарда.

3. Салата майонезова (французька), шинка, густий майонез.

4. Салата з моркви, сир трапі-

стів, або швейцарський, оселедець, до прибрання морква.

5. Сир із кмінком, бриндзя з паприкою, квашений огірок, до прибрання морква, (редьківця).

МАСИ ДО КАНАПОК.

I. 1 оселедець,
10 дк. товщу з шинки,
цибулька.

II 20 дк. бриндзі,
приріз,
зелена петрушка.

III 20 дк. білого сира,
1/2 пухки бичків,
(риба в консерві).

IV 10 дк. масла,
20 дк. шинки.

Салати:

1. Салата французька,
20 дк. вареної мішаної ярини,
1/2 огірка,
1/2 яблука,
1 варена бараболя,
1 ложечка цибулі або прирізу.

Майонез:

6—10 дк. оливи,
1 жовток,
сок із цитрини,
сіль.

2. Сирівка з моркви:

20 дк. моркви,
15 дк. яблука,
1/2 ложки хрону,
густа сметана,
сок із цитрини,
цукор,
сіль.

Спеціальний рід канапок круглих, маленьких, це т. зв. „буше“. З будьякого печива витинаємо круглою маленькою формою кружки, мастимо маслом і на верх накладаємо кав'яр, або витискаємо машинкою різноколірові маси.

1. Сир із прирізом дає зелену масу, по наложенні на кружок, естромляємо в середину трикутник з моркви.

2. Шинка з маслом — рожева маса.

3. Сир із кмінком — біла маса.

4. Сир із кмінком, а на верх перетираємо зварений жовток.

Щодо форми можуть бути ще канапки зовсім відмінні від вище

Товщ змолоти на машинці від мяса. Справити оселедець, посічи дрібненько, цибулю посічи, вимішати докладно всі складники.

Бриндзю перетерти через сито, приріз і петрушку посічи дрібненько. Вимішати всі складники, посолити.

Сир перетерти через сито. Бички виложити до миски, розтерти, вимішати зі сиром.

Масло розтерти в мисці. Шинку змолоти на машинці від мяса, вимішати з маслом.

Ярини покроїти в кістку, яблуко, огірок і бараболю в паски, цибулю дрібно посічи. Втерти майонез, вливаючи по одній кроплі оливи. Вимішати з яриною. Доправити соком з цитрини і посолити до смаку.

Моркву і яблука стерти на терці від ярин, хрін стерти на дрібній терці. Вимішати всі складники разом, додаючи сметани і соку з цитрини, цукру, й солі до смаку.

згаданих — це так звані перекладні, або тортові. До цих канапок уживаємо разового хліба. Витинаємо довгі паси, широкі на три пальці, високі на один. Приготовляємо різноколірові маси (вище подані), мастимо масою перший пас, прикриваємо другим, аж вийдуть всі маси (5 пасків хліба, а 4 маси), притискаємо стільничкою, виносимо на зимно на кілька годин. Перед самим поданням кроїмо поперек на ширину одного пальця і одержуємо грінки, подібні до переложеного масою торта. Укладаємо на плоскому полумиску, спираючи оден кусник об другий.



ПОРОШОК ДО ПЕЧЕННЯ
ВАНІЛЕВИЙ ЦУКОР
САНІТА АДРІЯ
ФАБРИКА У КРАКОВІ

Чи не вживаємо забагато рідини?

Людський організм потребує багато води. Без харчу може витримати довший час, без води ні. Вода необхідна при переміні матерії. З організму виходить її багато, отже її треба все наново доставляти.

Людський організм консумує цю рідину в різній формі. Найраціональніше заспокоювати його чистою, доброю водою. Однак кількість води залежить від прочої поживи, кількості руху й віку даної особи.

Хто їсть багато овочів, городини та юшок, не потребує багато пити води. Молоді люди потребують більше води, як старші, чоловіки, більше як жінки. При фізичній праці, чи підчас спеки більше виділяємо рідини з тіла, як за нормальної температури.

Температура самої рідини також дуже важна. Напр. зимою вода для зігрітої й спитної людини дуже шкідлива. Гаряча вода успокоює подразнений шлунок і збільшує його рухи. Натще протиїділає обструкції.

Коли пити воду, чи взагалі напої? При обіді може пити її здоровий чоловік, але не по кожному куснику. Пити між стравами, а ще краще по обіді. Шклянка води, пів години перед обідом, поправляє травлення й урухомлює чинність шлунка.

Здорова людина потребує денно 2 і пів до 3 л води. При нашому харчі вистачить нам літер рідини (в цьому вже вчислена юшка, чай і вода).

Якість води. Залежно від її мінеральних складників, вода

може бути тверда або м'яка. Доцтова вода м'яка, подібно як і децильована. Тверда вода має в собі мінеральні соли, що при варенні розкладаються.

Окрім звичайної є ще води мінеральні, що мають у собі більший або менший мінеральний складник. Він доповнює, або лагодить часто нестачі шлунка й тому без лікарського доручення пити її непорядно.

Дуже багато вживають у нас чаю. Це є мішанка вічно зеленої рослини, що виводиться з Китаю. На жаль, досить часто вона в торговлі сфальшована. Тому краще купувати чай в опакуванні, бо тут є більша певність, щодо якості.

Сам чай і в найкращій якості не є поживний. Окрім інших складників має також невелику кількість кофеїну і та власне побуджує організм. Тому міцний чай відповідний для хворих і виздоровців, що такої принуки потребують. Але для здорового організму міцний чай непотрібний, а навіть шкідливий. Хіба в випадках великої втоми чи охлялости, можна собі його дозволити. Однак й легкий чай не все вказаний. Якщо пити його забагато, обтяжує організм зайвою рідиною. А вже хворим на шлунок треба його пити якнайменше.

Добрий чай можна запарити тільки в порцеляновому чайнику. Кинути пів ложечки чаю на особу, заллати окропом, щільно прикрити й потримати на парі 3—5 хвилин. Свіжо запарений подати. Вода повинна бути свіжа.

Коли запарений чай стоїть

довго на кухні, тоді міцніє квас таниновий, а він шкідливо впливає на травлення.

Кава має подібні складники, як чай. Як воно не дивно, а чашка кави обіймає стільки ж кофеїну, що й чашка чаю. Як сказано, здоровим людям кава не шкодить, а навіть трохи помагає. Але пити її щодня, та ще й міцну, це напевне відібеться на здоров'ю. Особливо люди хворі на шлунок, артритизм, склерозу, серце й нерви повинні її уникати. Збіжева підмінка може її заступити.

Какао є поживніше, як кава й чай. Правда, має й воно свій побудливий складник і тому діти не повинні його пити. (Для дітей є кава збіжева й какао вівсяне). Але для осіб, що повинні сильно відживлятися, какао дуже корисне.

Поза водою дуже здорова є лімонада та різні інші овочеві домішки. Ось припис на освіжливий напій із яблука:

1, яблуко, 1 і чверть шклянки води, ложечка цукру, сок із цитрини. Яблуко спарити й обмити. Не оббираючи, покроїти в кусники, заллати перевареною теплою водою і додати цукру до смаку. Щільно прикрити й лишити на пів години. Перемішати, додати соку цитринового до смаку і подати.

А тут стравоспис для дорослої людини з відповідною кількістю рідини:

Снідання: Шклянка кави або молока. Хліб, масло сир.

Обід: шклянка юшки. Чверть шклянки підливи до мяса. Бараболя. Салата з городовини. Шклянка компоту, або стільки ж чаю.

Вечеря: Шклянка квасного чи солодкого молока, або чаю. Бараболя або мучна страва.

Грейп-фрут

Ми були дуже вдячні саме за цю його прикмету. Та й і за сам помисл. Він такий оригінальний! І зовсім недорогий, бо грейп-фрут зовсім не дорогий від інших екзотичних овочів.

В Англії й Америці його вживають майже щодня при обіді чи сніданні. Мають уже цілий ряд страв, що до них можна його вживати. Добрі з нього також джеми, мармеляди й салатки. Л.



Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні

Недавно тому була я запрошена на одну вечерю. Меню починалось шматком, канапками. Слідували полумиски з зимним мясвом. Здавалось, що перед нами звичайна гостина, як вона часто буває. Але тут з'явилась несподіванка. Господиня подала грейп-фрут.

Спитається напевне як? Отже на тарілочках появились половинки цього великого овочу, з ложечкою, посипані вже цукром. Ложечками натискали ми на поверхню овочу й легко видобували з нього сік. Смашний, пресмашний! Солодкий, із гірким присмаком, освіжливий.

Ми почали застановлятися над цим овочем. Господиня зрадила нам, що цукрувати треба годину перед поданням, бо щойно тоді сок набирає доброго смаку. Та ще й повинен стояти в зимному місці, бо щойно тоді грейп-фрут стає освіжливий.

МАТИ й ДИТИНА

С. Коржинський, лікар.

Користаймо і в зимі з воздуха й сонця

При перегляді дітей у садках Р. Ш. — в селах львівського повіту — у літі цього року, звернувши увагу на велике число дітей з об'явами перебутої кривухи. Найбільші зміни були очевидно у дітей уроджених в осені або в зимі. Коли я спитав родичів, чи не виносили вони їх на двір вперше щойно на весну, вони потверджували це, як щось зовсім зрозуміле: „чейже таких малих дітей не можна в зимі на двір виносити“!

У дальшій розмові довідався я, що й старші діти не виходять з хати майже цілу зиму, мовляв, „годі наставити для всіх чобіт та кожухів“!

— Так на селі. А як у місті?

Уряднича родина: син у вселюдній школі; родичі тішуться, що син має зимові фєрії — „буде міг сидіти в хаті, може не перестудиться в той найгірший час“! А з немовлятами подібна історія: кілька разів питаються лікаря, чи можна винести 1—2 місячне немовля на двір (щоби впевнитися, чи він не змінив в міжчасі своєї думки в цій справі) і по кількатижневій щонайменше проволоці відважуються на цей ризикований крок (провіривши перед тим, що другі мамі теж уже виносять).

Пишу це все на доказ, що в наших умовах писати на таку тему здавалось би перестарілу, все ще потрібно і то не раз.

А тепер — sine ira et studio — розгляньмо кілька питань у звязку зо згаданою темою.

Якщо йде про вік дитини, коли можна перший раз винести її в зимі на вільний воздух, то робимо це звичайно по чотирьох тижнях життя. До того часу не ділають ще в неї справно уладження, що регулюють температуру тіла. Відноситься це до дітей народжених у своєму часі, з вагою не менше 2 і пів кг. Дітей уроджених за-

часно, близнят із малою вагою і т. п. треба багато довше держати в одностайній температурі оточення; вони зрештою потребують окремого фахового догляду.

Як довго можна бути з такою дитиною на дворі? — Як до кожної зміни так і до цієї, треба дитину при звичаїти; тому починаємо від кільканадцять хвилин, звичайно вполудне, в погідний день, за кожним днем продовжуємо по 10 до 20 хвилин аж до 1—2 годин нараз — звісно, залежно від погоди та температури.

При скільки степенях морозу можна виходити з дитиною? — Приймаємо середно —5 до —7° С. морозу. Цього не можна зовсім безкритично держатися, тому що при сухій, соняшній погоді в затишному куті можна спокійно сидіти навіть тоді, коли в тіні є багато нижча температура, а при вогкій погоді з вітром і при —5° С. не можна довго бути на дворі. Треба глядіти, чи дитина не змерзла(руки, ноги, вуха) або чи не плаче. Розуміється, що краще дитину возити, ніж держати на місці, бо й той незначний рух має деяке значіння у витворюванні власного тепла.

Убирати треба тепло, але не пересадно: крім звичайного білля вдягнути ще волічковий кафтанчик, на голову заложити капuzu, завити в перинку і прикрити коциком; старше немовля може держати руки на верха, в рукавичках. Личка не закривати, бож це одинокє місце, що на нього може сонце безпосередньо ділати. В тепліщі дні глядіти, щоб дитина не приля, не перегрівалася, або не спекла собі личка, бо сонце в зимі, на снігу сильно ділає. Його позафіолетні промінні відбиваються від снігу і ділають із здвоєною силою.

На питання, яку користь із цього мають діти, відповім коротко: це найкращий лік на кривуху, не докривля та туберкульозу. Щож відноситься до старших дітей, то для них і видумали зимові фєрії на те, щоб у тім часі, коли лежачі беруть соняшні купелі в горах, зовсім як серед літа, вони не мусіли сидіти похилені над книжками чи зшитками, хочби навіть у просторій, ясній кімнаті. Бо тут сонце тільки гріє і світить, але його позафіолетне проміння через шибку майже не переходить, а воно саме має такий великий вплив на людський організм.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якости цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.

Знамениті в смаку поживні, дешеві.

Виховні обов'язки

Один сирійський поет Kahil Gibran подає у своїй цікавій книжці „The Prophet“ деякі вказівки про відносини між батьками та дітьми. Зпочатку його завваги загальні:

— Ваші діти, каже він, це не ваші діти. Ні, вони сини та дочки життя, що дає їм свої бажання, свої змагання.

— Вони з вас виходять, але не від вас.

— Вони живуть із вами, але не належать вам. Можете віддати їм свою любов, але не передати думок чи світогляду, бо вони мають свої власні думки, свій світогляд.

— Можете дбати про їх тіло, але не формувати їхньої душі. Їхні душі живуть у клопотах зав-

трішнього дня, що ви його не можете зрозуміти.

— Ви можете змагатись, щоб були подібні до них. Але не шукайте способів, щоб уподібнити їх до себе. Їхнє життя не йде назад і навіть не рахується з учорашнім днем.

— Що ж ми, батьки повинні виконувати для них? Які обов'язки має супроти них держава? На що наші діти мають абсолютне право?

1. Кожна дитина має право на міцне здорове тіло.

2. Суспільство повинно забезпечити кожну дитину від злиднів, від нестачі їжі, від браку лікарської допомоги.

3. Кожна дитина має право на

освіту, що її не може одержати на вулиці. Державний лад, що не пробує впровадити серед своїх дітей усього, що потрібно для їх здоров'я, не може бути добрий.

4. Ми обов'язані забезпечити кожній дитині право на розвій свого розуму. Мусимо числитись із тими інтелектуальними силами, що їх принесла на світ Божий. Але розвивати їх, не збивати дитячого розуму з правильного шляху, не калічити, не псувати його. Матеріал, що ми подаємо дітям повинен спонукувати їх думати самостійно.

5. Мусимо навчити наших дітей працювати руками. Навіть у віці машин є ще досить праці для рук. А молода людина мусить рівномірно розвивати всі свої сили.

У Музичному Інституті

Стати собі за рік і дивитися. Ось маціпенка дівчинка з золотими кісками в білих кокардках, а ось хлопчик ледви відріс від землі і друга дівчинка і третя і п'ятий хлопчик і десята. За ним йде мама або тато, в руках скрипка чи ноти. Отвираються тяжкі двері і горі сходами прямують вони на третій поверх музичного інституту.

Можна так стояти і вслухуватись у своє власне серце, як бється з радості, що ті маленькі діти йдуть саме там, де їм належне місце. Яка ж на правду радість подумати, що колись вони всі будуть розуміти те, що найкраще з людського світу.

І музика! Хто ж не знає непе-

реможного впливу її на людську душу, ті її чари, що ними вона розвиває гарне і вбиває те, що погане. Можна сміло сказати: слухаймо музики, співаймо пісні, а будемо кращі і ліпші.

Але про що то я хотіла розказати? Ага нині іспит, здавав другий рік фортепіану. Мені було дуже приємно, бо так вже є з мною, що як тільки наближаюсь до інституту, чую в душі звуки симфонічної музики.

Але ось діти — повна їх селя. Там за дверима сидить комісія, відчинений фортепіан — чекають. Чекають на висліді своєї праці. Діти з рум'янцями на личках удають спокійних, хоч очка їм добре блищать. Одно за другим іде

в салон, а мама заглядає крізь шпарку і придержує серце, що мало не вискочить із тремі. Потім встає таке маленьке від фортепіану і відходить. По дорозі обіймає її теплий, ласкавий зір учительського збору, а потім рамена врадуваної мами.

Ах, яка на правду тепла, яка на правду мила, рідна атмосфера! Інститут грає, в серденьках малих грає, у душах поважних, задуманих наших талантів, що хочуть розвинути у нас те, в що ми найбагатшій теж грає. А стомлені очі матерей і батьків, що боряться з життям сяють.

Правдива симфонія радості і щастя.

Таня Чайківська

Авторитет родичів

Якось так складається, що тепер чимраз більше однаків у світі. Мимоволі стаються осередком родини, однаково люблені батьком і матір'ю.

У цій турботі за здоров'я й добро дитини повстають розбіжності. Мати наприклад хоче скорпо покласти спати дитину. Дитина мається, а батько дозволяє їй трохи лишитись. Дитина швидко підхоплює й використовує це. Починає зручно підходити, коли хоче щось досягнути. Чи не терпить цим авторитет родичів?

Та й не тільки розбіжності в розказах родичів. Але дитина дуже швидко спостерігає і всякі не-

згідності в висказах батьків. Наприклад вчимо її пошанівку для праці, чемного відношення до всіх людей. Тимчасом дитина спостерігає, що до власної служниці зовсім не маємо пошанівку й чемності. Отже бачить, що наші застави не для всіх однакові. Привчається й само викрикувати на неї, а часто й докучати.

Недостача консеквенції проявляється також і в іншій формі. Дуже часто мати, не в силі дати собі раду з примхаватою дитиною, грозить їй кимсь, або чимсь. „Почекай, аж тато прийде, або „почекай, аж підеш до школи, там тебе навчать порядку“. Це дуже ча-

сті слова. Тимсамим мати понижуює свій авторитет, бо дитина добре розуміє, що вона в безсиллі так говорить. А з другого боку страшенно шкодить отим двом виховним чинникам. Батько виростає мимоволі до якогось страховища, що приходить додому лише карати й лякати. А школа стає теж пострахом, що вже її назва викликає в дитині відразу.

Є ще безліч прикладів таких дрібних неконсеквенцій, що підривають день по дню авторитет родичів. Не дивуйтесь, коли вкінці його зовсім немає.

А старайтесь бути консеквентні у постуванні.

Форми для всіх



Ч. 957. Блузка, вишивана скісно. Матеріал: ллявабль. Матеріалу потрібно 1.65 м, при ширині II і III.

величина	I	II
Обєм грудей:	90	100
Обєм бедер:	98	110

Складові частини форми:

- Ч. 1. Половина переду
- Ч. 2. Половина плечей
- Ч. 3. Рукав
- Ч. 4. Маншет
- Ч. 5. Комір.

Як кроїти форму:

Розложити матеріал подвійно і приложити до нього чч. 1. і 4. Потім розложити поодинокі й викроїти чч. 2, 3 і 5. Частини 3. і 5. викроїти двічі, а ч. 2. подвійно.

Закри здійснюємо крій із матеріалу, треба всі значки з форми перенести на матеріал. Найкраще обвести всі частини тісно при краю фастригою.

Як шити блузку:

1. Спершу нашити скісно канву і вишити візр.
2. Викіпнати розріз із переду. Па-зуху треба підложити рівним кус-тком матеріалу з правої сторони й ви-вернути на ліву.
3. Пришити перід до плечей бічними швами.
4. Зішити рукави і вставити до пахи після значків на формі.
5. Приморщити рукави вдоліни і об-хопити маншетиком. Маншет приспособити до застігання.
6. Комірець із подвійного матеріалу зішити зпереду і згорі з лівого боку. Перевернути на зривий і обхопити ко-мірцем виріз блузки. Придержувати блузку так, що половина гори переду

широка на 8 см, половина гори плечей 6 см.

7. До застігання коміря пришити два гудзики в красці вишивки і пеглі.

8. Приділ блузки зарубити на ма-шині.

КОСМЕТИЧНИЙ ПОРАДНИК

(Проводить Ст. Гаврисевич.)

1. Читаю про косметичні курси Дістінксіон та хотіла б довідатись, як довго вони тривають? Хто там із лікарів викладає? Яка оплата? Чи по укінченні абсолювентка може вже виконувати забіги, чи мусить ще практикувати?

Волинська.

2. Як позбутись угрів? Маю їх трохи, особливо на носі. Помагає мені парівка, але на короткий час. Чи видушуванням можна їх зовсім усунути?

Стефа Н.

Волинська.

Найкраще буде, коли подасте свою адресу і зажадаєте проспекту, де найде-те на всі ці питання докладну відпо-відь. Викладають: д-р Дурделло, д-р Панкевич та інші.

Стефа Н.

Видушувати угрів не раджу. Є спе-ціальні препарати на угри, що усува-ють їх у короткому часі. Парівка і гар-ячі оклади на ніс вказані. Добре теж намочити пату саліцилевим спіртом та витирати місце, де є угри.

Рецензії

РЕЛІГІЙНІ ПІСНІ.

Дня 2. лютого відбулася у Львові оригінальна імпреза. В салі Народного Дому почули ми середньовічні релігійні пісні та легенди. Хочу сказати кілька слів про цей концерт, як про явище великої культурної вартості; про саму музичну сторону добре було б, якби хтось із наших музичних знавців забрав голос.

Релігійні пісні розвивалися рівно-часно з літургією, як їй прикраса. Слід-ні в них різні впливи; з часом стались вони драматизованими оповіданнями з життя святих.

Перша частина концерту була ви-повнена латинськими піснями з різних епох; співали оті гимни та коляди сту-денти з семінара класичної культури проф. Ганшинця. Хором провадив уміло Дамян Гандзій. Більше світський харак-тер мала друга частина концерту; зло-жена зо старих французьких легенд. Вперше зібрала оті народні пісні славна Yvette Guilbert. Генеза тих пісень ось така: в середньовіччі чули люди пісні трубадурів та захотіли таких оповідань також із життя святих героїв. Матері-алів наїшли багато в Біблії та Єванге-ліях. Старинні події інтерпретували на свій спосіб та переносили в епоху, що в ній жили; бачимо це виразно в „По-дорожжі до Вифлеєму“, де по кожній стрічці сторож вибиває годину, — як у середньовічних часах. Легенди сотворені незанимає геніями, носять цілих примі-

тивної поезії, що подібно як і маляр-ство примітивів невеликими технічними засобами, безпосередністю, свіжістю об-сервації і відчуття промовляе нам гл-боко до душі. Простота, повага цих творів вичаровує таке могутнє вражі-ня, що не все зуміють дати твори збу-довані після всіх літературних та му-зичних вимог. Чи можна забути вели-чаву „Пассіон“, що в ній поволі кож-на фраза на пів тону вища, степенує вра-жіння, аж доходить до кульмінаційної точки? Який різнородний є зміст „До-роги до Вифлеєму“ і як незвичайно влучно зуміла видобути цей багатий, драматичний елемент п. І. Приймова. Цікава пісня про Христа, що перебра-ний за бідного просить милостині, і ве-личава, дуже ритмічна легенда про „Похід трьох королів“ замикають цикл пісень із життя Христа. Легенди оті від-співала дуже культурна і талановита співачка п. Шмериківська-Приймова з великим знанням, відчуттям змісту та настрою; завдяки її інтерпретації пере-жили ми кілька незабутніх хвилин і мали змогу пізнати твори великого артистич-ного рівня.

М. Морачевська.

ДАРІЯ ГОРДИНСЬКА-КАРАНОВИЧ

Прийхала до нас із — колись близь-кого, тепер — далекого Відня. І в сти-левій програмі свого першого кон-церту виказала, як на чужині працює. Признаюсь, що радо була б послухала у виконанні піяністки світоців європей-ської літератури й дуже жалію, що Д. Гординська - Каранович не рішилася влаштувати два концерти. У „вечорі су-

часних українських композиторів“, що відбувся 4. ц. м. у великій салі ім. Ли-сенка піяністка грала твори Ревуцько-го, Барвінського, Косенка, Микиші, Ни-жанківського, Колесни й Людкевича. Деякі з тих композицій, а саме Барвін-ського: „Українська суїта“ й Тараса Микиші: „Варіації на тему чумацької пісні“ — ми почули і пізнали вперше. На мою думку муза й стиль Барвін-ського чи не найбільш підходить пія-ністці й тому суїта — нелегка музично, технічно й памятно — вийшла під кож-ним оглядом найкраще. Варіації Ми-киші — твір молодого, надійного музи-ки, знаменитого піяніста, — цікавий фактурою.

Д. Гординська-Каранович це пія-ністка, що з повагою й піетизмом за-бирається до діла й тому наші композито-ри, що їх вона пропагує за границею, можуть бути їй вдячні.

Г. Л. К.

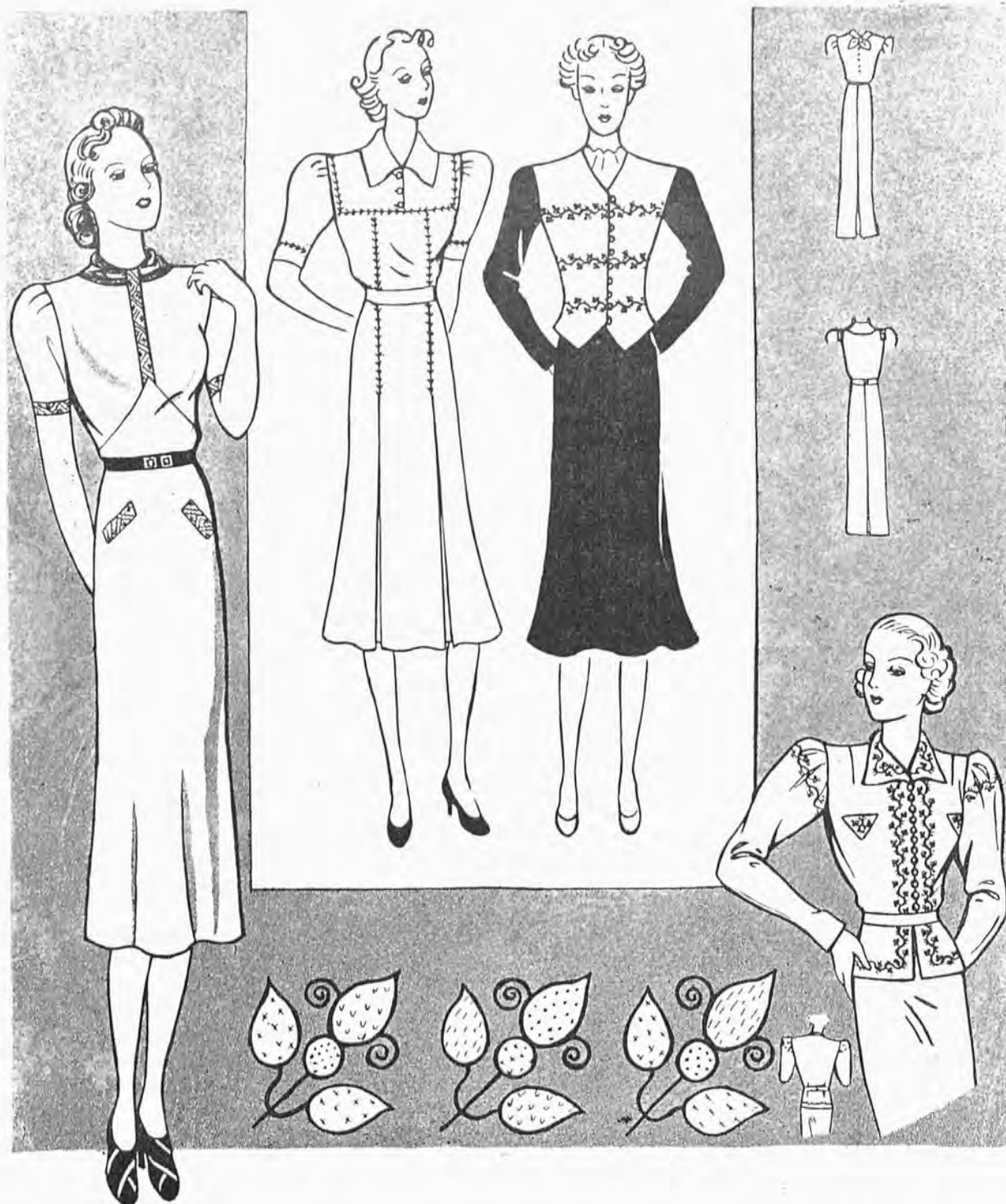
ОЛЕНКА ЗАКЛИНСЬКА.

(З приводу її виступу на вечорницях вдів і сиріт.)

Мала дрібонька дівчинка, що май-же губиться у своїм власнім руху. А всеж-таки як велика жінка, бо дозріла в тім найбільш жіночій почуванні — материнства.

Тут вона й була найкраща. Тут її також найкраще змалював, найбільше дбало підкреслив композитор її зовніш-нього стилю — Ласовський. І там, де вона була метеликом, чи гуцулочкою, там була цілком собою — дбайливою і працюючою на своїм місці.

Таня Чайківська.



Ч. 1. Спортова суконка з фабричного полотна. Крій спіднички легко дзвоновий. На переді, рукавях і кишеньках половина взору ч. 3. вишива вишневою краскою. Перетягнена шовкова хустинка і пасок — вишневий.

Ч. 2. Плотнянна, скромна суконка прикрашена галузками взору ч. 1, в красці вишневій.

Ч. 3. Вишнева, гладка суконка до неї камізелька піскової краски, вишита крученими галузками взору ч. 1. (Можна замість вишивки приміняти рядки ганту в долині. Краски: х х помаранчева, ууу зелена, / / синя, . . . жовта, контури чорні або бронзові. Краски повторюються що 3 китички.)

Ч. 4. Елегантна блюзка з шовку до прання, прикрашена галузками взору ч. 1.

ДОБРА МАТИ САМА ЩАДИТЬ

і вчить свої діти складати ощадности

В ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ

у ЛЬВОВІ, вул. СЛОВАЦЬКОГО 14



Доріжка.

Оця наскрізь модерна доріжка, прикрашена полтавським мотивом, що на рис. Квітка уміщена тут тричі на ступеннях, поділених на квадрати.

На вузьких краях доріжка закінчена широким рубцем і мережкою „лрутком“. На довгих краях рубець завішений і придержаний рідкою обміткою.

Християнська фірма
НАЙКРАЩІ
НИТКИ до шиття
ШОВК до шиття
БАВОВНУ до цирування



купуйте тільки з маркою

„ТРИ ЛЕЛІЇ“

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 56

АРОМАТИЧНІ ОЛІЙКИ „ПЛАСТУ“

з запахом румовим
цитрининовим
рожаним
ананасовим
ванілевим



ЦЕ НАЙКРАЩИЙ
ДОДАТОК ДО ПЕЧИВА.



З НАШОГО ДОСВІДУ

(Провадить Наталка Гаврих.)

1. Дуже дякую за припис на пампушки що мені знаменито вдавсь. Трохи клопоту справила мені розчина. У приписі не було подано скільки молока до неї брати. Я взяла на око і мені вдалось але варто було б подати точну міру бо може ще хтось схоче з припису скористати.

Також трапилась одна помилка. Наприкінці подано що потрібно 50 дека цукру з ванілією. Гадаю що це повинно бути 5 дека, бо це тільки цукор до посипування.

Галя Р.

2. Прошу мені подати якийсь добрий припис на яблочний торт. Але хотіла б я такий, що добре держиться.

Недосвідчена.

1. Молока до розчини взяти стільки, щоб із додатком 1—2 ложочок мук, дрібною цукру одержати масу густу менш-більш, як квасна сметана. Щодо цукру з ванілією, то це друкарська помилка, має бути 5 дека.

2. Торт яблочний. Потрібно: 1.80 кг. стертих яблук, 1.20 кг. цукру, 5 дека мідалів, цитринової шкірки. Яблука сполоскати, пообирати, стерти на терці. Відпарувати, щоб спадали з ложки великими частинами. Зробити соковик із цукру (варити до слабкої нитки). Полачити разом, смажити. Зробити пробу, ложку маси перестудити на тарельчику, коли можна краяти, відставити, додати покранні мідали і шкірку, виложити на опалаток, вирівнати, прибрати половниками мідалів.

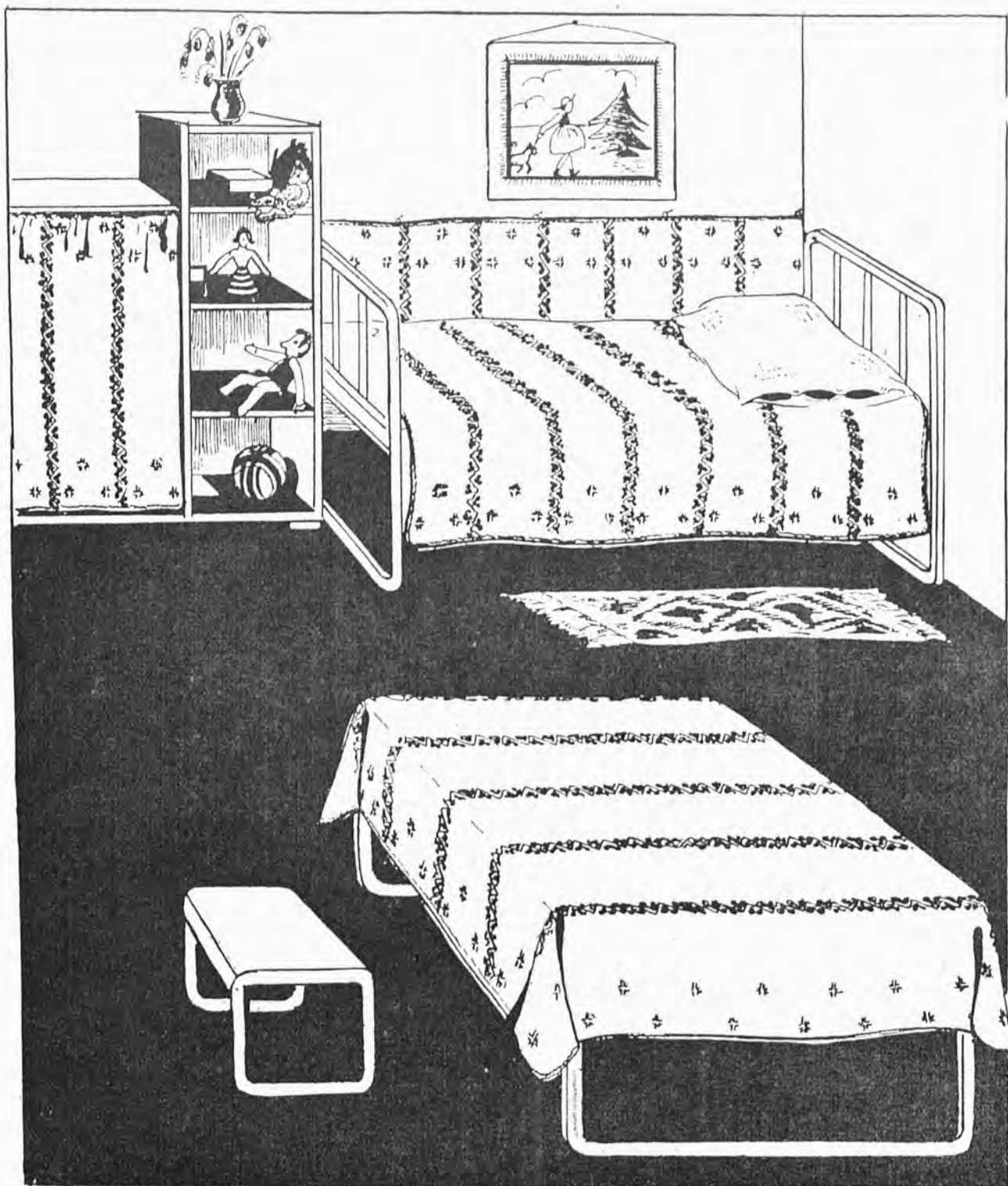


Взір до доріжки.

Мотив квітки у природній величині. Перерисувати на прозорний папір і перенести на полотно. Заповнені площі вишивати стеливом (гладдю), порожні площі зикзакуватим стібом, або перети-

канням. Контури біл і листків гладкою стебнівкою.

Краски: можуть бути жовта як на завісках, або вишнева.



Вишиваний комплет до дитячої кімнати.

Все можна виконати на сільському льняному полотні. Як взір послужив нам мотив ч. 1а на окладинці. Виконуємо його хрестиками в якійсь яркій красці. Полотно брати сіре або жовтаве, небілене.

1. Накривало на ліжко. Взір біжить смугами в однакових відступах від себе. Краєм покидані квадратики з узору ч. 2 на окладинці.

2. Маката над ліжко. Над дитяче ліжечко краще годиться маката як килим, що його випрати не можна.

3. Скатерть на стіл. Подібно

виконана, як накривало на ліжко. Рубець викінчений циркою в красці вишивки.

4. Завіска на шафку. Може теж бути виконана з полотна і на кілях прикріплена до шафи.

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКА
є крашені індантеновими красками й тому
ніколи в пранні і на сонці не пускають!

CMS



Дитячі приписи

ПІКАНТНІ ПЕРЕКУСКИ

Яйця з оселедцем.

Зладити 6—8 грінок, розбити 5—6 яєць. Вимочити оселедця, обікрати з остей і шквірки і покроїти на кусники. Замість того можна взяти пікляга, або шпроти. Розтопити масло, яйця вимішати з оселедцем і вложити на хвилину до гарячої рури. Коли яйця зігнуться, накладати зараз на грінки й подавати ще гаряче.

Канапкові маси.

3 шинки:

Потрібно: 15 дека шинки, 10 дека масла, 2 дека пармезану, 2 варені жовтки, 1 ложка муштарди, сіль.

Втерти пармезан, перетерти жовтка, змолоти шинку, втерти разом із маслом, додати муштарди й солі до смаку.

3 бриндзі:

Потрібно: 20 дека сира, 10 дека бриндзі, 3—4 ложки сметани, дрібка паприки. Все разом втерти на сиринку масу.

3 оселедця:

Потрібно: один поштовий оселедець, 15 дека масла, 3 жовтка, зварені на твердо. Перетерти окремо оселедця й жовтка. Втерти масло й добре вимішати з оселедцем і жовтками. Замість оселедця можна вжити шпроти, або сардинок, але додати цитринових соку.

Пампушки на скоро.

Потрібно: пів кг муки, 5 дека дріжджів, 15 дека масла, 3/4 шклянки молока, 4 сирі жовтки, 1 ціле яйце, 1 кг смальцю, 10 дека цукру мучки, 40 дека мармеляди, 2 ложки оливи, 2 ложки руму, 1 ліска ванілії, сіль і шквірка з цитрини, 15 дека цукру-мучки.

Пересіяти двічі муку. Розпустити дріжджі в молоці. Яйця і жовтка вбити на парі з цукром. Коли маса лігня, додати руму, товченої ванілії соку й цитрини шквірки, дріжджі, розпущені в молоці і всипати пересіяну муку. Замісити тісто, а коли почне відставати від руки, вляти скляроване масло і ще місити так довго, аж повстануть міхурці.

На стільниці уформувати з тіста валок, покроїти на однакові невеличкі кусники, розплюсуювати на долоні, накладати мармеляди з вишень, морель, або тертої рожі і зліплювати, формуючи пампушок, як оріх. Уложити на дощичці, посипаній мукою. Прикрити чистою стрічкою і лишити в теплом місці, щоб вирісло.

Розтопити смалець у ринці. Брати пампушки, стріпувати з них перцем му-

ку, і класти на смалець спідною частиною на верх. Прикрити покривкою. Коли зарум'яняться, обертати і з другої сторони смажити без покривки.

Тонко загостреним паличком проколоти один готовий пампушок, щоб переконатись, чи тісто готує. Складати на бібубі, гаряче посипати ванілевім цукром.

Примітка: Тому, що пампушки ростуть лиш раз, треба робити малі з скоро. Коли кінчаємо останній, можна вже смажити перший.

ДИТЯЧИЙ СТРАВОСПИС.

Харчі для дітей треба комбінувати так, щоб могли бути й частини харчів дорослих. Напр. помідорова юшка, шніцел, кисель. Але вже треба пам'ятати, щоб діти мали щось відповідного їм їжі.

Для дітей у віці 1—2 літ.

Снідання: Шклянку вівсяного кашу, 1 масляний черствий рогалик, тонко помащений маслом.

Друге снідання або підвечірок: Шклянку молока, трохи питльованого черствого хліба, тонко помащеного маслом, 1 банан.

Обід: Шклянку помідорової юшки з перетертим рижом. Три ложки шніцелу. Пів шклянки галаретки з ягідного соку.

Ввечеря: Лляні клоски з жовтка на молоці.

Для дітей у віці 2—5 літ.

Снідання: Шклянку молока, разовий житній хліб із медом.

Друге снідання або підвечірок: Булка з маслом і мармелядою. Сок із одної помаранчі.

Обід: Крупики із сирим маслом. Смажений котлет. Морква з сирим маслом. Печене яблуко.

Ввечеря: Вівсяні платки на молоці. Подаємо спис страв, що годяться для дітей:

Юшки: з каліфіору, салері, борщів, овочеві, бараболяна, фасолева перетирана.

Городовина: бульва, каліфіор, бруксельська, січеники з шніцелу й інших ярих.

М'ясо: смажена печінка (до 5 літ перетирана), січеники з риби й дробу, смажений мозок, риба.

Яйця: на мягко, яєшня, саджені в сметановій підливці, омлеті.

Галушки і класки: з підливою, запікані з яблуками, бараболян.

Каші: на молоці, на сирі з підливками, як будині, котлети, лакоминки.

Лакоминки: компоти варені й сирі, солодкі будині, вітамінні кремні, каші на молоці.

Дитячі приписи (пропорція на 1 дитину).

Січеник із кашки.

Потрібно: пів шклянки молока, півтора столової ложки грисіку, 1 сире жовтко, 1 ложка тертої булки, півтора дека масла до смаження.

На кипляче молоко всипати тонку кашку й розклати на густу масу. Розкдеену кашку вистудити, мішаючи. Посолити, додати жовток, вимішати і уформувати рукою круглі січеники, обгачати в тертій булці і всмажити на золоту краску. Подавати самі або з помідоровою підливою. Можуть бути й на солодко, коли додати до них овочевих соку.

Як боротися з шкідниками вазонових рослин

повчати вас книжка

О. Бережницької-Будзової

КВІТИ, ПРИКРАСИ НАШИХ ВІКОН
І БАЛЬКОНІВ

Коштує 1.— зл., з пересилкою 1.20' зл.

Замовляти: „Нова Хата“, Львів,
вул. Ходкевича ч. 9.

Так само можна зладити січеники з рибу, віскіних платків, краківської кашки і т. д.

Січеник із мяса (від 2 літ).

Потрібно: 5 дека меленої телятич. грехи булки, намоченої в молоці, пів жовтка, 1 ложка тертої булки, півтора дека масла до смаження.

Намочити булку. М'ясо вижлувати, перенути дві рази через машинку разом із булкою, посолити, вимішати з жовтком. Виробити січеники, обгачати в булці і всмажити на золоту краску.

Так само можна робити січеник із дробу чи риби. До риби треба додати грехи цибулі, присмаженої на маслі.

Галаретка з овочевих соку.

Потрібно: чверть шклянки окропу, 1 великий листок желатини, овочевий сок, вода.

До окропу вложити желатину, сполоскати в зимній воді і мішати, аж розпуститься, вставляючи горняк з желатиною до посудини з киплячою водою. Потім додати стільки овочевих соку, щоб було смачне. Галаретки повинні бути пів шклянки. Коли б бракувало, можна доповнити водою. Поставити в зимному місці. Коли застигне, подати, але перед поданням нехай постоїть трохи в кімнаті, щоб не була надто зимна.

Помаранчевий кисіль.

Потрібно: пів шклянки води, 2 ложки цукру, одна плоска ложка бараболяної муки, сок із пів помаранчі.

Половину води приставити з цукром, в решті розмішати бараболяну муку. На киплячий соковик вливати тонкою струєю розмішану бараболяну муку й мішаючи, ще раз заварити. Вистудити і вляти сирий сок із помаранчі. Кисіль повинен легко тягнутись.

Подібно робимо цитринний кисіль.

**САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ**



**МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА**

ФАМОЗА Львів
Потоцького 58.

Добре печиво
гарантує

„АРОЗА“
ПОРОШКИ
ДО ПЕЧИВА

Людмила Бурчинська.

Р

ЧОТИРОКУТНИКУ

смерть



З МОГО ДНЕВНИКА.

19. вересня. Ми вернулись до Жмеринки й переночували в вагоні Сан. Складу у антикаря підполк. Білінського. По різних квартирах було це приміщення комфортне.

20. вересня. У Винниці маємо маленьку кімнатку прямо над Бугом. Повторяється те саме, що я вже перед роками переживала у Львові. Господиня дому московка, ми балакаємо по французьки та при всій ввічливості вона все повторяє, що то шкода мучитись українською мовою. Освічені круги говорять тільки по російськи, зрештою можна всюди по французьки порозумітись. Зовсім те саме, що я чула у Львові дотично „русского“.

1. жовтня. Тут лютує крім п'ятистого ще й зворотний тиф, а бракує зовсім неосальверсану. Санітарний поїзд не привезе його в більшій кількості. Мій чоловік у розпучі. Ми знаємо, що в Берліні або Відні можна дістати його. Виникла думка, чи не поїхати б мені туди й привезти ліків. Під охороною Червоного Хреста я перебилась би напівне. Д-р Рихло був одушевлений цією ідеєю, а другі лікарі також. Д-р Рихло, сан. шеф Дієвої Армії звеюнувся до Петлюри, Андрій до Петрушевича. Зразу не було ніякої відповіді. Згодом прийшла відповідь, що з Берліну привезуть неосальверсан літаком та що нема вже грошей на дальші такі видатки. Мені розуміється приємніше не робити вдруге такої важкої подорожі.

Познайомилась із сотником-лікарем д-ром Гайдукевичом, що придільний моему мужеві. Він симпатичний і енергійний на вигляд. Рік тому, як оженився і має сина, що його ще не бачив. Я розпитала його про родину і незабаром приїде він мені, сяючи зо щастя, світлинку свого сина. Як жаль, що я не могла йому привезти вісток про його сім'ю! Якби я була прочувала, хто тут живе в тривожній журбі за своїх, легко могла була це зробити. Та й другі старшини говорили те саме. Майор Клюб, іта-

лієць розказував, що страшенно турбується жінкою, українкою, що перебуває в Відні. Підполк. д-р Ямполь, командант однієї з лічниць, сказав мені сьогодні зо слезами в очах: „тільки кілька стрічок від жінки а я працював би з подвійною охотою“. А всі працюють дуже тяжко. Хвиля тифу змагається з дня на день, а бракує майже всіх лікувальних засобів. Цілій армії загрожує зараза, а тут немає ні однієї, ні ліків. Стрільці приходять часто босі до лічниць, але й тут не можна їм дати нічого. Смертність росте з дня на день. Люди погано відживлені. Коли вже приїде той санітарний поїзд із Відня? Я очікую його з нетерплячкою.

Сьогодні перепроводжуємось на нову квартиру. Чоловік не матиме так далеко ходити, а тому, що маємо дві кімнати й кухню, хочу урядитись по домашньому.

2. жовтня. Ціле місто святочно прибране прапорами. Має приїхати Петлюра з Петрушевичем. Андрій був рано на інспекції однієї з лічниць Вертаючись, дістав дроші. Мимо цього поїхав до канцелярії, але там зробилось йому так зле, що мусів вернутись додому. Д-р Гайдукевич боїться, чи не плямистий?

3. жовтня. Ніч була страшна; д-р Гайдукевич сказав мені, що мій чоловік не перебував би тифу з огляду на його вік та його серце, що ослабилось дуже на італійському фронті. Рано гарячка впала! Хвала Богу! Варитиму дома, щоб він міг краще відживлятися. Господиня була настільки ввічлива, що дала мені в розпорядження кухонну посуду.

20. жовтня. Щодо помешкання ми дуже вдоволені, наша господиня йде нам у всьому на руку. Їй цілого населення Винниці гаряче бажання, щоб стрільці тут залишились. Старшини і стрільці стрічають всюди симпатії. Зрештою життя трудне, бо все дорожє з дня на день. Грошей дуже мало. Військо живе буквально кашею й

юшкою. Помимо цього люди славно держаться. Мало є випадків недбалства в службі, а тільки поодинокі дезерції.

Андрій вертається додому в пригнобленому настрою. Через вічне пересування війська вже ціла армія заражена тифом. У лічницях нестача ліжок, постелі, зовсім немає пралень і дезинфекційних уряджень. У лічниці, де командантом є д-р Ямполь, стараються завести шевську і кравецьку робітню, пральню, але цей примітивний варстат не вистачає цілком природно при такім масовім напливі хворих. Поїзди привозять безпачинно важко хворих і вмираючих. Їх мусять класти на солому, бо нема де їх примістити. Команданти шпиталів при кожному новому транспорті в розпучі.

Мимо пересторог трапляється, що здорові стягають із мертвих мундури й черевики і заражуються в цей спосіб. Всі публичні будинки, канцелярії, церкви, повні погані. Ізда трамваєм приносить із собою завжди небезпеку зарази. Чоловік мій вертається з кожної інспекції заувивлений. При тім усім не маємо зовсім теплої одежі. Я виїхала тільки з ручними пакунками і взяла всего кілька змін білля. А тут уже позиміло на добре. Ходжу в старій військовій блюзі Андрія, а вночі накриваюсь футром, що його влягає чоловік на інспекції. Перу й прасую білля сама, бо це ще одинокий засіб дезинфекції. Але коли ми не захворіємо, то це буде чудо.

25. жовтня. Лічниці, влаштовані на триста хворих, мусять приймати зверх тисячки. Бракує вже й санітарного персоналу, бо більша його частина захворіла. Всі лікарі страшенно перепрацьовані. Д-р. Гайдукевич захворів на запалення горла, як це показалося пізніше. Але розуміється, всі думали спершу, що це тиф. В Андрія є малярія, гарячка виступає що три дні.

27. жовтня. Приїхав сюди мій шурина Осип; з великими труднощами вдалось йому дістатись із

Відня до Кам'янця. Також приїхав і Ціріц. Осьві, а також диктатор Петрушевич переликані виглядом мого мужа. Шурин радить йому докопче взяти собі відпустку. Але Андрій заявив, що не може лишити тепер армії при таких страшних санітарних відносинах. Знов мав сильний атак малярії, так що лише з напруженням усіх сил міг взяти участь у засіданні, що в ньому рішалося чи Гал. Армія має сполучитись із Денікіном.

Шурин відїхав другого дня вранці. Я ще післала вночі до д-ра Ямполера, щоб передав листа до дружини.

7. листопада. Врешті приїхав санітарний поїзд із Відня через Могилів. Чоловік мій вислав особною дресиною д-ра Гайдукевича до Могилева, щоб переговорив із командантом, бо той хотів конче їхати до Кам'янця й передати там поїзд, згідно з інформаціями з Відня. Рано стрінула я на вулиці д-ра Новака із старшиною жандармерії, що ескортував поїзд. Новак розказував, що в дорозі мав різні труднощі. Швейцарський майор від Міжнар. Червоного Хреста зворохобив сестер і санітарний персонал, щоб вертались із дороги, бо в Україні немає для них відповідної безпеки. Він мусів ужити різних намов, щоб спонукати їх до дальшої подорожі. Він вражений поголосками, що кружляють тут про злуку з Денікіном. На його думку це виключене. Він має з Відня приказ триматись при Петлюрі. Щодо д-ра Карабая, то він зголоситься до служби в мого мужа. Андрій приділив його до лічниці д-ра Новака.

8. листопада. Сьогодні ми відідали санітарний поїзд. Він ще стоїть на двірці. Нам удалось персоналу, головни сестер успокоїти щодо їх поборів.

10. листопада. Андрія закликали до Кам'янця, щоб упорядкувати одноціло відносини санітарної служби.

11. листопада. Тільки мій муж відїхав, коли знов зинився у нас д-р Новак і просив мене ще раз із сестрами переговорити. У них виникли знову сумніви. Вони чули, що їм будуть виплачувати платню великими банкнотами, але малої вартости. Я зробила все, що могла і мені вдалось їх бодай на хвилино успокоїти. На щастя привіз санітарний поїзд також одну мою валіску. Зимових річей там нема, але принайменше білля.

12. листопада. Сьогодні була я в лічниці д-ра Ямполера, щоб відідати сестру Червоного Хреста, що приїхала санітарним поїздом і зараз таки захворіла п'ятнистим тифом. Тут знайшла я самі стурбовані обличчя. Ямполер розказував мені, що в Винниці була збірка старшин і на ній обговорювано, чи лучитись із Денікіном, чи ні. А коли вже військо починає мішатись до політики, то невідомо, як зложиться майбутнє. Він не припускає, щоб мій муж міг вернутись до Винниці. Дороги вже відтіті денікінцями, бо з людей, що він їх вислав на закупню до поблизу сіл, вернулось тільки кількох. Ямполер просив мене виїхати з його лічницею, що перша виїздить із Винниці. Я подякувала йому за добру волю й поїхала до канцелярії мого мужа, щоб там довідатись, де він тепер є. Безко-нечним рядом минали мене вози та наше військо — картина відвороту. Др. Гайдукевич заявив мені також, що це початок кінця. Начальний вожд, ген. Тарнавський приарештований, бо хотів сполучитись із Денікіном. Настрої в армії поділені. Одні хочать сполучки з Денікіном, другі за всяку ціну хочать витривати при Петлюрі. Андрій перебетсь напевне до Нач. Команди і він радить мені їхати з Нач. Командою, зглядно з ним разом. Чи поїдуть возом, чи залізницею, не знає, але радить спакувати річі. Я вернулась додому і спакувалась, але з якими почуваннями, можна собі уявити. Знов розділе-

на з мужем, у краю, що його мови не знаю...

На мою превелику втіху приїхав вночі Андрій. Він не встиг уже доїхати до Кам'янця, бо дорога перервана. Возом вернувся до Винниці.

17. листопада. Прийшло до спокуси Гал. Армії з Денікіном, коли Денікін впевнив її про самостійність у союзі з ним. В лічниці часто чула я вискази жовнірів: „краще союз із чортом, ніж впасти в руки полякам. Вже не маємо сили боротись, лише трохи б нам відпочати“.

20. листопада. Настав ніби спокій. У лічниці працюють знову спокійніше. Денікін обіцяв дати гроші, харчі й білля. До всіх командантів мають приділити старшин із денік. армії, як звязкових.

Я теж зголосилась до праці в санітарному поїзді. Поїзд привіз із собою повне улаштування на 200 ліжок і обилля санітарних засобів. Призначено нам жіночий ліцей і ми вже вкортці приспособили його до прийому хворих. Працювали без уриву. Лікарі й сестри не мали ані помічних сил, ані підвод. З тяжким трудом перевезли матеріал із двірця до міста. Виявилось, що не можна в місті дістати соломи. Щойно по довгих короходах дістали ми потрібну солому. Так само з великим трудом удалось роздобути дров, щоб варити для персоналу і для хворих. Вкінці лічниці була готова. Цих двісті ліжок, це була капля в морі. Але ми могли приютити принайменше старшин і цивільних урядовців та доглядати, як слід. Ми й мали дійсні, порядні ліжка з чистим біллям, добрі дезинфекційні апарати, далі скріплюючі засоби, вкінці необхідні харчі, каву, чай, кондензоване молоко, коротко кажучи, в порівнянні до других лічниць це прямо санаторія. Та ще завдяки нашій лічниці могла Гал. Армія запастись на місяці санітарним матеріалом.

22. листопада. Із сестрами й рештою санітарного персоналу ми мали великі клопоти. Вони приїхали з Відня, думаючи, що Україна це земля медом і молоком пливуча. Тепер вони пічим невдоволені. Підчас подорожі в Україну терпів персонал всякі невідгоди, зате мав безмежну свободу. Приїхавши сюди, думали, що та свобода буде ще більша близько большевиків і не можуть погодитись із дисципліною, що панує ще в Гал. Армії.

(Далі буде).

„РЕВОЛЮЦІЯ ЙДЕ“

це назва нової повісти ГАЛИНИ ЖУРБИ

(авторки нагородженої літературною нагородою повісти „Зорі світ заповідають“)

ЯКА ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ З ДРУКУ

Ціна I-го тому повісти „РЕВОЛЮЦІЯ ЙДЕ“

230 ст. друку 2-20 зл. з пошт. пересилкою

Замовляти у В-ві „БАТЬКІВЩИНА“ Львів, Чарнецького 8.

Листування.

Евгенія Гловацька, Устечко. Передплата заплачена до кінця 1938. р. Ми з тепер видали 3 ріжні альбоми з кольоровими зображеннями в ціні по 3,20 зл. без порта. Приніс на муштарду, подамо в черговому числі.

Ольга Малласт, Елбані. Передплата за 1938. р. через д-ра Галана, Філадельфія ми одержали. Журнал висилаємо під 1. січня ц. р.

Климентина Кукурудза, Манастирська. Передплата заплачена до кінця 1937. р.

Ганна Паславська, Катовиці. Передплата заплачена до кінця червня 1938. Галина Дядюра, Луцьк. Вирішено до кінця 1937. р.

Укр. Жін. Т-во ім. Лесі Українки, Ледвин, Моп. Передплату на 1938. р. ми одержали. Досі вислали на руки п. Пошмен. Форми можете замовити на підставі купонів, що є в „Л. Х.“ кожного кварталу. Чотири форми дістанете безплатно.

Марія Лехицька, Нью-Йорк. На днях вислали ми вам Лікарський Вісник. Дальші публікації пошукаємо.

Олімпія Пашенко, Дубно. За парні дякуємо, піде в черговому числі.

Наталка Козицька, Прага. Листівку вишлемо ще раз.

3 клубового життя

Дня 31. січня була клубова кімната заповнена по береги. „Літературний рік 1937“ називалась тема, що її мала обговорити Лідія Бурачинська.

Референтка почала від поезії в минулому році, що могла занотувати дивно мало поезій. Правда, два чоловічі поети, Наталя Лівницька-Холодна і Святослав Гординський виявили себе дуже цікаво. Їхні збірки виказують свіжу тематику і поглиблення поетичного чуття. Одні з них, як знімею, нагороджена цього року. Поза ними слід відмітити „Прокляті роки“ Ю. Клена. Та інші поети як Богдана Жарського „Шлях пілігрима“, Олеся Бабія „Остання офіра цісарів“ не вносять нічого нового. Окремо відмічено „Літературні пародії“ Феді Триндіка, як дуже вдалу спробу літературного „перелицювання“.

Однак найбільше вивідала себе в минулому році новела. Референтка підтягнула під цей жанр також коротке оповідання й нарис, щоб дістати перегляд усієї „короткої прози“. На першому місці поставила Ю. Косача, цього річного лавреата. Його „Чарівна Україна“ це не тільки завершення його творчості, але й найкраща поява минулого року. Поруч нього поставила „Ногатник“ Ю. Липи і „Людину покірну“ Л. Мосендза. Інший вже характер має збірка Ростислава Єндика „Регіт Ар'єника“ та Софії Парфанович „Ціна життя“. Зовсім незважаючи збірка В. Кархута „Шукати життя“ заслуговує на увагу. Дуже приємна лектура це збірка В. Бірчака „Золота скрипка“ і Федора Дудка „Дівчата очайдушних днів“. Цікавий і надійний дебют М. Романішина „У гранатових горах“. Легкі й сензаційні оповідання І. Зубенка „За кулісами життя“.

Повість виявила себе менше в 1937 році. На першому місці поставила референтка Ю. Косача „Чад“, що зображує життя нашого підлітка: Галина Журба видала другий том трилогії „Революція йде!“, що зовсім слушно сдержав нагороду ім. Стефаніка. Ірина Вільде „Бе восьма“ вже призабулася, та ця повість належить також до минулого року.

Дуже цікаво змальоване тут життя нашої гімназійної молоді. Варті відмітити дебют молодого письменника Р. Саняка „На розпутьї“. Це історія одної галицької інтелігентської родини. Улас Самчук розчарував усіх своєю повістю „Кулак“. Так само „Сон тіні“ Наталени Королевої не сповнила тих сподівань, що їх покладають на письменника її читачі. „Жовті Води“ Миколи Голубця виказують зовсім окремі і те дуже вдалі підхід до історичної повісті. Цікава дуже повість канадійського письменника Г. Іваха „Голос землі“.

Після відчиту деклямувала школа Лесі Кривницької. Гали Голубродська відчитала уривки з Ю. Клена, Лесі Цибрух і Ірини Николішини з П. Лівницької-Холодної. Наприкінці Лесі Кривницька прочитала дещо із „Слів на каменях“ Св. Гординського.

Дискусія була дуже оживлена. Др. Марія Деркачева кинула думку, що варто б створити жіноче видавництво для перевидання таких цінних, а вже призабутих письменниць, як Олеся Пчілка, Любова Яновська, Грицько Григоренко.

В черговий понеділок зібрався членки послухати гутірки про моду, що її провадила п. Елія Олесницька.

П. Елія, що й „Новій Хаті“ часто служить порадами й досвідом, привязалась із цього завдання знаменитого. Спершу подала характеристичні прикмети весняної сільветки. Це є поширені рамена, коротша спідниця і яркі зіставлення красок.

Назавгал сільветка жінки в 1938 є дуже молодеча. Все в неї коротке, струнке, зграбне. Жакети при комплектах скорочуються, часто перемінюються в блузку, педеринки й камізьдкі лабірають ярких красок, щоб оживити одноманітне тло костюму чи плаща.

Оживлення в красках досягають також колірним зіставленням капелюхів, шалика й рукавичок. Часто допасовують до цього й черевки, що будуть цього року в усіх можливих красках.

Наприкінці ілюструвала це референтка моделями з журналі на весну й літо 1938. Присутні ставили ще різні запити.

Українська родина не може обійтись без одинокого українського родинного ЧАЄ О П И С У ілюстрованого щиронаціонального тижневика

„НЕДІЛЯ“

Адреса: Львів, Ринок 5, тел. 293-83.

Місячна передплата 1 золотий. Оказові числа даром.

Багатоілюстрований двотижневик **НАЗУСТРІЧ** журнал літератури і мистецтва виходить у 1938 р. за редакцією Святослава Гординського і порушує всі життєві проблеми української національної культури. Участь беруть найкращі українські письменники і мистці.

НОВИНКИ В КУХОВАРСТВІ.

Курс, що його розпочала Наталка Гаврих у клубі „Нової Хаті“, не можна назвати куховарським. Припускає назвати куховарським. Бо припускає, що курсантки вже з куховарської справи. А курс „Нової Хаті“ хоче подати тільки найновіші напрямні сучасної підживи, ріжні удішення й новинки. Бо куховарство, як і кожна практична діялка, постійно змінюється, модернізується.

Оцей курс повинок почався вже 10. ц. м. П. Наталка Гаврих задемонструвала на показі канапки. Тепер у сезоні буфетів і домашніх прийнять це актуальна справа. Воно й притягнуло мабуть цікавих, бо показ відзначався небувалою скількістю слухачок.

Референтка поділила канапки на гортоші, накладки й бушетки. Докладний опис роботи й приписів містимо з цього числі. Та побачити, як воно робиться, це друга справа й тому слідкували всі з зацікавленням за роботою п. Гаврих. Спершу виконала референтка тортону канапку й приважила її важким предметом, щоб спрасувалась. Маса вже була приготувана перед тим на гарілках. П. Гаврих звернула увагу на ріжні коліри маси (шинка рожева, сир із бичками морелевий, оселедець сірий, сир із прирізом зелений) і як їх комбінувати з собою.

Пізніше приступила до канапок накладаних. Модні тепер канапки малі, але високі. На підклад із печива, намащеного якоюсь масою, накладаємо інші маси в сполучі з кусником городини, грибок. Все це треба також достосовувати красками і смаком до себе.

Прибираємо ці канапки майонезом. Для тієї цілі задемонструвала п. Гаврих золотий мішочок із металевим шприцом, що знаменито майонез витискає. Мішочок можна пошити самому, а металевий кінець купити за дешеві гроші. Так само можна тим мішочком витискати канапкові маси на малі канапки „бушетки“.

Третій рік канапок наложений гордовинною салаткою.

Поміж тим присутні ставили референтці ріжні запити.

Черговий показ, що демонстрував зразкове накривтя стола, відбувся 15. ц. м. Дальший буде дня 24. ц. м.

Курс триватиме до кінця червня і обійме 15 показів. Участь у ньому коштує 6 зл.

Українки! Передплачуйте двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

що виходить 14 рік під редакцією Олени Кисілевської.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ має найкращих співробітниць із усіх частин світу.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ вчить українське жіноцтво, як має у цих важких часах сповняти своє велике завдання супроти Бога й Батьківщини.

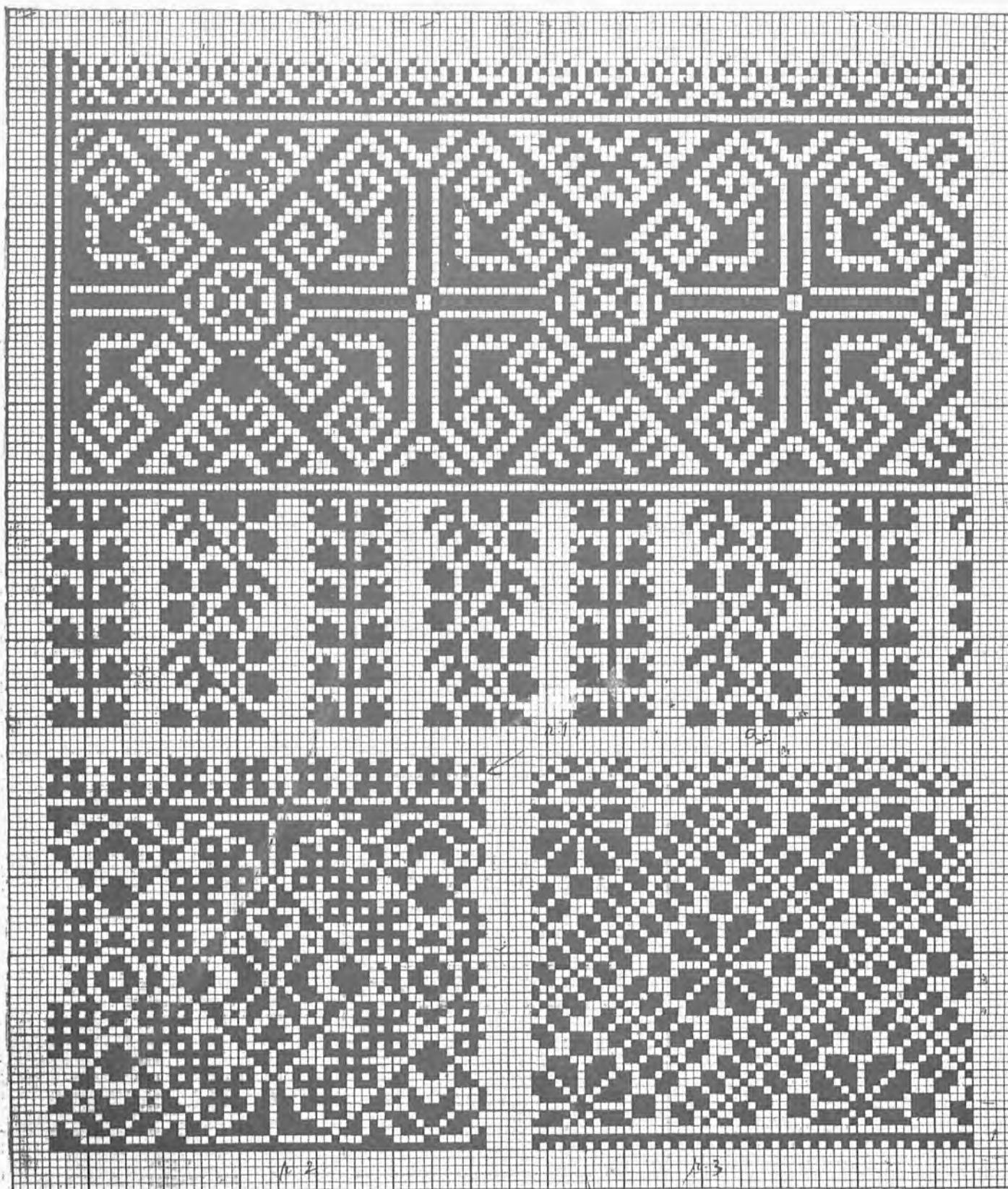
„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ є найкращим приятелем і найліпшим дорадником своїх читачок.

Колегія, що редагує „Жіночу Долю“ складається зі знаних фахових літ. сил. Річна передплата 7 зл. Адреса редакції: КОЛОМІЯ, вул. ЗАМКОВА 37.

Під тою самою редакцією виходить вже шестий рік найкращий, популярний двотижневик для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“

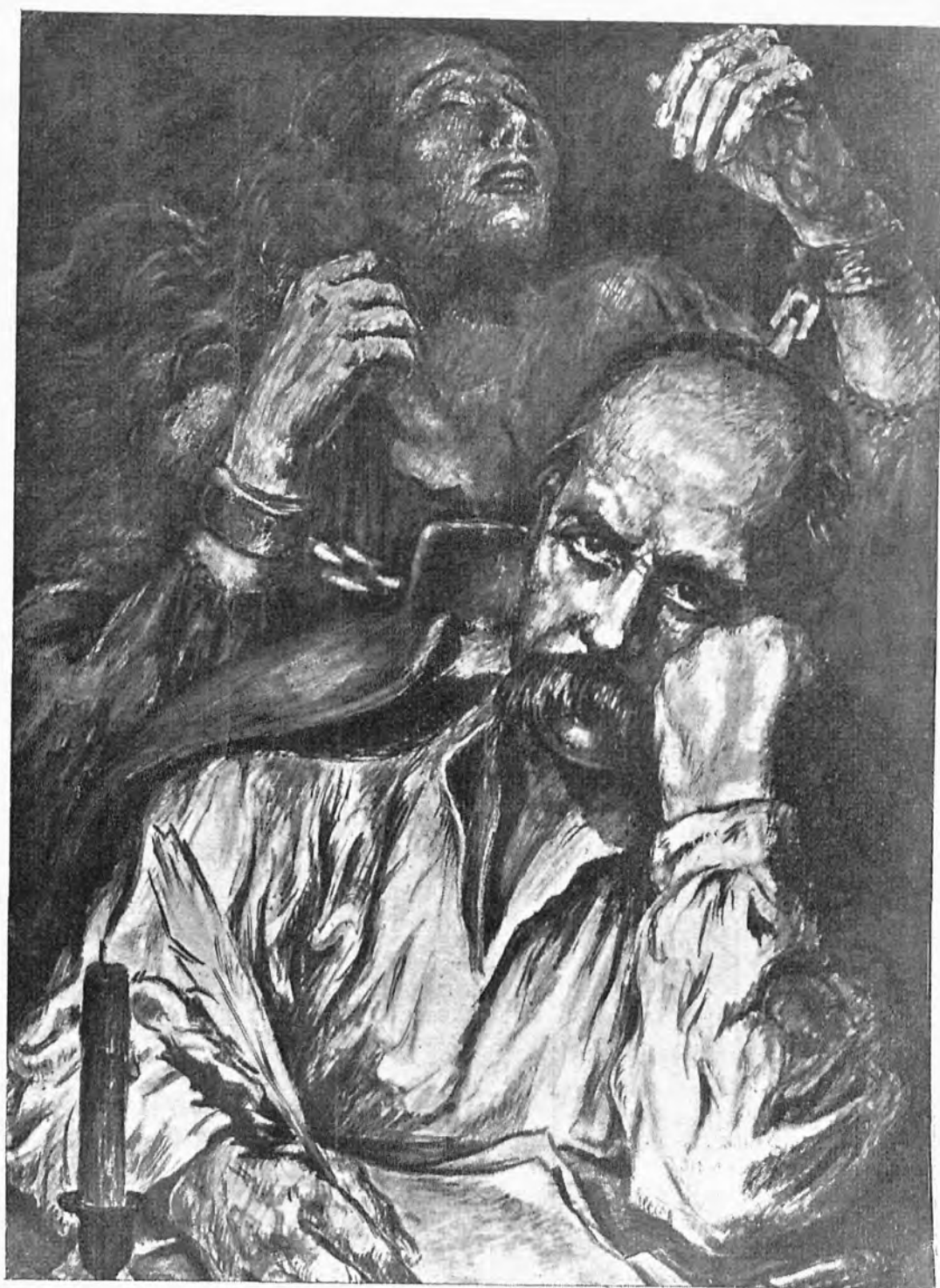
Передплата на рік тільки 2 зл. Обидва часописи разом 8.50 зл. річно.



Взори з Сокальщини.

Ч. 1. Взір із рукава жіночої сорочки на Сокальщині. Ч. 2, 3. Вставки з жіночих сорочок на Сокальщині.
(Із збірки Етногр. Музею СС. Василянок).

НОВА ХАМА



Ч. 5

1938

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:

Книгарня „Базар“

Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Рукописи просимо присилати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не повертає і в тій справі не
дискутується.

З М І С Т:

СТ. СІРОПОЛКО: К. Толстая-Юнге.

До дискусії

Серед наших письменників

М. ОМЕЛЬЧЕНКО: М. Божук-Штефуцова

УНА: Чи ми справді не вміємо ба-
витись?

Н. ГАВРИХ: Приняття

На чому можна заощадити

Некулінарні приписи

О. БЕРЕЖНИЦЬКА - БУДЗОВА:

Городниче наряддя

Форми для всіх

Рецензії

З нашого досвіду

Модний poradник

Як приймати гостей

Трохи сміху...

Приписи

Л. БУРАЧИНСЬКА: В чотирикут-
нику смерті

ІЛЮСТРАЦІЇ:

К. Юнге, Т. Шевченко: Дві дівчи-
ні. Т. Шевченко: Криниця. О.
Ржепецька. Показ накриття сто-
лів (2 іл.). Городниче наряддя
(2 іл.).

Рисунок на окладинці кисти Алли
Лисянської.

Нові книжки

Taras Schewtschenko, der ukraini-
sche Nationaldichter. Берлін 1937.
Накладом Т-ва Прихильників Укр.
Нар. Інституту в Берліні. Ст. 70.

Щойно минулого року заноту-
вали ми англійське видання про Та-
раса Шевченка. А вже рік опісля
появилася подібна публікація у ні-
мецькій мові.

Вона різниться від попередньої
не тільки мовою. Але й тим, що
приносить збірку віршів і листів
поета в гарному німецькому пере-
кладі.

На зміст книжечки зложились
статті д-ра Карла Маера, профе-
сора з Кенігсбергу, д-ра Густава
Шпехта з Берліна та д-ра Зенона
Кузеля, професора Укр. Наук. Ін-
ституту в Берліні. Кожний із уче-
них обговорив іншу рису Шевчен-
кової особистості. Д-р Маер за-
сував підложжя, що на ньому ви-
ріс Шевченко. Сплився на україн-
сько-російському антагонізмі та як
він відбивається у Шевченковій
творчості. Д-р Шпехт порівнює
Шевченка з рядом інших поетів
світової літератури. Його стано-
вище так тісно зв'язане з долею
власного народу, що він являється
його символом. Д-р Зенон Кузеля
з'ясовує появу Шевченка на тлі
його сучасників.

Hanna Kutschabsky: Im Geheim-
zeichen der Otamane. Roman. Junge
Generation Verlag, Berlin 1936. Ст.
300.

Нещодавно занотували ми ні-
мецьку повість Г. Койца про Укра-
їну. А тут уже появилася друга.

Явище безумовно радісне. Бо
популяризація нашої справи при
помочі чужої літератури досі не-
використана. А має безмежно ба-
гато виглядів.

Повість Ганни Кучабської має
одну велику прикмету: що її писа-
ла українка.

Це справді прикмета. Бо вона
не лише добре знає терен і людей,
але також чуттєво зв'язана в сере-
довищем повісті. Українська пар-
тизанка в 1920 р. змальована тут
широко. Авторка виводить різні
типи наших отаманів, від порив-
частого Трепета аж до авантюер-
ного Козиря. Над усім цим видні-
ється постать таємничого „сотни-
ка“, що неначе дух поневоленої
України, окрилює весь визвольний
рух. Але все це лише постаті тла.
Головну роль грає хлопчик Міша,
що блукає між одним повстанчим
загоном і другим, розносить в'їстки
й доручення, а в суті річі шукає
своєї пропащі сестрички. Оцей
Міша, що „мірить гостинці“ своїми
малими ноженятами, пізнає багато
людей. Його щире дитяче чуття,
що живо сприймає всі повстанчі
успіхи й невдачі, зворушує кожно-
го читача — а чужинця зокрема.
Цією наївною теплою нав'язана
ціла книжка. Акція йде жваво,
а навіть напружливо. Отже є
всі вимоги, що їх ставить чужин-
ний читач до книжки з іншого се-
редовища: вона не нудить, зацікав-
лює й зворушує.

Але й поза цією прикметою
книжка вартісна. Можна сказати,
що в українській мові не маємо так
суцільно написаної повісті з виз-
вольної війни. Композиційно вона
бездоганна: пошуки за сестрою це
внутрішній вузол, що зростається
в одно з долею повстанців. Психологічно вона правда, не так добре
опрацьована. Хотілось би може ви-
разніше бачити постать сотника та
його роботи. Але це може прида-
вило б малу постать Міші, що ви-
ражається чуттєво й безпосередно.

Невідомо чи авторка працюва-
тиме далі в чужій мові, що її — до
речі кажучи — опановує бездо-
ганно. Воно побажане, коли зважи-
ти, як добре вміє підійти під пси-
хіку чужинного читача. Та водно-
час варто перекладати її й на укра-
їнську мову. Її книжки будуть для
українського читача милою й ціка-
вою лектурою.

Л. Б.

Ст. Сірополко

Катерина Толстая-Юнге та її спогади про Т. Шевченка

(З нагоди 25-ліття смерті К. Юнге).

2. лютого ц. р. минуло 25 років від смерті Катерини Юнге, доньки графів Федора та Настасії Толстих, що, за признанням самого Тараса Шевченка*), найбільше прислужилася його визволенню з тяжкого заслання.

Катерина Толстая (по чоловічі Юнге) була п'ятнадцятилітньою панночкою, коли вперше зустріла в домі своїх батьків Т. Шевченка, і з того часу завязалась між ними щира прязнь, між іншим, на ґрунті малярства.

Двадцятьдва роки після смерті Т. Шевченка К. Юнге надрукувала в російському журналі „Вѣстник Европы“ надзвичайно теплі спогади про Т. Шевченка, Миколу Костомарова**) і багатьох визначних учених і письменників що були частинами гостями в домі її батьків. Згодом спогади К. Юнге вийшли окремою книжкою під назвою „Воспоминанія 1843—1863“ (Книгоиздательство „Сфинкс“ XV+1 п. + 488 стор.) Рік і місце видання не подано.

Тут я маю намір подати в своєму перекладі на українську мову ті місця з „Воспоминанія“ К. Юнге, де мова йде про Т. Шевченка, щоб у той спосіб вшанувати її пам'ять з нагоди 25-ліття її смерті, а разом із тим, з нагоди Шевченкових днів, уможливити українському громадянству докладно познайомитися із спогадами К. Юнге про Т. Шевченка.

Але раніш дозволю собі навести тут декілька даних із біографії К. Юнге.

К. Юнге народилась 24. листопада ст. ст. 1843 р. в Петербурзі. Мабуть, від свого батька, що був славним різьбарем і малярем, К. Юнге переняла здібности до малярства, якому й присвятила все своє життя. Особливо славились її

малюнки на фарфорі та тканині. 1882 р. К. Юнге відкрила у Києві курси декоративного мистецтва разом із підготовчими класами малярства та керувала ними до 1887

некролозі про К. Юнге (в ч. 18. газети „Русскія Вѣдомости“ за 1913 р.) вказав на те, що розмови з нею були правдивою насолодою для людей різноманітних спеціальностей,



Катерина Толстая-Юнге.

р., а потім переїхала до Москви, де була професоркою малювання в Строганівській школі прикладного малярства. Живучи в Москві, К. Юнге була в дружніх зносинах з декількома визначними українцями, як, напр., професором московського університету Миколою Стороженком, бібліотекарем московської школи малярства та різьбарства Олексієм Новицьким (пізніше член Всеукраїнської Академії Наук в Києві) і ін. Саме О. Новицький в

чим власне й пояснюється те, що кожний, хто випадково познайомився з К. Юнге, ставав постійним її відвідувачем і щирим прихильником.

Ще молодією панночкою К. Юнге визначались різносторонніми талантами, теплотою серця та веселою вдачею, а тому не диво, що її друзями ставали нерідко люди, значно старші за неї віком, як це було з Т. Шевченком, М. Костомаровим та іншими.

*) Див. „Дневник“ Т. Шевченка; запис 13. червня 1857 р.

**) Про М. Костомарова К. Юнге вмістила свої спогади також у журналі „Кіевская Старина“, 1890 р., ч. 1.

Ж. 2103

„Давно в родині нашій, — так починає К. Юнге свої спогади про Т. Шевченка, — говорили про Шевченка. Його гірка доля хвилювала навіть нас, дітей. За допомогою М. О. Осипова*) моя мати навізала з поетом анонімне листування. Коли Олександр II став царювати, батько мій подбав про те, щоб виклопотати прощення поетові й мистецтві-академістові, але цар власноручно викреслив Шевченкове ім'я зі списку політичних злочинців, що їм мало бути оголошена амністія. „Його не можу простити, — так, кажуть, цар при цьому промовив, — бо він образив мою матір“. Все ж батько подав прохання цареві. За деякий час мати моя дістала лист від Шевченка(**).

Вся родина Толстих жила думкою, чи буде звільнений Шевченко, чи ні.

Офіційний папір прийшов десь о годині одинадцятій вечора. Ми, діти, уже спали. Нараз тітка будить нас. „Що таке?“ — викрикуємо ми. — „Радість! радість!“... За одну хвилину готові біжимо ми в залю, впадаємо в обійми матері та Миколи Осиповича, що підкидує нас вгору... Всі в один голос кричать: „Звільнений! Звільнений! Шевченко звільнений!“ Сують нам якийсь папірець. Батько притягує нас до себе, обличчя у нього світле й радісне. Розлягся по залі вистріл, — то відкрили пляшку шампана, і ми з сестрою ніби тільки тепер пробудилися, починаємо кричати з радости та крутитися по залі.

Мати негайно надіслала Шевченкові щасливу вістку і дістала від нього радісний лист*).

У серпні 1857 р. Шевченко виїхав із Новопетровської кріпости, але змушений був затриматися в Нижньому Новгороді, чекаючи дозволу на візд до Петербургу. Графиня Толстая дізналась про те, що Шевченко опинився в Нижньому Новгороді без грошей. Щоб здобути для нього коштів, гр. Толстая влаштувала у себе театральну виставу, що відбулася, за спогадами К. Юнге, 13. квітня 1857 р.

„Великою подією в моєму житті був приїзд Шевченка, нашого

*) Микола Осипович Осипів — товариш Т. Шевченка, був своєю людиною у графів Толстих.

**) К. Юнге наводить далі лист Т. Шевченка до графині Н. Толстої з дня 22. квітня 1856 р.

*) Далі К. Юнге наводить лист Т. Шевченка до гр. Н. Толстої з дня 9. січня 1857 р.

довгожданого Тараса Григоровича. Батько, здається, поїхав на двірця зустрічати його, а ми дома з завмиранням серця чекали, дивлячись у вікно, і, як звичайно буває, прогавили, так що вигук когось: „приїхали!“ заскочив нас несподівано. Ми не встигли вибігти назустріч, як Тарас Григорович уже увійшов у залю. Середнього росту, скорше огрядний, ніж худий, з широкою бородою, з добрими повними слізь очима, він простяг до нас свої обійми. Всі ми були під впливом такої повної, такої світлої, зворушливої радости! Всі обіймалися, плакали, сміялись, а він міг тільки повторити: „Серденьта мої! Друзі мої!“ і міцно пригортав нас до свого серця*).

За декілька днів у нас був обід на пошану Шевченка. На тому обіді були присутні, крім наших спільних друзів, ще багато його земляків-українців, між іншим і Марко Вовчок. Говорилось багато чудових і зворушливих промов, говорив і мій батько. Шевченко був так зворушений, що від сліз не міг кінчити своєї промови, але це шанування не могло стерти вражіння тієї першої зустрічі, поривчастої, радісної, любовної, яка звязала нас тривкою, нерозривною приязню.

Т. Г. Шевченко був, як дитина, доброї душі, привітний, довірливий; кожна дрібничка його тишила; кожний міг обдурити і експлуатувати його. Не дивлячись на все зло, на всю несправедливість, що їх зазнав він у своєму мученицькому житті, віра його в людей і в добро не захиталась; ні краплини злосливости не зродилося в його грудях. Він багато разів казав нам: „Я тепер щасливий, що усім і все простив! За все, що я витерпів, тепер винагороджений“.

Великий поет що дав дитині ім'я друга, коли ходили з ним по Василівському острові, шукаючи за красою природи та знаходячи її в зломаній галузці, у відблиску зорі, — хто з нас був молодший душею?

*) К. Юнге допустилась тут одної фактичної неточності: Т. Шевченко, як видно з його „Дневника“, приїхав до Петербургу 27. березня 1858 р. і просто з двірця поїхав на квартиру свого приятеля Михайла Лазаревського, і тільки на другий день о 6. год. вечора поїхав до гр. Толстих. Про свою зустріч із гр. Толстими Т. Шевченко у „Дневнику“ записав так: „Більш сердечно й радісно не зустрічав мене ніхто, і я нікого“. Очевидно, К. Юнге у своїх спогадах і описала саме цю свою першу зустріч з Т. Шевченком, що відбулася в домі її батьків 28. березня 1858 р.

Влетить, бувало, до нас Тарас: „Серденько, беріть олівець, ідемо“. — „Куди саме?“ — „Та я тут дерево знайшов, та ще яке дерево!“ — „Господи, де це таке чудо!“ — „Недалеко, на Середньому проспекті. Та ну-бо йдемо скорше!“ І ми навісточки зарисовували у свої альбоми „дерево на Середньому проспекті“.

Прийдемо ми додому, забере-мось на жовтий диван, у напівтемній залі, і поллються його запальні промови. Із слізьми у голосі повірив він мені свою тугу за батьківщиною, рисував широкий Дніпро з його віковичними вербами, з легкою душогубкою, що пливе по його старезних хвилях; змальовував проміння вечірнього сонця, що золотить уквітчаний зеленню Київ, вечірній присмерк, що легким серпанком оповивав українські ночі: срібло над сонною річкою, тиша, завмирання... і враз тьохкання солов'я, іще й іще... і несеться чудовий концерт по широкому просторі... „От де б пожити нам з вами, серденько!“ Довелось мені потім пожити там і бачити любов йому Україну, але не було зо мною його, дорогого нашого Тараса Григоровича.

З найменням Шевченка, крім гідного його друга Щепкіна*), що з ним ми проводили незабутні вечори, повстає в моїй пам'яті образ африканського трагіка Айра Ольдريدжа, що вніс свою частку поезії й теплоти у наш неприязнений гурток. Він приїхав до Петербургу взимку 1858 р... Це була щира, добра, безжурна, довірлива і любляча дитина. Ольдريدж своєю вдачею був дуже подібний до Шевченка, що з ним він близько зійшовся. Бувало, увійде Ольдريدж своєю швидкою, енергійною ходою і одразу запитає: „А артист?“ — Так називав він Шевченка, бо кожна спроба його вимовити Шевченкове ім'я кінчалася на тому, що Ольдريدж, заходячись сміхом над своїм даремним зусиллям, повторяв: „О, ці російські ймення!“ Ми посилали за Тарасом Григоровичем. „Артист“ з'являвся. Крім подібності характеру, у цих двох осіб було багато спільного, що викликало глибоке співчуття одного до одного: один замолоду був кріпаком, другий належав до погорджуваної раси; і той, і другий зазнали в житті багато прикрого й образливого, обидва гаряче любили свій знешчасливий нарід... Особливо памятли мені сеан-

*) Михайло Щепкін, славний актор, був приятелем Т. Шевченка.

си в майстерні Шевченка, коли він малював портрет трагіка*).

Без нас із сестрою їм не можна було обійтися, насамперед тому, що як не була промовиста їхня міміка, але все ж могла бути потреба в поясняльному слові; подруге, — і це головне, тому, що нас тяжко було позбутися, коли б того й бажали вони. Ми з сестрою мостилися з ногами на турецькому дивані, Ольдридж сідав на стілець проти Шевченка, і починався сеанс. Декілька хвилин чутно було лише скрип олівця об папір, але хіба міг Ольдридж всидіти на місці? Він починав рухатися, ми кричали йому, щоб сидів спокійно; він кривив гримасу, — ми не могли здержатись від сміху. Шевченко сердито припиняв роботу. Ольдридж приймав сполохане обличчя і знов сидів деякий час нерухомо. — „Можна співати?“ — питав він нараз. — „Та цур йому, нехай собі співає!“ Починалась зворушлива, тужлива муринська мелодія, що поволі переходила в більш живий темп і кінчалася несамоовитим джигом, що його витанцював Ольдридж посеред майстерні. Після того Ольдридж показував нам цілі комічні побутові сцени (він був чудовим коміком). Тарас Григорович захоплювався його веселістю і співав йому українські пісні; завязувалась розмова про типичні риси різних народів, про подібність народніх переказів і т. д.“.



Тарас Шевченко: Дві дівчини.



Тарас Шевченко: Криниця.

„Як тільки Костомаров приїхав до Петербургу, ми, зрозуміла річ, побажали познайомитися з ним. Виявилось, що це не так то легко: Микола Іванович рішуче відмовився знайомитися з „графами“. — „Але це нічого, — сказав Шевченко, — нехай собі кирпу гне, а ми його піймаємо. Поїдьмо до Публичної Бібліотеки, він там щодня займається, там я вас з ним і познайомлю. Не бійсь, сам до вас запросяться“. Так і зробили. Від того часу Костомаров почав бувати у нас, за рідким винятком, щодня...

Новий рік зустрічали у нас. Гостей майже нікого не було, і ми провели час особливо затишно й приємно. Памятаю, що Шевченко, як ми висловлювались, „трохи підгуляв“. Тоді він бував дуже жвавий і обовязково починав будьякий спір із Миколою Івановичем. Я попадала в захоплення: безмірна спокійність одного і гарячість другого виявляли контраст незвичайно комічний. Шевченко схоплювався за стільця, бігав по кімнаті, а Костомаров цілком спокійно говорив: „Ні, почекай, — скажи, відкіль ти це береш? З яких джерел? Ти, Тарасе, нісенітницю мелеш, а я тобі говорю речі, доказані в тих книжках, що з них ти тільки міг черпати“. — „Та Боже ж мій милий, що мені з твоїх джерел!... Брешеш ти, та й годі!“ Вони були такі близькі між собою, що про них власне можна було сказати: милі лаються, тільки бавляться.

Одного разу якось Тарас Григорович розказував нам: „Приходжу

я вчора до Костомарова, він сам відчиняє мені двері: — „Чорти, каже, тебе принесли перешкоджувати мені займатися“. — „Та мені, кажу, тебе не дуже й потрібно, я зовсім не до тебе прийшов, до твого Хоми. Хочу передати поклін твоїй матусі, а до тебе й діла у мене нема“. І що ж? Після такої зустрічі ми з ним просиділи до ночі. Я хочу відійти, а він не пускає“.

М. Костомаров сповістив К. Юнге, що в той час перебувала в Дрездені, про смерть Т. Шевченка ось яким листом (лист датовано 2. березня 1861. р.):

„Я тепер стаю вісником печальної події, Катерино Федорівно! 26. лютого о 5.30 год. ранку помер наш поет Т. Шевченко. Вже біля двох місяців тому зясувалось для нього, що тиснення в грудях, на яке він жалівся ще літком, це водянка. Тиждень тому здавалось йому, що відчуває себе краще, і навіть купив собі годинник, — а його раніш ніколи в своєму житті не мав. У суботу 25. лютого йому стало погано, під вечір полегшало. Ранком почувив себе добре, напивсь чаю, зійшов згори до своєї майстерні, щоб працювати, але упав: віддав Богові душу. Відправили похорон в Академічній церкві, де був я вперше після того радісного ранку, що його ми разом провели колись на Великдень. Декілька промов, виголошених українською, російською і польською мовою, свідчили про значіння, що Шевченко придбав у всіх трьох сполучених під російською

*) Портрет цей знаходиться в Третьяковській Галерії в Москві.

державою словинських пародів. Особливо гарна була промова польська, що віддавала справедливість тій ненависті українців до поляків, яка прозирає в творах Шевченка. Шкода, що з академіків ніхто не промовив про нього, як про товариша і маляра, ніби-то він і не був ним. Залишився лише поет. Та й взагалі Академія неначе була до нього холодна. Я не бачив знайомих облич академічного світу, що їх зустрічав колись у вас дома. Навіть великого творця новгородського пам'ятника, Микешина я там не помітив. Зате університет виявив до нього (Шевченка) надзвичайне й несподіване співчуття. Аудиторії тоді були майже пусті. Труну Тараса несли студенти до самого смоленського кладовища, так що можна було думати, що ховають університетського професора, а не артиста-маляра. Українці мають намір перевезти його згодом на Україну. Вічна пам'ять поетові-страждальникові, що придбав собі невмірущий вінець слави тяжким горем. (Далі йдуть три нерозбірні слова). Уживання риму в багатирських розмірах звело його в могилу. Лікарі, що брали участь у консіліумі перед його смертю, однодушно запевняють, що одна ця слабкість могла знищити таку героїчно збудовану натуру. Інакше він, що пе-

рем'я стільки лиха, що пережив стільки злиднів і зневаг, дожив би до глибокої старості. Як жалкую, що той проклятутий рум був причиною єдиної в житті нашому негеди в той пам'ятний день, коли Тарас удавав у лиця на набережній Ваську Буслаєва, новгородського удалця. Ми помирились, або краще сказати, зійшлись без виявлення непорозуміння. Але рум не залишено. Восені, зійшовшись із Якушкіним*), Тарас пив чарки запевітні, як відро завбільшки, говорячи гіперболічною сучасною мовою*.

„Моя тітка, Катерина, — так кінчає К. Юнг свої спогади про Т. Шевченка, — також докладно описала смерть і похорон Шевченка. Вона говорила про ті огірчення, що прискорили смерть. Огірчення ті, що внаслідок їх він, як каже тітка, і запив, причинила йому історія із славизацією Ликерою. Вся була покійкою в знайомому Шевченкові домі, — молода, здорова хохлушка. Захеплений мрійник сплів собі цілу песню на грубій канві: просту дівку він, своєю поетичною уявою, перетворив у чисту, безпосередню представницю українського народу, з яким він прагнув злитися, який хотів сполучити з інтелігенцією. У

*) Павло Якушкін, російський етнограф, був приятелем Т. Шевченка.

тій дівчині він бачив і запоруку іділічного особистого, довгожданого щастя. Тітка і друзі попереджали його, але він не слухав, не вбив, і Ликера стала його нареченою. Тарас Григорович прохав тітку, щоб вона у себе примістила Ликеру до шлюбу, але вона, знаючи ту дівчину та передбачаючи всьому тому злий кінець, не погодилась, проте допомогла нареченій знайти помешкання і влаштуватись там. Шевченко щодня бував у неї, але ніколи не залишався у неї пізніше дев'яти годин вечора, щоб не компрометувати дівчини, яку поважав і так високо ставив. І не раз світлим надіям поетам брутально покладено кінець: він застав Ликеру на місці злочину з льокаєм. Коли вона побачила, що поладити тієї справи вже не можна, нахабно відповіла: „Невже я пішла б за тебе, такого старого та поганого, як би не дарунки та не бажання стати паненою!“ У занадто глибоке болото упав він із тієї височини, куди занесли його орлині крила! Цього не міг він перенести — і запив... Тітка кінчила свій лист: „ще щастя, що він перед смертю знав про визволення кріпаків, хоч воно і не було проголошене, але він знав, що буде“. Гірко плакали ми по нашому бідному дорогому Тарасові*.

До дискусії

Доля ніколи не була для нас лаєва. Як на глум дала нам багаті, родючі землі, вкрасила їх лісистими горами, смугою моря, перетикала лентами рік і... пустила на нас заздрих сусідів.

І сьогодні діти України — може найкращі скитаються по чужих краях.

Трудно самотній, молодій людині, відкиненій на сотні кілометрів від рідного краю, заспокоїти тугу за сердешним словом, дрібною теплотою, щоб ogrіти злеватіле серце? Чи не цим виправдати нам легководущі подружжя — там далеко — наших інтелігентних дівчат з постеруновими, чи громадськими писарями?

А чи вина не є за нами, тими, що остали в краю? Чому в чужий світ, у безнадійні мазурські піски

пускаємо молодь саму? Вони йдуть туди ради куска хліба. А чейже в кожній родині знайдеться хтось, що міг би провести, налагодити товариське життя, господарку, перебути перші найтяжчі місяці з ними.

Мусимо відновити давні традиції товариського життя. Відновім традицію безпретенсійних, веселих, передвоєнних забав по Бесідах, Народніх Домах, де гулялося до рана у дешевих батистових суконках. Чи нинішнім скрутним часом не підходили б саме під лад „п'яніки“, коли то мамі складали на перекуску „полумиски“, щоб їх діти дешевим коштом весело забавились?

„Одна з багатьох“ писала про „пачки“, що нікого до себе не допускають. А воно повинно бути саме обов'язком таких гуртків пригорнути, загригти заточенця.

Коли не дамо молоді нагоди зійтися і пізнатися, мусимо дуже обережно осуджувати їх подружжя з чужими. Тільки дуже сильні характеристики можуть устоятись у боротьбі з життям; людина, а ще молода, як

квітка пнеться до тепла і світла, а коли не бачить правдивого сонця, гріється коло штучного. **Е. К.**

Працюю вже кілька літ на заточенні й досі я незаміжня. Мала я нагоду обсервувати мішані подружжя й дійшла до переконання, що людина така затрачує свою мову, свою народність, стає чужою між своїми й для своїх.

Однак більше оправданою й зрозумілою річчю вважаю, коли заточенка повинчається з чужинцем, ніж коли мужчина, що має лекшу змогу знайти собі дружину між нашими дівчатами, оминає її, шукаючи щастя між чужими.

Щоб така актуальна справа подруж заточенців, порушена в „Новій Хаті“, набрала реальних прикмет, пропоную зїзд всіх заточенок й заточенців підчас вакацій у Львові. Відтак спільну прогулянку на Гуцульщину. Довше перебування з собою, спільне переживання, довели б до реалізації такого важного питання. **Заточенка.**

*) Цими двома голосами закінчуємо дискусію про подружжя заточенців. Хоча є ще в нашій теці кілька відповідей та їх зміст покривається з тими, що вже поміщені. Наші висновки з дискусії подамо в черговому числі.

СЕРЕД НАШИХ ПИСЬМЕННИЦЬ.

Відповідь Олени Ржепецької на нашу анкету передаємо у формі гутірки. Від її „Вічного Полуми“ вже минуло sporo часу. Хочеться почути, чи не підготувала письменниця знову щось нового?

Ірина Вільде не відзвукнулася на наші запити, а на відповідь Софії Яблонської. Чи це не цікаво? Почути думку двох наших письменниць про таку важку справу! Може зацікавить вона й інших представниць нашого письменства?

Олена Ржепецька, Варшава

Пані Олена „впадає“ щороку на кілька днів до Львова. Все переїздить у наші гори, або якесь купельницє. Вдвідує наших лікарів, бо хоч живе в Варшаві, то до наших має особливе довіря.

Її біла голова вже добре нам відома. Та жвава весела вдача, що некаче кепкує з тих білих кучерів. Невтомно працює думка, жваво пливе нитка розмови з нею.

— Над чим тепер працюю? Саме докінчую оповідання „Гук“. Це назва взята з косівського водонаду, знаєте? Переходи молодого хлопця підчас війни. Але вже крутяться по голові інші сюжети. Маю їх стільки! Кожна подорож, кожна прогулька приносить усе нові й нові. От тепер їду на Волинь, що мені особливо близька. Хіба пам'ятаєте моє оповідання „Над берегами Гориня“? Саме в ті околиці вибираюсь.

Знаю, що письменниця особливо радо відвідує Гуцульщину. Питаюсь чи не їде звідтіля.

— Ні, тільки що вертаюсь із Глинян. Чому саме з Глинян, дивуетесь? Гостювала там у милої при-

ятельки. Та часу не марнувала! Знаєте як? Ходила до суду. Справді! На різні розправи. Особливо селянські. Бо властиво не знаю галицького селянина. А в суді бачимо селянську душу навиворіть. Всі спори за межу, за спадщину, за „даліменти“, всі клопоти селянського життя розгортають тут „на сивих“.

Питаюсь про пляни письменниці.

— Мрію тепер про драму. Мажуть мені різні постаті нашої буващини. Спершу захопилась було Гальською Острозкою, та коли зясувала собі, яка це була пасивна істота — лише зняряддя в ворожих руках — закинула думку. Маю іншу на приміті.

Письменниця жаліється, що її галицька публіка не розуміє.

— Життя не вільно тут малювати, як воно дійсно є. Про те не випадає писати, а інше знов може не подобатись. А життя не питає, тільки лізе на очі всіми своїми справами. Чи не краще було б насвітлювати все?

Питаюсь ще про спосіб писання.

— Пишу скоро. Коли тема мене



Олена Ржепецька у Підлютому.

захопить, не можу визволитись від неї, доки не виляю її на папір. І це теж не сміє довго тривати, бо мене знеохотить. Не дбаю про жанр. Не вмію сказати собі: маю написати повість, чи новелю. Ні! Пишу, як цього тема вимагає. **Л. Б.**

Отвертий лист до Софії Яблонської-Удінової

Мила пані Софіє!

Коли б я не вчинила була одного насилля на своїй натурі, не погамувала була себе й зараз відписала була на Вашу відповідь на анкету в „Н. Х.“, то поперше, з огляду на Вас ніякий журнал не помістив би мені її а якби знайшлись якісь Ваші „вороги“, що помістили б її, то ми з Вами, хоч так мало знайомі, осталися б хіба до віку непримирними ворогами.

З цього, хіба прочуваєте, як схвилювала була мене Ваша відповідь. Мене особисто? Ох, ні! Як жіночку? Трохи. Як ту, що займається літературою? Так, найбільше. Цю майже образила.

Але досить цих вступів. Ото ж, пані Софіє, описуєте нам із Китаю, яка Ви примірна господиня і дружина. Головне дружина. Як дбаєте про „настрій“ у хаті, як піклуєтесь тим, щоб Ваш чоловік мав у пору обід і прийому родинну „атмосферу“. І з питоною Вам милою усміш-

кою признаєтесь, що це стається коштом Вашої літературної праці, бо ж Ви не можете дозволити, щоб Ваш чоловік аж „відчував“ те, що в нього жінка письменниця.

Гаразд. Кожне століття світило прикладами про примірних, ідеальних дружин. Чому ж наше не має їх мати? Але уявіть собі, що справи представляються віце верза. Уявіть собі, що Ви є дружиною славного маляра, чи письменника. Знаєте, що Ви є дружиною славного маляра, чи письменника. Знаєте, що тоді вимагав би від Вас Ваш чоловік і весь загаль? Ви мусіли б ради розвою його таланту зректися свого особистого життя, мусіли б зійти в тінь і жити тільки відблиском його слави. Ба що більше! Коли б Ви хотіли запротестувати проти цього, то Вас зараз признали б за „негідну“ дружину для того талановитого чоловіка, а його зовсім чужим називали б „дещасним у родиннім співжитті“. Ви й Ваші діти

мусіли б ходити на пальцях тоді, як він творить, уступатись йому з дороги тоді, коли він хоче шукати „вражнь“.

Так мужчини вміють вимагати! Ми жінки, навіть ті обдарені іскрою Божою, навіть ті „виїмкові“, чи незвичайні, не вміємо сягнути по ролі тих що задля них жертвують. Ми хочемо завсіди тільки жертвуватись.

Ух, аж чую зо всіх сторін голоси:

Навіщо тоді така „вища душа“ виходить заміж? Навіщо вяже світ чоловікові, що на її місце міг би собі знайти добру дружину? На це питання можна б відповісти питанням:

А навіщо женяться мужчини-артисти, малярі, музики, письменники? Звичайно, щоб жінка перebrала на себе всі їх буденні клопоти, а вони, щоб могли віддатись спокійно своїй творчій праці. З тих самих мотивів і жінка-мистець мо-

же хотіти вийти заміж. Нехай чоловік, оцей наш вірний друг, турбується тим всім, що могло б нас відірвати від нашої мистецької праці, нехай він старається створити нам таку атмосферу, так унормувати відносини, щоб ми могли працювати.

Кобилянська каже в одній своїй фантазії про жінку-артистку:

Миколая Божук Штефуцова

Українське жіноцтво стратило молоду, талановиту письменницю, що недавно вмерла на Закарпатті. Згасла на варті для добра свого народу, працювала аж до останньої хвилини перед смертю, як учителька народної школи в Рахові.

Коли я збирала вірші закарпатських письменників, присвячені Т. Г. Масарикові, звернулася і до Миколая Божук-Штефуцової, бо знала, що її вірш, присвячений Президенту-Визвольникові був надрукований у часописі „Наш Рідний Край“ в Ужгороді. На свій лист і дістала я декілька її віршів і лист, що з нього витяги й приведу тут, замість некрологу...

„Народилась я в Малім Бичкові на Закарпатті 3. січня 1907. року. Батьки мої селяне-господарі. Закінчила учительський семінар в Ужгороді у 1928. році. Вчителюю при народній школі... На моє запитання, хто на неї мав вплив, відповіла:

„Найбільше враження зробили на мене своїми творами Тарас Шевченко, Леся Українка і Ольга Кобилянська. Почала я писати в 1924. році, вірші друкувала в дитячих часописах „Пчілка“ і „Наш Рідний Край“, однак і до нині найбільшою перешкодою являється брак відповідної преси в краю, де могла б я містити свої вірші, а це впливає до певної міри і знеохочує. Другою, не менше важною перешкодою являються — матеріальні обставини, що примушують мене боротись із ними, а на це витрачаю майже всю свою енергію, а до того ще й стан мого здоров'я підірваний... Таку трагедію переживала молода, талановита поетка, що була окрасою Закарпаття і вложила б цінні скарби до нашої культури.

Товариство „Просвіта“ видало в 1930. р. збірку віршів Миколая Божук, під наголовком „Поезії“. У збірці молода поетка звеличує красу природи рідного краю, весну і кохання, при чому взорується на народних піснях. М. Омельченко.

— Шкода було б цю артистично закроєну душу силою втискати у формат пересічних жіночих вдач.

Шкода Вас, Софіє, на те, щоб Ви власноручно готовили чоловікові обід, вишивали, садили цвіти. Маєте до цього досить китайців. Але от що... я свого чоловіка й синка ледве перевиховала в тім напрямі (не забувайте, що вони теж ата-

вістично обтяжені деякими поглядами на ролі мужчини в родині), що в них мама і жінка займається літературою, тому вони здебільша повинні не тільки самі про себе, але й про неї подбати, а Ви тимчасом своєю відповіддю зовсім збунтували мені їх. І що тепер буде?

Ваша Ірина Вільде.

Чи ми дійсно не вміємо бавитися?

„Нова Хата“ писала у січні про культуру товариського життя. А „Діло“ принесло майже рівночасно у жіночій сторінці питання: „Чи вміємо бавитися?“ „Культувиємо товариське життя“ — писала „Нова Хата“ — „Усміхніться“ звернулася п. Х. К. з спеціальним зазивом до молоді. Наші читачки якось мовчки прийняли статтейку, зате „Діло“ містило ще: павів образений голос оборонця молодих, відповідь п. Х. К. та голос п. М. В. Д. — Пише при тім „Діло“, що має ще декілька голосів, надісланих переважно з педагогічних кругів.

Мій Боже! Що за явище? Оце пишуть про молодість переважно старші і не „як то бувало“ — нарікають, що вона надто „розбрикалась“, — а протинно журяться, що вона сумна і не вміє бавитися. Це старші так, — а молоді? Одна її частина скаже, що тепер за важкі часи на те, щоб займатися такими справами. — Таких знайдете саме поміж тим найзавзятішими, що так захоплюються запорізьким гумором і силою козаків, які зміли сипати дотепами — завішені на гаку. Захоплюються, уважають це героїзмом, але самі не мають крихітки почуття гумору, а на тих, хто бавиться дивляться з погордою. Хоч у розмові признають, що бавитися можна.

Але це тільки одна частина молоді. Знайдете й інших. Таких, що мають зрозуміння, що треба забавитися, шукають розваги по вечерницях, але не вміють визволитися від своїх турбот. Боюсь, чи турботи не переросли їх і чи не за слабі вони до того життя, що його несе нам хвиля. Бо часи важкі і треба бути дуже сильним, щоб подолати їх із сміхом.

Але є теж між молодію такі, що хоч не омивають глибших і важчих сторінок життя, вміють сміятися і життєрадісний сміх не є їм чужим. Тільки, на вечірній салі знайдете їх у меншості, бо їх поле молодечої розваги поза балетовою салею. Ніде правди діти, як колишє осередком молодечих розважених жартів була салея — тепер правдивим осередком — спортова площа, басен, чи лещатарські терени. Шукаєте молоде-

чого сміху? — Знайдете його на Соколі в таборах, знайдете на лещатарській прогульці, в лещатарській домівці у Славську. І не тільки сміх — знайдете теж дотеп і гумор.

Але... ніде правди діти, на балетній салі ця молодість змайоризована — „золотою“, змученою, що вміє усміхатися тільки іронічно і тією другою частиною молоді, що шукає сміху й радості, але не вміє їх знайти. Не вміє знайти, бо не може забути турбот. Але не вміє про них забути, бо не вміє з піким навізати товариського контракту. Причина? На: уже стільки, що на великих вечерницях більшість собі чужа, а з „чужими“ так зразу повести оживлену розмову, це вже товариське мистецтво, штука, що її, кажучи по спортовому, треба „трениувати“. А це можна тільки на товариських сходинах у менших кружках. Тому то й „дансінги“ по клубках усе краще вдаються під оглядом гумору. Якось усі звикають до себе більше, отже й язики розвязуються.

Не без того, що теперішній танок зовсім інший чим давніше. Скільки різи на рік танцювали наші мами? А ми? Дансінг за дансінгом. Танок збуденний, перестав бути таким романтичним. А сам танок і мелодія? Хіба не завважуєте, що салея при тангу і при вальсі інакше виглядає? Мелодія танга — якась істерично сумна! Сама собою гасить сміх. А вальчик, навіть найбільше „мольовий“ має в собі повно райдужних надій. Так як і молодість тих часів, коли вальс панував вперше, мала більше причин до райдужних надій, ніж сьогоднішня.

І тому думаю важко нинішній молоді сміятися. А коли сміється вона, то це є доказом її сили і відпорності на усі невзгоди. Треба вірити, що це тільки зовнішні обставини та брак товариського співжиття, товариської культури не дають усій молоді проявляти своєї життєрадості на вечірній салі. Треба вірити, що вона настільки відпорна, що навіть найтяжчим часам протиставляє свій сміх.

Уна.



ПОРОШОК ДО ПЕЧЕННЯ
ВАНІЛЕВІЙ ЦУКОР
САНІТА АДРІЯ
ФАБРИКА У КРАКОВІ

Наталка Гаврих

ПРИНЯТТЯ

Приняття можуть бути такі різнородні, що трудно вичислити всі можливості. Але є певні засади, що їх ми самі створили, а радше життя і обставини серед яких живемо. І їх мусимо до певної міри триматися. Приняття можуть бути більше офіційні, де зібрані гості навіть не знаються. Це будуть всякого роду другі снідання, прим. по якимсь з'їзді чи науковим конгресі і т. д. Дальше йдуть якесь урочисті обіди чи вечері з нагоди іменин. Поза тим ідуть всякого рода підвечір'ки, тепер такі модні чайні вечори чи пополуднева чорна кава, скромні другі снідання, но і буфети.

Перейдім по черзі всі можливості:

Прошене друге снідання.

Година 12—3, *lunch* це звичай англійський. В осібній кімнаті, при переході до їдальні подаємо настійку. гарячі закуски, рідше канাপки.

При столі: Супа чиста в чашках — круглі палочки і т. д.

Vol-au-vent з горішком, бруксельскою, каляфіором.

М'яса по англійськи: розбеф, бефштики, баранячий хребет, підлива, ярина, салата.

Легкий десерт: крем, суфлет, сирівка овочева, овочі. В сальоні чорна кава, $\frac{3}{4}$ чарки лікеру, або коняку раз.

Характеристика других снідань:

1. Чиста юшка, а може не бути. Мала скількість ярин, м'ясо темне, т. зв. перекуски яринні між зупою а другим, легкі десерти, чорна кава, лікер.

Стравосписи на прошене друге снідання:

1. Грінки з мозком, юшка помі-

дорова чиста, півфранцузькі палочки, яринний букет, розбеф з рушту в гарнітурі яринній, сирівка овочева в овочевих кошачках, чорна кава.



Стіл на друге снідання. Помаранчевий обрус. Накриття — кремовий фаянс із помаранчевою обвідкою. По середині таця з ріжними канাপками. Біля кожного накриття овочева салатка в видовбаній помаранчі.

2. Борщ у чашках, круглі палочки з кмінком, *rol-au-vent* з яриною, філети на грінках, салата селерова, крем морелевий зо сметанкою, чорна кава, лікер.

Прошені обіди.

У нас година між 2—5, заграницею 7. в вечір. Обід у зіставленні не різниться від другого снідання, має лиш 2 м'яса, одно зимне, одно гаряче, одно темне, одно ясне. Приклади стравосписів:

Осінь, зима:

Сирівка з моркви, чорний хліб.

Яринна юшка на росолі підправлена жовтками, горошок птисьовий.

Риба в галяреті, татарська підлива, французька салата.

Заяць у природній підливі або:

Куропатви печені, червона капуста з вином, гогодзи з хроном, кульки бараболяні.

Суфлет із яблук.

Весна — літо.

Сирівка яринна — хліб.

Юшка шпарагова, грінки смажені.

Смажені курята, кульки з бульби (молода бульба), зелена салата.

Волова полядниця в півфранцузькій тісті, салерова салата в майонезі, бараболя по французьки смажена (фрідки).

Вечері.

Тут є вже досить велика розбіжність. Вечеря не рівна вечері. Прошена пишна вечеря не різниться від обіду. Модна т. зв. „бріджова“ вечеря мусить бути приготована наперед. Складається з малої скількості страв, переважно зимних. Пані дому може весь час бути з гістьми.

Приклади стравосписів:

Телятина в галяреті з овочами, французька салата, хліб, чай, солодке печиво, овочі або сирівки овочеві.

Є тепер модний ще один спосіб подавання вечері це т. зв. стоячі вечері, дуже зближені до буфету.

Буфет більш толеранційна форма прийняття, що дозволяє на різного роду відхили, приносить улегшення пані дому, дозволяє на довільне угруповання гостей.

Зберім у точках всі плюси модного буфету:

1. Різнородність накриття.

2. Різнородність потрав.

3. Свобода для пані дому і спокій підчас побуту гостей.

4. Довільний вибір страв для гостей.



Із показу накриття стола:

Стіл для підвечір'ку. Столова плита гладка, оріхова. Під кожне накриття вишита серветка. Порцеляна з вишивковим узором із крамниці О. Ониська. На тарілках дрібні тісточки. Біля кожного накриття половинки грейп-фрутів.

5. Служба лиш збирає брудне начиння і змиває.

6. Мала кімната може служити для великої скількості осіб.

7. Довільна скількість гостей.

8. Довільне і вільне угруповання гостей.

На цьому скінчили б ми більші прийняття. Залишилися нам ще такі різноманітні, пополудневі, популярно й коротко звані „чай“, чи „чорні кави“.

До чорної кави подається найдрібніші легкі тісточки, торт крайний у малі кусники, а на кінець лікер. Подаємо в сальоні. Стіл накриваємо малими серветками, на середину під цукорницю кладемо більшу серветку. Лікер на таці разом із чарками. Тісточки на малих тарілочках. Коли сподіємося мішаного товариства, то подаємо до вибору чай і канапки, або чорну каву.

Ще лишається підвечірок для дітей:

Какао з пінкою і тісточки.

Сирівки овочеві і креми в помаранжевих чашках.

Літом овочеві напої з тісточками.

Морежене, крихкі тісточки.

Чай подаємо в чашках.

Вкортці це були б усі можливі прийоми.

На чому можна заощадити?

Зростаючи доріжжя не раз наводить нас перед очі що конче. Справді, на чому можна ще заощадити? Хіба чогось видаємо забагато? А все тут і там не стає й заощадити треба. Від чого починаємо?

Передовсім від дрібних щоденних видатків. Оці сотики, що їх щодня видаємо, здаються таким незначним видатком! А в числі дають на місяць поважну суму. Щоденні харчеві закупи повинні господарині докладно обдумувати й контролювати. А там, де є в домі запаси з поля чи городу, провідувати їх зужиття.

Харчі.

Чи вміємо добре обходитись із харчевими продуктами?

Це питання неабиякої ваги.

Знаємо, що городовину треба тонко обирати, щоб не пропадали цінні складники з лушпиною. Бараболо найкраще варити в лушпині. Знаємо, що вивару з ярини не можна відливати, а зуживати до запражок чи юшок. Але чи вміємо використати рештки? Наприклад городовина з юшки покраяна в кістку й заправлена оливою з сої та жовтком, дає смачну майонезову салатку за 50 сот. А цукор, що лишається по чаю в чашках? Навпевне дало б то з пів кг цукру на місяць. Лушпина з яблук може нам дати здоровий овочевий оцет. Вложити її до слоїка з водою й зав'язати. А вивар із лушпини з цукром дасть нам шклянку галаретки за 25 сот.

Чи застосовуємось над тим, що краще смажити на смальці, а що на маслі? Чи знаємо, що деякі

страви так само смачні з одним, як і з двома яйцями?

Світло.

Коли в нас світло електричне, провірмо чи всюди нам треба сильних жарівок. Може вистачать нам слабші? А коли світимо нафтою, то чи потрібно нам більше ламп, чи одної?

Опал.

Коли палимо деревом, провірмо чи воно сухе. Коли ні, поставмо його висушити. Вугля треба також обмірковувати при купні. Краще купити добру якість. Ліпше згоряє й більше дає тепла. Дівчина палить у печах механічно, накладаючи все однакову скількість вугля. Достосувати це до погоди. Часом треба більше, часом менше напалити. Під кухню не все треба сильного вогню.

НЕКУЛІНАРНІ ПРИПИСИ

Пані дому часто нарікають на легковаження їхньої праці зо сторони мужів. Послухаймо, яка їх думка! Ото знайшовся який, що видумав припис на ідеальну паню дому й твердить, що застосувавшись до нього забезпечує собі кожна родину щастя.

Отже зразкова пані дому повинна бути:

1. Підготована до ведення хати ще перед шлюбом. Всяка наука на спільному господарстві чоловіка за дорого коштує.

2. Ощадна так, щоб уміла провадити хату без задовження. Щадити повинна не лише на домашніх видатках, але й власних сукнях. Повинна провадити точні рахунки так, щоб кожною хвилі могла вказати мужові свої видатки. Не ображуватись за контролю.

3. Точна при кожній нагоді. Рахуватись із часом чоловіка й прочих співмешканців. Повинна вставати разом з усіма й сідати до снідання зовсім убрана. Скоро вбиратись на візити.

4. Чепурна й чиста для власного чоловіка, а не лише для гостей.

5. Дбайлива за чоловіка й дітей не лише при чужих, але також у щоденному житті.

6. Дискретна. Не розказувати про сварки своїх сусідів і не нарікати перед чужими на чоловіка, або дітей.

7. Всякі непорозуміння зо служницею повинна сама полагоджувати. По можності не підчас обіду й не при гостях.

8. Громадською працею займатись тільки тоді, коли цим не терпить чоловік, чи родина.

9. Коли чоловік вертається додому, повинна повитати його завжди усмішкою.

10. Не боронити мужеві, або дітям забав чи розривок дома. Інакше шукатимуть їх поза домом.

А коли те все виконає, може числити на вдячність і пошану пана дому.

Як? спитаєте. А пан дому не має ніяких обов'язків?

Так ланове думають. Але про те вже ми подбали й виготовили листу його зразкових прикмет. Ось вона!

Отже пан дому повинен бути:

1. Добрий і справедливий для свого оточення. Не приймати увагу й спіку жінки, як щось само собою зрозуміле, але все пам'ятати про признання.

2. Вертатись додому спокійним і погідним. Нерви жінки, подразнені дріб-

ними домашніми клопатами, не зносять похмурого обличчя.

3. Вибачливий для евентуальних нестач у домашньому господарстві. Не реагувати на них трісненням дверми, але доброзичливою завагою, або й порадою.

4. Убраний все чисто й обголений порядно. Дрібнички свого одягу повинен сам ховати, щоб не знав де вони находяться і не зловився, шукаючи.

5. Точний не лише у фаховій праці, але й у приході додому. Коли відходить, повинен сказати куди йде й коли його можна сподіватись.

6. Щедрий. Чоловік повинен визначити жінці суму на її власні видатки. Коли не вірить, скільки дім коштує, повинен сам провадити домашні рахунки й тоді переконається.

7. Охочий до помічі й направи різних дрібних браків. Помагати жінці, коли праця йде понад її сили.

8. Дбайливий. Повинен також подумати про розваги для жінки й дітей.

9. Щирий. Обговорювати з жінкою і свої фахові клопоти й не затаювати нічого перед нею.

Коли пан дому поспробує бути таким один рік, щастя домашнього вогнища запевнене.

Ольга Бережницька-Будзова

На городничі теми

Городниче наряддя.

До городових робіт у квітнику потрібне таке наряддя.

1. Рискаль 27×21 см., сталевий, гострий, на ясеневому або буковому держаку. (Рис. 1).

2. Гралі, 4-зубі до розкидання погною. (Рис. 2).

3. Лопата 19×20 см., до згортання сміття.

4. Дві сталеві сани до сапання й зрушування землі. (Рис. 3 і 4). Одна ширша, півокругла або прямокутна 14×10 см., друга менша, повздожня, двобічна, з вилами до розкривування землі між рослинами.

5. Граблі 32×7 см., сталеві, густі (10 зубів) з закривленими зубами.

6. Тачки бляхові або дерев'яні.

7. Ручні пазурці до полання. (Рис. 5).

8. 2 кілки дубові 15 і 12 см., до садження розсади. (Рис. 6).

9. Ручня лопатка до пересаджування рослин.

10. Ручні грабельки до зрушування землі між дрібними рослинами.

11. Стежкар до роблення стежок. (Рис. 7). Зробити його з лиштви й дощечки 60×25 см.

12. Серп або ножиці (спеціальні) до стрижання трави.

13. Ножиці (секатор) до обтинання рож, кущів і квітів. (Рис. 9).

14. Ніж (городничий).

15. Ножиці до живоплоту.

16. Ручна шприца (сикавка) до кроплення рослин.

17. Камінь до гострення городничого наряддя.

18. Поливаник (10-літро-

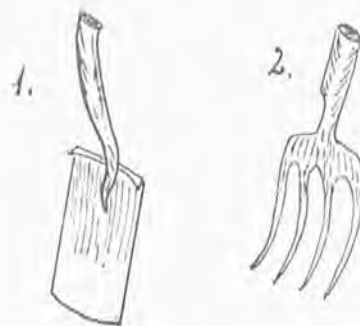


Рис. ч. 1. Рискаль.
ч. 2. Гралі.
ч. 3. Сталева сана.
ч. 4. Сталева сапа.
ч. 5. Ручні пазурці.
ч. 6. Дубовий кілок.

вий) бляховий із ситком до підливання.

19. Мітла, березова до замітання стежок.

20. Мітла рижева до змігання сміття з травників і грядок.

21. Довбня з твердого дерева до стежок.

Кожному городникові потрібні теж тички й палички різної довжини й грубости, щоб прив'язати до них рослини, личко (рафія), довгий, грубий шнур, щоб визначити клумби й грядки, а також садити під ряд, кілька вазонків, 2—3 дерев'яні скри-

почки (20×20×40 см.) під засів квіткового насіння.

Городниче наряддя купувати якнайліпше. Хоч воно дорожче, зате триваліше. Найліпше є наряддя Вольфа, а зокрема т. зв. „тягнуче“ (рис. 8. тягнуча сапа), що ним легко орудувати, бо лише волочитись його по землі. Воно заощаджує час і силу.

Після покінченої роботи слід кожне наряддя якнайточніше вичистити, зшкробати землю й бोलото, обтерти або висушити, щоб не заржавіло, а на зиму мастити оливою або іншим товщом.

Наші діти мусять бути ошадні!

Ошадність то прикмета, яка по війні набрала особливого значіння, а в деяких народів стала обов'язковою національною чеснотою. Силою ошадності німці двинулися з упадку переможених та і далі не перестають шадити. Тим більше потрібна ця прикмета народові в нашому положенні. Здані самі на свої сили, мусимо розвивати свої національні цінності, мусимо ставати самовистарчалні на всіх ділянках — а до цього приведе нас тільки ошадність. Мусимо привикнути до неї та мусимо виховати і наших дітей на ошадних людях. Мусимо вчинити це не тільки з огляду на їх матеріальне добро, але й з огляду на їх щастя і краю долю взагалі. Річ у тому, що рівнобіжно з ошадністю розвивається в людині також друга прикмета, яка є основою життєвого успіху: сильна воля. Про цінність цієї прикмети не треба й говорити, звертаємо тільки увагу на цю цікаву і незвичайно просту, хоч психологічно досить складну справу: Досить, щоб розумна мати навчила

слабовільну дитину відмовити собі одного „солодкого“ видатку і зложити гріш на ошадність (нехай буде покищо в „скарбонку“) — а вже довершується в дитині чудесна переміна: дитина починає смакувати в ошадності, відмовляє собі далі, щоб далі шадити, і так із слабовільної істоти виростає рішуча людина зо сильною волею, що є запорукою її фізичної і духово-моральної турбости, є запорукою її життєвого успіху.

АРОМАТИЧНІ ОЛІЙКИ „ПЛАСТУ“

з запахом румовим
цитринним
рожанним
ананасовим
ванілевим



ЦЕ НАЙКРАЩИЙ

ДОДАТОК ДО ПЕЧИВА.

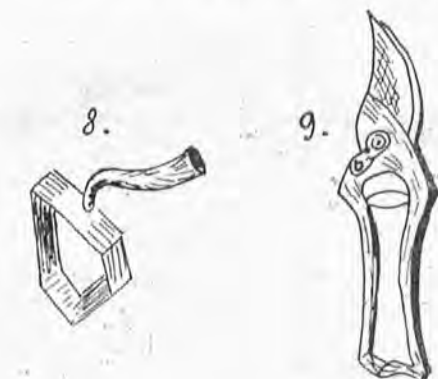
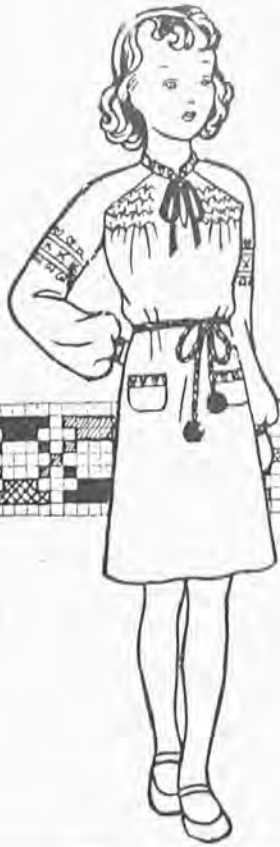


Рис. ч. 7. (Стежкар) появиться в черговому числі.
ч. 8. Тягнуча сапа.
ч. 9. Городові пожині.

Форми для всіх



4. 957. Суконка для дівчинки 6—10 літ із легкого матеріалу, прикрашена вишивкою.

Форму можна дати у величину 6 до 10 літ. На величину 10 літ потрібен матеріал поодинокі ширини 2,50 м.

Складові частини форми:

1. Перед суконки
2. Плечі суконки
3. Рукав
4. Комір
5. Маншети
6. Кишеня.

Як кроїти суконку?

Перед кроєнням порівняти виміри особи, що для неї шиться, з вимірами форми. Якщо є які розбіжності в довжині рукавів та довжині суконки треба скоротити чи продовжити форму. Розкласти матеріал подвійно й розмістити на ньому форму. Довкруги форму обрисувати крейдою, зазначаючи усі значки, що є на крою та викроювати. Форма включає 1 см. на шви.

Перед шиттям треба суконку вишити.

Як шити суконку?

1. Зшити боки суконки, донасовуючи значки.
2. Зшити рукави.
3. Приморщити рукави в долині.
4. Пришити маншет.
5. На переді суконки викінчити розріз. Розріз можна викінчити обміткою.
6. Приморщити суконку на переді.

Найкраще робити морщинки колірними нитками, відповідними до вишивки. Спосіб виконання морщинки може бути різний; це залежить який спосіб хто вміє, щоб робота не справляла труднощі.

7. Вшити комірчик і пришити до суконки.

8. Пришити кишені.

9. Загнути долину й викінчити з лівої сторони ручно.

10. На переді зав'язати комірчик шнурочком. Тому треба зробити дві дірки з шовку, щоб можна перетягнути шнурочок. Поясок може бути також із крайки або колірного шнурка.



МІКА

Капелюхи,

рукавички

квіти,

Львів, вул. Пекарська 1а.

Рецензії

ДИТЯЧІ ІМПРЕЗИ

Скільки милих вечорів дали ви мені, любі діти, я й зчислити не можу. Всі вони пригадалися мені вчора (11. II. 1938) на дитячому представленні „Морозенка“, що його влаштувала школа князя Льва. Пам'ятаю „Князя Марципана“ і прекрасний менует, що його відтанцювали школярки школи Шашкевича, пригадую собі народні казки „Ріпку“, „Колобок“, „Козу дерезу“, „Господарство“ і „Лиса Микиту“ — у виконанні учениць дівочої школи Шевченка, незабутні „Казочки“, що їх відіграли діти захоронки, „Журавлів“ — хлопці школи ім. Шевченка і „В чужім пір'ю“ — школи Льва з невтомною режисеркою п. Полюговою. І ось вона знову вивела на сцені прекрасне оповідання п. Мирного — Морозенка, змінивши тільки закінчення оповідання на більше погідне. Бо і всі діти на салі — так дуже хотіли, щоб Пилипко таки не замерз.

Не тільки діти, яких було на салі дуже багато, але й старші стежили з нетаємним подивом за грою дітей (Мами і Пилипка). Обое грали по мистецьки. Незвичайна дівчинка прекрасно відтворила ролі мами. Кожний її рух був повний ласки, як у справжньої мами — а роллю опанувала знаменито. Малий Пилипко — приводив на гадку Шерлі Темпл. Скільки то талантів криється між нашими дітьми! І де покотяться усі ці перлини? Чи зуміємо вибрати їх і напизати на одну нитку слави нашої Батьківщини, чи може потопчемо їх ногами, або да-

мо розкотитись по усьому світу на прикрасу чужих скарбниць.

Дитячі таночки мають вже у нас свою славу. Не даром вже від ряду літ вкладають стільки шляхотного запалу й праці всі наші мистецькі танкові сили, О. Суховерська, О. Федак-Догомирецька, Тамара Панченко і М. Пастернакова. Їм у поміч прибула молоденька сила О. Заклинська, що в суботу вивела з дітьми танок сніжинки та інею. Прекрасні білі сніжинки з мильними зірочками на головках та інейки — хлопятка, як закрутились у жваві метелиці під такт музики вітру і сверщикової скрипочки. То дітям на салі аж щічки румянець спалені і очка загорілись від цієї дивної краси. У кінцевій сцені діти ввели ще прекрасну щедрівку з усіма звичайними щедрого вечора. Це вже заслуга директора Гавришука, що так дуже дбає за музичну культуру своєї школи.

Всі виходили з салі вдоволені. Діти, що їм так гарно вдалась імпреза, публіка, що так мило провела вечір, впорядники, що побачили вислід своєї праці — а може й дочислились якого доходу для бідних дітей. — а вкінці мам усіх „артистів“, що також вложили у це діло багато невидної праці і щирого серця.

М. Д.

БОЙКІВСЬКІ ВЕЧІРКИ.

„Українська Бесіда“ в Новім Самборі красно просит вас, абисте прийшли 1. дня лютого на Бойківські Вечірки. Там ся чесно і файно забавите, а „Бойківщина“ буде мати чим біду обигнати, бо всі гроші для неї даємо“.

Так починалось запрошення „Укр-

їнської Бесіди“ в Самборі, що започаткувала щось нового: вечорини в обласному стилі.

Справді щось нового! Бо вечорі народної нощі це покази обрядів та вбрання і більш нічого. А тут є спроба впровадити цю нощу на балеву саль і зробити її репрезентаційною.

Для цього самбірці відповідно удієкрували „Бесіду“. Стіни її були завішані (не думайте, що килимами, або вишивками!) карикатурами місцевих діячів у бойківському вбранні. Таке почуття гумору вже багато варте. І справді на стінах видно було постаті д-ра Княжинського, д-ра Скорика, проф. Мартинця, д-ра Хомина, д-ра Дубового та як одинокі жінки, п. Марії Хомин. Все це віділові музею „Бойківщина“, що влаштували забаву. Карикатури ці, зладжені талановито малярем Стебельським, мали ще й дотепні написи в бойківському говорі. Наприклад „Я Михайло, ти Михайло, обасми Михайли, Бойківщину полюбім, або занехаймо“. Або: „Найстарші люди не виділи такої зірничі, буде війна“!

А як публіка? Не можна сказати, щоб дописала. Видно, що того народного вбрання таки бояться на балевій саль. Поза кількома старомодними народними строями з „жупанами“ та „кокошниками“, не зявилося нічого оригінального. Правда слід відмітити групу зо Старого Самбора з п. Стефанією Мороз на чолі. Тут було кілька прекрасних старовинних строїв, що в них можна було зовсім добре танцювати. Правда, може трохи невідгідно, але як часто на

(докінчення на ст. 11)



Ч. 958. Літній комплект із полотна. До вишивання вжити якогонебудь квітчастого взору. Зужиття матеріалу: при ширині 75 см. — 6 м., при ширині 95 см. — 4.75 м. На пояс потрібно 65 см. якогось колірового матеріалу. Але можна достосувати також дерев'яний різблений пасок. Форму можна замовити для величини I. і II.

Виміри для величини: обем горішній 90 см. 96 см., обем бедер 100 см. 105 см.

Складові частини крою.

1. Половина переду спідниці
2. Половина заду спідниці
3. Половина переду блузки
4. Половина плечей блузки
5. Кишеня
6. Половина цілої ґезки
7. Половина передньої ґезки
8. Половина комірка
9. Рукав
10. Пояс
11. Перід жакета
12. Половина плечей жакета
13. Підшивка жакета зпереду
14. Підшивка жакета ззаду (полоз)
15. Горішня частина рукава
16. Долішня частина рукава.

Як треба шити суконку?

1. Вшити придія спідниці. Зішити спідницю бічними швами (чч. 1, 2). Го-

докінчення зо ст. 10.

маскарадах загороджуємось ще тяжкими строями!

Програму вечора доповнив „шторцак“, танок із Плоського та бойківські монольогі д-ра Княжинського.

Стилізувати на бойківський лад також ніхто не вжився. Одна п. Марія Хомин мала брунату шовкову сукню на взір бойківської гуньки.

Назагал вечір проминув цікаво. Була це перша спроба обласних вечерниць і варто, щоб увійшла у нас у традицію

Л. Б.

рішній край звузити вшитками в місяць, поданих на формі.

2. Кишені треба вгорі зарубити й настебнувати на спідницю дуже тісно при краю.

3. Перід блузки сполучити бічними швами з плечима. Перід приморщити, так як подано на формі. Плечі треба трохи придержати.

4. Виконати вишивку на малій ґезці ч. 7 зпереду. Достосувати її точно до вимірів і швів великої ґезки.

5. Пришити ґезку до блузки, достосовуючи значки на формі. Ззаду по середині лишити розпір до застігання. Розпір треба підложити рівним кусочком матеріалу.

6. Комір ч. 8 пришити на машині з лівого боку, перевернути на правий і викінчити ручно, крито.

7. До вирізу ззаду пришити 5 гузіків у красці вишивки і зладити п'ять петель.

8. Блузку в долині звузити вшитками, що подані на формі. Сполучити її за спідницею.

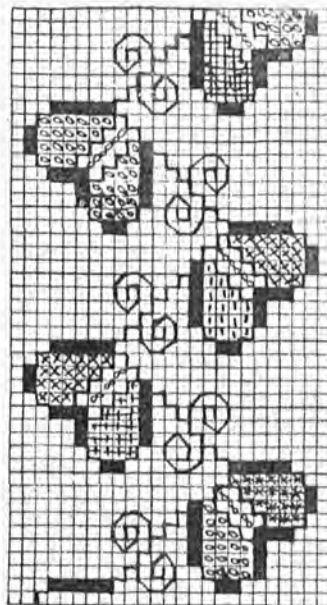
9. Вирівнати довжину суконки і зарубити її кругом.

10. Получити рукав бічним швом і підшити долішній край рівним кусочком матеріалу. Вгорі уложити матерію в складки, згідно з вказівками форми. Вставити рукав до пахи.

11. Пояс зішити з лівої сторони, повернути на праву. Кінці пояса зморщити. Кутаси можна виконати з п'яток вишивки.

12. Перід жакета звузити вшитками, як подано на формі. Плечі зішити посередині лишити розпір до застігання. швами. Виконати ашитку.

13. Зішити підшивку переду з підшивкою плечей. Пришити її з лівого боку до жакета, обернути на праву й прикріпити ручно, крито.



14. Примірявши довжину, зарубити долішній край жакета.

15. Обі частини рукавів сполучити з собою. Примірявши їх довжину, зарубити край. Виконати горішні вшитки і вставити рукав до пахи.

16. Внутрішні шви жакета обкнцати, або викінчити скінним тонким матеріалом.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Моя за воду на пустині,
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту



Із вечерниць медиків:

П. Еля Олесницька, управителька робітні „Труду“, в сукні власного проекту. Чорний важкий шовк. Перід із морсько-зеленого велюр-шіфону і такі самі аплікації в кількох відтінках.

МОДНИЙ ПОРАДНИК.

1. Я хотіла б вигачкувати собі суконку. Не знаю чи цього року будуть такі сукні носити? Скільки волічки вийде на високу струнку постать? Чи спідниця не витягнеться в пошенні? А потім прошу порадити мені, чи спідницю робити в одному куснику чи частинами.

Волнинянка

2. Хотіла б я купити собі лиси до костюму й кажуть, що цього року не будуть модні. Я хотіла б імітацію срібного або попелюстого. Прошу відповісти чи будуть лиси носити.

Ст. Н.

1. Гачковані й плетені суконки дуже модні цього року. У нас уже було кілька їх моделей. На високу струнку постать вийде 40—45 дека волічки. Чим грубша волічка, тим більше її вийде. Спідниця не витягнеться, коли будете густо робити. Найкраще плести її двома кусниками.

Подайте яку волічку хотіли б мати (грубшу чи тоншу) і якої краски, а ми вишлемо її з крамниці „У. Н. М.". Тільки тому, що післяплата здорожжує товар, радимо наперед прислати готівку.

2. Як довго будуть носити костюми, так довго будуть модні й лиси. Бо костюмова силуетка вимагає якогось хуляного викінчення вгорі, особливо в холодні дні. А тепер, коли костюми короткі й обтісні, носитимуть лиси тим більше імітація срібного лиси є тривкіша, як попелюстий, що скорше тратить краску. Але може він вам краще підходить до костюму.

З НАШОГО ДОСВІДУ

(Проводить Наталка Гаврих)

1. Як прати маркізетові завіски? Я дістала їх на Рівно і хотіла б їх тепер випрати. Не знаю як до цього завітатися, щоб не зіпсувати їх? Вони мають легку кремову кристку.

Софія К.

2. На показі накриття столів згадували викади про підвечірок із торного кавою. Це мене дивувало. Чи сирани подають тепер торну каву на підвечірок?

Львовянка

3. Дуже зацікавив мене курс „Дривинки в куховарстві“, що заповіджений у „Новій Хаті“. Яка школа, що ми позаляйвські не можемо з нього користати! Але може буде поданий перебіг його в „Н. Х.“?

Подольянка

1. Маркізетові завіски прати в розвареній мильній добрій якості. Добре подокати під кінеш нажевитишувати. Розпустити трохи желатини і додати до останньої води при подоканні.

2. Чорна кавка подається спеціально на підвечірки для знатного круга панів, коли пр. зібраних на якусь ділову конференцію, чи в справах актуальних. Чорна кавка на підвечірок, а описи овочі, овочева сиріжка, це дуже модерне пополушнєве прижиття о год. 5—7 в зимі. Літом чорну кавку заступають зимні овочі напої.

Як приймати гостей?

Показ під цим кличем влаштував клуб „Нової Хати“ дня 15. лютого. Відкрила його п. Ірина Павлівковська. Розказала про куховарський курс, що започаткувався недавно й представила показ як чергову лекцію курсу, що для кращого ефекту влаштований у Жовтій салі Нар. Дому.

Даліше продовжувала п. Наталка Гаврих, відчитуючи загальні дані про накриття столу, різні роди прийняття та зіставлення стравоносисів. Урешті з цього реферату помістили ми вже в ч. 3. та 5. Тепер подамо тільки перебіг показу, як першої в нас спроби того роду.

По закінченні реферату п. Гаврих попросила присутніх панів оглянути виставлені столи й буфет.

Найбільше подобався стіл на друге сидіння. Він мав помаранчевий льняний обрус, чайне накриття з жовтого фаянсу з помаранчевою обвідкою і подібну тацу на кананки з паперової маси. Кананки стояли по середині стола, а не як ми звикли досі, збоку. Біля кожного накриття ще на окремій тарілці стояла овочева салатка в видовбаній помаранчі (г.я. світлини на ст. 7).

Цікавий був також стіл підвечірко-вий. Це був оріховий круглий столик із гладкою, лискуною поверхнею. На ній розміщено малі чотирикутні серветки, вишивані помаранчевим узором. Порцелянове накриття на чорну кавку мало дуже подібний взір, взятий із української вишивки. Порцеляну доставила крамниці О. Ониська.

Обідний стіл був подуманий, як весільний. Стіл застелений прегарним білим обрусом із полтавським вирізуванням. Порцелянове накриття теж біле з гладким золотим беріжком. Як декорація стола малесенькі мандаринки й зелена папороть. Чарівно!

Найменше уваги звертав на себе стіл із вечерою. Накритий вишиваним обрусом і порцеляною з вишивковим

узором. Та цікаві були виставлені там страви: телятина в галереті і креми в видовбаних помаранчах.

Але ці всі страви ще були нічим проти тих на буфеті. Буфетовий стіл накритий біло, був прибраний народними гачками з есенією й базьками. Страви були уложені досить рідко, щоб можна кожну зокрема оглянути. По самі середини лежав шупак у майонезі, хребтом догори і пудирда в галереті, (білі курячі груди). Збоку рожевий мус із шинки, французька салатка. Даліше шили кананки різного роду і торти.

На окремому століку приготували овочеві напої, як цитринний і журавинний сок. Також був виноградний мус із української вишивки Н. Кокуревич.

Буфет цей був подуманий на домашнє прийняття. Видно, що зацікавив присутніх найбільше, бо довгий час ледве можна було дотиснутись. Оглянувши все, миттю розхотіли припаси. Найбільший успіх мали салатки з видовбаних помаранч.

Весь показ ішов під знаком рідного промислу й загально-доступного рівня. Порцеляна вся була в доступних цінах, обриси й серветки кооп. „Укр. Нар. Мистецтво“ рівнож. Декорація столів, як бачимо дуже дешева й ефектовна. Страви емашино й гарно приладжені а недорого.

Л. Б.



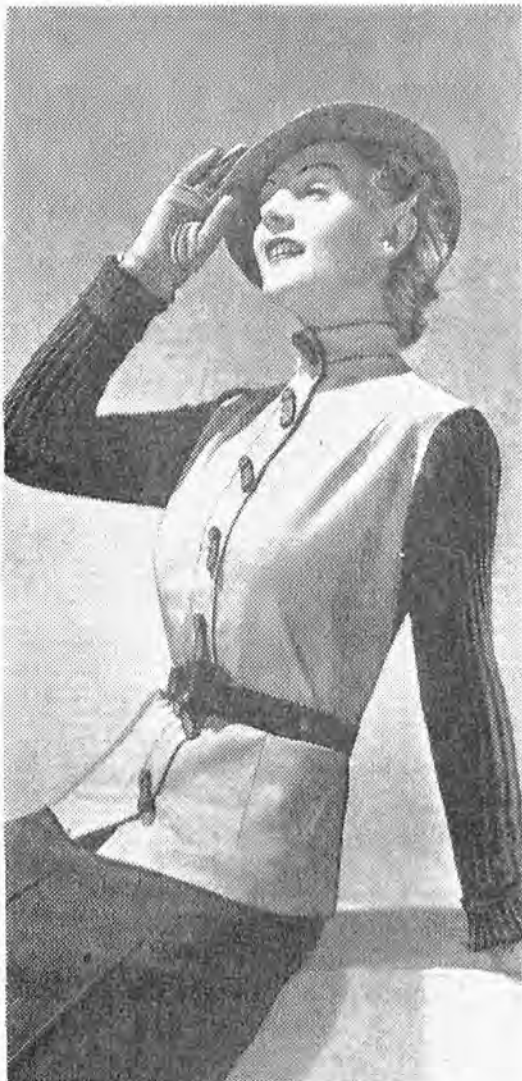
Із вечерниць Червоної Калини:

П. Л. Садовська у стилевій сукні з селединогового шовку. Аплікації рожевих рож. Сукня виконана в робітні „Труд“, Львів, Ринок 39.



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі
порушає

„ДІМ МОДИ“
ЛВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.



СПОРТОВА МОДА

Спортова камізка з м'якої оленячої шкіри. У природній красці годиться до брунатних суконок.

ТРОХИ СМІХУ...

Між приятельками

Дорога пані, паніце! мені виходить заміж? Маю неа, коту й понутая...

Хіба це вам застухить?

— Винові. Понутая кляче, не воркоче, а кіт не приходить на ніч до доту.

Подружня розмова

— Чого ти засумував, кохана?

— Ох, не можу тобі сказати!

— А чому мила?

— Бо воно за дороге.

Пошкодований

— То ти купила собі цю сукню за гроші, заощаджені в господарстві? А що твій муж на те?

— О, він каже, що на вид цієї сукні все бурчить йому в шлунку.



МОДНА ВЕЧІРНЯ СУКНЯ

Ощадна пані може знаменито переробити собі собі чорну вечірню сукню, декоруючи її перлами або паєтами.



СПЕЦІАЛІСТ КОРСЕТІВ

Герман ПІЗЕН

повідомляє

що перенісся з пасажу Міколяша

до давнього льокалю

при вул. Ягайлонській ч. 4

і поручає найновіші креації

КОРСЕТІВ, КОРСЕЛЕТІВ і НАГРУДНИКІВ
у великому виборі.



ЯСНА КАМІЗЕЛЬКА

До вовняних суконь дуже модні камізельки відмінної краси. Це відсвіжує сукню й викликає враження двох різних суконь, особливо, коли зладити собі різні камізельки.



Останні
карнавалові
НОВИНИ

в шовках,
лямах, лямових бродатах і мереживі
в величезному виборі у фірми

АДОЛЬФ АВЕРБАХ
Львів, Ринок ч. 20.



НА ПРОХІД

Вже зясовуються елегантні весняні костюми. Як бачимо, короткі й молодечі.



ПЛАЩІ Й НАГОРТКИ

Ч. 1. Англія пропагує широкі вільні плащі з узористого твіду. Через практичність будуть дуже ношені.

Ч. 2. Але модні будуть також струп-

кі приляглі плащі з гладкого, ясного сукня. Комір із чорного оксамиту й чорний замшевий пояс.

Ч. 3. Легкий весняний костюм із

двоного матеріалу. Ясна сукня, а до того узористий жакетик. Модель годиться також на літо, коли виконати його з білого полотна й мальованки.

ТАСЬМИ ДО ВІЛЛЯ

І ГУДЗИКИ ДО ВІЛЛЯ

ГУМКИ

НАЩЕРСТКИ

купуєте в крамниці „У. Н. М.”, Львів, вул. Косцюшка 1



ВИСОКІ ПОЯСИ

Ч. 1. Узориста сукня не потребує вибагливої прикраси. Перід станичка є штучно драпований.

Ч. 2. Модель, що годиться добре на перерібки. Долина чорна, гора взориста. Особливо корисно для гладших.

Ч. 3. Тонку вовну теж драпують зпереду в тонкі зморшки. Волошковосня сукня з білим передом.

Волічка у великому виборі в крамниці У.Н.М. вул. Косцюшка 1



**ЧИ ВИ ВЖЕ ВПЛАТИЛИ ЗА ПЕР-
ШИЙ КВАРТАЛ?
ДОЛУЧУЄМО ЧЕКИ.**

ВЗОРИСТІ МАТЕРІЯЛИ

Ч. 1. Взор на модних сукнях те-
пер уміщені впоперек. Сукня ця має
раглянові рукави й легке морщення на
переді.

Ч. 2. Вишнева вовняна сукня з ви-

сокою спідницею. Зпереду морщення
прикрашене гудзичками.

Ч. 3. Легкі сукні імпріме матимуть
зав'язані пояси. Перев'язуються зпереду.



Молодеча сільветка

Ч. 1. Спортові сукні тепер дуже часто прибрані стебінками у темній красці.

Ч. 2. Легкі сукні імпріме будуть прибрані морщинами.

Ч. 3. Легка вовна прекрасно укладається в драповання. Морщені рукави.

Ч. 4. Спортові сукні гладкі й молоді. Шкіряні пояски.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖИНЬ“. Знамениті в смаку поживні, дешеві.

**САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ**



МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА

ФАМОЗА Львів
Потоцького 58.



Гладкий крій

Ч. 1. Елегантна сукня з вовни вишньої краски. Камізелька кремова.

Ч. 2. Вовняна сукня з оригінальним завиваним станичком. Білий комір і маншети.

Ч. 3. Гладка гранатова суконка з гранатовою камізелькою в червону крату.

Ч. 4. Гладка суконка, що застібається збоку.

КАВАЛЕР УКРАЇНЕЦЬ, 34 роки, дуже добрий огорожник, садівник і пасічник, не п'є, не курить, 4 морги поля, коло Луцька, сад і город з парником, пасіка (32 пні), овочева шкілка, бажає познакомиться з інтелігентною, гарною і господарною дівчиною, середнього росту і з посагом для спільного добра.

Зголошення зо знимкою слати:

Т. СТЕПАНЮК,

Луцьк, ул. Пілсудського ч. 95.

АДВОКАТ

Мр. ОЛЬГА ЛЮСТИГ-ГАНИЦЬКА

ПРОВАДИТЬ ТЕПЕР КАНЦЕЛЯРІЮ

У ЛЬВОВІ, ВУЛ. ЛЬВА САПІГИ Ч. 61. І. ПО.

УВАГА!

Срібне накриття плятероване
у великому виборі

порукає |
дешево |

Л. РОЗВАЖЕВСЬКИЙ

Львів, вул. Академічна 2 (Гот. Жоржа) Тел. 227-29.

ВЛАСНІ РОБІТНІ ГОДИННИКАРСЬКО-ЮВЕЛІРСЬКІ
З ПРОВІНЦІЇ ПРОСИМО ПРИСИЛАТИ ПОШТОЮ



ЗАВИВАНІ СУКНІ

Ч. 1. Вовняні сукні мають гладкий спортовий крій. Зпереду часто прикрашують колірним стебном. Складок немає, бо це поширило б силуетку. Вистачить легкий дзвоновий крій.

Ч. 2. Сукні з легкого вовняного матеріалу майже все драповані. Як звичайно, високий поясок „пані Сімпсон“. Сукня без прикраси, тому що матеріал у яркій красці.

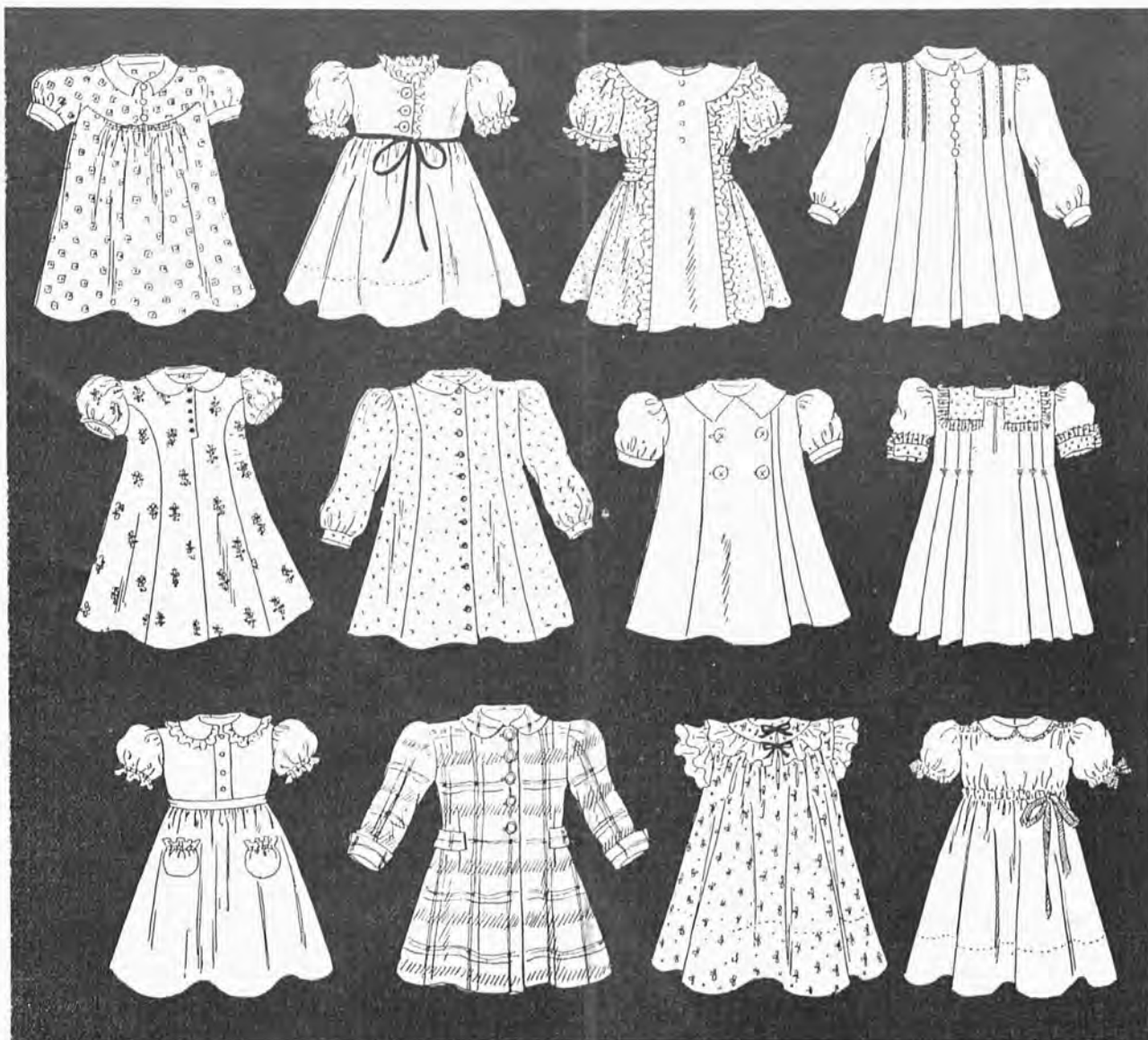
Ч. 3. Взористий матеріал часто комбінують із гладким у дуже оригінальний спосіб. Наприклад, ця легка сукня імпріме має пояс „пані Сімпсон“ із темного матеріалу. На це можуть дозволити собі тільки стрункі силуетки.



Вживайте
порошків
до прання

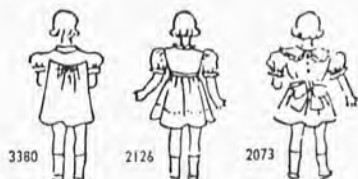
„АТМО“

дешеві
й успішні!



ДИТЯЧА ГАРДЕРОБА

Ч. 1. Узориста суконочка на літо. Зпереду морщена.



Ч. 3. Суконочка комбінована з двоякого матеріалу. Модель годиться для перерібок.

Ч. 4. Вовняна сукня, прикрашена колірною стебнівкою.

Ч. 5. Легка літня суконочка.

Ч. 6. Узориста суконочка з довгими рукавами.

Ч. 7. Гладка вовняна суконочка.

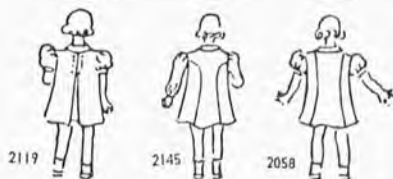
Ч. 8. Гладка суконочка з полотна. Комир і маншети прикрашені вишивкою.

Ч. 9. Літня суконочка з перкалю.

Ч. 10. Вовняна суконочка в широку крату.

Ч. 11. Суконочка з узористої маркізети з легкими рукавцями.

Ч. 12. Легка шовкова суконочка, стягана в поясі.



Ч. 2. Легка перкалева суконочка на літо. Колірні гудзики й поясик.

ДОБРА МАТИ САМА ЩАДИТЬ
і вчить свої діти складати ощадности

В ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ
у ЛЬВОВІ, вул. СЛОВАЦЬКОГО 14



Пиріжки

Юшка з коропа

Потрібно: 2 моркви, 1 петрушка, 1 садера, 1 цибуля, 2 бараболі, 5 дека масла, рештки корона, голова, молочко, 2 малі рибки, 3 дека муки, дрібка імбіру, перцю й соли. Як додаток грінки з булки.

Почистити городовину й пошаткувати на терці. Душити на маслі аж змякне. Окремо варити в солоній воді рештки з коропа, а коли їх мало, то додати дві малі рибки. Коли риби змякнуть, перецідити росіл до городовини, рибне мясо обібрати старанно з остей, покромити на кусники й лишити на тарілці. Тимчасом обібрати бараболі й пошаткувати на дрібну кісточку. Кинути до юшки, додати коріння й соли і варити аж змякнуть. Розколоти їх мукою й кількома ложками води, вляти до юшки, а коли є молочко, перетерти через сито, розвести юшкою й заварити. Готову юшку вляти до вази, подати мясо з риб. Грінки подати окремо.

Пизи

Потрібно: 1. гречаної муки, 25 дека смальцю, 12 дека пшеничної муки, пів літри води, 3 дека дріжджів, 1 ложка соли.

Всипати гречану муку до миски, запарити гарячим смальцем, добре вимішати, додати розпушених у воді дріжджів і соли, доливати теплої води й вибивати копісткою. Лишити в теплі, щоб відійшло. Потім виложити до помасованої форми і ще раз дати вирости. Поставити на годину до рури. Подати з квасною сметаною, або бриндзею.

Крокети з рижу з шинкою

Потрібно: 6 дека рижу, 12 дека свинячого мяса, 12 дека скравків із шинки, 1 цибуля, 2 дека масла, 1 яйце. До вирублення: 15 дека муки, 1 яйце, трохи тертої булки. До смаження: 6 дека смальцю.

Варити свиняче мясо пів години, потім на тому росолі, що його повинна бути склянка, заварити риж. Окремо вдушити на маслі цибулю, змолоти на машинці разом із цим мясом, шинкою й рижом, вбити яйце, посолити, хто хоче,

поперчити. Добре виробити ложкою. Поділити на 12 рівних частин і тачати подовгують валички. Спелескувати трохи, обтачати в муці, яйці і тертій булці і смажити на легко рум'яну краску. Подавати з підливою або городовиною.

Оселедці з цибулькою й капустою

Потрібно: 4 молоті оселедці, 4 цигрини, 4 цибулі, дрібка перцю й лавровий листок, по 6 зерен англійського перцю.

Вимочити оселедці, розтяти вздовж на половину, відкинути хвостики й го-

нього яйце, цукор, какао і розрізати половиною молока. Коли вже маса втерта, додати решту молока, муку, порошок, дрібку соли, добре вимішати і вложити до вимасованої й мукою висипаної форми. Варити в парі годину, або й годину й чверть. Зварений будень викинути на круглий полумисок, полляти какаовою підливою.

Маковий.

Потрібно: 14 дека маку, помаранчева й цитринова шкірка, 4 жовтка, 12 дека цукру, шум із чотирьох білків, 1 ложечка тертої булки.

НА СТОРОЖІ

ТВОЙОГО ЗДОРОВ'Я І КРАСИ

ТОАЛЕТОВІ МИЛА

„ЦЕНТРОСОЮЗУ“

лови, стягнути шкірку й вибрати ості. Посікти дрібно цибулю, перетерти через сито, половиною молочка вимішати з цибулем, додати дрібку перцю і накласти це на половинки оселедців. Звинуті їх у кружальця й перев'язати личком навхрест. Окремо заварити сок із цигрин, додавши ще раз стільки води, коріння, трохи цибулі. Нехай прохолодне. Змішати з рештою молочка й залляти цим оселедці уложені в слоїку. За три дні можна вживати.

У такий сам спосіб робити завивали оселедці з квасеною капустою. Взяти сиру капусту, додати трохи цибулі й оливи, вистелити оселедці, зв'язати й залляти такою самою підливою з молочка, як попередні.

Сирі салатки зимою.

Все ще маємо деякі ярини, що їх можна приряджувати сирі. Це будуть:

Капуста. Головку капусту обмити добре, дрібно пошаткувати, посолити й приважити тарілкою та якимсь тягарем і лишити на кілька годин. Потім відляти сок, що його капуста пустила й приправити оливою й цитриною. Можна додати трохи кмінку або сирі журавини.

Буряки. Потерти сирій буряк на терці, а рівнож втерти квасне яблуко. Додати ложку густої сметани й вимішати.

Морква. Втерти й вимішати з майонезом.

Сирі салатки треба виконувати дуже чисто. Наперід добре сполоскати городовину, потім вичистити її щіткою в воді. Дуже смашна й поживна також страва з півсяних платків.

Вівсяні платки. Взяти на одну ложку вівсяних платків і мочити 24 години в трьох ложках води. Потім додати ложечку цитринового соку. Втирати яблуко на терці, мішаючи відразу з кашею, щоб не стемніло. Додати ложечку меду, ложечку сметани і ложечку січених огірків.

БУДИНИ

Какаовий.

Потрібно: 6 дека товщу, 1 яйце, 16 дека цукру, шклянка молока, 2 дека какао, 20 дека муки, порошок до печива.

Приладити будинову форму й поставити воду. Втерти товщ, додаючи до

спарити мак і поставити нехай добре скапає. Перенести тричі через машинку до кави. Втерти цитринової і помаранчевої шкірки, втерти жовтка з цукром, вимішати їх із маком і приправами. Вбити шум із білків, вимішати з жовтками й тертою булкою. Вложити до форми і варити в парі три чверти години. Зварений будень викинути на круглий полумисок. Подавати з ванілевою підливою.

Лакоминка з бараболяної муки

Потрібно: 10 дека цукру мучки, 10 дека бараболяної муки, 4 яйця, 1 дека масла, терта булка.

Жовтка втерти з цукром аж збілюють. Потім всипати бараболяної муки і все добре вимішати. Білка вбити туго і домішувати дуже обережно, бо інакше тісто впаде і повстане закалець. Вставити на пів години до гарячої рури. Лакоминка готова повинна мити рожеву краску. Подавати її можна посипану цукром — з овочевим соком, або обляти битою сметаною з конфітурами.



Вечір народньої ноші

дня 3. березня

у салі Різнородностей

Строї просимо оголошувати

в кооп. „У. Н. М.“,

Львів, ул. Ходкевича 9.

Для порядку показу це конечне!



Перша українська робітня!

Корсеті, корсети, нагрудники і опаски, поручені лікарями

виконує:

ІВАННА КІТОВА

Львів, ул. Академічна ч. 5,
через подвіря, П. п. дв. ч. 4.

Довголітній досвід! Низькі ціни!

ЛЮКСУСОВА ПАСТА

ДО ВЗУТТЯ

ЕЛЕГАНТ

В ТУБКАХ

В УСІХ КОЛЬОРАХ

ЧОТИРОКУТНИКУ

3 МОГО ДНЕВНИКА

Якийсь швейцарський старшина ще під час подорожі звернув їм увагу на непевні відносини в Україні і радив їм розв'язати контракт та вертатись до Відня. Я не могла довідатись його прізвища, щойно значно пізніше сказали мені, що це майор Ледеррей. При тім усім думають вони після фальшивих інформацій із Відня, що їх спасення було б у Дієвій Армії. Не можуть собі уявити навіщо в малій Гал. Армії панує ще завжди строга дисципліна, а в Дієвій Армії, що на око так добре уфундована й зорганізована, є повна воля.

Поїзд приїхав саме в нещасливому пору, коли не можна було виплачувати платень. Персонал знав також, що українська валюта непризнана за границею. Для неукраїнців (а за виїмком трьох лікарів і двох санітарів були це німці або чехи) був це тяжкий удар, бо їх привела сюди тільки охота заробітку. Вони були гірко розчаровані, відтіяті від батьківщини, в жаху перед поширеними заразами. Ці їх жалі можна було зрозуміти. Інакше було з домаганням дотично приміщення і тоді ще зглядно доброго харчу. Тут їх вимоги були рішуче пересадні. Вони діставали на всякий випадок більше як в Австрії. Спеціально в цій лічниці, як я вже зазначила, було різних харчів подостатком. Працювати з ними приходилось тяжко і тільки тоді вдалось мені їх переконати, коли я доказала їм, що їхні харчі є кращі, як у харчівні Нач. Команди.

23. листопада. З персоналу, що приїхав із поїздом, захворів уже др. Сисак, чотири сестри і двох санітарів. Все більші круги захоплює тиф. Цивільне населення терпить так само, як військове. Раз-у-раз стрічаємо цілі походи з домовинами, 4—5 їх їде на одному возі на цвинтар. Театри, школи позамикані. Вигляд Винниці, що був перед тим такий привітний, змінився зовсім. Починає недоставати дров, нафти і свічок, електричним світлом світять тільки що другий день. Увечері си-

димо в зимній темній кімнаті, або я їду до канцелярії мужа і сидимо там при свічці, але принайменше тепло. Ще в жовтні могла я сама ходити на прохід. Тепер відносини в місті змінилися настільки, що на проложних нападають на головний вулиці міста. Але що це все проти нужди в лічниках! Не маємо дров, щоб опалювати кухні й дезинфекційні апарати. Часто приходять дрова до кухні в останній мент. Обіцяна поміч від Денікіна не надходить. Знову недостає всего, також і грошей. Лікарі й санітарі в розпучі від масового напливу хворих, прохарчування можна забезпечити тільки з дня на день.

25. листопада. На кількарізаві телеграми Андрія дали лічницям кілька вагонів цукру. Вони мали б його продати і за ті гроші прохарчувати хворих. Коли зявилося на ринку багато цукру, ціна його впала так, що скоро подажа перевищала попит. З тутешніх не важиться ніхто закупити більших припасів цукру із страху перед можливою інвазією большевиків. Лічниці продають його тепер за безцінь, щоб могли прохарчувати хворих.

27. листопада. Найстрашніші вечори й ночі тоді, коли нема електрики. Із свічкою ходимо від ліжка до ліжка. Страшно звучать стони хворих в деліріях, коли всюди темно. А ще страшніше сидіти напотемки біля вмираючих. Навіть свічки засвітити не можна, бо маленький її кусник мусить вистачити на цілу ніч.

29. листопада. Хвиля тифу підноситься з години на годину. Всего на всего одинадцять лікарів на всю Винницю, число галицьких лікарів усе маліє. За виїмком чотирьох другі хворі на тиф, або видоровці по тифі. Також захворіло багато медиків та сестер. А всіх їх не можна заступити другими вишколеними. Три лікарі Гал. Армії померли недавно. Сьогодні помер др. Ямпольер у віці 53 літ. Він працював невтомно й притім був у постійній тривозі за свою рідню, не знаючи навіть, де вона є. Як

часто говорив мені: „тільки якусь вістку від своєї родини, а працюватиму з подвійною охотою“. Не судилось йому.

1. грудня. З Андрієм бачимось тільки хвилями, під час обіду і пізно ввечері, коли ми обоє на смерть умучені вертаємось від праці. Лікарі і санітарний персонал виконують надлюдські зусилля. Навіть Андрій, що має подостатком праці в канцелярії, під час обідньої перерви та пізно ввечері відвідує хворих. Частина наших пацієнтів лежить по приватних помешканнях і не може рішитись піти до лічниці. „Може це не плямистий у мене, а в лічниці заражусь напевне“, кажуть. Розуміється, що в той спосіб хвороба поширюється ще більше.

8. грудня. Придільений чоловікові, санітарний поручник Максимонько захворів на тиф і лежить у нашій лічниці.

15. грудня. Ширяться вістки, що большевики мають наступати на Винницю. Населення в жаху. Роздратовання зростає з години на годину. Кажуть, що УГА має відійти на відпочинок в околицю Михайлів-Херсон. Вістка, що ми маємо покинути Винницю, викликає в населення розпучу.

17. грудня. Щодня чую: „завтра їдемо“. Річі наші спаковані до від'їзду.

18. грудня. Відїзд відкладають із дня на день. Для УГА немає поїздів, ні машин. Зрозуміло, що делікції перш усього хочуть забезпечити своїх людей. Але тоді, коли наше військо і лічниці даремне чекають на перевіз, дістають багаті жиди, що зуміли за тяжкі гроші підкупити їхніх урядовців, цілі вагони до розпорядку. Щодня бачимо повні, наладовані вози, як їдуть на звороте. А ми чекаємо даремне.

22. грудня. Старшинська харчівня розв'язана. Нач. Команда має виїхати. Ще й тепер армія не має вістки, що сталося із диктатором. Можливо, що Ціріц має відомости, але не говорить про те з ніким. Один питає другого: „Де диктатор? Чи є вказівки від нього?“ Миного тижня очікували в Винниці

його приїзду до армії, пізніше говорилося, що він уже в Одесі й там чекає приїзду Нач. Команди. Неймовірно! Вістки перегають одна одну. Найправдоподібніше він у Ромулі, відтягнений від армії.

23. грудня. Ще завжди проведіється наш від'їзд. Вояки дістають їжу на двірці. Я варю для нас обоїх та для д-ра Гайдукевича. Приготовляю їжу все день наперед, щоб був у нас запас, коли нас рушать. Мала сьогодні полагедити одну справу в місті та нічого не вдіяла. Відсилали мене від канцелярії до канцелярії. Ніхто не знає хто ще є в Винниці, а кого вже немає? Командант міста майор Бубела їде зо своєю вагітною жінкою возом, бо поїздом уже не можна їхати. Переполох у місті дійшов до крайності; жажливі вістки перебігають одна одну: большевики підходять, Петлюра має вдарити на УГА і т. д.

24. грудня. У мене сьогодні святий вечір. Мій муж лежить у гарячці. Я прасую білля, одинокий спосіб дезинфекції. Др. Гайдукевич сидить біля мене й каже: „Всі ми мусимо захворіти на тиф. Це неможливо, щоб він нас минув. Вже сім лікарів померло, тепер черга на нас. Я певне не переживу тифу, хотів би тільки перед смертю побачити свого сина, якого ніколи не бачив“. Він — звичайно енергійний, тепер цілком змінений. Тоді я й не прочувала, що він і Андрій носили в собі заразки недуги.

25. грудня. Панове працюють все це гарячково в канцелярії, хоч вона на половину спакована.

26. грудня. Ідемо останнім санітарним поїздом, що покидає Винницю. Нач. Команда відїхала вже вчора. Ми дістали купе в поїзді. З нами їде др. Гайдукевич і поручник Гаврилів, придільний чоловікові на місце хворого пор. Максимонька. І теперішній Нач. Вовд, ген. Микитка, що саме перебув тифозну кризу, їде тим самим поїздом. Ні авта, ні воза не можна було знайти, щоб перевезти його на станцію. Вкінці знайшли звичайний віз

з одним конем, вигелений соломою. Так переклали хворого Нач. Вовда до поїзду. Наш поїзд відїшов щойно в першій вночі.

27. грудня. Андрій мав учора велику гарячку. Сьогодні вранці приїхали до Гніваня. Чоловік виїхав на перон і телефонував на всі сторони, щоб принаймні дістати машини для двох добре улажених лічниць, що вже завагоновані. Хотів також довідатись, чи санітарний склад уже відїшов із Жмеринки. Потім жалівся на тушій біль голови і Гайдукевич себе добре не почуває. Але каже, що це внаслідок неправильної відживи в останніх днях.

28. грудня. Оба панове гарячували вночі й жалілись на велику спрагу. Я варила їм чай цілу ніч на примусі в вузькому купе. Воно опалюване малою залізною пічкою й стало заанадто гаряче, або зовсім зимно. При маленькій лямпочці, напів у темряві ніч була страшна. Хворі лежать на обох лавках, гарячка в обох підноситься. Ввечорі ми приїхали до Жмеринки.

29. грудня. Дворець почали обстрілювати. Всі, навіть др. Гайдукевич виїхали з поїзду. Лишилось тільки нас двоє у вагоні. Чути було, як свистять кулі. Я спитала мужа, чи не міг би він встати. Він лежав даліше спокійно і відповів: „це цілком природно, що стріляють, але ж на війні“. Вкінці все успокійлось, всі вернулись до вагонів. Ніхто не знає хто це стріляв. Одні кажуть, що поляки, другі, що повстанці, інші, що большевики. Були й такі, що говорили про армію Петлюри. Аж пізніше почула я, що був це відділ повстанців під проводом Чепеля.

30. грудня. Сьогодні вкінці досягнула я, що до хворих покликано лікарів. Приїшов др. Руссов, визначний жмеринський лікар із дром Добровольським. Др. Руссов зараз керівник Евакопункту. Оба вони сконстантували плямистий тиф. Мимо цього хворі хочуть їхати даліше до Вапнярки, де є галицька

лічниця. Лікарі радять мені конче залишитись із чоловіком у Жмеринці. На це заявив др. Гайдукевич, що він не розлучається з моїм чоловіком і просив жмеринських лікарів примістити їх обох в одній кімнаті. Пізніше знайшла я записку у дневнику Андрія під датою 28-го: „у мене плямистий, я заразився 19. ц. м. при візитації лічниць НрІ“.

31. грудня. Ніхто не вірить, щоб мій муж виздоровів. Мушу на власні вуха слухати, як говорять про те, хто приїде на його місце. Також обговорювали справу до кого мені прилучитись, коли лишусь сама. Підполк. Білинський і його жінка пропонують мені прилучитись до них. П. Білинська подбала також дуже ввічливо про харчі для наших обох хворих. Вісім тижнів тому сказав др. Гайдукевич: „Яке щастя, що в вашого мужа малярія! Плямистого не пережив би він, такий страшно перепрацьований і недоживлений“. Тому й не диво, що по восьми тижнях виснажливої праці ніхто й не думав, що він виздоровіє. Я сама рішила, що коли втрачу Андрія, лишусь в Україні у якійсь лічниці як сестра милосердя, доки й мене тиф не визволить. Андрій цілком спокійний. Зробив розпорядки останньої волі і потїшав мене: „Не трать надії й відваги, коли зачну маячити“. Даліше сказав лікарські інструменти й книжки передати його братові Титові, що є також лікарем. „Якби я помер, то не падай у розпуку, а працюй даліше. Ідь до Відня, твої приятелі знайдуть для тебе працю в якійсь акції суспільної опіки“. Др. Гайдукевич передав мені свої цінніші речі, він переконаний, що не переживе недуги. Поручник Гаврилів шукає від учора за місцем, де можна б примістити хворих. Всі лічниці і в Жмеринці переповнені. Аж сьогодні вдалось йому знайти кімнату з трьома ліжками в одній із залізнично-дорожніх лічниць. Управа лічниць заявила, що прийме хворих тільки тоді, коли Гаврилів зобов'язеться доставляти їм харчі й ліки з запасів УГА, тому, що в лічниці майже нічого немає. Пор. Гаврилів постарався, щоб лічниці доставили більшу кількість муки, цукру і т. д. Зате зможу прохарчувати хворих і чурів, але мушу сама для всіх варити. В тій цілі можу користуватись шпитальною кухнею. Д-р Гайдукевич дав мені спис усіх лікувальних засобів, що їх треба мати, головню серцевих скріпників, що були в нашому сан. складі.

(Далі буде).

„РЕВОЛЮЦІЯ ЙДЕ“

це назва нової повісті ГАЛИНИ ЖУРБИ
(авторки нагородженої літературною
нагородою повісті „Зорі світ заповідають“)

ЯКА ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ З ДРУКУ

Ціна I-го тому повісті „РЕВОЛЮЦІЯ ЙДЕ“
230 ст. друку 2-20 ал. з пошт. пересилкою

Замовляти у В-ві „БАТЬКІВЩИНА“ Львів, Чарнецького 8.

Листування

Оксана Печеніг, Прага. Чому так довго немає відповіді на нашу анкету?

Олімпія Шульмінська, Дубно. Ваші спомині відложили ми до чергового числа, тому що стаття про К. Юнге вийшла дуже довга. Прохаймо вибачення.

Марія Омельченко, Прага. Щиро дякуємо за дописи.

О. К. Рівне. Просимо подати свою адресу. Хотіли б вам відписати на листа.

Марійка, Тіна, Влодка. Відповідь на косметичні запити буде в черговому числі.

Стефанія Гринів, Бучач. Ескелібріе може вам виконати кожний мистець-графік. Зверніться до Павла Ковжуня, ул. Вроновського 20, або Миколи Бутівича, ул. Францішканська 2.

Б. Бойчук, Віммер. Передплату Жін. Т-ва ім. О. Бесарабової за 1937 і 1938 ми одержали. Просимо повідомити, чи журнал висилати до місцевості Вотсон чи Віммер.

Укр. Жін. Т-во ім. Лесі Українки, Вінніпег. Передплату за 1937 і 1938 ми одержали, дякуємо.

К. Качмар, С. Павл. Передплату за 1938 одержали. У справі допису пишемо окремо.

Марія Божук, Требушани. Взорі ми одержали, дякуємо. Про те напишемо окремо. Передплата вирівняна до кінця березня ц. р. Бажані числа „Н. Х.“ не старіємо й вишлемо.

Ростислава Рихлова, Густ. Згадаву партитуру можна замовити в книгарні ім. Шевченка, Львів, Ринок 10.

Тетяна Мазикевич, Угнів. Передплата вирівняна до кінця 1937.

Надія Турчак, Войніца. Передплата вирівняна до кінця березня ц. р.

З. Угрин, Обертин. Передплата вирівняна до кінця липня 1937.

Аніа Матійців, Яновець. Передплата вирівняна до кінця вересня 1937.

Антін Швак, Фалків. Числа, що ви одержали, є з 1938 р. У друку зайшла номінал в даті.

„Жіноча Доля“, Коломия. П. Осип Варениця з Аргентини не одержує вашого часопису. Чи ви висилаєте? Ми замовили його ще восени.

Ірина Чепіль, Шиди. Підручники для товариських забав тепер вичерпані. В українській мові нема ніякого.

Українська родина не може обійтись безодиноким українського родинного ЧАСОПИСУ ілюстрованого щиронаціонального тижневика

„НЕДІЛЯ“

Адреса: Львів, Ринок 5, тел. 293-83.

Місячна передплата 1 золотий.

Оказові числа даром.

3 кльубового життя

Дня 14. лютого повитали кльубові гості у своїй домінні першу українську адвокатку, **мр. Ольгу Люстін-Ганицьку.**

Споукою цього була досить незвичайна подія. На правничій сторінці „Діла“ появилася стаття, начеб то написана якоюсь українською адвокаткою. Назва статті „Чи жінки повинні бути присяжними суддями?“ вказує на її зміст. Пікантною сторінкою було твердження, що жінки на становище присяжного судді не надаються. Авторка твердить це з усею свідомістю. Наводить на доказ цього ріжні приміри з своєї практики. Мовляв, жінки розбивають увагу на дрібнички й не мають зацікавлення для конкретних наук. Виконані в домашньому вогнищі, не зміють дати собі ради з зовнішнім світом.

У відповідь на згадану статтю запросив кльуб „Нова Хата“ й „Труду“ **мр. Люстін-Ганицьку** для зreferовання тієї справи.

Референтка зясувала передовсім, що це суд присяжних і як його вибирають. Потім перейшла аргументи статті, відповідаючи на кожний своїм. Вкінці зазначила, що суд присяжних напередодні розважання в Польщі, отже дискусія має мати лише теоретичне значіння.

Після реферату забирали голоси слухачки. Інж. Стефанія Чижович зясувала, як стоїть справа суддів присяжних в Америці. Жінки там уже довгий час присяжними суддями й виявляються як найкраще. Американська преса відмічує їх безсторонність у політичних спорах, а як головну прикмету — невідкупність.

Інж. Лідія Бурачинська звернула увагу на становище адвокатських апікантів до того питання. Як подано було в „Ділі“, воно є крайню вороже.

У дискусії старались пояснити це. П. Олена Бережницька-Будзова, що була першою студенткою в нас, розказувала помічання з своєї практики. Кожне становище, кожний новий крок стрічав опір мужчин. Все здобувала жінка з величезним зусиллям. Так воно є й тут. Хоча уряд судді присяжного не приносить матеріальної користі, зате дає певні моральні права. І знову не хочуть їх мужчини признати.

Др. Софія Парфанович звернула увагу на те, право тепер уже не держиться сліпо — букви закона. Навпаки, старається виникнути в мотиви проступку і керується при цьому емоціональними чинниками. Наприклад виховання, економічне положення, афект і т.д. підсудного беруть тепер під увагу. Отже саме ті прикмети, що їх закидували немов то ними руководиться лише жінка.

У черговий понеділок говорила у кльубі п. Цюпа Паліїв. Темою її гутірки було фізичне виховання молоді. Референтка має змогу приглядатись нашій молоді підчас таборування, а також стрічатись із родичами при тій нагоді. Сконстатувала, що в батьків є дуже мало зрозуміння для цієї справи. Боятись таборових невідгод, лякаються таборової дисципліни, не дбаючи про те, щоб із дітей виростили здорові й загартовані люди.

Дискусія розвинулась дуже живо. Шкода, що не було присутніх педагогів та що не почули їхніх голосів у дискусії.

ПАМПУШКОВИЙ ВЕЧІР

Черговий показ куховарського курсу обіймав тісто смажене в великій скількості товщу. Себто пампушки, переплітанці, карнавалові рожі й птисі.

П. Натаалка Гаврих розчинила на очах присутніх пампушки. При цьому давала вказівки щодо розчинки й пробування дріжджів. Поставивши розчинене тісто, щоб виростило, взялась за переплітанці.

Переплітанці (хрусти) можна смажити в меншій скількості товщу. Добре додати алкоголь не лише до тіста, але й до гарячого товщу, щоб тісто його менше втягало. Як пробувати, чи температура товщу відповідна? Кинути малий кусник тіста. Коли він зараз підійде догори, товщ відповідно гарячий. Коли б був за гарячий, можна охолодити його кусником сирого бульби.

З того самого тіста формувала п. Гаврих карнавалові рожі. Витинала три кружки ріжної величини, розтинала край в зубці й приліплювала менший кружок на більший. Потім кидала на гарячий товщ і смажила на золотий колір. Готові рожі прибрала згори конфітурою з рожі.

За той час підросло тісто на пампушки. П. Гаврих розтачала його на стільниці, звертаючи увагу на те, щоб тіста не обертати. Недобре, коли воно з обох сторін прилипає мукою.

Викроювала пампушки, начинювала мармелядою й заліплювала. Поставила, щоб вирости з обох сторін. Коли вже були готові (в міжчасі показувала тіста: птисово), клала їх на гарячий товщ. Щоб пампушки мали білі обручки, треба ринку зараз прикрити. Коли вже обертаємо їх на другий бік, може ринка бути без покриття.

Черговий показ відбудеться 4. березня й обійме овочеві салати, креми й соки.

Як боротися зо шкідливими вазонових рослин

повчить вас книжка

О. Бережницької-Будзової

КВІТИ, ПРИКРАСИ НАШИХ ВІКОН І БАЛЬКОНІВ

Коштує 1.— зл., з пересилкою 1.20 зл.
Замовляти: „Нова Хата“, Львів, вул. Ходкевича ч. 9.

Українки! Передплачуйте двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

що виходить 14 рік під редакцією
Олени Кисілевської.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ має найкращих співробітниць із усіх частин світу.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ вчить українське жіноцтво, як має у цих важких часах сповняти своє велике завдання супроти Бога й Батьківщини.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ є найкращим приятелем і найліпшим дорадником своїх читачок.

Колегія, що редагує „Жіночу Долю“ складається зі знамих фахових літ. сил. Річна передплата 7 зл. Адреса редакції: КОЛОМИЯ, вул. ЗАМКОВА 37.

Під тою самою редакцією виходить вже шестий рік найкращий, популярний двотижневик для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“
Передплата на рік тільки 2 зл. Обидва часописи разом 8.50 зл. річно.



РОСКІШНІ ВИШИВАНІ БЛЮЗКИ

попелінові
маркізетові
шовкові

у ціні від 12.— до 24.— зл.

У К Р А М Н И Ц І У. Н. М. Л н В І В, у л. К о с т ю ш к и 1.

Безплатний додаток 1938 р.

I. КУПОН

на „Форму для всіх”

Ч. форми

Предмет

Величина

Ім'я і назвище передплатниці:

Точна адреса

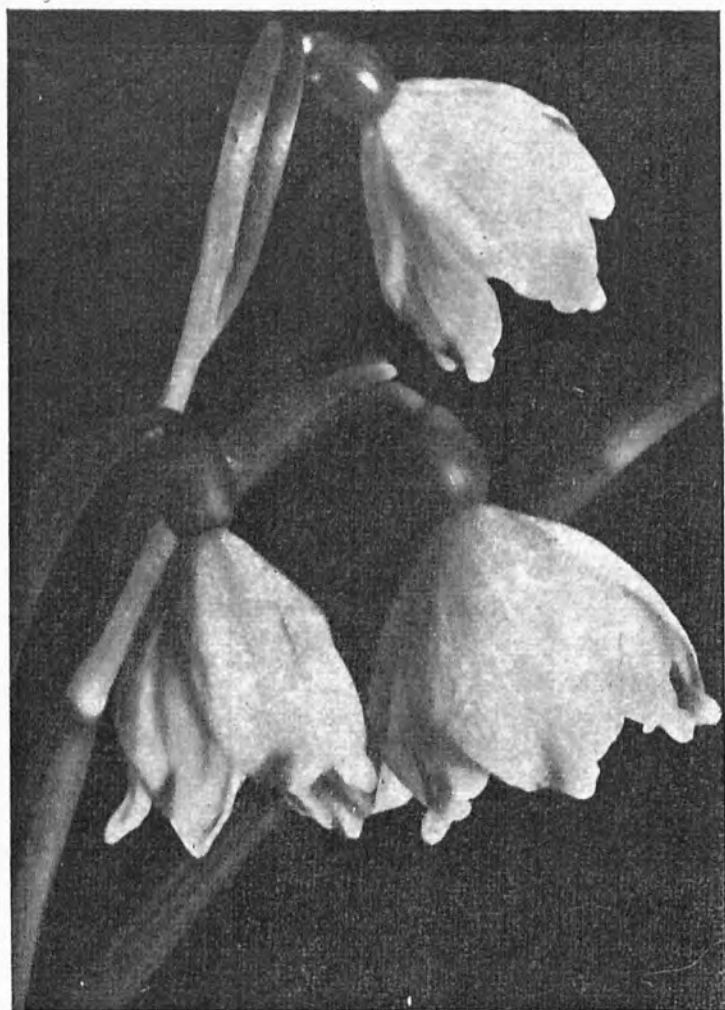
МАТЕРІЯЛИ ДО ВИШИВАННЯ ЦЕРКОВНИХ РИЗІВ
на складі в крамниці

„УКР. НАР. МИСТЕЦТВО”, ЛЬВІВ, КОСТЮШКИ 1.

- Ч. 1. Канвоє полотно „Панама” шир. на 160 см.,
краєве, в красках білій, кремовій і пі-
сковій ціна зл. 8.—
- Ч. 2. Канвоє полотно „Ліон” шир. на 160 см.,
краєве, в красках білій, кремовій і пі-
сковій ціна зл. 8.50
- Ч. 3. Канвоє полотно „Панама” шир. 160 см.,
заграничне, в красках білій, кремовій
і пісковій ціна зл. 9.—
- Ч. 4. Канвоє полотно „Массо”, півшовкове,
краска кремова, шир. 160 см. ціна зл. 10.50
- Ч. 5. Канвоє полотно шовкове шир. 160 см.,
краска біла і кремова ціна зл. 12.—
- Ч. 6. Льняне полотно на обруси церковні, шир.
150 см., ціна зл. 4.70, 5.60, 6.50, 9.75 за м.
- Ч. 7. Льняне полотно на хоругви шир. 150 см.,
ціна зл. 9.75
- Ч. 8. Чисто льняна веба на стихарі, загранична,
шир. 180 см., ціна зл. 13.50

08

НОВА ХАТА



Ч. 6

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
вулиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. П. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:

Книгарня „Базар“

Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 дол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1131 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо прислати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не повертає і в тій справі не
дискутується.



Наталени Королева:
Предок. Львів, 1938. Наклад. вид.
„Дзвони“.

Найновішою книжкою Наталени
Королевої є „Предок“. Цим разом
авторка вводить нас у новий нам
і зовсім чужий світ: Іспанію. Час:
початок XVI в.

Акція ведеться в трьох відмін-
них осередках: Іспанії, Палестині
й Волині. Авторка старається як-
найкраще відтворити не тільки
духа часу, але й питомість середо-
вища. Тому повість хоч формально
невиділена, складається з трьох ча-
стин.

Мабуть найкраще вийшла ча-
стина перша, що відбувається в
Іспанії. Декому з читачів може
здаватися, що ця частина є тяжче
зрозуміла. І не дивно, бо середо-
вище для нас майже цілковито чуже,
та рідко виступає в нашій літе-
ратурі. Натомість авторці воно чи
не найбільше (походженням, вихо-
ванням) близьке, а вже напевне
найскладніше простудіюване.

Фабулою повісті є життя і не-
буденні пригоди молодого іспан-
ського лицаря Карльоса Лячерда,
предка авторки, що вимандрував із
батьківщини. По довгих мандрів-
ках осів на Волині.

Провідною думкою повісті це
переживання людини в пошукуван-
ні „Святого Граля“ Правди і Світла
власної душі. Всі постаті повісті
свідомо чи несвідомо йдуть цим
шляхом, що його довжина зале-
жить тільки від складності душі.

У простодушності пастуха Алі,
це легко вирішана справа „бо коли
справді вірую — каже він — то
й край! Бож виходить те, що маю
для мене найліпше“.

Старий Херонімо теж не блу-
кає. В нього все ясне і самозрозу-
міле. Він із тотожним спокоєм до-
пускається злочину на Енріко де
Кастро, як жертвує життям для
„Карліта“, та вміє добачити, у зви-
чайному кресалі, світло Іспанії!

Натомість для складної сенсі-
більної душі Карльоса багато „крім
гріха є гірких трав у таємному
садку людського серця“. На по-
розі життя він попадає в „одну
з найбільших пасток злого духа на
піднеслі душі“. — Наливає келих
святого Граля власним впливовим
напоєм своїх бажань і тільки за
них „боює під прапором Святої
Крови“...

Щоб віднайти себе і спокуту-
вати свій гріх, він мусять стратити
всі: ріднине паствя, суспільне ста-
новище, а навіть батьківщину. Що-
йно „коли вирікся особистого ща-
крім душі“, знаходить перші про-
блемски світла, що кріншає і поволі
розвісне сумерки його душі. І що-
йно „коли вирікся особистого ща-
сто, його немов мідня загвіздилося
в його душі. Що-йно тоді пізнав він,
що найвища мета — „Святий
Граль“ — це „наше власне серце,
надите світлом божої любови“.

За це пізнання заплатила Ката-
ліна смертю, Беата власним жит-
тям у монастирі, а гарна Інєс до-
смертною мукою „у власних пала-
тах вязниці“.

Одиноким ключем до брам, що
їх у житті так багато, а всі вони
зачинені — усім цим простим чи
складним душам є: релігія. Бо —
„деж ліпше, як не тут відкрити
серце і випустити з нього, того не
співучого птаха — журбу“.

Релігія у Наталени Королевої,
це світогляд. Тільки віра дає їй ге-
роям можливість розв'язки, заспоко-
єння душевних сумнівів і вищих
потреб.

Авторка підчеркує своє безза-
стережливе довіря до католицької
церкви. Вона свідомо, нераз може
зо стратою з мистецького боку, ви-
вищає її поміж іншими. Правосла-
вля, що його авторка уважає чужим
витвором, змальовує сторонни-
чно, неприхильно.

Країни арабської культури, що
в них приходилося Карльосові по-
бувати, змальовані живо. Відчува-
ється, що вони не чужі не тільки
героеві, але й авторці. Слідно ко-
льосальну працю, що її вложила у
студії даного часу. Натомість ат-
мосфера старинної Волині досить
штучна і неприродна може тому,
що подана майже виключно через
чужинську призму.

Прикро вражає, що самотнього
представника українців, Василя,
змальовала авторка різко — непри-
хильно. Можливо, що цим хотіла
насвітлити руйнівницький вплив Мос-
кви на укр. інтелігенцію і куль-
туру.

У початках повісті не читаєть-
ся легко, а це завдяки тому, що ав-
торка не о п о в і д а є нам про лю-
дей далеких часів та країн, але
примушує нас вжитися в дану до-
бу і середовище.

Провідна думка фабули та ми-
стецьке змалювання доби і середо-
вища надає книжці європейського
характеру. У перекладах зацікави-
ла б і чужинного читача.

Ольга Олександра Дучимінська.

Четвертий вечір народньої ноші

Програма вечорів обіймає звичайно народні обряди. Виводять їх селяне з різних околиць. Багато заходів і труду спричинює нераз приїзд їх до Львова. Та народні обряди можуть виводити тільки вони. Вірність темпа і кольориту, природність рухів і танків, вкінці ціла гамірна атмосфера сільського весілля лише тоді добре віддана.

Для показів народнього вбрання їх виступ теж має неабияку вагу. Строї бачимо тут на дійсних їхніх власниках. Бо нідє правди діти, інтелігетська публіка їх так не вмє носити. Маленький деталь у зачісці довжина підтички, вязання пояса й стрій уже затратив свій питомий

вигляд. Справжню його невлонну гармонію вмє віддати тільки селянка.

При обрядах бачимо строї у великій групі. Вражіння їх степенується; вони вже витворюють своєрідну мистецьку атмосферу, що її поодинокє вбрання не має. А тут ще видно їх у руху. Бо ж весілля не стоїть на місці: сільські свахи встають, сідають, танцюють. Строї видніють у яркому сценічному освітлені з усіх боків.

Саме ця природність, безпосередність сільських обрядів чарувала всіх. Та водночас мало хто підмітив, що сільського обряду не можна часово точно вимірити. Грають його не артисти, а сільські люди. Вони вживаються в кожну функцію і самі захоплюються нею. Це ж їхній питомий обряд, що на селі триває кілька днів!

І цього ентузіазму не можна спинювати. На те-ж ми сюди прийшли, щоб його відчувати!

Програму цього вечора зладжено під кличем побуту української шляхти. Виявити життя цієї частини нашого народу, що найдовше зберегла традиції нашої буващини, було нашим бажанням.

Українська шляхта злилась впродовж віків із народом і майже не відбиває від свого оточення. Залишилися тільки славні прізвища та перекази про предків. І так Березів коло Коломиї виводить себе від славного запоріжця Михайла Ханенка, а рід Сагайдачних ще й досі живе в Бережанщині.

У програму вечора ввійшов шляхоцький обряд — весілля з Березова коло Коломиї. П. Софія Раківа, відкриваючи вечір прегарно виголошеною промовою, звернула увагу на тяглість традиції в тих обрядових церемоніях. І справді, молодий у березівському весіллі пригадував собою козака-запоріжця. Висока смушева шапка, опанча шита на взір козацьких жупанів, кольоровий пояс, придали йому хвацького вигляду.

По закінченні весілля виведено танок із Бойківщини. Дві пари танцюристів із Старого Самбора (пп. Червечка, Яремівна, Стебельський, Кінчик) затанцювали стародавній танок „шторцак“ із Плоського коло Турки. Віддали це з темпераментом та повним відчуттям стилю. Особливо цікаві були співи і переспіви, що в них так любується Бойківщина.

Пізніше виведено другий весільний обряд із Чертежа коло Журавна. Звичайне сільське весілля виросло до гідності незвичайної церемонії завдяки вбранні чертежан. Прекрасні білі гуньки, розшиті яскравими кольоровими кві-



П. Іванна Софронів-Левицька у вбранні молодіці з Тишківців к. Горodenки.



П. Марія Прокопович у вбранні дівчини з Русова к. Снятина.



П Оксана Дрогомирецька у вбранні молодиці з Грабівки на Підляшші.

тами, довгі білі завої, що спливали з голови, білі рясовані спідниці з червоним тканим рубцем, все це додавало жінкам якоїсь княжої гідності. Справді, неначе картинка зо стародавньої нашої бувальщини виглядали заручини молодої пари.

Несподіванкою цього вечора була сокальська група, що вперше себе виявила у Львові. Чорні вишивки на сорочках, білі суконні станики та гуньки, розшиті чорним оксамитом, розкішні завої з темних хусток були незвичайні.

У сокальській групі взяли участь: п. Стефа Мартиняк у вбранні з Копитова (прегарна вишвева хустка), п. Рома Блащук у вбранні з Горбова (молодниця з часів панщини), п. Хомінська у вбранні з Угринова і п. Кашубинська у вбранні з Лісок.

Багато було заступлене також Підляшшя. Поділене на два племена, гемелів і хмаків, виявило себе дуже цікаво. Гемелі любуються в червоних відтінках та мають у вбранні різні чужинні впливи. Хмаки вдягаються в соковиті краски зелені, помаранчеві, цеглясті та кроєм своїм зближені до поліських.

Тут взяли участь: п. Тамара Олесюк у вбранні молодиці, а п. Голод та

п. Оксана Старосольська у вбранні дівчини з с. Женишки. Хмацьке вбрання мали: п. Оксана Дрогомирецька (гл. світлина) як молодниця, п. Євгенія Косевич (цікавий весільний вінок) як весільна сваха, а п. Ковальська як дівчина з с. Грабівки. Вбрання з пов. Володави мала п. Марія Ющук із с. Кривоверби. Гемелівські одяги вбрали: п. Віра Стисловська як дівчина, а п. Миросла Гординська як молодниця (гл. світлина) з с. Матіяшівки. Вбрання з Ровнадівки мали: п. Савка як дівчина, п. Ольга Дучимінська як молодниця (цікавий сірак). Цікавий стрій молодиці з Голешова мали п. Олена Шенарович (гл. світлина) і п. Мацькевич.

Із дальших груп дуже мальовниче було Пескуття. Окрім березвського весілля відзначались там два весільні вінки (Ключів, Рудники). Також група з Тишківців коло Городенки звертала на себе увагу.

Із Снятинщини стрій п. Марії Прокопович (с. Русів, гл. світлина). Цікаві строї з Рудник к. Заболотова мали: п. Єнджейовська дівчини (прегарний вінок) і п. Стефанія Чижович. Стрій молодиці з Завалля мала п. Анна Кузик, а стрій дівчини з Карлова п. Катерина Іванйчук. Оригінальний весільний вінок з Ключева коло Коломиї мали сестри Мацькевич. Група з Тишківців коло Городенки складалася з трьох осіб. Стрій дівчини святочний (цікаві нсплітки) мала п. Уляна Старосольська, буденний п. Слава Ганкевич, а стрій молодиці п. Іванна Левицька (прегарна сорочка, гл. світлина). Окрім того були й інші замітні вбрання з Городенщини. Стрій дівчини мала п. Марія Гринюк, вбрання з с. Якубівки п. Елеонора Грещак, із Матієва п. Іванна Ничай (сорочка вишивана синім), із Задубівців п. Марія Ярославич. Оригінальне вбрання з Цуцилова в Надвірнянщині (сгарванний „петек“) мала п. Маркевич.

Зовсім окремо стояла шляхоцька група з Березова коло Коломиї у своїх прегарних одягах.

Бойківщина могла похвалитись групою танцюристів (Плоске) та поодинокими строями з інших околиць. Як звичайно, бойківське вбрання робить особливо гарне враження при вечірньому світлі.

Дуже мальовничий стрій із Самбірщини мала п. Несторчук (с. Дорожів), із Борині п. Міля Охримович. Доповнювали цю групу також бойківські танцюристи, що мали вбрання з Плоського коло Старого Самбора.

Цікаві були два вбрання з Калущини. Один із с. Новиці (прегарна біла гунька) мала п. Дарка Посацька, а другий із с. Підмихайля (плащ із срібними гудзиками) п. Марія Чапельська. Оцей останній стрій був, поза групою з Березова, одиноким вбранням шляхоцьким.

Групу з Чертежа коло Журавна також можна сюди зачислити. Вона стоїть на межі бойківського й подільського одягу.

Дуже мало було заступлене Поділля. Та поодинокі його зразки були незвичайно оригінальні. Придністрянські околиці чарували своїми темними строями.

Цікавий стрій із Збаражчини мала п. Ярослава Бразіцька (с. Добромі-

ка). Гарний був також одяг старшої жінки з Болотин в Перемишлянщині (п. Зубик). Із Борівщини була ціла група. Із Вільхівки стрій п. Марти Ганушевської, з Королівки п. Ільницької, із Волківців п. Гевки (стрий дівчини) і п. Гевки (стрий хлопця). З Бучаччини були два цікаві вбрання. П. Слава Ласовська і п. Гриник мали стрій з Сновидова. Один лише був стрій із Підгаєччини, що його мала п. Стадник (с. Голгоче). Із Заліщищини вбрання мали пп. Колтунюкова, Криштальська, Гинилевич. Сюди можна причислити також стрій молодиці на піст із Купча коло Буська (п. Софія Дорошенко).

Ціла група міщанських стрій була з Комарна. Пп. Ліщинська, Вітер і Вишнянська мали дуже гарні строї молодиць і дівчини.

Волинь і Полісся виявили себе чисельно. Червоні відтінки поліських тканин та вишивок захоплювали своїм кольоритом.

Тут були чотири вбрання з с. Підберезець. Мали їх пп. Форостина, Строцька, Насада і Манастирська. Дуже гармспійний був волинський стрій п. Марії Рибчак.

Стрій молодиці з Ковельщини мала п. Надя Стефанська.

Далієка Лемківщина теж виявила себе цікаво. Лемківські строї все вражають своїм благородним спокоєм серед яскравого гамору інших.

Дуже цікавий весільний вінок мала



П Марія Цегелик у вбранні молодиці з Боська, пов. Сянік.

п. Цегелик із Боська, пов. Сянік. Також із пов. Ясло мала стрій п. Валько (с. Граб). Відомий уже стрій із Висової коло Горлиць мала п. Іванна Полянська.

Полтавського вбрання було небагато, але зате воно було добірне. Пп. др. Харитя Кононенко, Ірина Кисілевська та П. Томашівська мали прегарні його зразки. Як завжди це вбрання подобається та вважається в нас уже репрезентативним.

Зовсім не була заступлена Яворівщина. Околиця, що звичайно вислала прегарні зразки на вечір народної ноші. Також Гуцульщина вислала лиш один, злегка стилізований стрій.

Та в цілості чотири наші вечори дали перегляд усього, що в межах наших земель можна побачити. Виявились уже всі околиці, задемонструвались усі обласні відміни. Тому цей останній, четвертий вечір ноші замикає собою певний період. Закінчуємо загальні вечори. Приступаємо до регіональних.

Виказати всі особливості даної області, зглибити її стиль, схопити всі відміни — ось найближче завдання. Є ще багато невідкритих сіл, невідомих народних обрядів. На те повинні звернути увагу ініціатори вечорів народної ноші по повітових містах. Як знаємо, було їх

кілька вже в цьому році (Тернопіль, Камінка Струмилова, Буськ, Борщів). Напевне багато підготується інших. Чи працюють вони над докладним виявом своєї околиці?

В тій цілі треба узгодити акцію з кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові. Повідомляти про імпрезу, засягати інформацій, руководитись вказівками. Це допоможе нам повести акцію пізнання нашого народного вбрання широким і планоно.

Впорядчичі вечора виражають щиру подяку всім тим особам, що причинились до звеличання вечора, організуючи групи та присилаючи стрії. В першу чергу вдячні:

п. Уляні Диді і п. Кизимшинові за підготовку групи з Чертежа і привезення її до Львова,

п. Марії Білозор із Коломиї за zorganizвання групи з Березова й привезення покуцьких стріїв,

п. Тамарі Олесьюк із Вишнич на Підляшші за привезення девяти стріїв із Підляшшя,

п. С. Хомонській із Сокаля за zorganizвання сокальської групи, (3 особи),

п. Ользі Ліщинській із Комарна за zorganizвання комарнянської групи, (4 особи),

п. М. Чорлітовій за прислання прегарного строю з Калушини,

п. М. Добрянській із Сянока за прислання строю з Сянічини,

ПОЛІССЯ В МУЗЕЮ НТШ

Хоч тепер між нами й Поліссям немає кордону, то воно здається нам недосяжне і якесь таємниче. Якесь дивна країна! Іздять там водними шляхами, живуть убого і виробляють найкраще полотно на світі...

Оце наше поверховне знання про Полісся захитала вистава в Музею Н. Т. Ш. Бо тут, у двох саях, розгорнулася уся матеріальна культура цієї країни. Від простого глечика аж до рибальських сітей. І здивувала всіх.

Хоча ми знаємо червоні поліські заволікання, то всеж таки не сподівались такого їх багатства. Сорочки й спідниці з околиці Береста аж важкі від цих прикрас. Також околиця Кобриня богата в широкі взори. У Костопільщині рисунок їх чіткий, гранчастий. А в околиці Сарн з'являється навіть делікатна біла мережа, обведена червоними контурами.

Але все це блідне проти тканин. На



П. Мирося Гординська у вбранні молодіці з Матіяшівки на Підляшші.

п. Калині Пилипюковій із Рудник за прислання двох стріїв із Покуття,

п. К. Шлемкевич із Сновидова за прислання строю з Сновидова,

п. В. Панькову із Львова за визначення стріїв із своєї збірки.



П. Олена Шепарович у вбранні молодіці з Големова на Підляшші.

виставці є ціла збірка рушників, що простим зіставленням чорних і червоних ліній досягають великої декоративності. А спідниці з Кобриня! Полотно їхне гкане у взір із білої й небіленої нитки. А до цього низу широкий тканний рубець вишневої краски.

Та й вовняні тканини цікаві. Є пасманисті спідниці в околиці Каміня Коширського, картатий „літник“ із над ріки Турі. А вже спідниці з околиць Костополя, у тонкі колірні пружки, зовсім пригадують наші покуцькі обгертки.

Одна простенька хустина з Луниці вражає делікатним чергуванням червоних і білих пружків.

Є кільканадцять повних стріїв із різних околиць. Взагалі виставка вражає своїм багатством. Невідомо чи тут вичерпане все цьогобічне Полісся. Та факт, що вона дає бодай приблизне поняття про його багатство. **Л. Б.**

Мій дім — це моя твердиня^{*}

Мені доводилось жити кілька років у зах. Польщі, а знову ж недавно відвідів я деякі важкі закордонні осередки нашої еміграції: Прагу, Відень і Париж. Отже зустрічав я зблизка явище, що його обговорює др. П., явище страшенно сумне і болюче. І ще тоді, коли працював я на Шлезьку, пераз — бувало — думав, чому в нас справа по дружнього посередництва, (що її тепер голосно порушила др. П.), не є досі поставлена широко та поважно.

Як страшно прикро було мені, коли — бувало — зайшов там до знайомого, колишнього достойника в уряді от. Петлюри. Ця напівправда освічена, дуже інтелігентна і розмірно ще молода людина (сьогодні вже покійник) мусіла у своїй хаті неодноразово почути від своєї дружини-польки.

А ось в одній місцевості крак. воевідства відвідав я товариша з гімназійних років. Жив на добрій посаді і свого часу листувався з одною українкою. Зневажливе її відношення до нього довело його до розпуки. Під впливом того пішов у цьому мазурському містечку на міщанські вечорниці і освідчився одній польці, що її знав дуже мало, але яка йому ще найбільше подобалась. Цю історію я знав і коли приїхав до нього,

зустрів в його хаті завзяту польську атмосферу. Він страждав, але був безрідний.

Закордонно довелось мені тепер зустрічати також людей, колись навіть визначних діячів, та й тепер ще з деяким значінням, що одружившись із чужинками вибачливо, а то й зовсім недбайливо ставляться до виховання своїх дітей у чужому дусі своїх дружин, ба навіть по чужому з дітьми говорять. Правда, зустрічав і кращі типи: був гостем одного вечора в Парижі в хаті одного емігранта, що походить із Перемишля. Його дружина — словачка, зовсім українізувалась і виховала дітей (сина і дочку) в українському дусі. У хаті правдива українська атмосфера. Лунає там включно українська мова, хоч у вимові залишає свій слід французьке середовище. Та таких типів нажалі небагато!

Розглядаючи сумну і переважну для нас проблему мішаних подружж доводиться ще одню підкреслити: українця у подружжі з чужинкою рідко знаходить компенсату соціально чи матеріально. При твердому національному хребті — одруження з чужинкою могло б мати навіть деякі моральні чи матеріальні цінності для нашої справи. Але в тому діло, що більшість (такі бодай досвіди маю з

життєвих зустрічей) не старалась увійти шляхом подружжя у вищі круги чужого суспільства, ані не знайшла матеріальної безпеки. Нераз пригадувалась мені Лисенкова пісня про чумака, в якій він прохає:

Не давай мені дочку,

Давай краще паймичку...

Сумне, але правдиве. Чи можна то-му всьому протиділати?

Вважаю, що це справа не така дуже легка, хоч усе таки можлива. Думка др. С. Парфановича слушна: треба розвинути акцію посередництва. Можна ріжно дивитись на таке — що так скажу — „механічне монтування“ подруж, але, якщо йде про наших заточенців, то це єдино можливі спосіб зберегти їх для нації. Рационально і чесно поставлене посередництво — нехай і рівночасно наставлене на зиск — сповнить напевно корисну національну роль. Тому бажаю з цілого серця, щоб започаткована др. Софією Парфанович у „Новій Хаті“ дискусія не закінчилась міркуваннями і спогадами різних авторок і авторів, а щоб принесла в висліді інституцію, яка є на правду потрібна.

В. Несторович.

На закінчення дискусії

Дискусія в справі подружж заточенців, що її започаткувала др. Софія Парфанович, дала живий обмін думок. Обізначались заточенки й заточенці, відгукнулись також із краю. Всі годились у цьому, що мішані подружжя на заточенні ведуть до винародовлення. Але в чому причина того, що їх так часто закладають? Голоси з заточення пояснили це. Далека віддаль, чуже оточення приневолює шукати близької людини. А враз із тим байдужість своїх та легковаження заточенців як національного елемента штовхає до того. Лекше тут становище мужчин, що всеж таки можуть приїхати й вибрати собі дружину в краю. А вже жінки-заточенки, що не мають такого привілею, майже все здані на своє заточенське оточення.

Підіймались і голоси з краю, що закликали уділяти заточенцям більше уваги. Але найвиразніше поставила справу перша й остання дискусійна стаття. Др. Софія Парфанович вважає, що справу подружнього посередництва треба „вивести з загумінка смішності“ на ширше поле, а на думку ред.

В. Несторович, це одинокий можливий і доцільний спосіб зберегти їх для нації.

Голоси двох поважних громадян здається вистачаючим доказом на те, що справа вже назріла. Та й часті подружні оголошення заточенців у наших щоденниках свідчать, що заточенці справді вже зрозуміли загрозливу небезпеку мішаних подружж. Та хто слідує за ними уважно, стрічає поміж ними більше мужчин. Жінки-заточенки все ще вагаються, чи сягнути за цим радикальним засобом.

Ніде правди діти, подружні оголошення в газетах мають у нас присмак авантюристичності. Трохи лячно здаватись на примху долі, що зведе тим оголошенням двох людей до купи. Та життєва konieczність приневолює до цього. Чи не варто б пригадати над тим способом? Може його можна б якось упорядкувати, ублагородити?

Посередництво подружжя! Така інституція в інших існує і працює з успіхом. Закладають для тієї цілі бюро, або й працюють поодинокі особи. Полагоджують це швидко, дискретно й успішно. Здається, що було б і в нас поле для праці. Хіба немає в нас метких жінок із товаришким тактом та життєвим досвідом?

Але як сказано, це є річ осо-

бистої зручності. Хоч уже було в нас кілька спроб, навіть почала була виходити спеціальна матримоніальна газетка, то все це не мало довіря широких кругів і занепало. Справу треба дійсно поставити „поважно“.

Та заки повстане подружнє посередництво в повному того слова значінні, повинні забрати голос громадські чинники. Не для подружнього посередництва. На те потрібно іншого, лекшого підходу. Але для налагодження товаришського життя заточенців.

Бо хоча вони віддалені на сотні кілометрів, то всеж вряда-годи приїждять сюди. Більшість із них, це вчителі. Отже розпоряджають доволі довгими літніми й зимовими вакаціями, коли не рахувати ще свят.

Отже послухаймо голосу одної заточенки („Н. Х.“ ч. 5) і зорганізуємо літній візд тих, що живуть поза межами нашого краю! Притягнім до участі рухливі краєві товариства, щоб заточенці приглянулись як найбільше нашому життю. Покажім їм наші надбання, культурні й економічні. А головне скріпім їх знову на довгі місяці теплом, що його відчули б у нашому оточенні.

Гадаємо, що наш заклик не пропаде без відгону і вже незабаром подамо дещо до відома про цей новий почин.

^{*} Хоча ми вже замкнули дискусію над цією справою, містимо ще один голос, що приходить із конкретною пропозицією в тій справі. Ред.

СЕРЕД НАШИХ ПИСЬМЕННИЦЬ

Софія Парфанович, що дебютувала торік цікавою збіркою нарисів „Ціна Життя“, розказує нам про себе. Яка була спонукка до „Ціни життя“? Що ладить письменниця нового?

Окрім неї говорить Соня Бей, „письменниця без збірки“, що пробує своїх сил у фейлетоні. Чому не видає книжки? Що спонукало її писати?

Цими відповідями закінчуємо анкету серед наших письменниць. Знаємо, що не всі взяли в ній участь. Та назріває нова тема, що не дає нам її докінчити. Це отвертий лист Ірини Вільде до Софії Яблонської у ч. 5 „Н. Х.“.

Жінка-дружина, чи жінка-мистець? Ось питання, що його кинула сміливо Ірина Вільде. Питання, що тривожило все жінок-мисткинь. Чи не варто зупинитись на ньому?

Софія Парфанович, Львів

Ви, пані редакторко, поставили мені чотири питання: три, що на них відповідь дуже легка й коротка й одне, що над ним дещо довше доводиться задержатись. Може зачнім від цього довшого: що спонукує мене до писання, а зокрема, що спонукало мене до написання „Ціни Життя“? Думаю, що моя відповідь не буде цікавіша, ані оригінальніша від других відповідей на цю саму тему. До кожного діла спонукує людину якийсь внутрішній примус, чи потреба, почуття необхідності. Зокрема щодо писання це дійсно якась хвороба інтелігентної людини. Ви погляньте скільки людей тепер пише та друкує, нові книжки й часописи множаться незвичайно скоро. А скільки то людей пише от так собі, про себе. Є це отже вплив якоїсь потреби так, наче б життя роздвоїлось. Одне, це те, що живе і творить будні і друге те, що на папері з отих буднів чи з-поміж них творить кращий чи інший зміст. Мабуть кожна людина тужить до цього іншого та шукає його на свій лад: хто в музиці, хто в танку, хто в гульні, спортових чи інших емоціях, вкінці в писанні.

Дещо інакше мається діло з друкуванням. Коли до писання треба внутрішнього збудника, до видрукування писань треба інших, інколи складніших психічних процесів. Хто має потребу поділитися з дру-

гими своїми поміченнями, а хто йде на підбій слави чи інших життєвих цінностей. Треба сказати, що теперішнє покоління молодих письменників скоріш рішається на цей крок і він не коштує їх стільки боротьби з собою, за і проти. Ми старші, що маємо перед собою класичні, майже недосяжні зразки Шевченка, Франка, Коцюбинського й других, підходили до літератури з святим тремтінням та завжди боялись піти туди з чимсь недосконалим. Тому багато наших писань лежало в теках. Щойно наші молодші товариші, що брали літературу приступом, осмілили нас перейти поріг цієї святині з тим, що маємо. Звідтіля „спізнені дебюти“, „викінчена форма“ і друге.

Не здержуватимусь ближче над причинами повстання „Ціни Життя“. Тут тільки зазначу, що вони далекі від пропаганди, що її підозрює католицька преса, і загалом, якби цю книжку написав хто другий, вона неодного менше лякала б та непокоїла б...

Над чим працюю тепер? Вибачте чистокровні письменники, сини муз! Над... гігієною жінки. Не література, кажете? Ну, то потрібна популярна медицина.

Хотіла б я видати в осені другу збірку нарисів — не лікарських. Вони в мене в рукописах. Після того хотілося б оповісти дещо про

Іллю Гавриловича — черепаху, про життя й геройську смерть латастої кіткі Бої, про...



На четверте Ваше питання, чи потребую студій і яких, відповіла б я щойно після виконання згаданих діл, але якщо хочете знати тепер, то скажу: мені треба б простудіювати літературу відносно студентської еміграції в Празі, куди мене провадять мої дальші літературні плани.

Соня Бей, Гродзіско

Ще в школі дивилися на мене, як на майбутню письменницю, але признаюся, що я сама не мала тих амбіцій. Мене тягнуло до музики і я мріяла про те, щоби тій ділянці віддатися всеціло.

Це було до часу, коли я пізнала свого чоловіка. Якось так склалось, що серед наших розмов про музику, сходили ми часто на літератур-

ні теми. І ось я не чулась, як — дякуючи йому — появилася в друку моя перша новелька, а за нею друга, третя... Мій чоловік випровадив мене на прецікавий шлях літератури. Не вагаюся признатись до того, що до сьогодні він робить усе, щоб створити мені відповідну „атмосферу“ до писання. Це його амбіція і коли мені щось „не йде“,

то він тим більше зажурений, як я...

Підчас писання переслідує мене втомлива непевність. Кожний сюжет видається мені банальний, нецікавий; завжди з'являється думка, що „все те було“. — Ось це й є головна причина, що пишу назагал мало.

До того долучуються ще невід-

кличні аргументи, як фахова праця та зв'язана з тим нестача часу.

Іноді лише випадко наче в транс. Пишу тоді швидко, гарячково, думка ловить думку, перескакує, томиється і — втомлена підпадає під холодну розвагу. Так написана річ не вимагає майже ніколи перерібок і йде просто до друку.

Звичайно — це не є „праця“, а скорше імпровізація, більш чи менш удатна. І саме така імпрові-

зація, ці — лише одним махом кинені малярські мазки — відповідають мені найбільше.

Люблю дуже повість, але сама не спромоглась би на неї ніколи. Мій жанр — це оповідання, а головне — новеля. Зупинитись на якійсь події коротко, пригладити її через сильно побільшуючі шкля і — шукати далі — оце те, чого вимагаю від свого пера. Не хочу і не вмію „розводитись“.

Чому досі не видала я збірки? Склалися на те всі ті причини, що їх навела вгорі. Разом із тим моя амбіція (може тут і не на місці) не дозволяє мені видати її будь-як. До цього треба би мати більше витривалості, самопевності і відваги.

Ті прикмети стараюся впоювати в себе і тому тепер частіше і сміливіше пригадуюсь над „все одно“... збіркою.

КАРНАВАЛ НА „ЦЕНЗУРІ“

Ховаємо карнавалові „причиндали“. Суконка йде десь там у глухий кут як шафи, а за нею і пантофелки, торбинка і все інше, ховається по кутках. Бо на перший погляд уже починає висуватись, упоминаючись за свої права, весняний костюм, а тепле сонце примушує нас думати про солом'яний капелюшок.

З якими почуваннями ховаємо вчирню сукню? Чи вдоволені ми, що „маємо врешті спокій, що нарешті виспівось“ — чи може жаль нам трохи за карнаваловими переживаннями? Несмак і розчарування, чи може приємне вдоволення відчуваємо при тім, коли востаннє ховаємо сукню? — Ці наші почування — це й найкраще свідчення для карнавалу. Це для нього ступень: „добре“, „дуже добре“, а може „відзначаюче?“ А може є такі, що скажуть: „недостаточно?“ Можливо, що кожна з нас видала б інший осуд, залежно від того, які особисті переживання, успіхи чи невдачі приймє цей карнавал. Але постараємось бути об'єктивні.

Отже судимо його. Для об'єктивності порівняймо з торішнім. Або... В шафі знайшла я запрошення на бал „Академічної Громади“ з року 1902. Пеший бал у великій залі Фільгармонії. Варто би засягнути інформації, як то було і тоді знаменито: гірше тепер чи ліпше.

Отже — велика сензація, що на неї з'їздиться вся провінція. Інша річ, що як би не провінція, то на салі було б пусто, а так — біля 400 люда. Усі вважають, що це нечуваний розріст українців, що аж стільки люда зійшлося на одному балі.

А цьогорічний карнавал душився у салях, навіть тих більших. „Червона Калина“ зібрала до півтора тисячі лю-

дей. А чи можливо було уявити собі ще навіть минулого року, щоб рівночасно відбувались, крім ділянцевих забав, двоє більших вечерниць і всюди було щільно, декуди навіть за-пононо? Про те щоб, як то колись бувало, знати не тільки всіх, але навіть половину присутніх на салі — не може бути й мови. Навіть за звичайними можна тут годинами даремно шукати. Отже в кожному разі під оглядом кількості забав і тих, що бавляться, треба поставити „дуже добре“, „можливо навіть „відзначаюче“. Бо в кожному разі охота до розваги була!

Але й те не без тіни. Бо у відповідь на те, „карнавал“ обурюється. „Що ви знаєте“ — каже — це зовсім не „відзначаюче“ — це „зле“, бо що з того, що є охота до розваги, коли нема де розважатись. — Усюди душусь, або мушу на гарячу салю напускати зимного повітря і тоді мої прихильники перестуджуються. Чи багато було цього року можливих вальчиків? Правда, що ні? — бо за тісно“.

Стає нам сумно, бо нагадав нам „карнавал“ нашу стару болячку — салю. І зараз так думаємо, що не тільки з огляду на тісноту треба би застановитись над власною салєю, але теж через гроші, що в таких кількостях ідуть у чужі руки.

А тепер далше до карнавалу. Треба признати, що наша вечірка салі не тільки тепер повніша, але відзначається теж елегантністю. Скільки ж бо прегарних, зо смаком продуманих туалет! І тих молодечих, стилевих, що все ще не виходять з моди і тих більше вибавлених. А які ж то зачіски з кучерів, вальчиків, які ж гарні прибрання голінок квітами! А самим голівкам хіба щось бракує? Дивуємся звідки беруться все нові лиця і все такі свіжі й гарні.

Але до мужеського пола всеж такі є певні претенсії. Ми знаємо, вам тяжко висгартатись про власні фракчи чи смокінги, не всі мають чорне вбрання, але — вибачте — я не дуже то вірю, щоб це була одинока причина, що на „великих вечерницях“ побіч фраків — різкоколірові сорочки. — Я переконана, що на 50 відс. це такі недбалість із вашої сторони, або просто свідоме нехтування прийнятих звичаїв. Зрештою якщо не маєте відповідного строю, уладьте скромні вечерниці, де всі будуть однаково, скромно вбрані. Бо ми всетаки живемо в Європі і покищо придержуємось її звичаїв. Як великі вечерниці, то нехай будуть великі.

Але назагал можна сказати, що в тій ділянці карнавал не эле пописався. І тут може мати „добре“ (якби не ті мужчини, було б ще ліпше). А настрої, а гумор? Це вже особиста річ кожного, але всетаки такий гучний карнавал хіба і в тій ділянці заслуговує на „дуже добре“.

А якби так спитав мене хтось, що мені з цілого карнавалу найбільше подобалось, я сказала б: прекрасний вальс на „Молодій Громаді“ — під звуки стрілецьких вальсових пісень. Ось і вигад! Геть із чужими мельодіями, а що гірше словами різних „танго мільонга“. А крім того подобався мені лянсієр на вечерницях адвокатів. Мого його не бачив і не сміявся разом з нами, той того не зрозуміє. Але я раджу, спробуйте на другий раз зааранжувати лянсієра на ваших вечерницях. Переконайтесь, які вальори має лянсієр.

Ось засоби, щоб переломити стіну байдужості і чужості, що ділять нас на вечірній салі.

Уна

М. Чапельська.

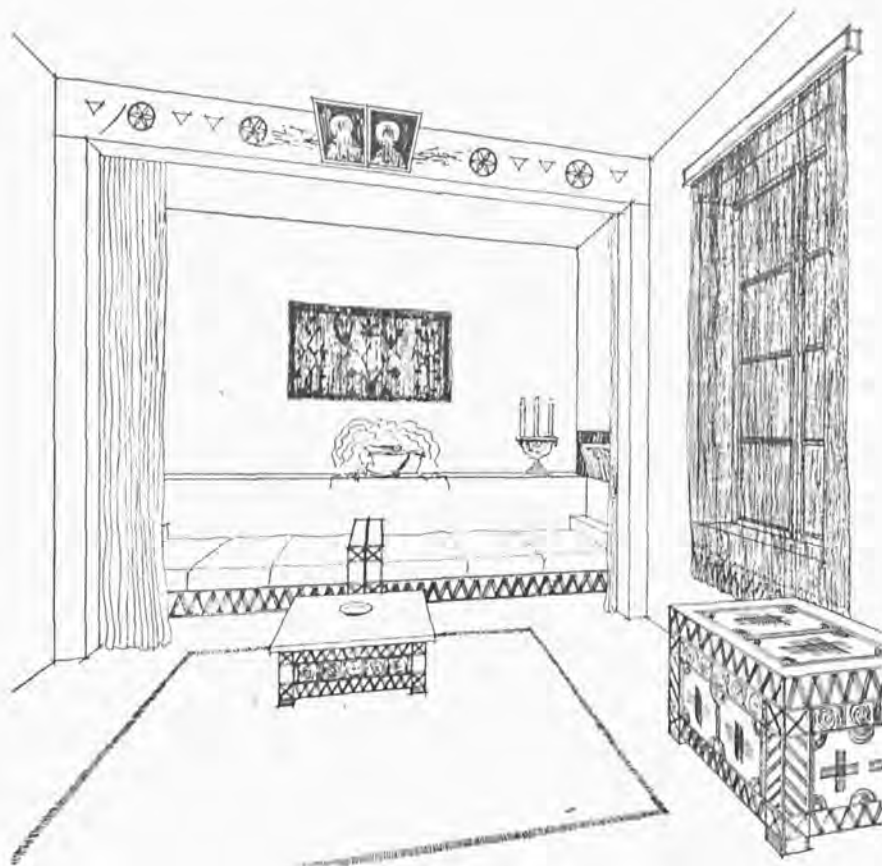
Українське помешкання спальня

З усіх кімнат спальня повинна бути уладжена якнайпростіше, найпогідніше і найспокійніше. Повинна мати можливо найбільше воздуха, тому треба з неї усунути всякі непотрібні меблі. Плануючи нашу хату, ми вже заздалегідь ма-

ли це на увазі й тому призначили місце між кухнею і спальнею на купальню та шафи, що їх народня хата не знає; тим здобули ми простір, що їх у звичайній спальні займають дві великі шафи на білля та на одяг. Шафу з біллям на постіль

і рушниками заступає скриня під в'язками (ч. 5. рис. I. і II.). Вона має рівночасно й декоративне призначення, бо з незграбної та великої шафи важко зробити предмет, приємний для ока. В пересічній хаті є це конечно невигода, але, плануючи

Волічка у великому виборі в крамниці У.Н.М. вул.Косцюшка 1



У заглибині примістились два тапчани й полочка над ними.

власну хату від самого початку, можна обминути її так, як ми це зробили. Може дехто, хто числиться з грішми, а таких є в нас переважна більшість, подумає, що скриня це річ доволі дорога. Однак шафи — теж коштовні меблі, а коли їх заступимо шафами в заглибинах стін, або сховаємо в сітках між кухнею та спальнею, тоді вони можуть бути зовсім скромні, з дешевого матеріалу, а гроші заощаджені в цей спосіб вистачать на гарну скриню, що до речі, стилем куди краще підходить до української кімнати.

В нашій спальні сільське ліжко заступають тапчани, уставлені в заглибині один за одним (ч. 4—4. рис. I і II.). Вони роблять подекуди



Куток у спальні.

вражіння низької та широкої лави і творять затишний та милий куток, де приємно засинягти по цілоденному труді й будитись до нової праці. Наше сільське ліжко є високе та невідгдне, не має ніяких декоративних можливостей. Поминувши те, що воно непрактичне, робить вражіння шпитального ліжка, а це зовсім немила й небажана нотка в мешкальному домі. Тапчан має ще ту додатну сторону, що постіль можна сховати під матрацми та сіткою, а тоді кімната тратить свій інтимний та недискретний характер спальні, що в малих домах є побажаним плюсом.

Наша спальня має ту перевагу, що завісками — із самоділу, мальованки чи відповідної пасманистої або краткованної верети — можемо заслонити тапчан і дістанемо незалежну особну кімнату, де можемо навіть приймати гостей.

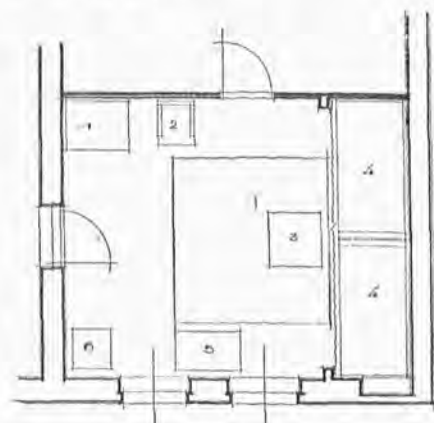
Цьому зовсім модерному та європейському способу уложення тапчанів надає українського характеру малий сволок над заглибиною та ікони, уміщені високо під стелею, завітчані великодніми базьками, як у сільських хатах. Для тих, що залюбки читають у ліжку, спеціально придумана вмурована полочка на книжки, чи часописи й свічник, що замість свчок має

вкручені високі жарівки, які дуже добре імітують їх. Полочка над тапчанами, виступ, що на ньому уміщені свічники й кераміка з живою рослиною, а також столик (ч. 3. рис. I і II.) заступають нічні столики, що їх одеська хата не знає, та що дуже потрібні в міській.

Різьблений орнамент повторяється ритмічно в обох столиках, тапчанах та скрині і це надає кімнаті спокійну і непереладовану цілість. Між дверима до купальні й печею (ч. 1. рис. I.) стоїть вигідний фотель (ч. 2. рис. I.). З браку місця обговоримо його в найближчій статті.

Тут мабуть найлегше втворити собі приємну та спокійну кольорову гаму. Припустім, що тапчан покриваємо меблевим самоділом природньої теплосірої вовни, тоді малий килимок над ними міг би бути синій; є це тло, що дуже часто виступає в народніх килимах. На завіски при ниші надавалася б тоді, як сказано вище, мальованка, друкована темносиньою барвою, а килим на долівці міг би бути також із природньої сірої вовни в трошки темніших відтінках. Щоб розбити монотонність цього двобарвного кольориту, на тапчани можна покласти подушки, пошиті з помаранчевої космаської запаски, перетиканої золотом. В місточку Одеську недалеко Львова, є робітня, де можна замовити серветки і завіски до вікна, роблені селянками з сільських матеріалів. Це прегарні речі, що дуже добре надійдуться до модерної європейської та зукраїнізованої кімнати.

Тому, що дехто любить мати квіти в спальні, у куті між входними дверима та вікном приміщено столик (ч. 6. рис. I і II.), що на ньому можна поуставляти живі квіти у посудинах з народньої кераміки, або зимовий букет із трав чи листків у високій вазі теж із сільської кераміки.



План спальні.

Наталка Гаврих.

Сезон помаранчі, цитрини, грейп-фрута

Надходить час, що господині мають великий клопіт із відживою родин. Кінець зими, а початок весни це дні для нашого організму дуже небезпечні. Брак апетиту, втома, мала відпорність організму на різні хвороби, всякого роду перестуди це не є примхи, як у дітей так і дорослих.

Це брак вітамінів у нашій поживі.

Свіжих овочів майже немає під цю пору, городовина вже також не має цієї вартості, що в літі, чи в осень.

Тому то мусимо впровадити у харч хоч мінімальну кількість заграничних овочів. Обнижка цін помаранч дозволяє тепер, хоч час від часу подати цей овоч на нашому столі.

Помаранча, крім вітамінної вартості, має велику вартість мінеральну. Має вапно, що спеціально дітям є дуже потрібне до будови костей. Крім того ці овочі дуже добре підходять як десерт на різного роду гостини.

Подам кілька способів їх приряджування.

Вітамінний компот із помаранч.

Помаранчі пооббирати, покроїти в кружки, укладати в салатницю, перекладаючи цукром, залити вином.

Зладити це на 2—3 год. перед поданням.

Грейп-фрути.

Подаємо їх у такий спосіб, що перетинаємо на половину, посипаємо мілким цукром, виносимо на зимно, 2—3 г перед поданням.

Креми в чашках із помаранчевої лущини.

4 жовтка
12 дека цукру

1 деко желатини
4 ложки води

сок з одної помаранчі
сок із цитрини до смаку
4 білка

4 жовтка
12 дека цукру

сок із двох цитрин
сок із двох помаранч

1 і пів дека желатини
4 ложки води

2 білка
чверть л. сметанки

20 дека сливок
10 дека фіг

1 помаранча
2 яблука

пів грейп-фрута
5 дека орхів

5 дека цукру
вода

сок із цитрини

три чверти л. води
сок із цитрини
цукор

1 і пів дека желатини
4 ложки води

3 помаранчі

1. Приготувати чашки з помаранч.

Палестинські помаранчі обмити, надтяти вершок, підважити його пальцем, відкинути. Долішню частину помаранчі, також підважити пальцем, шкірку, легко вишкати помаранчу. Край чаші з лущини повитивати в зубці. Жовтка втерти з цукром. Розпустити желатину гарячою водою, вставляючи її до другого горшка з киплячою водою (не варити на кухні). Додати сок із помаранчі й цитрини. Вбити шум, вмішати всі складники разом додаючи желатину. Як крем зачинає густіти, вилляти до чашок приготованих із помаранч.

До другого крему додати сметанку чи сметану, вбиту на піну. Спосіб роблення такий самий.

Овочева сирівка.

Сливки і фігн сполокати, залити на ніч киплячою водою. На слідуючий день, покроїти в паски. Помаранчу, грейпфрут покроїти в кістку. Вмішати все разом, доправити цукром і соком із цитрини до смаку. (Можна дати трохи вина).

Наложити в чарки, посипати січеними орхіями, прибрати.

Помаранчі в галєреті.

Зробити лімоняду з води, цукру і соку з цитрини. Розпустити желатину, додати до лімоняди. Помаранчі пооббирати, покроїти в кружки, уложити частину на дно форми, залити галєретою, а як застигне, уложити другу верству, залити знов галєретою. Добре застудити. Перед самим поданням виложити на полумисок, чи шклянний таріль.

З нашого досвіду

(Провадить Наталка Гаврих)

1. Як відчишувати меблі? Тепер приходить час весняних порядків, отже добре було б щось про те написати.

Олена Р.

2. На останньому показі „Нової Хати“ показували овочеві креми. Один із них (помаранчевий) потребує сметани й я не знаю, чи можна вжити до цього сметану з „Маслосоюзу“, бо вона доволі рідка. Прошу на те відповісти.

Львовянка.

3. У статті „Приняття“ згадано кілька разів страва „vel-au-vent“. Просимо подати докладніше припис цієї страви.

Стефа Н.

1. В найближчих числах „Нової Хати“ буде про це мова ширше. Не знаю докладно, про які меблі йде. Думаю, що про меблі політеровані, тому подам певний плин, що ним можна їх відсвіжити.

Беремо в однаковій кількості льняного олію, оцту й терпентини. Втирати цією рідиною меблі, опісля флакселю, або мягкою вовняною шматкою витерти до полиску.

2. До кремів сметана „Маслосоюзу“ дуже добре надається. Вона вбивається знаменито. Те, що вона рідка, нічого не шкодить, бо має відповідний процент товщу. А це у сметані найважливіше.

Також важна температура. Сметана не сміє бути тепла, себто стояти в кухонній температурі. Найкраще держати її перед тим у коморі, або в посудині з зимною водою.

А вкінці, коли хочете мати дійсно густу сметану (хоча повторюю, що не для вартості її не є важке), то купити її день наперед, за ніч вона вам пре-гарно згусне.

4. Страву „vel-au-vent“ демонстрували на господарських показах „Нової

Хати“ ще в жовтні м. р. Тоді й подано опис цієї страви. Та для нових передплатниць подамо ще раз точний припис із світлинами в черговому числі.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

„DISTINCTION“ косметичний кабінет

Коперника 42 а. Тел. 272-18

виконує всі косметичні заходи найновішими методами. Спеціальні прикрашення перед карнавалом. „Distinction“ провадить концесіоновані косметичні курси. Вписи на черговий курс вже зачались. Початок викладів 15/II 1937.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXXX



Добрий ніж до бараболі. Коротке вістря з нержавіючої сталі, коротка не надто тонка дерев'яна ручка.



На звичайний ніж можна заложити сталевий вкладки, що регулює грубість лущини.

Обирання бараболі

Мабуть усі вже знають, що від приладжування бараболі залежить вся її відживна вартість. Особливо в країні, де вони становлять підставу поживи, що відживну вартість треба шанувати. Тому легкодушне обирання, або зливання води приносить велику шкоду.

Знаємо, що найбільше відживних складників відпадає при обиранні. Дальше сполікування й варення бараболі обнижує її вартість. Тому найкраще варити бараболі в лущині, або пекти її так. Із вареної бараболі шкірка злазить тонким папірцем і залишає найціннішу частину, що прилягає до неї. З печеної шкірка так легко не зла-

зить, тому цього способу менше вживають.

Найтонше обирання бараболі все марнує трохи її відживних складників. А при грубій і недбалій теребленні ця шкода ще більша. Найбільше повинно відпасти 10% ваги, себто при 1 кг бараболі, лущини повинно бути 10 дека. При грішій якості бараболі, що має багато й глибоких очок та обліплена землею, цей відсоток ще зростає. Тому краще все восени купити добру її якість.

Щоб зменшити скількість відпадків, треба: 1. садити добру якість бараболі або таку купувати, 2. теребити вміло, 3. справити собі відповідне знаряддя.

Подасмо тут кілька світлин ножів. Пані дому старається бараболі не обирати, бо воно дуже нищить руки. А дівчині „не хочеться“ теребити уважно, бо вона вважає це зайвою примхою господині та ще й скупством. Але коли доставимо їй відповідний ніж та слідкуватимемо за уживанням його, дівчина скоро привчиться до нього і буде його вживати.

А тим господиням, що не мають домашньої помішниці, варення бараболі в лущині радимо ще більше. Треба тільки перед варенням її добре обмити й щіткою вишурувати. Тоді не ввійде багато бруду до води.



Ніж до шкробання молоді бараболі. Як тримати ніж і бараболі.



Спеціальний ніж, що тонко обирає бараболі. Щоправда дорогий, бо призначений лише для тієї цілі.

МАТИ й дитина

Стефанія Коренець, лікарка.

Брак апетиту у дітей

Причиною цього частого прояву є хоробливі зміни організму, викликані гострими або проволочними інфекційними недугами; ці недуги спричинюють зменшене виділювання соків у кормовому проводі. При гострих інфекціях цей об'яв є тільки часовий, при проволочних тривалий і доводить до винищення організму, зменшення його відпорності, себто здібності боротися з інфекцією.

Тут на першому місці треба поставити туберкульоз, що у своїх початках нічим назовні не маніфестується, як тільки нехиттю до їжі, а вслід за тим щораз то гіршим виглядом, блідістю. Цю форму туберкульозу початково легко опанувати. Однак вона є вихідною усіх тяжких туберкулічних змін, якщо її злегковажити або переочити. Ця перша укрита форма туберкульозу, це туберкульоза легеневи́х залоз, популярно названа невинно „гручочками“. Назва ця введена полохливими лікарями, що бояться отверто сказати правду та повчити про наслідки, щоб не викликати переполоху. Тож багато родичів освоїлось із цією назвою, приймає її спокійно, не вважаючи цього недугою, а радше зміною, аналогічною до побільшення мигдалків і не зясовує собі, скільки тяжких наслідків може потягнути за собою занедбання цієї першої стадії туберкульозу.

Туберкульоза легеневи́х залоз, це зміна в організмі дитини, що виступає після інфекції туберкульозу. Залози це є перша сторожа, яка задержує туберкулічні прутні, що дістались до організму, та зводить із ними боротьбу. Вислід цих змагань залежний від загального стану організму, його життєздатності, відпорності. Якщо залозам вдасться знівечити, стравити прутні, організм урятований, процес туберкульозу зліквідований; остають по ньому тільки близни у залозах, що

їх частина перестає працювати, вилікує. Коли однак прутні переможуть, залози розм'якають, розпадаються і прутні розсіваються по всьому організмі, викликаючи міліярну туберкульозу або туберкулічне запалення мізкових оболонок. Тож на цю початкову форму туберкульозу, що маніфестується не раз тільки нехиттю до їжі, треба завжди звернути увагу.

Друга причина неохоти до їжі, виходження чисто психічного, виступає у дітей нервових, часто і одиниць, або дітей, що одинокі виховались після смертних випадків і опередніх дітей, або у наймолдованих в родині. На таких дітях зосереджується зацікавлення всего оточення, що його вони тиранізують і осягають усякі свої цілі цим, що негативно ставляться до їжі. Методи, що ними послуговуються малі тирані, є різні. Є діти, що ліниво пережовують і тому не вміють їсти цільних страв, дитини судорожно затискають при годуванні уста, другі вправді приймають їжу до уст, та ховають її у кутки поміж зубами і щочкою, та годинами її там передержують. Найсильнішим оружжям у руках малих тираніків це блювання, що ним вони добивають своє перечулене оточення. Найліпшим засобом при лікуванні таких дітей є зміна оточення, цього нервового, перечуленого, яке вполює в дитину переконання, що вона коли їсть, робить ласку.

У старших невропатичних дітей виступає блювання під впливом схвилювання, психічного напруження, так приміром рано перед наукою, навіть при порожнім шлунку. Цю форму нервового блювання тяжче усунути, бо вона вже глибоко закорінена в конституції, та не уступає так легко, як попередня під впливом зміни оточення.

При всіх формах нехит до їжі, першою річчю є обчислення кількості харчу, що його дитина від-

повідно до свого росту і віку має приймати, щоб покрити запотребування свого організму. Тут треба узгляднити ще й додаток на ріст і відкладання товщу. Цю відживу слід подавати у сконцентрованій формі, щоб дитина у малій кількості діставала якостево обильний харч. Тому найважливішу роллю відграє тут спосіб приладження та відповідного сконцентрування страв. Подаючи дитині велику кількість мало вартісного харчу, збільшуємо в неї нехит до їжі, перетомлюємо її, а рівночасно зуживаємо всі соки кормового проводу на перероблення тих мало вартісних, під оглядом відживним, страв, що їх більша частина відходить із організму невикористана та не покриває його запотребування.

Примір сконцентрованої поживи, обчисленої для 8-літ:

7. год.: Шклянка молока (какас, чеколяда) з яйцем і 17 грамів цукру, 30 гр. хліба і 8.5 гр. масла.

10. год.: 1 яйце, 30 гр. хліба, 8.5 гр. масла, овоч.

13. год.: 100 гр. зупи (6.5 ложки) 40 гр. мяса, 100 гр. ярини, 90 гр. лакоминки, 150 гр. овочів.

16. год.: Шклянка молока, 17 гр. цукру, 25 гр. хліба, 8.5 гр. масла.

19. год.: 150 гр. каші, 20 гр. солодкого сира, 15 гр. чеколяди.

Важним помічним чинником при відживі заінфектованих туберкульозу дітей, це лежання. Перших 14 днів при початку лікування дитина мусить лежати. Опісля встає тільки до миття і їжі. З часом лежить тільки в означених порах, а саме: перше снідання зїдає в ліжку, опісля встає. Дві години перед обідом верандує, встає до обіду; по обіді лежить 2 години, потім встає і кладеться спати після вечері. Поза тим воздух і сонце (верандування, опісля проходу) побуджують апетит, та разом із доцільною відживою підносять загальний стан здоров'я дитини.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА
ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту

Др. П. Біланюк.

Забава немовлят

До недавня були та ще й тепер є люди, що дивляться на дитячі забави, як на річ без котрої особливо старші діти можуть цілком добре обійтися. Вважають, що забава це зайва витрата енергії, бо не тільки що до нічого не доводить, а ще й спричинює густо-часто старшим людям клопоту, а то й шкоди. Правда, є й такі люди, що вважають, що дитина мусить бавитись і мати забавки, але при цьому не розбираються, яких саме давати дітям забавок. Не розбираються і в тому, чому саме діти бавляться, чим є забава для дітей.

Пригляньмося забавам дитини що є в першому році життя. Придивіться дитині чим і як вона бавиться і легко зрозуміємо, яке велике значіння має забава в психічному і фізичному розвитку дитини.

Дитина в перших днях свого життя не тільки тому така безпомічна, що є крайню слабосила, але й тому, що всі рухи дитини незгальмовані. Кожному, хто тільки обсервував немовля, мусіло впасти в очі, що рухи дитини порозкидані, несунцільні. Здається, що кожна частина тіла провадить своє власне рухове життя: права рука своє, ліва своє, теж саме діється з долішніми кінчинами, а навіть очі в перших місяцях життя дивляться на свій лад, кожне зокрема. Але ці рухи є для дитини найкращою забавою, що справляє дитині куди більше радості й щастя, як спортивцеві, що відніс побіду на олімпійських ігрищах. „Виргання“ ніжками, вимахування рученятами, покручування голівкою, отвірвання уст й висолоплювання язика, хапання, дотикання, дряпання, шкрябання, плюскання у воді і т. д. — це все найкращі форми забави дитини в її першому році життя. Не треба доказувати, що ці рухи є

дуже важним чинником розвою дитини. Дитина любить кожну таку забаву без ліку повторяти, бо забава, це для неї джерело вправи м'язів, джерело вдосконалення й згальмовування рухів. Повторивши все безконечно, починає дитина опановувати свої рухи, починає добувати владу над своїми руками. Руки дуже скоро перестають провадити своє власне життя, починають слухати дитини й спрямовуватись тільки в ту сторону, де дитина їх посилає. Те саме діється з ніжками, шиєю, очима і т. д.

Тому нерозумно засипувати дитину купованими забавками вже тоді, коли вона щойно починає немов випробовувати свої знаряддя руху, дотику, зору, слуху і ін. У цьому віці дитина цікавиться передовсім своїм власним тілом: Рука чи нога, що в якийсь чудовий спосіб ще без її в'дома рухається, її загадочні пальчики — це незаступні забавки дитини в перших місяцях життя. Того роду забаву бачимо у всьому звіринному світі: малі котики чи песики бавляться в такі рухи, що їх пізніше будуть виконувати на правду (ловля мишей, хватання клами ворогів).

Щойно тоді, коли дитина привчиться сяк так уживати своїх рухових і змислових знарядів, вона починає відчувати зовнішній світ. Тоді треба підбирати їй відповідні несконфліктні а дуже, дуже простенькі забавки: таракальце ділає на слух, але якщо воно яскраве, дитина бавить красками і свої очі; рівночасно заносить його до уст та досліджує своїм смаком, не говорячи вже про те, що дотикає його раз-у-раз своїми пальчиками і вимахує руками. Тільки такі прості забавки, що їх дитина в цьому віці розуміє, причиняються до її фізичного й психічного розвою. Вони стають її першим учителем.

Українка-мати думає про майбутність дітей

і складає ощадності в

в Земельнім Банку Гіпотечнім

у Львові, вул. Словацького 14

(філія: Станіславів, вул. Собіського 11)

Форми для всіх



Ч. 959. Полтавська корсетка. Шнеться її з сукна (даментуху) або оксамиту темної краски. Край корсетки при шві, пахах і бік, де застібується обведення лямівкою з іншого матеріалу. Лямівку даємо того коліру, що підшивки. Краска підшивки є все інша, як верх корсетки.

Можна також обшити корсетку оксамиткою або колірною тасьмою, що її купуємо готову. Тасьма може бути гладка або зубчаста.

Складові частини форми:

1. Половина середини плечей.
2. Бік плечей.

3. Бік переду.

4. Перед.

Форму можна дістати у величинах: I, II, III.

Виміри для величини:	I.	II.	III.
Обєм горішній	85	90	100
Обєм бедер	94	98	110

Потрібно 2.50 м. матеріалу поодинокій ширини.

Як кроїти корсетку?

Найперше порівняти виміри особи на яку шнеться з вимірами форми. Справлену форму розложити на подвій-

но зложений матеріал, обрисувати крейдою довкруги контури й викроювати. Докладно зазначити усі значки, що є на формі.

Як шити корсетку?

1. Скроєну корсетку зафастригувати, донасовуючи усі значки й цифри і спробувати на особу, що для неї призначена.

Корсетка має прилягати до стану, тому треба спробувати, щоб не була заширока.

2. Зішити усі бічні шви й вшитку на машині.

3. Зішити рамена.

4. Зложити складки, як назначено на формі й зафастригувати.

5. Розпрасувати усі шви й складки.

6. Вилямувати лямівкою або нашити тасьмою перед корсетки, довкруги шії й паху.

7. Загнути долину й викінчити ручно-крито.

8. Цілу корсетку випрасувати з лівої сторони.

9. Скроїти підшивку, таку як верх корсетки.

10. Зішити підшивку й розпрасувати усі шви.

11. Випрасовану підшивку припнути шпильками до корсетки й прифастригувати.

Підшивку треба все наддати, щоб відтак не стягала верху. Коли підшивка прифастригована, спробувати на особу.

12. Пришити підшивку ручно (крито).

ДІТИ ЛЮБЛЯТЬ ПИТАТИ...

Якими питаннями засипують нас діти щодня, те знає кожна мати. І звідки тобі це до голови приходить? — думає собі не одна мати, коли прийдеться їй відповісти на якесь особливе питання. Бо й не одне клопітливє питання вміє завдати мамі цікава дитина. Та мабуть ніхто не був ще в такому клопоті, як пані Н. тому тиждень. Восьмилітня донечка Марта побачила у маминій шухлядці щадничу книжку з одного чужого банку. А Марта вміє вже читати... „Мамусю, що це за книжечка?“ — „Це, доню, щадничка книжка з банку“... „А чому вона не українська? Хіба нема українських банків? Я ж читала недавно з журналіку, що є також українські банки, наприклад Земельний Банк Гіпотечний... Чому там не складаєш оцадності?“ Легко Мартоці запитати — те нелегко мамі відповісти. Тому будьмо дискретні і киньмо заслону на те, що сказала пані Н. своїй доні, яка так збентежила свою матір. Скажемо тільки, що ця мати була тактовна і швидко направила свій промах, який так згіршив її дитину. За кілька днів ніби ненароком положила на стіл книжечку з українського банку. І мудра головка малі Марточки заспокоїлася. Бо побачила щось таке, що і в очах дитини є цілком природне і зрозуміле... А саме: що українці повинні щадити в українських банках.

З ЖИТТЯ НАШОГО ТЕАТРУ

До нашої столиці недавно загостив театр Карабіневича.

На жаль через недостачу салі театр дав тільки дві вистави, а потім ще кілька вистав дав на Знесінні.

Перша вистава це Гетьман Полуботок в інсценізації Лужницького. Це як каже заголовок, історична драма.

Але для нас цікава друга вистава. А саме: Пісня Бескиду, перша лемківська песня на 3 дії зо співами і танками Луканиченка.

Це новинка на нашій сцені. Часи Хмельниччини, боротьба селян за визволення з панщини. Акція відбувається в лемківських горах. Автор увів трохи романтичного елементу мабуть в тій цілі, щоб можна вивести третю дію, з весільними обрядами, співами та танками в лемківському говорі. Авторіві йшло мабуть про лемківський побут, за що йому належить повне признання. Гра акторів була бездоганна, свободна, витримана в стилі. Цікаво було побачити на сцені звичай, що на жаль тепер таким скорим темпом затрачуються.

Музичний провід спочивав у руках п. Гудечка, що прекрасно достосувався до цілості й по мистецьки вивів лемківські мотиви, які мають в собі своєрідний чар і такі інші від других.

Олександра Д.

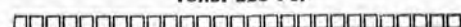


Найкращої якості машини до шиття марки П Ф А Ф Ф з довголітньою гарантією поручає

ЮЛІАН ЛОМАГА

Львів, ВАЛОВА 11.

Тель. 228-70.



ТВОРИМ УКРАЇНСЬКУ МОДУ

Хіба це можливе? скажете.

Та ж не можемо всі ми одягатись наперекір цілому світові! Сільська гунька таки в місті непрактична. А вже щодо матеріалів, то то таки воно не піде. Бо ж годі нам одягатись лише в полотна, або бите сукно!

Ні, такої української моди не хочемо. Українська мода це не виключно доморобний матеріал, чи сільський крій. Цей одяг у місті був би крайню непрактичний. Та й доморобними матеріалами не можна всіх наших потреб заспокоїти.

Але ми хочемо, щоб наше міське вбрання мало свою питому нитку — свій самоділ, або свою вишивку, чи стилізовану народню форму.

Чи не думаєте, що це було б гарно? Справді, отих кілька спроб, що їх досі бачили ми, лише заохочують до того.

Відважних було мало. Піонерками в тій ділянці були О. О. Кульчицькі в Перемишлі, що презарно вміли достосовувати вишивку до вбрання. Тут і там пробували й інші. На вечорі вишиваної сукні у Львові бачили ми цікаві спроби Олени Турин-Лукашевської й Генрики Нагірної. А недавній карнавал приніс нову несподіванку — вечірню сукню М. Чапельської, що її тут подаємо.

Свого часу писали ми про спробу стилізації, що їх переседено в Канаді. Народний Дім у Торонто влаштував навіть вечір української моди, де пані виводили стилізоване вбрання після мистецьких зразків.

Найвищий час уже й нам думати про українську нитку в нашому вбранні. Літній сезон для цього краще надається.

В тій цілі влаштовує кооп. „Українське Народне Мистецтво“ конкурс української сукні. Моделі проектує наші мисткині. Участь можуть взяти всі прихильниці цієї справи, але користуватись тільки моделями кооперативи „У. Н. М.“

Конкурс закінчиться ревією української сукні влаштованої спільно з кооп. „Труд“ у перших днях травня.

АРОМАТИЧНІ ОЛІЙКИ „ПЛАСТУ“

з запахом румовим
цитринним
рожаним
ананасовим
ванілевим



ЦЕ НАЙКРАЩИЙ
ДОДАТОК ДО ПЕЧИВА.



Наша співробітниця М. Чапельська у вечірній сукні з мальованки. Вибиваний взір цеглястої краски. До цього намисто з коралів і стилева зачіска.



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі
поручає

„ДИМ МОДИ“
ЛЬВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.

МОДНИЙ ПОРАДНИК

1. Чи можна костюм ясно-мігдалової краски прибрати футряним коміром до припинання і з якої шкірки? Не маю лиса, а в холодніші дні щось придалось би біля шиї. Всі додатки до костюму, як капелюх, рукавички й торбинка є брунатні.

Лемкина

1. Пристібні коміри тепер носять. Візьміть якесь плоске футро, як аргентинські баранки, баранкові лапки, або лошаки. Із плоского футра такі комірки дуже гарно виходять.

2. Який капелюх і рукавички відповідні до полотняного вишиваного костюму?

Лемкина

2. Підберіть простенький солом'яний капелюшок у головній красці вишивки. Такі самі полотняні рукавички.

3. Як можна цього року примістити мальованку на літо. Торік бачила я цільний костюм. Чи це ще буде модне?

Слава С.

3. Костюми далше дуже модні. Тільки жакетик тепер коротіші, зручніші. Ще краще вийде костюм із мальованки, комбінований із гладким полотном. Наприклад у ч. 5. є гарний модель, де короткий жакетик є з гранатової мальованки, а спідничка з гладкого білого полотна. До цього гранатова блузка.

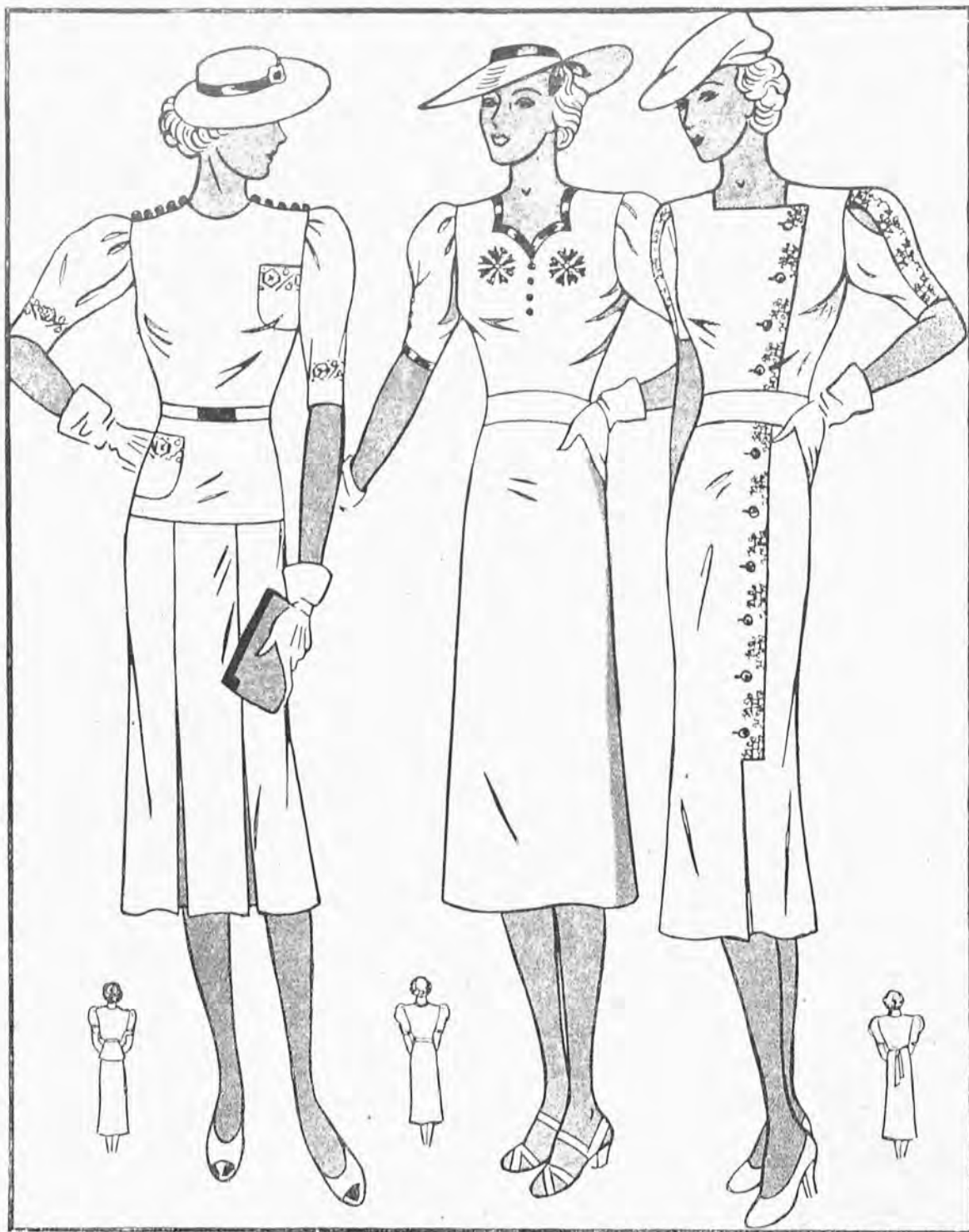
Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цукорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.

Знамениті в смаку поживні, дешеві.



ВИШИВАЙМО НА ЛІТО

Таблиця ч. 1, що долучена до цього числа, має багато легких прозорих вишивок. Тим самим дуже добре надається їм літніх полотняних суковок. Ось кілька моделей, що їх можна гарно прикрасити вишивками. Але прикрасити ошадно. Бо модель переладований вишивками ніколи не буде гарний.

Ч. 1. Сукня-гарсонка з білого полотна. Взір ч. 4 приміненний на рукавах і на кишеньках.

Ч. 2. Гладка полотняна суконка, лямована кольоровим матеріалом. Зпереду мотив ч. 3 із таблиці взорів.

Ч. 3. Гарна суконка з полотна, вишивана збоку й на рукавах. Приміненний взір ч. 12. Модель надається для гладких пань.



Християнська фірма
НАЙКРАЩІ
НИТКИ до шиття
ШОВК до шиття
БАВОВНУ до цидування



купуйте тільки змаркою

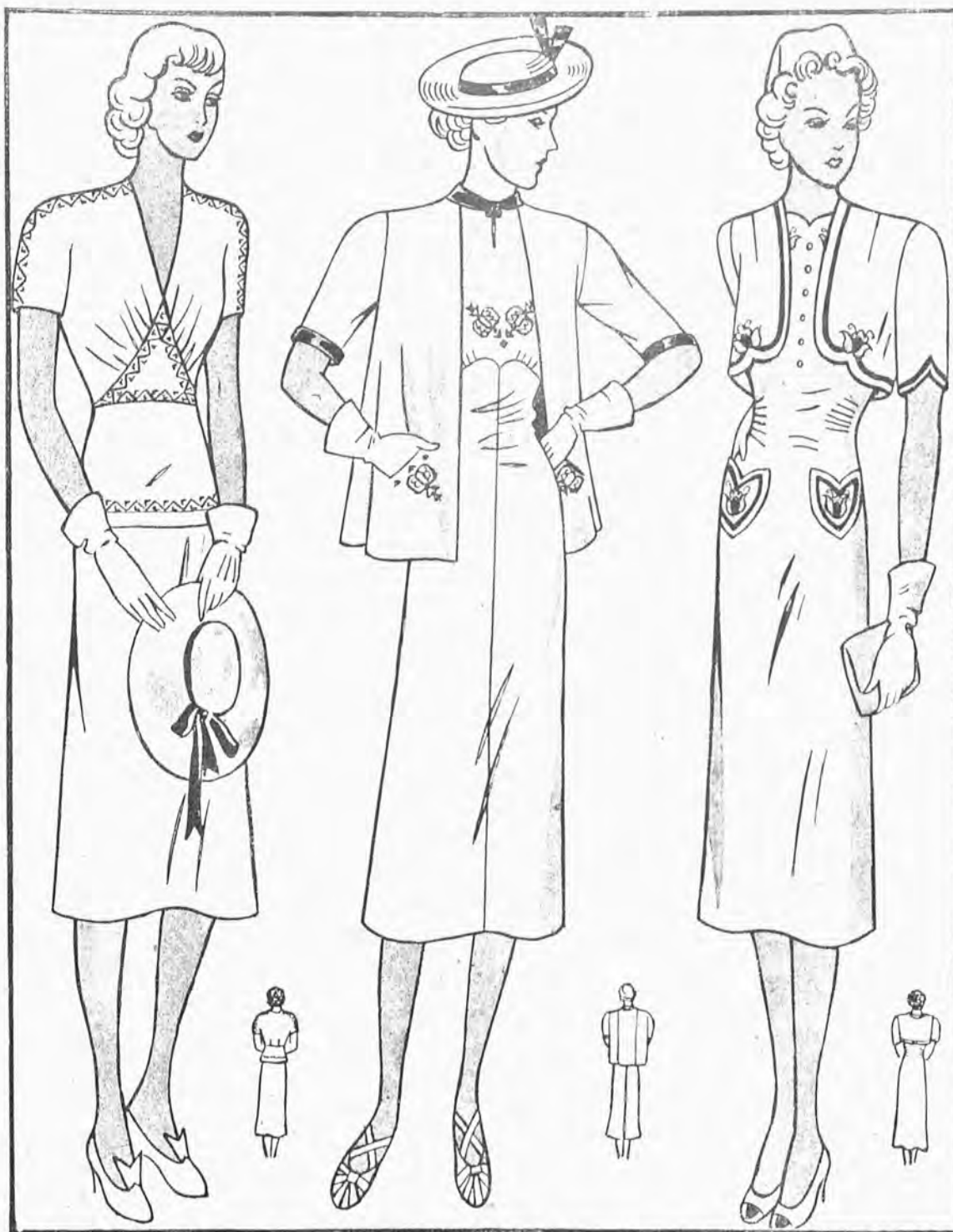
„ТРИ ЛЕЛІЇ“

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 56

ПОРОШОК ДО ПЕЧИВА



SANITA - ADRIA



Біле сукно й сирій шовк

Біла краса буде дуже пошана в літі. Сукно, сирій шовк, шантунг, полотно можуть бути гарно прикрашені вишивками.

Ч. 1. Елегантна суконка з білого сукна, морщена зпереду. Приміненний взір ч. 10 із таблиці ч. 1.

Ч. 2. Комплет і сирого шовку. Прикрашені делікатно взором ч. 13. Комірці і маншети в красці вишивки.

Ч. 3. Комплет із кольорового шантунгу. Полтавська вишивка і лямівка у тій самій красці.



Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні!

ПОЛОТНЯНА СУКОНКА.



Зграбна полотняна сукоконка двозонного крою. Зпереду прикрашена великим квітчастим мотивом, що повторюється згори на долину. Можна виконати його у двох контрастних кольорах: червоній і синій, синій і ржавий, чорній і цеглястий. Пазушка та пояс зарублені обміткою в двох кольорах.

КОСМЕТИЧНИЙ ПОРАДНИК
(Проводить Стефанія Гаврисевич)

1. Прошу поради мені, в який спосіб здержати випадання волосся. Хоч я мию в річній воді й натираю жовтком, а потім сполікую, нічого не допомагає. Також пробувала натирати перед миттям дистильованою нафтою. **Марійка**

Марійка.

Волосся може випадати з різних причин органічної природи. Тому саме миття, як подаєте у річній воді і натирання жовтком не дасть доброго результату.

2. Маю дуже тверду шкіру на руках. Давніше вживала до натирання гліцерину, а вже більше як рік уживаю крему „пралатів“ і не бачу ніякої поправки. Коли перестану вживати його кілька днів, то печуть мене руки. А при цьому не роблю ніякої такої роботи, що нищить руки. Прошу поради мені, що маю робити? **Тіна**

Тіна.

На тверду шкіру на руках не є вказане вживати гліцерину. Гліцерин, як тридільний алкоголь, ще більше висушує. Руки треба мити у теплій воді з додатком ложечки бораксу, а після втирати добрий, товстий крем. Робити це рано і ввечері. Навіть теж втерти крем і наложити ясні, нитяні рукавички.

Робити так довгий час, аж шкіра останеться еластичною.

3. Від якогось часу дістала я вугри на лиці й на цілому тілі. Як можна зарадити цьому? Чи є на те якийсь добрий крем? **Влодка Л.**

Влодка Л.

Читаючи пильно попередні числа „Нової Хати“, наїшли б як відповідь на своє питання. Ніякі креми не усувають угрів. Усунути їх можна тільки відпо-



**САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД, БЕРЕ**



**МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА**

ФАМОЗА ЛЬВІВ

Потомцького 58.



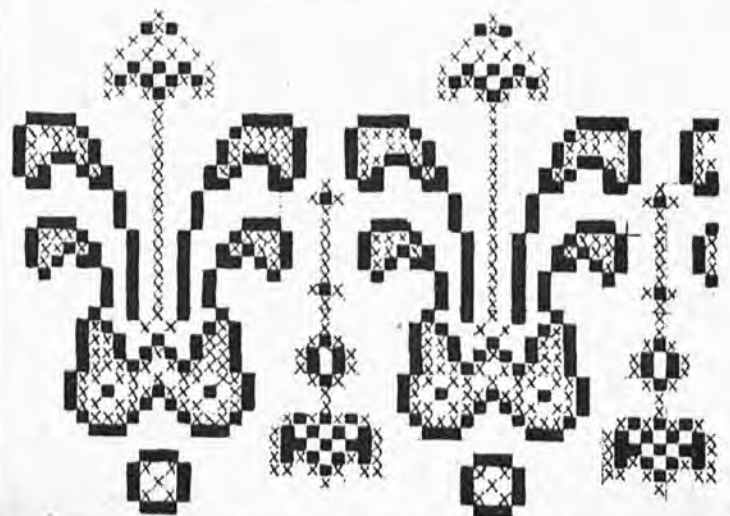
відними інструментами, найкраще у косметичному заведенні. Там доберуть теж вам відповідної води до відсушення і дезінфікування шкіри.

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКИ
є крашені індантеновими фарбами й тому
ніколи в пранні і на сонці не пускають!

CMS

Взір до сукоконки.



Хрестиковий взір у двох контрастних кольорах.



**Останні
карнавалові
новини**

**В ШОВКАХ,
ЛЯМАХ, ЛЯМОВИХ БРОКАТАХ І МЕРЕЖИВІ**
в величезному виборі у фірми

АДОЛЬФ АВЕРБАХ
Львів, Ринок ч. 20.

ПРОЄКТИ ДО ТАБЛИЦІ ВЗОРІВ ч. I.

Комплет до кухні.

Комплети до кухні дуже гарно прибирають її. Треба тільки підібрати відповідний яркий взір, що гарно відбиватиме від білого полотна та ясної кухонної стіни.

На проєкті приміненний взір ч. 10. Це є делікатний тяглий взірець, що його

КАВАЛЕР УКРАЇНЕЦЬ, 34 роки, дуже добрий огорожник, садівник і пасічник, не п'є, не курить, 4 морги поля, коло Луцька, сад і город з парником, пасіка (32 пні), овочева шкілька, бажає познайомитися з інтелігентною, гарною і господарною дівчиною, середнього росту і з посагом для спільного добра.

Зголошення зо зникмою слати:

Т. СТЕПАНЮК,

Луцьк, ул. Пилсудського ч. 95.

ТРОХИ СМІХУ...

Між приятельками

Оля: Ти знаєш, Славко мені освідчився!

Галя: Гарно він це робить, правда?

Забудько

Дружина професора: Коханий, ти вже цілий тиждень мене не поцілував...

Професор: Гм, гм, кого ж я тоді цілував?

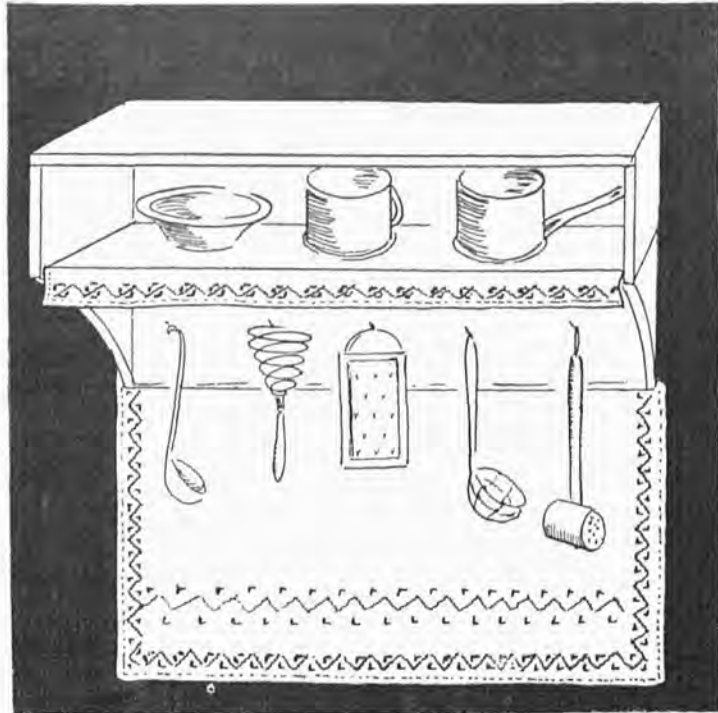
Непорозуміння

Молода пані звертається до старшого пана з привітанням. Той оглядає її здивовано, здвигає плечима й запевнює чомно, що її не знає.

— Ох, вибачте, а я думала, що ви батько моїх дітей.

Ще більше здивування.

— Ну, так, обох Левицьких, що є в моїй клясі.



колірові мотиви можна покидати по полі. Однак на кухонний комплет годяться також узори ч. 4, 11 або 12. Так само можна примінити круглий мотив ч. 3 і сполучити його дрібненькими зірками

Таблиця взорів ч. I.

Взори цієї таблиці виконані хрестиками й стебнівкою. Походження буковинського.

Взір ч. 1 взятий із вставки жіночої сорочки в с. Бергометі, Вишницького повіту на Буковині.

Взір чч. 2, 10 взяті з дудів сорочок у південній Буковині.

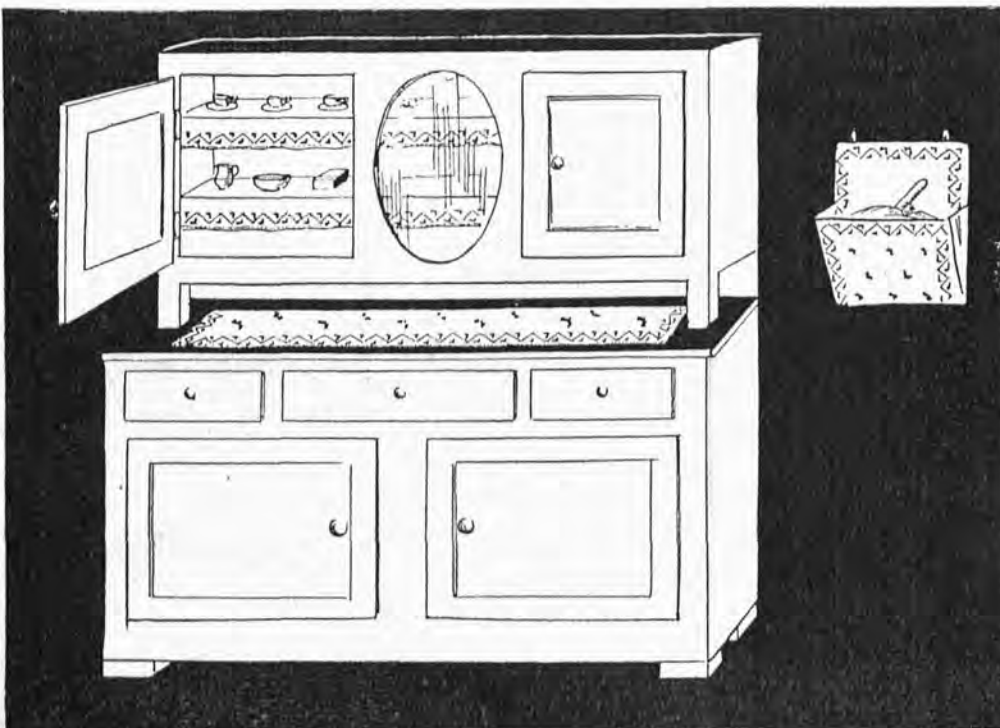
Взір чч. 3, 4, 11 взяті з сільських буковинських сорочок.

Взір чч. 5, 6, 7, 8 взяті з дудів сорочок у с. Ленківцях, Чернівецького повіту на Буковині.

Взір ч. 9 походить із переду сорочки в с. Боянах, Чернівецького повіту на Буковині.

Взір ч. 12 взятий із переду сорочки в с. Товтрах, Заставницького повіту на Буковині.

Взір ч. 13 походить із рукава сорочки в с. Бідку, Заставницького повіту на Буковині.



Передплачуйте

Український Тиждень

інформаційний тижневик культурного й громадського життя.

Передплата на рік:

у Ч.С.Р., Польщі, Австрії й Югославії кч. 40.—, в інших країнах кч. 60.—.

Адреса:

Praha XII, Šumavská 16, Č. S. R.



Пісний борщ

Потрібно: Городовина й буряків, як до м'ясного борщу, 2 дека грибів, шклянка сметани, 2 дека муки, чверть літра бурякового квасу, 4 яйця, зварені на твердо.

Покришити городовину й зварити з грибами. Додати бурякового квасу, посолити і заправити мукою. Гриби можна посікти до борщу, або зовсім викинути. Окремо зварити яйця на твердо і покрити чвертки до тарілок. Підправити сметаною. Замість сметани можна розбити два жовтка в молоці, але вже не заварювати.

Яйця до борщу

Потрібно: 2 яйця, 1 білок, ложка тертої булки, 4 дека масла, ложечка сметани, дрібка кропу й соли.

Зварити яйця на твердо, обікрати, перетати на половину. Вибрати жовток і перетерти через сито. Розтопити декілька масла в ринючі й кинути там жовтка, кріп, дрібно посічений, сіль і ложечку сметани, пересмажити хвилину й накласти тим білка так, щоб ціла маса вийшла. Помстити розтягний бік розбитим білком, обсипати тертою булкою і присмажити на маслі.

Пісні паштетики

Тісто: 12 дека муки, 8 дека масла, 3 ложки сметани, дрібка соли.

Посікти на стільниці муку, масло й сіль, не дотикаючи руками. Потім додати сметани і сікти далі, аж зробіть тісто. Замочити сервету в зимній воді, викрутити, завинути тісто і лишити на пів години в зимному місці. Потім розгачати і викроювати круглі коржикі. Один коржик лишати цілий, а з другого викроювати серединку. Тепер приклеїти білком один коржик на другий і пекти в дуже гарячій рурі. Сметана до цих коржиків мусить бути густа й добра.

Начинка: 1 поштовий оселедець, 4 дека масла, 10 дека цибулі, 1 жовток, 3 ложки сметани. До прибрання 4 яйця, приріз, трохи тертої булки.

Посікти цибулю й вдушити з маслом. Починеного оселедця дрібно порізати й додати до цибулі й хвилину по-смажити. Додати тертої булки і залити все жовтком, розбитим у сметані. Звинути, вимішати й перетерти через сито. Начинка повинна бути густа, як мармелад. Накладати цією начинкою коржик і зверху приложити кожний кружком вареного яйця й прирізом.

Лині із капустию

Потрібно: 1 кг лини, городовина, корінь, головка капусти, шклянка сметани, 3 дека муки, 5 дека смальцю, 1 цибуля, 1 цитрина.

Зварити городовину й корінь, вистудити. Покроїти почищеного лини на довжини, залити передіженим смаком із городовини й заварити. Коли вже можна викинути ости, вибрати рибу й пошкетити з ботей. Вдушити січену цибулю на смальці в ринці, кинути до неї пошкетовану капусту, сварену наперед окропом і душити її під покривом. Коли вода з капусти випарує, піддати росолом із риби. Коли капуста зм'якне, заправити її сметаною і мукою, посолити, і додати соку з цитрини. Уложити кусні риби зверху, втиснути їх, щоб підлинка їх прикрила і лишити на 10 хвилин у рурі. Обережно вибрати рибу на полумисок, щоб не поломалась і обложити капустою. До цього подати бараболю.

Омлет із сиром

Потрібно: 10 дека свіжого сира, 3 ложки сметани, ложечка прирізу, дрібка соли.

Втерти сир до сметаною й сібно. Вм'шати з січеним прирізом і помстити тим сиром омлет. Звинути, вигріти хвилину в рурі і поллати квасною сметаною.

Будинь із булки

Потрібно: 12 дека булки, 4 дека масла, 4 яйця, 6 дека цукру, 6 дека родзинків, 3 дека помаранчевої шкірки, чарка руму.

Втерти масло на сметану, додати цукру й жовтка, намочену в молоці й не дуже витиснену булку, рум, а коли маса добре втерта, вимішати обмиті родзинки й помаранчеву шкірку з добре вбитим шумом із білків, вложити до вимашеної форми і варити в парі цілу годину з овочевим соком.

Муштарда домашнім способом

3 столові ложки гірчиці, 1 столова ложка цукру, ложечка соли, змішати, поллати теплої води стільки, щоб маз була досить густа і добре її втерти. Потім спарити масу окропом так, щоб її прикрив і не мішати, аж вистигне. Тоді ще розтерти й коли хто хоче, додати одну ложку столової оливи.

ЗНАМЕНИТИЙ ВІНАХІД!

Дістанеш здорові й гарні зуби тільки при допомозі щітки до зубів і масажу



Фірма **Dentohygienique**,
КРАКІВ, УЛИЦЯ СЕМІРАДЗКОГО 15
висилає їх по запланенні на рах. ПКО.
і. 415.559 2 зл. за 1 шт., 3.50 зл. за 2 шт.
а 5 зл. за 3 шт.



ОВОЧЕВІ КРЕМИ

Черговий показ на куховарському курсі „Нової Хати“ зібрав знов велику скількість слухачок. Видно тема цікава й актуальна.

П. Паталка Гаврих, провідниця курсу, пояснила на вступі, які креми й салати має на думці. Екзотичні овочі, помаранчі, цитрини й грейп-фрути тепер уже не такі дорогі, як давніше. Декому вони вказані з лічних зглядів (цитрина), а дітям помаранчі дуже корисні. Тому подавання їх у формі кремів чи салаток є поживне.

Овочеві салати вказані тоді, коли не можемо подати гарних овочів на столі. Тоді й менше гарні овочі, покрапані й перемішані, скроплені вином або цитринним соком, дають смачний десерт. П. Гаврих показала цікаву овочеву салатку.

Креми подумані, як лакомства. Цілі вони тим, що всі їх складники, як яйця, цукор, сметану і овочеві соки можна їсти сирі. Отже варенням не пропадає нічого цінного. П. Гаврих видала помаранчевий крем на очах присутніх.

Потім показала, як можна видовбати помаранчу, щоб зберегти цілу шкірку й цілий овоч. Годяться на це помаранчі палестинські, що мають грубу шкірку. Надкроїти вершок, не розтинючи овоча. Потім пальцем підважити овоч, відділюючи його поволи від шкірки. Вгаляти палець щораз більше, аж до половини овоча, або до трьох чвертей. Коли вже помаранча відділена так глибоко, тоді рушити її зверху, себто крутнути за вершок. І вона відділиться зовсім. У такій видовбаній лушпинні можна подати овочеву салатку або крем.

Вкінці розказала п. Гаврих, як ладити цитринний сок на запас.

Всі приписи дістали учасниці курсу літографовані, щоб не тратили часу на записування.

Черговий показ, дня 10. ц. м. показав приладжування оселедців на різні способи. А в четвер, дня 17. ц. м. переведе п. Гаврих показ сирих салаток.

ЛЮКСУСОВА ПАСТА

ДО ВЗУТТЯ

ЕЛЕГАНТ

В ТУБКАХ

В УСІХ КОЛЬОРАХ

ЧОТИРОКУТНИКУ

З МОГО ДНЕВНИКА

Окрім того обчислила від себе й додала ще спис сан. матеріялу, як вати, газу, гумових подушок і дала оба списки Гаврилову з проханням занести їх до Сан. Складу, щоб ці речі переслали до лічниці. З сан. поїзду дали мені ще кілька фляшок вина і трохи чорної кави. Це був дуже дорогий дарунок, бо я пізніш мусіла за шклянку вина платити 3000 рублів. Під вечір прийшов до поїзду пор. Гаврилів із ношами. Мій муж хотів доконче пішки йти до лічниці і навіть висів сам із поїзду. Із трудом переконали ми його пожитись. Бідний Гайдукевич мав уже пополудні Коляпс, його мусіли винести з вагону. Прийшли знайомі, щоб із нами попрощатись. З якими почуваннями йшла я крізь великий сніг за ношами, один Бог знає. Самісінька в краю, що його мови не знаю, підчас війни, ще й із виглядами втратити найближчу мені людину.

1. січня 1920. Оба хворі викупались учора. Нас примістили в малій, на око чистій кімнаті. Вночі пробудилась я із дивним почуттям. Мені здавалось, що ціле моє ліжко рухається. Свічу свічку й бачу кругом себе таку силу блощиць, що взагалі не уявляла собі, що це можливе. Цілі ряди їх, як разки наміста лазили по стінах, по постелі. Дивлюся на моїх хворих, що перекидаються неспокійно. Їхні обличчя й руки буквально вкриті блощицями, а між ними помімо купелі й воші. За весь час мого побуту в лічниці (майже місяць) вела я безнастанну, але безуспішну боротьбу проти погані. Але її утруднювали сиділки (санітарки нижчої категорії), бо казали, що др. Кравченко, директор лічниці заборонив їм змивати дезінфекційними засобами кімнати, бо від того чути руки. Я сама робила це. Андрій почав уже маячити, ми мусіли його силою держати в ліжку. Говорив, що його місце є при армії. Це глупе держати його в лічниці, тим більше, що він уже перебув кризу. Др. Добровольський успокоював його і переконував, що він мусить ще кілька днів терпеливо пождати, тоді зможе ві-

дійти на своє становище. Андрій відповів, що лишиться ще кілька днів та впевняє його (дра Добровольського), що перебуде тиф помімо віку. Др. Гайдукевич повторяє весь час, що він не переживе недуги. Журба про жінку мучить його. Він просив мене, щоб я йому дала паперу, він хоче писати листа до жінки. Тому, що писання його втомлювало, радила я йому продовжувати на другий день. „Завтра вже не буде часу“, відповів він. Ліки з Сан. Складу не прийшли. Я рішила сама піти за ними. У Сан. Складі сказали мені, що очікують, що хвилі наступу большевиків і тому не можуть отворити вагонів. Я мусіла виступити дуже енергійно, аж осягнула свого. Нам видали все, що було конечно потрібне.

І наші грошові засоби дуже скупи. Коли я працювала в лічниці, не брала заплати за працю, так що вся гажка мого мужа йшла на моє прохарчовання і ми грошей не мали. Тепер треба було постарати для всіх хворих платню за січень. Я звернулася у тій справі до стайніного команданта майора Ржегорзла і дістала гроші, але знов мусіла цього дуже енергійно зажадати. Спершу хотів виплатити тільки Андрієві, а дрові Гайдукевичеві не хотів дати нічого. Я заявила, що оба хворі потребують такої самої опіки й видатків.

Большевики мають наступати на Жмеринку. УГА відходить до Вапнярки. Пор. Нижанківський і ще кілька старшин остаються тут опікуватись нашими стрільцями, що залишились по лічницях.

2. січня. Це справжня благодать, що маємо власний санітарний матеріял та ліки. У цілій лічниці є всего один термометер. Мене з двома термометрами вважають багачкою і я часто мушу підпомагати, де треба.

Впродовж світової війни бачила я багато страхіття. Але ніщо не дорівнює тим картинам, що їх бачила підчас моїх ходів на двірець у Жмеринці. Лікарі з Евакопункту працюють невпинно, та вони не в силі примістити хворих, що напли-

вають з усіх сторін. Приїжджають поїзди з 200—300 хворими, а нема де їх діти. Тут уже не йде про те, щоб знайти вільне ліжко, але взагалі дах над головою. По домах, по бараках кладуть хворих на соломі. Поїзд треба опорожнити, щоб він міг привезти других. А тут нема де їх діти! Виладовують хворих просто на перон — виздоровців, гарячкуючих, вмираючих та мертвих. Всі лежать всуміш. Часто минають години, навіть дні поки дістанеться підвод, щоб відвезти їх до лічниці. А це ж зима! Ті, що можуть ще встати й волочити ноги за собою, у подертій одежі, що з них буквально капать воші, без обуви, стараються відіхати найближчим поїздом, щоб лиш дальше звідси.

Інші стараються дістатись до якоїсь лічниці, але знеможені падають на вулиці або сидять на сходах домів і дрижачими руками шукають за вошами в убранні. Тими вошами, що їх не можна винищити, і що носять у собі заразки недуги. Мимо того, що люди знають як переноситься зараза, стягають ще завжди з мерців одіж та взуття й заражуються тим. Інші, що вже тиф перебули, ходять як примари, тільки шкіра й кости. З запалих їхніх очей тільки світиться жадова їжі. Ходять, шукаючи, де можна б щось зїсти, щоб заспокоїти той голод, що їх мучить і розриває їм нутро.

3. січня. Большевики заняли Жмеринку. Між населенням жах і хвилювання. Неймовірно сталося вже і так невинні обставини погіршилися. Селяне не привозять харчів до міста, тому що большевики їх забирають і платять своїми грішми, а вони тих грошей не хотять приймати. Чури, що ходять на закупню, вертаються з нічим. Взагалі чури грозять, що підуть, бо не дістають харчів. Ми голодуємо. Хворі дістають тільки борщ із решткою хліба, що їх збирають чури по кімнатах для хворих. Обіцяні харчі від УГА не прийшли, бо большевики забрали всі магазини. Галичани страшенно бідують.

Оба мої хворі маячать. За всяку ціну хотять забратися звідси, бо бояться, щоб не попали в руки поляків. Знов чую те саме, що під час злуки з Денікіном: „з ким небудь, аби не з поляками”. Хворі перекликаються в гарячці: „оту лічницю треба врятувати, хворих вивезти” і т. д. За часів союзу з Денікіном приділено моєму чоловікові якогось звязкового старшину, д-ра Білевича. Здається з тим лікарем часто приходило до непорозуміння, бо його ім'я з'являється в гарячкових фантазіях обох хворих. Досить одному сказати його прізвище, коли другий підноситься в ліжку і починаються довгі, палкі дебати.

4. січня. Слава Богу, лічниця згодилась прохарчувати нас. Вночі закликав мене д-р Гайдукевич до свого ліжка і сказав, що його синок тільки що був у нього. Стояв коло нього, гарна й мила дитина. Тепер він уже знає, що мусить померти. Особливо зворушувало мене, коли він у гарячці говорив пестливо до дитини. Гладив когось по голові, намотував кучері на свої пальці. Мені здавалось, що біля його ліжка стоїть невидний для мене привид.

7. січня. Сьогодні помер Гайдукевич. В останніх днях говорив увесь час пестливо до свого сина. Часом говорив по сербськи, бо цієї мови вживав часто й охоче в розмові з жінкою. Вони обое (дружина його теж лікарка) служили довгий час у Босні. Раз жадав він воза з кіньми, бо хотів їхати до батьків, додому. Андрій був весь час у гарячці й маячив, а по більшій частині лежав зовсім

знятнично через велике ослаблення серця. Так що агонії Гайдукевича зовсім не завважив. Лікарі впевнювали мене до останніх днів, що коли небезпека для мого чоловіка велика, то вони надіються врятувати Гайдукевича. Я постановила собі, що коли трапиться з Андрієм те, що для мене найстрашніше, доглядатиму Гайдукевича, доки він не виздоровіє. Тепер склалося інакше. Глибоко потрясена стояла я над його смертною постіллю й чекала з години на годину, що ще буду мусіла дивитись і на смерть Андрія. Кілька днів не записувала нічого до мого дневника. Пригадую собі, що в навечеря Різдва, дня 6. січня, лікар не прийшов до лічниці зо страху перед большевиками. Другого дня рано прийшли лікарі й заорднували Гайдукевичеві інфузію соли, а Андрієві, тому що він не міг уже поликати, віджививні клізми. Минув цілий день, Гайдукевич помер, не діставши інфузії соли, а я не дістала приладів до клізм. Фельчер, що мав це виконати, зараз по лікарській візиті, забрався на святочну відпустку. А його заступник заявив мені, що може це зробити тільки на лікарський приказ, а такого приказу він не дістав. Ніхто не важився вийти на вулицю, щоб покликати лікаря. Телефонічного получения з д-ром Кравченком не могла я дістати, хоч дзвонила майже кожних десять хвилин. Вкінці пізно поплудні вдалось мені дістати його до телефону, але я не могла з ним добре порозумітись. Д-р Кравченко зрозумів тільки, що грози́ть небезпека, закликав до теле-

фону жінку, що володіла французькою мовою і та сказала, чого мені треба. Вкінці дав він фельчерові приказ, щоб той зробив, що треба, зглядно дав мені потрібне знаряддя. Наводжу те все тому так подрібно, щоб дати картину порядків, що тоді в лічницях були. Два лікарі, д-р Гайдукевич і мій чоловік, що весь час війни кожної хвилини дня і ночі були на заклик хворих, тепер були здані на ласку фельчера підчас важкої недуги. Гайдукевич хотів, коли ще був при пам'яті, задержати при нас галицького лікаря. Хоч мав до д-ра Добровольського повне довіря, казав що знає обставини в тутешніх лічницях. Лікарі перетяжені працею і часто минають дні без лікарської візити. Коли за світової війни можна було кожної хвилини покликати інспекційного лікаря до кожного вояка, то тепер навіть лікарі-пацієнти того не дістануть. Розуміється, що ми не могли відтягнути якогось лікаря з армії. Але д-р Лопатинський, що був по плямистім тифі і ще не міг робити служби, як виздоровець, міг із нами перебути в лічниці. І ми мали б лікаря під рукою. Я телеграфувала на всі сторони за ним, але даремне. Андрій дістав камфорних інекцій без ліку. Ні лікарі, ні фельчері не вірили, щоб він вийшов. Якби чудом перебув він кризу з 8-го на 9-го січня і хоч кілька днів гарячував увечері, був врятований.

10. січня. Кілька днів уже селяне привозять харчі. Ціни підскочили вдесятеро, але Богу дякувати, що вже щось можна купити. Яйце коштує 250 рублів, фунт хліба 300 рублів. Я була вже в розпущі, бо Андрій весь час хотів їсти, а я не знала де взяти. Почуття голоду, що мучить виздоровців таке сильне, що навіть інтелігентні люди приходять до нашої кімнати й забирають мені їжу, приготувану для Андрія. „Ми голодні, хочемо їсти”, кажуть. Також перші слова Андрія, коли він прийшов до свідомости, були: „дай щось їсти”. Чоловік мій не знає ще, що такий дорогий йому Гайдукевич помер. Я сказала йому, що Гайдукевич дуже неспокійний, кричить і маячить і не дає спати. Тому лежить у сусідній кімнаті. Андрій посилав йому все щось із їжі, щоб скоштувати. Але бідний Гайдукевич не потребує вже нічого. Лежить у каплиці. Ми вбрали його в однострій, але не могли дістати домовини. (Д. буде).

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 20. БЕРЕЗНЯ 1938 Р.

відбудеться в салі театру Ріжнородностей (Народний Дім) у Львові

ЮБИЛЕЙНА АКАДЕМІЯ

для вшанування трицятилітньої діяльності

п. ОЛЕНИ ЛЕВИЦЬКОЇ

в розбудові українського промислу.

ПРОГРАМА:

1. Отворення. 2. Реферат п-ні Ольги Попович. 3. Хор Т-ва „Бандурист”
4. Відчитання привітів. 5. Деклямація. 6. Сольоспів п-ні Свірської. 7. Хор Т-ва „Бандурист”.

ПОЧАТОК: ГОД. 12-та.

До участі в Академії запрошує загал українських купців і промисловців та все українське громадянство, зокрема наше жіноцтво.

На днях розішлемо запрошення, які будуть одночасно картами вступу. Хто через переочення не дістав би запрошення, просимо відібрати його в канцелярії С. У. К. у Львові.

КОМІТЕТ: АННА РИЖЕВСЬКА, АННА РОЖАНКІВСЬКА, ОЛЬГА ПОПОВИЧ, ОЛЬГА ПЕЛЕНСЬКА, ОЛЕНА КРОХМАЛЮК, МАРІЯ ДУМІН

Листування

Ганна Романчук, Вінніпег. У справі передплати швидко окреслю. Але статтю не публікуйте, чи скоріше.

Савеля Стецишин, Саскатун. Швидко друкуємо за матеріяли та цікаві світлини. Частини зборів вже готова для збірки СУК, висилаємо.

Осип Варениця, Апостоле. Гроші передали ми ще в осінні адміністрації „Укр. Вістей“. Та вони вислали „Самітнію“ неперучено й через те мабуть книжка до вас не дійшла. Ми просили їх вислати вам примірник ще раз.

Пульхерія Мошук, Торонто. Передплату на 1938 ми одержали через п. Славу Галлап у Філадельфії.

Марія Бойчук, Спол. Лейк. Передплату на 1938 одержали ми через наше представництво у Філадельфії.

Укр. Жін. Т-во ім. Олени Кисілевської, Гемільтон. Передплату за 1938 р. ми одержали через адміністрацію „Жіночої Доля“. Християнський візир Матері Божої висилаємо.

Марія Котелько, Кадворт. Передплату за 1938 р. ми одержали через п. Павла Ткачука. Журнал висилаємо від 1. січня.

Н. Трішук, Пеллі-Саск. Передплату за 1938 р. ми одержали через п. Павла Ткачука. Журнал висилаємо від 1. січня.

Г. Токарек, Норт Саскатун. Передплату за 1938 р. ми одержали через п. Павла Ткачука. Журнал висилаємо від 1. січня.

В. Буряник, Саскатун. Передплату за 1938 р. ми одержали через п. Павла Ткачука. Журнал висилаємо від 1. січня.

Варвара Микитюк, Дітройт. Передплату за 1938 р. ми одержали.

Союз Українок, відділ 16, Дітройт. Передплату за 1938 р. ми одержали.

Іваниця Пуцегелло, С. Альберт. Передплату за 1938 р. ми одержали. Журнал висилаємо від 1. січня.

Жін. Т-во при Соборі св. Покрови, Вінніпег. Передплату за 1937 р. ми одержали.

Марія Гаук, Еллов-Крік. Передплату за 1938 р. ми одержали й потвердили це в ч. 1. Журнал висилаємо, чи одержуєте?

Читальня держ. гімназії, Бережанч. Річна передплата вносить 16 зл. Ваш рахунок вирівняний до кінця квітня ч. р.

Олена Михальчук, Сянік. Відповідь подамо в черговому числі.

3 клубового життя

Понеділок, дня 28. лютого зібрав небувало скільки слухачок. Тема була дуже актуальна. Бо п. Марія Морачевська мала говорити про „Пир чи чуму, люкс чи примітивізацію?“

Річ у тому, що „Укр. Вісти“ змістили нещодавно статтю С. Ласовської, п. н. „Пир серед чуми“, де молода авторка висказується про реві моді та вбрання наших пань. П. Ласовська закидає кооп. „Труд“, що вона напередим з робітницею п. Остаповичевою влаштує пописи свого вміння, показуючи незвичайно дорогі сукні та матеріяли. Не щадить також докорів на адресу нашого жіноцтва, що йде сліпо за домаганнями моди, видаючи багато грошей в чужі руки. Стаття її, написана в гострому тоні, викликала зрозуміле заво-

рушення. В першу чергу почувалась цим дікшена кооп. „Труд“, що є поважною громадською установою. Симпатією до „Труду“ руководились також слухачки, що прибули так численно на вечір. П. Марія Морачевська виказала в своєму рефераті естетичне значіння моди, її впливу в житті людини та нації. Підчеркнула значіння нашого ремісництва та його роллю, як міського українського чини. І кинула вприти питання, що вже криється в заголовок реферату. Чи маємо обмежувати нашу потреби й естетизувати в розитку наше ремесло? Чи маємо підносити свою життєву стону до відповідності тим самим більш потреби?

Дискусія саме розвинулась у тому напрямку. Більшість дискутанток була за те, щоб творити наше ремісництво й підносити життєвий рівень. Ніхто не підносить його понад стан! А видіючи гроші в свої руки, дає змогу жити й розвиватись своїм настанам. Важке також, щоб наші настанки були першорядні, а не лише покітні.

Але дискутантки подавали до цієї справи різні цілі заваги. Напр. інж. Стефанія Чижович звернула увагу на те, що ми могли б уживати більше домашніх матеріялів. Личне полотно те пер є широко вживане в Польщі і уряд веде дуже енергійну акцію в тій справі. Полотно є виробом наших рук і ми не видавали б грошей на чужі текстилі. Пропонує влаштувати під весну реві вишиваного вбрання.

П. Ірина Павличковська вважає справу однієї чи двох дорогих суконь маловажною. Далеко важливіша справа регуляції наших видатків, цілого нашого господарства. Напр. послиати дитину до чужої школи вже вважається в нр.

Українки! Передплатуйте двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“
що виходить 14 рік під редакцією
Олени Кисілевської.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ має найкращих співробітниць із усіх частин світу.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ вчить українське жіноцтво, як має у цих важких часах сповняти своє велике завдання супроти Бога й Батьківщини.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ є найкращим приятелем і найліпшим дорадником своїх читачок.

Колегія, що редагує „Жіночу Долю“ складається зі знамих фахових літ. сил. Річна передплата 7 зл. Адреса редакції: КОЛОМІЯ, вул. ЗАМКОВА 37.

Під тою самою редакцією виходить вже шестий рік найкращий, популярний двотижневик для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“
Передплата на рік тільки 2 зл. Обидва часописи разом 8.50 зл. річно.

ВЖЕ ВИЙШЛО 4-те число

КВАРТАЛЬНИКА ВІСТНИКА
Юрко ТЮТЮННИК
РЕВОЛЮЦІЙНА СТИХІЯ

Ціна 1.50 зол. для передплатників
Вістника 0.75 зл.

Замовляти: ВІСТНИК,
ЛВІВ, ЧАРНЕЦЬКОГО 26 м. 21
Чекове конто 500371.

Українська родина не може обійтись без одинокого українського родинного ЧАЄОПІСУ ілюстрованого щиронаціонального тижневика

„НЕДІЛЯ“

Адреса: Львів, Ринок 5,
тел. 293-83.

Місячна передплата
1 золотий.

Оказові числа даром.

гашбюю, але видавати гроші в чужі руки загально приймає. Отже нам треба б застановитись над улянованням цієї справи. Шкода, що її зацепила п. Ласовська так сенсацино, а то можна б поставити її серйозніше.

Забирала голос також п. Еля Олесницька, управителька робітні „Труду“. Зазначувала, що вбрання є складовою частиною нашого життя, що становить часто про успіх чи неуспіх якоїсь справи. Зокрема в часі професійного заняття добрий вигляд жінки підносить її самопочуття та погоду духа. Крім того дорогий матеріал є завжди дешевий, бо дається більше разів переробити, фарбувати, перелицювати.

П. Ольга Коренець звертала увагу на те, що в нас ще немає текстильних фабрик. Отже тому повинні ми сприяти сукні так, щоб менша, а не більша частина їх кошту йшла в чужі руки.

Дискусія протягнулась до пізна. Звичайно багато цікавих питань.

У черговий понеділок відвідав клуб ред. Р. Пашківський, референт українських радієвих авдіцій. „Як працює радіо“ було темою гутірки.

Ред. Пашківський зясував рямову програму польського радія, що поділене на відтинки часу для різних слухачів. Розказав також про генезу українських авдіцій. Вони розсіяні по різних відтинках часу, отже не зібрані в один суцільний виступ. Радієвий комітет, що є при Т-ві Письменників і Журналістів, саме старається про визначення окремого відтинка часу для нас.

У своїй програмі радіо руководитися бажанням слухачів, що їх висказують листами. Щодня приходять сотні листів і їх урядовці радія ділять на бажання, похваля й догани. Після скінчення тих карток поширюють, або згортають даний відтинок часу. На жаль українські слухачі відгукуються найменше на свої авдіції. Референтка педагогічного відділу др. Ямпольська показувала ред. Пашківському листи польських дітей, що розпитують про українські авдіції. А наші діти мовчать, так якби це їх зовсім не цікавило...

Присутні ставили ще різні запити. Дехто домагався більше літературних гутірок, інші знов більше дитячих авдіцій. Розпитували про роботу спікера, жалілись на те, що при українських авдіціях слабо ділає радіо. Жива виміна думок спричинилась до того, що присутні зацікавились радієм ближче, а українськими авдіціями зокрема.



Вишиваймо літні сукні!

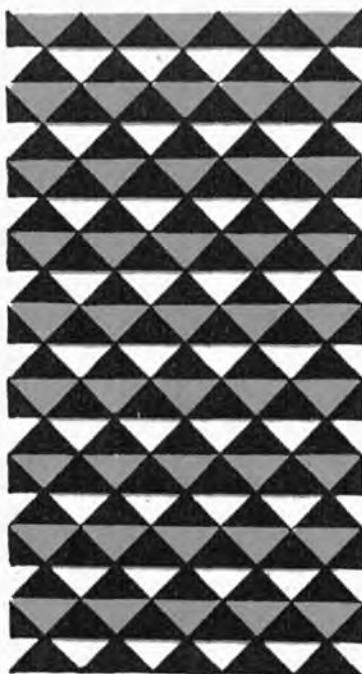
Добираймо взори!

Льняне полотно пригоже до вишивання має на складі

КРАМНИЦЯ У. Н. М. ЛЬВІВ, вул. КОСЦЮШКИ 1

Сільське широке на 70 см. від 1.30—1.60 зл. — Тонке фабричне, широке на 90 см. 3.20 зл.

НОВА ХАТА



1978

М. БУДЗИЧ, ЗГ.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів, ул. Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“: Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на Буковині приймає:

Книгарня „Базар“

Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 дол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення приймає:

Mrs. G. Gallan

1134 Atwood Rd

Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Рукописи просимо прислати чітко переписані на одній стороні паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не дискутується.



Наталя Дорошенко-Савченко: Гарібальді, лицар Італії. Львів 1937. Накладом Т-ва „Просвіта“. Ст. 88 + 9 образків.

Оксана Пятигорська: Микола Лисенко. Приготував до друку й пояснив В. Калинович. 1938. Наклад. Держ. Видавництва Шкільних Книжок у Львові. Ст. 70+14 ілюстрацій.

Популярна література послуговується часто життєписами славних людей. Здається, що на їхньому примірі значно легше познайомити читача із своєю чи чужою бувальщиною, ніж при допомозі підручника історії.

До цієї мети й змагає Наталя Дорошенко-Савченко у своїй книжечці. „Велике діло зєдинення Італії зосереджується коло найбільшої людини того часу — коло Джузеппе Гарібальді“, сказано у передмові. То ж ця книжечка не є історією самого лише „лицаря Італії“, а цілого її визвольного руху.

У 1932 р. надрукована була в нашому журналі стаття д-ра О. Грицяка п. н. „Аніта Гарібальді“. Там мова про дружину Джузеппе, що її знайшов він уже на вигнанні. Аніта приєднується до Джузеппе саме в тих бурхливих часах партизанської боротьби, коли слава „його казкових перемог“ розноситься далеко. Аніта поділяє його долю й недолю. Серед партизанських невгод родині йому сина, вертається з ним до Італії і врешті змороена цими переходами, вмирає на руках Джузеппе в найтрагічнішу для нього хвилину.

Оповідання поведене жваво, постать Гарібальді накреслена чітко. Шкода що не видвигнуто більше контрасту між ним, а Мацціні, провідником молодого італійського руху. Мацціні оснував „Молоду Італію“, пробував зорганізувати повстання, і вкінці проводив короткий час римською республікою. Але не мав запалу й енергії Гарібальді, що був „м'який вдачею, чулий на горе й радощі інших“. І хоча Мацціні підготував цей рух, проте довершив об'єднання Італії аж Гарібальді.

Мило вражає гарна мова книжки, що її авторка дбайливо опрацювала.

На кінці вміщено два невеличкі оповідання Едмондо де Амічіс із часів визвольної італійської бо-

ротьби. Хоч це сталося мабуть із технічних зглядів, то помисл цей дуже вдатний. Бо милі ці оповідання відразу впроваджують читача у палку атмосферу бунту.

Подібно починається друга життєписна книжечка жіночого пера — а саме Оксани Пятигорської: Микола Лисенко. Тут спиноється спершу читач на вірші Максима Рильського, що присвячений великому музиці.

Вився жайворонок, вився
Над полями,
Розважав людську тугу
Він піснями.

І дальший хід оповідання має щось із пісні. Тоді коли життєпис Гарібальді летить одною струєю, нанизуючи етап за етапом його життя, то книжка про Лисенка складається з невеличких образків, легко кинених, майже без звязку. Дитячі роки й молодість Лисенка, університет, виїзд заграницю, Київ, Петербург, все це етапи, де розвивалась і дозрівала його мистецька індивідуальність. Дуже цікаво передана атмосфера українських дворів, що єднали давні козацькі традиції зо світовою оглядою. Опера „Різдвяна Ніч“ стала зворотною точкою в його музичній праці. Після неї Лисенко виїхав до Петербургу й хоча мав тут приманчеві пропозиції, повернувся до Києва.

Дальший етап його життя, на жаль, збула авторка одним єдиним розділом. А саме тут, у цьому відтинку, піднялось високо його громадське значіння. Рідко коли в історії музики сплелось так імя композитора з відродженням країни, як це було в Миколи Лисенка. Тому, коли називають його Кобзарем (зрештою авторка теж уживає часто цієї назви) то після Шевченка йому це справді прислугоє.

У цих київських часах хата Миколи Лисенка була осередком українського життя. Підчас лютої реакції Лисенко уможлилював своїм виступом не одне українське свято. Загальна пошана, що нею тішилась його особа в усіх київських кругах, на те дозволяла.

Книжечка багато ілюстрована й видана дуже дбайливо.

Популярна література завжди була доменом жінок, що з особливою зручністю вміють упростити проблему і підійти до „меншого брата“. Тому, коли в цій діяльності нарістають нові сили, то треба побажати їм дальшої інтензивної праці. Вітаємо їхні перші кроки.

Л. Б.

Уляна Старосольська.

Господарюймо з пляном

Що зладження місячного домашнього бюджету не дуже то популярне та не дуже поширене поміж господарями, навіть тими зразковими, то це є доказом малого зрозуміння, що саме суттєве для функції господарювання.

Перед господинею важке завдання. З одної сторони обмежена кількість засобів, що в нашій дійсності якже часто мають тенденцію маліти і корчитись, а з другої сторони потреби так самого господарства, як і кожного члена родини. Потреби ці виказують якраз протилежні тенденції ніж засоби. Немов би навмисне. Повстають нові, ще заки ми встигли заспокоїти сьак так перші. Кожний член родини виступає із щоразто новими і свіжими „конечними” видатками. Кожна атмосферична зміна, кожна подія у школі чи бюрі, ба, політичне потягнення, не кажучи вже про прояв суспільного життя — усе те приносить нові господарські потреби та нові ціни. І всі ті потреби роблять немов би наступ на господиню, що їм усім, численним і вибагливим може протиставити тільки певну ограничену кількість засобів. Направду незаче її положення. І якже легко може вона стратити голову! Стільки потреб, а стільки засобів. Як те погодити? Може не одна господиня тратить дійсно голову. Кожна потреба видається їй важна. І ця кричить і впоминається заспокоєння і та видається важною. А звідки можна знати чи завтра не зявиться третя, ще більше важна і пекуча? Справді не легко визнатися господині в тому, але чим важчі обставини, тим більша конечність добре визнаватись. І яке тут її завдання? Цілю господарювання, суттєвим для цієї функції є саме розділювання ограничених засобів поміж поодинокі потреби. Отут точка тяготи.

Це суттєве заняття господині — розділювання видатків — залежить у великій мірі від вродженого змислу господарности,

від вродженої здібности розрізняти більш пекучі потреби від менше пекучих, а передовсім вмілости розложити грошові засоби не тільки поміж поодинокі групи потреб, та дібрати середники на їх заспокоєння, але теж розложити їх у часі. Щоб не було так, як у примірі одного економіста: в понеділок пишній обід, а в четвер пісна картопля. Треба признати, що залежить це від вродженого змислу господарности, але треба теж признати, що змисл такий можна і треба свідомо виплекати. Свідомо і розумно уложений плян видатків — бюджет — опертий на досвіді з попередніх місяців, корегований біжучими досвідами, може причинитись до розумнішого і кращого видаткування грошей, до кращих вислідів господарювання. Гроші все трактуємо тільки як засіб до осягнення певних цілей, а тимсамим чим краще ті цілі осягнемо, тим підносимо й економічну вартість грошових засобів, що ними розпоряджаємо.

Дуже легко найдемо потвердження того. Порівняймо як живуть другі родини, приміром жидівські. При тих самих засобах, тій самій кількості членів та тій самій „становій приналежності” — вони осягають далеко кращі господарські висліди, краще живуть та користають із більшої кількості хочби культурних розривок, ніж ідентична наша родина. Ми може надто скоро рішаємо про те, що вони багатші від нас. У багатьох випадках вони тільки вміють краще обертати грошем та ліпше його використовувати. У своєму видаткуванні кермуються добре обдуманим пляном і напевне ніюдин гріш не видають випадково і необдуманю.

Укладати схему бюджету, що відповідала б усім родинам, не все можливо, особливо в деяких групах потреб. Можемо очеркнути досить точно суму потрібну на відживу родини, але вже значно тяжче означити, що потрібно з одежі, а ще важче з культурних, виховних і т. п. потреб. Але все-

таки можемо говорити навіть у тих ділянках про певні загальні напрямні, що їх повинна придержуватись господиня, розділюючи свої видатки.

У Зєдинєних Державах зладжено цілий ряд схематичних бюджетів, пристосованих до різних грошових впливів та в залежності від кількості членів родин. Ці схеми передбачували розподіл тих впливів поміж загальноприняті позиції видатків на прожиток та сталої ощадности. Для нас цікавою буде схема бюджету для родини, що її приходи перевищають мінімум екзистенції, але всетаки засоби є ограничені. Пересічний бюджет такої американської родини ось такий:

Ощадність (у тому ощадності вкладки, обезпеченеві премії та інвестиції)	12 1/2%
Харчі (дома і поза домом)	25%
Мешкання (комірне або кошти удержання власного дому)	25%
Адміністраційні видатки (опал, світло, телефон, послуга)	10%
Одежа	15%
Видатки звязані з життєвим поступом, суспільні цілі, книжки, журнали, образування, подорожі, вакації, гості, дарунки, здоровля, умєблювання, авто, особисті видатки	12 1/2%

Як бачимо у цій схемі велике місце, бо аж 25% займає харчі, а других 25% мешкання. Це свідчить зразу теж і про маєтковий стан родини. Рідня з вищими приходами тільки до певного ступеня буде обертати збільшений прихід на харчі та мешкання, а потім напевно оберне їх на такі потреби, що їх мусіла вирікатись до тепер. Але всетаки коли порівнаємо статистичний матеріал про пересічні бюджети родин у Польщі з отим схематичним бюджетом, то вдарє у вічі надмірне видаткування на харчі, вже менше на мешкання і видатки звязані з його удержанням на відповідному рівні, а вже найменші видатки в інших позиціях, як освіта, подорожі, і т. п. культурні потреби. На жаль не маємо окремої статистики, що обіймала б наші родини, але напевне порівняння не випало б краще.

Загальною схемою, що її вважають пригожою для кожної родини, це поділ видатків на п'ять груп. Отже 20% на прожиток (харч і т. п.) 20% на мешкання (комірне, опал, світло і т. п.) 20% культурні, виховні і т. п. потреби, а 20% на ошадність, а в тому забезпечення, уділи і т. п. Ця схема очевидно дуже й дуже загальна і треба її корегувати залежно від наших доходів і спромож, але можна її назвати тими загальними рямцями, що на їх підставі можемо робити плян. Але передовсім мусимо числитись із фактичними обставинами і тому кінцеве ведення докладних рахунків, що на їх підставі можемо щойно укладати далішні бюджети. Безперечно рахунки ті домаються нашої коректи. Вони становлять тільки матеріал і мають саме ви-

казувати в яким напрямі і як уліпити видаткування. Щойно на підставі стану фактичного і його коректи, можемо укладати загальні, раціональні схеми нашого домашнього бюджету.

Домашнє бюджетування це обяв раціоналізації, що її вводимо у домашнє господарство. Ця раціоналізація має на меті не тільки найкраще використання засобів, що ними розпоряджає родина для її добра. Розділюючи ці засоби, мусимо йти назустріч ще другим тенденціям. Родина, як зрештою і кожний її член тисячними нитками зв'язані з цілою суспільністю. І тому теж не є байдуже як господарить родина.

Господарські нитки, що зв'язують родинне господарство із суспільним — держить у своїх руках господиня. І вона мусить

бути свідомо того, що господарюючи, розділюючи свій дорібок поміж поодинокі потреби і поміж поодинокі засоби для заспокоєння потреб, виконує вона функцію важку не тільки для родинного господарства, але що розділює вона теж доцільно цей дорібок поміж поодиноких продуцентів чи купців.

Укладаючи раціональний бюджет видатків, треба мати на оці не тільки замкнений круг власного господарства, але теж і те, кого піддержуємо видаткуючи в руки цього чи іншого купця чи продуцента. Родина перестала уже бути замкненим про себе світом. Вона становить тільки клітину у загальній спільноті і її бюджет та його розподіл відбивається на господарстві цілої суспільності.

ВЕЧІР УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ

СУКНІ З САМОТКАНІВ
ВИШИВАНІ
СТИЛІЗОВАНІ

ПІДГОТОВЛЯЄ кооп. „У. Н. М.“
ЗО СПІВУЧАСТЮ кооп. „ТРУД“
В ПЕРШИХ ДНЯХ ТРАВНЯ Ц. Р.

Моделі можна оглянути в кооп. „У. Н. М.“ та робітні „Труду“. — Просимо замовляти та оголошувати свою участь!

Міжнародна федерація домашнього господарства

У змаганні за працю, що його завважуємо в жіночому світі, звертається особливу увагу на найважливішу ділянку жіночої праці — домашнє господарство. Бож мусимо собі усвідомити, що сьогодні в добу кризи та зuboжіння домашнє господарство, як кожне інше підприємство, вимагає вмілого та відвічального проводу. Тому тут, коли на всіх ділянках провідним кличем ошадність і фаховість, дилетантизм вражає як „архаїчна“ форма.

Домашнє господарство це ж вічно відкрита паща, що пожирає львину частку часто так тяжко запрацьованих заходів. Тому то змодернізувати спосіб ведення дому в нинішніх часах проблема суспільної ваги. Зрозуміли це західні держави й дуже міцно підтримують всяку акцію, що хоче піднести значіння дому. Жіночі організації для тієї цілі тішаються великим довірям та піддержкою суспільності. Хоч обсяг їх діяльності різнородний, всі ці організації ставляють справу науки домашнього господарства, як необхідне услів'я ратування родини

— підстави суспільства. Більшість цих організацій зєднала в „Міжнародній Федерації Домашнього Господарства“ із централею в Швейцарії, у Фрибургу.

На чолі всіх союзів висуюються французькі жіночі організації. Вони користають у великій мірі із моральної й матеріальної допомоги уряду, бо до змагань своїх за піднесення домашнього життя прилучують успішну боротьбу з вічною примарою Франції — депопуляцією. Це оправдує масовий характер. До таких належить передусім організація „Поміч матерям“ („Aide aux Mères“). Завданням цієї організації є, як вказує сама назва, як найбільше помагати матерям, що обтяжені, внаслідок матеріальних відносин і недовісти домашніх помічників, надмірними обов'язками.

Але нас, може з причин дидактичних інтересують радше організації з характером самопомочі. Такою є одна з найдавніших французьких жіночих організацій „L'ordre à la maison“ („Порядок дома“). Ця організація має мету стисло господарську і змагає до

вишколення та заінтересування справами домашнього господарства як найбільшої кількості жінок та дівчат. У відозві, виданій у році 1935 під кличем: „Жінка розбиває або споює родинний дім“ стверджує ця організація, що справа вишколу жінок у домашньому господарстві, не була ніколи така пекуча, як тепер. Якщо криза сучасної доби вимагає від жінки повороту до домашнього вогнища, то мусить вона зрозуміти, які великі користи може цим досягнути.

Неменше поважно відноситься до цих справ „Французька федерація господарського вишколу“, що в останньому часі перевела анкету і на підставі її устійнила таку програму науки:

1. Господарський вишкіл як найширших жіночих верств вмілою пропагандою;

2. Примінення раціональних метод праці у домашніх господарствах;

3. Змагання завести вище господарське образування;

4. Признання праці пані дому за професію.

Олена Левицька гостем у нас

За довгим клубовим столом, поміж членками та гостями, забіліла сріблиста голова. По святковому настрою та квітах видно, що це не звичайний собі понеділок. Клуб „Нової Хати” й „Труду”, ще минулого понеділка гостив у себе чоловік наших письменниць. Тенер вітає таку ж велику жінку, піонерку нашого промислу — Олену Левицьку.

Знову це не штивний ювілейний вечір із привітаннями та промовами. Всі засіли до одного стола, щоб обіднатись у тісну громаду. Присутніх небагато. Це ж не сензація — вітати жінку праці. Це свято тісної громади працюючих жінок.

Від цього й почала промову свою п. Ірина Павликовська. Пригадала недавній ювілей п. Олени Левицької, що був такою широкою маніфестацією нашого молодого промислу. Звичайно в нас не шанують жіночої праці, навіть коли її успіхи такі виразні, як у нашої піонерки. Але тут було інакше. Олена Левицька не тільки піонерка промислу, але й велика громадянка. Наші мистецькі й освітні потреби все знаходили в неї належну піддержку, культурні установи щедру руку.

П. Константина Малицька, що забрала голос потім, привітала ювілятку іменем клубу та попросила її розказати дещо про своє життя і працю.

— Що мене спонукало до цього кроку? спиталась п. Олена Левицька. Це був дійсно „крок” у ті часи. Тоді ж бо самотнім можливим заробітком жінки, було вчительство. І я була вчителькою, та недовго. Не цікавила мене та праця. Коли тільки показала змогу перейти до торгівлі, я покинула вчительство. І дістала посаду касієрки в „Народній Торговлі” у Стрию.

— Не можете собі уявити, пані, яка це була тоді відвага, як легковажили тоді жінку в подібній праці. Пригадую собі один епізод, що яскраво це характеризує.

Ювілятка всміхається лукаво. Немов потонула на хвилину в спогадах. Бо з питомим собі гумором розказує, як зустрілась у склепі „Народної Торговлі” з колишньою своєю симпатією. Це був питомець, тоді уже священник, жонатий. Прийшов щось купити. А вона тут касієркою. Чи думаєте, що привітався, заговорив? Ні, положив гроші на краю стола й вилетів мов опарений. Ніяково було...

Кілька таких пригод кинули деяке світло на те, який відважний був крок Ювілятки. Незабаром п. Олена Левицька покидає посаду касієрки, щоб допомогти своєму бра-



Піонерка нашого промислу — Олена Левицька.

тові-купцеві. А вкінці рішається виїхати до Варшави до підприємства С. Глинського.

Стах Глинський це була дійсно цікава й мало відома в нас постать. Син українського священика в Миклашеві, мав теж забагато підприємчivosti для урядничої кар'єри. Оснував у Варшаві власну фабрику пасти до взуття й розсилав її по цілій колишній Росії. Щирий український патріот (він же оснував першу школу в Гребеніві та збудував там Стахову Волю) гуртував у себе всіх українців Варшави та радо притягував наших людей до праці. Олена Левицька, що рвалась до живого діла та широкого світу, перейшла тут справжню торговельну школу. Великий промисловий осередок, добре наладнане підприємство і збут на такий великий край, хіба це не поле для попису?

— Я перейшла всі відділи в підприємстві, розказує далі срібноголова бесідниця. Все мене цікавило. А коли надокучило сидіння на місці, тоді пакувала манатки й їздила продавати.

Питаємось, чи це не давалось їй важко. Знаємо, який трудний агентурний хліб.

— Нічим не треба зражуватись. Ніщо мене не лякало, відмова чи неохота. Я вміла переконувати. А яке вдовolenня, коли мені вдалось

примістити сьогодні більше товари, як учора. А як часто вела мене дорога в цікаві міста, між нових людей! Найбільше хвилювала мене все подорож до Києва. Золоті Ворота, Володимирська Гора, Дніпро... ніколи цього не можу забути!

Та врешті забажала Олена Левицька вернутись додому. Хотілось працювати між своїми. Сердешне було прощання з варшавським підприємцем, Ст. Глинським та його дружиною. Від них дістала благословення та дозвіл на виріб їхньої пасти. І хоча була можливість у Львові дістати бюрову роботу, або працювати в підприємстві брата, то вона рішає твердо почати власне діло.

— Мало хто вірив в успіх. Дивились на мене поблажливо, а в родині то таки й прозивали „шаленою”, сміється ювілятка.

Та й ніде правди діти, нелегко воно було. Передовсім оцей перехід із широкого промислового світу, до вузьких, вбогих наших обставин. Потім початки українського підприємства, що не знаходило ще належної піддержки у своїх.

З гумором розказує ювілятка, яка пригода стрінула перший віз для розвозження товару. Досі був ручний візок, а потім куплено коня й гарно розмальований критий віз. З гордістю вирушив він із товаром. Та незабаром вернувся — один образ нещастя. Віз оббитий, упряж обірвана, колесо поломане. Що сталося? Нікому не впадо на думку випробувати перед тим коня. А він був норовистий та ще й не привик в упряжі ходити.

Прийшла війна, що припинила діяльність фабрики зовсім. Не можна було дістати сировини. Тут і там варила пані О. Левицька пасти сама. Просто на те, щоб про її виробів не забули у Львові. Сама палила у фабриці, пакувала коробки, розносила по склепах.

— Тяжко напружувалась нераз, зітхнула ювілятка і по її обличчі пробігла тін суму, немов якийсь прикрий спогад. Та це самотній цього вечора момент. Бо зрештою слова її плывуть бадьоро, різними дотепами переплітає вона свою гутірку. Якесь невловна енергія бе від цієї срібно-волосої жінки, що випередила своє громадянство на цілого чверть століття.

Ми прислухувались. Її слова окрилюють нас теж, сірих жінок праці. Бо й нам потрібна певність, що наша праця корисна й знайде колись належну оцінку. Л. Б.

Ощадна пані



п. Ольга Кульчицька у шляхоцькому вбранні з с. Чернява.

— Стефа їде до Ворохти, Ірина до Гребенова, а Леся навіть над море, щебетала пані й тягнула далі свою річ:

— Маня вибирається цього року заграницю! Подумай собі! Чому ти так поблід? спитала нараз заклопотано пана, що сидів напроти неї. Він мовчав і виладоував свою енергію на безборонній курячий лапці, що лежала перед ним на тарелі. — Чому ти такий блідий? спитала знову дбайливо. Зле себе почуваєш?

— Але ні! відповів пан, посміхнувшись криво. У душі проклинав він мапи, й гарний звичай літніх виїздів.

— А Леся питала мене, куди я поїду. Знаєш, що я їй сказала?

— Ні, не знаю, відповів пан і подумав із переляком про звіт факхового знавця, що мав бути готовий до трьох днів.

— Я сказала їй: дорога Леся, мусимо щадити й тому лишаємось у Львові.

Пан не вірив власним ухам.

— Хочеш лишитись у Львові? здивувався.

— Так, милий, відповіла пані тихо й скромно. Знаю, що твої заробітки зменшились, мусимо щадити. Уладимо собі так вакації, що будемо щасливі і у Львові.

Вже давно пан не був такий закоханий. О, який він був гордий на свою мудру й ощадну жіночку!

Коли на другий день вернувся до дому, застав у сальоні драбину, скринку зо знаряддям, дріт, ще одну драбину і двох мужчин у робітничому вбранні. Їх погляди виразно говорили, що він тут зовсім зайвий.

— Монтери, сказала пані. Мусимо трохи упорядкувати наше помешкання, коли вже літуємо в ньому.

— Звісно, дорогенька, відповів пан.

На другий день здивувався дуже, коли побачив на підлозі в своєму кабінеті стіс дерева й грузу.

— Треба конче відновити підлогу, сказала пані. Вона вже була до нічого.

Панові зробилось гаряче.

— Наші стіни, милий, страшні! Маляр показав мені такі гарні взори...

— Але кошти, важився намітити пан. Кошти...

Пані зачала нагло плакати.

— Всього мушу вирікатись, хлипала. Інші жінки виїжджають на літниця, справляють дорогі сукні, вживають дорогих купелів. Хочу тільки відсвіжити трохи помешкання!

Пан був ярким пацифістом, як усі жонаті мужчини. Волів згодитись на малювання кімнат, ніж на-ражати свій домашній спокій. Мав також здорові нерви. То ж коли пані запропонувала йому чергової ночі переспатись у купальні, не запротестував зовсім. Навіть виспався добре й рано чимскорше подався з дому.

А пані щойно діставала розмах. Прийшло їй на думку, чи не добре було б переробити купальню з вуглевої на газову. Газ є в камениці, а це така велика вигода... Пан, щоправда підняв був ропіт, але це тільки доказ, які ті мужчини дрібничкові. Врешті згодився й купальню стали переробляти.

— Знаєш, тепер придався б нам новий килим до їдальні, заявила пані при обіді.

Пані не могла зрозуміти, чому пан у голос засміявся. Може в нього розстроєні нерви? Правда, він мусів тепер годинами шукати за якоюсь своєю течкою, а в купальні не визнавався на курках. Але помешкання було таке приємне!

— Отже я зреклася свого виїзду, щебетала пані знову. Що я дістану за таку ощадність?

Пан умів добре числити. Скоро підчислив усе в думках і вийшло, що ця віднова помешкання дала б їм прекрасну подорож над море. Але пані мала право до нагород, бо це право завжди мають жінки. Це є право природи.

— А що ти собі бажаєш, кохана? спитав він покірно.

— Відпочати по цих трудах. Може б так виїхати на якусь прогулку? Лише на кілька днів?

— О, навіть тиждень! відповів пан і побіг купити білет.

З французького.

Обласні вечорі народньої ноші

Безпосередно після вечора народньої ноші у Львові уладжено два обласні вечорі, а то в Дрогобичі і Перемишлі. Це було остільки корисне, що частину стрій надісланих з краю на вечір ноші у Львові, можна було використати і на цих показах.

Перший з черги відбувся вечір у Дрогобичі (6. III. ц. р.). Влаштовано його заходами філії Союзу Українок і силами кружків С. У.

з повіту. Перша частина програми обіймала цілий ряд народніх обрядів, як: гаїлки, весілля, вечерниці, коляду, обжинки. Все це виведено лише образками, міщанське і селянське весілля в цілості. Всі ці обряди виконали селяни з повіту і міщани і були дбайливо підготовані.

Гарно виведено міщанське весілля з Дрогобича, що мало дуже цікаві моменти та селянське

весілля з села Грушева у дуже доброму темпі. Всі ці виступи мешканців дрогобицької землі в оригінальних строях дали разом перегляд ноші дрогобицького повіту. З селянських груп вибицького повіту: Чорні квітчасті села Грушева, типові для дрогобицького повіту; Чорні квітчасті вишивки на уставці сорочки, спідниці-мальованки, та дуже цікава завязка голови у жінок, а саме

високі чипки, вишивані зпереду, звані „хустками”. Мужеська одежа це льняні сорочки, прикрашені вишивкою та льняна свита викінчена чорною обвідкою на швах (прегарний крій на модний жакет).

Цікаві виявились також міщанські строї: темно-вишневий оксамит, білий гаптований фартух, дорога шовкова золотиста хустка і багате важке намисто (спеціальна його форма і краса), рожеві корали. Цілий стрій свідчить про давню можливість міщан і повагу.

У другій частині свята задемонстровано цілий ряд стрій переселених кооп. „Укр. Нар. Мистецтво”, а то з Підляшша, Полісся, Покуття, Заліщик, Великої України.

Цікаві строї з Борщева постарала п. Леся Терлецька з Тустанович. Кілька дуже оригінальних і цікавих стрій (Стрільбичі, Мшанець із Бойківщини) привезла п. М. Мартиникова із Старого Самбора, що рівночасно їх дуже цікаво пояснювала.

Вступне слово про значіння вчорів народньої ноші і саму ношу виголосила мр. І. Гургула з Львова, що краснорічливо подала перегляд ноші усіх земель. Вона також пояснила цілий показ стрій.



Те саме вбрання з Чистогорба, бачене ззаду.

Імпреза ця введена пораз перший в Дрогобичі мала великий успіх. Вечір цей дав нагоду по-знайомитись місцевому громадянству з багатством і красою нашої народньої ноші, а організаторки мали повне вдоволення, що перевели успішно імпрезу.

Другий з черги вечір відбувся в Перемишлі (дня 10. III. ц. р.) заходом місцевого музею „Стригівір” і філії С. У.

Провід цієї імпреди спочивав в руках пп. О. О. Кульчицьких, проф. Загайкевича і п. Зятикової, голови Філії.

Імпреду приготовано з великим накладом праці і дуже дбайливо. Зібрано багато цікавих стрій з околиці.

У програмовій частині свята виведено кількома фрагментами весілля з с. Торок і Сосниці Перемиського повіту, а гурток достоту „С. У.” відспівав весільні пісні. У другій частині свята виведено показ стрій, що їх пояснила п. І. Павликовська, директорка кооп. „Укр. Нар. Мистецтво” у Львові.

Задемонстровано велику групу стрій з самого перемиського повіту: село Торки (цікаві сорочки, уставка переділена вузькою вишивкою вгору, та цікаві гаптовані перемітки, завязані у формі чуба) село Сосниця (дуже цікаві завої у жінок „чуби” з гаптованих переміток). Верхні капоти темносині, складані, прикрашені гальоном, або синьою стебнівкою. Звуть їх жупанами. Це верхня одежа для жінок і мужчин. Окрім того виведено строї з села Коровників, Пікулич (чудові хустки).

Дуже цікавий стрій шляхоцький вивела п. О. Кульчицька з села Чернява пов. Перемишль (синій шовковий станик, синя капота з срібним поясом і перемітка, завязана у формі „чуба”) п. О. Зятикова стрій із перемиського повіту, п. О. Кульчицька цікавий стрій з села Добра к. Синяви (синя капота з червоними вилогами, біла перемітка завязана до заду і гаптований рантук).

Всі ці строї з околиць Перемищини вказують на сліди давньої нашої світлості та вплив давніх міщан і бояр.

Зближений до тих стрій вивела п. М. Савицька стрій молоді з Передільниці пов. Добромиль (зелена капота, кожух з прикрасками зеленої і цеглястої краски, високий, стоячий чипець і за-



Вбрання з с. Чистогорб, пов. Сянік.

в'язаний рантук, накритий до подовини червоною прегарною хусткою). Дуже цікавий і старинний стрій був із села Суховоля пов. Рава Руська, білий полотняний із тканию червоною крайкою.

Прегарний зразок лемківської ноші з Сяніччини вивела п. І. Добрянська з Сянока, (цікава тканина, складана спідниця, гаптований фацилик, прегарний круглий гердан, гл. світлина).

Слідували строї надіслані кооп. „УНМ”. Між іншими два цікаві хмацькі строї з вовни із кольоровими спідницями (пп. Навроцька і Чехович). Далше покутські (городенський п. Л. Бобелякова) заліщицький О. Гоцька). Два цікаві строї бойківські, один полотняний, другий з Борині пов. Турка із прегарною гунею та кольоровими аплікаціями, (О. Савицька).

Ціла імпреза мала великий успіх і збудила зацікавлення серед громадянства, та молоді жіночої гімназії, що дуже численно прибула на цей вечір.

Появу пп. Кульчицьких і п. Зятикової на сцені в строях, привітала вся публіка довготривалими оплесками, дякуючи їм не тільки за той вечір, але за всю працю, що її пп. Кульчицькі довгі роки вкладають для нашої культури.

І. П.

З весняного ярмарку в Ляйпцігу

(Власна кореспонденція з Берліна).

Мало цікавляться світовим ярмарком у Ляйпцігу українські чоловіки — купці і промисловці: знову доведеться хіба рухливішій частині суспільства, українському жіноцтву, розбуджувати зацікавлення. З нашіпортових і т. д. оглядів таке зацікавлення, правда, переважно тільки платонічне, але з часом це може змінитися. Справді, яка розкіш була б перейтися по виставах, на цілих 16.000 кв. м., текстильної, зокрема дамської одягової та модної ділянки! Нові матерії, нові барви, нові розкішні моделі, сукні й прикраси, які щойно стають модою та яких не мають ще наші пані. 500 фірм змагається за краще задонілення жіночого серця, винаходить як найгарніші взори й форми, щоб також доказати, що і з нових німецьких сирівців (клітинна вовна, всякі вістри, вольстри, ацети й купрати) можна вичарувати красу й елегантність. Дамське білія аж 60 фірм: незвичайно легеньке й гладке з ангорської вовни, особливо приємне для пань з чутливо-ніжною шкірою — та й сама вже асоціація думок, що це не з дурної ніці десь аж із австралійських степів, а з милого домашнього звірятка (прошу, не з ангорського кота, тільки з трусика!), яке вишпекати можна самій та без витрати дівіз. Сильно кидаються в вічі гачковані сукні, зовсім стилеві й модні у чудовому зіставленні колірив. Гачкування від кількох літ у моді; насуваються зловіщі спогади з доби „феодалного“ поневолення жіноцтва (the females trawen); чи не хочуть ті німці вложити жінкам на плечі — лінія плечей в цім році довша — знов як найбільше домашньої роботи? Спортові осяги німецьких жінок і добре плачені місця по урядах і бю-

рах трохи нас заспокоюють. Колиж панина тепер течія кладе головний натиск на домашнє життя і жадає в жінок зацікавлення домашнім господарством, то зате й старається облегчити жіночі праці.

Звісно, Ахілевою — краще тут Ксантіною — п'ятою подружого життя є кухоннє господарство. Отже Ляйпцігський показовий ярмарок пускає в світ безліч кухонних новинок, що з них ледве кілька можна тут згадати. Скільки нас зл стила при печенні „рура“, або її відсутність; на ярмарку показують алюмініювий, ніби звичайний собі горінець, але до нього завішують форму, поміж її та горшкові стіни проходить гарячий воздух, і печення палиниць і тісточок без рури готова річ, на звичайній кухні без дальшої регуляції. Нові практичні горшки для скорого варення під сильним тиском на 3—15 літрів; дуже здоровий спосіб без утрати корисних речовин, у стилі тепер німецьким (у власній соку, мало води і т. д.). Були такі горшки вже й давніше, вживали їх в українській колонії в Берліні з великим успіхом — мужичини (студенти), але господині купували дешевші й гірші вироби і потім проклинали світ і техніку. Хто не знає праліса шклянок і начинь, шухлядок на перець, сіль і т. д.? Того коріння візьми на кінець ножа, того чубату ложку... трудно нераз потрапити в пропорцію. З Ляйпцігу поширюють готові комбінації, де все вже точно узгоджене: для палиниць в однім і дріжджевий первень і коріння; готова підлива для салат, так що не полеш забавити оливи й оцту замало, чи навпаки; для омлетів, налисників, віденських шмарнів і т. д. готовий порошок, де вже

і яйці, і білка, і бішкoptова мука, молоко з молочним цукром, горіхи, міддаль і т. д. Це дуже йде на зустріч також клопотам господині, коли деяких складників не може на приказ дістати. Нові начиння задержують усяку страву теплою чи навпаки холодною без зміни смаку; кажуть, важне для сільського господарства, по фермах, але чи не є це для заспокоєння совісті берлінянок? Бо вже підносяться голоси обурення на їхню „штулен-віртшафт“; себто годують чоловіків, навіть дітей, залюбки канічками замість теплою стравою. Славна німецька господиня, мати, душа родини, ідеал, це жінка з давно заселених західно-німецьких країв, напр., із Швабії, звідки рознесли її славу колоністи й до слов'янських земель. Берлін на колонізованім терені місто вже надто модерне і кухня із усіх великоміських найгірша.

У модерних містах по мешканнях мало простору. Найдете в Ляйпцігу начиння, що займе мало місця. Напр., спід слоїка є разом покришкою для спіднього; цілі вавилонські вежі можна ставити з мармеляд і конфітур. Ще краще в ледничках де місце надто дороге: відповідні начиння — резервуари можна закладати одне над і в друге; на покришках можна подавати прямо на стіл, так гарно вони вироблені.

З некухонного згадати б тільки прилад до чищення вікон; важить 145 грамів, можна його встромити на держак мітли чи іншу хатню зброю. Сушить навсгчені шибі, чистить їх і полірує за одним разом (щось як у авт).

Крізь кришталево ясні шкла та в світлі тисячних новинок Ляйпцігського ярмарку погляд у домашнє царство жінки стає куди веселіший. Д. К.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ.

Черговий вечір господарського курсу був присвячений оселедцям. У часі посту зуживаємо їх більше й охотніше. Тому добре було познайомитися із новим способом їх приладжування.

П. Наталка Гаврих пояснила спершу ріжницю між оселедцем-смацьківою а поштовим. Перевела кілька способів мєжива (маринад) на очах присутніх. Потім показала салату з оселедців, а вкінці приступила до оселедців свіжих.

Свіжі оселедці появились у Львові від недавня. Привозять їх заморожені з Гдині і держать ще якийсь час на леді. Ладити їх можна зовсім, як сиру рибу. Правда, повної вітамінної вартості вони вже не мають, але зате багато фосфорних солей, що їх потребує наш організм.

У слідуючий четвер, дня 17. березня, відбувся показ сирих салат. Про сирівки вже писалось у нас багато й подібний показ переводила п. Гаврих уже восени. Але цим разом додала кілька сезонних приписів. І так викликала на очах присутніх сирівку з моркви, білої й червоної капусти, дальше салату з варених яриш у майонезовій, муштардовій і помідоровій заправі.

Присутні коштували зладжені салати й розпитували ще подрібно про їх призначення.

У четвер, дня 24. березня задемонструвала п. Гаврих пісні страви, як будиць із шпінату, лінній пироги і галушки.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

(Провадить Наталка Гаврих).

1. Прошу поради мені, як відчистити брудну паркетову підлогу?

Ольга М.

2. Прошу поради, як відчистити заржавілі ножі?

Ольга М.

3. Як робити, щоб желатина до крему добре розпустилась? Хоч вона зовсім рідка, проте в кремі знаходяться грудки.

Л.

1. Брудну паркетову підлогу можна змити терпентиною, а якщо це не вистачає, то треба вюрувати. Купити вюри (це металеві обрізки), підлогу трохи звогчити і раз коло разу терти, а бруд відразу змити.

2. Домашні засоби на чищення заржавілих ножів це попіл, пісок, дрібно потовчена цегла. Якщо це не дає бажаних успіхів, ужити нашого фабричного виробу „Сільва“.

3. Желатина мусить бути досить гаряча і стояти розпущена у посудині з окропом. При вливанні добре мішати, так щоб у тому місці, де впадає желатина до жовтків, був цілий час рух. У противному разі желатина в цім місці зібеться у грудки.

ПОЛІСЬКІ ВЕЧОРИ.

Вистава Полісся в Музею Н. Т. Ш. проектує також цикль вечорів, що дали б образ про все його життя-буття. Перший із вечорів присвячений поліській пісні. Хор „Студіо“ і співачка Е. Зарицька відспівали низку поліських пісень, а реферат про поліську народну музику відчитав др. Філарет Колесса. Диригував Микола Колесса.

Черговий вечір був присвячений матеріяльній культурі Полісся. Мр. Роман Герасимчук розказав про матеріяльні форми поліського побуту, а мр. Ірина Гургула спинилась на народньому мистецтві Полісся.



МІКА

Капельюхи,

рукавички

квіти.

Львів, вул. Пекарська 1а.

Зміцнюйте шкіру!



Тоді домашня праця не залишить по собі ніяких немилих слідів.

NIVEA найуспішніше зберігає цю, бо має в собі ЕВКЕРИТ, засіб, що зміцнює шкірні ткани.

Шкіра, яку постійно плескається Кремом NIVEA зміцнюється і набирає більшої відповідності і свіжості.

Крем NIVEA від зл. 0,40 - 2,60
Олійок NIVEA від зл. 1, — - 3,60



Наталка Гаврих

Як справимо собі свята

Постановляємо цього річні свята уладити, як найбільше раціонально. Що це значить раціонально і під яким оглядом?

Підходів є дуже багато. Напр. економічний і то з огляду на фінансову сторону, час, сили наші й нашого оточення.

Під оглядом гігієнічним маємо трохи співчуття для нашого шлунка, що під час свят має стократну роботу, яка часом і не вдається йому, — а тоді прикликає собі на поміч ліки, лікаря, дієту.

Засаднича справа це приготування, що дають нам запоруку не відступити від накреслених засад.

А саме певного роду плян, що приладити, беручи під увагу скільки осіб, наш стан фінансовий і т. д.

Нам ясно, що ці всі передсвятні приготування в певній мірі змагають до того, щоб відтяжати нас, чи нашу помічницю від праці в кухні. Приготови печива й м'ясива, це традиційна дорога до цього. Але і в цьому треба мати міру. Не буде це раціональне, якщо ми приготуємо запас не лиш

на цих кілька святкових днів, але на цілий тиждень чи більше. По-перше, що м'ясиво й печиво дає нам повну свою вартість, як є свіже (відсвіжена бабка це не та сама, що ми їли першого дня). По друге цією великою приготовою замучуємо себе і своє оточення, так що цілого світа нам відпочиється. Приготовляти стільки, щоб вистачило на свята, евентуально якісь солодощі (крихкі тісточки) на довше.

Краще в тиждень по святах зладити щось свіжого.

Яке зробимо печиво?

Добру бабку до кави, завиваєць із маком, добрий сирник, торт, дрібні тісточки до чаю.

М'ясива:

Шинка, ковбаса, телятина (риба або курка) в галеті, або майонезі, до цього добра городинна салата, чи сирівка, зимна підлива.

Юшки святкові — це юшки чисті, що їх подаємо дуже гарячі в чашках. До цього, як додаток півфранцузькі, крихкі палочки.

До того всего треба впровадити хоч трохи овочів. Знаємо до-

бре, що на Великдень трудно за овочі, але й тому можна зарадити.

Зробимо овочеву салату, галетку, пінку з яблуками і т. д.

Тепер уже знаємо що зробити. Обчислюємо лиш скільки осіб, щоб знати пропорції.

Списуємо на картці, чого нам і скільки потрібно, йдемо до „Народної Торговлі“ і впродовж короткого часу вже полагодили святкові орудки. В цей спосіб забезпечились ми від біганини в останній хвилі майже цілої родини до сусіднього склепику, дуже часто невідповідного, зденервувались, що може нам щось не вдатися і т. д.

ТОРТ НАПОЛЕОН.

Потрібно на коржі: 4 жовтка, 12 дека цукру, сок із цитрини, 5 білка (шум), 12 дека мигдалів, 1½ ложки тертої булки.

На масу: 12 дека лісових орхів, 12 дека цукру-мучки, 1 дека ванілії, сметани.

Спечи торт, як бішквіт, окремо два кружки.

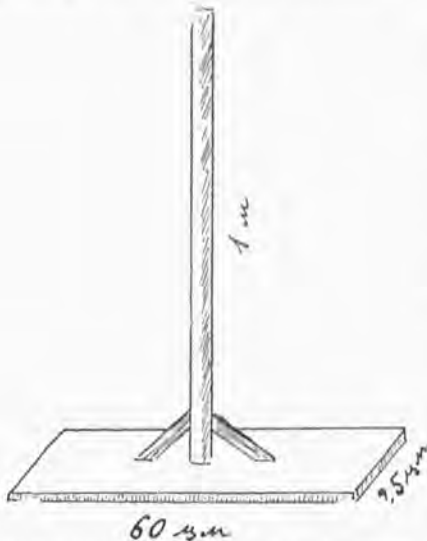
Оріхи змелити в рурі, змолоти.

Вимішати з цукром, ванілією, додати стільки сметани, щоб повстала відповідно густа маса.

Частину змелених орхів залишити, масою помстити зверху торт, обсипати змеленими орхіями, прикрасити білими мигдалами.

На городничі теми НА ПРОВЕСНІ.

А. Хто вперше влаштовує квітник, а не скопав землі восені, мусить це виконати напровесні, перекопуючи землю з погноями.



Стежкар, приряд до відмірювання стежок.

Весняне копання землі починаємо тоді, коли земля вже відмерзне. Перекопуючи землю, викидаємо з неї дбайливо всяке коріння, бур'яни, усі грудки землі розбиваємо ударом плоскої поверхні рискаля, а відтак ще граблями вирівнюємо скопану поверхню городця. Опісля формуємо кльомби й грядочки, відмірюємо стежкарем стежечки й прибиваємо їх довбнею, вважаючи, щоб кожна стежка була посередині вища, а при грядках нижча, бо тільки тоді вона буде завжди суха й тверда, коли вона трохи випукла, а по боках спади-ста. На такій стежці вода не зможе ніяк задержатися. (Рис. ч. 10).

Пристаюючи до формування грядок і кльомбів квітника послуговуємось пляном, відмірюємо кожний кльомб зокрема по вимірам, зазначеним у пляні. Кожний вимір кльомбу зазначуємо, вбиваємо в землю патичок або кілок, а формуємо еліпсу або коло, вживаємо кілків, прив'язаних до шнура так, як ми цього навчилися при науці геометрії в школі. Для прямокутних і багатокутних грядок уживаємо теж шнура, сильно його випружуємо вздовж боків многокутника, а відтак або стежкарем (оскільки кльомб має бути обведений стежечками) або рискалем визначуємо контури грядки. Врудування стежкарем об'легчує роботу, бо ви-

стане визначену ним уздовж шнура стежку вбити довбнею, а кльомб виступить у бажаній формі.

Беріжки грядок і кльомбів треба стяти гостро, прямокутно (нормально) й невищі як 10 см. над рівчиком стежки. Не слід їх приплескувати рискалем, або, як це донеде водиться, пранником, ані теж обкладати дахівкою, цеглою, патичками, камінням ані пляшками, бо це виглядає неестетично й неприродно.

Кльомби, розміщені серед травника, можуть бути підсипані вище, мов лагідний горбочок. Хоч тоді вода, що нею поливаємо рослини, сполікує потрохи землю, дощ жолобить рівці й часто нищить рістню, а вода не всяка як слід у землю й не постачає ростинам достаточної кількості вогкості й відживи.

Зчерги приступаємо до засіву трави. Перш за все слід постарати добру мішанку трави, пригожу на наш квітник. У складах насіння є спеціальні трави на затінені або соняшні місця, інші на вогкі, тяжкі, легкі та пропускальні землі. Тому постараймо насіння по вимогам нашого ґрунту. Траву можна сіяти раною весною, навіть у березні, якщо земля не замерзла, коби лише в безвітряний день. Обсівання травною беріжків грядок слід перевести дуже обережно, закриваючи дощечкою цей простір, що на ньому вона не має рости. Насіння трави вимішати з землею в якійсь посуді, а відтак сіяти ту землю з насінням на призначене місце. Опісля сейчас приклепати сильно дощечкою або навіть долонею, щоб насіння втиснулося трохи в землю, та щоб його вітер не розвіяв, як земля висохне. Поливання засіву через ситко поливника (городничої ковновки) прискорює скільчення й зріст трави. Поливаючи вважати, щоб вода не сполікувала насіння й не переносила його на грядку, ані на стежку.

На всяких узбіччях і спади-стих або невеликих поверхнях замість засівати траву, можна заповнити місця призначені на травник дерниною. Дернину вирізуємо з муравника у формі квадратів завбільшки 30 см., а завглубши 5 до 6 см. Ці квадрати з муравою

укладати тісно один при одному, а щоб не зосунулися, вбити в кожний квадрат два або три 15 центиметрові, гостро затесані патички. Опісля треба ці дернові квадрати прибити до землі довбнею й підливати водою, поки трава не прийметься. Однак дернувати можна лише невеликі поверхні, бо це робота доволі пинява, а приготова й привіз дерні забагато коштує.

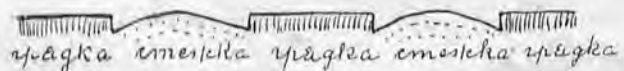
У лютні, а найпізніше в перших днях березня треба постарати оздібні кущі на квітник і на живопліт (оскільки ми їх не посадили восені), замовити пенні й кущеваті рожі, самопнучий виноград, повійник (Клематис), гліцинії тощо. В міжчасі приготувати землю там, де їх посадимо.

Рожі не ведуться на мокрому ґрунті. Впрочім можна їх садити в кожній землі, але найліпше ведуться в пісково-глинкуватій; тому до піскуватої додаємо глини, а до глинкуватої піску й дещо вапна. На 2—3 неділі перед садженням рож, перекопати землю 40—50 см. завглибшки, додаючи мервистого коров'ячого погною. Відтак вибрати таку яму, щоб коріння рожі вигідно в ній змістилося. Можна теж на спід ями покласти погною, але накрити його верствою землі, щоб коріння рожі не доторкалося безпосередньо погною.

А і Б. Власники нових і давніх квітників мусять уже на провесні (лютець, березень) подбати, щоб у пору засіяти у скринках на сіні літніх квітів, що їх відтак посадять на грядки й кльомби у травні.

Хто хоче прикрасити терасу, балкон, або альтану при віллі, тому час уже в лютні або березні поробити відклади з мушкательок, пеларгоній, беґоній, фуксій і т. п. (ближчі вказівки, як розмножувати рослини з саджениць і насіння знаходяться в моїй книжці: „Квіти прикраса наших вікон і балконів”. Н. Хата 1937).

У другій половині березня можна вже висаджувати на грядки стократки, братки, незабудки, первенці (*Primula auricula*). У березні садимо теж оздібні чатинні дерева й кущі (сріблиту смереку, тую, кипариси).



Vol-au-vent

Назва цієї страви звучить дуже екзотично. Віє від неї якимсь церемоніялом пишного обіду. Але в дійсності далеко їй до того. Воно чужа, щоправда, французька. Та як усе у французькій кухні має признаку легкості, зручності. Тому добре було б її влучити у наш стравопис.

Зазначую відразу, що це не буденна страва, а подають її дійсно на прийняттях. Але це страва перехорова поміж юшкою й м'ясом. Помагає нам виповнити зручно цю прогалину. При цьому недорого, бо складається з тіста й якогось додатку, що на нього можна зжиги різних решток та менше гарних складників.

Підставою вольовану є півфранцузьке тісто. Про нього ми вже писали з нагоди одного гос-

кується. А всеж таки не справляє стільки заходу й коштів.

У склад півфранцузького тіста входить: 35 дека муки, 33 дека масла, 1 жовток, 1 яйце, трохи соли й густа молода сметана. Коли глянути на цей припис поверховно, здається нам, що дістанемо товсте крихке тісто. І справді, коли б ми це тісто розтачали й спекли, то не було б у ньому ніякого листкування. Але ціла таємниця тіста у виконанні. Починати мусимо 12 годин перед печенням. Сметана, що її додаємо до тіста, ферментує, виділює гази. Коли ж таке тісто вставити до рури, гази ці поширюються від тепла, звільнюють тісто, підносять його верстви й викликають листкування.

Оцей процес ферментації сме-



Полумисок під вольован вкриваємо серветкою. Збоку декорація з бруксельки

5. Перед печенням винести в зимне місце, щоб тісто прохолло.

З цього бачимо, що ферментація півфранцузького тіста має відбуватись у низькій температурі, бо інакше тісто перекисне. В зимі нам легко його перед печенням охолодити, але в літі треба користуватись ледівною.



Спідний кружок тіста цілий. Верхній продіравлений всередині, а край його викінчує в зубці.



З того самого тіста можна виконати паншетики з ковбасками.

подарського показу. Але повторимо собі його ще раз.

Півфранцузьке тісто має ту владу, що є дешеве, можуть його виконати й менше досвідчені господині, не вимагає спеціального приладдя, якого часто молоде господарство ще не має.

Назва його походить від того, що воно виглядом і смаком дуже подібне до французького тіста. Так само смакує й так само лист-

тани вимагає часу. Тому треба ладити тісто 12 годин перед печенням. Поступ праці такий:

1. Напередодні замісити тісто так: пересіяти муку, додати масло, посікти добре ножом, замісити з яйцями, додаючи стільки сметани, щоб повстало тісто нормальної густоти.

2. Висипати мукою глибокий таріль, виложити туди тісто, посипати зверху мукою, прикрити другим тарілем, щоб тісто не висхло і винести на зимне місце.

3. Другого дня розтачати на пів см. грубо.

4. Викроїти з нього три однакові кружки. Один (спідний) лишити цілий, другий викроїти кругло в середині й наложити на перший. Третій зладити так само, лише краї його викроїти в зубці і позліплювати до купи, щоб він дістав гарне викінчення. Наложити на оба попередні. (Гл. світлина).



Готовий вольован із брукселькою.

Рура повинна бути дуже гаряча, як і при французькому тісті. Отже охолодження тіста перед печенням і висока температура рури є дуже важним услів'ям цієї роботи.

Колиб у високій температурі тісто зверху загнітилось, а в середині ще було сире, мусимо накрити тортівницю папером. Папір є лихий провідник тепла й береже поверхню тіста, а за той час тісто всередині „дійде”.

1. М'ясна начинка. Кусник спеченої телятини або дичини, підлива з того мяса, один сирий жовток і трохи густої сметани. Спечене мясо покроїти на велику кістку, вимішати з власною підливою і сметаною і підігріти, заварюючи кілька разів. Перед самим поданням вимішати з жовтком дуже старанно і виложити на гаряче тісто. Подавати на парітому полумиску.

2. Городинна начинка. 40 дека бруксельки, окріп, 5 дека масла, 3 дека муки, трохи вивару з грибів і сіль.

Приладити бруксельку так, як коли подаємо її приправлену запражкою. А

саме: бруксельку варимо в великій скляній каструлі на сильному вогні, без покриття, щоб задержала гарну зелену краску. Окремо ладимо запражку, розм'якшуємо її смаком із грибів і вимішуємо з городинною. Викладаємо до гарячого тіста.

3. Начинка грибова. 25 дека грибів, сок із пів цитрини, 3 дека цибули, 5 дека масла, 1 деко муки, $\frac{1}{4}$ л сметанки-кримівки, 1 сирій жовток, сіль і перець.

Підтушкувати (вдушити) гриби, підправити сметанкою і жовтком. Гаряче вложити до тіста.

Коли вже підклад із тіста го-

товий, наповнюємо його начинкою. Оба кружки, що мають всередині діру, творять заглибину, що до неї можна її вложити. Начинка може бути м'ясна, городинна, або грибова.

Як сказано, страву подаємо гарячу. Можна її теж підігріти, але тісто окремо, а начинку окремо. Бо коли підігрівати начинені вже тісто, тоді підлива, що є в начинці, всякає в тісто і воно виглядає, як намочена бібула.

Окрім вольовану можна вико-

нати з цього тіста також малі паштетники з ковбасками.

1. Паштетники з ковбасками. Тісто зладити з $\frac{1}{3}$ складників, поданих угорі. Розтачати в чотирикутну форму і викроювати з нього кусники, відповідні величині до ковбасок. Забивати їх у тісто і зліплювати краї пріпсочити білка. Уложити їх на блясі не надто близько одні біля других і винести в зимне місце, щоб прохоллоло. Перед печенням помстити розбитим жовтком і спекти в дуже гарячій рурі на золоту краску. Подавати гарячі.

Форми для всіх

Ч. 960. Суконка для дівчинки прикрашена на рукавах маншетах і комірчику вишивкою. Суконку можна шити із льняного сільського полотна, сирого шовку та інших матеріалів догляда, це дуже тонких. Форму можна д'стати у величині 6 до 8 літ. Потрібно матеріалу 2 і пів м поодинокі ширини.

Як кроїти суконку?

Порівняти виміри власні з вимірами форми. Якщо є деякі розбіжності, вкоротити чи продовжити форму.

Справлену форму розложити на подвійно зложеному матеріалі, обрисувати довкруги форми крейдою й викроювати. При кроєнні докладно зазначити усі значки, що є на формі. Форма вкладає 1 см на шви.

По скроєнні треба суконку вишити

Як шити суконку?

1. Зшити шитки на переді суконки.
2. Зафастригувати й зішити боки суконки.
3. Зшити рукави.



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі
поручає

„ДІМ МОДИ“
ЛЬВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.



4. В долині рукав приморщити й пришити маншет.

5. Нафастригувати рукав, спробувати суконку чи добре лежить.

6. На раменах настібнувати продовження рукава, решту рукава пришити.

7. Загнути перед суконки, з лівої сторони викінчити ручно.

8. На середині переду зробити зірки, як видно на моделі.

9. Пришити комірчик.

10. Комірчик зпереду застігнути шнурочком, зробленим із ниток.

11. Загнути долину, зерубити ручно (крито).

12. Вшити пояс, зробити на переді дірку до застібування на гудзичок.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.

Знамениті в смаку поживні, дешеві.



Ч. 861. Літня суконка з легкого матеріалу. На вимір ч. II. потрібно 4 м матеріалу поодинокі ширини.

Форма може бути I, II. і III. величини.

Виміри:

Форма I. обем горішній 90 см, обем бедер 100 см. Форма II. обем горішній 96 см, обем бедер 105 см. Форма III. обем горішній 100 см, обем бедер 110 см.

„ЖИТТЯ І ЗНАННЯ“

призначене для широких кол читачів, головню ж для самоосвітників і самоосвітніх гуртків, для Читалень, молоді й т. д. Журнал цей виходить уже одинадцятий рік. З року на рік зростає число співробітників. І не диво. Бо ведений він так, що людина, й не дуже освічена, може з великою користю його прочитати. Містить він статті з усіх ділянок знання й відгукується на всі явища нашого й не нашого життя. Перший Український Педагогічний Зїзд у Львові (листопад, 1935. р.), висловився про журнал із великим признанням. Шкільна влада поручає його до читання на вечірних курсах позашкільної освіти на II. ступені, замість читанок, а по середніх школах поручають його для доповнення шкільної науки дома (т. зв. „домашня лектура“) в II—IV. кл. Журнал друкується на гарному папері. Кожне число обіймає 32 стор. чwórки, містить 25—35 статей, і все яких 30 образ-

Складові частини форми суконки:

- Ч. 1. половина середньої частини плечей.
- Ч. 2. бічна частина плечей блузки.
- Ч. 3. бічна частина заду спідниці.
- Ч. 4. перед ґезки з жаботом.
- Ч. 5. бічна частина переду блузки.
- Ч. 6. середня частина переду спідниці.
- Ч. 8. рукав.
- Ч. 9. маншет.
- Ч. 10. пояс.

Суконка може бути виконана в двох видах, з рукавами довгими або короткими.

Як кроїти суконку?

Перед кроєнням зішпилити форму і прирівнати до особи, що на неї шиться. Коли б виміри не згоджувались з вимірами особи, треба її відповідно скоротити, або поширити. По справжній формі розложити її на матеріалі, зарисувати її крейдою, позначити всі значки, що знаходяться на формі і викроїти точно по лінії, зазначеній крейдою. Форма включає 1 см. на шви.

Як шити суконку?

1. Наперед викінчити жабот мережею, або ручною ролькою.

2. Пришити бічні частини переду (ч. 5) до ґезки з жаботом (ч. 4). Горішній край форми (ч. 5) приморщити поміж значками.

3. Прифастригувати середню частину переду спідниці (ч. 6) до горішньої частини блузки (ч. 4). Злучити частину (ч. 6) з бічними частинами спідниці (ч. 7).

4. Злучити задню частину плечей (ч. 1) з бічними частинами (ч. 2) блузки, допасовуючи значки на формі до себе. Форму (ч. 2) між двома зернами (оо) приморщити.

5. До долішньої частини форми (ч. 1) пришити бічні (ч. 3).

6. Злучити форму (ч. 2) з (ч. 3) в поясі, допасовуючи значки до себе.

7. Зшити рамена і боки суконки. Зшити рукав і пришити до суконки. Викінчити виріз шиї скісною листвою.

8. Заложити долішній рубець і ручно пришити критим стібом.

Форма цієї суконки повинна бути допасована до фігури і через те вимагає отвору в поясі. Отвір цей замикається при допомозі т. зв. американського замку, або на затріски. Викінчення отвору подібне як при розрізці спідниці.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжко! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту



СПЕЦІАЛІСТ КОРСЕТІВ

Герман ПІЗЕН

повідомляє

що перенісся з пасажу Миколая

до давнього льокалю

при вул. Ягайлонській ч. 4

і поручає найновіші креації

КОРСЕТІВ, КОРСЕЛЕТІВ і НАГРУДНИКІВ
у великому виборі.

Свята зближуються!

Печиво вдається як
вжигетєпорошку до печива
ванілевого цукру
олійків до печива

Кооп. „П Л А С Т“

Сукня-гарсонка з те-
мносиньої вовни.
Прибрана шутасем.

Чорний весняний костюм.

**РІЙ**

Краєве Пасічницьке Об'єднання

поручає

МЕДИ лічнічі, десерові, кухонні
овочі, гриби кутю, мак

Львів, Руська ч. 20.

ГОРОДЕЦЬКА ч. 14.

Останні
весняні
новини**В вовнах і шовках**
в величезному виборі у фірми**АДОЛЬФ АВЕРБАХ**
Львів, Ринок ч. 20.

ДО РЕЛИКОДНЬОГО ПЕЧИВА
цукор „Ванілін”
і олійки до печива



Незрівняну книжку з приписами д-ра А. Еткера п. н. „Добра господиня сама пече” можна дістати в усіх кольоні-яльних крамницях і книгарнях. Знижена ціна 30 гр.



можна дістати в крамниці

„БА ЗА Р”

ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 3.



Елегантний весняний костюм. Шовковий шалик в ясні горошки.

ЛЮКСУСОВА ПАСТА
ДО ВЗУТТЯ

ЕЛЕГАНТ

В ТУБКАХ
В УСІХ КОЛЬОРАХ



Шкоція знову модна. Горішня частина плаща робить вражіння камізельки. Поли плаща зпереду отворені, як у всіх нових плащах. Модель як вимріяний для високих, струнких постатей.



Давній добрий знайомий — оцей ясний твидовий плащ. Мода й надалі його фаворизує. Рукави раглянові.



Незрівняної якості, пудер і крем Японський білий боз вигладжує цю й робить її аксамитно-білою.

ЦІНА коробки з пушком 1.25 зл.

Хто бажає перевірити це, нехай повідомить листівкою (за 15 сот.) про свою адресу, а дістане негайно безплатно пробку виробів фірми Шах



Струнка лінія.

Ч. 1. Легка вовняна суконка вишневої краски. Перед злегка наморщений. Камізелька в колірві смужки.

Ч. 2. Гранатова сукня застібнута згори на долину. Ззаду зв'язується шкотьською шарфою.

Ч. 3. Комплет імпріме. Суконка з легкого шовку, зпереду застібнута американським замком.

Волічка у великому виборі в крамниці У.Н.М. вул.Косцюшка 1



Всюди імпріме

Ч. 1. Елегантна суконка з модного імпріме. Морщена в стані.

кової краски. Пояс із чорного лякового шовку.

шовку. Широка шарфа у красці взору заступає пояс.

Ч. 2. Візитова сукня з вовни волош-

Ч. 3. Легка сукня з узористого

ТАСЬМИ ДО БІЛЛЯ

І ГУДЗИКИ ДО БІЛЛЯ

Г'УМКИ

НАПЕРСТКИ

Купуйте в крамниці „У. Н. М.", Львів, вул. Косцюшка 1



Легка вовна й шовк.

Ч. 1. Гладка суконка з блакитної вовни. Зпереду поширена складками.

Ч. 2. Шиковно скроєна сукня з легкого імпріме.

Ч. 3. Візитова сукня з чорного шовку. Станик зпереду густо зморщений.

Ч. 4. Гладка вовняна суконка з тричвертевими рукавами.

На весну й літо

**дамські плащі
й костюми**

та великий вибір вовняних, шовкових і полотняних матеріалів, на дамські й мужські строї — поручає

Мечислав Залєський

Львів, пл. Марійська 10.

Тел. 200-53.



Ч. 1. Імпріме можна на сукні комбінувати в різні взори. Гудзики й пояс у головній красці взору.

Ч. 2. Елегантна сукня з легкої вовни гнило-зеленої краски. Широка шарфа з узористого шовку.

Ч. 3. Суконка з ясного імпріме. Прибрана чорною оксамиткою.

Ч. 4. Візитова сукня з чорного шовку. Зпереду кліпе.

МЕБЛІ:

ЇДАЛЬНІ,
СПАЛЬНІ,
КАБІНЕТІ,
САЛЬОНИ,

КЛЮБИ,
ТАПЧАНИ,
МАТЕРАЦІ,
І ДЕКОРАЦІЇ

порадає:

ІДЕНСЬКА ВИРІВНЯ
СТОЛЯРСЬКО-ТАПЦЕРСЬКА

ІВАН ОРТНЕР

Львів, вул. Сикстуська 41, тел. 292-79

Нова книжка

Дм. Донцов

**ДЕ ШУКАТИ НАШИХ
ІСТОРИЧНИХ ТРАДИЦІЙ?**

(Квартальник Вестника)

Ціна зл. 1'50

Львів, ЧАРНЕЦЬКОГО 26, чек. к. 500.371

Книжка кличе зірвати з спадщиною Драгоманова і соціялізму, а повернути до традицій княжої Русі і козацтва, часів моральної і політичної свлї нації



Довкруги костюму.

Ч. 1. Вовняна колірова блузка, втіана у стані.

Ч. 2. Блузка з зефіру. Крій мужеської сорочки.

Ч. 3. Елегантний англійський костюм. Коротенький жакетик.

Ч. 4. Шовкова блузка з рукавами три чверти.

Ч. 5. Блузка з легкого імпріме.

Вишиваймо літні сукні! Добираймо взори!

Льняне полотно пригоже до вишивання має на складі

КРАМНИЦЯ У. Н. М.

Львів, улица КОСЦЮШКА Ч. 1.

Сільське широкє на 70 цм. від 1.30—1.60 зл.

Тонке фабричне, широкє на 90 цм. 3.20 зл.

ВАЖКА ПОМИЛКА...

Пані Оля живе в великій дружбі з пансю Славкою. Не мають перед собою ніяких таємниць. Одна про одну знають і те, що обидві вони складають у банку ощадності, щоб колись мати свій власний дім. Складали по кілька-десять золотих місячно і по десяти роках мали вже по кілька тисяч та рішили будуватися. Повинимали ощадності, купили дві площі в сусідстві і за кілька місяців повиростали стіни їх нових домів. „Уже не будемо чиншу платити!“ тішались обидві. Та скоро ї зажурилися. Не стало на докінчення домів. „А хіба не дозичать нам ті банки, де ми шадили?“ сказала Оля. І пішли до тих банків за позичкою. Та тільки Олі пощастило, їй зараз позичили потрібну готівку і дім почав рости далі. А пані Славка приходить з плачем до товаришки і каже: „А мені не хотіли позичити“. І тут показалося, що пані Оля не знала одної таємниці, а саме, що Славка складає ощадності в чужому банку. Бо Славка почала аж тепер сповістатися: „Чужий не хотів мені позичити, хоч та



Ч. 1. Зручне вбрання для 3-літнього хлопчика. Зефірова блузка, вовняні штанинка.

Ч. 2. Вишивана сорочка з льняного полотна.

Ч. 3, 4. Полотняне вбрання для сестри і братчика.

Ч. 5. Вишиване вбрання для 2-літ-
нього хлопчика.





Борщ гетманський

Наливши холодною водою 2 кг порerbини або грудини, покласти 2 цибулі, кілька зерен перцю, 2 лаврові листки і поставити, щоб швидко й сильно закипіло. Прощинши, сполоскати м'ясо і поділити його. Покласти в ринку покритишеної горюдини, 4—5 невеликих буряків, м'ясо, налити юшкою і поставити варити. Коли покритишені буряки м'яккі, вкинути капусту порізану на кусники й посолити. Коли капуста звариться, додати зварену окремо фасолію і кілька картоплі. Можна додати також помідорових повил, дати закипіти й приправити сметаною.

Муштардова підлива.

Потрібно: 3 дека франц. муштарди, 1 цибуля, 3 дека масла, 1 деко муки, шклянка росолу, чарка вина, дрібка цукру.

Посікти цибулю й тушувати (душити) на маслі. Додати муки, присмажити й розвести росолом. Вляти вино, додати муштарди, перетерти все через сито, додати дрібку цукру, а коли б підлива не була зовсім гостра, втиснути соку з цитрини. Подавати до ковбаси.

Майонез до салати.

Потрібно: 4 ложки оливи, 2 дека муки, 2 жовтка, 1 цитрина, дрібка білого перцю, пів ложечки цукру.

Вляти до ринки оливу і всипати муку, смажити хвилину, але не рум'янити, бо запражка має бути зовсім біла. Вляти до неї шклянку зимної води, розвести добре, додати соку з цитрини, соли, перцю й цукру. Заварити це все разом, а коли підлива буде гладка, зняти з вогню, додати по одному жовтку і розбити все добре тріпачкою. Хто бажає гострішого майонезу, може додати цитринного соку. Подавати тією підливою бараболянцями або французьку салатку.

Хрін із яблуком.

Потрібно: одна ложечка хрину, одно квасне яблуко, пів цитрини, ложечка цукру, сіль.

Втерти на терці хрін і спарити двома ложками росолу, окремо посікти, або втерти квасне яблуко, вимішати, посо-

лити, додати цитринного соку, ложечку цукру, дрібку соли і вимішати. Подавати до м'яса.

Телячя печеня завивана.

Потрібно: чвертка телятини, 1 цитрина, 8 дека солонини, 10 дека масла.

Чвертку телятини без кодіна й шкварки розкрити вздовж, вийняти кість, м'ясо розбити на різні пластинки. Скропити цитринним соком, посолити, поситати перцем і розкласти в кількох місцях невеличкі куски масла. Потім тісно звинути як ковбасу й зв'язати білою ниткою, посолити й густо нашпикувати солониною. Вкінці зложити до пательні і наложити на верх масла. Пекти в гарячій русі, поливаючи товщом, годину до півтора. Коли печеня зарум'яниться, зняти шнурок і покрити на тонкі скибки. Печення ця дуже крихка й смачна. Коли подаємо її зимну, треба спечену приложити дощичкою, щоб прибрала форму.

Авішнік із дробу з майонезом.

Потрібно: 1 пулярда, 1 цитрина, горюдина, цибуля, 8 листків желатини, чверть кг. телячих костей. Майонез: 2 жовтка, 12 дека оливи, 1 цитрина, 1/8 л. авішніку, 2 білка.

Зварити капусту або пулярду з горюдиною, цибулею, телячими костями і ложечкою соли. Коли дріб уже зовсім м'який, вийняти й прохолодити. Росолу повинно бути 1/4 л. До нього додати цитринного соку й желатини, а потім склярувати двома білками. Майонез виконати окремо, як звичайно його робиться, додаючи до нього пів шклянки авішніку. Потім покрити дріб на тонкі скибки, помастити кожний кусник майонезом з одного боку, а коли прохолоне, з другого. Вляти до гладкої форми авішніку на 2 см., а коли застигне, виложити у відступі поодинокі частини дробу, намазані майонезом. Залляти це зверху авішніком. До цього подати горюдину.

Салата з червоної капусти.

Потрібно: 1 головка капусти, приправа з оливи й цитрини, 1 ложечка соли, 1 ложка прирису.

Почистити червону капусту, дрібно пошаткувати, спарити окроном, вилляти на сито й полати зимною водою. Коли вистигне, приправити оливою й цитриною. Виложити до салатирки й поситати зверху січеним приризом.

Бабка легким способом.

Потрібно: пів кг. муки, 8 жовтків, 10 дека цукру, 4 дека дріжджів, ванілія, шклянка молока, 1/4 л. склярованого масла, ложечка соли.

Пересіяти муку до миски, поставити на пів, щоб нагрілась. Тимчасом вбити в горщику жовтка з цукром, окремо розвести дріжджі молоком. Коли дріжджі рушаться, вляти їх допересіяної муки, додати вбиті жовтка, соли й ванілії, долияти молока, місити тісто пів години. Потім додати теплого масла і ще місити аж доки тісто не буде гладке. Лишити на три години, щоб виросло, а потім вложити до вимашеної форми. Коли буде другий раз стільки, спекти в гарячій русі.

Перекладанець.

Потрібно: пів кг. муки, 12 дека масла, 6 жовтків, 6 дека цукру, 5 дека дріжджів, трохи менше як чверть л. молока, цитринова шкірка, сіль.

Зладити тісто, як на попередню бабку, лише трохи густіше. Коли виросте, набирати потрохи тіста, мацаючи пальці в розтопленому маслі і розтягати вер-



ствами в вимашеній блясі. Перша верста повинна бути трохи грубіша, щоб легко не пригоріла. Дальші верстини можуть бути тонші, а горішня знов грубіша. Перекладати можна оріховою й мигдаловою масою, конфітурами, що сканали з соку, крапаними дактилями, фігами, маком. Дріжджів до цього тіста беремо трохи більше, щоб тісто мало силу піднятися.

Торт мексиканський.

Потрібно: 4 яйця, 16 дека муки, 6 дека масла, 4 дека какао, 12 дека цукру. На масу: 2 жовтка, 8 дека цукру, чверть літри молока, 2 таблички чеколяди, 1 деко муки, 12 дека масла, чеколядова склянка.

Втерти в мисці масло, додати цукор і какао, втирати даліше. Додавати по одному жовтку, вкінці муку й убитий шум із білків. Вимішати й виложити до двох тортівниць і спекти. На крем розколоти жовтка в горщику, додати муку й терту чеколяду і мішати на кухні, аж згусне. Потім вихолодити. Окремо втерти масло на піну, додати цукру і це разом добре втерти. Коли чеколяда добре вистигне, додавати ложечкою до масла і добре змішати. Переложити торт і покрити склянцем.

**САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ**



**МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА**

ФАМОЗА Львів
Потоцького 58.



Людмила Бурачинська.

ЧОТИРОКУТНИКУ

З МОГО ДНЕВНИКА.

О. Кривуцький перебрав від мене гроші Гайдукевича, щоб заплатити за похорон. Домовина з простого дерева коштує 4000 карбованців і дуже тяжко дістати. Щодня зносять трупи до трупарні й вони лежать тут один на другім десятками. Тих, що померли в грудях, можна похоронити щойно на весну.

12. січня. Вкінці удалось нам поховати Гайдукевича. Я мусіла врешті сказати Андрієві про його смерть, бо він жадав, щоб його перенести назад до кімнати. Ця вістка зворушила його глибоко. Побут у лічниці з дня на день прикріший. Недостача дров і світла дошкулює страшенно. Большевики лічниці не зачіпають, але мені не стає вже грошей, що буде далі? Андрій ще такий ослаблений, що ледве держиться на ногах. У мене тільки літнє вбрання і я страшно змерзаю, особливо, коли ходжу до кухні, що є в іншому будинку. А бігаю туди кілька разів на день. Більша частина грошей пішла на оплати шпитальній обслузі, бо я мусіла платити за кожну дрібну послугу, за кожний чистий рушник. Мого білля не можу випрати, бо немає дров, ні мила. Всі в лічниці, від лікаря до сиділки, сподіються, що я захворію тифом. Коли мені тільки закрутиться голова від неспаної ночі кажуть: „ось, у вас починається хвороба“.

Всім тим, що вже тиф перебули, завидують. Здорові сподіються з дня на день його дістати. Не можна ладити купелів, бо немає дров. Дезинфекційні апарати також нечинні. Ноші з хворими й умираючими стоять по коритарах ми перелізаємо через них та йдемо далі. Здаємось фаталістично на нашу долю.

Хочу продати щось із наших річей, щоб дістати гроші на харч.

20. січня. Д-р Руссов прислав мені тепле вбрання своєї сестри і запросив нас перебраться до нього. Мені впав камінь із серця. Що сталося би з нами без того доброго чоловіка? Треба тільки

перейти ґрунтовну дезинфекцію, заки перенесемось до нього.

22. січня. Д-р Кравченко обіцяв перевести дезинфекцію, як тільки прийдуть дрова.

23. січня. Коли б я цього, що тут описую, не переживала, не вірила б, що таке можливе. Вчора ввечері перенесли мого чоловіка на ношах до другого павільйону для дезинфекції. Купіль ще не була готова й фельчер заявив нам, що ми мусимо ще тут переночувати й купіль буде щойно завтра. Річи наші перенесли також сюди до дезинфекції. На ніч призначили нам ліжка в великій спільній кімнаті, де лежало повно гарячкуючих. Викупались ми щойно другого дня пополудні, але вже так пізно, що не могли вже того дня забратись із лічниці. І так по дезинфекції мусіли ми залишитись на ніч у цілком завушвленій салі.

25. січня. По довгих турботах удалось вкінці мені найняти віз і перевезти мого чоловіка до д-ра Руссова. Іхали ми поміж обозами й групами большевицького війська. Мене перепускали, коли я виказалась, що як сестра Червоного Хреста везу хворого до д-ра Руссова, начального лікаря Евакопункту.

30. січня. Сьогодні вернулась я додому з великою гарячкою. Др. Добровольський сказав моему мужеві, що в мене плямистий. Др. Руссов прийшов до мене і заявив, що коли в мене дійсно покажеться тиф, не віддасть мене до шпиталю. Обіцяв узяти для мене сестру Червоного Хреста й залишити в себе. Більше як др. Руссов зробив для нас та інших галичан, не зробив би й рідний брат. На щастя гарячка впала вже по кількох днях і небезпека минула.

2. лютого. До др. Руссова приходив зчаста українець, що мав перед тим тут визначне становище, як правник. Тепер він щасливий, що дістав у гімназії посаду вчителя української мови. Розказував нам, що тепер науку часто переривають, бо вчителі з цілими класами їздять у ліс по дрова. Там вони стинають і рубають де-

рево та привозять до міста, щоб могли знов кілька днів відбувати науку. При кожній школі оснували шкільні ради, що складаються з учителів, учеників і батьків.

У Жмеринці змінювалось правління від кінця 1917 р. до тепер чотирнадцять разів: Керенський, німці, австрійки, Центральна Рада, гетьман, Петлюра, большевики, знов УНР, Денікін, знову большевики, між тим різні групи повстанців.

10. лютого. Про УГА не знаємо нічого. Одні кажуть, що вона так само як Денікін цілком розбита. Частині старшин і воїків удалось групами й одним передістатись через Румунію та морем на захід. Частина галичан скривається по різних селах, інша група мала перейти до поляків і їх розділили по концентраційних таборах. Частину, що продержалась до Одеси, приневолили большевики вступити в їхні ряди. Але це, як сказано, тільки поголки. Ті галичане, що залишились у Жмеринці, у кожному разі живуть у нужді. Є ще збірні станції, але люди не мають з чого жити. Я була там перед кількома днями; в кутку т. зв. канцелярії лежать на соломі хворі в гарячці. Санітарного матеріалу не мають зовсім, ліки цезли, в апіках зовсім нічого не можна дістати. Ціни на чорній біржі недосяжні. Прим. одна ампулка камфорної оливи коштує 3000 рублів.

15. лютого. Коли приїде якийсь галицький старшина, всі збігаються, щоб почути новин. Перед кількома днями був тут сотник Сивак і розказував, що галичан прийняли в Одесі большевики дуже ввічливо.

20. лютого. Щодня ходимо на прохід на дворець, що цілком завмер у глибокому снігу. Андрій починає приходити до себе, але мучить його неясна ситуація. Др. Руссов радить йому трохи відпочати, а потім тут практикувати. Але ми хочемо дістатись до Одеси, бо ходять чутки, що поляки мають зайняти Жмеринку.

5. березня. Мій чоловік засту-

пає тепер лікаря в одній із залізнично-дорожніх лікарень. Між цивільним населенням тиф також лютує; цілі родини вимерли. Мерців возять на цвинтар у незакритих домовинах. Раз везли матір, що залишила сім дрібних сиріт, батько вже перед тим помер. На мій запит, що станеться тепер із дітьми, відповіли збайдужнілі люди: „найстарший дівчинці вже одинадцять років, може щось вижебрає. Зрештою діти спали при матері, кілька з них напевне помере“.

Хочемо їхати до Одеси, а звідти далше морем. Нам удалось продати частину наших річей, так що маємо конечні гроші на дорогу, а далше, як Бог дасть. До нас хоче прилучитись кілька виздоровців, галицьких старшин і стрільців. Залізничники в Жмеринці (тут мушу зазначити, що залізничники в Україні помагали галичанам, де тільки могли) дали нам до диспозиції тягаровий віз, що його Андрій дезинфікував.

19. березня. Попрощавшись сердечно з нашими господарями, відіхали ми сьогодні ввечері.

20. березня. Довгий час чекали ми в Бірзулі. Тут прилучився до нас свояк мого мужа, др. Луїв. Від нього довідались, що УГА

получилась із большевиками. Звідси вирушили до Балти, де є управа т. зв. Червоної УГА. Всюди поширилась вістка, що мій муж помер на тиф. Тепер вітають його знайомі по залізничних стаціях і розказують, що говорили з людьми, які навіть були на його похороні.

22. березня. У Балті на стації застали ми Сан. Склад із підполк. Білинським. Він розказував нам що армія цілком розбита, Нач. Вожда Микитка і Ціріца скинені з уряду і поставлені перед большевицьким військовим судом. Їх вивезли десь у Росію і ніхто не знає, що з ними сталося. Колишній австрійський десятник Порайко є тепер Нач. Вождем, йому приділено бувшого царського полковника, що є тепер на большевицькій службі. Відносини тут страшні. Кожний боїться власної тіни, всюди повно шпиків. Большевики мають намір послати галицьких старшин на комуністичні курси до Києва, щоб їх там політично вишколити. Всі галицькі старшини що не є на службі ЧУГА, стараються дістати відпустку до Києва, або Одеси, щоб ізвідти дістатись до дому. Санітарні відносини гірші як були. Але большевики мають найкращі наміри до санітарної праці й тому дуже ввічливо обходяться зо всіма, що на санітарній службі. Білинський радив нам їхати з армією до Києва, а звідти пробувати дістатись до Галичини. Поворот через Румунію виключений, бо переговори Микитки й Ціріца ще перед їх ув'язненням, це доказали.

23. березня. Ми дістали в Балті маленьку кімнатку напроти кімнати хворого підполк. Вітошинського. Інтендант Грушка, що тут далше робить службу, порадив нам жадати від большевиків відпустки, тому, що в такий спосіб легше переїдемо й дістанемо гроші на дорогу. А наші грошові засоби вже кінчаються.

24. березня. Сьогодні був большевицький мітинг. Андрій ходив послухати. Большевики мають знаменитих агітаторів та бесідників. Найперше говорив цілий ряд промовців, а в кінці зголосився до слова якийсь селянин із околиці Балти. Дали йому слово але з приміткою, що не може довше говорити, як 10 хвилин. Він згодився на те й сказав: „Мій передбесідник, а ваш партійник говорив більше як годину. Мені дозволяете тільки на десять хвилин.

Але я вам за тих десять хвилин скажу, що вам маю сказати. Мій передбесідник заявив, що ви занесете ваші ідеї до Берліна й Парижа, ба навіть до Америки. Ідіть туди, як вам це вдасться. Але одне вам кажу, до моєї деревні, що звідси тільки десять верстов, краще не заходьте, бо буде вам лихо“. На цьому скінчив і заки збори рішили, що робити, селянин счез у товпі.

25. березня. Хочемо їхати до Одеси. Гроші одержали з тяжкою бідною. Грушка, що до нього ходила я кілька разів, має в себе як комісаря, якогось 23-літнього жидка, що є нібито його шефом. Лишає йому цілком вільну руку, бо на нічому не розуміється. Сьогодні був Грушка сам один у канцелярії і розказував мені, що його шефа знайшли вчора п'яним на вулиці і що за те відсиджує тепер три дні арешту. Коли відбуде кару, знов обійме свою посаду.

Від кількох днів є в Балті матроси. Ціле населення в жаху, бо це найбільше жорстокі большевицькі частини. Подібно, як у Винниці люди щасливі, що є галичани і тремтять перед хвилиною, коли галичани заберуться звідси. Сьогодні вночі прийшов наш господар (населення важиться тільки вночі вільніше віддихати), щоб довідатись чи дійсно галичани мають відійти. Пізно вночі відвідують нас різні старшини; наш господар дає нам самовар і ми балакаємо при чаю, сидячи на скринях, ліжках а то й на підлозі. Кожний щасливий, коли може щось доброго про галичан сказати. В Одесі галичани теж мають повне довіря населення. Недавно святкували там Шевченківське свято. Галичани виступили з синьо-жовтими прапорами й співали українські пісні. Большевики не протестували, бо знали що галичани мають по своїй стороні симпатії всего населення.

31. березня. Підчас нашої подорожі стрічаємо різних галичан, що вертались із Одеси, між іншими полк. Максимовича й пор. Максимонька. Панове стверджують, що населення підтримує галичан, але большевики починають уже стежити за ними. Галицькі частини, що були в Одесі й околиці пересунуто вглиб України, а старшин звільнено. Є таке вражіння, якби большевики хотіли розкинути галицькі частини й злучити їх зовсім із своєю армією. (Далі буде).



Ціна образу виносить 3— зл.
Кошт пересилки 50 сотиків
Замовлення разом з грошми —
посилати на адресу:

НАКЛАДНЯ МИХАЙЛА ТАРАНЬКА:

Львів, вул. Зіморевича ч. 2.

Образ — це мистецька прикраса
— кожної української хати!

Пошукується солідних відпродавців
на добрих умовах!

Листування

Марія Музичкова, Чертіж. Пишемо окремо.

Емма. Дуже приступна куховарська книжка це видання „Жіночої Доля“ п. н.: „Як добре й здорово варити“. Та в черговому числі долучаємо як безплатний додаток перший аркуш куховарської книжки „Мясина“ Ольги Ліщинської. Там знайдете скромніші й багатші страви.

На другий запит відповімо в черговому числі.

Раїса Баховець-Маслова, Краків. Вишивання низько вимагає складного рисунку й тому в цьому числі вже не можемо його подати. Та постараємось пояснити вам це у найближчих числах.

Взір до суконок з ч. 1, що про неї питаєте, є в тому ж числі на окладині ч. 8. Для гранатового тла треба дібрати інших красок, синьої й коралевої, або коли хочете спокійніших відтінків, синьої й сріблясто-сірої.

Анна Горгіца, Хрищатик. Церковні ризи, що про них питаєте є вишиті на канвовому полотні (панамі) пісквою краски. Підшивка кльотова у добрій якості. Коштує у комплекті, тебто фелон, епітрахиль, параквиці, воздухи, пояс, 300 зл.

Можемо також доставити взір на цей фелон за надісланням 1 зл. (друкування на аркуші).

М. Мельник, Папкой. Передплату ми одержали, заплачено до кінця 1930 р. Журнал висилаємо без перерви, рівночасно висилаємо крої.

Мирослава Коенко — Кондрова, Козловщина. Передплата заплачена до кінця березня 1938.

Міхенкова Марія, Ржепедзь. Передплата заплачена до кінця березня 1938.

Магдалина Паньчукова, Монастирчани. Передплата вирівняна до кінця березня 1938 р.

Марія Карманська, Добромилів. Купон на крої був у ч. 5, 1938. Таблиця взорів була долучена до ч. 6, 1938.

Галина Радомська, Золочів. Належність за II квартал 1938 — виносить 4.50 зол.

Стефанія Чапельська, Нью-Йорк. Передплату за 1938 рік через п. Славу Галлан ми одержали.

Публична Книгарня, Дітройт. Передплату за 1938 рік через п. Славу Галлан ми одержали. Журнал висилаємо.

Марія Онисько — Укр. Жін. Т-во ім. Лесі Українки, Ледвин. Передплату за 1938 рік, через п. Славу Галлан, Філадельфія ми одержали.

Укр. Жін. Т-во ім. Княгині Ольги, Грондін. Передплату за 1938 рік ми одержали.

Тетяна Цимбал, Буенос Айрес. Передплату за 1938 р. через редакцію „Світ Дитини“ ми одержали.

Жіноча Секція при Т-ва „Український Народний Дім“, Нью-Йорк. Передплату за 1937 і 1938 рік ми одержали.

Українське Жіноче Т-во, М. Маркович, Канада. Передплату за 1937 р. ми одержали.

Аліція Чубатова, Чесанів. Передплата вирівняна до кінця вересня 1937.

„Лемкиня“. Журнал висилаємо без перерви. Просимо не забути про нас у квітні ц. р.

3 клубового життя

День 14. ц. м. був особливо урочистим понеділком у клубі „Нової Хати“ й „Труду“. Вітав бо наших лавреаток, Галину Журбу та Наталю Лівницьку-Холодну.

Як відомо, Галина Журба живе у Львові та так мало уділяється в товариському житті, що загал львовян її зовсім не знає. А. Наталя Лівницька-Холодна мешкає в Варшаві і тільки вряда-годи приїжджає до Львова. Тому було це незвичним святом вітати в себе цих двох лавреаток. Клубова кімната прибралась святково на цю хвилину.

І так засіли всі при чотирьох довгих столах. Було тісно, невідно, але гамірно й весело. П. Константина Малицька привітала обох лавреаток довгою промовою. Згадала про становище жінки в літературі, про лавреаток чужих народів. Пригадала третю нашу лавреатку Наталю Королєву, що її на жаль не можемо гостити в себе. А вкінці спинилась і на нагороджених у цьому році творах.

По невеликій перерві, що була присвячена смашним кананкам і чаю (все зладжене в школі „Труду“) забрав сло-

во ред. Р. Купчинський, голова ТОПЖ-у (до речі кажучи, одинокий на цих сходинах мужчина!). Спинився довше над інституцією щорічної нагороди, що оживила наше літературне життя. Пригадав, що її не так легко збирати й тому припоручив тепло її жіночим кругам.

Знов після перерви, що в ній присутні живо гурторили, промовляла Ольга Олександрівна Дучимінська. Підчеркнула письменницькі заслуги обох лавреаток та привітала їх від видавництва „Жін. Доля“.

Слідували ще як бесідники пп. Олена Залізник і Лідія Бурчаківська. Остання розвинула гадку, кинувши ред. Купчинським. Жіноче зацікавлення літ. нагородою повинно піти в напрямку окремої нагороди жіночого пера, щось на взір славетної французької „феміна“.

Поміж промовами продекламувала Леся Кривіцька кілька віршів Наталі Лівницької-Холодної із збірки „Сім літер“.

Відповіді лавреаток чекали всі з запертим віддыхом. Та Галина Журба уповідала до цього Наталю Лівницьку-Холодну. І ми почули про її щиро-прихильне відношення до Галичини, що її зве новою своєю Батьківщиною. Не даром же поручила вона й свій найдорожчий скарб, свою доню, що вчиться в Перезишлі в Інституті, „Затерлих між нами кордонів“, сказала, „Немає їх у моєму серці та в моїй книжці“. Промова поетки була виразом теплої й невимученої настрою, що панував того вечора в клубі. Такими людськими, щирими видались усім її слова, що одна з присутніх поставила з гумором запит (що до речі кажучи ніхто не відповів): „Як це можливо, щоб у вас уже була дочка в Інституті?“

Справді, це здавалось усім неймовірним, коли глянути на тендітну поетку, коли глянути на молодечі риси її обличчя. Та це типово жіноче питання розв'язало всіх. Серед милого, широкого настрою закінчилась вечірка, що принесла всіх багато вражень.

Падали пропозиції від клубових членок частіше влаштувати такі нечорі, що об'єднували б усіх при спільному столі. Тоді членки зживаються з собою, спокійно п'яне гутірля і забирають голос навіть ті найменші „відважні“.

У черговий понеділок вітав клуб знов визначну жінку — Олену Лівницьку. Звідомлення з цього вечора подаємо в іншому місці.

Майбутнє Вашої дитини

залежить

від її виховання!

В цьому ділі найбільшу поміч дасть Вам український часопис

„ДЗВІНОЧОК“

Львів, вул. Косцюшка ч. 1а.

Одинокий журнал для дівчат на наших землях
„СВІТ МОЛОДІ“
виходить у Коломиї вул. Замкова ч. 37. і містить статті на дуже цікаві, актуальні теми. Річна передплата 3 зл. річно. —

Як боротися зі шкідливими вазоновими рослинами
повчить вас книжка
О. Бережницької-Будзової
КВІТИ, ПРИКРАСИ НАШИХ ВІКОН І БАЛЬКОНІВ
Коштує 1.— зл., з пересилкою 1.20 зл.
Замовляти: „Нова Хата“, Львів, вул. Ходкевича ч. 9.

Українки! Передплачуйте двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“
що виходить 14 рік під редакцією
Олени Кисілевської.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ має найкращих співробітників із усіх частин світу.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ вчить українське жіноцтво, як має у цих важких часах сповняти своє велике завдання супроти Бога й Батьківщини.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ є найкращим прикрасом і найліпшим дорадником своїх читачок.

Колегія, що редагує „Жіночу Долю“ складається зі знаних фахових літ. сил. Річна передплата 7 зл. Адреса редакції:

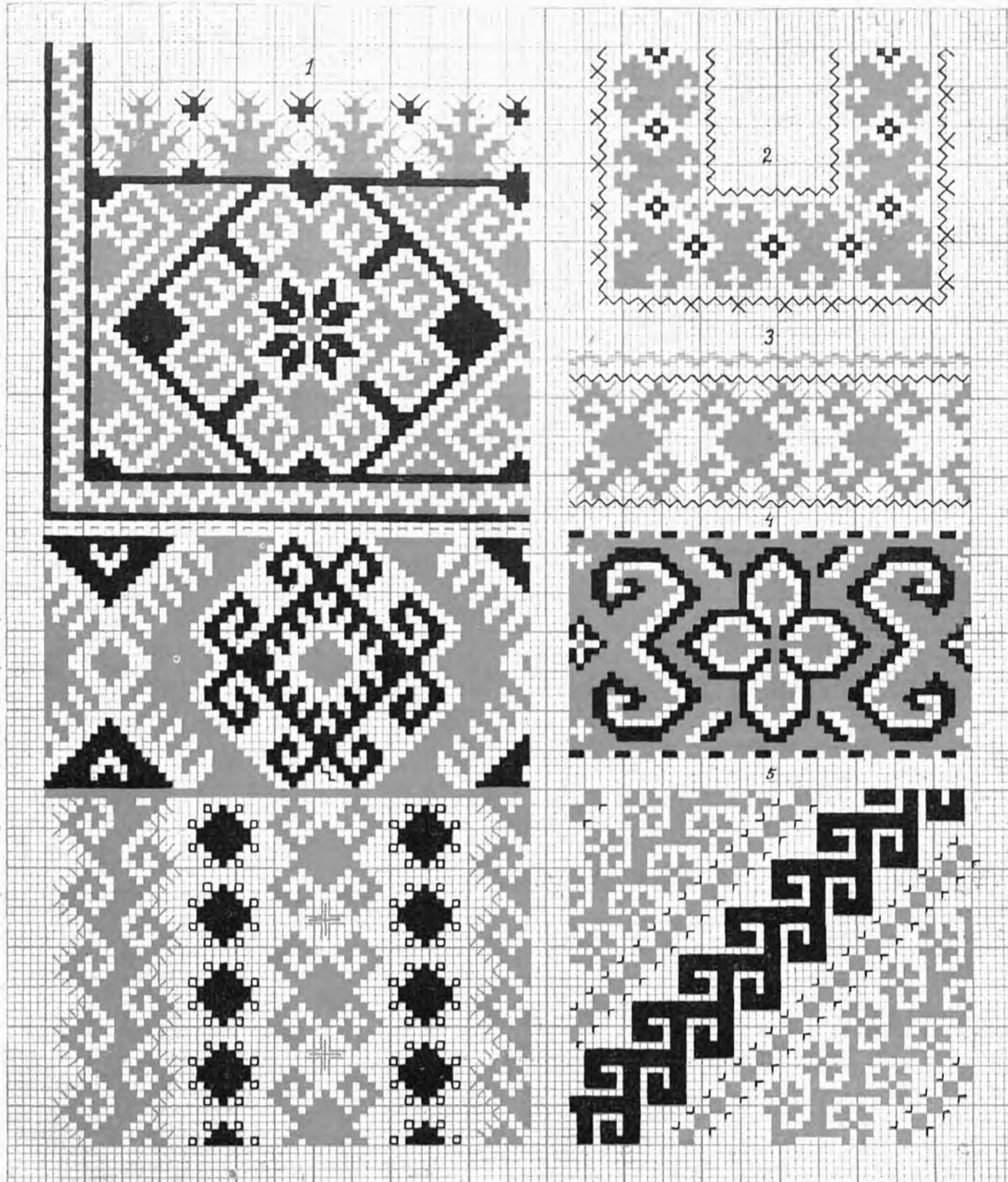
КОЛОМІЯ, вул. ЗАМКОВА 37.

Під тою самою редакцією виходить вже шестий рік найкращий, популярний двотижневик для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“
Передплата на рік тільки 2 зл. Обидва часописи разом 8.50 зл. річно.

ВИДАВНИЦТВО „НОВА ХАТА”

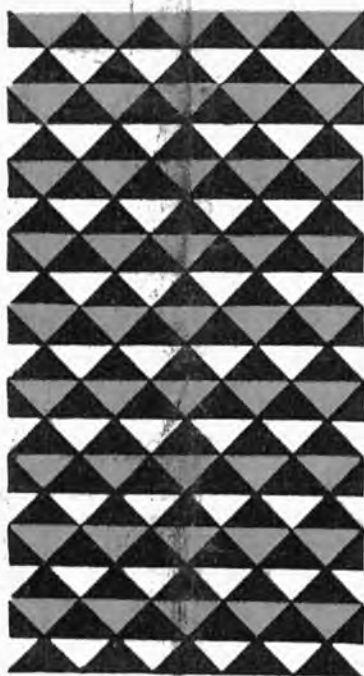
ТАБЛ. Ч. III.



Взори з Снятинщини.

(Із збірки Музею СС. Василянук.)

НОВА ХАТА



1978

М. БУДЗИЧ. ЗГ.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:

Книгарня „Базар“

Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо прислати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не
листується.

ЗМІСТ:

С. РУСОВА: Легенда

З. ЛЯГЕРЛЕФ: Великодня Чарівниця

І. ГУРГУЛА: Українське народне вбрання

С. ПАРФАНОВИЧ: Жінка-мистець
ОЛЕНА ЛЕВИЦЬКА: Веселий спомин

ЛЯ: Вистава пластових памяток

Н. ГАВРИХ: Ще дещо на свята

О. БЕРЕЖНИЦЬКА: На городничі теми

Форми для всіх

Ручні роботи

Приписи

Л. БУРАЧИНСЬКА: З мого дневника

О. ЛЩИНСЬКА: Мясива



Д-р Ярослав Гординський: ЖІНОЧЕ ПИТАННЯ В ПОВІСТІ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ. Львів 1937. Бібліотека „Дзвонів“ ч. 19. Ст. 44.

Не знаємо, як розвивається життя потойбіч Збруча. Як і чим живе там жінка? Куди повели її роки голоду й лихоліття, як відбилися на її психіці експерименти над родиною та подружжям?

Газетні вістки не подають і приблизного образу її життя-буття. Тільки література, що відзеркалює його ширшими і глибшими картинами, може дати деяку розв'язку цього питання. Тому послужився нею автор для цієї невеличкої розвідки.

Спершу устійнив спільні прикмети всіх радянських героїнь. Вони нерелігійні, активні, живо зацікавлені в соціалістичному будівництві. Жінка-партійка, а навіть її жахливе спотворення, жінка-чекістка, це так би мовити офіційний радянський тип. Поруч неї з'являється старше жіноче покоління і жінки-матері, „самички“ й дружини. І диво! Автор устійнив, що саме радянська героїня літературно нецікава. Вона мало життєва, паперова. Видно, що це тип уявний, або мало для письменника цікавий. Саме звичайні жінки, хоч і обтяжені різними „прогріхами“ супроти радянського ладу, вийшли справжні й щирі.

Наприкінці торкається автор ще проблеми сім'ї, подружжя й дитини в радянській повісті. Цих питань письменники не розв'язали, але показали, що розбиття родини є справжньою катастрофою для жінки і їх жіночі поста-

ті важко покутують за бажання нестримного, все „молодого“ життя.

Висновки ці дуже цікаві. Правда, в радянській повісті, що має згори накинenu тенденцію, інколи й тему, нелегко знайти їх. Але уважний читач уміє виполоти зеренце правди зпоміж буряну фраз.

Книжка цікава також для тих, що не мають змоги читати того-бічних письменників. Тут є перегляд радянської повісті, багато цитатів, а нерідко цілі уривки.

Лідія Чехович: ДРУКАРСЬКІ ПОМИЛКИ В „РУСАЛЦІ ДНІСТРОВІЙ“. Львів, 1937. Відбитка з журналу словянської фільмології „Слово“. Ст. 6.

Століття „Русалки Дністрової“ потягнуло за собою деякі публікації. І так окрім статті М. Возняка „До Русалки Дністрової“ появилася невеличка розвідка молоді авторки.

Показується, що в оригінальному тексті „Русалки Дністрової“ є безліч похибок. До друку переписував її Яків Головацький, а друкувалася вона в Будапешті, у сербській друкарні. Внаслідок цього повстали похибки, що їх пізніші видавці старалися виправити. Авторка опрацювала саме ті, що не є обхоплені поправкою Я. Головацького.

Д-р К. Чехович: АНА РЫНА. Підпис доньки князя Ярослава Мудрого з 1063 р. Львів, 1937.

Всі знаємо про українську княжну на французькому престолі та памятаємо її портрет. Та невідоме зовсім, що один її підпис викликав оживлену дискусію між фільмологами, — романістами й славістами. Дискусія та не вирішена й досі. Тому цікаво буде почути нам голос молодого українського вченого в тій справі.

Королева Анна підписалась на латинській грамоті французького короля у заступстві свого малолітнього сина Филипа I. Підпис зроблено певною рукою, і почерк його пригадує стиль письма, що було уживане в Україні в XI. віці. Д-р К. Чехович зібрав голоси різних учених про те, немов би підпис був виконаний тодішньою французькою або латинською мовою. Але пригадує рівночасно, що при транскрипції словянських звуків на чужу мову мусіла королева Анна руководитись українською вимовою і доказує на підставі звукових еволюцій, що підпис виконаний кирилицею. Його можна транскрибувати нинішньою азбукою: Ана рйна. Л. Б.

УСІМ НАШИМ ЧИТАЧКАМ І СПІВРОБІТНИЦЯМ

БАЖАЄ ВЕСЕЛИХ СВЯТ

РЕДАКЦІЯ Й АДМІНІСТРАЦІЯ „НОВОЇ ХАТИ”.

ЛЕГЕНДА

Кожного року впродовж тисячеліть, у темну весняну ніч, мільйони людей згадують темний вбогий сад на Палестинській землі, в саду льох — у цьому змучене тіло Великого Вчителя Правди й Любови. До цього льоху вночі поспішає жінка. Хоче ще раз на самоті глянути на дорогі риси навіки заміреного обличчя та востаннє запашиим олієм натерти покалічене тіло. Темна ніч розступається перед нею, край неба світлиє. Заспівала перша пташка. Жінка при-спішила кроку. Вона входить у сад, що скинув із себе темний плащ ночі. Ось і склепіння, де вона вчора так гірко ридала. Що це — камінь відвалений?

Його немає!

Значить Він живий, Він воскрес!

Молода жінка оглядається. Сад вже наче ожив. Високі кипариси тихо хитають темними гілками, а вершки їх уже позолочені першим промінням сонця, квітки ярко запахли, пташки говорять щось радісними трелями. Молода жінка здригнулася. Сама неначе збудилася разом із природою й закричала: Він воскрес!

І за нею, за Марією Магдалиною повторило безліч людей: Христос воскрес! Він живий. Він не може вмерти!

Хто це? Вічно живий, всесильний?

Ідеал. Для Марії Магдалини воплотився в слово Великого Вчителя, для вбогої французької пастушки в дорогу їй Батьківщину, для Шарлотти Корде в Революції, а для Лесі Українки в вільній незалежній Україні. Служення йому сміле й безкомпромісове.

Марія Магдалина сміло й радісно проголосила світові новину. Від тоді на нас, жінках лежить обов'язок зміцнити в усіх поколіннях пошану до ідеалу та закликати до служення йому.

Тому горе тим, що про це забувають! Горе тим, що кладуть собі метою земні блага!

Софія Русова.



Ж-2103

Великодня чарівниця

У великодню суботу так коло третьої й четвертої години понодні, заходило все кілька дівок у стайню, з клунком одержі під нахою, щоб змайструвати великодню чарівницю.

Насамперед узяли довгий мішок і винесли його соломною. Потім натягнули на нього стару спідницю та зношену юбку, дуже витерту, а на ліктях із великими дірами. В рукави напхали соломи, щоб були круглі. З рукавів замість пальців визирали колоски та дівки не робили собі нічого з того.

Потім великодній чарівницю зробили голову з стирки, із згрібного сірого полотна, звязали до купи кінці, напхали соломною, намалювали углям очі, ніс і уста, привязали вгорі на напханий мішок і поклали на те старий капелюх.

Коли вже великодня чарівниця була настільки готова, понесли її до хати. В середину до хати не вільно було її нести. Дівчата осталися із нею перед дверима та винесли кухонний стілець, щоб собі сіла. До запаски привязали старий коров'ячий ріг, повен чарівницької масти, що то її чарівниця вживають, коли вилітають на Лису Гору. В ріг застромили довге перо, а на шию завісили стару поштову торбу. І вже була готова.

Зараз сказали дітям, що великодня чарівниця вже тут. Діти вибігли надвір, щоб глянути на неї. Поручник Лягерлеф ішов звичайно з дітьми аж до сімешніх дверей, а пані Лягерлеф, покоївка Ловіза та хорунжий Вахенфельд (що на свята приїздить до Морбаки) оставали звичайно в хаті. Вони бачили вже стільки великодніх чарівниць, казали. Коли ж діти вийшли на східці й побачили чарівницю, що вибалушила на них очі, самозрозуміло злякались, що це справжня чарівниця летить на Лису Гору, хоч чогось їй сподобалось спинитися в Морбаці.

Коли ж приглянулися трохи чарівниця здалека, підкрадались поволеньки і підходили до неї обережно. Вони догадувались, що чарівниця мусить мати тут якусь важну орудку, коли відлучилась від інших чарівниць, що летіли на Лису Гору і рішилась прибути пізніш на чарівницький пир.

Чарівниця сиділа тихенько, хоч діти підійшли близько до неї. Вкінці одна дитина збрала всю

відвагу та встромила ручку у стару поштову торбу. Торба була така повненька, що вже довго манила дитячі оченята. Та хлопчик, що встромяв був руку, скрикнув мимохіть радісно. У торбині було повно листів. До листів були причіплені пера; начеб і вони самі прилетіли, так як і чарівниця. А всі були заадресовані до Герди, Зельми, або Пера. Всі до дітей. Старші не дістали нічого.

Коли діти забрали всі листи, відійшли від чарівниці. Пішли в хату отворити листи. То була радість, бо ж це не були звичайні собі листи. Замість сухих чорних букв блистіла з кожного листка колірова великодня чарівниця з мітлою, вилами й усякими іншими причаудалами.

Були там усякі листи, одні на соломково-жовтім, інші на гарнім веліновім папері. Деякі намазали малі діти, по інших було пізнати, що старші помагали. Понайбільше було намальованих у профілі, всі водяними красками, а всі домашньої роботи. Не всі були гарні та що за радість дістати їх!

Зрештою діти нітрохи не дивувались, що було так багато листів. Цілісенький місяць березень зійшов їм на малюванні та рисуванні. Вони розсидали такі листи до кожного двору в околиці. Знали гарант, що і в сусідів працювали кисточкою та красками, та що листи від великодньої чарівниці походили з Гарда або Герстаду або з Бергі чи якогонебудь іншого хутора. Та як ті листи попали в чарівницьку торбу, того вони не розуміли. Може бачили, як чарівниця перелітала туди та підкинули їй листи?

Діти рахували листи й порівнювали. Потім пригадали собі великодню чарівницю, що то принесла їх і вийшли перед хату ще раз глянути на неї. Та коли тепер вийшли, крісло було пусте. Видно великодня чарівниця не мала часу, мусіла спішитись на Лису Гору та відлетіла, як лиш віддала листи.

І добре, що забралась. Бо парубок Пер (що був фіном і мав у жилах мисливську кров) набив у кімнаті обі поручникові рушниці. Вийшов перед двері кімнати і вистрілів із обох рушниць. Діти знали, що він стріляє до великодніх чарівниць, які літали між білими хмарами весняного неба. Добре, що ця чарівниця, що була у Мор-

баці, відлетіла вже так далеко, що куля не засягне її.

Таке то діялось у Морбаці на Великдень рік за роком.

А потім прийшла велика субота. Не зачалось інакше ніж в усі інші. В означений час сповістили, що великодня чарівниця прилетіла. Діти пішли перед хату й привітали її. Все було як усе. Цікаве було лише те, що вийшов не тільки поручник Лягерляф, але й пані та дівчина Ловіза.

Був мокрий день, віяв вітер, весна щойно зачиналась. То тут то там на левадах лежав ще сніг, на вулицях між хатами були калюжі. Та великодні чарівниця не роблять собі нічого з того. Та, що звичайно прилітала до Морбаки, сиділа знову тут, в капелюсі та з мітлою і вилами за плечима.

Тепер діти вже були більші. Вони ні трохи не злякались її, бо знали, що це тільки зодягнений, випханий соломною мішок. Діти без вагання побігли до чарівниці, щоб забрати листи з її торбини.

Перша прибігла Зельма. Та ледве встромила руку в чарівницьку торбу, чарівниця зірвалася со стільця, взяла перо, що його мала в коров'ячому розі й мацнула ним Зельму по лиці.

Як це сталось? Як це було можливе? Дівчинка скрикнула з переляку і втікла. Чарівниця погналась за нею з пером. Чалапала калабаннями, що вода довкруги неї розприскувалась.

Це було найдивніше та найстрашніше, що мала Зельма Лягерлеф пережила колинебудь. Коли вона чула за собою кроки соломної чарівниці, їй здавалось, що основи світу захитались. Підчас утечі пробігали їй різні думки в голові. Коли соломяна чарівниця могла ожити, то всі казки були правдиві, то не було нічого такого жахливого та дивного, що не було б можливе.

З криком побігла горі сходами. Рівночасно завважила, що інші діти також бігли туди, куди й вона. А на веранді стояли старші та сміялись.

— Та ви, діти, не бійтесь! Це ж Мая!

Тепер діти зрозуміли. Це ж Мая, весела пістунка, передяглась за великодню чарівницю. Ах, що вони цього відразу не пізнали!

Та не було часу сердитись. Бо (Докінчення на ст. 5).



щоб на старість
не бідити



мусиш щодня
Зуби мити



ІРИНА ГУРГУЛА

Українська народня ноша

Прибрання голови жінок. Прибрання голови має велике значіння в народньому одязі; воно заховує по сьогодні багато архаїчних прикмет і є характеристичним доповненням типу носі кожної округи. Зокрема прибрання голови у жінок творить одну з типових обєдну-

єливо старовинне та можливо, що колись було й щоденним прибранням голови. Сьогодні переховалося традиційно вже лиш у розкішних формах весільних вінків. Багатство й різноманітність та пишнота цих весільних чільців, незвичайна. Завдяки тому, що мають обрядове значіння, вони виступають ще майже скрізь у своїх типових відмінах. Шкляні колірві пацьорки, штучні квітки, барвисті стрічки, золоті й срібні паперові прикраси, це матеріал, з якого укладають весільні чільця. Але донеде вони мають особливі прикмети, питомі для округи. І так напр., на Покутті та придністрянському Поділлі їх укладають з волічкових косиць, герданів, воскових золочених квітів „рож”, з фарбованого піря та павиних пер. Різноманітне фарбованого піря (головно зеленого, рожевого, жовтого), вживають на Придніпрянщині, Підляшші, Поліссі. Відомі є й цілі чільця, незвичайно майстерно уложені з піряних „квітів” (Покуття, Полісся). Весільні чільця укладаються завжди понад властивим весільним вінком з барвінку, що надає їм обрядове значіння. Особливо оригінальні й архаїчні є чільця гуцулок, що мають ряд нацеплених мідяних підвісок, які спадають на чоло, себто тоненьких орнаментованих бляшок.

Вінки це третій характеристичний тип прикраси голови у дівчат, особливо поширений на Придніпрянській Україні, як святкова прикраса. Переважно з штучних квітів, вони укладаються півколом над чолом, а ззаду від вінка спускаються колірві стяжки. Такі вінки з штучних квіток були поширені як ярмарочний



Весільне чільце-вінок, с. Нирків, п. Заліщики.
(з етногр. збірки сестри Северини).

ючих прикмет української народньої носі, бо скрізь на всій території вона тотожня.

Назагал додержують стародавнього звичаю, який велить заміжнім жінкам вкривати голови, а дівчатам ходити з непокритими головами. Тому, розглядаючи головне вкриття у жінок треба поділити його на дві групи: прибрання голови у дівчат і заміжніх.

З малими винятками (північно-західних окраїн) дівчата на Україні не вкривають голови; отже зачіска й її прибрання грають тут найбільшу роль. Звичайно розділене по середині волосся сплітають у дві коси та обвивають ними голову, а також одну або дві коси спускають вільно вздовж спини. В багатьох околицях є свої питомі зачіски, як от у придністрянській Галичині, де плетуть чотири коси і ділять волосся на „дрібушки” себто дрібні косички. Часто, сплітаючи волосся в одну або й дві коси начісують його і насувають на боки лоба.

Та передусім звертають увагу прикраси дівочих голов, що надають особливий пишноті й цілому одягові. Між ними треба вирізнити опаску, чільце і вінок.

Опаска це буденне прибрання голови, звичайно стяжка, що сьогодні має практичну ціль притримувати волосся. Давніше опоясували голову позадокшнім куском полотна, вишиваним на кінцях, що зложений на зразок тасьми, укладався довкруги над чолом і над висками та зв'язувався на потилиці, так щоби звисали ззаду вишивані кінці.

Чільце — сьогодні святкове прибрання. Воно осо-



Перемітки п. Городенка. (Зо збірок музею Н. Т. Ш.).

крам, а виробляли їх звичайно черниці; напр., з київського базару вони розходилися по селах на різні сторони. На Бойківщині, в Скільському повіті дівчата вибирають лубяний вінок спертий над чолом і на тімені, від нього звисають стрічки на спину.

Своєрідною прикметою для округи, прикрасою голови на Покутті, Гуцульщині, Придністрянському По-

діплі та Бойківщині, є волічкові уплітки, що їх укладають на голові. Денеде прибирають голову герданами.

Назагал скрізь поширені, як прикраси голови, колірові стрічки, що їх вплітають у коси, та живі й штучні квітки, що їх вкладають у зачіску.

В північно-західних країнах дівчата носять на головах хустки, звичайно білі, та вяжуть їх під підборіддям.

Заміжні жінки вкривають голови очіпком і переміткою або хусткою. Очіпок ширше на зразок шапочки з бавовняної, вовняної, шовкової матерії або й полотна, звязуючи його ззаду, на потилиці. Та особливо цікаві плетені очіпки, що дають гарні зразки народного мережива з геометричними мотивами; вони поширені на Поліссі, Бойківщині та Поділлі над Збручем.

Перемітка, намітка, серпанок, обрус, фацелик це особливо старовинне вкриття голови. Бачимо його на малюнку в Ізборнику Святослава, бачимо його на портретах і рисунках пізніших, козацьких часів. Колись поширена скрізь на всій Україні, сьогодні перемітка стає щораз більшою рідкістю та виходить з ужитку скоріше як інші частини одягу.

Перемітка це біле полотно з зразок рушника, ткане з лляних, конопляних ниток, а також з сирого шовку (головно понад Дніпром у Київському і Канівському повітах). Обвиває довкруги голову, йдучи під бороду й на вуха; на тлі перемітки особливо виразно зарисовується овал обличчя. Як до околиці, перемітку укладають дуже різноманітно: півкругом понад чолом (Покуття), або плоско, циліндрично (Полісся); кінці звисають ззаду, збоку, або вздовж на плечах; звичайно перемітку рясують частинно й укладають рясами на чолі, рясованим вахлярем на потилиці (Городенщина), карбованим півкругом понад чолом (Коломийщина), що дає прегарний ефект і підходить до цілоти рясованого одягу. Характеристичною прикметою перемітки є взористі забори, себто кінці прикрашені тканим, вишива-

ним, мережаним узором. На Покутті стосують при тому особливе переміткове двостороннє шиття. Мережаним, тканим або вишиваним узором викинені теж частинно рубці на боках перемітки, що припадають на чоло.

На Лемківщині укладають перемітки так, що вони творять на боках голови великі крила, які опадають на плечі. **Обрус** на Бойківщині накладають вільно на голову і він, притриманий колісцем-діядемою, спадає на плечі.

Білим окриттям є бойківська **півка** — чотирьохкутний шматок полотняний або бавовняний, що його один край вишитий іноді вузенькою смужкою. Півку вивязують на різні лади, та звичайно так, щоб узориста колірова смужка приходила на лобом.

Перемітка це достойне святкове вкриття голови; звичайно повязують голови хустками і білими полотняними домашнього ткання та купними вовняними і бавовняними. Білі хустки бувають різних розмірів, найменші на Полтавщині. Вони звичайно прикрашені вишивками, що укладаються чотирикутною рамою, або поодинокими мотивами на углах. Дуже цікаві є ткани в поперечні колірові поясочки прямокутні хустки з узористими кінцями ніби заборами, що формою й виглядом нагадують запаски. Такі вовняні хустки подибуємо на Покутті, полотняні на Поліссі й Волині.

Вязання хусток дуже різноманітне і циліндричне, на зразок стятого стіжка, півкруга над чолом, круглого вінка. У всіх тих способах вязання цікаве те, що вони наслідують зовсім переміточні завої. На особливу увагу заслуговує вязання „чубів“: кінці хустки перевязані високо, над чолом звисають на боки.

Назагал у вязанні хусток вирізняємо такі засадничі способи: вязання на тімені, над чолом, під підборіддям.

Окремий тип жіночого окриття голови творять яворівські бавниці, вишивані або ткані, що циліндрично широким узором укладаються над чолом під хусткою.

Жінка — мистець і подружжя

Бажаєте почути мій погляд на справу порушені в листі Ірини Вільде? Думаю, що йде вам про питання, чи жінка, обдарована якимись талантами-цінностями має їх розвивати, чи мусить їх підпорядковувати чоловікові, згідно добору сім'ї.

Відношення людини до всіх проявів та питань життя залежить від її фізичної і психічної конституції (тут поневолі розумію як лікарка). Є люди-пкічки. Вони оптимісти, спокійні та гармонійні. Життя для них приємне та позбавлене трагічних конфліктів і колізій. Вони вміють погодити *utile cum dulce* та уложити собі життя, якщо не найкраще, то по можливості добре. Поборюють труднощі та йдуть спокійними, широкими шляхами. Бувають між ними й мистці — але треба сказати — рідше. Чи багато ми знаємо погідних і яєних постатей в українській чи світовій літературі? Одиниці. Зате Бетовен, Бак, Штріндберг, Спіноза, Шевченко... безконечний ряд песимістів, творців, що їхнє життя і творчість найжестіше трагічними конфліктами, та драматичними подіями. Навіть творець погідних віденських вальсів Штраус, не вільний від них. Оце люди, що вже на світ приносять із собою проблеми та конфлікти, а з вічної боротьби з ними родяться їхні твори.

Жінка-пкічка погоджує все. Вона спокійна і мало творча. Інтерсексуальна

бореться з проблемами і залежно від своєї конструкції, побіджує і творить, або є у вічній неспадній боротьбі з собою і довкіллям. Астенічка — слабка й ніжна.

Людина така, яка „дається“ — тобто яка її конституція. Тим і пояснюємо собі, що одна можливо у поганих обставинах творить, бореться і блищить ясно на пестрому килимі людської культури, а друга поміж добрих обставин є нулею. Тому сформулювала б я відповідь так:

Якщо жінка є вартісною одиницею, талановитою та творчою — не вб'є й не погасить її ні нужда, ні праця і звання, ні подружжя й сім'я.

Зрозуміло, час пружинив тільки до деякої міри. Алеж бувають жінки, що цілий день працюють, а вночі... одні сплять, другі танцюють, треті шиють і лагають, а деякі таки пишуть. Знаємо, що така Зіґріда Боо, як і Йолан Фельдеш „ходили задніми сходами“ — були служницями. А цей найбільш затурканий, запряцьований та занедбаний елемент. Проте спромоглись написати книжки, нагороджені конкурсами, що їх читає цілий світ. Зате багато жінок, що живуть у добрі — є нічим.

Тож на мою думку цінні одиниці не гинуть. Що подружжя багатьом жінкам виповнює життя та дає задоволення і вони кидають для нього сцену, славу й перо — річ аж надто добре відома.

Алеж мабуть роблять це тому, що відспівали свою „лебедину пісню“ і спочили на лаврах. Бо інші втікають із домів своїх чоловіків і від дітей, йдучи за переможним покликом театру чи навіть циркового трапезу. Кидають щастя і родинне тепло та йдуть за покликом того чогось, що гнало Кнута Гамсун і Джека Лондона в невпинну мандрівку. Якийсь зов шляху...

Інші вміють серед праці й обов'язків буди вибороти собі право й час на творчу працю. Якщо у них „іскра божья“, а до того сильна воля — вони і в подружжі виборять своєму талантові місце і час та чоловіка й дітей навчають коритись йому і — скажимо — дещо уступати йому з дороги. Не треба тоді жадати від нікого жертв та підпорядковувати себе. Година-дві денно, менше антирання порохів, менше „кудкудакання“ над дітьми, чого, до речі, діти дуже не люблять та й не потребують — от і жінка може намалювати чи написати що їй треба. Очевидно, що до всього треба культури і порозуміння, та хоч приблизної гармонії співжиття. Певно і чоловік і діти подарують мамі хвилину часу на писання, а чоловік і pomoже дещо, займеться виданням, чи пропагандою творів своєї жінки, тощо.

У кого сила волі та цінності таланту — не дасться зіпхнути зо свого шляху, та не зійде мовчки в небуття.

Софія Парфанович

Олена Левицька.

Веселий спомин

Промисловець чи купець по-слуговується рекламою і розуміє вже, що вона в значній мірі помагає йому в успіхах. Але у нас ще дуже далеко до тієї реклами, що розголошує великі фірми заграницею.

Перебуваючи одного разу в столиці давньої Росії, мала я можливість познайомитись із великими підприємствами. — Різно бувало, часом ділово, а часом заходила просто з цікавості, щоб побачити як воно там є, — і може чого навчитися! Велика, гарна вистава і вивіска, що це торгівля „Венецького скла“ якогось там італійця, звернула одного разу мою увагу і я ввійшла до середини склепу. Просторий льокаль, прекрасні мистецькі вироби заповнювали шафи й полиці, а меткі продавці зручно обслуговували покупців. — Ті, що бували в Італії, або знають його мешканців, пригадують собі, яких ефектовних і голосних уживають вони засобів, щоб продати товар! Під тим оглядом вони недосяжні! Так було й тут. Продавець стояв за лядою, показував клієнтам прегарні чарки зо скла, що мінилось райдугою і захвалював, що воно „вічне“, бо не беться ніколи, і не обмежувався лише в словах, а кидав чаркою до мраморної плити і на превелике диво чарка звучала дзвінко, підсакувала на камені і... була ціла! Справді скло, що не билось!

Рекляма робила своє, — і купець раз за разом пакував комусь новий клунок із тим чудом, — а ціна була також майже чудова!

— Не стояли в моєму бюджеті такі дорогі закупи, але як опертись непереможній покусі й не привезти до хати таке семе чудо світа! — Не застановляючись довго (хоча я справді ошадна), підійшла до купця, приглянулася ще ближче гарним чаркам і веліла собі дати їх кілька. Поважна сума рахунку леувала мені трохи гумор, — але я потішила себе, що справлюприємність тим дарунком моїй власниці.

Скінчивши торговельну поїзду, вернула я домів і перш за



Нещодавно святкували ми ювілей сесіорки нашого промыслу п. Олени Левицької. З радістю подаємо оцей невеличкий спомин її пера та світлинку з молодечих літ.

все, ще перед зложенням ділового звіту, жертвувала моїй своячці ті чарки, оповідаючи з гордістю про їх незвичайну прикмету. — Чарки, гарні, різьблені, мінливі припали їй до вподоби, а я тоді пригадала,

(Докінчення зо ст. 2).

ось великодня чарівниця бігла вже сходами, просто на хорунжого Вахенфельда, щоб щоб його обняти й поцілувати. Хорунжий вимахував палицею та Бог зна, чи міг урятуватись. Діти бачили потім сліди саджі на його білих вусах.

А чарівниця побігла далі. Взяла вила та поскакала на них до кухонних дверей. Але стара господиня не збилася з пантелику. Побігла до ватри, вхопила головню та з нею кинулась до чарівниць, коли та показала на порозі. Чарівниця мусіла завернути. Почалося дике чвалування на друге подвір'я. Там стояли біля шопи парубки Лавр і Магнус. Рубали дрова. Перестали рубати та з таких кремезних хлопців сміялись би, коли б вони втікали перед чарівницею.

Підняли лише сокири проти неї, бо добра сталь охоронить перед усякими чарами. А великодня чарівниця і не важилась приступати до них близько.

Морбакські діти вже охололи були з переляку. Ішли крок за кроком за чарівницею, бачили як стара господиня погрожувала їй головою, як Неро, великий нюфонляндський пес утікав, підігнувши під себе хвіст. Бачили Лавра та Магнуса, як піднесли сокири проти чарівниці, бігли за нею через калюжі та сміялись, як ще ніколи.

Та вже найгірше було, коли Пер попри великі сходи збіг у канцелярію. Поручник спитав його куди йому так спішно та старий не збирався навіть відповідати. Вкінці виявилось, що він хоче набити рушницю, щоби вбити цю потвору.

КОЛИ ЗАВВАЖИТЕ
ЛИЦЕ



принадле
с в і ж е
м о л о д е

й не буде знати пудру

то це субтельний і мілкий

МЕРІДА ПУДЕР світовий

таку втяв штуку мудру

що варто випробувати їх незвичайну тривкість, кидаючи до підлоги. Мої слухачі не вірять. А я, памятаючи демонстрацію італійця, кидаю чарку до долівки! — і о диво, скло розприскується в дрібні кусні! Здивована пробую з другою, — те саме! Злість мене опанувала на хитрого італійця, що мене „набрав“. Люта й на себе саму, що так легко дала себе обманути!

Щож, вкінці мусіла я признати, що рекламував він свій товар зручно. Сміялись ми всі. Коли він мене, обізану з різними засобами реклами, зумів підвести, то що й говорити про інших! Та не можна сказати, щоб це був чесний засіб реклами.

Пізніше, а навіть сьогодні думаю, що лише великі простори майже первісної Росії дозволяли чужинцям на такі експерименти.

Із очей старого пробивалась справжня мисливська радість. Він стріляв на великодні чарівниці вже може з сорок разів у великодні суботи, однак не поцілів ніодної. Аж ось одна нагодилась!

Той цілий вечір, ба цілий Великдень сміялися в Морбака з нього й усіх, що дали піддурити себе чарівниці.

Та подумайте, що це востаннє завітала чарівниця до Морбака. На другий рік всі погоджувались щодо того, що їм уже не треба чарівниці.

Робити чарівницю з соломи це глупо. А жива також не була б цікава. Бо тепер усі знали в чому річ і ніхто не злякався б. А такої веселої великодньої чарівниці як Мая не могло вже бути. Тому краще було не мати ніякої.

Вистава пластових пам'яток

Поміж тих, що приходять оглядати „Виставу пластових пам'яток“ (а всіх їх до тепер було біля півтора тисячі) треба розрізнити декілька різних груп. Значна частина це ті, що були свідками розвитку та життя Пластового Уряду. Вони свідомі, які завдання сповнив Пласт, свідомі його виховної ролі, хоч були тільки далекими свідками, а не учасниками. Друга група — більшість глядачів — це ті, що їм не довелося бути навіть свідками пластового життя. Це ті, що з них один молодий поет — писав про Пластунів:

„Я бачу нас у мріях, снах
Плече в плече, колона до колони,
І кучерявиться весна
І цілує сонце золоті шоломи
Ритмічний крок, світи дрижать...
О, ти царівна, вимріяна зяю!
...І всовується в душу жаль:
я ще ні раз не бачив нас на яві.“

Зацікавлені личка, бланкучі очі оглядають експонати, повторюють зачуті десь колись, відомості про Пласт, пригадуються і винищують. Але є вже між ними такі, що їм цей світ вже зовсім чужий і далекий. Та є між глядачами й такі, що для них вистава це одна сторінка з життя, сторінка записана найкращими буквами, які може писати тільки юна молодість і до того пластова молодість. Ця вистава для них це не збір мертвих, музейних експонатів, а найдорожчих, сердешних і все ще живих у пам'яті споминів і переживань. Застиглі на низьких усміхах говорять тисячними пережитими радіощами, замерлі у маршовім кроці ряди все ще виступують у споминах свої ритми, поліські води хлопчуть і сонце пражить похилені над джаганом плечі. Кожний мент зафіксований на знімці це незабуття, жива хвилина, що залишила свій слід у пам'яті, у цілому світовідчуженні.

У першій кімнаті в габляотці — пластові прапори — колись гордість курінів, що доклали не раз великих зусиль, щоб зробити собі прапор. Прапори! Чи пригадуєте посвячення прапору? Святочну присягу хорунжого і цілого куріня?

За прапорами на стінах, світліни основників Пласту і пластових провідників. А там читаємо: „Пластун вірний Богові“ — і ряд світлин, що зображують пластуна, які заправляються до виконання цього свого обов'язку. Напроти: „Пластун вірний Україні“ і теж відповідні світлин.

Весь матеріал зібраний на виставі, поділений. В одній кімнаті прегарні графіки зображують рух членів Пластового Уряду, скільки таборів продовж кількох літ, та ін. осягів. Мимохідь думаєш, куди пішла б далі розвою діяльність графіконів? На картах — розміщення пластових курінів по цілому краю. Велика карта заняла цілу стіну. В тому відділі ще взори печаток, організаційна схема і т. п.

У дальшому: „фізичне виховання“. Це вже переважно світлин з руханки, мандрівок та спортивних вправ. А там рядочком чаші за дружніми марші. Пам'ятаєте? Бо я не можу забути. Мій же курінь юначок здобув ону чашу. На столах альбоми знімок. Поринаємо в спомини. Передвоєнні пластуни у своїх дивних для нас одностроїв, і давні пластуни в білих блузках.

Окремо відділ „Фізична праця“. Це

в таборі на Соколі — копають площу, а там будують міст і шурують магазин. Окремо теж відділ „Табори“, де у знімках найдемо історію таборів, від тих перших, аж ген до славного Сокола, водного табору Чорноморців і др.

Пластові знамена — різноколіровими красками — усміхаються до нас споминами. Пізнаєте краски поодиноких курінів! Є теж гурткові знамена, усіякі „лисички“, „пчілкі“ та „вовки“.

Два моделі одностроїв. Дівочий із шоломком на голові. Цей хлопчий це вартісний однострій. Так і знати по ньому, що багато — доводилось йому перетерпіти пригод і нещастий. Не помогло ні заліско — пластова мандрівка лише сліди. Правдиний, пластовий однострій, що запрацював собі солідно на місце на виставі.

Окремий відділ водного Пласту. „Навігатор несеце!“ Це його клич. Дністер і Полісся, шоломи пластунок і білі шапочки курінів Чорноморців, та пера Лісових Чортів.

Модель табору на Соколі займає окрему кімнату. Це Сокол вишчі. Освітлений місяцем. Жевріє головнями ватра, у курінях світається вікна, у світлиці та на команді теж ще не сплять. Впрі, за курінями шнеться вгору Сєгаїс. По середині спортова площа, так як її вирівняли таборовики. Як добре видно східки і будку стійкового! Навіть Лімнича є, і тор колийки. Бракує хіба тільки живих людей і маленької колийки. Сперечаємось, бо сходи видаються менше стрімкі, ніж справді. А може це нам так здавалось, тоді, коли треба було виносити мішки з колийки до магазину?

Останній відділ, це так би сказати „преса і книжка“. Цікаво виглядають голоси преси про Пласт. Голоси „за“ і „проти“. Свої і чужі: польські, німецькі, чеські і т. п.

Пластова життя находило відгомін і в мистецтві. Ось зразки пластової графіки, проекти, вініти і т. п. А там ноты пластової пісні. Незвичайно приємні пластові листівки, веселі карикатури і т. п. Видавничий рух дав велику кількість часописів. Крім „Молод го Життя“, що його кілька річників найдемо на окремій столі — зразки біля 40 часописів, друкованих, а в більшості битих на лінописах. Цікаві веселі, стінні часописи окремих курінів і т. п.

Кінчу оглядати виставу. Відриваюсь від споминів, що обсіли голову. На виставі повно молодих дівчат. Шепчуть шось між собою, оглядаючи цікаво альбоми. Так би хотілося знати, що думають про те все ті, що не бачили ніколи Пласту поза тією виставою, або бачили зовсім малими.

„У тому альбомі мусить бути мій вуйко, чую. Він був „Лісовий Чорт“. Усі з подивом глядять на ту, що може похвалитись таким вуйком. „А чи ти знаєш, хто то були „Ті, що греблі руть?“ Громадка слухає пояснень. „А такі як ми, то були лисички“ — чую далі.

Жаль кидати виставу. Хотілось би ще раз і ще раз все наново переглядати й шукати за все новими споминами, що дрімають десь там у закутках серця. І не тільки мені важко покидати. І ті наймолодші теж напевне хотіли би глибше

збагнути той незнаний їм, а такий повний чару, молодечий світ.

А я дивлюся на тих „малих“ і пригадує собі той лист, що його найшла я між машинними паперами. Це клептик паперу записаний кошлявими кривульками. „Дороженька Мамо! Як Мама мене любить, то прошу мені дозволити ходити на сходи й прошу написати посвідку, що Мама дозволяє належати мені до Пласту. Я даю Пластова слово, що буду вчитися і т. д.“

Ля.

КОСМЕТИЧНИЙ ПОРАДНИК

(Провадить Стефанія Гаврисевич).

Ната. Т. зв. „курячі лапки“ коло очей не мають нічого спільного з віком. Причиною є недостаточна віджива шкіри, а також мимичні рухи лиць.

Осягають дуже добрий успіх відповідними масажми і вбиванням (інколи втиранням) сильно відживних кремів. — Найкращим під цю пору засобом на усунення „курячих лапок“ є препарат гормонний, продюкований в чотирьох відомих (починаючи від найслабшого до найсильнішого).

Як читачці „Н. Х.“ дамо вам у нашому косметичному кабінеті безплатно вказівки, як цього препарату вживати.

При систематичнім і вмілм накладанні цього крему, можна легко „курячі лапки“ усунути.

Марія М. З причин від нас незалежних, рецептами не можемо служити.

Добру, нешкідливу масть проти веснівок нашого ординуючого лікаря д-ра Дурделлі, можна дістати у антиці М. Терлецького.

Масть накладати, не втираючи, на ніч.

Емма. Сиве волосся можна лише пофарбувати. Є багато засобів зовсім нешкідливих. Проти луски вживати дьогтьового мила, рицинового олію, олію Петре-Глімар. Проти випадання добре роблять масажі, бо зміцнюють шкіру.

Треба також ствердити чи це суха луска, чи товста.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

(Провадить Наталка Гаврих).

I. Як робити оріхову або міддалеву масу? Раз, коли я пробувала зладити міддалову, то міддали пустили олій.

Зіна.

II. Як довго можна переховувати сирник? Звичайно підчас свят є стільки печива, що він довго стоїть і згодом сир пліснє. Чи нема якогось способу, щоб він міг довше стояти?

Оксана С.

I. Маса оріхова, чи міддалова може бути ріжна.

1) 15 дкг. оріхів, 15 дкг. цукру, ваніля, квасна сметана або сметанка.

Змолоти оріхи, вимішати з цукром, додати стільки сметани, щоб була відповідно густа маса.

2) $\frac{1}{4}$ л сметани, 10 дкг. оріхів, 10 дкг. цукру, $\frac{1}{2}$ дкг. желатини.

Вбити сметану на шум, додати оріхи, цукор, розпушену желатину, вимішати на зимно, щоб згусла.

3) Робиться так, як перша тільки замість сметани дати соковик, зварений „до нитки“.

II. Сирника не можна довго тримати, бо в ньому дуже добрі умовини для розвою мікроорганізмів, а цюмо не можна ніяк зарадити. Одинока рада, то ця: не пекти на свята забагато.

Вигідно уряджуєшся, старий друже!..

Відлітаєш собі просто і не дбаєш про дальшу долю нового громадянина цього світу. Тоді починається моє завдання. Від самого початку зміцнюю вражливе тілечко і ніжну шкірку дитини. Усі — без уваги на пол і вік — знаходять у мені вірного друга. що готов кожної хвилини додати шкірі нової сили, а ця сила — це ЕВКЕРИТ — засіб, що ідеально зміцнює шкіру. Йому завдячую свою популярність.

Ціна від за.
0.40 до 2,60



Наталка Гаврих.

Ще дещо на свята

Постараймося наші святочні страви зробити дещо більше різноманітні. Прийдуть свята — то кілька днів під ряд наш стравоспис виглядає так: борщ, зимне м'ясо і то звичайно шинка, вуджена, солодоші й чай.

Додаймо до цього борщику, чистого в чашках, якісь палочки, спечені день наперед.

Півфранцузькі палочки на скоро.

15 дека муки, 12 дкг. масла, 15 дкг. сира, жовтко, сіль, яйце до м'яшення, кмінок.

Посікти муку з маслом. Сир змолоти на машинці, вимішати все разом, додати жовток, замісити тісто. Тачати на grubість 1 см, витиснути радельцем паски 2 см., завширшки, 10—13 см. за видовжки, помстити яйцем, посипати кмінком із сіллю, спекти.

Бараболяні крихкі палочки.

15 дкг. муки, 13 дкг. масла, 1 яйце, 10 дкг. звареної бараболі, кмінок, сіль.

Посікти муку з маслом, бараболлю перетерти через сито. Вимішати все разом, додати яйце, замісити тісто. Довго не виробляти, бо зрідне. Викінчити, як попередні.

Дальше м'ясо можемо подати дещо в іншій формі, а не все зим-

не. Шинку можна подати гарячу, підігріти в парі, подаючи до цього м'ятого горох, политий шкварочками з товщу від шинки. Замість звичайних лазанок із шинкою, зробити французькі. Робиться так само як звичайні, лиш із налисничкового тіста.

$\frac{1}{4}$ квасної сметани, може бути квасне молоко, 4 жовтка, мука, 4 білка, шум.

Розбити жовтка з сметаною, вбити шум із білків. Додати муку, вимішати. Має бути густе, як квасна сметана.

Смажити грубі налисники, покраяти на лазанки. Викінчити лазанки з шинкою, як звичайно.

Шинка в тісті.

30 дкг. шинки, покраяної в грубі пластинки, 3 жовтка, 3 білка (шум), 6—8 дкг. муки.

Зробити тісто. Брати шинку на вилки, мачати в тісті, смажити на товщі з двох сторін. Подавати з салатою.

Салата з фасолі у муштардовій підливці.

35 дкг. фасолі, 5 дкг. муштарди кримської, 5 дкг. оливи (може бути також сметана), цибуля, 2 корнішони, сіль, перець.

Дрібоньку білу фасольку зварити. Розтерти муштарду з оливкою, вимішати з фасолькою і приправити.

МОДНИЙ ПОРАДНИК

1. Я маю вовняний комплект (спідничка й тричвертєвий жакет) ясно-півкової краски, перетиканий брунатою ниткою. Хочу переробити його так, щоб був практичний і модний. Найрадіше хотіла б мати фасон сукні-комплету, щоб часом можна було вбирати й саму спідничку.

Іванка

1. Вовняні комплекти й надалі модні, так що властиво не потребує його переробляти. Може тільки скоротити жакет до бедер, або коли хочете, переробити його на вузький, короткий жакетик нижче стану. Фасон сукні, що його згадуєте, це напевне гарсонка? На жаль уже не така модна, як була торік. Якщо хочете мати конче суконку, тоді зробіть її з болерком-безрукавкою. Це дуже модне й напевне ще вдержиться якийсь час.

2. Чому деякі взори, взяті з виставок, не подані цілі, а тільки частинами? Часто потребуємо тяглого взору й не знаємо, як лучити поодинокі мотиви.

Евгенія Б.

2. Дуже часто подаємо цілі вставки (гл. окладники чч. 1, 3 і 7 „Н. Х.“ 1938). Але до вишивок вживаємо частіше фрагментів. Наше вбрання та ручні роботи вимагають легкого примінення вишивки. Тому й краще на блюзці чи іншій ручній роботі виглядають частини вставки як цілий важкий взір. Йому власне наші мисткині, що проектують ручні роботи й вбрання, розбивають взір на поодинокі фрагменти.

НА ВЕЛИКОДНІЙ СИРНИК

ТІЛЬКИ

СМЕТАНКОВИЙ СИР

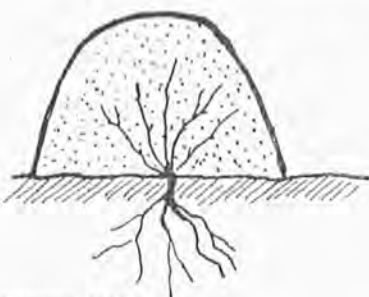
МАСЛОСОЮЗУ

На городничі теми

Весняні роботи на квітнику

Квітень і травень — це головний сезон городових робіт на квітнику. Ціла природа будиться з зимового сну, а теплі проміння сонця ogrivayut уже землю настільки, що з неї видобуваються молоді рослини, а з них деякі зацвітають.

Бистре око городника легко добуває на травниках усяких небажаних влізливців, що зійшли враз із травою. Треба їх дбайливо вищипати, бо вони могли б заглушити траву й зіпсувати однуцільність килиму травника. Якщо трава зійшла нерівномірно, треба обсіяти пусті місця наново, щоб на мураві не було ніяких прірв.



Як садити кущеву рожу.

За дві-три неділі, коли трава виросте до 10—12 см, треба її скосяти косою, або зостригти ножицями, вважаючи, щоб не пошкодити молодих ростин із корінням. Після першого стриженьки чи кошення треба травник добре підливати, щоб його не випалило сонце та щоб не просохло коріння трави, яке ще в молодій травички є недалеко поверхні землі. Відтак треба вже правильно стригти траву що 8—14 днів, щоб мурава була завжди рівна, невисока. Стригти й косити найліпше раненько, коли ще на траві повно роси. Зострижену траву знести з травника риженою мітлою й попрятати з квітника.

Розсаду, виплекану в хаті, виносити в квітні й у травні на свіже повітря й лишати її надворі щораз довше, щоб поволи привикла до майбутніх умов життя. Зразу берегти перед ярким сонцем і дуже небезпечним вітром.

У город, влаштований на англійський спосіб можна на весну пересадити з ліса папороть, конвалії, жовті первенці, цибульки підсніжок, синенькі підліски, лісові фіялки, прочитан (блющ), пільні ромени, тощо. Деякі аматори любуються в такому

натуралізованій епко ростучих рослин у своєму квітнику. При відповідному доборі й смаку в їх розміщенні можуть ці рослини дати дуже гарний ефект.

У нашому підсонні, здебільша вже в квітні, настільки тепло, що можна садити рожі.

Садимо рожі в осені або й на весну, а саме від половини жовтня до першого морозу, а відтак на весну коли земля відмерзне аж до травня.

Рожі садити дуже дбайливо. Коріння замочити в густій папці зробленій із глини з водою. Пенні рожі садити так глибоко, як

ти їх гілки, лишавши за кожній з них 2—3 очка (місця, що з них випускають листки й квіти). Обтинати гострими ножицями (секатором) або городничим ножиком.

ГОРОДНИЧИЙ ПОРАДНИК

Я хотіла засадити гарну грядку квітів у взір. Як це мають бути квіти, щоб гарно виглядали? **Зіна.**

Не знаю, чи добре зрозуміла я Ваш запит. Мабуть Ви хотіли б улаштувати килимову грядку.

Щоб килимова грядка виглядала дійсно гарно, мусить її улаштувати городник, спеціаліст килимових грядок. Для аматора це робота дуже трудна, а килимова грядка дуже дорого коштує, бо на неї висаджуємо багато рослин та ще й дуже густо. Рослини на ту ціль плекають у різних вазонках, щоб були однакового росту. З вазонків вибивають їх разом з брілою землі та садять на призначене місце одну при одній. З квітучих рослин, або з рослин, що в них барвисте листя, укладають на грядці взір, так, як це робиться, вишиваючи вишивку. Квітучі рослини висаджують уже майже в повному розквіті, щоб відразу osiąгнути ефект. Килимові грядки витинають здебільша серед травника, або обривають їх пасочком мурави. Рослини на килимову грядку мусять бути цілком низькі й тому мусимо їх упродовж літа змінити двічі або й тричі.

Перш за все слід приладити грядку, скопати землю, виробити її граблями й підгортати, або підняти землю так, щоб грядка була посередині вища, як при берегах. Поверхню цього „кіпчика“ вирівняти дбайливо. Контури килимової грядки мусять бути геометричні, абсолютно рівні щодо вимірів та ідеально чисті в рисунку. Треба нарисувати її плян (квадрат, прямокутник, коло, еліпс, зірка) й поділити поле геометричної фігури на кілька менших піль. Кожне поле зокрема намалювати фарбами. Описав перерисовуємо плян на приладженій грядці і висаджуємо рослини.

Від добору і згармонізування колірів рослин залежить краса грядки. Разячі контрасти колірив злагіднюємо білою краскою. Найкраще виглядають килимові грядки у 2—3 кольорах.

Рослин, пригожих на килимовий квітник є багато. На весну гіацинти, тюльпани й шафран (але їх треба садити восени), пізніше весною братки. Головно садять на килимовому квітнику рослини з барвистим листям. Якщо не схочете зваяжтися на експеримент і великий кошт, засадіть на вашій грядці групи темносиніх й ярко жовтих братків. Добре виглядає теж комбінація білих і жовтих братків. Садити відразу вже квітучі рослини. Коли братки процвітуть (десь у червні), треба буде їх викопати, а грядку засадити дрібноквітучими червоними бегоніями (*Begonia semper florens*) білим, карлуватим бурачком (*Allysium Benthami*) та синьою, темною льобелією, або синіми пахучками (*Agrotum mexicanum*). У серпні змінити провілі роду рослин на мушкетельки (*Pelagonium zonale „Meteor“*) що цвітять аж до морозу. **О. Б.**

святочні **НЕСПОДІВАНКИ**

**Щоби на Свята
печиво вдалось**

треба закупити в крамницях

**НАРОДНОЇ
ТОРГОВЛІ**

муку, цукор, масло, дріжджі
мід, мак, гриби, оріхи
родзинки, мигдали, гвоздики,
какао
дактилі, ванілію, перець,
аранціні, цикату
андрути, струделеве тісто, по-
рошки й олійки
мармелягу, повила, соки,
сушені овочі
каву, чоколяду, рум, коняк,
вино.

Найсмачніше святочне печиво

якщо ужиєте до нього першоякісного
НАБІЛУ СИРА МАСЛА ЯЄЦЬ
тільки

■ **МАСЛОСОЮЗУ** ■



Останні
весняні
НОВИНИ

В вовнах і шовках
у величезному виборі у фірми

АДОЛЬФ АВЕРБАХ
Львів, Ринок ч. 20.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА
КОНЦЕСІОНОВАНА ФАБРИКА ОЦТУ

„ВИННИЦЯ“

інж. Олександр Чижович

Львів, пл. Бема 1. — Тел. 288-92

„ЕМКА“

швальня

Львів, ул. Підвалля 1

виконує модерне жіноче білля, блузки, шляфрочки,
гапти і монограми.

ЖІНКА

що хоче зразково вести своє господарство —
мусить **обезпечувати від огню й від крадіж-влому**
домашнє урядження (в цілості або тільки вартісні
предмети)

В ТОВАРИСТВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

Львів, вул. Руська 20.

„ДНІСТЕР“

що стосує найнижчі тарифи та запевнює повні
відшкодування.

НЕМИЛИЙ ЗАПАХ

знищеної або альпакової
столової застави

усуває посріблюванням
із 5-літньою запорукою

ГАЛЬВАНОПЛЯТЕР

Львів, ул. Коперника ч. 14.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА
ГУРТІВНЯ
У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію
„ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“,
підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.
Знамениті в смаку поживні, дешеві.

Християнська фірма
НАЙКРАЩІ
НИТКИ до шиття
ШОВК до шиття
БАВОВНУ до циру-
вання



купуйте тільки з маркою

„ТРИ ЛЕЛІЇ“

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 56

Свята зближаються!

Печиво вдається як
вжигете
порошку до печива
ванілевого цукру
олійків до печива
Кооп.



„П Л А С Т“



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі

поручає

„ДІМ МОДИ“
ЛЬВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.



Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні!

ЛЬВІВ, вул. КОСЦЮШКА ч. 1. — тел. 208-88.

Доїзд трамваєм ч. 1.



Львів, вул. Сикстуська 41, тел. 292-79

Львів, вул. Чарнецького ч. 3.

у Промбанку

Взористі мальованки в красках синій, цеглястий, червоний і чорний можна набути в Крамниці „У. Н. М.“ (Львів, Костюшки 1) в ціні 3,20 зол. за метер. Домашні льняні полотна найкращої якості в ціні 1,60 зол. за метер.

[illegible]

Пишіть за інформаціями!



ПАНЧОХИ

CHA

ЛЬВІВ, вул. РУСЬКА ч. 3.

ЛЮКСУСОВИЙ
КРЕМ
ДО КОЛЬОРОВОГО
ВЗУТТЯ



ЕЛЕГАНТ



Знагоди Великодніх Свят
прикрашуємо нашу хату ва-
зовими рослинами. Вка-
зівки в книжці Олени Бе-
режницької - Будзової.

■ КВІТИ, ПРИКРАСА НАШИХ
ВІКОН І БАЛЬКОНІВ . . .

Коштує 1'— зл.,
з пересилкою 1'20 зл.



САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ



МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА

ФАМОЗА ЛЬВІВ
Потоцького 58.

Д Р У К А Р Н Я

— і —

ПЕРЕПЛЕТНЯ

НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ, ВУЛИЦЯ ЧАРНЕЦЬКОГО Ч. 26.
телефон 253-57.

ВИКОНУЮТЬ ВСІЯКІ ДРУКАРСЬКІ
І ПЕРЕПЛЕТНИЧІ РОБОТИ СКОРО
І ПО НИЗЬКИХ ЦІНАХ.



ОДИНОКІ УКРАЇНСЬКІ ГРАФІЧНІ ЗАВЕДЕННЯ

ЛЬВІВ, вул. Мілковського ч. 5. телефон 292-97.

„УНІЯ”



ЛІТОГРАФІЯ виконує літографічні друки, колі-
рові образи, афіші, портрети, ети-
кети, мапи і т. п.

ЦИНКОГРАФІЯ виконує кліші черткові, сіткові
одно- і більшебарвні.

НИЗОДРУК (Tiefdruck) виконує найновішою тех-
нікою величаві образи, афіші,
стінні папери, листівки й інше.

Ціни конкурентні. — Виконання першорядне. —
Замовлення з провінції полагоджуються скоро.

Форми для всіх

Знаменитий цей комплект можете пошити самі при допомозі нашої форми.



Ч. 962. Літній комплект: суконка і болерко з яворівської або бойківської мальованки. Може бути теж із домашнього льняного полотна, або комбіновано: суконка з льняного полотна, а болеро з мальованки. Сукня прикрашена одноколіровим широким поясом у тій самій красці, що лямівка на болеро. Форму можна набути у двох вимірах ч. I і ч. II. в ціні 1.15 зол.

На величину ч. II потрібно 6 м. мальованки або полотна поєдинчої ширини.

Виміри:

Форма ч. 1. обєм горішний 90 см. обвід у бедрах 100 см.

Форма ч. 2. обєм горішний 96 см., обвід у бедрах 105 см.

Складові частини комплекту:

- Ч. 1. Перед горішньої частини суконки.
- Ч. 2. Плечі горішньої частини суконки.
- Ч. 3. Перед долішньої частини суконки.
- Ч. 4. Бічниця долішньої частини суконки.
- Ч. 5. Зад долішньої частини суконки.
- Ч. 6. Короткий рукав до суконки.
- Ч. 7. Передня частина широкого пояса.
- Ч. 8. Задня частина широкого пояса.
- Ч. 9. Вузкий пояс.
- Ч. 10. Перед болера.
- Ч. 11. Зад болера.
- Ч. 12. Короткий рукав до болера.
- Ч. 13. Довгий рукав до болера.
- Ч. 14. Лиштвa до болера.

Увага: Комплект цей може бути виконаний в кількох видах з короткими або довгими рукавами, буфястими або гладкими. Для тої цілі подіємо форму трояких рукавів.

Як кроїти суконку?

Перед кроєнням зішпидити форму і прирівнати до особи. Коли форма завелика або за мала, треба її відповідно продовжити або вкоротити.

Як шити комплект?

1. Зішити вшитки на переді суконки під пахами.
2. Зішити по 2 вшитки на переді суконки, кругом вирізу шні.
3. Викінчити проріз пазухи лиштвою.
4. Зішити боки й рамена.
5. Заушити разом частини 4 з 5 і зішити з ч. 3.
6. Пришити скісну лиштву кругом шні.
7. Получити долішню частину суконки з горішньою, допасаючи відповідні значки до себе.
8. Пришити рукави (ч. 6, коли матерія легкий, а ч. 12, коли матерія твердий).
9. Зішити бічні шви болера.
10. Запідшити лиштвою (ч. 14).
11. Пришити рукав (ч. 12 або ч. 13).
12. Викінчити усі шви і добре випрасувати.
13. Вшити пояс широкий або вузкий.
14. Обшити болеро скісними лямівками.



Англійський костюм із гранатової вовни, виконаний у робітні Осипи Остановичевої.

НА ВЕСНЯНИЙ СЕЗОН

робітниці

**ОСИП
ОСТАПОВИЧЕВОЇ**

**ЛВІВ,
вул. Малецького 10. П. п.
поручає костюми, плащі, ком-
плекти, сукні після останніх
зразків заграничних узорів.
Просимо оглянути модель
на світлиці!**

ХТО ЗМОЖЕ СПРАВДІ ВІДПОЧИТИ?

Надходить врочисте і радісне Свято, Воскресення Христове. Відпочнемо в ті святочні дні фізично і повинні відпочати і духовно. Для духовного відпочинку konieczний спокій думок, душі і серця. Тільки такий спокій дає людині піднятися в це велике Свято вище, понад буденні дії, понад буденну журбу і клопоти, дає людині змогу, цілою душею радіти Воскресенням і з тої Великої Тайни черпати отуху і надію для себе, для своїх рідних і для свого народу. Та не відпочне так духовно той, хто не переможе і в ті свята своєї буденної журби. А не переможе її, коли вона за велика, за важка. Найважчою журбою є для людини журба за існування, за будучність свою і своїх дітей. А журиться так той, хто не може ви-

збутися матеріальних клопотів. Хто ж не може визбутися тих клопотів? Переважно той, хто живе без рахунків, неоглядно, неощадно. Навіть з наїсхотливіших прибутків можемо заощадити собі щось на майбутнє, щоб мати життєву резерву. І хто почав ту резерву собі творити, той визбувається великої журби. Постановім же собі в це велике свято, почати творити собі такий життєвий запас, хто ще не думав про те до нині. І знаймо при тому, що такий запас створить тільки послідовна і розумна ощадність, спрямована до рідного банку. Побачите, що вже постановова здійме з Вас частину журби і Свято Воскресення стане нам веселіше. А наступне буде цілком радісне. (Ю.)



І. ПРОЄКТИ ДО ВЗОРІВ НА ОКЛАДИНЦІ

Ч. 1. Роскішна суконка з білого бурунчуку. Приміненний тут взір ч. 2. білі пазухи, на рукавцях і придолі суконки. Замість оригінальних красок можна примінити два відтінки синьої.

Ч. 2. Полотняна суконка, дрібно вишивана. Малий рогатий мотив взору із ч. 1. нанизаний густо біля себе.

Ч. 3. Елегантний костюм із білого полотна. Гладка суконочка вишивана на кишеньках вгорі і на бедрах. Короткий

жакетик-болерко густо вишиваний на вилогах і дудах. Примінено взір ч. 5.

Замість красок на окладинці можна скомбінувати чорну й помаранчеву, зелену і ржаву, синю й коралеву.

На весну й літо

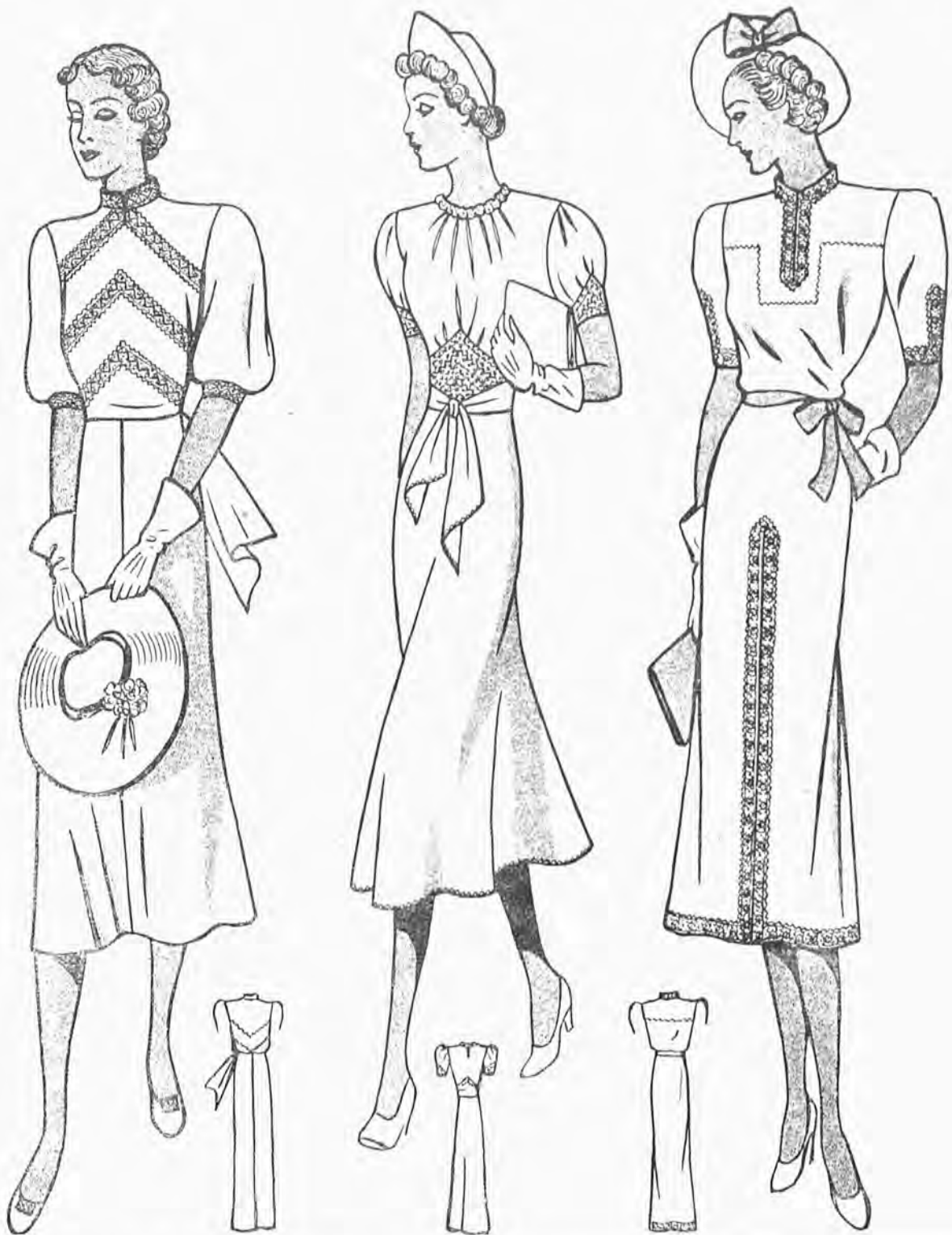
**дамські плащі
й костюми**

та великий вибір вовняних, шовкових і полотняних матеріалів, на дамські й мужські строї — поручає

Мечислав Залєський

Львів, пл. Марійська 10.

Тел. 200-53.



ПРИМІНЮЙМО ВЗОРИ З СНЯТИН-ЩИНІ

Ч. 1. Скісний взір уміщений тут дуже оригінально. Чорний мотив взору ч. 5. у колірній обривці примінений тричі на станику. На комірі й дудях взір ч. 5. вишиваний рівно, себто по черзі чорні й червоні паски.

Ч. 2. Скісний взір примінений при цій шовковій суконці так, що творить модний тепер високий пояс. Такі самі клинці при рукавах. Взір вибрано з мотиву ч. 5. (лише колірний пасок).

Ч. 3. Біла полотняна суконка, вишивана взором ч. 3. Пояс у красці вишивки.

Веселих і щасливих Свят

бажає

**ВСІМ СОЮЗАМ, КООПЕРАТИВАМ
і КООПЕРАТИВНИМ ПРАЦІВНИКАМ**

**ДИРЕКЦІЯ, СЛУЖБОВИКИ, РОБІТНИКИ
„ЦЕНТРОСОЮЗУ”**

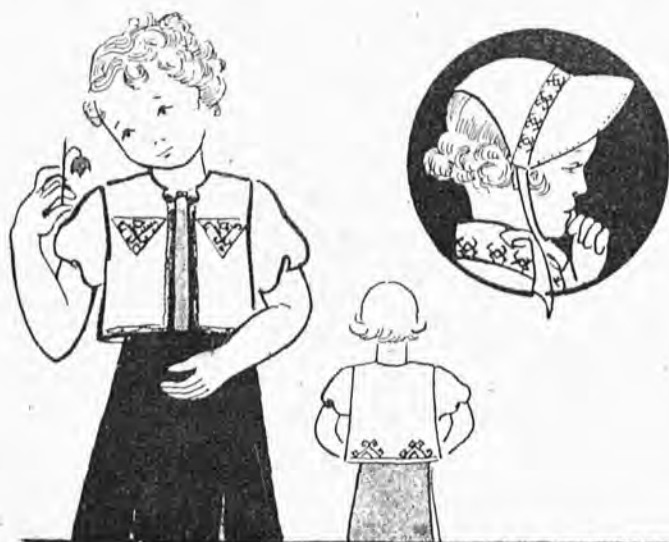
Христос Воскрес!

усім своїм клієнтам бажає

„DISTINCTION“

косметичний кабінет

виконує всі косметичні заходи найновішими методами. Спеціальні прикрасення перед карнавалом. „Distinction“ провадить концесіоновані косметичні курси. Вписи на черговий курс вже зачались.

[illegible]

Ч. 4. Вишивкою можна також гарно прикрасити дитячу калузку. Взором ч. 3. з окладинки перепоясана вона. Тією краскою, що й на вишивці, ви́кнчений край лашка.



Ч. 2. Біла суконка з крепону для 4-літньої дівчинки. На ґезці приміненій взір ч. 5, із окладинки.

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ ЖАРНИ
є ярашені індантреновими красками й тому
ніколи в прання і на сонці не пускають!

MEZ
C·M·S

Роботи

ДО ВЕЛИКОДНЬОГО ПЕЧИВА
цукор „Ванілін”
і олійки до печива

СТИЛІЗУЙМО НАШЕ ВБРАННЯ

Вечір української моди, що його підготовляємо, зацікавив усіх прихильників гарного і стилевого вбрання. У відповідь на численні запити скажемо, що це буде перегляд усякого одягу, що має українську своєрідну нотку. Байдуже чи це буде вишивка, чи стилізований крій, чи матеріал-самоткан.

Вечір цей улаштовує кооп. „Укр. Нар. Мистецтво“ у Львові за допомогою кооп. „Труд“. Моделі, запроєктовані нашими мисткинями, (п. інж. Стефанія Базюк, Софія Вальницька, Марія Морачевська, Міла Охримович) можна оглядати в канцелярії кооперативи та робітні „Труд“. Тут також можна вибрати собі відповідний матеріал і вишивку до кожного моделю (малювання, вовняні самоткани, полотно, сирій шовк).

А для тих цікавих, що не мають змоги оглядати моделей, подаємо проєкт стилізованого плаща. За первозір послужила тут поліська полотнянка і крій спини вповні опертій на ній. Тільки перед трохи змодернізований, зберігаючи всеж такі лінії народньої верхньої одяжі.

Як прикраса служить колірова гадузкова вишивка, виконана водним стібом. Вона приміщена ззаду в стані й на кишенях, вузькою обвідкою біжить також по комірі й дудак. Нижче вишивки в стані вставлено цілу частину густо рясованого матеріалу.

Взори подамо в природній величині.

Проект полотняного плаща виконала наша співробітниця п. Міла Охримович.



Незрівняну книжку з приписами д-ра А. Еткера п. н. „Добра господиня сама пече“ можна дістати в усіх колоніальних крамницях і книгарнях. Знижена ціна 80 гр.



Просимо чч. 5 і 6 „Н. Х.“ не реклямувати, тому що воно вичерпане.



Крокети з решток мяса.

Потрібно: 5 дека масла, 1 намочена булка, 10 дека тертої булки, чверть кг. м'яса, 2 яйця, перець, товщі.

Втерти масло. Коли втретєся, додати намоченої, вичавленої булки, 1 яйце, змелене м'ясо, перець і втерти все на пухку масу. Тачати з того крокети, обтачати в яйці і смажити на товщі. Подавати з кропивою, або грибовою підливою.

Паштетики з решток телятини.

Потрібно: чверть л. сметани, чверть кг. муки, 3 дека масла, трохи соли. На начинку: чверть кг. телятини, 1 яйце, цибуля, 5 дека солонини, зелена петрушка, перець.

Посікти муку з маслом, додати сметани, соли й легко замісити тісто рукою. Розгачати на пів см. завтовшки. Витинати шклянкою кружки і на середину давати начинку. Накладати зверху другий кружок, заліпити краї, формуючи їх у зубці. Помастити яйцем і спекти в гарячій русі на помашеній блясі.

Начинка. Змолоти телятину, вимішати з солониною, що покрояна в кістку, присмаженою цибулею, січеним яйцем, покритою зеленою петрушкою і перцем.

Коржик непечений.

Потрібно: 3 жовтка зварених на твердо, 12 дека тертої чоколяди, 6 дека цукру-мучки, пів сирого яйця.

Перетерти жовтка через сито і вимішати з чоколядою й цукром. Терти все те в мисці, додавши до того пів сирого яйця. (Яйце розколоти і половину вилити до маси). Коли втретєся добре, вилити на андрути. Зверху можна посипати січеними оріхами або м'ягдалами.

Коржик з чоколядою.

Потрібно на тісто: 23 дека муки, 14 дека масла, 6 дека цукру-мучки, 3 сирі жовтка, 2—3 ложок молока, сіль.

На поливу: чверть л. молока, 20 дека цукру, 1 деко масла, 2 дека какао.

Тісто. Посікти масло з мукою, вимішати з цукром. Вбити сирі жовтка, влити трохи молока, посолити. Замісити тісто, грубо розгачати на прямокутну форму. Краї тіста помастити білком. З частини тіста викраяти паски й ними прикрасити краї коржа. Помастити зверху яйцем і спекти на золоту краску.

Чоколядова полива. З молока, цукру й какао зварити густу помадку. Коли краплина, пущена на тарілку, застигне, вилити помадку на коржик так, щоб виповнила середину тіста.

Замість чоколядової поливи можна наложити начинку з оріхів, м'ягдалів, або мармеляду з помаранчі. Готовий коржик прикрасити зверху конфітурою або м'ягдалами.

Лакоминка з білків.

Потрібно: 4 білка, 16 дека цукру, $\frac{1}{16}$ л. води, пів ложечки оцту, сік із цитрини, 3 дека ліскових оріхів, одна велика помаранча, або дві менші, шкiрка з помаранчі терта.

Наставити воду на пару. Оріхи висипити в печі, легко присмажити, обібрати шкiрку й покроїти. Втерти частину шкiрки з помаранчі, зняти шкiрку, поділити її на частинки. Покроїти кожну напоперек на кілька частин. Витиснути сік із цитрини. З цукру, води й оцту зварити соковик до „шнурка“ (повинен

спливати з ложки грубою струєю як шнурок). Підчас того вбивати шум і п'яти поводи соковик до шуму, убиваючи невинно. Посудину з шумом примістити в горщику з окропом на кухні і вбивати, аж шум згусне й почне гнатись (17 год.). Підчас убивання длати поводи сік із цитрини і всипати помаранчеву шкiрку. Коли знімемо з пари, вимішати з оріхами й покровою помаранчею. Уложити на коліровому шклянному тарелі в горбок, прикрасити цілими частинками помаранчі й винести в зимне місце. Ладити це дві години перед поданням. Дітям м'яло її їсти аж від двох літ, бо є тут багато білка.

ВАНІЛЕВА БАБКА.

Потрібно: Розчин із 3 дека дріжджів, пів дека цукру, 3 дека муки, 3 ложки молока. Потім 10 дека масла, 2 жовтка, 1 яйце, 6 дека цукру, цитра шкiрка.

Дальше: 40 дек. муки, $\frac{1}{4}$ л. молока, сіль, 3 дека родзинків, 2 дека ванілевого цукру до посипання.

Зробити розчин, поставити щоб виріс. Втерти масло з мовтками і яйцем, цукром, цитра шкiркою.

Всипати муку, вилити розчин, добре вимісити, під кінець дати родзинки, поставити щоб виросло. Як виросте, вилити до вимашеної форми, відставити, щоб виросло. Спечи в добре вигрітій русі. Гарячу вилити й посипати ванілевим цукром.

БАБКА ДОРОЩА.

Потрібно: Розчин із 9 дека дріжджів, 3 дека цукру, $\frac{1}{4}$ л. молока, 6 дека муки.

Дальше: 30 жовтків, 1 кг. муки, 40 дека цукру-мучки, сіль, $\frac{1}{2}$ кг. стопленого масла, $\frac{1}{2}$ дека гірких м'ягдалів (змелених), ванілія.

Спосіб роблення, як попередньої, лиш жовтка без цукру вбити на парі, щоб де-що згусли. Як прохолонуть, додати всі інші складники.



ТРОХИ СМІХУ...

— Я народився в Коломиї, але до школи ходив у Станіславові.

— Нещасний. Щодня таку дорогу!

Причина.

Жінка: Бійся Бога, Славку, ти ж найгірше одягнений з усіх товаришів бюрових. Чи не можеш краще виглядати?

Чоловік: Ні, кохана, не можу.

Жінка: Але ж чому?

Чоловік: Бо ти найкраще одягнена з усіх знайомих пань.

Сезонова розмова.

— Ромку, ідуть свята. Памятай, що маеш купити мені два плащі, дві сукні й два капелюхи.

— Але ж Галинко, чому всего по два?

— Бо я маю вже досвід із тобою і знаю, що купуеш мені все лиш половину того, що я собі бажаю...

РІЙ

Краще Пасічницьке Об'єднання

поруває

МЕДИ лічничі, десерові, кухонні
овочі, гриби кутю, мак

ЛЬВІВ, РУСЬКА Ч. 20.

ГОРОДЕЦЬКА Ч. 14.



ЧОТИРОКУТНИКУ

З МОГО ДНЕВНИКА.

В Одесі можна все тепер купити. Але галицькі частини дістають лихе прохарчування. Наплив галицьких старшин до Одеси викликає недовіря. На одній стації розговорився Андрій із якимсь вояком, що говорив еле по російськи й шукав когось, що володів би німецькою мовою. Показалось, що він сам берлінець, спартакіст і що їх є в большевицькій армії до двадцять тисяч.

1. квітня. Сьогодні рано приїхали ми до Одеси. В Андрія болять зуби, так що він цілком запух. Я мусіла йти з Кадайським шукати мешкання. На жаль, це не є така проста справа. Одеса переповнена біженцями з Москви й Петербурга, що не встигли втекти кораблями. Окрім того большевики забрали ряд найкращих помешкань на свої уряди та для війська. Одесу бльокують, так що до порту не причаляють кораблі. Вкінці знайшов нам др. Лунів маленьку кімнатку на кілька днів.

2. квітня. Сотник Черевко, старший командант в Одесі, сказав нам, що не розуміє, як можуть із Балти присилати стільки людей на відпустку. Він уже звертав їм увагу, щоб цього не робили, бо це викликає в большевиків підозру.

В Одесі багато харчів, базарі в порядку. Риба, мясо, овочі, все накопичене розуміється по незвичайно високих цінах. Гори білого хліба ділають побудливо на наші голодні шлунки. У галицькій кухні дають нам водяні юшки та кашу. Як ізвідси видістатись? Я була сьогодні в чеському конзуляті, що тут єдиний крім турецького й перського функціонує.

Спеціальністю Одеси є „нальотчики”, зорганізована банда злодіїв і розбишак. Підчас і по революції розвинулась вона так, що мала в себе й інтелігентів. Тих нальотчиків має бути в Одесі до двадцять тисяч і є так зорганізовані, що мають свій генеральний штаб і сіткою вкривають ціле місто. Вони напада-

ють різні райони міста вночі. Але також у білий день задержують прохожих на вулиці з револьвером у руці і відбирають людям готівку й дорожнечини. Провід їх оголошує плякатами день зборів, так як інші легальні організації, тільки без подання місця. Також викрадають діти з товпи на вулиці й віддають їх тільки за більшим викупом. Звісно, що їх робота процвітає в часі переходу міста від одної влади до другої. Але ніякій владі не вдалось покінчити з ними. Навіть большевики своїм терором цього не досягнули, хоча одна третина смертних присудів в Одесі припадає на нальотчиків.

4. квітня. Нас викинули досить насильно з нашої кімнати таки галичани. Але я вдоволена, що вдалось нам знайти приміщення у віллі гр. Толстого. Там дістали ми цілком неумебльовану, але велику й чисту кімнату з терасою, що виходить на море. У віллі заквартирувались також знайомі галицькі старшини, бо це мешкання призначив нам большевицький мешкальний уряд.

Вілла цілком порожня. Тільки великі, до транспорту непридатні речі, як канделябри на мармурних сходах, порфірні вази, повалені мармурні статуї в парку свідчать про колишню пишноту.

5. квітня. З різних сторін перестерігають нас перед цим помешканням і радять нам десь скритися.

7. квітня. Сьогодні ходили ми до Здрав-отделу, де Андрій хотів зареєструватись, як лікар. Але було свято й нам казали прийти завтра. Я рада була б уже зареєструватись, тому щоб вибратись із вілли. В останніх днях почали большевики арештувати людей.

9. квітня. Вночі з 7. на 8. квітня коло першої вночі збудив нас гомін у домі. Стукали прикладами до зачинених дверей. Ми почули тупання тяжкої ходи по коритарях і незабаром залунали кроки коло наших дверей. Це був большевицький відділ під

проводом комісара, що заявив моєму чоловікові, що його арештує. Причини не хотів подати. Пізніше ми довідались, що частина галичан десь коло Тірасполя підняла повстання проти большевиків. Повстання криваво здушили. Посипались арешти на галичан в інших містах.

Я звернулась до комісара з запитом, чи могла б я товаришити моєму мужеві до тюрми. По довгій дискусії між собою дали мені дозвіл на те. Клунки казали мені скоро спакувати і знести на подвір'я. Їх заберуть із нами. Між большевиками був один молодий відеєць, і він порадив мені взяти хліба, бо в перших днях не дадуть нам нічого їсти. І дійсно, нас приарештували в Великий Четвер, а ув'язнені дістали їсти щойно в суботу.

Коли ми зійшли на подвір'я, там уже було яких 50 галичан, старшин і вояків. Клунки арештованих були зложені на вантажному авті й на наші вже не було місця. Я могла взяти тільки дві малі торбинки, решту віддала до магазину у віллі й перед ним поставлено большевицьку сторожу. Нас усіх завезли до недалекого галицького приюту для хворих. По дорозі прилучили до нас ще поодинокі заарештованих галичан, так що нас зібралось там 250 мужчин і 4 жінки. Все це були виздоровці, або ще хворі на тиф. Попав сюди також якийсь англієць зовсім випадково. Це був англійський купець і мешкав в Одесі у домі, де й спинились були галичани. Коли вночі почув він гамір на коритарі, висунув голову через двері й наткнувся на большевика, що крикнув на нього: „ви галичанин?” Він відповів: „я англічанин”. Через подібність звуків приарештовано й його. Його жінка кидалась по різних можливих людях за інтервенцією та без успіху. Їй заявили, що совітська влада працює докладно й коли її мужа заарештували разом із галичанами, то й справу його розглянуть разом із галицькою.

Вол. Січинський, Прага. Просимо відповісти у справі рисунків. Справа дуже важка.

Ольга Ляшецька, Самбір. Статтю просимо прислати, дуже нас цікавить.

Таня Чернуха, Букарешт. За листа дякуємо. Справу поладимо дуже радо. У тій справі напишемо окремо.

Ліна Малицька, Шляхтинці. Вирівнано до кінця ц. р.

М. Мельник, Пакгой. — Передплату ми одержали. Заплачено до кінця 1938, а не як подано в ч. 7/38 до кінця 1930.

Софія Штокало, Смот Рок Фолс. Передплату за I. піврік 1938 ми одержали. Взорі низинні на полотні можете дістати в ціні від 150 зл.

Жіноче Т-во ім. „Маркович“, Вест Форт Віліам. Передплату за 1938 рік ми одержали.

Укр. Тов. „Зоря“, Вест Форт Віліам. Передплату за 1938 рік ми одержали. Журнал висилаємо.

Укр. Жін. Т-во ім. Лесі Українки Віндзор. Гроші ми одержали. Окремо пишемо до вас листа.

Укр. Жін. Т-во ім. О. Кобилянської. Вунсокет. Передплату за 1938 рік ми одержали. Бажані числа „Нової Хати“ висилаємо.

Юлія Кучер, Карнегі. Гроші для часопису „Наш Лемко“ ми одержали і передали.

А. Сварич, Вегревіл. Передплату за 1938 рік ми одержали. Журнал висилаємо від ч. 1.

М. Рурік, Саскатун. Передплату за 1937 і 1938 р. р. ми одержали. Журнал висилаємо без перерви.

Гетман Гол, Вінніпег. Передплата вирівнана до кінця 1937 року. Журнал висилаємо.

А. Блашук, Дітройт. Передплату за 1938 р. ми одержали.

Дора Ткачукова, Гвоздень. Передплата заплачена до кінця лютого 1938.

Анна Матійців, Яновець н/Вислою. Передплата заплачена до кінця січня 1938.

Одинокий журнал для дівчат на наших землях

„СВІТ МОЛОДІ“
виходить у Коломиї вул. Замкова ч. 37. і містить статті на дуже цікаві, актуальні теми. Річна передплата 3 зл. річно. — — —

3 клубового життя

„Господарським понеділком“ назвали клубові членки вечір, присвячений відчитові п. Уляни Старосольської в клубі „Нової Хати“ й „Труду“. „Чи господаримо раціонально?“ Ось питання, що його кинула відважно молода економістка.

Головні думки реферату були надруковані в ч. 7 „Н. Х.“. Правда, відчит був значно ширший і викликав тому живу дискусію.

Показується, що про бюджети й видаткування українських родин майже немає в нас матеріялу. А ці бюджети є підставою нашого промислового розвитку. Тому наукове їх оброблення є справою незвичайної ваги. В тій цілі роздала референтка між присутніх анкетні листки й просила їх без підпису виконати. Також намітила конкурс докладних домашніх рахунків, що їх повинні провадити українські родини. Щойно на підставі такого матеріялу можна б висказатися про хибні й добрі сторони нашого бюджету.

П. Ст. Савицька запропонувала, щоб взагалі утворити для тих справ спеціальний комітет. Збирання матеріялу, влаштування конкурсів домашніх рахунків і наукове опрацювання їх, це повинні бути його завданням.

Черговий понеділок був присвячений актуальним політичним подіям. Др. Дарія Дзерович подала огляд заграничної преси.

Референтка спинилась на недавніх подіях в Австрії. Пригадала вісь Рим-Берлін та надії, що вляжуться з нею. Згадала про загальний неспокій, що панує в цілому світі та що затривожити був недавно й наше громадянство загрозою польсько-литовської війни. У зв'язку з загальною ситуацією зачитувала голос французької преси. Французи питають себе з неспокоєм, куди спрямується тепер німецька експансія? На колонії чи на Україну?

Взагалі в останніх часах завважила референтка щораз більше зацікавлення Україною в заграничній пресі. На її думку треба би достосовуватись до того і в нашій пресі, подаючи багато цікавого, звязкого інформаційного матеріялу.

Дискусія пішла дуже живо в тому напрямку.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ

Дня 31. березня демонструвала п. Наталка Гаврих пісні страви. Показала як ладити французькі лазанки (пастикове тісто випікане з грибами та підливою), різотто з городинною і літні пироги.

Черговий показ був присвячений святочному печиву. П. Гаврих показала три роди тортів, крихкий, бішконтонний і макароніковий. До кожного з них (кружки були спечені перед тим), звадила відповідну масу. Довше спинилась на приладженні склиці, що стільки клопоту справляє не раз господарям. Далі показала, як ладити крихкі бабочки, що їх можна наповнювати битотою сметаною.

Останнього показу демонструвала дріжджеве тісто. Відбувалось це в кухні „Труду“, тому лиш обмежене число учасниць могло в тому взяти участь. Тут замісила п. Гаврих бабку, що її приписуємо. Окрім того звадила коржик із крушанкою і з того самого тіста перекаданець. Окремо спекла ще тістечка з яблуками з крихкого тіста.

Підчас печення та мішення давала різні дрібні вказівки щодо вироблювання тіста. Особливо перекаданець, що вимагає вже неабиякого вміння, живо цікавив присутніх.

Покштувавши з усього печива, розійшлись учасниці курсу додому. У черговий четвер дня 14. ц. м. відбудеться той сам показ для тієї частини курсанток, що через нестачу місця не могли взяти участі в першому.

Українки! Передплачуйте двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

що виходить 14 рік під редакцією
Олени Кисілевської.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ має найкращих співробітниць із усіх частин світу.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ вчить українське жіноцтво, як має у цих важких часах сповняти своє велике завдання супроти Бога й Батьківщини.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ є найкращим приятелем і найліпшим дорадником своїх читачок.

Колегія, що редагує „Жіночу Долю“ складається зі знаних фахових літ. сил. Річна передплата 7 зл. Адреса редакції: КОЛОМИЯ, вул. ЗАМКОВА 37.

Під тою самою редакцією виходить вже шестий рік найкращий, популярний двотижневик для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“

Передплата на рік тільки 2 зл. Обидва часописи разом 8.50 зл. річно.

Передплачуйте

Український Тиждень

інформаційний тиждень культурного й громадського життя.

Передплата на рік:

у Ч.С.Р., Польщі, Австрії й Югославії кч. 40.—, в інших країнах кч. 60.—.

Адреса:

Praha XII, Šumavská 16, Č. S. R.

Майбутнє Вашої дитини

залежить

від її виховання!

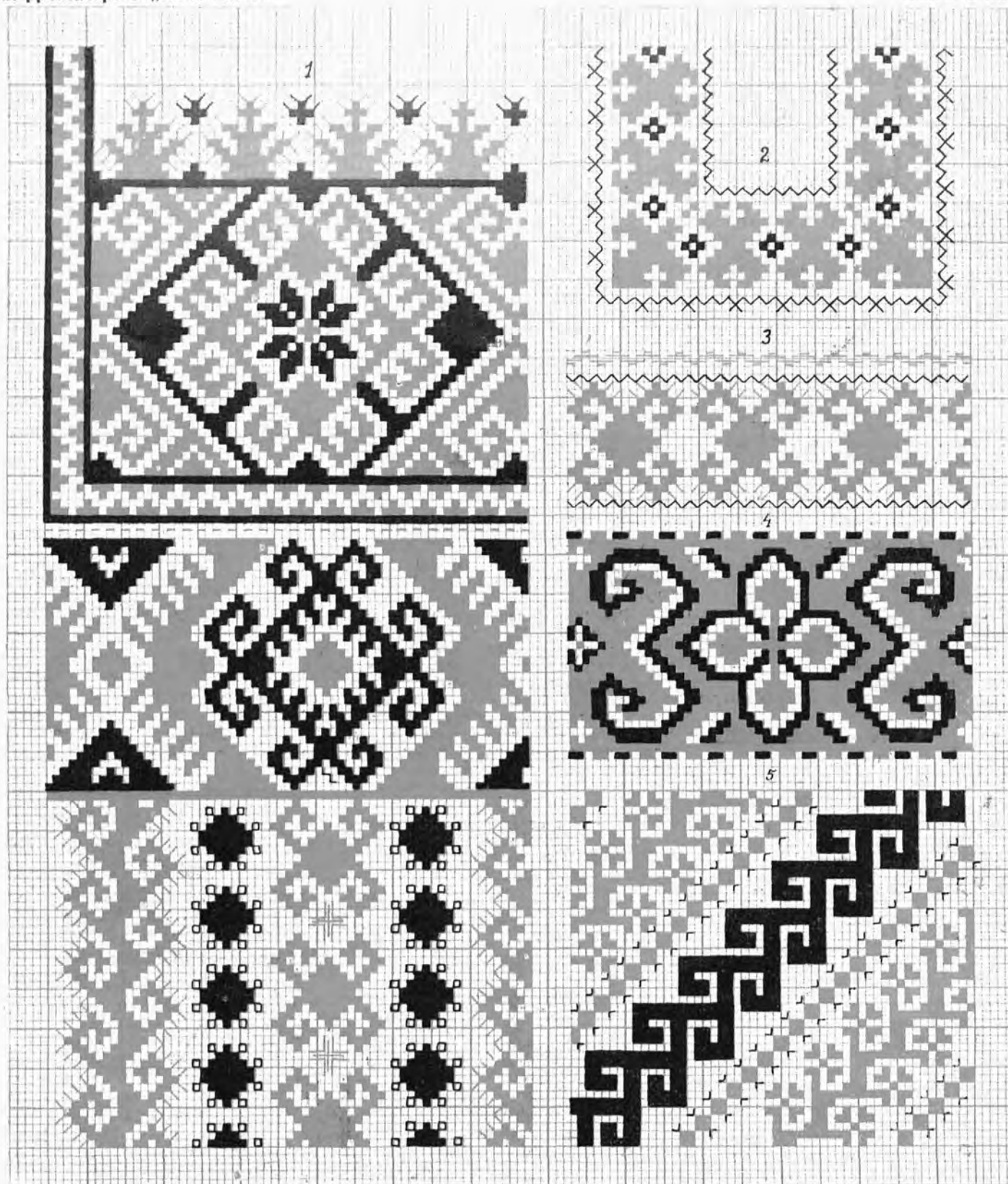
В цьому ділі найбільшу поміч дасть Вам український часопис

„ДЗВІНОЧОК“

Львів, вул. Косцюшка ч. 1а.

ВИДАВНИЦТВО „НОВА ХАТА”

ТАБЛ. Ч. III.



Взори з Снятинщини.

(Із збірки Музею СС. Василянок.)

ЖЕ-17.063

НОВА ХАТА



ч. 9.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів, вулиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на Буковині приймає:

Книгарня „Базар“

Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення приймає:

Mrs. G. Gallan

1134 Atwood Rd

Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо присилати чітко переписані на одній стороні паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не дискутується.

ЗМІСТ:

Н. Забіла: Казки колискові
Г. цур Мілен: Мати
Г. Левицька: Жінка — мистець як мати
Мр. У. Старосольська: Ще про плянове господарство
Соня Бей: Великодні турки
Г. Чикаленко: Анні Безант Заточенці! Листуймося!
М. Чапельська: Українське помешкання
О. Бережницька-Будзова: На годинничі теми
Н. Гаврих: Боротьба з молями
Наша гардероба. Форми для всіх
Уна: Львів і провесна
О. На весняне сонце
Мешканевий порадник. Приписи
Л. Бурачинська: В чотирикутнику смерті

Ілюстрації:

На окладинці: Вхід до св. Юра.
Ст. Савицька: Лемківська мати. Г. Левицька з дочкою (2 іл.). Молоді італійки. Гостиння кімната.



Марія Кремінярівська „Оповідання про Надюсю“ частина II. Надюся у Львові.

Як і перша частина, ця книжечка скромна, безпретенсійна, але цінна своєю живістю відчуття та теплим, безпосереднім поданням.

Переживання малої Надюсі виступають у цій частині на перший план. Жмут буденних подій бачених через призму диточих очей набирають значіння й своєрідного характеру.

Передплачуйте

Український Тиждень

інформаційний тижневик культурного й громадського життя.

Передплата на рік:

у Ч.С.Р., Польщі, Австрії й Югославії кч. 40.—, в інших країнах кч. 60.—.

Адреса:

Praha XII, Šumavská 16, Č. S. R.

Одинокий журнал для дівчат на наших землях

„СВІТ МОЛОДІ“

виходить у Коломиї вул. Замкова ч. 37. і містить статті на дуже цікаві, актуальні теми. Річна передплата 3 зл. річно.

Змістом книжки однорічний псбукт Надюсі у Львові. Ніяких спеціальних подій нема, але для Надюсі, що виросла досі на передмісті тихого волинського міста це ціла епопея. Завдяки безпосередньому, притягаючому стилю, разом із нею переживаємо ще раз діточе захоплення незаними в глуші здобутками культури, хочби в виді електрики, газу, купальні і т. д. Задимлений, сірий головний двірець набирає знов чару величавої шкляної палати з казок, а трублення авт і дзвінки трамваїв небуденної мелодійності. А головне, що ввесь цей прекрасний захоплюючий Львів такий рідний, дорогий, український!

Надюся полюбила Львів. Любила рухливі вулиці, що по них котилися трамваї, сновигали авто то сюди, то туди, цокали підковами коні візників. По хідниках цих рухливих вулиць, ходило завжди багато людей в кожному порудня, неначе б то вся праця їхня була в тому ходженні по вулиці. Правда, вони заходили також і до крамниць, або зупинялися перед вітринами і газетарськими оголошеннями.

Обличчя у них були заклопотані і медобрі.

Найліпшим вуличним галасом для Надюсі були трамваєві дзвінки, але по Личаківській було даліше до шкільки тому і дядько і Семенко рідко коли згаджувалися йти з нею по цій вулиці. Вони йшли по Курковій. Ст. 74.

Книжка цінна з психологічного боку, бо в ній дуже вірно передано переживання дитини.

Ярко змальовані непомітні для старших, але часто переломові для дитини моменти. Шкільне життя самостійне ходження по місті, перша зустріч з соціальними питаннями. Перші трагедії як „маловані портрети“, перехід одиначки д гуртового життя, туга за домом і т. д. Дуже гарно подані момент патріотичного освідомлювання псчування дитини. Сон чи пізнання Надюсі, в якому портрети виходять зза шкла й рам, щоби відвідати да леку улюблену батьківщину — зворушливе!

Ця книжка в якій відслонено кусочок ясної, живої діточої душі подобається всім, хто розуміє й любить дітей. Для родичів цінна вона зокрема влучно підміченим чутким реагуванням діточої душі на методи виховання (визначено способу подання на вартість забавки, „лист до Діда Мороза“, „портрет“ і т. д.).

Думаю, що діти теж охоче познайомляться з Надюсею та зацікавляться її переживаннями. Легкий, простий стиль заохотить їх до читання.

Ольга Олександра Дучимінська.



Наталя Забіла

КАЗКИ КОЛИСКОВІ

Десь на дальнім березі
квіти темносині.
Десь на дальнім березі
бється сонце-птах...
Сни, мій любий хлопчику,
мій маленький сину...
Синьою мережею —
казка золота...

В тім краю незнайомому,
поміж тими квітами
У норі підземній
жив похмурий кріт.
Сонце він неавидів,
бо не бачив світла, —
Темними очима
він дививсь на світ.

Йде зо сходу ранок,
лине здаля синій,
В блиску передраннього
тоне сонце-птах...
Сни, мій любий хлопчику,
мій маленький сину...
Синьою мережею —
казка золота.

Виліз хмуро вдосвіта —
зуби наче пили...
Та до птаха сонного
в темряві підкравсь.
Він сліпий, він думав —
то пташині жили,
Й перегризу тенета —
чепкі стебла трав.

Розірвались пута,
сонце-птах на волю!
Сонце-птах у небо!
подумям в блакить!..
В морі білі зайчики
хвилі синім колом...
Десь на далекому березі
Кріт злотистий спить.

(Із збірки „Поезії“. 1930 р.)

Н-2103

М А Т И

У кошику, вистеленім сіном, високо на горищі, лежала кітка з двома котенятами. Діти щойно прийшли на світ перед кількома днями й були дуже немічні. Мали маленькі лапки, що раз-у-раз ховались і нерозмірно великі голови зо сліпими очима. Шукаючи за молоком матері, поринали в її густій шерсті на череві. Дуже чудернацько виглядали малі. Але в очах старої кітки були вони незвичайно гарні, бо це-ж були її діти. Одно тигровате сіро-чорне, гей вона сама — отже красуня, можна сказати без фальшивої скромності — друге цілком у батька вдалося, що був сорокатиий, в елегантних білих штанцях, білих рукавичках, з плямкою на носі. Як зворушливо він співав! Як гарно, бувало, заводили вони обое пісні в городі у перші березневі вечорі...

Звісно, оці діти з маленькими гладкими лапками й великими головами були прекрасними звірками, не лише як коти, що — річ відома — є короною всего, але як і котенята, яких земля ще не бачила. Гордо підвела мати голову вгору і з любов'ю гляділа, помуркуючи, на малі зорі її світа.

І оце любе горище було з кожного згляду пригожим для них місцем, затишне — спокійне. Мягко вистелений, теплий кіш надавався на перші спроби мандрів — багато усякої старизни довкола давало стільки можливостей винаходів — широкий, вільний простір до забав, освічений ніжним сяйвом місяця, що зазирає крізь віконця — а найпаче, який славний терен до ловби мишей, яка широка спроможність до фахового вишколу вроджених талантів!

— Треба мені трохи за мишвою оглянутись — сказала кітка. — Малі сплять, а прогулька зробить мені добре. Кормлення дітей дуже ви-

снажує сили, і таки я сама добре зголодніла.

Кітка встала з лежовища, лизнула ще раз паскоро діти і почовгала на м'яких підонивах, нюхаючи здовж коників і скринь. Так приємно було за мишами стежити, дарма що вже старілась. Та ось, чи не шорох це там у кутку? Чи не запахло так помітно мишвою? Чи це не той ніжний запах, незабутній для котячого носа? Ще кілька обережних кроків на оксамитних виступцях — ніхто їй у цьому не дорівнює — і вже стоїть вона перед мишачим гніздом, що в ньому лежало двоє малих, голеньких дитинят.

— Самі малі? — подумала кітка — так не треба було й оксамитних виступців, вони не можуть втекти, бо нічого не бачать. Воно ледве чи й оплатиться — два малі кусочки... А все-ж таки можна — так сказати б, на закуску...

Вона хотіла вже кинутися на мишенята, але щось її здержало.

„Вони не можуть ще бігати ні дивитися, зовсім як твої діти. Вони зовсім безпомічні, а їх мати певно не живе. Вони такі немічні, як твої малі, коли б тебе при них не було. Правда, вони миші, але це малі мишенята, дуже малі, це діти — а ти, правда? знаєш, що значить діти?“

Це говорила материнська любов, а через неї всесвітня любов, що відзивається у матірній любові, бо вона дуже велика, одна з найбільших.

„Правда? ти знаєш, що це є діти?“ — питав таємний голос.

Кітка схилилася, вхопила обережно зубами одно мале мишеня і занесла до свого коша. Відтак повернула і принесла друге. Вона приложила обое до грудей і кормила їх разом із своїми котенятами.

Малі мишенята були вже напівскостенілі, але загрилися скоро при теплій шерсті кітки. Вони вже з голоду вмирали, але швидко наситилися при грудях нової матері. Почувались зовсім безпечно при ній і не догадувались, що ця мати була кітка. Як вони могли про це знати? Були сліпі й безпомічні. На них спочивала бережливо м'яка, оксамитна котяча лапа.

Котенята росли й мишенята росли, одночасно розплющили очі і перше, що разом побачили, була одна мати й одна велика материнська любов.

Вони були дітьми і гралися разом, а маєве сонце гляділо крізь вікно і гралося з ними. І воно сплітало золоту авреолу довкола голови кітки-матері.

Це правдива історія. Вона дрібна, але водночас і дуже велика. Вона показала новий світ, зроджений на вбогій горищі у сім'ї малого звірятка. Воно теж не завжди таке буде і не скоро, але це вже велика подія, що таке склалося. Закони старого світу тверді й важкі, але вони будуть ломатися поступово, бо вселюбов це живуча сила у душі нашої землі. Поволі, дуже поволі новий світ повстане з старого і воно вже не раз таке бувало на вбогій горищі, дарма що люди про це не знали.

Люди знають так мало, а найменше знають ті, що їм здається, що знають найбільше. Вони не знають навіть, чи звірята моляться. Але я думаю, що й звірята у своїх потребах звертаються до тієї вищої сили, що понад ними. І коли ця кітка буде просити, то Матір Божа перед усіма іншими її вислухає.

Маєве сонце знало те, чого люди не знають. І воно сплело золоту авреолу довкола голови кітки-матері.

Переклала К. М-а.



ЖІНКА-МИСТЕЦЬ ЯК МАТИ

Продовжуємо дискусію на таку складну й цікаву тему. Вже почули ми голос письменниці (ч. 8. „П. Х.”); а тепер містимо відповідь музики. Та на нашу думку ця проблема не обмежена ділянкою мистецтва; також громадські діячки і фазово прирюючі жінки могли б багато розкрити. Просимо й їх до голосу!



Піяністка Галія Левицька з дочкою.

Моя відповідь на Вашу анкету буде дещо різнитися від інших. Власне я не збираюся забрати голосу в дискусії „жінка-мистець й жінка-дружина, чи жінка-мати”. На мою думку не можна на цю справу дивитись односторонньо. В кожному житті, у кожній ситуації є така сила варіантів, що встановлюють якусь норму, було б принайменше егоїстично. Про що хочу Вам сказати буде тільки — висвітлення одного випадку.

Відколи я почала думати — моєю мрією була музика. Бувало коли моя мама грала — я забиралась у кут і слухала. Здавалось, що не може бути більшого щастя, як вміти ось так грати. Після чотирьох років науки я майже досягнула те щастя. Рівночасно почала вже мучитись. Тоді я ще не знала, що так воно мусить бути. Ніколи пізніше я не відчувала того чистого щастя від музики, що тоді — коли грала моя мама. Критика й самокритика, невідступні товариші кожного, або майже кожного адепта мистецтва, з'явилися дуже рано на моїй дорозі. Не можна собі уявити до чого дійшло б мистецтво без того чесного товариства. Тільки людина — видана тому на поталу — ніколи не буде вповні вдоволенна (що власне є ідентичне зо щастям), хіба що є — пікніком, як каже п. Парфанович. Отже я не є пікніком й життя моє й зо мною — нелегке. Це я освідомила собі досить скоро й тому нерado виходила заміж, мимо того, що кохала свого чоловіка. В обоїх нас мистецтво було на першому плані. Щасливим збігом обставин у хаті не було балагану, мимо то-

го, що я майже увесь день була занята позахатніми справами. Та не в балагані річ. Конфлікт виривав із чисто психічних причин. Мій чоловік, що сам був мистцем із великими можливостями розвитку, — просто був заздрисний — на мою працю, на мій світ, на інше оточення. Тоді я не могла цього зрозуміти, не було просто часу застановлятися над ситуацією. Тепер розглядаючи життя з перспективи літ й передумуючи його як прочитану книжку, приходжу до висновку, що назагал мистці чи не найбільш егоцентричні типи. Повна гармонія між двома мистцями можлива хіба тільки в подружжі, яке служить одній музи й має спільний інтерес.

Колись я хотіла мати дитину тому, щоб виховати з неї — мистця. Це бажання приходило звичайно тоді, коли мені самій не все складалося як слід й важко було дійти до цілі. І коли у мене справді народилась дитина, ще й до того дочка — це був найчужіший день мого життя. Якось зовсім не страшно було мені від того, що хатній апарат відразу скомплікувався. Не знаю чи я „вміла урядитися”, чи „мала силу” — якось ані подружжя, ані материнство не забрали мені моєї мистецької праці.

Не забрали мені її й пізніші важкі переходи. Правда, я далеко не досягнула того, про що колись мріялось у віденській Академії. Все таки не знаю, чи, не шукаючи опори в мистецтві, — я досі могла б задержати рівновагу.

Доня моя росте. Відповідальність за неї, за її майбутнє я мусіла взяти тільки на себе одну. Чи буде з неї артистка — не знаю. Не має вже в мене того гарячого бажання, щоб із неї виросла музикантка чи малярка. Наразі не бачу в неї спе-

ціального зацікавлення одним чи другим.

Розуміється робить одне й друге, але любить насправду тільки танок і руханку. Всі мої зусилля за останні роки йшли в тому напрямі, щоб через сприймання нових гарних вражень затерти, або хоч відсунути в тінь переживання недавніх літ. Це мабуть мені вдалося. Помогла мені тут у значній мірі — природа.

Ми обі є її ентузіастичними звеличницями. Ніде не відчуваємось так гарно як на просторах полонин, ніколи життя не здається таким вартісним як на верхах гір. Літом, коли час належить тільки до нас — ми товаришки й найкраще себе розуміємо.

Спитаєте, як ставиться моя дитина до моєї праці й мистецтва?

Коли їй було чотири роки, я взяла її на свій концерт. У перерві, бабуся привела її до мене — заплакану. Кинулася мені на шию й шептала: — „Чому ти, мамо, така далека, чому така якась неправдива, коли граєш там на сцені!”

Лекцій моїх вона не любить. Вони забирають її маму. Але водночас вона розуміє, що інакше не може бути, що „мама є рівночасно татом”.

У школі була завдана домашня вправа:

„Чим хочу бути, як буду велика”.

У бруліоні моя Ларісса написала: „хочу бути поліціанткою”. Я спитала чому. — „Щоб змінити порядок на світі!” — Але довідавшись, що від поліціанта порядок не залежить, написала другу відповідь: — „Як буду велика, хочу мати власну хату, город, коні і корови і дріб і хочу бути доброю господинею”. —

От маєте дочку артистки.

Галія Левицька.



Ще про планове господарство

Справа розподілу грошей у домашньому господарстві, що її порушили ми в одному з попередніх чисел „Нової Хати“, важна не тільки для родини; вона не байдуха теж із погляду суспільної господарки. Бо від цього залежить не тільки стан здоров'я і культури громадян, але що важніше, такий або інший розвій народнього господарства. І звідси досліди над бюджетуванням родин. Їх метою: 1. ствердити спосіб господарювання та позем добробуту й культури; 2. дослідити на що і куди видають громадяни свої гроші; 3. дослідити нові можливості розвою рідного промислу, ремесла і т. п.

Підставою цих дослідів мусить бути фактичний матеріал, фактичні бюджети відповідної кількості родин. Ці досліді це перша половина студій над бюджетами. Далше на підставі цього фактичного матеріалу треба зладити плани розподілу грошей у домашньому господарстві, себто схеми бюджетів. Ці схеми мусять узгляднювати в першу чергу новітні напрями наукових дослідів домашнього господарства, а саме чинник здоров'я, доцільності і т. п. Далше напрями потреб народнього господарства. Мусять вони теж бути достосовані до тих специфічних господарських умовин, що серед них живемо. Мусять отже брати під увагу дані про ціни, висоту коштів удержання людини у відповідному стані здоров'я, сил, самопочуття і взагалі цілий ряд господарських умовин, що в кожному краю є ріжні. Бо у кожному окремому народньому господарстві ріжно укладаються ціни на працю, на промислові та хліборобські продукти і т. п., а що важні-

ше, взаємне відношення цін є зовсім інакше. Залежно від господарської структури — будуть в одному господарстві дорогі промислові продукти, в іншому хліборобські і взагалі ціни споживчих продуктів. Не без того, що способи відживи, прийняті у даному краю та спосіб життя теж має свій рішальний вплив так на ціни і їх взаємне відношення, як теж на спосіб розподілу грошей. Так отже схеми бюджетів вирацьовані в одних обставинах можна приміняти в інших тільки по відповідній корекції, що узгляднить усі відмінні господарські умовини.

Вирацьовуючи отже такі схеми, треба мати багато фактичного матеріалу про вже існуючі способи господарювання, без огляду на те, чи це господарювання планове, чи ні. Такими матеріалами є передовсім викази видаткування у домашніх господарствах.

Не треба хіба доказувати, що зібрання таких даних та впровадження певної плановості у нашій господарстві є конечно потрібне. Вимагають цього у першу чергу потреби нашого народнього господарства.

Сенсаційні вістки про те, що Гілер диктує, які довгі мають бути поли сорочок, та що хоче з віднадіків робити консерви, це тільки відірвані новини, що свідчать про господарську мобілізацію навіть таких взірцевих господинь, як німецькі. Правда там накидають їм згори спосіб господарювання, згідний з тим, чого вимагає рація стану німецької господарки. Але ми не займаємося тут режимом. Йде нам про те, що держава розуміє яку роль має ведення домашнього госпо-

дарства у відродженні рідної господарки і виражає це домашнє господарство до праці такими методами, що їх уважає за відповідні. Не інакше теж мету мала колишня акція Ганді, що хотів оборонитись перед господарською залежністю від чужих. Та там санкціями було патріотичне сумління.

Спеціальна господарська структура нашого народу висуває теж певні зобов'язання нашим господарям. Деякими сирівцями диспонуємо, інших не маємо. У певних ділянках можемо незалежитись від господарським оглядом від чужих і це накладає на нас зобов'язання. Амбіцією наших господинь мусить бути: достроїти своє господарство до тих напрямних, що доцільні для нашого народнього господарства. Уживати у домашньому господарстві того, чого вимагає від нас народне добро. Заступити одні речі другими, своїми. Звісно, в тому потребують наші господині відповідних конкретних вказівок. А такі вказівки можна дати тільки тоді, якщо знатимемо, які є потреби наших домашніх господарств. Матеріалом мусять послужити самі ж господині. Відповідні книжечки для записок може кожна охоча господиня дістати за посередництвом „Нової Хати“ з тим, що відішле по якимсь часі заповнені записками. Сподіємось, що охочі найдуться.

Пора уже вести своє господарство свідомо і такими дорогами, що є доцільні для домашнього і для загального добра. Не залишаймо нашого господарства на бистрих водах припадків!

Мгр. екон. Уляна Старосольська.

Соня Бей.

Великодні турки

Своєрідний вигляд села перед Великоднем знайдете скрізь по селах. Скрізь, де не загинула ще традиція, всякі святочні звичаї займають перше місце в релігійному обряді.

Один із таких звичаїв дуже дивних, мабуть дуже давніх, довелося мені бачити серед мазурів. Правдивим „elon“ Великодня є там так звані „турки“. Доводилося мені чути про них нерав, але не думала я, що цей звичай має таку велику традицію і таке значіння. Про „турків“

говорять зараз на початку великого посту. Є вони невичерпною темою для старших, молоді та дітей. Старші згадують, як то бувало за „їх молодих“ часів, молодь турбується вибором „турків“. А діти — звичайно як діти — підслухують і підглядають, щоб знати у чому справа.

Турки — це прибічна сторожа при гробі Христа. Звідки пішла ця назва — не знаємо. Має цей звичай щось спільного зо сторожею, що була при гробі Христа в Єрусалимі; ріжниця в тім, що єрусалимська

сторожа — це були вороги, а турки — сторожа прихильна, що боронить чести гробу.

Турків вибирають зпоміж молодих сільських хлопців. Є їх 15—20, а часом 30. Вибрані проголошують між собою „старшого“, що має за завдання вивчити їх потрібної муштри. „Старшим“ може бути хлопець, що відбув військову службу, бо муштра полягає на маршах, на зміні варти та „презентуванні зброї“.

Науку починають турки з початком великого посту. Вечерами, коли

господарським роботам кінець, лунає по селу барабан. При його ритмічних ударах машерує будуча великодна ревія, атракція і гордість села. Подивляла я іноді витревалість хлопців. Бували вечорі темні, холодні, часом дощеві, — але барабан гудів впродовж яких двох годин — турки виправляли.

Останній тиждень посту незвичайно гарячковий для турків, бо треба роздобути відповідний одяг. Головна річ у ньому це військовий крій і однаковий, умовлений колір, отже: чорний, синій, чи брунатний. Ті однострої випесичають звичайно по складах у місті і платять за це доволі багато. Важною частиною однострою є шапка. Роблять її турки самі, кожний собі, з колірної текстури, і прибірають їх рясно когутячим пір'ям та квітами. Шапка нагадує формою уланські чака колишнього „Варшавського Князівства“. Форма тих шапок та прикраси, незвичайно вибагливі — гордість турків. По шапці можна пізнати, чи хлопець-турок має дівчину-любку. Якщо на шапці багато квітів (звич. паперових), тоді в турка є дівчина; коли ж шапка на квіти вбога, турок з дівчиною у сварці, або й зовсім її не має. Буває іноді й таке, що хлопець взагалі відмовляється бути турком, бо в нього під ту пору нема дівчини, яка йому зробила би китицю до шапки.

Приходить до мене якось білява Анеля. В одній руці в неї кошик з яйцями, а у другій щось довге, таємничо прикрите. Анеля цілує мене в руку і паленіючи — простягає руку з кошиком:

— Це для пані... на свята...

Відмовлятися годі, тимбільше, що в неї напевно до мене якась особиста справа. Дякую за дарунок і оскільки її:

— Щож ти маєш там під хустиною?

— А... а.. Таке собі... Букет для турка“...

Розгортає ніяково: мозаїка барв, усі квіти світу, — а все те, повязане штудерно, творить високу китицю, що розгортається вгорі наче фонтана.

— Це певно для Франка? Алеж гарне!

— Де там гарне.... Я просила би пані, може б дали мені трошки свого „шпарагуса“, бо зеленого мало. Причипився хлопчисько: зроби і зроби“...

— А ти й не хотіла...

— Ну, певно, ще чого?



В Італії належить догляд немовлят до програми навчання жіночих шкіл. Ось молоді італійські дівчата приглядаються дітям у шпиталіку.

— Але зробила. І грошей мабуть видала.

— Та... видала. Дещо сама робила. Але оці конвалійки й оці жабині очка — Платковій Марисі дала зробити, бо сама не вмію.

Заповнюється сільська вулиця. На воротах газдині та господарі, за шибками вікон — дівочі голови: „Оце мій! Або — оце той, якого я хотіла б... То знов: „котрий із них?..“

Воскресна Неділя — це день тріумфу для турків. В повнім блеску своїх пишних одностроїв творять шпалір від престола до дверей. Стоять струнко, нерухомо. А коли „сумі“ кінець, виходять перед костел. Тут відбувається пописова дефіляда. З усіх довколишніх сіл машерують турки, партія за партією, що одна — то пишніша, що одна — то краща. При звуках марша обходять костел довкола. Лунає голос команди, міняються ряди двійок у чвірки, у вісімки, то знов у двійки. Старший пружить дебели груди і вимахує завзято шаблею: глядіть на мене всі!

На другий день кінчається обвязок турків. Вертаються до своїх хат, щоб святкувати з ріднею. Віддають однострої, а шапки манджуют на дно скринь, де лежать до

другого року. І хоч із турків ні сліду, то все ж на довгий час лишається кожний з хлопців „турком“. Імя це вимовляють завжди з відтінком деякої поваги.

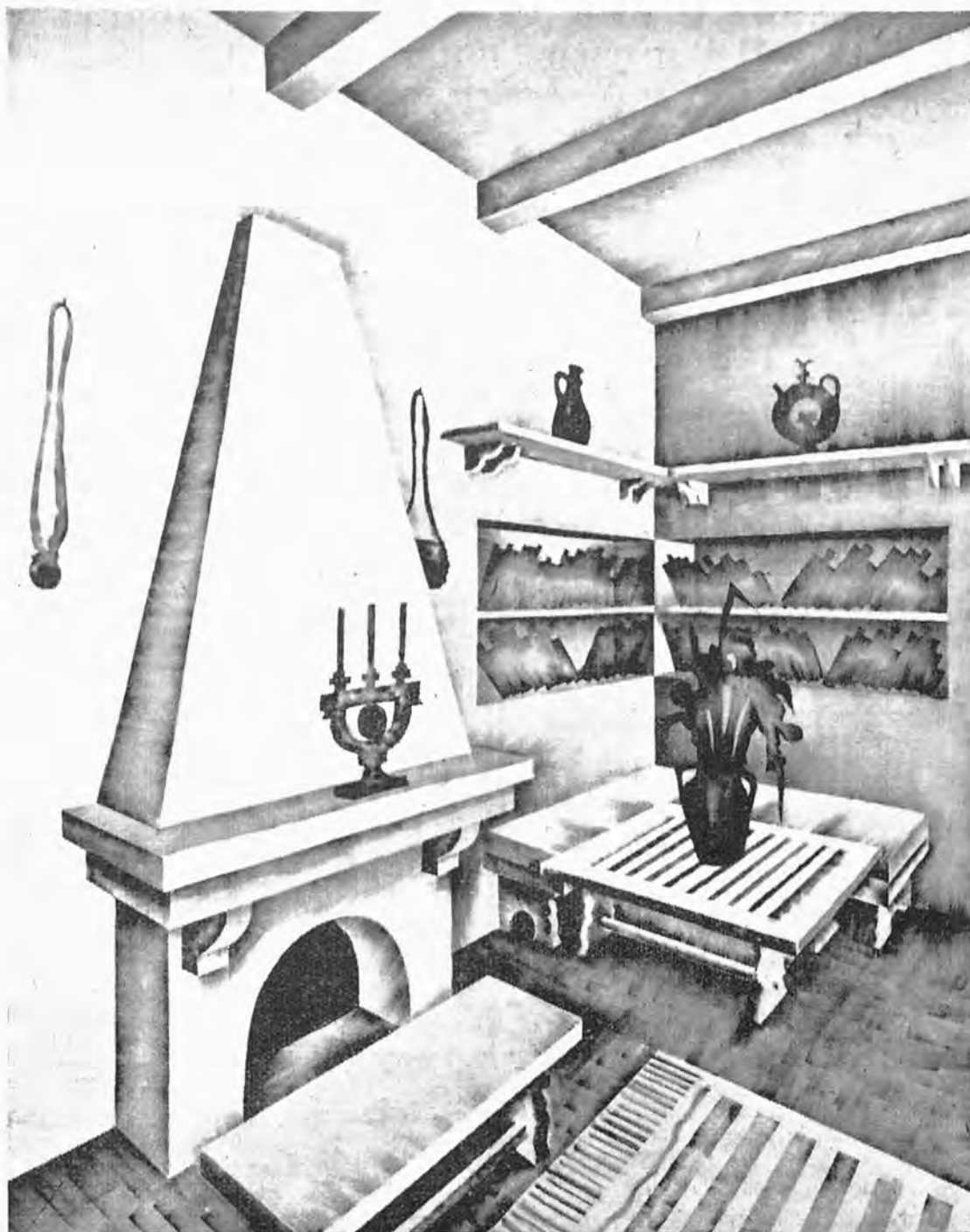
А накінець — кілька тижнів пізніше — улаштовують турки забаву. На вільному повітрі ставлять обширну долівку і підвищення для музик; запрошують гостей, а кожний з турків приводить свою дівчину. Забава протягається далеко за північ. В чистому весняному повітрі дзвонять цимбали, плаче скрипка, гуде барабан. Бубонять на підлозі ноги в такт польки, „шибра“, чи вальса. Як і всюди — так і тут — товпиться дітвора, підглядає, вчиться.

— А ти коли будеш турком? — питаю підростка.

— Не знаю, може вже на другий рік. Наш Міхал жениться і лишить мені шапку, то...

Турок не може бути жонатий, хіба, що „старший“.

Гляджу на танцюристів і думаю: „мабуть багатьом туркам не станути на другий рік при Божім Гробі під барвистим бальдахимом з пер і квітів. Але — будуть нові. Традиція села не гине“.



Гостинна кімната зо староукраїнським ватраном. Рис. Б. Николин.

люкеус, але просто духова потреба кожної культурної й інтелектуальної сім'ї.

Тут, як і в усіх інших кімнатах, можна випрацювати кольорову схему, добираючи оббиття лавок (ч. 3), лави перед ватраном (ч. 2) і тапчана, до загального кольориту килими на підлозі (ч. 9) і килима перед тапчаном.

При вибиранні матеріялу на столи, лави та крісла не тільки до цієї кімнати, але й до всіх інших, треба звернути увагу на те, щоб не був він надто полірований, радше матовий і не з магонію чи

з інших чужинних та непригожих до українського стилю столярських матеріалів.

У тій кімнаті є досить стінного місця для мальованих образів. Хоч мальовані образи як пейзажі, портрети чи натюр-морти не завжди годяться з народнім стилем, але ми влаштовуємо помешкання не виключно після вимог стилю, але й після наших особистих уподобань, тож тяжко вимагати від аматора мальовил, щоб вінні свої образи на стрих тільки тому, що вони не підходять стилем до українізованого помешкання.

Зрештою добре дібрані і дійсно мистецькі образи не вражатимуть ніде, а навпаки прикрашують і надають культурного вигляду цілому помешканню. Передусім треба вистерігатися банальних домашніх гаптів на стінах ненароднього і взагалі нестилевого характеру, в роді мальовил на чорному (!) оксамиті, таких же подушечок і т. д., що ними часто переладовані наші сальони.

Здалось би тут ще дещо сказати про освітлення та фотелі, але це така складна справа, що їй ми присвятимо окремі статті.

На городничі теми

Весняні роботи на квітнику

Б. На грядках давнього квітника деякі зимотривалі рослини розрослися дуже й треба з ними навесну зробити лад, прорідити їх, або пересадити та підсилити погноями. Лише цибулькових рослин не можна рухати навесну, бо не цвіли б цього року. Пересаджується їх після відцвіту, або ще ліпше щойно в серпні. Зате зимотривалі вогники (ф'юксії), ромеї, гвоздики первенці, ґрунтові королиці (хризантеми) можна прорідити й розмножити, розділюючи їх при корінні на кілька окремих рослин.

З початком квітня, оскільки нема вже сильніших приморозків, треба відкрити рожі. Все таки зразу перед вечором накривати їх чатинням або соломою для охорони перед нічним холодом, а навіть за дня перед надмірним сонцем, поки не привикнуть до повітря й світла. Землю, що ними були вкриті рожі розгорнути, листя попряпати, а землю довкола рож обережно обсапати та зрушити, щоб стала пухкіша. Довкола пня пенної рожі виробити в землі заглибину (т. зв. миску), щоб у ній задержувалась дощова вода. Куцеваті (й пнучі) рожі підгорнути в кіпчик обсапаною землею, а довкруги кіпчика вижолобити миску. Безпосередньо після відкриття рож треба їх підсилити плинним навозом (гноївкою), змішаним із водою у відношенні 1 л. гноївки на 25 л. води. Свіжо посаджених рож не можна підсилювати, поки не приймуться. Не вільно теж підсилювати погноями, коли гріє сонце, але вранці, ввечері або під дощ. Що 2-3 роки сиплемо під кожну рожу розлясованого вапна (50 грамів на 1 м²) і щойно тоді пересипуємо землю. Рідина вапна з водою (вапяне молоко) забезпечує рожі перед різними галапасами, якщо нею скропимо пень і всі гіляки свіжовідкритої навесну рожі.

Відкриті рожі обчистити, обтинаючи сухі, зчорнілі гильки аж до здорового місця. Крім цього слід теж притяти ті рожі навесну, лишавши на кожній гілці 2-3 очка. Всі тонкі, никлі гілочки обтяти в цілості. Лише пнучих рож не можна притинати, бо втратимо тоді великий відсоток квітів. Пнучим рожам обтинати лише самі сухі, або взагалі мертві й поломані гони.

Загальне правило, як обтяти а-

ти рожі, звучить: чим слабше росте гілка, тим більше слід її скоротити.

Пенні рожі, видобуті зпід зимової прослони лишити ще 3-4 дні без підпори. Привязати їх до паликів щойно тоді, коли самі вже дещо направляться, бо цілу зиму вони були пригнуті до землі. Привязувати й направляти обережно, щоб не зламати пня.



Пенні рожі садити так глибоко, як вони були посаджені в шкільці. (Гл. стаття авторки в ч. 8, 1938).

Того дня, або й давніші грядки, що на них ростуть різні зимотривалі рослини, треба навесну обережно перекопати, або висапати, щоб зрушити землю й винищити траву й бур'яни. Опісля, як треба, підсилити рослини плинними погноями й зарівняти поверхню грядки граблями.

Сапання відбувається так, що вдараємо землю вістрям сапи (звичайної) раз попри раз, при чому сапа не врізується так глибоко, як рискаль і тому воно для рослин безпечніше, як копання довкола них рискалем, який міг би попротинати коріння. Все таки й сапаючи слід це робити обережно, а при самій рослині зрушувати землю радше другим кінцем сапи, а саме її вилами. Коли рослини саджені в рядах, найвигідніше врудувати тяг-

нучою сапою, що водночас винищує хопту. Після висапання заграбати землю граблями, а під кущами можна її лишити незаграбаною. Всяке сміття й хопту дбайливо вибрати, щоб грядка виглядала оґрядно й чисто.

У квітні, коли земля вже доволі загріта, засівати насіння літніх і тривалих квіткових рослин на грядці.

Багато літніх квіткових рослин можна засівати прямо в ґрунт. Деякі з них не зносять пересаджування й такі сіємо прямо на цьому місці, де вони мають зацвісти (розетка, мак, матіоля, горошок, тощо). Однак більшість квіткових рослин розвивається краще, коли їх перше виплекати з насіння на окремій грядочці, де їх теж перепікується раз або два, а щойно пізніше пересаджується на місце призначення. Така особна грядочка носить у городницькій мові назву розсадника, бо на ній плекають розсаду. Вона звичайно десь на боці городу, або за хатою, на подвіррі, але ніколи серед квітника, на квітнику мусить водно панувати вірцевий лад і високий рівень естетичного смаку. Квітник — це готовий уже продукт у своєму найкращому вигляді й найвищому оформленні, а розсадник — це робітня, що в ній серед невгаваючої праці повно всюди наряддя, відпадків і всяких акцесорій, зв'язаних із приготуванням матеріалу до прикраси квітника.

Розсадник мусить бути захищений від півночі й заходу, та, якщо це можливе, легко похилений до півдня. Можна його захистити парканом або примістити під муром, а з другого боку поставити невисокий паркан із дощок.

Земля на розсаднику має бути родюча, але не слід її навозити на весну, хіба восени. А якщо цього не виконано, можна навести весною прогнилим компостом, або дрібним, добре прогнилим обірником.

На розсаднику сіяти насіння в ряди, а не метом. Не сіяти густо, засіяне насіння заборпати в землю граблями, нагортаючи на нього землю з обох боків кожного ряду, вважаючи, щоб насіння не загірбати заглибоко. Після засіву приклепати землю дощечкою, щоб свіжо зрушена земля не висихала скоро.

Боротьба з молями

Маємо найрізноманітніші роди молів, що з них кожний, тільки де-що відмінний, виряджує нам значні шкоди в вовняних матеріях, футрах, тапетах, збіжжі, кашах, муці, корку, дереві, а навіть є певний рід, що закрадається до пасік і винищує цілі гнізда пчіл.

Найчастіше однак стрічаємо той рід, що винищує нам вовняні матеріали, футра і тому про них буде передовсім мова. Належать вони до родини мотилів і підлягають цим самим способам і степеням розвою, якими й спричиняють нам власне ці великі шкоди.

Міль, що при світлі лампи літає і мигає нам в очах, не є зовсім у цій хвилині шкідливий, хочби навіть сів на килим чи футро. Мільна почварка — це власне безпосередній наш страшний нищитель і ворог. Почварка ця, що вилягається з яєчка, знаходить дуже добре підложжа для свого розвою в вовняних матеріях (бавовняні й полотняні їй не відповідають).

У вовняних матеріях чи футрах має вона забезпечене тепле місце і стинає волоски цього матеріалу, як коса траву, а в висліді маємо ми дірку коло дірки у килимі, чи суконці. Із стятих волосків пряде собі цей хробачок затишну хатку, що в ній перебуває і росте. Маємо тоді т. зв. куклу.

У той спосіб поступають всі інші роди мотилів, вибираючи собі матеріал, що їм найбільше відповідає і цією роботою, конечною для їх фізичного розвою, спричинюють нам меншу, чи більшу шкоду.

Кукла моля дозріває і перемінюється впродовж 14-16 днів у добре знамого нам літаючого моля. Як уже вище згадувало, цей міль не є вже шкідливий. Але стає шкідником через те, що складає у майбутньому яєчка, що з них вилягаються нові наші вороги.

ЯК НИЩИТИ МОЛІ

Передовсім нищити ці літаючі молі, щоб не допустити до складання яєчок у матеріях.

Найбільше грізний час, що в ньому можуть нам молі поробити шкоди, це весна — літо. Тому то з весною мусимо забезпечитися перед ними.

Річч, що ми їх літом не вживаємо — футра, светери, вовняні панчохи і т. д. треба належно підготувати до сховку.

Футра добре потріпати, зчистити щіткою, мацаючи її в терпентині. Добре є зложити десь до щільного куфра, пересинаючи нафталіною. Нафталіна має прикрий запах, що його не кожний зносить, тому замість нафталіни, добре є розпустити кусник камфори у терпентині, мацати паски з газет і перекладати футро. Окрім цього є в торгівлі різні порошки „антімоль” і т. д.

Дуже добрі є паперові мішки т. зв. „мольмор”, що їх можна дістати в дрогеріях. Цей мішок із спеціального паперу, отвиряється вгору. Туди вкладається футро на вішаку. Унутрі є мішочок із спеціальним порошком, що по якимсь часі вивітрює, але кількість його вистачає менш-більш на ціле літо.

Дрібні річч, як светери, панчохи, шалики, вприти, опісля поступати так само, як із футрами. Дуже добре є зложити їх на дно такого мішка.

На меблі, килими, постіль годиться — сірчан заліза у порошок. Порошком цим натирати меблі, покриті вовняним матеріалом тоді, коли виїздимо на літо, а вони залишаються, нерухомі й неживані на довгий час. Опісля прикрити спеціальними покрівцями, або звичайними старими простиралами.

Рідше, але часами трапляються молі в муці й кашах. У цьому випадку вже продукту ми не врятуємо. Мусимо його викинути, але забезпечитись, щоби другий продукт не знищили молі.

Голим оком ми навіть не можемо відразу пізнати, чи в даній муці є молі. Треба ножем зробити собі на стільниці добре убитий і вигладжений квадрат з муки і залишити на хвилю. Опісля при добрім освітленні побачимо, що мука збурена і рухається. Місце, що в ньому ми переховували цю муку, чи крупу, треба видезинфікувати. Якщо це є пака, чи шуфляда в шафі, то треба все вишурувати водою з содою, опісля висіркувати.

Комору сіркуємо в цей спосіб: на простір 10 м³, беремо 0.50 кг. сірки, або сіркового цвіту. Всипати до бляшаного начиння, зо споду дати 2-3 смоляки, уставити на цеглах у коморі, харчі винести, добре ущілювати вікно, запалити смоляки і залишити на 12 годин. Опісля добре вивітрити. Добре також є вимастити шафу, чи скриню

формаліною. Взяти на патишок вати, чи пендзель і раз коло разу мастити. У той спосіб переведена дезинфекція забере всі зародки молів, а даліше провітрювання і чистота не допустить до подібної катастрофи.



МІКА

Капелюхи,

рукавички

квіти,

Львів, вул. Пекарська 1а.

НАША ГАРДЕРОБА.

Перегляньмо нашу шафу; саме відповідний час. Дещо зимового треба відложити, а літні речі витягнути на денне світло. Тому разом із убранням провітрюємо нашу шафу.

Чи вона вигідна? Багато шаф має ще старомодні вішала рядком. На них можна вішати сукню за вішалце. Сукня витягається і мнеться. Всі вже знаємо, що дбайливо вдержана сукня повинна висіти на вішаку. Отже тому таку шафу треба переробити. Це не так трудно. Вийняти оба ряди вішал (вони нам можуть придатися в іншому місці) і на місце їх вставити один грубий дерев'яний дрючок, гарно обтесаний і запущений. На ньому можна вигідно вішати вішаки. Але пам'ятати, щоб дрючок був сильний! Бо від невеликого вже тягару він угнеться. Можна би й вставити мосяжний, або ніклевий, але в стару шафу не оплатиться вкладати таку солідну річ.

А тепер ще про вішаки. Які вони в нас? Звичайно дерев'яні. Але в формі їх є певна різниця. Не вистачить, щоб рама його було гнуче. Треба щоб посередині мало підвищення, саме в тому місці, де в сукні припадає наша шия. Тоді виріз суколки обхоплює це підвищення кругло й не тягнеться як при звичайних вішаках, де опирається тільки на металевому гачку. Взагалі цей металевий гачок! Дуже часто брудить сукні, особливо білі комірчики при них. Чи не краще обвинити його шовковою шматкою? Можна й обвинити цілий вішак, особливо той, що призначений для нашої шовкової сукні. Дуже добре послужать нам, до цього непотрібні вже холявки шовкових панчів.

Вішаки на чоловічі вбрання ще складніші. Оце підвищення при ший тут необхідне. Окрім того ще мають довші поперечки на штани. Штани завішувати звичайно посередині.

Дбайливо упорядкована шафа допоможе нам удержувати в порядку наше вбрання.

Форми для всіх



Ч. 963. Вбраннячко для хлопчика, 4 до 6 літ, вовняні штанина й зефірові блюзочка.

Форму можна дістати у величині 4 до 6 літ.

Як кроїти вбраннячко?

Примірити форму до хлопчика, що для нього призначена. Якщо зайшла б потреба вкоротити чи продовжити форму, треба це робити по середині, а не на краю. Справлену форму розложити на подвійно зложений ма-

теріял, примітити шильками, щоб не сунувся й викроювати за формою. Форму виключає 1 см. па шви.

Як шити блюзочку?

1. Заложити на папері блюзочку складки й застебнувати, як пазнач во на формі.
2. Зафастригувати й зішити боки й рамена блюзочки.
3. Викінчити розріз на переді блюзочки.
4. На лівім полі блюзочки зробити дірки (обміткою) на правій пришити гудзики.
5. Зішити комір і пришити до блюзки.
6. Зішити рукави.
7. Прифастригувати рукави, наддаючи вгорі, спробувати чи добре лежать й пришити машиною.
8. Долину блюзочки викінчити рубцем широким на 1 см. застебнуючи його машиною.

Як шити штанина?

1. Нафастригувати й зішити бічні шви штанин.
2. Зішити штанина до купи, донасовуючи значки.
3. Зішити шитки на горі штанин.
4. Викінчити на переді розріз й зробити дірки до застебнування.
5. Вгорі з лівої сторони, викінчити штанина листвою.
6. Долину штанин викінчити ручко, загинаючи рубець.
7. Вгорі штанин зробити дірки, щоб можна штанина припинати до блюзки.
8. До блюзочки у відповідних місцях пришити гудзики.
9. У блюзочці з лівої сторони, у місці де пришивають гудзики, пришити листву, щоб гудзики сильніше держались.

Львів і провесна

Кожний сезон має свої спеціальності. Зима — спігову романтику, лецата, карнавал; весна — чар першої зелені, піст, Великдень.

Хочу писати про весну, а хоч би тільки про провесну, про весняні імпрези та клопоти — а на дворі сніг. Хоч лишні про лецата, та зимові настрої! Сніг у зимі — це радість для кожного, що має пару дощок та кійків, але тепер сніг криє зелені пупянки, морозить весняні мрії та гасить добрий настрій. Придався б він пераз зимою, а він — поганий спізнюється!

Наробив сніг багато бешкету у наших звичаях. Бо то на весну — загірє сонечко і зразу виринають важні справи, звязані з новими, весняними костюмами. Так обрид вже зимовий плащ і маніяте відложені у шафі сукині та черевички! Та ці приємні весняні клопоти мусимо відложити. Навіть ревія „української моди“, така нова, повна можливостей і обіцянок на ті „зимового краєвиду“, хоч притягає нас, але не викликала ще такої „гарячки“, що обгорнула б нас при перших проміннях сонця.

Час провесни, без огляду на погоду, це час приготувань до Великодня, до весни і до літа. Товариські звязки неперервані. Відпочиваємо по карнавалі, по-стимо, готуємось до Свят. Але не спочиваємо зовсім. Імпрез усяких подостатком. У березні Шевченківські концерти. Передовсім святкують їх школи, а багато з нас звязані з ними. Усе виступають там знайомі, свояки, або цікавимось життям даної школи. Давніше кожна школа святкувала окремо. Концертів було безліч, але через те може програми не зовсім і не все добірні. Тепер „мода“ на спільні концерти кількох шкіл до спілки. Добре на тому виходять школи і самі програми, бо зпоміж усіх можливих точок програми вибирають найкращі. Не всіх цікавлять шкільні концерти, але на тому теж не кінець імпрез.

Незвичайно цікавий цикл рефератів про Полісся та й сама поліська вистава збирали все досить публіки, що цікавиться цією таємничою та прекрасною частиною нашого краю. Треба думати, що поліські імпрези викликали не

тільки таке поверхове зацікавлення, але що викликають вони охоту глибше й докладніше, а може навіть безпосередньо познайомитися з Поліссям. Жде там нас на поліських водах не одно чудове переживання та цікава пригода.

Але весна це саме сезон усяких вистав, отже поліська вистава не одинок. Треба відмітити фотографічну виставу, що саме отворена у салях музею ім. Шевченка, яка дає перегляд творів найкращих наших світлиців. Друга вистава, що цікавить спеціально любителів мистецтва, це мистця Перебийноса з Парижа, яка відкрита у Національному Музеї.

А рівночасно з тим у Молодій Громаді щотижня збираються члени товариства та клубу, як теж запрошені гості, та вислухують цікавих рефератів, провадять не менше цікаві дискусії, оглядають фільми і т. п. Зрештою і щоденно „Молода Громада“ не порожня. Збирає там людей брідж, охота поговорити, а теж і цікаві журнали.

Поміж рядом імпрез, драматичних картин і т. п., що їх не поскупила нам ця весна, особливо одна стрінулася з найбільш ріжпородними оцінками. Одні захоплені, інші тільки вдоволені, а ще інші розчаровані. Це „День у таборі“. Це були картини з таборового життя. Картини виведені не артистами-мистцями, а самими таборовиками, не мали претенсій на якусь мистецьку імпрезу. Звідси теж критика тих, хто тільки очікував якихсь мистецьких емоцій. Але зате всі ті, що їх вяже з таборовим життям нітка споминів чи сподівань, найшли у цій виставі багато милих вражень. Малі таборовики, що чулись на сцені як у таборі — як це замітив рецензент „Діла“ — мусіли подобатись у своїх строях: їдунки, метелика, сокири, хліба, чи хочби „ми на сміття“, що здається перший раз в історії світа знайшлася на театральних дошках. Особливо добре вийшла теж весела деклямація про мандрівку сама по собі дуже дотепна. Війми з таборової ватри теж подобалися публіці, а особливо „куплет“ „Серце Івасю“. Деклямації, співи, а особливо залізничка, що переїхала по сцені — стрічалися з оплесками глядачів — великих і малих, — прихильників таборового життя. Шкода тільки, що треба було так багато зчеркнути з наміченої програми.

Ця остання імпреза пригадала нам, що мимо снігу треба всетаки готуватись до літа.

Так „веснуємо“ — у Львові. Подібно багато, але всетаки на настроях затаїла прикро весняна негода. Та навігь сонце не розвіяло б важких хмар, що нависають над нами. Усі думають про те, що літом може не буде уже своєї площі. Невже дійсно відберуть можливість разом із молодію цілого світа плекати спортові гри і вправи? Невже дійсно не буде свят на площі „Сокола Батька“, спортових змагань, Свята Молоді і других, тільки тому, що не буде самої площі? Важким питанням у наших серцях — справа площі „Сокола Батька“.



Ч. 964. Вишивана сукня з ясного крепоу або шовку до прашки. Матеріалу потрібно для II. величини, 4,35 цм, широкого на 80 цм. Буковинський квітчастий взір примінений у різних місцях.

Форму можна дістати в двох величинах.

Виміри для форми:	I	II
Обєм горішній:	90 цм	96 цм
Обєм у бедрах	100 цм	105 цм

СКЛАДОВІ ЧАСТИНИ ФОРМИ.

- Ч. 1. Перід спідниці (половина)
- Ч. 2. Зад спідниці (половина)
- Ч. 3. Перід блузки (половина)
- Ч. 4. Бік блузки цілий
- Ч. 5. Пояс (половина)
- Ч. 6. Плечі блузки (половина)
- Ч. 7. Рукав
- Ч. 8. Маншетик

ЯК КРОЇТИ СУКОНКУ?

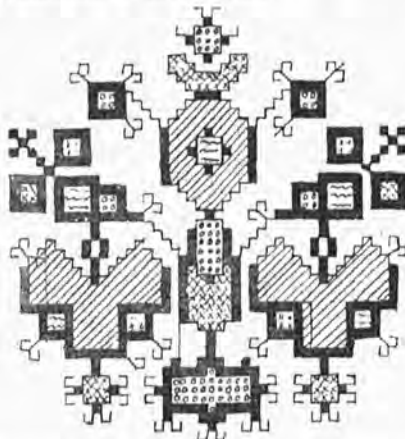
Зложити матеріал вишир удвоє і приложити до нього частини 1, 5, 7 і 8. Потім зложити його вздовж удвоє і

приложити частини 2, 3, 4 і 6. Чи, 2, 3 і 6 прикладати до загину матеріалу. Через вузкий матеріал треба ч. 2 нашити. На долішній рубець додати матеріалу.

Форму приложити до своєї особи й поправити, коли щось не годиться. Скорочувати чи продовжувати все по середині, а пікоди на краю. Заки знімеш форму з матеріалу, треба перенести з неї на матеріал усі значки, що знаходяться на формі.

ЯК ШИТИ СУКОНКУ?

1. Зшити обі частини переду спідниці.
2. Так само поступити з задом спідниці й сполучити обі частини бічними швами. Вгорі збоку лишити розпір й викінчити його.
3. Вишити мотив буковинський на спідниці, та на передній частині блузки.
4. Нашити передню частину блузки на обі бічні, що їх треба вгорі приморщити, як зазначено на формі.
5. Вишити мотив на кінцях пояса і прикріпити протилежні кінці до частини ч. 3.
6. Перід і плечі сполучити бічними швами, лишаючи збоку розпір, там де також є в спідниці. Рамена плечей треба придержати.
7. Виріз біля ший викінчити скісним кусником матеріалу.
8. Край наложеного переду можна викінчити колірним стібом.
9. Виконати вишивку на рукаві й зашити рукав бічним швом.
10. Долішній край рукава обхопити маншетиком. Вгорі приморщити рукав у місці, поданому на формі. Всадити до пахи.
11. Слідкуючи за знаками на формі, наложити станик на спідницю. Зайвий матеріал зсоду треба викроїти.
12. Долішній рубець викінчити зашиванкою (може бути й колірова).
13. Ззаду вгорі викінчити розпір гудзиками й петельками.



Буковинський взір до сукні. Краски: о о помаранчева, х х синя, „ „ зелена, — — червона, / / золотиста.

СПРАВЛЕННЯ ПОХИБКИ.

Від Редакції: В попередньому числі на 8. ст. в статті „На городничі теми“ вкралася помилка в підписі рисунків, а саме: під першим рисунком має бути підпис: „Як садити кущеву рожу“, а під другим: „Як забезпечити рожу перед зимою“.

У тексті городничого poradnika появились оттакі друкарські охибки: Замісь Begonia semper florens має бути Begonia semperflorens. Замісь „Pelargonium zonal „Meteor“ має бути: Pelargonium zonale „Meteor“.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту



Елегантна костюмова блузка з білого креп-мату.

На весняне сонц

Минула зима і знов клопіт із весняним одягом. В ясний день, що ненадійно заблистить по вчорашнім дощі, почуваємо себе зовсім зле у зимовому плащі чи наднищеному футрі. Усі браки у одінні яскраво вражають, бо мабуть немає більше недискретного зору від соняшного проміння у весняний ясний день. І тоді відружово хочемо направити ці недостаті, шукаємо у скрині за якимсь шаликом чи капелюшком, щоб бодай доривочно вмовити у себе, що виглядаємо всеж таки трохи по весняному. Але рівночасно вирінає поважне питання весняного одягу. Переглядаємо минулорічні річі і нові журнали. Плащ треба скоротити і якщо він спортовий, то може дальше нам послужити, бо у цьогорічній весняній сезоні нема засадничих змін у крою. Переважає крій англійський, вільний, майже мужеський. Матеріяли пере-

тичні різнобарвними нитками у зазначену широку клітку, пружки поперечні або й несиметричні різнобарвні плями. Якщо волимо французький крій, тоді можемо знаменито переробити немодний плащ. Бо наймодніший зразок французького плаща це накидка, що нагадує давні плащикові сукні, а саме гладкий фасон до стану або з рівними плечима, що свободно розходяться на переді і відслонює суконку. Новістю у таких плащі є контраст красок. Темно-гранатовий плащ комбінуємо з крокодиловою або малинковою суконкою, чорний із волошковою, або туркусовою, брунатний із ясноголубою або брудножовтою. До того добираємо капелюшок, рукавички, черевики і торбинку і не дуже великим коштом, а трохи більшим вкладом фантазії виглядаємо, як витяті з... „Die Dame“.

Попри плащі дуже модні є на

весну костюми. І то в різних фасонах — мужеський, спортовий, класично втятий, вільний англійський, французький і фантазійно комбінований. Спідничка коротка гладка, поширена долиною складками або дзвонами. Характеристичні є викінчення широким стібом в англійських костюмах. Французький і фантазійний крій дає усякі можливості. Короткі жакети-болерка імітують еспанський стиль, довгі приляглі жакети з видовженим задом та заокругленими полами нагадують давно уживані амазонки, інші відтяти в стані мають скісно скроєні баскіни, що сильно обхоплюють силуетку якби у вузький футерал і глибоко викроєний перед відслонює пухку кучеряву білину старомодного жаботу. Одним словом, що хто хоче і може. Я радила б всеж таки порядний, солідний костюм із англійської вовни у спортовому крою і до того кругленький капелюшок. Або гладкий англійський костюм до стану з наймоднішої темної вовни у білі пружки, а до того гарну, темну панаму на голову. Одна біда у теперішній моді, що так багато кладе ваги на дрібниці, як рукавички, торбинки, шалики і черевики. Тому то краще справити скромний костюм, але за те постаратися про ті додатки, що в сумі дають такий великий ефект. О



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі

поручає

„ДІМ МОДИ“
ЛЬВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.

Кооператива „Українське Народне Мистецтво” у Львові

підготовляє

РЕВІЮ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ

на 8. травня

у салі театру Ріжнородностей!

Показ передбачує:

одяг із самотканів

моделі вишивані

сукні стилізовані

виконані в робітні „Труду” після проектів наших мисткинь.



Хто захоплюється білим мереживом?
Тому подобається ця вечірня сукня
з комірцем і рукавичками.



Ось цікава спроба сукні з самоткану. Спідничка й жакет виконані з білої скатерті з широкими тканими краями. Власниця: п. Євгенія Костів, Стрий.

МЕШКАНЕВИЙ ПОРАДНИК.

1. Прошу написати які і чи є модні дзеркала в сальоні? **Ірина К.**

1. Дзеркал тепер у помешканні вішають якнайменше. Приписово властиво повинно дзеркало бути в передпокою, де потребуємо його перед виходом і в спальні для причісування. Хто не має спальні, напр. коли урядився тапчанами, то примістить дзеркало в купальні.

Отже дзеркало сталося тепер уже ужитковим, а не декоративним предметом. Коли бажаєте повісити щось на стіні, краще купіть гарний килим або образ.

2. Дуже мені подобаються статті й проекти М. Чапельської для українського помешкання. Та авторка зазначає всюди, що хату цю треба нову будувати. В нас мало є таких охочих. Чи не краще було б подати проект українізації для побудованої вже хати? А що з старшими меблями робити? Не викинеш їх! Здається й для них повинен бути якийсь спосіб українізації.

Слава Н.

2. Перший ваш закид слушний. Дійсно мало хто може зовсім переіначити хату, після проектів М. Чапельської. Та є такі люди, що будують хату, або мають такий намір. Тоді могли б собі її урядити після її вказівок, а коли не цілу, то бодай одну кімнату.

Щодо другого вашого бажання, то візьмемо його під увагу. М. Чапельська подає ще проект на гостинну кімнату й її українська хата вже закінчена. Пізніше попрохаємо її попрацювати над старшими помешканнями.



І для дітей змінюється мода. Цього року будуть модні шкоцькі сукночки з червоними фартушками.

**журнали, взори до
ручних робіт, крої,
манекіни**

поруває

Р. ЛЯНДАВ

Львів, вул. Чарнецького ч. 3.

НЕМИЛИЙ ЗАПАХ

знищеної або альпакової
столової застави

усуває посріблюванням
із 5-літньою запорукою

ГАЛЬВАНОПЛЯТЕР

Львів, ул. КОПЕРНИКА ч. 14.



СПЕЦІАЛІСТ КОРСЕТІВ

Герман ПІЗЕН

повідомляє

що перенісся з пасажу Миколая

до давнього льокалю

при вул. Ягайлонській ч. 4

і поручає найновіші креації

КОРСЕТІВ, КОРСЕЛЕТІВ І НАГРУДНИКІВ
у великому виборі.



Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні!



Гарна літня суконка виплетена з колірної льняної нитки.



ПРИМІНЕННЯ ВИШИВКИ.

На цій сторінці подаємо цікаві примінення великого хрестикового взору до нашого вбрання. Взір цей у цілості нарисований у ч. 3 „Нової Хати“ на окладинці. Але такий важкий і широкий гуді перенести в цілості на суконку, тому вибираємо з нього поодинокі мотиви.

Ч. 1. Гладка сукня з білої вовни. Вишивка виконана чорним хрестиком на раменах і рукавах в долині. Як узір

послужила галузка з правого боку вгору.

Ч. 2. Полотняна блузка, пошита доволі обтисло. Вся її прикраса це простенький орнамент, поданий поруч. Може бути виконаний у чорній або якійсь іншій одній красці.

Ч. 3. Елегантна сукня з темного шовку або оксамиту. Вишивка примінена на відворотах кишень у формі трикутничків. Може бути виконана золотом або

якоюсь контрастовою краскою. Трикутний мотив з лівого боку в долині.

Як боротися зо шкідниками вазонових рослин

повчить вас книжка

О. Бережницької-Будзової

КВІТИ, ПРИКРАСИ НАШИХ ВІКОН
І БАЛЬКОНІВ

Коштує 1.— зл., з пересилкою 1.20 зл.

Замовляти: „Нова Хата“, Львів,
вул. Ходкевича ч. 9.



Ніжні імпріме

Ч. 1. Майже всі літні сукні мають злегка піднесений стан зпереду. Тут видовжується він у вузький язик, що майже сягає до вирізу.

Ч. 2. Ця дрібноквітчаста суконка має зпереду трохи підвищену спідничку. Цілою прикрасою є ряд закладок на стінку.

Ч. 3. Трапляються вже й багатші кльози при сукнях. Ось зразок шовкової візитової сукні, що теж підвищена зпереду. На раменах металеві кліпси.

Волічка у великому виборі в крамниці У.Н.М. вул.Косцюшка 1



Широкі кльози

Ч. 4. Сукня цього літа є широка, повінна. Ось зграбна молодеча суконка з лабатою імпріме. Широкий комір із мережива та оксамитний пояс доповнюють її.

Ч. 2. Ця літня суконка скроєна не-наче на спортовий лад, коли глянути на виріз при ший та маншети. Але широка спідничка придає їй чару жіночости.

Ч. 3. Елегантна літня суконка, призначена для струнких пань. Біле фініо з ришками поширює постать зпереду, а морщені рукави в раменах.

ТАСЬМИ ДО БІЛЛЯ

ГУДЗИКИ ДО БІЛЛЯ

ГУМКИ

НАПЕРСТКИ

купуєте в крамниці „У. Н. М.“, Львів, вул. Косцюшка 1.



Широкі пояси.

Ч. 1. Літні костюмики з поперечного імпріме; які ж вони гарні були б із нашої мальованки! Ось гладкий модель-суконка й до нього короткий жакетик, застібнутий темними гудзиками.

Ч. 2. А скільки молодечого чару має собі ця легка сукня! Ясне імпріме в чорні цвітки послужило за матеріял, до цього чорний пояс. Уся прикраса, це широкі закладки на рукавах.

Ч. 3. Вертається до моди узориста жоржета. Вона така легка й повійна! На гранатовому споді прегарно відбиває гранатова жоржета з білим узором.

На весну й літо

**дамські плащі
й костюми**

та великий вибір вовняних, шовкових і полотняних матеріялів, на дамські й мужські строї — поручає

Мечислав Залєський

Львів, пл. Марійська 10.

Тел. 200-53.



Літні комплекти.

Ч. 1. Трохи змінились від торік. Передовсім коротші жакети; це бачимо вже при першому моделі. Легка цегляста вовна у двох відтінках послужила за матеріял. Сукня має короткі рукавиці темнішої краски.

Ч. 2. Літні костюмики мають спортовий крій. Гладка суконка, поширена зпереду трьома складками. Жакетик короткий, прилягаючий.

Ч. 3. Оця гладка шовкова суконка доповнена знову невеличким болерком. Пояс із колірної шкіри.

Смуток з лиця розвіє вам свідомість,
що забезпечує майбутність своїх дітей ощадностями,
складаними

в Земельнім Банку Гіпотечнім
у Львові, вул. Словацького 14
(Філія: Станиславів, вул. Собіського 11)



До школи й бюро.

Ч. 1. Простенька, але елегантна суконка з гранатової, легкої вовни. Вся прикраса це білі коронкові ришки, закінчені гранатовою обміткою.

Ч. 2. Вовняна сіра суконка в ясну kratу. Широкий сірий пояс із одностайного матеріалу.

Ч. 3. Дуже гарно піднесений стан у цієї дрібноквітчастої суконки. Пояс із двох красок, відповідних до тла, вирізується в станик. Кльош широкий.

Ч. 4. Гладка спортова суконка з крепону. Вгорі прикрашена скісними закладками, що повторюються й на плечах.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.
Знамениті в смаку поживні, дешеві.



Гострі вирізи

Ч. 1. Грубоквітчасті імпріме не вимагають уже прикрас. І тут бачимо вузенький пояс і листву при вирізі з одностайного матеріялу.

Ч. 2. Зелена шовкова суконка має оригінальний завиваний пояс із того матеріялу, вишитий у темніші горошки. Біля шиї ришка з жовтою коронки.

Ч. 3. До костюмових спідниць модні вовняні колірні блузки. Ось модель вишневої краски, при шиї викінчений у зубці.



Пічниця

М'ясний стравопис

Снід. Юшка з городини. Теляча грудинка начинювана, м'ята картопля. Зелена салата з цитринним соком. Коржик із мармелядою.

Вечеря. Салата з редькиви й цибулі. Разовий хліб із маслом. Чай.

Пісний стравопис

Обід. Кваскова юшка з грибами. Французький омлет із шинатом, м'ята картопля. Лакоминка з сира.

Вечеря. Печена картопля з маслом. Салата з прирізу й петрушки. Чай.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.



„П Л А С Т“

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПОКАЗ Ч. 7.

Французькі лазанки:

Потрібно: $\frac{1}{8}$ л сметани, $\frac{1}{2}$ л молока, 4 жовтка, 12 дека муки, сіль, 4 білка, 4 дека грибів, перець, вода, $\frac{1}{8}$ л сметани, 3 дека муки.

Розбити жовтка зо сметаною й молоком. Вбити піну з білків. Вимішати всі складники. Смажити досить грубі налисники. Покроїти в кістку, як на лазанки. Гриби зварити, посікти. Вивар із грибів заправити сметаною з мукою. Лазанки вимішати з грибами, залляти частиною підливи, запекти.

Різотто з яриною.

Потрібно: 25 дека рижу, 2 рази тільки води, сіль, 20 дека ярини мішаної, води, 3 дека масла, 2 дека цибулі, сіль, перець.

Зварити риж на сипко. Ярини стерти на терці від ярини, зварити. Вимішати з рижом. Цибулю зружати на говці. Вимішати всі складники разом, доправити, вилжити на огнетривалій полумисок, залляти якоїнебудь підливою (хріновою, помідоровою), запекти.

Салатка з прирізу й петрушки

Потрібно: 2 великі вязанки прирізу, 1 вязанка зеленої петрушки, 20 дека свіжої доброї сметани, сіль.

Приріз і петрушку перебрати, сполоскати і лишити, нехай скапає. Посікти дрібно, вимішати, злегка посолити й залляти сметаною. Подати з м'ятою картоплею.

ПІДЛИВИ ДО М'ЯСА.

Підливи до м'яса оживляють дуже одоманітність м'ясного стола. Добре відомі майонези й татарські варто перекинути новинками, що здебільшого походять із Америки. Це підливи, що в їх склад входять яблука, й інші ярини.

Підлива з фасолі. Звичайну білу фасолю зварити, перетерти через сито і втерти з оцтом, оливою і дрібною солю. Посипати січеним прирізом, або тертим хрінном.

Підлива з прирізу. Перетерти через сито з жовтка, зварені на твердо. Втерти їх із 4 ложками найкращої оливи, додати оцту, солю, січеного прирізу і білків.

Хрін із яблуками. Втерти на терці кілька яблук, додати сок із цитрини, трохи цукру і тертого хрону.

Лакоминка з сира

Потрібно: 6 дкг. масла, 2 жовтка, 7 дкг. цукру, 25 дкг. сира, чверть ліски ванілі, 2 кістки цукру, 2 гіркі міддаль, цитринова шкірка, 3 білка, 2 дкг. баробазної муки.

Втерти ванілію між двома кістками цукру, міддаль посікти, втерти шкірку з пів цитрини, перетерти сир через сито і приготувати форму. Масло втерти на піну, і втерати, додаючи жовтка і цукор аж буде пухка маса. Додати перетертий сир і приправи, втерти разом. Вбити шум із білків. Вимішати, висипати картопляну муку й добре все вимішати нахорою. Вложити до тортиниці вимашеної і висипаної булочною і спекти в добре вигрітій, але не за гарячій руці. Коли простигне, вишпати, посипати ванілевим цукром, або прикрасити конфітурою, що сканала.

Ванілевий крем.

Потрібно: 1 яйце, 12 дека цукру-мучки, чверть ліски ванілі, 2 кістки цукру, пів л. кремової сметанки, 1 дкг. желатини, 3 столові ложки окропу.

Пересіяти цукор-мучку, щоб не було грудок. Втерти ванілію між двома кістками цукру. Желатину сполоскати в зимній воді, залити окропом і поставити на пару, мішаючи, щоб розпустилась. Приладити форму на крем, сполоскати зимною водою й обесипати цукром-мучкою в середині. Втерти жовток із частиною цукру й ванілією. Вбити сметанку в зимному місці. Вбити шум із білків. До жовтка додати сметанку, шум і мішати легко, висипавши цукор-мучку. Потім вляти тонкою струєю желатину і вбивати, аж крем почне густіти. Вилляти до форми. В літі можна додати ягід.



ЛЮКСУСОВИЙ
КРЕМ
ДО КОЛЬОРОВОГО
ВЗУТТЯ



ЕЛЕГАНТ

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ

Окрім передсвяткового показу відбули ми ще один, надипрограмовий. Його погодилась влаштувати п. **Наталя Пилипчак**, абсолюентка ріллічного семінара в Ялівці коло Бучача П. Пилипчак нещодавно закінчила свою науку й окрім п. Гаврих являється другою молодію фаховою силою в тій ділянці.

Вечір був теж присвячений святочному печиву з огляду на сезон. Як перше продемонструвала п. Пилипчак великодній сирник у двох видах, із крижким сподом і без. Потім із білків, що залишились від сирника, виконала тісточка з гурешьких оріхів, що мали в печі лише засушитись. Вкінці, коли те все неклось, показала як ладити непечений торт із масла, мелених оріхів, помаранчі й цитрини, перекладений бішконтами.

Учасниці розпитували референтку про її школу та умовини праці.

Черговий показ почнеться аж по святах П. Наталя Гаврих розкаже дня 5. травня про боротьбу з молями й раціональне прятання.

З нашого досвіду.

(Проводить Наталя Гаврих)

1. Прошу порадити мені, як чистити посудину по оселедях, щоб не було запаху.

Ольга П.

1. Начиння по оселедях треба обмити наперед у зимній воді.

Опісля у воді з милом, сполоскати у воді легко заквашений оцтом.

П. На свята подала я борщ у чашках. Помимо того, що мав дуже гарну краску в кухні, на столі потемнів. Чому це так?

П. Борщ мусів бути варений в залізній, чи бляшаній посудині, так що по якимсь часі стратив знов краску. Борщу по забарвленні червоним буряком не можна заварювати.

Людмила Бурачинська.

Р

ЧОТИРОКУТНИКУ

смерті

З МОГО ДНЕВНИКА.

Один із них, колишній полковник, внаві навколівши й заридав: „Господе, за що оставив мя еси?“ На це приблизився до нього священник із хрестом у руці, дав йому поцілувати хрест і старався його підтримувати. Большевики вияснили це, як демонстрацію проти розказів Чеки, увязнили священника й пізніше розстріляли.

12. квітня. Вже двічі змінювала я з родиною Т. помешкання. Нас просто з помешкання викидали й ми мусіли шукати другого. Діставали цілком порожні кімнати, або з якимсь канцелярським приладдям. Спимо одягнені на голих столах. Коли я сьогодні вернулася додому, сказала мені п. Т., щоб я у власному інтересі переночувала в іншому місці, бо була тут большевицька комісія, докладно оглянула документи і має ще прийти. Окрім своєї легітимачії Червоного Хреста не маю ніякого документу. Я пішла до родини А., що давніше в дуже людський спосіб відносилася до мене. Вони прийняли мене дуже радо. Ледве була я в них пів години, коли прийшла большевицька комісія з 6 людей і заявила, що вони мусять опорожнити помешкання до двох годин. Коли п. А. спиталася: „А де підемо спати?“, показав він жестом руки на протилежний парк. По довгих проханнях дозволили їм переночувати в помешканні, але поставили перед хату сторожу, щоб не виносили ніяких річей. Порадившись із п. А. сховала я гроші в убранні, завинулася у хустку і вийшла з кошиком, нібито йду за хлібом. Переглянувши кошик, що був порожній, сторожа мене пустила.

При реквізиції помешкань поступали різно. Часом казали залишити собі меблі, потрібні для бюро й решту викидали на вулицю. Тому, що скоро не можна було меблів перевезти, лежали вони цілими днями перед помешканням на вулиці. Часом дозволяли взяти з собою лише білля й одіж.

14. квітня. Всі мої спроби видобути речі з вілли Толстого ли-

шилися без успіху. Сьогодні ходила я з панєю Черевко до начальника Чеки Реденса. Там виявилось, що лише ті можуть відібрати речі, що передали їх за інвентарем. Коли я спитала п. Черевко яким чином могла вона зламати інвентар за такий короткий час, заявила, що список мала давно приготований. Її муж знав вже наперед, що тієї ночі будуть арештувати галичан. Він писав вже кілька разів до Балти, щоб нікого не вислали до Одеси на відпустку, бо большевики не довіряють галичанам і готують проти них удар. Про те не сказали нам у Балті ані слова. Навіть старшини, що приїжджали по нас, про те нічого не знали.

15. квітня. Вже не маю багато грошей, бо мушу Андрієві купувати їсти й окрім того коштує нас переїзд до тюрми, хоч ми беремо віз усе вчирку. Я приневолена шадити до крайності. Моя одіж уже цілком подерлася і мене попереджують знайомі, що в такому одязі не досягну нічого по большевицьких урядах.

16. квітня. Сьогодні стрінуло мене щастя в нещасті. На пораду д-ра Глянца, що служив у УГА, пішла я до д-ра Грінфельда, визначного лікаря шкірних недуг в Одесі. Показалось, що ім'я мого мужа знайоме йому з фахової літератури. Він позичив мені грошей і дав припоручення до кількох лікарів, в тому числі й до тюремного. Мене дуже хвилювало, що останнього разу сказав мені один із співв'язнів у тюрмі: „той старий врач, ваш муж, захворів учора. Ми мусіли віддати його до лікарні“.

Сьогодні була я шість разів у тюремного лікаря, аж врешті в осмій годині ввечері вдалось мені його знайти. Мені впав камінь із серця. Він сказав мені, що Андрій здоров та що він із власної ініціативи взяв його як колегу до лікарні. Андрій робить там лікарську службу і не потребує робити ніяких робіт. Та й для земляків може вивести не одну полешку, як додаток харчів і звільнення від робіт.

18. квітня. Коли рано вийду з

хати, то вертаюсь пізно ввечері. Купую собі фляшку молока й хліб і обідаю десь поза домом. Не хочу спричинити прикрощів моїм господарям, бо строго заборонено приймати в себе галичан, або їхніх свояків.

Галичан можна тепер побачити при пільних роботах. Правда, Андрій не працює на полі й через те не можу з ним бачитись. Але можу довідуватись про нього та передавати йому вістки.

Всі чужинці в Одесі живуть у безнастанній тривозі. Щодня арештують людей іншої нації, раз німців, то знову поляків, або австрійців. Всі, що довше тут живуть, мають по кілька паспортів.

Підчас наших частих відвідин у тюрмі бачимо там страшні сцени. Як перед будинком Чека, так і перед тюрмою збирається товпа людей. Все це жінки з тривогою в обличчі, що встромлюють перелякано очі в закратоване віконце в брамі. Подекуди перебиває тишу хлипання, шепіт. Вкінці відчиняється віконце. „Принесли їжу? Давайте сюди!“ Досвідчені знають, що враз із кошиком треба передати карточку з прізвищем в'язня і спис річей (в дійсності в'язні дістають лише малу частину їжі). Новички пишуть чим скорше на мурі карточки, кошики відбирають, знову треба чекати. Вкінці з'являється знов сторожа й одномаїтно відчитує прізвища. Нараз пронизливий крик: що сталося? Довкола шепти, бліді, стривожені лиця, знов одна жінка зомліла. Монотонний голос прочитав: Н. Х. розстріляний. Оце дождання перед тюрмою це справжня мука; дрижачи очікую повороту сторожі. Один випадок вбився мені в пам'ять: якась пані оповідала мені по французьки, що її дочка померла на тиф. Чоловік, що знаходиться в тюрмі нічого не знає про її смерть і вона нічого йому не каже, аж поки він не вийде звідтіля. Слава Богу, він приарештований тільки як закладник, отже нічого злого йому не грозить. Пізніше довідуюсь, що її чоловіка розстріляли через помилку. Другий випадок: молода жінка з дуже гарною дівчиною

приносили їжу для одного в'язня. Тижнями відбирали їжу й передавали їй порожню посуду. А одного разу сказали цілком мимоходом: „для кого цей кошик? Вашого мужа вже перед двома тижнями розстріляли“. Пізніше старалась вона на всі способи довідатись щось ближчого й жегтувала великі гроші за видачу тіла. Та їй відмовили.

Одного чоловіка розстріляли, бо називався так само, як призначений до розстрілу. Комісар здивувався, що він так само, як призначений до розстрілу. Комісар здивувався, що він так само, як призначений до розстрілу.

Щодо галичан кружляють різні поговори й кидають нас між розпуку й надію. Раз кажуть, що їх незабаром випустять, то знову що відвезуть до концентраційних таборів. Або знов кажуть, що всіх штабових старшин розстріляють.

19. квітня. Остання надія на визволення мого чоловіка з в'язниці, це те, що він лікар, а більшовики лікарів потребують. Я бігаю цілими днями по одеських лікарях за допомогою. Була також у чеського консула і в представника Інтернаціонального Червоного Хреста, але вони оба несприятелі більшовиків. Вкінці лікарі порадили мені зладити два однакові подання, з проханням випустити мого чоловіка через велику недостатню лікарів в Одесі. Це подання переписала мені пізно ввечері п. Я. на машинці. Через те я спізнилась домів і провела частину ночі в парку, аж поки не стрінула знайомого, що вертався домів і мешкав у тому самому домі, де й п. Т.

20. квітня. Рано почала я бігати з обома поданнями. З одним ходила я по лікарях і діставала завжди поручення від одного до другого, щоб дістати їх підписи. Із другим казали мені звернутись до якогось лікаря, що був на службі в більшовиків. Через нього дістала я поручення до різних інституцій суспільної опіки (забезпечення матерей, опіка над немовлятами ітд.). Тією дорогою вдалось мені зацікавити дуже важний орган, а саме товариство медичних робітників. Це є об'єднання санітарів, сиділок та фельдшерів, що в ньому лікарі творили свій підвідділ.

Оба подання передала я начальникові Чека. Він зараз при першому проханні незорганізованих лікарів спитався, чи знає про те товариство медичних робітників.

На пораду одного з лікарів я звернулась до Губревкому і вкінці удалось мені за різними протекціями вивести авдієнцію у голови. Навмисне кажу авдієнцію, бо це прийняття коштувало стільки заходів! Спершу треба було добитись до секретаря, розказати докладно

про що йде, чекати безконечно довго, аж вкінці впустили мене до кабінету голови, де було кілька червоно убраних твардівців. Голова сказав нам, що він не має ніякого впливу на рішення Чека, казав собі зробити відпис нашого прохання і дав нам ще раз змогу дістатись до начальника Чека (я була з пансю А. Ф.). Не можна уявити собі, яких це коштує заходів, короводів і бігання. Совітська бюрократія така складна і утяжлива, що звичайному смертному страшенно трудно щось там узискати. Знову чекали ми безконечно довго в канцелярії Чека. Нарешті почули сильний галас, подібний до грохоту бубнів. Від інших прохачів довідались ми, що метою цього галасу (а викликають його сирени автомобілів) є приглушити гук вистрілів, що ними розстрілюють засуджених. Вкінці впустили нас до шефа Чека. Він вислухав нас і відвернувся до нас плечима, кажучи: „Не хочу більше говорити про ту справу“. Авдієнція скінчена.

При цих усіх заходах товаришила мені пані А. Тільки її допомогло та незвичайній відвазі завдячую, що я могла допомогти Андрієві та пережити ті одеські часи. Нераз грозили їй арештом, тому що вона виставляється за галичан, нераз погрожувався їй сторожа нагайкою, тому, що намагалась для мене дістати вістку.

Один із лікарів, що я в нього була, припоручив мене своїй жінці, що стояла на службі в більшовиків. Ця дуже образована й інтелігентна жінка порадила мені столуватись у більшовицькій кухні. Там можна її завжди знайти і там можу познайомитись із різними „товарищами“, що могли б мені допомогти. Вона дала мені також квіток до тієї кухні. Там було доволі чисто, їжа як на тамошні обставини незла й дешева. Обід коштував 70 рублів. Бюрократизм виявлявся вже й тут. Найперше треба було віддати квіток до каси й там видавали бльок. Із тим бльоком треба було влатити при другій касі 70 руб. Касієр відривав з того бльоку чотири числа і давав за них відповідні карточки: одна карточка на посуду, друга на ложку й вилку, третя на хліб а четверта на їжу. З тими карточками треба було ставати в ряд і віддаючи карточки, діставала я поступово все. Обід складався звичайно з тарілки борщу, тарілки каші і компоту з сушених овочів. Оці заходи тривали звичайно години. Відтак треба було скоро глотати їжу, бо вже чекала товпа нових гостей. Посуду треба було вимити й віддати чисту,

щоб дістати назад квіток. Квіток цей був важний тиждень і він був властиво добродійством для мене.

В оцій кухні вдалось мені познайомитись із секретарем медичних робітників. Я зацікавила його своєю справою і вкінці довідалась від одного комісара, що Андрія зчиркнули з листи ув'язнених й що він за кілька днів буде на волі. Цей комісар, який може 20-літній жидок, прийняв мене сидючи при бюрку і сказав: „Вашого мужа випустять із в'язниці не тому, що лікарі вставлялись за ним. Тільки тому, що я перекоаний, що він добрий лікар і невинний“.

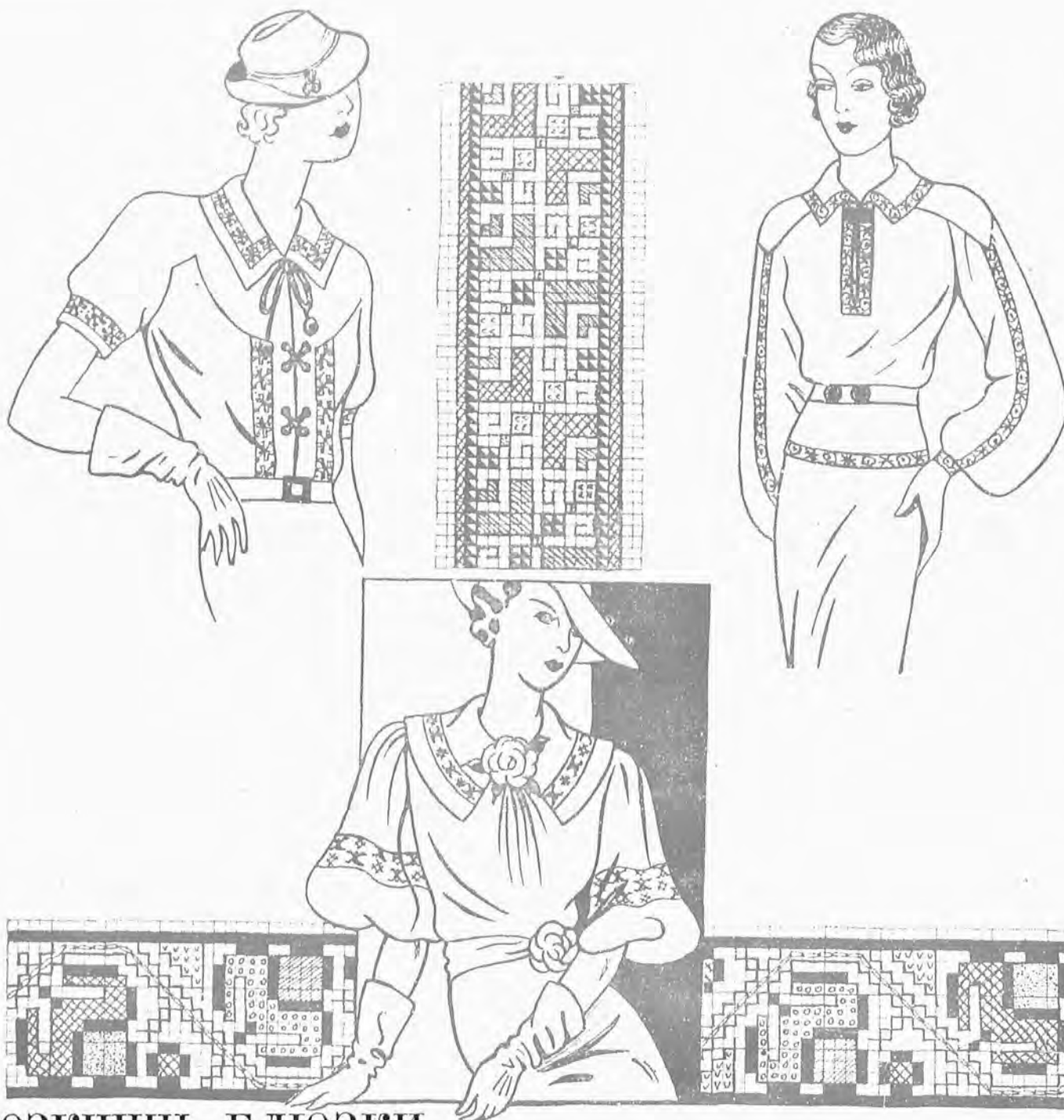
Через цілоденну біганину та невигідне спання знищилась моя одіж так, що я ходила буквально в лахманах. Старалась конче видобути свої речі з вілли Толстого і ходила в тій справі до якогось комісара та він збув мене словами: „Стидайтесь у такому часі думати про річі!“ Тимчасом сторожа в віллі заявила мені нахабно, що більшу частину річей вийняли з валізок, бо воно несправедливо, щоб двоє осіб мало стільки річей.

(Далі буде).

ЖУРБА — НАЙБІЛЬШИЙ НАШ ВОРОГ.

До пані Ольги прийшла в гостину її сестра Марійка. „Олю, прикро мені не сказати, але ти змарніла і паче постарілася за ці два роки, що ми не бачилися“ — сказала Марійка. „Журюся, Марійко!“ — сказала сумно Ольга. Мій чоловік щось нездужає, боюся катастрофи, а тут кількох дітей і ми всі майже цілком без безпеки на майбутнє...“ — „Розумію тебе, сестро, Журися — а журба то найбільший наш ворог, найгіршіша небезпека для жіночої краси і чару. Та чи нема ніякої ради, щоб ту журбу бодай трохи зменшити і ясніше глянути на світ? У мене також діти і мій чоловік теж довго хорував, та я дала собі раду. Чоловіка дбайливо лікувала і він виздоровів, та й за майбутність нашу з дітьми мені не так лячно. Бо я добре тямлю слова нашої покійної матері: „щадь, не зазнавай біди“ і щаджу. Складаю, що тільки можу, в однім нашім великім банку. З тих ощадностей я і чоловіка вилікувала і дітей учу і будучність усім нам забезпечую. А ти ж не робиш так? Та ж маеш тут у Львові наші великі і солідні банки під боком, аж просить, занести туди зайвий гріш, поки ще є. Спробуй тільки, а побачиш, як твої личка знов зарум'яняться й очі стануть погідні та веселі і хата повеселішає“. — „Мабуть, твоя правда, сестро“, — сказала пані Ольга. „Пічу і я щадити, щоб прогнати журбу, того нашого найгіршого ворога, з хати і з серця. І може надолужу втрачене“.

Отак, посестри, не одна з нас повинна піти слідами Марійки й Ольги, тоді журба не буде нас передчасно вилити. (З. Б.)



РОЗКІШНІ БЛЮЗКИ

маркізетові

попелінові

шовкові

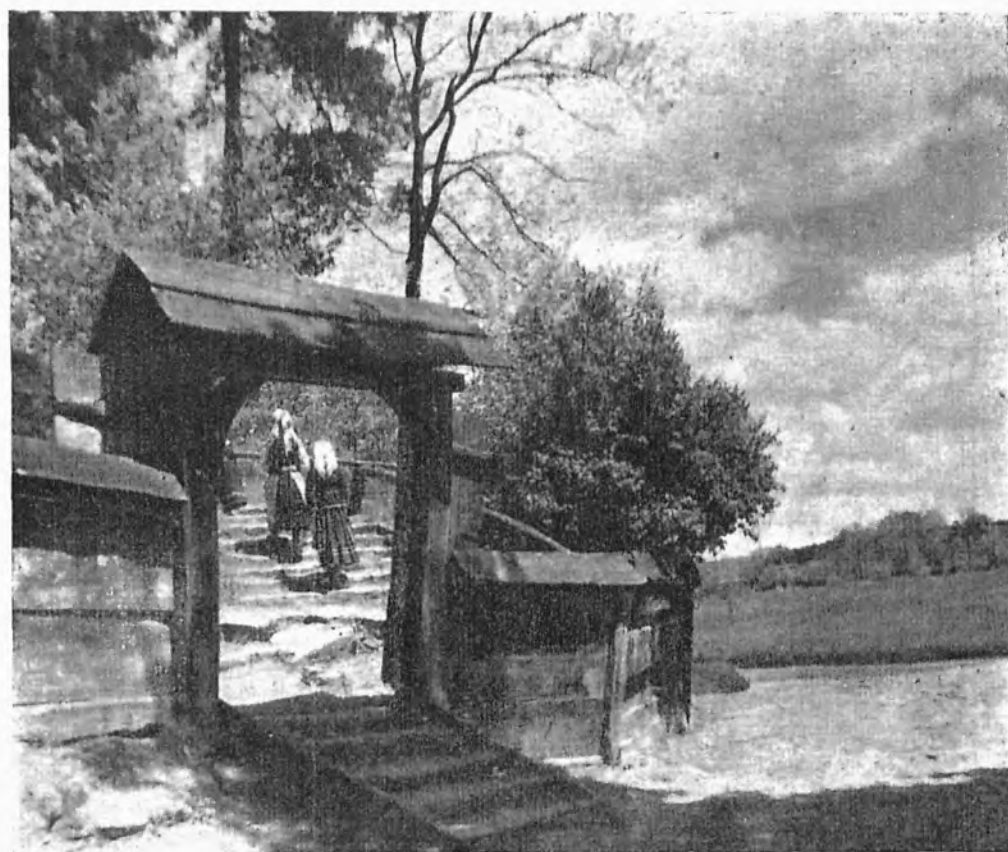
знайдете в крамниці

„У. Н. М.“

ЛЬВІВ, вул. Косцюшки 1

24

НОВА ХАТА



ч. 10

≡ 1938 ≡ ≡ ≡ ≡ ≡ ЛЬВІВ ≡ ≡ ≡ ≡ ≡ 80rp ≡

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів, вулиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на Буковині приймає:

Книгарня „Базар“

Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 дол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо прислати чітко переписані на одній стороні паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не листується.

ЗМІСТ:

Інж. Л. Бурачинська: До фахової освіти
М.: Пекуча справа
Е. Соколовська: У Перемиському Інституті
Л. Б.: Довкруги педагогічної вистави
О. Кисілевська: Мистецтво й родинне життя
Е. Янчевська: З Союзу Українок-Емігранток
Важкий удар для жіночого руху
О. Бережницька-Будзова: Травень на квітнику
Форми для всіх. Проекти до таблиць зборів
Приписи. З нашого досвіду
Л. Бурачинська: В чотирикутнику смерті

Ілюстрації:

На окладинці: Б. Юзичинський:
До церкви. Перемиський Інститут (2 іл.) Олена Кисілевська.



Українське дошкілля. Місячник присвячений вихованню дітей дошкільного віку в родині та дошкільних і питань суспільної опіки. І рік. Ч.ч. 1. 2. Видає і за редакцію відповідає: Ярослав Кузьмів.

Новий журналик такий чепурний на вигляд, що вже це одне захоплює взяти його в руки. Як звичайно, перший погляд падає на зміст. Стрічаємо прізвища здавна відомі у нашому дошкільництві (М. Пастернакова, о. Юліян Дзєрович, Надія Литвиненко). Число багато ілюстроване світлинами та рисунками.

На перший погляд здається журнал фахово педагогічним. Та вже в написі є невеличке застереження, що він призначений вихованню в родині. Отже дає матеріал і для нефахових виховниць — матерей. Тимто й уважніш беремось його переглянути.

Справді, кожна з статей корисна для провідниць дитячих садків, і матерей. о. Юліян Дзєрович розказує про релігійне виховання в дошкільцях. Є тут цілий уступ присвячений ролі матері в тій справі. Степан Конрад говорить про дошкілля, як новий світ для дитини. Але всі завваги щодо поряdkування так само цікавитимуть матерей як і вчителю. Єдина стаття Надії Литвиненко „Дитина й дошкілля“ при-

значена виключно для фахових виховниць. Також відділ „З нашої практики“ здається на перший погляд чисто фаховим, бо повчає про програму кожного місяця в дошкільцях. Але прочитавши уважно, як перевели в одному Тарасові свято або підготову до Великодня, знайде там і кожна мати багато вказівок про те, як це дома святкувати. Бо на жаль лише мало дітей може користати з зразкової заборонки. Аж гордість бере, читаючи про свято Шевченка, переведене в одному з львівських дошкіль. Який модерний, свіжий підхід, як просто й без шаблону зрозумілі діти постать Кобзаря! Недаром заборонка при Руській вулиці цікавить педагогів, а оце увійшла недавно „в літературу“. Описала її, як особливість українського Львова, волинянка М. Кремінярівська у другій частині повісті „Оповідання про Надю“.

Та вертаймось до „Українського Дошкілля“. Особливо корисним кутком для матерей будуть тут віршики й оповідання. Матері все прийдуться вони, щоб розважити дитину. Варто б цих казок давати побільше. Підручників дошкільних у нас мало. Отже на разі повинен журнал заспокоювати цю потребу.

Є тут ще відділ іграшок-саморібок, що повчає практично як ладити, чи помагати ладити дитині човник, пароплав чи зайчика. Теж матеріал корисний для дитячого садку чи й домашнього вжитку.

Із хроніки довідуємось, що Т-во „Українська Заборонка“, планує вже відкрити дошкілля в краю, а саме в Щирці, Городку Ягайлонським. Самборі й Синевідську Вишнім. Яка благодать буде для дитини тих місцевостей, ота мила радісна атмосфера дошкілля! А хто покищо не може користати з неї, повинен черпати її з невеличкого чепурного журналіку, що його можна замовити у Львові, ул. Руська 3.

Л. Б.



Кожна мати повинна читати

„Українське Дошкілля“

журнал присвячений вихованню дітей дошкільного віку в родині та дошкільцю і питанням суспільної опіки.

Виходить раз в місяць. Річна передплата 5 зол.

Адреса: Львів, ул. Руська ч. 3.



До фахової освіти

Недавня реформа шкільництва в Польщі не тільки зріжничкувала загально-освітні школи, поділяючи їх на різні типи. Але головним її потягненням була розбудова фахових шкіл. На те підведено фахові школи до рівня загально-освітніх, даючи їм подібний план науки й загальні права. Вони обтяжені меншими шкільними оплатами і дають скоршу можливість заробітку своїм вихованкам.

Причини тієї реформи ясні й зрозумілі. Упромисловлення країни вимагає добре кваліфікованих фахових сил. Самооборона держави рахує на добрих фахівців, що могли б їх обслужити в разі війни. А надпродукція т. зв. інтелігенції спонукує скерувати її приплив на інші рейки.

Як стоїть ця справа в нас? У державного народу є інші домагання й потреби. Іде переверстання нашої інтелігенції, що з посадно-урядницької стається підприємливо-купецькою. Це вимагає зміни цілого наставлення і доброї фахової підготовки. Оці ремісничі, промислові й торговельні варстати помагають нам здобувати місто та стануть згодом одним шляхом до нього. Так що в цьому випадку наш інтерес покривається з освітніми тенденціями держави.

Наше шкільництво встигає за цим напрямком дуже поволи. Маємо досі кравецькі й торговельні школи з українською мовою навчання. Бракує зовсім вишколу господарського, мистецько-промислового, гігієнічного. Найбільш пекуче відчувається недостача середньої господ. школи у нашій хліборобській країні. Кількаразові спроби основин і недавня дискусія в пресі з приводу Перемиського Інституту, кажуть надійти, що справа вже назріла. Може вона й незабаром здійсниться?

Наше громадянство вже зрозуміло потребу хвилі й керує в міру того вишколом своїх дітей. Та поки що вишколюється ще наша жіноча молодь односторонньо. Як сказано, маємо до диспозиції кравецькі й торговельні школи й туди спрямовуємо нашу жіночу мо-

лодь, забуваючи, що і в інших фахах мусимо мати свої кадри. Правда, цей вишкіл мусить іти покищо в чужих школах та може й поза межами країни. Але цієї жертви варте нове набуте знання.

Як згадано, найбільш пекучою потребою являється тепер господарський вишкіл. Господарські школи нижчого типу не входять у гру, бо такі вже є з українською мовою навчання (Однорічна школа „Труду“, Госп. школа в Шибаліні к. Бережан, в Милованні к. Товмача). Іде нам про школи середнього типу і спеціальні.

Отже семінарі домашнього господарства маємо у Кракові, Збілітовській Горі к. Тарнова, Рибнику на Шлеську, Варшаві, Соколівку під Варшавою і Язлівці к. Бучача. Навчання триває три роки і дає знаменитий фаховий вишкіл та право навчання дом. господарства в усіх школах середнього й нижчого типу.

Ліцей дом. господарства є в Любочесниці на Познанщині. Вихованки дістають фаховий вишкіл без права навчання в школі.

Сюди можна причислити також готельярські школи, що їх є три, в Кракові, Закопанім і Варшаві. Ця остання зветься „школою господарських управительок“. Ці школи тривають два роки й дають фахову освіту власницям і управителькам готелів та пансіонатів. Є проект зробити цю освіту обов'язковою для управительок бурс та інтернатів.

Належать сюди також школи городничі. Середню школу маємо в Бялій Краковській, Вільні і Плоцьку. Городничий ліцей у Познані. Однорічний городничий курс у Заліщиках.

Дуже багато й добре поставлені є рільничі школи. Середні рільничі школи є в Познані й Познанщині, варшавському воевідстві, вища рільнича школа в Цешині.

Наприкінці ще варто згадати спеціальні школи, що торкаються якоїсь одної галузі господарства. Це є пчільні курси у Варшаві, школа годівлі дробу в Юліні, пов. Радзимін.

Отже, як бачимо, мережа господарських шкіл є густа, школи доволі зріжничковані. Навчання 2 і 3-річне, вихованки мешкають в інтернатах.

Навчання доглядництва й гігієни поставлене нарівні середньої освіти, є у Варшаві та Познані. Школи ці вишколюють висококваліфікованих доглядниць для санаторій та шпиталів. При кожному великому шпиталі вишколюють також акушерок.

Трохи споріднений із цим є вишкіл кваліфікованих домашніх виховниць. Це є школа нижчого типу, що вишколює популярно званих „панночок до дітей“. Згадуємо її тому, бо такого типу школи наше шкільництво не знає. Триває 3 роки й дає право на догляд дітей, немовлят та дітей-калік.

Мистецький промисл входить по часті у план наших кравецьких шкіл, де виконують прегарні ручні роботи. Але інші його ділянки, як килимкарство, кераміка, графіка, ткацтво зосереджене при т. зв. ремісничо-промислових школах, що знаходяться в кожному більшому місті, а також у Львові. У Варшаві існує державна фотографічна школа, що триває три роки.

Школою вищого типу є Інститут Ручних Робіт у Варшаві.

Окрім того є ще спеціальні типи шкіл, з перевагою промислового чи ремісничого чинника. Це є жіноча школа архітектури у Варшаві, що вишколює будівничих. Дальше жіночий промислово-технічний ліцей, що займається дослідом харчів і фарбярством. Вкінці середнього типу школа хемічно-промислова з відділом хемічним і керамічним. Обі ці школи у Варшаві.

У Варшаві є ще спеціальний тип школи, що на наші обставини особливо пригожий. Це є кооперативна гімназія Т-ва Кооп. Школи. Вихованці цієї школи засвоюють собі засади кооперації і підготовляються до праці в тій господарській ділянці.

Ось короткий перегляд того всього, що ним можемо покористуватись тут для фахового вишколу. Як бачимо, більшість цих шкіл є на заході й тим трудніше доступні й дорожчі. Але коли взяти під

увагу скільки гроша йде на оплату загальної - освітніх студій нашої молоді, то й не здається цей вишкіл такий недосяжний. Тепер, наприкінці шкільного року варто цей список прочитати й розважи-

ти, який саме тип школи нам відповідал би. Точніші адреси й перспективи дотичної школи може подати Порадню вибору звання „Рідної Школи“, Львів, ул. Сикетуська ч. 46. **Інж. Лідія Бурчинська.**

ПЕКУЧА СПРАВА

Часто читаємо в пресі звідомлення про закінчення сільських курсів. Кому вдалося побувати на такому закінченні, знає як воно менш більш виглядає. Святочно прибрані читальні, застелені столи, промови й подяки. Вечір проходить весело, страви смачні, а то й вибагливі і всі розходяться вдоволені додому.

Але тому, хто знає село ближче й його потреби, хочеться перевірити, наскільки селянки користаються із цих курсів. Чи примінюють вони далі те, чого навчилися? Чи вони вдоволені навчанням і після закінчення курсу?

Цим питанням цікавилась я спеціально. Мешкаю в бідній підгірській околиці, побут села добре знаю і здавна мріяла про те, щоб його хоч трохи господарськи піднести. Тому приглядалась уважно праці інструкторок і прийшла до переконання, що їх вишкіл не відповідає цьому завданню.

Здебільшого побирають вони підготову на коротко-термінових курсах. Це є молоденькі дівчата, що свій вік провели у школах, інтернатах, бурсах, далеко від кухні та практичного домашнього господарства. Лише деякі в вільних хвиликах помагали мамі в варенні та й ще цікавилися найбільше лакомками й конфітурами.

Говорю про варення, бо воно тепер найбільш пекучим питанням на селі. У нас ще покутує поняття, що варення це підрадна робота, що її хтонебудь зможе виконувати. Я вважаю, що воно вимагає неабиякої інтелігенції. Ось примір: дві жінки, одна інтелігентна з розвиненим смаком і кулінарним знанням, друга без тих прикмет, пересічна господиня. Обі з однакового матеріалу до варення зварили щось зовсім протилежного в смаку й вигляді.

У програмі курсу треба передбачити, що інструкторці придуться працювати в різних околицях. Є підміські села, що мають змогу харчі докуповувати, а є й такі, що в них цукор є недосяжний. Отже вона мусить приготувитись на різні недостачі.

На курсах звичайно вчать варити по міському і мають усяку потрібну ще й вибагливу посуду. А тут у сільській хаті є 2—3 горці, кілька мисок, ніяких машинок чи млиноків, дерев'яні або цинкові ложки, цидло, нецки на тісто, терко домашньої роботи, кепський пожик, от і все! Щоб селянка зараз же „змодернізувала“ свою кухню, годі говорити. Штука в цьому, щоб інструкторки вміли навчити жінку краще варити при тій посуді, що вона має! Змагаймо лише, щоб домашні майстри зробили їм недорого деяке начиння, як сікач із старої сокири чи коси, тачалку, стільничку, тощо. Є багато страв, що їх можна цим знаряддям виконати. Рівночасно треба селянок навчити з ними обходитись. Передовсім мити як слід посудину, бо мирять звичайно в зимній воді, не втира-

ючи (не мають стирок). Усякі форми із святочне печиво вживають у літі до кормлення дробу і тут вони сильно нищать.

Щодо змісту страв, яких мають передовсім добре вивчити курсантки, та сама історія, що з посудом. Річ у тому, щоб приміняти все те, що має комора середньо-заможної селянки: муку, головню разову, бульбу, сир, яйця, сметану, олій, молоко, мак і мід. Ярину поки що ту, що її плекають, заки вивчатись садити крапчу. Із цього запасу можна виконувати різні страви. Хто знає село, бачить, що жінки варять дуже пісно. Головною омастою в них є сметана і її властиво не жаліють. У їх рахунку мащення сметаною дешевше, як маслом, що його вони можуть продати. Цією сметаною, приміненою до страв, мусимо направити те, що заподіяли в селі молочарні. Всажена на сметані, або олійю цибулька заступає тут наші запражки, що їх кочають хочуть інструкторки завести по селах. Навіть повітряна кухня вже оспорує поживність запражки, отже чому її вперто держатись?

У сільській кухні є мала різноманітність юшок. Стільки її знають, що житній борщ, квасний і без городини. Найближче завдання привчити до вживання бурякового борщу, що може бути пісний, м'ясний, забілений, заквашений овочами, з грибами і т. д. Далі ладження ярильних юшок, поливок із додатком сметани і т. д.

До мучних страв ще не всюди в нас уживають стільничі й валька. Тачають тісто по брудних скринях чи лавах.

А вже найважливіший харч на селі це хліб і в цьому напрямку прогріхи інструкторок найбільші. Пекти його треба на курсі не раз і не два. Маємо хліб разовий, пильований, мішаний. Сільські жінки, правда, хліб печуть, але в них він гליкий, важкий, забитий. Коли б вони придивились до модерного печення при допомозі дріжджів, напевно радо з нього скористали б.

А печива якраз на курсі показують найменше. Вже не говорю про хліб, що вимагає дійсно великої вправи. Але булки, штруцлі, киші, осухи, колачі дуже мало показують. Найчастіше вчать лакоминок і тортів, здається найменш пригожих на село страв. Навіщо підбивати амбіції сільських господинь? Тим більше, що вони всеж таки цієї штуки за час курсу не опанують як слід. А коли хто твердить, що по селах вимагають цих лакоминок, то значно краще вивчити їх добре бішкотового тіста, а то з муки разової пшеничної, гречаної, вівсяної (дуже делікатні). Такі коржі можна перекалати повилком або битую сметаною, а тоді на випадок недуги в хаті є чим хворого годувати. З печива також дуже важні для села медівники, що їх селянки купують у жидів. Майже всі сирівці мають у своїй коморі, чому

їм цього не вжити? Медівник придасться, як прикраса на ялинку, та при інших нагодах. А не потягає за собою стільки клопотів і видатків, як торт.

Перейдім до м'ясив. Село не вміє довго м'яса переховувати, а тому що постійного різника немає, треба з перехованою м'яса числитись. Отже цю ділянку треба поставити дуже солідно. Не вчити цього на якомусь куснику м'яса, але вбити барана, теля, безрогу, не згадуючи вже про дріб і кусник по куснику пізнавати й вивчати. Показати, як солити, маринувати чи перероблювати.

А хто вміє добре розібрати крілика й приміняти його м'ясо?

Дуже важні є безалькогольні напої. Шкода говорити про примінення ідей „Відродження“, коли не дати селянам іншого напою замість горілки чи пива. Щодо конфітур і соків, то тут треба достосуватись до заможності й бажань села. Але в дійсності ці речі не є першої ваги й для сільського харчу не такі потрібні.

Нераз трапляються трохи що не комічні пригоди з тієї причини, що інструкторка не вміє достосуватись до спроможності села. Наприклад знаю, що в одному селі кочає треба було на якусь „оказію“ спекти тістечок. А в цілому селі не було бляхи. Як вона порадила собі? Попросила одного господаря, щоб вплинув кусник бляхи з даху. При його допомозі випростувала її, загнула відповідно, спекла, що треба, а по „оказії“ помандрувала бляха знову на дах. Це було б дотепно, коли б воно не свідчило рівночасно про кухонні відносини на селі та konieczність до них приміняти із програмою курсу.

Всі мої висновки й помічення, тут висказані, не прямують до того, щоб обнизити вартість праці інструкторок, чи їх знеохотити. Вони призначені для проводу тих організацій, що їх на село висилає. Напевне там є мужичини, що вважають куховарство чимсь дуже маловажним. Побажати б котромусь із паців, щоб дістав жінку з таким знанням куховарення, як його мають наші молоді дівчата, що виїжджають на села. Його подружжя щастя потерпіло б поважно.

Найвищий час уже переіменити ті доривочні курси на солідну господарську школу. На короткому курсі не можна солідно вишколити інструкторок — це ми повинні собі з'ясувати.

М.

З радістю містимо допис поважної діячки з краю. Сподіємось, що він викличе бажану дискусію та насвітлить таку важну справу, як потребу жіночої господарської школи. **Ред.**

У ПЕРЕМИСЬКОМУ ІНСТИТУТІ

(Вражіння матері)

Цей багатий вражіннями день почався властиво ще напередодні о 10 г. ввечора. Ми з дочкою приїхали на двірці. Під сумним, понурим варшавським туманом лунав дитячий сміх, тупотіння ніжних, що не могли встояти на місці... а самі проти волі гнали вперёд.

Потяг важко дихав... сопів... Матері витирали сльози й тихо христали дітей. Батьки підсаджували своїх і чужих — сиріт, що позідалися з усіх сторін, з Польщі, Німеччини, Бельгії... По пероні увихалися полковники: Садовський і Вишнівський, збирали, перевіряли дітей. Пані з Союзу Українок їм усердно помагали... кому шапку, кому шалик на шапці поправили... „А вчиси добре... А будь чемний... Не забудь писати... Слухайся вчителів“... — такі науки гомоніли ввесь час.

Потяг цей їде до Перемишля. Везе емігрантських дітей з усіх сторін до свого вогнища науки, до своєї рідної бурси.

Ідемо. Донька має товариство: дві другорічні інститутки. Ох, як вона їм завидує, що вони пройшли через вогненне горнило — іспити. Дивиться на них, як на щось недосяжне... розпитує...

Далі дівчата як „дорослі“ пішли дітей обділювати ввечерю, що заздалегідь приготували господині з Союзу. З якою гідністю і важністю сповняють вони це! Цілоком як великі...

Якось після вечери сон почав усіх морити: і сплячих і „бодрствующих“. Всі, навіть і дівчата почали хропити...

Тра-тра-тах-тах... — ритмічно кояться колеса й заколискують потрохи...

Вікно чим далі, робиться більше прозорим і раз-по-раз мерехтить силуети далеко-розкинутих сіл, обкоханих сосон... Так рідко прогляне десь український густий бір... Треба дітей будити. А вони вже всі повставали, нетерпляче підходять до вікон, старі — новим оповідають: — „он як потяг піде між узгір'я й долини, де так гарно буде, — там Перемишль... А нашу захоронку ще здалека видно... вона високо, на горі стоїть...

безліч, це робить з таким веселим видом! Потяг засопів, задихався й став. На зустріч, на пероні ініціатор бурси п. Шкурат. Діти скачуть з радости, вита-

рили. Стільки змагань пішло для чужих, стільки сил винищилось для переможців, що для себе вже в слушний час не стало...



Інститутки накривають стіл.

ються, а публіка незадоволено нарікає на „українську окупацію“ і вагону і перону.

Візник-українець везе мене, дочку і двох „старших“ дівчат до Інституту через місто.

Нараз бачу як у доньки з очей котяться величезні сльози... — Чого ти? що з тобою?

— Мамо! Я не здам іспиту... Мені десь всі гетьмани погубилися...

— Як-то погубилися? — сміюся й погішаю за-одно...

— А бо тут все вже таке українське нараз: і ті діти з бурси, і українські крамниці, і все... ну все українське... і мені так дивно... й хочеться того плакати... й тому вже все позабувала...

— Не журися... пригадаєш як треба буде... і князів...

Не тільки тобі, доню, дивно так... І я зворушена... Ще й Перемишль...

Блискавкою ці спомини перелітають, поки візник довів до Інституту, де має вчитися донька. Вчитися в місті, що пригадує мій рідний Крем'янець... Пригадує тим, що по-дитячому сховався між узгір'я, і тим, що як кожне старе українське місто, має свої руїни і з ними чар давньої, забутої легенди.

— о —

Стукаємо в залиту сонцем браму. Інститут ще спить. „Старі“ інститутки біжать із донькою нагору, я залишаюся у вестибюлі. Згодом відчиняється печка-калья, а десь біля 7 год. з'являється бадьоро-усміхнений директор. Даю документи... йде розмова.

Усі школи й інститут ідуть до катедри на Службу Божу. Ціле море дитячих голів. Після служби іспит у гімназії. Перед кабінетом директора зустрічає старенька воззпа:

— А ви на екзамін? То ся спізнали... Все вже вчора відбулося... Але ще може „ми“ й сьогодні будемо екзаменувати...

„Ми“ — це таке характеристичне. І мені пригадалася колишня наша швейцарка Поля, що уважала себе рівнож одним із головних членів педагогічної ради... І над Дніпром і над Дністром однаковісінько...

Підчас іспиту, ходжу, розглядаюся по гарно-уряджених, просторих і світлих саялах... Пригадуються забуті, юнацькі роки, молодієш від спомину, так що хочеться й побігати по доріжках інститутського саду... Тільки молодь напевне не прийме до свого гурту.

Внедвовзі, після двох годин хвилювання, починає бігати й донька, щаслива, що добре написала працю і що всі згублені дати у свій час знайшлися. Летять стрілами нові товаришки на найвищий горбок, щоб із свого гарного саду оглянути цілий Перемишль.

— Ах, як тут гарно... Як я тішуся, що тут буду... Яке тут чудове повітря... Тут і сонце інакше... Ох і ах... — ввесь час чуєш то від одної, то від другої й тишишся не менше їхнього.

— о —

Діставши дозвіл від директора, йду нагору де містяться спальні, рознакову коші й починаю укладати річі.

А довкола до виховниці скарги;



Авля Інституту.

— А любите ж ви свою бурсу? — питаю.

— Ох, ще й як... Нам так добре в ній. Ми вже не могли дочекатись як поїдемо „додому“...

— До якого?

— Ну, до Перемишля!

Вже вся дівчата висипала на коритар, одягнена, взута; меншим полковник і дівчата помагали. Полковник починає виносити дитячі клуки, коші... і хоч їх

Стільки переживань з ним звязаних! Пам'ятаю після здобуття Перемишля — в Крем'яніц наші гімназія ходила на „молебствіє“ з нагоди сполучення земель колишньої Галицько-Волинської Держави. Пізніше мій наречений, тепер муж, оповідає про свої пригоди під Перемишлем. Українці під московським прапором хоробро здобували місто від українських вояків під австрійським прапором, що не менш хоробро його бо-

— Прощу пані, а де буде моє ліжко?... А хтось мою шубу заїняв... А де моя буде шапка?

І знову це таке знайоме... Десь втікло мені 20 років... І тут в Перемишлі, і там, на далекій Чернігівщині — однаковість... Ми не раз на цілий тиждень приїздили наперед, щоб зайняти найкращі місця в спальні. Здається складаєш речі до шафи не донісши, а собі... Збоку йде нагінка: — З хати приїхала, а гудзиків не попришивала... Шпильками сукино зіп'яла...

Учениця виправдується чимсь, а мені здається, що то був голос не вишвини а моєї дорогої і сварливої (по тодішньому нашому розумінню) Глафіри Іванівни... Таке все знайоме, близьке...

Вже дівчата поклали, попрятали... Донька ніяк не може заспокоїтися й що хвилі бігає дивитися на прекрасне господарство Інституту, де є і свої корівки, поросята, дріб і пасіка...

Тішся, радій, дитинко... Ти щаслива від своєї мами. Будеш вчитися в рідній, українській школі. І твоєю радістю буде тішитися татко, коли оповім йому дома. Тож бодай що втіху буде мати із своїх змагань за Україну...

—о—

Вечір насовується потрохи на місто, злітає крильчато з гір, коли я підходжу до дитячої хланької бурси. На подвір'ї перед домом граються діти в м'яч й їхні голоси відбиваються враз із ним...

Управитель бурси показує світлі, просторі кімнати, де вже дітям приготовані ліжечка чистенькі, свіжі. На стінах українські образи — дарунки різних осіб, інституцій.

— Хочемо ще їм придбати трохи квітів, щоб було затишніше, — каже управитель.

Показує бібліотеку... лише кілька полицок із книжками. — Збираємо по-

ни, відразу трудно все... — Пояснює...

Діти сходяться до столової, де дивитися на столі ваза з полтавськими галушками.

Дивлюсь на дитячі голівки й радію разом із ними цим захисним кутком, що їм влаштувала галицька земля. Є тут цеглини перемішляні, львовян, волиняків, полтавців, а головне справжня українська атмосфера. Вона допоможе дітям віднайти все те, що затратили були на чужині.

Я вийшла на узгір'я за бурсою. Надто мною темне зоряне небо.

Чуєш як десь далі, під глибокими верствами йде рокотом сильний, невдержний шум. Ідуть відголоси усіх забутих, старих змагань цього краю, ще від давніх, княжих часів до сьогодні... Підносяться з руїн й хочуть влітись у ці всі дитячі серця...

Е. Соколовська.

Довкруги педагогічної вистави

Хоч вона ще не відкрита, то вже стягає на себе увагу. Педагогічна праця цілого покоління! Новий підхід до дитини, нові засоби й методи цікаві не тільки для фахівців, але й батьків та приятелів молоді.

Підготовка йде. У школі ім. Т. Шевченка при вул. Мохнацького збирають експонати. Тут їх списують і приділяють до відповідного відділу. Серед цієї праці знаходиться референт вистави, др. Метельський кілька хвилин для мене.

У першу чергу питаюсь як довго вже триває підготовка.

— Підготовляти педагогічну виставу почали властиво від Педагогічного Конгресу в 1935. році. Спочатку зайняла багато часу теоретична частина, а саме програма вистави, поділ праці та дозвіл влади. Щойно цього року властиво почали ми стягати експонати.

— Як відгукнулись школи та інші організації на ваш заклик?

— У першу чергу школи „Рідної Школи". Всі вони скоро й охоче зголосили свої експонати. Деякі з них дуже цікаві... Також радо причинились інші виховні організації, як Укр. Захоронка, Сільський Господар, Т-во Охорони дітей і опіки над молоддю, Т-во Ваканційних Осель та інші.

— Чи кожна з цих організацій виставлятиме окремо?

— Ні. Вистава буде поділена на п'ять відділів і весь матеріал увіллється в них, незалежно від того звідкіля походить. Певне хочете знати які це відділи? Отже перший обійматиме сучасну педагогічну літературу, оскільки вона доступна і шкільні підручники. Сюди долучаться видавництва для дітей і молоді. Далше покажемо

організацію нашого шкільництва при допомозі мап, діаграмів і статистик. Третій відділ обійме життя й працю школи. Покажемо тут нові навчальні засоби, як зільники, зразки народного мистецтва, історичні мапи. Також шкільні світлинки, афіші й бібліотеки. Окремий відділ творитиме життя й працю молоді. Це є знов виробу учнів при практичних заняттях і всі ділянки життя поза школою, як пласт. виховні оселі, шкільні кооперативи та інші організації. Наприкінці лишається ще життя вчителів. Його покажемо при допомозі світлин та діаграмів.

Прощу дозволу переглянути список експонатів. Др. Метельський настільки ввічливий, що навіть дозволяє оглянути деякі ближчі.

Матеріал дійсно величезний. Вперше здається дістанемо такий повний перегляд нашого шкільництва. Слідна не тільки солідність у загальній підготові, але і в кожній найменшій клітині охота виявити себе. Тому трапляється, що народня школа в глухому кутку дає рівнож цікаві експонати як столична гімназія.

Для „Нової Хати" найцікавішим є вияв нашого фольклору. У відповідь показують мені гарні ляльки в народніх строях Дрого-

биччини і Рогатинщини. Далше рисунки народніх узорів із тих самих околиць та з Яворівщини. Ще сильніше проявляється він у виробках жіночих фахових шкіл. Окрім етнографічних мап, є стилеві зразки народньої ноші, рисунки українських історичних строїв, прегарні ручні роботи на народніх мотивах. Не згадуючи вже про мапи українських говорів та народні музичні інструменти, що їх постарав Муз. Інститут ім. Лисенка.

Мимоволі свідчить це про те, як міцно звязана тепер школа з життям та як живо реагує вона на його прояви.

— Чи передбачуєте підчас вистави якісь імпрези? запитую наприкінці.

— О, так. Передовсім плянуємо для фахівців зразкові лекції по львівських школах. Далше концертну імпрезу всіх шкіл „Р. Ш." з виставою „Інститутка". Свято „Рідної Школи" теж відбудеться, як щороку, на площі Сокола-Батька. А наприкінці, 27. і 28. червня „Взаїмна Поміч Укр. Вчителівства" влаштує зїзд, що допоможе нам гідно закінчити виставу.

Вже небагато часу ділить нас від початку вистави. Але напевне ще встигнуть причинитись до неї всі, що досі не відгукнулись.

Л. Б.

З ДОБРОГО ЗЕРНА — ДОБРІ ЖИВІ!

Найкраще зерно, з якого будуть добрі жива, це ощадности, зложені

в Земельнім Банку Гіпотечнім
у Львові, вул. Словацького 14
(Філія: Станиславів, вул. Собіського 11)

Мистецтво й родинне життя

Давно вже, в одній поважній психологічно-літературній студії читала я, що подружжє, родинне життя не сприяє розвитку мистецького таланту у жінок. Часто жінка, що дівчиною проявляла іскру таланту, може мріяла про мистецьку славу, одружившись, забуває на свої великі пляни, мрії. У чоловіка навпаки, у родинній атмосфері їх мистецький талант звичайно не тільки не марніє, але міцніє, дозріває.

Чи є що в тому правди? Статистично мабуть ніде цього не справджено, але назагал здається, що дійсно часто так буває. Кожна з нас навіть особисто може нагадати собі, скільки то знайомих жінок, що подавали надії у письменництві, малярстві, музиці, співі, чи іншому мистецтві, з часом зникало безслідно з мистецького овиду. Завдаєте собі труда дізнатись чому? Звичайна відповідь:—Вийшла заміж, де вже їй тепер до цього..

Чому? Чи тільки самі важкі обов'язки господині, матері, дружини відривають жінок від мистецької творчої праці? Чи винні тому чоловіки, що недоцінюють таланту своїх жінок і не стараються їх підтримати? Може. Але чи не найголовнішою причиною є власне душевне наставлення жінок, що для них загально найвищим ідеалом є — родинне життя. Не мало важке й те, що любов у жінки грає куди більшу роль, як у житті чоловіка, та й любов ця інша, глибша, більше абсорбуюча цілу душу, як у чоловіка.

При цьому ж жінка, коли любить, знаходить щастя у тому, що може посвячуватися, приносити жертви, терпіти, а то й служити. — Любов чоловіка після першого захоплення прибирає форму владу. З невільника, навіть не перестаючи кохати, чоловік перекидається у „пана“. Так буває принайменше у великій частині випадків. Додаймо до того, що чоловік не має того спеціального, може атавістичного культу для господарських справ, що жінка. Хіба немає молодого, здорового, нормального чоловіка, що для нього ідеалом були б: власна хатка, садок, квітничок і дружина. Ця, або подібна цій мрія для більшості жінок така примамлива, що не вагаються заплатити за неї надією на майбутню славу.

Чи є вже такі спеціальні прикмети жіночої, або чоловічої душі? Чи може є це наслідки довговічних умовин життя, що накладали на чоловіка широкі, позадомашні

завдання, а жіночий світ замикався в чотирьох стінах родинного дому? Годі на це рішуче відповісти. Мабуть одне й друге. Але чи це зле? Ні. Навпаки. Коли жінки, а принайменше більшість із них, позбулась би цих „жіночих“ прикмет, тоді родинне життя розпалося би. У ньому не стало би цієї творчої сили, що їй дає власне осясильна до посвяти любов, та господарське замишування.



Олена Кисілевська з онуками, Оксаною й Аскольдом.

Родинний дім, а зокрема велике завдання вихови дітей є теж полем великої, творчої праці, що в ній ніхто жінку не всили заступити. Чи не оця інстинктовна може пошана для високої ролі, що її має жінка в родині, робить те, що жінки часто задля цього відрікаються й мистецької, творчої праці? Та це діється тільки тоді, коли ця іскра Божя не є така сильна, щоб не згасла. Справжній талант все і всюди знайде собі час, пригортає обставини так, щоб вибитись, а не змарніти. Маємо на це багато доказів і в нас, і в інших народів. Найкращі наші письменниці, поетки були і є водночас добрими дружинами, зразковими матерями, а то й господинями. Згадаймо тільки з давніх Марію Загірну, Ганну Кулішеву, Олену Пчілку, з сучасних Уляну Кравченко й Софію Русову. Наталена Королева залюбки господарить, а Марійка Підгірянка з гордістю глядить на своїх четверо дітей..

Також Ольга Кобилянська, хоч незаміжня, була найкращою хазяйкою й справжньою, повною посвятою опікункою для своєї рідні, коли мусіла їй заступити передчасно згаслу матір.

З інших мистецьких кругів слід згадати хочби недавньо помершу малярку Софію Левицьку й інших. Із чужих славних жінок біографи спеціально підкреслюють велику господарність і високі материнські прикмети славної італійської письменниці Грації Деледди. Найкраща словацька письменниця, водночас і перша громадська діячка та редактор Ол. Шольтисова, вийшла заміж в 16 році життя, мала кількох дітей і великі господарські і громадські обов'язки. А всеж таки розвинула свій письменницький талант і написала немало цінних книжок.

Цінну працю, хоч із іншої, не мистецької, а наукової ділянки дала людству Кюрі-Склодовська. Знаємо, що вона була добра мати, дружина, господиня. Прикладів зрештою знайшлося би дуже багато. Але може дехто скаже: питання, чи якраз ці самі жінки в інших, більше сприятливих обставинах не дали б народові куди більше, як дали тепер? І це може бути. Але чи це, що вони нам, чи людству дали сьогодні, не є глибше, змістовніше, ніж те, коли б не жили повним родинним життям? Приміром ця ж словацька письменниця Шольтисова написала дуже цінну студію „Мої діти“, яку ніхто, як тільки матір, могла так добре написати.

Виходить, що розвою справжнього мистецького таланту не згасять якби не були обставини. Треба мати терпелівість пережити той критичний час, коли в душі людини кристалізується її духовне „Я“. Справжній талант заговорить голосно скорше чи пізніше. Слабший може й затихне, але хто знає, може об'явиться в іншому виді у тієї ж самої людини? Може живе в її нащадках, що їм вона, як матір допоможе вибитися на висоти, яких сама не досягла. В кожному разі, те, що є в душі дійсно цінне й вартісне, не пропаде!

О. Кисілевська.

До нашої дискусії висловились відома наша громадська діячка й редакторка, Олена Кисілевська. Цікаво слідкувати за глибокими, зрілими думками цієї статті, що навітлюють справу з нового боку.

Ред.



Важкий удар для жіночого руху

Як подали вже щоденники, дня 6. ц. м. ввечері, завісило львівське городське староство діяльність „Союзу Українок“. О. Шепаровичевій, як відповідальній редакторці часописів С. У. „Жінка“ та „Українка“, поліція доручила повідомлення про закриття обох часописів.

Вслід за тим часописи принесли вістку про розв'язання Філії та Кружків товариства.

З СОЮЗУ УКРАЇНОК ЕМІГРАНТОК

Літературний клуб Союзу Українок Емігранток цього року подвоїв свою працю, уряджуючи ввечері чи сходили що-середі, а не що-два тижні як було раніше.

На вечорах цих дуже приємно сходять час серед розгляду літературних новинок, жіночої преси і живих дискусій, утриманих у спокійному тоні.

Треба віддати справедливість нашим жінкам, що вони вміють бути об'єктивними рецензентками без огляду на свої особисті симпатії, чи нехтять до автора. Бо тепер ми часто-густо стрічаємось із сторонністтю навіть у найповажнішій критиці.

1. У біжучому сезоні було кілька вечорів, присвячених розглядові жіночої преси. Пані Стефанія Лукасевич у зміло синтетичних доповідях дала найбільше цінні виїмки з журналів: „Жінка“, „Нова Хата“, „Жіноча Доля“ і „Воля“, „Світ Молоді“ і т. д.

2. Було кілька вечорів у клубі, присвячених темі українського театру, та спроби драматичної студії у Варшаві. Доповіді-реферати робила високоталановита артистка Наталя Михайлівна Дорошенко, але ширше на цю тему буде на іншому місці. Дуже вартісний і цінний розгляд історії українського театру дав професор Дмитро Дорошенко. Як взагалі усі реферати цього професора, так і цей був живий, блискучий, утриманий на високому культурному рівні і дав слухачам повну картину історії нашого театру.

3. Пані Наталя Холодна прочитала: а) Реферат, присвячений творчості Б. Антоновича, підкреслюючи його містицизм, екстази і самітність. Підчас читання уривків з його більш характерних психологічних віршів, слухачі відчували особливо ярко містику, в обличчі його недавньої смерті. Вечір пройшов в особливій зворушенні. б) Реферат, присвячений творчості Мосендза, заставляючи довше на його мляхотних стремліннях творити соняшну, опромінену, легендарну казку вчорашніх днів. Однак з приводу його „Роксоляни“ вивязалась жива дискусія. Дехто знаходив у цьому несправедливість наставлення до жіночої психології, підкреслення браку жіночої стійкості. Тим більше, що і Роксоляни

Цей крок викликав хвилювання не тільки серед українського жіноцтва але й усього нашого громадянства. Зокрема прикро вражене цим жіноцтво, що мало в „Союзі Українок“ свій організаційний центр. А на селі, де „Союз Українок“ притягує селянок до громадської праці та сповнив цим велике завдання, припинення діяльності мусіло ще тяжче відбитись.

і Марусі Богуславки все ж не поривали, як це передають старі пісні, цілковито зо своєю націоналістично... А серед тих трьох тисяч, що їх покарав отаман Сірко... було більше мужчин. в) Реферат присвячений творчості Юрія Клена, розглядаючи його вартості: громадянські, високо-мистецькі й психологічні, і підкреслюючи найбільшу простоту, брак штучного патосу і природність його віршів. г) Реферат, присвячений творчості Ю. Косача. Прочитано кілька уривків його талановитих новел, чарівних як його рідна Волинь.

4. П. К. Чайківська прочитала реферат на вечорі, присвячених нагородженому членові Союзу Українок, п. Наталі Холодній. Завжди спокійна, опанована доповідниця цим разом була зворушена, бо як сама говорила „важко розбратити по кісточкам не когось незнамого, а того, що виріс на наших очах, жив з нами й працював разом“. Високо-мистецька деклямація п-ні Наталі Юрчишської-Попович, рецітації авторки, квіти, побажання, заповнили решту вечора, залишаючи у слухачів м'яле, культурне враження. Навіть світло лампи і стіл, прикрашений особливо просто і тепло, доповнювали цю гармонію.

На вечорі в честь творчості Марко Вовчок п-ні Катерина Чайківська дала дуже змістовний й оригінальний реферат. У цьому, як і в колишньому своєму рефераті про Стефанію доповідниця підкреслила не тільки жалість до „уціжених і обіжених“, яку досі багато знаходили в неї, — а бойове, польове наставлення до життя. Чудовим, захопливим читанням уривків із творчості Марко Вовчок пані Наталя Дорошенко так половила слух і серце слухачів, що не хотілось вірити, що ми зараз на чужині. Ми душею були дома... в тому давньому світі Марка Вовчка.

5. Нижчепідписана прочитала реферат присвячений творчості Галини Журби. Нюсиди з попередніх, що я прочитала в терені Союзу, не доставили мені особисто стільки радості й морального вітху. Радості тому, що говорю про письменницю, яка зуміла щиро-сердечно без вимушено-придуманих поз, вичарувати забуті легенди Волинської землі. Крім описів побуту, авторка привертає прибитим

терпінням і працею людям — гордість, підносить їх до справжньої гідності. Правдиво зрозуміле почуття гумору і мудрої іронії у селянина; яскраво змалювана відвічна туга-голод волинського селянина за землею. Велика шкода, що другий том „Революція йде“ сконфіскований. Але знаючи далішні події Волині, цього можна було сподіватися, особливо, коли авторка писала правдиву книгу її життя.

На черзі майбутній вечір має бути присвячений творчості Н. Королевої, також ляхвратці. Минулого року авторка цих рядків зладила була реферат на тему: „Ідея Христа і Ніше в лабірінті життя“. В ньому розбиралося також книжки: „Во дні оні, 1313, Інакший світ і Без коріння“. Книжка „Без коріння“ за увагою реферату викликала живі дискусії. По-перше тому, що авторка досить тенденційно описує життя на некористь української культури, яку називає московською; описує життя у Києві й на Волині, де було специфічно-відрубне життя від московського. По-друге авторка часто-густо ображує почування православних українців, тоді як їхня релігія, а не „обряд“ начислює більше 30 міль. визнає і є старою українською релігією.

Е. Яничевська.

Як ширше завдання, Управа Союзу ставить собі організування товариського життя української еміграційної колонії у Варшаві. З цією метою влаштовано цілий ряд вечорів: традиційні „Андрійки“, раз на місяць ширші клубові сходили з танцями, а підчас Різдвяних свят вечірню ялинку з дуже різноманітною і цікавою для дітей програмою: з дідом Морозом, забавами, співами, що їх виконували самі діти під фаховим керівництвом пп. О. Козаківної та Н. Розумівної.

Нарешті 5. II. 1938. р. Союз влаштував репрезентаційну вечірку з концертом. Успіх вечірки був великий, матеріальний і моральний. Треба зазначити, що взагалі всі вечори Союзу Українок Емігранток дають матеріальний прибуток, а Союз завдячує це дуже добре zorganizованій праці членів Управи під керівництвом голови Союзу п. М. Лівичкої. Значна частина прибутків Союзу йде на виплату допомог, особливо на платню за навчання сиріт та дітей незаможних батьків. На здійснення одного з великих своїх завдань — будови бурси для українських сиріт-дівчат, Союз ще не встиг зібрати відповідних засобів. Але Управа напружує в цьому напрямі всі свої сили, шукаючи матеріальної підтримки серед українського громадянства.

Вимоги життя поставили перед Управою Союзу ще одно важливе завдання — створення українського театру на чужині. З цією метою утворено при Союзі драматичну секцію, під проводом відомої артистки, п. Н. Дорошенко.

Широкий обсяг праці та її zorganizованість дає підстави бажати, щоб Союз Українських Емігранток, як організація розвивався успішно й надалі.

Г. В.-М.

Доставляє шкіркові й ткани рукавички.
Чистить і наплавляє рукавички.
Виправляє шкіри та замші і хутро.
Шие рукавички з принесених шкір.

Черніцький і Ольшевський

Львів, ул. Рутівського ч. 2, тел. 261-92.

Тільки NIVEA має в собі ЕВКЕРИТ,
засіб, що зміцнює шкірні ткани!



Тому Крем NIVEA є незамінний! Особливо на весну цера вимагає плекання. Кремом NIVEA Шкіра плекана постійно NIVE-єю стає відпорніша на погані впливи змінної погоди. Бо NIVEA легко проходить вглуб шкіри і діє зміцнюючо на її ткани. Тоді шкіра набирає гнучкості і молодечої свіжості. NIVEA береже теж перед сонячним опалом. А щодо ціни — Крем NIVEA може кожний набути. Тому нема ніякої перешкоди, щоб ще сьогодні не купити коробки Крему NIVEA.



Олена Бережницька-Будзова.

На городничі теми ТРАВЕНЬ НА КВІТНИКУ

Вершом весняного сезону в квіттовому городі є друга половина травня. У нашому підсонні здебільша між 10—15 травня загрожують ростинам сильніші приморозки. Тому то й увійшло в звичай, що засів ніжніших і вразливіших на зимно ростин переводиться щойно після 8-го травня, а садження квітрової розсади після 15. травня.

У травні висаджувати на кльомби розсаду всіх літніх квіткових ростин, садити далії, мечики, канки, геліотропи, бегонії, мушкательки, гвоздики, левконії тощо. Взагалі заповнити вже остаточно всі грядки й кльомби прилагодженим ростинним матеріалом.

Далії (георгінії), переховавши зимовою порою в пивниці переглянути перед садженням й усунути всі згнилі або спорохнявілі бульби. Далі не люблять свіжо навоженої землі, тому садити їх радше на пісному, як на свіжо або сильно погноєному ґрунті.

На кожную далію викопати осібно яму завширшки корінної брили, заглибшки 30—40 см, залежно теж від величини коріння. Великі, сильні брили поділити на дві, або більше частин, розриваючи їх обе-

режно, щоб не пообривати поодиноких бульб і садити кожную частину в осібно яму. Садити далії 1 м. одну від одної. Вложивши корінну брилу в викопану яму, вбити попри коріння сильний палик, завдовжки 130 см. у промірі 6 см. і загорнути яму вибраною передше землею, а наприкінці сильно її втоптати. Підливати не треба, щоб не зогнили. Підливати щойно тоді, коли вже випускають квітові пупінки, отже здебільша щойно в липні.

Садження розсади квіткових ростин вимагає теж дещо знання, зручності та вправи.

Перед садженням зазначити патичками місця, де хочемо посадити розсаду, а коли хочемо садити рядами, треба це зробити дуже рівно. Тому порадою шнуром зазначити черти на поверхні грядочки. Можна це виконати в цей спосіб, що дві особи беруть шнур, кожна за оден кінець і випруживши його роблять ним слід на землі грядки. Можна теж оба кінці шнура прив'язати до двох довгих кілків і кожний з них вбити в грядку на протилежних кінцях, так, щоб випружений шнур доторкнувся до поверхні землі на грядці й лишив на ній черту або рівчик. Опісля від-

мірити побажане віддалення одної ростини від одної й назначити ці місця патичками. Очевидно, садячи ростини мусимо послуговатися наміченим пляном.

Хто садить розсаду, мусить пам'ятати, що кожна ростинка має дуже ніжне коріння, що своїми волосистими випустками зростається дуже сильно з землею. Тому, вибираючи розсаду з скриньочки або розсадника треба її перш за все підважити дерев'яним кілочком і обережно виймати, не обтрясаючи землі з коріння. Опісля в назначених на грядці місцях зробити кілком ямку. Кілок держати в правій руці, а двома пальцями лівої руки одну ростинку розсади. Ямка має бути така глибока й широка, щоб у ній вигідно помістились корінці розсади. Відтак впускаємо корінці розсади в ямку, дещо глибше, як вони росли на розсаднику, вважаючи, щоб не загнути коріння. Коли ямка за плитку, слід її поглибити. Впустити відтак корінці ростини в ямку й устромити кілок дещо скосом у землю в відступі 5—6 см. праворуч від ямки (гл. рис.) та пригнути його в напрямі ростини. Тим способом обтискаємо коріння

НАЙКРАЩІ МАТЕРІЯЛИ ДЛЯ ПАНЬ

у фірмі

ОСИП ЛИТВИНОВИЧ

ЛЬВІВ, ул. ГАЛИЦЬКА 21

землею. Таке садження йде дуже скоро, а за хвилину набираємо вже деякої вирави й зручності.

Розсаду квітових рослин садити по змозі в **холодний, безсоняшний день**, найліпше після дощу, отже в вогку, але не болотисту землю. Коли дощу нема вже довгий час і земля на кльомбах суха, треба її підлити водою (ситком поливаника) на 2—3 години перед садженням. **Садити ввечері**, а не вранці, бо впродовж ночі рослини ліпше приймуться та довші не наражаються на соняшну спеку й надмірне світло.

Коли вже всі грядки й кльомби заповнені, треба квітові рослини **дбайливо доглядати**. Свіжо посажену **розсаду поливати** водою, як треба **щовечора**, але вже не ситком, але горнятком, так, як це роблять селянки, підливаючи розсаду капусти. В цей спосіб економимо воду, а рослини дістають більше води, якби це сталося, коли б їх підливати через ситко поливаника. Засіяне насіння й травники поливати ситком. Поливати лише тоді, коли земля вже суха, в противному разі коріння рослин зогніє, а рослини гинуть. Вода до підливання мусить бути довгий час ogrіта в сонці, тому слід її заздалегідь напустити до бочок, виставлених на діяння соняшного тепла. Так ogrіта вода прискорює (своїм теплом) ріст рослин.

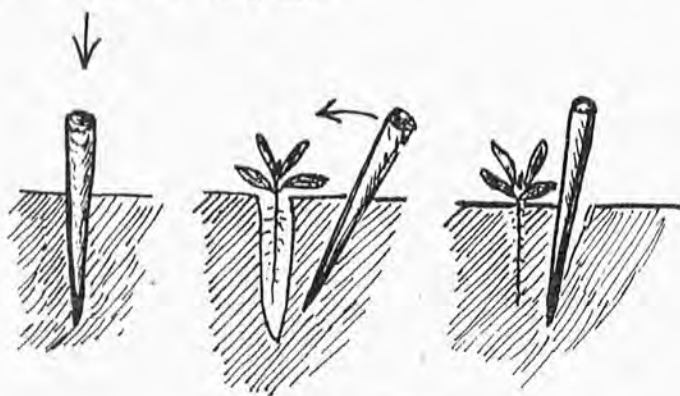
Крім цього **підливати** теж **рожі**, а навіть **бузок**, **жасмин**, інші **оздібні кущі**, та ще й усі **зимотривалі й літні квітові рослини**, бо вони з води черпають не лише вогкість, але ще й мінеральні соки, що їх розпускає вода. Найменше підливання вимагають цибулькові рослини, бо вони мають припаси води в цибульках. Все таки, коли земля дуже суха, слід їх поливати. Доброю до підливання є теж дощівка, особливо на ґрунт сильно погноєний. Найбільше вогкості потребують назагал квітучі росли-

ни, або ті, що мають пупінки й не забаром зацвітуть.

З інших городничих робіт слід згадати про **правильне стрижання** трави й удержування травників у взірцевому порядку, про грацування (шкрябання) стежочок, а вкінці й дбайливе **полення** квітника з усякої хопти й бурянів. Після кожного зливного дощу, **направляти стежки** та підмити беріжки кльомбів, **замітати** стежки й висипати їх щораз пісочком.

Підростаючі рослини, **привязувати** до патичків личком (рафією). **Процвілі квіти** стократно, нарцизів, півоній і т. п. **відтинати** ножиком, або ножницями **сейчас після відквіту**, щоб на квітнику ніколи не було слідно якогонебудь неладу, або занедбання. На квітнику мусить панувати не лише взірцевий лад, але також повня життя в цілій своїй красі, а все, що мертво, хворе, зсохле, зів'яле, погане, треба негайно усувати. Тому що-

дня вранці слід **переглядати всі рослини**, обтинати процвілі квіти, зсохлі листочки й гілки, збирати з грядок і травників пелюстки, опадаючі з квітів, нищити всякого роду галапаси. Ці всі **відпадки** збирати до якогось кошика або мішка та **викидати на смітник**, або в компостову яму. Хто щодня переглядає рослини квітника, цей ніколи не матиме нараз забагато роботи для впорядкування свого квітника, а квітник буде завсіди виглядати чепурно. Нема нічого поганішого, як занедбаний квітник і рослини, позбавлені всякої опіки. Повно на них усюди сухих листків, просохлих квітів, серед вічно засмічених травників і занедбаних стежок, зарослих травою й мохом. Навпаки, гарно плеканий квітник не лише свідчить добре про його власника, але теж є чепурним об'ямуванням і прикрасою хати.



Як садити розсаду кілком.

НА СТОРОЖІ

твого здоров'я і краси



ТОАЛЕТОВІ МИЛА
„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Форми для всіх

Як кроїти суконку?

Перед кроєнням перевірити виміри власні з вимірами форми. Якщо є які розбіжності у вимірах, треба справити. Форму вкорочуємо або продовжуємо все посередині, ніколи на краю. Розкласти матеріал подвійно, розмістити на ньому форму, припнути шпильками, щоб не сунулася.

Коли суконку кроїмо з полотна, тоді довкруги форму зарисувати радельцем і зазначити всі значки, що на формі. Відтак викроювати за формою. Форма включає 1 см. на шви.

По скроєнні треба вишити суконку.

Як шити суконку?

1. Скроєну й вишиту суконку зафастригувати, допасовуючи значки й спробувати на особу, що для неї призначена. Якщо добре лежить, зішити шви на машині.

2. Зішити вшитки у спідничці.

3. Зложити й зафастригувати усі складки в спідничці, як позначен на формі.

4. Зішити бічні шви спіднички.

5. Долину спіднички загнути й із лівої сторони викінчити ручно (крито).

6. Зішити вшитки на переді блузки.

7. Зішити боки й рамена у блузці.

8. Зішити блузку зо спідничкою, допасовуючи значки на формі.

9. Настебнувати лиштву на переді суконки.

10. Пришити комірець.

11. На переді суконки під лиштвою викінчити розріз до застібування.

12. Зішити вшитки на рукаві.

13. Зішити рукав.

14. Долину рукава загнути й викінчити з лівої сторони ручно.

15. Пришити рукави, допасовуючи докладно значки.

16. Зішити пояс, вивернути на праву сторону, довкруги застебнувати.

17. На кінці пояса пришити пряжку.

18. Всі спідні шви викінчити машиною, загинаючи поодинокі рубець та застебнуючи при самому краю.



Вишивана суконка ч. 965. з полотна.

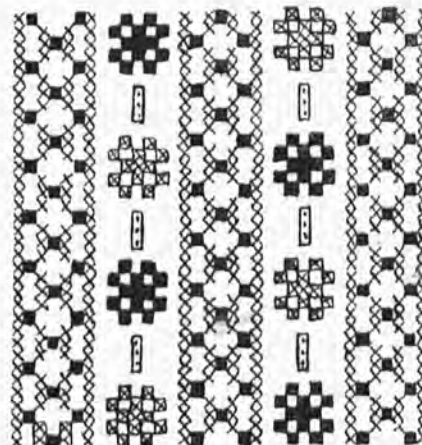
Форму можна дістати у величині I, II.

Виміри для величини: I. II.
Обвід горішній 85 см. 90 см.
Обвід бедер 94 „ 98 „

На суконку потрібно 4 м. полотна.

Складові частини форми:

1. Перед блузки.
2. Плечі блузки.
3. Перед спіднички.
4. Складки на переді спіднички.
5. Зад спіднички.
6. Рукав.
7. Комір.
8. Лиштва на переді суконки.
9. Поясок.



Взір до сукиї. Краски: ■ ■ брунатна, х х цегляста.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА

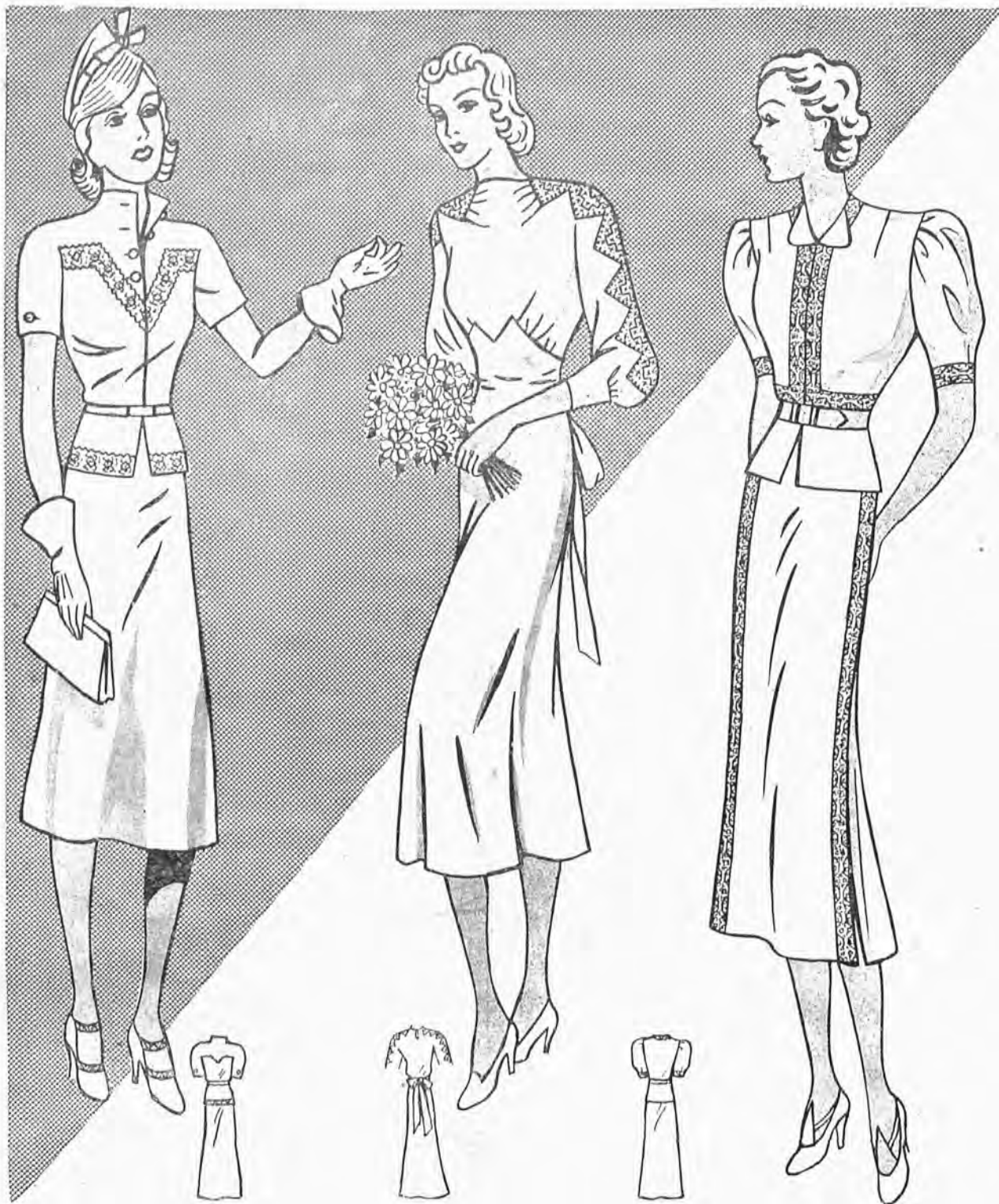


Всім за гроші тяжко нині,
Моя за воду на пустині.
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцятье число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту



Проекти до таблиці взорів ч. II.

Ч. 1. Елегантна полотняна гарсонка, прикрашена делікатною вишивкою. Взір ч. 3. з таблиці ч. II.

Ч. 2. Сирий шовк можна теж гарно прикрасити вишивкою. Ось розкішний

пополудневий модель із широкою зубчастою вишивкою. Взір можна замовити за надісланням 1.50 зл. поштовими значками.

Ч. 3. Дуже зручно прикрашувати

полотняну суконку готовою вишиваною лиштвою (бортою). Але модель мусить бути для цього відповідний. Густий взір ч. 5. із таблиці ч. II. знаменито до нього надається.

На весну й літо

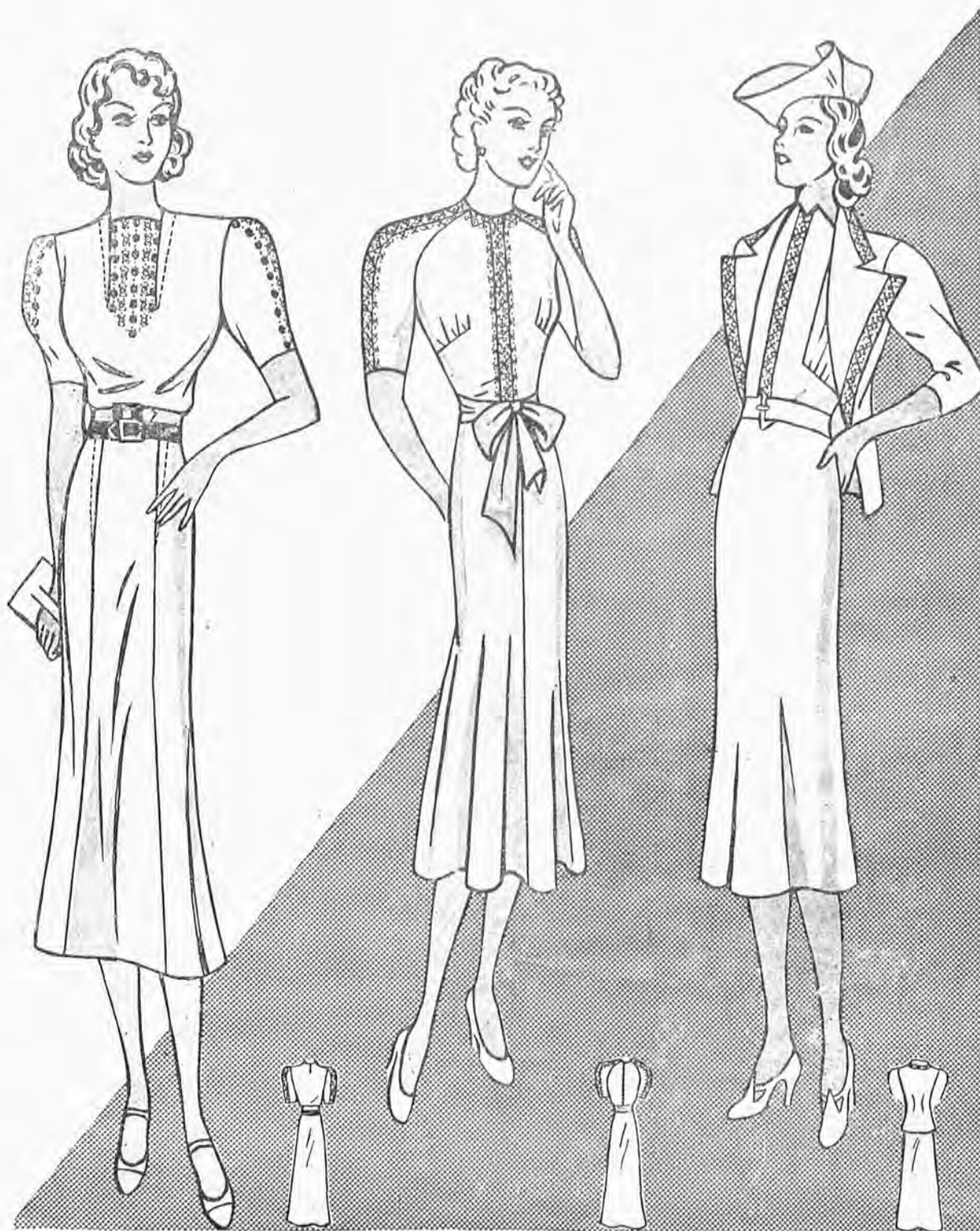
**дамські плащі
й костюми**

та великий вибір вовняних, шовкових і полотняних матеріалів, на дамські й мужеські строї — поручає

Мечислав Залеський

Львів, пл. Марійська 10.

Тел. 200-53.



Колірові пояски.

Ч. 1. Сукня з білого бурунчуку. Ніжний взір ч. 9, із таблиці згорів ч. II, прикрашає її зпереду й на рукавах. Подвійний ляковий поясок зелений і червоний.

Ч. 2. З сирого шовку ця легка літня сукня з коліровим шовковим поясом. Тут годиться взір ч. 3, або ч. 7, із таблиці ч. II.

Ч. 3. Комплет із полотна або сирого шовку. Взір ч. 3, прикрашає перед сукопки й вилоги жакета.

НИТКИ ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКИ є вращені індантеновими вращками й тому ніколи в прання і на сонці не пущають!	MEZ C·M·S
---	-----------------------------

Волічка у великому виборі в крамниці У.Н.М. вул.Косцюшка 1

С К Л А Д И ВОЛОКОННОГО ПРОМИСЛУ

Одинокі безпосередні представництва матеріалів краєвої й заграничної продукції поручає нові взори на жіночі плащі й костюми, та на чоловічі вбрання і спортові й візитові плащі.

С. ЛУЧИНСЬКИЙ І З. ФРАНСУА
Львів, пасаж Миколая, 1. сх. I. п.

ПАНСІОН

„СТАХОВА ВОЛЯ”

в Гребеніві біля Сколя над Опором
серед гір та смеркових лісів.

Чинний від 1. червня 1938. р.

В державі і під управою

М. ГІКАВОГО

Поручає 50 кімнат з верандами. Смачні, здорові та добірні харчі. Від 3 до 6 зл. денно.

Розваги: Дансинги, теніс, бібліотека, кругольня і т. п.

Блищі інформації:

ЛЬВІВ, УЛ. ГОЛУВКІ Ч. 14. III.

Помадки до уст Шаха



ВЕСНА, ЧАС БУЗКУ.

Небо зарожевілось, земля зазеленіла. Весна! У парках та городах линуть запаморочливі пахощі квітів. Тульпани, конвалії, бузок. Бузок, чудовий білий бузок! Яка ж шкода, кажуть деякі, що парків і городів не можна перенести до помешкань, душних каварень, кін і театрів. Перепрошую, можна перенести! Вистане ввійти до першої з краю парфумерії і зажадати оригінальної води „Японський білий боз” Шаха. Перенесемо тоді весну до свого помешкання.

„Японський білий боз” Шаха виконаний із справжніх олійків. Його запах ніжний і освіжливий, як пахощі справжнього бузку.

Отже купуймо „Японський білий боз” Шаха!

Величезний вибір

матеріалів, гум і корсетних додатків
лише в фірмі

І. К. КОРКЕС, Львів, ул. Галицька 3



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі

поручає

„ДІМ МОДИ”

ЛЬВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.

НЕМИЛИЙ ЗАПАХ

знищеної або альпакової
столової застави

усуває посріблюванням
із 5-літньою запорукою

ГАЛЬВАНОПЛЯТЕР

ЛЬВІВ, ул. КОПЕРНИКА Ч. 14.

Християнська фірма

НАЙКРАШІ

НИТКИ до шиття

ШОВК до шиття

БАВОВНУ до ґирування

купуйте тільки змаркою

„ТРИ ЛЕЛІЇ”

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 56



НЕВІДЛУЧНА ПРИКМЕТА СВИДОМОЇ
ЖІНКИ.

Свідома жінка — громадянка повинна брати безпосередню участь у всій тій праці і всіх тих починах, що причиняються до зміцнення сили рідного народу. Нажаль одну ділянку в тому напрямку у нас часто переочується. Переочуємо, що одною з основ нашого загального скріплення є ощадність, у ширшому розумінні. „Народи, що не вміють шадити, мусять зникнути з лиця землі” каже один економіст. Так — бо ощадність творить і підсилює добробут народу, а чейже тільки народи в добробуті можуть розвиватися і рости всесторонньо. Чи ж свідома українка може бути байдужа до ощадності, коли це така важна і засаднича справа? Ні! Невідлучною прикметою свідомої жінки мусить бути не тільки її суспільна чи політична праця для загалу, але й замишування до ощадності, систематичної і спрямованої до рідних фінансових установ. Під тим оглядом повинна жінка світити добрим прикладом своїм чоловікам і братам. Так подумана й практикована ощадність мусить стати нашою другою природою — це мусить стати одною з головних засад практичної а притому й ідейної українки.

(З. Б.).

„BIJOU”



ТАДЕЙ СЛІВІНСЬКИЙ
ЛЬВІВ, ВУЛ. КІЛІНСЬКОГО 2

поручає найновішу паризьку біжутерію,

модні торбинки, несесери, парасолі і т. п.

НИЗЬКІ ЦІНИ



Із показу української моди:

п. Марта Садовська в молодечому комплекті з яворівської шорці. Пружки використані зручно вздовж і впоперек. До цього біла батистова блузка, капелюх із фірми „Міка“.

Інж. Стефанія Чижович.

ПОКАЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ.

(Частина реферату на показі української моди дня 8. травня).

Від довгих років кооп. „У. Н. М.“ при допомозі свого журналу „Н. Х.“ старається українізувати моду. Нелегке це завдання. При повній дезорганізації нашого ткацького домашнього промислу, при браку власного текстильного виробництва наша праця зводилася лише до 1. українізації форми одягу (беручи за основу деякі історичні чи народні форми), 2. примінення своєрідних елементів декорації до загальної прийнятих міжнародних форм моди.

В одному і другому напрямі, праця наша добила певних успіхів. Поза межами нашої батьківщини стилізовані українські сукні приймають з великим захопленням (згадати хочби вечір стилізованої сукні в Торонто, який впровадив моделі не лише поміж своїх членів, але також і поміж чужинців), і зразки вишиваних суконь з „Новой Хати“ залюбки копіюють чужі журнали хорватські, югословянські, чеські, болгарські та інші.

По кількісному досвіді, кооп. „У. Н. М.“ при допомозі наших мисткинь іпп. Мілі Охримович, інж. Стефи Рудакевич, М. Морачевської, С. Вальницької та робітні і школи кооп. „Труд“ під проводом п. Е. Олесницької, взялася за тяжке завдання: дати показ укр. моди.

Розуміємо вповні те, що ця наша перша спроба викличе багато скептицизму. Звісно ж, мода це один з могутніх диктаторів етигу, їй коряться сільські, господарсько зрілі, самостійні держави. Як же ж то ми, кията ще господарсько наші, без належно розвинутого текстильного промислу починаємо творити власну моду? Чи та мода зможе мати успіх та чи прийметься серед нашого громадянства? На це питання відповідь нам укр. жінка в найблищій будучості.

У сьогоднішньому показі побачите примінення есаянських самотканів, продуктованих для власного вжитку: таких як мальованки, шорці, бешагові тканини і т. п. Ці одяги є так би сказати на 100% з українських тканин. У них все, від плетання рослини волокна до остаточного сконфікціонування тканини виконане рукою укр. робітника.

На спеціальну увагу заслуговують теж вовняні самоткани продуктовані фірмою „Гуцульське Мистецтво“ в Косові для ужитку міста. Тканини ті своєю красою та знаменитими красками дорівнюють славним англійським самотканам.

При самотканах тих вправді сирівець чужий, бо власної волі ще у нас обмаль, зате всі останні праці, зв'язані з виготовленням тканини, від прядення починаючи, виконують наші кустарі. Те саме треба сказати і про вироби фірми „Трикоут“, що надіслала на наш показ декілька зразкових експонатів.

Не поминули ми теж моделів із власного шовку кооперативи „Шовк“ у Самборі, що так як полотно, дають можливість у 100% використати укр. робітні сили.

Наприкінці не можна поминути ще й другого мотиву, що казав нам братися за це відвічальне діло. Це ідея творення власного стилю, плетання власної градиції. Бажання впровадити в убір української міщанки теж щось своєрідне, що зв'язувало б її непомітними нитками з власною народньою культурою.

Скарбниця нашого народнього одягу така багата, декоративні засоби такі великі, що не трудно нашим мисткиням підняти відповідні форми та примінити їх до міського одягу. Головно, коли в цілому світі прийшов зворот до льняних полотен, не могло бути кращих можливостей для нашої вишивки. Вишивка неподільно в'яжеться з полотном, у нас вона органічно з ним зрослася в народньому одязі, має за собою традицію століть та високу народню культуру. В тій ділянці ми дуже багаті. Маємо взори і способи їх виконання, що зможемо заспокоїти смак і пайвибагливішої людини. Від ніжних полтавських гаптів чи мережив, від тендітних буковинських стебнівок до тяжких соковитих гуцульських низинок, все це має укр. жінка і все це може вихиснувати до прикраси свого одягу.

Наші мисткині подали нам декілька проектів на стилізовану українську моду, по зразкам народніх одягів. Деякі з тих зразків виконані у 100% з українських самотканів, їх форма і вигляд введіні в гармонію з пануючими правилами теперішньої моди. Нема причини чому наші жінки не мали би підтримати нашої моди, надаючи своєму виглядові своєрідного характеру з великим пожитком для себе а рівночасно для цілого нашого народнього господарства.

Незрівняну книжку з приписами д-ра А. Еткера п. н. „Добра господиня сама пече“ можна дістати в усіх кольоніальних крамницях і книгарнях. Знижена ціна 30 гр.



п. Таня Ярошевич у тенісовому строю з яворівської мальованки. На блузці смуги йдуть впоперек, на шортах уздовж.



Стравопис на травень.

(Можуть їсти й діти від 2 літ).

Обід: Юшка з горюдини з сирим маслом і грінками. Телячі крученики (зрази) в сметановій підливці, сипкий риж, сирівка з моркви. Компот з рабарбару.

Вечеря: Квасне молоко, картопля. Для дітей: солодке молоко.

II.

Обід: Кропивою юшка з сметаною. Телячі котлети, шніцат, картопля. Для дітей замість котлета перетираний телячий печінок. Крем з грисіку.

Вечеря: Сирівка з редьківці й прирису. Картопля. Чай.

Дитячі страви.

Січенник із вівсяних платків.

Потрібно: 2 ложки дрібних вівсяних платків, $\frac{1}{8}$ л. води або молока, зелений січений кріп, петрушка, сіль, 1 жовток, 1 ложечка тертої булки, півгора дека масла.

На киплячу воду або молоко всипати платки. Мішати на краю кухні при легкому вогні около пів год. Прохолодити їх у тій самій ринці, додаючи січеного кропу, петрушки, жовток і сіль. Вимішати. Зладити два круглі січенники, обкачати в тертій булці і смажити на маслі. Подавати з баклажанною (помідоровою) підливою.

Дитячий омлет.

Потрібно: 1 яйце, 1 ложка сметани, 1 ложка муки, сіль, 1 деко масла.

Обмити яйце, відділити жовток від білка, і вимішати жовток із сметаною. З білка вбити шум, додати до жовтка зо сметаною, всипати муку, пересіяти через сито, посолити й легко вимішати. Масло розігріти на малій пателі, вилляти тісто, розвести й смажити на легкому вогні. Коли злітнеться поверхня, перевернути великим ножом і хвилинку смажити ще. Подавати з битою сметаною або овочевим соком.

Юшка з дробу.

Заварити росію із курки, з додатком трохи волових костей. Варити так довго, аж мясо буде м'яке й легко можна відділити від костей. Обікрати його й посікти. Окремо зварили чверть фунта рижку, що ми спарили перед тим. Змолоти його з мясом і перетерти через сито поливаючи росолом. Вкінці втерти три жовтка з ложкою масла, заправити цим масу і затягнути росію на легкому вогні. До юшки подати грінки.

Салатка з шніцату з сиром.

Пів кг шніцату, 5 дкг швейцарського сира, трохи сметани.

Обмити шніцат, спарити добре окропом, потім злити зимною водою. Дати, нехай скапає, посікти грубо й вимішати з сиром і сметаною. Сир може бути тертий, або посічений.

Риж із шинкою.

Зварити пів л рижку й прохолодити. Вимішати з двома ложками сметани розбитої з жовтком і 15 дека дрібно січеної шинки або обрізків з шинки. Вложити до ринки, намащеної маслом і запекти в рурі.

Омлет із кваском.

Взяти пригорщу кваску, чисто обікрати, спарити, посікти й протерти через сито. Пів ложки масла засмажити з кваском, посолити, додати цукру до смаку, посипати мукою і розвести двома ложками сирій сметанки. Наложити в готовий омлет, звинути, полити маслом і видати.

ГОСПОДАРСЬКИЙ ПОКАЗ Ч. 10.

Овочева пінка.

Потрібно: 1 дкг желатини, 3 ложки води, пів кг рабарбару, 4 білка, 15 дкг цукру, цитринова шкірка.

Розпустити желатину. Рабарбар розварити, перетерти через сито. Вбити піну з білків. Вимішати всі складники разом, додати цукру, виложити до форми.

Палянички з рабарбару.

Потрібно: 5 жовтків, 4 дкг цукру, $\frac{1}{4}$ л. сметани, сіль, 5 білків, 12 дкг муки, 5 дкг цукру мучки, 50 дкг рабарбару.

Втерти жовтка з цукром, додати сметани. Рабарбар сполоскати, обікрати, покроїти в кружки. Вбити піну, покласти всі складники разом. Смажити на товщі палянички.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.



„П Л А С Т“

Студена лакоминка.

Потрібно: 5 білків, 12 дкг цукру, сок із цитрини, 1 дкг желатини, 3 ложки води.

Приготовити форму. Розпустити желатину. Вбити піну, вимішати всі складники разом, виложити до форми, застудити.

Підлива: 1,5 дкг бараболяної муки, $\frac{1}{4}$ л. молока, 2 жовтка, 5 дкг цукру, ванілія.

Заварити частину молока, у другій частині розмішати муку, влити на кипяче молоко. Розтерти жовтка з цукром, додати ванілії, розварену муку, добре вимішати.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

(Провадить Наталка Гаврих).

1. З прикрістю мушу ствердити, що припис на „Мексиканський торт“ мусить мати якусь помилку, бо на свята мені не вдалося. Коржі були тверді, крем несмашний. Розпитувала по знайомих і довідалася те саме. Прошу перевірити його й написати в чому лежить причина.

Ольга Л.

2. У статті „Боротьба з молями“ не згадуєте нічого про фліт. Чи це не є успішний засіб? Назагал його дуже хвалять.

Господиня.

1. Коржі цього торта є в певній мірі тверді. Не є вони дуже пухкі, як бішкоти, ані крихкі як крухе тісто, це щось посереднє. Треба дуже вважати, щоб не пересушити в рурі, бо тоді стають дуже тверді. Мусить бути рура добре вигріта і вогонь мірний. Може маса занадто підварена була й за густа. Має лиш мука добре розклеїтись. Коржі по переложенні витягають вогкість з маси у себе. Торт цей треба робити принайменше день наперед.

2. Фліт є один із дорожчих засобів. Діляння його на молі є менш-більш таке саме як терпентини.



Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цукорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“. Знамениті в смаку поживні, дешеві.

Людмила Бурачинська.

Р

ЧОТИРОКУТНИКУ

смерти

З МОГО ДНЕВНИКА.

25. квітня. Сьогодні почула я, що завтра має приїхати з Києва до большевицької команди поручник Галицький. Він має привезти приказ, щоб галичан випустити на волю. Андрій все ще в тюрмі по-мимо обіцянки комісара. Але майора Ржегоржа вже випустили. Ходять поголоски, правдиві чи ні, що він зв'язався з большевиками. Ржегорж просив мене, коли ще сидів у в'язниці, щоб я звернулась за ним до чеського консуля, що я й зробила. Тепер, коли він на волі, лає Гал. Армію неймовірними словами. Мені казав, що одинокий рятунок для мого мужа є в службі у большевиків. Кожного, що це не зробить, розстріляють. Другим разом розказував мені знов, що мусить скриватись перед большевиками. Як можу, стараюся з ним не стрічатись.

Щоб побачитись зо мною, Андрій зголосився до роботи, себто переносив ліжка з одного будинку до другого. Розказував, що галичан все ще переслідують і що судья його невіршена.

27. квітня. Пор. Галицький приїхав, я віднайшла його в колишньому галицькому приюті. Всіх галичан мають випустити, але вони мусять до кількох днів виїхати до

Києва. Пор. Галицький бере відповіальність за них на себе. Він переконаний, що галичанам уже не грозить небезпека, большевики довіряють йому безумовно. Саме тоді прийшов комісар, що з ним мав Галицький пересправляти. Він підтвердив, що мого мужа зчеркнули з листи ув'язнених і заявив готовість виставити мені на другий день посвідку, щоб його випустили. Обіцяв також поїхати зо мною до вілли Толстого, щоб там видати мені речі. Ми говорили цілий час по німецьки. Наприкінці виразив він здивування, що я так добре володію німецькою мовою. Коли я сказала йому, що я віденка родом, спитався він із лукавим усміхом: „Де ви цієї ночі спали? Певне не в вашому помешканні, бо цієї ночі арештовано всіх австрійців“. Я відповіла йому, що по чоловіці в мене галицькі папері.

Але інтервенція його в віллі Толстого була безуспішна. Сторожа заявила, що видасть речі аж тоді, коли Андрія випустять на волю.

29. квітня. Пор. Галицький радить, щоб Андрій перейняв управу галицького приюту, якщо хоче залишитись в Одесі. Тоді буде на большевицькій службі й почуватись певніше. Дальше сказав мені, що вже в Балті остерігали старшин, щоб не їхали на відпустку до Одеси. Тут щось в порядку, бо й Вітошинський, що пізніше від нас виїхав із Балти, теж заявляє, що його й інших старшин ніхто не остерігав. Навпаки, заохочували їх до того, щоб могли морем повернутись домі.

Я зайшла до д-ра Гукевича, галичанина, що вже довго живе в Одесі й тут одним із визначніших лікарів. Помагає своїм землякам, як може, але живе під вічною загрозою арешту. Позичив мені грошей на перші видатки, коли Андрія випустять із тюрми. Я поїхала до тюрми, але на посвідку комісара сторожа не хотіла випустити мого мужа. Мусіла чекати кілька годин на пор. Галицького й комісара, заки вони приїхали й Андрія звільнили.

30. квітня. Ми переночували в п. Т. Сьогодні вранці пішли до вілли Толстого, де нам видали наші клунки. Число їх є повне, але зміст майже зовсім щез. Того самого дня пополудні випустили всіх інших галичан. Вони згуртувались у приюті й там сказали їм, щоб готувались до Києва. Виїдуть завтра-позавтра. На вантажному дворці приготують для них окремий поїзд. Галичани, що не були ув'язнені та скривались в Одесі, вилазять поволі на світ. Часть їх рішається їхати до Києва. Одеські лікарі радять Андрієві, щоб залишився тут практикувати й навіть вишукали йому ординаційний покій. Так само хочуть залишитись Білінський і другі. Пополудні дістали ми речі, що їх відібрали нам у Чека. З тих річей не бракувало нічого. Я дістала навіть золоту монету, що була схована в моїй пудерничці. Мені показали її на доказ, що її знайшли, але що нічого не взяли. Чужі гроші, що їх дали мені старшини до переховку і що їх переховувала я щодня в іншому місці (раз у самоварі, де їх мало не обілляли водою), забрали собі їхні власники.

2. травня. Сьогодні трапилась мені пригода, що від неї ще дрижу. Я стрінула галицького поручника Бойкевича, що спитав мене: „Ваш муж їде до Києва?“ Коли я

ЛЮКСУСОВИЙ
КРЕМ
ДО КОЛЬОРОВОГО
ВЗУТТЯ



ЕЛЕГАНТ

САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ



МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА

ФАМОЗА ЛЬВІВ
Потоцького 58.

заперечила, додав: „Добре, що ні. Мені було б дуже прикро, коли б ви і ваш муж їхали з галичанами до Києва. З тих собак ніхто не покине Одесу, про те я вже постарався. За їх поступовання заслужив кожний щонайменше 25 нагайок. Уявіть собі, сьогодні в приюті сказав я галичанам, щоби вступали численно до большевицької армії. Зголосилось 10 старшин і коло 30 стрільців. Мусите знати, я командант большевицької кавалерії і обіцяв їм, що візьму їх, як земляків, під особливу охорону. На те встає пор. Галицький і каже, що галичани не служать уже в Червоній Армії у своїх власних відділах, а коли вступають до других, то зраджують свій край. І ці люде хотять, щоб ми мали до них довіря! По промові пор. Галицького відступили всі, окрім 3-ох старшин і 7-ох стрільців. Коли завтра рано почуєте про дальшу судьбу галичан, то згадаєте мене. Дякуйте Богу, що ви з мужем не були в поїзді. В переляку побігла я до віллі Толстого, щоб перестерегти галичан, але не застала там нікого. Андрій скрився на ніч у порожній кухні п. Т., інших кілька галичан сховалося в сусідстві. На другий день вийшли наші знайомі, щоб обережно розвідатись про долю поїзду.

Галичан завагонували ввечорі на вантажному двірці і вони спокійно поклались спати. Вночі обставили поїзд машиновими крісами і стали стріляти на сплячих. Про скількість вбитих і ранених не можна було нічого певного довідатись, казали, що є 4 трупи і 30 ранених. Тільки кільком удалось втекти, решту приарештовано наново і відвезено до Одеської тюрми. У поїзді були також жінки й діти, напр. п. Бубеля з немовлятком. Жінок і дітей випустили на волю.

Того самого дня стрінули ми на дорозі отамана Гарабача, що йшов до Чека, щоби вставитись за галицькими в'язнями. Андрій остерігав його, переконуючи, що

його інтервенція нічого не допоможе. Він відповів, що вважає своїм обов'язком це зробити. Ми почули, що його теж заарештували й розстріляли.

4. травня. Переслідування галичан не перестає. Плакатами закликають їх зголоситись до Чека. Тих, що зголошуються, арештують, так що другі мусять наново скриватись. Але тепер уже дуже важко знайти сховок в Одесі, бо в часописах появились оголошення, що грозять карою всім, хто галичанам, або їх рідні дасть притулок. Домовласники в Одесі і так уже не мають ніяких прав. При кожному домі є комісар, що веде лісту мешканців; скритись у домі без його відома майже неможливо. Скриваються не тільки чужинці, але й одесці. Не промахнусь, коли скажу, що яких 50 процент одесців-мужчин не спить у себе дома. Але большевики вночі районами перешуковують помешкання і ув'язнюють всіх, що хоч трохи їм підозрілі.

5. травня. Наші господарі бояться довше нас тримати. Дружина д-ра Гукевича постарала нам кімнату при вул. Успенській і ми перебрались туди в сумерку з найкращими річима. Домовий комісар не сміє знати, що Андрій там мешкає й Андрій взагалі не виходить із хати. І я маю якнайменше показуватись, але це дуже трудно, бо ми самі прохарчовуємось і я мушу ходити на закупню. П. Гукевичева подарувала мені стару блюзку й спідницю, бо я в своїх лахманах зовсім не могла ходити.

6. травня. Обставини в Одесі з дня на день гірші. Коли стрінете знайомих на вулиці, треба умовитись про що говорити, бо трапляється, що патруль розлучає і питає кожного зосібна про що говорили. Коли зізнання не годяться, арештують.

У нашому помешканні скриваються ще 2 жінки. Коли хто застукає до дверей, ховаємось усі, заки відчинять двері. При помешканні

немає кухні: у кухні мешкає бува-ша служниця з мужем. Ми варимо на балконі на вуглях („мангалі“), розуміється напереміну з другими. Кожна варить тільки двічі на тиждень на кілька днів. Найлекший вітрець задуває дим в очі. Мені це дуже тяжко робити, бо я висока й мушу працювати навколішках, щоб мене хтось із вулиці не побачив.

7. травня. Др. Гукевич мусить також скриватись і не ночує вже довгий час дома. Сьогодні прийшла господиня дуже схвилювана, бо шукають за якимсь лікарем Гал. Армії. Андрій кладеться спати одягнений, капелюх і нагортка під рукою. Є умовлено, що в разі нічного тусу має він скритись на стриху, що до нього можна дістатись просто з помешкання. Всякі сліди по нім маємо затерти, а господиня має сказати, що переночувала тільки мене. Коли вночі спиниться якесь авто на вулиці, або счиниться якийсь галас, всі роздратовані й не можемо спати. Аж над раном відважуємось заснути.

10. травня. Домовий комісар сказав господині, що він знає, що в неї незголошені гості. Мусять сьогодні ще забратись із хати, бо вночі буде ревізія. Андрія відвела своячка господині до якоїсь знайомої, ця знов до іншої, а остання до одного панства, де він зможе кілька днів пробути. Де він є, я не знаю. Я сама пішла до п. В. і там прийняли мене дуже щиро. Але вкортці прийшла якась знайома остерегти їх, що й тут має бути трус вночі. Знов та сама картина: мужчини покидають помешкання, жінки приводять до порядку свої посвідки праці (жінки всі вписані до якоїсь організації, як вчительки, швачки, чи робітничі, бо тільки таким робом забезпечують свою особу і свою власність). Цінні речі ховають, частину найціннішого переносять до сусідів, що в них ревізія вже була.

Я пішла звідси до п. Т., але вона боялась мене прийняти, тому що там шукали за Андрієм. Від неї я пішла до одної знайомої німчині, що мене радо прийняла, тим більше, що в її домі була ревізія напередодні. Ледве ми лягли, коли домовий командант застукав і остеріг, що цієї ночі буде знов трус. Що мені робити? На вулицю не могла я вийти, бо вже була десята година, а по девятій було заборонено мешканцям виходити. Мене примістили в кімнаті большевицького комісара, що цієї ночі був на інспекції поза Одесою.

(Д. б.)



Вживайте
порошків
до прання

„А Т М О“

дешеві
й успішні!

ЛИСТУВАННЯ.

Софія Яблонська, Юна-фу. Широ вітаємо вас із сином. Нехай росте малий Богдан-Мішель та скоро дозволить мамі докінчити „Далекі Обрії“!

С. Северина ЧСВВ, Львів. Широ дякуємо за святочні побажання.

Марія Омельченко, Прага. Щира дяка за книжку та святочні побажання.

Олена Цегельська, Закопани. Чекаємо вістки.

Клявдія Бобикевич, Чернівці. Ваша новела „Сила“ має появитись у „Дзвонах“.

Марія Богонікова, Катовиці. Передплата заплачена до кінця квітня 1938 року.

Емілія Туешин, Надвірна. Передплата заплачена до кінця липня 1938 року.

Ірина Ванджарук, Луцьк. До кінця 1938 року належить ще 2 зл.

К. Бельопольська, Буенос-Айрес. Передплату ми одержали — дякуємо.

Глафіра Друзікова, Загоріє. Надя Пастушкова, Моквін. Чл. 5 і 6 з 1938 року вичерпані, просимо не рекламувати.

Інж. Володимир Дутка, Станіславів. Передплата заплачена до кінця червня 1938 року, а не як помилково подано в ч. 9, 1938.

Н. Рудкова, Скварява. Передплата заплачена до кінця червня 1938 року.

Жін. Секція Просвіти, Буенос-Айрес. Гроші ми одержали. „Жіночка“ передали ми 4 зл. Журнал вислаємо без перерви. Окремо пишемо листа.

Анна Хомяк, Сейлем Мас. Передплату за 1938 рік ми одержали. Гроші для „Жіночої Долі“ ми передали.

Люба Дребіч, Броди. „Нову Хату“ вислаємо вам від 1. січня без перерви.

Раїса Баховець-Маслова, Рабка. Спортові спідницю-штани подамо щойно по сезону, бо тепер є малий попит на неї. Правдоподібно в ч. 13—14. Курс вишивання низом почнемо в осені.

Багатоілюстрований двотижневик

НАЗУСТРІЧ
журнал літератури і мистецтва виходить у 1938 р. за редакцією Святослава Гордицького і порушує всі живі проблеми української національної культури. Участь беруть найкращі українські письменники і мистці.

Українки! Передплатуйте двотижневик „ЖІНОЧА ДОЛЯ“

що виходить 14 рік під редакцією Олени Кислевської.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ має найкращих співробітниць із усіх частин світу.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ вчить українське жіноцтво, як має у цих важких часах сповняти своє велике завдання супроти Бога й Батьківщини.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ є найкращим приятелем і найліпшим дорадником своїх читачок.

Колегія, що редагує „Жіночу Долю“ складається зі знайомих фахових літ. сил. Річна передплата 7 зл. Адреса редакції: КОЛОМІЯ, вул. ЗАМКОВА 37.

Під тою самою редакцією виходить вже шестий рік найкращий, популярний двотижневик для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“
Передплата на рік тільки 2 зл. Обидва часописи разом 8.50 зл. річно.

З КЛЮБОВОГО ЖИТТЯ.

Наша бувальщина всіх дуже живо цікавить. Тому з радістю повитали членки клубу „Нової Хати“ й „Труду“ відчит ред. Анатолія Курдирика на тему „Мало відомі жінки української історії“.

Референт опрацював тільки княжу добу. Але й це вистачило, щоб вислестити перед слухачок цілий ряд жіночих постатей, що потонули в забутті. Завданням наших істориків і письменників виникнувати їх тепер й надихувати життям.

Почавши від княгині Ольги, що про неї довідались ми нові цікаві подробиці, перейшов референт до дружини її сина Святослава та її прибітнички Малуші. Син Малуші був саме Володимир Великий. Володимир цікаво здобув свою першу жінку Рогніду. Коли вона заявила сватам, що не піде за „рабичича“ (сина рабині), він напав на її батьківське місто Полоцьк, зруйнував його, вбив її батька, а її саму примусив стати його дружиною. Ціле життя не могла вона цього йому простити. Другим її сином був Ярослав Мудрий. Приймавши християнство, Володимир оженився з грекинею Анною, що внесла візантійську культуру на київський двір. Але справжнє культурне життя зацікавила на ньому аж під час панування Ярослава Мудрого, що мав за дружину шведку Інгігерду. Ця шведка, споріднена з різними королівськими дворами Європи, віддала дочку свою за французького короля, другу за шведського, а третю за мадярського.

Жіночі постаті на княжих дворах майже не згадані в історії. Всієї кількості рядків посвячують їм черці-літописи. Тому мало знаємо про таку світлу постать галицької історії, як княгиню Романову. Ця достойна жінка, що зберегла розхитане галицьке князівство для свого сина Данила, заслуговує на особливу увагу.

Наприкінці згадав також про українку на чужинних престолох. Королева Франції Анна, дружина султана Рокеліяна, цариці Олена Глинська, новгородська посадниця Марта Борецька, все це постаті, що ждуть своїх біографів.

Присутні ставили референтові цірілі питання.

Показ української моди викликав стільки коментарів, що ініціаторки рішито присвятити йому окремий клубовий вечір. І так дня 9. ц. м. інж. Стефанія Чижович розпочала гутірку на тему „Суть української моди“.

Доповідниця зясувала господарське підложжя текстильного домашнього промислу. Згідно з офіційними обчисленнями доморобні тканини селянин продає нижче ціни самокоштів. Тимсамим тканини ці низькі в ціні, а значно нижчі фабричних. Цей куріоз повинні ми використати для нашого вбрання.

Щоб переконати про те наше жіноцтво, влаштували обі кооперативи показ такого одягу. Найбільші скептики переконались, що з самотканів можна ладити прегарні моделі, а стилізовані сукні мають особливий невольний чар.

Дискусія розвинулась дуже живо. На думку референтки є в нас певна нехоть до своєї вишивки й традиційної форми. Скорше звертають на неї увагу чужинки й українки на еміграції. Щойно тоді перекопуються й край про те, що щодня має в себе.

П. Еля Олесницька підтвердила цей здогад і розказала про ужитковість самотканів у шитті. Підготовавши цей показ, вона мала нагоду переконатись про ріжну їх податність. Зокрема спиналась на вовняних самотканях спілки „Гуцульське Мистецтво“, що мають велике майбутнє.

Інж. Марко Бачинський, що заступав фірму „Трико“, Станіславів, був іншої думки. Краєвий сирівець, як вовна й леи треба фабрично перероблювати, щоб він був пригожий до вжитку. Тому нам треба скорше змагати до власного текстильного промислу, як до зужиття самотканів.

Референтка одначе звернула йому вагу на те, що перше завдання далеко грядніше за здійсненнє, як друге. Тому в інтересі нашого домашнього господарства використовувати домашній ткацький промисел, заки розвинеться фабричний.

У черговий понеділок привітає клуб Ганну Совачеву.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ.

Господарський курс „Нової Хати“ розпочався знову по святах. Першою була лекція про раціональне прятання, що її понела п. Наталка Гаврих. Реферат її у скороченні подамо пізніше. Наприкінці подала п. Гаврих розклад праці на цілий місяць, що його випрацювала під час своєї практики в одному великому варшавському господарстві.

Присутні почули, що завданням практикантки було унормувати всі домашні праці так, щоб вони впродовж цілого місяця були виконані. Практикантка мала до помочі підручну силу і працьку. Всі домашні праці, розложені на цілий місяць, творили поділ годин, окремий для практикантки, окремий для помішниці. Цей поділ годин був виписаний на стіні і його мусіли вони стисло придержуватись. Внаслідок того трудніші хатні роботи, як миття вікон, дверей, пастовання підліг, чищення клямок було так розложене, що нікого не втомлювали й не сиринцювали хатнього перевороту.

Ця норма праці була випрацювана для великого помешкання і заможної родини. Одначе референтка обіяла зладити також норму для скромніших обставин.

Черговий показ „літні лакоминки“ відбувся дня 12. травня.

Як дбати про ваші квіти навчить вас

КНИЖКА

Олени Бережницької-Будзової

Квіти, краса наших кімнат і балконів

з пересилкою коштує 1.20 зл.

Замовляти в Адміністрації „Нової Хати“

Львів, ул. Ходкевича ч. 9

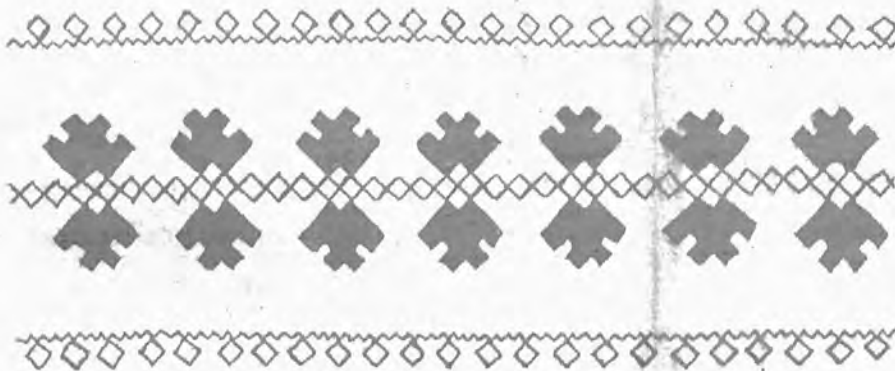
Розкішні Блюзки



маркізетові
попелінові
шовкові

знайдете в крамниці
„У. Н. М.“

Львів, вул. Косцюшки 1



Льняні полотна на суконки у великому виборі поручає крамниця

„У. Н. М.“ Костюшки 1.

сільські полотна в ціні ві 1.30—1.65 зл.

подвійні широкі від 3.90—9.75 зл.

04
ЛВВІВ

м 17.063

ЧЕРВЕНЬ

НОВА ХАТА



1978

м. 68.000 ч. 37.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Ходкевича ч. 9.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Косцюшки 1.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:
річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:
річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:
річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:

Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 дол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Рукописи просимо присилати
чисто переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не
листується.

З М І С Т:

І. ДОМБЧЕВСЬКА: Невикористаний за-
робіток

У. С.: У дощ

Мандруймо по рідній землі

Д-р С. ПАРФАНОВИЧ: Наші вакації

С. ЯБЛОНСЬКА: Порожня коробка

І. ГУРГУЛА: Українська народня поша

С. ЛАСОВСЬКА: Кремянець — роман-
тична балка

К. ГРИНЕВИЧЕВА: Жінка-мистець
у родині

З чужинних журналів

Ті, що відійшли...

Н. ГАВРИХ: Заварювання

Приписи. Варення в папері

Що забрати з собою

О. БЕРЕЖНИЦЬКА-БУДЗОВА: Літо на
квітнику

УНА: У неділю поза місто

Вказівки на літо

Л. Б.: Декляматорський вечір

Л. БУРАЧИНСЬКА: В чотирикутнику
смерти

ІЛЮСТРАЦІЇ:

Прапор „Просвіти“ (2 іл.), У дощ (2 іл.),
Мандруймо по рідній землі (14 іл.),
Катря Гриневичева. Що забрати з со-
бою (5 іл.), Варення в папері (3 іл.).



Галина Журба: Революція йде.
Хроніка одного села. Том II. Львів,
1937-8 р. Українська Культурна
Скарбниця ч. 15—16. ст. 272.

Другий том книжки появилася
скоро після першого. Тому мимо-
хіть насуваються порівняння. Досі
випали некорисно. Майже вся кри-
тика вказала, що другий том
не стоїть на рівні першого. Оди-
нокий „Світ Молоді“ звернув ува-
гу на особливу його прикмету —
масовість картини.

Це зовсім нова в нас техніка.
Ми індивідуалісти, навіть у літера-
турі й не любимо „гляйхшальтун-
гу“. Але суспільні явища, а тут є
мова про революцію, діють масою.
І тому масова картина найкраще
цьому відповідає.

Хіба не доказом на те обі книж-
ки Галини Журби? Перша виводить
перехресними дорогами нитки роз-
вою різних людей — Геменя, Ло-
зецького, Григора Палія. Це є ін-
дивідуальні переживання кращих
одиноць у селі. Тому є там пори-
ваючі картини перших днів рево-
люції, коли ті люди прийшли до
голосу.

А в другій виходить на перший
план темна сільська гуща. Герої
перших днів революції вже губ-
ляться в ній. З'являється, правда,
нова постать — молода вчителька
Квітка. Але маса вже діє понад го-

лозами провідників, неблаганно й
рішуче.

Тому й немає в цьому другому
томі полету першого. Сільська маса
гнана й сира. Тому й картина її не
може бути яскравою, а дія жвава.
Село розколюється поволи.

У цьому руху авторка його спо-
стерігає. Провикливо аналізує ти-
пи, думки, слова. Переплітає живо
одних із другими, протиставить
двір селянам. Село підносить по-
воли голову, осмілюється й зачи-
нає діяти. А вже вершком уміння
відглянути селянську душу нехай
послужить сцена оглядин двір-
ської короварні.

...Йшли купою, з незалежним
виглядом, поважні, як господарі,
що оглядають своє господарство.
Спогади усе їм пленталися по під
ноги.

Кожна грудка землі, кожен кіл
у чистоті, кожна пядь ґрунту
принята була згадкою про
якусь наругу.

Йшли тепер ступаючи по цих
спогадах, з почуттям гордої вто-
мості.

Серед гушавини осіннього
смерку, чорніла силуетка при-
нищенного двору. Селяни поверну-
ли голови в той бік і дивилися
мовчки. Лежав, як цькований на-
гінкою лис, причаївши вуха (ст.
235).

Картина повна внутрішнього
напруження!

Сільський комітет, ступив гід-
ним кроком господаря на двірське
подвір'я. Хазяйновито оцінив май-
но, а ненависному економістові кинув
лише слова насмішливої погорди.

Знаменито збагнула селянина
Галина Журба. Реагує він пізно,
але рішуче, добродушний, але у
гніві страшний. Його змагання
до порядку, це велика держав-
чотворча прикмета. Але пасивність
та несвідомість обмежує її до
власного обійстя.

Першорядною суспільною кар-
тиною можна б назвати цей другий
том. Це виражається навіть у стилі.
„Він обважнів“ зазначає Л. Ниг-
рицький у своїй критиці. „Він при-
стосувався до життя маси“, ска-
жемо з свого боку. Стратив пое-
тичну прозорість, але набрав ре-
альної густоти, а мова соковито-
сти.

Невеличке застереження щодо
мови. Є в авторки прекрасні зво-
роти й слова, що оправдують її
бажання зберегти свій правопис.
Але прикро водночас стрічати мов-
ні дивогляди („помишленість“),
діалектизми („горати“) й польо-
нізми („бари“). А таких є дуже ба-
гато.

Л. Б.

Н О В А Х А Т А

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

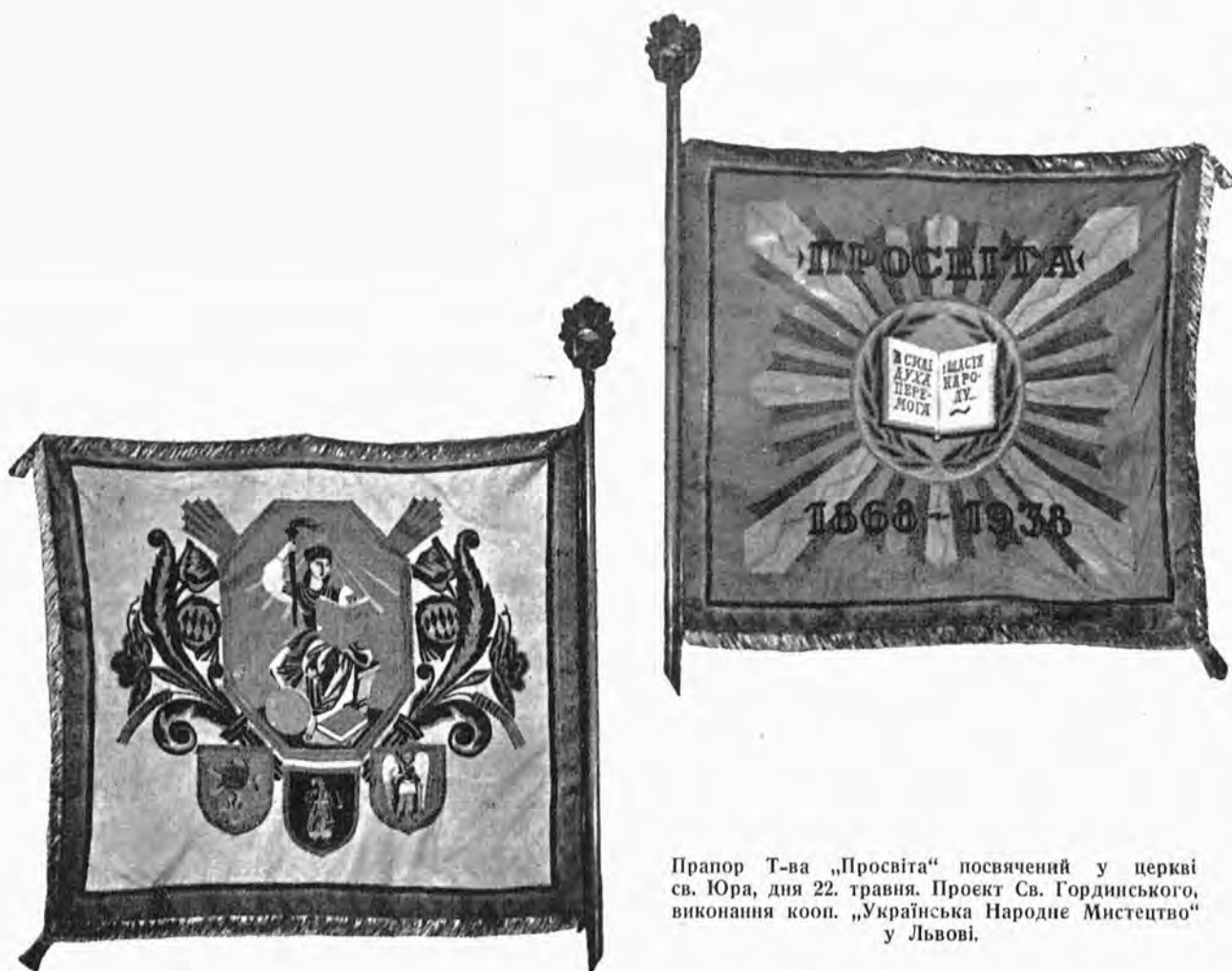
РІК XIV.

1 ЧЕРВНЯ 1938.

Ч. 11-12.

Матері „ПРОСВІТІ”

наш ювілейний привіт!



Прапор Т-ва „Просвіта” посвячений у церкві св. Юра, дня 22. травня. Проект Св. Гординського, виконання кооп. „Українська Народне Мистецтво” у Львові.

Львівська бібліотека
№ 2103

Ціна подвійного числа 1.50 зл.

Невикористаний заробіток

Мені приходяться багато подорожувати по краю. Знаю гірські й підгірські села й містечка. Венде подивляла просторі, вигідні помешкання нашої інтелігенції. Наші плебанії, хто не знає їх старосвітського чару? Заховані в садках, із шклянню верандою та просторим обійстям, це ідеальне місце літнього спочинку.

Якщо ви живете в місті, разом із першими лучами весняного сонця находити на вас туга за природою. Прямо втискається в душу бажання чимскоріш покинути задушливе місто з його вічним гуком, рухом, криком похатніх торговців, скреготом трамваїв на скрутах вулиць. Ціла ваша істота має лиш одне бажання. Покинути щоденні все ті самі заняття, втікти десь далеко, де спокійно, повно зелені, співу пташні. Хочеться спочити над річкою, задивившись в безхмарне небо, забути про все.

А в неділю піти до сільської церкви і разом із розмоленим народом відбити душу від сірих буднів. А по молитві стати на церковному майдані і подивляти. Бо святочно й особливо виглядає народ. Дітвора бігає безжурно, знайоми витаються, перекидуються словами, молодь жартує, змовляється. Пахне мятка, васильок.

Вам здається, що ви вже справді на селі. Але це лиш таке нашіптує вам уява. А на ділі ви ще в місті і мрії ваші закінчує найзвичайніше питання: де саме виїхати на відпочинок?

Дорогі купелеві місцевості з пансіонами не все нам доступні. Лишаємо їх для тих, що потребують лікування. Часом і для тих, що шукають забуття свого нудьгування в численному, веселому товаристві, дансінгах, пляжуванні — не в можності полисатися своїми вибагливими туалетами. Але по правді, в містах велика перевага тих „сірих" людей, що мають у душі часто багато мрій, але в кишенях замало — прозаїчних грошей.

Це й павело мене на гадку написати цю статтю. Знаю, що наші сусіди прекрасно використовують свої двори для дешевого літнього відпочинку. Такі „двірські літніща" вже всюди розкинені по наших землях. Обслуговує їх наша земля та не ми тягнемо користі з цього.

Деякі з наших їмостей вже роблять спроби. Знаю таких, що про-

вадять це вже від літ із успіхом. Але це буває звичайно в купелевих або кліматичних місцевостях, де вже сам розголос літництва приводить їм публіку.

Тимчасом наша земля багата з краю і де ми не розглянулись би, можемо знайти відповідні відпочинкові села. Чи будуть вони на Гуцульщині, Бойківщині, Лемківщині, чи на Волині, Поділлі, Поліссі, цю можливість використовують інші і спроваджують у далекі села гостей, навіть із Варшави, Познаня чи Катовиць до дворів, лісничівок і т. п.

Чому ж не було б у нас ініціативних одиниць, що фахово взяли би за підготову літніх осель?

Розуміється не кожна околиця і село падаються на літницю. Не буде відповідне село, положене у вогкій околиці, або село де нема садків, ліса, річки чи ставу для купелі і пляжування. Але може ним бути село, де є всі природні дані, а при цьому обширне приходство, гарні просторі культурні хати у селян.

Чому має стояти пусто кілька великих, соняшних кімнат у домі священика? Коли тепер тяжкий час і можуть вони принести кращій дохід, ніж непоплатне часто господарство. Часом бувають люди бездітні, часом дорослі діти в світі, а часом такі діти, що матусі дуже радо при праці допоможуть.

Треба грошевих вкладів, служби, багато праці, а то нема як, нема з ким — скажете.

Все знайдеться, коли є охота і ініціатива. Треба тільки подумати про рекламу і зладити собі плян праці.

1. Треба подумати, які кімнати приладимо для літників, як змінимо їх вигляд і кілька це має коштувати. Відділимо їх окремим входом. Веранду змінимо на їдальню. В погідні дні подаємо їду в альтані.

2. Окрім кімнати мусимо zorganizувати відповідно наше хатне і подвірне господарство.

3. Якщо числимо на більше гостей, виплатиться взяти відповідну куховарку і дівчину до обслуги.

4. Наш яринний город мусить дати нам як найбільше городини, сіяної і садженої поступово, пр. салати, горошку, редьківці, каларепки, шпінату. Коли одно піросло, треба засіяти другий насад.

5. Подбаємо за доставців дробу, телятини. Мати доволі молока, сметани, масла, яєць. Все доброї якості.

6. Кухню вести модерно. Страви складати після складників. Це навіть упрощує працю.

7. Цілу справу брати ділово, а не фамільно. Тоді обі сторони будуть вдоволені.

8. Точність і чемність в обслузі, спокій, сезонні смашні харчі на маслі, багато городини, овочів за певнюють сталих гостей.

Чи це важко сповнити? Думаю, що ні. Бо якщо виплачується паням з міста у зовсім незнаних місцях вести пансіони, то тим більше паням, що є у себе дома, знають джерела закупів, можуть мати власну городину і т. п. Якщо котрій пані справа не повелася, то нехай припише це тому, що не зміла вдоволити гостей, або не зміла обчислити.

Треба теж звернути увагу на відповідний добір гостей, що приймаємо на літницю, бо тоді панує приємна гармонія.

У справі харчування можна найти багато порад і стравосписів в „Новій Хаті”.

Окрім того джерела доходу є ще інші можливості для інтелігенток на селі, щоб піднести дохідність господарки. А то постійна доставка до пансіонів, якщо це в таких околицях, де вони є або й поодиноких літникам, всяких господарських продуктів. Свіжий набіл у всіх видах, домашні смашні сирки заварювані, тривалі з кмином, сирки со сметани, городина, битий дріб, молода рання бараболя, ягоди, овочі, овочеві соки, може навіть деяке печиво, сухарці. Але під умовиною, що це не буде доставка на непевний збут, а постійна до умовлених місць.

Маючи нагоду перебувати весною в Трускавці, була я свідком, як за 1 кг. звичайної старої моркви платили 1 зл. і ніхто з околиці не догадувався використати доброї конюнктури на доставу хочби цієї городини.

Полуниці, городові суниці, малини мають теж збут не менше, як і рожі чи інші квіти.

Поза цими господарськими продуктами можна би збувати ефективні дрібні вишивані речі, що їх радо купують літники з далеких сторін.

У ДОЩ

Йду вулицями міста і нарікаю на дощ, що мочить мої нові пантофельки і лишає плями на новій суконці. Теплий, весняний дощ. Мочить панчішки і псує капелюшок. Але враз думаю про інший.

Холодний, дощукільний. Дощ, що цяпотить тижнями, що сірими мряками заслонює світ і одноставно тарбанить по гонтах даху. Дощ, що будить ранками і вколює ввечері, дощ, що дише вогкістю й холодом з усіх кутків.

Можна на той дощ нарікати, але можна теж полюбити його. Полюбити за мряки, що куряться з лісів, за приему втому, розкішне тепло, тоді коли вертаєтесь із виправи і перебираєте теплі черевики. Може хтось і нарікає, але хіба найдуться такі, які з влячністю згадують той дощ, що дав можливість мокнути й мерзнути, дав пережити любу розкіш трудів. Оминаю калюжі весняного дощу і думаю про те, якто добре йти в дощ нерівними швелями рейок.

Вертаюсь до табору з повним наплечником. Із швелі на швелю. Дощ струйками стікає по босих ногах, аж до черевиків. Мочить лице і весело скапує з носа.

Вода от-от і перейде через шарпінтку до ноги. Але ногам тепло, бо вони в безупинному руху. Наплечник гріє ззаду, а мені самій тепло під грубою курткою та пелериною з шатра. Тепло, як тепло, але дуже зимно не є. Та хоч не тепло, але безконечно добре вертати до табору з повним наплечником і з почуттям безлічі поладжених дрібних і більших справ. Пошта в наплечнику і паку-

ки для тих найменших. Як добре мокнути і вертати до табору, де очікують вас лискучі дитячі очі, що ждуть листа та пакунку від мам.

Та вже смеркає, коли доходите до табору. Куриться з кухонного комина, і вже тут чуєте дитячі сміхи й тупіт по ганку. Ах, той тупіт! У дощеві дні, коли все довкруги мокре, одні діти мусять бути сухі. Це важке завдання.

Бо подумайте самі чи не кортіло би вас побігати хоч трошечки по калабанях? Чи цеж не добре гак нагло вибігти на дощ? Вам це не цікаво, бо ви дорослі, а дорослі не мають поняття про „правдиві приємності“. І тому теж держать у дощ дітей під дахом. І тому теж цілісенький день тупотять дитячі ноги на ганку. Там у канцелярії магазинірка хоче перевірити в книгах стан магазину. Але де там! Ту, ту, ту — тупотять в долині дитячі ноги. Від того ж і є ноги, щоб бігати, а що дощ, то мусять тупотіти на ганку.

Гамір добігає і тут до кухні, де скидаю мокре, верхнє одіння. За хвилину парують уже за печєю скарпінки й черевики. Суха й наїджена йду нагору „до себе“. Діти обскочили й засипали питаннями: Є що до мене? А до мене? А пакунки? Яюсь „оборонною рукою“ виходжу з облоги. Ще маленька „нарада“ з магазиніркою та касієркою (треба ж здати звіт із поладжених орудок і зробити плян на завтра) і вже на нині кінець „урядування“.

Ви не пам'ятаєте тої тиші? На долині гутірки й тільки поодинокі голоси доходять час до часу тут нагору. Сумерк розстелює тіні. „Висока“ зпоза мряк наставляє чепурний шпиль. По даху дощ відзвонює свої мелодії. А там Лімниця шумить. Чи можете забути її шум у тихі вечорі в таборі?

У світлиці гутірка. Навіть стійкова ходить все ближче біля світлиці, щоб зачути хоч уривки з оповідання сестрички. Бо сестричка вміє розказувати. Її слова золотом скапують на дитячі серця.

Хіба ви не любите сидіти в дощ у світлиці на дружній гутірці?

За хвилину молитва й пісня залунає в горах. Потім тиша. Ще тільки магазинірка посидить годинку над книгами, сестрички порадяться про завтрашні заняття, а потім лишається сама тільки ди-



журна. Пес поворушиться на ганку й знову тиша. Тільки дощ і Лімниця вигривають свої шуми.

А завтра чи буде дощ? — думаємо на добраніч. Бо як завтра буде погода... скількиж то плянів! І прогулька і купіль і виправа на малини і гра в лісі і багато другого жде нас в погоду. Ви все тільки думаете про сонце.

Чудове гірське сонце, що прилікає при праці в таборі, осмалює ваші личка на брунатно і дозволяє гратися в холодній Лімниці. Гей, як то нераз смажить воно при праці! Як добре напружувати свої м'язи й вдаряти ритмічно джаганом. Бронзом вилискують рамена, а на чорному личку зуби в усміху немов би ще біліші. Якже ж добре мандрувати під гарячим соняшним промінням, там високо на полонинах, де здається ближче ми до сонця, але й воно немов м'якше і більш милосердне. Яка розкіш — і як добре нам, коли тисне наплечник і ноги видаються важкими. Правда, як добре згадувати всі груди й відпочинки? Чи не краще ніж вигідне лінивство?

Але чому ж ніхто не згадує дощу? Хіба ніхто з вас не полюбив романтики зливно дощу, що змиває з вас брунату краску, яку взяли ви від сонця? Усі тільки нарікаєте на дощ?

Не даром називаєте себе дітьми сонця. Але думаю, що вмієте теж із усміхом приймати невгоди і труди й тому полюбите навіть дощ у таборі. Бо чи дощ, чи сонце усе може дати радість і щастя тим, хто вміє їх шукати в житті, може дати радість тим, що співають „ліщо нам лихо, ні пригоди“.

У. С.





По водах Полісся

Панаруймо



Над Дністровим Яром



На шпiлях гір



У Горганах...



На Дністрових водах

ПО РІДНІЙ ЗЕМЛІ



Над Чорним Морем



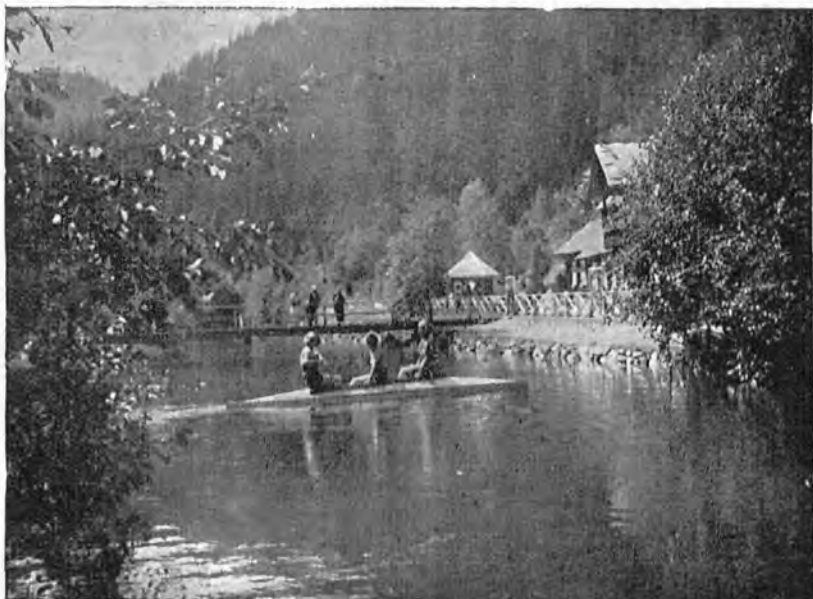
Чекаємо перевозу



Під шатрами



Біля Скиту Манявського



У Підлюте!

НАШІ ВАКАЦІЇ

Оце зближається літо як кожне інше і багато їх. У весільний черв'ї йдуть на собою пори року і начеб нічого. Проте, коли зближається літо, людина віддає якимись дивним неспокій, якусь гугу, необхідність змінити щось у своєму житті. Можу не закоріпена з дитячих літ привичка — тішитись відпочинком, а може ще старіший, аналістичний зов до мандрівок, зміни місцевості чи країни? Так, чи інакше, мандрівка завдає собі питання: куди в літі? А мамі споглядають на дітей і пригадують: куди їм найкраще поїхати?

У літніх поїздках маємо скористати з таких чинників впливу на наш організм: 1. сонця, 2. повітря, 3. води, 4. руху й відпочинку, 5. відживи. Тож заки зясуємо прикмети кожної географічної смуги, мусу коротко перейти вплив цих чинників на організм людини. Треба сказати, що багато чого на цю тему написано вже на сторінках „Н. Х.“, проте збірною перегляду усіх цих кліматичних чинників таки не було.

1. Сонце. Має ділення тепліше, завдяки червоним промінням і хемічне завдяки синім чи фіолетним, навіть ультрафіолетним. Обидва чинники діють звичайно разом, і то у літку, бо у зимі чи з весною більше є ділення хемічне, як тепліше. Сонце прискіпує зріст і різнити тканин отже нашкірня, волосся, кісток. Судини крові воно поширює та спричинює більший доплив крові до кінцівок. Далі під його впливом збільшується кількість червонокровців і білокрівців та охоронних засобів крові, чому завдячує воно відкачуючий вплив на зарозити. Впливаючи на нерви, успокоює їх, тож і успокоює біль. Далі впливає на хемічні процеси в організмі. Зокрема збільшує кількість вапна й фосфору, а зменшує кількість потасу, що важне так для лікування, як і появи різних хвороб, зв'язаних із обміном вапна. Тут у першу чергу примієні ласвітлювання при лікуванні кривухи. Позем цукру в крові обнижується, видалення різних зливаних за обміну білкової прискіпується. Обнижує тиск крові, звільнює та поглиблює віддих, що знову корисне для осіб, що терплять задиху з причини плиткого, недостаточного віддихання.

2. Повітря — як воздушна купіль. Вплив повітря це руханка судин і нерви, що має людину пристосувати до змін теплоти. Що справніша ця руханка, то реакція на вплив змінливої теплоти докладніша і швидша. А це називаємо загартуванням. Тепла повітряна купіль спричинює доплив крові до шкіри, холодна доплив її до внутрішніх знарядів. Вища теплота 20–30° прискіпує живчик, звільнює віддих, нижча теплота понижче 14° звільнює і поглиблює.

3. Вода ділає очіштуюче і гартує. Її температура завжди нижча від окружючого повітря, тож вона сильно охолоджує, а тим самим гартує, бо розігріте тіло примушує швидко регулювати свою теплоту і стає судин. Пливуча вода ділає як масаж і подражнення нервових кінцівок. Жвавіший рух крові прискіпує обмін речовин. Про різні роди купелів не говоритиму. Надто малий обсяг статті не дозволяє загалом

вичерпати цілої, такої широкої теми. Нюкче подам тільки користі з купання в морі. Щодо купелів загалом: їх мусу вживати тільки зовсім здорові, а шкідливі тільки за окремим дозволом лікаря. Невміле уживання купелів може дуже пошкодити. Холодна вода — чинник радикальний і не кожен організм йому може без шкоди піддатись. Купелі треба брати спершу коротко і добре нагріти, щойно зчасом, коли людина звикне, можна брати холодніші та довше.

4. Рух-відпочинок — важний чинник, головний в літі. Людина, що увесь рік має багато руху, радо винищить, лежачуючи. Людина, що більше сидить, зможе з користю вжити руху. Такий рух це: руханка, спорт, прогулянки. Вони всі разом скріплюють м'яси, виробляють силу і зручність, надають тілу пружності та виробляють гарну поставу, збільшують обсяг огруддя, скріплюють м'яси черева, а тим самим впливають корисно на рух кишок. У працюючій м'яси збільшується кількість в'язкопів (найменших судинок), тим самим доплив крові до м'яса ліпший. Серце прискіпує працю і тому кружляючи крові поправляється, що знову є корисне для людей, у яких злягає кров у жилах, як от у ногах, малій мисці, тощо. Рух прискіпує обмін речовин, виробляє нервові осередки, що завідують рухами і рівновагою, дозволяє випочивати тия осередкам, що завідують умовою працю. Діє отже успокоююче та відсвіжуюче.

5. Віджива в літі загалом дещо змінюється. Навіть у місті. З м'ясного зимового харчу переходимо на городино-овочевий. У гарячий час сам організм інстинктивно чує відразу до м'яса. Хочеться чогось соковитого, холодного. Якраз городина має в собі води та солі, що разом діють відсвіжуюче, а що головне — не обтяжують організм азотом, кальцієм, ані надміром азоту складників, що повстають при травленні білків, а з них м'яса. Тож літне, більше вегетеріанське харчування очіщує організм з недопалків і отрутих складників, нагромаджених з цілолітнього м'ясного харчування.

Розглянувши так чинники, що ними життя серед природи впливає на організм, можемо розглядати далі вплив клімату у поодиноких смугах чи географічних положеннях. Тут заздалегідь прийдеється сказати, що назагал різниці не такі великі і значні. Якщо йде про повітря, сонце, воду, рух і відживу, то можна їх мати всюди. Навіть у великому місті якщо є купальні та пляжі, а людина має вільний час, можна урядити собі літній побут дуже добре і з користю для організму. Правда, грає тут ролю вплив окруження, що не раз свою одностійність томить. Брак зміни природи й людей — головна хіба такого „літунства“. Тож ідемо!

У гори! Наші гори назагал держаться середньої висоти. Найвищі наші верхи сягають 2000 м., а там вже й ніхто не живе — видряпуються тільки сміливці. Інше діло в Альпах чи Гімалаях, де на висоті 3000 м. є ще села. У нас отже високогірський клімат майже не входить під увагу. Щож до самих наших гір: у

горах повітря рідше і це головна його прикмета, бож що вище, то менший тиск повітря. Далі у горах менше пари і пилу і тому повітря чистіше. Сильніше теж промінювання сонця, бо соняшніе проміння має коротшу дорогу і тому менше його проголошує повітря. Зате в горах дещо холодніше, бо на кожних 100 м. теплота обнижується о 0.57°. Є не корисна обставина, бо спека не сприяє здоров'ю. Коли на горах є теж ліси, повітря має багато озону й етеричних олійків, тож ділає протибактерійно. Всі ці чинники разом спричинюють, що гірське повітря з усіх найздоровіше. У горах (при сприятливих гігієнічних обставинах) не поширюються заразливі хвороби, і смертність теж менша, як на долах. Ліси впливають на рівномірний розділ опадів, та здержують куряву. Рівнож дуже корисні є гірські долини, що ще окрім того захищені від вітрів та залиті сонцем. Що ширша долина, то більше має сонця і є тепліша, під умовиною, що є заслонена від вітрів. Щодо гір: стрімкіші вершки холодніші, бо сонце падає на них скісно і не нагріває в тій мірі, що плоскі.

У нас гір доволі. Чи вони на Гуцульщині, чи на Бойківщині, чи Лемківщині — байдуже. Всі вони однакові. Теж літниця чи живці завдячують свій розголос якесь надзвичайним обставинам, тільки найчастіше гарному і вигідному положенню, хіба що мають мінеральні води, як от Делятин, Підлюте, Криниця. Та тут вже находимо лікувальні засоби, що їх здоровий „літник“ не потребує і тому туди скеровують лікарі хворих. Нормально ж йдуть до Яремча, Розлуча, чи Гребенова не для пиття води, а для гірського повітря, відпочинку, загартування та відсвіження. Добре туди їхати і старшим і дітям. Тим останнім під умовою, що висота не більша як 600 м. а гірська долина не надто вогта та вітряна. У горах найскоріше зарум'яняться біде личко, вернеться апетит і життєрадісність.

Рівнини. Клімат долин різнитись в дечому від гірського. Вищий тиск повітря робить їх більше придатними для старших людей із високим тиском крові, що для них гори вже стаються небезпечні. Рівнож деяким хворобам кровокружання не сприяє гірський клімат. Рівнини через свою поземість не є захищені від вітрів і пилу, до тогож низько осідає водна пара. Знаємо, як на лугах царюють срібні пари! Але є й околиці сухі, піскові, з лісами або невеличкою горбовиною і вони мають клімат зовсім добрий. Для здорових людей, що потребують сонця, повітря і відпочинку, вони дуже пригожі на літнись. Зокрема є багато людей, що не почувались добре в холодним гірським воздусі. Це люде „ревматики“, що їх рве і стрикає в костях і такі поїдуть радо, не до сіркових живців, то десь на село, де вигріваються на піску, чи на леваді і віддихають собі вільно. Треба сказати, що рівнина має теж свій чар і з користю можна там відбутися літо під одною умовиною, що нема багон-торфовищ.

Серед клімату рівнин окреме місце належить Заліщищині. Глибокий, чудовий яр Дністра збирає багато гарячого соняшного проміння, бож і найбільше він у нас на півдні. Положення вправді

з NIVEA-єю на воздух і сонце!

Перед виходом скріпити шкіру кремом NIVEA! Шкіра набирає тоді відпорності не тільки на діяння міцного проміння весняного сонця, але також на всі зміни погоди. При цьому NIVEA зменшує небезпеку соняшного спарення і береже перед простудою, коли погода непевна! Тому тільки з NIVEA-єю на воздух і сонце!

Крем NIVEA знаходиться в горішці тільки в оригінальному упакованні. Добрі й відомі препарати радо наслідують. Тому остерігаємося перед купом крему, що його продають на вагу під назвою NIVEA

Крем NIVEA від 0,30 зл. — 2,60 зл.
Оліфок NIVEA від 1.— зл. — 3,50 зл.

низьке і немає там чудової гірської прохолоди, але ж зате майже полудневі спеки і купіль у Дністрі. Їхати там може кожен, хто зносить жарке підсоння. Може найменше люди слабкі, малокровні, вражливі, нервові. Ця околиця рай для молодих, здорових, спортсменів. Ідуть теж до цього українського Мерау хворі на легені, ломець і інші хвороби обміну речовин, щоб піддаватись впливові гаряча та морелевої і виноградної, тобто овочевої дієти.

Море. Нема його в нас (наразі). Є у нас солянки як джерела у живцях та навіть солянкові басени у Трускавці на Помірках, що є наче б витинком моря. Треба знати, що поміречка вода має висолення похоче на Середземне море, бо 2,5—4% тай теплота її вища як скажім Балтику, що має 14—18 ст. і знову похоче на теплоту Середземного моря, бо 21—27 ст. Нажаль наші природні багатства у руках чужих і з них така чудова і цінна місцевість як Трускавець з оцим „кусом Середземного моря“. Отож тут, як і в інших морях у воді є содовий і магнезійний хлорак та сірчані вапниці, а в Помірках є ще й потасові солі а з них кайніт, такі корисні при лікуванні різних кістних та суглобних і залозних справ. Щож до загального впливу моря на організм то він різнобічний. Його солоні вода: прискіпує обмін речовин, впливає на нерви (т. зв. уклад вегетативний) та діяльність ендокринних залоз. Тож примінення морських, чи радше солянкових купелів велике. Та не про це нам тут йде. Вислати хворого — річ лікарів. Ми хотіли б знати про користь з моря для здорового організму. Отож морський клімат більш стійкий. Брак тут великих ріжниць між температурою дня і ночі, тай літо холодніше а зима тепліша, як на суші. Повітря більше насичене вогкістю, багато є озону, менше углевого квасу і пилу. Здоровність морського клі-

мату більша як на суші, сухоти рідше бувають, бо подібно як у гірським кліматі збільшується скількість червонокривців та гемоглобіну (барвника крові). Самі морські купелі менше охолоджують як річні, бо на шкірі осідає тійнісінський шарок соли, що обмежує парування, отже віддавання тепла. Хвилі діють як масаж, а боротьба з ними як дуже енергійна руханка. Коли ще додати вплив хемічних складників, що про них згадка вгорі, стане зрозуміле, що так само повітря, як і морські купелі, це сильний подразень для нашого організму, що прискіпує обмін речовин, вироблює відпорність і гартує та скріплює.

Кому здорово їхати над море? Всім. Може не кожен людям з сухотами, головню з мокрою постатю. Ім скоріше треба їхати в гори і сухий клімат. Затє всілякі сухі катарі, ріжні щоденні недомогання як ломання, болі, далі опасеність, мала відпорність і т. п. дуже корисно відчувують вплив морського клімату. Зокрема діти добре почуваються у теплих, полудневих морях. Тож возять їх туди інші народи, що мають більше спроможностей як ми. Варто поглянути на дальматинські та італійські купелища. Деякі з них просто засіяні дітьми і то, треба сказати найбільше чеськими. Їхня експансія і ріжного роду полєкші, що про них подбала держава, пруть їх до моря, хоча не свого. Ба, вони користають з меншої відпорності південних словян і майже всеціло опановують деякі купелища, як от Купарі, Мліни (у сусідстві Дубровніка). Ще й пишуть: „Ідьте над чеське море!“ А наше, українське море так далеко від нас і таке недоступне...

Проте вертаймо до нашого первісного питання: куди їхати? За вгорі зясованим стане зрозуміле знову теж саме, від чого вийшли: можна їхати всюди. Починаючи Залізною Водою, чи Клепа-

ровом або Замаретинівом, з їх гарно урядженими басенами, а кінчаючи на Кримі, чи Рівієрі. Де сонце, повітря, вода, відпочинок і... сонце та спокій у власному нутрі, там наші вакації. Буває, що з дуже славних та спасених купелищ люди вертають у поганішому стані здоровля, як поїхали. Гармідер, стиск, невгавна музика, сусідство з нашою доволі однородною й немілою живцевою публікою, що, ніде правди діти, складається у перевазі з жидів, поспіх до купелевих заведень та дождання черги бувають такі немилі та докучливі й томлячі, що після побуту у Криніці, чи Івонічі людина втікає у гори обовязково десь на полонину, у самотню гуцульську хату, чи яке запале бойківське село, де може користати з повної свободи, не одягатись, цілий день бути у купелевому костюмі чи піжамі, їсти сир і малини, пити воду і лежати під смерекою та свобідно віддихати й відпочивати. Коли ж це змудиться, наплечника на спину і в гори! Чудесна, гартуюча, скріплюча мандрівка, безжурні дні бездомности й безтурботности, перед нами верхи і плаї, синява й простір довкола, а над головою сонце і спів вітру. Чи може бути краще лікування наших перетомлених нервів, краще очищення наших легенів і поширення огруддя, стисненого в році до стола, що при ньому пишемо, шиемо, чи якнебудь працюємо?

Кому дошкулила нудьга й самота, кого тягне до людей і гамору, нехай їде до знамих живців. На щастя і відтіля є прогульки і залізничні та авта вивозять щоденно у простір. Хто хоче справжнього відпочинку, вибирайте: від поліських вод, що по них попливте човном (клімат не кожен здоровий, баганий, вогкий), волінських тихих сіл, серед піль та садків, до Карпат, Чорного-ри та суворих Татр — усюди сяє сонце. Наше — ненаше сонце. Тож їдемо!

ПОРОЖНЯ КОРОБКА

Переходжу коридором вагону, шукаю вільного місця. Усі переділи повні крім останнього „для жінок“. Поїзд рушає, нема часу перейти до іншого вагону, через що мені лишається нецікава перспектива бути одною серед трьох жінок. Подорож недовга. — Врешті рішався, виходжу у переділ „для жінок“, сідаю біля вікна та кладу мою валізку побіч себе на лавку.

Усі три панни — англійки. Чомусь неспокійно дивляться, то на мене, то на мою валізку і чомусь підводять очі вгору. Врешті й я починаю оглядати мою валізку. — може забрукана або „борони Боже“ відчинена. Ні. Нічого не розумію. Аж одна з них підводить, підносить руки вгору і починає зісовувати до купи кошики, пакунки та капелюшні картони, що ними вони заставили обі полицки. Щойно тоді я зрозуміла ці їх неспокійні погляди у бік моєї валізки...

— Якої мари вони турбуються чужими валізками, — серджусь я і сухо відкидаю по-французьки. — „не турбуйтеся прошу“ і для „чистого спокою“ засуваю валізку під лавку.

Зпочатку не звертаю на них уваги, але згодом чую, що вони балакають про мене по англійськи, і називають мене „ля гарсон“. Починаю потайно приглядатися до них.

Обличчя усіх трьох зів'ялі, пожовклі та одно до одного подібне. Ніяк не можу розгадати скільки літ оцій проти мене. Своїми товстими зморщинами, що звисають із шиї долів то своїми заокругленим носом, вона незвичайно нагадує мені індічку. Без ріжниць можна дати їй двацятьнять і сорок літ.

Їх широкі та міцно на всі гудзики позастібовані блюзки і довгі спідниці нагадують мені одяг моєї тітки з фотографії, коли вона ще „була панною“, — а запахом нашу родинну пам'яткову скриню, повну одягу наших бабок.

Мої сусідки посклали руки колючим, поспирались об стінку шкіряної канапи, час від часу кидають кілька слів та раз у раз ковтають назбирану в роті слину. Вона певно має гіркий смак, бо вони від цього кривляться та їх тіла напевно заваджають їм і сверблять.

Ті дві, що сидять оподалік від мене, встромили очі під лавку в один і той сам пункт, хоч обличчя їх не виявляє жадного зацікавлення, — нічого крім цілковитої байдужості та тупої рівноваги. Байдужі навіть на золото-червоні ліси, на широкі береги моря та на бретанське небо.

Найжалісніші, найбідніші з усіх! І нараз огортає мене почуття милосердя до тих, мені зовсім чужих і неприємних істот.

Щойно тепер розумію, як виглядає людина, що її незнане кохання.

Моя індічка, та що сидить проти мене, до цієї міри нагадує індічку, що я ніяк не можу позбутися вражіння, що її уста широко відчиняють і випустять довге, дрижливе гдакання... Вона пильно дивиться на мене та побачивши, що я пишу, звертається до своєї сусідки, щоб поділитися з нею своїми вражіннями, що я певно пишу любовного листа.

Неприємно мені дивитися на їх бліді апатичні усмішки, що перебивають їм уста, покажуть два три пожовклі зуби і знову зісовуються на попереднє місце.

Ах! — як я хотіла б сказати їм щось таке веселе, таке дотепне, щоб вони усі три вибухли правдивим, щирим сміхом, щоб він порушив усі застигли м'язи їх обличчя та їх зісохлого тіла.

Я так хотіла б переломити ось ту їхню апатію. Побачити на їх обличчях якийнебудь живий вираз, — все одно який: злості, радості, погорди, терпіння тільки, щоб зникла ця їх безнадійна байдужість.

Побачивши, що я запалюю цигарку, моя індічка знову штурк-

нула свою сусідку ліктем. Знову перекривили уста іронічною усмішкою, знову сказали кілька слів і замовкли.

Вони починають сердити мене. Я маю охоту щипнути їх під бороду або вилляти відро зимної води на плечі, щоб тільки побачити, яке це зробить на них вражіння.

В цей мент індічка каже, що вже час збиратися. Вмить усі три підводяться, натягають пальто, наповняють переділ запахом стухлості та здіймають свої клунки та кошики, що їх я нарахувала дванадцять.

Все повиносили на коридор і вже готові, хоч до найближчого перестанку щонайменше пів години їзди.

Під лавкою, що на ній вони сиділи, я помітила картонну коробку з цукорків і гадаючи, що вона повна, я мала намір винести її в коридор, щоб заощадити їм довгих жалів та теми до сварки, „чия це була вина?“

Але, під моєю рукою накривка коробки відчинилася, де я побачила голе дно. Засунула її назад під лавку.

В цей мент увійшла до переділу найстарша стара панна, дуже недовірко глянула на мене, витягла з під лавки порожню коробку, дбайливо підняла її і тримаючи двома руками винесла в коридор. Цей жест її рук казав: „воно моє, моє, тільки моє“.

Ці порожні коробки, скринки, флякони, стяжки та шнурочки наповняють їх життя проміннями дрібних сподівань, що колись це все може придатися. В коробку вона покладе своє вичисване волосся, що випадає мабуть тільки тому, що їх ніколи не пестила, не розбурила рука закоханого чоловіка...

Глянувши востаннє на них, я завдала собі питання їх переживань, їх минулого, їхньої молодості.

Хвилююче, нерозв'язне і сумне питання.

Ірина Гургула

Українська народня ноша

Окриття голови у чоловіків. Футряна шапка та повстаний або солом'яний капелюх виступають скрізь, як основні форми головного окриття у чоловіків.

Особливо старовинна є футряна шапка, що по сьогодні грає значну роль в народніх обрядах: моло-

дий до шлюбу вбирає баранкову шапку, а також небіжчикові вкладають баранкову шапку на голову.

Колись футряна шапка була загальним окриттям голови для чоловіків і жінок, які носили їх поверх наміток.

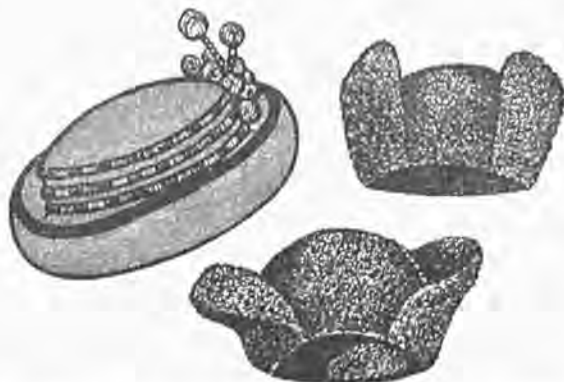
Шапка здавен була прикметним головним вкриттям усіх станів; розкішні шапки з дорогих соболевих футер носили князі та дружинники, у пишних футряних шапках лубувалися старшини козацькі та багате міщанство.

Народню шапку роблять із чорного або сивого смушку, себто обробленої шкіри молодого баранця. Головно при міщанських одягах виступають шапки з сивого смушку.

Форма футряних шапок дуже різноманітна. Найпоширеніша форма стіжка, ще виступає головню в західних окраїнах, де заховалась доволі архаїчна ноша. Стіжковату шапку носять так, що гострий верх сторчить до гори, або вгинають його в середину. Дуже часті шапки в формі вальця: рівного високого (у галицьких міщан і подоляків), звуженого або поширеного вгорі, деколи з сукняним дном (Чернігівщина, Полтавщина). У Галичині є теж шапки низькі з плоским дном. У південній Волині, на Поділлі, Холмщині виступають шапки з поздовжнім розрізом від верху, що його краї звязують стрічками, вони часто мають сукняне дно. Баранкові шапки з відворотами носять у Карпатах. Особливо цікаві вони на Гуцульщині, де мають велику кляпу, високо відвернену вгору, що виступає понад дно. Обіч чисто баранкових шапок, гуцули носять шлики і клепані. Клепаня це сукняна шапка підбита й обрामована футром; шлик це також сукняна шапка, з широким смушевим коміром, що його можна стягнути в долину. Оці шапки з обрामованням чи відворотом, це відміни шапок з навушниками, що мають за завдання хоронити перед стужею.

Особливо характеристична та старовинна є форма шапок стятого стіжка. Вона виступає не лише при смушкових але й при повстяних шапках. Повстяні шапки-шоломки, шоломи — дуже старовинні та сьогодні рідкі: виступають головню в північно-західних окраїнах (на Поліссі, Чернігівщині, Волині, Галичині). Вони поширені звичайно з білої нефарбованої повсті. В тій формі можна подібати ще донеде в північних окраїнах шапки вироблені з валу, себто з товстих вовняних шнурків; мабуть такі шапки плели ще київські ченці в XI столітті*). На Волині є шапки з грубої вов-

в Карпатах переважає повсть, на рівнині — солома. Це покривається до певної міри з розмежуванням матеріалу на одяг взагалі, а саме: велика кількість вовни в горах та перевага полотна на долах. І так напр., цілий полотняний стрій подоляка, яворівця, має завсіди соломяний капелюх.



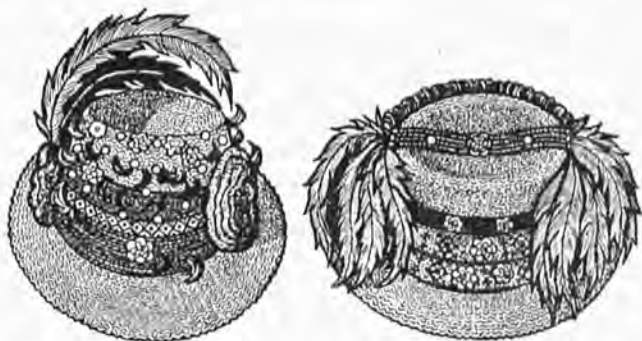
Повстяний гуцульський капелюх, с. Голови у Косівщині. (Із збірок Музею Н. Т. Ш.). Гуцульська шапка (2 рис.).

Дуже поширений та характеристичний капелюх із невисоким півкулистим дном і доволі широкими крисами, злегка підогненими вгору. Така форма, головню в соломяних капелюхах виступає майже скрізь там, де народній одяг має багато первісних прикмет.

Поза тою найпоширенішою формою є безліч льокальних відмін у формах повстяних і соломяних капелюхів. У деяких околицях, напр., на Поділлі над Дністром, майже кожне село має свою форму капелюха. Нижчі або вищі денця капелюхів, так як шапки, є круглі, вальцеві, мають форму звичайного стятого стіжка або відверненого, до цього криси рівні, або більше чи менше завернені, ширші чи вужчі. Оці найрізноманітніші форми соломяних і повстяних капелюхів витворились під впливом мод різних часів.

На особливу увагу заслуговують капелюхи південних околиць Галичини та Буковини, що їх молодь дуже багато прикрашає. Напр., кругла „кресаня“ гуцульська з чорної повсті, має звичайно високо завернені криси, так що денце закрите. Проте оце денце багато прибране; воно перевязане „басаманом“ (гальоном), „писаною“ (орнаментованою) мосяжною бляхою, „байорками“, себто різнобарвними шнурками, закосичене когутячими або павиними перами, ще й збоку має китицю круглих волічкових дармовисів. Все це достроюється добре до барвного й багато орнаментованого гуцульського вбрання. Розкішно прибирають парубоцькі капелюхи на Покутті, Поділлі над Дністром і Буковині. Звичайно високі головки на всю ширину перевязані густо герданами й стрічками та на верху й поміж поодинокими рядами перевязок густо закосичені павиними, фарбованими качачими й когутячими перами, паперовими й волічковими квітками, пацьорками. Таке багате прибрання парубоцьких капелюхів складається головню на декоративність чоловічого вбрання та добре рівноважиться з багатством прибору голови у дівчат у тих околицях. Зрештою скрізь панує звичай у молоді прибирати капелюхи, головню закосичувати їх перами та квітками.

На особливу увагу заслуговує теж техніка виплітання соломяних капелюхів на різні лади, що з них найчастіше виступає плетіння „в зубці“ та „гладко“ або „просто“.



Парубоцькі соломяні капелюхи. 1. с. Ісаків. 2. с. Гарасимів у Голденщині. (Із збірок с. Северини ЧСВВ).

няної тканини, що в них дно має звичайно іншу краску та деколи формує чотири роги на верху, нашивані шнурками. Також на Холмщині подибуємо рогаті шапки.

На всій території поширені капелюхи повстяні та соломяні. Одні й другі носять довільно, без огляду на пору року. Певне розмежування під оглядом матеріалу можна завважити в Галичині, де на півдні, головню

*) Хведір Вовк: Студії з укр. етнографії та антропології. Ст. 154.

Крем'янець — романтична балка

Холодий, хоч і лишневий світанок, так як у горах буває, застукав нас, нестомлених подорожніх на Замковій горі у Крем'янці. Окрайчик місяця освітлює ще місто, що лежить під нашими ногами й фосфоризує біленими стінами та срібним потічком, маленьким піввисохлам у Крем'яному Ярі. Довкола нас гори, шумливі чагарники й руді черепиці хат, розкинутих на узбіччях. Пнемось на гору шляхом Кривоноса, кудюю він із козаками брав приступом дикий, недоступний замок королеви Бони.

На полях гуляють мряки, стає холодно і руки в мене криваються гусачою шкуркою. Ой, спотикнулась! Схилююся й підношу шматок зотлілого черепи. А далі ще схилююся й підношу з колишнього побоевища кости та здоровенні й гострі зуби.

І здається мені, що іржать і тупять у мрачній далині коні й тривожний крик зривається у замкових хорах. Десь у льоху, звідки вузівське скісне віконце виходить на пал, лезуть котять ланцюги напружено й дику.

Тисну в руці спорохнявілий уламок і плечима пробігають дрижаки Чар історії... Чар історії!..

Починаємо сходити вниз від сторони Шумського шляху. Піти цим шляхом всього гридять і кілька км. і китайські мурі — баштеницька гробля.

Стає день. Білі доми, що вночі світили зимним, таємним світлом, нагріваються тепер як сніг у соняшній долині і як сніг сліпуче колять очі. Заслонюєш їх рукою і перед тобою у всю ширину „Широка“. Гуркотять вози на кругляках вулиці й суетяться лінійні люди, змахуючи з чола піт. Сьогодні торговий день.

Сходимо малим провулком у придолину де розлігся базар. Чого тут немає! На чорному тлі жіночих уборів гори казково барвистих яблук, запашних вишень та перших синіх слив. А там розкинені гори баклажанів ярих червоних, жовтих та фіолетних. А цік була! Хіба ніде такої немає, як тут. Величезна, опецькувата а шкурника в неї золота, золота! Імпонуєча цибуля!

У будках, що обрамлюють торгову вулицю продають миски, дзбанки, сулійки. Формою вони нагадують Трипілля, а орнаментика оригінальна, примітивна й неповторна. Купець обяснює мені, що ті то дзбанки виробляють ганчарі з Ланівців, а онтих уже більше не робитимуть, бо старий ганчар помер ще торік.

Обвантажуюсь усім цим посмертним виданням глиняного мистецтва й спека виганяє нас знову на Широку. Пройдемося тудию кілька разів, заки настане „пора на відвідини“.

А тоді, до нашого Кіплінга, на Горішню вулицю, доктора Адя Кархута Він уже встав, натягнув білий халат та задумано нюхає квіт рицини, що його сам виплекав до нечуваних висот на своєму городі.

Довго він не буде з нами базікати. До хвіртки добиваються пацієнти. Вмиє вони обсядуть усю ждальню, веранду й сходи, і неважливий на час, ждатимуть, подрімуючи, своєї черги.

Мишаємо хату того лікаря душ і тіл і пускаємося у круті вулиці. Перед нами виростають стрункі пагоди й античні колонади — наша мішанська архітектура.

Ось вже прийшла у Крем'янці година сніданку. На тендітному балконику, різьбленому й мальованому, засідає жидівська родина біля шумливого самовару. О Боже! Тонеті й великі жидівки з їхніми чоловіками й дітками, ниглядають так, немов би повисли на маюсенькому карусельному сидалі. На другий балконики теж вийшла така родина, на третій, четвертий... і світ закрутився як гротескова каруселя.

На вулиці виходять у пестрих халатах малі змальовувати чарівне місто. Як тіні воліються вони з місця в місце з розгубленим поглядом, — усе тут притягає око, усе проситься на полотно.

І йдемо за ними в перспективу вулиці, мишаємо цвинтар, переходимо худобу торговині біля стрільчастої Черчі, гори поетичних легенд.

*

Як сонце просунулось на полудне, мандрівка обривається й перед нами розливає лінійні води Іква.

Холодні бризки води. Голова й ціле тіло окрім ніг на нигрій траві, а ноги фацик, фацик і в воді. Якесь дитина на стежині розтопала зозульку й гірко плаче. Але нам весело й безтурботно. Коби найдовше гріло сонце та скоботливі хвилі обливало ноги. Ех! Сонце волинське, радіє твоє підсоння, любинців муз виплекуєш...

А хіба ж не шкода, щоби прекрасний малір Івас Гарасевич поза чарівну Волинь і світа не побачив? Або Кіндраток із Почаєва покинув писати, коли перо є поетичне?

Над річкою коло млина, просто щирих піль серед квіття хутір бандуриста Мисевича. Цей хутір під блакитним як в Італії небом і серед українських мальв і соняшників — це немов зустріч повна захоплення і хвилюючої несподіванки — Італії з Україною.

І справді живе тут італійка пані Ріта і її чоловік, козарлюга пан Кость. А як гармонійно зливаються в одне кольоратурний голос пані Ріти і срібно-подзвонна бандура пана Костя!

Бродимо посеред запашних тютюнів і трояндних куцій, серед густого, пахучого квіття матіоль і ніжних стебелі каліфорнійських маків. А згорі, з гілля звисають важкі яблука й їхній запах, як запах добрих пахощів сповнює гостинні кімнати. Тут царить український повсякденний ренесанс, невменшений гнітючою волинською дійсністю.

Сонце перекочується повагом поза гори й ми ще з мелодією думи пре Почаївську Богоматір в усі вертаємось домі.

Йдемо полями, навескосу, щоби спинитись біля Богданової церковці. Церковка мала, з підземними льогами, ціла підперта залізними шинами. Тут молився великий стратег, ідучи на Львів. Довкола церкви по сугорбах гроби з старовинними козацькими нагробними плитами.

Йдемо лісом. Побіч нас проходять селянки, що несуть у Крем'янець овочі, набаб. Показують нам шлях у місто та шебечуть як птахи своєю мелодійною говіркою.

Доходимо до міста від сторони препогоної „модерної“ частини. Тут

живуть напливові „заслуженці“. Мишаємо поспішно цей окраєць міста й поринаємо знову в чарівну топіль екзотичної архітектури, у круті вулиці.

Чимчикуємо прямісенько в турецьку цукорню „Ізмір“, на тістечка масні й солодкі, з медом, горіхами, родзинками. Сидимо біля жовто-червоних завісок, а повз нас пересовуються малі, кривоногі турки, з очима, масними, як і їхні тісточки.

Йдемо ще послухати повелі „Про суддю Тенскоту“ у пані Кавунихи. А від неї знову, на Крем'янецьке корзо. Широкою й далі сонно суетяться люди, а дівчата завішені на плече юнаків заливаються скоботливим сміхом.

Тепер уже час заглянути в малий льошок на квас. Тут серед закопчених мурів стоять дві-три лави, стіл. Гурмою сидять селяни й попивають цей український шампан, загризаючи його смашним хлібом.

А квас робиться, як пояснює нам старенький купець, що приладжував його ще у Києві й Одесі ось як: туг слідують довгою чергою таємні інгредієнти, що їх не повторити так на борзі.

Час на ночівлю. Та спати так скоро не доводиться. Ще зза далеких тинів летять пісня. Концерт починає тенор, а там підхоплюють пісню баритони й доставляють своє баси.

І хочеться знову спинатись на Закову гору й відновою починати безуважні мандри у тому предивному місті місячного похмілля.

Чи не провести б нам вакацій на Волині? Є там розкішні місцевості, засіяні пам'ятками нашої бувальщини. Ось Крем'янець, що тоне в гущі зелених садів, або Дермань, тихий і погідний. Попробуймо! Інформації й адреси подасть на бажання адміністрація „Нової Хати“.

Комісія Виховних Осель і Мандрівок подає до відома, що літом 1938 р. організує такі табори:

Для дітей від 7—9 літ:

в Старяві к. Хирова

в липні дівочий

в серпні хлоп'ячий

в Космачі к. Косова

в липні дівоч. і хлоп.

Для дітей від 10—13 літ:

на Остодорі к. Підлютого

в липні хлоп'ячий

в серпні дівочий

Для молоді від 14—18 літ:

на Соколі к. Підлютого

в липні хлоп'ячий

в серпні дівочий

Для молоді від 16—18 літ:

на Ігульщині під шатрами

в липні дівочий

в серпні хлоп'ячий

Водний

в липні хлоп'ячий

Для молоді від 18 літ:

на Лемківщині мандрівний

в липні хлоп'ячий

Жінка-мистець у родині

У черзі дискусії подаємо голос Катрі Гриневичевій. Сама вона — «натуральний мистець, дружина й мати, тому її відповідь кине ярке світло на цю справу.

Ще раз зазначуємо, що справа творчості, праці й родинного життя хвилює кожну жінку-громадянку. Чи не варто б почути й голос громадських діячок? А фактово працюючі жінки так зміли б багато цікавого сказати. Просимо відгукнутись!

Передімною листок від Вас, пані редакторко. Тямлю, ми говорили нещодавно про труднощі жінки-мистця на її творчому шляху. Ви живо zareагували, коли на запит у звязку з темою, я порівняла жінку-мистця до Гулівера, прив'язаного турботами за кожну волосинку до землі, що в сумі є міцною перепону.

Труднощів оцих немало. — вони до того, дуже індивідуальні. Найперші з черги, загальні, найраніші, це труд упрямий і витривалий покорити форму, вмістити в ній ідею. Потім, далеко згодом, коли вже слово трохи слухає, починається боротьба за свободу, за хвилину самоти, за настрої для богослужби красі. А тоді, нехить до гурту, що його органічно не переносиш, (переживання з дуже цікавими процесами), свідомість відчуження, заблукання й страх перед глумом, що пливе зі смішності, так близької усьому вітхненню. Почуття міри, чуттєвої дисципліни, буває сумою многих зусиль, вінцем мистецької перемоги.

Творчість, це служба ідеалові, це відірвання від землі. Все, що стримує лет мистця вгору, та викликає ряд конфліктів зі світом, це гальми на шляху вверх. Але хіба бувають творчими заспокоєні, ситі люди? Здавалось би, що мистецька творчість немов потребує деяких перешкод, вона-ж родиться з бунту й гніву, з духового голоду, з етичної шарпанини, — все це разом немала сума болю.

Згадаю мимохить, що чим скорше жінка-мистець, споконвічна мрійниця, визволить себе від чисто жіночого хотіння стояти в чийсь тіні, заплітали собою як пліщем чиюсь коломну, бути чийсь егерією, настільки скорше

вона відвоює собі волю, вийде на свій шлях і матиме для свого мистецтва окреме, зовсім власне місце.

— — — Мистці, а що вже жінки! — це кожне зокрема велика дитина, закохана у правду, заблукана в лісі життя, без зброї до бою з засідками ночі і бурі. Вони усі йдуть дорогами окремих судеб, окремих духових прав, що бережуть їх.



Тому й справді як дитина, мистець, зокрема-ж із природи ніжніша жінка, мусять мати довкола себе атмосферу похвали, хоч у засаді слабо реагують на неї. Тільки воробець приходить до рук крамарів, що купчать зерном і розстелює крила у пилу. Тетеря, сокіл, сойка і кос — птахи верхогірря не підходять до рук, не сте-

лять крил. У мистця, як у дикого птаха, напоеного флюїдальною енергією висот, життя відрізняється раз на все від будня і долин.

Нехай же лопотливі, сильні птахи урочищ, мокрі від дощової роси викрикують над бистреями свою вільну, геройську пісню! Гін до неї, це казочна рушійна сила, що кидає і нас, мистців навпростець у небо, як жайворонка, або торпедного типу ширяк.

— — — Не є правдою, що жінка-мистець не може мати родини. Коли має її, може служити ідеалові, але краще йому служити в повноті. Родинне життя це ж постійні обмеження, монотонія життєвого ритму в найліпший буває, час інтелектуальних сил і свіжості чуття, це ж далі недостача у тісноті — матеріалу до творива, з тугою за далекими обр'ями...

Рідко коли родинне середовище посприяє творчості, зате доволі часто вбиває її. Родина, є правда, учасницею може небуденних духових спонук, але за це вона, звичайно, платить.

Подружжя жінки-мистця є завжди під знаком запиту; до фізичної любови вона-ж не надається, націлена у вічне, не потребує себе доповнювати в діях. Сподівання її серця, це естетична еротика, висублімована й здематеріалізована. На екран душі жінки-мистця кинене повсякчасне „Імаго“. Це є світ окремих приваб, наказів і поривів, які разом складаються на гін до безсмертності.

Так, життя жінки-мистця пердовсім, бо на тлі дуже спеціальним, — відрізняється раз на завжди від долинного будня і наголос є міцно покладений на цю дивну справу...

Катря Гриневичева.

З чужинних журналів

У журналі „Атлантик“, що виходить у Берліні, появилася у січневому числі 1938 р. стаття „Alteuropa in der Karpathen-Ukraine“ пера Ернеста Барглія.

Число це виставляло кілька днів наші львівські книгарні. Вражали там прегарні світлинки, що з плястичною вірністю віддавали життя-буття гуцульського села.

Із змісту довідуємось, що автор побував на Закарпатті і звідтіля черпає знання українського фольклору.

Правда, простудіював солідно літературу до нього (цитую Кузеля, Мірчука, Грушевського) і дає перегляд дуже систематичний. Та найважливішим його його аргументом є світлинки. Іх є багато й дуже мальовничих. Цікава гуцульська хатина, майстерно виплетений пліт, струнка церковця, пастух, краєвид, товпа під церквою, свячення пасок, „данец“. Дарма, що неколірове, воно притягає своєю екзотикою. Автор підчеркує на кожному кроці архаїч-

ність усіх цих звичаїв, виражаючи це навіть уже в назві статті.

Мимоволі наводить нас це на думку, як цікаво могли б ми використовувати наш світлинний матеріал. Саме УФОТО має його багато, а вже фільмові спроби Ю. Дороша це цілі скарби тих матеріалів. Бракує лише посередників, що зміли б їх подати великим західнім журналам.

Ті, що відійшли...

Марія Мійська-Сілецька

Покійна Марія Мійська-Сілецька походила з урядничої родини. Батько її Лаврентій був гімназ. учителем на далекому заході в Тарнові. Жонатий був із п. Сидонією Тот, що походила з мадярської родини. Цей енергійний професор враз із своєю дружиною, хоч перебували весь час на чужині далеко від своїх, вміли виховати в патріотичнім дусі дві донечки — старшу Марію і Ольгу. Головно батько перелив у них свою вроджену любов до батьківщини, що її традиційним способом плекали по всіх священних домах. А згадати треба, що дідо Покійної був священником із старого священничого роду, та був парохом у Волиці пов. Сянік, рівнож далеко в західній Галичині.

Обі сестри початкову науку, як і далші студії черпали в чужій школі у Тарнові, а опісля в педагогічній ліцею в Кракові. По укінченні наук обі стали вчительками. Спершу вчили в Стрию, у 1905 р. перенесли Покійну до Горлиць, а по двох роках вернулася до Стрия і тут опісля перейшла на емеритуру.

У Стрию вчила в семиклясовій школі ім. кор. Ядвиги. Тут була вона не лише вчителькою-українкою але також свідомою громадянкою. Хоч не раз приходилось за це переносити різні прикrostи, уперто стояла при своїм, бо любови до всего що рідне, до народу не могло зглушити чуже правління ні приписи. В тім часі стає членом Товариства Руських Жінок (пізнішої Філії Союзу Українок), де була у виділі активним членом.

У Стрию знайомиться з товаришем по званні, теж гарячим патріотом-українцем. Вони звінчалися. Та вже невдовзі довелося їй пережити дні розлуки. У 1919 р. інтерпували її дорогого мужа і друга. Із здвоєною енергією посвячувала себе праці для ближніх і для народу. Невсипуща праця знищила та підірвала її молоді сили. Починає нездужати. І тепер саме дає себе краще пізнати її друг — коханий муж, коли піклується недужою дружиною. Нема здається в Стрию другого подружжя, що було б таке прикладне.

Це були правдиві друзі.

Зайти було до їх дому, почули ви все теплі патріотичні слова погірхи і розради в смутку. Такими осталися до кінця.

Покійна придбала під проводом матері, бл. п. Сидонії, солідне знання кулінарної штуки. Її вміння було непересічне. Марія Мійська-Сілецька показала і тут громадянкою. Своїми приписами служила нашим жіночим журналом і завдяки тому стала одною з перших співробітниць „Нової Хати”. Наші читачки памятають напевне смашні страви перших річників, що їх подавали Марія й Сидонія Мійські.

Невблаганна смерть перервала нитку невиспущої праці. Перервала її тоді, коли природа будилася до нового життя. Нехай жеж тепер та рідна земля, що для неї не жаліла ні труду, ні праці прийме її в свої обійми як вірну доню. А память по Ній не загине між нами. Книжка, що її започаткувала, коли вийде друком, передасть її в память тих, що прийдуть до нас.

ФРАНЯ ТАВЧАРЄВА.

Не раз вже з'являлось ім'я словінських жінок на сторінках наших українських часописів, бо справді приходиться подивляти, як жінки такого малого народу, як словінці (понад півтора мільона) досягли своєю щоденною, муравлиною працею великих національних, культурних і соціальних успіхів. І ось знову вважаємо потрібним відмітити смерть видатної словінської громадянки Франі Тавчаревої, що окрім того була щирою прихильницею нашого народу.

При одній моїй розмові з українцями в Югославії, коли згадала я ім'я Франі Тавчаревої, мені сказали: „Франя Тавчарева прихильно ставиться і до нас, українців. Підчас світової війни помагала полоненням, біженцям-українцям”.

Минулого ж літа її заходами розміщено в дитячому домі її імені, на березі синього Ядрану дві учениці української реальної гімназії з Модржаи, що там були на правах „гостей”. З ними поводитись, як із „представницями” української нації. Вони мешкали окремо від інших дітей в кімнаті з видатною словінською артисткою і її донькою, обідали теж із дорослими гостями. З цього вже видно, що Франя Тавчарева до нас українців ставиться особливо.

Франя Тавчарева народилася 8. лютого, 1868. року в Любляні, у родині словінського патріота Кошеніші. По закінченні школи скоро одружилася із видатним словінським письменником і політиком Іваном Тавчаром. Уже за молодих літ брала активну участь в жіночому руху, в товаристві, що пробуджува-

ло національну свідомість словінської жінки, старалося за освіту і вихову словінських дівчат. Працювала з відомою пробоевичкою жіночого руху, з Марією Мурирковою-Гораковою. Коли Муриркова р. 1894. вмерла, провідницею словінського жіночого руху стала Франя Тавчарева.

У р. 1901. Франя Тавчарева за співпрацею видатних словінських жінок заклала перше жіноче товариство в Любляні „Сплошно женско друштво” і була декілька років його головою. У тому ж році Франя Тавчарева також заклала перше жіноче товариство фізичної культури „Атлетика”, що на чолі його стояла й до сьогодні, як його почесна голова. У р. 1906. за співпраці пані проф. Веснерової відчинила перший дівочий інститут „Младіка”. Крім того Франя Тавчарева була одною з ініціаторок першого дівочого ліцею в Любляні. Декілька каменів фундаменту Словінського Університету в Любляні носять її ім'я.

Підчас світової війни, а ще раніш, балканської війни, Франя Тавчарева організувала поміч раненим, полоненим та інтернованим; заклала також Товариство „Кирила і Методія” для підтримки словінських шкіл у чужині; це т-во працює подібно, як наша „Рідна Школа”.

Року 1921. заклала „Коло югословянських сестер-словінок” у Любляні. Це саме „Коло” й гостило наших дівчаток із української гімназії.

По її ж ініціативі заложено дім для матерей і дітей імені королеви Марії, що щедро спмагає цей дім у Любляні.

У р. 1918. під проводом Франі Тавчаревої словінські жінки зібрали сотні тисяч підписів на так звану „меншинну декларацію” за приєднанням словінців до Югославії, де вони справді сьогодні мають усі права: своє шкільництво від початкового до університету, на державні кошти театр, бібліотеки й різні нац.-культурні інституції.

Франя Тавчарева користувалась великою пошаною у цілій Югославії. Вона почесна придворна дама при югословянській королеві Марії, мала кілька почесних медалей і відзнак. Але головню її шанували словінські жінки, не словами а ділами. До її шістьдесятилітнього ювілею словінські жінки зібрали гроші, закупили чудовий старовинний замок на березі „Синього Ядрану” в Кралевицях і влаштували в ньому „Дитячий дім імені Франі Тавчаревої”, що в ньому кожного літа поправляє своє здоров'я не одна сотня бідних дітей з цілої Югославії. З приводу її сімдесятилітнього ювілею словінські жінки зібрали гроші, закупили чудовий старовинний замок на березі „Синього Ядрану” в Кралевицях і влаштували в ньому „Дитячий дім імені Франі Тавчаревої”, що в ньому кожного літа поправляє своє здоров'я не одна сотня бідних дітей з цілої Югославії. З приводу її сімдесятилітнього ювілею словінські жінки зібрали гроші, закупили чудовий старовинний замок на березі „Синього Ядрану” в Кралевицях і влаштували в ньому „Дитячий дім імені Франі Тавчаревої”, що в ньому кожного літа поправляє своє здоров'я не одна сотня бідних дітей з цілої Югославії. Це найкращий приклад, як шанувати своїх діячок. А словінських жінок не так то багато, та й нарід цей небагатий, але вміє жертвувати, коли це потрібно для загального добра! Збирають гроші не тисячами, — малими сумами, та дають в сі....

І ми стратили одну щирю прихильницю нашого народу заграницею.

Марія Омельченко.

Що забрати з собою

Поміж вакаційними пригодами неостаннє місце займають різні пакункові невдачі. Вже не згадуючи про те, що ми нераз забудемо щось взяти й всно ціле літо нам дошкулює. Але наприклад зле закоркована фляшка з кольонською водою виллялась і лишила на ясній суконці жовтаві плями. Або принесені на двірці чеколядки розтопились і лишили свій слід на підшивці торбинки.

— Не вмію пакувати, потішає себе невдачниця. Не маю здібностей до того.

А ця ділянка зовсім не вимагає здібностей. Лише вправи і трохи систематики.

Якої нам треба підготовки? Плану, приготування й самого вже пакування.

План — це страшне слово — для тих, що добачують у ньому якийсь довге міркування. Але цей наш план вимагає тільки кілька хвилин застанови над тим, куди їдемо й яких річей будемо потребувати.

Приготова, це вже перегляд річей та інших вказівок. Вона інакша в родині, що їдуть із цілим господарством. Тут вона може тривати кілька днів. Треба поступовно списувати потрібні річі, направляти, доповнювати.

Натомість короткі виїзди, або поодинокі осіб вже такого зусилля не вимагають. Добре також списати потрібні речі, щоб нічого не забути. Також треба їх переглянути. Часом бракує щось у несесері, або подорожня діжама не має всіх гудзиків.

Оці списки предметів, що їх на виїзд потребуємо, варто б переховувати з року на рік. Коли позначимо одного літа те, що нам тоді бракувало, знатимемо зараз як його доповнити. Це заощадить нам праці кожного року.

Подаємо тут список предметів, що

їх кожний потребує для своєї особи:

1. Тоалетне приладдя, як гребінь, щітка до волосся, мило, рукавичка до миття, щіточка й пасти до зубів, креа до лица, кольонська вода, ножички й пилник до нігтів, скондензований пудер (сипкий у дорозі непрактичний), кубок із алюмінія.

2. Щітка до річей, пасти й шматка до черевиків (пасти найрадіше біла, бо годиться до всіх черевиків), вішаки на сукні, малий термос.

3. Ранні виступці без за п'яток (займають мало місця), сітка до волосся, мала подушечка.

4. Приладдя до шиття, білий і чорний шовк до шиття, бавовна до засновування панчіх. Найкраще допасувати нитки до суконь, що їх беремо з собою.

5. Підручна аптечка, а саме: йодина, й 90%-вий спирт, 2% розчин борного квасу до промивання очей і ран, борова масть проти соняшного опару, пачка вати, газ, термометр.

Коли вже підготували те все, приступаємо до самого укладання річей. Йде про те, щоб ми добре визискали місце в валізці. Вона повинна бути щільно виповнена, але річі дбайливо зложені.

Найтрудніше складати чоловіче вбрання і вовняні сукні. Як подано на світліні, треба їх перед тим рівненько зложити, щоб не було складок і морщин. Складки при сукнях чи спідницях треба перед тим сфастригувати або зипнати шпильками. Сукні, особливо ті з легких матеріалів, слід у місці згину перекладати звоєм паперової бібулки. Ця бібулка придасться нам на літнійці, а в валізці збереже суконку від поганих морщин.

Предметів особистого вжитку не радимо завинати в папір. Далеко гарніші будуть сашети і покривці з матеріалу. Кожна пані може їх легко пошити сама з різних решток. Добре робити ці сашетки різні, бо тоді їх легше шукати. Але на всякий випадок повинні годитись із підшивкою чи змістом торбинки.

Сашетки до густупців, щіток, гребенів можуть бути з легкого матеріалу. Але покривці на черевки та флякони повинні бути з грубої тканини, або флянелі. Рукавичка до миття, або рушник на дорогу найкраще переховувати в сашетці гумовій.



Чоловіче вбрання треба перед пакуванням дуже уважно зложити.



Вирівняти усі складки й зморщини.



Складки при спідницях найкраще перед тим зафастригувати.



Спідницю складати до валізки долішнім краєм наперед.



Плящі треба перекладати в місці зігнення звоєм паперової бібулки.

НЕМИЛИЙ ЗАПАХ

знищеної або альпакової
столової застави

усуває посріблюванням
із 5-літньою запорукою

ГАЛЬВАНОПЛЯТЕР

Львів, ул. КОПЕРНИКА ч. 14.

Літо на квітнику

Червень

Могло б декому здаватись, що коли квітник уже готовий, нема в ньому йнакшої роботи, як тільки поливати його, полоти й удержувати в порядку кльомби, стежки, травник і живопліт. Здавалось би, що літо на квітнику, це для городника пора добре заслуженого тріумфу й відпочинку. Так воно не є. Майже кожного дня виринають нові потреби, кидаються в очі нові та доповнюючі роботи та ще й плянові приготування на черговий рік.

На чолі всіх літніх занять висувається боротьба з ошкідниками квіткових рослин. Весна пробудила й оживила чимало різних комах, що приналежать пахоцями квітів, прилітають у квітник і складають яечка на листках і квітах. Із яечок вилягаються невовзі гусениці, що нищать рослини. Денеде галапасують на рослинах павуки, а то й різні грибки й плісні. Крім цих надземних шкідників є ще й підземні, як наприклад нориці, керниці, земледухи та борозняки хрущів. З усіма цими шкідниками треба завзято боротись, щоб не знищили нашої праці.

Як і з чим боротися з ними? Значну від найменше небезпечних, а саме від кертиць. Вони не є ворогами рослин у повному значінні, бо не обідають рослин. Навпаки, полюючи на борозняки хрущів, ведуть боротьбу з ворогами рослин. Всетаки привність кертиць у квітовому городі небажана, бо вони, шукаючи за живою, риють під землею довгі хідники, а в деяких відступах викидають кіпці землі, що їх звемо кертовимцем або кертовинням. При цьому кертиця псує нам лад на грядках, травниках і стежках та викидає й перевертає враз із землею посаджені на грядці рослини. Тому городник не любить кертиці в квітнику.

Збутися кертиці з городу досить тяжко. Здебільша проганяють її, викладаючи в нору голову селедця, або вливаючи туди нафту. Є теж спеціальні свічки й кадила (кредоль), що їх дим виполошує кертицю й примушує її винестися з городу. Дехто вміє підібрати хвилю, коли кертиця саме викидає землю й викопати її рикалем з нори. Але видобута на земне світло, гине, бо вона пристосована до життя під

землею й тому цей спосіб неказаний, хоч радикальний, бо кертиця пожиточна й тому не треба відбирати їм життя.

Проти кертиць і мишей є різні отруї, що їх вкладаємо до нор або ставимо близько отвору, що веде до нори.

Коли якась рослина всихає, або нагло вяне, треба її скоро викопати з брилою землі й перевірити, чи не підгриз коріння земледух, або й борозняк хруща. Та, хоч може вже рослини не врятуємо, всетаки видобудемо з землі грізно-го шкідника й не дозволимо йому надалі підгризати коріння других рослин. Земледух це велика комаха, зоружена сильними щокми та допатованими передніми ногами. Борозняк подобає на великого білявого хроба з темнішою жовтою головою й короткими ногами. Він є личинкою, що згодом переображується в хруща. Ці два шкідники можуть у городі нанести велике спустошення. Проти них розсипати нафталіну (80 гр на 1 м²), а відтак землею перекопати й підлити водою.

На рожах і інших рослинах являються влітку гусениці, що обгризають листя й у короткому часі можуть знищити цілу рослину. Деякі гусениці звивають у рурку листки, що відтак віднадають. Тому щодня треба рослини переглядати, гусениці збирати й нищити. Коли гусениць уже так багато, що їх уже ніяк визбирати, треба скропити рослину каліфорнійськ. пліном, змішаним з арсенієм вапу (на 100 л води 4 дкг арсенію). Кропити 4 рази в 8—10 дневних перервах.

Різні квітові рослини, а перелусім рожі й оздібні куці терплять від різних хрущів, що обгризають їх листя й квіти. Хрущі стрясати вранці або в холодний хмарний день на верету, а опісля їх палити.

Великі шкодиносять рожам борозняк (ардіс біпунктата) й швалля. Перша з них, чорна комаха, складає яечка на молодих гонах рож, здебільша в травні й у червні. Її гусениці виїдають у гонах каналики щораз даліше й тим чином нищать не лише квітові пупінки, але цілу рослину. Коли бачимо, що пупінок рожі не росте але буравіє й відпадає, обтяти вітку й заглянути, чи є в ній вижолоблений каналік. Якщо наш здогад

оправданий, прослідити вершки всіх віток і пообтинати всі хворі гілки аж до здорового місця та спалити. Світанком стрясати з рож дорослі комахи на верету й теж палити.

Другий шкідник, а саме швалля (Hylotoma rosae), подібна на жовтять муху, наколює гони в правильних відступах. Вони виглядають неначе проколені стібами машини до шиття. Поборювати швалю так само, як бороздницю.

На різних квітових рослинах зявляються влітку малесенькі звинні червоні паучки (Tetranychus). Вони нищать укоротці листя рослин і тому дуже грізні. Проти них уживаємо такого ліку: 1/8 кг сірого мила заварити в 2 літрах дощівки. До вистудженого миляня додати 4 літри нафти, вимішати 10 кратною кількістю води. Тією рідиною кропити хворі рослини в кількадедних відступах. Кропити вранці, чи ввечорі, або в хмарний день.

Зелені й чорні мишиці загрожують теж доволі часто квітовим рослинам. Вони обсідають густо гілки і пупінки рож, королиць (хризантем), гвоздиків, роменів і інших рослин і висисають з них соки. Щоб позбутися мишиць, кропити рослини що 8—10 днів сумішюкою тютюнного вивару із сірим милом, а ще ліпше квасцієм.

Тютюнно-миляний розтвір: В осібному горщику розварити 4 дкг сірого мила в 1 л води. Осібно варити в одному літрі води 4 дкг махорки. Переховувати в окремих начиннях, а як треба, змішати оба вивари по половині й кропити рослини, що на них галапасують мишиці.

Квасця: 5 дкг квасції (Quassia amara), завязати в полотняну хустку й варити в 1 і чверть л води, аж вода вивариться до половини. Опісля додати 8 л дощівки, 30 дкг сірого мила, розпущеного в 1 1/4 л теплої води).

Муравлі, хоч не такі шкідливі для самих рослин, як усі вище згадані галапаси, всетаки на квітнику небажані. Вони подекуди заквашують землю та ще будуючи свої оселі в землі змінюють її структуру. Муравлів дуже тяжко позбутися з городу. Можна вибрати ціле гніздо рикалем і викинути, але це доволі трудно. Можна теж увечорі або світанком спарити му-

равлів у гнізді окропом, оскільки на тому місці нема ніяких рослин, (наприклад на стежці). Добрий успіх досягаємо, ставлячи на землі плиткі миски з осолодженим лепом, медом або цукром, бо в цей спосіб можемо виловити дуже багато мурашок. Добре теж всипати по ло-

жочці карбиду в ямки на 10 см заглибки.

Куди небезпечніші від цих звірятко р о с т и н н і галапаси, що нищать наші рослини, а боротьба з ними багато тяжча, бо це шкідники, що вростають у всі частини рослин, де їх трудно досягнути.

Рослинні галапаси це здебільша грибки, плісні й ржі. Щоб їх винищити, мусимо дібрати таких засобів, що їх самих убивають, а не зашкодять рослинам, що на них вони живуть.

Наталка Гаврих

Заварювання (конфітура)

Заварювання це цілі гарні овочі, завислі в цукровім соковикі. Прикмети їх є:

1. Насичення овоча цукром.
2. Захоронення цілого овоча, запаху і природного забарвлення, можливо в найвищій степені.
3. Сконцентровання цукру глибоке, щоб заварювання було тривале, але щоб не цукріло.
4. Одержання ясного, чистого соковика (сиропу).

Це можна досягнути різними способами, тому то приписи на заварювання бувають різні.

Найкращий спосіб опертий на можливо короткім варенні, бо задержуємо вартість сирівця у найвищій степені.

Найскорше можна зварити заварювання з овочів дрібних, пр. різних родів ягід, вишень, дереву. Сливки, морелі, райські яблука, вимагають уже більшого часу.

Спосіб приряджування складається з двох засадничих чинностей:

1. Приладження соковика (сиропу).

2. Варення (смаження) овочів на соковикі (сиропі).

Соковик на заварювання мусить бути міцний. Беремо стільки води, щоб лиш цукор розпустився. Мусимо числитися з тим, що ще великий процент води випустить овоч. Завеликий додаток води — змушує нас довше заварювати — а через це тратить заварювання свою цінність. На 1 кг. цукру беремо 40 дкг. води, це менш більш 71 процентовий розчин цукру (нормальна шклянка має 22 дкг. води).

oooooooooooooooooooooooooooo

Др. ОЛЕКСАНДЕР ЛАВРІВСЬКИЙ

перепровадився з днем 1. червня

на вул. Льва Сап'іги 2

партер, тел. 244-56

Приймає в жіночих недугах і поліжництві. — Лікування короткохвильовим апаратом.

oooooooooooooooooooooooooooo

Чим більшу кількість соковика ладимо, тим менше води можемо дати.

Щоб заварювання не цукріло, і не було за солодке, кількість цукру не повинна переходити 62%—63% (легко це прослідити цукро-

Заварювання заливаємо до слоїків зовсім зимне. У противному разі, навіть коли овочі добре насичені соковиком, підплинуть під гору.

Опаковуємо пехом, (це спеціальна смола) до заливання слоїків.

Табличка на заварювання
(кількість овочів, води, кінцева вага).

	овочі	цукор	вода	кількість заварювання
малини	1 кг.	2 — кг.	80 дкг.	332 дкг.
трускавки	" "	1.50 "	60 "	250 "
порічки	" "	" "	60 "	258 "
вишні	" "	1.30 "	50 "	225 "
сувиці	" "	1.25 "	50 "	220 "

метром Брікса, Баллінга, де на поділці відчитаємо процент цукру даного соковика. Коштує 3.50 зл.). Заварювання з більшим відсотком цукру можна забезпечити, додаючи бараболяного сиропу 5—10 дкг. на 1 кг. цукру. Крім цього бараболяний сироп надає заварюванню побажану густоту. Цукру даємо 125—150 дкг. на 1 кг. овочів.

Овочі на заварювання мусять бути першої якості, зовсім здорові, свіжі, гарної краски, з гарним запахом, не ушкоджені.

При заварюванні треба варити їх кілька разів.

Для дрібних овочів вистачає час одної доби, для овочів більших (полуниця, сливки), мусимо цю чинність продовжити.

Завареним киплячим соковиком заливаємо перебрані овочі, залишаємо їх на кілька годин. Як простигли, зціджуємо, заварюємо, кидаємо на кипіток овочі, а коли закиплять, відставляємо. Коли простигне знов зціджуємо, заварюємо соковик, кидаємо овочі і смажимо на легкому вогні, стрясавши ринкою, аж овочі стануть прозорі.

Овочі більші заливати гарячим соковиком на ніч, підварювати і зливати кілька разів. По якімсь часі овочі вже наберуть цукру, так що кинені в соковик, опадають на дно.

ЗАВАРЮВАННЯ ПОЛУНИЦЬ

1 кг. полуниць,
1.50 дкг. цукру,
10 дкг. бараболяного сиропу.

Повибирати полуницю. Якщо не дуже свіжі, можна їх скропити алькоголем, щоб трошки стягнув шкірку ягоди.

Заварити соковик, зішумувати, киплячим залити ягоди, залишити на ніч у цьому соковикі.

На другий день соковик зцідити, трохи виварити, щоб згус. На киплячий вкинути полуницю і смажити.

Час від часу стрясати ринкою, ложкою збирати шум.

Коли стануть прозорі, відставити. Як вистигнуть, зложити до слоїків, запакувати.

Так само робити заварювання з суниць, агрусту і вишень, але вистачить рано залити їх киплячим соковиком, а при обіді смажити.

Сливки, райські яблука треба заливати тричі киплячим висмаженим соковиком.

ЗАВАРЮВАННЯ З РОЖІ

Півтора разів стільки цукру, що важуть платки з рожі, на пів кг. цукру чверть літри води, трошки бараболяного сиропу.

Рожу перебрану, відтяти жовті кінчики пелюсток.

Заварити воду, залити рожу. По хвилі віділити, віддусити. Воду залити цукор, зробити досить густий соковик.

На киплячий кинути рожу, скроплени цитриною або кваском цитринином, смажити на вільнім вогні, шумувати.

Коли рожу стала прозора, відставити, вистудити, зложити до слоїків.



Приписи

СТРАВОСПИС НА ЧЕРВЕНЬ.

Обід: Поливка з суниць. Січеники, бараболя, молода калярепа. Кавовий крем.

Вечеря: Сипка краківська каша, салата з редькиці з прирізом і сметаною. Квасне молоко.

II.

Обід: Юшка яринна. Телячі битки, картопля, молода морква. Компот із рабарбару.

Вечеря: Молода картопля, квасне молоко.

III.

Обід: Кваскова юшка. Курята в кроповій підливі. Зелений горошок. Компот-сирнік з полуниць.

Вечеря: Яєшня, разовий хліб із маслом. Квасне молоко.

IV.

Обід: Росія із рибок із лляним тістом. Молода картопля в сметановій підливі з грибами. Зелена салата з цитриною. Кисіль із ягід.

Вечеря: Салата з лишків риби й городини з обіду. Чай.

Росія із дрібних риб.

Потрібно: 35 дкг. городини, пів кг. дрібної риби, зелений кріп або петрушка, 1 дкг. сирого масла, перець.

Почистити городину, сполокати й покрити. Залити змороженою водою й варити пів години. Риби почистити, сполокати й покласти до зимного вивару з городини. Варити на легкому вогні 20 хвилин до пів години. Перецідити через сито, дати сирого масла й січеного кропу. Подавати з рижем або лляним тістом.

Салата з лишків риби.

Потрібно: трохи мяса з риб, трохи бараболі з обіду, 2 тверді яйця, 1 яблуко, 1 квашений огірок, 2 ложки вареного зеленого горошку, 1 цитрина, шклянка майонезу з одного сирого жовтка і 15 дкг. оливи з сої.

Покрити городину, яйця, огірок і яблуко і вимішати з покращеним мясом із риб. Зладити майонез, розрізати його виваром із горошку, засмачити сіллю, соком із цитрини і дрібкою цукру.

Курята в кроповій підливі.

Потрібно: пара курят, 3 дкг. масла, 2 дкг. муки, 3 ложки січеного кропу, 1 жовток, сіль, 20 дкг. сметани.

Почистити курята, розібрати на чотири частини, обсипати мукою. Посолити. Розпустити в рішці товщі, покласти курята й обсмажити з обох боків. Влити пів шклянки води й тушувати (душити) на легкому вогні яких 30 хвилин. Коли підлива вивариться, доливати води. Коли курята змянуть, долити сметани, заварити, всипати кропу і затягнути жовтком. Подати з рижом. До підливи можна долити соку з цитрини.

Сирівка за шпінату.

Потрібно: шпінату, цитринного соку, оливи, яблука й соли.

Сполокати добре молоді листки шпінату, дрібно посікти, вимішати з сирим, тертим яблуком, засмачити цитринним соком і оливою. Можна подати також сметаною. Подавати з м'ятою або смаженою картоплею.

Салата з молоді цибульки.

Потрібно: молоді цибульки, цитринного соку, кілька ложочок оливи, твердих яєць, дрібка соли.

Сполокати цибульку й зелене біло, покрити тонко, засмачити цитринним соком і оливою, посолити в смак і додати трохи цукру. Можна посипати січеним яйцем. Подавати до хліба на вечерю.

Добрі й дешеві тісточки.

Потрібно: 6 дкг. масла, 1 яйце, 19 дкг. цукру, пів шклянки молока, 25 дкг. муки, 1 дкг. вугляну амоні (можна дістати в аптеці). Другого дня: 30 дкг. муки, 5 дкг. грубого кришталового цукру, 20 дкг. січених мигдалів або орхів, яйце до машення.

Розтерти масло в мисці, додати яйце і втирати, досипуючи цукор. Коли маса втерта, долити молока і всипати муку, добре вимішати. Поставити на ніч на холодне місце. Другого дня зчистити на стільниці з рештою муки додати амонію, замісити. Тачати легко, підсипуючи мукою на пів см. завтовшки і викроювати тісточки. Укладати на блясі в великих відступах, мастити яйцем і посипати цукром і січеними орхіями або мигдалами. Пекти в добре вигрітій печі і не отворити дверцят під час печення, бо тісточки присядуть.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

(Проводить Наталка Гаврих)

1. Мені радили спекти булку на оливі, тоді скоро не черствіє. Чи це правда? Прошу подати припис на таку булку.

Оля Н.

2. Чи можна позбавити рабарбар цемного запаху? Дехто не може його через те їсти. І прошу подати, чи можна з рабарбару робити конфітуру.

Підгірянкя.

1. Замість товщу (смальцю, масла) можна дати до кожної ту саму кількість оливи. Булка з додатком оливи не кришиться, коли трохи зчерствіє і виглядає якби свіжа.



2. Запаху рабарбару позбавити не можна. Можна лише привикнути. Пити зпочатку лиш саму рідину з компоту, так що зчасом цей запах стає байбужий. На конфітуру мало його уживається. Це замало шляхотний овоч, а конфітура це дорога річ. Можна робити мармеляду.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ.

Вже стоять під знаком літа. Тому предметом показу дня 12. травня були літні лакомки. П. Наталка Гаврих показала кілька десертів із рабарбару та один будинок із сира. Приписи на страви з рабарбару подали ми в ч. 10 „Нової Хати“.

Дня 19. травня обговорила п. Гаврих раціональне варення городини. Поділила способи приладжування, а саме варення в папері, в парі, у великій скількості води і малій. Розказала про хемічний склад городини та подала точно, як кожний рід варити. Практично перевела показ варення бурячків із яблуками (дуже смашне!) і літнього холодника.

Холодники це є літні поливки з квасного молока, що ними можна заступити гарячі юшки. Годяться також на вечерю.

П. Гаврих втерла на терці сирну моркву, покряла тонко редьківцю, зварені бурячки з листям, обібраний сирний огірок і яйце твердо зварене. Залила це літрою квасного молока, перемішаною з кватиркою сметани. Ладити треба на дві-три години перед обідом. Смакувало всім незвичайно.

Черговий показ, що його предметом є морожене, відбувся дня 26. травня.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ванілінового цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.

„П Л А С Т“

НА СТОРОЖІ

твого здоров'я і краси



ТОАЛЕТОВІ МИЛА
„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Варення в папері

Коли на господарському показі, дня 18- жовтня п. Наталка Гаврих заповіла варення в папері, всі були трохи недовірчливі. Як це так? Вже знов якась модерна вигадка!



Згорнула папір міцно довкруги каляфіора і звязала тасьмою.

П. Гаврих тому взяла навмисне цю новинку до практичної частини вечора. Треба наглядно показати, які її користи й недомангання.

Отже ми побачили білий аркуш тугого паперу, що трохи нагадує пергамін. Простелила його на столі, змочивши перед тим у воді. На простелений папір поклала чисто вимитий і почищений каляфіор. Додала трохи соли й цукру, як це каляфіор завжди вимагає. Підняла чотири роги аркуша (він був прикритий менш більш на величину каляфіора), згорнула їх тісно до купи й завязала міцно тонкою тасьмою.

Оцей „клуночок“ вложила до горшка, що був заповнений до половини киплячою водою. Торбинка в цій воді пливала. Прикрила покриткою і поставила варити.

Підчас варення пояснювала всі прикмети варення в папері. Отже передовсім сам матеріал. Папір цей називається „пергамір“, є одобрений Інститутом Домашнього Господарства і коштує 80 сот. пачка. В пачці знаходиться 5 аркушів такого паперу. Кожний аркуш є доволі великий, так що його можна поділити на кілька частин. Окрім того папір можна жукити 2—3 рази, отже вживання цього паперу дорого не виходить.

Яка головна вигода цього варення в папері?

1. Харч, що ми його варимо в пергамірі (може це бути городовина або м'ясо) не стикається з

водою, отже вариться у власному соку і зберігає всі відживні складники в цілості.

2. Харч, варений у пергамірі зберігає питомий свій запах. Окрім того городовина, що має неприємний запах (каляфіор), не пускає його на кухню. По зваренні можна відчинити торбинку на вікні, або в снігах.

3. В однім горшку можна варити кілька родів городовини та м'яса. Через те, що пергамір не перепускає смаку й запаху, ці харчі на себе зовсім не впливають.

Присутні ставили ще далші питання. Підчас варення п. Гаврих провірювала, чи не википіла вода, щоб торбинка не пригоріла. Коли б води було замало, треба трохи подіяти гарячої.

Як знаємо, що ярина готова?

Кожна городовина вариться приписану скількість часу. Напри-



Клуночок із каляфіором занурила до половини в воду.

клад пів кг. каляфіору повинно варитись 45 хвилин. Однак вистачить також подусити торбинку й вправна рука почує під пергаміром, чи каляфіор готовий.

Покінчивши ці пояснення виїняла п. Гаврих торбинку, розв'язала тасьмою й виїняла каляфіор на таріль. Полила маслом із прирумяненою булочкою і дала присутнім покоштувати. Всі признали, що смак має знаменитий.

Що можна варити в пергамірі?

Як сказано, всяку городовину. Наприклад усяку капусту. Обмити, покроїти в чвертки або вісімки, посолити й додати ложку масла. Зав'язати й варити 35 хвилин.

Моркву треба покроїти в кружальця. Посолити й додати півтори ложки масла.

Бульбу обібрати, покроїти на кусники. Посолити й варити 40 хв. Зварену бульбу виїняти на таріль і поставити на край плити, щоб відпарувала. Полити свіжим маслом.

Таке саме примінення має пергамір при варенні м'яса. Наприклад курка зварена в папері дуже смачна. Курку треба день перед тим поскубати й вичистити. Посолити, натерти цитриновим соком, обложити невеликою скількістю ярини і варити 3—4 години.

Телятину посолити, натерти цитриновим соком, обложити городовиною й варити 2 гд.

Волову поладвицю посолити, перев'язати кілька разів, обложити яриною й варити одну годину.

П. Гаврих додала наприкінці ще кілька порад:

а) Пергаміру не треба вязати ниткою, бо нитка папір перерізує.

б) Коли ми непевні, чи страва вже зварена, можна торбинку виїняти, розв'язати, покуштувати і в разі потреби зав'язати й варити далше.

в) В пергамірі можна дуже добре варити й будині з ярини, або роляди. В тій цілі намастити пергамір маслом, зложити натовщеною стороною до себе, щоб масло докладно розстелилось. Звочити зовнішню сторону паперу. Потім розложити папір знов, на середину поставити приготований будинок. Торбинки не вязати тісно при краю, а лишити доволі місця, бо будини наростає.

г) Пергаміром можна обгортати також м'ясива. Їх поверхню тоді не висихає. Поступаємо так са-



Печення також добре доходить у пергамірі й не висихає.

мо, як при будині. Мاستимо поверхню паперу маслом і загортаємо в нього печення. Не вяжемо.



Із показу української моди:
п. Марта Садовська в полотняній су-
конці, вишиваній полуботківським узо-
ром. Вишивка творить зпереду неначе
камізьелку. До цього відповідна тор-
бинка.

У НЕДІЛЮ — ВСІ ЗА МІСТО!

Неділя! Скількиж то обіцяємо собі
від неділі. І відпочинок і розривку і при-
ємність і відвідина і... Попросту так,
якби ми жили тільки для цієї неділі.
Бож у тижні закрутина, праця, кло-
поти, поспіх. А неділя це в першу чер-
гу відпочинок після перебутої праці, а
дальше теж і це „джерело“, що з нього
мусимо черпати сили, натхнення для
дальшої праці. Що більше життєве тем-
по в якому живе людина, що більше
нервової натури вимагає воно від нас,
то краще мусимо обдумувати, як про-
вести неділю.

А може порівняємо? Що робили ми
минулої неділі?

Отже рано довше спали, потім по-
крутилися по хаті, потім дванадцятка,
прохід по корзі, обід, дрімка, а потім
хто що любить: той метч, той кіно, той
карти на Бесіді, дехто книжку, кавар-
ню, маленький прохід. А потім вечере-
і в ліжко. Чи всі вдоволені? Но так...,
хоч може трохи задовго спали і капку
голова болить, бо дуже курили в ка-
варні. А кіно якесь не дуже цікаве ви-
дається літньою порою.

Це наша неділя. А як там, трохи
більше на захід?

Встали — як не в неділю — досить
скоро. Мама зладила цілу масу присма-
ків. Скоро збираються і ось за яку го-
динку уже ціла родина з псами й іншими

приналежностями готова, дехто з на-
плечником і... гайда за місто. Хто має
авто — антом. А хто ні, то ніраз не жу-
риться: є ровери, є поїзд і е... поги. Не
всі з тих середників льокомотії у нас
поширені, але деякі всетаки доступні
для нас. Отже йдуть чи йдуть хоч кілька
кілометрів за місто. Там розложили
фамільний табір, як хто любить. Мама
не любить сонця, отже найшла собі в
тіні місце з улюбленою книжкою. Тато
побіч із газеткою. А дітиська! Тим то
вже правдивий рай. Як є вода і тепло, то
хляпаються, а як ні — то гри-забави,
аж земля гуде. Вкінці і тато має охоту
вмішатися до забави. За кілька разів
пригадає собі свої давні спортові по-
двиги і буде мистцем у відбиванні. А
там обід на зеленій скатерті, квіти, сон-
це, вода одним словом рай. А як потім
спати добре, а як добре працювати ці-
лий тиждень з почуттям, що в неділю
чекає нова виправа в „зелене“.

Ви думаєте певно от, то вже не для
нас, хай там молодші. Це ж і є ця вели-
ка помилка, що кожний думає, що тре-
ба бути вправним туристом, щоб від-
важитися на таку виправу. Хто міцні-
ший, може йти далі й більше пішки.
Для старших чи більше вигідних є по-
їзди, що ними можна недорого підїхати
хоч одну станцію за місто, відійти трош-
ки в ліс і там у зеленій тиші лісу забути
за всі турботи і відпочати нервово, фі-
зично і як тільки хочете. Треба тільки
раз спробувати, переконатись, а тоді
це напевне стане постійною та конче-
ною привычкою.

Знаменита система вік-ендів поши-
рилась, як заразлива недуга у всіх кра-
їнах. У неділю місто мов виметене. Хто
тільки не мусить, не сидить ні хвилини
в залушливому місті. Старші панове а
коротких, спортових штанях, напевне
викликали б бурю сміху у нас, а там
вони звичайне явище. Кожний має свої
вікендові приємності. Цей любить лови-
ти рибу, ті йдуть над воду, онті у ліс
на ягсди. Які ж маси розкішних мож-
ливостей дає нам ласкава природа!
Тільки вміти користати з її благодатей!

Правда дехто має там чудові доми-
ки на неділі. Нічого не треба нести, ціле
господарство під рукою. В нас це не по-
ширене, зате в Познанщині та біля Вар-
шави цілі простори покриті маленькими
городчиками, що їх піднімають для
себе родини, ілекають там на маленьких
грядочках квіти чи городину, а в аль-
танках пересиджують цілими неділями,
а часом навіть мешкають у літі. Родини
відвідують себе взаїмно у тих городчи-
ках, подивляють свої квіти і тішаються
сонцем і зеленою.

Ми не маємо недільних домиків, ш
навіть городчиків, але зате наша чудова
природа не пожаліла нам прекрасних лі-
сів, горбів та долин. Треба тільки роз-
будити охоту та плекати чудовий зви-
чай недільних виправ за місто. У нас
тільки хіба гуртки молоді або Т-во
„Плай“ уладжує прогульки за місто, але
не всі мають „відвагу“ брати у цих ім-
презах участь.

Треба нам усім, старшим і молод-
шим переломити попередження і в най-
ближчу неділю покинути курне місто з
порохами, нудьгою, і.. засіданнями! (Ці
останні повинні бути на весну і літо в
неділю заборонені). У найближчу неді-
лю збирайте знайомих, „фас“, мяч,
книжку, пса і що хто любить і гейже за
місто. Жде там на вас сонце, зелень, ра-
дість і сміх! Щасливого вікенду! Уна.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жак,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золото у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА
ГУРТІВНЯ
У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусти

Вказівки на літо

Дивна є мода цього року. Модне є все, що гарне й небуденне. Годі сказати, що такий то фасон чи така то краса є якраз у тім сезоні модні. Різнобарвність посушена до крайності у крої, красці і взорі не дає можливості підпорядкувати у якийсьбудь шаблон ліній літнього сезону. І якщо хочемо кінче мати спільний знаменник у всіх взорах літніх моделей, то він буде безсумнівно тільки „небуденність“. Тому нелегко й бути модно вбраною цього літа, бо тільки щось дійсно оригінального є модне, а всяке наслідування не буде оригінальне. Зачну від того високого стилю і подаю, за заграничними журналами, опис кількох моделей, що не знаю чи найдуть у нас відважних до наслідування. От приміром костюм аля крокодила: комплект із ясно зеленого шовку, у кісточку темнішого відтінку що наслідує шкіру крокодила, спідничка гладка і вузька, до цього блузка з кремового креп-мату у гаптований візор, що має наслідувати підгорля страшною потвори, а щоби легше догадатись, що той гарний впрочім костюм має щось спільного з зимоводником, велика торба з крокодилової шкіри і такіж черевички викінчують цілість. Дальше костюм аля експрес-орієнт: шовкова суконка у візор, зіставлений з готелевими наліпками, різнобарвні краєвиди з готелевими будинками, у різних красках із нечиткими написами, нерівномірно вложеними у візор, ушита гладенько але дуже легко. До того коротенький жакетик із темно брунатного суконого, відігнаний до гори брунатний капелю-

шок із тонкого фільцу і велика торба наче несесер у руках. Для молодого підлітка теж можна найти щось небуденного, от приміром суконого аля... Верх-ратський: біла з широкою спідничкою, а на тій ціла хмара різнобарвних метеликів повитинаних із шкірки і нерівномірно понашиваних. На капелюшку теж чотири, три метелики, ба навіть на хустинку що її граціозно той підліток держить у руці, заблукався ще один „пазль королевої“.

Думаю що тих примірів буде досить і поверну до менше винищеного стилю, такого що його можна без шкоди для нервів примістити до наших обставин. Значить у легких матеріалах модні всякі взори і краски можна найкраще підібрати після вподоби. Крій у літніх сукогах переважно гладкий і без прикрас, спідничка поширена, частина зо складками, блузка з короткими рукавами, з комірищем із того самого матеріалу і майже все високо застібнута під шию. Кожна легка суконка мусить мати доповнення, а саме жакетик, пеляринку, болерко або камізолю з темного або ясного матеріалу і то з шовку або вовни. Через те дістаємо дуже практичний комплект, що його можна убрати і ввечір і що дуже добре буде нам ціле літо служити.

При модних коротких спідничках велике значіння мають панчішки. Краска їх цього року вже не є така червоная чи ржава, як попереднього. Наймодніша краска це брунатна т. зв. „барцельона“, мабуть від краски шкіри опаленої еспанським сонцем. Дальше модна краска темнопомаранчева і ясна краска доспілого збіжжя. Якість панчішки тонка, газова, або з шовку але матового, а якщо хочемо показати що



З ПОКАЗУ УКРАЇНСЬКОЇ МОДИ:

п. Рена Ярославич у скромному але шиковному вбранні. Блузка з дрібною бойківської мальованки у чорну цятку. Зпереду червоні гудзики. Чорна спідниця.

читаємо модні журнали, то шовкову панчішку вберемо навиворіть, бо тоді лінія ноги краще виступає. Заграничні фабрики ткають вже в той спосіб шовкові панчішки, що так зване „лице“ є в середині. Мабуть случай причинився до цього винаходу, що навиворіть убрана панчоха краще прилягає, тому то й видовжує лінію ноги. Прошу спробувати!

Орис.

Декляматорський вечір

Вже кілька літ провадить **Леся Кривіцька** класу рецитатії при Муз. Інституті ім. Лисенка. Невеличка громадка її учнів вже має свою славу. Та щорічний popis цікавить все наново публіку; хочеться перевірити, що вони підучились та які відкрила **Леся Кривіцька** нові таланти.

Цим разом здивувала трохи недібрана програма. Із сучасних поетів тільки **Наталя Лівіцька-Холодна**, **Савченко** й **Фальківський**. Вірші **Лепкого**, **Олеса**, **Федьковича** безумовно гарні, але несучасні й ними переважувати програму не варто. А **Шевченко** збана лізований частими декламаціями, визнає особливо сильного рецитатора.

Але всеж такі пережили присутні кілька незабутніх хвилин, слухаючи як **Катруся Зарицька** декламувала **Фальківського**. Це декламаторка з великими здібностями. В неї мягкий податний голос з різними відтінками і півтонами. При цьому вона поему глибоко розуміє і вживається в настрій поета. **Фальківський** зискав багато в її передачі, може й тому непомітно пройшла друга її декламація **Савченка**.

А вже справжньою насолодою була мелідеклямація вступного вірша до „Сім літер“. Цей незвичайно смілий почин підніс ще проф. **Б. Кудрик** своїм

аккомпаніаментом. Правда, головна тут заслуга **Лесі Кривіцької**. Сама думка вибрати такий вірш до мелідеклямації, потім здраматизувати його хоромим звуком, виразити внутрішню напругу й віддати його силу, напевне коштувало її багато праці. Але громадка її учнів, здається так тісно об'єднана довкруги вчительки, що розуміє кожний її порух.

У цій групі вибивається також **Леся Пеленська** прегарною дикцією і силою експресії. Та декламація її (**О Федьковича: Довбуш**) мало була відповідна для жіночого виступу. Ця поема — козир **Геника-Березовського** й воно трохи нерозважно братись молодій рецитаторці за таку річ.

Мило випали також поезії **Нагалі Лівіцької-Холодної** у виконанні **Іри Николишин**.

Із деякими з учениць стрічаємось уже вдруге. **Галина Голобродська** і **Леся Цибрух** дуже поступили вперед за цей рік. **Мирослава Дрогомирецька**, хоч має всі дані для героїчної поезії та дуже приємну зовнішність, вийшла цим разом некорисно. Поема була нецікава і не в її жанрі.

Деклямації **Оксани Николишин** і **Богдана Яцкова** ще невиразні.

Л. Б.



п. **Міка Дрогомирецька**, власниця моднярського skleпу „**Міка**“, що брав участь у показі капелюхами, у комплекті з білого полотна. Вишиваний ефектним сятинським узором у красках синій, золотистий і чорний. Всі моделі виконані в робітні **Труду**.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Усім Філіям і Кружкам „Союзу Українок“, що були нашими передплатниками, висилаємо даліше „Нову Хату“. Просимо подати приватні адреси! Сподіємось, що зорганізоване, свідоме жіноцтво потребуватиме й надалі свого часопису.

Долучуємо до цього числа чеки П. К. О. й просимо вирівнювати належність за II квартал, що ось закінчився.

Християнська фірма

НАЙКРАШІ

НИТКИ до шиття

ШОВК до шиття

БАВОВНУ до циркування

купуйте тільки змаркою

„ТРИ ЛЕЛІЇ“



ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 45.



Елегантні подорожні комплекти

Ч. 1. Дуже практичний на подорож оцей брунатно-пісковий комплект. Плащ широкого крою з вилогами.

Ч. 2. Подорожний костюм сірий у темнішу смужку. Блакитна блузка.



Ч. 3. Елегантний плащ із великими шкляними гудзиками. Оригінальні кишені.

ЗАТОЧЕНКИ! ЛИСТУЙМОСЯ!

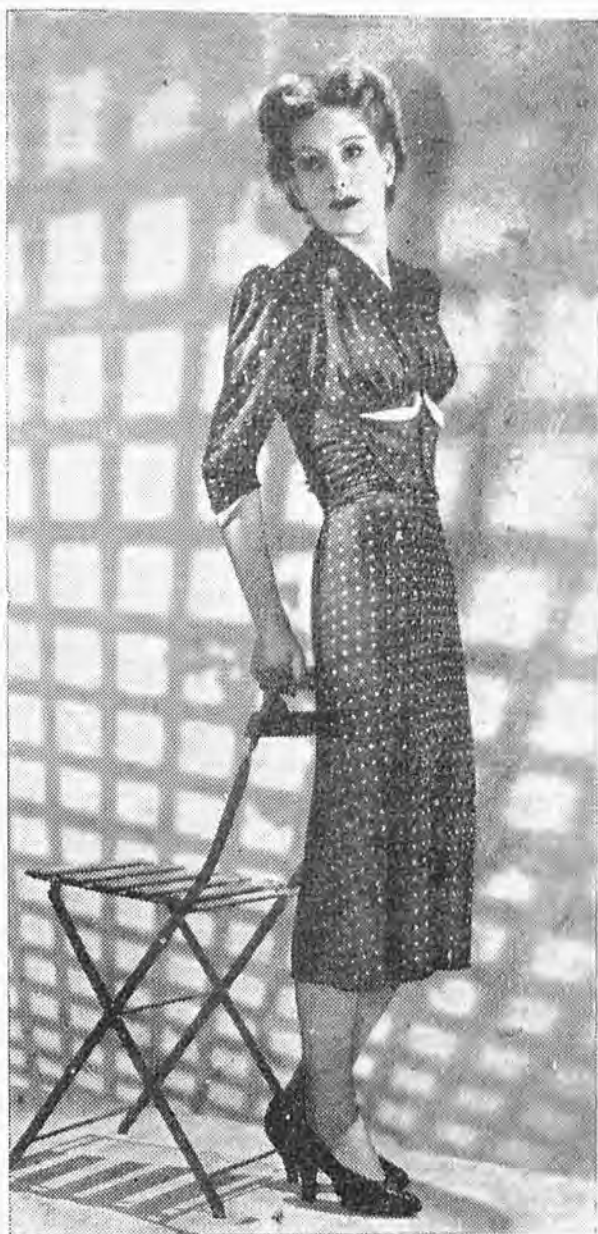
Рубрика листування стоїть отвором для всіх, що бажають навязати тією дорогою знайомство чи приязнь. Заточенки й заточенці! Хіба не мило чекати на чужині листа з Рідного Краю? Хіба не цікаво складати листа до людини, що її не знаєш?

Повторюємо деякі з давніх оголошень і долучуємо нове:

1. Молодий інженер, на посаді, бажає листуватись у поважному замірі з освіченою жінкою 25—30-літньою з інтелігентної родини. Листи слати: Львів. Główna Poczta, Poste restante, Legitymacja № 183.

2. Навяжу переписку з гарною й культурною дівчиною літ около 30. Світлина конечна. **Інж. Артемів.**

3. З браку знайомства хотів би я листуватись із милою веселою дівчиною. Мені 42 роки, маю вищу освіту (докторат). **Весна 1938.**



Візитове вбрання.

Ч. 1. Темносиня шовкова сукня в білі горошки. Підвищений стан. Біла випустка зпереду.

КОСМЕТИЧНИЙ ПОРАДНИК

(Проводить Стефанія Гаврисевич)

Зіна. Товстої шкіри не треба мазати товстим кремом. Однак коли вона лущиться, що тепер є частим явищем з причини змін атмосферичних, можна що другий день мазати кремом ляноліновим, що вигладжує і в певній мірі втягає в себе товщ і піт.

Ася. Рапава шкіра на ногах особливо у літі, коли ноги видні на пляжі, є дуже неприємною аномалією і виглядає неестетично. Добре що звертає на це увагу. Прошу по теплій купелі з додатком дещо соди або бораксу, масувати кремом, що його рецепту можу вам подати, коли надішлете свою адресу.



На Зелені Свята

Незрівняну книжку з приписами д-ра А. Еткера п. н. „Добра господиня сама пече“ можна дістати в усіх кольоніальних крамницях і книгарнях. Знижена ціна 30 гр.



Ч. 2. Літні імпріме мають дуже дрібні взори. Ось зразок такої „дрібненької“ сукні з вилогами.

Форми для всіх



Ч. 966. Шорти з мальованки. Штани-та широкі, на переді й заді заложені по дві складки. Складки поширюють долиною штанив та зближують до спіднички.

Форму можна дістати у величинах I, II.

Виміри до величини I.
Обвід горішній 85.
Обвід бедер 94.
Виміри до величини II.
Обвід горішній 90.
Обвід бедер 98.

Складові частини форми:

1. Перед блузочки.
2. Долішня частина переду.
3. Перед штанив.
4. Зад штанив.
5. Передня частина пояса.
6. Задня частина пояса.

Як кроїти шорти?

Зігнути форму шпильками та вдягнути на особу, що для неї призначена. Якщо у формі є деякі розбіжності, треба її вкоротити чи продовжити. Форму вкорочуємо по середині, загинаючи складку. Справлену форму розложити на подвійно зложенім матеріалі, припнути шпильками, щоб не сувалася та викроювати за формою. На матеріалі зазначити усі значки, що є на формі. Форма включає 1 см. на шви.

Як шити шорти?

1. Зафастригувати складки на переді й заді штанив.
2. Зафастригувати бічні шви штанив

3. Получити штанив разом.
4. Спробувати на особу, що для неї призначена, чи добре лежить.
5. Застебнувати на машині складки до місця, як зазначено на формі.
6. Зшити бічні й середні шви.
7. По боках викінчити розріз лиштвою з лівої сторони. Зробити дірки до застібування.
8. Получити штанив разом.
9. Гору викінчити лиштвою.
10. В долині загнути рубець й викінчити ручно.
11. Вгорі, по боках, пришити гудзики до запинання.
12. Зшити вшитки у блузочці.
13. Настебнувати долішню частину блузочки (ч. 2) на горішню (ч. 1).
14. Довкруги блузочки вилямувати з лівої сторони скісно лиштвою.
15. Рамена блузочки закінчені пасками, що зав'язуються ззаду на шії.
16. Перед блузочки (ч. 2) продовжується в пояс, що теж зав'язується.
17. Запрасувати добре складки, випороти фастригу.



Тут записані оцадности
які складаю

Земельнім Банку
Гіпотечнім

у Любові
ул. Словацького 14
на
ваших
студії



СПЕЦІАЛІСТ КОРСЕТІВ

Герман ПІЗЕН

повідомляє

що перенісся з пасажу Миколая

до давнього льокалю

при вул. Ягайлонській ч. 4

і поручає найновіші креації

КОРСЕТІВ, КОРСЕЛЕТІВ І НАГРУДНИКІВ
у великому виборі.



Останні
весняні
НОВИНИ

В вовнах і шовках

у величезному виборі у фірми

АДОЛЬФ АВЕРБАХ

Львів, Ринок ч. 20.

ПЛЯЖОВІ ДРІБНИЧКИ



Ч. 1. Парасолька з льняного сірого полотна. Край червоний. Покидана вишивка теж у червоній красці. Ручка різьблена.

Ч. 2. Парасолька з жовтого льняного полотна. Край обшитий вузькою вишиваною лиштвою (яворівським стібом) і тороками в красках вишивки.

Ч. 3. Кошичок із рогожі або лика. Ручка різьблена.

Ч. 4. Торба на купелевий костюм із чиноватого сірого полотна, прикрашена вишивкою. Американський замок. В середині виложена гумою.

Ч. 5. Капці з червоної і візрчастої крайки.

Ч. 6. Капці з шкірки й мальованки.

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРНИ

є крашені індантеновими красками й тому ніколи в пранню і на сонці не пускають!

MEZ

C·M·S



Ч. 1. Плажовий жакетик з темносірого полотна із синьою аплікацією і червоною крепінкою на зразок бойківської гуньки. Солом'яний капелюшок. Капці з широкої крайки.

Ч. 2. Плажовий комплект із червоного льняного полотна з чорно-білою мальованкою.

Ч. 3. Плажовий костюм із темного льняного полотна. Станик це половина квітчастої хустки, зібраної зпереду паткою в красці спіднички. На голові така сама хустка.

Одинокий журнал для дівчат на наших землях

„СВІТ МОЛОДІ“
виходить у Коломні вул. Замкова
ч. 37. і містить статті на дуже цікаві,
актуальні теми. Річна перед-
— — — плата 3 зл. річно. — — —



Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні!

НА ПЛЯЖУ



Ч. 1. Пелеринка з мальованки поверх купального костюму.

Ч. 2. Плажовий комплект із дрібної бейківської мальованки. Шапочка з яворівської бавниці.

Льняні полотна на суконки у великому виборі по р у ч а є крамниця

„У. Н. М.“ Костюшки 1.

сільські полотна в ціні ві 1.30—1.65 зл.

подвійні широкі від 3.90—9.75 зл.



ШИРОКІ СПІДНИЧКИ.

Ч. 1. Спортова сукня сіра в голубу крату. Голубий пояс і кокарда.

Ч. 2. Гладка сукня з сільського полотна, прикрашена колірною стебніакою. Колірові гудзики.

Ч. 3. До перерібок годиться модель знаменито. До колірового споду можна докупити квітчастий верх і зпереду легко приморщити.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовнівська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.
Знамениті в смаку поживні, дешеві.



КВІТКИ Й СМУЖКИ.

Ч. 1. Дуже оригінально зложені смужки в цій легкій суконці. Пояс й рукавички з одноколірової шкіри.

Ч. 2. Сукня з колірового сирого шовку. Гудзики в темнішій красці.

Ч. 3. Квітчаста суконка з широкими рукавами. Гудзики й пояс у темнішій красці.

„Р е в о л ю ц і я й д е“

це назва нової повісти ГАЛИНИ ЖУРБИ
(авторки нагородженої літературною
нагородою повісти „Зорі світ заповідають“)

ЯКА ВЖЕ ПОЯВИЛАСЯ З ДРУКУ

Ціна I-го тому повісти „РЕВОЛЮЦІЯ ЙДЕ“
230 ст. друку 2'20 зл. з пошт. пересилкою

Замовляти у В-ві „БАТЬКІВЩИНА“ Львів, Чарнецького 8.



ЛІТНІ КОМПЛЕТИ.

Ч. 1, 2. Елегантний комплект із пелериною. Суконка застібується зпереду на американський замок. Може бути також виконане з народньої смугастої тканини.

Ч. 3, 4. Зірчаста суконка з відповідним жакетиком. Можна виконати її також із мальованки.



**ПАСТА
ЕЛЕГАНТ**



**МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі**

поручає

**„Д І М М О Д И”
ЛЬВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.**

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ.

Дня 1. квітня ц. р. минуло 28 років, як почав свою діяльність Земельний Банк Гіпотечний Спілка Акційна у Львові. Ось коротка історія цієї найбільшої української фінансової установи: Комітет основників Банку утворився в 1908 р. Перші Загальні Збори відбулися 8. грудня 1909, а відкриття Банку дня 1. квітня 1910 р. Банк почав працю з акційним капіталом 1 мільона австр. корон, які зібрано осінню 1908 р. між усіма верствами громадянства. Від 1913 р. підвищено капітал на 3 міль. австр. кор., від 1925 р. акц. капітал Банку виносив 1 міль. злотих, а від 1929 р. виносить 5 міль. зл. і пів міль. запасових фондів. Оборотові фонди, що ними розпоряджає Банк, виносить 10 міль. Земельний Банк має девізові права, себто може переводити усякі фінансові трансакції з загрою — і так одиниць з українських банків є в фінансовій ділянці нашим лучником з широким світом. — Земельний Банк містився до 1929 р. в будинку „Дністра”, а від 1929 р. міститься у власній триповерховій камениці при вул. Словацького ч. 14. Банк має філію в Станіславові (вул. Собіського П.). — З нагоди свого 25-ліття видав був Земельний Банк Гіпотечний у 1935 р. книжку „Земельний Банк Гіпотечний”, де представлена історія повстання і розвитку та заслуги цієї установи, що має для національно-господарського життя незвичайно велике значіння.

(Ю.)



ПРАКТИЧНИЙ КРІЙ.

- Ч. 1. Гладка сукня з легкої вовни. Зпереду прикрашена стебнівкою.
 Ч. 2. Болерковий комплект (можна переробити з немодного вже костюму). Ярка блузка в колірві смужки.
 Ч. 3. Легка суконка з крепону в горошки. Пояс у красці горошків.
 Ч. 4. Квітчаста суконка з високим станом.

**САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ**



**МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА**

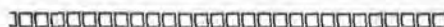
ФАМОЗА Львів
Потоцького 58.

**журнали, взори до
ручних робіт, крої,
манекіни**

поручає

Р. ЛЯНДАВ

Львів, вул. Чарнецького ч. 3.



„DISTINCTION“ косметичний кабінет
Коперника 42 а. Тел. 272-18

виконує всі косметичні заходи найновішими методами. Спеціальні прикрашення перед карнавалом. „Distinction“ провадить концесіоновані косметичні курси. Вписи на черговий курс вже зачались.



КОЛИ ЗНОВ ЗАЦВІТУТЬ БІЛІ БОЗИ?

Всі памятаємо гарну мелодію колись модної пісеньки. Тужимо всі за пахощами білого бозу. Вже незабаром зацвіте. Пахощі його линутимуть усюди. А тимчасом показується, що можемо тішитись ним без огляду на пору року.

Відома фабрика косметиків у Варшаві, І. Шах приготувала великий запас бузкових олійків і виробляє з нього прекрасні косметики, як пудри, шмінки, кольонські води з запахом білого японського бузку.

„Японський білий бузок“ Шаха вироблений із найкращих краєвих і заграничних сировців, а помімо того такий дешевий, що кожний може собі дозволити на такий видаток.



ЧОТИРОКУТНИКУ

З МОГО ДНЕВНИКА.

Коли почули, що це кімната команданта, не входили туди. Щойно над раном вдалось мені викрастись до протилежного парку і там дождати дня.

12. травня. Сьогодні була я цілий день у д-ра Гукевича; вони хочуть мене передержати кілька днів. Про Андрія нічого не знаю і др. Гукевич радить мені не розвідуватись, бо нам обом значно трудніше скритись. Заходили галицькі старшини й розказували, що др. Лунів працює як актор, інші, як робітники на полі.

13. травня. Родина д-ра Гукевича була вчора на якомусь концерті, що в ньому брала участь їх дочка, як артистка. Коли опівночі жінка з дочками не вернулась, пішов др. Г. (йому як лікареві вільно було і вночі показуватись на вулиці) розвідатись, що з ними. Там сказали йому, що все товариство разом із артистами підчас концерту приарештували й завезли до Чека. Щойно коло полудня вернулись пані додому. Їх випустили на волю не подавши причин, чому їх арештовано. Гості на концерті були в святковій одежі; рано в Чека мусіли вони мити підлогу, коритарі їй сходи.

14. травня. Я дістала поручення до одної німкни, що має віллу близько Французького Бульвару. Кажуть, що вона могла б прийняти нас обоїх. Я ходила до неї й вона прийняла нас, маємо платити фунт цукру в місяць. Андрія відпровадив господар, що він у нього мешкав, на умовлене місце. Я чекала там на нього й Андрій ішов за мною, так якби ми не знали. Ми зайшли до помешкання, коли зовсім стемніло. Тих кілька річей, що нам ще осталося, я занесла передім у мішку на плечах. Тому, що придержують часто людей із клунками, мала я посвідку бони, що зміняє місце.

16. травня. Господиня нагай дуже мила жінка, ми почуваємо себе як дома. Але дуже докучає нам недостача води і дров. Воду видають тільки дві години пополудні і треба по неї ставати в ряд. Андрій ходить по воду для господині і є вдоволенний, що може трохи пройтись. Хар-

чі купуємо за гроші з проданих річей; так само роблять і інші галичани. Вчора був у нас майор Клоні. Казав нам, що він і кілька старшин хочуть дістатись до німецьких кольоній, і звідтіля додому.

21. травня. І ми стараємось вибратись із Одеси. Життя в місті стає неможливе. Раз те, що вже в наші околиці почались ревізії і ми в постійній тривозі перед арештом, а по друге, що вже не маємо що продати, щоб купити харчі. З галичанами майже не сходимось, бо кожен боїться другого. Але знаємо адреси кількох найближчих, щоб передати вістку, коли буде треба. Протестантський пастор, що живе з родиною в Одесі, шукає за примщенням для нас на німецьких кольоніях. Увечорі сходиться в нас кілька найближчих знайомих і обговорює різні можливості. Не можна собі уявити, які ми від світу замкнені і як швидко приймаються рішкі неймовірні вістки. Кажуть, що Гінденбург має освободити нас від ярма большевиків. Англійська ескадра, що має обсадити Одесу вже заавізована. Гарматні стріли, що їх куємо, ще з бонів із французькими кораблями. Ромуни вже виповіли большевикам війну і зайняли Тірасполь. У все те віримо, зневірені, бодай на часок, бо всі ми згодні в тому, що так далі не може бути.

22. травня. У давній Росії був у кожному губерніяльному місті Здравотдел, що мав за мету поборювати епідемії в краю. Совітська влада не торкалась цієї установи, а тільки настановила при ній комісаря — нефахівця. Здравотдел виряджає санітарні поїзди в загрожені околиці. Там вони розсилають по околиці підвідділи, що творять санітарні пункти. Санітарний матеріал і пайок дістають вони з поїзду, а лікують населення задармо. Андрієві запропонували виїхати в край із таким поїздом на якийсь санітарний пункт.

Коли ми дістали легітимації Здравотделу (Андрій лікаря, а я сестри Червоного Хреста), вперше по довгому часі зважились у білий день вийти на вулицю.

Над вечір виїхали ми з одним санітаром та другою сестрою до найближчих німецьких кольоній, Андрій із другим санітаром виїхав у іншому напрямі. Всюди потребують лікаря, але тому, що тут була карна большевицька експедиція і спалила багато хат, є мало помешкань. Врешті в одному селі порозумілись ми з священиком, що відкриємо там амбулаторію. З санітарного поїзду прислали нам пайок і мішок солі, бо її тепер велика недостача.

2. червня. Сьогодні ми приїхали на кольонію. Кімнату для амбулаторії дали нам у громадському уряді. Оця німецька кольонія походить ще з часів Катерини. Вулиці побудовані дуже правильно, широкі до 25 м., рівнобіжно до себе і сполучені такими ж рівнобіжними, але вужчими поперечками. Стіни домів вимазані яскраво синьою краскою, дахи з червоної дахівки. Один дім такий подібний до другого, що треба вправи, щоб розпізнати один від одного. Кожний обведений муром і фронтом звернений до подвіря. За подвірям є сади і городи. Квітників перед хатами, як це видно по українських селах, немає.

Перед революцією були майже всі кольоністи багаті. Майже кожний дім мав свій фортеп'янь та гарний повіз. Майже 100 десятин було дуже часте, а селянина 10-десятинного вважали за бідняка. Земля була така врожайна, а підсоння пригоже, що там дозрівав виноград і прекрасні овочі, морелі, бросквині. Ще тоді, коли ми приїхали, їли там білий хліб і майже щодня м'ясо. Було й трохи жидів у кожній кольонії, що займались кравецтвом, шевством і різництвом.

Большовицька резолюція не знайшла в німецьких кольоністів ніяких симпатій, бо вони, як землевласники не могли їй сприяти. Тому большевики звернули на них бачне око і стали гнобити. У 1919 р. прийшло до повстання німецьких кольоній. Його здушили дуже криваво. По селах пішли карні експедиції. Вистріляли священиків і бое-

здатних мужчин В багатьох обій-
стях полишались тільки жінки, ді-
ти, старці. Багато сіл пустили з ди-
мом, худобу забрали.

Ми застали по такому погромі
кілька хат у селі, де мешкало по
кілька родин. Поля лежали обло-
гом, деякі місцевості були цілком
завмерлі. До того прийшли ще по-
шести, тиф, холера й віспа і забра-
ли численні жертви.

Поволи стали працювати свяще-
ники, що встигли врятуватись.
Оснували приюг для сиріт, щоб ма-
тері могли вести господарство. Ко-
ли ми приїхали, вже йшла жвава
праця. Але село мусіло платити такі
великі податки в натурі, що селя-
ни не хотіли вже сіяти більше як
на власну потребу. Окрім того веш-
тались тут відділи жовнірів, що їх
не могли в центрі прохарчувати.
Вони лягали важкою зморою на
села.

Сьогодні зайшов до нас якийсь
обдертий чоловік із великою боро-
дою. Ми не пізнали його зпочатку,
а це був поручник Дереш, зовсім
обезсилений з голоду. Треба було
його передовсім покріпити. Свого
часу втік із жінкою з поїзду, що
його обстрілювали большевики. Їм
удалось перебитись сюди з Одеси,
а тепер уже не стало в них сил.
Жінка стала за служницю в одній
із поближких колоній. Ми взяли
її до себе, як сестру до кухні, а йо-
го примістили як парібка в одного
колоніста. Щоб оминати корово-
дів із місцевим комісарем, ми роз-
казали про те священикові, він за-
писав їх, як безробітних колоні-
стів і горучив нам. Звісно, ніхто
не знає, що вони галичани.

15. червня. Хоча нам обіцяно
пайок, ми його не дістаємо. Тому
мусимо брати за плату від населен-
ня в натурі. Колоністи зрештою
вже привикли до нас і відносяться
з повним довірям. Я проваджу ап-
тику й роздаю ліки.

Тепер, коли я приглянулась ко-
лоністам, бачу, що хоча зберегли
мову й віру, то прислівна німецька
чистота в них зникла. Доми їх
брудні й занедбані. Трапляється,
що українські хатки, хоч долівки
у них із глини, зате з побіленими
стінами, гарно вишиваними руш-
никами мають далеко чистіший ви-
гляд.

30. червня. Кілька галицьких
старшин скривається в селі. Бачи-
мо їх зрідка, щоб не викликати
підозри в комісаря. Заробляють со-
бі гроші на дальшу втечу. В одній
колонії ходить пів села, мужчини
й жінки солом'яних плетених капе-

люхах. Там був сотник Гарасимюк,
що знав виплітати капелюхи.

5. липня. Сьогодні йшла групка
обдертих робітників через село. Ми
пізнали в них знайомих, майора
Клюна, Гофмана й інших, що хо-
тять перебитись до румунської гра-
ниці й втікти.

10. липня. У селі, де живемо, на-
ходиться бувший галицький стар-
шина з жінкою. Він буковинець, во-
на румунка. Кажуть, що вони до-
носять большевикам про наших
втікачів і кількох уже приарешту-
вали. Колоністи скривали в себе
їхні клунки, то й про те давали зна-
ти. Кажуть, що вона дістає части-
ну skonфіскованих річей. Розсер-
джені селяни відгрожувались, що
вб'ють їх обох. Селяни дуже горді,
що в німецьких колоніях можуть
втікачі й раще скритись, як по інших
селах. Оці погрози спонукали їх
мабуть забратись. Ми лехше відо-
тхнули.

Зате спав на села новий гнет.
Страшна Чека, що досі лютувала
тільки по містах, почала працювати
також по селах. Почались труси й
арешти. Арештованих селян випу-
скають за кілька днів на волю, щоб
потім знов заарештувати. Вже й так
різними карними експедиціями
пригноблених селян, охоплює
тривога. У сороклітніх селян при-
ходить до спазмів плачу та до
явної неврастенії.

Також почалась бранка до чер-
воної армії. У селі майже не було
родини, що їй не застрілили бать-
ка чи брата, отже можна собі уяви-
ти, що колоністи за ніяку ціну не
хотіли туди пустити своїх дітей. Ще
й тепер починались жнива, треба
було рук до роботи. Молоді хлопці
скрились на стелу (степом назива-
ють селяни оброблені поля за се-
лом), а комісія забирала за те хар-
чеві запаси. Коли це повторилось
кілька разів, прийшла експедиція,
що забрала батьків новобранців.
Де батька не було, маму або сестру
й вивозили їх до Одеси. Ясно, що
на те хлопці зявлялись.

Пригадую собі один випадок, де
й ця міра не допомогла. В одній ро-
дині застрілили перед роком бать-
ка і двох старших синів. Лишилась
мати з 19-літнім сином і п'яти діть-
ми від 5—14 літ. Тому що син втік,
приарештувала міліція маму. Резо-
лютна жінка виявила повну гото-
вість. Замкнула хату на ключ і взя-
ла з собою дітей. Ця плаксива гро-
мадка перелякала большевиків.
Кленучи сказали жінці йти собі до
чорта, а син цієї жінки був одно-
кий, що залишився в селі.

13. липня. Наша епідемічна ек-
спедиція потребує різних ліків, що
їх треба з Одеси привезти. Скори-
стаю з цієї нагоди й поїду до Оде-
си. Там лишилися наші порожні ва-
лізки й їх варто би забрати. Коли
трапиться нагода, попробуємо ви-
їхати звідси. Завтра їдуть до Оде-
си вози з реквірованим збіжжям,
поїду з ними.

17. липня. Я їхала цілу ніч на
мішках збіжжя. Часто задержували
нас органи совітської влади. Я за-
винулась у широку хустку, не дава-
ла ніяких відповідей і ніхто не до-
кучав мені. Колоністи подавали,
що я хвора селянка й вони везуть
її до Одеси. Коли я вранці зняла
хустку, показалося, що я ціла
спухла. За ніч дістала мумса. Віз-
ник сказав мені докірливо, що це
кара Божа і з такими річами не
вільно жартувати. Але ця недуга
зробила мені в Одесі прислугу.
Всюди могла піти й ніхто не ста-
вив мені перешкод. Тоді саме були
переслідування німців і було не-
безпечно по німецьки говорити.

Ми спинилися біля шпихлірів із
збіжжям, що були поза містом. Се-
ляни зносили своє збіжжя і я бачи-
ла, як старі люди плакали при
цьому.

Обставини в Одесі змінилися на
гірше. Як перед тим голодували
тільки „буржуї“, то тепер голоду-
вали всі, навіть робітники і прина-
лежні до совітської армії. Дров
взагалі не можна дістати. П. Е., ще
я в неї спинилась, варила на трісках
із дверей, що їх сама розпилила.
В околиці Одеси рознесли, на при-
каз влади різні дачі, щоб добути
матеріалу на опал. На вулицях О-
деси панує лячний спокій, можна
слати тишина смерті. Тієї тиши-
ни не змінюють гудіння авт, що пе-
релітають бульварами. У них зовсім
інша публіка, большевицькі вій-
ськові з елегантно вбраними паня-
ми. Публіка на вулицях тільки ще-
поче, а не говорить. Спекуляція і
хабарництво процвітають. Кожний
думає тільки про те, де й як діста-
ти щось їсти — голод приглушив
все інше.

18. липня. Ми з колонією споді-
вались щось довідатись в Одесі,
але тут нічого не знають. При щіль-
но замкнених дверях розказують
собі далі різні політичні чуда.

Мої знайомі промишляють те-
пер тим, що що печуть колачі й
булочки (якщо мають запас муки)
й продають їх по вулицях.

Найстрашнішою бідою в Одесі
є нестача води. Можна купити її
за доропі гроші, а даром видають
її продовж кількох годин у пу-

ближніх студиях. Там чекають довгі ряди людей, сирагнених та знесилених.

Користуватись електричним світлом заборонено. Тільки вночі, де відбуваються труси, запалюється світло. Приходить комісія, зложена з мужчин і жінок і переводить ревізію. Бувають дні для робітників, коли вони можуть із дотичних домів забрати собі, що хочуть. Помешкання виглядає тоді як одна руїна. Зміст шухляд і шаф розсипаний на підлозі, щілини при вікнах і дверях проколені довгими дротами, подушки й матраци розпорні. Особливо відзначались при таких ревізіях жінки догадливістю у вишукуванні ріжних сховків. Найчастіше кінчались такі ревізії ще й приарештованням когось із домашніх. Потім відїжджають авта, гасне світло й мешканці лишаються в зо своїм горем.

Сьогодні збудив мене стукіт на вулиці. Вийшов приказ поздїмати до 24 год. усі вивіски. Вільна торгівля заборонена, щоб позбутись спекуляції. Кажуть, що вона змоглась удвоє. Щоб собі купити, наприклад окуляри, треба мати дозвіл ріжних урядів. Селяни, що привозили харчі до Одеси, бояться тепер віжджати в місто, а приносять їх до приватних домів та міняють за білля й одіж. В дійсності вже й нема за що міняти. Часто чую слова: „за що нас переслідують? Ми вже давно перестали бути буржуями, а бідніші як пролетарі...”

Ріжні інтелігентні професіоністи стали вже працювати для заробітку. Всі ці вчителі, інженери, лікарі мають над собою фахово не вишколених, але політично „певних” шефів. Це бувають звичайно робітники, або моряки. При цій бюрократичній системі процвітають доноси. Мені часто траплялось, що коли я мала прийти на другий день до комісаря, він був уже перене-

сений, або й заарештований. В урядах вічна зміна. Розуміється, що така система дозору вимагає величезного числа урядників. Я чула часто нарікання на старий австрійський бюрократизм, та це є іграшка супроти большевицького. Звичайна посвідка, що вимагала в нас двох підписів, мусить тут мати цілий їх ряд та ще й треба їх збирати в віддалених від себе будинках.

27. липня. Завтра вертаюсь санітарним поїздом, що їде до Т. Я хотіла намовити Вітошинського, що все ще скривається, щоб їхав зо мною на колонію. Та Вітошинський не хотів, а навпаки радить нам вертатись до Одеси, бо вона небавом буде визволена і ми зможемо легальною дорогою вернутись додому. Але я не поділяю оптимізму Вітошинського.

28. липня. Поворот санітарним поїздом був дуже неприємний. Їхали ріжні большевицькі достойники з санітарного відділу і я не чулась добре в такому товаристві. У Роздільній був довший перестанок. А що це був тиждень ярмарок, я забралась із вагону і там знайшла одного Андрієвого пацієнта з поблизького хутору. Цей взяв мене радо з собою. Андрія застала я пригнобленим. У моїй відсутності посипались на нього доноси. Це робив місцевий фельчер і фельчерця, що їм лікарська конкуренція була не вигідна. Вони оскаржували Андрія, що він бере за плату за лікування. А ми не діставали пайку й мусіли брати від селян харчі. Брали тільки те, що вони самі добровільно приносили.

30. липня. Із галичан, що скриваються в селі, вибралось п'ять, між ними Дереші, щоб дістатись пішки до Галичини.

31. липня. Сьогодні був в Андрія один селянин, що йому він лікував дітей. Цей дядько був нам дуже вдячний і радив ізвідси забиратись. Він знає напевне, що мій муж на большевицькій лєсті. Його мають арештувати.

На те поїхав Андрій до санітарного поїзду і довідався, що поїзд забирається з місця постою. Амбулаторію в нашій селі мають розв'язати. Андрій може знов прилучитись до поїзду, або вертатись до Галичини, що її тепер зайняли большевики.

Ми вибрали, звісно, те друге. Коли почули про те колоністи, стали перемовляти нас залишитись на зиму. Обіцяли нам дати краще мешкання та доставляти харчів. Але годі.

10. серпня. Наші колоністи обдарували нас на дорогу харчами (між іншим дали повен мішок динь і кавунів) і відвезли до стації. Тут узив нас санітарний поїзд. Але незабаром казали нам вивагонуватись, бо залізнична управа потребує вагонів на щось інше. Ми закватировувались у жидів, де страшно нечисто. (німо на соломі й варимо на дворі також соломою, бо немає дров).

16. серпня. При большевицькій міліції служить бувший галицький старшина. Він сказав нам, що в Бірзулі є збірна станиця для галичан. Звідти можна дістатись до Галичини.

З тяжким трудом дістались ми до Бірзулі. Начальник збірної станиці, бувший санітарний старшина, дав нам окремий тягаровий вагон, де ми могли, разом із іншими поворотцями, поїхати до Галичини.

У Жмеринці мусіли ми довго чекати. Розуміється зайшли до нашого доктора. Добряга радив нам, щоб ми в нього залишились на деякий час, бо обставини не зовсім певні. Зайшли ми також до лічниці, де лежав Андрій, а сестри не могли вийти з дива, що в мене волосся не обстрижене, знак, що я не хворіла тифом.

За першого побуту в Жмеринці чула я часто від росіян: „Коби то вже прийшли раз поляки!” Але тепер симпатії до них охололи, коли їх пізнали ближче підчас походу на Київ. Ми довідались, що жінка д-ра Гаїдукевича була тоді в Жмеринці, щоб відвідати гріб мужа.

19. вересня. Ми приїхали до Проскурора. Андрія покликали до Чека на двірці, але переслухавши його докладно, випустили. Другого дня рано приїхали ми до Волочиск, моста на Збручі не було й далше поїзд не міг їхати. Андрій шукав за возом до Підволочиськ. Звідти приїждять часто підводи з хворими або харчами. Тут була я свідком цікавого епізоду. Большевицький комісар хотів із нагайкою в руці грисилувати візника, щоб взяв із собою людей до Підволочиськ. Викрикував: „Ви сволочі, з вами треба обходитись так, як поляки роблять!” На те відповів йому спокійно візник: „І поляків ми не боялись і вас не настрашимось”.

Нарешті вдалося нам найняти віз. Ще того самого вечора покинули ми Волочиск. Країна, де ми стільки важкого пережили, лишилась за нами.

КІНЕЦЬ.

Передплатуйте

Український Тиждень

інформаційний тижневик культурного й громадського життя.

Передплата на рік:

у Ч.С.Р., Польщі, Австрії й Югославії кч. 40.—, в інших країнах кч. 60.—.

Адреса:

Praha XII, Šumavska 16, Č. S. R

ЛИСТУВАННЯ.

Наталя Балицька, Хуст. Про такий побут у Югославії, як його бажаете, на жаль не можемо вам дати інформації.

Евгенія Костів, Стрий. Щиро дякуємо за листку.

Музей Визвольної Боротьби, Прага. Числа вичерпані й ми не можемо їх доставити.

Стефанія Заячківська, Подусів. Передплата заплачена до кінця червня 1938 р.

Олена Годзюк, Слава-Алта. Передплату через п. Славу Галан, Філадельфія, ми одержали. Журнал висилаємо від 1. квітня 1938. Передплата заплачена до кінця березня 1939.

Стефанія Почерева, Престон. Передплату через п. Славу Галан, Філадельфія, ми одержали. Журнал висилаємо від 1. квітня 1938. Вирівняно до кінця березня 1939.

Софія Татаринська, Гаї Дітковецькі. До кінця 1938 р. належить ще 6 зл.

Параня Зварич, Вегревіл. Заповідженої грошової посланки на викупи до дому Лесі Українки ми досі не одержали. Просимо може зарекламувати.

Українська Жін. Орг. ім. Лесі Українки, Монреал. Передплату ми одержали, вписали її за 1937 рік.

Організація Українок Канади ім. О. Басарабової, Саскатун. Листа вашого з 3. травня 1938 р. ми одержали. Всі гроші, що ви нам прислали, вписали ми після поданого списку і журнал всім передплатницям висилаємо.

З КЛЮБОВОГО ЖИТТЯ

Як уже заповіджено, витав клуб „Нової Хати“ й „Труду“ дня 15. ц. м. артистку Ганну Вікторівну Совачеву.

Ганна Совачева зрідка буває у Львові, все в мандрівці з театром „Заграва“. Тому й досі не могли клубові членки гостити її в себе. Та цього понеділка зійшлося велике число гостей, не зважаючи на літню пору.

Ганну Вікторівну привитала іменем клубу Лідія Бурачинська. Пригадала коротко всі життєві етапи артистки та зясувала її заслуги для галицького театру. Ганна Вікторівна відповідала довгою промовою. Гаслом її життя, каже вона, були слова „запізно“ і „щастя“. „Запізно“ вона вродилась, бо була останньою дочкою в родині. Пізно ста-

ла україною і пізно врешті вернулася на сцену, що й тепер заповняє все життя. А щастя стрічало її всюди на життєвому шляху. По закінченні драматичної школи вона дісталася до найкращого московського театру. Щастя берегло її в пошесних шпиталях на Далекому Сході, куди поспішила як сестра-жалібно. Щастя руковидило нею в виборі дружини, що був незвичайною людиною. І щастям називає врешті свою працю в теперішньому театрі, що зводить її до купи з прегарними людьми.

Подрібно розказала артистка різні епізоди зі свого життя. Цікаві були її переживання з часів революції та відродження нашої Державности. Революція стрінула її в Чернівцях на Буковині де др. Совачів проводив шпиталем. З яким захопленням кинула у вир роботи, в освідмлення вояків! А потім народний університет у рідному селі, а вкінці праця в когоспі. Накінець еміграція і її важкі переживання. Тут починається театральний її шлях.

Ганна Вікторівна старається весь час переконати слухачок, що до театру звернула її лише охота заробітку. Та вже спосіб оповідації, дотепний, барвистий, з незвичайно живою мімікою зраджує в ній артистку „з крові й кости“. А вже зміст балаки! Ганна Вікторівна не говорила про свою мистецьку працю, а про театр. З захопленням розказувала про найкращі часи театру Заграва, про виїзд театру до Ужгороду, про театр ім. Тобілевича, а врешті про теперішній свій терен праці, театр „Заграва“. Про цей останній розказувала найбільше. Видно, як близький її серцю цей мистецький центр, як переживається вона його працю, його плани. Яка горда на його „легкодушність“ — кілька тисяч злотих виданих на постановку пєси!

Вітала Ганну Вікторівну також п. Наталя Дорошенко-Савченко від Союзу Українок-Емігранток у Львові. Старалась підчеркнути надмірну скромність артистки, що не дає її признатись до свого артистичного замишування.

Наприкінці говорила також п. Олена Залізак. Пригадала різні сторінки її громадської праці (Ганна Совачева була головою Союзу Українок у Тарнові за важких еміграційних часів). Подякувала їй іменем учениць „Труду“ за допомогу в шкільних виставах. А вкінці торкнулась також дражливої теми „еміграції на своїй землі“. Придиприці, на її гадку, не зовсім добре почувують себе в Галичині. Яка цьому причина? Є різні, а найважливіша та, що й ми не є господарями на своїй землі.

Членки засиділись до пізної прищякниці чаю, а смашні закуски, зладжені в господарській школі „Труду“ ще піднесли товариський настрій на цих клубових сходинах.

Спеціальне зацікавлення господарських справ ми стало спонукую до чергового клубового вечора. П. Ольга Попович - Цегельська говорила про „Українську клієнтелу“.

Референтка працює вже від кількох літ у торгівлі, ведучи наші крамниці спільно з мужем, інж. Б. Поповичем. Вищі торговельні студії дали їй спеціальну підготовку до цього зв'язу, а фаховий досвід далі кваліфікацію. Тому її відчит зацікавив нашу публіку незвичайно. Помимо літньої пори з'явилось споре число членок.

Реферат її був ґрунтовно опрацьованою студією на науковій підставі.

Багатоілюстрований двотижневик

НАЗУСТРІЧ

журнал літератури і мистецтва виходить у 1938 р. за редакцією Святослава Гордиńskiego і порушує всі живі проблеми української національної культури. Участь беруть найкращі українські письменники і мистці.

Присутні почули про найновіші напрями у зміні продажі.

Як важко бути добрим продавцем, засвідчили собі всі аж із її слів. Темперамент і владу покунця, його настрої, його життєве наставлення, все це мусить із кількох слів збагнути, щоб знати як до нього підійти. Тому продавець мусить бути в першу чергу добрим психологом. Далше важний є зовнішній вигляд продавця, що повинен бути естетичний. Вкінці немалого ваги є й його поведінка, мила, тактовна й чепна.

Особливо цікава була характеристика української клієнтелі, що її референтка добре знає. Її поділила на міську й сільську інтелігенцію, міщани і селяни. Міська публіка звичайно не має часу, її треба скоро обслуговувати. Сільська інтелігенція любить поговорити й розпитати, довідатись новин. Про те повинен продавець пам'ятати. Міщани багаті дуже вразливі на чепність та від цього багато залежить. Селяни з підміських сіл купують скоро. Із дальших сіл торгуються й недовірчливі.

По рефераті розвинулась жива дискусія. Були заступлені численні представники купецького й промислового світу, але й прийшло багато клієнтів. Пішов живий обмін думок. Клієнтки стали дорікати нашим продавцям нефаховістю, купецькі сили розказували про трудність нашої клієнтелі. Особливо цікавою була думка п. Ірини Бонковської, прокурентки Зем. Банку Гіпотечного у Львові. На підставі свого довголітнього досвіду ствердила вона, що українська клієнтела є дійсно грудніша, як кожна інша. Але найкращим ліком на те й виховним засобом є чепність. Чепністю вдається покорити й натруднішого клієнта й зацепити йому пошану до торговельної праці.

Українки! Передплачуйте двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

що виходить 14 рік під редакцією Олени Кисілевської.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ має найкращих співробітниць із усіх частин світу.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ вчить українське жіноцтво, як має у цих важких часах сповняти своє велике завдання супроти Бога й Батьківщини.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ є найкращим приятелем і найліпшим дорадником своїх читачок.

Колегія, що редагує „Жіночу Долю“ складається зі знаних фахових літ. сил. Річна передплата 7 зл. Адреса редакції: КОЛОМІЯ, вул. ЗАМКОВА 37.

Під тою самою редакцією виходить вже шестий рік найкращий, популярний двотижневик для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“

Передплата на рік тільки 2 зл. Обидва часописи разом 8.50 зл. річно.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Кожна мати повинна читати

„Українське Дошкілля“

журнал присвячений вихованню дітей дошкільного віку в родині та дошкільно і питанням суспільної опіки.

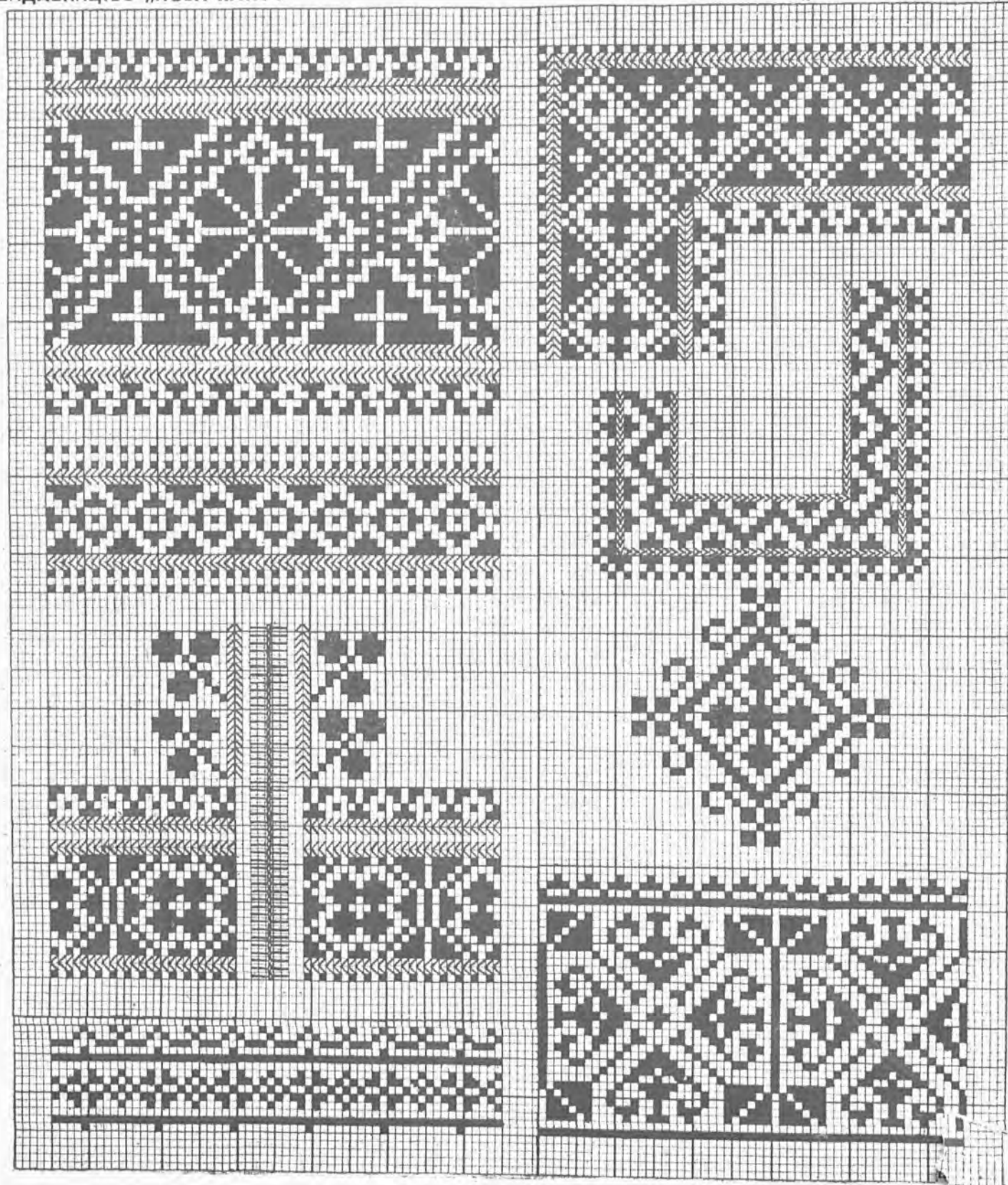
Виходить раз в місяць. Річна передплата 5 зол.

Адреса: Львів, ул. Руська ч. 3.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

ВИДАВНИЦТВО „НОВА ХАТА”.

ТАБЛИЦЯ Ч. ІV.



Взори з с. Посіч у Богородчанщині.

(Із збірки с. Северини ЧСВВ).

НОВА ХАТА



ч. 13-14

УКРАЇНЬКА БАБУСЯ В КАНАДІ.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Косцюшки ч. 5.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Сикстуська 20.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:

Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо прислати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не
листується.

ЗМІСТ:

С. Стечишин: Укр. жит. рух у Канаді.
Г. Романчик: Суспільна опіка в Канаді.
О. Бочковський: Про долю наших земляків у Канаді.
Х. Кононенко: В Інституті ім. П. Могилы.
О. Івах: Поїзд іде!
З праці Союзу Українок Канади.
Л. Б. Анна Гумінілович-Понкер.
Народний Дім у Торонто.
А. Білоус-Левинська: Жіночі організації в Монреалі.
В. Метелик: Рішення.
Г. Л. К.: Діти дітям.
Жінки в Світах.
На педагогічній виставі.
С. Стечишин: Про урядження хати.
Н. Гаврих: Консервування ярини.
Зимові запаси.
О. Бережницька-Будзова: Літо на квітнику.
Морозиво. Літня косметика.
Ваканційні небезпеки.
Наш текстильний промисл росте!
В. Петров: Аліна й Костомаров.



О. Івах: ГОЛОС ЗЕМЛІ. Коротка повість із життя в Канаді. Друком Української Видавничої Спілки в Канаді. Вінніпег 1937. Ст. 92.

Нарешті повість із канадійського життя! Так мало знаємо про життя-буття наших земляків за морем, що з радістю вітаємо кожен спробу його змалювати.

О. Івах, як довідуємось із списку творів, досі видав два томики поезій по-українськи, а один у англійському перекладі. Отже „Голос землі“ це перша його прозова спроба.

Повість ця діє в провінції Манітоба, себто в околиці, що заселена українцями. Країна це рільнича, отже побут там фермерський. Нічого дивного, що психіка й наставлення наших людей не змінилися багато. Правда добробут придав їм самопевності, а чужина солідарності. Але в загальних рисах це ті самі люди, що покинули двадцять чи тридцять літ тому рідний край.

З великим зрозумінням, а навіть пієтизмом малює автор важку працю фермера. У повісті виведений цілий її цикл, від ранньої весни до пізньої осені. Корчування ліса, орання першої важко здобутої нивки, сіва, а потім жива, сінокоси. Зимом фермер теж не відпочиває. Багатший рубає дерево у власному лісі та зводить додому. А інші, коли лише почують клич диких гусей, що тягнуть із півдня

на північ, вирушають у дорогу на заробітки. Наймаються в багатих фермерів або до залізниці.

Є в цьому фермерському побуті багато цікавих для нас рис. Наприклад охота до полювання, що прокинулася у наших селян на безмежних степах Канади. Сценка полювання на лосів описана барвно й напружливо. Дальше цікава також фермерська забава, що відбувається в місцевій білярдовій салі. Приїзд поїзду це також важна подія, що стягає поближких фермерів на гутірку. Оцей образок передруковуємо далі.

Картини фермерського побуту змальовані майстерно. Видно, що автор зрісся з ними, а може й вийшов із цього середовища і воно йому безмежно близьке. Так само старі фермери-імігранти та їх світовідчуження. Клим і Климиха, вуйко Митро, „доктор“ Вуйтик, це постаті добре нам відомі й змальовані напроцуд вірно. Натомість молоді покоління, Маланка, Марко, Максим, Назарко вже не такі виразні. І то дуже шкода. Бо саме їх цікаво нам пізнати, тут у краю. Чим живуть і до чого змагаються молоді канадійські українці?

Автор дає відповідь і на це питання. Його Марко Козак не вдовольняє участю у світовій війні. Він перебивається на Україну й бере участь у визвольних змаганнях. А на запит своєї милої чому там не залишився, відповідає:

— „Ні, не міг я, Маланю, остатися там, на Україні, — говорив Марко зворушено, лівою рукою держачи Маланку за руку, а правою ласкаючи по важкому золоті допіваючого колосся, — бо я чув у глибині своєї душі два голоси, що кликали мене сюди, до Канади. Чув я голос твого серця й голос вільної канадійської землі, що аж проситься стати полем та вкритись золотом пшеницею“. Ст. 90.

Голос землі! З одного боку землі своїх предків, що боролись за визволення, а з другого голос вільних канадійських степів, що перемогли.

Але тут треба згадати ще одну прикмету книжки — це її чисту й мелодійну мову. Простий безпретенсійний стиль ще більше підкреслює поодинокі вирази й звороти. Видно, що автор глибоко розуміє духа української мови та слідкує уважно за її розвоєм. Та знаємо, що це є прикметою канадійських українців взагалі. Може й справді у степах Манітоби чи Альберти розростається новий український центр?

Л. Б.

Н О В А Х А Т А

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

РІК XIV.

1 ЛИПНЯ 1938.

Ч. 13-14.

Савеля Стечишин, Саскатун.

Український жіночий рух у Канаді

З усіх чужих народів, що заселили Канаду, українська еміграція наймолодша, бо доходить щойно до сорокового року життя. Всіх українців у Канаді є поперех 300 тисяч. Більшість українців знаходиться в провінціях Альберта, Саскачеван та Манітоба, де населення займається переважно хлібороб-

стві до біди у ріднім краю, українські емігранти давали собі раду як могли в канадійських пустинях і поступово розвивали своє господарство та привикали до самотнього життя на фермі, бо до найближчого сусіда було кілька миль.

Ще перед війною зібралась групука українських інтелігентів-

українській справі, вважали українців за якусь нову поступову націю, що зродилась підчас війни, а „галіціянів“ дальше пятавали на задничим елементом середньої Європи.

Серед українського громадянства в Канаді поступово розвивалось культурно-національне жит-



ЕКЗЕКУТИВА ЦЕНТРАЛІ СОЮЗУ УКРАЇНОК КАНАДИ.

Сидять зліва: пп. Марія Ткачук, касієрка, Савеля Стечишин, голова, Анастасія Рурик, головна секретарка. — Стоять зліва: пп. Анна Білак, рекордова секретарка, Галя Гнатишин, містоголова.

ством. По других провінціях є велике число українців у промислових центрах.

На початках українські емігранти, як і всі другі піоніри, переживали великі труднощі. Довгий час жили в ямах, заки збудували будинки та розвели господарство. Комунікації не було і до найближчого міста приходилось їхати волами, (бо коней не було) від 50 до 300 канадійських миль (від 10 до 60 старокраєвих миль). Призвича-

емігрантів у місті Вінніпегу, що заснувала видавничу спілку та почала видавати часопис під назвою „Український Голос“. Цей часопис став національною трибуною, що безнастанно голосила патріотичні кличі та освідомляла національно українське населення в Канаді. Впродовж короткого часу ті не-нависні „галіціяни“, „австріяки“ та „русини“ одним махом перемінились на українців. Деякі англійці, що зовсім не визнавались на

тя. Клич „у школі наша майбутність“, прийнявся і в році 1916. засновано українську бурсу в місті Саскатун, Саскачеван під назвою „Український Інститут ім. П. Могилі“. Такі самі інститути засновано в короткім часі у місті Едмонтоні, Альберта, та в місті Вінніпегу, Манітоба. Інститути давали приміщення українським хлопцям та дівчатам і поза державною наукою в середніх та вищих школах ведено там курси українознавства.

Бібліотека
Ліпня 1938
Ж-2103

У додатку до часопису „Український Голос" та виховних Інститутів, велику роль в національній розбудженні відіграла українська православна церква, що стала на самостійний національний ґрунт побиваючи шкідливі ворожі впливи кананів, протестантів та римокатоликів. Зпід впливу тих трьох чинників у Канаді витворилась нова генерація українців, перенятих патріотизмом до глибини душі. Живучи в вільній державі, виробились у канадійських українців свої погляди на свої справи. Українці в Канаді здобули собі повагу в англійців. Нині в канадійських парламентах засідають українські посли. У кількох університетах викладають англійські професори українську історію та літературу.

У тому процесі національного розвитку співпрацювала українська жінка. Українські дівчата, що виховувались в українських Інститутах у Саскатуні та Едмонтоні, кінчаючи вчительський семінар, займали посади в народних школах скрізь по провінціях. Ті перші вчительки були першими ініціаторками жіночого руху в Канаді. Від 1923. року по Канаді почали засновуватись жіночі товариства, почавши від Саскатуни, де засновано перше жіноче товариство за ініціативою двох передових Могилянок. У скорому часі показала потреба об'єднуючої Централі Жіночих Товариств. Користаючи з побуту української делегатки на американському континенті, Ганни Келлер-Чикаленко, що прибула на Конгрес Інтернаціональної Жіночої Ради в Вашингтоні у році 1925, передові Могилянки з Саскатуни дали заклику у пресі запросити її до Кана-

ди та організувати в Канаді Центральну Жіночих Товариств. Та на заклику у пресі не було відгуку. Аж рік опісля, в грудні 1926. року скликано перший жіночий зїзд у Саскатуні, Саскачевані і при участі великого числа учасниць засновано Центральну Союзу Українок Канади.

У перших роках свого життя Союз Українок Канади зробив замінний поступ вперед у кожному напрямі. Сьогодні на дванадцятому році свого існування Союз Українок Канади об'єднує 140 відділів, розкинених по цілій широкій території Канади від одного океану до другого. Членство Союзу Українок доходить до 4000 жінок. Без найменшого вагання можна сказати, що членами Союзу Українок Канади є найбільше ідейні та найбільше свідомі українки Канади. Союз Українок Канади веде свою роботу систематично та планоно, підхоплюючи ті проблеми, що є в нашій канадійській житті актуальні.

Союз Українок Канади також залишив незатерті сліди в культурно-освітній діяльності нашого життя, вводячи різні свята, як День Матері, Свято Книжки, Свято Пісні, День Подяки, та різні свята наших заслужених жінок-письменниць, виготовляючи на ті свята окремі програми та реферати. Досі видано 65 рефератів на культурно-освітні теми та 10 збірників та бюлетенів. Союз Українок Канади перший почав акцію в збиранні експонатів до українського музею, що має бути при Інституті ім. П. Могили в Саскатуні. Досі збірка складається тільки з народних ручних виробів. Однак в плані є збірку збільшити. Без пересади можна

сказати, що Союз Українок Канади побіч Союзу Українок в Галичині є найкраще організованою жіночою організацією і найбільше систематично переводить свою програму. Жіноча організація в Канаді є додатною силою у нашій громадській житті і здобула собі признання та повагу в широких колах нашого громадянства.

Крім жіночих організацій, згуртованих у Союз Українок Канади, у деяких місцевостях є також жіночі товариства при греко-католицьких церквах, що їх круг ділання більше зв'язаний з церквою. У останніх кількох роках почали організуватись жінки при Українським Національним Об'єднанні в окрему організацію під назвою „Організація Українок ім. О. Бесарабової". По більших містах при комуністичній партії існують від довшого часу також жіночі секції.

Під впливом вільного демократичного державного правління молодша генерація українок в Канаді виразно прибирає риси сміливості, незалежної думки і національної гордості. Українські дівчата, як вроджені канадійки, з кожним роком кінчають вищі студії та займають поважні посади. Ті ж молоді освічені українки, що ніколи не виділи України, стоять на чолі українського жіночого руху в Канаді та провадять наші організації.

Хоч ми знаходимось далеко від рідної землі, але наша думка все з рідними. Горе нашої батьківщини є нашим горем, так само як радість наших рідних радує нас. Тому всю працю поза місцеві канадійські справи, керуємо в напрямі тієї найвищої ідеї національного звільнення.

Начерк програми для відділів Союзу Українок Канади

I. НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ.

1. Дома:

Вживання рідної мови в розмові.
Читання добрих українських книжок
Перекази споминів батьків про Рідний Край.
Вполювання національного героїзму.
Українська хатня обстановка і зразкові ручні роботи.

2. У громаді:

Ведення Рідної Школи.
Ведення Недільної Школи.
Спільні національні свята.
Конгести (конкурси) дітей у красномовстві.

Праці дітей з української географії, історії, побуту, мистецтва і п. (мат., моделі будинків або цілого села з пошуку, повітові строї на ляльках).

II. ПЛЕКАННЯ НАРОДНОГО МИСТЕЦТВА.

1. Поширення знання про:

Типічні народні взори з різних частин української землі, їх коліри і повоєнні впливи.

Спосіб виконання різних мережок та народних стібів, як хрестикового, низинного, позазлітного та настилуваного або плоского галту.

2. Вироблення естетичного смаку:

У виборі коліру вишивки.
У розміщенні взору на вишивці.
У пристосуванні взору до модерних хатніх потреб або модерного одягу.

3. Обов'язкове передбачування журналу „Нова Хата", що виходить у Галичині для плекання домашньої культури і народнього мистецтва. „Нова Хата" якраз подає різні взори зразкових вишивок, примінені до теперішніх потреб. Передплата вносить 3 дол. річно.

4. Зберігання гіпової народної пош. Влаштувати вечір народної пош. У кожній околиці є люди з різним човітв. Деякі ще зберегли свою старокраєву пошу. Таку обласну пошу треба поширювати місто недоладних комбінацій, що прийняли в нас і вважаються за народню пошу.

5. Варстати і вовняні вироби. Де ще збереглися варстати і є особи, що вміють

на них ткати, конечно відповісти зацікавлення до цієї роботи.

6. Проекти вишивання для підростаючих та дорослих дівчат.

7. Виставка і констест (конкурс): зразкових вишивок, писанок, обласних одягів та іншого народнього мистецтва.

8. Заведення при Народних Домах збірок українського мистецтва на взір збірок по музеях. Старі тканини, обласні строї або їх частини та глиняні і дерев'яні вироби з краю і п. Коли нема місця при Народнім Домі, то можна вислати до Союзу Українок, де думаємо започаткувати власне такий музей.

III. ПОЛІПШУВАННЯ ДОМІВ.

1. Модернізування старих будинків для вигоди і краси.

2. Вигідна кухня з забудованими шафами і ріжними не коштовними вигодами, заощадить час господині.

3. Внутрішня відмова через мальовання.

4. Зразкове подвіря.

Ганна Романчич, Вінніпег.

Суспільна опіка в Канаді

Кожна канадійська провінція має власні законопроекти і плани праці. Зокрема західні провінції, що мають хліборобське населення, хочуть його господарськи піднести й вишколити. Тому zatrudнюють організаторок суспільної опіки.

У 1935, р. працювала я в провінції Альберта як організаторка-провідниця. Обїздила провінцію й відвідувала ферми, села й містечка. Працювала в жіночих кружках без ріжниць політичної, релігійної і національної приналежності. А що в Альберті живе шіснадцять національностей, то громада, що я з нею стикалась, була дуже пестра. Правда, найбільше було українців, але був також один китаєць.

Праця моя торкалась у першу чергу домашнього жіночого господарства. У загальному йде про те, щоб піднести культурний рівень країни, отже моя праця була також загально-освітня. Але зацікавити могла я слухачок у першу чергу практичними питаннями з їх життя. Тому влаштовувала всюди куховарські покази, курси крою і шиття, виправи овечих шкір, курси вишивання, гігієни. І так у 1935. р. перевела я в провінції Альберта 88 куховарських показів, 101 показів вишивання, 93 покази крою й шиття, 116 показів прання, чесання й крашення вовни, 61 відчитів про гігієну, 85 відчитів на різні теми жіночого руху. Окрім цього до мене належали поради в різних справах суспільної опіки, як старечих пенсій, допомоги матерям, опіка над сиротами. Таких розслідила я впродовж року тристасімнадцять.

Подаю тому таке вичислення

моєї роботи, щоб можна вглянути в план і працю організаторки. Організаторку оплачує провінція. Окрім сталої платні, що хитається поміж 800 а 2000 дол. на рік, дістає вона ще зворот коштів подорожі. При великих канадійських просторах приходиться їй багато часу витрачувати на подорож. Їде вона залізницею, автобусом, а найчастіше сніжним автобусом, що його світлину долучую. Зима в Канаді довга й дуже сніжна. Автобус їде 30—45 км. на годину дуже легко, при скоршій їзді сильно трясє.

Деякі провінції звертають особливу увагу на збереження народного мистецтва. Я вже писала про те в „Новій Хаті“ ч. 5, 1937. р., як французька провінція Квебек це зміло зорганізувала. Оця провінція Квебек і Брітїш Колумбія дістають від провінціального уряду по 1000 дол. за помози на пропаганду народного мистецтва. Також провінції Альберта й Манітоба дістають із фундації Карнегі гроші на ту ціль. Тому організаторка повинна також дбати про цю галузь сільського виробництва.

Я звернула в першу чергу увагу на українців у моїй провінції. Як я вже писала, вдалось мені зорганізувати вишивальниць та ткачів. Мое бюро в Вегревіл було осередком продажі й замовлень. Я мала вишитий взірник, вишивальні гуртки теж. На підставі свого взірника збирала-я замовлення й відсилала їх до гуртків. За вишивку платив замовець після вишитого ціля. Звісно ціна залежала також від густоти хрестиків і полотна.



Авторка статті відвідала Галичину з нагоди Укр. Жін. Конгресу. Ось вона в редакції „Жін. Доли“ в Коломиї. З ліва: п. Ганна Романчич, англійка міє Шіпшенке, ред. Олена Кисілевська. Перед ними внучка п. Кисілевської, Оксана.

Ткачів знайшла я головню між буковинцями. В Альберті тче яких сорок родин, у Саскачевані п'ятнадцять, у Манітобі вісім. Тчуть жінки і діти. Вовну мають із власних овець. Красять купною краскою, що досить дорога, але добра. Краски ці не такі гарні, як ростинні, але в західній Канаді нема подостатком та відповідних до цього ростин.

Зпочатку ця віднова ткацтва й вишивкарства не йшла легко. Вишивкарство розцвіло тоді, коли ним зацікавились молоді дівчата, себто коли стало модне вишиване вбрання. А ткацтво відновили вже старші жінки. Правда, найкраще воно розвинене у французів та скандинавців. Українці засіли на врожайній землі, де лекше було доробитись із збіжжя, як із ткацтва. Але прийшла криза, коли збіжжя стало дешеве й годі було за нього вратись. Тоді то закупили варстаті і стали ткати.

Світлини, що їх долучую, можуть зясувати, як розвивалось домашнє господарство канадійського українця. На одному обїїстю бачимо стареньку похилу хату, вкриту стріхою. Це є перша хата переселенця. Пізніше будував фермер сипанець на збіжжя, стайні, курники. А вкінці модерну поверхову хату на своє мешкання. Все це повстало продовж яких 20—30 літ із праці його рук. Ще треба уявити собі церкву, що збудована також із його жертв.

Отже все це є доказ витривалости й працездатности наших переселенців-піонірів.



Сніжний автобус, що є в Канаді частим комунікаційним засобом.

О. Бочковський, Прага.

Про долю наших земляків у Канаді

Український нарід є з породи непосидючих. Коли живеться йому погано, шукає кращої долі. У своєму поході на Схід та Захід



У степах Західної Канади немає лісів. Тому першу хату будують переселенці з грудок землі і підпирають її колами.

українці двома шляхами дійшли вже до Тихого океану. Існує чимала українська колонізація на Зеленому Кліні в Азії, а передові сторожі наших заокеанських емігрантів в Америці знаходимо у Венкувері (Західня Канада). Злидні й земельний голод виганяли наших хліборобів з рідного краю й гнали їх на край світу, де лише була надія стати незалежним господарем.

З кінця минулого століття увагу наших селян в Європі приваблювала Канада, молода країна великих господарських можливостей, майже незаселена. Край від природи щедро обдарований, але суворого підсоння, де, як канадійці радо жартують, тільки дев'ять місяців зима, а решта року це — літо. Правда, куце це літо нераз буває тропічно гаряче, в чому я міг добре перекоонатися підчас моєї подорожі по Канаді у 1936. році.

Назагал умовини існування в цій англійській домінії тяжкі, а сорок років тому, коли туди почала мандрувати перша українська еміграція з Європи, — головню з Галичини та Буковини, — ці умовини були значно гірші. Оповідують про це безнадійно сумні спогади камених української колонізації в Канаді. Співається про це в їх „думах“, що їх збірка „Пісні емігрантів про Старий і Новий Край“ (Пісні про Канаду і Австрію), вже четвертим виданням вийшла у Вінніпегу (у 1927. році).

Це дуже примітивна поезія щодо форми й щира щодо свого змі-

сту. Кілька авторів у наївних віршах переповідають у цій книжечці свої жалі й надії, зневіру та біль, сум і тугу за Батьківщиною та скарги на мало гостинний Новий Край. Ця збірка, проте, має документальну вартість, відбиваючи невеселу долю наших земляків за океаном у Канаді.

Нехай читач — на підставі дальших кількох цитатів сам у цьому переконається.

— Ой, Канадо, Канадочко, Канадо не-
[бого,
Зрадила ти в Галичині газду не одного!

Про життя-недолю наших емігрантів там співається так:

— Ой, Канадо, Канадочко, яка ти зра-
[длива,
Не одного чоловіка з жінкою роз-
[лучила —
а далі:

— Ой, Канадо, Канадочко та й ти Ма-
[нітоба
Живе в тобі любий нарід, як тая худоба.
Бо

— Щож на тих фармах виджу? Ліса
[тай лозину,

Приїхав я до Канади без жадної при-
[чини,
Опустив я рідне село, всю свою ро-
[дину. —

Щойно згодом українські емігранти за океаном починають розуміти, що не без причини покинули рідний Край, але що вигнали їх звідти господарські злидні, політичний та національний утиск.

У пісні 27-й вже виразно брешить політичний мотив та усвідомлення національної боротьби. У цій „думі“ говорить про безталанну Україну, що її ворог-сусід хоче приспати. Ця „дума“ І. Дениса має вже наявний патріотичний тон, закликає до боротьби, нагадує, що не вільно забувати про рідних братів у Старому Краю. Слушний є висновок автора з цих національно-патріотичних міркувань:

— Тому лиха доля у світ нас прогнала,
У Західній Канаді нас порозсипала.
Лише дух український, як жив, так
[живе,
І мов корениться у новій землі. —



Ось обійстя українського фермера Івана Ропчана в Вільтоні, Альта. Зліва видно хатину під стріхою — це перше його житло після хати з грудок. Побудоване в 1901 р. Біля нього бляшаний сипанець на збіжжя, практичний тому, що його можна легко перевозити на поле і зсипати збіжжя. По середині розкішна мешкальна хата з 8 кімнат, побудована в 1916 р. Дальше модерні господарські будинки.

А де-куди поорано будики й хоптину. —

В іншій пісні зясовується ця тяжка недоля канадійського фермера, що заки стане справжнім господарем, мусить люто воювати з нелюдською природою.

— Бо там народ мов худоба, вже забув
[о Бозі,
А на полі там каміння, як в нас на
[дорозі.
Сидить народ мов худоба, під шатром
[та в ямі,
А комарі їдять шкіру, хоч плач рідний
[мамі. —

Інший мотив суму перших наших емігрантів у Канаді, це жахлива самотність серед якогось справжнього безлюддя майже пустелі.

— Приїхав я до Канади, сумно мені
[жити,
Бо ні хати, ні родини, ні з ким говорити.

Але минали довгі роки. Наша еміграція в Канаді зростала. Канада засвоювала надбання технічної культури та комфорту. Життя не було вже таке безнадійно тяжке. Повставали модерні фарми. Між



Помешкання українського фермера в Саскачевані.

ними виринали невеликі містечка, а поодаль навіть більші міста. Залізниця прорізала цілу Канаду від Атлантики до Тихого Океану. А також густою мережею вкрили її впоперек. Доповнили їх та поширили можливості швидких зносин на великі віддалі, добрі автостради та биті шляхи. Канада вкрилася густою сіткою народніх шкіл. Пошта, телеграф, телефон тепер поширені по цілій Канаді. А немає мабуть заможнішої селянської ферми, де не було б радіо-апарату. Скрізь лю-

його працею справді „в поті чола“ розбудував її та перетворив із дикої прерії в культурну хліборобську країну. Наш земляк пройшов у Канаді тяжку школу, заки зрозумів, що можна там збудувати нове та гарне життя. Навіть більше: у цій вільній британській колонії, наші люди придбали не тільки свою політичну, але й національну свідомість. З австрійців, рутенців, греко-католиків або навіть і поляків чи москалів поробилися добрими українцями, активними сина-



Народня школа в Канаді. У глибині помешкання вчителя.

ди читають часописи: свої та англійські. Українських виходить чотирнадцять різних політичних напрямків та призначення. Канада ліберальна. Вона не асимілює нікого примусово. Навпаки, радить своїм новим мешканцям з усіх закутків Європи — не забувати своїх народніх звичаїв та заховувати свої національні вартості, збагачуючи ними нову заокеанську батьківщину.

Покращала за цей час також доля українського емігранта. В житті Канади, особливо ж степовій (Манітоба, Саскачеван, Альберта) — він відіграв не останню роль.

ми свого народу. Почали шанувати рідну мову. Дбати про те, щоб їхні діти, що вже народились за океаном і ходять до англійської школи, не забули мови своїх батьків та їх рідного краю. Сотні наших учителів після полудня або в свята та неділі учить цих канадійських дітей своєї мови.

Особливо світова війна сприяла поширенню національної свідомості серед наших емігрантів у Канаді. Від того часу появились там українські Народні Доми, що по їх зразку тепер інші європейські емігранти та навіть англійці будують свої. Як колись на укра-



Будинок Народнього Дому в Смоки Лейк, Альберта.

ляки, що народились за океаном і ніколи не були в Краю, чудово їнських землях театральні вистави були школою національного виховання у часах відродження України по обох боках Збруча, так і тепер у Канаді скрізь лунає з театральної естради живе українське слово, виконуючи те саме завдання національного ферменту. Дуже поширена в Канаді також українська національна пісня. Я був просто здивований, як уже наші зем-



Українська церква в Смоки Лейк, Альберта.

знають українські пісні. Давно вже я не чув стільки гарного співу, як торік у Канаді, де мабуть не було жадної громади, що її відвідав я з викладом, де б не спізалося й то дуже добре.

Релігія в Канаді виконує своє національне завдання, особливо ж православна автокефальна церква. Немає української трохи більшої громади, де б не було української церкви. Коло парохії звичайно гуртується національно-культурне життя. Часто при церквах є Народні Доми або школи української мови. Там відбуваються виклади, національні свята та громадські



Пересічне канадійське містечко, Смоки Лейк, Альберта. У глибині видно українську церкву, у далі степові обрії.

сходина з різних нагод. Вершом цих культурно-національних змагань є два Українські Інститути: ім. Петра Могили в Саскатуні та ім. М. Грушевського в Едмонтоні. Обі ці установи поклали великі заслуги для плянового поширення знання нашої культури, зокрема українського покоління, вже канадійського походження. Вони виховали нову україно-канадійську інтелігенцію, національно свідому та громадсько активну. З їх лона вийшли сотні українського вчительства, розкиненого по всіх усюдах Степової Канади, що несе тяжку й відповідальну працю для українського фермерства, засіваючи серед нього любов до старої Батьківщини та розпалюючи ватру національної свідомості серед українських школярів й рятуючи цей український приріст перед загрозою асиміляції.

Українська Канада почала вже

населення цієї англійської домінії й висувуються на третє місце серед народів Канади; отже зараз же за англо-саксонцями та французами. У Степовій Канаді наші земляки дуже активний елемент і мають найбільший природний приріст людности. Крім цього їх господарська роль й значіння в цих о-середньо-канадійських провінціях є дуже впливова. Правда, замкнення канадійських кордонів для європейської еміграції обмежило дальші перспективи природнього розвитку й поступу українства в цій заокеанській домінії; проте, воно має гарні вигляди на майбутність і від нього самого головнo залежатиме, чи воно зможе належно використати ці можливості, щоб стати активним чинником у внутрішньо - державному житті Канади.

Ніде на світі під цей час українство не має кращих можливостей



Будинок Інституту ім. Петра Могили в Саскатуні.

також жити політично. Це зрозуміло. Українці, що їх буде в Канаді до 400.000, творять $\frac{1}{10}$ частину

та виглядів, як саме в Канаді. Про це не слід забувати й це зобов'язує, як наших земляків там за о-

кеаном, так і тут в Європі. Треба отже перекинути 'духовний міст' через Атлантик для якнайтіснішої співпраці. Тому доводиться щиро вітати почин канадійського Союзу Українських Самостійників, дуже впливової та активної організації за океаном, що почала запрошувати щороку з Європи українських вчених до Канади для українознавчих викладів. Як показує досвід двох років, спроба ця вдалася й можна сподіватись, що далі ця акція буде продовжена та поширена.

Від цих загальних міркувань про українство в Канаді вертаю ще раз до збірника „дум“, що був приводом для цих рядків.

У ньому наприкінці також брешуть бадьорий тон та віра в краще майбутнє. Як наприклад у цьому вірші:

— Просіть діти татів своїх най їдуть
[в Канаду.
Я вам ширю правду пишу, а не жадну
[зраду.
Бо Канада є край ситий, є де красно
[жити,
І бідному народові є де виробити. —
Бо Канада край багатий, є де панувати,
Та лише тому, котрий хоче завше па-
[нувати. —

А в 23-ій „думі“ Бурака, знаходимо вже віршовану програму українського „національного фронту“ за океаном:

— Тут Канада — земля вільна, в ній
[вільні люде,
Своєї мови не цураймося, а добре нам
[буде! —

Прага, 15. 10. 37.

*Вже після написання цієї статті, я одержав оповідання О. Іваха: „ГОЛОС ЗЕМЛІ“ (Winnipeg, 1937), де є правдиво змальований побут і життя наших фермерів у Степовій Канаді. Хто хоче познайомитися з долею наших земляків за океаном у цій англійській домінії, тому раджу прочитати цей цікавий твір талановитого українсько - канадійського письменника.

Харитя Кононенко.

В Інституті ім. Петра Могили в Саскатуні

Інститут — це може не властива назва для цієї установи. Властиво у нас назвали б цей інститут просто бурсою, бо там лише мешкали ті молоді канадійські українки і українці, що приїздили до Саскатунських шкіл від старших клас нормальної школи починаючи, до коледжу, учительського семінара й університету включно. Навчання в тому Інституті з якоюсь кількістю програмою немає, а відбуваються тільки різні лекції з українознавства: з історії, географії, літератури, тощо.

Назверх це велика двоповерхова будова, що найбільше нагадувала б наші європейські касарні. Тільки й характерного, чисто кана-

дійського в цій будові, це дерев'яні балкони зо сходами просто на вулицю. Це колишній готель, що його закупили українські канадійці для Інституту-бурси, зібравши на це між громадянством певну кількість уділів. Отже рядять цією установою уділовці, що раз приблизно до року збираються на зїзд, де й обговорюють справи Інституту, а при тій нагоді й інші справи українського життя в Канаді. Вибирають і відповідну управу, що вже має ближчий нагляд над Інститутом, а технічну працю веде т. зв. Ректор, що відповідало б властиво нашому директорові.

Всередині Інституту, в партері міститься величезна їдальня, що

в ній сміло може вміститись понад двіста осіб, побіч неї розлога кухня, а в другій половині бюро Ректора та кілька клас. Перший і другий поверх поділені на окремі, більші й менші кімнати, що йдуть по обох сторонах довгих коридорів. У тих кімнатах по одному, двох чи й трьох містяться вихованці Інституту, при чому дівоча сторона відділена від хлопчачої так, що можна потрапити до неї тільки через сходи, що йдуть із їдальні.

Метою того Інституту було дати приміщення тій українській молоді, що в інших умовах мусіла б жити десь по приватних домах, або чужих бурсах, а там очевидно цілковито денационалізувалась би.

Мені довелося у тому Інституті пробути рівно рік на становищі „настоятельки дівчат“ (хоч мої вихованки й не були дуже молодші від мене, а часом і на кілька років старші) — отже мала я нагоду познайомитися докладно з тим життям і тепер по дванадцяти роках згадую його з приємністю.

В Інституті панував вічний рух. Трохи він тільки зменшувався десь між годиною 10-ою рано і 12-ою, коли всі були в школах, але зате пополудні до пізнього вечора було повно гамору. Одні приходили з шкіл, другі бігли до міста, треті бавилися на невеличкому подвір'ї в різні забави, а взимі це подвір'я ставало ховзанкою. Із вікон кімнат чути було гру на скрипках чи мандолінах, або гітарах, із їдальні неслись згуки фортеп'яну, а вже як хтось не грав, то співав, або бодай сварився чи розказував веселі анекдоти і чути було голосний, безжурний сміх. Десь коло год. 5-ої пополудні знов ставало тихіше, бо або кожний вчився у своїй кімнаті, або в класах відбувались лекції для окремих груп учениць та учнів. До речі про ці лекції; звичайно прелегентами були або сам Ректор Інституту (під ту пору був ним Юліян Стечишин, чоловік пана Савелі), або студенти університету, що звичайно в канадійських умовах вже мали кілька років учителювання на фармах за собою. Часом викладав хтось із приїзжих гостей, що їх в Інституті ніколи не бракувало.

По вечері, себто по 7-й годині починався знову веселий гармідер, а властиво то вже й сама вечеря була веселою подією. Звичайно при їжі сходились всі вихованці Інституту. Сиділи всі при невеличких столиках на 8 осіб. Вчолі столу господар — хтось із старших студентів, напроті господарка, або знову ж хтось із старших, або якийсь гість. Кожний столик був товариством самим для себе, а звичайно таке товариство було веселе. Скінчивши їжу, не відразу всі розходились, бо відбувалась проба хору, або хтось із музик, чи й кілька разом робили проби концерту, що часто відбувались у Народньому Домі і в них звичайно вихованці Інституту були головними виконавцями. Або й відбувались репетиції аматорських вистав, бо при Інституті був і свій аматорський гурток і треба сказати, що не бракувало там талановитих акторів. Раз на тиждень, переважно в суботу, відбувались збори „Каменярів“ — студентського товариства, що його членами були всі вихованці Інституту. Підчас тих зборів відбувались різні цікаві дискусії в той спосіб, що на довільно

вибрану тему хтось один розпочинав балачку, розбираючи питання з позитивного боку, а другий знову забирав голос і те саме питання розбирав із негативної сторони. Жюрі, або й усі слухачі осуджували також, котрий з дискутантів був ліпшим промовцем, а не лише саму суть порушеної теми. Були підчас тих зборів і пописові різні точки, деклямації, співи, гра сольова й оркестрова. В Канаді між іншим мають великий успіх оркестри мандоліністів та гітаристів. Видавали студенти і свій часопис „Каменярів“ і я мала честь належати до редакційної колегії, чи як там казали „редакційного штабу“. За мого побуту видане було одно спеціально цікаве число „Каменярів“, присвячене Крутам. Інститутські поети, а серед них були тоді і такі знані вже тепер не тільки

підготовку до тієї вистави тепер із веселим усміхом, а саму виставу як одну з приємних хвиль мого канадійського побуту. Але тоді я так хвилювалась, якби мала виступати в Троїцькому Народньому Домі у Києві, бо ж і було чого: ми віддавали себе під осуд майже всієї української Канади.

Не бракувало очевидно в Інституті й різних романічних подій і пригод. Багато з колишніх вихованок та вихованців Інституту пішли у дальше життя як чоловік і жінка, так що й під цим оглядом Інститут добре виконував свою місію, даючи змогу українській молоді пізнати себе та закласти нову українську родину.

Природа дала один гарний дарунок людині — забувати все приkre, а пам'ятати тільки добре й приємне. Понесли за собою два-



Редакційна Колегія „Каменярів“ часопису студентів Інституту ім. П. Могилі в Саскатуні.

Стоять зліва: пп. Янда, Данильчук, Гришок, Овсяник. Сидять зліва: О. Івах, автор повісти „Голос Землі“, д-р Харитя Кононенко, Петро Лазарович, тепер посол до канадійського парламенту.

в Канаді, але й тут у нас письменники, як О. Івах, Тетяна Кройтор, Данильчук та ін., що написали до того числа спеціальні вірші, статті і навіть оповідання. Головою нашого „редакційного штабу“ був відомий тепер канадійський діяч, а тоді ще студент Петро Лазарович. Мали ми в Інституті і свого талановитого маляра, що працював як карикатурист в однім із англійських часописів. Івана Пирча.

Як уже я згадувала, раз на рік відбувався в Інституті зїзд уділовців Інституту, а це були найвизначніші діячі серед українців Канади. Тоді вихованки й вихованці мали багато роботи, бо при тій нагоді відбувались різні пописи, концерти, вистава, тощо. Мені довелося режисерувати одну таку зїздову виставу. Були це „Ясні Зорі“ Грінченка, що в них я ж сама й грала ролю героїні — Аміні. Згадую

надцять років, що з їх перспективи пишу ці спогади, всі дрібні прикрощі і непорозуміння, яким тоді надавалось стільки значіння. Лишився милий, теплий спогад і не раз хотілось би ще окунутись в атмосферу молодого інститутського життя, хотілось би знову пережити той милий вечір, коли вихованки і вихованці Інституту прощали мене, зробивши з тієї нагоди гарне приняття. На все зберіглись у пам'яті ті обличчя канадійських друзів, що ще й на слідоючий за Саскатуном стації догнали мій потяг автом, щоб ще раз попрощатись. Прегарний годинник, що я одержала на пам'ятку від студентів і студенток Інституту мені пізніше вкрали. Та не вкрали мені прегарного спогаду про те тепло і щирість, які я знайшла і на далеких канадійських преріях серед українських канадійців.



Українське весілля в Смоки Лейк, Альберта.

Як бачимо, старші жінки в передньому ряді зберегли навіть народне вбрання. Музику мають скрипку й цимбали, так як у Старому Краю. У другому ряді молодь, що вже виросла в Канаді. Одягнена модно, але багато вишивана. У глибині дах хати, що видно, побудована на взір галицьких.

О. Івах.

Поїзд їде!

(Уривок із повісті „Голос землі“)

Сонце було вже два-три лікті від верхівя дерев, і особовий потяг вже от-от мав надїхати. На залізничній площадці¹⁾ стояло вже кількадесят людей, що ждали на потяг, раз-у-раз поглядаючи на південь, хоч там ще навіть і диму не було видно над деревами.

На залізничній площадці аж ролілося від хлопчиків. Деякі з них швендялися то сюди то туди, інші гралися між собою, а ще інші бігали. Тільки три-чотири парубки й кілька старших фермерів сиділо на крайчику площадки, сперши свої ноги на залізничні пороги. Парубки й фермері курили й гуторили між собою. Позаду них, на площадці, стояв довгий ряд дівчат і жінок, а перед ними стояли дерев'яні путні з черницями. Ніхто з цих, сонцем опалених, людей не відїздив, тільки може дехто з них сподївався, що хтось приїде. Та всі вони мали чому ждати на потяг. Бо ж для них потяг був тим магічним вікном, крізь яке можна хоч позирнути на далекий світ.

Саме тоді, коли люди почули гуркіт потягу в далечині, Маланка наближалася до крамниці вуличкою поміж стосами коротко потятих ковбків дерева. Спинилася, нім вийшла з-поміж дерева, поставила путню з черницями на землю, і почала поправляти на голові капелюшок.

— Але ж ти спізнилася сьогодні, Маланко! — лепетливо загово-

рила Ейда Бравн, дочка місцевого наставника над залізничними робітниками. — І ти не змучилася нести таку велику путню черниць?

Ейда Бравн заговорила зовсім чистою українською мовою, і то так, що ніхто не міг навіть підозрівати, що вона англійка. Змаленьку зросла вона в цьому окрузі, товаришувала з місцевими дівчатами, і так навчилася їхньої мови та звичаїв, що стала наче одна з українських дівчат.

— Ну, та що робити, — відозвалася Маланка до Ейди, — тяжка ота путня й для мене, але мушу носити її, бо треба мені грошей.

Поклала Маланка свою путню з черницями на площадці та й стала поруч інших дівчат. Час від часу перекидалася словами з своїми товаришками, Софією та Ейдою, і позирала на південь, чи не надходить вже потяг. І от вже в далечині, над лісом, замаячила хмарка диму. За кілька хвилин висунувся з-за обрію й потяг. Появилася маленька біла хмарка над локомотивою й розлягся голосний свист.

Потягова услуга й дехто з пасажирів позлазили з потягу й приступали до дівчат та жінок купувати черниці. Ніхто ні з ким не торгувався. Дівчата й жінки приймали, що їм платили. Та й не було причини торгуватися, бо потягова услуга за черниці, звичайно, платила добре. Платили за путню черниць доляра, доляра й чверть, а то навіть і доляра й пів.

До Маланки приступив чорний

потяговийслугач, вишкірив свої білі зуби, і наставив у руці доляра й двадцять п'ять центів. Маланці аж чомусь страшно стало, глянувши на чорне, як ніч, обличчя негра. Та вишкірені зуби й усмішка втихомирили її. Взяла вона гроші, та й рада стала, що продала черниці за добру ціну. Бо часом приходилось брати тільки доляра за путню черниць, за день праці.

Саме тоді, як люди посунули юрбою від залізничної будки в напрямі великої крамниці, сонце ховалось за обрій.

Велика, з дощок, крамниця знаходилася тільки зо дві сотні кроків від залізничного тору. Зверху над входом виднівся напис: „А. Каплан, Джeneral Мерчент“²⁾. А трошки нище було написано: „Повст Офіс“³⁾. Сходи перед крамницею вели на дерев'яне підвісшення. На підвісшенні стояло кілька порожніх дерев'яних коробок, а на коробках сиділо кілька старих фермерів, що вже не цікавилися отакими витрішками, як потяг. Сиділи вони спокійно й полихували свої люлечки.

Маланка стояла в крамниці між дівчатами й розглядалася по людях. Заглянула вона й вуйка Митра. Сидів собі вуйко Митро спокійно на порожній барилці, переверненій догори дном і весело перекидався жартами з фермерами, що сиділи й стояли близько нього.

От вже поштар почав голосно викликати прізвища, до кого були листи чи які інші посилки. Люди підходили, то відходили від віконця. Дівчата нетерпеливилися й роздирали коверти листів таки зараз. Маланці аж завидно почало ставати, що стільки листів прийшло до її товаришок. Вже навіть втратила була надію сьогодні отримати листа. Та от поштар вигукнув її ім'я й прізвище. Аж руки від зворушення дрижали, як брала листа в руки. Кинула оком на напис на коверті й відразу пізнала Маркове писання. І аж якось приємно-млоно на серці стало, коли зрозуміла, що лист від того, про кого як у ніч, так і в день майже постійно думала.

І під веселий щебіт говірливої Софії Маланка вийшла з крамниці й пустилася в дорогу щодому. Вона рада була, що Софія без перепину говорила, бо серце її було ущерть переповнене дивною якоюсь теплотою, що буденне життя в рай переміняє. Їй хотілось мовчати й так вповні відчувати ту радість, що Марків лист приніс.

²⁾ Джeneral Мерчент — торговельмшаних товарів.

³⁾ Повст Офіс — пожежа.

¹⁾ Залізнична площадка — перон.

Із праці Союзу Українок Канади^{*)}

ДЕНЬ МАТЕРІ

У цій році День Матері припадає на 8. травня, хоч його можна святкувати пізніше, як на це обставини складаються. Закликаємо відділи відбутися цей день святочно концертном, сходами або спільним обідом із святочними промовами. Спосіб святкування Дня Матері залежить цілком від місцевих сил та обставин. Висилаємо до відділів добре опрацьований реферат о. В. Кудрика на тему Дня Матері, що його просимо перечитати на святі. Рівнож пригадуємо, щоб на зїзді в Вінніпегу ухвалено, щоби відділ віддав дохід із Дня Матері на видання підручника для ведення Недільних Шкіл. Справа видання такої книжки є важна і ми віримо, що кожний відділ зрозуміє та доложити всіх старань, щоб збільшити дохід того свята різними способами. Про це ми вже писали в попереднім обіжнику і ще раз пригадуємо тепер. Гроші просимо висилати до Централі, звідки все разом перешлеться до Консисторії на означену ціль.

КОНТЕСТ НАРОДНОГО СТРОЮ І ВИШИВОК.

Союз Українок Канади вже кілька років веде акцію в справі збереження стилевості народної поші та подає подрібні інформації в пресі та в відділах для відділів та організації СУМК, який має бути народний стрій та в чім ми відступаємо від вірності. Нажаль завважуємо, що всі наші старання рідко де приймаються. Всюди, де бувають виступи в народних строях повторюють постійно ті самі помилки та неточності. Ціла справа з народним строєм вимагає пильної уваги всего зорганізованого жіноцтва. Бож хіба не сором для нас, свідомих українок, фальшиво представляти свою народну пошу?

Народня ноша є культурним надбанням нашого народу так само, як мова, пісня, танок та вишивка. Ми є обов'язані цінити, шанувати та зберігати стилевість народної поші, бо тим зберігаємо народну культуру, що в житті кожного народу є необхідна.

Та щоб ми в Канаді могли свою народну пошу цінити й шанувати, мусимо передовсім поінформуватись, яка має бути правдива та стилева народня ноша. Нажаль через нашу несвідомість у Канаді загально розповсюджено пошу, що не має нічого спільного з правдивою старокраєвою пошею. Не представляючи свого народного строю вірно, позбавляємо тим свій стрій первісної краси і тимсамим зменшуємо його вартість.

В цілях збереження стилевості та вірності народної поші, Союз Українок Канади проголошує контест (конкурс) народної поші від тепер аж до кінця 1938 року з добрими нагородами. У контесті можуть брати участь всі українки в Канаді. Головно закликаємо

до участі в контесті дівчат, зорганізованих в організації СУМК, бо дівчата найбільше потребують народного строю до різних виступів. Інструкції про виготовлення строїв можна дістати в Централі Союзу Українок Канади, як також і в кожному відділі Союзу Українок Канади та в кожному СУМК.

Крім контесту народного строю Союз Українок Канади проголошує контест вишивок із нагородами. У цій контесті також можуть всі взяти участь.

Вистава строїв та вишивок відбується в часі зїзду Союзу Українок Канади з кінцем місяця грудня 1938 року.

Народний стрій (взорований на придніпрянським строєм).

Народний обласний стрій. (Мусить бути вірний до найменших деталей).

КОНТЕСТ ВИШИВОК.

Обрус до обіду з допасованими серветками.

Настільник.

Доріжка.

Гаманець.

Декоративна подушка.

Правила контесту вишивок.

Спосіб виконання:

1. Вишивка має бути вишита по нитках матеріалу без канви.

2. Обрус, настільник та доріжка мають бути обведені навколо мережкою.

3. Вишивка має бути добре викинчена з правої та лівої сторони.

4. У хрестиковім взорі хрестики мають йти в один бік.

5. Нитки мають бути дібрані до матеріалу відносно тонкості.

Взір:

1. Взір має бути традиційно український. (Може бути хрестиковий, низинний, позагітний, кладений, вирізуваний і подібний).

2. Колір взору має бути народний, додержуючи ті краски, що є прийняті в місцевості нашої землі, звідки взір походить. Загально в наших взорах переважають чорнобріві краски.

3. Взір має бути дібраний за смаком та розміщений на полотні.

Матеріал:

1. Льняне полотно білого, сірого (небіленого), або кремового коліру.

2. Бурунчукове полотно.

3. Декоративна подушка має бути вишита на полотні нитками, або на канві волічкою.

4. Гаманець до контесту має бути вишитий нитками на полотні.

КАМПАНИЯ НА УКРАїнський ГОЛОС.

Згідно з рішенням минулого зїзду в Вінніпегу, Союз Українок Канади проголосив кампанію за приєднанням більше передплатників для „Українського Голосу“, що є нашим органом. Преса є найбільш могутнім засобом для ширення свідомості, тому на нас лежить обов'язок ширити свою пресу поміж своїх людей. Коли українські жінки доложать всіх зусиль, щоб зібрати якнайбільше передплатників, то тим поможемо не тільки своїй загальній справі, але в додатку дамо можливість адміністрації подбати про те, щоб Жіноча Сторінка в „Українському Голосі“ була більше інтересна та вдовольняла різні наші потреби. У кампанії можуть брати участь всі. Нагороди є вартісні. Рівнож просимо секретарок подбати про те, щоб розвісити оголошення про кампанію у своїй місцевості в склепах та інших місцях.

РІЖНЕ

На справи порушені в останньому обіжнику є мало відгуку. Чому так? Хто буде перший збирати писанки до збірки, що про неї ми писали в останньому обіжнику? Повідомляємо, що замовлення насіння збільшається з кожним днем. Жіноче Товариство з Гемілтон, Онтаріо прислало три долари на направу машинки як дар від себе місто замовляти насіння. Централь складає йому щире подяку.

За Екзекутиву Союзу Українок Канади

С. СТЕЧИШИН

голова

26. квітня 1938.

А. РУРИК

секр.



Жіноче Т-во ім. О. Кобилянської в Смоки Лейк, (гл. іл. зо ст. 5)). По середині (в кнптарику) організаторка суспільної опіки, п. Ганна Романчик.

^{*)} Для узгіднення плану праці розсилає Централь відділам в певних відступах часу обіжники, що обговорюють актуальні справи. Подаємо тут останній обіжник Союзу Українок Канади, що до нас дійшов.

Анна Гумінілович-Йонкер

Недавні фундація Анни Йонкер у Калуші знову розворушила пам'ять про неї. Пізно тепер писати некролог. Не маємо також споминів про неї, незнайомі особисто. Але хочеться висказати деякі думки, зв'язані з її особою, такою незвичайною й цікавою.

Анна Гумінілович-Йонкер це яскравий приклад того, як можна в подружжі з чужинцем, у додатку у чужій країні, не засимілюватись, не потонути в чужому світі. Навпаки. Її життя й праця може навчити нас, скільки може наш нарід зискати через таке подружжя. Знаємо, що вона придбала собі широкі зв'язки серед канадського жіноцтва. Її дім у Вінніпегу був осередком, що в ньому зустрічались українські переселенці з провідними канадськими кругами. Тут знаходили іммігранти все піддержку і завдяки її впливам у канадських кругах — порад у невідній скрутній ситуації. Врешті неостанню роллю грають тут матеріальні пожертви, що завдяки

її заможності, плили до українських установ. Жертвенність її завершилась домом ім. Анни Йонкер у Калуші, оцим пам'ятником, що його дигнула в рідному місті. Її останню волю виконав муж-чужинець із пієтизмом. Це свідчить теж про незвичайну пошану, що її вміла вшанувати не тільки до своєї особи, але й до своєї далекої та вбогої батьківщини.

Друга риса, що дивує нас у цієї незвичайної жінки, це є її життєва зарадність, її вміння ладити в житті. Доля не була зразу ласкава для неї. Як дочка бідного зарібника виїхала до Канади. Тут чекала її важка боротьба за кусник хліба, невдатне перше подружжя і з нього двоє маленьких дітей. Щойно, коли пізнає д-р Йонкера й виходить за нього заміж, приходить добробут і товариське становище. Анна Гумінілович-Йонкер вміє опанувати його. Вона починає вчитись, щоб направити втрачене, приглядається новому світові та відживає. — „З першого погляду, під

зверхнім видом англійської леді, годі було догадатись української дівчини з Калуша“, пише про зустріч з нею у 1930 р. п. М. Рудницька. („Жінка“ ч. 11—12, 1936). Справді „Українська дівчина з Калуша“ видно така талановита, що ввійти у великий світ не було трудностю для неї. І настільки інтелігентна, щоб не погрузнути в подиві для цього. Ні, ці „маліри великої дами“, ця її зовнішня „англійщина“, що про них пише М. Рудницька, стали для неї лише засобом у житті. А все воно спрямоване на одну лише справу.

Анна Гумінілович-Йонкер жила для своєї Батьківщини. Навіть її похорон був величавою маніфестацією українства в Вінніпегу. Всі прийшли попрощати „українську дівчину з Калуша“. Бо вона перевела те, чого не вміють доказати нераз освічені й талановиті земляки. Лишилась україновою.

Л. Б.

НАРОДНИЙ ДІМ У ТОРОНТО.

У громадській роботі рівнорядно працюють усі клітини. Але часом трапляється, що якась одна визначається. Успіх її роботи слідний зараз, праця йде жваво, коло неї гуртується більше людей. В чому причина? Часом бувають пригоди для роботи обставини. Але частіше це залежить від людей, що ті обставини творять.

Такий саме випадок із Народнім Домом у Торонто. Є таких установ у Канаді більше. Але цей Народній Дім проявляє особливу діяльність.

Ми вже писали обширно про вечір народної нощі („Н. Х.“ ч. 4, 1937) і про вечір стилізованої сукні („Н. Х.“ ч. 20, 1937) влаштований у Торонто. Читачки „Нової Хати“ напевне пригадують собі цікаві моделі суконь, після проєктів малярки Сільвії Шурик, що були тоді поміщені. Про значіння такого показу в Канаді не приходиться й говорити.

Та окрім цього проявляє ця установа активність і на іншому полі. Працею свого аматорського гуртка.

Впродовж одної зими виставили вони дві пєси Черкасенка „Казку старого млина“ в англійському перекладі і Голового „Вія“ по українськи.

Маємо в руках обширні рецензії на обі вистави, поміщені в англійському щоденнику „Те Івнінг Телеграм“. „Сини й дочки жовто-блакитної країни дають цікаву виставу“ — така назва статті. Згадки обширні (по пів сторінки великого англійського формату) й уважні. Підчеркують, що артистами є аматори, які нераз важко заробляють на хліб, так що іпроби часто відбуваються уночі. Помимо цього гра їх знаменита.

Дуже докладно обговорена музична сторінка оперети „Вій“. Провід спочивав у руках Н. Ясенівського, музична сторінка в руках П. Ундака. Роль паночки грала з успіхом п. Марія Храпко, що володіє гарним меццо-сопраном. Її партнером був І. Самотілка, м'який ліричний тенор.

Докладні рецензії слідувать назагал по кожній імпрезі в Торонто. Видно, що добре поставлена там не лиш організаційна, але й пропагандова сторінка. А що рецензенти знаменито поінформовані

про кожну річ, то їх відомости корисні для нас.

В осередку цієї праці при Народньому Домі в Торонто є гурток рухливих громадян. Працює там д-р Вахна з дружиною, п. Рая Крат, малярка Сільвія Шурик і п. Кунікевич. Працює переводять із пляном і виконують її по черзі. На найближчий сезон підготовляють вєчір історичного українського вбрання, а також і лемківське весілля.

ЖІНОЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ В МОНТРЕАЛІ

Монреаль це міліонне місто й начислює українців менш як і відсоток. А що українці розкинені по всім місті, то стає ясно, чому у нас аж чотири чинні жіночі організації, що повстали в останнім десятилітті. Жіночі організації існують самостійно, але співпрацюють з другими організаціями. І так — Т-во „Доньки України“ співпрацює з укр. православною Церквою; Організація Українок Канади ім. О. Бесарабової співпрацює з У. Н. О. в середмісті і має дружню організацію тієї ж назви в передмісті Ляшін. Т-во ім. Лєсі Українки співпрацює з Т-вом Просвіта ім. Т. Шевченка.

Гіапрямок праці в організаціях є той самий. Праця ведеться над освідченням членок у першій мірі, і українок взагалі, дорогою лекцій, відчитів і вистав. Важною ділянкою організацій є опіка над молодію; старша генерація, вже канадійська, пропала для нас у великім числі. Велику роллю грають жіночі організації працею допомоговою, так канадійським як і старо-краєвим установам.

Не згадую тут про інші жіночі організації, що не проявляють назовні жадної праці, або про організації, що стали на протинародньому фронті.

Організації, згадані попередню, начислюють досить поважне число членства, але багато ще українок необхоплєні ними. Всі наші організації повинні подбати про зріст членства. Це вимагає праці, але вона могла б принести успіх.

Монреаль, у січні 1938.

А. Білоус-Левицька

ПОДЯКА

У Львові, дня 28. травня 1938 р.

До

Хвальної Управи Кооперативи
„Українське Народне Мистецтво“
у Львові.

Головний Виділ Товариства Просвіта у Львові і Ювілейний Діловий Комітет 70-ліття Просвіти почуваться до милого обов'язку зложити Хвальній Управі і всім П. Т. Співробітникам свою щирю подяку і признання за прєгарне і високомистецьке виготовлення Прапору Матері-Просвіти.

Зразу помітно, що Прапор цей був гаптований і мережаний найціннішими нитками правдивого захоплення і пієтизму та повного зрозуміння того, що він має стати видимим знаменем нашого духового обєднання у змаганні до кращого завтра цілої Нації.

І тому прийміть Високоповажані Пані і Співробітницї ще раз нашу велику подяку і признання за Вашу працю і труд враз з висловами нашої правдивої пошани.

За Головний Виділ Т-ва „Просвіта“
у Львові

Др. Іван. Брик
голова

Микола Дужий
секретар

За Ювілейний Діловий Комітет 70-ліття
Просвіти

З. Пеленський
голова

П. Петрик
секретар



РІШЕННЯ

Ти здивуєшся, побачивши такого довгого листа. Правда? Я не радо пишу та ще й довго. Але тепер у мене таке непереможне бажання виговоритись, що навіть пером не нехтую.

Дивлюсь через вікно. Передвесняний небосхил повагом насуплює стріпихаті брови, вечірні довгі тіні граються в перегонах з телеграфічними стовпами. Перед очима мигтять латки бруднавого снігу, вються зикзакуваті огорожі пасовищ, а крізь безлисті дерева визирають фермерські будинки.

Заплющую очі. У вирі недавно пережитого виринає завжди Твій образ. Може й це спонукало мене написати цього листа? Якесь туга оповила Твою постать легким смутком. Здається мені, що близько Тебе я вміла б отворити нарозтіж двері своєї недовірливої нікому душі.

Правда, ми належимо до різних собі світів. Тоді, як я свобідним летом дужих дівочих крил летіла все до нових мрій, Ти не шукала нічого поза хатне сонце. Діти, чоловік і клаптик нехтованої вже всіми громадської праці.

Може й тому пишу цього листа, що Твоя материнська рука його отворить? З легким поблажливим усміхом прочитаєш його. І погладиш, так як погладила б мене по голові. Як я люблю цей Твій спокійний, зрівноважений рух!

Але ні. Це не тільки зрозуміння, що я в Тебе шукаю. Ти є трохи співвинна в тому, що я недавно пережила.

Так, не дивуйся! Памятаєш ті тихі літні вечори, коли Твої діти вже спали? Ти розказувала тоді про Рідний Край. Я бачила Твоє щасливе дитинство в тихому просторі приходстві. Чула гомін гагілок під церквою на Великдень, або скрип снігу під ногами колядників. Ясні дитячі радощі! Сільські хатки, білені в густих садках, пахучі квітники і глибокий яр Дністровий, що в ньому вилискує широке плесо.

Моя уява малювала це живими красками. Я ж не бачила ніколи Рідного Краю! Чула дещо від батьків. Але вони говорили тільки про злидні й недостачі. А в Тебе цей образ був такий світлий і радісний!

І від тоді я почала розуміти їх тугу за Рідним Краєм. Бо давніше все дивувалась, коли приїжджали сусіди; чому вони згадують стільки, коли лиш злидні лишили за собою? А тепер я зрозуміла чар цієї дивної країни. І через Тебе вла-

стиво. — не дивуйся — стала українкою.

Ніколи не говорила Тобі цього. Бо слова словами...

А тепер можу Тобі про те написати. Хоч як воно мені боляче.

Памятаєш, я від Тебе поїхала додому. До Т., де мала дождити другого поїзду, приїхала опівночі, в дуже недовідній порі. Треба було весь час куняти в почекальні й позирати на годинник, що тикав мляво. Нараз завважила на пероні знайому силветку. Ти знаєш кого маю на думці. Його.

Він зрадів дуже. Ми забалакали по англійськи (він айриш) й по-



Степи Західньої Канади

казалось, що їдемо тим самим поїздом. Поміг мені знайти місце. Я була зворушена, коли гляділа на його міцний профіль. Він розказував і розпитував мене, як я провела свята. Говорив про свою працю й пляни. Аж вкінці прийшло те питання, що потрясло мною до глибини душі.

Висуваючи пальці з його долонь, я випросилась із відповіддю. До кінця нашої подорожі.

Дві ночі й один день. Це ж недовго, правда, дорога? Я знала, що прийму його прохання.

Уявляєш собі? Ти, що все знизувала плечима, коли слухала моїх божевільних мрій про далекі подорожі й самостійне життя? Ти ж казала, що чоловік і діти — це завершення всяких дівочих мрій!

Час минав і враз із ним повз наші вікна пересувались шкриті ще снігом онтарійські гори. Дикий ліс висів понуро на обріях. Моя Канада! Я шукала в уяві рідних, зораних шестернею, пшеничних загонів. Таких, як простягаються довкруги ферми мого батька.

Але враз згадала вузькі нивки, що рушниками кладуться біля се-

бе. Таку нивку орав колись мій батько в старому Краю, а мати поливала її сльозами. Що він про те знає? Він, чужинець?

Так, це правда. Свій дім, це дійсно завершення дівочих мрій. „Моя батьківщина“, говорила Ти, „в оцих чотирьох стінах“. Ти маєш правду. Але дійсна батьківщина, така, щоб її дітям вистачило на все життя.

Я стрепенулась. Мої діти? Які вони будуть? Чи? Чи зуміла б я дати їм клаптик батьківщини в чотирьох стінах?

Він же чужинець! Хіба він зрозуміє мою тугу за Рідним Краєм, де життя таке вбоге й чарівне?

У голові шуміла монотонна пісня залізних коліс, а в серці добивала досада.

Засів ранок. Мій товариш, усміхнений і відсвіжений, привітав мене добрим ранком. Ми їхали вже рідними преріями й за годину мали бути дома. Шукав очима моєї відповіді.

Я мовчала. Понурий запит стискав мені серце. Ступала за ним по кам'яних сходах і ще не знала, що мені робити.

— Поїдете зо мною? — спитався, повертаючись до мене. Мав на гадці своє авто.

— Не можу, не можу! — сказала я без ладу. — Хіба я можу відректись своїх? Своєї мови, своїх святощів?

Він пристанув і споважнів. — Невжеж це важко в коханні? — здивувався.

— А ви для мене виреклись би свого? — спитала я раптом.

— Люба... — простогнав, обливаючись гарячим румянцем. Кілька пасажирів виминуло нас у поспіху, а в дверях почекальні дождав нас здивований носій.

— Навіщо? У мене ж становище, клієнтеля... — і вмовк. У моїх горючих зіницях скудилась вражена його словом душа.

Але мені не було чого дождити. У дверях доглянула я кремезну фермерську постать мого батька й побігла йому назустріч. Прийшли ще два листи від нього. Я не читала їх і не відписувала.

Мрію знов про самостійне життя. А щоб розвіяти свої думи, збираю, на втіху батькові, шестерню і виїжджаю в поле.

Передомною безмежна канадійська рівнина. А ген поза боронами, мов небажані спомини, клуби сірого пороху.

Тепер розумієш, чому я Тобі написала цього листа?

Взагалі добре було б застосуватись тут до засад німецької господині, що зуживши слоїк конфітури чи мармеляди, зараз же наповнює його цукром. Таким способом, у сезоні заварювання, її комора повна слоївків із цукром і це

купно вже не становить проблеми.

Німецькі господині теж користуються орієнтаційними таблицями в заварюванні. Але їхні схеми для нас непригодні, бо за границею майже кожна пані дому має апарат Века. Тому для

нашого господарства найбільше годиться таблиця варшавського семінара.

У черговому числі подамо припаси законсервовані при помочи оцту, милошного квасу, сушення й усунення воздуха.

Зимові запаси для родини з 6 осіб при місячному бюджеті 400 зл.

МІСЯЦЬ	Засоби консервації й посудина	Стерилізація						Ц у к о р										Місячний видаток
		у флашках						у слоїках по 250 гр.						у кам'яних горшках				
	Компоти		Соки		Гриби й городина		Конфі- тура		Галія- ретка		Джем		Марме- ляда		Повила			
КГ.	ЗЛ.	КГ.	ЗЛ.	КГ.	ЗЛ.	КГ.	ЗЛ.	КГ.	ЗЛ.	КГ.	ЗЛ.	КГ.	ЗЛ.	КГ.	ЗЛ.	КГ.	ЗЛ.	
ЧЕРВЕНЬ	Ревень (рабарбар)											2	2:50					17-50
	Черешні	4	2:20					2	4—			2	2:50					
	Полуниці							1/2	1—									
	Роза							1/2	1—	1/2	1—	1	1:50	1	1:35			
	Агріст							1/2	1—									
ЛИПЕНЬ	Суніці					4	2:20	1/2	0:80									14—
	Зелений горошок			2	2—					1/2	1—							
	Порічки			2	2:20													
	Малини			3	3—													
	Вишні	4	2:80															
СЕРПЕНЬ	Сливки-реикльоти	1	1:10			10	6—											11:25
	Червоні помідори							1/2	0:65									
	Зелені							1/2	1—	1/2	0:75							
	Дерен					5	1:75											
	Квасок																	
ВЕРЕСЕНЬ	Сливки угорки	4	4:40					1/2	0:85			4	5:20			10	15—	49:90
	Рапелські яблука							1/4	0:45									
	Кавун							1/4	0:50									
	Грушки	2	2:20									1	1:35			2	2:80	
	Фасолька шпар.					4	3:20											
	Пшіват					4	2—											
	Яблука									1/2	0:95	2	2:50	5	7—			
	Гриби					1	1:50											

УВАГА: ціни на таблицях обіймають ціну овочів, засобів консервації, опалу 15% на зужиття посудин і опакування.

Зимові запаси для родини з 6 осіб при місячному бюджеті 180 зл.

МІСЯЦЬ	Засоби консервації	Стерилізація				Ц у к о р				Копт на місяць
		у флашках				у горшках				
	Гриби й городина		Соки		Мармеляди		Повила			
	кг.	зл.	кг.	зл.	кг.	зл.	кг.	зл.		
Липень	Малини			2	2-50					5—
	Вишні.			2	2-50					
Серпень	Червоні помідори . .	22	3-30							4-80
	Квасок	10	1-50							
Вересень	Сливки							5	5—	20-50
	Грушки							5	5—	
	Яблука					5	6-50			
	Борівки					5	4—			
Жовтень	Гриби.	2	3—							3—
			7-80		5—		10-50		10—	

Савеля Стечишин

Урядження і краса дому

Яке вражіння лишає на нас чужа хата.

Кожний дім є висловом характеру людей, що в тім домі мешкають. Так як лице людини є висловом характеру, так само і помешкання вказує на прикмети своїх мешканців. Кожний раз, як ми тільки увійдемо до чужого дому, сейчас знаємо дещо про мешканців. Пізнаємо мешканців по урядженні кімнат, по хатніх меблях, по порядках і ти.

На перший погляд це здавалось би неймовірним. Звідкиж може кімната, що є без життя, висловлювати це?

Кожна людина висловлює свій характер, свою душу, свою вдачу різними рухами, мовою, убранням і тим подібним. Наше найближче оточення — це наше убрання і наше помешкання. В однім та другім ми несвідомо висловлюємо прикмети свого характеру. Коли любимо порядок, це буде видно по нашому вбранні та по способі прикрашення нашого помешкання. Коли розуміємо красу і маємо добре вироблений смак у красках і тим подібним, то й це відібється на нашій найближчій оточенні. Дальше, коли ми своєю вдачею є веселі і привітні, то й це буде мати несвідомий вислів в урядженні та в прикрашенні дому. В такий то спосіб кожна людина дає вислів своїй особовості.

Тому, що наш дім є об'явом нас самих, треба постаратись, щоб він був якнайкращий, бо ж з певністю кожна людина хоче зробити на других якнайкраще вражіння. Кожний дім можна зробити вірцевим, порядним, чистим. Та, крім того, є ще деякі правила, що відносяться до внутрішнього урядження та прикрашення дому, які кожна господиня повинна знати. Не вистарчить нам задоволитись тим, що нас навчила наша мати відносно домашніх порядків та краси. Обставини в рідному краю були в дечім відмінні, ніж вони є тут у Канаді і те, що наша мати знала, може якраз не вистачити для цих нових обставин. Навіть спосіб будівництва модерних домів у Канаді сам собою вимагає від наших господинь іншого вміння. Нам треба вчитись, як то ми могли б зробити наші дома більше привабливими, більше привітними, щоб наша родина знайшла задоволення в такім родиннім гнізді і все споминала дім гарними спогадами. Таке знання можна придбати читанням, а також треба придивлятися, як наші сусідки прибирають свої дома. Це не значить, що ми мусимо їх наслідувати, але нераз так можна дуже багато навчитись.

Є ще один корисний спосіб. А саме — відвідувати великі склепи, де продають меблі. У таких склепах бувають нераз дуже повчальні вистави урядження меблів та підібраних відповідних кольорів для краси дому. Розуміється, що з таких вистав можуть користати лише ті, що мешкають у місті. Та й ті, що живуть по фармах, або менших містечках час до часу бувають у більших містах, тому то повинні використовувати таку поїздку і відвідувати більші склепи, щоб їх оглянути та дещо навчитись.

Плян хати і розміщення кімнат.

Кожний раз, як приступаємо до будови нового помешкання, треба нам добре застановитися над тим, як розмісти-

ти кімнати. Треба мати на увазі завжди вигоду, бо ж ми тому й будуємо дім, щоб мати захист і вигоду. Коли кімнати є добре розміщені, то господарня заощадує собі багато часу. Коли хата так побудована, що входячи до хати передніми дверми, мусимо переходити через вітальню та їдальню, заки зайдемо до

ручи з того науку, мусимо підбирати темні кольори на підлогу. Значиться, наша підлога мусить завжди бути темнішою від стін та від стелі, подібно, як є в природі.

б) Теплі краски. Наше око дуже вражливе на різні кольори. Одні краски нас вражають, як холодні, другі, як те-



Скромно й зо смаком улаштована кімната. На вікні бічні завіски, як їх уживають у Канаді. Меблі покриті пасманистим матеріалом, що може бути ручно тканий.

кухні, то це вже є невігода, як і для гостей, так і для господині. Є багато подібних хиб у самій структурі будинку, що їх треба оминати відповідним уплянованням хати та відповідним розміщенням кімнат. Правда, не всі ми щасливі настільки, щоб плянувати собі дома та після свого смаку їх будувати. Але такі справи треба мати на увазі, коли купуємо дім, або коли ми вже купили дім з подібними хибам.

Що нам треба знати про краски.

а) Наслідуймо природу. Ми бачимо в природі багато різнобарвних кольорів з сотками різних відтінків. Першу науку берім із небесних облаків та землі. Коли небо чисте, безхмарне, з легеньким біло-блакитним заколірванням, то воно виглядає дуже просторе, безконечне. Коли насунеться на небо чорна хмара, то воно виглядає так, якби воно на нас падало. Пристосуємо цей примір із природи до наших домів. Ясні бліді тони красок, як блідо-жовті, блідо-блакитні, піскові, подібні відтінки на стіні та стелі надають кімнаті прозорості та висоти, подібно, як у природі. Темні кольори або надто взористі папері придавлюють кімнату, роблять її низькою, подібно, як хмара придавлює землю.

Знаємо, що земля, по якій ми ходимо, має темний колір, бо земля є для нас фундаментом. Тому цілком природньо, щоб вона була темною в колір. Бе-

плі. Подумаємо тільки про природу. Все, що є тепле в природі має жовтаву, помаранчеву і червону закраску. Візьмім на примір сонце. Жовтий колір сполучений в нашій уяві з теплотою, з радістю (вогню). Отже зсумувавши разом ті кольори, що виступають у природі, можемо прийти до такого висновку, що всі жовтаві, помаранчеві і червоні кольори з різними їх тонами вражають нас, як теплі. Нагадують нам також щось веселого, щось гарного і приемного. Таких то красок треба вживати в наших кімнатах, щоб надати їм теплоти, веселости. Правда, нам треба пам'ятати, що такі теплі кольори вражають наше око так, якби вони присувались до нас. Тому, коли кімната мала, то такі краски можуть кімнату поменшити, як їх буде забагато. Розуміється, це відноситься більше до таких тяжких красок як червона, пурпурова, темно-помаранчева. За те ті кольори є дуже відповідні для великих кімнат.

в) Холодні краски. У природі бачимо і такі кольори як синій та зелений. Дивимось на небо і бачимо далеко в просторі синій колір. У морі хвилює темно-зелена вода. Далекий простір, так як і глибоке море вражає нас холодно. Такі кольори нагадують нам простір, висоту, глибину. Вони відсуваються від нас, тоді коли теплі кольори гейби присувались до нас близько. Холодні краски відповідні до малих кімнат, тому, що вони надають їм висоти та просторості.



У хаті канадійського фермера. Стоїть прядильце поруч із машиною до шиття. На машині прикріплений також прядильний прилад.

Як побільшити малу кімнату.

а) Відповідне підбирання коліру надасть низькій кімнаті висоти та просторості. Тому треба старатись уживати слідуєчих красок на стіні та стелю: кремової, цитринової, блідо-голубої, блідо-жовтавої, блідо-зеленої. Маленька закраска холодних колірів у фарбі синій, зеленої або зеленаво-синій і сірій завсіди надає просторості.

б) Взористий стінний папір заповнює кімнату і робить її меншою, тому не вживати взористого паперу на стіні малих кімнат.

в) Підкреслити прямовісні (вертикальні) лінії у внутрішнім прикрашенні. Око є дуже вразливе на всякі лінії. Слідкує за лінією вертикальною, тому така лінія надає вразливу висоти.

г) Не наставляти забагато річей в кімнаті. Коли кімната мала, треба старатись мати в ній якнайменше річей. Коли кімната переповнена різними річами, тоді вона стає ще меншою. Головне те, щоб у малій кімнаті не ставити ніякого столика, або чогось подібного на середині кімнати, бо така річ заважає і не потрібно заповнює кімнату.

Як надати кімнаті ясности.

а) Коли кімната мала, а ще до того має малі вікна, або має замало вікон, то треба тоді підбирати ясні коліри, що налавали б їй ясности. У першій мірі стіни є підставою коліру в кімнаті. Тому на них треба звернути особливу увагу, щоб можна до них допасувати ясні, гармонійні тони. В темній кімнаті треба уникати темних колірів. Ясні бічні завіски в мягких відтінках зроблять кімнату ясною і веселою. Треба звернути спеціальну увагу на те, щоб бічні не закривали забагато вікна, бо тим способом зменшиться скількість світла. Такі завіски чіпляється на те, щоб прикрасити кімнату, а не на те, щоб заслонити вікно від сонця.

б) У малій темній кімнаті не повинно бути вазонків із квітами на вікнах. Це є одна з дуже великих помилок внутрішнього прикрашення, при малих вікнах. Коли хто дуже кохається в квітах, то можна вибрати найкращий вазон і тримати його на столику. Коли вазон гарний і малий, то й на вікні може стояти. Ходить про те, щоб ми не переладували вікно великими вазонками.

Що робить кімнату інтересною?

а) Добре угруповання меблів надає кімнаті порядку й ладу. Меблі треба ставити відповідно до структури кімнати. Коли вікна в кімнаті угруповані в одній стіні, то другі стіни є вільні на меблі. Треба завсіди мати на увазі рівновагу в усталенні меблів у кімнаті, щоб великі річі рівноважилися з меншими. Бо коли один бік кімнати має занадто масивні, великі меблі, а другий бік має тільки одну малу річ, то таке розставлення меблів не буде зрівноважене і кімната не буде гармонійно виглядати. Дуже добре є групувати менші річі з більшими і так надавати одній групі цілості. Приміром: можна поставити маленький столик коло софи, або коло великого крісла і тим створити одну згруповану цілість.

б) Ніщо не надає кімнаті такого гарного вигляду, як гарно прибране вікно. Тому треба вважати, щоб завіска звисала на держальцях, а не на шнурку. Краска завісок мусить годитись з панівною краскою кімнати, але рівночасно відрізняватись від краски стін. Бічні завіски мусять бути настільки широкі, щоб гарно звисали. Вузькі бічні збиваються в кут і псують вигляд вікна. Коли стіна гладка, без взору, то бічні завіски повинні зате мати якийсь взір. Коли стіна покрита взором, в такому разі треба уникати взористих завісок.

в) Гладко викінчені стіни, меблі і ціле урядження є монотонні і не мають приманливості й теплоти, що їх кімната повинна мати. Взористе викінчення надає кімнаті життя. Є тут також небезпека, що може бути забагато взористих річей у хаті. Коли стіни, килим, завіски, софа і другі річі є взористі, то кімната не має спокійного тону. Забагато взорів у хаті мусить урядженні перетомлює очі, а тимчасовий впливає некорисно й на ум.

г) Ніколи не наставляти забагато річей на столиках, шафах і подібним. Одною з хиб внутрішнього прикрашення є переладкування столиків, шафів і піяна таким, як вазами з квітами і другими подібними річами. Малих столиків не треба закривати великими доріжками чи подібними накривалами. Краще лишити їх зовсім незакритими, коли дерево гарне.

г) Шафа з книжками дуже прикрашує кімнату. Крім того, коли є книжки в дома, то це свідчить, що в тій хаті є

люде свідомі. Увійшовши в хату, де є книжки, ми сейчас виробляємо собі добру опінію про мешканців того дому.

Усталення меблів по кутах.

Меблі треба завсіди старатись розставляти рівнобіжно з стіною. У кутках не треба ставити таких великих річей, як шафи, софи, піяна і подібного. Там можна ставити тільки крісло, грамофон на столику, або грамофон із шафою.

Як вибирати і вішати образи.

Кімната без образів так, як неприбрана людина. Образки дуже прикрашують кімнату і надають їй якоїсь особливої принади. Купуючи образи, треба мати слідуєче на увазі:

а) Купувати образок тоді, коли зміст його відповідає нашому смаку і коли колір його пасує до других красок у хаті.

б) Коли вішаємо образ на стіні, то треба його вішати відповідно до меблів у кімнаті. Кожний образ добре вішати над меблями на те, щоб доповнити ті меблі і зрівноважити з якимиись другими річами в кімнаті. Коли наприклад маємо високу шафу та коло неї стоїть крісло при стіні, то треба те крісло зрівноважити з шафою і повісити відповідний образ над ним. І в такий спосіб розвішувати решту образів, відповідно до меблів і до структури стіни. Значиться, не можна вішати широкого образка на вузькій стіні, тому, що структура стіни не відповідає структурі образка. Такий образок можна повісити на широкій стіні.

в) Як високо повинен образок бути повішений? Образок є на те, щоб на нього дивитись. Найкраще пам'ятати те, що образок повинен висіти досить низько, так щоб ми й сидячи могли його вигідно бачити. Не є добре вішати образки в одній лінії по стіні. Такий спосіб розложення образків дуже монотонний.

г) Святі образи найкраще вішати в спальні, бо до них молимося, коли ми на самоті. Коли хто має образ у гарних тонах Святої Родини, то його можна повісити в вітальні. Образ Тайної Вечері добре вішати в їдальні.

Фотографії.

Звичайно в кожній родині є фотографії членів родини або знайомих приятелів. Їх розставляють по шафах, по столиках, а навіть вішають і на стінах. Це велика хибка. Треба старатись вішати якнайменше фотографій по стінах, а також негарно наставляти багато фотографій по столиках і шафах. Коли в кого є надзвичайно гарна фотографія дитини, або когось другого з родини, то таку фотографію можна тримати на столику, але небагато їх.

Стінні календарі надаються тільки до урядів, а не для декорації кімнат. Стараймося заступати їх гарними образами.

Союз Українок Канади видає для своїх відділів літографовані відчити. З ділянки домашнього господарства передруковуємо повниту статтю. Окрім цієї, є ще цілий ряд інших, як „Пожива і здоров'я“, „Поживна вартість молока“, „Помідорові страви“, „Смашні та дешеві сендвічі“, „Теплі шкільні обіди“, „Великодні печиво“.

Літо на квітнику

У квітковому городі талапасують найчастіше мучняк, чорна цвіль і червона ржа.

Мучняк виступає головно на рожах. Листки рослини є біляві, якби присипані мукою. Ростина тратить листки й нидіє, пупінки не розквітають. Найліпшим засобом нищити мучняка, посипаючи листки зеленою сіркою. Сірчаний порошок розпилювати на зрошені водою листки, але лише в безвітряний день, коли температура повітря виносить 15 до +20 °C, отже під час спеки. Якщо мучняк появився б восні, відтинати й палити заражені частини рослин, а землю під рослиною звапнювати на 1 м². Навесну скропити цілу рослину вапняним молоком (чверть кг вапна на 10 літрів води).

Проти інших плісней і грибків, ржі й різних бурих та чорних плям на листках і гонах квітових рослин найліпше кропити бордоським плинном та вапнувати землю, а зчорнілі й хворі гілки й листки палити. Хворі рослини часто обсаджувати, а землю під ними дбайливо полоти. Хопту палити також.

Бордоський плин робиться з 1 кг вапна, 1 кг спорошкованого сірчану міді (синього каменя) й 1 кг спорошкованої сірки та 10 літрів води.

У червні зацвітають рожі. Під цю пору вони потребують багато вогкості в ґрунті й соняшного світла. Вогкості постачає їм дбайливе й достаточне підливання й дощ, а тепла й світла — сонце. Щоб дощова вода не відпливала подальше, але щоб задержувалась при рожі, вибрати довкола кожної рожі заглибину у формі миски. Щоб під час холодного літа підвищити скількість тепла й світла, посипаємо землю під кожною рожею білим піском. Проміння сонця відбиваються ліпше від ясного піску, як від темної, чорної землі, спрямовують своє тепло й світло у напрямки рослини. Навпаки, коли в червні панує спека, не треба під рожі сипати піску.

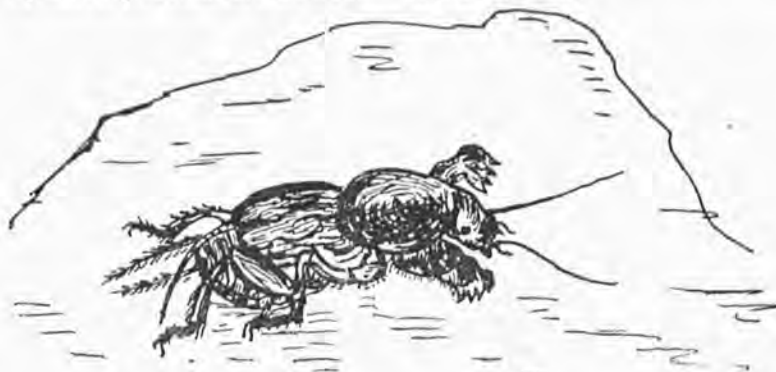


Борзняк

Влітку обов'язують ті самі справи поливання квітових рослин, що й у травні, хіба з цєю заввагою, що квітучі й зацвітаючі рослини потребують більше води. Однак у стадії, коли рослини дістають пупінки, або й уже цвітуть, не підливати через ситко й узагалі не кропити рослин, але полива-

і тому відтак зле перезимовують або й псуються.

Шляхотні рожі є здебільша щіплені на дикій підкладці, що випускає дикі гони (звані вовками). Вовки слід теж дбайливо витинати, щоб не забирали соків шляхотній рослині, та щоб шляхотна рожа не здичіла.



Земледух

ти з рурки поливання, додивлюючись щоб дати корінням кожної рослини достаточну кількість води. Лиш деякі рослини, а саме цибулькові, наприклад лелії, а також левкої, гвоздики, а врешті скельні, не люблять багато вогкості в землі.

Як уже сказано, відцвілі квіти треба обтінати ножицями або ножиком. Ніколи не рвати їх рукою, бо тоді легко задерти глибоко гілку і спричинити рану, що тяжко гоїться, внаслідок чого рослина витрачає багато соків. Спеціально вміло треба обтінати рожі. Є два типи рож: такі, що на одній гілці мають лише по одному квіткові й такі, що зацвітають цілими китицями квітів на коротких спинах. Якщо на рожі цього другого типу відцвіте один квіт, обтяти його негайно, а відтак чергово другі відцвітаючі, а коли вже відцвіла ціла китиця, обтяти цілу гілку разом із першим листком, що виростає під квітковою китицею, по змозі якнайближче чергового (другого) листка. Тоді з кутика цього другого листка, з так званого очка, випустить невдовзі новий квіттовий гіл, оскільки це рожа, що повторює квітнення (ремонтант).

Після відквіту слід підсилити рожі розводненою гноївкою (1 літр плинної гноївки на 20 літрів води). Підсилювати підвечір у холодну або й дощеву пору. Рожі можна підсилювати погноями лише до кінця липня. Пізніше підсилювати небезпечно, бо тоді гони сильно ростуть і не можуть ще перед зимою здеревіти як слід.

У червні зацвітають на кльомбах гвоздики, левкої та інші рослини в повноквітних відмінах. Треба замітити, що навіть з найліпшого й найдорожчого насіння виходить лише біля 60—70% повних квітів. Повні відміни квітів найбільше побажані на квітнику, бо виглядають найчепурніше й найбільш декоративно. Все таки, коли садимо на кльомбі розсаду, не можемо передбачити, як вони вицвітуть, чи їх квіти будуть повні чи пусті. Якщо маємо на розсаднику резервові рослини, вибираємо з кльомбів пусті й заступаємо їх повними, що зацвіли на розсаднику. Очевидно що треба це робити дуже обережно, а саме рослини на розсаднику добре підлити водою, відтак викопати їх глибоко з брилою землі, обтиснути землю при коріннях і перенести та посадити на кльомб. Робити це в холодній порі дня, найліпше ввечері. Перенесену рослину скропити водою з городничої сикавки.

Нова книжка

Дм. Донцов

**ДЕ ШУКАТИ НАШИХ
ІСТОРИЧНИХ ТРАДИЦІЙ?**

(Квартальник Вістника)

Ціна зл. 1'50

Львів, ЧАРНЕЦЬКОГО 26. чек. н. 500.317

Книжка кличе зірвати з спадщиною Драгоманова і соціалізму, а повернути до традицій княжої Русі і козацтва, часів моральної і політичної спли нації

Консервування ярини й овочів

Одним із найдешевших способів законсервування овочів чи ярини є стерилізація, або пастеризація. Це є ділання температури, що забиває різного рода мікроорганізми.

Є можливі два способи стерилізації:

1) Стерилізація овочів чи ярини вже опакованої, до чого нам послужать фляшки.

2) Варена ярина, чи овочі (так звані компоти), а опісля зливання до вистерилізованих слоїків і пакована.

На перший спосіб надаються дрібні овочі і дрібна ярина, пр. вишні, черешні, ягоди, горошок, або ярина змелена, пр. помідори, квасок.

Спосіб консервування в фляшках.

1) Добираги фляшки такої величини, щоб зужити їх по отворенні одноразово.

2) Фляшки добре вимити в теплій воді з содою, а ще краще „Мот-тою“.

3) До більшого начиння налити води, вложити на спід дерев'яний кружок, або сіно, вкладати фляшки, поставити на кухню і варити легко від хвилі кипіння 10—15 минут.

4) В тій самій воді прохолодити їх, витягнути.

5) Овочі, чи ярину перебрати, накладати повні фляшки, закоркувати, зав'язати корок шнурком, вставити до баняка й варити.

6) Прохолодити в воді, залякувати.

Другий спосіб консервування городини чи овочів при допомозі стерилізації це т. зв. компоти.

Овочі в компотах найкраще заховують свої природні прикмети і тому то компотам у наших зимових запасах належить перше місце.

Компоти, це овочі коротко варені у воді з малим додатком цукру, що підносить нам лиш смак, але не має консервуючого значіння.

Компот мусить заховати освіжливий смак овочів, і цим різниться від солодких перетворів, пр. заварювання, джемів, мармелад, галлет. Компоти можемо робити:

1) в герметично замкнених слоїках із гумками,

2) у слоїчках під міхуром,

3) у фляшках,

4) у слоїках під смолкою (званою в торгівлі „пехом“).

Перша можливість не дуже всім відповідає, бо це досить коштовна річ.

Друга не є зовсім певна, бо міхур можуть погризти миші.

Третя надається на дрібні овочі (ягоди, вишні) або дрібну ярину (горошок).

Найбільше догідний це четвертий спосіб.

Стерилізуємо т. з. варимо добре вимиті слоїки. Приготовляємо після припису компот. Витягаємо слоїки з гарячої води і в тій хвилі зливаємо гарячий компот. Прикриваємо легко чистим папером, прохолоджуємо.

Розгріваємо „пех“ (смола, що її можна купити в дрогерії). Заливаємо на краях слоїка компот тонкою верствою. Коли застигне, повторяємо це ще раз. Верства повинна бути груба на 1—2 см. Як застигне зовсім, уставляємо слоїки догори ногами впродовж одної доби. В цей спосіб переконуємось чи слоїк щільно опакований. На випадок, якщо слоїк не є щільно опакований, треба „пех“ зовсім зняти і повторити ще раз.

Пех здійснюємо зі слоїків у слідуючий спосіб: Тримаючи слоїк догори ногами, вкладаємо на хвилю до гарячої води, опісля гострим ножом обколюємо довкола і цілий кружок пеху здійснюємо.

Цей сам „пех“ висушити і топити ще раз. Не можна розтоплювати мокрого, бо вода в часі варення парує, повстає шум, певного роду баньки, що за легким діткненням тріскають, і так залитий слоїк може нам дуже легко стратити своє ущільнення.

Всі занецищення начинь, ложок, рук і поміщення, де відбувається праця, мстяться опісля, бо компот псується. Тому не раз чуємо нарікання, що компот псується. Це часто буває десь у поміщенні близько торгових площ, до ріг, близько комор, де ховається овочі, бо повітря переповнене мікроорганізмами і трудно нам перед ними оборонитись.

Стерилізування ярини треба повторити два рази, одного дня варимо раз, на другий день вдруге.

Овочі мають завжди трохи квасу, що їх консервує частинно. При городині цього немає (з виїмком кваску, помідорів).

Стерилізований горошок

Вибираємо гарний, здоровий горошок.

Мнемо старанно фляшки. Їх величина залежна від скількості осіб у родині. Кожну фляшку мусимо зужити одноразово, і так менш більш півлітрові фляшки будемо мати на горошок як

городину, $\frac{1}{10}$ яко додаток до яринної зупи.

Вкладати зернятка горошку до фляшок, залити перевареною, посоленою водою так, щоб виповзти всі щільни, залишити під корка трохи пустого простору. Обв'язати корки шнурком, вставити до начиння з водою (дно вистелене сіном) і варити, від хвилі кипіння 10—15 минут.

Відставити, повторити те саме на другий день.

Остудити можливо, як найскорше і залякувати. По кількох днях переглянути чи не псується. Може трапитись, що в котрійсь фляшці починає ферментувати, повстають баньки, треба ще раз перепарити.

Овочевий компот

Овочі мусять бути першої якості. Води можливо давати якнайменше, а то з цієї причини, що води ми не мусимо консервувати. Воду можемо і в зимі долити, ходять нам про можливо якнайбільшу кількість овочів. Варимо овочі частинами, вкидаючи на киплячу воду трошки поцукровану, так щоб вода свобідно їх прикрила. Сливки, черешні, вишні варимо зо шкіркою і кісткою, наколюючи зверху голкою, щоб не потріскали.

Головно відноситься це до сливок, бо вишні, коли трішки потріскана шкірка, виглядають рівнож апетитно.

Більші овочі, щоб нам не розварились, мусимо варити два рази коротко і на дуже легким вогні. Киплячі зливаємо до гарячих слоїків, остуджуємо, заливаємо „пехом“.

Можна варити компоти мішані. Варити кожний овоч осібно, а при зливанні змішувати. Пр. на весну компот з черешень є за м'який, змішати з компотом із агресту чи рабарбару.

ЗИМОВІ ЗАПАСИ

Придбання зимових запасів це річ незмірної ваги. Сезон, коли овочі й городина дешеві й можна їх дістати за безцін, пажаль триває дуже коротко. Прочу частину року ми приневолені вдовольнятись іншим, менше здоровим харчем. Щоб його урізноманітнити, на те служать нам зимові припаси. Та варто раз застановитись над тим, скільки й чого повинні ми приготувати на зиму. Чи не ладимо наших припасів однобічно й за дорого? Чи звертаємо увагу на те, що конфітура зникає щораз більше з припасів модерної господині, а її заступають мармеляди й джеми?

В тій цілі користуємо з орієнтаційної таблиці, що її зладив **Семинар Учителю Домашнього Господарства** у Варшаві. Семинар передбачив два зразки бюджетів при скількості 6 осіб у родині. Таблиці обіймають не лише скількість овочів і посудину, але й ціну заварювання. Ціни є важні для Варшави, отже дорожчі, як у нас.

Як бачимо, найбільший кошт заварювання припадає на вересень. Щоб видатки ці розложити рівномірно, треба закупити всі приправи, а саме цукор і оцет вже в попередніх місяцях.

Перша Українська Педагогічна Вистава у Львові

В цьому році зорганізовано першу українську педагогічну виставу, що була відчинена протягом місяця червня в Національному Музею у Львові.

Зорганізованим вистави зайнялася Рідна Школа, установа найбільш покликана до цієї діла і про підготовку праці до вистави писали ми на сторінках „Нової Хати“. Хоч „Нова Хата“ та Кооп. Українське Народне Мистецтво не зацікавлені безпосередньо педагогічними і дидактичними справами, то все ж таки справи виховання молодого покоління так близькі всьому інтелігентному жіноцтву, що всі читачки „Нової Хати“ живо зацікавлені цією першою і так важною для нас виставою досягнень українського шкільництва.

Продовж минулих десятиліть нашого століття мали ми нагоду бачити декілька інтересних і цінних краєвих і обласних хліборобських вистав, домашнього промислу і народного мистецтва — почавши від вистав в Стрию і Коломиї ще у 1909 і 1912 рр., а в останньому десятилітті декілька вистав і показів молодого українського промислу.

Але педагогічну виставу зорганізовано у нас в перше, дарма, що організації рідного шкільництва почало наше громадянство скорше, як розбудову рідного промислу.

Не місце тут застосовуватися близьше, чи догідніша пора для такої вистави тепер, чи була давніша і чи сприятливі для цього умовини.

Безперечно, що умовини несприятливі і тепер і десять літ тому. Але якби перша педагогічна вистава відбулася десять літ тому, то нині можна б вже використати досвід, який тепер збирається.

В просторих салях Національного Музею розміщено багато різноманітного матеріалу, що ілюструє життя українських шкіл, працю і осяги учнів та учительства.

В перших двох, партерних салях поміщено дошкільця — Захоронкарську Семінарію С. С. Василянок і Тов. Українську Захоронку у Львові. Приладдя до навчання, виконані ученицями захоронкарської Семінарії і учительками захоронки, рисунки і вироби дітей дошкільного віку — світлин з життя захоронки — це експонати цього відділу.

Третя, найбільша саль заповнена, чи вірніше сказати переповнена виробами учнів вселюдних і середніх шкіл і допоміжним приладдям до навчання поодиноких предметів.

Богатий матеріал цікавих, а то і прецизних та мистецьких виробів з дерева, металу, скла, навчальні приладдя до фізики, географії, історії, виконані в школі під проводом учителів — ілюструють новий напрям праці в школі.

Праці ці — наглядний доказ, що наші діти мають більше змоги проявити в школі свій хист — і провести інтенсивніше шкільні години, як мали це ми 20 чи 30 літ тому.

Нагромадження експонатів всіх шкіл, вселюдних середніх а то і високих; шкіл Рідної Школи і всіх інших,

в одній хоч і найбільшій і найгарнішій салі виходить зі школою для них, бо не дає ясною і суцільною образу праці цих шкіл.

Догідніше приміщення і тимсамим змогу ліпшого технічного улаштування мало фахово шкільництва та господарські установи, Сільський Господ., Просвіта, Ревізійний Союз Укр. Кооператив, Маслосоюз, Народна Торговля, що ведуть і освітню та виховну працю хліборобськими, молочарськими, кооперативними і самоосвітніми курсами.

В відділі фахового шкільництва приміщені експонати кулецької гімназії Рідної Школи, фахової школи кооперативів „Труд“, кравецької гімназії С. С. Василянок та фахово-допоміжних шкіл.

Щало вистави було дати образ теперішнього шкільництва — тому не лише всі праці учнів, але і діяграми і світлинні відносяться за малими виїмками до останніх років.

Діяграми, виконані по одному пляну, дають цікавий матеріал що до фреквенції учнів, соціальної приналежності батьків, територіального розміщення, праці шкільних організацій, бібліотек і т. д.

Мабуть тому, що виставу організовано під цим гаслом — дати образ сучасного шкільництва — не узгаднено прим. учительських семінарій, які вже тепер не існують, праць тайного українського університету і т. д.

Відділ української педагогічної літератури, що займав велику саль в новому будинку музею, обіймав збірку шкільних підручників від початку минулого століття, видання для молоді, педагогічну пресу, наукові видання учительських організацій і наших високих шкіл в Ч. С. Р.

Це був би загальний, побіжний перегляд виставового матеріалу. Але для нас найбільш інтересно зясувати собі, яка участь жінок в розбудові українського шкільництва теперішньої доби і яка участь жіночої молоді по українських школах.

Всім нам добре відомо які заслуги поклали на педагогічному полі такі жінки як С. Русова, К. Малицька, пок. М. Біленька, чи то як авторки і редакторки цінних педагогічних праць, літератури для дітей, чи як організаторки і керівниці дитячих шкіл. Але і інші жінки чимало ідейної і успішної праці вложили в розбудову цієї ділянки нашого життя, як учительки вселюдних і середніх шкіл, як виховниці і організаторки захоронки, дошкіль, вакаційних осель і виховних таборів.

Між виставовими експонатами, поміжними засобами до навчання, приладдям до науки поодиноких предметів, багато праць жіночих рук. В дошкільцях і захоронках виключно жіночі; і великій мірі жінками виконані експонати вселюдних шкіл, а і середніх, як прим. гімназії Рідної Школи і С. С. Василянок у Львові дали інтересні і різноманітні що до замислу і матеріалу праці, виконані під кермою п. С. Сидорович, що як технічна референтка вистави багато праці вложила в її підготовку. У від-

ділі жіночих ручних робіт помітний вплив і нашого журналу, бо до багатьох вишивок та мережок використано зорини і проекти „Нової Хати“.

В існуючих українських школах — то

Щож до участі жіночої молоді можна сказати, що має вона просто упривілейоване становище. Усі вселюдні і середні школи Рідної Школи, або коедукативні або жіночі. Також школи при монастирях С. С. Василянок жіночі. Зате покритважена наша жіноча молодь тим, що нема таких типів шкіл, які для неї не лише потрібні, а просто необхідні. Не можна сказати, щоб середніх, загально-освітніх шкіл було за багато, але рішуче за мало фахових шкіл усіх типів. Ще пайліше заступлені школи кравецькі — кравецька гімназія С. С. Василянок, кравецько-білизнярська школа кооп. „Труд“ у Львові, кравецькі курси в Перемишлі і Бориславі та три фахово-допоміжні школи Р. Ш., в яких вчать здебільшого кравецькі терміаторки. Також торговельну підготовку можуть добути наші дівчата в коедукативній кулецькій гімназії у Львові і торговельній школі в Яворові. Але деж сільсько-господарські жіночі школи і школи домашнього господарства? Невже ми, на 90 проц. селянський нарід не потребуємо на нашій території в Польщі ні одної сільсько-господарської школи для дівчат, неже наша домашня господарка так раціонально і модерно ведена, що не треба нам шкіл домашнього господарства для жіночої молоді з міст і містечок? Правда, останніми роками багато в цій ділянці робить „Сільський Господар“ своїми курсами. Але ж коротко речиненні курси всеж не те, що правильна школа, з своїм будинком, господарством і інвентарем і що найважливіше, з кваліфікованим учительським персоналом. Щож маємо поза тим в цій ділянці? Однорічний курс сільського господарства в Шибалні і курс домашнього господарства і куховарства кооп. „Труд“ у Львові.

Не повівся передвоєнний ще почин „Просвіти“ з школою в Угерях Вишнянських і Коршіві, не вирішено досі справи фундації о. Фолиса в Скинаві, призначеної мабуть на жіночу господарську школу — але це не може бути причиною до занедбання справи тепер.

Пірунувано в пресі, що до створення школи домашнього господарства покликаний Дівоцій Інститут в Перемишлі, який має для цього крім шкільного будинку потрібні городи та зразкову хатню і подвірну господарку. Однак такої школи там таки не зорганізовано.

Коли вже мова про Перемиський Інститут, то вражала його відсутність на педагогічній виставі.

Перша Педагогічна Вистава, що всебічно представляє стан українського шкільництва на східно-галицьких землях, ясно уявляє і що достачу, брак жіночих шкіл домашнього господарства.

Створення хочби одної такої зразкової школи повинно бути найближчим завданням, просто амбіцією нашого інтелігентного жіноцтва.

О. З.

СПЕЦІАЛЬНИЙ
КРЕМ
СПОРТОВИЙ

МЕРІДА



МЕРІДА

ОРИХОВИЙ
ОЛІЙОК
ДО ОПАЛЮННЯ



Стравопис на лінень

Мясний:

I.

Обід: Городинна юшка. Товканень (розбей) по англійськи, молода бариболя, зелена салат. Крихка лакоминка з суницями.

Вечеря: Сезонова сирівка з сметаною. Хліб, масло, чай.

II.

Обід: Юшка з шпарагової фасольки. Січеники з мозку, мізерія, сипка краківська кашка. Налисники з суницями.

Вечеря: Молоді картоплі в сметановій підливці з кропом. Квасне молоко.

Пісний:

I.

Обід: Юшка кропова. Каляренка начинявана ризом із грибами, картопля. Кисіль із вишень.

Вечеря: Шпарагова фасолька дущена в сметановій підливці, картопля. Суниця з цукром.

II.

Обід: Юшка з калярепи з грінками. Січеники з яєць, шніат, картопля. Суниця з сметаною.

Вечеря: Вареники з вишень із сметаною і цукром, або шпараги в білій підливці.

Свіжа сирівка

Потрібно: 1 свіжий огірок, 1 головка салати, вязанка редьківці, приріз, 20 дкг, сметани, сіль, цукор.

Почистити й сполокати городину, покроїти в паски, а приріз посікти. Вимішати з сметаною і засмажити сіллю й цукром. Подавати до картоплі й мяса.

Як присмажувати терту булку

Тепер, у сезоні городини, часто подаємо її политу тертою булкою. Знаємо, що масло, коли дуже присмажується, тратить на вартості. Тому присмажуємо тепер булочку в такий спосіб:

Беремо дрібку товщу, розгріваємо, сиплемо терту булку й присмажуємо на золоту краску. Коли вже маємо политі городину, додаємо решту масла, щоб розтопилося в останній хвилині.

Крихка лакоминка з ягодами

Потрібно: 12 дека муки, 7 дека масла, 4 дека цукру-мучки, 1 сирий жовток, шклянка води, 6 дека цукру, сік із 3/4 цитрини, 3—4 листки желатини, ягоди.

Посікти муку з маслом, додати цукру розтертого, щоб не було грудок, вимішати, додати жовток і легко замісити тісто рукою. Виліпiti тістом дно тортишниц, так щоб довкруги був вищий край. Спекти на золоту краску. Желатину намочити в зимній воді. Приладити ягоди, витиснути сік із цитрини, занурити воду з цукром, додати витиснену желатину, розпустити, вистудити і замішати з цитриновим соком. На спечений підклад розкласти ягоди, (полуниця, суниця, виноград, черешня) і залити гальваноплятером.

Потрібно: 1 кг, шпарагів, Підлива: 3 дкг масла, 3 дкг муки, 2/3 шкл. вивару з шпарагів, 2/3 шкл. сметанки або сметани, 1 жовток, сік із цитрини, сіль.

Шпараги у підливці

Зварити шпараги. Коли скапають із води, підлити гарячі підливою.

Підлива: Розігріти масло, всипати муки, пересмажити, але не загнічувати, відставити з вогню. Розвести зимним виваром із шпарагів і сметаною і мішати, заварити. Відставити, вбити сирий жовток і скоро вимішати, засмажити сіллю і соком із цитрини.

Підлива: Розігріти масло, всипати муки, пересмажити, але не загнічувати, відставити з вогню. Розвести зимним виваром із шпарагів і сметаною і мішати, заварити. Відставити, вбити сирий жовток і скоро вимішати, засмажити сіллю і соком із цитрини.

Потрібно: 3 свіжі або квашені огірки, 2 літри сирватки з молодого квасного молока, кріп, сіль.

Обібрати огірки, пошаткувати, додати до сирватки, що лишилась нам від сира, додати дрібно січеного кропу, напій злегка посолити й винести в зимне місце. Перед доданням можна вимішати його з кватиркою сметани.

Цей напій освіжує дуже. При цьому є поживний, бо сирватка має в собі бітани і мінеральні складники. На жаль у нас ще не вміють цінити її відживних вартостей і вживають її до кормлення звірят.

З Канадійської кухні

Коржики.

1 горня масла або смальцю, 2 горнята цукру, 1 яйце, 3 горнята муки, 1 маленьку ложку коріння (цинамону), 1/2 лажечки соди, 1 ложочку поташу або соди, 1 горня несолодженного вару з яблук, 1 горня мелених горіхів.

Змішати масло з цукром, додати добре вбите яйце, відтак дати муку, коріння, сіль і соду, а відтак вар із яблук. Добре вимішати і дати горіхи.

Ці коржики не треба тачати, але по трошки ложкою кидати на масну пательню. Вони мають печися від 15 до 20 мін.

Канадійські медівнички.

1 горнята цукру, горнята меду, 2 ложки масла, 1 ложочку соди до печення, ложочку цинамону.

Додати стільки муки, щоб можна тісто розвалювати. Викроювати малі медівнички, мачати в грисіковий цукор і пекти.

Заввага: Всі медівнички та медівнички ліпші, як постоять якийсь час. Медівнички найкраще перетримувати в посудні, що накривається. Коло медівнички покласти розкраяне яблуко для запаху і для збереження свіжости.



Пиріжки з мармелядою.

2 горнята муки, пів фунта свіжого домашнього сира, пів фунта масла, пів ложочки соли.

Перетерти все разом. Розтачати тісто на тонко і вирізувати кусники. Накладати на них мармеляду і зліпити разом. Пекти в мірній печі.

Коржик з цитриновою склицею.

1 горня цукру, одно горнята масла, три жовтка і одно ціле яйце. Перетерти масло з цукром, аж доки масло не збіліє. Додати до того добре вбите жовтка і ціле яйце. Все разом терти доки масло не стане легкою та пухкою. Додати пів ложочки ванілії і стільки муки, щоб зробити вільне тісто. Розтачати. Класти тонку паляницю в бляху. Тісто мусить бути досить тонке. Пекти в мірній печі, щоб зарум'янилось. Коли готове, зараз поки гаряче, покряяти ножом на кусні, один цаль на два з половиною цалів. Окремо зробити цитринову склицю. Сік з одної цитрини і три чверти горнята цукру варити. При варенні пробувати, чи готове в той спосіб: вливати трошечки того сиропу в горнята зимної води. Коли з сиропу згориться м'яка галка в воді, то вже готове. Тою склицею мастити кусники крихкого коржика і складати докупки.

Заввага: Коржик можна спекти і в домашній печі, але краще в мірній.

НЕМИЛИЙ ЗАПАХ

знищеної або альпакової
столової застави

усуває посріблюванням
із 5-літньою запорукою

ГАЛЬВАНОПЛЯТЕР

Львів, ул. КОПЕРНИКА ч. 14.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.



„П Л А С Т“

Морозиво

Маємо морозиво двох типів. Перше зладжене з води, цукру й сирих овочів. Друге з молока, жовтків сметанки й якогось ароматичного додатку.

Засадниче різняється вони в смаку і вигляді. Смак першого морозива воднистий і грубозернистий, а другого густий, оксамитний.

Машинка. Машинка складається з трьох частин: дерев'яного ведра, металевої пушки із вітрачком і ручки до кручення. Ручка притримує пушку в відповідному місці. Вітрачок убиває масу на морозиво. Ведро зроблене з дерев'яних клепок, має в дні заглиблення на пушку. У дні повинен бути також отвір на воду, що топиться з льоду. Бо коли вода лишається в ведрі, це підвищує температуру й перешкоджає, щоб морозиво замерзло.

Як крутити морозиво? Знаємо, що морозиво неоднаково замерзає. З овочів замерзає скорше, як ванілеве. Також не є однаково, скільки ми додали цукру, тому що цукор замерзає в нижчій температурі, як вода. До замороження вживаємо льоду з сіллю або амоняком. Лід та інші добавки топляться й витягають теплоту з оточення. Амоняк вітріє й також обнижує температуру. Однак його менше вживають через неприємний запах.

Пропорція соли й льоду мусить бути точна. Замало соли не викличе упадку температури, забагато соли обнизить її заскоро, так що морозиво замерзне на брилу. На підставі досвіду беремо 1 кг. соли на 6 кг. льоду.

Морозиво це дуже видатна й дешева лакоминка. Правда, купно машинки це одноразовий більший видаток, але він оплатиться в біль-

ших ролинах, де є діти й живі товариські взаємини. Бо на всіх літніх прийняттях можна подати цю освіжливу й смашну лакоминку.

Крутити морозиво треба в пивниці. Лід у міру потреби розбивати на дрібні кусники, завиваючи його в мішок, щоб не розлітався й не холодив рук. Машинку до морозива із ведром поставити в мидницю (найкраще підложити ще під ведро кружок, щоб вода, що стікає, не всякала назад до ведра). Примістити це на висоті, що відповідна до нашого росту. Сіль положити близько в місці й звідти черпати її сухою дерев'яною ложкою. Потрібна ще чиста мокра стирка до витирання накривки, коли хочемо її отворити. Інакше морозиво нам удасться, але... буде посолоне.

Набивши ведро довкруги пушки льодом із сіллю, зняти накривку, уложити в пушці вітрачок, так щоб западав у заглибину. Притримуючи його обережно, наповнити пушку зимною рідиною, що має замерзнути. Замкнути пушку, заложити ручку й крутити 20 хвилин. Час від часу отворити пушку й вимішувати морозиво, щоб воно рівномірно тужило.

По 20 хвилинах морозиво має густоту квасної сметани. Тоді треба вийняти вітрачок із пушки, ще раз вимішати морозиво, пушку замкнути й отвір у накривці забити корком. Тоді можна ще раз наложити ручку й крутити яких десять хвилин. Вкінці обложити пушку свіжим льодом із сіллю (за весь час кручення треба лід доповнювати в ведрі), прикрити чистою стиркою (можна ще й мішком) і лишити їх на дві години перед поданням. Воду з мидниці відлити.

САМО ПЕРЕ ВЕСЬ БРУД БЕРЕ



МИЛО ДО ПРАННЯ ОКСАНД

ФАМОЗА ЛЬВІВ
Потоцького 58.

Подавання морозива. Вийняти пушку й обтерти її добре мокрою стиркою. Зняти накривку і перевернути пушку на шкляний круглий полумисок. Тому що морозиво саме не випаде, треба обвинути пушку стиркою, замоченою в гарячій воді й витисненою. Коли морозиво висунеться з пушки, подавати його, підложивши під полумисок грубо зложену серветку.

Як ладити морозиво? Подаємо два підставні приписи, що їх можна різно приправляти. Обчислені на 10 осіб.

Морозиво з води, цукру й овочів.

Потрібно: 35 дкг цукру, пів л води, три чверти л суниць, 4 білка, сік із цитрини, 6 кг леду, 1 кг соли. Ціна 2.12 зл.

Розпустити цукор у теплій воді й прохолодити її. Перетерти через сито сполокані ягоди. Вимішати з зимним соковиком, додаючи в разі потреби цитринового соку. Вбити шум із білків на пів, вимішати з масою, вбиваючи хвилину, влити до пушки й закрутити.

Так само можна ладити морозиво з малин, полуниць і морель. Морозиво цитринове й помаранчеве ладимо, додаючи сік із тих овочів.

Морозиво ванілеве.

Потрібно: 7 жовтків, 2 білка, 35 дкг цукру, 1¼ л молока, чверть л кремової сметанки, 1 дкг білої желатини, ванілія, 6 кг леду, 1 кг соли. Ціна 2.71 зл.

Втерти жовтка з цукром і вставити разом із мискою в відповідну посудину з гарячою водою. Жовтка заливати пів води киплячим молоком і вбивати так довго на парі, доки маса не згусне. Тоді зняти з пари й прохолодити, мішаючи. Коли вже зимне, дати желатини, розпушеної в трьох ложках окропу (може бути трохи менше, як і дкг) і сиру сметанку. Оцю масу влити до пушки й закрутити.

Після цього припису можна ладити морозиво капове, чекольадове, додаючи замість ванілії каву або чекольаду.



Вживайте
порошків
до прання
„АТМО“
дешеві
й успішні!

ДРІБНЕ, АЛЕ ПРАКТИЧНЕ...

Рис. 1. — Тепер, у сезоні заварювання часто потребуємо цидила. Ладимо собі його імпровізовано, при допомозі старих шматок. Не все воно нам удається. Часом вихопиться кінчик і зміст цидила вилетіть на підлогу. Часом бу-



вають інші неприємності. А тут бачимо спеціальне приладдя, що складається з металевого обруча й чотирьох ніжок. Можна прикріпити його до кожної посудини. Мішок із мушліну можна пошити самому. Його легко виїняти кожного разу й випрати в теплій воді.

ЯК ПЕРЕХОВУВАТИ ХЛІБ В ГОСПОДАРСТВІ?

Збираючи кухонні відпадки, переконалась Німеччина, яка велика скількість хліба йде на марне. „Хліб не є кухонним відпадом“, стало тепер кличем німецьких господинь. Треба його старанно переховувати!

1. Держати в сухому, холодному й провітреному місці.

2. Металева чи камінна посудина на перехову хліба мусить мати доступ до венту.

3. Посудини на перехову хліба, як кошики, камінні чи металеві пачиння треба час від часу парити окропом і добре висушити.

4. Засохлі кусні, що вже до їжі не надаються, збирати. Молоти й зуживати замість тертої булки до страв.

З НАШОГО ДОСВІДУ

(Проводить Наталка Гаврих)

1. Чи в бочці, що в ній одного року квасились огірки, можна на другий рік квасити капусту? Чи треба чимсь випарювати?

Оля П.

2. Прошу подати мені припис на компот із вишень, що добре держався б зимою.

Іванка Н.

1. Бочку по огірках можна добре зужити на капусту. Треба вимити і випарити бочку, як нормально ми це робимо. Квашена капуста і огірки це ті самі ферменти, так що це нічого не шкодить.

2. Про компоти ближче буде подано в цім числі.

МАТИ В КЛОПОТІ

„Добре, що приходиш, Олюсю!“ — привітала пані Марія свою товаришку. „Можеш ти порадиш мені, що в моїм клопоті...“ „О, а який це клопіт у тебе?“ — злякалася пані Оля. „Бачиш, мій синок прийде зараз зі школи і знаю, що принесе гарне свідоцтво. Хотіла б я приготувати йому нагороду пильності, та сама не знаю, що вибрати...“ „О, який клопіт!“ — засміялася Оля. „Щоб тільки інших не було... Та ж відомо, що на нагороду пильності найліпша книжка“. „Знаю це, — сказала Марія — і книжку я вже купила, бо тої традиції не перериваю. Але я хотіла б ще щось. Щось купити, але таке тривале, щоб дитина мала памятку на довгий час...“ „Зроби так, як я минулого року. Коли послухав мене, то тим дарунком, який маю на думці, не тільки зробиш дитині приємність, але й сповниш високовиховне діло — дитині на добро і собі на втіху...“ „Щож це таке, Олюсю? Скажи скоріше! Що маю купити?“ — „Нічого не купити, тільки піти зараз до нашого найбільшого банку, зложити першу ощадність на ім'я своєї дитини і принести до дому шадничу книжечку!“ — „Олюсю, дай, хай тебе розцілюю! Це чудова думка!“ Марія відчула своїм материнським серцем, що це справді буде найкраща нагорода пильності для її дитини. І таки зараз поспішила до рідного банку.

Ю. П.

Християнська фірма

НАЙКРАЩІ

НИТКИ до шиття

ШОВК до шиття

БАВОВНУ до ґирування

купуйте тільки з маркою

„ТРИ ЛЕЛІЇ“

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 45



ПРАКТИКА ГОСПОДАРСЬКИХ АБСОЛЬВЕНТОК.

Кожний вишкіл вимагає практики. Абсолютники господарських шкіл також такої практики потребують. А ще варстатом праці є тут домашнє господарство, то там її треба відбувати.

Справа ця тепер живо цікавить провідні круги. Від коли держави зрозуміли вагу домашнього господарства для добра родини, встрявають у цю ділянку. І так у Німеччині установлено обов'язковий вишкіл домашнього господарства по закінченні народної школи. В Естонії недавно тому відкрили першу Палату Домашнього Господарства на віз ремісничих і купецьких. А в Польщі, де розбудовують щораз більше фахове шкільництво стала актуальною практика для абсолютників господарських шкіл.

Тереном практики може бути тільки велике, зразкове господарство. Велике тому, що його звичайно провадять раціональними вже методами, а зразкове тому, щоб абсолютника щось із тієї практики скористало. Третью, неофіційною причиною є також фінансова спроста більшого господарства затруднити ще одну інтелігентну силу.

Недавно тому відбулась жива дискусія в часописі „Пані Дому“ на тему, як повинна практикантка працювати й чого від практикодавців вимагати. Забили в ній голос господині, що практиканток приймали і вчительки, що практиканток вишколили. Господині закидали абсолютникам, що вони занадто багато часу витрачають на теоретичне обчислення, що не числяться з уподобаннями домашніх в їжі, що не знають добре варення і т. д. Вчительки пояснювали, що практикантка старається ставити вписати раціонально й може тому впроваджує більше городини замість мяса, а цього звичайно не люблять. Можливо, що вона не знає якоїсь давньої страви, але зате опановує сучасну раціональну кухню й може в тім господині дати різні вказівки. А теоретичне обчислення кінечне. Вчителька подавала за примір один випадок, де практикантка обчислила, що в домі зуживають забагато товщу. І дійсно показалося пізніше, що пан дому хворів внаслідок цього, однак причину захворювання приписував чомусь іншому.

Вагу доброго господарського вишколу вже починає розуміти польське громадянство. Розвиває в тому напрямку своє шкільництво, дбає про раціональне ведення дрібних домашніх господарств. А ми досі не маємо середньої господарської школи для дівчат!

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручав, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмірку кави „ПРАЖІНЬ“. Знамениті в смаку поживні, дешеві.

Літня косметика

Ми знаємо, що соняшні купелі корисні для організму. Пам'ятаємо теж, що опалюватись треба поступово. Але не думавши, чи воно корисно для кожної шкіри? Дійсно, як виглядають соняшні купелі з косметичного боку?

Зasadниче косметика признає корисне діяннн сонншного промнння на шкуру. Недаром же є в торгівлі стільки пахучих олійків, що помагають її добре опалити.

Але людська шкіра може бути товста, суха, або нормальна. Кожна відмінна інакше сприймає сонншне промнння. Як нам тут поступати?

При вській шкірі не смі перша сонншна купіль довго тривати. Також не треба тоді купатись у воді. Вода змиває трохи товщу з нашого тіла й тому сонншне промнння сильніше на нього ділає.

Найкраще зносить сонншну купіль товста шкіра. Сонншне промнння її вигладжує, позбавляє зайного товщу та злегка присмалює. Її можна навіть натирати підчас сонншної купелі якимсь дезинфекційним засобом. Наприклад: до склянки зимної перевареної води додати 2 ложки гліцерину, 3 ложки саліцилового і 1 ложку камфорового спірту. Це вимішати й натирати лице за виімком очним ям. Їх слід натовщувати звичним кремом, або міддаловим олійком.

При нормальній, себто ані товстій, ані сухій шкірі, можна теж користати з сонншних купелів. Але замість дезин-

фекційного засобу, треба покрити лице перед тим відповідним кремом або доброу оливоу. Інакше шкіра висохне занадто.

сушиться й дістане зморщкн. Тому, що при річних купелях не завжди можна лица сховати, добре його перед тим натовстити ланоліновим кремом.



Малих дітей треба опалювати дуже обережно. Сонншний опар може викликати в них піднесення температури.

Найгірше ділає сонце на суху шкіру. У молоденьких дівчат до 25 року життя вистає застосувати те саме, що при нормальній шкірі. Поміж 25—30 роком треба брати ці купелі дуже обережно. А вже по тридцятці взагалі не треба насвітлювати обличчя. Інакше шкіра ви-

Тепер ще кілька завваг, як поступати по сонншній купелі. Не вільно мити обличчя, коли прийдемо додому. Треба помастити його гольдкремом, оливою або жовтком утертим із оливою, а при товстій шкірі шумом із білка. Щойно по 20 хвилинах обмити лице, як звичайно.

Вакаційні небезпеки

Часто буває, що літне дозвілля принесе нам і шкоду. Користуємось ним не вміло, або невідповідно. Такі випадки хочемо тут обговорити.

Пиття. В літі та ще й підчас руху випиваємо більше рідини, як звичайно. Головно манить нас вода й квасне або солодке молоко. Треба пам'ятати, що не кожна вода до пиття надається. Щодо річної, то мабуть кожний знає, що вона має в собі різні бактерії. Але й кринична вода на селі не зовсім чиста. Час то може мати заразки червінки або тифу. Тому воду можна пити тільки не ревареноу. Не всі її люблять, тому треба її закрасувати овочевим соком, або слабким чаєм.

Те саме і з сирим молоком. Пити його „просто від корови“ можна тільки там, де є добрі гігієнічні умовини при доєнні і певність, що корова не має сухіт. Інакше треба молоко переварити. Правда, воно менш поживне, як сир, але й менше може спричинити шкоди. Це треба пам'ятати й при наставляванні на квасне. Краще наставляти молоко не реварене й пити гуцульську „гусянку“.

На всякі прогульки забирати з собою фляшку перевареної води з цитриною або соком. Найчастіше шлункові захворювання в літі походять саме від закаженої води або молока.

Вкушення. У деяких гірських околицях буває багато гадюк. Їх укушення для дорослої особи не є смертельно, але стає причиною захворювання. А для дітей такі укушення кінчаються звичайно трагічно. Про те, що треба даний член тіла міцно переязати, мабуть усі знають. Ранку по вкушені розтяти, витиснути з неї трохи крові, і пе-

ремити розчином калію гіперманганікум. Тому, що гадюча трійка шкідливо впливає на організм, повинен дальше лікування вести лікар.

В літі, при великих спеках, трапляються по селах втеклі пси. Таке вкушення є дуже поважною справою й тому треба зараз же зашепнитись проти стеклини.

Докучливим об'явом є комарі, що лишають по вкушенні прикру сверблячку. В антиках є спеціальні середники, що її злагіднюють. Вкушення пчолой й осн не є небезпечне, але в малій дитини може бути прикрє. Оглянути добре те місце й вииняти жало, коли воно лишилось. Помастити амоняком і наложити оклад із зимної води.

Вкушення мухи не лишає прикрх наслідків. Але боротьба з ними вимагає великої уваги, бо мухи по літницях розносять на своїх лапках заразки.

Гриби. На літниці любимо збирати гриби, часто не розріжнюємо їх докладно й буває, що деякі з них дуже подібні до їдких.

При затроєнні грибами треба діяти скоро й енергично. Спершу старатись їх звернути. В тій цілі подавати сірчан міді по 0.25 грамів (тільки дорослим), потім розчин тинни ложочками, або міцного чаю.

Сонншний опар. На селі це трапляється рідше, в місті частіше. Але й тут, підчас купелі, або сонншних насвітлень повстає цей запальний стан шкіри. Особливо в малих дітей, коли вони забагато перебувають на сонці, може сонншний опар викликати поважне захворювання. Його об'яви: заворот го-

лови, червоність шкіри, прнспішення пульсу, піднесення температури. Опареного треба розібрати, покласти в тіні, дати щось холодного напитись.

Ми вже писали про те, що опалюватись треба поволи й поступово. Антици продають на те спеціальні масти, але помагає також натовстити шкіру борною васеліною. Попарене місце треба посипати цинковою мастю або цинковим пудром.

Грім. Грім може вдарити когось, що підчас бурі знаходиться в лісі чи в полі. Коли стояти під високим деревом, або держати в руках щось металевого, можна стягнути на себе удар грому. Грім може забити на місці, або лише поразити. При поразенні треба стосувати штучний віддих, нераз доволі довго, скріплювати працю серця. Скорі лікарська поміч конешна.

Утоплення. Щороку подають часописи велику скількість жертв віі утоплення. Причини цього різні. Буває, що дехто не вміє плавати, то знов не знає ріки й її підложжя, попадає в вир або захворіє підчас купелі. Хворі на серце, або вуха повинні довгих купелів нистерігатись.

Рятування топільників діється в той спосіб: спершу витрясти з нього воду, потім стосувати штучне віддихання, нераз кілька годин. Щоб позбутись води, треба часто видобути намул із уст і носа. Потім перевісити непритомного через коліно, головою вниз і стискати ритмічно грудну клітку. Тоді відійде вода з віддихових шляхів. Пізніше роздягнути з мокрого вбрання, розтирати тіло й стосувати штучний віддих.

[illegible]

XX

— Я сказав оттак буцім до себе: „Цікаве, чому жінка, яка попадає в памороки, виглядає завжди бодяй на десять літ старша“. За „Укр. Голосом“.

11. Цілу снідницю добре випрасувати, докладно заправовуючи складку на переді й заді.

Львів, вул. Чарнецького ч. 3.



**ПАСТА
ЕЛЕГАНТ**

XX



Народний Дім у Торонто перевів показ укр. стилізованої сукні: п. Настя Харків у вихідному вбранні на зразок полюб'яного строю. Шовкова вишивана блузка, темна спідничка в темну kratu. Білий сукняний кинтарик з колірними нашивками.



Із показу укр. моди у Львові: п. Марта Садовська в молодечому комплекті з мальованки. Комплект складається з болерка й спіднички. Темно-синій, взір є приміненний впоперек. До цього гладка блузка з темно-синього шовку. Велика торбинка з білого полотна з різьбленою ручкою. Проект М. Охримович

НАШ ТЕКСТИЛЬНИЙ ПРОМИСЛ РОСТЕ!

Недавно ще, при нагоді показу української моди у Львові, прийшлося нам досліджувати старанно всі можливості нашого волоконного промислу. Показалося, що вигляди є величезні. Маємо знаменитий сирівець у постаті льну, конопель та вовни. Пробують виробляти також власний шовк. Але труднощі починаються з переріркою цих матеріалів на тканину. Примітивні ткацькі верстати наших сільських ткачів вже не можуть задовольнити нашої публіки й тому то тчуть їх чужі фабрики. Велика частина хатнього бюджету пливе в кишені чужого текстильного промислу.

Чи воно так трудно оснувати свій текстильний промисл? До певної міри так. Як знаємо, чужі текстилі мають уже свою традицію, свої тайни, а головне поважний капітал до розпоряджності. Мають також добрих фахівців, що вишколюються в першорядних верстатах. Отже здавалось би трудно всі ці перешкоди побороти.

Та в пошукуванні власних матеріалів натрапили ми вже на перші спроби. На показі моди виступали грегари нов-

няні матеріали спілки „Гуцульське Мистецтво“ в Косові. Ткані з гуцульської або австралійської вовни, мали відповідну грубість, ширину й велику скало красок.

Зацікавили також матеріали кооп. „Комета“ у Львові. Це були льняні батисти в нижніх пастелевих красках, оригінальні льняні матеріали в широку крату і тонкі прозорі маркізети.

Прегарні були також сирі шовки з ткацької кооп. „Шовк“ у Самборі.

Ці перші спроби були настільки успішні, що обіщували опанувати текстильний ринок. Видно, що текстильне виробництво не так недосяжне. І справді! Вже незабаром, бо дня 5. червня відбулось відкриття нової української фабрики в Перемишлі п. ц. „Текстиль“.

Посвячення фабрики, що міститься при вул. Лукасінського 8, відбулось при участі місцевого громадянства. Посвячення доконав о. д-р Орський, що побажав тій новій нашій станиці у Перемишлі повного успіху. Пізніше говорила про значення текстильної виробничої підприємства кооп. „Укр. Нар. Мистецтво“ дир. Ірина Павликовська. Хоч від кооперативної установи, витяє незвичайно щиро що станицю приватної ініціативи. Уважає, що текстильний промисл у нас ще такий слабкий, що в кожній місцевості і всякими заходами треба старатись його розбудувати. Саме працюючи в кооп. „Укр. Нар. Мистецтво“ пізнала, як дуже потрібно нам наших власних текстилів. Обіщав від своєї установи всю піддержку й допомогу.

Іменем спілки відповідав інж. Іван Лучинин. Розказавши про труднощі засновки, подякував присутнім за зацікавлення на численну участь.

Треба радіти, що труднощі цієї нової ділянки нашого промислу не відстрашують підприємливих одиниць. А що промисл наш не скупчується вєсь у Львові, а вибирає собі місцем осідку інші міста, це теж явище відрядне. Бо в ньому беруть участь ширші круги нашого громадянства й привчаються до підприємливості. Пригадаги хочби фабрику паперців „Калину“ в Тернополі або трикотарську виробню „Трикот“ у Станіславові. Ростемо!

МОДНІ НОВИНКИ

Дуже люблені великі квіти з пер. Красять їх колірово й укладають на капелюхах вінком, або пучками. На голові виглядають, як фантастичні, колірові птахи.

*

Короткі болерка й пелерини мусить доповняти кожну літню сукню. Болерка мають часто стоячі коміри й великі буфясті рукави.

*

Дуже модна вовняна пепіта. Бачимо плащі чорно-білі й гранатово-білі. До цього суконки гладкі, прибрані пепітою. Прегарно виглядає пепітовий жакет до гладкої спіднички. Також гумові плащі виконують тепер із пепітовим узором.

*

Дуже милою новинкою будуть літні комплекти, а саме широка дзюнова спідничка „імпріме“, а до цього легка блузка в одній красці. Блузку добираємо до взору імпріме. Ця форма літнього вбрання дуже пригодиться при перерібках.

Хто вже має знищену суконку „імпріме“ може її в такий спосіб відсвіжити.

*

На плащі й жакети накладають тепер широкі фантастичні коміри. Їх можна легко змінити.

*

Дуже модною прикрасою при вбранні сукнях є тороки й кутаси. Прибираємо ними рукави, пасок і виріз шві. Можуть бути в тих самих красках, що й сукня, або зовсім відмінні.

*

Прегарні комбінації бачимо тепер на пляжах. Спідницю можна вбирати, як пелерину і навпаки, спідницю можна відпинати й лишатись у блюзці й штаних, блузку можна скинути і ходити в купелевому костюмі й спідниці.

*

Дуже модні блузки з білої органди. В літі до костюмів це дуже практично. Прикрашаються їх дрібними закладками або стібами.

*

Дуже модні взори матеріалів у смужки. Укладають їх позовж і впоперек, так що сам модель творить цікавий взір. Найкраще виходить у матеріалі жерсей і штучній шовку.



п. Рена Ярославич у стилізованому комплекті на зразок бойківського вбрання. Біла блузка, прикрашена бойківською вишивкою й морщинами. Біла полотняна спідниця. До цього довгий жакет із темної мальованки-галузани. Проект М. Мартиник.



РОМАНТИКА

Прихильниці романтичних стрій видумали цю сукню з ясного синього матеріалу, що її прикрасою є мереживо. Кажуть, що таке вбрання додає деяким паням романтичного чару. Можливо...

ДОБРА МАТИ — ВИХОВНИЦЯ ЗНАЄ,

що між книжковими нагородами за добре свідоцтво
повинна знайтися теж щаднича книжечка

Земельного Банку Гіпотечного
У ЛЬВОВІ, ул. СЛОВАЦЬКОГО 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: СТАНИСЛАВІВ, ул. СОБІСКОГО 11)

МИСТЕЦЬКИЙ ПОРАДНИК

Просимо подати нам чи можна вживати до полтавського народного строю тканих фартушків, що їх виробляють у Галичині. Їх дуже багато привозять до Канади і тому їх тут носять.

Канадійка

Припускаємо, що йде про вовняні фартушки, що їх виробляють у Косові. Такі зовсім не годяться до полтавського народного вбрання. До цього є попередниці шовкові у красці, відповідній до строю. Можуть бути легко вишивані.

Ткані фартушки можна вбирати до деяких галицьких стрій, як напр. подільського, але тоді, коли мають спокійні, темні краски. Так само не сміють мати тороків з долини, що є нашому народньому вбранню цілком чужі.

А вже шовкові фартушки з тканим узором цілковито невідповідні. Їх можна вживати як сервет, або макат, але ніколи до народного вбрання.

Також цілковито нестилеві є білі фартушки, що вишивані кількома рядами. А нажалі їх так багато ще вирають!



СТИЛЬ І ГРАЦІЯ

Справді гарне вечірнє вбрання з блакитної крепи з рясованою рішкою. Модель нагороджений місяць тому на показі в Парижі.

Помадки до уст Шаха



ТЕЖ СПОСІБ

Інженір Юрко К. сидить із одним із своїх приятелів у знайій каварні. Розмовляли оживлено. Аж нараз оба завважали, що пані в каварні дискретно зиркають на інженіра.

Юрку, звідкіля такий успіх, питається інженіра товариш, всі пані дивляться на тебе. Давніше цього не було.

Скажу тобі щиро, відповів запитаний з усміхом, від кількох дні я це завважив і дійсно не знаю чому це завдячую.

Цікаво. Але чим Ти так мило пахнеш?

— Ага, вже знаю, з оживленням відповів інженір. Кілька днів тому купив я собі прекрасної лявендової води Шаха і від того часу пішов той успіх у пань. Раджу Тобі зробити те саме, бо як показується, Лявендова вода Шаха, окрім того, що має чудовий запах, недорого та є досконалим засобом на успіх у гарного пола.



МРІЯ, А НЕ КАПЕЛЮШОК

Літні орази капелюшків, це кошечки квітів, вазонки, а в Парижі носять замість капелюхів... птахи. Цікаво мабуть убрати на голову пантарку або качку!



ВІДЖИЛА ГРЕЦІЯ...

Принайменше на балевій салі. Бо тут всі сукні спливають вільними туніками або драпуються легкими завоями.

ДОБРА УКРАЇНКА ВЖИВАЄ

ТІЛЬКИ

М И Л А

„ЦЕНТРОСОЮЗ“



ВСЕ НАВИВОРИТЬ

Трохи сувора ця пепітова сукня з темною камізелькою. Має в собі щось урядового... Але на щастя оживляє її білий пушистий жабот і... діловитість зникає.

СКЛАДН ВОЛОКОННОГО ПРОМІСЛУ

Одинокє безпосереднє представництво матеріялів краєвої й заграничної продукції поручає нові взори на жіночі плащі й костюми, та на чоловічі вбрання і спортові й візитові плащі.

С. ЛУЧИНСЬКИЙ І З. ФРАНСУА
Львів, пасаж Міколяша, 1. сх. I. п.

ПАНСІОН

„СТАХОВА ВОЛЯ”

в Гребенові біля Сколя над Опором
серед гір та смерекових лісів.

Чинний від 1. червня 1938. р.

В державі і під управою

М. ГІКАВОГО

Поручає 50 кімнат з верандами. Смачні,
здорові та добірні харчі. Від 3 до 6 зл.
денно.

Розваги: Дансінги, теніс, бібліотека, кру-
гольня і т. п.

Блищі інформації:

ЛЬВІВ, УЛ. ГОЛУВКІ Ч. 14. III.



ЧОРНИЙ ШОВК

В чорному шовку молоде личко виглядає особливо
принадно. Ось елегантна візитова сукня з крепа-
тену й до цього відповідний капелюшок.

ЗАТОЧЕНКИ! ЛИСТУЙМОСЯ!

Показується, що нова наша рубрика має успіх. Листування йде живо, оголошення приходять. Долучуємо сьогодні оголошення лекції. Вважаємо, що ця рубрика повинна служити всякому зближенню краю й заточенців.

Молода українка, що добре вміє по німецьки, може провести два місяці, липень і серпень у купелевій місцевості Висовій на Лемківщині. За німецьку конвертацію з двома дітьми (дівчинка 13 літ і хлопчик 8 літ) дістане помешкання, харч і десять мінеральних купелів. Зголошення на адресу: ЄВГЕНІЯ ДУДОВА, п. ВИСОВА коло Горлиць.

1. Молодий інженер, на посаді, бажає листуватись у поважному замірі з освіченою жінкою 25—30-літньою з інтелігентної родини. Листи слати: Львів, Головна Печта, Poste Restante, Legitimaція № 183.

2. Немолодий (43 роки) і в житті розчарований хотів би дорогою переписки пізнати щирю й інтелігентну українку, найрадше вчительку. 30—35 літ. Приємна зовнішність побажана. Листи слати для „Доктора філософії“.



НЕХАЙ СОБІ ЛЛЕТЬСЯ

Сховати гарний костюм під дощовик — тепер немодно й непрактично. Далеко краще вжити непромокального плаща з целофану. Та ще й дуже вигідного, бо в суху погоду можна його зложити й носити в... торбинці.



ШАЛИК

Лучником між капелюхом і сукнею буде тепер шалик з того самого матеріалу, що прикраса капелюха.

У літі вживаймо

лише **білля елегантної пані**

марки **Rex**

нічні сорочки,

комбінації,

мотильки, фігі

Браття Радзівєвські, Лодзь

Жадайте у всіх ґальянтерійних крамницях!



ЩЕ ТРОХИ ВИШИВКИ.

Ч. 1. Болерковий комплект із білого полотна, прикрашений долішнім узором із окладинки (табл. ч. IV.). Краску можна підібрати відповідно.

Ч. 2. Дзвонова сукня з білої панам. Прикрашена дуже вміло фартушковим взором із окладинки. Спід сукні в красці вишивки.

Ч. 3. Легко вишивана сукня з колірового шовку до прання. Вишивка взята також із фартушкового зору на окладинці. Краска вишивки така сама, як суколки, лише темніша.

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРВН

є крашені індантеновими красками й тому ніколи в пранню і на сонці не пускають!

MEZ
C·M·S

ТАСЬМИ ДО БІЛЛЯ

ГУДЗИКИ ДО БІЛЛЯ

ГУМКИ

НАПЕРСТКИ

купуєте в крамниці „У. Н. М.”, Львів, вул. Сикстуська 20.



На пляжу й сонце

Ч. 1. Цього року особливо улюблена мальованка. Носитимуть її на пляжі й до городу. Ось зручна городова суконка з глибоким вирізом на плечах. Можна носити її також на пляжі.

Ч. 2. Пляжовий стрій із мальованки й жерсей. Спідничку можна носити як пелерину (гл. рис. вишу). Завилана блузка в відповідній красці.

Ч. 3. Літня суконочка стилізована на бойківський лад. Чорний станик і мальованка з чорним узором. Червона вишивка з окладники.

Льняні полотна на суконки у великому виборі поручає крамниця

„У. Н. М.“ Сикстуська 20.

сільські полотна в ціні ві 1.30—1.65 зл.

подвійні широкі від 3.90—9.75 зл.

Біографічна повість

Біографічний роман у нас ще мало відомий. Боїмося вглянути в приватне життя великих людей, в їх почування й тайни. Так певна-че б вони стратили через те свою велич.

А біографічні повісті показують щось противне. Правда, велика людина сходить із свого педесталу. Вона вже не така величя й недосяжна. Зате стається ближча, більш зрозуміла. Порухи її душі, що їх давніше треба було відгадувати в творах, тепер відкриваються нам у листах і вчинках. Ми є віч-на-віч із генієм. Він

не пригнічує нас своєю величию, але й не тратить на вартості завдяки дрібним людським прикметам.

А як воно є з людьми нашої бурвалщини? Здається вони повинні цікавити нас подвійно. Бо їх життя-буття тісно зв'язане з Відродженням нашої країни. Кожне їх слово будило до життя, кожна думка розворушувала. Чому саме вони? питаємо себе. Як це сталося, що вони саме почули гомін крові свого поневоленого народу?

Та біографічних повістей у нас майже немає. Одну з тих небага-

тьох починаємо друкувати. Автор її — Віктор Петров, один із перших, що зважились на новий жанр. Окрім історії кохання Костомарова написав ще одну спробу біографії П. Куліша. Книжки його вийшли в рр. 1928—1930 у Києві. Від довшого часу вже немає вістки про нього, ані про його літературну працю.

„Аліна й Костомаров” це історія кохання Миколи Костомарова з Аліною Крагельською. Кохання це перетривало все життя й тому пізнаємо нашого історика в молодості й старості.

Віктор Петров

АЛІНА й КОСТОМАРОВ

I

Цей незвичайний роман почався досить звичайно, навіть банально. Він і вона — учитель і учениця... Він — Микола Іванович Костомаров, учитель Київського зразкового для шляхетних дівчат пансіону м-ме Де-Мальян; вона — Аліна Крагельська, учениця випускної класи, перша учениця з першої лави, гарненька й здібна дівчинка, насмішуватий підліток з безтурботним жвавим сміхом та веселими чорними очима.

Що є банальніше подібного роману вчителя з ученицею, в якому педантизм і наївність, поєднані одна з одною, назавжди до самої смерті збережуть пам'ять про дбайливо загострене гусяче перо, гарусом вишиту закладку для підручника, зшиток у колірному папері й крейду з рожевим бантиком, простодушні натяки на закоханість, підказані першими проявами ще неусвідомленого почуття?

Чудесно в небагатьох рисах портретно й чітко з іронічною ніжністю описує Аліна Крагельська той день, коли в серпні р. 1845 прийшов до їх класу в „Зразковому пансіоні” м-ме Де-Мальян новий учитель, трохи згодом мета її першого кохання, любовних дівочих снів.

Це була молода людина (Костомарову було тоді 28 років), з дуже свіжим обличчям, середня на зріст, міцна, так би мовити, кремезна, в віц-мундирі (звичайна тоді одяга вчителів), в дуже широких рукавичках і в таких чоботях, що вони викликали сміх своїм розміром.

Замість уклонитись, Костомаров якось ніяково пригнувся, підвівся, склав по-дитячому руки й

хитнув головою, ніби бажаючи звільнитись від густих пасом волосся, що їх насунув на чоло й очі недбайливо одягнений капелюх. На волоссі навколо голови залишилася втиснена від капелюха смуга, ніби з голови тільки що знято обруча.

У Костомарова були коротко-зорі очі, рябувате від віспі обличчя і розгублена ніяковість у поведженні з людьми, властива кожному, що звик до самоти й замкненого кабінетного життя. Короткозорість не робила його вродливим; до того ж вона була така велика, що це відчувалося й у його жестах і в його міміці. Він псував свою зовнішність вигадливим, хоч, може, і ненавмисним способом одягатись і невмінням дати лад своєму розкішному попільному волоссю.

Спазматична гримаса на обличчі та гротесковість убрання і манір, — таке було загальне враження від Костомарова, його чудернацтв, чудних вчинків і всіх його дивовижних рухів.

Скільки сміялись учениці в пансіоні м-ме Де-Мальян з приводу надзвичайних приналежностей костюму нового вчителя — цих мішків замість рукавичок, якихось густих батистових фалбор, замість манжет (нарукавників). Скільки кривлянь і передражнювань з приводу його кліпання очима та частого скидування головою.

— Я, — каже Аліна, — не могла втриматись від сміху, коли бачила, як новий учитель закидає голову, раз-у-раз посміхається і ніяк не може звільнитись від обридлого волосся.

Учениці пансіону, нерідко після лекції, збирались гуртком і об-

мірковували, звідкіля і де взялися чудернацькі маніри їхнього нового учителя. Згадуючи його гримаси й „чуфізи”, вони нестримано сміялись.

— Смішний — це основне враження від Костомарова.

— Чуперадло морське! Потвора!

Ці прозвіська твердо установились за Костомаровим у пансіоні м-ме Де-Мальян.

Його приймали за „блажененького” чи юродивого. На нього показували пальцями. Побачивши його, спинялись.

Він з своїм довгим розмаяним волоссям, неухажним, чудним, ніби невидючим поглядом з-під окулярів, з своєю то надто хапливою, то повільною ходою мимоволі викликав посмішку. Він ходив зігнувшись. Власне не ходив, а бігав і його, зігнута під гострим кутом, постать здавалась особливо недоладною.

Це трапилося якось уже згодом у Саратові. Микола Іванович повертався з купання і, як звичайно, поспішався; не йшов, а біг. По дорозі перестрів його купчик. Помітивши історика, він не утримався, щоб здивовано не показати навздогін пальцем.

— Диви! Диви! Що воно таке біжить? Пан, не пан! Купець, не купець! В золотих окулярах, голе не, зігнулось, біжить. Нема в ньому нічого доброго. Сам себе оконфузив.

Розпатланий, мішкуватий, незграбний, в надто великих чоботях, зігнутий і розгублений він викликав подив, посмішку, і не то призириство, не то жалість.

Його нервові загострені жести: невмілий уклін, спосіб поправляти

окуляри, висовувати вперед підборіддя і часто відкидати голову, ще виразніш відтіняли своєрідну незвичайність його поведінки, що примушували чекати від нього чогось чи того раптового й несподіваного чудернацтва. Його незграбність доповнювала його ніяковість.

У пансіоні м-ме Де-Мальєн Костомаров викладав історію. Двічі на тиждень після другої години він приходив до пансіону давати лекції. Даючи лекції, Микола Іванович ніколи не сідав у кляси до катедри, а звичайно стояв. Він стояв або коло столика, або коло великої чорної таблиці, де він, щоб полегшити ученицям записувати хронологічні дати, крейдою викреслював криві, нерозбірливі кривульки цифр. Бали*), що їх він ставив у клясовому журналі, були такі ж недоладні й непевні, як і він сам: чорнильні карлики й гіганти кривлялися і чорніли на розграфлених сторінках шкільного щоденника. Важко собі уявити, які смішні карлючки писав наш історик: то мікроскопічна цифра стояла вгорі чи в одному з куточків клітинки-квадратика, то, навпаки, величезна цифра займала її всю.

Зрозуміло, що тільки він вийшов з кляси після першої же лекції, як учениці почали передражнювати його маніри й подригування обличчя та брів.

— Я, — каже про себе Аліна, — була перша майстерка на такі витівки.

Ідучи за Миколою Івановичем до кляси, в парі з сестрою, Аліна встигала кривлятися, стискати кулаки, висовувати вперед підборіддя, одне слово відтворювати всі чудні жести й рухи Миколи Івановича, користуючись з того, що він ніколи не обертався.

За старих літ він любив на дозвіллі слухати Алініні спогади про ті часи й завжди просив віддати його тодішню ходу та гримаси. Коли Аліна задовольняла його бажання, він сміявся до сліз, до гикавки.

Отже минуло два-три місяці, як Микола Іванович почав викладати в пансіоні м-ме Де-Мальєн. Одного разу, спитавши Аліну й поставивши п'ять, він переглянув її бали з інших предметів. Його зацікавила ця здібна чорнява дівчинка.

Він подивився в журнал, подивився на неї й сказав:

— Ви чудесно вчитесь!

— Я ніколи не вчусь! — була Алініна відповідь.

Учениці стримано розсміялись. Клясна дама м-ме Dutremblay по-

хитала головою, а Микола Іванович допитливо подивився на цю задикувату жваву ученицю. Він підійшов до її місця і пресеріозно запитав:

— А що ж ви робите тут, коли не вчитеся?

— Учусь, але не чудово, а злегка, доки є учитель у клясі, а тоді граю на роялі, вишиваю, бігаю, пугую.

За цим словом вона змить закліпала очима й склала руки „в кулачки“, як усе це звичайно робив Микола Іванович. Та він нічого не помітив, ще раз посміхнувся, злегка вклонився і вийшов з кляси.

Тому що клясна дама, м-ме Dutremblay, сливе нічого не розуміла по-російськи й тільки бачила, що вчитель сам підійшов до учениці й запропонував їй якусь питання, на яке та відповіла з належною для учениці серйозністю, то вона й не зробила їй жадного завваження. До того ж Микола Іванович заступав своєю постаттю від світла обличчя Аліни, і клясна дама не могла помітити Алініних передражнювань та її жартівливих гримас.

Усю цю сцену переведено бездоганно з глибоким почуттям доброго гумору й не злої, кінцею іронією. Удавана серйозність відповідей лише виразніш підкреслювала жартівливість гримас. Аліна тонко розуміла техніку комічного й *mise-en-scène* пародійного жарту.

Схвильоване кліпання очима й руки по дитячому складені „в кулачки“... Тут перші прояви ніжності, перші паростки почуття. В незлому гуморі є завжди крапля ніжності й перший вияв зворушливої симпатії.

Кривляння поволі перетворюється в любов, гримаса переходить в замилювання, з гротески починається закоханість.

II

Одеса влітку — голе, розпечене, порожнє, без дерев і садків місто з блідо-сірого жовтуватого вапняку, де курява, що її приносить вітер із спалених бесарабських степів та здійсмає з незабрукованих піскуватих вулиць, тонким шаром висить у повітрі, а липнева нестерпна спека примушує сидіти вдень в кімнаті з причиненими жалюзі.

Одесі бракує зеля й доброго пляжу, але в 40-х роках минулого століття осіб, що потребували морського кліматичного лікування, лікарі посилали переважно до Одеси. За тих часів Одеса користува-

лася правами порто-франко, і закордонний крам можна було придбати там по надзвичайно дешевих цінах. Отже зїзд особливо дам і дівчат на купальний сезон завжди був дуже великий. бо жінок Одеса приваблювала не так своїм морським купанням, як можливостями розважитись, послухати в опері італійських співців і придбати собі прикрас. Купальний сезон в Одесі був, власне, сезоном купівлі та міряння модних туалет. До Одеси їхали купатись і шити вбрання. Через це тамтешні модистки були зовсім неприступні; навіть найпростіші з них були завалені працею і брали за роботу, що хтіли, знаючи, що мало хто наважиться везти в своїх валізах шматок купленого в Одесі краму або ж мережив. На митниці оглядали валізи й нічого незшитого в середину країни без великого мита вивезти не можна було.

Іхали до Одеси з власними модистками, з лакеями, з штатом прислуг, улаштовувалися не в готелях, а наймали собі окремі помешкання на декілька кімнат, вибираючи нижні поверхи в кам'яних будинках з жалюзі на вікнах, щоб хоч трохи захиститися від одеської літньої спеки.

За порадою лікарів поїхала на літо до Одеси й пані Крагельська з обома своїми дочками, взявши з собою модистку шити вбрання дівчатам і лакея, щоб дивився в дорозі за екіпажем, розплачувався на станціях за поштових і слугував на квартирі в чужому місті.

Залізниця тоді ще не було й з Києва до Одеси з зупинками, чеканням коней на станціях доводилось їхати не менше тижня.

В Одесі Крагельські найняли окреме приміщення з 4-х кімнат в нижньому поверсі кам'яного будинку, для Аліни взяли в зажиток гарний рояль.

Отже Одеса! Море, сонце, театр, італійська опера, крамниці з закордонним крамом, південні рідкі овочі, персики, виноград, айва, свіжа морська риба, порт, переповнений чужоземними кораблями, галасливий інтернаціональний натовп, крикливі греки, мляві засмалені турки з антолійських берегів, рухливі італійці, поважні і стримані англійські негоціанти й матроси, Схід і Європа одночасно, — усе було цікаве й нове для молоденьких дівчаток, що тільки закінчили пансіон і вперше виїздили в далеку і привабливу мандрівку.

У день гра на роялі, вранці й увечері купання в морі, пізніше лоджа в італійській опері.

*) Бали — ноти.

Розчинене вікно прикрито жалюзі від пекучих сонячних промінів, і в затемненій кімнаті відчувається присмеречний холодок. У вікні миготять тіні перехожих і відбиваються на нотах. Трапляється, що дехто спиняється і слухає Алініну музику. Сам славетний Черні, проходячи повз будинок, де мешкають Крагельські, дарма що на вулиці спека і йому треба поспішати на чергову лекцію, іноді затримується на кілька хвилин коло вікна, звідки чути музику, щоб краще розібратися в окремих нюансах тонкої гри.

Черні в захопленні від тієї терплячої упертості, з якою музикантка перемагає труднощі екзерсисів та етюдів. Зацікавившись, він сам починає розпитувати про дівчину з такими видатними музичними здібностями. Він відмовив багатьом іншим, але охоче згодився давати лекції Аліні.

Увечорі Крагельські всією родиною йшли до театру слухати італійську оперу й на Аліну справляло глибоке враження вокальне виконання величезних пес, оркестра, співці.

Тут, у театрі підчас вистави Пічівської опери „Санфо“ Костомаров, що теж приїхав того літа купатися до Одеси, випадково зустрівся з своїми недавніми ученицями.

Звичайно припускають, що в житті кожної людини відіграє видатну роль випадок. Усе на світі, мовляв, підвладне, непрозорій волі фатальних збігів випадкових обставин: помаранчова лушпинка, що на ній поховилася нога. Та ледве чи це так!...

Зустріч на Пічівській опері Костомарова з Аліною була випадкова і, як кожен випадок, могла кінчитися нічим. Отже, зустрілись, привітались, зраділи в першу мить, тоді через хвилину побачили, що в них немає нічого спільного, що минуле минуло, відчули нудьгу, сказали декілька порожніх заялжених слів, відповіли на декілька запитань про пансіон, учителів, товаришок і розійшлися назавжди.

Випадок є ніщо, коли ним нехтувати. Він набуває ваги тільки тоді, коли його не уникати, коли його цінити, коли надати йому особливого значіння і зробити спробу культивувати його. Від людини залежить відкинути випадок чи прийняти його, уникнути його чи піти назустріч випадкові і стрінути його з радісною посмішкою і простягнутою рукою.

В театрі розігралася чудесна, мила сценка, втішна і принадна:

заглиблений у себе Костомаров, що сидить у своєму кріслі в партері, не звертаючи жадної ні на кого уваги; дві дівчинки, веселі, рухливі, жваві; пані Крагельська-Мазурова чепурно одягнена, з чорними, як і в дочки блискучими очима, коректна, витримана й бонтона лама, що найбільше боїться порушити етикет.

Крагельські сіли, як і завжди, в улюбленій ложі нижнього ярусу^{*)}, попереду чорнява Аліна з сестрою, а за ними їхня мати.

Грали увертюру. Дівчинки крутилися на своїх стільцях, роздівлялися публіку в партері та в сусідніх ложах, обмінювалися враженнями, пустували, сміялись, розмовляли, іноді аж надто голосно. Їм було цікаво й весело, як може бути весело тільки в 16 років на виставі в театрі. Де публіка, музика, світло, нові вбрання створюють атмосферу якоїсь урочистості, і легке хвилювання огортає все навколо почуттям ясної і прозорої спянілості. Пані Крагельській не раз доводилося казати дівчатам, щоб вони сиділи спокійно й розмовляли тихше, абож і зовсім замовкли.

Та раптом сестри помітили в одному з крісел партера знайому зігнуто постать, знайомі жести, знайоме обличчя, тонкий ніс, русаве розмаїне волосся, золоті окуляри. Костомаров сидів заглиблений у себе і часом, сам не помічаючи того, робив „чуфізи“, чудні маніпуляції руками коло носу, — властива йому ще з дитячих років звичка.

Дівчата почали привітно хитати головою, сподіваючись у цей спосіб привернути до себе увагу Костомарова. Звернути увагу короткозорої, заглибленої в себе, байдужої до всього людини, що навіть не подивиться на сусіда, що сидить поруч з ним? Це було безнадійно.

Що з того, що музика грає увертюру й у театрі тиша? Що з того, що вони порушують усі правила доброго поведіння? Які можуть бути правила для 16-літніх дівчат?

І через увесь театр лунає:

— Monsieur Костомаров, і ви тут?

Пані Крагельська здивована й обурена! Вона обурена, бо сьогоднішнє поведіння Аліни та її сестри межує з непристойністю. Не вистачало б, щоб із сусідніх лож на них зашикали. До того ж вони перегукуються з якоюсь невідомою особою.

— Тихше! Прошу вас, сидіть пристойно! Кого це ви викликаєте з партеру?

У дівчат радісно сяють обличчя: така несподівана зустріч!... Вони обертаються до матері:

— Мамусю мила! Це наш учитель!

Незадоволення пані Крагельської зростає. Коли б ще хтось інший, а то пансіонний учитель! Шкільний учитель не може бути зарахований до знайомств, якими можна радіти й захоплюватися.

Мати спиняє дочок. Їхній запал і навчає:

— Бог із ним, з вашим учителем. Ви тут не в пансіоні, а в опері, в світі.

Та це протиставлення „світу“ і „пансіону“ не впливає на молодих дівчат, вони не заспокоюються, і їхнього піднесеного настрою не можуть спинити жадні нотації з боку матері. Вони не тямляться від радощів, коли до їхньої ложі входить Костомаров.

Він називає себе пані Крагельській і тоді звертається до своїх учениць:

— Яким побитом ви тут?

— Певне таким, як і ви! — відповіла Аліна. — Ми приїхали сюди з Києва спочивати й купатись у морі.

Микола Іванович аж ніяк не сподівався зустрінутись із ними в Одесі. Він певен був, що вони поїхали до Курської губернії. При наймні такі інформації він одержав від свого приятеля, що після випускного акту, не дочекавшись кінця, стомлений духотою в залі, пішов з ним блукати на Аскольдову могилу. Розмовляючи про акт і про враження від нього, вони почали говорити про Аліну, що грала під супровід оркестри варіації Герца на марш з „Отело“. На запитання Миколи Івановича про місце постійного мешкання дівчат Крагельських, приятель відповів, що мати Крагельських замужем вдруге за Мазуровим і, що дівчат відвозять у Курську губернію.

— То приємніше, — сказав Микола Іванович, — пересвідчитися з сьогоднішньої зустрічі, що мій приятель помилився.

Він висловив сподіванку продовжити знайомство в Києві після повороту Крагельських у рідні місця.

На це почув сухе і стримане запрошення з боку матері й дуже живе й жваве з боку дівчат.

(Далі буде)

^{*)} ярусу — ряду

НОВА ХАТТА

12 843

ч. 15—16



„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів, уліця Косцюшки ч. 5.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Сикстуська 20.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:
річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:
річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:
річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:
Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:
річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ

Рукописи просимо присилати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не
дистується.

ЗМІСТ:

Леся Українка: Королівна
О. Лящевська: Бойківські вишивки
Е. Желіско: Сні й життя
Н. Я.: Пять хвилин із Г. Зарицькою
Вісті з Союзу Українок
Г. Л. К. Діти — дітям
Нова жіноча організація
І. Блажкевич: Жінка-громадянка
в родині
Жінки в Світах
Леся Кривіцька: Відїзд із Черча
Зимові запаси. Не пийте води по
овочах
О. Бережницька-Будзова: Літо на
квітнику
Дрібне, але практичне...
Господарський конкурс
Звання гігієністки
Приписи. Стравосписи
Форми для всіх. Ручні роботи
Передосінні міркування
В. Петров: Аліна й Костомаров
Інострани
О. Кульчицька: Хрещення України.
Бойківські виставки (2 іл.). Гена
Зарицька. Леся Кривіцька. Іванна
Блажкевич.



О. Кисілевська — Під небом
півдня. Накладом власним — 134
стр. Коломия, 1938.

Редакторка Кисілевська знала
авторку описів подорожей, дала
нам знов одну незвичайно цікаву
книжку з описом подорожі в Ма-
роко. Книжка ясна і погідна — як
небо півдня.

З правдиво мистецьким хистом
виведені описи живо й плястично.
Читає має враження, що сам від-
буває подорож, оглядає чарівні,
для нас казкові замки з їх екзотич-
ними парками. Відвідує тубильчі
примітивні села з їх мешканцями,
пізнаючи їх побут. Відчуває усю
приємність подорожі, як і все
страхіння, коли авто жене понад
провалами.

Образи пересуваються наче в
калейдоскопі. Лізбона зо своїм
замком Цінтрі, відтак Африка і
їзда автами вглиб краю, де бачи-
мо всякі чудасії третьої частини
світу. Бачимо тубильців в їхніх
хатках і попри те монументальні
будови султанських палат, з їхніми
казочними парками та прикрасами.
Пальми... квіти... водограй.

Ось палата в Касаблянці. Вся
різьблена, мальована, інкрустована,
почавши від стін до долівки.
У цій же палаті є приміщені вели-
чаві робітні, де найздібніші робіт-

ники-мистці тчуть екзотичні тка-
нини, а золотники орудують шля-
хетними металами та самоцвітами.
Все на старинний лад. Ціль їх —
не дати загинути славному колись
на весь світ мистецтву.

У султанських гробівцях спо-
чває тільки одна одинока жінка
бо в арабів жінка це низька істота
без душі! І не слід їй спочивати
поруч мужа.

Ця одинока жінка — султанша,
Ляля Месуда попала сюди за свої
якісь надзвичайні заслуги (це бу-
ла християнська бранка, може яка
друга Роксолана!).

Бачимо побут даних околиць
для нас таких чужих і незаних.
У кожному місті ходимо на базар.
Тут нам прихвалюють яко присмак
баранячу печінку на припаленім
товщі, а там знов висушені оріш-
ки. Бачимо чудесні мистецькі тка-
нини і вироби і прямо дивні, у нас
нечувані звичаї.

А далше й Канарійські остро-
ви: Тенеріфа (славні мережива),
Мадейра й інші. Там славні на
весь світ бананари. На Мадері
їзимо санками, що їх тягнуть во-
ли.

Авторку, як знаємо, усе більше
цікавить село, як місто. Не опускає
нагоди подивитись на всякі села
підчас своєї подорожі, заглянути
у хату, та поцікавитися побутом
тубильців.

Книжку прикрашують власно-
ручні знімки авторки, в яких вона
зафіксувала усе, що було цікаве.

Дуже підходячу вінету зладив
артист-маляр Дядинюк.

Книжка для нас є цінним набут-
ком. Не повинно її бракувати ні
в одній хаті. Поминувши її вар-
тість в описах чужих екзотичних
країв, захопче також до пізнання
ширшого світу.

О. Кисілевська мистець у зма-
льовуванні подорожей. Її описи
мандрівок стоять нарівні з гарним
письменством, бо вони не уступа-
ють в ніч і найкращій повісті.

Ольга Олександра Дучимінська.

Нова книжка

Дм. Донцов

ДЕ ШУКАТИ НАШИХ
ІСТОРИЧНИХ ТРАДИЦІЙ?

(Квартальник Вістника)

Ціна зл. 1'50

Львів, Чапницького 26, чек. н. 500.317

Книжка кличе зірвати з спадщиною
Драгоманова і соціалізму, а повернути
до традицій княжої Русі і козацтва,
часів моральної і політичної сили нації

Н О В А Х А Т А

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

РІК XIV.

1 СЕРПНЯ 1938.

Ч. 15—16.

Леся Українка.

КОРОЛІВНА^{*)}

I.

— Королівно, ясна панно,
Ви себе на вік згубили!
Що зєднало вас зо мною,
Вбогим лицарем без спадку!

— «Мій лицару, любий пане,
Се мені гірка образа, —
Я-ж не звикла продавати
Свого серця за червінці!»

— Королівно, ясна панно,
Стану вашому належить
Багрянниця і корона,
А не ся буденна одіж.

— «Мій лицару, любий пане,
Та не вже я вам мліша
В багрянниці та короні,
Ніж у простих, темних шатах!»

— Королівно, ясна панно,
Я зовсім безславний лицар,
Бо від зрадницької зброї
Уміраю дома, в ліжку.

— «Мій лицару, любий пане,
Хай впаде за зраду гоньба,
Слави-ж маєте доволі:
Ви — обранець королівни!»

— Королівно, ясна панно,
Чує серце, що загину, —
Хто-ж вас буде боронити
Від неслави, поговору!

— «Мій лицару, любий пане,
Не боюсь я поговору, —
Все чиню по власній волі,
Бо на то я королівна!»

— Королівно, ясна панно,
Тяжко буде вам дивитись,
Як мене ховати будуть
Простим звичаєм, непишно.

— «Ой лицару, любий пане,
Не ержайте мого серця!
Що мені по всіх пишнотах,
Як би мала вас ховати!»

— Королівно, ясна панно,
Заклинаю вас коханням,
Майте гідність і в жалобі
Як належить королівні.

— «Мій лицару, любий пане,
Нещо сі страшні закляття!
Сеж найгірше в світі лихо —
Непрозора, горда туга».

II.

У сільській убогій церкві
Грають Requiem органи
Хор голосить Miserere
Люд зітхає De profundis.

В домовині труп лицарський,
Коло нього королівна
Стала тихо та поважно,
Мов до шлюбу наречена.

Не тремтить серпанок чорний,
Що вкрива її обличчя,
І палає рівним світлом
У руці воскова свічка.

По кутках дівчатка плачуть,
А в юрбі йдуть поговори:
— «Он ота його кохала»...
— «Он ота вінка втерчала»...

— «Он ота босоніж бігла
І ловила за стремена»...
— «Хто-ж ота, що стала поруч
Коло гробу!» — «Королівна».

III.

У палаті королівській
Темний смуток і тривога
Серед челяді двірської, —
Щось король сьогодні гнівний:

Очі мечуть стріли гострі,
Гучно брязкають остроги,
Руки стиснулися міцно
На хресті злотистім шпаги...

На порозі паж маленький
Став наляканий, несмілий
І промовив ледви чуто:
«Ясна панно там чекає».

Твердим голосом відмовив
Гнівний владар: «Що ж, хай прийде,
Хай почує привселюдно
Від отця свого прокляття!»

Ще не встиг король скінчити
Слів безжалісних, недобрих,
Як в юрбі загомоніло:
«Гей, дорогу королівні!»

Поміж лицарів блискучих,
Поміж дам препишно вбраних,
Королівна йде поволи
У буденній, чорній сукні,

Без серпанка й покривала,
З непокритою косяю;
Не спуска очей журливих,
Несхилья блідого чола.

Затаїло дух лицарство,
Ніжні дами всі поблідли,
Ждуть, мов грому серед бурі,
Королівського прокляття.

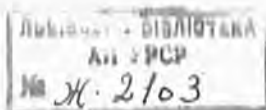
Але що се! Тихо й смутно
Забренів старечий голос:
«Ти прийшла, кохана доню!
Сядь, спочинь, моя дитино»...

Ледве вчула королівна
Ту лагідну, тиху мову,
Затремтіла вся і впала
Мов росиночка до долу.

Мов росинка, що холодна
Та бліда трималась довго,
Цілу ніч, на верхів'ї,
Поки сонце не пригріло...

У палати королівській
Загостили жалі і туга, —
Се були найвищі гості,
Та прийшли без етикету.

*) У 25-ті роковини смерті Лесі Українки містимо цю мало відому поему, що появилася 1912 р. у «Рідному Краю» ч. 5. (Подала М. Д.).





Олена Кульчицька:

Хрещення України

Ольга Лящевська

Бойківські жіночі і чоловічі вуставки у Турчанщині*)

Турчанщина це гірська лісиста, маловрожайна частина Бойківщини, що до 1904 р. була получена з іншими повітами лише коловими і то занедбаними, лихими дорогами.

Тій недостатці комунікації й получення з більшими торговельними осередками, тому відосібленню якраз завдячуємо, що в тій гірській закутінні збереглася найдовше питома бойківська ноша, яка майже з кожним роком вигибає.

Вуставки це найхарактеристичніша прикраса народньої сорочки. По способі їх вишиття пізнаємо, не лише з якої частини нашої землі вони походять, але навіть із якого повіту й околиці.

В українській народній нощі становить вуставка спільне знамя народньої сорочки.

*) Авторка дозволила нам покористуватись багатою її збіркою взорів, так що вже чергове наше число принесе на окладинці прегарні бойківські мотиви.

Жіночі вуставки на Бойківщині вишивають переважно хрестиковими взорами. Шиють також низинкою в одній або двох красках. Низинка є трояка: правдива, шита зо споду й імітована, себто шита зверху. Третій рід низинки шиють впоперек, як іде нитка ткани на станку. Подібна ця низинка до волинського заволокання з тією різницею, що на Волині кожну нитку за кожним разом закінчують і кінці тієї нитки з обох боків взору з лівої сторони залишають, а на Бойківщині викінчують взір зо споду цілком гладко, так що кінців не видно. Також шиють це заволокання грубшими нитками і густіше, тому взір виходить не плоско як на Волині, а трохи опукло. Менш вишивають настилуванням, що на Бойківщині називається: „натяганка“.

Вишивка на жіночій вуставці приміщена трошки нижче рамени. Складається з ширшого або вужчого взору, вишитого по середині, з двох або й чотирьох ланцюхів

згори і з долини, зо стебнівок поміж ланцюхами і взором і з вершка. себто вузького мотиву головного взору понад ланцюхом з гори. Вуставка прилучена до рукава ширшою або вужчою мережкою. Рукав по середині під мережкою зібраний у більший або менший „брижок“, а по обох боках брижка вишитий вершок у відворотній позиції, тягнеться ще поза вуставкою. По обох боках вуставки, приштої до сорочки аж до комірця, шов прикритий ланцюхом або вуставка прилучена до стану сорочки мережкою, а часом лише двічі стебнівкою.

Давніш вишивали вуставки в чорній красці вовною, опісля мішали до чорного червоно крашені льняні нитки, а від часу лекшої комунікації вишивають вже нитками купними у різних красках.

Панівними красками побіч інших, є волошкова й червона. Добирають і лучать ці дві краски так, що вони не вражають, а навпаки

зливаються з собою, а радше одна на другу кидає тінь чи відтін так, що лагодить її, а здалека творять ніби посередню третю краску і зливаються з собою в гармонійну цілість.

Вживають також зеленої і жовтої, зеленої і волошкової краски, що їх вміють добре дібрати і получити.

Чорна і червона краска має тут також чимале примінення; залежить від села, де, в яких красках воно любується.

Взори на вуставках переважно геометричні. Найбільше примінення має тут зірка, т. звана „ружка” і хрест у різноманітних варіантах. Крім цього квадрати, ромби, трикутники, осьмикутники, що в них поміщують зірки або хрести. Вишивають також квіти. Цікавий орнамент творить сполука геометричного мотиву з квітчастим як перехід до чисто квітчастого, пр. зірки получені листками або розети галузками овочів.

У вишивках є багато свастики і того питомого бойківського S у різних позах.



Жіночі вуставки з Турчанщини.
Із збірки авторки

Бойківські взори на вуставках не є цілком зашиті, як покутські

або гуцульські, але мають біле тло, є більше прозорі і менше яскраві, що надає їм певної елегантності і легкості.

Турчанщина це в теперішніх часах, мабуть одинока частина нашої землі, де водяться ще чоловічі вуставки. На думку знавців та дослідників народної поші, це ще праславянський звичай.

Походять вони ще з тих часів, коли ще як це подає І. Гургула у своїй статті, „Про народну пошу” — сорочка чоловіча мало ріжнилася під оглядом довжини від жіночої. Тоді здається не лише довжиною, але також напевне кроєм, способом шиття і вуставками були жіночі і чоловічі сорочки схожі, — з часом ці спільні риси для вигоди і примінення до заняття зникали, а лише в певних закутках гірських, маємо залишки з тих давніх часів — у виді вуставок.

Чоловічі вуставки вишиті поважнішим і простішим орнаментом, на нече приноврені до характеру і вдачі мужчин. Взори дуже різноманітні, від найпримітивніших навіть до вибагливих, — гарні, а передусім дуже оригінальні.

У старих чоловіків ці вуставки примітивні й у чорних красках, у молодших і хлопців у різних красках. Вуставки складаються часом із самих ланцюхів і стебнівок по мистецьки уложених у чорній або чорній і волошквій красці.

У декотрих селах, як прим. Михнівці вишивають також і хрестиком взором у той спосіб, що середина вуставки біла (порожня) а вузька вишивка йде довкола білого тла раз до середини, а раз назовні, ще раз вгорі як вершок і на рукаві під меріжкою, що нею получений рукав із вуставкою. Меріжка в переважній красці взору або й в кількох красках, якими вишитий взір на вуставці. У Плоскім вишивають одним і другим способом.

В інших селах як у Прислупі, Вовчій, Гнилій, Яблінці, Дністрику, Шандрівці, Терновій, Мшанці, Липю й інших, вишивають ще в інший спосіб, а саме по обох боках вуставки йде по одному, два, три ряди квадратиків, що в них міститься малесенький орнамент,



Чоловічі вуставки із збірки авторки.

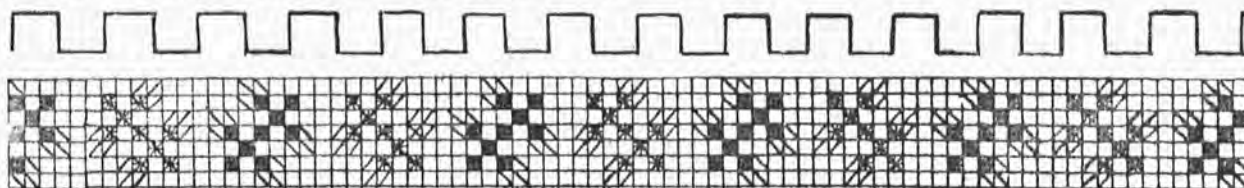
вишитий почасти хрестиками, півхрестиками, гладдю, а головню іншими стібами, „ціркою”, стебнівкою і т. п. Ці квадратики получені через середину вуставки ланцюхами, косичками, стебнівками та кривульками.

Цей орнамент спеціально пристосований до чоловічих вуставок, що на нього складається багато малих чотирикутників; спосіб їх укладу і добір красок робить чоловічі вуставки оригінальними, інтересними і небуденними. Ще цікавіший є уклад цих самих чотирикутників на обшивці (комірці), пристосованих до вуставок пр. два чотирикутнички, часом три і певний відступ і знов два або три чотирикутнички і т. д. — Так само приноврені до вуставок міхавки (дуди, маншети). Пазухи не вишивають.

В останніх часах зачали додати денде до тих давніх, старих вуставок і обшивок, хрестиками вишиті переди пазухи, але це вже сорочки манірує.

Панівними красками є ті самі, що в жіночих вуставках, волошкова або чорна. Краски прегарно дібрані і получені — волошкова з чорною, червона з волошковою, волошкова з зеленою, зелена з жовтою, жовта з брунатною, брунатна з зеленою або волошковою (в Шандрівці, Яблінці, Тернові вишивають брунатною з волошковою або сливковою з зеленою).

Справді лише бойкиня, обдарована з природи мистецьким хистом, спроможна до таких вигадів, в укладі і красках!



СНИ Й ЖИТТЯ

Ми сиділи в малім, гірськім папсіоні ян. у западні. Кількаденна злива створила ситуацію не стільки незвичайну, скільки дошкульну. Добір товариства був мало атракційний, навіть на погідні дні, тим паче на час некоїльної пудьги.

У попитках всяке горе розділює людей, щойно з одом лучить їх до спільної оборони перед лихом. Таке було й із нами. Ми зпочатку пересиджували дехто в їдальні, дехто на веранді, або в голю. Врешті, коли виходило на таке, що ця допотопна злива триватиме кілька днів, почали ми збиратись в один гурт, говорити, усміхатись, а дехто більше рішучий починав фліртувати, хоч були тільки три пані, що їх, з деяким застереженням, можна було брати під увагу, якщо річ йшла про флірт. Все ж, мимо всяких спроб товариське життя не йшло, а штигулькало. І тоді впали слова, такі знайомі від часів Декамерона.

— „Нехай кожний розповість щонебудь, якусь цікаву подію, якесь своє пережиття тощо”.

Очевидно, всі заявили зо смутком, що вони до того часу нічого цікавого не пережили, не трапилась їм ніяка пригода, що варта було б оповісти її перед численнішою аудиторією. Всі були непомірно цікаві, що розкаже сусід, але самому виступати в ролі оповідача, на те багатьом не доставало відваги, або уяви. Проект грозив невдачею.

Тоді промовив пан Олександр. Всі повернули голови в сторону отого худого, покряхкуючого добродія. Видно було, що здоровля гостило в ньому дуже коротко й покинуло його дуже давно. Голос у нього був надломаний та шорсткий. Однак ніхто не звертав уваги на те як він говорив, бо те, що він розказував, зацікавило слухачів.

„У гому часі був я завзятий автомобіліст. Мій „Бугатті” ніс і поносив і не раз передказували мені, що на тому червоному возі просто в пекло заїду”.

Аудиторія заворушилась. На вид тих блідих, худих рук, що обіймали поруччя фотеля, пригадувались нам часи, коли няня розказувала, як то вогонь просив воду в куми. Мимо того всі слухали з цікавістю, що далі буде. Як діти.

„Я любив гін вітру, його холодну струю. Гірські серпентини й спади кидали мені визов і я поборював їх у шаленому розгоні. Одного ранку їхав я дорогою, що пнялась

луком угору. Рокіт мого мотору розбивавсь об грубезні відземки перерізаного шосею ліса, розкочувавсь по пляях, або летів униз і в ярах мішався з шумом гірського потоку. Страшний розгін тягнув мене як лассо, що його кинула на мене невидна рука й готовилась стягнути на дно якоїнебудь прогаліни. Одначе — хоча я не виявляв ніякої охоти зменшити швидкість свого авта, воно само тратило свій гін, біг його ставав вільніший і коли я виїхав із темного коридора ялиць, віз станув. Передомною розкрився вид на річний яр. Одна стіна чатинної зелені піднімалась високо, друга сходила в яр. На його дні розлита вода виблискувала між камінням, як кусні розбитого дзеркала. Я глянув у низ. На камінному румовищі між річкою а берегом яру гойдалось, колихаючи вітками, біле, покрите квітом деревце. Вирване з корінням і знесене гірською тучею, видалось мені живою істотою, що збігла вниз над потік. Ритм, що його вистукувала водяна глибін, примушував деревце до беззвільного а безконечно гарного похилу й трепету.

Дивна, предивна річ! У тій деревині, що її буря знесла на камінну рінь, звиділась мені постать коханої жінки. Підносила руки до мене порухом привіту чи просьби. Я забажав побачити деревце з близька. Посотане коріння пилю, покищо, вогкість із розлитих ниток води потоку. Солодкий, мігдаловий запах мішався з теплом сонця і холодом, що йшов від крижаної води. Я попрощав мале, присуджене на загибель деревце, як прощав колись свою любов — сумний та безсильний супроти долі.

На горі ждала мене несподіванка. Я щойно тепер побачив, що на закруті, недалеко від місця, де спинився мій мотор, дорогу перегородило звалене бурєю деревце. Якщо б я не станув, а летів даліше з тим самим розгоном, лежав би тепер мертвий або конаючий у ярі.

Чияж це рука спинила мій віз? Чи не справді стояла там вона й підносила до мене руки з проханням чи привітом?”

Пан Олександр скінчив своє оповідання. Довкола нього зашуміло. Пані не мали досить способів, щоб виявити своє захоплення. Вечеря минула під знаком великого, товариського успіху цього худер-

лявого панка, що ним раніш ніхто, тим більше пані, не цікавились. Комуж бо подобаються схорвані люди?

На другий день розблисло сонце, озолотило, огріло, а вітер жваво нівечив сліди довготривалої зливи. Пополудні товариство розбрилося по околиці. На веранді сидів тільки пан Олександр. Розстібнув комір сорочки, засукав рукави й трів до цілющої ватри сонця своє озябле, немічне тіло.

— А всеж, колись провадив віз „Бугатті”.

Я пригадав вчорашній вечір. Він посміхнувся на те. Дивлячись на його безкровні пальці, не міг а здержатись і спитав, що привело на нього дотоперешню хворість.

Ліниво й неохотно повернув він на мене пересвітлені сонцем очі.

— „Ніщо. Я такий уже родився. Більшість життя провів я в літниках та санаторіях. Авто міг я провадити тільки в снах — мріях”.

— „А вона?” спитав я шепотом.

— „Вона, померла давши мені життя. І тільки вона одна, мати, могла любити мене таким кволим нездарою. Але я кохаю сонце над усе і якщо воно сховається від мене, мрію в снах, яким могло б стати мое життя.

Хіба є тривкі межі, що ділять сон від дійсного життя?”

І знов пан Олександр побідив. Хіба ж у житті не переплутується і минає все так скоро і невловно як у сні?

**САМО ПЕРЕ
ВЕСЬ БРУД БЕРЕ**



**МИЛО ДО ПРАННЯ
ОКСАНА**

ФАМОЗА ЛЬВІВ
Потоцького 58.

П'ять хвилин із Геною Зарицькою

Пані Гена зустрічає мене, жвава й усміхнена.

— Ви брали участь в Інтернаціональній конкурсі?

— Властиво ще трохи і я була б спізнилася на конкурс; я надто пізно довідалась про нього.

— Але, як ми чули, успіх від того не був менший! Ви дістали нагороду, правда?

— Так, я дістала нагороду, третю. При ліпшій організації і якби я зголосилась на польський конкурс, я могла б була досягнути кращого вислідку... Так, принаймні мене запевняли. Пані Гена на хвилю затримується і всміхається чарівно. Але...

— Але?

— Але я маю найглибше задоволення, що те, що я досягла, було власне без нічної допомоги та протекції. Ті перші дві нагороди дісталися німцям, співакові й співачці.

— Значить, ви були перша з чужинців?

— Но, так. Нагороди слідували за мною дістали італійці...

— Скільки нагород було, більш-менш?

— Нагород було шість чи сім. Не пам'ятаю точно. Крім того були ще медалі, на кінці дипломів.

— Чи можу знати, якою саме партією завоювали жюрі?

— О, не здивуйтеся: я співала партію Розіни з Севільського Цирюліка. Правда, ви здивовані? Ця партія досить оклепана і співають її найліпші співачки. Але тут ціла таємниця. В мене не сопран, а меццо-сопран, але з досить високою кольоратурою. А треба знати, що партія Розіни в оригіналі написана власне для меццо-сопрана.

Потім співала я ще кілька інших річей на всіх концертах. Гендла та інші. Але на останнім концерті окрім Розіни, сказали мені заспівати ще „Маріас Вігенлід“ Редера. Я була заскочена, не мала навіть порядних нот, лише писані рукою і страшенне розтріпані.

— Але жюрі поставилось дуже прихильно до мене, спеціально голова, проф. Орель. Взагалі атмосфера була дуже мила.

— Отже віденці не зрадили своєї слави?

— О, ні. Взагалі, навіть мої колеги, спеціально італійці були до мене дуже прихильні і милі.

Дивлячись на симпатичну появу молоденької співачки, ні трохи

не здивуюсь їм. На столі лежить кілька світлин пані Гени, які свідчать наочно про її фотогенічність. Одну з них, у тирольському строю, бере для себе Антена. Я думаю про те, що наші сусіди напевне постараються заанектувати для себе успіх нашої співачки.

На одній із цих світлин бачу п Гену в сукні, що була одним із ключів цьогогорічного показу української моди.

— То це ваша сукня?

— Сукня роблена для мене. На жаль на пописах не можна було її вбрати. На концертах всі були вбрані дуже скромно, отже я співала в суконці з мальованки. На роздачі нагород усі були в чорних сукнях. Я могла вбрати її тільки на ріжні прийняття. Для наших читачок пані Гена обіцяє дати власне цю світлину.

— Які ж ваші плани на майбутнє? Чи не запрошували вас зостатися у Відні?

— Так, але у Відні дуже тяжко дістати гостинний виступ, нато

місць пропонують ангажман. А я не хотіла б вязатися, крім того у Відні харчеві труднощі, масла, напр. дуже трудно дістати. Поки що я маю запрошення до Варшави, — це буде певне концерт у супроводі оркестри, а потім — до Міляно, на цілий рік. Там я співатиму Розіну. Там можу мати й інші вигляди.

— Ваші світлинки самі просяться до фільму, піддаю.

— Можливо й це, але ще рано про це говорити.

— Чи ми, львов'яне і земляки, матимемо нагоду вас почути?

— Маю співати в Радіо, на поворотній дорозі з Варшави і перед відїздом до Італії. Концерту тепер, коли Львів розіхався, нема як дати, а потім не буде часу.

Побажанням успіху в дальшій дорозі кінчаємо нашу розмову. Її успіх є нашим загальним успіхом. Шкода, що ми не почуємо нашої лярвратки у Львові.

Липень, 1938.

Н. Я.



Гена Зарицька у стилізованій українській сукні. Рожева рясована жоржета, чорно-біла вишивка. Нашийник герданової роботи.

ВІДІЗД ІЗ ЧЕРЧА

Ізза горбка показалися білі хмаринки, що скоро наближалися до станції. Поїзд! Поїзд! залунали з усіх боків. Візники, клунки, валіки зашуміли. Треба було прощатися. А прощатися було з ким! Повна-ж станція знайомих і приятелів! „Може б Ви, Лесю, роздумали та не їхали — ще не пізно“... А нішіть щось!... „А прийдіть ще до нас!“ „Сьогодні врочистий дзвін, а ви відїжджаєте!“ Всі ці оклики разом із свистом поїзду, що відїжджав на станцію розпучливо відбивалися у моїй голові та серці...

Відїжджати з Черча! З того мого улюбленого Черча, де кожний день був для мене святом!... Де забувала я про всі злидні та будні ділових життів!... Де душа відпочивала!... Де!... — багато можна було б найти таких „де“, але тут я на одну хвилиночку відступлю від теми. Я прошу дорогих читачок не думати, що я пишу ці маленькі спомини з метою рекламувати Черче або себе. Ми вже й так обоє добре знайі серед нашого громадянства, то й такої лекції нам не потрібна. От я зустріла вчора в редакції пані Ліду Бурчачинську. Розговорилися. Між іншим, питає мене пані Ліда „куди їдете на літо?“. Кажу: „На липень, як звичайно, до Черча“. Ну й пішла балачка про Черче. „Ви, пані Лесю, згадки з таким захопленням оповідаєте про Черче — напишіть нам дещо з своїх споминів про нього“. „Дуже радо! — кажу — Черче для мене таким змістовним джерелом, що я якби зміла, то могла б із нього цілі повісті черпати“. „Але ми так далеко не сягаємо, ви напишіть нам щось із маленьких епізодів“. І ми розпрощалися. П. Ліда завернула до друкарні, а я до дому, за перо і от згадую як то я колись відїжджала з Черча...

З великим жалем за черчанським теплом сонця, боровини ну й товариства ніс мене поїзд у сірі дні праці. Наче прегарні краєвиди з вікна поїзду, гак миготіли переді мною один за одним спомини незабутніх днів перебутих у Черчу. І кожний із них для мене має свій зміст, своє світло і тіні, як після сонячного дня тихий погідний вечір. Там я в принагідному товаристві граю, чи скорше „паталяшу“ в круглі або у відбиванку, там їду повна захоплення і радості, в гурті розбавленої молоді, до Васючина на став... Боже! Скільки можна було б розказати про ці прегарні ескапади на човнах. Ті, що приїжджають так от тільки оглянути Черче або приковані педугою до купелів, може навіть і не знають, що в околиці Черча є такі прегарні „дикі стави“ — отримані з собою, як стаякою — вузьким плесом викилястої річечки.

Між високим диким очеретом та білими водними ділями, що так ясно завітчали береги, ви, мов зачаровані, тихо плывете на човні в казковий світ...

Аж дивно, як така прегарна місцевість могла так довго зберегтися у своїй дикій природній красі. Треба бути поетом або малярем, щоб гідно описати ту справді непорочну красу природи!

Я боюся бути банальною, тож із висот поезії повернуся краще до звичайної прози. Саме пригадався мені один маленький епізод з часів тих наших ескапад до Васючина. Вибралася ми раз туди невеличким товариством

і хотіли виписати човни, але гайовий сказав, що треба конче дозволу від самого пана „грабего“. „Без позволення“, каже „не можна даць“. Нема ради, треба значить іти до начальства, бо шкода прогати таку приємність, як погойдатися на човнах. Товариство делегувало мене і ще одного пана, що два дні тому приїхав з Нью-Йорку. Колись він навіть належав до Усусусів, але від війни перебував в Америці і дуже але говорив

сам „грабей“, а другий згорблений в якомусь убранні, ніби з брудного мішка (ну, на того я навіть уваги не звернула). „Ми, до пана грабего у справі виписання човна“ сказав американець своєю мішаною англо-українською мовою, звертаючись з увагою до високої піднесеної голови. Але люкай (як ми пізніше довідалися) очевидно зрозумів нашу помилку і спрямував нас просто до сіренького пана, що стояв збоку. „А сконд



Леся Кривіцька у відпочивальні в Черчу

по українськи і по польськи. Я також польською мовою не дуже добре могла написатися. Але нічого — їдемо просити човна, а не пописуватися мовами. Невеличкий, трохи обдуртий „палац“ не дуже виглядав на той палац, що ми звикли уявляти собі у мріях, але що нас це обходить, — тут найголовніше — човен! Нарешті зайшли ми до якоїсь кімнати не-то канцелярії, не-то салону. Виходять до нас двох панів. Один, що перший увійшов — такий важкий з гордо піднесеною головою (думаю, — це певне

панство естесьце?“ — обізвався збоку сіренький пан. Тоді уже я набрала сміливості і кажу „Пан із Нью-Йорку, а я з Києва“. Це очевидно зробило велике враження на господаря диких ставів у Васючині. Він заметушився і попросив нас сісти та з великим зацікавленням почав розпитувати нас про Нью-Йорк та про Київ. Ми з великим захопленням оповідали йому що могли, хоч він мало що зрозумів з нашої мови і скоро дістали дозвіл користати з човнів та ставу на ціле літо.

Вистава народнього мистецтва в Данцігу

Наша щоденна преса вже подала вістку про те, що кооп. „Українське Народне Мистецтво“ у Львові влаштувала за допомогою Т-ва Студентів Вацких Шкіл „Основа“ виставку народнього мистецтва.

Дня 22. липня відбулося відкриття. Вистава триватиме до 5. серпня. Данцігська Културкамер відступила на ту ціл прегарні три кімнати.

Матеріал виставки поділений на дві частини. Перший це етнографічна збірка кооперативи, що обіймає ряд повних народніх строїв із різних околиць. Вбрання ці розложіли на манекінах і невеличких ляльках дають барвну картину нашого смаку. Їх доповнюють поодинокі предмети народнього одягу, як сорочки й запаски, а також велика збірка взорів, поділена повітами.

У другому відділі є це народне мистецтво примінене до потреб сучасного міського житку.

У великому данцігському щоденні-

ку „Данцігер Ноесте Нахріхтен“ появилася дня 22. липня стаття п. н. „Українське Народне Мистецтво“, ілюстрована розкішною світлинною молодіч-гуцулки, що кормить немовлятку. Стаття (мабуть німецького автора) виказує велике зрозуміння нашого побуту й тонко характеризує відрубність нашого та польського народнього мистецтва. Ось уривок із неї:

„Особливо цікавлять нас різноманітні вироби східного племені гуцулів, що їх український наріз завдяки мові й звичаям зачисляє до своїх. У протилежності до галицького племені гуралів, що живе на заході, й яких можна стрінути в Закопанім, любуються українські мистці в геометричних мотивах, що чарівними сполуками дають усе нові форми. Здається, що тут також діють впливи Сходу, тоді коли в західних гуралів та кашубів вибивається на перший план стилізована розтінність, як квіти, листки й гілочки,

Вісті з Союзу Українок Америки

Дня 14. і 15. травня відбувся перший районний з'їзд Союзу Українок Америки в Дітроїті. У ньому взяло участь 16 відпоручниць із 10 відділів.

Наради розпочались відсіннянням гімну Союзу Українок. Голова дітроїтської централі, п. Анна Стецько привітала відпоручниць. До президії з'їзду ввійшли: п. Мураль із Клівленду, як голова, п. А. Гавиш, як секретарка в українській мові, а п. А. Курило, як секретарка в англійській мові.

Привіт від централі в Нью-Йорку зложила містоголова Союзу, п. Олена Штогрин. Пізніше читали інші відпоручниці й саме під час того п. Хомяк повідомила присутніх про розв'язання Союзу Українок у Львові. Ця вістка схвилювала всіх незвичайно.

Пізніше п. Стецько, голова дітроїтської централі, здавала звіт про працю централі, а п. Ділай, організаторка Союзу Українок здала звіт із організаційної діяльності.

У другій частині наради запропонувала п. Олена Штогрин повідомити наших сестер у Канаді телеграмою про подію в Краю. Зараз же зложили резолюційний комітет, що мав приготувати протестаційний резолюцій на наступний день. Бо 15. травня мало відбувся протестаційне жіноче віче.

Вкінці слідував привіт від „Інтернашенел Сентер“, що його зложила п. Алворд.

По цьому вступі приступили до властивого порядку наради. Як перша точка було на черзі придбання жіночої молоді до „Союзу Українок“. Вирішено вибрати молоду організаторку, що займалась би організуванням молодечих відділів.

Дальше обговорювано справу книжки Союзу Українок Америки. П. Штогрин пояснила, що відділи мали б надсилати матеріяли не тільки про працю Союзу Українок, але про загальну громадську працю в даній місцевості.

Виринула теж справа участі українців у світовій виставі в Нью-Йорку. Централь в Нью-Йорку вирішила, коли б не було окремого українського павільйону, взяти участь спільно з американською жіночою організацією „Вименс Арт енд Індустрієс“.

На висок п. Шустакевич засновано при головній централі фонд, що дозволить частіше виїжджати організаторкам до різних відділів.

Також перейшов висок п. Курило відносно пробних дискусійних вечорів, де членки учились би перепродажувати збори.

Дуже довго дискутовано над справою журналу „Союзу Українок Америки“. У Дітроїті виходить від недавня „Жіночий Світ“ заходами невідомої п. Марії Бек, що є секретаркою дітроїтської централі. П. Бек охоче ставляє його до диспозиції Союзу. Та на-

ради не вирішили остаточно, яким шляхом йти в цій справі. Рішено збирати фонди на ту ціль, так щоб новий журнал міг вийти перед четвертою конференцією Союзу Українок Америки.

Слідуючого дня відбулось жіноче протестаційне віче. Проводила ним п. Марія Хомяк. Першу промову виголосила п. Марія Бек, а чергові п. О. Штогрин. Обі бесідниці виявились дуже добре.

Присутніх було понад дві сотні жінок. Хоча мужички не знали, чи мають право бути на цьому вічу, чи ні, прибуло їх кілька десятків.

Районний з'їзд закінчився ще го-стиною, що її владив п. Олені Штогриниятий відділ Союзу Українок у Дітроїті. По скромній перекусці п. Вой, голова 5. відділу, привітала гостю. П. Олена Штогрин висловила признання дітроїтській централі за працю й заохотила до дальшої. Знаючи про недавній побут гості в Галичині, присутні засипували її питаннями, виявляючи надзвичайну цікавість й ненаситну жаждою дізнатись про все, що діється в рідному краю. З великою терпеливістю розказувала п. Штогрин не тільки про свої особисті переживання, але також про ідейну працю наших сестер на громадському полі.

Побут п. Штогрин підбадьорив та оживив невеличку громаду.

„Діти дітям“

(Заходом В. Муз. Інституту ім. Лисенка й Української Захоронки).

Імпреза, що відбулася 2. ц. м. в салі Театру Ріжгородностей не перша у нас під такою назвою і з такою ціллю. Одна-че, коли пригадаю одну з давніших стереотипних — на зразок академії — з декламаціями, інструментальними со-лями і т. п. — мушу підчеркнути суто дитячий характер останньої. Ритмічний танок і дитячий оркестровий ансамбль!

В одному з давніших чисел „Н. Х.“ була спеціальна стаття про школу нашої ритміки Оксани Федак-Дрогоми-рецької. Оце вже п'ятий рік О. Ф.-Д. за-ціплює наших дітей ідеї Жак-Далькро-за. Важко це, бо метода великого швай-царця мало ефектовна і в нас зовсім не популярна. Щоб зацікавити батьків, треба вживати просто — підступу. Для мене найбільша радість дивитися на чи-сто ритмічні вправи, на ті маленькі ін-струменти — дитячі тільки, як вони ре-агують на ритм і характер музики. І то-му перша частина програми, що на неї зложились переважно вправи до музи-ки Далькроза, була, в тому сенсі, найці-кавіша. Більш плястичний характер вправ і танків до милої музики В. Бар-вінського й Н. Нижанківського не дав мені того чистого враження. Це в першу чергу „Байка“ укладу Ол. Бігун, що для неї В. Барвінський спеціально написав музику. Музика прегарна, але „Байка“ з містечкового боку — до речі з цікавими світляними й костюмованими ефектами — уявляла собою радше „підступ“. До всіх вправ і танків акомпанувала Нона Пя-севичка-Процишин. Оркестра найменших В. Муз. Інституту ім. Лисенка у Львові виконала Дитячу Симфонію на смичкові

інструменти й різні додатки: фуркальця, калатала, голоси птахів і т. п. Зігралий бездоганно і ведений з любов'ю ансамбль це ідеальне започаткування масового музичування. Можемо радіти, що з ма-лих музикантів виростуть колись члени нашої симфонічної оркестри.

Твір Б. Кудрика може замало бар-вистий, зате в своїй народній тематичі легко зрозумілий — подобався публіці незвичайно.

Г. Л. К.

Нова жіноча організація

Останній місяць приніс перебувалу подію в історії нашого жіночого руху. Дня 12. липня ц. р. відбулась довірочна нарада, що на ній повстала жіноча по-літична організація п. н. „Дружина Княгині Ольги“.

Програма заява Дружини Княги-ні Ольги складається з восьми тез. То-му, що вони були поміщені та обгово-рені своєчасно в щоденній пресі, не бу-демо їх тут повторяти. Та оснований дружини хочемо тут підмітити, як яви-ще активності нашого жіноцтва, що його не лякають ніякі невдачі.

До Головної Ради ввійшли: Бере-жанська Іванна, Голянова Ольга, Го-лубцева Катря, Капустієва Анна, Мз-личка Константина, Метельська Лідія д-р Парфанович Софія, Рудницька Мі-лена, Салойкова Любов, Сухова Ольга, Тишинська Евстахія, Ціпановська Оль-га, Шепарович Олена.

Християнська фірма

НАЙКРАЩІ

НИТКИ до шиття

ШОВК до шиття

БАВОВНУ до циру-вання

купуйте тільки з маркою

„ТРИ ЛЕЛІЇ“

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 45



ЖІНКИ В СОВІТАХ

Нещодавно виголосив пос. В. Целе-вич на таку тему відчит у Жіночій Сек-ції Уида.

Референт почав від нового й дав-нього подружнього права на Радянщи-ні. Факти легких шлюбів і розводів при-вели до такого хаосу в тій ділянці, що врешті влада була приневолена оборо-нити покинутих матерей строгими при-писами про аліменти. Мораль підупала, авторитет родини підірваний.

Ширше проаналізував референт ста-новще жіночі-селінки, робітничі й інте-лігентки. Дуже влучно привівши стан теперішнього, напів-сволективізованого господарства в Україні з кріпацтвом. Се-лянка постійно недоїдає. На підставі ста-тистичного матеріялу з 1936 р. показав пос. Целевич цілковиту незрізномове-ність сільського бюджету. Робітничі пра-цюють і мешкають у лихих умовах. Звичайно використовують їх зверхники немилосердно. Найгірше представляє-ся стан інтелігенток. Це зрештою бачи-мо й із спомини Йозефіни Бурггард, що появляються в Вістнику.

Референт користувався для відчиту совітською пресою, та споминами Чер-нявиної й Соловєвич.

Зимові запаси для родини з 6 осіб

МІСЯЦЬ	Засоби консервації й посудина	Оцет		Молошний квас		Усушення вогдуху				Усушення води	
		Слойки		Бочки		фляжки, горшки		Шок		Пухки	
		Маринати		Квашення		Набіт		Городина		Сух	
		кг.	зл.	кг.	зл.	кг.	зл.	кг.	зл.	кг.	зл.
Листопад	Горошок									3	2·40
	Африни									1/2	0·50
Серпень	Огірки	1	0·65	5	5—						
	Помідори	1	0·80	3	1—						
	Яйця					12 кш	36—				
	Масло					10	20—				
Вересень	Сливки угорки	2	1·60							2	2·40
	Корнішони	1	1·50								
	Грушки	1	0·85							2	3—
	Каляфіор	1	0·50								
	Яблука									2	3—
	Гриби	1	2—							1	3·50
Жовтень	Городина:										
	Картопля									200	7—
	Селера									15	2—
	Петрушки									15	1·80
	Цебуля									10	0·50
	Бураки									40	2·50
	Капуста									20	1—

НЕ ПИЙТЕ ВОДИ ПО ОВОЧАХ!

Про те, що пити воду по овочах нездорово, знають мабуть усі. Причина того властиво недобре відома. Щойно недавно перевели хемічний доказ цього правила. А саме: вложили до води плитку сухого столярського клею і він поплив в ній розмок, напучнявив й набрав галаретоватого вигляду. У більшій кількості води повстала рідка рідина. Оцю переміну приспівшило підгрівання. Коли зважити, що більшість овочів і городини має в собі кольодальний чинник, пектину, що так само розпускається й пучнявляє як клей, то можна собі уявити, що з тими овочами в шлунку діється. Найбагатші в пектину овочі це помаранча, цитрина, яблука й порічки.

Щоб зрозуміти, як пучнявляють овочі в шлунку, радимо кинути грубо по-крайні вишні в склянку води. Вишні

напучнявляють й поширяють свій обсяг майже вдвоє.

Внаслідок того шлунок здувається. Коли зважити, що вода, яку пемо по овочах, все є зимна й побуджує шлунок до праці, можна зрозуміти, чому тоді приходить шлуночкове забурення. Звичайно настає розвільнення й то дуже скоро.

Серед простолюди панує засада їсти овочі інакше: спершу пити воду, а потім овочі. Це вже куди правильніше. Вода дуже швидко виходить із шлунка (випивши, пітніємо) і тому не спричинить пучнявління овочів.

Зовсім інакша справа з овочами вареними. Тут можна воду пити зовсім безкарно. Річ у тому, що пектина в овочах пучнявляє підчас варення і їх стан кольодальний уже змінений, отже цього процесу в шлунку не буде.

ОВОЧЕВІ ПЛЯМИ.

Наближається час, коли господиня з розпукою збирає столове білля — поплямлене овочевими плямами. Дехто потішає себе, що вони зійдуть по кількарічному звичайному прання. Але не все так буває.

Із столового білля ще не так трудно позбутися овочевих плям. Треба тільки діяти зараз. Якщо пляма свіжа, допоможе звичайне бонгу, а застарілу пляму усунемо водою Жавелля. На кольорових матеріях вже трудніша справа. Тут треба вважати, щоб не пошкодити тла. Тому плями на сукнях, або кольорових обрусах треба усувати сейчас. Попробувати так: розіпняти матеріял над глибокою посудиною і ляти згори на пляму тонку струю окропу. Потім можна лишити її на хвилину в бонгу.

Дуже добрим засобом для цього є солодке молоко. Лишити пляму на ніч у зимному молоці або вложити її до гарячого молока на хвилину, помагає дуже часто. Також кілька крапель цитрини діє все успішно. По цитрині треба пляму випрати в літній воді милом.

Великий зріст ощадностевих вкладів

на дальших 350 тисяч в 1937 р. свідчить
про велике довіря громадянства
до ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.
(ФІЛІЯ БАНКУ: Станіславів, вул. Собієкого 11)

Літо на квітнику

Хто хоче мати на своєму квітнику на черговий рік братчики, стократки, гвоздики, мальви, остріжки, дзвінки й другі дволітні або й тривалі рослини мусить їх засіяти в липні або в серпні. Сіяти насіння на розсаднику, опісля пересаджувати, а восени посадити на квітник, де вони перезимують вже на призначеному місці. Кожний рід засіяного насіння назначити карточкою застромленою на паличок або дощечкою з назвою, кольором і датою засіву. Сіяти рядами не загусто, берегти перед надмірним сонцем і посухою, поливати й подбавляти.

У серпні садити й пересаджувати білі лелії, півонії, а навіть нарциси та пересаджувати фіялки (що 3 роки).

Леїї садити в півсутінку. Викопані або спроваджені цибульки садити безпроводно, щоб не просохли на повітрі. На спід кожної ямки покласти дренаж зо скоруюток потовчених вазонків, або кілька камінчиків, щоб вода всякала глибше й не спричинила гниття цибулек і коріння. В кожну ямку садити 2—5 цибулек разом. Ямки 30 см одна від одної.

Нарциси садити по одній цибульці, 5—6 см одна від одної.

Півонії садити поодинокі в поживну землю не отрясаючи коріння з землі (садити з брилою землі). Півонію садити як осібно як і (солітери) або 1—1 і пів м одну від одної, бо вони сильно розростаються, вимагають багато місця та довгими роками мають остати на одному місці.

Від весни до пізньої осені треба доглядуватися, щоб квітник був безпереривно повен квітів і завсіди барвистий і чепурний. На кльомбах вириває що якийсь час konieczність змінити посаджені там рослини, що вже процвіли й покінчивши свою вегетацію втрачають листки, висихають і не витворюють уже нових квітових пупків.

Рослини, що втратили декоративну вартість, на квітнику зайві. Тому треба їх викинути, а на їх місце посадити інші рослини, що зацвітуть пізніше. Отак наприклад братчики, що цвіли навесну й улітку аж до липня, виглядають уже негарно; їх квіти щораз дрібніші, а гілки розкладаються на всі боки в неладі. Так само літні левконії, що донедавна пишались китицями квітів, марні-

ють щораз, або надмірно бувають, опоганоючи грядку своїм нещасним виглядом. Їх треба з грядок усунути, а на їх місце посадити братки (сіянні навесну), пізні айстри, всецвітучі бетонії, мушкетельки тощо, взагалі рослини, що цвітять до морозів.

Не дозволити рослинам, ростучим на квітнику витворювати насіння, бо квітник не є тереном, що з нього можна збирати насіння. Насінники можуть знаходитися хіба лише на розсаднику. Лише деяке насіння можна виплекати на кльомбах, без шкоди для їх краси, а саме насіння братчиків, петрій, настурцій, остріжок. Ці рослини водночас цвітуть і дуже скоро зав'язують насіння, а безліч квітів прослонює насінники. Автім насіння виплекане аматорами ніколи не є таке добре й повновартне, як виплекане фахівцями й тому ліпше щороку купити його в спеціальних складах.

Получи грядки влітку доглядуватися, щоб не викидати на компостову яму хопти, що вже витворили насіння, бо є чимало бурянів, що їх насіння перележить навіть два роки в компості, а відтак діставшись на грядку скільчиться. Тому насінники бурянів відкладати окремо, а після скінчення полення спалити.

Структура деяких ґрунтів буває така, що внаслідок поливання грядок, земля заскорюється. Тоді вода мало в землю всякає, лише спливає по ній, або й скоро висихає. Тому після дощу, або поливання треба за кілька годин землю на грядці зрушити, переспати й не загладжувати, бо з хрпавої поверхні не так скоро вода випаровує та глибше всякає.

Що якийсь час доводиться також стригти й притинати живопліт. Притинання слід виконувати дуже рівно, бо лише тоді живопліт виглядає як стіна, а якраз у такому його вигляді ціла краса. Тому стригти живопліт „до шнура“. Робиться це в такий спосіб, що над живоплотом розпинаємо (поземо) довгий шнур, прикріплений обома кінцями до жердок, устромлених у землю, по обох кінцях живоплоту. Шнур сильно напружити й щойно тоді стригти ножицями вистаючі над шнуром гілки. Живо-пліт треба теж обтинати по обох його боках, щоб творив одноцільну стіну. Обтяті гілки й листки ста-

ранно вибрати з живоплоту, щоб на ньому не прсихали, та щоб живопліт був всюди свіжий і зелений.

Спорожнений парник може послужити під засів розсади квітів на черговий рік. Коли парник уже не потрібний, зіймати скрині й вікна, просушити їх ще кілька днів на городі й переховати. Згорнувши землю й старі погної або, якщо наміряємо на черговий рік пострити парник у іншому місці — призначити давнє парникове місце на розсадник у черговому році.

До української суспільності!

Очим подаємо до відома Української суспільності, що за благословенням українського греко-католицького Єпископату та за уповаженням українських громадянських чинників постав у Львові Діловий Комітет „Свята Християнської України“, який має в цілому краю підготувати торжественне відзначення 950-ліття хрещення Руси-України. Комітет розпочав уже свою діяльність у цілому ряді секцій та запрошує до активної підтримки і співпраці всіх, кому лежить на серці піднесення релігійної свідомості й морального рівня серед українського народу.

Ювілейні торжества в цілому краю починаються з кінцем липня ц. р. Вже в найближчих тижнях Комітет видасть для масового поширення цілу низку ювілейних видань, відзнак, медаліонів, плакатів, образів і т. п.

Між виданнями Комітету будуть такі важкі й пожиточні книжечки, як підручник з програмою до улаштування місцевих і окружних ювілейних торжеств, проповіді, популярна історична брошура про хрещення України й б. і. а. Отже як з чисто практичного, так головне і з ідейного огляду видання Комітету „С. Х. У.“ заслуговують на найбільше поширення серед українського народу.

Крім того чистий дохід із усіх видань Комітету призначений на здвигнення тривалого пам'ятника 950-ліття хрещення Руси-України, а саме на закладення якоїсь харитативної установи або іншої інституції, що залишиться на довгі століття та нестиме добрий посів між українськими народні маси.

Тому звертаємося з найгарячішим закликом до всієї Української Суспільності, щоб вона масовим закупом і активним поширенням книжечок, відзнак, медаліонів, плакатів, образів і т. п. видаваних Комітетом „С. Х. У.“, причинилася до найбільшавішого відзначення Великого Ювілею та до здвигнення тривалого пам'ятника 950-ліття Хрещення Руси-України.

Львів, дня 18 травня 1938.

За Діловий Комітет „Свята Християнської України“

Др. М. Дзерович в.р. Р. Данилевич в.р.
голова секретар

ДРІБНЕ, АЛЕ ПРАКТИЧНЕ...

Рис. 1. — Брудне білля не сміє бути в щільно замкненій шафі, або валізі, тому що легко псується. Треба його ховати в провітряному місці.

Дуже практична й випробувана є невеличка снігова шафка. Перед тієї шафки має вгорі кляпу на завісах, що підіймається. Туди вкидаємо білля й



спускаємо кляпу, як це видно на бічному рисунку, при букві а. Білля паде на полицю. Під нею є місце на перехову зимових чи літніх черевиків, шпівців і т. п. Зпереду шафка отвирється на

дверцята, що засягають також на полицю з біллям. Звідтіля видобувають білля, коли хочемо його прати.

Збоку шафка має більший або менший отвір, закритий дротяною сіткою для провіву. Білля через те не є щільно замкнене.

В літі лекше як у зимі замовити її

столяра такий мебель. Лекше його полякерувати й скорше сохне. Коли полякеруємо шафку біло, то може вона зручно стояти в передпокою.

*

Конкурс господарської справності

Минулого року влаштували польські господарські школи межишкільний конкурс господарських робіт. Для цієї цілі підібрали чотири господарські школи з однаковим пляном навчання.

План конкурсу опирався на приписи міжнародних господарських конкурсів, що відбуваються щороку в інших столицях світу. Міжнародні конкурси передбачують змагання в різних ділянках домашнього господарства. Є їх около 20. Окрім тем із варення, прання і прятання беруть теж під увагу звдання педагогічні, гігієнічні, крою та шиття, декорації мешкання та різні заняття сільського господарства, як городництво, годівлю дробу, молошні перетвори.

Варшавський конкурс однаке обмежувався до праць тісного домашнього господарства. Тут не йшло про найкраще виконання якоїсь роботи, тільки про загальний рівень господарського навчання в краю. Провідні польські круги дбають про піднесення господарської освіти й тому перевіряють раз-у-раз її стан.

Для нас, хліборобської країни, має домашнє господарство теж незмірну вагу. Та на жаль не маємо змоги систематично його опрацьовувати й плекати. Та щоб бодай приблизно усвідомити собі, як повинні ми працювати, подаємо тут перебіг варшавського конкурсу.

Ще в зимі розіслали по різних господарських школах теми й услівля конкурс:

1. Зварення ліпних пирогів.
2. Випрання серветки, поплямленої какао, вином або ржою.
3. Випрасування

Про розмножування вазонових рослин пише

О. Бережницька-Будзова
в книжечці

КВІТИ, ПРИКРАСА НАШИХ ВІКОН
І БАЛЬКОНІВ

Замовляти в адміністрації „Нової Хати“
Коштує 1 — зл., з пересилкою 1.20 зл.

ЗВАННЯ ГІГІЄНІСТКИ

Новий час приносить нові вимоги. Здійснюються бажання наших гігієнічних провідних кругів щодо свого шпиталіництва. Треба думати й про свій санітарний персонал.

Чи його потрібно? Про те нема ще й говорити. Правда наш шпиталь має нову обслугу в особах наших черниць. Але вже є потреба лікарських амбулаторій на провінції і гігієнічних курсів по селах.

Гігієнічні курси не покищо повинні Започаткував їх Самбір і провадить із великим успіхом. Навпевно можна б такі курси запровадити всюди, де наше жіноцтво потребує підтримки й поради. Треба лише вправного фахового персоналу.

Випускають доглядачок і гігієністок спеціальні школи. Приймають лише з укінченням 6 клас давнього типу, ще краще з матурою. Наука триває два роки, учениці мусять мешкати в інтернаті. Школи є дорогі, але дають різні знижки. Найближча є в Кракові, але існують ще і в Варшаві та Познані.

Навчання починається шестимісячним пробним курсом. Потім іде пів року шпитальної практики. Після того приходять теоретичні виклади, знов шпитальна практика, ще раз серія теоретичних викладів і наука закінчена.

Звання це вимагає витривалості та завзяття. Кандидатка мусять бути здоровою, бо праця не раз напружує нерви.

Де працюють доглядачки? Польські статистики вказують, що безробітних у тій ділянці майже немає. Закінчивши школу спеціалізуються на доглядачок у стислому значінні, гігієністок і ортопедисток.

Доглядачка має варстатом праці шпиталь, клініку, санаторію. Працюють також у лікарських амбулаторіях, при кварцових лампах, електризації, водних лікуваннях.

Гігієністка працює більше суспільно, їздить, влаштовує курси по селах, робітничих осередках, поради для матерей. Поборює помешти, бореться з алькоголізмом і пересудами.

Ортопедистки практикують у спеціальних шпиталях і здобувають вправу у спеціальному масажі, при зломках костей, локальному параліжі, в гімнастичній дітях-калік. Вправні ортопедистки є дуже пошукувані.

Адреси доглядницьких шкіл можна допитатись у Порадні для вибору звання, що є при „Рідній Школі“, Львів, ул. Сикстуська 46.

ПАНСІОН

„СТАХОВА ВОЛЯ“

в Гребенові біля Сколя над Опором
серед гір та смерекових лісів.

Чинний від 1. червня 1938. р.

В державі і під управою

М. ГІКАВОГО

Поручає 50 кімнат з верандами. Сміачні, здорові та добрі харчі. Від 3 до 6 зл. денно.

Розваги: Дансинги, теніс, бібліотека, кригольня і т. п.

Блищі інформації:

ЛЬВІВ, УЛ. ГОЛУВКІ Ч. 14. III.



ПІСНІ СТРАВОПИСИ

I.

Обід: Помідорова юшка за сметаною й французькими галушками. Омлет із грибами, тушкованими (душеними) без сметани, картоплі. Компот із грушок.

Вечеря: Шпарагона фасоль з води з румяною булочкою (як присмалити булочку, гл. ч. 13—14 „П. Х.“), хліб із маслом, чай.

II.

Обід: Сиріжка з городини в помідорах (серединки зжати на підливу). Юшка з зеленого горошку з грінками. Голубці з рижу в помідоровій підливці. Овочевий крем.

Вечеря: Картопля. Саджені яйця, мізерія за сметаною. Хліб із медом, чай.

III.

Обід: Білий борщ. Січеники з яєць, шпінат, каляфіор. Овочева галетка.

Вечеря: Салатка з квашених огірків і помідорів. Хліб, масло. Вареники з сиром і сметаною.

IV.

Обід: Овочева юшка з солодкими грінками без сметани. Пісний паштет із грибовою підливою. Зелена салатка. Омлет із битою сметаною.

Вечеря: Душена картопля з помідорами й сметаною. Компот.

V.

Обід: Огіркова юшка з картоплею. Вареники з солодкою капустою. Бішквіт із ванілевою підливою.

Вечеря: Салатка з помідорів, хліб, масло. Каляфіор з води з маслом. Чай.

ПРИПИСИ.

Білий борщ.

Потрібно: 25 дкг городини з цибулею, кілька свіжих грибів, або один сушений, 2 дкг муки, пів л сирнатки, пів шклянки сметани, зелений кріп.

Зварити смак із городини й грибів, процідити. Розмішати муку з дрібною зимною водою, розвести частиною кияного смаку, влити й заварити. Відставити з вогню, полувити з сирваткою й сметаною, посолити, додати січеного кропу, а коли хто любить, пів зубця

чеснику, розтертого з сіллю. Окремо подати помащену картоплю.

Примітка: Сирватку можна вживати до закінчення борщу замість цитрини. Добре також послужить квас огірковий.

Юшка з зеленого горошку.

Потрібно: 30 дкг городини з цибулею, 35 дкг лушеного зеленого горошку, 3 дкг муки, пів шклянки солодкої сметани або молока.

Зварити смак із городини в літній воді. Особне зварити горошок у пів літній воді. Смак перецідити, горошок перетерти через сито змішати з смаком. Розігріти масло, всипати муку, присмалити, але не присмалити, розвести зимною водою і смаком, влити й заварити сметанку, розпробувати гарячою юшкою і вимішати вже без варення. Щоб юшка була ще смачніша, можна підбити її жовтком.

Подавати її з грінками. Незвичайно добірна в смаку, так, що годиться на прийняття.

Пісний паштет.

Потрібно: 20 дека муки, 10 дкг товщу, 1 жовток, квасна сметана, сіль.

Тісто: Пересіяти муку посікти з товщем, додати жовток і яку ложку сметани. Замісити тісто рукою і винести в зимне місце.

Потрібно: 10 дкг рижу, 4 дкг сушених грибів, 1 або 2 яйця, 3 дкг масла, цибуля, зелена петрушка.

Начинка I: Зварити гриби щоб змякли, посікти. Зварити сипко риж, а твердо яйця і посікти. Посікти дрібно цибулю, присмажити на маслі на ясиозолоту краску, додати січених грибів, пересмажити, вимішати з рижом, яйцями, петрушкою, посолити в смак і вистудити.

Потрібно: головка капусти, що важить тричверти кг, 8 дкг товщу, сіль, і цибуля.

Начинка II: Почистити й сполоскати капусту, поділити на частини й вижати качан, посікти на стільничці. Посікти дрібно цибулю й присмажити на товщі, але не присмалити. Капусту вимішати з цибулею й тушкувати (душити) без води аж змякне, скроплюючи кількома ложечками вивару з грибів. Вистудити.

Паштет: Тісто розтяти, виліпяти ним тортівницю так, щоб тісто звисало поза краї. Уложити в ньому на переміну риж і капусту, заліпнути зверху тістом. Спекти на золоту краску.

Особне подати до цього грибову підливу з решти смаку, за сметаною, додавши досить кропу або зеленої петрушки.

Крем із овочевої галетки.

Потрібно: шклянку соку з овочів, добре посоложеного, 2 дкг желатини, овочі або конфітура, з 1/8 л окропу.

Сполоскати желатину й намочити в зимній воді. Вичавити й кинути до відміреного окропу, розпустити й вихолодити. Вимішати з овочевим соком. Коли треба, додати цитрини й цукру.

Вихолодити в зимній воді, мішаючи часто. Коли галетка починає тужити, вивити її тріпачкою, аж збіліє, наросте і згусне. Тоді вимішати з пригорщцею сезонних ягід. Виложити до шкляної селятирки й застудити.



Компот із грушок на зиму.

Потрібно: 1 кг грушок, півтора кг цукру, пів ліски ванілі, сок із одної цитрини, шклянку води, 50 дкг цукру.

Обірати грушки, й кидати в зимну воду, заквашену цитринним соком. Коли всі вже обібрали, обварити, викинути на сито й лишити, нехай скапає. Зладити густий соковик із півтора кг цукру, додаючи стільки води, скільки цукор забере. Соковик заварити та зшумувати. Кинути грушки й ванілію на кипячий соковик і смажити на легкому вогні поки овочі не стануть прозорими. Тоді вилити в порцелянову посудину й лишити до другого дня. Тоді злити соковик, додати шклянку води та пів кг цукру, заварити, зшумувати, зняти з вогню й додати на кг овочів одну пастилку бензоєсу, розпущену в ложці літньої перевареної води. Уложити грушки в слоїках й холодним соковиком їх залити.

Фасолька на зиму.

Обірати фасольку з волокон і прокрити в скіні пасочки і укласти в сухій кам'яній посудині, пересипаючи кожен версту сіллю. Зверху покласти дерев'яне денко й притиснути важким каменем. Переховувати в сухому й зимному місці. Перед ужитком треба фасольку намочити кілька годин і варити, не соливши.

Галетка з пігів.

Обірати пігви з лущини й викинути кістки. Покраяти овочі на кусники, залити водою так, щоб їх покрити і розварити в кам'яній посудині. Коли зробиться суцільна маса, вилити її до полотняного мішка й повісити, щоб стік. Другого дня відмірити його, на 1 л всипати півтора кг цукру й варити, зшумовуючи. Доварюючи, втиснути сік із одної цитрини і спробувати чи готове, а саме капнути на дерев'яну ложку. Коли зітнеться, відставити з вогню й теплу ще налити до слоїв. Коли добре смажена, має гарну рожеву краску. З пігів можна зладити мармелад.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.



„П Л А С Т“

Форми для всіх



4. 968. Суконка дводільна для дівчинки від 12 до 14 літ. Спортова блузочка з легкого матеріалу, прикрашена вишивкою і складаєна вовняна спідничка.

Як кроїти?

Наперед зішпилити форму шпильками і примірити. Коли потрібно викроїти, то треба зробити відповідні закладки на формі, менш більш у половині кожної форми, піколи на придолі. Допасовану форму приложити на подвійно зложений матеріал, пришити шпильками і викроювати точно за формою, зазначаючи усі знаки з форми на матеріалі. Ця форма включає 1 см на шви.

Як шити?

Лучить шви, dopasовуючи відповідні знаки на формі.

1. Зшити лиштви і пришити з правої сторони до горішнього вирізу блузочки. Вивернути її на ліву сторону, запрасувати і ручно викінчити.

2. Зшити боки блузочки французьким швом, лишаючи по лівій стороні розпір.

3. Зшити французьким швом рукави.

4. Блузку наморщити кругом і пришити комірець.

5. Зшити пояс від блузочки і приморщити блузку кругом на придолі.

6. Спідничка. Зшити правий бік баскінки.

7. Зшити раменця, розпрасувати шви, обшити кругом скісною ляміркою, відвернути на ліву сторону і ручно лямірку викінчити.

8. Зложити склядки після зазначених знаків на формі, зафасгругувати їх до кінця і застебнувати на машині до означеного стрілкою місця.

9. По заправованні складок злучити бочі шви спіднички.

10. Пришити спідничку до баскінки, звичити лівий розпір скісною ляміркою і пришити дії запинки.

11. Пришити пояс до спіднички.

НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ ВИСТАЧИТЬ



закуплена в нас сучасна машина до шиття, гапту, ширивання, ендльовання, мережковання з довголітньою запорукою за 150.— зол. готівкою або на догідні сплати.

Жадайте дарових цінників!

ПОЛЬСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДІМ
Kreyszer, Kraków, ul. Wierzyńska 6
Wyd. 46

Жінки малого росту

Як повинні одягатись жінки малого росту? Із цим неабиякий клопіт. Коротка мода ще зменшує й так невеличку постать. Ще пів бід, коли стать струнка й тендітна. Тоді може вона навіть мило й по дитячому виглядати й така жінка все дуже молода. Але гірше, коли вона кругленька!

Щож, і на те є рада. Тільки треба уважніше студіювати модні журнали, дбайливіш підбирати моделі, вишукувати матерії.

Недавно тому сальон Скіяпареллі, один із перших у Парижі, видав спеціальні вказівки для жінок малого росту.

Отже дрібні, молоді жінки повинні вбиратись „на підлітків“. Мода цьому

незвичайно сприяє. Можуть поносити гладкі квітчасті суконки, спортові спіднички з блузочками. Лише уникати переважання їх фальбанками, чи мереживом, бо це зараз принижує. Взори повинні також бути дрібні, невеликі. Бо великий, лабятий взір на малій особі може її споганити.

При вовняних суконках треба вистерігатись широких поперечних поясків із колірної шкіри. Вони перетинають постать і скорочують її. Малого росту особа може носити тільки поясаски з того самого матеріалу, що сукня, або й шкіряні, але в матових красках.

А вже великих гудзиків чи декоративних спряжок напевне не вільно їм

вбирати. Такий яскравий деталь звертає сейчас на себе увагу.

Зблизжається осінь, який вибрати плащ? На щастя будуть модні гладкі, спортові. Маленька жінка повинна вибирати або зовсім довгий до половини лідки або коротенький жакетик нижче пояса. Тричвертеві плащі, втинані, кльошові зовсім невідповідні для неї. Ще краще їй служать боолерка, що їх гепер багато видно. Тому при зимових сукнях повинна вона послугувати й ними.

При капелюхах треба вистерігатись широких „клапоухів“. Вони обнижують ріст. Вже краще підбирати малі криси при високих депках.

СОНЯШНА КУПІЛЬ ЦЕ ЗДОРОВЛЯ!

але

БЕРЕЖІТЬСЯ ПОРАЖЕННЯ ШКІРИ!



РОЗКІШНЕ Й БЕЗПЕЧНЕ ОПАЛЮВАННЯ

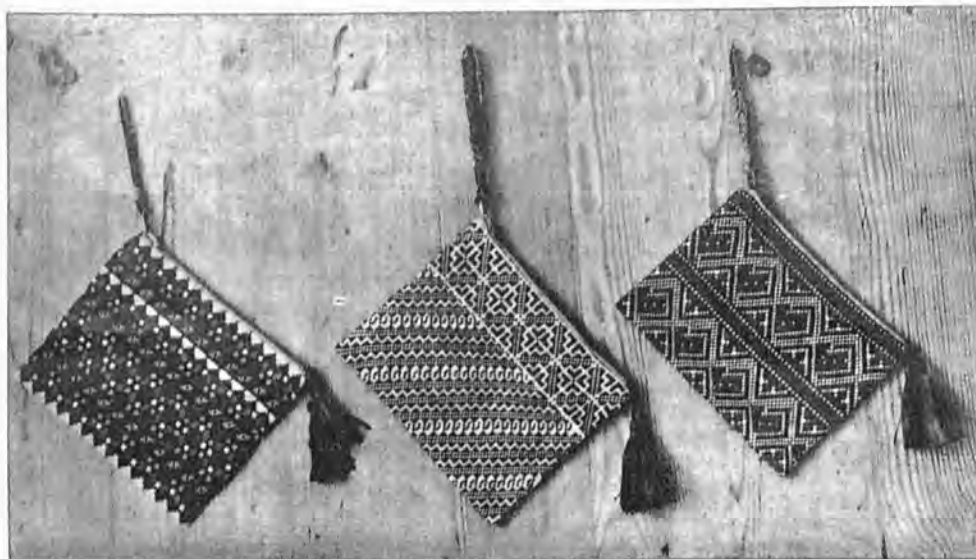
при

КРЕМІ Й ОЛІЙКУ **МЕРІДА**



НОВІ ТОРБИНКИ

Хочемо все відмінити в нашому вибранні, свіжості в вигодах і проектах. Тому подобаються нам оці торбинки, що живцем перейняли сільську виставку.



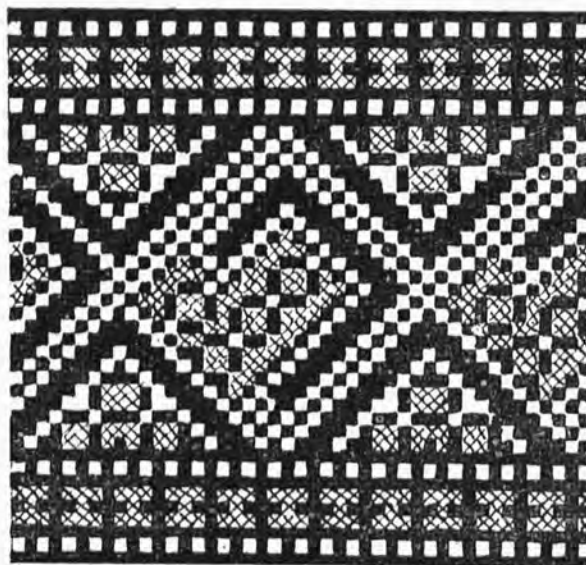
Ч. 1. Густий хрестиковий взір вишитий у цілості на долішній частині торбинки. Але згори повторений ще раз лише вершок, себто зубчаста частина. Два тороки в кольорах вишивки.

Ч. 2. В оригінальний спосіб прикрашена також і друга торбинка. Гора торбинки вишита вставкою, а спід її покритий скісним узором рукава. Все в одній яскравій кольорі.

Ч. 3. Весела торбинка чорно-чер-

вона. Вставковий взір (гл. рис.) повторений тут двічі. Вгорі й посередині торбинка перепоясана широким краєм, а з долі її.

Взір до цієї торбинки поданий нижче.



Взір до торбинки
Хрестиковий взір у кольорах чорній і червоній.

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКИ
є крашені індустріальними кольорами й тому
ніколи в прання і на сонці не псуються!

MEZ

C·M·S

Роботи

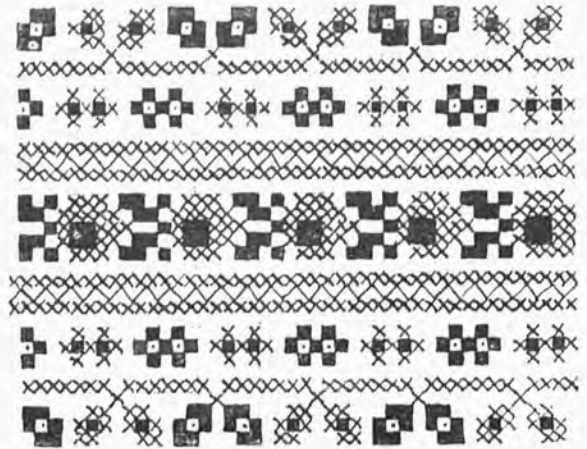
Дитяче вбрання



Багато вишивана сукопка для дитинки. Проекту й виконання п. Олени Борисевич, Дрогоїв.

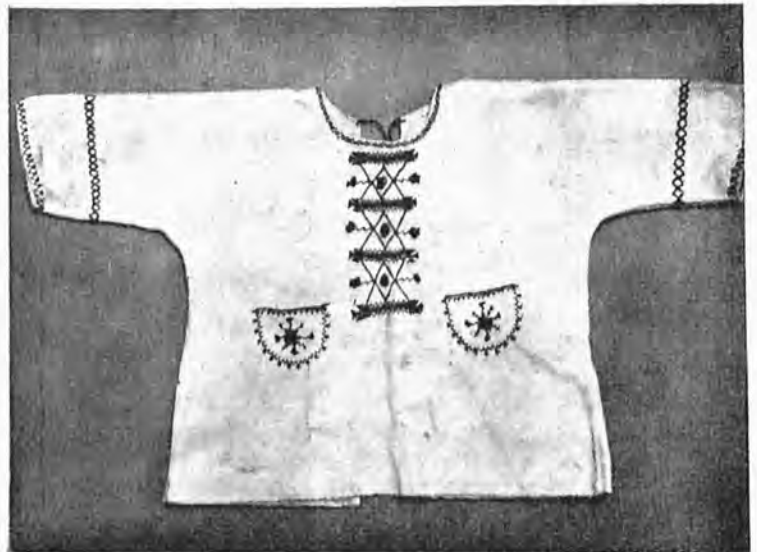
Взір до цієї сукопочки вже був поміщений у „Н. Х.". Щоб його не повторяти, подаємо інший, що також гарно надається для дитячого вбрання.

Взір для сукопочки



Бойківський квітчастий взір піжнього й дрібного рисунку. Виконаний у трьох красках: ■ чорна, хх червона ... жовта.

Дитячий кафтанчик



Дбайлива мама рада придбати свою дитину. Ось зразок гарненького кафтанчика, стилізованого на народний лад.

Кафтаничок для одnorічної дитини. На зиму може бути виконаний із флянелі, на літо з легшого матеріалу. Прикрашений зпереду на лад покуцьких кожухів, кольоровими застілками та кутасиками. Кишенки викінчені так само.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

Як дбати про ваші квіти навчить вас
книжка

Олени Бережницької - Будзової

**Квіти, краса наших
кімнат і балконів**

з пересилкою коштує 1'20 зл.

Замовляти в Адміністрації „Нової Хати“
Львів, ул. Косцюшки ч. 5.

oooooooooooooooooooooooooooooooooooo

ЛІТНЄ ВБРАННЯ



Полотняні сукні все ще дуже модні. Тому учениці фахової школи СС. Василянок у Львові постановили кожна пошити собі полотняну суконку на народні мотиви. За допомогою і порадою вчительки, що відома зо свого добірного смаку, п. Наталі Гургули, моделі вийшли дуже цікаво. Ось два зразки, що їх наділи щасливі власниці на себе.

Ч. 1. Молодеча суконка з небіленого полотна. Крій оригінальний. Зпереду одна половина суконки заходить на другу, застібнута під шию. Краї вилог настебновані кольоровими нитками. Вся

прикраса суконки в ярко-кольорових кутасиках, що ними викінчені кінці пояса і вилог. Такі самі кутасики є при сільських кожухах як „дармовиси“.

Ч. 2. Оця суконка має крій скромніший. Рукави кімоно, виріз шиї й пазушка обкинени кольоровою ниткою та завязані стрічкою. Вся прикраса сукні: це широкий пояс, що нагадує сільські „писані“ череси. Пояс застібується зпереду на ганлики. Краї його обведені зикзакуватим мотивом у кілька рядів та викінчені кольоровими гудзичками.



Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цукорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.
Знамениті в смаку поживні, дешеві.

Гарно й оригінально вишити блузку це нелегка річ. Як часто бачимо в літі незугарні проекти, що є впливом неправної фантазії. Але часом трапляється дуже вдатний модель і такий хочемо тут відмітити. Ось блузка проекту п. Калини Танчаківської. Крій її гладкий, кімоновий. Вишивка яворівська. Взір примінений дуже влучно; зпереду два рядки вишивки неначе маркують пазуху, поруч у невеликому відступі ще по одному рядку. Те саме повторюється на раменах, але легше й коротше.

ПЕРЕДОСІННІ МІРКУВАННЯ

Серпень це ще не осінь, ні! Ще пливе з неба повним струменем соняшні проміння й гірський струмочок тягнеться до купелі. Але вже снується по стернях ледве чутними нитками бабине жито. А в моді діються перевороти.

Які саме? Про те цікаві ми почути.

Краски: Зanedбана брунатна все восени відживає. Біля неї з'являється винно-червона, темно-зелена й спокійно-сіра. Синє й фіолетне відступає в тінь. Тканини м'які й без полеску. Багато суконь зложених із двох красок, але в м'яких контрастах. Нема ярок красок і прикрас.

Плaші: Легко втиснені в поясі, з малими вилогами. Футра далі плоскі, щоб їх можна вживати, як матеріялу, себто як гезок, частин рукавів і комірців. (гл. рис. 3).

Костюм: Побідив прилягаючий жакет, що обіймає бедра. Вилогів малі, або й зовсім їх нема, викрій сягає аж під шию (гл. рис. 5).

Сукні: Передбачені три типи. Один спортовий, матиме як прикрасу легкий жабот (гл. рис. 4), що особливо корисне для гладших осіб. Другий тип сукні попозудневий (рис. 6) має плащевий крій. Ця форма вже відома, але прийде до значіння щойно в цьому році. Третій тип сукні щойно показується неспміливо (рис. 8). Це драпована сукня, що дуже идячно обхоплює стан і бедра. Окрім того дуже ще модний височкий стан, що дає привабливу струнку лінію.

Блюзки: Вони невиміручі. Як довго існують костюми, мусять і вони бути. Тільки вечірніх уже не видно. Натомість увечері показується замість блюзки довгий прилягаючий станок до бедер, поверх довгої спідниці.

Вечірніє вбрання все ще довге. Багато буде рясовання в цьому році. Також стилеві сукні з тюлю, перетягані колірними стрічками (рис. 10) матимуть успіх.



3



4



5



6



7



8



9



10



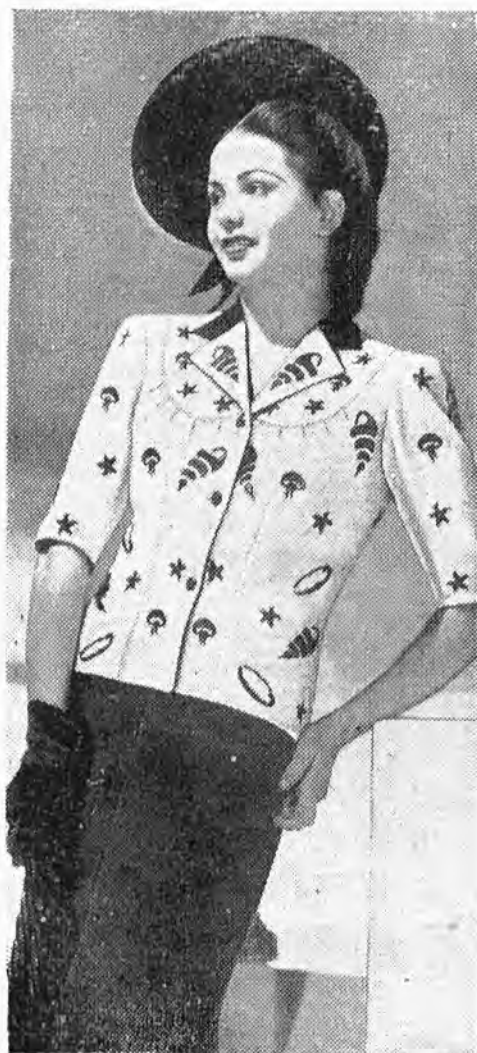
Хто веслує...
потребує окремого костюму. Ось він — темносний
жакет і білі шгани.

БІБЛІОТЕКА ДЗВОНІВ

видала в останніх роках такі нові
книжки:

1. Н. Королева: БЕЗ КОРИННЯ. Споми-
ни в повістевій формі. 8, 124 ст.
Ціна 2.50 зол.
2. Н. Королева: ПРЕДОК. Повість. 3,
143 ст. Ціна 3.00 зол.
3. Н. Королева: ІНАКШИЙ СВІТ. Екзо-
тичні оповідання. 8, Ціна 3.80 зол.
4. Н. Королева: ВО ДНИ ОНИ. Нарис-
и. 8, 40 ст. Ціна 1.20 зол.
5. Н. Королева: „1313“ Повість зі серед
новіччя. 8, 116 ст. Ціна 2.30 зол.
6. Б. І. Антонич: КНИГА ЛЕВА. Поезії
8, 64 ст. Ціна 2.20 зол.

Книжки ці повинні знайтися у кожній
українській бібліотеці. Замовляти в Ад-
міністрації „Дзвонів“ Львів, вул. Япон-
ська 7. II. Для передплатників журналу
„Дзвони“ значний опуст. Хто замовляє
в Адміністрації не платить порта.



Рибки, мушлі...

На білому шовку надруковані мушлі та
рибки. Чи може бути кращий комплект
над море?



Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні!

Передплачуйте

Український Тиждень

інформаційний тижневик культурного й громадського життя.

Передплата на рік:

у Ч.С.Р., Польщі, Австрії й Югославії кч. 40.—, в інших країнах кч. 60.—.

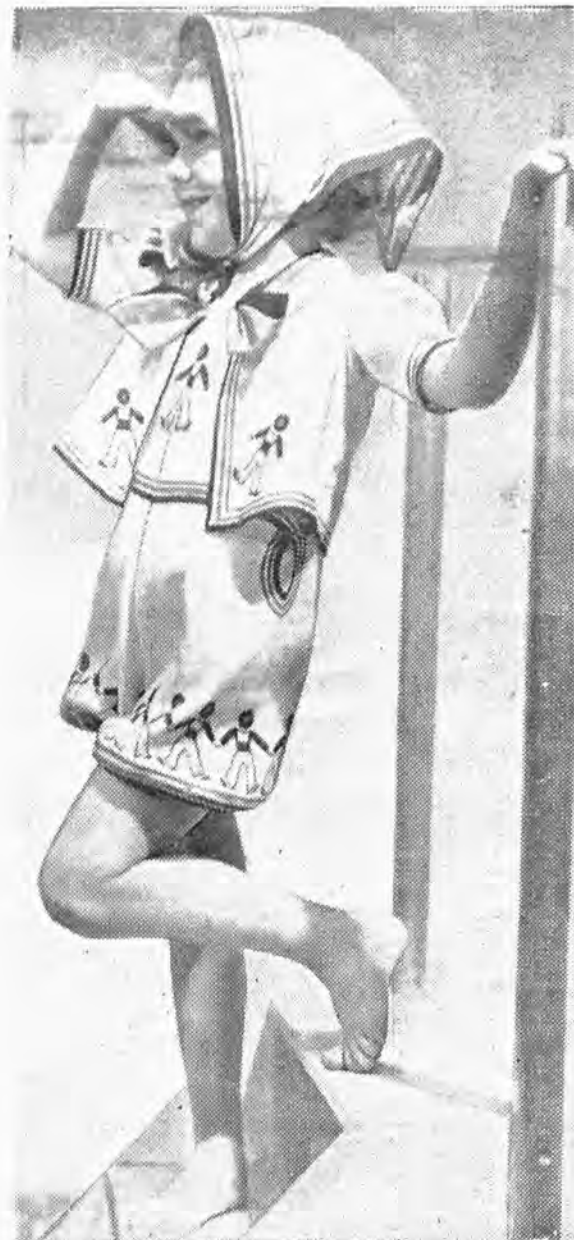
Адреса:

Praha XII, Šumavská 16, Č. S. R



Пляжові штани

є в різних відмінах. А найновіша це гладкий, мужеський крій, навіть із заправованою складкою посередині. До цього сандали з деревяною піршовою.



Що ви сказали б, пані, на цей розкішний стрій для дівчинки? Біло-синя комбінація, що її прикрасою є моряки... Хусточка конечна. Додаймо, що матуся може замість білого підкладу вибрати якийсь колірний матеріал. Не сміє тільки забути про... моряків.





До опалювання

дуже відповідний оцей пляжовий костюм із короткими штанятами.

З НАШОГО ДОСВІДУ

П. Галі Дуркот, Болозва. Про консерви з городини писала Наталка Ганрих у ч. 13—14. „Н. Х.". Там є добрий припис на консерву з горошку. Так само виконується консерва з фасольки-шпарагівки і каляфіора, лиш не в флашках, а слоїках.

У червні вийшло одно подвійне число.

ВІДПОЧИВАЙМО ПРОДУКТИВНО!

Надійшов час вакацій, пора відпусток і відпочинку. Варто при тому згадати, що пишуть про відпочинок педагоги, гігієністи й інші знавці. Отже справжній відпочинок не полягає в тому, щоб нічого не робити — а радше в тому, щоб змінити працю і зацікавлення. В кожному разі відпочинок того, хто старається нічого і ніяк не робити і не думати, має сумнівну вартість. Тому цілком справедливо пише часто наша преса наприклад про те, що наші літники повинні в час ферій зайняти культурною працею в місцевих сільських установах. Та очевидно, що така гарна праця не перешкоджує попрацювати і над собою, наприклад попрочитувати найкращі твори останнього року, яких за буденною працею не встигаємо переглянути. Або подумати взагалі про себе, про своє життя, про свою майбутність — це теж праця! Пригадуйте, наприклад над тим, чи ми забезпечили собі і на другий рік такий відпочинок, або чи взагалі забезпечили себе і своїх найближчих на гірше, бодай ніщо сьогодні не є певне і всяке може прийти. А що найтривкішою зануркою майбутности є — ощадність, то подумаймо, скільки ми досі заощадили, і то раціонально, в ріднім банку, де наші ощадности приносять і нам і загальній користь. Коли й заощадили що, то не забудьмо навіть з гроша, призначеного на відпусткову приємність, відложити щось на дальшу ощадність. А коли не заощадили, то тим більше відложим щось з вакаційних грошей, щоб мати певнішу надію на наступні приємні відпочинки.

(Ю.)



Квітник на голові

Віджили давні широкі капелюхи з квітами. На чорному тлі розтягнена зелена сітка, а на ній покидані нарциси, півонії, або під осінь айстри...



На пляжу

повинна кожна молода й гарно збудована жінка вдягаться легко й провівно. Потіхою для батьків і мужів послужить доказ, що ця сукня не вимагає багато матеріялу і легко її самій пошити.



Нова мода

Видумали тепер щось нового, але... лише для струнких пань. Костюм у смужки. Краски різні, преріжні. У Парижі ті моделі дуже подобаються.

ЯК ЗДОБУТИ успіх у жінок?

В одному з американських часописів професор університету в Ел-Ме-фіск перевірив цікаву анкету. А саме розіслав до сотні мужчин обіжник із запитом: „Чому завдячую успіх у жінок“.

З відповіді показалося, що більшість їх завдячує свій успіх естетичному вигляду, грошам, духовим прикметам, гарним зубам, милої поведінці і т. д.

Коли б у нас, тут, перевели подібну анкету, напевне показалося би, що найбільший успіх мають ті панове, що гуляють знаменитим милом або Лявендовим кремом до голення Шаха, а поголившись, уживають відомої Лявендової води, зуби чистять пастою „Толлудонт“ Шаха.

АЛІНА й КОСТОМАРОВ

Наступного дня після зустрічі в театрі Микола Іванович прийшов до Крагельських. Багато балакали і сміялись. Сувора мати, що не дуже спочатку прихильно поставилась до знайомства з пансіонним учителем, непомітно зацікавилась веселою розмовою і, прощаючись, нагадала Костомарову про час їхнього повороту до Києва й дала адресу їхнього київського помешкання.

Крагельські лишалися в Одесі на весь серпень і вересень аж до жовтня, а Костомаров мусів повернутися до Києва. Він розпочинав курс лекцій з історії в університеті, мав читати вступну лекцію і ввесь з головою збирався поринути в підготовку до лекцій. в роботу над джерелами про Богдана Хмельницького, відшуканими в університетській бібліотеці, в писання „Словянської Мітології”, яку, бажаючи бути оригінальним і архаїчним до кінця, він видрукував незабаром церковно-словянським шрифтом.

Літо кінчалось, наближалась осінь і праця.

III.

З перших днів жовтня р. 1846, як тільки Крагельські повернулися з Одеси до Києва, Микола Іванович почав учати до них на Печерське в маленький будинок на Госпітальній вулиці.

Сам Мазуров, вітчим Аліни, що служив в комісаріятській комісії (згодом перетворено в інтенданство), був людина хвора, слабував на хірагму, ревматизм рук і рідко виходив з свого дуже напаленого кабінету.

Пані Крагельська прихильно поставилась до візит Костомарова. На її думку, Аліна та її сестра були ще надто молоді, щоб їх вивозити на блискучі генерал-губернаторські балі. Хай, мовляв, ще рік або два посидять вони вдома, попрацюють, почитають, розвинуться. Для них багато корисніше буде, коли, замість банальних випадкових знайомств, вони покищо обертаються у вузькому колі близьких домашніх друзів, віддаючи вільний свій час серйозній науковій лектурі та вдосконалюючись у музиці.

З цього погляду знайомство з Миколою Івановичем здавалось Крагельській бажаним і прийнятним. Та й сам Костомаров з першої своєї візити почав розмову про те, які твори Аліна з сестрою

гадають прочитати й запропонував їм не тільки свої книжки, але й свій вибір.

Тієї зими, заглибившись в історичні студії та в готування до університетських лекцій, Костомаров жив у цілковитій самоті. Свої спочинки він віддавав відвідинам Крагельських-Мазурових.

Майже щовечора Костомаров йшов з Рейтарської вулиці, де тоді мешкав, на Печерське, на Госпітальну вулицю щоб довгими осінніми й зимовими вечорами, коли траплялося, що в Крагельських не було гостей, розмовляти з Аліною, читати вголос говорити з приводу прочитаного, абож — і це найбільше його приваблювало й чарувало — слухати Алінину музику.

— Я завжди думаю про музику, казала за себе Аліна.

Костомаров був романтик і, як романтик, він не міг не любити музики. Музика бо, — так учили романтики, веде людину від порожніх справ і прагнень щоденного життя в храм Ізиди, де природа в святих, ніколи не чуваних і проте зрозумілих звуках розмовляє з нами.

У цю сферу музики й піднесеного романтичного культу музики Аліна поволі втягнула й Костомарова. Вона грала його улюблені пісні, і він так захоплювався її грою, що прохав грати ще раз то цілу песу з початку до кінця, чи то якийсь окремий уривок, що був йому найбільше до вподоби.

З усіх музичних творів залюбки слухав Костомаров „Лістового „Ерлькеніг-а”. Його надто важко виконувати через швидкі шалені темпа. Граючи його, доводилось напружувати всі сили. Та Микола Іванович завжди просив Аліну грати вдруге. Він настоював на своєму бажанні, а Аліна відмовлялась, посилюючись на втому. Вона згоджувалася повторити *Erköniga* але тільки за умовою винагорода, вимагаючи, щоб Микола Іванович прочитав який-небудь твір Пушкіна спеціально для неї, а Міцкевича для неї з сестрою та для матері.

Алінина мати була полька, походила з стародавньої польської фамілії і з усіх поетів визнавала тільки Міцкевича. Інших поетів вона не знала й не цікавилася ними, але, коли їхній гість чудесно й з піднесенням декламував на память „Дзяд-ів” або ж „Пана Та-

деуша”, то проймало її захопленням.

Память у Миколи Івановича була феноменальна, і читав він поетів чудесно. Підчас читання лице його робилося таким живим і піднесеним, що приваблювало всіх присутніх. Очі його запалювались, ввесь він випростувався і перероджувався. В такі хвилини він здавався майже вродливим і примушував забувати за свої „чуфізи”, розмаїє волосся, короткозорість, несуттєві чоботи й загальну химерність своєї вдачі.

В звуках музики Костомаров учився пізнавати своє серце.

Костомаров приходив до Крагельських, ставав у куточку залі коло роялю і, перегортаючи ноти, дивився в обличчя Аліні й слухав її музику. В куточку залі коло рояля вони почували себе відокремленими від усього світу, мандрівниками, що ввійшли до країни іншої.

Попри всю принадність цих вечорів, вони швидко обридли господарині дому, пані Крагельській, і вона почала нудьгувати.

Протягом багатьох років пані Крагельська звикла до зовсім інших розваг. Вона щодня абож відвідувала картярські вечірки в своїх знайомих, абож улаштовувала їх у себе. Без „пульки” ввечері вона почувала себе ні в сих, ні в тих.

Микола Іванович, не зважаючи на всю свою самозаглибленість, швидко помітив байдуже ставлення з боку пані Крагельської до музики, читань, розмов. Не знаючи причини цього, він почув себе ніяково. Чи не слід припинити відвідин? Та Аліна заспокоїла його, вона прямо сказала, в чім справа. Тоді Микола Іванович насмілювався запропонувати свої послуги. Він хотів бути чемним.

Він сідав за стіл, брав у руки карти й мужньо йшов назустріч плутаній і незрозумілій, нудній для нього нісенітниці преферанської пульки. Він був аж надто неуважний і химерний, щоб міг годитись у партнери. Грати з ним у карти, значило ввесь час дратуватись і тільки. Він не тільки плував назви, не вмів „розпорядитися картами”, ба навіть тримати їх так, щоб їх не бачили сусіди.

Згодом пані Крагельська, побачивши, що відвідування молодого професора вчащаються, не захотіла для Миколи Івановича відмовлятися від пульки і як тіль-

ки являвся хтось із звичайних партнерів, вона сідала за великий столик, цілком віддаючи Аліні з сестрою розмову з Костомаровим, гру на роялі й читання вголос поетичних творів з єдиною умовою, щоб усе це робилося віддалік від столика й не відтягало уваги осіб, що грали в карти.

Це дуже сподобалося Миколі Івановичу. Він побачив, що своїми візитами нікому не заважає, а за такої ситуації йому приємніше було проводити вечорі в товаристві своїх колишніх учениць, що слухали його з піднесенням.

Так поволі минав час.

Імена Міцкевича, Пушкіна, Ліста, Бетовена, Шуберта відзначили віхи, що повз них пройшли 1846-47, з жовтня до лютого, коли повільно, підтримана розмовами, музикою і читанням поетів, достигла їхня любов*).

IV.

Минали дні. Трохи не щовечора приїздив Костомаров до Мазурових. Він чекав зручного моменту, щоб просити Аліниної руки.

Нарешті, 12 лютого трапився вечір, коли нікого з гостей окрім Миколи Івановича не було. Як звичайно, Аліна грала його улюблені речі; як звичайно, Микола Іванович стояв коло роялю і дивився на Аліну. Він ледве дослухав останній акорд і звернувся до Аліниної матері, що сиділа поруч:

— Я прошу у вас руки дочки вашої Аліни.

— Хай вона сама віддасть її вам, Миколо Івановичу.

Він узяв Аліну за руки й хотів підвести її до матері.

— Не знаю!... Не знаю!... — пробурмотіла Аліна.

Вона стояла на місці й не рухалась. Рука Аліни тремтіла.

— Хай буде так, як хоче мама.

Мати посміхнулася.

Микола Іванович не випускав Аліниних рук. Минуло декілька секунд у німій напруженості. Як повинні були битися їхні серця в ці секунди німої, несказаної, але до болю гостро відчутної нерішучості? Микола Іванович стиснув тремтячу руку Аліни, вона відповіла на потиск потиском і, побравшись за руки, вони вдвох підійшли до матері.

Пані Крагельська викликала чоловіка-вітчима й відрекоменду-

вала йому жениха та наречену. Усі були зворушені.

За проханням жениха, другого дня, 13 лютого, призначено заручени. Ішов другий тиждень великого посту й тому, хоч як поспішався Микола Іванович з шлюбом, та раніше Фоминого тижня 30. березня відсвяткувати весілля не можна було.

На призначену годину, ввечері 13 лютого до Крагельських-Мазурових на Госпітальну вулицю зіхалися пан-отець з титарем, жених з своєю матір'ю, Тетяною Петрівною, сурою й мовчазною, блідю, з стисненими вузькими зубами, старою, колись, певне, вродливою жінкою, та ще мадам Де-Мальян, начальниця пансіону, де була вчилася Аліна.

Приміщення було яскраво освітлене. В світлі запалених свічок сяяли й блищали на білій Алініній серпанковій сукні великі камені брильянтового намиста й брильянти ковчків. Убрання в біле, в сяйві брильянтів маленька чорнява дівчина з чорними блискучими очима вся світилася.

Після обряду заручин Аліну й Миколу Івановича почали вітати. Подали шампанське, проголошували тоасти й побажання, обіймалися. Тетяна Петрівна й пані Крагельська були схвилювані; у мадам Де-Мальян скотилася слюза. І в цей урочистий момент чомусь на декілька хвилин запанувало мовчання.

Здавалося, мовчання загрожує і пророкує, пророкує в хистку непевність і сумнів, готує якусь несподіванку. З напруженою увагою присутні слухали мовчання, не наважуючись його перервати.

На дворі завив собака. Із довгим жалібним виттям в освітлену кімнату ввійшов нічний лютневий холод, темна порожнеча, сумне віщування нещастя. Недавні схвилювана радість забарвилася тривожним передчуттям.

Обидві матері поглянули одна на одну. Тетяна Петрівна уперто мовчала, а пані Крагельська сказала:

— І число вибрав Микола Іванович 13 для дня своїх заручин, і собаки виють у нас підчас тосту, замість музики!... Так усе це прикро!

Пан-отець заспокоював:

— Ми не повинні, — казав він, — гадати про прийдешнє, та ще за такими прикметами. Сподіватимемося на благу долю наших новонаречених, а поки ми повинні жити їх радіщами й милуватися з них.

В цей час ніщо не могло стурбувати Миколу Івановича й Аліну; вони були безмежно щасливі, надто коли, повторивши всілякі побажання за шампанським, усі зібрались якось особливо вродливо сидіти за стіл. Замість сісти з усіма за стіл пити чай, вони побігли до роялю. Аліна сіла грати, Микола Іванович сів поруч з нею, але потім не стерпів і став проти Аліни, щоб не зводити з неї очей, як і колись.

...Вони були самі. Вони почували себе відокремленими від усього світу.

— Моя мила, — сказав він після довгого поцілунку, — мені здається сном, що ти моя; але мене ще більше дивує, що ти не завжди була моєю.

— Мені здається, — сказала вона, — що я знаю тебе з давніх давен.

— Невже ж ти справді кохаєш мене?

— Я не знаю, що таке кохання, але одно можу тобі сказати: у мене не таке почуття, ніби я тільки тепер стала жити, і я так віддана тобі, що хотіла б віддати за тебе життя.

— Дорога, тільки тепер я розумію, що означає бути безсмертним.

— Милий, який ти добрий! Я бідна, незначна дівчина.

— Як глибоко ти мене присо-ромила! Бо те, що є в мені, походить від тебе. Без тебе я був би ніщо. Ти небо, що мене тримає і зберігає...

Пані Крагельська визнала по-водження Аліни за непристойне, вийшла з-за чайного столу, підійшла до неї й сказала:

— Треба б з сьогоднішнього вечора зробитись дорослою і посидіти з гістьми. Грати завжди встигнеш.

— Чому ж гостям не послухати, як ми граємо? — сказав Микола Іванович.

— Хто грає, а хто милується! — зауважила мати, жартуючи.

— У моєї нареченої сьогодні надзвичайно вродистий вигляд.

— Це роблять брильянти, які я тільки й можу дати своїй дочці.

— Та їй не треба ніяких брильянтів, бо вона сама — коштовний брильянт.

Мати якось кисло посміхнулася і пішла до чайного столу. Наречені пішли за нею.

За декілька днів згодом Аліна з матір'ю поїхали „на чай" до Костомарових. Їх зустріли привітно. Пані Крагельська пронудьгувала

*) Слідуючий уступ описує зустріч Аліни Крагельської з славним музиком Лістом. Тому, що ми містили його з нагоди роковин Ліста у ч. 5, 1937, вважаємо зайвим це передрукувати. Там же знайдуть читачки й світліну Ани Крагельської.

ввесь вечір у товаристві Тетяни Петрівни, у вітальні, а Микола Іванович з нареченою просиділи більшу частину в кабінеті й, певне, пудзі не було місця.

При відїзді в руках Аліни було дві книжки: одна твір про ушію, дисертація Миколи Івановича, друга „Гілка“, збірник українських поезій Миколи Івановича. На обох він, сидячи в кабінеті, зробив присвятного написа: „Коханий, найкращій половині душі моєї, Аліні Леонітївні Крагельській“.

Аліна привезла ці книжки додому.

На ранок мати спитала їх у дочки і, зазирнувши трохи в їх зміст, сказала ніби про себе:

— От жених! Книжками обдаровує свою наречену та ще й халацькими!

— Сьогодні я отримаю третю, французьку.

— Ну й слава Богу! — уїдливо закінчила мати.

Ці женихові подарунки пані Крагельська вважала за прикре й нечестне порушення усталених традицій і доброго тону. Кожен інший у подібному становищі потурбувався б подарувати своїй нареченій щось інше, якісь коштовні речі, чи що, а цей...

Поведінка майбутнього зятя з самого початку здавалась їй неприпустимо-нетактовною.

Ввечері прийшов Микола Іванович і привіз Аліні обіцяну книжку. Цього разу не була французька книжка, але яка? Наслідкування Христу, французький переклад твору Хоми Кемпійського, англійського середньовічного містика!... Дивний вибір і химерний подарунок! Але ще надзвичайніш був присвятний до цієї книжки напис.

Костомаров володів майстерністю гротеску, як ніхто. Він був Дон-Жуан оригінальності. Оригінальність була, певне, єдина жінка, яку він будь коли кохав.

Людина упереджень і літературних стилізацій, він хотів би бачити в Аліні „святую“.

— ...О, кохана, небо дало мені тебе, щоб я тобі вклонявся. Я молюсь тобі. Ти свята, ти несеш мої бажання до Бога; в тобі він являється мені; в тобі він показує мені

исю повноту своєї любові. Я вічно дихатиму тобою; груди мої ніколи не перестануть вдихати тебе. Ти божественна величність, вічне життя в найчарівнішому втіленні...

Збираючись одружитись, він дарує нареченій книжку, в якій проповідується самота й розповідється за принадність самотнього чернечого життя.

„Від бога призначена подруга життя, улюблена Аліна! Приносячи вам у подарунок цю книгу, я прошу вас понад усе, чого міг би просити жених у своєї нареченої, з глибокою увагою прочитати все що написав тут великий автор, за своїти дух цього твору, особливо ж зберегти у своїй пам'яті й у своєму серці написане на стор. 178 і далі, і, взагалі, так сприйняти за допомогою всевладної благодаті, щоб стала ясна, як день та велика спасенна думка, що справжні християни в шлюбному союзі зєднуються не тільки тілом, але й духом, не для плотських утіх, не для кар'єри, не з суєти, не з того ставового прагнення, яке в світі неправдиво профанується імям кохання і яке єсть не що інше, як хіть серця і очей, не для всіляких земних насолод, а для того, щоб при взаємній допомозі пройти дружно і міцно через усі спокуси, хвороби, нещастя і невозбранно досягнути царства вічної любові. Зєднуючись з вами шлюбом, я не прошу вас любити мене, а прошу любити Христа й той навчить вас, як любити й мене, і все навколо. Благаю вас не раніш йти до шлюбного вівтаря, як тоді, коли; не вводячи в обману себе, відчуєте, що ви приготовані невхильно йти шляхом, позначеним для вас на землі, в душі любові Христової“.

За бажанням матері, Аліна голосно прочитала цього написа. Пані Крагельська поставилась до присвятних побажань Миколи Івановича, як до порожніх слів, прописних формул, що їх усі й скрізь повторюють і що вони жадного значіння і змісту не мають. Вона сказала декілька слів, похвалила напис, потім одійшла вбік, а тоді й зовсім вийшла з кімнати, де Аліна з Миколою Івановичем сиділа на маленькій канапці поруч на правах наречених.

Вони лишилися вдвох. Аліна переглядала книжку, розгортаючи її в різних місцях і перечитуючи побіжно окремі рядки й уривки.

Аскетичне протиставлення святої духовності й низьких грішних земних насолод, похмурі і пригнічені думки середньовічного ченця

аж ніяк не гармоніювали з рожевим настроєм, з ясним почуттям піднесеності 16-літньої дівчини. Песимістичну думку про світ, що лежить у злі, витворили не 16-літні дівчинки. Костомаров, заглиблений у себе, забув про це. Складаючи написа, він думав не про Аліну, а про себе, про свої думки, про те, чого він не хотів сказати голосно.

Аліна вдруге прочитала написа й засмутилася.

— Чогось то засумувала, а то й зажурилася кохана? — ніжно промовив Микола Іванович.

— Усе те, що ви пояснюєте тут про значіння шлюбу, досить зрозуміло поясняв нам у пансіоні наш пан-отець, говоривши за всі таїнства. Та й про любов до Христа ми читали чимало, готуючись до причастя. Прочитаю цю книжку, бо ви прохаєте, і хай авторський талант зробить з мене довершеність...

Аліні не важко було розкрити шкільний трафаретний сенс присвятного напису; з сумом вона впевнилась, що її наречений не знайшов простих і щирих слів, щоб сказати про своє кохання.

— Коли талант автора в ближчий час не зробить мене довершеною, — сказала Аліна, насмішкувато позираючи на жениха, — тоді, певна річ, відкладемо день нашого шлюбу на безрік.

— Та ні! — з запалом відповів Микола Іванович. — Весілля призначено на тридцять березня; мені обіцяли, і повинні виконати.

— Та ж ви благаєте мене: „не раніш піти до шлюбного вівтаря, як...“

— Не пізніш, як тридцятого березня. Книжку ви прочитаєте за декілька днів.

— Прочитати не довго, а засвоїти... і відчуті!... Та хіба є термін для почуття? Коли тепер не відчуваю, то, хто знає, чи відчую і згодом? Може колись і відчую, а ви будьте терплячі...

— Ну, даруйте, захопився, не так висловився.

Та навряд чи Микола Іванович мав рацію, коли цю свою проповідь духовного шлюбу, цю огиду перед плотським шлюбом пояснював „захопленням“, „неотичним висловом“.

Він кохає Аліну, він хоче шлюбу й одночасно боїться його. Цитатами з Хоми Кемпійського він прикрашає свою концепцію „запереченого кохання“, цитатами він списується заховати ті невротичні двозначності й порушення, за які він не наважується сказати голосно.

(Далі буде).

Одинокий журнал для дівчат на наших землях
„СВІТ МОЛОДІ“
виходить у Коломій вул. Замкова ч. 37. і містить статті на дуже цікаві, актуальні теми. Річна передплата 3 зл. річно. — — —

ЛІСТУВАННЯ

Анна Оришкевич, Пітрич. До кінця 1938 р. належить ще 1.50 зл.

Стефанія Копровська, Солодівна. Передплата заплачена до кінця червня 1938 р.

А. Мартинюк, Здолбунів. Бажаві числа ми вислали, чи ви їх одержали?

„Доньки України“, Ріджайна. Передплату ми одержали; заплачено до кінця червня 1938 р. Річна передплата виносить 3 долари. Окремо пишемо листа.

Паттіна Кошуба, Ст. Пол. Передплату за 1938 р. ми одержали, дякуємо.

Юлія Пастушенко, Мінеаполіс. Передплату ми одержали, заплачено до кінця червня 1939 р. Журнал вислаємо від 1 липня 1938.

Укр. Жін. Т-во, Оттава. Передплату ми одержали, заплачено до кінця 1938 року. Журнал вислаємо від 1 липня 1938.

А. Валькович, Монреаль. Передплату ми одержали, заплачено до кінця 1938 року. Журнал вислаємо від 1 липня 1938 р.

Марія Квас, Торонто. Передплату ми одержали, заплачено до кінця серпня 1938 р. Журнал вислаємо від 1 квітня 1938. ч. 6 з 1938 р. вичерпано.

Петро Шевчук, Торонто. Ч. 6 з 1938 року вичерпано. Ми свого часу вам його вислали. Просимо про нас не забувати.

Мирослава Біликівна, Тарнобжег. Передплата заплачена до кінця квітня 1938 року.

Ванчицька Марія, Іванчани. До кінця 1938 року належить ще 2 зл.

Людмила Бризгунова, Братіслава. Всі взори, які вийшли як додаток до „Нової Хати“, можна купити в адмін. „Нової Хати“ в ціні по 40 гр. за одну таблицю. В 1934 році долучено картки з зображеннями місто таблиць зобразити.

РОДИЧІ, що дбають про духовний корм своїх дітей то передплачують для них:

КНИЖЕЧКИ

„ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“

які виходять щомісячно, різноманітні змістом і також обильно ілюстровані. Найбільше подають історичних оповідань і казок.

Умови передплати: В краю річно 5 зл., для Чехословаччини 30 кч., для Румунії 200 лейв, для Америки і Канади 1.50 дол. — Для всіх інших країв — рівновартість півтора амер. дол. — Оказові числа вислається безплатно!

Замовлення разом з грошми посилати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, вул. Зіморевича ч. 2.

Конто ПКО Львів 503.330. Конто ПКО Прага 79.475. Конто пер. розр. 14.

Безплатний додаток 1938 р.

II КУПОН

на „Форму для всіх“

Ч. форми

Предмет

Величина

Ім'я і назвище передплатниці:

Точна адреса

Майбутнє Вашої дитини

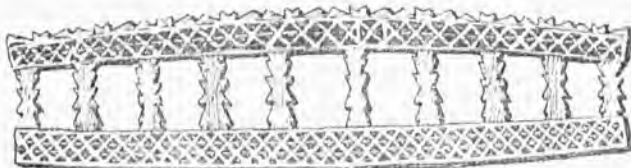
залежить

від її виховання!

В цьому ділі найбільшу поміч дасть Вам український часопис

„ДЗВІНОЧОК“

Львів, вул. Косцюшка ч. 1а.



ПРО ОБСТАНОВУ В УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ

довідаєтесь із книжки

В. Січинського: Українське Дерев'яне Будівництво і Різьба

коштує 3'50 зл. з пересилкою 4'— зл.

Замовляти: „Нова Хата“, Львів, вул. Косцюшки 5

ФОРМИ ДЛЯ ВСІХ

мають

великий вибір дитячого вбрання

Хлопачі вбрання

Суконки для дівчаток

Шкільні мундурки



Гл. купон!

Надсилайте замовлення!

Новість!

Новість!

Колірова панама

на церковні хоругви

**вишнева
золотисто-жовта
темно-голуба**

з шовковим полиском

коштує 12'— зл. метер

Годиться також на фартушки до народніх строїв

НОВА ХАТА



ч. 17—18

Марія Сокіл як Одарка у фільмі „Запорожець за Дунаєм“.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Косцюшки ч. 5.
Крамниця „У. П. М.“:
Львів, ул. Сикстуська 20.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:
річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:
річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:
річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:
Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:
річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо присилати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не повертає і в тій справі не
дискутується.

ЗМІСТ:

У. С. З олівцем у руках.
Марія Сокіл про Америку
М. Палій: Виноградні свята
М. Пастернак: Міжнародна вистава
ремесла
Допис із „того боку“
У. С.: Одинокі в таборі
І. Домбчевська: Три тижні у
Ворохті
О. Цегельська: Жінка-дружина чи
жінка-мистець?
Рода Рода: Бобо
Оляг дитини
Недуги домашніх працівниць
О. Бережницька-Булдова: Осінні
роботи
Перекуски з огірків
Як вибирати тканини?
Дрібне, але практичне...
З нашого досвіду
Приписи. Ручні роботи
Вишивання низом
Форми для всіх. Вісти з жіночого
світу
В. Петров: Аліна й Костомаров.

Ілюстрації:

На окладинці: Марія Сокіл
(біля неї дві канадійські українки)
у фільмі „Запорожець за Дунаєм“.
Виноградні кіоски. Литовський
відділ. Українські дівчата. Шкільна
дівчора. II. зїзд кооп. пропагаторок.
О. Цегельська. Дитяча шафа (2 іл.).
Перекуски з огірків (4 іл.).
Скринка на вугіллі.



Олена Цегельська: Гануська йде
до міста. Повість. Львів, 1938. Бібліотека
„Діла“ ч. 24. ст. 183.

Олену Цегельську знаємо вже
з дрібних нарисів та дитячих оповіда-
нь. Але її невеличкі збірки
проходили якось непомітно. Не було
в них мабуть нічого такого, що
штовхнуло б та зворушило б
галицького читача.

Та теперішня її повість це зроби-
ла. Довкруги „Гануськи“ йдуть
палкі дискусії по приватних домах
та літницьких пансіонах. Чи є можли-
ві такі „Гануськи“, чи ні? Чи бу-
вають у дійсності такі метаморфози?
Чи добре вводити такі типи
в нашу літературу?

Вже це одне говорить у користь
книжки. Коли серед нашої читацької
публики, байдужої на літературні
новинки, загорить таке палке
зацікавлення якоюсь літературною
справою, треба це вже цінити.
А що ж уявляє з себе сама книжка?

Її сюжет мало використаний у
нашій літературі, хоча дуже частий
у житті. „Гануська“ це одна з тих
тисячів молодих дівчат, що їх нуж-
да виганяє з села до міста. Здава-
лось би, тип людини мало цікавий.
Та це вже заслуга авторки, що вміла
так повести акцію, загострити
ситуації, підмалювати середовище,
що книжка мимоволі полонить чи-
тача. Чи можлива в нас сенсаційна
повість? Здавалось би, що в вузьких
рямах галицької дійсності, з її
точно окресленими типами людей,
невеликими можливостями ситу-
ацій, слабим життєвим темпом лед-
ве чи воно вдасться.

Найкращий доказ, що її не було.
Але Олені Цегельській вдалося
це. Правда, вона не обмежилася
для цього виключно своїм світом.
Сягнула по типи й до наших ближ-
чих чи дальших сусідів. Але ж на-
ших „Ганусьок“ кидає доля теж
поміж чужих і хто зна, чи не гар-
тує їх там найбільше.

Так, авторка бачить нашу галицьку
дійсність живими очима. Правда,
немає в неї аналізи чи психологічного
підкладу. Але цього тут не шукаємо.
Є жива звязка акція, атмосфера багатого
купелища та різні життєві людські типи.

Мимоволі приходить на думку
закид, що, мовляв, нам не треба
„такої“ легкої лектури. У нас, ка-
жуть, так мало видається, що кож-
на книжка повинна мати глибокий
зміст та моральний сенс. Яка по-
милка! Щоб література була життє-
вою, розвивалась нормально, му-
сить мати заступлені всі дилемми
вдоволити кожного читача. А то
виходить таке, що прочитати свої
літературні новинки стає свого ро-
ду патріотичним обов'язком, а по
лектуру для приємності, для роз-
ваги, сягає пересічний читач до
чужої. Що робити! Маємо літератур-
ні осяги, що вповні дорівнюють єв-
ропейським, а літературної „під-
будови“, що від неї аж тріщать
європейські книгарні та якими жи-
вуть видавництва, в нас немає.

Тому вітаємо авторку на новій
дорозі й бажаємо їй успіху. Як
зачуваємо, думає вона віддатись
тепер інтензивно літературній пра-
ці.

Л. Б.

Н О В А Х А Т А

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

РІК XIV.

1 ВЕРЕСНЯ 1938.

Ч. 17-18

З олівцем у руках

Кажуть — еманципаційний рух відтягнув жінку від хати й родини, навчив її погорджувати домашньою працею.

Може справді такий саме був перший відрух піонірок еманципації. Може покинули вони дім, родину і домашнє господарство, але покинули старий дім, перестарілої, невільничої будови — на те, щоб повернутись до нового родинного дому, збудованого з її співпрацею і волею. І це був тільки перший час коли піонірки, що ненавиділи старе — разом із цим мусіли зненавидіти теж давнє своє заняття. Але здобуваючи собі право на працю, добуваючи щоразто нові становища, згадали жінки і про свою першу станицю і взялися перебудовувати її на нових основах. Тепер повертають до своїх домашніх господарств, але з новими думками, планами, новою психікою.

Передовсім праця дома перестає бути якимсь „нічим” — нефаховою, погорджуваною працею, — стає званням, фахом. Це нове наставлення поводи здобуває собі право існування. Бо і сама жінка це своє заняття в більшості випадків любила, але якже рідко шанувала! „Що робиш? — Нічого — господарюю” — хіба це не характеристичне?

Але нова пошана для господарювання, як звання, ставить до нього теж нові домагання. У першу чергу коли господарство — звання, — то воно потребує фахової підготовки і не тільки такої домашньої, що її мама залежно від особистої вмілости — ліпше або гірше передавала дочці! Господарство вийшло з кухні і комори на катедру, до лябораторій, на техніку і до машинової галі. Воно діждалося студій. Мужчина, поки сам

панував в університетській салі, — може думав про те, як треба переорганізувати й уліпшити працю фабричного робітника, може обчислював скільки енергії і сил траїтись він через незручну машину, але не прийшло йому на думку, що його власна жінка топче непотрібно підлогу у кепсько уладженій кухні. Але прийшов час, коли жінки засіли у лябораторіях і працюнях і коли охолонули з ненависти до всього, що було їх минулим, — заглянули до кухні, хати, комори. І тепер уже ця жінка з катедри вимагає пошани для цього заняття, а з другої сторони свідомавона своїх обовязків. Отже, хіба наукові студії домашнього господарства були б можливі без еманципації?

Але хоч там у лябораторіях ідуть досліди, хоч опрацьовується пляни організації домашніх занять — ми всетаки дальше лишилися немов би в минулому столітті. Книжка й олівець — нові акцесорії, що появились у модерної господині, з трудом поборюють шлях до наших кухонь. — Може не всі ще ми навчилися і не зовсім переняті тим, що заняття господині теж фах, і як інші мусить мати до діла з книжкою й олівцем, коли не хоче остати поза поступом. Студій — книжки і олівця — домагаються наші господарства з двох засадничих причин. В першу чергу конечно воно з огляду на добро самого господарства, а дальше вимагає цього добро народного господарства.

Передовсім наукова організація праці, що нею ми колись цікавились із огляду на можливости якнайбільше витиснути з фабричного робітника, у приміненні до домашнього господарства дає чудові

висліди, можливости ощаджувати сили, час та енергію господинь. Модерні господарські уладження, засади господарювання мають на меті те саме. Інші знов студії опрацьовують системи, що дають запаруку найкращої відживи та гігієни так господарських працівниць, як і тих, хто з господарства користає. Це дає книжка — а олівець — дасть прекрасний матеріал про фактичне господарювання, контролю, а вслід за цим — можливість плянового господарювання.

Це все користи для домашнього господарства. Народне — користає тим самим, бо розвиток одиничних господарств стоїть із ним у безпосередньому звязку.

Господарські Інститути, статистичні відділи усіх країн працюють повними силами. Обсервують існуючі системи домашніх господарств, опрацьовують системи, доцільні з огляду на потребу народного й індивідуального господарства.

Мимоволі думаєш, а як ми подаримо? І все на ново вирінає конечність зглибити цю близьку й таку невловну ділянку. Хочеться дати українській господині в руки олівець і записник. Матеріяли про господарства — хоч за пів року, чи за рік — це був би великий, перший крок, щоб перемерити цю прецікаву ділянку*). А за цим першим кроком може здобути б собі право буття у наших домах — нові наукові видумки, що дозволили б заощаджувати і доцільно зуживати мільйони наших важко запрацьованих грошей. Не оставаймо позаду господинь інших народів!

У. С.

*) „Нова Хата” на бажання вишле потрібні записники, де можна нотувати легко і скоро всі видатки. Виповнені записники просимо звертати для дослідів.



Марія Сокіл про Америку

Того самого дня, коли Марія Сокіл вернулася з Америки, наша співробітниця відвідала артистку з проханням поділитися своїми враженнями зо свого першого побуту за океаном. Застаємо артистку, як вона приготівляється до виїзду в наші гори.

— Ви пробули в Америці... — починаємо розмову.

— Вісім місяців.

— Чи можете сказати своє загальне враження з цього побуту?

— Я дуже вдоволена, що побачила світ зовсім інший від тутешнього. Він мені дуже подобається: так і зразу видно, що там кожний робить щось нове і що для всіх є там місце для праці. Америка, на мою думку, мусить на перший погляд усім подобатись і щойно згодом можна відкрити там деякі недостаті. Та де їх нема, головню тепер? За кожним разом, коли американські земляки ставили мені питання „Як вам сі любить в Америці?“ — ніхто не сумнівався, що моя відповідь буде притаклива.

— Який був плян Вашої подорожі по Америці в той час?

— Я обїхала з концертами двадцять три міста в найбільших осередках нашої еміграції Сполучених Держав. Залишилося ще багато інших міст невідвіданих. Як Вам відомо: ці концерти йшли на Народню Лічницю у Львові, яка здається зовсім вдоволена вислідом цієї поїздки, бо поза матеріальними прибутками організація концертів спопуляризувала цю нашу добродійну установу. Крім цього я заграла Оларку в українській фільмі „Запорожець за Дунаєм“ і мала виступ у ньюйорським радіо.

— Що Вас найбільше вразило в Америці?

— Ви будете сміятися і може буде Вам видаватись жартом моя відповідь, але я говорю поважно: найбільше вразило мене у Сполучених Державах явище, що в усіх хатах увесь день спущені стори до половини вікна. Не тоді, коли велике сонце і не для якоїсь означеної цілі, а попросту спущені, бо це такий звичай. І ніхто з усіх тих, що їх я випитувала, чому стор не підносять догори і чому спускають їх до половини, коли надворі ясно — ніхто не міг мені цього пояснити. Люди світять у помешканнях електрику вдень, спускаючи стори — без зрозумілої причини і нема нікого, хто проти цієї

недодільної звички заперестував би.

— І ще що?

— І друге таке саме бування, але незрозуміле явище: що люди там живуть у страшенно високій температурі по хатах і серед печувальної горячі подорожують у залізницях, де не вільно відчиняти вікон... так, що попросту не знаєш, як там озягтися і чим дихати.

— Чи можете нам висловити кілька рефлексій про свої концерти виступи?

— Я волила б цього не робити, хочби тому, що про це я буду приневолена говорити вже на іншому місці і не хотіла б повторяти того самого в різній формі. Але гадаю, що „Нову Хату“ як журнал, що єдиний у нас звертає увагу на домашню культуру, можуть зацікавити деякі подробиці з домашнього господарства. Коли порівняти ту працю, що її мусить у нас виконувати інтелігентна жінка з працею американської „господині дому“, то Америка — справжній рай, до якого нам іще дуже далеко. В Америці передовсім кожний старається мати якомога власну хату. Це найчастіше одноповерховий домок для власного вжитку по три кімнати на партері і на поверсі, з сутеренами, де пивниця, комора чи пральня, нічим не різниться від модерних кімнат. Американська господиня не має до помочі Касі або Марисі, а сама виконує всі роботи служниці, зате має до помочі всякі машини, що виконують за неї скоро, легко і чисто найтяжчі обовязки: одна машина пере білизну, друга чистить постіль, третя тріпає килими чи пак усмоктує всякий пил. Кухня і купальня в американській хаті це дві поеми. До купальні майже скрізь відчинені двері, щоб гості могли захоплюватись її чистотою, естетичною красою та всякими винаходами в ній. У нас відомо — купальні це найчастіше склад усяких старих річей і предметів, які треба заховати від людського ока. Кухні в Америці тільки газові або електричні; таксамо як у кімнатах ніхто там не палить деревом або вугіллям. Раз на день, тиждень чи місяць — залежно від величини дому, де хто живе і свого матеріального стану — відповідні машини пускають у рух, щоб у резервуарах мати увесь час теплу воду і ogrівати все мешкання. Поруч кухні побачите скрізь елек-

тричну ледівню — неоцінену розкіш господині, що має всі харчі завісіли на леді — свіжі, приємні у смаку, незінсовані. У кухні є такі пристрої, що сполокують автоматично увесь посуд, решітки, де посуд сам суниться, не кажучи про всякі маленькі апарати, які від одного руху руки виконують нераз прикру, брудну роботу. І все це — повірте — не тільки в домах найбідніших робітників, це не панські витребеньки, а нормальне явище, винаходи для всіх доступні. Багаті мають у своїй кухні всякі машини, щоб приладжувати страви, починаючи від обовязкового щоденного „тосту“, себто присмажених грінок. Цікаво, що внутрішня обстановка американських мешкань здебільша „стандартова“ — скрізь однакова; і так вітальня має канапу з двома-трьома фотелями, дві-три лампи на столиках, з кімнати ідуть сходи на поверх, де спальня має широчезні ліжка з якоюсь комодою чи лзеркалом, на підлозі скрізь килими, правля ріжні на зиму та літо...

Здавалось би, що господиня без служниці занята увесь день хатою, а проте вона на все має час. Чи схоче поїхати автом на базар (а авто тут предмет загальнодоступного вжитку) чи попросту зателефонувати до крамниці — все доставлять їй додому. Кожна жінка має час на газету, що її читає обовязково, на радіо, відчити та книжки.

Раз будучи в товаристві кількох інтелігентних українок, уже уроджених в Америці, я спитала їх, чому вони не носять свого індивідуального смаку до свого мешкання, як ми це робимо. Вони не вміли мені на це відповісти. Загальний вироблений уже зразок обстанови, будови хати, її розподілу та меблів мабуть не дуже на це дозволяє. Зате всі вони проявляють свій естетичний смак в одязі. Тоді як у нас мода накладає на всіх нас „стандарт“ своєю одноманітністю чи навіть накидує зразки, проти яких наш особистий смак бунтується, в Америці кожна жінка одягається інакше і не лякається сміливих новинок у доборі колірів, крою суконь і всяких прикрас.

Вразило мене теж, коли я придивлялась до родинного життя в Америці, що там у господарстві панує зовсім протилежний принцип, як у нас: не ощадности, а широкі, щедрої руки. Нераз, коли

мені накладали на тарілку багато більше, ніж я могла б була з'їсти і я боронилась перед цим, мені пояснювали, що так роблять скрізь у гостинні і ніхто не журиться, чи не доведеться цього викинути. У цьому родинне життя йде за загально-економічним цілого краю, яке підпорядковане гаслу: — нічого неощаджувати і нічого нещадити, бо треба раз-у-раз виробляти нове, щоб дати працю і заробіток якнайбільшій кількості громадян. Хліб чи булки, які поклали перед вами в ресторані — не передають уже нікому більше і ніхто більше їх не з'їдає, а їх викида-

ють... те саме з усіма іншими не-торкненими стравами.

Порожньої пляшки кимнебудь злишеної на лавці, в поїзді чи на дорозі вам не вільно вжити, хочби вона була якнайкраща, а треба її розбити... Адже-ж фабрики шкла щодня мусять виробляти стільки пляшок наново... Навіть домів не будують там на кількадесять чи сто кроків наперед, а на 20—30, бо до того часу всякі технічні удіпшення змінять тип мешкань і ніхто не схоче мешкати у старих домах. На наших очах рівняють із землею цілі блоки могутніх будівель ще зовсім гарних і будують

зовсім нові, щоб їх замінити ще кращими. Праця в Америці кипить і люди творять там з кожним днем щось нового і всі хочуть тим новим якнайшвидше скористуватись!

— Це тільки одна частина з того, що можна було помітити і оповісти Вам оттак наоспіх... — закінчує Марія Сокіл, сама захоплена надміром вражень, що їх привезла з собою.

— Чи Ви приїхали до краю на довго?

— Ні, зовсім на коротко.

— А потім?

— Очевидно знову в Америку!

Микола М. Палій, Рим.

Виноградні свята в Італії

Виноградні свята в Італії належать вже до традиції. Може тому, що це край, якому судилося призначено виживляти мільйони людей тільки з виноградних плантацій, може тому ще той нарід дійсно вміє шанувати висліди своєї праці збірними маніфестаціями. Не можна сказати, що італійський винозбір належить до найліпших; однак спостерігаємо в останньому часі великий поступ і на тому полі в першу чергу за придбанням, і то масовим придбанням рипків збуту в самій Італії. Італія не може доставляти того солодкого овочу на північ через своє географічне положення й тому немає небезпеки для таких держав як Болгарія чи Еспанія. Якщо Італія, що так сказати, тепер замкнена в собі на внутрішній збут, то вона на тому багаті зискала в плеканні певного відношення консуматора до культиватора й противно, забезпечуючи собі тим висококультурне господарське виховання.

Обходи винозбору належать пині до перших народніх свят і стоять зараз побіч таких, як збіжева кампанія, свято жнив, свято овочів, свято господарської культури і т. п.

Кожного року в місяці вересні по цілій Італії відбуваються ці свята, що нагадують дещо наш старий обжинковий обряд.

Переведенням таких свят займаються відповідні місцеві й провінційальні комітети під контролею державних чинників. Звичайно ті свята відбуваються ще перед масовою продажною винограду, тобто в першому періоді кращого винозбору. Програма такого дня виглядає менш-більш так: вулицями переїздять алегоричні вози, замалені китицями; дівчата на них представляють теж алегоричні особи робітниць і т. п., а мужичини робітників, а то й сцени з мітології. Ввесь похід возів заїздає на призначене місце (площа, парк) де відбувається властива частина свята в фестиновому виконанні. Вози звичайно мають характер великих бочок, то знов на одному возі зображено перерібку винограду на вино, де дівчата місять ногами, на інших грає музика, то знов сільська хата, а біля неї дядьки заїдають овоч.

По селах оці „фесте дель ува“ мають велетенське значення, бо кожна масова національна маніфестація настрояє, закріплює і піддержує духа з патріотичної сторінки, а з простонародної — вміло пропагує значення такого

Ставлять на всіх дорогах невеличкі кіоски-будки, що в них продається виноград присланий синдикатом просто з місця збору. Кожний кіоск продає виноград іншої провінції і такої якості, яка най-більше пожадана масами. Оцим спосо-



Фрагмент виноградних кіосків у базиліці Массенціо.

свята для села і міста. Тут можна побачити отворене серце народу і можна вчитати його думки. Звичайно такі свята стагають непроглядні маси народу, з того приходять чимало доходу на відновідні синдикати, або покриття коштів такої паради. А вже яка моральна з того користь — це можуть хіба ствердити щорічні зіставлення відповідних комітетів, які все збільшують свої пляни.

Свята винограду мають ще один важний характер: продати як найбільше овочу. Це справді вдається, бо в самі дні маніфестацій консумція зростає до кольосальних розмірів. Та на тому не кінчиться випродажа й пропаганда. Виноградні комітети розвивають по всіх містах держави вуличну пропаганду.

бом синдикати-консорції стараються розпропагувати консумцію винограду і довести до того, щоб нарід дійсно відчував його потребу, а рівночасно при гайкій масовій випродажі старається обнижити ціну як можливо найнижче.

Властиве свято винограду відбувається звичайно в ринках „Меркати Траянї“ (Базар Траяна), де вхід до пропагандивних кіосків відчиняє торжественно хтось із представників влади, переважно Міністерства Народньої Культури. Цьогорічне свято призначене на другу половину вересня в Римі і з тої то нагоди подаю оцих кілька елементарних даних, щоб шановні читачки мали бодай приблизне поняття як воно в дійсності відбувається.

М. Пастернакова.

Міжнародна вистава ремесла в Берліні

Ремесло, оцей здавалось би давній вже „пережиток“, що з наступом могутнього походу машин, веденого барабаним гомоном фа-

емно вражає те, що кожний парід прислав на виставу не тільки самі експонати, але й своїх ремісників, що на очах публіки роблять спо-

відповіді за неї напис над станком „мода польська“.

Жінки-реміснички працюють тут не тільки у виключно жіночих фахах, ви бачите їх також при обрібці пім. золота (бурштин), перед, коралів, при кошикарським навіть ганчарським варстаті. Та вже особливе поле до попису лишено жінці у цукорничому ремеслі. І тут її фантазія і прецизність праця вичаровувала неодну солодку казку з тисяча й одної ночі! Ох, ті марципани у великих чеколядових кошах, — природньої величини огірки, каляфіори, салата й проче, і проче! Середньовічні замки й башти в цукрі, моделі людських осель, народні типи, гори з завороженими цукрогра-ями, усе те з помадкової маси! І тут багато річей виконувало перед цікавими очима глядачів.

От нпр. кухарка-цукорничка сіє на стільниці муку, місить тісто, начиняє маком, наповняє ним форму і кладе у шклянну електричну піч. І ви бачите крізь шкляні стіни, як тісто росте вгору, як звільня з усіх боків однаково рум'яніє, а коли вже спечене, кухарка виймає, крає і до столу подає гостям. Вас це зразу страшенно бавить і захоплює, та вкінці вже погоджуєтесь із своєю старосвіцькою „братрурою“ що все чомусь палить тісто по середині а боки недопікає. Лиш одно довго не дає вам спокою — „от як би так не треба у нетерплячці що хвилини заглядати у піч і холодити тісто, але бачити крізь шкляну стінку, що там із ним діється!“. Міжнародна гастрономія мала окремі павільони, де можна було покушати всі європейські народні страви. (Зпоза Європи участь у виставі брав лиш Китай і Болівія). — І багато ще зразків ремесла виявила берлінська вистава, що дала загальний погляд на стан, роди та методи праці мільонів людських рук. Як видно з великого розмаху вистави і неменшого зацікавлення нею міжнародної публіки, ремесло входить у новий етап свого розвитку. Праця добуває собі признання й пошану, але вона мусить без упину змагати до нових здобутків, мусить зроджуватися не тільки з матеріальної konieczности, але з ідеалістичних мотивів. І лиш тоді ремесло стане на висоті свого завдання і буде справжнім виявом культури і цивілізації народу.



Литовський відділ із килимами і ткацьким варстатом.

бричних сирен, скрилося у своєму безсиллі в тісню й сліпу вуличку — приходить сьогодні знов до слова. Ремесло, що має за собою світлу традицію і часи буйного розквіту у середньовіччі, старалося впродовж століть додержати кроку розгонові й силі механічних коней, пускаючи на ринок товар вправді дешевий але маловартісний. Та всеж, прийшов час, коли шаблон фабричної продукції втомив своєю монотонією й бездушністю відборців, що затужили за індивідуальною працею людських рук, які реалізують творчі і щораз то нові задуми, вичаровують дійсність, надихану життям, окрилену легкістю фантазії!

Вистава, що містилася у нових величавих будівельних бльоках та окремих павільонах на „Функтурм-і“, охоплювала в деяких ділянках ремесла експонати у розвоєвих фазах. Зокрема німецьке ремесло виводилося з старогерманської глибини і мало свій великий культурно-історичний розвій. У виставі брало участь 25 народів, що в їхніх національних барвах повівали прапори у головнім голю. Годі спинятися тут при кожному станку і всіх типічних виробках кожного народу. Це й так не дало би повного образу вистави, ні ясного поняття про стан міжнародного ремісництва. Тому в нашій мандрівці по виставових салях пристанемо лиш при цікавіших з нашого погляду, станках і підчеркнемо лиш загальне враження. Першзавсе, вас несподівано й при-

кійно своє діло. Це значно поживлює усю виставу й нівечить занору, яка звичайно ділить виставлені експонати від глядача і робить їх до певної міри чимсь ілюзійним. От пр. у литовському інтер'єрі, оздобленім прегарними килимами, сидить при варстаті молодод литовка, — естонки захоплюють жіночих глядачок ніжним як павутиння мереживом, що його сидючи в естонській світлиці плетуть вправними руками. Болгарки розмальовують барвистим шовком тяжкі-повні квіти на сердаках і скатертях. Румунки, фінки, югослов'янки, грекині, усі в своїх народніх одягах, показують, пояснюють, цікавіших навіть навчають свого ремесла. І взагалі на цій виставі у вічі вдаряє великий процент жінок-ремісничок, що з гордістю показують публіці мистецтво своїх рук. Мода, це мистецтво, що в ньому відбивається обличчя і дух часу.

Побіч жива робітня суконь і на моделях готові мрії до куплення. І хоча ваше серце у цілості поклонило блідо-лілової „мрії“ з органді, що на ній китичками зацвіли парменські фіялки, то ви забули про неї зовсім і з дива майже заніміли, коли в сусідній салі здалека побачили на ляльці-манекіні, нашу рідну яворівську мальованку. На radoщах хотілось її повитати в голос, рукою погладити елегантний плащик на шовковій гранатовій сукні і тихо запитати: „Звідки ти взялася тут?“



Українські дівчата на вулицях Києва. Фото „Ева“.

Допис із „того боку“

У чеському жіночому журналі „Ева“ читаємо в ч. 17 статтю відомої чеської письменниці Марії Маєрової п. н. „Народні свята в Совітському Союзі“. Стаття розкішно ілюстрована світлинами, що з них дві тут подаємо. Яка барвна картина! Цвітуть вінки на головах українських дівчат, мають стрічки, сміються очі!

Відповідно до того захоплюється цими „народними святами“ Марія Маєрова. „Вулиця в Москві та Києві живе“, пише вона.

Народне вбрання сьогодні „великою модою“ в Совітському Союзі. Замилування до нього веде до зацікавлення народними танками, народньою піснею і відгребування

старинних обрядів при хрещеннях, весіллях й похоронах...”

І так на київських вулицях лунає українська пісня, цвіте вишивка й дрібоче народній танок. „Народній кольорит“ тепер у моді. Він стався приписовою декорацією, так як червоний прапорець або портрет „вождя“.

Як вона виглядає на ділі, ота „декорація“, про те переконає нас краще один невеличкий лист. На днях наспів він до редакції нашого журналу, на адресу відповідальної редакторки, п. Марії Громницької. Совітська марка зразу ж зазначила його походження; тому розгортали ми його з нетерплячкою. І що ж? На невеличкому клаптику паперу написаний фіолетним чорнилом допис, що його даліше поміщуємо. Букви листа на впадобу друкованих черенок, щоб не можна почерку пізнати. Підпису немає, дати теж. Печатка на конверті нечитка.

Нарис подаємо без найменших змін правопису і стилю:

НА НАШІЙ НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ (Лист із Кубані)

Вечір. Гори, що трьох боків обступяють Геленджукську бухту, уже поспули у сизій задумі. Там, де бухта далекою лінією обрїю виходить у море, ще лиснить одсвіт заходу; а тут, на березі бухти уже поночі, уже не можна розглянути людського обличчя. Постаті відпочиваюців проходять як одноманітні тіні...

Я з своєю родиною — дружиною та сином, хлопчиком 9 років, сіли відпочити на прибережній лавці, а на тій лавці

уже сидів якийсь чоловік. Те, що ми гомоніли по-українському, привернуло очевидячки, увагу цього чоловіка, бо він повернувся обличчям до нас (це видно було й у темряві), наслухаючи. Навіть підсунувся ближче. А по хвилі обізався до нас потиху:

— Як гарно, що ви розмовляєте по-українському... особливо хлопчик...

І в голосі йому бриніла любов до нашої мови.

— А чого це вам дивно? — спитався я, заховаючи його до дальшої розмови (бо насправді добре його розумів). — На Україні це звичайна річ... Тепер же всі мови рівноправні... як у сталінській конституції сказано...

— Е, рівноправні, — промовив він з гіркістю. — Знаю я, як на Україні... Яка там рівноправність мов: у школі з другого року російської мови починають навчати, а в місті ніде не почуєш і слова...

А потім того він сказав про себе, — що він місцевий (тобто кубанський) українець, що передплачує київські газети українські. І став далі розповідати про те, як 1933 року таємним наказом Молотова і Сталіна ліквідовано усі українські школи на Кубані як і взагалі в РСРФР... Після цього тут і згадувати про рівноправність української мови страшно. Згадав і про зворушливу єдність у ставленні до української мови більшовиків та Денікіна, що повісив членів Кубанської Ради: той вішав, а ці розстрілюють.

— Отоді була українізація! — зіхнув. А відтак замовк. Усім нам зробилося сумно.

Раптом наш співрозмовник підвівся з лавки, ніби чогось злякався, і кивнувши швиденько „бувайте“, зник у темряві.

А другого дня я даремно придивлявся до обличчів відпочиваюців — свого вечірнього співрозмовника, свого дорогого брата не міг упізнати: усе були нахабні „акаючі“ кацапські пики.

Ліпсь, Геленджук.



Шкільна дівтора теж залюбки виступає в вінках та стрічках...

Оди́наки в табо́рі

Коли затихнуть дитячі голоси, остаємо самі в опустілому таборі. З'являються рефлексії. По всіх кутках табору немов би ще заховалося „щось” із дітей. У повітрі застиг гомін їхніх голосів, по кутках якісь дрібні рештки таборових переживань. Порядкуємо табор і мріємо про те, щоби скоріш звідси забратися. Бо опустілий табор, тихий табор, дише таким сумом і безнадійною пустою! Може не раз коли дитячий гамір нагло вже „переливався” вухами — приходило на думку, що добре було б бути самому і в повній тишині, тут у таборі. Але коли ця тиша стане дійсністю — тоді втікаємо від неї чим скорше і жаліємо за життєрадісним, гомоном дитячих голосів. Оттоді в опустілому таборі вперше хочеться з'ясувати собі ясно, свідомо, як вдався табор.

Хто мав змогу їздити кілька днів підряд до діткого табору, цей мусів звернути увагу, що з року на рік змінюється все більше дитячий елемент. Змінюється з року на рік відношення родичів і дітей до табору. Щоразто менше з'ясовують собі родичі й діти, що це є табор і часто трапляється, що очікують зовсім чогось іншого. Якжеж часто маємо вражіння, що табор трактують вони як підприємство, де можна дітей віддати на вакації й де завданням проводу є заступити домашню обслугу та опіку, но й очевидно за чотири тижні направити основно здоровний стан дитини, передовсім відбудувати апетит (мимоходом кажучи, знищений цілорічним напиханням чеколядою). З таким теж наставленням часто приїжджають діти. А потім із здивованням стверджують, що треба самому стелити ліжко і чистити черевик. Очевидно кожний із нас знає, що мусимо заступити домашню опіку, і не тільки її заступити, але з огляду на це, що маємо до діла не з власними дітьми — мусимо ще її „перевищити”. Здоровний стан теж цікавить нас дуже і нема для нас більшої втіхи, як добрий апетит таборовиків, або збільшені кіля. Але не хочемо обмежуватись до цих двох завдань.

Виховні завдання табору — це життєва справа малих людей. Співжиття і співпраця, любов і захоплення трудами і невгодами. А це все часто зовсім чужі поняття для дітей і для їхніх батьків (оче-

видно не всіх). Скаже хтось — на те якраз посилаю до табору, щоб дитина навчилася самостійності, витривалості, послуху і т. д. Правда, табор є на те, щоб ці всі прикмети вицілювати, але наставлення дітей, що приїжджають до табору, мусить цим нашим намірам відповідати. Це прикро і прошу цього не узагальнювати, але мусимо вкільці прийти до переконання, що „ідеали”, які більшість родичів „вицілює” у свої діти — відносяться все тільки до їхніх особистих справ. Бо якжеж тут говорити про товариське співжиття, коли одинак приїздить до табору з виразним порученням мами: а як дістанеш пакунок, не ділися з ніким! Такого розуміння для грошей, як у цьогорічних таборовиків, ви не стрічаєте не раз навіть у старших. Очевидно — нам, нації економічно бідній потрібне розуміння для гроша і його вартості. Але все повинно мати якусь форму. Колиж 9-літній таборовик з замишуванням що хвилини заглядає до свого гаманця і з любов'ю перечислює гроші, коли цей сам таборовик, усе перемирює на гроші і коли зуміє навіть продати те, що не міг зійти зо свого пакунка, то це вже зовсім переходить межі потрібного у дітей розуміння для грошей. Взагалі, скільки грошей, що їх мали до своєї розпорядимості діти в таборні настрої, убирає їх у суворості нашої нації, якби не було доказом невідповідного відношення родичів до дітей. Характеристичне при цьому те, що переважно це відноситься до одинаків і власне для них родичі „не жаліють” грошей. А дитина переконана, що за свої гроші вона може здобути все що хоче і з обуренням протестує, коли впорядки не вважає за відповідне видавати їй на кожну дрібницю грошей, із спільної каси.

Очевидно, треба привчати дітей обходитися з грошми, навіть як кажуть педагоги, добре є давати їм постійну „платню”, але разом із тим заохочувати до ощадності і доцільності з одної сторони, а не розвивати „культу грошей”.

Окремою справою є пакунки в таборі і дарунки, що їх родичі привозять до табору. Ледве одиначок привик до таборового харчу і ледве вспів переконатись, що нема нічого кращого на вечерю як каша з молоком, яка так особливо

добре смакує в гурті, аж тут з'являється мама з цілим арсеналом смаколиків як чеколяди, гострі сири, банани і т. п. Зразу пригадає собі „одинак”, що дома він ніколи не їв каші, зате наїдається перед самою вечерою бананів. Вечері не може їсти, а мама відїздить з табору з цим переконанням, що її синок нічого в таборі не їсть і певне голодує. Тому теж посилає за кілька днів величезний пакунок, що його син очевидно не всилі зійти, ділитися з ніким не має наміру і пакунок або псується, або як раз трапляється, продає і то за „готівку”.

Яка шкода, що та мама не бачить, як синок без неї їсть знаменито, ходить по „репетку” і навіть не знає що це є примхи над їдою. Може тоді переконалась би, що надмір солодкого поміж їдою, це перечеркнення усього доброго апетиту. Може не раз родичі нарікають на те, що в таборі їх не раз стрічають і т. п. Але прошу уявити собі становище проводу, що з великим зусиллям навчив таборовика, прим., що має сам собі порядкувати річі і стелити ліжко, коли тут з'являється мама, а на її вид дитина відразу нагадає собі, що не має потреби сама собі щонебудь зробити, бо мама і так усе зробить. Перечеркнена уся наша робота! То правда, що ліжко постелене мамою порядніше, але чи не має більшої вартості це погане ліжко, застелене самостійно, малими рученятами, які згодом навчатимуться стелити гарно!

Але діти часто приїждять з тою думкою, що вони все мають дістати готове.

Малим хлопцям звичайно імпонують пригоди, поборювання трудів (очевидно дібраних до їх сил). Мріють про козаків, індіан, людей сміливих і витривалих. Товариш-побратим це теж поняття не чуже дитині. Так було звичайно в таборах. Про це йшли балачки, розмови, це будило запал. Але цього року багато було виїмків! Якже часто говорять діти про посади, становища, почести, платні своїх родичів, як рідко котре звертає увагу на своїх товаришів!

Хлопці радо люблять трохи поштуркаться, але є це звичайно виявом надміру темпераменту. Але тут траплялося дуже часто, що хлопець бив другого, меншого

(Докінчення на ст. 28).

Дійсно суконка прекрасна, але...



то ще не все! Щоб цілість вийшла чарівно, треба конче здорового й плеканого обличчя. Тут допоможе NIVEA, коли пані натреться нею, хочби двічі денно. Тільки NIVEA має в собі ЕВКЕРИТ, тому входить вглиб шкіри й скріплює її. Шкіра придбає через те молодечо-свіжого вигляду.

NIVEA береже рівночасно перед болючим соняшним спаренням і улекшує рівномірне опалювання шкіри.

Крем NIVEA знаходиться в торгівлі тільки в оригінальному упакованні. Добрі й відомі препарати радо наслідують. Тому перестерігаємо перед купном крему, що його продають на вагу під назвою NIVEA

Крем NIVEA від 0.40 зл. — 2.60 зл.
Олійок NIVEA від 1 — зл. 3.50 зл.

І. Домбчевська.

Три тижні у Ворохті

Оповідка про вакаційний кооперативний курс у Ворохті розворушила кооперативну братію. Находить час відпусток і буде можна получить гарне з хосенним. Налюбувались гірською природою, купелями в Пруті, пізнати ширшу кооперативну родину. А при цьому поширити знання, вислухати рефератів найліпших кооператорів.

При щоденному варстаті праці не все можна попрацювати над собою.

Прощай столичний городе!

Недільний ранок у Львові вже нині не скучний. Валіза готова, місце в поїзді здобуто — їдемо. Найшлося навіть миле товариство симпатика кооперативу. Їде теж на курс.

Приспінений поїзд минає такі добре знані околиці. Наближуємося до княжих земель. Пригадують загінчик золотоколосі пшениці, ся розкопки в Крилосі і це сповняє гордощами душу. А рівночасно перед вашими очима неймовірно малі кусочки селянських піль. Не даром називають їх у деяких околицях рушниками. Тут доспіває там трохи картоплі, то знов коно-

плі і лен. Так якби посіяли їх на спробу для досвіду.

От і все селянське додбро. Сумніє думка. Щож буде дальше? На

Що це вже проїздимо міст на Дністрі? Щораз ближче до Станиславова. Нагадався жіночий конгрес у 1934 р.



II. зїзд кооперативних пропагаторок. Посередині, поміж дир. Луцьким і д-ром Коберським, ред. Олена Кисілевська. Друга зправа в тому самому ряді авторка допису.

чому будуть господарювати майбутні господарі? Звертає нашу увагу старесенька церква — а тут знов рідне село полковника Вітовського.

На розмові з милим товаришем подорожі час минає дуже скоро. Теми знаходять самі одна за одною. Насуває їх те, що бачимо з вікон вагону.

Не відходимо від вікна. Починається Підгір'я. Жінки спішать до церкви, ще у своїй давній нощі.

Пройдемо тунель побіч Ярмача. Росить дощ. Ось і Ворохта, ціль нашої подорожі.

У Ворохті.

Умудурований по урядовому гуцулик веде багаж. Вони тепер „номерні“, платять дохідовий податок.

— Ви до „Черемшини“, на курс — питає? О, то вже багато прийшло гостей!

На веранді пансіону витає нас управитель курсу Др. Коберський. Надходять знайомі, і обідова пора. Одне й друге дуже приємне.

Відразу товариство себе сортує і добирає. Ще перед початком курсу мій комплект був „мурований“ і перетривав у симпатичній шістьці цілий курс.

Число курсантів і прихильників зростає. П-і Черемшина і милий доктор хотіли б улаштувати вигідно людей. Не містяться. Бо четвертий курс дуже численний. Розходяться до інших замовлених пансіонів. Були це наші пізніші „приватники“.

Курс починається!

Приїхали сенатори Павликовський, Луцький, пос. Пеленський, дир. Семанчук, прийшли представник „Просвіти“ гуцул Гаврилюк, о. Пристай з Америки. Були промови, витали оплесками американського гостя, наш управитель проголосив порядок викладів і прайвильник курсу.

Поплили курсові дні.

Виклади з різних ділянок кооперації. Референти - спеціалісти по теорії і практиці. Кооперативна пісня, відспівана курсантами перед і по викладах.

Місце викладів, у дощеві дні сая — в погідні лісок або сіножать. Чи є що гарніше?

Вітер із верхів колише галуззям смерік, нашіптує, вода Пруту журчить, спадає шипотами, сонце гріє, а ви слухаєте.

Слухачі сіяють на стільцях, інші на килимах, під копицями сіна або таки просто на землі. Свобода, але й спокій панували на викладах.

Пополудні вільне. Прогульки, соняшні й річні купелі, пінг-понг, відбиванка, читання почти, часописів, вичікування на грошового листаря, любі розмови і т.п. Спіль-

ні обіди, вечери при музиці патефону. Часом при гуцульській музиці з традиційними цимбалами.

Правда! Була ще редакційна колегія, що нарадила три числа стій-газети п. з. „Ворохтянська Саламаха“. Напрям: гумор, сатира, безплатний додаток — карикатури. Тема — курсові події у веселих репортажах, оголошеннях, віршах мододої кооперативної музи. Газета згинула наглою та несподіваною смертю.

Надзвичайні виклади.

Були дуже цікаві. Проф. Сімонович запізнав нас із гуцульським говором і літературою про Гуцульщину. Говорив теж про дуже мало знаний побут Лесі Українки на Гуцульщині. Читав нам прегарно Коцюбинського, Черемшину, Лесю Українку.

Прогулька на Говерлю.

Понад пів сотні людей вибралось на Говерлю. Ізда залізничкою в недільний погідний ранок дала вже сама багато насолоди.

Вузькими рейками дерлася залізничка під гору. Народ розміщений на отвертій льорі співав на цілі гори. Побіч сусіди по своєму виспівують „Верховино, світку ти наш“.

Сонце освітлює краєвид. Дорогою ідуть наряджені по недільному молоді. Видискується срібна нитка на запасках, міняється ріжними красками вуставки сорочки, хустки на голові. Червоні капчурі з прегарними узорами тішать око. Рівним легким ходом ідуть до далекої церкви.

На зеленому тлі смерік ще гарніше виступає творча народня фантазія.

Арлжелюджа, Кукул, Верещанка. — Табори пластунів з Любліна, Познання. Розтаборились тут і набирають сили у гірському повітрі. Прийшли на думку наші діти на Соколі й Остодорі.

Висіли. Ідемо на Заросляк. Відпочили в схоронищі. Наші світлиці не дармують. Ідемо без спочинку, бо дощ починає кропити. Заки підійшли під Малу Говерлю, діждалися громів, граду і порядного дощу.

Ми вже врешті на горі. Повикручували мокрі загортки, розглядаємо краєвид. Дощ перестав падати. В долині видно підкарпатське село. Побіч нас граничний стовп. Це вже границя Чехо-Словаччини.

Стріча.

Що це? Якесь чуже товариство говорить по нашому. Підходжу ближше, знайомимось. Це українці з Підкарпаття і Брна.

Приємно пізнати їм кооперативне веселе товариство. Під граничним стовпом робимо кілька спільних світлин і обмінюємось адресами.

Коротка зустріч, але мила! Час награв, бо треба було зловити залізничку, тому в досить великому поспіху збігали наші прогульковці в низ.

Дощ почав знов лити і треба було гумором і пісною уприємнити собі їзду на залізничці. Широ витали нас „паталахи“, що залишилися у Черемшині.

II. Зїзд кооперативних пропагаторок.

Цей зїзд входив у програму курсу і відбувся 29. і 30. липня. Шіснадцять їх приїхало з усіх сторін. Витав їх щиро сенатор Луцький від РСУК. Пригадав минулорічний зїзд, рамці праці намічені у книжечці „Кооперативна пропаганда і її завдання“.

Ідуть звідомлення. Кожна працює, як вимагає доручений їй район. Тут треба нарад, там курсів, пропаганди за членством. Там крамарі не дописують. Хочуть навчити взірцевого порядку, не все можна його вдержати. — Говорять свіжо, живо.

Праця тяжка, але вдячна. Треба багато ходити, бо в часі пільних робіт тяжко за підводу.

У дискусії падуть нові думки. У Рогатинщині прим. заведено нову спробу. Торгівлю мануфактурою віддано в жіночі руки на жіночих уділах. Маніпуляція спільна з кооперативою. І багато інших проектів, плянів. — Реферат мгр. Гладкої про дальшу працю, кінцеве слово сен. Луцького, кооперативний гимн.

Дуже щасливою була думка уладити зїзд в часі курсу.

Курс покінчився.

Дня 30. липня ц. р. покінчено курс у „Народному Домі“. Промови, деклямації, хори, звідомлення секретаря, подяка від курсантів — увечері спільна вечере, кооперативна, щира і весела. А в неділю, розвезли поїзди учасників і прихильників курсу у всі сторони, де лиш працює кооперація.

А було їх при кінці 85 осіб. Крім 6 пропагаторок, які приїхали на сам зїзд. Жінок було 36.

Олена Цегельська.

Жінка-дружина, чи жінка-мистець?

Лише сама мисткиня може собі поставити питання: чи вільно мені дозволити собі на родинне життя, чи ні? Або інакше: чи маю досить сили, щоб дивитися ціле життя ці два тягарі?

Мистець має завдання у своїх творах змальовувати людське життя. Що вірніш він це робить, то більша його вартість. Якже зможе жінка-мистець у своїх творах віддати вірно родинне життя, віддати почування матері, жінки, якщо сама буде стояти від цього життя осторонь?

Нераз дивуємось чому жінка-мисткиня полюбила такого собі звичайного добрягу-мужчину. Щоб це зрозуміти, треба знати, що жінка-мисткиня це така сама, голодна на любов і на родинне тепло людина, як кожна інша. Вона хоче дома, поза службою своїй музи, жити звичайним життям звичайної жінки. А тому, що вона ніжніше, тонше, глибше усе переживає, тому шукає у мужа більше ніж звичайна жінка, уважливості, тепла, доброти, та вибачливості на деякі свої хвилеві забаганки, чи химери. Тому то нераз трагедією буває подружжя жінки-мисткині з чоловіком, визначним мистцем — бо він занадто задивлений у свою власну велич.

Щоб подолати обов'язкам матері, дружини й часто фахового звання, треба мати дуже сильне здоров'я, а віддаватися мистецькій творчості, може така жінка лише у вільних хвиликах, що у неї дуже мало. Та, на мою думку, не родинне, подружнє життя вбиває в нас талант, але виснажує, томить нас професійна праця. Бувають жінки всесторонні, сильні, що займаються „всім“. Але звичайно мистці не тішаються добрим здоров'ям — їхнє здоров'я пожирає туга, неспокійні сні, галюцинації, які нищать нерви.

Як багато шкоди може зробити ревмато, пізнала я сама по собі. Доки вчителювала, то навіть не могла спомогтися на видання збірки і майже всі свої праці видала щойно в останніх трьох роках, себто по переході на емеритуру. Тоді, коли по довгих роках праці відпочала і відотхнула.

А моя родина? — От, як кожна інша родина. Буває, панує в ній чудова гармонія. А буває ні з того, ні з цього якась гаряча суперечка, що так скоро, як спалахне, так скоро потахає. Думаю, що виноу тут мій дуже живий темперамент і гаряча запальчивість.

Мій муж і син беруть живу участь у всіх моїх починках. Пильно перечитують рецензії. А якщо в них знайдеться яке гірке слово, то стараються добродушними заувагами стунити його вістря. Вони у мене наче добровільно прийняли на себе тягар відвічальних редакторів за мої промахи і недостаті. Не падають мені спасених рад і упіснених, які я розуміється, легкодушно недоцінюю. При- тим муж є більше вибачливий і пово-



диться так, наче він тому винен, що не може відвернути всіх колючок зв'язаних з кожною творчістю. А син — до речі, дорослий вже чоловік — живе собі зовсім на приятельській стоні, йому вільно сподобно висказувати всі думки і погляди на мою творчість, наче якому товарішеві. Нераз на тему моїх творів ведемо обіе палкі дискусії, після яких нераз усвідомлюю собі, як багато треба мені ще працювати, які малі мої осяги.

Ще моя повість „Гануська“ ледве вийшла друком, ще фахові критики не висказали своєї думки, а вже одержала я від сина зо Львова кілька сторінок „його власної критики“, з порадами чого слід мені уникати в слідуючій повісті.

І мушу правду сказати, навіть найгострішого критика я так не респектую, як своїх домашніх: мужа і сина.

Щоби правду сказати: працюю дуже мало. Властиво ні! Багато, але думкою, пером орудую дуже коротко. Усе, що

хочу написати, маю в голові готове, обдумане, опрацьоване до найменших деталей. Маю в голові цілі сторінки, знаю, де має бути вставлений який зворот, чи яке слово. Коли так уже дану річ опрацюю, можна сказати, вивчу напам'ять, сідаю до стола на яку там чверть, чи пів години. Відтак знову собі відпочиваю, читаю щонебудь, гуторю зі сестинями або з дітьми, що між ними маю багато приятелів. І живу так, як діти, що ходять над берегом ріки і збирають барвні камінчики. І я збираю такі камінчики у виді цікавих слів, моментів, по-дій та укладаю собі відтак з них свої власні взори. Зрештою пишу те, що у мене через давні роки нагромадилося і ждало лише відповідного моменту, щоб себе виявити. Кожну написану працю покидаю на деякий час, даю їй „відлежатися“, відтак переглядаю, перенісую „на чисто“ і даю до друку. Звичайно раз написану річ майже не змінюю. Тому, що все укладаю собі яля, праця йде мені легко.

Мушу вперед сказати: Чому я пишу? — Пишу тому, бо хочу „щось людям сказати“, на мою думку „щось нове“, а сказати інакше як всі, „як не люди“. Насвітлити сказане з сторони вибачливості до людських хиб. За тими хибками і причинами нещастя шукаю глибоко — в дитинстві людини. І таке писання, то не лише внутрішня потреба, але і правдива приємність. Ніколи не можу присилувати себе писати „на замовлення“, як ремісник. Зрештою, я так тішуся, що нарешті можу робити в житті те, що хочу, а не те, що мушу. Тому й не дивуюся, якщо який письменник нагло і несподівано перестане писати. Це нічого не вадить. Якщо він має ще щонебудь сказати, то скаже, хочби його навіть і замкнули в тюрмі. — Знаю такі фази духової пірвани. Тоді хоч і не пишу, моя уява працює далше, а невикористані образи навіть у сні непо- коять.

Одне лише лихо: часто находити мене зневіра. Питаю себе: — Навіщо я все це пишу? Для кого? Чи можуть мої слова зворушити ще когонебудь? Чи не ліпше загорнувши руки, сидіти спокійно і віддаватися контемпліції, яка має в собі насолоду вічності?

Але несподівано трапляється, що хтось напише листа, заховаючи до праці — хтось случайно скаже, що його зворушив мій твір і я звичайно радію. Це мене підбадьорить.

Рода Рода.

Б О Б О

(Цю історію розказала мені сама пані Ліза).

— Ви ж знаєте, що три-чотири роки тому я добула рекорд міста Відня у пливанні. Ще дитиною.

Якось тоді саме спортивне товариство в Зальцбургу влаштувало міжнародні змагання. Мій клуб подав між іншими змагунками й мене.

Мистецтво міста Відня здобула я за одним махом, такби мовити, лі-

вою рукою. А в великому міжнародньому змаганні я ще участі не брала. Отже можете собі уявити як пильно я вправляла — це ж мене хвилювало, оця зустріч із найкращими пливачками Європи й Америки. Я вправляла ще останнього дня перед відїздом.

Тому й заснула я міцно, так що

заспала поїзд. Мій клуб уже відїхав. Я взяла черговий поїзд і прибула до Зальцбургу саміська як палець. Там падав дощ, як завжди.

Правдоподібно, а властиво напевне приготував клуб нічліг для мене в якомусь елегантному готелі. Треба було його розшукати. Але місто — напередодні змагань, ніхто

нічого не знає. Я розглядала прохажих, може догляну якийсь знайоме обличчя, безуспішно. Скорше попадались мені пливачки із Царгороду, Гельсінкі, Канади, ніж із клубу „Над Синім Дунаєм“.

То ж я спинилася вкінці в якомусь скромному готелику. (На це мене стати було!) Розпакувала поволі свої речі й рішила ще перед змаганнями відвідати свою тету.

Бо ж я мала в Зальцбургу тету. Властиво це далека своячка, бо лише кузинка моєї мами. Я її не знала, але мені дома описали: поставна пані біля сорока літ, трохи штивна, але впрочім мила й симпатична. Дядько, що належав до неї, давно вже помер і був колись міністром.

„Трохи — ніби — впрочім“ ви бачите, що опис був дуже неточний. Не диво: тітка яких двадцять літ не виїжджала з Зальцбургу. Тому йшла я туди трохи збентежено.

Але мило розчарувалась. Сорок літ правда їй давно минуло, її біле волосся вказувало на шістьдесятку. Вона здрибніла в своєму світі. Але була розумна. Коли не поспівала за св'ятом, то не молодь була тому вина, що погналася вперед і розбрикалась, але вона сама: лишилась позаду.

Тому й здивувалась вона злегка, що я оце сама приїхала до Зальцбургу. Як це родичі мене пустили? А в готелі ніяк не можу сама мешкати. Нізачо! Вона має сина, Боба, він допоможе мені перенестися. Сина? Мені про нього нічого не говорили! Але ж він тоді був малий ще шкраб. Тепер він дорослий і доктор філософії, молодий учений, дуже тихий і мовчаливий.

Отже треба було перенестися до тітки. Вона поведе мене до міста й допоможе відшукати клуб. А до вправ чи змагань проведе мене доктор Бобо. „Поможе“, „проведе“, „покаже“ — що ж, старенька живе у своєму світі!

Ви знаєте, що я мала щастя в Зальцбургу, мені вдалося здобути світовий рекорд. Двері не зачинялися — що хвилі якийсь репортер, або фільмовик. Мені самій крутилося в голові, ціла хата повна квітів, преспектів, зразкових купальних костюмів. А поза хатою промови, відзначення й урочистости.

Шойно п'ятого дня втихло це. Тоді саме прийшла делегація запросити мене на святочне закриття змагань.

Тета Ганна відчула, що я не можу відмовитись; це ж у мою честь влаштовано це прийняття. Але ж її

почуття приличності не дозволяло, щоб „малоода дівчина сама йшла на якийсь прийняття“. Вона сама боялась йти, бо від того всього гамору розбійда голова. Але вона знайшла вихід. Дала мені Боба. Боба тихого й весмільного, маминого сінка.

Правда, стерегти він мене не міг, це тітка знала. Вона й розуміла, що мені цього не потрібно. Але її совість була чиста, й вона пустила нас обоїх. Перед відходом просила мене позирати за Бобом. Він такий розсіяний і ще ніколи по дев'ятій не приходив додому...

А тепер скажу коротко:

При вечері було вино. Його не повинно бути при спортивних бенкетах, але ж це було вже по змаганнях, ну й Австрія була завдяки мені на першому місці. Мене посадили на чолі стола й розділили з Бобом, що тут у спортовому світі був цілковитим зером. Його примістили десь між молодю. І що ви скажете? Коли я взялась його шукати при відході, його не було!

Сусіди стали розказувати: спочатку сидів тихо й мовчазно. А потім розкрохмалився. Став жартувати. Ну, й був цілий час дуже веселий, а навіть за веселій. Може й трохи підхмелений... А властиво добре на підпитку... Останні бачили його без капелюха на набережній. Він говорив до себе.

Що мені робити? Я побігла на поліцію. Описала його: високий блондин, голений, у смокінгу, безтямно п'яний. Відвезти до пані Гінстрам, ул. Висока 18.

Прізвище це знали. Дехто і знав молодого пана доктора. Обіцяли пошукати. Бо пам'ятали ще ексцеленцію, пана міністра.

А я побігла до тітки. Прибігла задихана, без пам'яті. Тітка видно мене чекала, бо я навіть не потребувала дзонити. Старенька сиділа, дожидаючи біля годинника.

З трудом я її погамувала. Вона реалася в нім шукати свого Боба. Я присягалась, що комісар обіцяв мені за всяку ціну розшукати молодого вченого та що він може тоді вернутись, коли її не буде. Це помогло. Служниця, змалку в тітки, зачала хлипати. А мое сумління — як обіцяла олікуватися Бобом — ще більше почало мене гризти.

Скажете: що такого, коли молодий чоловік прийде пізніше до хати? Ні, в Боба цього не було. Бобо ніколи не приходив по дев'ятій додому. Йому напевно щось сталося.

Задзвонив дзвінок. Ми кинулись

до дверей. Це комісар поліції. По військовому зголошує:

— Ексцеленціє! Пан доктор знайшовся.

Тета Ганна хоче кинутись назустріч. Він обережно:

— Його несуть.

— Несуть? Хіба йому щось сталося?

— Ні, ні. Але знаєте, коли чоловік п'яний...

Старенька засоромилась. А комісар був людяний, бо зрозумів заклопотання. Згасив світло.

— Краще побачите його потім, ексцеленціє. Коли виспиться і обмиється.

Тета Ганна погладдила лише розкуйовджену чуприну, що стирчала знад подушки. Несчастного положили на канапу й ми вийшли з кімнати.

Ледве ми повернулись, коли знов задзвонив дзвінок. Знов комісар поліції з ношами.

— Ексцеленціє! Ми принесли пана доктора.

Що за чудасія? Наш Бобо ж у кімнаті.

Що вам багато розказувати? Поліція запрацювала живо: всіх п'яних, що їх тієї вчорішньої ночі було багато, привозила на Високу 18. Всі вони були високі блондини і взагалі опис мій годився.

Тітка в розпучі. Признаюся, що й я розгубилася. Обіймала її й потішала, як могла. По кожному дзвінку ми падали собі в обійми й раділися, що робити?

А тут відчиняються двері і хто, думаєте, входить?

Бобо. Тверезий і спокійний, неначе розсіяний, так якби нічого не сталося. Цілує маму в руку, вітається зо мною...

Ми стратили мову.

Він був на проході. Правда, воно пізно, але...

Бачить, що ми заплакані. „Чого ж?“ питається здивовано. Він випив трохи вина, не привик і тому пішов перейти в гарну місячну ніч, щоб розвіяти хміль.

А я пригадала собі, що в сусідній кімнаті, на софі лежить якийсь чужий п'яниця, що його тітка погладдила по голові. Цього молодого чоловіка я сама розбудила штурханцями й викинула за двері.

А Бобо? Що мені було робити? Як його покарати за ті клопоти, що він мені справив і за те горе, що він завдав своїй мамі?

Я вийшла за нього заміж.

Так, так ви дивуетесь? За чверть години вернеться він із викладу і я вас познайомлю. З німецького.

Олена Бережницька-Будзова

Осінні роботи на новому квітнику

1. Приготування землі під новий квітник.

Хто вперше закладає квітник, мусить подбати, щоб як слід приготувати землю. Найліпше це зробити в осені, але можна теж навесну.

При новозбудованій хаті земля здебільша затонтана й дуже тверда, засмічена й повна каміння та куснів цегли й шкла. Першзавсе слід перекопати її джаганом, а вибране каміння й цеглу складати окремо від шкла. — Каміння й цеглу можна відтак кудись вивезти, або виложити ними віздову дорогу, або й стежки. Каміння можна теж ужити під скальний квітник (альпі-нум). Дрібні камінчики й шкло видобудемо ще відтак, копаючи городчик рискалем.

Основною й головною черговою роботою є *скопання землі під квітник*.

Є три способи копання землі:

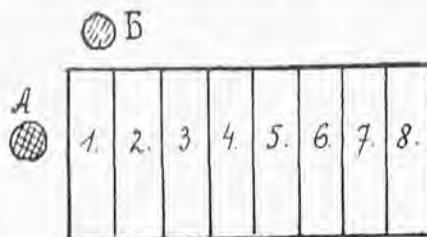
- а) звичайне,
- б) перекопка (регулівка),
- в) сапання.

а) Звичайне копання:

Починаємо копати в напрямі від лівого до правого боку городчика. Гострим рискалем відрізуємо вузькі пасочки землі завглибшки рискаля і перевертаючи його, викидаємо землю перед себе та вдаряємо викопану брилу землі плоскою поверхнею рискаля. Брила розпадається; тоді вибираємо рукою буряни й траву, витриваємо з них землю й скидаємо хопту десь на боці на купу, щоб її відтак вивезти на смітник, або в компостову яму. Деякі копаниці мають звичай пересікати рискалем викопану брилу землі. Це невказане, бо водночас прорізують траву й буряни на кілька кусників, що з них вони відтак легко відростають. Дбайливе полення хопти при копанні є безумовно konieczне. Якщо копаючи землю не виберемо бурянів якнайточніше, будемо мати відтак дуже тяжку працю, коли прийдеться нам полоти грядки, та ще й довгими роками не збудемося з грядок упертих бурянів.

Коли перший рядок уздовж городчика вже скопаний, набираємо гралями трохи погною (соломистого, коровячого або мішаного обірнику) і розправляємо його в рівець, що повстав наслідком копання. Тоді подаємося дещо взад і копаємо черговий пасочок землі зправа до

ліва, а вибраною рискалем землею засипаємо рівець із обірником. У новий рівець знов даємо обірник і знов його засипуємо. Оттак копаємо город аж до кінця. Восені не зарівнюємо гралями скопаної зем-



лі. Тоді вона ліпше справиться і скоріш розложиться обірник. Навесну вирівняємо поверхню й порозкришуємо всі брили землі.

б) Перекопка (регулівка). Де земля дуже заросла травою й буряном, або де є лише тонка верства родючої землі й треба її справити глибше, а також там де земля виснажена й повна всяких шкідливих грибків і галасасних комах, слід восені перевести перекопку.

Перекопка, це глибоке перекопання землі, бо на 30—35 см завглибшки, отже глибше, як засягає рискаль при звичайному копанні.

Щоб виконати перекопку, слід поділити весь простір, що його маємо перекопати, на 8—10 частин. Кожна часть має бути біля 2 м завширшки. (Рис. 10). З першого пасочка (1) слід зібрати рискалем горішню верству землі на 10 см завглибшки разом із травою та хоптою. Вибрану землю складати збоку на купку А. Відтак вибрати рискалем спідню верству землі з того самого (першого) пасочка, заглиблюючи рискаль на 25—30 см вглиб і скидати її на другу купку Б. Тим чином на першому пасочку повстає глибока яма, що має береги гостро стяті й вид прямокутний. Зчерги зрізати верхню верству землі разом із дерниною з другого пасочка (2) і кидати на спід ями, викопаної на першому пасочку. (Позможі кидати дерниною вспід і рівно розправити.) Наверх накидати спідню верству землі, вибрану з другого пасочка. Тоді знову повстане яма на другому (2) пасочку, що в неї будемо скидати горішню верству з пасочка 3. Так поступаємо аж до кінця визначеного до регулівки поля. Останню яму (8) засипаємо землею з купки А, а на-

верх скидаємо землю з купки Б. Трива, що її загібається при перекопці так дуже глибоко, вже не відросте, але перегниє в глибині землі, та справить її. Все таки перекопуючи (регулюючи) землю, слід вибирати грубіші буряни, які, навіть глибоко запорпані, могли б вирости наново, як наприклад пирій, повійка, кульбаба, молочій, хрін, слиз і інші.

Копання і регулівку переводимо восені. Третій спосіб копання, а саме сапання виконується навесну й улітку.

2. Погної й навоження землі під квітник.

Ростини вибирають із землі мінеральні солі як поживу й тим чином вичерпують із землі складники, конечні ростинам до життя. Тому в городі треба землю щораз навозити погноями. Ціллю навоження є забезпечити ростинним корінням достаточну кількість поживи. Природні погної розпадаються хемічно, або як кажеться ферментують, при чому постачають ґрунтові мінеральні солей і порохнявиці. Водночас вони загівають землю теплом, що повстає при ферментації. Погної, зокрема природні й солонисті роблять ґрунт пухким і пропустним для води і повітря.

Погної можуть бути а) природні (засадничі) і б) штучні (помічні).

До природніх належать: 1. обірник (коровячий, кінський, свинячий, овечий та козячий і пташачий). 2. мелені кости, роги, копита. 3. звіринна кров, 4. плинна гноївка, 5. людські відходи, 6. компост і 7. зелені (ростинні) погної (люпин, трава, вика).

До штучних зачисляємо: 1. кайніт, 2. салітру (хілійську), 3. томасину, 4. суперфосфат, 5. вапно, 6. азотняк і т. і.

На квітник ліпше вживати природніх погноїв і давати їх по змозі восені. З природніх погноїв підходить на збитий, глинуватий ґрунт: коровячий змішаний наполовину з кінським; на піскуватий ґрунт: коровячий з компостом.

Компост можна зладити самому, але лише тоді, коли маємо крім фронтового городчика, ще й другий за хатою, або обширне подвір'я, бо компостова яма це властиве смітник, 2 x 2 м завбільшки.

До цієї ями скидати всяке сміття з городу й хати, лушпу з ярини й овочів, кости, листя дерев, попіл, шматки паперу, болото з вулиці, помий, взагалі все крім скла і каміння. Час від часу слід посипати те все негашеним вапном і зайвим обірником. Треба теж нагромаджений матеріал перевертати і перекидати гралями. Робиться це звичай-

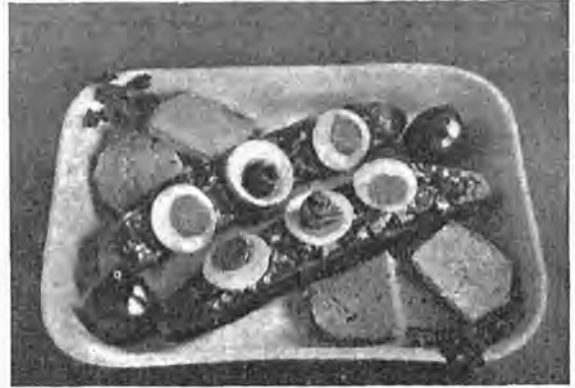
но в осіні й у зимі при 2—4°C морозу.

(В літі можна компостову яму обсадити довкола гарбузами, фасолею або соняшниками). За 2—3 роки сміття всеціло перегниє й можна його восени розправити на грядки, перекопуючи з землею й піском. Компост дуже пригожий на квітник.

Зиравила перекопуємо землю з погноями восени, щоб у зимі вони могли розложитися й перемінитися на мінеральні складники землі. Якщо з якихнебудь причин не можна було землі навезти погноями восени, треба її погноїти навесну, з тим, що тоді примінюємо не свіжі, але перегнуті й короткосоломісті погної.



У сезоні огірків можна подавати їх у різноманітний спосіб. Ось кілька апетитних полумисків із перекусками.



Великий квашений огірок обмити, перекрутити вздовж, видовбати й наповнити начинкою. Ця начинка складається з шинки й майонезу, або останків телячої печені чи смаженої риби. Як прикраса: кружальця яєць і помідорів, листки салати. Поруч скибки хліба.

Перекуси з огірків

Від половини липня до кінця вересня маємо т. зв. огірковий сезон. Примінюємо огірки різно в нашій кухні. У літі головне в виді мізерії, що її доволі різно приряджують. Засадниче шаткують тонко огірки, солять легко, щоб зм'якли і заправляють 1) овочевим оцтом із оливкою, 2) чистою сметаною, 3) сиром, протертим через сито і добре розбитим тріпачкою з додатком дрібки сметани.

В Італії приладжують огірки начинювані. Це дуже смашна страва, коли вона добре приладжена. А саме: обібрати огірки, заварити раз у солоному окропі. Обтяти кінець і начинити такою начинкою:

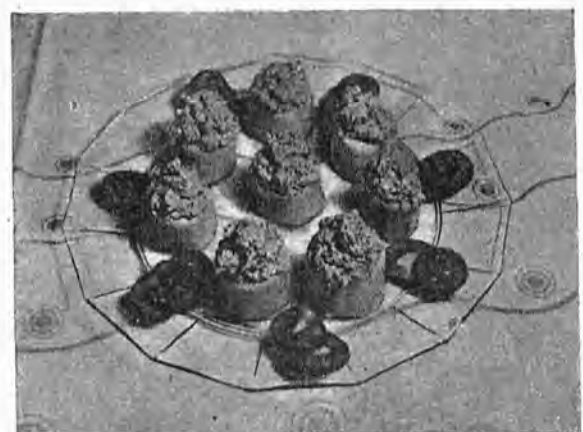
Зварити твердо 4 яйця, посікти. Булку вимочити в молоці і вичавити, взяти 75 гр сира пармезану, 2 цілі яйця, сіль, кріп. Булку розтерти з сирими яйцями, сиром і кропом, вимішати з січеними яйцями,

начинити огірки, прив'язати кінчики виноградним листям і тушкувати в маслі під покривкою. Коли зм'якнуть, зняти листя, підсипати мукою і подати з м'ятою картоплею.

На світлинах подаємо ще різні способи приладжування огірків. З рисунку можна зорієнтуватись, як повинна страва виглядати.



Обібрати сирі огірки, видовбати й пократити на рівні кусники. Уставити на скляному полумиску і наповнити сирівкою з городини, твердих яєць і сметани.



Обібрати напів заквашені огірки, видовбати і пократити на кусники 4 см завдовжки. Уложити на тарілці й наповнити городинною салаткою, напр. вареним горошком і твердими яйцями, в майонезі. Як прикраса скибки помідорів.



Консерви й маринади (межива).

Пам'ятаймо, що зимово наша їжа позбавлена вітамінів. Овочів не можемо споживати в належній мірі через високі їх ціни. Тому використаємо ті місяці, коли овочі дешевіші, щоб поробити зимові запаси.

Найважливішим улов'ям доброго межива, це добрий овоч і доброї якості оцет. Добрий оцет не викликає ферментації. Найкраще розбавити на ту ціль оцтову есенцію. Це є продукт зовсім чистий і не тратить ніколи своєї сили. Бажаючи дістати оцет, відповідний до межив, себто 6 і пів — 7 відсотковий, беремо чверть л. оцтової есенції 80 відсот. на 11 шклянوک перевареної води.

На такому оцті можемо ладити такі межива:

Гриби (боровики, рижки, печериці); корнішони; пікля (з огірків і молодого городини); цибулька; савки; грушки; капуни; дині; риби.

Другі снідання до школи й бюро.

1. Пшенична булка разова з маслом і твердим яйцем; помідор. Дві тонкі грінки пильованого хліба з джемом або мармелядою.

2. Питлований хліб із сиром, розробленим зо сметаною й прирізом; грушка.

3. Разовий хліб із маслом і медом, редьківця.

Вечері в вересні.

1. Салатка з каляфіорів із майонезом. Чай.

2. Смажені яйця на помідорах із макараном.

ЩО ВЗЯТИ НА ЦІЛОДЕННУ ПРОГУЛКУ

У вересні ще бувають такі гарні дні, що їх стараємось використати на прогульки. Особливо неділю хочемо провести серед зелені й свіжого воздуха.

Дома їмо гаряче перше снідання; найрадіше клоски на молоці, або затирку. На прогульку беремо разовий хліб, булки, масло, помідори, квашені огірки вистерті й завинені в пергамін, телячі січеники, дрібні тісточки, овочі. Добре також взяти в термосі або фляшці посоложеного й засмаченого цитриною чаю.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.



„П Л А С Т“

Коли не хочемо брати мяса, тоді краще варити твердо яйця. Дрібно посікти дома прирізу і вкати в горничку з себто. Це придає яйцям дуже доброту смаку. Дома по повероті зварити легку, але гарячу страву, як каляфіор з маслом, або пшарягову фасольку з маслом.

ПРИПИСИ

Салатка з каляфіорів.

Потрібно: 2 каляфіори середньої величини, 1 шклянка гостро засмаченого майонезу, 1 помідор, 1 тверде яйце, зелений кріп.

Почистити каляфіори і покласти до солоного і злегка поцукрованого окропу. Зварити так, щоб легко хрупали. Прохолодити, розібрати на частинки й зложити на салатирі. Полити майонезом і посипати січеним кропом, прикрасити скибками помідора й яйця.

Смажені баклажани (помідори).

Потрібно: 4 великі помідори, 4 дкг масла, 8 саджених яєць, різанка (макаран) або сиркий риж.

Обмити, вистерти помідори й пократити на грубі скибки. Гарячий риж або різанку вложити на полумисок і поставити в тепломі місці. Розігріти масло й підсмажити з обох боків помідори, посолити. Особне везажити саджені яйця. Покласти скибку помідора на яйце й обложити ним полумисок. Полити все маслом.

Курка в помідоровій підливці.

Зварити курку в росолі, пократити на частини, зложити на полумиску й обложити рижом, звареним на росолі. Залити курку підливою й подати.

Підлива: 5 дкг масла всмажити з січеною цибулею (не присмалюючи) всипати повну ложку муки, засмажити і розвести зимним росолом. Протерти через сито, додати кілька ложок помідорових повил, трохи цукру і заварити. Знявши з кухні, докинути кусник свіжого масла.

Каляфіор із яйцями

Потрібно: 1 кг каляфіорів, 2 або 4 яйця, січена зелена петрушка, 6 дкг масла, 3 дкг тертої булки, сіль, вода, пукор.

Каляфіори почистити на частинки (скорше зв'язати). сполокати добре, вложити до киплячої солоні й поцукровані води і вкати 10 хвилин без покоришки а пізніше доварити під покринкою. Зварити твердо яйця, посікти, вимішати з зеленою петрушкою, посолити й поперчити. Присмалити на маслі терту булку. Зварений каляфіор уложити по середині полумиска, посипати яйцями й полити тертою булкою.

Теляча нирківка тушкована з городиною

Потрібно: 80 дкг нирківки, 3 дкг говшю, 10 дкг кучерявої (волоської) капусти, 10 дкг моркви, 5 дкг цибулі, 10 дкг селери, 5 дкг петрушки, 2 дкг муки, сіль.

Сполокати мясо й вистерти чистою стиркою. Посолити й загнітити на товщі з усіх боків. Городину сполокати, почистити і пократити в грінки. Покласти до ринки мясо й городину, влити пів шкл. води. Тушувати під покринкою, вва-



жаючи, щоб мясо не пригоріло. Коли потрібно, доливати трохи води. Коли мясо змякне, вийняти. Розмішати муку в пів шкл. води, влити до городини, посолити, заварити і покласти на те мясо. Тушувати ще під покринкою 10 хвилин. Вийняти мясо, пократити в скибки і полити яриною підливою, протертою. До цього додати кладені галушки.

Видатна мармеляда.

Потрібно: 1 кг яблук антонівок, 1 кг сливко-угорок, 1 кг червоних помідорів, 1 кг цукру.

Обмити яблука, поділити на частинки, не обираючи їх. Залити 1/8 л води, розварити й протерти через сито. Сливи спарити кілька разів окропом, обібрати зо шкірок (шкірки закрашують мармеляду темно), розгати на половину, викисткувати, залити 1/8 л води, заварити, протерти. Помідори обмити, пократити, розварити без води й протерти. Всі три маси залити до купи й варити, додаючи потрохи цукру, аж поки мармеляда не згусне так, що перебіта ложкою не збивається до купи. Добре густа також тоді, коли спадає з ложки великими платками й не пускає соку. Гарячу мармеляду зложити до випарених і висушених у печі камяних горшків, краї горшка обтерти дбайливо стиркою і вставити до рури, щоб запеклись. Коли мармеляда вистигне, прикрити її кривком пергаміну, замоченим у спирті і обв'язати пергаміновим папером.

Мармеляда з яблук і дині.

Потрібно: 1 кг яблук, пів кг дині, пів кг цукру.

Яблука поділити на частинки, не обираючи, розварити в 1/8 л води й протерти. Обібрати диню, викинути кісточку і мякшину із середини, зв'язити пів кг, пократити і заварити в малій кількості води. Протерти і вимішати з масою з яблук. Варити до відповідної густоти, додаючи потрохи цукру. Хто любить, може додати соку з цитрини або цитринової шкірки. Викінчити так, як попередню мармеляду.

ЯК ВИБИРАТИ ТКАНИНИ?

Наближається час осінніх закупів. Велі потребуємо обнови: плаща, суконки, шкільного мундурка. При скромному бюджеті це неабияке завдання.

Як і що купувати? Давня примовідка каже: «Хто купує дешево, платить дорого». Всі знають, що краще купити солідний, добрий матеріал і добре його виносити, ніж легку модну тканину, що на другий сезон уже немодна. Одне не все це можна приміняти. Буває, що треба справити більше річей зараз, а тоді за добру якість трудно.

Отже як тоді купувати? Чи справді все треба купувати в найкращій якості?

Верхню одіж так. Зимовий плащ носимо в нашому підсонні повних шість місяців, а нерідко і довше. При цьому зимові опади, дощ, сніг, мряка часто тканини шкодять. Коли ще до цього додати поїздки возом чи автобусом, то справді тканина така мусить бути дуже надійна. При цьому крій зимового плаща не змінюється надто, отже плащ справляємо дійсно на довгий протяг часу.

Весняний костюм чи літня пагортка не мусить бути така тривка. Цей одяг підлягає моді, отже щонайменше раз на два роки треба його перешивати.

Те саме торкається й зимових чи літніх суконь. Зимову сукню виношуємо досить впродовж зими. Отже вона повинна бути міцна й солідна. Весняну сукню чи літню вдягаємо всього два-три місяці в році. Вона також більше звязана з модою, матеріалом і кроєм.

Із солідного матеріалу повинно бути також шкільне вбрання дівчини. Багато справляти його не треба, бо малеч росте. Вистачить одно шкільне й одно святкове, але добре й солідно пошите.

Купуючи матеріал, мусимо трохи розумітись на тканинах. Часто матеріал виглядає на око примамливо, а тривкості не має. Вистачить вишороти поперечну нитку з краю тканини й поспробувати її урвати. Коли нитка рветься трудно, тоді сирівець добрий і матеріал буде тривкий. Коли ж вона розлазиться, тоді волокно коротке і матеріал не буде добре носитись.

Також повчально є змунити тканину в руках. На доброму вовняному матеріалі не буде слідів. Бавовняна тканина лишиться зімнята.

Тепер щодо шовків. Дуже поширився тепер штучний шовк і майже дорівнює своїм виглядом справжньому. Штучний шовк має гостріший блиск і гірше укладається від справжнього. Але виробляють його вже так добірно, що тривкістю він йому майже дорівнює. Коли зважити, що святковий одяг можемо купувати в дешевій якості, то при скромній кишені можемо сміло вдовольнитись штучним шовком.

Ще кілька порад:

1. Не купуймо ніколи модних колірів. Вони гарні тільки одного сезону, а на другий вже навчаться. Вдягаймось в одному відтінку, напр., коли в нас брунатний зимовий плащ, тоді справляймо костюм піскової краски, суконку брудно-жовту, або терракота. Тоді можемо вживати одних і тих самих додатків, як черевиків, рукавичок і торбинки.

2. Не справляймо забагато. Краще мати одну порядну сукню, як кілька гірше вишитих. Не надіймось на переїздки. Перероблена сукня вимагає ча-

ДРІБНЕ, АЛЕ ПРАКТИЧНЕ...

Надходить час, коли треба подбати про печі й вугілля. Чи маємо добрі скринки й ведра?

На світлинах є практичні зразки бляшаної посуду. Перше ведро призначене на вугілля. Має скісну стінку, що по ній дуже зручно набирати. Друге ведро, призначене на попіл. Замикається щільно, щоб не висипався попіл.

Практичною є також дерев'яна скринка на вугілля. Згори закрита накривкою, що її можна підіймати. Вугіль насипається згори, а виймається через бічну кляпу. Вигідне тут те, що верх цієї скринки можна використати до праці.



сто нових коштовних додатків, а все одно буде старою. Отже тому краще пошити сукню добре першого разу, а коли вийде з моди, переробити її так, щоб не треба було ніщо докуповувати.

3. Шиймо по можності ощадно. Дитяче вбрання повинна кожна мати шити дома сама, або з допомогою домашньої кравчині. Тоді лишаються дома рештки й можна зужити багато старого матеріалу. Лишати всюди закладки, щоб можна було в час усе продовжити. Також лекші річі для себе, як жіноче білля, шляфроки, блузки може пошити і невправна швачка при допомозі „Форми для всіх“.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

Ані. Пивницю, що в ній появились якінебудь галапаси, отже пауки, стоноги, тощо, слід викинути сіркою, або спеціальною свічкою, що її продають проти різних наслідків у мешканнях. При свічці С-газ, є точний припис на упаковці. Дешевше й простіше викинути сіркою в отакій спосіб. Спорожнити пивницю з усіх харчевих припасів, обмести стіни, стелю й долівку, поставити кілька цегол або каменів посередній долівки, на цеглах поставити горінець з гранню дерев'яного вугілля, замкнути щільно вікна, а на грань насипати 1 кг сірки, що її можна купити в апічному складі. Тоді вийти з пивниці й замкнути щільно двері. Сірка запалюється від жевріючого вугілля й видає багато диму, вбійного для всяких живин. За 6 годин обережно відчинити двері від пивниці, щоб ними дим вийшов. Опісля завязати уста й ніс мокрим рушником, увійти до пивниці й чимскоріш відчинити вікна, а самому скоро вийти з пивниці. За 6—8 годин пивниця провітриться, й вигинуть усі небажані її мешканці. Тоді швидко пивницю позамітати, щоб усунути погубні галапаси.

Якщо в Вашій пивниці є які шпари або діри, треба їх перед кадженням точно й дбайливо позаліплювати, бо саме в них стоноги мають найліпший захист. Стоноги й таргани заносяться до пивниці з дровами, або взагалі з дерев'яними вогкими річима, бочками, скринками, тощо, й тому треба позмові подбати, щоб не тримати в пивниці, де переможемо харчі й городину ніякого дерев'яного приладдя, ані дров. Стоноги живуть лише в вогких пивницях і вогких кімнатах.

О. Б. Б.

Українська вирібня

ТЕКСТИЛЬ

У ПЕРЕМИШЛІ

ул. Лукасінського 8

поручає

вишивкові полотна в найкращій якості.



З НАШОГО ДОСВІДУ

Марії Н. Сокаль. Ваш запит щодо модних завісок є дуже обширний, однак постараємось його позмозі вичерпати.

Отже щодо матеріялу, то мабуть знаєте, що є спеціальний завісковий і інший, що його можна до завісок приміняти. Завісковий матеріял це широка маркізета або тусор з легким настелевим коліруванням. Він добре переться й гарно пропускає світло. Інший матеріял, пригожий на завіски, це батист, бурунчук, або також сільське полотно. Ці матеріяли є звичайно в білій красці й їх можна вишивати чи мережати, тоді коли колірний завісковий вишивати не можна.

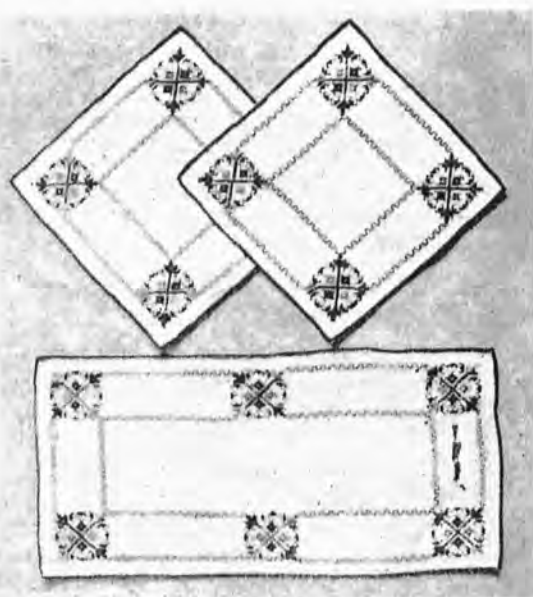
Є ще третій рід завісок, це т. зв. сіткові. Із сітки роблять звичайно цілу стору, що закриває вікно. Сітка є ручно вязана, добре переться. На ній можна примістити легкий орнамент при допомозі засновування.

Щодо того чи є модні завіски вишивані чи мережані, то скажемо, що одні й другі. В дійсності краще годиться на вікно мережка, як вишивка, бо вона пропускає світло. Тому найкраще виглядає на завісках полтавське вирізування, бо воно лучить вишивку з мережкою. Але ніжні буковинські взори також гарно прикрашають завіски. В останньому часі стали вживати на завіски поліського заволікання, що дає взір із лівої й правої сторони



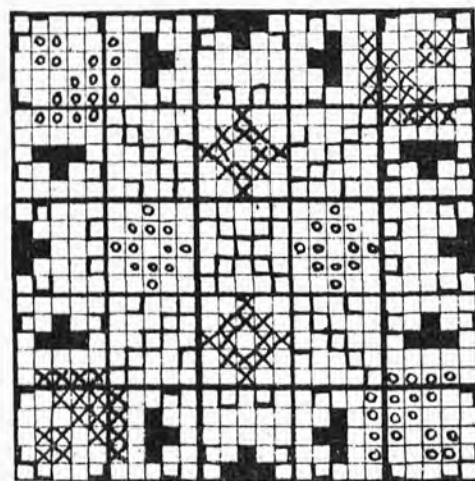
ОРИГІНАЛЬНО ВИШИВАНА ПОДУШКА.

Вузкий яворівський взір гарно примінений при цій подушці. Матеріал: сіре канвоє полотно. Взір вишитий якими відтінками червоної, помаранчевої й жовтої краски.



КОМПЛЕТ НА ПСИХЕ.

Три серветки, своїми розмірами достосовані до психе, шириша по середині, обі вузчі по боках. Взір прозорий і легкий, як годиться на таку ціль.



ВЗІР ДО КОМПЛЕТУ.

Хрестиковий взір до комплекту на світлині. Краски: ■ чорна, хх червона, оо жовта.

Роботи

У РОКОВИНИ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ.

Настав ювілейний рік. Усюди починають святкувати роковини хрещення України. Здається, що на це велике свято повинні прибраться кожний храм, кожна церква. Де немає образу наших українських святих, повинна знайтись бодай пара хоругв, присвячена їм.

Подаємо тут світлин з свіжо вишитих зразків у нашій роботі. Образи св. Володимира й Ольги запроєктовані нашими мистками. Як бачимо, рисунки образів невеликі й чіткі, так що видніють здалека. Обрамівка образу широка й пишна, як пригоїть на святочну нагоду. Це є взір ч. I, із таблиці ч. III, що її долучуємо.

Хоругви виконані на канвовому полотні піскової краски.

До цього відповідна шарфа, прикрашена фрагментом із головної зору.



Шарфа до хоругви.

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРНИ
є крашені індантеновими красками й тому
ніколи в пранні і на сонці не пускають!

MEZ

C·M·S

ТАБЛИЦЯ ВЗОРІВ Ч. III.

Ч. 1. Взір із гуцульської сорочки з Космача. Горішня частина, це вставка з відесочками рукавів, долішня це вишивка з пазухи й дудів.

Ч. 2. Взір із вставки чоловічої сорочки з с. Плеска, пов. Вишніця, на Буковині.

Ч. 3, 4. Взір із рукавів буковинської сорочки.

Ч. 5, 6. Взорі з вставок в с. Молдава, пов. Радівці, на Буковині.

**Вистерігайтеся надто дешевих
і невідомого походження
косметиків.**



**КРЕМИ і ПУДРИ
МЕРІДА**
це артикули для знатоків!

ВИШИВАННЯ НИЗОМ

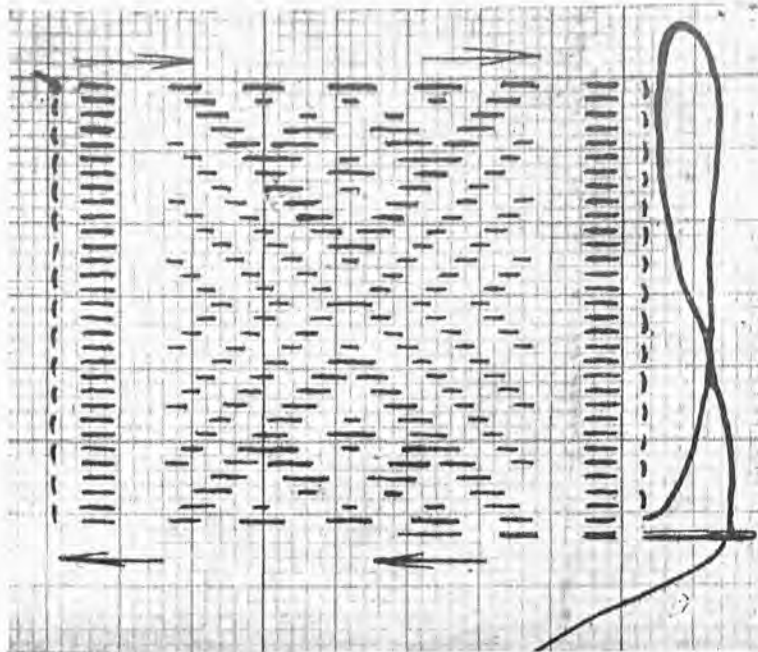
Низинка стала вже таким відомим і загальнолюбленим стіблом, що в кожній хаті можна її застати. Стіб цей дійсно гарний і оригінальний. Рисунок взору виходить чітко, коліри апетитно зливаються. При цьому стіб цей чисто український, бо найбільше в нас поширений і найкрасивіший в нас дає зразки. Тому повинні ми його плекати та ним пишатись, як питомим нашим витвором. Знає його ціла майже наша земля. Поза Гуцульщиною вишиває низом також Поділля й Полісся. Зате українки-інтелігентки знають його дуже мало. На жаль далеко більше поширений німецький хрестик. На око низинний стіб видається трудним, а ще коли хто не має нагоди навчитись, а замало терпеливості, щоб самому поспробувати, обходиться без нього. Яка шкода!

Тому подаємо тут короткий опис вишивання низом. Зазначуємо, що вивчити низ із опису вимагає певної уваги, але не меншої, як вишивання кожним іншим стіблом. На пробу вишивку радимо взяти кусник канвового полотна (панамі), що є дуже рівномірне тканине й має виразні нитки й дірки.

Вишивка низом складається з двох частин, розводу й заповнення.

1. Розвід, це є контури вишивки, що звичайно вдержані в чорній красці. Контури ці в низинці дуже важні. Вони творять кістяк взору, що його заповнюємо пізніше кольоровим заповненням. Тому вишивання розводу це найтрудніша частина низинки, що вимагає уважного числення.

Рис. вгорі показує нам взір, що ми його маємо вишивати. Рисунок зроблений із правої сторони. Низинку, як знаємо, вишивається з лівого боку. Але на початку відроблюємо кожний взір із



правого боку, тому що заповненого розводу з лівого не відшнємо.

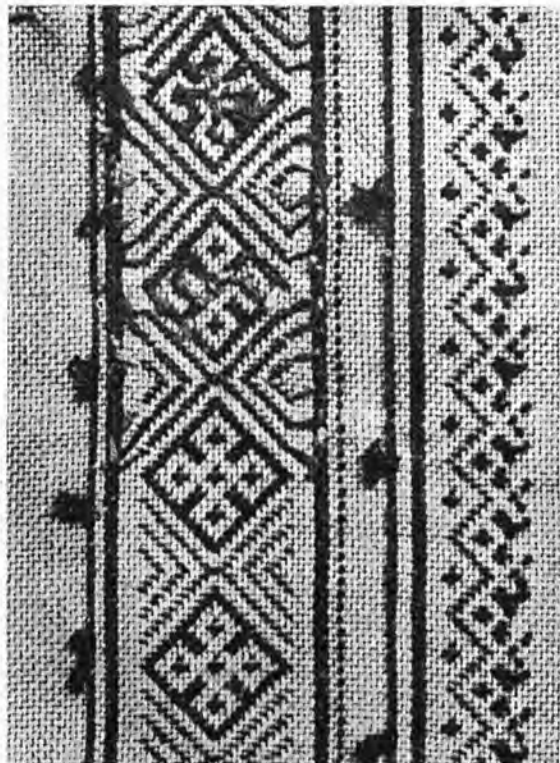
Кратка на рисунку означає дірку в полотні. Проколюємо в одну з країв і йдемо вздовж нитки полотна так, як назначено на рисунку. Рахуємо точно нитки й дірки. Чорна лінія на рисунку, це нитка, що лишається з правого боку полотна. Коли вона вривається, значить нитка пішла під спід.

Скінчивши лінію взору вздовж одної нитки, завертаємось назад із вздовж чергової нитки знов проколюємо полотно, себто витягаємо нитку на верх і ховаємо під спід. Закінчивши цю лінію, завертаємо знов і так зальше і далше, доки не виконаємо одного орнаменту.

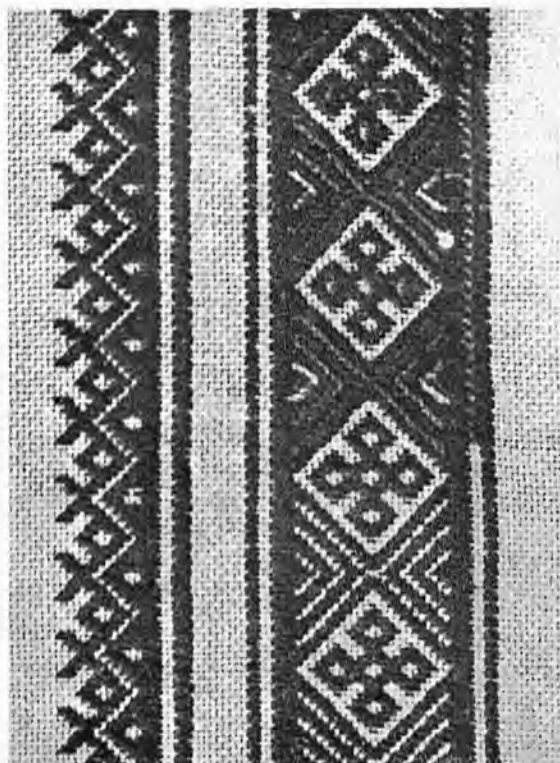
Коли ми вишили так пів орнаменту, обертаємо полотно на лівий бік і шиемо далі з лівого боку. Тепер на підставі готового розводу повторяємо те саме з лівого боку: з цього боку вишивка йде скорше й легше. Числити легше, бо чорні контури виразні і нитка на правому боці укладається більш рівномірно.

На світлинах бачимо той взір уже вишитий з правого і лівого боку.

2. Заповнення. Коли розвід готовий, треба заповнити білі простори між контурами. Робимо це вже з правої сторони якимсь одним або більше кольорами. Поступаємо при цьому так, як при настилуванні (гладі).



Горішній взір, уже вишитий, із лівого боку. Горішня частина взору заповнена, в долішній є лише розвід.



Той самий взір із правого боку. Горішня частина заповнена, долішня розведена.

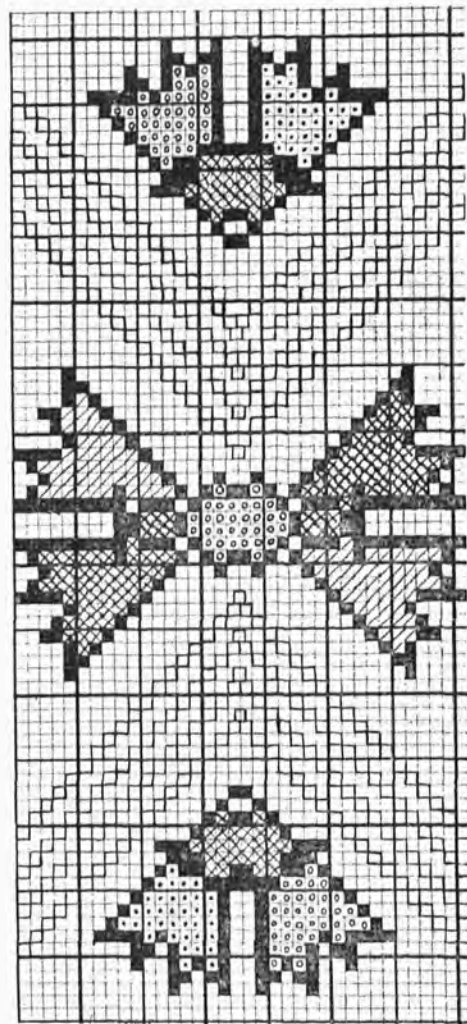
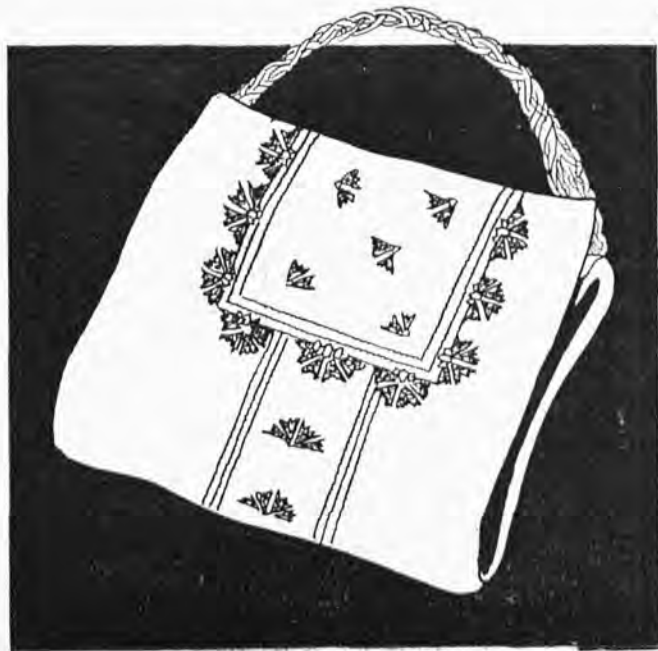
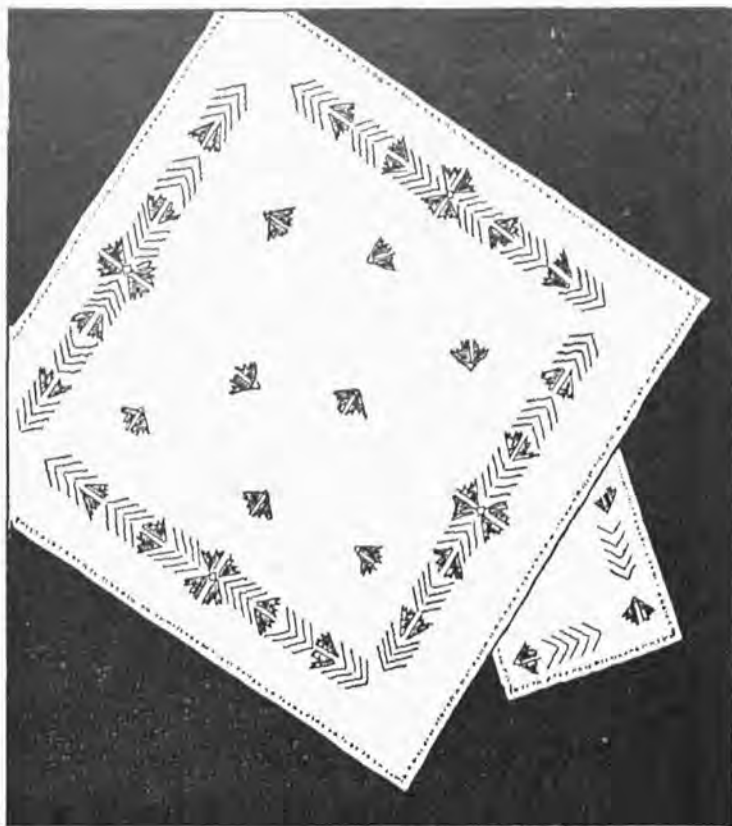
Вишиваний комплект.

Нераз маємо перед собою цікавий взір, а не вміємо його зужити, примінити. А потім дивуємось, коли побачимо його в когось. Чи це дійсно той сам взір? Приглядаємось, справді! Лише зайшли невеличкі зміни. Тут вишитий фрагмент, там змінено влучно краску. І виходить зовсім нова цілість, що робить дуже цікаве враження.

Те саме з нашим комплектом. Примінений тут взір із таблиці ч. 1, з цього року. Взір ч. 3, має на таблиці форму кола, тут вишитий тільки середній фрагмент і обрямований вусиками з чорної стебнівки. Цілість легка й оригінальна.

1. Серветка на стіл вишивана частинками того взору. Тяглий орнамент біжить довкруги, по середині покидані в різних напрямках кусники круглого мотиву.

2. Торба на заклади з грубого льняного полотна. В середині вилонена тонкою цератою асо імпрегнованим полотном. Вишивка складається з половинок звізди ч. 3 із таблиці взорів ч. 1. Чорна рямка це зикзакуватий ряд чорних хрестиків у відступі 1 см один від одного.



Взір комплекту. Краски: ■ чорна, хх червона, // зелена, оо жовта.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту



Ч. 969. Тепла осіння блузка з білого вовняного матеріалу, прикрашена на комірі, маншетах і пояску вишивкою або гаптом. Може бути з довгими або короткими рукавами. Форму у величині I, II, III, можна дістати в адміністрації „Н. Х.“ в ціні 1.15 зол. На величину II з довгими рукавами потрібно 1.35 м подвійно широкого вовняного матеріалу або 2.15 м поєдинної ширини.

Складові часті блузки:

- Ч. 1. Перід блузки.
- Ч. 2. Плечі.
- Ч. 3. Рукав (короткий або довгий).
- Ч. 4. Лиштвa до передy блузки.

- Ч. 5. Поясок.
- Ч. 6. Комірник.
- Ч. 7. Маншети.

Як кроїти блузку?

Модель блузки ч. 969 мусить бути дуже дбайливо dopasований до фігури, в тому саме її краса. Треба тому наперед форму добре пристосувати. Зішнати шпильками усі шитки на переді і плечах блузки, злучити разом форму і випробувати. По зробленні відповідних поправок, нашпилювати форму на покладений зтожений матеріал, позначити докладно усі значки, що на формі та викроїти.

Як шити блузку?

Ч. 1. Наперед вишити комірик, поясок і маншети (коли рукави довгі).

Ч. 2. Зішнати шитки на переді, плечах і рукавах блузки.

Ч. 3. Получити рамена і боки, dopasовуючи значки до себе.

Ч. 4. До правої частини переду блузки прифастригувати густо петельки на гудзики, складжені з білого шнурочка або з скісної рольки з того самого матеріалу.

Ч. 5. Пришити лиштви до обох частин переду блузки. Лиштви пришиваємо з правої сторони, відвертаємо на ліву і ручно причіпаємо непомітно до блузки.

Ч. 6. Dopасовуємо комір до вирізу ший, пришиваємо машиною з правої сторони, випертаємо на ліву і ручно викінчуємо. Так само пришиваємо пояс.

Ч. 7. Зішнати бічні шви рукавів, і пришиваємо до блузки.

Ч. 8. Пришиваємо гудзики.

Модна силуетка

Ми вже натякали про неї в попередньому числі. Тепер можемо перевірити наскільки були оправдані наші відшування.

1. Перш усього плащі. Є їх два типи: широкі спортові і елегантні, прилягаючі. Між ними немає різкої лінії поділу. Може бути спортовий, прилягаючий і широкий, елегантний у формі пелерини. Вільний плащ може бути тричвертевий, або довгий як спідниця. Вузкий буває зовсім довгий, найвище на 56. Дуже багаті й фантазійні є прикраси футром. Не тільки комір і рукави, але й долішній край плаща, кишені, гезки є з плоского або стриженого футра. Із футра роблять цілі болерка й пелеринки до вечірніх суконь. Одним словом: футро — головна прикраса!

2. Сукні двоєкі, але гладка принцеска веде перед. Вона личить і глядшій жінці, а також добра для стрункої. Тому що крій її скромний, то прикраси багаті. Найбільше буде скісних і рівних закладок і пліс. Також у моді декоративні кишені, камізельки й шарфи.

Другий тип сукні це та з високим

станом. Маркують його просто високою спідницею, або широким поясом, часто відмінної краси. Пояс буває шнурований, а часом ще й перевязаний. Інколи має пояс раменця, що нагадує станик при тирольському вбранні. Блузка верхнього пояса є дуже різномодна. Може бути морщена, драпована, завязана, але казгал вільніша, підкасана. Це дуже вишукане жіночу силуетку.

Сукні далі короткі. Вечірні все ще довгі, як і давніш.

СПРАВЛЕННЯ ПОМИЛКИ.

У статті О. Лященко в ч. 15—16 п. п. „Жіночі й чоловічі вставки в Турчанинці“ зайшла помилка. Під світлинами має бути замість „Жіночі вставки“ підпис „Чоловічі вставки в Турчанинці“.

У поясненні до блузки на ст. 14 має бути замість „блузка проекту п. Каліни Тапчаківської“ — „блузка проекту й виконання п. Марії Ліпа з Яворова“.

Хочемо нового капелюшка...

Нова осіння лінія, що тепер твориться в Парижі, виразно стоїть під англійським впливом. Відвідані англійської королівської пари своє зробили. Англія тепер у моді.

Чи є якісь англійські капелюшки? — питаєте. Може ті, повстані, що нагадують виглядом і матеріалом чоловічі?

Так, англійські капелюхи, це класичні повстані маринарки з високою головою й скромною прикрасою. Але мало кому відомо, що англійки дуже любуються в пір'яних прикрасах. Вони мають їх безліч із своїх кольоній. І так із екзотичних пер струсині плерези, але також раери (пам'ятаєте, що англійська королева мала широкий білих капелюх, прибраний раером). Але окрім цього є ще ікоцькі народні берети, виконані з фільцу, футра або велюр-шіфону, що прекрасно обриваються жіноче личко.

Та не тільки ці англійські „тони“ папуватимуть у капелюшній моді. Те, що носять у сукнях, відбивається також і на капелюхах. І так контрастові відтінки суконь (відмінні рукави, переди) вимагають також двобарвних моделей капелюхів. Напр. чорний капелюх повстанний із

висно-червоним сподом, або криса й денко капелюха зелене, а стінні головки брунатні.

Назагал змін у капелюхах є дуже багато. Навіть більше, як у сукнях. Саме тому, що сукні восені майже не зміняться (більш ріжнотемпні рукави та вільніша, підкасана горішня частина), то капелюхи перебрали на себе зміну кольорів.

Головним здобутком осені є гарно прикрашений точок. При допомозі пер і серпанків, подекуди й кокард повстає таке невеличке чудо, що легко й м'яльовниче сидить на голові.

Панівне становище займе капелюх із крисою. Саме в загненні криси, в її хвилюванні є його новість. Головка добре охоплює голову, а не холітається на вершину, так як було давніше. Прикраси з металевих спряжок або повстанних кокард будуть дуже на місці.

Як звичайно восені мусять появись берети. Цього року вони дуже фантазійні: мають розмашисті краї, широко відкривають чоло. Матеріал: фільц, оксамит.

Назагал носитимуть:

ПЕРЕДПОЛУДНЕМ: Стебиовані повстані капелюхи в спільних кольорах, що відповідають кольором суконці. Прикраса може бути з ляку.

ПОПОЛУДНІ: Фантазійні берети з оксамиту. Оксамитні капелюхи з невеличкими воальками.

УВЕЧОРІ: Малі точки з кучерями з струсиних пер. Оригінальні серпанки спущені до заду.

ДО ПОДОРОЖІ: Повстані капелюхи з високим денком, невеличким кольоровим перцем.



Із показу української моди: Наша співробітниця, п. Уляна Старосольська в шиківному вихідному комплекті. Спортова вовняна суконка ржавої краски. Матеріал із ткальні „Гуц. Ми-стецтва“ в Косові. До цього жакетик із гуц. бесагового матеріалу. Капелюшок із фірми „Міка“.



Наша співробітниця, п. Ірина Гургула в стилізованій бойківській сукні. Біла жоржета, дрібнорясована, на зразок народніх сорочок із Перегінська, вдоліні червона лямівка. Головна прикраса, це широкий ріжнотемпний гердан на шиї. Проект і виконання п. Наталі Гургули. На голові коси кінцем і вузький гердан.



Останні
весняні
новини

В вовнах і шовках

у величезному виборі у фірми

АДОЛЬФ АВЕРБАХ

Львів, Ринок ч. 20.



ВИПРАВА НА ЗИМУ

НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ ВИСТАЧИТЬ



закуплена в нас сучасна машина до шиття, гапту, цирування, ендльовання, мережковання з довголітньою запорукою за 150.— зол. готівкою або на догідні сплати.

Жадайте дарових цінників!

ПОЛЬСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДІМ
Kryszew, Kraków, ul. Zwierzyniecka 6
Wydz. 46

Американські журнали подають цікаві комплекти, що їх повинна елегантна дама на зиму придбати. Це не є люксус, ані забаганка, а найменша потрібна скількість суконь для працюючої жінки. Перегляньмо їх! Здається, що воно не так неможливе і в наших обставинах?

На цій сторінці є їх чотири. Перша з них, темна, це візитова. Може бути з велюр-шіфону або важкого шовку. Крій її скромний, як при всіх теперішніх сукнях. Треба тільки, щоб гарно лежала та краскою личила власниці. Всею її прикрасою це шкоцька шарфа, що заступає пояс. Шарфи — велика мода!

Друга суконка гладка й скромна. Вона вражає тільки коліром, що може бути доволі ярий — терракота, голубий або зелений. До цього шкіряний пояс темнішої краски. Суконочка пригожа до бюра або школи.

Третя сукня — парадна. Проста й молодеча, бо стилева. Може бути з тафти. Крій не виходить легко з моди й може служити довший час. Личить кожній жінці, молодшій і старшій.

Четверта суконка знов практична. Легка вовна у смужки носить так добра! Білий коміричок освіжує личко. Оживити її можна колірним пояском і кокардкою.



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі

поручає

„ДІМ МОДИ”
ЛВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.



А що є з верхнім одягом?

Американська „леді“ має в запасі:

1. Темний, елегантний плащ, що прилягає в стані. Застібуються на дерев'яні гудзики.

2. Вільний дощовик із імпрегнованого полотна.

3. Футряну куртку, скроєну широко.

4. Шкоцький вовняний плащ до подорожі й на негодю.

Не знаю, чи всіх нас стати на таку багато випосажену гардеробу! Але де-що з того можемо скористати. Хочеться й нам дорівняти нашим американським посестрам!

Довіря загалу здобули

МЯСНІ ВИРОБИ „ЦЕНТРОСОЮЗУ“

ПРОДАЮТЬ КРАМНИЦІ:

Ринок 2
Личаківська 50
Софії 8
Зибликевича 2

На Байках 8а
Кентшинського 21
Жовківська 175



Високий стан.

Ч. 1. Сукні є далі стрункі й прилягаючі. Одиноке, що трошки звільнилось, це бюст. Тут є драповання, шалики, жаботи. На цьому моделі блузкова частина гарно наморщена й прикрашена гудзичками.

Ч. 2. Спортивний комплект із ангори.

Блузка лямована ляковою стяжкою, Ч. 3. Оця легка вовняна сукня має теж вільнішу блузку. Зпереду розтята в формі болерка, спід із іншого, контрастового матеріалу. Така сама кокарда зпереду.

С К Л А Д И ВОЛОКОННОГО ПРОМИСЛУ

Одиноке безпосереднє представництво матеріялів краєвої й заграничної продукції поручає нові взори на жіночі плащі й костюми, та на чоловічі вбрання і спортові й візитові плащі.

С. ЛУЧИНСЬКИЙ І З. ФРАНСУА
Львів, пасаж Міколяша, 1. сх. І. п.



Ч. 1. Практична сукня з узористого твіду. Наложені складки видовжують постать.

Ч. 2. Драповання це остання мода. Ось такий модель, що збирає всю ширину матеріялу до переду.

Ч. 3. Оця елегантна сукня драпова на ззаду. На рисунку внизу бачимо, що вона ззаду суто підкасана, а зпереду має майже спортовий крій. Вся прикраса це широкий, переплітаний пояс відмінної краски.



НА МАРИНАТИ й КОНСЕРВИ

тільки

високоякісний ОЦЕТ

з української вирібні

„Винниця“

Львів, пл. Бема 1.

Жадайте всюди!



Навіть при спортових сукнях трохи поширена блузка.

Ось гладкий модель із темно-зеленого оксамиту.

Квітчасте полотно чи вовну ще можна восени носити. Ось дві скромні, але які милі суконочки з таких матеріалів!

ФОРМА

НА КОЖНУ СУКОНКУ

КОШТУЄ 2-80 ЗЛ.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.
Знамениті в смаку поживні, дешеві.



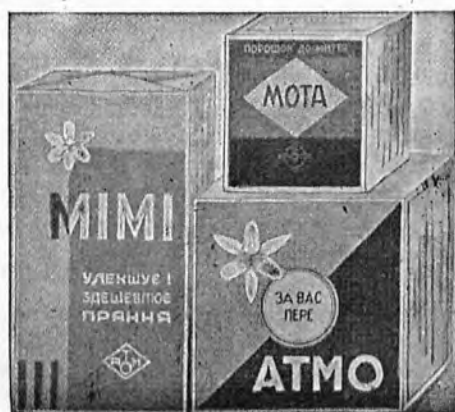
Що носять в Америці від вересня до листопада? Вовняні сукні у кратки й горошки.

Клясичний гладкий крій цієї сукні

вимагає стрункої постави. До цього коліровий шалик на шнурі.

Жоржета з'являється знову. Візитова сукня на лискучому споді.

Ось перший комплект, — спідниця в широку крату, вовняна блузка одноколірова. Поруч яснозелена вовняна сукня в горохи.



Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні!

Християнська фірма
НАЙКРАЩІ
НИТКИ до шиття
ШОВК до шиття
БАВОВНУ до цитування



купуйте тільки з маркою

„ТРИ ЛЕЛІЇ“

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 56



ДЛЯ НАШИХ ДІВЧАТОК

Ч. 1. Практична шкільна суконка з гранатової вовни. Прикраси з шкільного матеріалу.

Ч. 2. Оксамитна суконочка, прикра-

шена біля вирізу плісими з кольорового шонку.

Ч. 3. Легка суконочка з узористої фліanelі.

Ч. 4. Шкільна суконочка з гранатової вовни. Колірова краватка.

Ч. 5. Святкова суконочка з легкої вовни, прикрашена різьованням.

(Докінчення зо ст. 6).

тільки за це, що той нехотючи туртив його, смів порушити його вигоду! Так і видно, що одинак не привик видіти нікого побіч себе. Він є осередком, навкруги якого крутиться світ і не він має інтересуватись оточенням чи іншими людьми, але всі повинні цікавитися і займатися ним.

Все були на таборі одинаки, діти розпечені, егоїсти і т. п. Але вони були тільки одиницями у масі і не їх удача надавала „тон” у таборі. Нікому не приходило на думку твердити, що на таборі були „тяжкі діти”, бо таких дітей було одно, двоє. Але коли того роду діти починають становити велику частину таборовиків, то це вже є певним суспільним явищем, явищем дивного наставлення, що в ньому ховають своїх одинаків родичі. Є це наставлення в першу чергу егоїстичне, протисуспільне, що каже видіти тільки себе. В дальшу чергу це наставлення людей нездібних до самостійного життя і нездібних до перенесення не то трудів, але

всього, що противиться привычкам і навіть примхам. Добре знаємо, що це тільки діти і свідомі ми цього, що вони можуть, а що не можуть перенести. Але йде тут про їхнє психічне наставлення, що з тим виходять із дому. Чи може мати користь колись суспільність з таких людей, що вже з маленького привиклі думати тільки про власні примхи і вигоду? А врешті, як уже не залежить родичам на цім, то чи може бути добре в житті такої людини, яку вже змалечку приготівляють до того, що життя вистелене м'якими коврами, а найгіршою і найбільшою неприємністю в житті це якийнебудь труд і яканебудь невігода. І це наставлення плекати в нинішніх часах, у світі, де панує швидке і тяжке життєве темпо?

Молодь цілого світу вчиться у таборах і мандрівках пізнавати смак трудів, заправляється і фізично і психічно до того, щоб ці труди гідно і витривало перенести. Чи тим, що будемо хоронити дітей від найменших невідг, збережемо їх

від майбутніх життєвих турбот? Чи не краще наставити їх на ці груди, розсмакувати у цьому, що найвищою розкішшю це поборенний труд, усміх у пригоді?

Улаження наших таборів вимагає все нових змін і доповнень і ми постараємось їх досягнути. Щороку йдемо під цим оглядом вперед. Все радо вислушуємо річевих уваг про приміщення і стараємось направити недостачі. Але ніколи нашим ідеалом не будуть пансіони замість таборів! А як часто приходиться до непорозумінь власне на цій точці вигоди і обслуги в таборі. Наш таборовий провід має керувати життям табору, а як часто з відношення родичів приходиться думати, що вони сподівалися обслуги для своїх „одинаків”.

Це випадки поодинокі, бо треба теж підкреснути, що особливо цього року ми могли переконались про добре відношення батьків до таборів. Переконались про це тоді, коли приходилося КВОММ-ові змінити в останній хвилині реченні таборів та розміщувати учасників



ВЕРХНІЙ ОДЯГ

Ч. 1. Плащик для 10-літньої дівчинки.

Ч. 2. Практичний плащик, застібнутий на один ряд гудзиків.

Ч. 3. Для старшої сестри такий самий плащик, прикрашений футром.

Ч. 4. Плащ для 8-літнього хлопчика.
Ч. 5. Вигідний плащик, прикрашений гудзиками.

зголошених до чотирьох таборів у трьох. Родичі назагал виказали велике зрозуміння для ситуації, ви-розуміння для наглих змін і не-вигод у приміщеннях. Але тут хочу підкреслити тільки ці ке-пські сторони і тому про цю співпрацю ро-дичів згадую тільки мимоходом.

Табори минули. Але рефлексії над дитячим матеріалом у цього-річних таборах залишились, а то-му, що вони відносяться не до од-ного табору, але що в кожному майже дитячому таборі цього ро-ку стрічався провід із подібними випадками, тому теж думаю не зайвим буде поділитися цими дум-ками з усіма, хто до таборів і їх-нього виховного завдання не ста-виться байдуже.

У. С.



Помадки до уст Шаха



АЛІНА І КОСТОМАРОВ

VI.

Кохання, як і музика, нехтує словами. Отже з радістю треба прийняти невисловленість любовної мрії.

Та невинна думка безгрішна,
думка святої любови.
І сказати нема на світі
в людях присталої мови.

Перегортаючи збірник поезій, женихів подарунків, Аліна могла пересвідчитись, що думки, які висловив Микола Іванович у присвятому написі до Хоми Кемпійського, були не побіжним настроєм, випадковим захопленням чи нестичним висловом, а глибоким переконанням, викликаним протягом багатьох років.

Описуючи побачення нічної годиною з коханою, згадуючи за поцілунки й ясні чорні очі коханої дівчини, Костомаров перетворює це любовне побачення в споглядання божого неба:

Любо та гарно, милеє серце,
Тут нам у купі сидіти,
За руки взявшись, серцем, очима
В божее небо глядіти.

Кохання, за Костомаровим, є „молитва серця”, „знесення душі на небо”, „святе безплотне кохання”.

Бог милостивий бачить із неба
Наше безвинне кохання;
Наше кохання чисте, як промінь
Сонця, що в золоті грає;
Приязне богу так, як молитва
Серця, ваги що не знає.

Костомаров переобтяжує свої любовні вірші церковними образами, містичними уподібненнями, релігійною символікою. Він перенасичує їх літургічними асоціаціями, молитовними порівняннями, ремінісценціями з святого писма, з катехізичних текстів і зворотів. Він евангелізує свої інтимні любові, могло б бути доказом замож- темні тони середньовічного містицизму. Він робить з своїх любовних віршів якісь „духовні гимни”.

Поет запрошує дівчину вийти на річку під густі верби, де ясні зорі дивляться в свіжу воду.

...Там на зеленім березі сядемо,
Ручка за ручку узявшись,
Щоб наші душки хоть на часочок
В небо пішли, спарувавшись:
Так, як дві смужки диму, що в церкві
З різних кадил вихожають,
Рівно йдуть вгору, погім зійшовшись
В стороні, к хресту доходяють.

Це кохання без кохання, заперечене, обернене кохання. Він пише про кохання так, ніби він ніколи не кохав, ніби він боїться кохання. Він дивак, цей Костомаров!

У своїх віршах він такий же плутаний і потворний, як і в житті.

— Я, — казав Микола Іванович про себе Аліні, — не звик обертатись у жіночому товаристві.

Певне, що так... Влітку року 1841 Микола Іванович поїхав до Корсуна, в його маєток Богданівське-Айтинівку, Ростовського - на Дону повіту. У Корсунів у той час гостювала 15-літня дівчина Маруся Щербина. Микола Іванович, від природи соромливий, ніяк не наважувався почати розмову з дівчиною.

Корсун, приятель Костомарова, звертаючись до Марусі французькою мовою, запропонував їй порозмавляти з Миколою Івановичем. Йому дуже хотілося, щоб вони познайомилися ближче й ближче зійшлися одне з одним.

Жвава дівчинка щось сказала йому.

Вів відповів — Oui, monsieur.

Вона ще щось.

Він знов: Oui, monsieur.

Так ця розмова тяглася деякий час, аж доки Корсун не витримав і не розсміявся:

— Та що це ви, Миколо Івановичу? Хіба ж „мусьї” ходять у спідницях?

Миколо Іванович знав бездоганно багато мов, але йому бракувало практики, та до того ж ще жвава дівчинка з гарненьким свіжим личком та ще природня ніяковість, незвичка бути в жіночому товаристві, — Микола Іванович почував себе остаточно розгубленим, безпорадним.

Щоб кохати, треба втекти з цього світу, з „козацької України” в „далеку землю”, „за моря; за гори”, де інша земля і інші люди. Розлука з світом є умова кохання.

Дівчино, в ті пори
Як мені хотілось
Утекти з тобою
За моря, за гори
В ту далеку землю,
Де селяни другі...
...З миром розлучившись
Жили б ми з тобою.

Тематичні вирази: „Все чужая йому мила”, „розлучили люди”, „не було весіллячка, не було й не буде”, — улюблені думки Костомаровських поезій. Кохання неможливе, — воно спалахне як зірка на небі, промайне і згасне.

Тема „святого кохання” („святим коханням ми в бога сяєм”), очищеного через повстримність і зречення від почуттєвих бажань, нищить можливість реального зем-

ного кохання, передбачає характеристику цього земного кохання, як злого й гріховного.

Для Костомарова, що вів самотнє життя кабінетного вченого, що не звик обертатись у жіночому товаристві, потрібна була фікція... І ось книжки допомогли йому вліпити маску, потрібну для втілення його душі. Перечитуючи улюблених поетів і письменників, він у книжках знаходив свій уявний портрет, який найбільше відповідав його поглядові на самого себе. Жести вигаданих героїв ставали жєстами живої людини.

Культивуючи образи й ідеї романтичної літератури, Костомаров, несвідомо для себе, стояв перед небезпечкою в своєму власному житті повторити те, що було тільки сюжетною схемою, метафорою та взагалі тільки звичайним стилістичним способом у Новалиса, Гофмана, Тіка або ж Брентано.

VII

Року 1846 „братчики” обміркували справу, кому доручити писати українську історію. Опанас Маркович у листі до Миколи Гулака, протиставляючи Костомарова Кулішеві, радить віддати перевагу останньому, і саме на Куліша, а не на Костомарова це відповідало завдання покласти.

„Дозвольте, — писав Маркович до Гулака, — дозвольте мені гадати, що Геродот краще знав грецьку мову, як Костомаров знає мову українську. Я грецької не знаю, проте українську відчуваю, так що можу й міркувати про письменників, які нашою мовою пишуть. Костомаров женеться за простотою, а вловляє грубість та безсмакність: прислухайтесь до простоти мови натуральної у віршах Шевченкових і тоді не дратуйтеся, прошу вас, читаючи Костомарова... І не так шляхетности бракує складу Костомарова, як смаку. Неприємне для вуха скупчення в українській мові дієприкметників прислуговується Костомарову для того, щоб полегчити версифікацію вкупі з тим, як тони для звуконаслідування. Тепер шукайте музики й гармонії, шукайте її в Куліша й тоді стримаєте обурення на брак музики у складі Костомарова. У першого гармонійно-мірна музика, як і хода його, котру я нині жваво згадую: у Костомарова нема такту в ході, нема й у складі його укра-

Інському. Куліш сипле слова в чудових періодах і звуки його мови мені мимоволі нагадують стук каменів у швидкому струмку. — Кулішеві писати історію, як ви собі хочете. І коли ви можете впливати на Костомарова хоч трохи, не підтримуйте його в цій думці, а пишіть про неї Кулішу, за якого ручусь, що голос Ваш буде почуто. Я раніш гадав однести справу на руки Білозерського, але ми ще нічого не знаємо про його хист щодо історії, хоча в нього, як і в Куліша збереглась би цнотлива й чудесна простота нашої мови”.

Манера ходити в Костомарова така сама, як і мислити й писати: йому бракує почуття ритму й такту. Він постійно збивається з пливу, порушує ритм. Він не здібний ходити в ногу. Він незрівноважений і аритмічний. У його прихильності відчувається гримаса, в його простоті насумрена навмисність; у бажанні бути натуральним — вигадка й штучність. Міра, гармонія і рівновага не належали до його чеснот.

На загальне враження Костомаров — хвора людина. В ньому помітна схована хворобливість, якась внутрішня глибока надірваність.

— Спазмодичне здригання щокни, — казав Куліш, — давало знати, що міцний механізм веселого молодого чоловіка чимсь дуже пошкоджено.

Костомаров слабує... У нього часто болить голова. Він нудиться, нудьгує і нидіє; жаліється бідую, парікає на різноманітні хвороби, оповідає за свої шлункові страждання і головний біль, що заважає і трує його кожну життєву втіху.

Приходивши до Крагельських, він звичайно відмовлявся щось їсти. Можливо, що це він робив через свою ніяковість, можливо — через хворість: швидше через ніяковість, ніж хворість. Але для Аліниної матері цього було досить, щоб натякати на якісь таємні його недуги, що, на її думку, саме й примушували Костомарова утримуватись від їжі й викликали в нього напади скаженості.

Дивно, але цей кабінетний учений, такий плохий і лагідний, був поруч з тим ексцентричний і звадливий, як ніхто. В нападах скаженості він доходив до криків, до несамоцитости, до бешкетів. Його треба обливати холодною водою, щоб він схаменувся. Він людина раптових хвилювань, наглого крику, хатніх сцен, запальности, щоденних баталій, істеричних вигуків, галасу. Він нераз, роздратований,

без пам'яті тікає з дому. Він закипає гнівом; у пориві запальности здібний наговорити й наробити не знати що.

Несподівано він збуджується, кричить, сердиться. Звичайне хропіння льокая Хомки в сусідній кімнаті могло порушити його рівновагу, довести його до несамоцитости, до лютости.

Корсун, видавець „Сноп“, що на початку 40-х років, коли Микола Іванович мешкав ще в Харкові, приятелював з Костомаровим і частенько одвідував його, згадує за один такий епізод. Сиділи вони вдвох з Миколою Івановичем на помешканні в останнього й мирно розмовляли про незрівняний чарівний характер української мови. Уже друга година ночі. Жвава розмова доходить апогея. Обидва розмовники в найкращому настрої, коли раптом Микола Іванович, що був досі цілком спокійний; від лютости аж міниться і в надзвичайному роздратованні гукає:

— Хома! Хома! Хома-а!

Голос його м'який і приємний, стає різким і крикливим.

З'являється Хома, заспаний, розпатланий, протирає кулаком очі й сопє.

— Ти спиш? Не чуєш? — кричить Микола Іванович. — Йди, дрихай!... Та не соп!

При чому обличчя Костомарова виявляло жорстоку лютість, а очі дико блищали кризь окуляри.

Слуга з кріпаків, чорнявий парубок Хомка не виявляв жадного невдоволення на всі вередування свого пана. Він слухав його примх так само, як і мати, що дихала своїм Николашею та його хоробливими, згодом досить різкими виїтками. Що більше вередував Николаша, то ніжніше кохала Тетяна Петрівна своє зіпсоване улесливистю чадо.

Тетяна Петрівна була жінкою суворою, крутою вдачею, властолюбна, уперта й груба. Сина свого вона обожнювала, служила йому, як рабиня, — вся суть її життя була в ньому служінні, — але не вважаючи на це, часто в дрібниці чіплялася до нього й не поступалася йому в якійнебудь дрібниці, про яку й говорити би не варто, а Микола Іванович при всьому своєму розумі був дразливий, норовливий і вередливий.

З такою вдачею матері й сина між ними неминуче повинні були виникати сварки, що зростали до величезних розмірів, і те, що могло б бути річною хіба одноактового

водевіля, оберталось у справжню довізну трагедію.

Того вечора, коли Микола Іванович заручився з Аліною, і вони пішовши до роялю, лишилися самі, Аліна спитала жениха про характер майбутньої свекрухи.

Микола Іванович захвилювався:

— Як чесна людина, я повинен сказати вам, що характер материн важкий. Вона не була щаслива за молодих років; навпаки, вона пережила багато гіркого, тому вона недовірлива й затайлива; але я в неї сам, вона живе зо мною і для мене. Я хотів би поступатись, та через свою гарячність це рідко щастить мені. Гірш за все те, що на неї без будь-якого приводу находити кепський настрій; прокинувшись, вона зранку раптом дивиться вовком, з-під лобу... Я починаю допитувати її, чи не хвора вона, чи не зробив їй хтось прикристи — мовчить і не дивиться на мене, а я запалюсь, пущу і виходить ні з чого неприємність.

Починаються докори, образливі слова, взаємні обвинувачення, сльози, істеричні крики, тупання ногами, рвання волосся, словом — з'являються усі атрибути „сцени“. Іноді діло доходить трохи чи не до прокляття сина з боку матері й зречення матері з боку сина. Кінець кінцем обидва втомлюються, простигають, заспокоюються і наступає зворушливе замирення до другого разу*).

Другого разу не приходиться довго чекати. Хіба потрібні будь-які особливі приводи, щоб розпочати нову істеричну сцену?

Микола Іванович, приміром, сідає, щоб готуватись до лекції, обкладається книжками, розкладає виписки, зосереджується, починає

*) Подібні сцени сварок описав Костомаров у своєму романі „Чернігівка“ в сценах, що відбуваються між Дорошенком та його матір'ю.

„Дорошенко дуже поважав свою матір, хоч і дошкуляв їй часто з опалу, а потім просив у неї прощення і мирився з нею. Це була висока стара баба, згорблена, голова в неї трусилась; з обличчя, змарцілого за довгі літа, видно ще було давню красу, а колись вона була першою красунею“. „В сина з матір'ю бували страшенні сварки — тільки й можливі в такому громадянстві, яким було тоді козацьке, де палкі натури взагалі не вміли себе втримувати“. Одного разу „стара так обурилась, що почала проклинати сина, а палкий Петро так розлютувався, що змкнув матір і кілька годин держав як невідлишню; але тоді схаменувся, прохав у матері прощення“.

— „О, господи, господи! Защо ти покарав мене грішну, що я породила таку потвар!“ — репетувала стара.

писати. В сусідній кімнаті мати веде господарські розмови з куховаркою.

Крапля за краплею падають одноманітні нудні слова. Тетяна Петрівна сварливо вичитує Гальці... Та відповідає.

Микола Іванович, нарешті не витримує і гукає:

— Мамо, обліште!...

Микола Іванович затирає вуха, намагається не слухати, але дрібна сварка, спинившись на мить, відновляється через декілька хвилин. Обридлива в своїй нікчемності, вона тягнеться безупинно. Здається, вона тягтиметься вічність, — сьогодні згадується вчорашнє, щоб бути повтореним завтра. Важко сказати, коли почалася ця сварка, бо вона ніколи не кінчалася.

— Од цих вічних сварок з куховаркою, — каже Микола Іванович Аліні, — я іноді лютію. Мені перешкоджають заглибитись у працю. Я дратуюсь, тікаю з дому, а мати замикається в своїй кімнаті і хмуриться декілька днів у самотньому мовчанні.

В розмовах з дочкою про родину Костомарових, куди незабаром мала ввійти Аліна, пані Крагельська, попереджаючи, казала:

— Не знавши цієї родини, не слід було поспішати вводити в неї. Мати й син, як видно, обидва з важким і неспокійним характером. Цими днями завітала до нас добра наша знайома й казала, що Костомарови наймають помешкання в одному з співслужбовців її чоловіка й що там усі жаліють нас, гадають, що ти, така молоденька, загинеш у цій майбутній твоїй родині. У них ледве не щоденні баталії, крики, сварки. Припускають навіть, що хтось з них не і після сварки і криків твій жених тікає з дому як зчаділий, а іноді господарі через стіну чують, як він галасує, що в нього болить голова: його лакей Хомка тільки й робить, що тягає з колодязя холодну воду й обливає своєму панові голову. Коли б не сором, не сплітки, що зростають з тебе покинуту наречену, я б ладна хоч зараз відмовити цьому жениху.

Аліна плакала, доводила, що запальність Миколи Івановича не слід уважати за важкий його характер, що Тетяна Петрівна мешкатиме окремо від них на хуторці, який куплять для неї десь під Києвом; що вони пойдуть закордон, а після повороту тільки гостювати-

муть: то вони в Тетяни Петрівни, то Тетяна Петрівна в них.

Після таких розмов спочатку з женихом, а тоді з матір'ю Аліна ночі не спала і плакала.

Микола Іванович був людина вчена, розсудлива, з великою дисциплінованістю у праці і звичкою до тверезої логічності й послідовності в мисленні. Здавалося б, усе це повинно суперечити запальності, примхам, випадковим витівкам. Насправді, перебільшена навмисність примх завжди буває наслідком витриманості й зайвої совісності. До своїх примх Костомаров звик ставитись також сумлінно й доктринерно, як і до своїх наукових справ та університетських курсів.

Данило Мордовець, близький і довголітній приятель Костомарова, писав:

— В Костомарові було, справді, щось подвійне! Іноді важко було повірити його щирості там, де, здавалось, він жартує, а виходило, що він робить це цілком серйозно. Це, — додає Мордовець, — виникло через те, що він іноді так захоплювався з своєї уяви, що інші дивились на нього, як на дивака, на півбожевільного. Тому й рідна мати його, не розуміючи цих чуждих свого сина, часто називала його „дурнем“.

В нападах Костомарова була частка навмисності. З випадкової примхи він робив систему.

Він бешкетує, бе посуду. Безглуздість? Божевільня? Напад? Ні перше, ні друге, ні третє.

Він бешкетує розмірковано й послідовно, з певною ясністю, свідомий кожного свого руху. Його божевільня розсудлива. Його бешкетна спянілість твереза.

Приходять якось до Миколи Івановича в Саратові два його приятелі, дзвонять.

Стара мати, Тетяна Петрівна, одчиняє двері сердита й роздратована.

— Хоч ви, панове, заспокойте мого дурня, — звертається вона до них, — не знаю, що й робити з ним.

— Та що трапилось?

— Прямо сказився! З ранку бе посуду, і скільки вже поперебивав!

Приятелі дивляться один на одного.

— З чого це? Як? З чого почалось?

— Та з ранку й почалося. Спочатку лагідненько писав та тільки іншого разу вдарить кулаком

по столу: так їх, таких ось таких, бий!... А як напився чаю, то й завелось: бац об підлогу шклянку та мисочку, а тоді мою чашку, а тоді й цукерничку кокнув. А потім до шафи, — як схопить дюжину новеньких тарілок та як шваркне об підлогу. Знизу навіть прибігли, перелякалися.

— І що ж він каже? — не розуміли приятелі.

— Да я, каже, — Стенька Разин. Було кинувся на кухню посуд бити, так ми ледве відстояли кухню, а то й обід не було б у чому варити.

Приятелі йдуть до самого Миколи Івановича.

— Що це ви? — питають.

І Микола Іванович з наївною безпосередністю малого хлопчика відповідає:

— Я працю над Стенькою Разиним.

Приятелі не розуміють цієї відповіді. Вона щира але безглузда.

— Як же ж так? Чому ж посуд бити?

Костомаров виправдується: він, мовляв, тільки удавав з себе Стеньку Разина.

На запитання:

— І посуд через це били?

Костомаров каже:

— Це я для надхнення! Коли я пишу щось таке, то намагаюсь уявити себе в атмосфері того часу, хочу схопити й передати дух доби та її діячів, Стенька, самі знаєте, який був... Ну, я й шукаю надхнення: посуду бю або щось інше нищу. Це я московських воевод бив!..

— І допомагає це?

— Навіть дуже! Найкращі сторінки в творі виходять ті, коли я скапенію. І стиль кращий, і уява жвавіша. Коли я писав „Саву Чалого“, „Переяславську ніч“, мені так і хтілося або поляка зарізати, або ж хату підпалити.

Він міг зарізати й підпалити! Він небезпечний, не зважаючи на всю свою мирну й лагідну вдачу, а може саме через цю свою лагідність... За лагідну людину ніколи неможна ручитись, що в неї лагідність вдачі не є тільки зовнішня маска прихованих і невиявлених інстинктів.

Писавши про Стеньку Разина, він переживав те, про що писав, — або ж краще сказати: те, про що він писав, жило в ньому. Невиявлене в житті, воно набувало плоти й крові його літературних творках.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ

Ольга Ляшечка, Самбір. Перепрошуємо за недогляд у підписах. Шкода, що Ви не зазначили підписів на повороті світлин.

о, Григорій Березовський, Шепетин. Дуже дякуємо за допис. Передамо його по призначенні.

Евгенія Костів, Стрий. Чекаємо на допис.

Орися Щербанович, Букарешт. Дуже дякуємо за допис і світлин. Піде в найближчих числах.

Туся Кочан, Джоліет. Вже довго немає вістки від Вас.

Катерина Завадюк, Дихтинці. Числа передамо Вам через „Базар“ у Чернінцях.

Ольга Проць, Гостинне. Заплачено по кінець IV. 1938. До кінця серпня належить ще 6 зл.

Марія Бошулинська, Ляхівці. Заплачено за серпень, а не вересень ц. р.

М. Міхнович, Соколики Гірські. Заплачено до кінця VIII. 1938, а не до IX. 1938.

Ольга Гук, Оранж. Передплату на 1938 р. ми одержали.

Н. Деленда. Просимо подати свою адресу. Чи Ви змінили місце побуту? Число 15—16 1938 вислали ми до Вербоковиць.

Вісті з жіночого світу

Радієві гутірки. Серпень приніс нам дві цікаві несподіванки. Дня 13. серпня говорила др. Марія Деркач про „Шляхи творчості Лесі Українки“, а 26. др. Харита Кононенко про „Психіку жінки в Світах“.

Др. Марія Деркач, (наша співробітниця й колишня редакторка) як знаємо, глибоко простудіювала творчість Лесі Українки й являється сьогодні найкращим її знавцем у нас. Тому й зрозуміло, що її гутірка про творчість нашої найбільшої поетки була цікава й основна. Референтка повела слухачів через творчий шлях поетки, пояснюючи її задуми й ілюструючи їх уривками з віршів.

Др. Х. Кононенко покористувалась до своєї гутірки звідомленнями рад. преси. Засувала трудне положення жінки в Рад. Союзі, використання її сил, важкі мешканцеві умовини, Одинокий здобуток її, це рівна платня за однукову працю.

Цікавий заклик. Останнє число „Тризуба“ (ч. 32—33) містить дуже цікавий заклик, підписаний двома громадськими діячками, нп. З. Мірною й Ганною Чикаленко. Авторки констатують, що наша еміграція вповні сповнила своє завдання щодо пропаганди нашої справи заграницею. Доказом цього численні згадки про Україну в чужій пресі та остання книжка проф. Сетона Ватсона „Британія і Диктатори“, де українській справі присвячено не менш 15 сторінок.

Та є в цій пропаганді одна велика прогалина. Це є переклади з сучасної нашої літератури, що з них могли б чужинці знайомитись із нами. Дещо перекладається на англійську й німецьку мову, але на французьку майже зовсім ні. А є вже переклади в рукописах, що чекають видавця. Отже черговим завданням еміграції повинно бути закладання справи їх видання та пляново перекладати даліше найкращі наші сили, як Ко-

сача, Самчука, Журбу, Хвильового й Підмогильного на чужі мови.

Недалеким зїзд. На початку жовтня передбачений у Львові перший зїзд Жін. Секцій Господинь при Т-ві „Сільський Господар“. Як знаємо, Секції незвичайно поширилися в останньому часі та згуртували велику частину нашого селянського жіноцтва. Тому жіночий зїзд такої краєвої організації буде неабиякою подією в українському житті Львова.

Одинокий журнал для дівчат на наших землях

„СВІТ МОЛОДІ“ виходить у Коломій вул. Замкова ч. 37. і містить статті на дуже цікаві, актуальні теми. Річна передплата 3 зл. річно.

Безплатний додаток 1938 р.

III КУПОН

на „Форму для всіх“

Ч. форми

Предмет

Величина

Імя і назвище передплатниці:

Точна адреса

ЗАТОЧЕНКИ! ЛИСТУЙМОСЯ!

Наша нова рубрика має успіх. Листи з запитамі напливають. Радимо прочитати її й відгукнутись. Заточенці потребують часто підтримки в формі листа чи газети. Часом живуть близько себе в тій самій околиці й себе не знають. Поможім знайти контакт із Краєм і собою!

1. Немолодий (43 роки) і в житті розчарований хотів би дорогою переписки пізнати щиро й інтелігентну українку, найрадіше вчительку, 30—35 літ. Приємна зовнішність побажана. Листи слати для „Доктора філософії“.

2. Пристойна молода панна з браку знайомства навяже переписку з культурним українцем до 40 років. Листи слати для „Самітньої“.

3. Молода, зредукована вчителька з Волині шукає якогонебудь заняття. Може займатись дітьми і веденням дому. „Жена“.

Майбутнє Вашої дитини

залежить від її виховання!

В цьому ділі найбільшу поміч дасть Вам український часопис

„ДЗВІНОЧОК“

Львів, вул. Косцюшка ч. 1а.

ФОРМИ ДЛЯ ВСІХ

мають

великий вибір дитячого вбрання



Хлопачі вбрання

Суконки для дівчаток

Шкільні мундурки

Гл. купон!

Надсилайте замовлення!

Новісти

Новісти

Колірова панама

на церковні хоругви

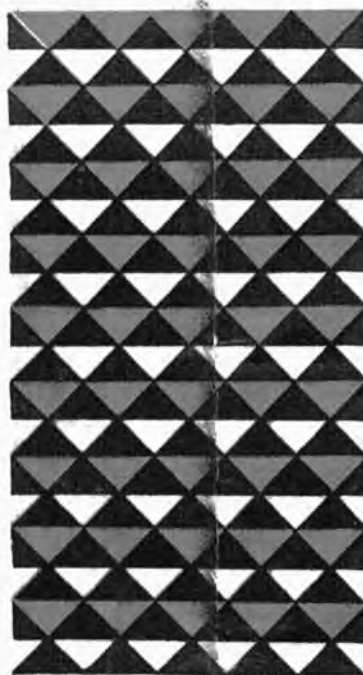
**вишнева
золотисто-жовта
темно-голуба**

з шовковим полиском

коштує 12'— зл. метер

Годиться також на фартушки до народніх строїв

НОВА ХАТА



1978

М. БУЛБІН. ЗР.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів, вулиця Косцюшки ч. 5.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Сикстуська 20.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на Буковині приймає:

Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо присилати чітко переписані на одній стороні паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не листується.

ЗМІСТ:

І. Гладка: На новій хвилях праці
У кооперативних рядах
С. Юхимів: Чарівники
Ті, що відійшли...
Куток для науки
О. Бережницька-Будлова: На осінньому квітнику
Дрібне, але практичне...
Н. Гаврих-Коשתецька: Овочі
Чистота кухонної печі
В. Петров: Аліна й Костомаров

Ілюстрації:

У кооперативних рядах (9 іл.), І Пан-
тикоєвська. Куток для науки (3 іл.). Чи-
стота кухонної печі (5 іл.).



К. Малицька: РІДНИЙ ПРО-
МИСЛ. Дітвора ревія. Бібліотека
Ревізійного Союзу Українських
Кооператив ч. 70. Львів, 1938.

Перевихова суспільства му-
сить початись від дітей. Тому за-
цікавлення господарськими спра-
вами треба вполювати їм зарання.
А це це навчання, а кооперації
зокрема, вимагає доброго підходу.
Тому треба позитати почин відомо-
го нашого педагога Костянтини
Малицької, що взялась за злад-
ження відповідних підручників.
Дитяча ревія, „Рідний Промисл“
це саме перша сироба,

У цій ревії заступлені всі роди
кооператив. Кожна з учасниць, а
є їх сімнадцять, заступає якусь
відміну і висловлює короткий
віршик у її честь. Відповідні ко-
стюми та символи (предмети про-
дукції або торгівлі) підчеркують
кожний виступ та наближують
його до малого глядача.

І тому ця ревія може багато
зробити. Штовхнути, зацікавити
господарськими справами. Розво-
рушити дитячу уяву такою легкою
формою. Справою дальшою вже є
це навчання поглибити й поши-
рити.

Ірина Гладка: ЯК УЛАДЖУВА-
ТИ СВЯТО КООПЕРАЦІЇ. Бібліо-
тека Ревіз. Союзу Українських
Кооператив ч. 71. Львів, 1938.
Ст. 16.

Свято кооперації стає в нас
традиційним. Минувся час, коли
кооперативний рух обмежувався
стихло технічною сторінкою своєї
праці. Може вже подумати про
піднесення культурного життя сво-
їх членів. А свято кооперації є пер-

шим щаблем до того. Обеднує всіх
в одну святочну громаду, дає пе-
регляд своїх сил, розважає куль-
гурною розривкою і підбадьорює.

Ірина Гладка дала в цій невеличкій брошурі подрібні вказівки, як улаштовувати таке свято. Звернула увагу на солідну підготовку, на-
черкнула програму, подала кличі.
Кооперативні пісні, декламації та
сценічні картини є в бібліотеці Р.
С.У.К.; всі вони тут докладно ви-
яснені.

Книжечка ілюстрована світли-
нами з кооперативних свят.

Харитя Кононенко: НА ГРЯД-
КАХ. Песа на 2 дії. Бібліотека
„Сільського Господаря“ ч. 146.
Львів, 1938. Ст. 24.

Хліборобський вишкіл молоді
проводить дуже поважну роботу
серед сільського dorocry. Праця ця
в першу чергу фахова, але в даль-
шому й культурницька. Вистачить
переглянути кілька чисел невеличкого місячника „Хлібороб-
ська Молодь“, що його видає
„Сільський Господар“. Того само-
го типу є оця пєска, що її хочемо
обговорити.

„На гряках“ впроваджує гля-
дача в атмосферу хліборобського
вишколу. Перша дія показує гур-
ток сільського dorocry на пасови-
щі. Діти розважаються грою й при-
тому йде розмова про цікаві для
них справи. В селі заложився гур-
ток хліборобського вишколу, при-
ходить газетка, ідуть змагання.

У другій дії бачимо вже висла-
ди хліборобської праці. Виступа-
ють буряки-хлопчики та лен-дів-
чатка й поміж ними дівчинка-хол-
та в зеленому одязі. Між ними йде
жвава розмова, співи й танок. Все
не вдержано в веселому тоні, так
що розважає глядача й не нудить
дітей.

Авторка знаменито збагнула
підхід до сільських людей, а сіль-
ської молоді зокрема. Пєска ця
безумовно пропагандивна. Але
пропаганда за хліборобським виш-
колом подана у формі діяльогів
і кінцеві сценки, навіть декоратив-
ні, можуть захопити глядача. Пєса
нетрудна до виконання, недовга,
вистачить кількості 10—12 дітей.
Щоб улекшити зладження костю-
мів, подані в книжечці їх рисунки,
так що кожна мати легко їх може
з панеру зробити.

Як бачимо, популярна літера-
тура в нас щораз краще постав-
лена. Треба побажати, щоб як
найбільше жінок бралось за неї.
Бо підхід їх до села завжди легкий
і простий, так що їм легше знайти
дорогу до „меншого брата“.

Л. Б.

Ірина Гладка.

На новій ділянці праці

Приглядаючись ділянкам життя, що в них доводиться фахово працювати сучасній українці, бачимо в порівнянні з минулим чимало перемін. Жінки спеціалізуються у таких ділянках, що їм раніше не присвячували уваги або тільки з аматорства, доривочно ними занимались. Сьогодні молоде жіноче покоління виконує такі звання, що колись перед роками були невідомі, бо щойно потреби й домагання сучасного суворого життя їх зродили. А коли бачимо, що жінки добувають доступ не тільки до існуючих ділянок праці, але відкривають щораз то нові — то це засвідчує добре про їхню інвенцію й творчі сили. Теоретичні (для нашої дійсності) дискусії на тему чи жінка надається на певні становища, напр., судді-фахівця, або судді присяглого, можемо модифікувати в такий спосіб: чи є сьогодні звання, що в ньому жінка — з відповідною теоретичною підготовою, з виразним нахилом працювати в тому напрямі, з хистом і амбіцією — не станула б на висоті свого завдання? Напевне нема.

Якщо-ж і є пости, на яких жінка є білим круком — то це мабуть тому, що до них треба перемогти стільки об'єктивних „незалежних“ труднощів і перепон, що лише виїнятки зпоміж жінок рідяться їх добувати.

Нові ділянки праці відкриваються перед молодим жіноцтвом у зв'язку із розвитковою динамікою наших національних установ і суспільних рухів.

Молоде жіноцтво доповняє своє загальне знання ще й фаховим знанням, бо знає, що в громадській службі не вистачає тільки добра воля й охота людини до праці. Сьогодні, чи тому, що форми суспільного життя так розрослись і строго зріжничкувались, чи тому, що вимоги піднеслись, суспільна праця є предметом окремих методичних студій, є вона охоплена в наукові правила. Щоб

працювати з успіхом в одній ділянці, треба опанувати комплекс споріднених справ, треба опанувати методику й механіку праці, треба не лише хотіти, але й уміти працювати на даній відтинку.

В нашій кооперативній русі бачимо категорію фахових працівниць-пропагаторок, перед кількома роками у нас ще невідомих. Вона не повстала випадково, тільки потреби мінливого життя, інтерес руху покликали пропагаторок до праці. Кожний суспільний рух впливає на формування прилюдної opinio. Впливає і самим фактом свого існування та діяння і певною свідомою та плянковою акцією. Подібно кооперація мусить дбати, щоб загаль громадянства не ідентифікував кооперації тільки з кількома тисячами крамниць, кас та виробничих підприємств, але, щоб бачив у ній чинник, що реформує суспільство і сцементує національну спільноту. Треба широким кругам громадянства вияснити основу й мету кооперативного руху, на примірах із щоденного кооперативного будівництва дати доказ, що це не є фантастична вигадка, але велика конструктивна сила і самооборона нації.

Одним словом: треба вести пропаганду.

Практика виявила, що до пропагандивної роботи жінки дуже добре надаються і за розмірно не довгий час інституція пропагаторок кооперації прийнялась в нашій кооперативній світі. Досить багатьо дівчат працює на цих становищах, або готується до праці на них. Не думаймо, що ця тіснота, яка панує на нашому ринку праці скермовує наше молоде жіноцтво до цієї нової праці.

У психіці сучасних дівчат (як і взагалі кожного покоління) довершується багато перемін. Памятаймо, що частина з них переходила школу пластового, чи хоча б таборового виховання, яка безумовно залишила слід на їхньому розумінні законів життя та місця

і завдань одиниці в спільноті. Молоде жіноцтво прагне не спокійнішого чи вибагливішого життя, тільки якраз активнішого й більш самостійного. Воно хоче не тільки втихомирити голод праці, але хоче працювати для якогось великого руху. Жіноча молодь не вагається йти твердо, непомощною дорогою, щоб тільки мати почуття, що — працюючи в такий спосіб — стається хосенною для нації. Ця причина свідомо, або підсвідомо спонукує чимало дівчат писати чи говорити: „я хочу працювати в кооперативній русі“...

Духову силуетку пропагаторки кооперації можна коротко накреслити ось як: вона мусить бути бистра й метка, мати організаційний хист, уміти й любити промовляти. Мусить уміти зєдинити в праці запал і річевість, але так, щоб річевість не перетворилася в автоматизм, а запал у нездорову чи непотрібну екзальтацію. Увесь час пропагаторка має до діла з різними людьми: такими подібними до себе й такими водночас іншими. Щоб до них дійти, мусить пропагаторка вилловлювати шостим змислом жінки — інтуїцією — ці ріжниці й схожості з дрібних камінців свого досвіду ставити поміст до їхніх душ.

Терен праці пропагаторки кооперації — це передусім сільське жіноцтво.

Як випадає зустріч і співпраця молодих дівчат із старшими сільськими господарями? Могло би декому видаватись, що сама ріжниця літ створить між ними психологічну межу, що трудно буде їм найти спільну мову...

Але само життя вже давно розвіяло ці сумніви й побоювання. Сільське жіноцтво, як виявляється, горнеться до цих молодих носіїв кооперативної ідеї. Воно слухає наук, вказівок, порад пропагаторок, вдивляється в глибину свого життя і бачить у ній те, що повинно підпасти зміні. Пізнає теж,

(Докінчення на ст. 13).

У кооперативних рядах

Цілий ряд жінок співпрацює в кооперативному ділі. Є рядові працівниці, є також кваліфіковані сили та провідні одиниці. Всі вони вносять свою частку в велику гуртову роботу. Які це жінки? Як і де працюють? Цією анкетою стараємось відповісти на це питання. Подасмо відповіді працівниць різного типу.



Інк. Олена Чайківська.

ЗБІРЩИЦЯ ПРОМ-БАНКУ.

Пром-Банк, як відомо, веде широку акцію дрібної ощадності. Збіркою займаються свідомі одиниці, що розуміють вагу цієї праці. Мало є між ними жінок. Та ті, що взяли за таку роботу, визвужаються з того як найкраще.

При вибірні „Еко“ збирає службовичка установи, інж. Олена Чайківська. Працює вже два роки. Що тижня, при виплаті стягає дрібну ощадність. Скільки? Найменше десять сотиків. Але буває, що робітнички складають і більше. Де хто має якусь означену мету й тому складає 2 або 3 зл. тижнево. Складають дуже радо. Попросту не відчувають того, коли стягнуті їм цих кілька сотиків при виплаті. А пізніш у разі потреби можуть порятуватись кількома золотими.

Чи початки були трудні? У цій установі ні. Але в сусідній „Дендрі“ розказує збірщиця, п. Галя Коритко, що робітнички зпочатку не мали довіря. Важко було стягнути кілька сотиків від них. Але по якомусь часі, коли їм стали в пригоді ці сотикові ощадності, о тоді вже почали самі пригадувати збірщиці, щоб стягала з них ощадність у суботу.

Оттак збирають молоді збірщиці кооперативний капітал. Майже без кооперативного освідчення, але з громадським запалом кладуть свою цеглину в підвалину кооперативного діла.

ПРОПАГАТОРКА „ЛУНИ“

Плавню і гладко розказує про свою працю пропагаторка „Суспільного Промислу“. Так і знати, що „слово“ знаряддям праці п. Володимири Саяківної.

Як дісталась до „Луни“? — Арештування ще в семінарі не дозволило покінчити школи. Треба було шукати заняття. Думалося може фриз'єр, або

що... Подалась до „Суспільного Промислу“, але коли показалося, що є тільки й пропаганді місце, то не могла зразу рішитись. Рік ще посиділа дома, а тоді зголосилась до праці. В першій праці здавалось тоді, що довше як два місяці не можна буде витримати. Але згодом привикла і ось тепер вже третій рік працює як пропагаторка.

Давніше ходила більше по домах. Опрацьовувала містечка, вулицю за вулицею, від хати до хати, від дверей до дверей. Нераз викинули за двері, щея наговорили дурниць. Спершу по такій „пригоді“ нераз плакала десь у кутку, але виплакавшись, обтирала очі, по і треба було йти даліше і знову усміхатись і милими словами находити дорогу для товарів рідної фабрики.

До різних людей — різно треба підходити. Один погляд на хату і вже орієнтується пропагаторка, хто тут живе — якої народності, чим можна собі здобути прихильність господарів, як підійти. Маму зедує собі через дитину. Ішу господарню компліментом для її робіток і щойно тоді можна говорити про продукт з успіхом. Нераз господарня розговориться і тоді треба вислухати цілі історії з родинного життя, чи господарських клопотів. Найгірше, коли вже на перших відвідинах стріне пропагаторку нечемне прийняття і збенгежить її. Як тяжко після такого знову викликати усміх і свобідно і певно йти до другої хати! Але треба вчитися впертості.

Найкраще ставляться до пропагаторок наші робітничі, ремісничі і т. п. верстви. Все чемні, все раді, заявляють,



Володимира Саяківніна при праці.

що навіть тоді, коли продукт не був ще такий добрий як тепер, купували його, тимбільше будуть купувати тепер. Найбільше нечемностей треба вислухати від нашої інтелігенції, а найтяжчий є Львів. Хоч входимо тепер через кухню, то і тут часто тріснуть перед носом дверима, або відсилають на розмову зо служницею. Все твердять, що і так купують наші вироби і хоч обсерваційний змісл пропагаторки зразу покаже їй чужі вироби на полиці, стало не мають грошей ні часу на розмову.

Все чемні є жидівки, хоч майже ніколи не хочуть купити, бо купують свої вироби.

Тепер по найбільшій часті їздить із станками на ярмарки, ринки і т. п. Це побіч жіночих анкет найприємніше. Хоч коли перший раз стала при станку, не могла видобути з себе ні слова, то

тепер привикла. Наші люди горнутьесь і тиснутьсь до станок. Особливо на Волині, коли почують що це зо Львова та череконаються що це дійсно українці, го тиснутьсь і просто не пускають від себе. На показах по крамницях вже менше приємно. Пані неприступні і дивляться згори, не хочуть коштувати.

Прийшлося багато перенести ще від знайомих. Деякі товаришки, коли стрічали при праці — „де пізнавали“. Спершу було прикро з цієї причини, але тепер нічого собі з цього не робить. Поширює рідний промисл і це не може нікому приносити встиду. А що добре працює, то на це доказ, що нерал представники чужих фірм, коли бачили як працює, хотіли її перетягнути до своєї фірми навіть на краці умовини.

Хоч тяжка і не все вдячна праця пропагаторки, але дає теж радісні хвилини, та можливість пізнавати нові околиці та нових людей.

ДІВЧА З МАСЛОСОЮЗУ.

Хіба можлива кооперативна анкета без „панночки з Маслосоюзу“? Вона ж уже ввійшла в літературу, ота привітна молода дівчина в білому чепчику й фарфужку.

П. Марта Калитовська працює вже четвертий рік у крамниці при вул. Зелений. Свіже, кругленьке личко, чорні оченята, невеличка постать, ось ціла Мартуся. Всі її тут знають і люблять. Бо коли великий рух вранці, вона вміє скоро і вправно всіх обслужити.

— Давніше нас перекидували зо skleпу до skleпу. А тепер ми вже довше сидимо на одному місці. Показалося, що краще працювати, коли ми добре знаємо свою клієнтелю, а вона нас.

— Коли найбільший рух? Звісно, вранці. Від пів до сьомої до дев'ятої йде молоко. Від дев'ятої до дванадцятої масло й яйця. Пополудні вже рух слабше і щойно ввечері змагається.

— Кооперативна освіта? Що неділі влаштовує дирекція виклади з цієї ділянки. Окрім товарознавства вчать нас історії кооперації, а Маслосоюзу зокрема. Читаємо „Кооперативне Молодечарство“. Незабаром має бути іспит із того всего і ми вже боїмося, закінчує п. Марта з усміхом.

— Чи знаємо себе взаїмно, дівчата з Маслосоюзу? О, так! Пізнаємо себе на викладах та конференціях. Хоча склад наш доволі скоро змінюється. Панночки відходять на провінцію, або на іншу працю. Найчастіше виходять заміж...

— Але заміжніх у нас немає. Коли панночка виходить заміж, може залишитись ще кілька місяців, але не довше.



Марта Калитовська з товаришкою.

СІЛЬСЬКА КРАМАРКА

П. Катерина Бордун є крамаркою в селі Оборощині коло Львова. Скінчила фахово-доповнюючу школу у Львові, але до кравцювання не має великого замилювання. Це обмежує до чотирьох стін, а вона воліє живу мінливу суспільну працю.

— Ви дивуетесь, що я це називаю суспільною працею? О, це має велике значіння у селі, хто веде крамницю. Кооператива є свого роду осередком, що гуртує всіх на гутірку. Цілий день приходять на купно, і все забалакують. Про погоду, про свої клопоти, а що чувати і т. д. А ввечері приходять справник, касієр та ще кілька господарів і знов провадять широкі розмови.

— Як довго крамниця відчинена? Підчас живив мушу відчиняти $\frac{1}{4}$ год. тепер $\frac{1}{5}$ год. Зимому десь о 7-мій. А ввечері замикаю, коли люди підуть.

— У селі є ще один польський і жидівський sklep. Але селяне горнутья дуже до кооперативу. Так перестерігають, щоб купувати у своїх, що аж диво! Якось одного разу треба було доповнити запас цукорів й наш візник не мав змоги вступити до Центросоюзу по новий запас і купив десь по дорозі Франка. Люди так допитувались, чому немає „Луни“, що мені аж було соромно. І тому хоч не раз буває прикро, нема відпочинку, але коли бачу таку свідомість, це мене підбадьорює й заохочує знов до праці.

— А важко не раз буває. Від раннього ранку до пізньої ночі на ногах і не раз уночі теж! Бо ж я й почую в кооперативі! Прийде газда й просить глянберської соли, бо корова захворіла, як же йому відмовити?

— Чи я не боюся ночувати? Я нічого не боюся! А крамниця не лишу, я ж відповідаю за неї. Відколи я крамаркою, не було ані одного манка!

КООПЕРАТИВНА ПРОПАГАТОРКА.

Зовсім нове звання створила потреба хвилі. Освідомлювати кооперативно селян і селянок, притягати їх до кооперативного діла, а потім слідкувати за їх поступом, ціле нове завдання.

Ірина Малицька працювала в Борщеві при П. О. С. К. Робота її не була одноманітна.

— Найбільше часу займали збіжжіві анкети. Як це відбувалось? Я діставала район, кільканадцять сіл. Звичайно порозумілась перед тим із справником, щоб заповнів анкету. Коли приїхали, за раз приступала до наради. Зясовувала



Катруся Бордун.

всі роди збіжжя, показувала зразки, пояснювала прикмети експортного збіжжя. Я знаюсь добре на пільному господарстві, бо в моєй мамі є своя земля. Так, що скоро порозумівалась із селянами. Коли якісь розказала їм про кооперативний скуп збіжжя, та свій експорт, вони горнулися до справи.

— І справді привозили збіжжя. Я працювала також як скупщиця для П. О. С. К. Їздила з магазиніром по довколишніх ярмарках і привозила не раз по кілька-десять фір.

Тут розказує п. Малицька кілька цікавих епізодів із своєї „ярмарочної“ практики. Це нещобудь! Ярмарок, це свого роду збіжжєва біржа, де діють правила безпощадної конкуренції. Нажаль обсяг нашої анкети замалий, щоб їх тут обняти.

— А пізніше йшла така сама акція яешна. Знову обїздки, анкети з господарями, наради. З господарями легше було порозумітись, бо я вже знала їх із Жін. Секції Господинь, що в них працювала. Взагалі з сільськими жінками в мене був дуже тісний контакт.

— Це придалось також при кооперативній акції. При слабших кооперативах у повіті старалась я втягати жінок у Надаїрні Ради. Впровадила звичай, щоб та вибрана господиня їздила з крамарем по закупі до міста. Це помогло б



Ірина Малицька.

йому купити товар ходкий і абсолютно в селі потрібний. Не скажу, щоб це вдалось усюди перевести, але подекуди так.

— Натомість значно трудніше з членством жінок у кооперації. Здебільшого дає уділ чоловік і тоді вже жінці важко здобутись на нього. Правда, сільська жінка має свої доходи. Але з того молодшого господарства вона мусить зодягнути себе й дітей та купити соли, сірників і нафти до хати. Так, що на уділ вже не стає їй спроби.

— Але кооперативна свідомість велика. На анкетах мені жінки висували не раз такі аргументи за кооперацією, що я сама дивувалась, звідки вони їх взяли.

— Чому я покинула працю в повіті? Багато на це зложилось причин. А найважливіша та, що Борщів лежить у приграничній смузі.

КАСІЄРКА „НАРОДНОЇ ТОРГОВЛІ“.

Пані Софія Тимцюрак уже від літ сидить за віконцем у централі. Її молодече обличчя, передчасно припорошене сивиною, мило всміхається до кожного клієнта.



Софія Тимцюрак.

— Я одержала семинарйну освіту, відповідає охоче на наше питання. Але не мала замилювання до вчителства скорше до бюрової роботи. Тому допознала ще торговельний курс і в 1927. р. пішла на практику до крамниці „Нар. Торговлі“ в Стрию. Як може знаєте, мусить кожна сила в нашій установі перейти всі шаблі склепової роботи. Обслуга покупця, розміщення товару, підручні книги — все це треба опанувати. Пізніше, здавши відповідний іспит, пішла я на склепову касієрку до Дрогобича, а по році до Львова.

— Чи багато жінок працює в „Нар. Торговлі“?

— Під цю пору працює у крамницях, бюрах, паківні чаю, какао і кави около 27, а в зимовій порі ще при пакуванні насіння, разом около 40 жіночих сил і то переважно абітурієнток середніх шкіл (явище характеристичне для наших часів).

Коли зважити, що НТ не може приймати до крамниць продавниць, а тільки хлопців, бо двигання мішків, скринь не підходить дівчатам, то наведені числа дають 14, а в бюрі 20 відсотків працюючих жінок. Додаю, що в бюрах сповіняють жінки працю не підрядну, але нарівні з мужчинами.

— Чи передше приймала НТ. жінок до праці?

— Вже в 1886. р. (3 роки від свого оснування) почали приймати жінок на працю до НТ. Тут спімну добрим-теплим словом дир. основія НТ. Апольона Ничая, що в році 1880 у своїх писаннях накликав навчати дівчат на рівні з хлопцями. Тому він і Василь Нагірний реалізували цю думку в житті і тоді вже бачимо на відповідальному пості начальниці складу в Дрогобичі Марію Тиховичеву. Опісля багато жінок працювало, або бодай одержало фаховий вишкіл, а між ними значне число вибілось на самостійних діячок у торговельних, або промислових підприємствах, як п. Олена Левицька, власниця фабрики пасти „Зоря“ і п. Олена Грозикова, влас. пансіону в Дорі.

— Чи працюєте над кооперативним освідомленням покупців-жінок?

Нашим завданням є приєднати, як найбільше жінок до нашої установи, бо ж хто має більший вплив на це у кого і які товари купувати як не жінки-господині? Вони повинні інтересуватися складами НТ., входити до контрольних комітетів при складах НТ, та впливати ясно і отверто на усунення ухиблень, як що такі покажуться.



М-р. Дора Біленька

ПРАВНИЧКА.

М-р. Дора Біленька працює від п'яти літ у правничому відділі Кооп. Банку „Дністер”. Але не покидає теж адвокатської практики. За два роки (може ще минуться закон про адвокатську практику?) скінчиться практика, можна буде думати про власну канцелярію, очевидно не покидаючи заступництва правних справ „Дністра”. Такі плани на будуче молодій правниці. А теперішні праці? Правний відділ займається по найбільшій частині стяганням позичок. Праця цікава. Дає можливість зустрічі з людьми і їхніми справами. Але має теж свої тіни.

Часто доводиться читати листи й вислухувати просьби про те, що „стягається останню кожущину”. Хотілось би, щоб хоч кооперативні інституції не мусіли займатися цим „стяганням останньої кожущини”. Але щож, такі думки не йдуть у парі з вимогами дійсності. Треба пераз замикаючи уха на благання і виконувати строго своє звання. Зрештою кожний претендент, той, що старається за позичку, чи той, що відтягає екзекуцію, все розпоряджає цілою масою нещастя, що спливають на його голову. Кожний лист повинний хворіти, грати, дошві, зараз. Треба бути добрим обсерватором і психологом, може й інтуїцією відчувати де говорить справжня нужда, а де тільки сприт і хитрість і тоді або йти на можливі уступки, або стосувати крайні букви твердого права.

Умовини праці жінок в „Дністрі” до певної міри мають уже свою традицію. У „Дністрі” віддавна працює досить багато жінок, але не треба думати, що на те вплинула „поступовість” давніх провідників банку. Ішло тільки про те, щоб мати дешеві сили, що виконують деяку працю навіть краще, ніж чоловіки.

Який засяг праці м-р. Біленької? Переважно полагоджую справи в суді. Там дуже добре ставляться до жінок-апlicantок. Рідко трапляється суддя, що його сам вид жіночого правника випроваджує з рівноваги.

А кооперативні зацікавлення співрозмовниці? Належить до Т-ва Укр. Кооператорів і бере участь у його імпрезах. Читає кооперативну пресу.

МАШИНІСТКА

„Вже третій рік працюю в Ревізійному Союзі Українських Кооператив” розказує п. Слава Ганкевич машиністка ревізійного відділу РСУК. „Маю семінарійну матуру і навіть учила деякий час в Р. Ш. у Чорткові. Але потім занедужала, школа перестала існувати і прийшлося сидіти дома”.

„Вже тоді кооперативна ідея не була мені чужа. У семінарі в Станисла-

вої ве-ли ми кооперативу і познайомилися з кооперативною ідеєю на окремих годинах кооперативу. Директор Джерда сам зацікавлений кооперативом і нас заплани до цього діла. Зрештою і сестра моя була завзятою кооперативною. Вона працювала в ПСК у Чорткові і там теж я дістала практику та мала змогу навчитися писати на машині. Потім дісталась до РСУК і працювала як машиністка, а потім якийсь час помагала в регістратурі. На деякий час була приділена до телефонної централі. Ця праця вимагає вічної напруги нервів! Треба добре орієнтуватися у ньому бюрі, швидко знаходити властиву відповідь, орієнтуватися це тільки в розміщенні різних бюр і відділів, але нераз в деяких справах. Напружувала і нервову працю. Вічні звинки, по кілька параз, і шораз нові звинки...”

Потім була машиністкою директора Організаційного Відділу О. Луцького. Хоч і тут праця була нераз поспішна. Треба було пераз наоспіх писати важні



Слава Ганкевич.

письма, але почувалася дуже добре. Ця праця вже більше їй відповідає. Тепер пише на машині в Ревізійному Відділі. Веде кореспонденцію, що буває нераз дуже цікава, а коли поприїзджають ревізори з ревізій, звітномлення з ревізій та поревізійні письма до кооператив. Це останні трохи одноманітне, а щоб добре писати треба мати деяку практику.

Працю свою люблю. Добрі відносини в бюрі, як і теж свідомість, що працюю в кооперативній централі складаються на це, що не хотіла б замінити своєї праці за іншу і деінде”.

ПАКІВНИЦЯ.

За довгими столами, у білих чіпчиках — працює трицять молодих жінок у паківні „Суспільного Промислу”. Працею проводить молоденька начальниця відділу Евстахія Гопківна. У „Суспільному Промислі” працює 5 літ, отже майже від початку існування кооперативу (С. Пром. обходив недавно 5-ліття). Тоді було їх шість. Від року є начальницею свого відділу. Працюючи кілька літ при пакуванні, добре знає всі труднощі цієї праці, тому має зрозуміння для других. Була одною з перших працівниць із матурою, що зголосилася до праці у фабриці, тепер є їх уже 15 на 30 усіх працівниць. Не хотілось бездільно ждати, аж може приймуть на посаду, дісталась тут і хоч час до часу питає ще за вістями з кураторії, то не привязує вже до цього аж такої ваги. Бож у „Суспільному Промислі” працюється добре.

Чи дається відчувати, що це кооперативне підприємство? О так. Особливо тепер у новому будинку умовини праці бездоганні. Працівнички організуються, працюють над спільним договором, магимуть своїх мужів довіря, секцію СУ-ПРУГ-а. Є добре співжиття між працівницями. Працюють над кооперативним освідомленням, уладжують виклади й імпрези, та ходять на виклади, уладжувани Дирекцією.

До завдань начальниці належить зладити плян праці. Одностайна праця, хоч виробляє зручність, але теж вичерпує, тому теж робітниця міняються. Начальниця визначає приділи праці. Щодо лешо по роботі кожну дістає назначену працю на завтра. Начальниця відбирає і закняжковує товар, що приходить і відходить з робітні, старається про матеріяли до праці (наліпки і т. п.).

Знайомі з інших підприємств завидують мені, що працюю в „Суспільному Промислі” — каже з радісним усміхом п. Гопківна і це найліпше хіба відомство для відносин праці неї кооперативної фабрики.

КООПЕРАЦІЯ — ГОСПОДИНЯМ

Поміж усіма кооперативними організаціями мабуть шведська має найкраще налаштану співпрацю з господарями. Поминаючи уже сталі клуби, які існують при міських кооперативах, а де жінки мають можливість сходитись на реферати, або й без рефератів просто на те, щоб поділитись з собою думками і спостереженнями про кооперативні крамниці, чи кооперативні вироби. Управи кооператив радо прислухуються голосам досвідчених господинь та йдуть на зустріч їхнім вимогам. Але на тому не кінець. Шведська кооперація організує теж і уладжує спільні господарські уладження для жінок, що не мають можності самі провадити свої господарства. Отже спільні, прекрасно вивинувані на високому поземі кухні, пральні і т. п.

Останніми часами почала кооперація акцію за поширенням технічних господарських уліпшень. Отже всякого роду електричні замітачки, електричні кухні, залізка, умивальки, дрібне і більше-уліпшене начиння — все те пропагує кооперація. Але не тільки розпропагує. Бо що із цього, що жінки будуть переконані про доцільність чи навіть konieczність якогось нового уладження, коли не матимуть змоги такого уладження набути? Бо ніде правди



Евстахія Гопківна

NIVEA найуспішніше зберігає церу, бо має в собі ЕВКЕРИТ, засіб, що зміцнює шкірні ткани.

Крем NIVEA від зл. 0,40 - 2,60
Олійок NIVEA від зл. 1, - - 3,60



Кооператива „Гурт“, кажуть, має тепер „регулярну“ Управу.

Ніби, міркуючи по-людському, го-
ця Управа таки своє діло робить. І на-
віть точно робить. Справник, возмимі,
кожного четверга до кооперативної
крамниці заходить. Позаписує яких то-
варів бракує, часом загляне чи пловач-
ка в куті чорніє — й... будьте здорові!

Касієр кожного вечора заходить, відбере денний торг, ніде не загляне, бо це не його діло — й будьте...

Книговедець знову ж кожної п'ятици тут заходить. Приїде справник з товаром, а той від нього всі посвідки й фактури під паху — й бувайте...

діти, як самі про те знаємо — усі ті надзвичайні речі, що так дуже придались би у нашому господарстві далеко для нас задорогі. І не тільки у нас. Навіть у багатшій Швеції доступні вони тільки деяким верствам, а тим, що найгірше і може найбільше потребують улегшення в праці, всі ці технічні винаходи зовсім недоступні. Томуто шведська кооперація постановила уможливити господарням доступ до цих річей і почала плянувати акцію. З одної сторони переговорює вона з фабрикантами тих виробів, які кооперативні фабрики ще не виробляють, щоб вони обнизили ціни тих предметів так, щоб були доступні широкому загалові членів кооперації. Дальше збирає кооперативний провід фонди на масовий закуп цих предметів, щоб потім могли віддати їх на догідних умовах своїм членам. Як бачимо шведська кооперація дбає всесторонньо про добро своїх членів, дбає про те, щоб облегшити працю госпо-

(Передруковано з ГКЧ, ч. 13, 1937.)

Ні, не кажу правди. Часом він іще курить. Чотири „ценкі“ викурить, а двох слів не скаже. Така повага!

А власне всі три воли такі поважні. Справник навіть бороду запустив, а ті два козацькі вуси.

Ще мушу сказати, що правда, що не знають вони — що таке манко!

Вже кілька разів приїздив до цієї кооперативи люстратор, та завжди одне каже:

— Чесні люди ті директори, але ж більш вони урядовці, ніж кооператори. Душі в них нема кооперативної...

Бувало так уже до них промовляє, а вони слухають і справник бороду гладить, а ті два при вусах танцюють. Словечком рішучим жаден не обізветься: чи сяк, чи так, чи згодні з тією думкою, чи як...

Хіба, що справник несподівано ви-
палить:

— А коні то я вам сьогодні добрі підшукав, що найдалі за годину дома будете!

Тоді тому люстраторові й говорити відхочується.

Але, не бійтеся, второпний він був.
Приїздить він якось на люстрацію,
закінчив і каже:

— Все, як звичайно, у вас добре, тільки крамаря вашого я на часок до Союзу заберу, а вам тут крамарку на гої час пришлю.

— Що ж, — кажуть — як добру кавцію до каси покладе, може й від завтра за прилавок ставати!

Другого дня вранці справникові жеребці — крамарку привезли.

Управ до крамниці кавцію відби-

рати, зайшли — та й з дива аж шапки забули скинути.

Прощу вас, за прилавком: головка
русява, очі — незабудьки сині, щічки
червені, заговорить — на зубах вишня
зацвітає, засміється — сопілка грає.

Через годину підметено, на полицях ні порошинки, крамниця не та, що була.

А кімнатка по другому боці, де досі склад усього шкманаті був, на третій день виблена, та й вимита, по середині стіл, кругом лави, а на столі розгорнені часописи. Хоче хто посидіти, поготорити, закурити, — іде до тієї кімнатки, бо в кранічій недігідно.

А за якийсь часок, глянь:

Справник бороду зголив, а ті два
другі вуси на англійський лад перевели.

Крамарці годять, бо вона все знає.

І стали говірливі, й до членів привітні, бо знають, що Г. К. Ч. пише, та й що це таке кооперація!

А коли вже ця крамарочка гожа відїздила, то її за білу ручку брали, довго прощалися та й міцно запевняли, що так, як їх навчила, так уже завжди буде, щоб тільки про них не забувала...

Отакє втяла молода крамарка мудра,
чарівниця синьоока.

[illegible]

У найближчий четвер
дня 6. жовтня
побачимо

ОСТАННІ ЗИМОВІ ПЕРЕРІБКИ
на показі „Нової Хати“
Львів. Ринок 39.

ГОГОДЗИ, ОГІРКИ-НАСІННИКИ,
ЖУРАВИНА.

Початок год. 6-та

Ті, що відійшли

КЛИМЕНТИНА ЛИСИНЕЦЬКА.

І знов відійшла від нас одна з перших наших піонерок, співробітниць Патаї Кобринської, визначна діячка, передовсім у ділянці етнографії й гуцульського мистецтва. Климентина з Авдиковських Лисинецька.

Прийшла на світ 15. IV. 1851. р. у Бабинцях над Дністром, у священничій сім'ї. З родинного дому принесла любов до всього, що рідне, та почуття обов'язку невинуватої праці для рідного народу. Вийшла заміж за о. Емануїла Лисинецького, та разом із ним, у Васильківцях, під Гусятином віддалася з великою посвятою громадській праці. Належала до цих наших передових жінок, що разом із Н. Кобринською закладали „Жіночу Громаду“, відтак була членом-основником „Союзу Українок“.

Коли чоловік Покійної перенісся 1896. р. до Космача, на Гуцульщину, вона зачала тут свою всесторонню й живу діяльність, якою записалася золотими буквами в історії української етнографії та гуцульського мистецтва. Покійна освідомлювала та організувала космацьких гуцулів, приходила їм із помічною рукою в нещасливих випадках і недугах, опікувалась сиротами. Була членом-основником усіх наших космацьких установ, організувала й сама вела курси для неграмотних, давала виклади, позичала книжки; згуртувала при читальні „Прогресу“ жіноцтво, яке пізніше заложило дуже діяльний Кружок „Союзу Українок“.

Одначе найбільші заслуги поклала Покійна, збираючи зразки гуцульського мистецтва, записуючи пісні, перекази, звичаї, тощо. Володимир Шухевич міг видати свою знамениту „Гуцульщину“ тільки завдяки співпраці Покійної, що її записки та інформації ввійшли до II, III, IV, і головню до V, тому (не тільки за підписом, але й багато без підпису). Покійна мала незвичайну пам'ять і була немов живою енциклопедією Гуцульщини. В. Шухевич віз із Покійною живу переписку, та від Неї черпав переважно всієї інформації, аж до найменших подробиць, до своєї „Гуцульщини“.

Покійна перша звернула увагу на красу космацьких писанок, не тільки українського громадянства, але й ширшому світові. Вона висилає космацькі писанки й гуцульські манекіни на різні вистави, м. ін. до Відня, Парижа й навіть до Америки. Опікувалась гуцульським мистецтвом та зацікавлювала ним загаль. За її почином і заходами відбулася в Коломиї в 1912. р. гуцульська мистецька вистава, що мала великий успіх. Вона зорганізувала на цій виставі гуцульське весілля з Космача.

Своїх поглядів боронила теж пером. В „Ділі“ містила фйлетони і статті, м. ін. п. з. „Голос попаді“, під псевдонімом „Гуцулка“.

Коли Космач заняли російські війська, Покійна давала воюючим-українцям українські книжки, ширяла серед них національну свідомість.

У своєму гостинному домі приймала радо українських маярів, як Ол. Новаківського, Д. Горнякєвича, Гр. Смоляського, Мих. Мороза й ін., виявляючи велике зацікавлення мистецькими справами.

Попри свою велику громадську працю займалась вихованням своїх дітей, сина й шістьох доньок, що всі дістали освіту в Чернівцях. Найстарший син є адвокатом у Болехові; з доньок Ольга вийшла заміж за о. Мих. Сімовича, Герарального Вікарія для гр.-католиків українців на Буковині, Володимира за о. дек. Аполюна Сімовича з Рожнова, Клявдія за дир. школи Олексюка в м. Суховерхові на Буковині, Леонтину (незаміжня) веде свій пансіон у Космачі. Ірина вийшла заміж за през. суду в Хотині у Бесарабії, наймолодша Ксеня — за ради. С. Добрянського, ком. пошти у Кракові. По смерті свого чоловіка, о. Емануїла, занепадала на здоров'я. Ще 7 літ прожила з параліжем ніг, і померла 5. вересня 1938. р. Величаві похорони відбулись при участі священиків: о. О. Каменецького з Космача, о. К. Бахталовського з Стопчатова, та о. Бабини з Пістиня, рідні, літників і численних космацьких громадян. Над відкритою могилою промовив місцевий парох, о. О. Каменецький, що підніс великі заслуги Покійної як діячки на полі етнографії, зразкової жінки, матері і громадянки-патріотки, примірної християнки. Трембіти рознесли по широкій космацькій кітловині й по всіх зелених верхах, що чарівним вінцем оточують Космач, сумну вістку, що довголітня космацька їмощ, провідниця жіноцтва, опікувачка сиріт, відійшла на вічний спочинок. Нехай гуцульська земля, яку Покійна так гаряче полюбила, буде їй пером! Вічна їй Пам'ять!

І. Д.

СТЕФАНІЯ ТАРНОВЕЦЬКА.

Померла Стефа Тарновецька!

Така потрібна своїй рослій трійці: мужеві й синам, така незаступна для своєї донечки! Така потрібна мені й вам, друзям її, кожному, хто її пізнав і полюбив, — бо полюбити мусів — нам усім, що бували в Неї, що пізнали її шляхотну, погідну, радісну душу...

Якраз вона відійти мусіла! Так передчасно!

Та годі! — Не розгадати нам незбагнutoї тайни.

Не розгадати! — Хоч важке, непрогноє „Чому“ риде в серці.

Риде, докоряє, питає...

Тиша у відповідь людській розпущі. Святе мовчання, що каже нам коритись. Коритись бо — над нами Бог!

І відвертається думка від сумного похоронного голосіння. Лине в минуле... Наче дуровий — погідний акорд, що на ледвичутно розраду-надію кінчить мольове „Вічна“, оживають спомини

Тяміте?

Бувало зйдемося в Неї...

Стіни поприбрані образами, що завдяки великому ентузіазмові Покійної для мистецтва живуть, говорять до нас, гордістю, радістю наповняють. Наше, українське мистецтво! Стіл — повишований — заставлений всяким добром, що його в її хаті для гостей ніколи не збувало, правдива українська гостинність. А все це подане з такою сердешністю, усміхом, щирістю, що здавалося — ми вже не у Львові серед кризи та сквашених лиць, а десь на козацькому хуторі... Ввижались за вікном сади вишневі і здавалось ось-ось увійдуть у хату козаки,

стрільці... Заквітчають маками дівчата і піде гутірка, що аж мури стрепенуться.

Найкраща дружина й мати, найцирліша українка, була Покійна приязною людства. Голодному вміла ніжно подати страву, потребуємого одягнути, зболілого розрадити, бездомного пригорнути. Переймалася чужим горем більш, як своїм, — а свої власні турботи ховала все глибоко, щоб друзям своїм не затьмити ні на мент радості життя ізза своєї причини. Строга там, де тяжіла на Ній відповідальність, — ніжна, чутлива, там де могла нести розраду, глибоко записалась найкращим спомином в серця друзів своїх, яких ряди цілі оставила...

„Ой нагнувся дуб високий понад став...“

Ти далеко — світ широкий — а я сам...“

І знов біль ізза непереможної страти бере гору над тихими гармонійними споминами...

Лиш небо, високе, голубе небо, що розгорнулось над її могилою, спокійно глядять на очі, що шукають її десь там, у Невідомому...

Спокою шумлять високі дерева, наче молитву: „І коли Великий Боже узнаєш мене гідним оглядати Тебе, поклич мене до себе“...

Праведний Дух її живе у наших серцях. Учив він любити рідне і працювати для своїх, учив боротися і гартуватись, учив кохати красу, нести поміч і розраду, а собою не турбувати друзів.

Усе Погідна, все Радісна, безгранично Добра, Щира, вчила Покійна нас усіх шляхотності...

Тому спокійно шумлять дерева.

Тому крізь сльози бачуть очі над її могилою сонце.

Тому розпучливий, важкий докір: „Чому“ втихомирює сине-голубе небо, — небо, що вічність розуміє. О. В.

ЕМІЛІЯ ШАФРАНСЬКА.

Емілія з Домбровських Шафранська була чужинка. Та заміжжя за українцем, вона стала рідким прикладом того, що полька може прихилитись до українського народу. Була членом українських установ і працювала в них активно. А найкращий доказ її здисциплінованості це те, що по смерті передала половину свого майна на українські цілі. Лишила записи для Нар. Лічниці, церкви св. Юра, хлопчачої й дівочої ремісничої бурси.

Вдячне українське громадянство збереже її гарно в пам'яті.

Л. Б.

Одинокий журнал для дівчат на наших землях

„СВІТ МОЛОДІ“

виходить у Коломиї вул. Замкова ч. 37. і містить статті на дуже цікаві, актуальні теми. Річна передплата 3 зл. річно.

Подбаймо про куток до науки нашої дитини



Затишний, добре освітлений куток до праці. Вечером освітлює бюркова стояча лампка. Вигідне крісло з опертям.

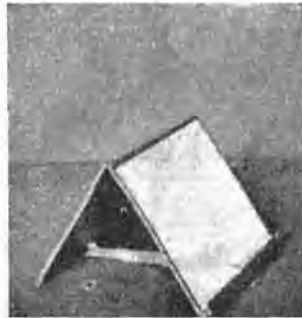
Кожна праця зуживає певну кількість енергії і викликає змучення нашого організму. Чисто фізичної праці, ані чисто умової немає, виступають вони в парі. Праця шкільної дитини на око виглядає працею умовою, але довгий примус сидячої позиції є вже працею фізичною. Читання напружує мязи очей, мязи шиї і плечей, бо дитина мусить утримати певну позицію при читанні.

Отже, як бачимо з повищих рядків, праця шкільної дитини, це рід праці дуже складної.

Томуто мусимо подбати про те, щоб створити для дитини такі умови праці, які дали б їй можливість виконувати працю, зуживаючи можливо найменше енергії. Менше зужиття енергії прип'єзнить змучення, що впливає дуже зле на дитячий організм.

Одна з найважливіших справ у тій ділянці, це відповідне приміщення дитини на час науки.

Кімната, що в ній дитина має вчитися, мусить бути добре вивітрена; коли це буде їдальня, то по обіді треба відчинити вікно, щоб вийшли кулінарні запахи. Температура в цій кімнаті повинна вносити 17—19° С.



Підпора на книжки, щоб заховати відповідний кут нахилання книжки. Може бути зроблена з дерева, дроту, бляхи.

Невідповідна температура при умовій преці дуже перешкоджає. Треба пам'ятати, що умова праці є спокійна і не витворює такої кількості тепла, як при руху. Добре освітлення є рівнож дуже важне. Освітлення повинно падати з лівої сторони, або зпереду. Ніколи ззаду, чи з правої сторони, бо тоді дитина сама собі його заслонює. Освітлення штучне мусить давати ясне світло, бо занадто темне освітлення викличе короткозорість. Позиція при читанні мусить бути свободна і можливо вигідна. Не можна перехиляти голови і шиї надто наперед, бо це утруднює круження крові. Віддалення очей має бути 30—40 см. Книжку треба тримати похило під кутом 30—40°. До цього можуть собі діти зробити спеціальну підпорку. Коли такої немає, може дитина підложити якісь інші книжки. Височина стола і крісла мусить бути дібрана до височини дитини.

Ті насправду скромні і прості вимоги можна виконати в кожному домі без спеціальних зусиль. Добре є, як в осені, чи весною дитина може вчитися на свіжому повітрі. Може це бути балкон, чи тераса, але на спокійній вулиці, чи в городі.

Дуже добре, коли дитина має змогу вчитися в городі при століку, в затишнім кутку. В городі може дитина по науці, чи в часі науки коротку хвилю перейти чи побігати на свіжому повітрі. Перерв домагається сам організм дитини, а нам не вільно забороняти цього. Дитина мучиться значно скорше, як дорослий і не можемо власною мірою міряти її втоми. Коли дитина зачинає крутитися на кріслі, нехай встане і порухається хвилю, бо в противному разі замість вчитися, думає „якби то добре було встати і трохи побігати“. Ми лиш повинні вважати, щоб перерва не була за довга.

Лиш доброї волі і крихітка охоти з нашої сторони зменшить змучення шкільної дитини на половину і охоронить від всяких болів голови, окулярів, анемії і т. д.



Діти при праці. Поземе уложення книжок, каламар із чорнилом по лівій стороні — це хибі, що їх треба поправити.

Осінні роботи на давньому квітнику

Квітник, що вліті пишався безліччю пахучих квітів, ще й тепер восени виглядає чепурно. Цвітуть ще рясно гвоздики, братки, рожі, геліотропи, даalii, огніки, кашани, настурції (жерявки), мушкательки, бегонії, айстри, петунії, вервени, садівий тощо. Проте вимагає квітник восени спеціальної добайливості й догляду, бо грозить йому щодня небезпека осінніх приморозків і слоти. Дощі й мороз нищать квіти й листки, вітер здуває цілюстки квітів на ґрядки, травники й стежечки та засмічує квітничок. Тому слід щоденно переглядати рослини на квітнику, збирати згниле й відпадаюче та сухе листя, обтинати перецвілі квіти та сухе бадилля. Під впливом осінньої вогкості стежечки заростають травою й треба їх щораз зішкрябувати й замінити.

Травники слід скосити ще перед зимою, а пізною осінню розкинути на них мервистий обірінок. Назагал добре плеканий травник триває 5—6 літ. Старші травники перекопуємо восені з погоями, а на весну розправляємо й вирівнюємо поверхню та засіваємо траву наново.

Пожовкле сухе листя дерев і кущів згортати на купу. Воно придасться до накривання деяких рослин перед морозом.

У вересні найкраща пора висаджувати на грядки розсаду братків, стократок, сибірських ляків, гвоздиків. Розсаду, посіяну в червні або липні на окремій грядочці (на розсаднику) дець з боку городчика, або в скринючках, пересаджуємо з розсадника на квітник у те місце, де вже вони й остануть. Перед висадженням їх на квітник, слід землю погноїти й перекопати та розправити граблями, а всяку хопту виполоти. Братчики й незабудьки садити в відступах 10 см, гвоздики 20 см, ляки 15 см, стократки 10 см.

У парнику (інспекті), якщо він заложений ще торік, накрити землю в скринях грубо коров'ячим обірником, а довкола обложити свіжим кінським погноєм, щоб у лотні або безрізні можна землю в інспекті перекопати й засіяти розсаду квітів і ранню ярину (редьківцю, шпінат). Такий парник називаємо зимним, але він дуже пригожий до плекання квітової розсади.

Перекопування й навоження. Восені, здебільша в жовтні, а деколи навіть уже в вересні сильні приморозки нищать за од-

ну під наш квітник. Тоді починається найбільша й нагляча робота. Доки ще земля незамерзла, слід її переконати з погноями.

На квітнику, зокрема там, де ростуть зимотривалі рослини, копати землю доволі трудно. Все таки скопати її мусимо й підсилити навозами, щоб виснажену землю збагатити мінеральними солями для давшого зросту рослин. Але на данийому квітнику не стосуємо вже переконки (регулівки), лише звичайне копання, уважаючи, щоб не знищити зимотривалих рослин, ані контурів грядок і рабат квітника. Копати обережно, щоб не скалічити й не нарушити особливих рослин, що не люблять пересаджування, як наприклад: коситнів, білої лелії, нарцизів, півоній. Їх слід лишити в спокою довгими роками на тому самому місці, а пересаджувати лише тоді, коли їм за тісно, бо вже їх на одному місці загусто, та ще й коли до цього відповідна пора (серпень).

Перед осіннім копанням грядок квітника слід заздалегідь постаратися коров'ячих погноїв. Відтак вичистити городчик з усякого сухого бадилля, повиймати підпори, палички й палики, пообтинати промерзлі й сухі гілки, а мечики (*Giladiolus*) й далії викопати і просушити на продувному місці, позначити на картонових, або дерев'яних табличках назви, або бодай коліри кожної далії зокрема й прикріпити таблички до кожної, скосити травники, вичистити стежечки, виполоти і вичистити живопліт. Щойно тоді розправити погної на грядки й перекопати грядки, кожну зокрема. Грядочки, що на них у вересні садиться братчики, гвоздики, тощо, слід навезти й перекопати перед висадженням розсади. Оскільки на скопаних грядочках не висаджуємо ніяких рослин, не треба скопаної землі розправляти граблями, але лишити її в грубих брилах до весни. Хто має на якійсь грядочці ґрунтові гіяцинти й туюпани, а не переніс їх після відквіту на розсадник, мусить і цю грядку підсилити навозом (перегнилим або компостом), а опісля скопати землю дуже обережно й неглибоко (обсапати) та вирівняти поверхню граблями й накрити перед морозом сухим листям і чатинням.

Цибулькові рослини (гіяцинти, тюльпани, шафрани, підсніжки, тацети, шафірки, евентуально й нарцизи, рис. 12) садити в половині жовтня на грядку. Ци

квіти дають побажаний ефект тоді, коли їх посадити багато разом (а не одинцем), близько оден від одного та ще й групами одноколірові, або в двох відтінках, найліпше контрастових. Тому слід уважати, щоб садити їх по колірам, передбачуючи майбутній вигляд цілої цвітучої навесну грядки. Деякі комбінації красок виходять на квітнику дуже добре, наприклад білий із жовтим, білий з червоним, жовтий з фіолетним, або синім, жовтий з червоним, а навіть ясно рожевий з червоним.

Не можна садити цибулькових рослин на свіжо погноєній землі, бо їх цибулі гниють. Найліпше підходить їм глинкувата земля, погноєна перед роком, або двома, а найкраще земля перероблена з компостом. Гіяцинти садити 10—12 см завглибшки, тульпани 6—8 см, рослини, що їх цибульки маленькі, ще плитше. Чим більші цибульки, тим даліше їх садимо. Звичайно, як глибоко, так далеко одна від одної. Цибулькові рослини не люблять надміру води в ґрунті, бо їх цибульки гниють і тому садимо їх звичайно на підвищеній грядці. Можна їх садити в 2—3 родах разом, наприклад тульпани, гіяцинти й шафірки, але тоді найвище (по середині грядки) садити найвищі ростом (тульпани), нижче гіяцинти, а беріжком шафірки або підсніжки. Хто має цибульки цих квітів з вазонової годівлі, може їх теж посадити в ґрунт. Зацвітуть навесні. На зиму слід грядку накрити листям, або чатинням.

[illegible]

О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка

Львів, Кордецького 51.

ДРІБНЕ, АЛЕ ПРАКТИЧНЕ...

РІЗНОГО РОДУ СИТА.

1. Дротяна куля до полокання ярини просто під водотягом. — 2. Сито до перетирання ярини, мармелиди. — 3. Ситко з полотенцем до підження страв для дітей. — 4. Ситко до зливу при водотязі, забезпечує проводи перед занецищенням. — 5. Ситко до підження з трьома вкладками різної густоти.



Н. Гаврих-Костенька

ОВОЧІ

(Реферат, відчитаний на показі дня 10-го вересня 1938 року.)

Овочі це лік — добродійство для нашого організму, а властиво якість так не доцінюваний. Знаємо добре, що кожний організм живий потребує до свого розвитку певну кількість хемічних складників, з яких він сам є збудований. До цього ще доходить певна кількість складників, що їх зуживає наш організм на рух, працю і т. д.

Наш організм потребує білка, вуглеводнів, товщу, солей мінеральних і вітамінів. Під оглядом дієтичним овочі є дуже зближені до городини; головна їх вартість це велика кількість мінеральних солей, вітамінів, ензимів, так що відношення води до сухої матерії є дуже велике. Через цей великий процент води енергетична вартість (сила руху) є дуже мала. Одиноким енергетичним матеріалом це цукор — кваси. В дозрілих овочах коміркова плазма є лиш тоненькою стінкою. Тому то кількість білка в овочах є мінімальна. Велика кількість кvasів в овочах збільшує виділювання шлункових соків. Через це улекшує шлункові травлення. Клітинник овочів побуджує хробачковий рух кишок.

Овочі, як зрештою всі продукти мають найбільшу дієтичну вартість у сирому стані. Найбільші запаси вітамінів, мінеральних солей, ензимів знаходяться безпосередньо під шкіркою. Сирі овочі можуть, служити, як дуже добрий додаток до різних страв (пр. бурячки з сирими яблуками, застуджений риж, налисники, бішкоптова руляда). Перетерті сирі суниці додані до квасного молока з відповідним додатком цукру, дають знамениту зупу на гарячі дні літа. Крім цього з сирих по-крайних, чи перетертих овочів

можна приладити дуже смачні й освіжливі кисілі, креми, пінки.

Під зглядом мінеральної вартості можна овочі угрупувати як слідує:

Ванно:	Фосфор:	Залізо:
рабарбар	рабарбар	рабарбар
суниці	малини	суниці
помаранчі	суниці	черниці
малини	ожини	ожини
фігі	грушки	фігі
ожини	помаранчі	малини
черниці	вишні	бавани
вишні	сливки	вишні
сливки	яблука	яблука
грушки		помаранчі
яблука		

Перейдім тепер по черзі менш більш коротко овочі, що їх стрічаємо і вживаємо дуже часто.

Яблуко.

Стокальорова пайка яблука важить 16 дкг. Це є одно досить велике яблуко; приносить 0.26 пайок білка. 0.52 вапна, 0.45 фосфору, 0.96 заліза.

Порівняймо з помаранчою. — Стокальорійна пайка 20 дкг. — є це одна велика помаранча. Приносить 0.6 пайок білка, 3.8 пайок вапна. 0.9 фосфору, 0.8 заліза.

Вітаміни А і Б має однакову кількість яблуко і помаранча. Вітаміни Ц має більше помаранча.

Цитрина приносить подібні складники, як помаранча, однак є більше розповсюджені лісні ягоди. Надаються вони до сирої їжі, різного роду страв, і на зимові консерви. Почавши від весни до пізньої осені, а навіть зимою є ще якісь ягоди на ринку, пр. суниці, малини, черниці, ожини, гогодзи, журавина. Під зглядом вартості вапна і фосфору стоять на першій місці суниці і малини. Під оглядом вартості заліза перше місце займають черниці і суниці. Пересічна одна порція ягід становить стокальорову пайку.

Лісні ягоди.

З наших овочів велике значіння для піднесення вартості нашої поживи можуть мати дешеві і розповсюджені лісні ягоди. Надаються вони до сирої їжі, різного роду страв, і на зимові консерви. Почавши від весни до пізньої осені, а навіть зимою є ще якісь ягоди на ринку, пр. суниці, малини, черниці, ожини, гогодзи, журавина. Під зглядом вартості вапна і фосфору стоять на першій місці суниці і малини. Під оглядом вартості заліза перше місце займають черниці і суниці. Пересічна одна порція ягід становить стокальорову пайку.

Оскільки ягоди мають велике зна-

чіння як джерело мінеральних солей, так під оглядом вітамінної вартості уступають місця іншим овочам. Найбільшу вартість вітамінону серед ягід мають малини і суниці. Крім цього ягоди мають велику кількість органічних кvasів і ензимів, що ділає дуже добре на травлення.

На спеціальну увагу заслуговує журавина, одна з найдешевших ягід, а тим позиточніша, що появляється на ринках міських в зимових місяцях, коли ціна інших овочів вже висока. Отже є загально доступна для всіх і може при відживі нашої родини заступити інші овочі. Галляретка, кисіль, як рівнож заквашування страв журавиною в цьому часі є не оцінені.

Гогодзи — уживані на перерібки, є дуже тривалі і дешеві, а прилагоджування їх вимагає малого вклату праці. Як додаток до м'яса підчас зими приносить дуже пожадане уріжнородження.

Всі лісні ягоди можна дуже добре переховати пастеризовані в фляшках, що дає нам змогу переховувати їх у якійсь формі на зимові місяці.

Рабарбар.

Досить трудно зачислити біла листя рабарбару до овочів, однак під зглядом дієтичним і кулінарним з овочами мають дуже багато спільного. Вартість енергетична є дуже низька, щойно 43 дкг рабарбару дає нам 100 кал.

Рабарбар має велику кількість кvasів, що в певних випадках є дуже по-бажане. Але надуживання рабарбару може бути навіть шкідливе, з огляду на щавля потасу, що в більший кількості є шкідливий.

Найкраще споживати овочі сирі. А сирі овочі можете їсти якби в різних формах:

1. Це овочі подані в природній формі без жадного додатку (яблука, грушки), або з цукром як пр. ягоди.

На це надаються овочі першої якості, гарні, дуже смачні, і не надгнилі чи надбиті і т. д.

В той спосіб подаємо овочі на лаконинки по обіді, якусь скромну гостину і т. д.

2. Це рівнож овочі сирі, але в формі салати. Це є дрібно крапані, можливо різні роди овочів, можуть бути вже гіршої якості, знищені у своїй формі, бо в сумі це так, чи так робиться одна су-

тільна маса, доправити чи то сахаром, чи соковиком (сиропом).

До сирівки може приняти, як заправка чи форма прикраси — вино, біта крем-молва сметанка, застуджена овочева галаретка.

Надається дуже добре на всі можливості, чи то для родини, чи то на го-стину.

3. Це овоч плинний, т. зв. **напої**. Овочеві напої мають дуже велике діє-тичне значіння в нашій кухні, як рівнож і лічиче.

Пр. напої із ожин; збагачує кров і червоної тільця, є ліком на час анемії, успокоює нерви.

Черниця — на шлунок.

Вишні — при хворобі печінки і анемії.

Виноград — при ревматизмі, гарячці, набухах крові.

Крім цього напої і тісточки це вимі-ряний підвечірок, чи гостина на гарячі дні літа.

4. Витиснений сок із овочів, доправ-лений до смаку, з додатком желатини дає нам дуже смашні **галаретки**. Можна також сирі покрайні овочі залити га-лареткою.

5. **Креми**, де засадничо підставою є яйця, але входять і овочі, як необхідний складник.

6. Це сполука овочевого крему з салаткою, чи з якимось сирим овочем, пр. цілі суніці, краєні яблука, грушки і т. д.

7. **Овочеві пінки**. — Це білок, вби-тий на піну, з додатком сирого овоча і цукром, застуджений при допоміжі же-латини.

8. Зварений **риж**, перекладаний си-рим овочами в якійсь формі і засту-джений.

10. Як додаток до різного роду страв, пр. до бурячків, до яришних са-лат і т. д.

Є ще цілий ряд можливостей на ва-рені, чи печені форми овочів:

1. Компоти.
2. Печені овочі.
3. Варені овочі в галаретах, солод-ких підливах.
4. Запікані з різного роду кашами.
5. Печені, чи варені з тісточками.

Галаретка з овочевих соків.

Пів л. води. Овочевий сок до смаку (малиновий, порічковий, журавинний). Цукор до смаку. 1 дкг. желатини, 4 лож. кип'ячої води.

Зміряти воду, дати овочевого соку і цукру до смаку. Розпустити желатину, вимішати з рідиною, вилити до сая-тирки, застудити. Приладжувати деш наперед.

Компот у галареті.

12 дкг. цукру, пів л. води, цитринова шкірка, 1 кг. яблук, 1 дкг. желатини, $\frac{1}{2}$ л. води, сік із цитрини.

Яблука сполокати, пообирати, поді-лити на половину, вибрати овочеві гілзда. Заварити соковик, варити яблука частинами, вибрати до саятирки, гарно укладати. Перецідити соковик, допра-вити соком із цитрини. Розпустити же-латину, вимішати, з соковиком. Частину соковика влити до яблук. Коли зачне густіти, влити решту, добре застудити.

Цитриновий крем.

4 жовтка, 12 дкг. цукру, сок із цитри-ни до смаку. 1 дкг. желатини, 4 ложки води, 5 білка.

Втерти жовтка з цукром, додати соку з цитрини. Розпустити желатину, додати до жовтків, добре мішаючи. Вби-ти тугий шум із білків. Коли жовтка зачнуть густіти, додати білка, добре вимішати. Вилити до саятирки, або форми так, як пінку.

Яблучна пінка.

Пів кг. яблук, цукор до смаку, 4 біл-ка, 1 дкг. желатини, 4 лож. води, 1 ци-трина.

Яблука сполокати, пообирати, стер-ти на терці від яриш. Білка вбити на штивний шум, вимішати з яблучками і шумом. Розпустити желатину, додати до

піни, доправити цитриновою шкіркою, а коли треба, заквасити соком із цитри-ни. Мішати доки не зачне густіти. Фор-му полити водою, посипати цукром — мучкою. Вилити пінку до форми, ви-нести в холодне місце, нехай застигне. Вилити з форми, обвиваючи форму на хвилю стиркою, замоченою в теплій воді.

Овочева сирівка.

30 дкг. яблук, 30 дкг. грушок, 30 дкг. сливок, 10 дкг. кавуна, цукор, цитрино-ва шкірка, або ванілія, сок із цитрини.

Всі овочі обібрати, краяти в дрібні паски. Доправити до смаку соком із цитрини, цукром, додати для запаху шкір-ку цитринову, або ванілії. Приладити 1 год. перед поданням.

Таку сирівку можемо комбінувати з кремом. Приладити крем як вгорі, у-кладати у формі верстками крем і си-рівку. На дно форми і зверху покласти крем.

Риж із свіжими овочами.

Потрібно: 30 дкг. риж, $2\frac{1}{2}$ рази гілки молока (на міру) може бути тро-хи води, 3 дкг. масла, 2 жовтка, 5 дкг. цукру, ванілія, 50 дкг. овочів, цукор, ци-тринова шкірка, сок з цитрини до смаку, $\frac{1}{4}$ л. кремової сметанки.

Риж перебрати, зміряти, сполокати. Відміряти $2\frac{1}{2}$ рази стільки молока (мож-на на пів з водою) додати масла, зава-рити. На кипіче винити риж, замішати. Коли риж втягне все молоко, замішати ще раз, вставити до рури, нехай спе-чється. Овочі можуть бути різні, мі-шані. Перебрати, сполокати, пообирати (пр. яблука), покрайати в дрібні пасочки, або стертти на терці, доправити цукром, соком із цитрини, шкіркою з цитрини до смаку. Форму, як на крем, або бабку, по-лити водою, висипати цукром-мучкою. Укладати верстками гарячий риж і овочі, сильно обвиваючи. Поставити в зимне місце, нехай простигне. Викинути з фор-ми на круглий подумисок. Вбити сме-танку на піну, прибрати риж.

Чищення кухонної печі

Одним і засадничим услів'ям, щоб під нашою кухонною печею правильно і видайно спалювався опаловий матеріал, є правильна будова печі. Однак знаємо добре з власного досвіду, що кожна, хочби в своїй конструкції найкра-ща річ в ужитті вимагає певного рода консервації. Це ж самє від-носиться до кухонної печі, що її вживаємо дуже часто.

Занечищення саджею і попе-лом проводу, кудюю відходить по-лумя і дим, зменшує докладність і видайність спалювання. Тому то зуживаємо більше опалу, ніж на-лежить, кухонна плита нагріва-ється дуже повільно, через те тра-тимо рівнож багато часу, бо зужи-ваємо його більше, як призначено.

Як бачимо, страти є великі, а тільки викликані недбальством.

Можна це усунути, перепрова-джуючи час від часу докладне

очищення. Ціла ця робота мусить бути переведена раціонально, щоб попелом і саджею не засипати ці-лого мешкання і не зробити з кім-нат комина. Перейдемо по черзі всі чинности, а докладніше зясу-ють нам її світлина.

Докладного чищення вимага-ють: попелник, паленище (рушт), ціле дно і боки печі, цілий провід, кудюю виходить полум'я і дим — це все внутрі печі. Зовнішня ча-стина — це кухонна плита, плитки (кафлі) і металеві частини. Особа, що має виконати цю працю, му-сить бути відповідно одягнена. Го-лова прикрита хусточкою, фарту-шок, на руках якісь старі рукавич-ки. При праці звогчуємо знаряддя праці, поливаємо водою забру-дження внутрі печі, щоб не розпи-лювати саджі й попелу при вико-нуванні праці.

Вичищення паленища і попелъ-



Старанно приготована кухонна піч і знаряддя є конечні до раціонального виконання замір-ної праці. Не можемо переривати собі праці біганням за різними знаряддям, бо в цей спо-сіб розносимо саджу і попіл по цілому меш-канні.



Повільними рухами згортаємо лопаткою всі забрудження на рушт. Щіткою знімаємо з берегів плити.

Знаряддя і матеріали потрібні до випрягання кухонної печі:

1. Два ведра, одно з водою призначене до звогчування щітки при замітанні, друге прикрите вогкою стиркою, призначене до вибирання попелу.

2. Лопатка до вибирання і згортання попелу.

3. Горнятко з водою

4. Щітка до замітання, до шуровання

ника не представляє спеціальних труднощів, бо доступ до них є легкий. Через дверцята вибираємо лопаточкою всі занечистення. Де-що трудніша справа з дальшими частинами, але й на це мусимо знайти раду. Легко підважуємо долотцем плиту, обмітаємо вогкою мітелкою з саджі і спираємо об стіну кухні. Тепер вже легко вигортаємо занечистення з усіх про-

водів, знімаємо попіл і саджу з боків і дна печі. Дальші проводи очищує нам коминяр раз на місяць. Укладаємо кухонну плиту на місце. Змиваємо теплою водою, при більших забрудженнях шуруємо щіткою. Плитки миємо м'якою щіткою теплою водою і милом.

Мосяжні частини чистимо пастою „Сільва“. Паста є призначе-



Підважену долотом плиту підносимо, обмітаємо, відставляємо під стіну печі.

5. Долото

6. Миска і стирка до змивання

7. Паста „Сільва“, газета, стирочка до чищення мосяжних частин

8. Гляс-папір

на до металів, що розгріваються. Плином „Сільва“ ці метали зле чистяться.

Металевий пас довкола плити чистимо спеціальним папером, г. зв. „глас-папір“.

Це були б усі чинності, що їх треба виконати, коли хочемо кухонну піч довести до ідеальної чистоти.



Звогчення щітки є конечне, щоб не розпилювати по кухні попелу і саджі.



Вибирання попелу до ведра прикритого стиркою, забезпечує від розпилювання попелу по цілій кімнаті.

**Вистерігайтеся надто дешевих
і невідомого походження
косметиків.**



**КРЕМИ і ПУДРИ
МЕРІДА**
це артикули для знатоків!

Форми для всіх



Ч. 970. Суконка з поясом іншої краси. Може бути шовкова, або з легкої вовни. На вимір ч. II. потрібно 3.10 м матеріалу широкішого на 92 см, 2.10 м широкішого на 1.30 см.

Виміри	I.	об'єм	горішній	90 см
			бедер	100 см
	II.		горішній	96 см
			бедер	105 см
	III.		горішній	100 см
			бедер	110 см

Складові частини суконки:

1. Частина переду спіднички.
2. Бічна частина переду спіднички.
3. Зад спіднички.
4. Перед пояса.
5. Зад пояса.

6. Перед блузки.
7. Плечі блузки.
8. Горішня частина переду блузки.

Як кроїти суконку.

Перед кроєнням зішпилити форму і прив'язати до особи, що на неї мнеться. Коли б виміри не годилися, треба її відповідно скоротити, або поширити. Розложити відповідно на матеріалі, поробити відповідні знаки, що знаходяться на формі, викроїти точно по формі. Форма включає 1 см на шви.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖИНЬ“.

Знамениті в смаку поживні, дешеві.

Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні!



Ще про одинаків

Маю аж двоє одинаків, дочку й сина.

Обоє були на таборі в Старяві. А я мама одинаків, теж була разом із ними. Мушу з соромом признатись, що хоч я довголітня пластунка, не все і не зараз зуміла побороти свою безрозумну любов до дітей і що діти мої на правду через те терпіли.

Тимчасом табор дає неоцінені можливості відбудови духового виховання, лиш би ніхто зпоза табору не псував того.

З подивом придивлялась я, як поцурі, розпещені діти з кожним днем ставали веселіші, як підо впливом това-

риського життя вертались до себе, до свого власного обличчя, що його розгубили у вічному піклуванні мами, у вічному її страху за здоров'я, за те, щоб не згубились у місті, не попали під трамвай і т. д. У здоровій, повній доцільності атмосфері табору діти визволювались із тієї нервової маминої опіки. Кожний день був гармоній, що випливала із глибини ідей тих, що табор провадили.

Це правда, що зявляється щораз більше „трудних“ дітей. Бувають діти такі егоїстичні, що майже зовсім не цікавляться чимсь іншим, як тільки собою. Втомилені, розгублені мами не мають вже сили протиставитись цьому. Тому табор

може бути величезною допомогою батькам, коли б лише вони вміли його належно оцінити. Коли б розуміли, в чому його значіння, ну й по поверненні дитини з табору не нищили того, що вона там придбала.

Мої одинаки на правду пережили перший свій табор чудово, коли дівчинка сказала якось цілком просто до мене:

— Знаєш, мамо, тільки на таборі, я так чулася, як дома, більше ніде на світі.

Таня Чайківська.

До статті „Одинаки в таборі“ в ч. 17-18, наспіло кілька відгуків. Один із них поміщуємо.

У ТРЬОХ СЛОВАХ...

У пробувальні „Труду“ відбувається проба. За таємничим помаранчевим параваном схований той, а властиво та, що пробує. А збоку, під вікном, але так, щоб обхоплювала цілість пробувальні — сидить пані Еля.

Ми чекаємо цьогобіч паравану.

До нас долітають лиш уривки речень. „Треба вище підопняти, а може посунути нижче, яка краска була б відповідна“... Там іде народження нового моделю.

А ми трохи нудьгуємо. Дехто переглядає модні журнали, а дехто розказує, як провів вакації. Аж в одній хвилині електризує всіх слово, що паде зза паравану...

Віденська ревія моди!

Так, пані Еля її бачила. Оту ревію моди, що влаштована виключно для фахівців.

— Розкажіть, що там було, поспішалися прохання з цього боку.

— Багато гарного! — паде таємнича відповідь.

— Розкажіть, пані Елю. У трьох словах!

— У трьох словах?

Отже: підкасаний стап. Дійсно, дуже багато видно підкасаних суконь, блузок, а навіть плащів. Чи це гарно? Не знаю. На всякий випадок вимагає дуже стрункої статі.

Дальше: спідниця починається нижче бедер. Невеличкі баскіни сунуть її вдолину. Чи це веде до обниження стану? Не знаю. Покищо тільки натяк.

А вкінці: есі прикраси зпереду. В стані будуть великі кокарди, спряжки, квіти. Шарфи завязуються зпереду, ряскування збирають на переді.

— А ще що?

— Вже більше не скажу. Це все, що в трьох словах можна вмістити.

Але це дуже багато! Чому?

Бо бистре око пані Елі підхопило гут те, що лише кільчить, що злегка заповідається на майбутній сезон. Л.



П. Уляна Старосольська в візитовій сукні, стилізованій на полтавський лад. Біла шовкова блузка на взір народньої сорочки, вишивана блакитним і золотим. До цього спідничка й корсетка з темно-синього монголю, обшита довкруги золотим шнурком. На шії золоте намисто. До цього темно-синій капелюшок із золотою прикрасою.

Сукня пошита в робітні „Труду“, капелюх із фірми „Міка“.

(Докінчення з ст. 1)

в який спосіб має прийти ця зміна і навіщо вона потрібна.

Так довершується упорядкування, будиться свідомість і жінка-селянка бачить і цінить те, що раніше не мало для неї значіння. Очевидно, цей процес кооперативного освідомлення не приходить із дня на день, він розложений на довгий час і тому пропагаторка мусить бути завжди чинною. Багато зусиль пропагаторки

оббивається не тільки об злу волю, байдужість чи темноту людей, але навіть об сили природи. Бувають такі хвилини, що результат її акції залежить від дощу, чи сніговії — від чинників, що в іншій роботі не входять зовсім у гру.

Але в загальному можна ствердити, що мимо всіх, притаманних тільки пропагандивній роботі, труднощів, — ведення пропаганди відповідає прикметам і нахилам жінки. Може тому, що в основі пропагандивної кооперативної акції лежить ідея виховання людини та вможливлення їй найчастішої зустрічі з ідеалами, які репрезентує кооперация. А кожна жінка є великою виховницею, що в інстинктивний майже спосіб відкриває ідеям властивий шлях до людської душі. Ірина Гладка



П. Ірина Гургула у стилізованій сукні з поліськими мотивами. Матеріал: прозріста льняна сітка жовтавої краски. На придолі вишивана полтавським заволіканням чорним і червоним. На голові коси вінцем і колірні квітки.

Проект і виконання п. Наталі Гургули.



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі
поручає

„ДІМ МОДИ“
ЛЬВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.

Як боротися зо шкідниками вазонових
ростин
повчить вас книжка

О. Бережницької-Будзової

КВІТИ, ПРИКРАСИ НАШИХ ВІКОН
І БАЛЬКОНІВ

Коштує 1.— зл., з пересилкою 1.20 зл.
Замовляти: „Нова Хата“, Львів,
вул. Ходкевича ч. 9.



гарно прикрашує кожну спортову сукню колірова апашка.

Пані й панове

знайдуть найкращі осінні й зимові

НОВИНКИ СЕЗОНУ

в нововідкритому відділі фірми

МОДНІ ТЕКСТИЛІЇ

Ян ВАЛЛАХ і Син

Львів, пл. Галицька 14, тел. 269-82.



Мундуркові матеріали по
конкуренційних цінах.



ОВОЧЕВИЙ ВЕЧІР.

Овочів цього року є обмаль і вони вже восені дорогі. Клопіт! Всі ми знаємо, які вони потрібні для нашого організму. Наша дітвора зовсім не може без них обійтися. Що тут робити?

Треба ладити перерібки. Туди можна зуживати гірших овочів, можна перемішувати їх із іншими складниками. Наприклад лакоминки з сирими овочами є поживні (яйця, сметана) й недорогі.

Тому першим господарським вечором „Нової Хати“ був цього року овочевий. Як втягнути овочі до стравоспису, щоб було поживно й занадто дорого не коштувало?

Вечір цей відбувся дня 10. вересня. По відчитанні реферату, що його поміщуємо на іншому місці, п. Наталка Гаврих опровадила гостей по виставі страв і накриття. В окремій кімнаті були уставлені столи. Перший із краю, невеличкий, лякерований, був накритий для сирих овочів. Посередині таріль із яблуками, грушками й сливками, довкруги гарілки. Роскішний овочевий сервіс із кобальтовим краєм. До цього невеличкі ножички до овочів.

Черговий стіл, теж невеличкий був накритий на скромну гостину з овочевим напоєм. По середині дабанок і колірові шклянки на напій із ожин. Біля цього відповідний шкляний таріль із тісточками. Довкруги малі тарілочки.

Дальше йшов стіл на дитячу гостину. Закритий ярко вишиваним обрусом (попередні два столи були без обруса, а лише під кожним накриттям серветка) на ньому колірний шкляний кльош із галяреткою, другий із тісточками й тарілочка до того. Цілість весела й яскрава.

Дальші столи були із овочевим кремом і печивом.

Порцеляну до цього показу доставила фірма О. Онисько



Коротка сукня вимагає відповідного взуття. Багаті французьки вдумали знов щось оригінального: шовкові черевички, прикрашені золотою шкірою.

Це дивне, але... правдиве.

ВАЖНИЙ ПРЕДМЕТ НАУКИ І ВИХОВАННЯ.

І знов почався шкільний рік і наші діти засядуть до науки. А з початком науки починається і журба батьківська за майбутнє діточок. Та не тільки журба, але й праця над вихованням дитини. Боже відомо, що шкільну науку і виховання треба доповнювати домашнім вихованням. Неоднє батько і неодна мати пригадують над тим, на який предмет науки і на яку сторінку виховання звернути б найбільшу увагу. Коли про це мова, то сміло можна сказати, що всі предмети науки і всі сторінки виховання однаково важкі, коли дитина має розвиватися всесторонньо під умовним і фізичним оглядом. Однак при тому все му треба пам'ятати ще одну важку річ: навчання і виховання дитини не буде повне і всестороннє, коли крім усіх обов'язкових шкільних предметів не звернемо уваги ще й на науку ощадності і не будемо виховувати дитини на ощадного громадянина. Бо ощадність — це і вміння і прикмета і чеснота, необхідне в житті людини. Без вміння шадити і без нахилу до ощадності людина звичайно марнує тільки гроші і взагалі матеріальне добро, але й не використовує як слід — собі і загальові на користь — своїх умовних здібностей, свого знання і свого виховання. Тимто заохочуючи дитину до науки, не забудьмо учить її шадити та пам'ятаймо, що того „предмету“ навчимо найлегше власним прикладом, складаючи свої ощадності у ріднім банку.

(Ю. Ш.)



Осінні плащі мають широкі вилоги. Але що пахне війською, то вони прикрашені пасаками, як куртки давніх гусарів...



Модна зачіска збирає всі кучері до переду...

Добре мило
пере біло
ОКСАНА

ФАМОЗА
ЛВІВ, ПОТОЦЬКОГО Ч. 58



СПОРТОВІ СУКОНКИ

Знову можемо подати цікаві американські моделі. Молода американка любить у спортивних фасонах, вони такі вигідні до праці! Гладкий крій виструнює кожну постать, а невибагливі прикраси не наприкряться.

Ось перша суконка темно-зелена. Може мати ясніший шкіряний пояс.

Друга сукня з гладкого вовняного матеріалу. Вся її прикраса це замшевий пояс і такі ж гудзики.

Третій модель із перетиканого вовняного матеріалу. Зпереду розпинається згори вниз. Пояс із колірної шарфи і така ж хустина на шию.

НА МАРИНАТИ й КОНСЕРВИ

тільки

високоякісний ОЦЕТ

з української виробі

„Винниця“

Львів, пл. Беґа 1.

Жадайте всюди!



ВЕРХНЄ ОДІННЯ

Американка любить також практичне спортове верхнє одіння. Воно хоро-
нить від дощу і негоди та не змінюєть-
ся скоро в лінях.

Ось широкий вовняний плащ із твіду,
застібнутий зпереду на американський
замок.

Але їй личить також зграбний фран-
цузький плащик із тонкого сукна. Но-
вістю, це підкасування в стані.

На перші осічні дні годиться легка
куртка з імітації замші.

Гладка спортова сукня з перетиканої
вовни. Раглянові рукави.

ФОРМА ДЛЯ ВСІХ

коштує 1'15 зл.

враз із пересилкою.



А ввечорі американка перекидається в розкішного барвного мотіля. Фантазії з тюлю, лями, оксамиту, газу, ось що спливає з її стрункої статі.

Хіба це не мрія, оця крайня сукня з рожевої газу в білі горохи? На споді

з рожевої тафти спливає широкими звоями газу, перервана поперечними фальбанками.

Чорна сукня з важкого шовку приходить на всякі урочистості. Високий стан підчеркує її струнку лінію.

Також гармонійна цілість, оця привабна вечірня туалета. Сукня з узористою лямі з широкою дзвоноюю спідницею. Її доповнює оксамитний купецький кабатик.

МАТЕРІЯЛИ НА СУКНІ, ПЛАЩІ ШОВКИ й ФУТРА

поручає

МЄЧИСЛАВ ЗАЛЄСКИЙ

Львів, пл. Марійська 10, тел. 200-53.



УВЕЧОРІ ВСЕ ЩЕ ДОВГІ СУКНІ

Стилеві сукні все матимуть багато прикрас. Цікава спроба уложити декоративно смужки вздовж і впоперек.

Сукні у двох кольорах мають багато привабу. Годяться на перерізки давні-

ших моделей. Ось поважна вечірня сукня у двох відтінках голубої краски.

Узористі сукні носитимуть і зимою. Ось узористий лискучий шовк тає прегарний модель із оригінальними рукавами.

ГОСПОДАРЬКА ПОРАДНЯ.

В міру того, як росте зацікавлення нашими господарськими показами, напливають запити в господарських справах. З показів можуть, на жаль користати тільки львівські читачки. А далеко більша частина переплатниць читає тільки про їх перебіг.

Зміркувавши те, хочемо піти й назустріч усім тим, що приїжджають вранці до Львова. Відчиняємо господарську пораду при „Новій Хаті“.

П. Наталка Гаврих-Костецька, що являється тепер членом нашої редакції, вестиме цю пораду. Хто потребує поради в якомусь господарському клопоті, хоче дізнатись про джерела закупу (а пані з провінції часто не мають адрес), не знає, що саме тепер модне й відповідне, нехай звернеться до нас. У ранніх годинах (9—12) п. Наталка є до диспозиції наших читачок.

Доповнюйте шкільну на укудома

та вчім наших дітей щадити,
складаючи й самі свій гріш

у ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.
(ФІЛІЯ БАНКУ: Станіславів, вул. Собієського 11)

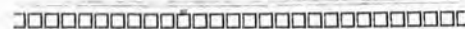


Ч. 1. До чорної сукні годиться добре ясна нагортка в чорні горохи.

Ч. 2. З'являється знову давно невидана жоржета. Радо вберемо модель на коліровому споді!

Ч. 3. Чорна спортивна сукня зискає незвичайно, коли її оживити ядро-коліровою апашкою.

Ч. 4. Сукня з газі чи жоржети може бути також узориста. Високий стан.



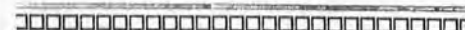
НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ ВИСТАЧИТЬ



закуплена в нас сучасна машина до шиття, ганту, цирування, ендльовання, мережковання з довголітньою запорукою за 150.— зол. готівкою або на догідні сплати.

Жадайте дарових цінників!

ПОЛЬСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДІМ
Kryszew, Kraków, ul. Zwierzyniecka 6
Wydz. 46



Останні
весняні
новини

В вовнах і шовках

у величезному виборі у фірми

АДОЛЬФ АВЕРБАХ

Львів, Ринок ч. 20.



ЧОРНА СУКНЯ

Чорний матеріал личить усім добре й дає елегантні туалети. Тому кожна жінка старається мати якусь чорну сукню в своєму запасі.

Ч. 1. Півстилева сукня з чорної вовни. Виріз поширений жовтавим мереживом.

Ч. 2. Дуже модні цього року рясювання. Ось цікава завивана сукня з чорного шовку, багато рясювана.

Ч. 3. Також гладкі спортові фасони гарно виходять із чорного матеріалу. Можна їх оживити кольоровим пояском і кокардами.

Ч. 4. Дуже цікавий деталь: кольоровий, а навіть узористий пояс до чорної сукні.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

П. Н. Н. На овочевий оцет можна вживати лушпини з яблук, або яблука гіршої якості, але не сміють бути зіпсуті, надгнилі чи спліснілі. Яблука сподокати, пократи разом із лушпинною й зернятками. Залити перевареною літньою водою. Обв'язати отвір шматинкою, залишити в теплом місці впродовж щонайменше одного місяця.

Попробувати за місяць чи добрий. Коли має приємний смак, стягнути до флашюк, закоркувати й залякувати.

Часом сквасніє овочеве вино. Треба залишити його в теплом місці, зав'язав шматинкою, аж поки відповідно скаснє. Тоді стягнути до флашюк.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.

В попередньому числі долучили ми чеки й упізнання за загледу передплату. Розпочинаємо останній квартал цього року. Просимо перевірити стан свого рахунку і надсилати загледу передплату.

СПЕЦІАЛІСТ КОРСЕТІВ

Герман ПІЗЕН

повідомляє

що перенісся з пасажу Міколяша
до давнього льокалю
при вул. Ягайлонській ч. 4

і поручає найновіші креації

КОРСЕТІВ, КОРСЕЛЕТІВ і НАГРУДНИКІВ
у великому виборі.



Християнська фірма
НАЙКРАЩІ
НИТКИ до шиття
ШОВК до шиття
БАВОВНУ до цирування



купуйте тільки змаркою

„ТРИ ЛЕЛІЇ“

ФАБРИКА Warszawa, Żelazna 56



СТРАВОСПИСИ НА ЖОВТЕНЬ

М'ясні:

1. Обід: Юшка з яриши, начинювана гелятина, бурячки з яблуками, картопля, кармелеве молочко.

Вечеря: Книдлі зо сливко з бараболяного тіста.

2. Обід: Юшка зо свіжих грибів, огірки начинювані м'ясом, картопля, помідорова салата, крем із сирівкою.

Вечеря: Яйця саджені на помідорах.

Пісні:

1. Обід: Юшка помідорова, лляні класочки, чеські книдлі, кропана підлива, сирівка з канусти, сливковий кисіль із сметанкою.

Вечеря: Городинна салата зо сметаною і муштардою.

2. Обід: Юшка з дині — кістка з каші, кучерява (волоська) капуста начинювана рижом із свіжими грибами, яблучна пінка.

Вечеря: Накипльак із каляфіора.

3. Обід: Овочева юшка, піріжки з солодкою капустою з м'ясом, птисьовий будиць, ванілева підлива.

Вечеря: Бараболяні палочки, помідорова підлива.

Начинювані огірки в помідоровій підливі.

Потрібно: 3 старі насінники огірки, 50 дкг м'яса, приладити як на січеники. 3 дкг товщу, 25 дкг помідорів, чверть л. сметани, 3 дкг. муки, сіль.

Огірки пообирати, стягти вершок на довжину, вижолобити пожемі місце на начинку. Наложити м'яса, прикрити стягненим вершком, зв'язати ниткою. Розгопити товщ, вложити огірки, підлити грішки водою, вставити до рури, душити під покрішкою, аж стануть м'яккі. Зробити помідорову підливу, залити під кінець огірки. Огірки пократити поперець на кусці і подати обалті підливою.

Накипльак (будинь) каляфіоровий.

Потрібно: 1 каляфіор середньої величини. 7 дкг. масла, 10 дкг. муки, чверть

Свідомо й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.

„П Л А С Т“



л. молока. 4 жовтка, сіль, 4 білка, масло і терта булка до форми. 3 дкг. масла, вода, цукор.

Зварити каляфіор. Заварити молоко з маслом, на кип'яче всипати муку, добре вимішати, відпарувати на кухні на досить густе тісто. Виложити до миски, вбивати по одному жовтку і добре розтирати. Вбити шум із білків. Зварений каляфіор поділити на малі рожечки, качан пократити в паски. Вимішати легко всі складники разом. Визастити форму, висипати булкою, виложити масу, замкнути. Вставити до горшка з водою, варити 45 минут. Виложити на круглий полумисок, полити маслом.

Фашерована капуста.

Потрібно: 2 головки волоської капусти середньої величини. 20 дкг рижу, вода, трохи свіжих грибків, цибуля, сіль, перець, 3 дкг муки, 3 дкг масла.

Капусту й риж спарити. Гриби підварити в малій кількості води. Вимішати з рижом доправити сіллю, перцем. Накладати риж поміж листки капусти, душити в малій кількості води. Зробити запражку, залити капусту.

Кармелеве молочко.

Потрібно: $\frac{3}{4}$ л. молока, 3 цілі яйця, цукор до смаку. Спалити легко цукор на кармель, розпустити водою, вимішати докладно. Налити до чашок та вставити до ринки з водою. Варити під хвилі заварення 20 минут. Відставити, хай вистигне.

Розбити добре яйця в молоці, додати цукру до смаку. Спалити легко цукор на кармель, розпустити водою, вимішати докладно. Налити до чашок та вставити до ринки з водою. Варити під хвилі заварення 20 минут. Відставити, хай вистигне.

Птисьовий будиць.

Потрібно: чверть л. молока, 10 дкг муки, 7 дкг масла, 6 жовтка, 12 дкг цукру, 6 білок. 1 дкг масла і муки до мащення форми.

Приготовити форму, наставити воду. Заварити молоко з маслом. На кип'яче молоко всипати муку, відставити,

добре вимішати. Відпарувати на слабому вогні тісто, щоб стало лискуче і прозоре. Втерти жовтка з цукром, додавати по трохи прохолоджене тісто, добре вимішати, виложити до форми. Варити в парі три чверти години. Виложити на круглий полумисок, облити підливою.

Ванілева підлива.

Потрібно: 2 жовтка, 5 дкг цукру, ванілія, $\frac{1}{4}$ л. молока, півтора дкг муки бараболяної, $\frac{1}{4}$ л. молока.

Втерти жовтка з цукром і ванілією. Заварити першу частину молока. Розмішати муку з зимним молоком, влити на кип'яче молоко, заварити. Додавати частинками до жовтків, добре вимішати, подати.

Потрібно: 2 жовтка, 5 дкг цукру, ванілія, $\frac{1}{4}$ л. молока, півтора дкг муки бараболяної, $\frac{1}{4}$ л. молока.

ФОРМА
НА КОЖНУ СУКОНКУ
КОШТУЄ 2.80 ЗЛ.

Потрібно: 2 жовтка, 5 дкг цукру, ванілія, $\frac{1}{4}$ л. молока, півтора дкг муки бараболяної, $\frac{1}{4}$ л. молока.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

1. Де можна дістати „пех“, себто смолу до слоївків? **М. М.**

Пак (чи пех) можна дістати в великих дроєриях у Львові. Не купувати в опаківанні, лиш на вагу, бо економічніше.

2. Що подати на весільну гостину? **Аня.**

Щось докладного і конкретного годі подати, бо треба мати певні дані, а саме, чи це місто, чи село, бо від цього залежить, які продукти можемо дістати, і багато інших обставин, які нормують певні зіставлення страв.

Загально подаємо:

Може бути, а може і не бути якась закуска, нпр.: 1. паштетики з якоюсь салатою, 2. майонезова салата в помідорах із хлібом. Юшка чиста в чашках (борщ, помідорова), крижкі палочки піа-французькі до юшки. М'ясива, одно біле, одно темне, одно зимне, одно гаряче. Пр. телятина в галареті, курята в галареті, або риба в галареті (одно з поданих зимне).

М'ясо темне гаряче: волова поляд-вицева печеня, або печена дичина.

До зимного м'яса салати, городинні сирівки. До гарячого м'яса картопля, ма-каран, варена гаряча городина.

Солодка лакоминка: креми, овочеві салати з битою сметанкою.

До цього всего доходять печива, вино, овочевий напій і т. д.

Можна подати до тортів чорну каву. Це був би певний взір, що від нього можна відступити змінюючи відповідно страви.



Свіжі, смачні, дешеві

М'ЯСНІ ВИРОБИ
„ЦЕНТРОСОЮЗУ“

ПРОДАЮТЬ КРАМНИЦІ:

Ринок 2
Личаківська 50
Софії 8
Збликєвича 2

На Байках 8а
Кеитшинського 21
Жовківська 175

АЛІНА й КОСТОМАРОВ

VIII.

Тим часом у Крагельських прискореним темпом готувались до шлюбу.

Анеля Устинівна, Алінина мати, заклопотано турбувалася, що вони не встигнуть з віном, і частенько нарікала на надто близький час шлюбу.

Від ранку до обіду вона їздила по крамницях, закупаючи й замовляючи все, що тільки можна було замовити й закупити. Вона перекидала гори краму для того, щоб вибрати якусь дрібницю, без якої не можна було закінчити вбрання. Вона почувала себе в своїй тарілці і хоч знемогла від усієї цієї щоденної й цілоденної метушні, але в середині почувала себе задоволеною і спокійною; він і її дочки вийде найкраще.

Сама графіня Меліно, розливаючись білизною, з подивом записувала:

— Яке тонке бездоганне по-лотно! Де ви могли його дістати? Невже це справжні валенсієнські мережива?

Вечорами до Крагельських з'являлися футрівники, кравчихи, шевці, модистки й навіть черевичники, бо за тих часів у Києві не було крамниць, де замовляли взуття, а було в продажі тільки взуття готове, привезене з Москви, з Варшави, і коли привезене взуття не приходилося на ногу, то треба було замовляти в спеціальних рекомендованих черевичників, що працювали в себе вдома.

Миколі Івановичу не подобалися ці всі клопоти й уся ця суєта.

Він не розумів і питає:

— Навіщо це все робити за один раз, а не в міру потреби? Хіба обов'язково замовляти одразу двадцять пар черевичків, коли їх можна придбати кожного разу, коли вони знадобляться?

А Аліна його лякала:

— Мамуся ніяк не встигне впоратися з віном до Фоминого тижня. Аж ніяк! Отже не бути нашому весіллю на червоній горці, доведеться відкласти.

Микола Іванович, відповідаючи, сердився:

— Прошу! Весілля буде на Фоминому тижні, як умовлено. Хай мама готує все це для Стефанії, а ми зробимо все, що треба закордон. Сподіваюсь, що мене відрядять закордон в наукову командировку років на два. Ми там при-

цюватимемо: я науково, а моя Аліна студіюватиме теорію музики в Віденській консерваторії.

Вечірні переговори з майстрами не тільки не заважали нареченим, а, навпаки, сприяли тому, що Аліна й Микола Іванович могли лишатись удвох на самоті й їм ніхто не перешкоджував мріяти: Миколі Івановичу про закордонні знайомства з Ганкою, Шафариком, про Прагу, Берлін, Мюнхен, про закордонні книгозбірні музеї, архіви; Аліні про Відень, консерваторію і Ліста.

Принадна мрія прожити два роки за кордоном була звичайною гемою їхніх розмов. Перед Аліною і Миколою Івановичем розкривалися найширші перспективи й можливості. Жити вдвох, тільки вдвох і працювати. Як чудесно! Уся безмежність всесвіту здавалась їм тоді радісною, світлою і досяжною.

Прийшов великдень! Весна року 1847 була рання. Кінець березня був такий теплий, що можна було ходити в самих сюрдутах.

З галерії нового тільки що відбудованого будинку, коло Андріївської церкви, в якому оселився перед шлюбом Микола Іванович, перейшовши сюди з Рейтарської вулиці, відкривався чудовий краєвид: перед будинком горбики, порослі ніжною першою травою, внизу розстелився Поділ, далі — світла смуга Дніпра, а за нею широка панорама лук і лісів. Дніпро починав розливатись і далекий обрій синів безкрайм морем.

У п'ятницю на великодньому гижні Костомаров був з останньою перед весіллям візитом у Крагельських.

Аліна, як звичайно, зустріла його в вітальні.

Бажаючи пожартувати, вона ставала на стільця за вхідними дверима й звіттія вітала Миколу Івановича несподіваним: „Ау“!..

Того вечора Микола Іванович був чогось трохи сумний і невеселий. Аліна зауважила це і, жартуючи, сказала йому:

— Отже, чи не відкласти нашого весілля до канікул? Тоді одразу поїдемо просто закордон або ж на хутір, за Дніпро.

— Крий боже, відкладати! Не кажи цього й жартома! — відповів Костомаров.

— А чому сидиш похнюпившись? Що за сумування таке? Заберу обручку!..

Пустуючи, як безтурботна дитинка, Аліна почала знімати з руки Миколи Івановича обручку, він захищаючи обручку від Аліни зняв з своєї руки іншого перстень одяг його Аліні на руку й сказав:

— Оцього персня можу тобі віддати! Сховай його в себе; хай у мене лишається сама тільки обручка.

— Що це за така „пам'ятка“ на передодні шлюбу? Не хочу я цього персня з любими тобі іменами святих. Носи сам.

Це був золотий пласкуватий перстень з матовими рубчиками, що нагадував персні св. Варвари з Київського Михайлівського монастиря, той самий перстень з іменами Кирила й Методія, що ними в ознаку містичних заручень на служіння Визволенню й Волі обмінялися між собою братчики.

Аліна наділа його Миколі Івановичу на палець другої руки. Вона не хотіла, щоб цей перстень завважав сати обручці. Вона не хотіла, щоб Микола Іванович був зв'язаний ще з кимсь або чимсь, а тільки з нею і тільки для неї. Вона ревнувала його до Братства і братчиків.

Микола Іванович засміявся. Він повеселішав і в веселій розмові просидів з Аліною далеко за ніч.

Близько другої години ночі, збираючись їхати, коли пані Крагельська нагадала йому, що він засидівся, Микола Іванович сказав:

— Завтра я не матиму змоги бути в нареченої — багато справ. Треба заїхати до університету, взяти, принаймні, хоч на тиждень відпустку, тоді умовитися з панотцем і остаточно призначити годину вінчання. Завітаю до вас у неділю вранці. Отже чи не заїдете завтра в день до нас? Матушка чекатиме вас з чаєм та кавою.

Пані Крагельська прийняла ці запитання. Микола Іванович поїхав до дому.

Наступного дня, коли Крагельські, Аліна з матір'ю, поїхали до будинку, де мешкали Костомарови, їх не зустрів ніхто. Парадний вхід був відчинений. У вітальні нікого.

— Оце так гаразд стріває гостей той, що запрошував на чай і на каву! — сказала Аліна, не то сміючись, не то з докором на адресу Миколи Івановича. — Коли ж так, то хай тепер за цю провину трохи потурбується. Я сховалась, а ви, мамо, йдіть до залі, ніби ви

приїхали самі, і скажіть, що через особливі непередбачені обставини весілля відкладається.

Аліна не передчувала що да їй жартом ховається сумна несподівана правда: що мимоволі вони схопили сумну суть здійснених уже подій.

Несподіване сталося.

Пані Крагельська знизала плечима, ніби висловлювала цим здивування з дитячої витівки дівчини-нареченої. Аліна з поспіхом сховалась за широкі двері.

Молоде її серце швидко, швидко стукало в напруженому чеканні; ось, ось вибіжить Микола Іванович. Ось, ось стрімголов він одчинить двері. Стукало серце й чекання тьмарило голову спянілістю несподіванки. Але ніхто не з'являвся. В усьому будинку панувала незвичайна тиша. Ніхто не йшов. Від якоїсь несвідомої ніяковости, від нетерплячости Аліна так розхвилювалась, що серце застукало ще дужче.

Нарешті почулись кроки. Але це не був Микола Іванович. Повернулася мати.

Пані Крагельська сказала серйозно й з притиском.

— Годі пустувати!.. Иди до заді! Тут не до жартів.

Як присоромлена школярка, все ще не передчуваючи страшного горя, Аліна вийшла з-за дверей та пішла за матір'ю.

Назустріч їй із залі вийшла Тетяна Петрівна, бліда, як ніколи, і занепалим якимсь голосом сказала:

— Миколи нема! Сьогодні вночі його взяли.

— Хто взяв? Куди взяли? Навіщо? — питала Аліна перелякано, не розуміючи в чім справа.

— Взяли жандарі, поліцмейстер, губернатор. Повезли, а кабінет запечатали.

Тетяна Петрівна сіла коло замкнених дверей кабінету. На її блідому обличчі позначилось страждання. Вона сиділа мовчки й непорушно; вона не плакала й не зідхала.

Аліна перелякано подивилась на неї, на великі сурчугові печатки на дверях. Їй здавалось, що вона впаде непритомна. Вона ніяк ще не могла зрозуміти, що, власне, сталося, що повинні означати ці печатки на дверях кабінету Миколи Івановича, цей незвичайний вигляд Тетяни Петрівни. Вона бачила тільки вже тепер, що сталася якась несподіванка, якась жахлива й невідхильна катастрофа.

Увійшов Хомка блідий і змучений від тривожної безсонної ночі. Побачивши Аліну, він заплакав.

Пані Крагельська, насилу перемагаючи своє хвилювання, сказала Тетяні Петрівні:

— Ми з Аліною поїдемо до дому. Щоб швидше довітатись про Миколу Івановича, я прохатиму свого чоловіка поїхати до губернатора й зараз же повідомлю вас про все.

Тетяна Петрівна не заперечувала. Вона ні про що не просила, вона сиділа мовчки, не рухаючись, ніби скам'яніла. Їй нагло пригломшило несподіване горе.

В неділю вранці до камери подільської часті, брудної, огидної кімнати, куди після арешту, під доглядом двох поліцейських салдат, посадили Костомарова, увійшов поліціймейстер Галашкин.

Він роздивлявся на заарештованого, потирив руки й з утішливою посмішкою сказав:

— Отже, як вам тут, пане професоре, певне, не дуже зручно й не зовсім до вподоби? Воно було б значно приємніше влома з молодію дружиною?

Часний пристав поведився з вязнем значно пристойніше й з сердечною приязню.

Увечорі о 6 годині тобто в годині, коли повинно було відбутися вінчання, Миколу Івановича в закритому екіпажі повезли з подільської часті до дому, щоб він попрощався з матір'ю й нареченою.

Побачення відбулося в присутності жандармського полковника й поліцмейстера.

Микола Іванович плакав, обіймав Аліну, і притискаючи її заплакане обличчя до грудей, запевняв:

— Я не злочинець, повір мені, я не злочинець! Щоб не трапилось зі мною, знай одне, що я тебе, Аліна, кохаю й з цим коханням і в могилу піду.

Він ні про що не просив, ані матір, ані наречену. Вигляд у нього, був змучений, прибитий.

Жандарський полковник, трохи знайомий з панєю Крагельською, як міг, заспокоював усіх. Поліцмейстер вимагав закінчувати побачення і прощатись.

З побачення Костомаров повернувся до часті, де його негайно посадили на візку й у супроводі квартального та жандарма через Могилів і Вітебське на перекладних повезли до Петербургу.

В годину, коли, за його споді-

ванками повинні були справляти весілля, він мусів рушати в невідому путь і невідому долю.

У Костомарова був такий важкий душевний настрій, що в нього з'явилася думка заморити себе в дорозі голодом. Він відмовлявся їсти та пити й в нього вистачило сили волі проїхати так п'ять днів. Він так знесилів, що не міг без сторонньої допомоги, ані злізти до візка, ані видізти з нього.

Проводир-квартильний, помітивши, що Костомаров нічого не їсть, зрозумів його гадку, і почав відроджувати його.

— Ви, — казав він, — смерті собі не заподієте, я вас встигну довести, а ви собі пошкодите. Вас почнуть допитувати, а ви через виснаженість в маячненні наговорите зайвого й про себе і про інших.

Костомаров послушався цієї ради, і в Гатчині поснідав уперше після п'ятиденного посту.

За кілька годин його привезли до Петербургу. Це було 7 квітня. Тут ще стояла зима й вони віхали на санках.

Перша початкова частина його роману з Аліною кінчалась.

ІХ.

Історія геранного канаркового кохання ускладнюється новими непередбаченими обставинами. Клітку з канаркою, що висить над роялем, і герань, що прикрашує вікно, несподівано закриває широка спина квартального в щемундірі з червоним коміром і зо шпагою на боці. Герань, канарка, рояль, виписаний для Аліни з Відня, обертаються в примари сна. Ідилія зникає.

6 квітня Аліна з матір'ю та Тетяною Петрівною вирушили в путь.

Про видачу їм паспортів київський губернатор І. І. Фундуклей своєчасно повідомив Ш. відділ:

„До Ш. відділу власної Його Імператорської Величності Канцелярії.

Маю за честь повідомити Ш. Відділ власної Його Імператорської Величності Канцелярії, що від мене видано паспорти на проїзд до Санкт-Петербургу, на 6 місяців, мешканцям м. Києва вдові Капітана Тетяні Костомаровій та дружині колежського Асесора Анелі Мазуровій з дочкою Аліною Крагельською.

Губернатор Фундуклей.
4 квітня 1847 року. № 7215, Київ.

(Далі буде).

ЛИСТУВАННЯ.

Олена Штогрин, Філадельфія. Чи одержали нашого листа? Просимо відписати.

Марія Бек, Дітройт. Вже довго не діставали ми „Жіночого Світу“. Чи висилає його нам?

Анна Курило, Дітройт. Чи одержали нашого листа? Чекаємо відповіді.

Марія Мельник, Пакгой. Відповідь на городничий запит ми вже вислали давно. Напишіть чи одержали.

З. Мірна, Прага. Дякуємо за вістку. Обі статті нам прийдуться.

Клавдія Сора, Чернівці. Кліші нам непотрібно, а лише світлинку. Не знаємо чи М. Левицька є в Нью-Йорку, бо теж від неї не маємо довго вже вістки. Чекаємо на спомини Вашої матері.

Наталена Королева, Мельник. Дякуємо за вістку. Статейка дуже на часі.

Юлія Гасікова, Рики. Передплата врівняна до кінця червня 1938.

Р. Чабак, Торонто. Передплату за 1938 ми одержали.

Марія Чучман, Амстердам. Передплату за 1938 ми одержали через п. Славу Галак у Філадельфії.

Союз Українок, відділ 23, Дітройт. Передплату за 1938 ми одержали через наше заступництво в Філадельфії.

Укр. Жін. Т-во ім. О. Бесарабової. Монреаль. Передплату ми одержали.

З КЛЮБОВОГО ЖИТТЯ.

Перші сходили по вакансії відбулись 5. вересня. Клуб „Нової Хати“ й „Труду“ хотів угостити американську гостю, п. Анну Процюк із Шікаго.

П. Анна Процюк являється членкою Укр. Допомогового Т-ва з Шікаго, що має за мету спонсати наші товариства в Краю. Правше там уже більш як п'ятилітній вік, так що брати участь в усіх майже допомогових акціях. Приїхала по тринадцяти роках до краю, щоб відвідати своїх рідних та порятувати здоров'я. Брала участь у похороні ген. Тарнавського, що зробило на ній незабутнє враження. Як винути Гуду лопину й деякі інші деталі.

На сходинах гостя зустрічався трохи, так що першу частину вечора заповнили п. Гринга Найлік, оскільки привітали її з Данією. Як виступили, коли М. Нар. Мистецтва" виступили, щоб розвинути ідею в Дітройті й в Південній Кароліні. Проголосили її як директори-спонсори цієї компанії.

Цікаві помічання почули присутній про відею публіку. Дізнали, що німецьке місто вживає мистецтвам найкращим. Тому виступила наша компанія успіх. Нашим паролієм мистецтвом зацікавлено радіо і багато опісля-портатів із доставки.

Черговий вечір був присвячений привітанням з поїздом. Др. Марта Рудницька говорила про „Французьку провінцію і французьке море“.

Референтка обідала тараній шмат французької, починаючи від Тур. а кінець Остенією. Її помічання були дуже цікаві. В Тур пішла глибока французьку провінцію з багатим історичним значенням. Подивляла довкола замки та багаті виноградні плантації. Життя французької сім'ї дуже нагріхувало.

Референтка промела також кілька тижнів у Трувії, над нормандським морем. Гарно промела час поміж морськими купцями та промисловцями в околиці.

Помічання др. Рудницької були дуже цікаві. Напр. характеристика французької кухні, що виступає хулим і звичним латинцям, а цілковито, не вловилася б словянину, як хочби німця. Референтка пояснює це спеціально здоровим кліматом Франції, що з трьох сторін обвіяна морськими вітрами.

В понеділок, дня 17. вересня розказував ред. Василь Левинський про свій побут на Поліссі. Одягаємича країна притягає рік-річно галичан підкастармарку в Півську. Референт, що вже вчорго їздить туди, ним разом зробив 300 км водної дороги. Був і в Давидгородку, де бачив цікаві викопання.

Пізніше розказувала інж. Наталя Зибенко про свій побут на волинському Поліссі. Референтка була в околиці, що цілковито зберегла народнопошу. З захопленням розказувала про розкішні ткани свідниці й завої поліщук. Назву „поліщук“ вижають та згідно їй не перадо до неї признаються.

Референти мали цікаві свідання з Полісся, що неначе ілюстрували виклад.

Дискусії не було, бо вечір закінчився доволі пізно.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ

З осіннім сезоном розпочалися знов господарські покази при клубі „Нової Хати“. На першому плані були зимові заварювання. Тому п. Наталка Гаврих-Костецька вишила на першому вечорі повилу з помідорів і комноти із сливок. Спосіб заварювання одних та других показали ми вже торік. Цим разом показала також, як повину салату з помідорів на зиму.

Помідори, покривні в кружках, як на звичайну салату, вишила, нехати складати і тісно укладати в ємності. Потім зварити це все 10%-ним оцтом, що ми його пережарили з гасом і корінням. Оцтх повину бути стільки, щоб помідори прикрили.

М. черговий вечір перебрала п. Гаврих-Костецька, яка вишила галаретку й лжему з білук. Показала при цьому простий і хеміст дуже докладний спосіб, як отримати свіданість цукру для галаретки зовсім непомітні пухівки. Обговорили також теоретично приладжування овочевих м'яс.

М. четвер, дня 29. вересня показала приладжування торта, що тепер уже зовсім не, а саме вершини й куропат.

РОДИЧІ, що дбають про духовний корм своїх дітей то передплатують для них:

КНИЖЕЧКИ

„ДІТОЧА БІБЛІОТЕКА“

які виходять щомісячно, різнородні змістом і також обильно ілюстровані. Найбільше подають історичних оповідань і казок.

Умови передплати: В краю річно 5 зл., для Чехословаччини 30 кч., для Ромуній 200 левів, для Америки і Канади 1.50 дол. — Для всіх інших країв — рівно-вартість півтора амер. дол. — Оказові числа висилається безплатно!

Замовлення разом з грошми посилати на адресу:

Видавництво „СВІТ ДИТИНИ“, Львів, вул. Зіморівича ч. 2.

Конто ПКО Львів 503.330. Конто ПКО Прага 79.475. Конто пер. розр. 14.

УКРАЇНКА. В ч. 11 за червень 1938 „Н. Х.“, ст. 11 п. з. „З чужинних журналів“ ми помістили рецензію на статтю „Стара Європа на Закарпатській Україні“ „All-Europa in der Karpatoth Ucker“. Стаття займає 13 сторін і 19 прекрасних фото-знімків Галицької Верховини м. і теж губернаторської палати в Ужгороді. Автор статті Ернест Баргель, знімком Вернера Цаймера. Такої обширної публікації на українську тему ще в жодному чужинному журналі не було. Не виключене, що збуд, хочби мінімальний цих чужих публікацій, де є українська, звернув би увагу чужих видавців і захопив їх до частинного поміщення українців. Знижена ціна одного примірника „Атлантик“ 2.40 зод., з нересурскою в Польщі 2.65 зод. за кордон 2.90 зод. Гроші можна слати переказом або чеком ПКО 506.77 на конто Пром-Банку Львів, Гродзінський 1, з допискою „Атлантик“

Українська родина не може обійтись безодиноким українського родинного ч а с о п и с у ілюстрованого щиронаціонального тижневика

„НЕДІЛЯ“

Адреса: Львів, Ринок 5, тел. 293-83.

Місячна передплата 1 золотий.

Оказові числа даром.

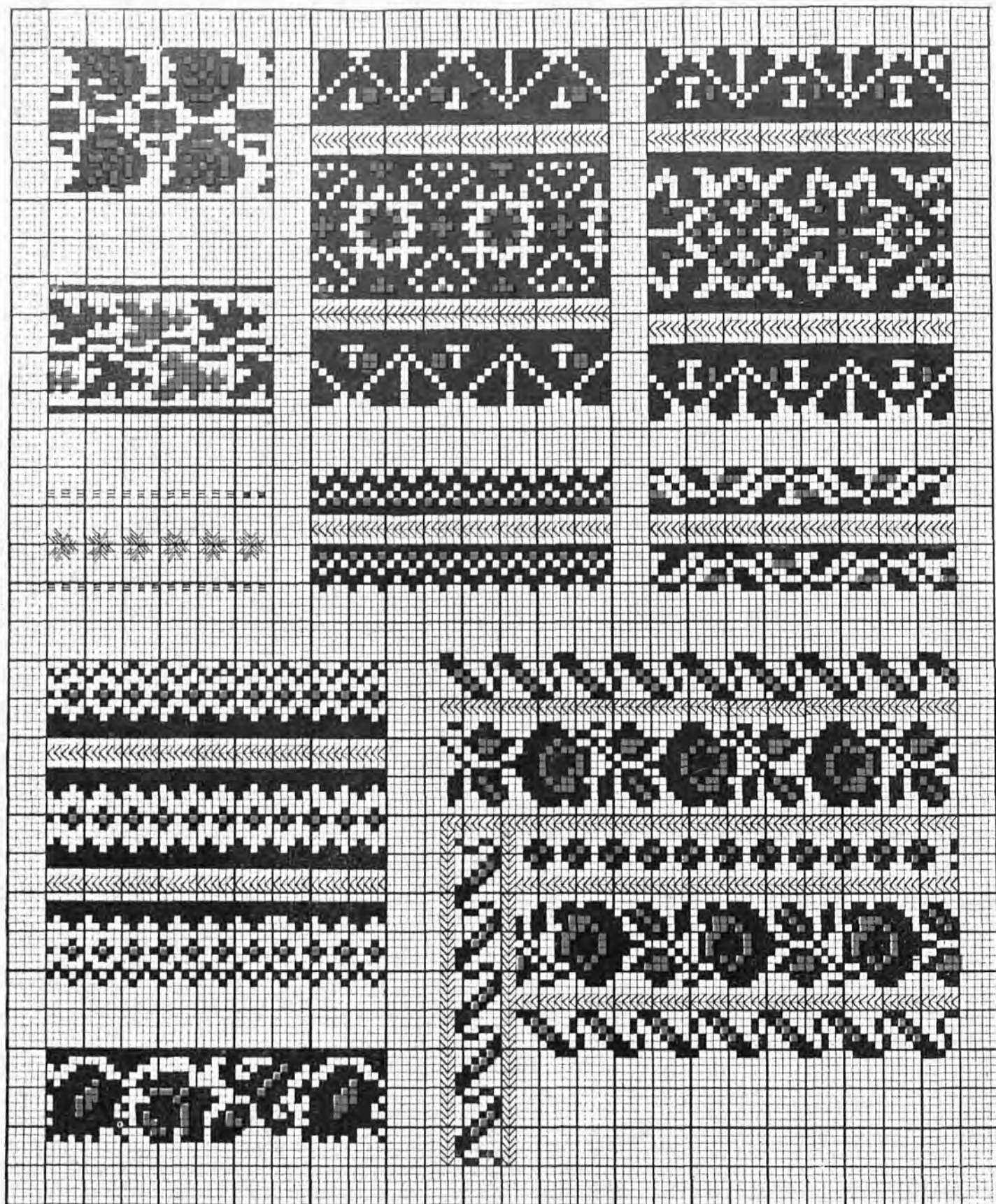
Передплатуйте

Український Тиждень

інформаційний тижневик культурного й громадського життя.

Передплата на рік: у Ч.С.Р., Польщі, Австрії й Югославії кч. 40.—, в інших країнах кч. 60.—

Адреса: Praha XII, Šumavska 16, Č. S. R.

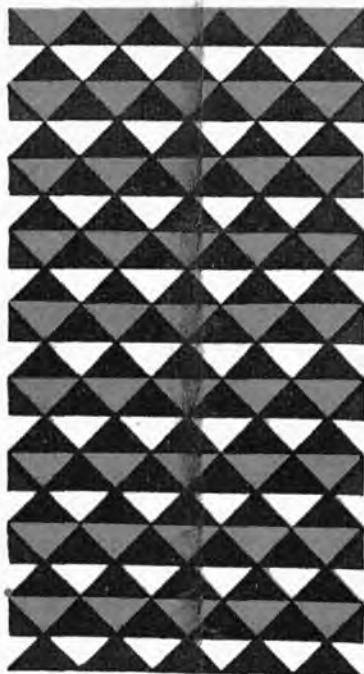


Взори з с. Добрівлян, пов. Дрогобич.

(Із збірки Музею „Бойківщина”).

(Взори на таблиці видруковані через похибку догори ногами).

НОВА ХАТА



1978

М. БУДЗИК. СР.

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Косцюшки ч. 5.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Сикетуська 20.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Ромунії:

річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:

Книгарня „Базар“

Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІ.

Рукописи просимо прислати
читко переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не повертає і в тій справі не
дискутується.

ЗМІСТ:

Іде нові доба...

Л. Б.: Власна хата

Уна: „Марішка сльняка“

І. Гургула: Українська народня пошта

З. Мірна: „Жінка-мистець і подружжя“

С. Северина: Лист за море

Дрібне, але практичне...

Н. Костецька: Порядок у кухні

Н. Г.: Дичина й дику птицю

О. Бережницька-Будзова: Парник

Форми для всіх. Ручні роботи. Привнеси.

В. Петров: Аліна й Костомаров

Ілюстрації:

Е. Козак: Ощадність. Українська народня пошта (2 рис.). Марійка Боднар-Терки.



Ольга Ліщинська: УКРАЇНСЬКА КУХНЯ. І. Мясива. Бібліотека „Нової Хати“ ч. 2. Львів, 1938. Ст. 48.

Вже вийшов перший зшиток куховарської книжки, що його дістають читачки „Нової Хати“ як безплатний додаток. Зшиток обіймає мясива, а саме волове, теляче й свиняче м'ясо. Опрацьований добрим фахівцем (авторка є абсолютною відомою господарського семінаря в Оттербах, Горішня Австрія), зшиток для перегляду усіх м'ясних страв, дорожчих і дешевіших.

„Нова Хата“ старалась устійнити українську кухонну термінологію, що досі засмічена чужими виразами. З тією метою доручила мовну обробку книжки мгр. І. Пеленській та примістила наприкінці книжки спис справжніх українських назв.

Дальший зшиток п. п. „Дріб та дичина“ вже підготовляється. У цілості „Українська кухня“ обійме десять зшитків, що з них кожний буде присвячений якійсь ділянці куховарства. Видання зшитками дозволить усім легко придбати цю корисну книжку. А цілість дасть знаменитий перегляд української кухні.

Олена Бережницька-Будзова: КВІТНИК СЕЛЯНИН. Львів, 1938. Бібліотека „Кооперативної Родини“, ч. І. Ст. 64.

Невеличка чепурна книжечка мимоволі притягає своїм виглядом. На окладниці бо зацвіла квітка-вишиванка, так як її люблять селянки вишивати на вставках чи рукавах. Цей рисунок впроваджує нас зараз же в атмосферу сільського квітника.

ка. Здається, що пахне мятками, рутою й чорнобривцем.

Але вже після поверховного перегляду бачимо, що не в такий квітник впроваджує нас авторка. На образочках є братчики, нарциси, коситні, отже квіти досі небували в сільських городцях. І справді оцей „новий“ квітник закладає в селі вчителька. Вона гуртує біля себе дівчат і навчає на зразку свого городця, як робити плян квітника, як убивати стежку та міряти грядку.

І справді, хоч усі ми відчуваємо поезію сільського квітника, такого як був досі, розуміємо, що він мусить змінитися. Ідуть нові часи, нові домагання. Перше з них, це декоративний квітник біля офіційних сільських будинків, як читальні й кооперативи. Годі тут уже стосувати давні засади. Сільський квітник гарно виглядав при низькій хаті та солом'яній стрісі.

З цією думкою зладила авторка оцю корисну книжечку, а кооперативна бібліотека видала її. Підхід авторки до селянок простий і легкий; у формі діялогів переходить вона всі городничі заняття від ранньої весни до пізньої осені. Бказівки ці придадуться напевне й неосдній інтелігентці. Л. Б.

Стефанія Мартинок: ВИРІБ ОВОЧЕВИХ ВИН І СОКІВ. Бібліотека „Народньої Справи“, ч. 6. Львів, 1938. Ст. 32.

„Виріб овочевих вин і соків“ це рід книжечки, що рідко в нас появляються. Тема її стисла фахова і така потрібна нам у нашому домашньому господарстві. Книжечка популярна і приступна для кожного і своїм змістом і ціною, а така придатна господарям.

Короткий вступ вияснює нам додатні сторони домашнього вина і скільки можна продукувати вина, вільного від податку.

Дальше слідує докладний спосіб виробу вина. А саме: в яких місцях і з яких овочів приладжувати його, якого уживати начиння і приладдя, додаток води і цукру, додаток дріжджів, докладний перебіг ферментації, стагання вина і переховування.

Не минула авторка і можливих недуг вина і способів їх лікування. Цілий ряд приписів виробу вина з поодиноких овочів дає змогу кожному зробити собі його дома.

На закінчення подає авторка спосіб виробу соків із цукром та без цукру. Рівнож і докладні приписи приладжування соків із ріжних овочів.

Маємо надію, що книжечка ця найдеться на полиці кожної господині. Н. Г.

Н О В А Х А Т А

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

РІК XV.

15 ЖОВТНЯ 1938.

Ч. 20.



Іде нова доба. Доба, що веде з собою нову людину: нову жінку.

Нова доба несе тисячі невідомих небезпек, причаєних тихо в різних закутках життя. Протиставитися їм може тільки свідомий чоловік, людина, що кожний свій крок ставить мудро і якій не вільно робити помилок, що випливають із несвідомости. Іде нова доба і нова людина. Приходить нова жінка.

Росте поволеньки український промисл, торгівля починає продиратися крізь хащі труднощів і перешкод. На сторожі їх стоїть українська жінка, моєть їм дорогу, уможливає життя навіть у перших, важких початках. Бо через її руки ідуть масами тисячі тяжко запрацьованих грошей, вона надає їм біг, розділює у всі галузі промислу і торгівлі. Вона відкладає заощаджений гріш, з якого ростуть сотки, тисячі а, може недовго вже мільйони на фонд розбудови промислу. Тому то вона має рішаче слово „бути чи не бути” нашому поромислу, „жити чи не жити” торгівлі.

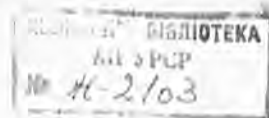
Тисячі дрібних монет, щоденно міняє жінка на засоби до життя. Тисячі жінок вирушають із кошиками на ринки, біжать до кооперативи, спішать до щадничої каси. Куди несуть гроші? Що з ними роблять? Чи сві-

домі своєї збірної великої, економічної сили і чи вміють її використати для добра рідного економічного життя та на добрий розвиток власного господарства?

Побіч кошика на закупи з'явилася в нашій хаті пушка на ощадність. Побіч кооперативи, збірщик ощадности зо своїми значками. Чи новий тягар для нас, чи поміч? Відповідь дадуть жінки, що погодять пушку з кошиком на закупи, а збірщика запросять на сталі відвідини. Бо не нові тягарі, а нова поміч іде для наших хат. Нова можливість зо сотиків складати сотки — для себе і свого господарства, як теж і для рідного промислу.

Нова доба іде, нові часи і нові небезпеки. Сили неабиякої треба, щоб їм протиставитись, щоб витримати. А витримає хто сильний, а сильних той, хто в громаді, хто має сам економічну силу і за ким стоїть економічна сила рідної спільноти.

Українська жінка свідомо сили, що спочиває в її руках, що творять її тяжко потом обліті гроші. Українська жінка доложить свого труду, щоб створити і для себе і для свого господарського життя силу, що на ній розібеться ворожий струм, і яка переможе грядуще зло.



Власна хата

Чи це дійсно така недосяжна мрія? Здавалось давніше, що так. Хоча воно було таємним бажанням різних людей, придбати на старість свій власний куток. Але не кожний міг на те здобути. Діти чи непередбачені недуги розбивали всі шадничі плани.

Але частина людей добивалась свого. Закладали власний затишний куток, де так мило було відпочати від життєвих клопотів. І передавали дітям хатину овину споминами...

Так, ми українці маємо спеціальне наставлення до цього. Ми ж селянська нація і здавна мріяли про „хатиночку у гніт“.

Отже тому повинні ми з зацікавленням прийняти шадничу будівельну акцію. Її започаткував у нас „Міщанський Союз Кредитовий“.

Заходимо до приміщення Союзу при вул. Руській 3. Там, у свіжо відновленому помешканні приймає нас мр. Богун.

Спершу говоримо про історію й завдання Союзу. Довідуємось про будівельно-шадничу акцію. Заграницею будівельні шадниці працюють вже давно, особливо в Англії та Америці, де власний дім є мрією кожного громадянина. Тут започаткував це М. С. Кр. щойно недавно,

В який спосіб переводить це? Мр. Богун пояснює. Особа, що бажає дійти до власного дому — у шадничій термінології зветься будівельним шадником, може дістати позичку на будову. В тій цілі мусить стати членом М. С. Кр. і платити шадниці. Коли її ошадности досягнуть 15 відсотків позички, може ту позичку дістати. Висота її вагається поміж 2.000—30.000 зл.

Питаємось на які будинки позички призначені.

— Різномодні. Можуть це бути мешкальні дома, або й господарські будинки. Може бути врешті кунію готового дому або парцелі. А кінці може бути зужита на ремонт варстату праці. Натомість не позичаємо на будову чиншних домів.

Та нас найбільше цікавлять мешкальні дома. Довідуємось, що К. І. Р. працює над проектами на кілька типів родинних домиків. Проекти будуть точно скалькульовані, так що не трудно буде дібрати собі відповідний. Але шадник не мусить кінче стосуватись до того, а може здійснити тут свої власні плани. Та М. С. Кр. слідкує за тим, як шадник зживає позичку. Напр. коли купує реальність чи парцелю, оцінює її перед тим. При

будові дому перевірює обставини, радить і звертає увагу шадникові. Так що шадник дістає не лише позичку, але й фактично пораду.

Цікавить нас, як передбачений зворот позички?

— Шадник сплачує окрім відсотків (6%) ще 5% позички в рівних місячних ратах. Отже мешкаючи у власному домі, він платить неначе що місяця чинш і цей „чинш“ помагає йому по літах дійти до власної хати.

Занитуємо чи є вже й які зголошення?

— Зацікавлених є дуже багато. Тепер М. С. Кр. переговорює з Взаємною Поміччю Українського Вчителства для пропаганди цієї справи серед тих, що живуть на заточенні. Кожен же мріє повернутись до краю. Отже чому йому не придбати тут власної хати?

Мр. Богун показує заключені вже договори. Ось один! Передбачена позичка звучить на 20.000 зл., шадник вкладає тепер по 40 зл. місячно. Незабаром уже матиме право до позички.

І виросте дім. А за ним другий, третій... Збудована українськими руками станиця для української родини. Л. Б.

„Магічна свинка“

На фанговій лотерії виграли ми „часливу свинку“. Вона була металева, розмальована „на свинку“, а зверху мала дірку на гроші. Поки була вона порожня, поти була німа. Але з першим сотником, що полетів туди, свинка заговорила і почала щораз частіше відзиватися до нас дзвінками голосами.

Свинка стояла на старенькій комоді під дзеркалом і ми рішили кидати туди всю решту, що лишається з закупів. Правда, спершу робили ми це для забави. Калатали „свинкою“, слухали як дзвонить і докидали туди свої сотники. Щойно тоді, як раз, перед самим першим, не стало в хаті гроша і кожний золотий мав для нас подвійну вартість, годі запропонував хтось, щоб пошукати за грішми в „свинки“. Наші гроші, кинуті там для забави, дали тоді нам кілька золотих. О, як придалися вони тоді мамі на господарстві! І тоді то добула собі „свинка“ своє становище в хаті. Ми прозвали її „магічною свинкою“.

Не уявляєте собі, яку революцію може зробити в хаті, така звичайна, металева свинка з діркою на хребті. Бо тепер, коли вона стала нам у такій пригоді, тоді перед першим, ми усі почали звязувати з нею різні мрії. Бо коли ця випадкова збірка дала кілька золотих за кілька тижнів, то скільки зможе нам дати свинка за рік, коли будемо туди свідомо і пильно складати усі дрібні решти зо справунків. А тоді можна буде зреалізувати не один наш план. Можна купити приміром нову лампу, або... зрештою, це не важне що саме, але факт є фактом, що при допомозі нашої свинки можна буде зреалізувати хоч щось із наших мрій.

Свинка стояла собі спокійно на ко-

моді і зовсім не мала важного вигляду. Немов би не зясувала собі цього, що від часу, коли ми вперше відчинили її животик маленьким ключиком, від тоді наше господарство почало йти іншими, новими дорогами. Бо від тоді кожний сотник, заки йшов із наших рук до крамниці чи на ринок, наперед немов з'являвся перед „свинкою“, що мусіла дати апробату чи вільно видати його. Гроші, що перше пили з наших рук без плану, куди попало, від випадку до випадку, почали тепер переходити через контроль свинки. Тільки доцільно і мудро можна було видати навіть найдрібніший гріш, решту пожирала захищена свинка. Щораз частіше треба було уживати малого ключика, щораз скоріше „свинка“ ставала повною. Гроші з неї йшли на книжочку, де все росли нові цифри.

Але на тому не кінець. Хоч свинка і далі стояла німо на комоді, то її магічний вплив поширився. Мама, що особливо мала сентимент до свинки (мабуть за першу поміч перед першим) зібрала нас одного разу при столі, немов хотіла сказати якусь промову. Заки почала говорити, на столі з'явилася наша свинка. Вона тепер мала трохи облуплені боки, але її вираз зовсім не ріжнися від давнього.

— Дякуючи „магічній свинці“ я прийшла до нових висновків про наше господарство — говорила мама. — Першим висновком було те, що як показалося, ми видавали багато грошей зовсім непогрібно. Але це нічого нового. Тепер знову свинка нахептала мені щось. Послухайте! Скільки разів кидаю в неї свої видаткові решти з закупів, все каже вона мені, що такі гроші зовсім їй не понутру. Ви знаєте, чого хоче від нас наша

свинка? Шоже з того, що я одного разу кину в неї всю решту, коли другим разом не стає мені грошей на найконечніші речі. Свинка каже, що нераз я ошаджую на тім, на чім не повинна, а забагато видаю на інші речі, менше потрібні. Уявіть собі, вона не хоче уже наших грошей, які кидаємо туди від випадку до випадку, вона хоче, щоб ми видавали гроші і ошаджували після плану!

Ми були заскочені. А то тобі „свинка“! Таку невинну міну має, а Бог зна чого від нас вимагає.

Але мама на тому не скінчила. По-ставила справу ясно. На першого кожний обчислить, скільки може дати на удержання дому, скільки і на що задержить собі, а що віддасть на поталу нашій свинці.

— „І я зроблю план — каже мама — я маю записки (до цього теж намовила мене свинка) і на їх підставі зможу приблизно обчислити, скільки треба на удержання хати. Деяку суму треба відложити на непередбачені видатки і тоді уже спокійно зможемо всю решту віддати „свинці“. Спільно ще порадимось над нашими планами. Бо може ще дасться зменшити видатки“.

— О —

Таке то вичинила в нашій домі „магічна свинка“. І хоч тепер складаємо уже на книжочки, хоч діти позакладали уже власні дома і господарюють на власну руку, то свинка все стоїть у батьківськй домі, на старій комоді під дзеркалом. Її рожеві боки пооббивані і рідко хто кине туди для забави який гріш, то все таки не перестала вона бути для нас „магічною свинкою“, що випроводила наше господарство на нові шляхи.

Уна.



Українська народня ноша

Обув а однакова для жінок і чоловіків. Личаки, постоли й чобіоти, це три засадничі форми взуття, що на українських землях перетривали з дуже давніх часів.



Гуцульські постоли й капчурі.

Личаки виступають передусім у північно-західних округах, головню на Поліссі. Сливе у кожній поліській хаті можна подібати великі клубки звиненої кори з лози, явору чи липи, що з неї раз-у-раз плетуть нові личаки, бо на водах і пісках вони нищатья скоро та вистачають заледве на декілька днів. Плетуть усі, старші чоловіки й малі хлопці.

Личаки мають незвичайно примітивну форму, що уявляє собою властиво саму лише підшву з хрестовидної плетінки. Оця підшва викінчена довкруги петлями з lika, що крізь них протягнений мотузок також із lika або клоччя; цим мотузком придержують личаки, обмотуючи його густо довкруги ноги. Личаки носять поверх білих полотняних онучів, себто обгорток на ноги, що сягають майже до колін.

Сливе в усій Україні літом носять постоли, а на Підгір'ї та в Карпатах носять їх цілий рік. Це старовинна форма взуття, що заховала примітивний вигляд і спосіб виробу.

Чотирикутний шматок м'якої шкіри мочать і загинають на кінцях та зшивають так, що зпереду твориться гостро закінчений досить глибокий передок, а на зап'ятку сходяться два кінці, залишаючи отвір на п'яті. Внаслідок відповідного загнення постіль входить досить глибоко на ногу. Зшивають у той спосіб, що крізь витяті дірки по краях постіла перетягають „волоки", себто ремінець, або вовняний чи коніпний шнурок, який лучить загнені кінці постіла, а також обхоплює навхрест ногу та омотує її густо, високо понад кістку. Деколи малими ремінцями зшивають передок і зап'яток, а окремо перетягають волоки. При перетяганні ремінця чи мотузка шкіра постіла морщиться й надає йому характеристичного вигляду; від цього й спосіб виробу окреслюють морщити постоли, а не шити, а також денеде постоли дістають назву морщенці.

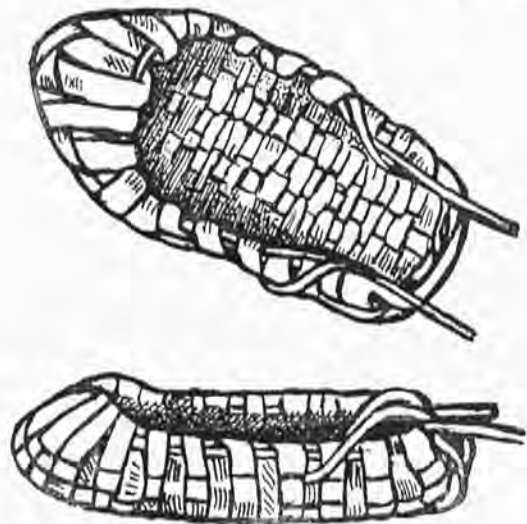
Можуть теж бути постоли без видовженого глибокого передка, плиткі, заокруглені, що повстали за зморщення кругло стятих кінців шкіри.

На Гуцульщині окрім звичайних є ще „заклебучені" постоли, що їх носять до святкового строю. Вони мають кінці передків тонкі й гострі, ріжками загнені до середини. Окрім цього гуцульські постоли звичайно прикрашені дрібним тисненням орнаментом, металевими каплями. У новіших часах перебільшують у прикрасах; нашивають дрібними зазубленими ремінцями, кольоровими лелітками, кораликами тощо. Змінюють теж форму постіла, а саме замість волоків і типового морщення, шиють обуву зближену формою до постіла та придержують її коротким ремінцем зо спряжкою, що йде поверх стопи. Такі постоли є новою, змодифікованою формою і вони мають звичайно надмір усяких прикрас.

Постоли-порщенці-ходаки носять поверх полотняних або вовняних онучів та вовняних панчіх. І онучі й панчохи здавна вживані в Україні.

На особливу увагу заслуговують вовняні онучі та панчохи на Гуцульщині головню задля своїх прикрас. Онучі, це трикутні шматки червоного або брунатного сукна домашнього виробу, по краях частинно прикрашені кольоровими волічковими нашивками (жовта, зелена, цегляста), що при оvinенні дають декоративне викінчення. Особливо гарно прикрашені капчурі, себто гуцульські панчохи шиті з червоного або брунатного сукна. Вишивка на капчурі йде довкруги при краю та зпереду по середині здовж до місця, доки доходить окручення волоками. Плетені капчурі мають широкі, поперечні кольорові взори, виплетені дрібньо тонкими дротами; оці взори дають декоративне викінчення понад волоками.

Чобіоти, це дуже поширене взуття та здавна вживане в Україні. У них позначаються певні дрібні різниці між чоловічими та жіночими. Саме жіночі чобіоти заховали більше старовинних прикмет. Передусім у формі; вони звичайно мають низькі халяви, що сягають до половини литки та загострені, дещо завернені догори, передки. А також по сьогодні шиють їх ще з кольорового сап'яну, найчастіше жовтого, також червоного, рідше зеленого, що залишилося як відгук колишньої пишноти українського одягу. Жіночі чобіоти залюбки орнаментовані шитими мотивами, толоченими, або набивані взорами з металевих цвяшків. Прикраси приміщені звичайно на передку й зап'ятку. Такі ще чобіоти, кольорові й писані, можна віднайти на Поділлі, Покутті та в деяких



Поліські личаки.

округах Подніпров'я, — назагал жінки носять тепер чорні, гладкі чоботи, що різняться від чоловічих хіба лиш більшою старанністю виробу.

До сьогодні поширений старовинний звичай ходити босоніж. Літом, при хатній та пільній роботі жінки й чоловіки працюють без обуви. На Поділлі й Покутті,

а також і в інших округах не лише при роботі, але й до святкової одежі жінки не носять взуття, без обуви приходять до церкви, ідуть у місто. Майже скрізь теж існує звичай, що діти й підлітки не носять взуття від вчасної весни до стужі.

Ще на тему: „Жінка-мистець і подружжя”

Погоджуюся цілковито з тим, що подружнє життя не сприяє розвитку мистецького таланту у жінки. Але більшзавсе з вини самої жінки.

Коли жінка зрозуміє, що талантом, який дає їй природа, не можна легковажити, що цей дар не задушно приходить, що його вилають з себе цілі покоління народні, кожна одиниця тих поколінь додає до загального витвору, щоб, невідомо з якої причини, цей талант втілюється в якусь одну індивідуальність, — тоді у жінки настане інше відношення до свого таланту.

Коли геній Нації, з більшою чи меншою силою, торкнеться своїм крилом чола жінки, така жінка чи взагалі така відмічена серед інших тисяч одиниць вже вища одиниця, не сміє прийняти цього Божого дару з байдужістю й легковаженням. Навпаки, така, як кажуть, талановита особа має вдумливо й серйозно поставитись до свого таланту, має пам'ятати, що вона відповідає за свій талант, що вона не сміє закопати його в землю, а навпаки, цей талант поширити і поглибити, щоб, отримавши його, як силу від колективу своєї нації, вжити на служення своїй нації, спричинитися розвитком свого таланту до щастя нації, її звеличення й визнання іншими народами. Що більше має якийсь нарід таких талановитих одиниць, то більше він відомий серед інших народів, то більшим авторитетом він користується, то більше прислуховуються до його думок, то більше звеличують його.

Існує така думка, що фахова освіта жінки коштує нарід значно дорожче, як чоловіка, бо коли чоловіки не одержали фахової освіти, всі йдуть на фахову працю й відплачують таким чином народо-

ві своєю корисною працею за свою науку, то про жінок відомо, що лише частина їх віддає свою корисну працю для народнього добробуту. Більшість жінок іде заміж і занедбує свій обов'язок перед народом.



Теж саме можна сказати й про жінку, що, наділена природою талантом, занедбує його по шлюбі, присвячуючи себе тільки родинному життю. Така жінка не відплачує народові за свій дар, що його отримала від цілої нації у вигляді свого таланту, така жінка не зрозуміла, що вона покликана своєю нацією до якогось вищого призначення. А що може бути вищого, як не повнення наказу нації, як не служення інтересам її? Нація по-

над усе, й наш обов'язок усі сили й навіть наше життя принести для здійснення ідеї нації. Тоді ми заслуговуємо назви найвищого створіння природи — назви людини.

Доки ж жінка дивитиметься, що даний їй талант нідочого їй не зобов'язує, доки вона легковажитиме й занедбуватиме своє призначення навіть перед незначними перешкодами в житті: то її захопить кохання, то розвитку її таланту перешкоджатимуть діти, то нарешті в ній прокинеться старий інстинкт жінки-невільниці, що прислужуватиме своєму чоловікові добрим борщем і смачною печенею.

Дбання про дітей, про теплоту й затишок родинного вогнища, красу взаїмовідносин між подружжям не вимагає від жінки занедбування усіх інших інтересів життя. Ні, це все легко в родині зберегти й тоді, коли по мимо родинного життя дбати про розвиток і свого таланту. Лиш треба переконання, що своїм талантом ми не сміємо не служити інтересам своєї нації, що наш талант накладає на нас обов'язки, яких нездійсненням ми втрачаємо на своїй гідності, а разом і на нашому авторитеті в родині. Ця оцінка з боку нашої родини прийде рано чи пізніше.

Усе можна зеднати, на все буде час, коли ми будемо панувати над собою, коли нашим життям керуватимуть не егоїзм, лінощі, легковажність, а розум і серце, з їх шляхетними ідеалами Добра й Краси.

З. Мірна

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якості цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.

Знамениті в смаку поживні, дешеві.

У черзі нашої анкети містимо ще голос визначної громадської діячки. Здається, що справа навітлена вже з різних боків. Говорили мисткині й громадянки. На жаль, не відгукнулись досі жінки-фахівці, хоч ми їх до цього запрошували. Здається, що й вони можуть багато сказати про суперечність між фаховими й родинними обов'язками. А вкінці, ще й слово лишається за чоловіками мисткинь. Просимо висказатись! — Ред.

Лист за море

Дорога Марійко!

Сиджу в Дорі й дивлюся на Вашу світлинку в гуцульському одязі. Порівнюю з маленькою гуцулочкою Марусею. Ви в Америці, а вона також білявочка, забігає до мене тут.

Мені так дивно на душі. Хочеться з Вами говорити, хочеться з Вами поділитись своїми враженнями. А Ви так далеко-далеко. Цього літа перебуваю вже два місяці серед гуцулів на лікуванні. Тут відпочиває не тільки зболіле серце; серед тиші й краси забувається, що є лихо на світі. Тут думка літає високо, тут росте душа. Тут приглядаюся гуцулам у будень і свято. Бачила, як досвіта йшли старші жінки й дівчата в далекий ліс на ягоди. Перетомлені, з подряпанями, а часами закривавленими руками, верталися ввечері з коробками ягід, щоб їх опісля продати літникам. Це їх живо. Нема тут багатих подільських ланів жита й пшениці. Ягоди — це джерело заробітку.

Бачила, як молодичка розжалена на чоловіка, шукає порадонок в паламаря. При допомозі чарів хоче повернути до себе його серце... А вона гарна, як мальована. Могла би послужити за модель великому маляреві або різьбареві, а може навіть мистцеві світової слави — Архипенкові.

Бачила мальовничу картину в день свята Хрещення України.

Гуцулки й гуцули святочно одягнені йшли з процесією над Прут. Зелені ліси, квітучі долини, мальовничі одяги гуцулів — це казочна картина.

І там, у тих чарівних Карпатах, я часто думала про моїх знайомих за океаном.

Розказувала про Вас моїм газдам, а маленькій Марусі оповідала, що за великою, дуже великою водою є така пані, що називається також Маруся та має такі капчурики, як вона.

Застерігаюся, що не тільки тоді думаємо про Вас, коли посилаєте доляри на різні інституції. Любимо Вас без долярів, хоч не все вміємо виявити свою любов.

Сиджу під яблінкою своїх господарів і мрію... Смішне воно. Правда? Монахня, довголітня вчителька не перестала бути мрійницею. Так, я мрію... Бачу Вас, як зібралися на летунський площі в Нью-Йорку. Рішається відвідати старий, вимряний край. Перелітаєте щасливо океан. Витаємо Вас усі щиро. Це наші любі Гості зза океану! Не гаємо часу. Мусимо використати кожну хвилину, щоб Ви побачили все, про що знали тільки з книжок, часописів або оповідань.

Везу Вас до столиці Покуття — Коломиї. Ми в редакції „Жіночої Долі“. Застаємо при роботі п. Олену Кисілевську. Хоч дуже зайнята, але гостям завжди рада. Скільки рефлексій насувається нам! Невтомна Робітниця! В одній особі письменниця, організаторка, редакторка, сенаторка, знавець селянської душі. Тут працює гурток молодих жінок, а серед них знає й Вам за океаном авторка „Метеликів на шпильках“, „Химерного серця“ й інших п. Ірина Вільде.

З редакції йдемо до Гуцульського Музею. Витаяють нас основник Музею п. Володимир Кобринський і його доня Маруся, що дістала відпустку на судей-

ський практиці. Шенчу Вам до духа, що це магістер філософії й доктор прав. (Перша українка, що має такі два степені). З музею переходимо на ринок. Такої картини Ви не бачили. Десятки гуцулів і гуцулок, хоч у буденних, але все таки гарних одягах. Гамір, рух, життя...



Молода американська українка Марія Боднар, співробітниця „Нової Хати“. Серед молодих американок шириться тепер гуцульське вбрання для репрезентативних виступів. — Стрій виконала кооп. „Українське Народне Мистецтво“ Мистецтво“ у Львові.

А там обступив гурток людей старенького лірника. Старечим, прихриплім голосом оспівує сирітську долю. Недобра мачуха загнала до гробу бідну сироту. Стара пісня, стара історія, а все болюча. Не минаємо церкви з заслуженням парохом о. Русиним, а на закінчення минаємо „Покутський Банк“. Гарний новий будинок, гостинний директор банку п. І. Пашкевич зо своєю дружиною доповнюють милі спомини про Коломню.

Укладаємо плян їзди до Львова. Вступаємо по дорозі до вакаційної оселі. Витає Вас розсміяна, щаслива, ліба дівчора. Пізнаю учениць нашої гімназії. Вони здивовані, відкіля я тут узялася.

Знаєте хто це? Це ті дівчатка, що завдячують сій побут на селі тим добрим людям, що я „Об'єднанні Українського Союзу“ в Америці дбають за них.

Розказую дітям, що загостили до них ті, що люблять їх не лиші словом, але й ділом. А як вони стануть колись самі до праці, то певне допоможуть другим...

Бо раз добром валите серце,

Вік не прохолоне...

Знайомлю Вас із іменами жінок, що довгі роки працюють на релігійно-харитативному полі. А безперечно, найбільші заслуги положила тут скромна, дуже скромна жінка. Це п. Ольга з Барвінських Бачинська. Скільки зворушливих картин могла б я змалювати з життя цієї великої, тихої робітниці! Та не дав Бог таланту...

Оглядаємо Станиславів й спішимося до Крилоса. Ось свідок великої Бувацьчини. Захоплені ловите кожне слово нашого щасливого археолога д-ра Яр. Пастернака, що його ім'я знає цілому вченому світові.

Мовчки переживаєте все, що бачили.

Перед нами ще Львів. Осередок культурного, економічного й політичного життя.

Передовсім знайомлю Вас із жіночими інституціями. Редакція „Нової Хати“. Пані, що тут працюють, тішаються Вашим приїздом. Одна з них Вам знає. Це інж. Стефа Чижович, що тричі була в Америці й розбудила любов до народнього мистецтва. Не забираємо їм дорогого часу. Зайдемо до них ввечері до клубу, тоді буде нагода пізнати більше визначних жінок, що працюють на різних ділянках. Тут стрінете п. директорку Константину Малицьку, письменницю і прекрасну бесідницю. Дивується естетичному виглядові другої письменниці, п. Катрі Гриневичеві, авторки останньої повісті „Шестикрилець“, далі п. Олександрі Лучинській, ідеалістці, що своїми нарисами спмагає різні часописи. А скільки тут молодих, многонадійних талантів і то на кожному полі!

Але йдемо далі. Тут „Дружина княгині Ольги“. Була посолка й голова „Союзу Українок“ п. Мілена Рудницька з п. редакторкою Оленою Шепаровичевою приготували статті до нового журналу, що має вже свою назву „Громадянка“. Вони можуть сміло сказати за Шевченком: Борітеся, поборете!

Ще маємо багато оглядати. Ревізійний Союз, Дністер, Земельний Банк, Сільський Господар. Всюди працюють жінки нарівні з мужчинами, жінки з фаховими студіями, що можна ними похвалитися перед світом.

У Сільському Господарі працює також замітна жінка, д-р і інж. Харита Кононенко, а її статті читає в „Ділі“.

Оглядаємо „Національний Музей“, далі Музей Наукового Т-ва ім. Шевченка і його велику бібліотеку. І тут працюють жінки поруч із мужчинами. П. д-р Марія Деркачева знає за своїх наукових праць і статей у журналах, м-р. Ірина Гургула, одинока жінка-музейниця і багато інших. У музеях глядять на Вас портрети жінок, що брали участь у визвольних змаганнях, а одну

яких д-р Олена Степанів заважає в бібліотеці, затоплену в книжці. Де добудуть матеріали до якоїсь праці.

Відвідуємо Музичний Інститут. Є тут жінки пиїстки, скрипачки, співачки, а навіть композиторка д-р С. Туркенич. Заходимо ще до редакції, що їх журналі й часописи Вам знай, бо я їх бачила на бюрку в д-ра М. Мишуги.

А найновіша будівля, горючі цілого народу — не шпиталь ім. Митр. Андрея Шептицького. Починаючи від директора першого українського шпиталю,

п. д-ра Тита Бурчаківського, знайомтеся з усіма лікарнями й лікарками. Вони не уступають Вашим американським. Вони не тільки лікарі, вони люди, вони громадяни в цілому значінні слова.

Знавець-архітект показує Вам церкви, школи, інститути. Всюди Ви стріляєтесь з привітною поведінкою, гостинністю! Одурешені всім, що бачили. Слідно відпочивати в гори.

Сидимо під старими смереками та прислухуємося їхній розмові. А вони багато бачили, багато чули.

Вірно члені живуть надією, що дочекаються великих подій, великої епохи.

Процаєте вимріяний край. Вертаєтесь до своїх. Розказуєте там про все, що бачили й інформуйте світ про велику й стару українську культуру.

Такі мої мрії. Може вони здійсняться?

Дора, серпень 1938.

Щиро Вас здоровлює
є. Северина. ЧСВВ.

Наталка Гаврих-Костецька

Порядок у кухні

Прятання не рівне прятанню! Цих кілька слів говорить дуже багато. Попрятана кухня — це все чистеньке і на своєму місці. Працюємо собі поділити: А саме:

I. Прятання щоденне.

II. Прятання тижневе.

III. Прятання місячне.

IV. Прятання ґрунтовне (це буде, чи то впродовж цілого року, чи кількох місяців).

Перейдім по черзі кожний рід прятання, які праці до цього належать і в який спосіб це переводити.

Щоденне прятання головне відбувається по обіді. Ось в який спосіб переводити цю роботу і в якій черзі.

1. Приготовляємо начиння і приладдя до миття. (Докладний спосіб і хід праці поданий в Новій Хаті ч. 20, 1937. р.).

2. Властиве миття начиння і уложення його на своє місце.

3. Змиваємо стирочкою місце, де милося начиння (спеціальний стіл, табурет, лавка), стіл, злив, кухонну плиту.

4. Допроводжуємо до порядку знаряддя, що його вживалося, уставляємо на своє місце.

5. Вибраємо попіл.

6. Замітаємо підлогу щіткою, огорненою у вогкий мішочок.

Якже виглядає прятання тижневе? До тижневого прятання вчисляємо:

1. Ґрунтовніше прятання кухонної печі:

а) Миття плиток;

б) чищення металевих частин пастою „Сільва”.

2. Стирочкою перетираємо полички в креденсі, уставляємо начиння.

3. Стирочкою перетираємо полички в підручній коморі. (Може це бути шафка, полички в стіні під вікном, або полички в стіні, відгороджені).

4. Шуруємо щіткою, водою з милом стіл до праці.

5. Миємо докладно злив, металеві частини, стіну при зливі.

6. Шуруємо підлогу. (Підлогу, де є більша скількість людей, неприкриту хідником, у помешканні на селі; де не має бруків, а осінню наноситься болото, треба шурувати два рази на тиждень).

Місячне прятання.

1. Старанно шуруємо внутрі і назовні креденс, вистелюємо папером полички.

(Добре виложити полички звичайними шкляними плитами, раз на все, дуже легко вдержати їх у порядку).

2. Миємо старанно кухонну піч, витягаємо котел, добре миємо з осаду від води.

Кухонну плиту натираємо графітом. Це є дуже потрібне, бо в цей спосіб консервуємо плиту, забезпечуємо від тріскання.

3. Миємо вікна і двері.

4. Старанно прячемо комору, приготавляючи місце на продукти на цілий місяць.

Мішочки, що в них переховуємо каші, треба випрати.

5. Вичистити металеві частини при вікнах і дверях.

Ґрунтовне прятання.

1. Ґрунтовне прятання кухонної печі перепроводжуємо два-три рази в рік. (Докладний спосіб описаний у 19-тім числі „Нової Хати”, 1938.).

2. Раз на рік треба переглядати обстановку кухні — часами треба щось направити, відновити, відмалювати.

3. Побілити стіни, відмалювати лаякером частини при зливі.

4. Переглянути докладно кухонний інвентар, може треба що направити, відновити, а навіть нового справити. Це все мусить перевести сама господиня, не можна спуститися на поміч.

Ось такий короткий перебіг прятання нашої кухні.

Поодинокі чинності є обговорені докладно в давніших числах, або ще будуть.

Приготовтеся до життєвої осені і зими

складаючи свої ощадности постійно

в ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.
(ФІЛІЯ БАНКУ: Станіславів, вул. Собієського 11)

**Вистерігайтеся надто дешевих
і невідомого походження
косметиків.**



**КРЕМИ і ПУДРИ
МЕРІДА
це артикули для знатоків!**

РІЖНОГО РОДУ ТЕРКИ.

1. Терка до ярини крайних дрібно і в паски.
2. Шатківниця до ярин.
3. Терка до ярин, крайних у паски.
4. Терка до ярин, крайної дрібно і в паски.
5. Терка універсальна (до всего).



Дичина і дике птацтво

Надходить осінь — час, що в ньому можемо м'ясива, уживані цілий рік заступити хоч час-до-часу дичиною. Дичина не є у нас м'ясивом популярним. Так якось привикли ми цілий рік, що все м'ясо волове, свиняче, теляче, часами дріб і на тому кінець.

Трішки сильної волі і охоти, а таку привычку можемо усунути. Час від кінця вересня до кінця лютого, це доба ріжного роду дичини і птацтва, це його сезон.

Наше оправдання, „а дичина дорога“, не має підстав і не є слушне. В сезоні дичина певне не є дорожча від уживаного м'ясива, а дуже часто й дешевша. Одна куропатва коштує 70—80 гр. вистачає на дві дорослі особи — а порівняймо з курятком — чи вийде дорожче? Сернина 1 кг. коштує 1.40 зл. чиж вона дорожча від уживаних м'ясив? Чуємо ще й таке — „а мої домашні не зносять дичини“. А хто цьому винен? Ми самі. До всего треба привикнути так само і до спеціального запаху дичини. Подавати з початку з сильними приправами — межену (мариновану) в помідоровій, грибовій підливі. Зрештою зовсім можливе, що хтось, хто не їв свинячого м'яса взагалі, або ловший час, скаже, що воно рівнож має якийсь спеціальний запах.

А що ж скажемо на паштети з дичини? Паштети то вже є загальнолюблені — і дешеві, добрі на другі снідання до бюро і школи.

Отже, як бачимо в засаді ніщо не стоїть на перешкоді, щоби м'ясо дичини з'являлось у нашій поживі частіше.

Сезон дичини почався!

Як купувати дичину?

Купувати м'ясо з молодих штук і добре відживлених. М'ясо ясно-червоне, шкіра на стегнах, під крилами у птацтва м'ягка, хребет (чомбер) м'ясистий, м'ясисті груди у птацтва. Молоді куропатки мають чорний дзьоб, сірі ноги загострені пера.

Як поступати при приладжуванні дичини?

Дичину можна приладжувати межену (мариновану в оцті), або свіжу. В однім і другім випадку дичина мусить полежати в шкірі — це так зване дозрівання м'яса.

Дичину, що її вживаємо свіжо, треба добре збити, покрити цитриною, оливою, або алькоголем і залишити на кілька годин.

Кожну штуку дичини ділимо засадничо на дві частини: 1. зад і хребет (чомбер), 2. перед і внутренности.

Першу частину вживаємо на ріжного роду страви, перед переважно на паштети. Дичину маринуємо на 3—6 день в оцті, а опісля приладжуємо після вподоби. Дичину свіжу найкраще робити душену, поколену солониною, додаючи якогось ароматичного додатку (помідори, гриби, вино, алькоголь; вино впливає на те, що м'ясо крушіє).

Страви із свіжої дичини:

1. Крученики (звивані зрази), м'ясо товчене.
2. Товченики душені.
3. Товченики душені на вогні.
4. Січеники.
5. Потравка зо сметаною.
6. Потравка в порічковій підливі.

Межену (мариновану) дичину приладжуємо печену з ріжного ро-

ду підливами. Через це як доповнення виступає ріжнорodne тісто.

Спеціальна городина до дичини в красці червоної: бурячки, червона капуста, гогользи, слизки в оцті.

Птацтво дике печемо в платках солонини, наколюючи його також кусниками солонини. М'ясо дикого птацтва є худе і сухе, через це мусимо додати товщу.

Щоби нам воно не висохло під час печення, дуже добре забезпечить нас „пергамір“ (гл. „Н. Х.“ ч. 11—12). Куропатку обв'язуємо солониною, обвиваємо папером, зав'язуємо ниткою, кладемо на близу на розігрітій товщі, вставляємо до рури, підливаючи, час-до-часу водою. Під кінець печення скидаємо папір, щоби куропатка прирум'янилась. Як ми вже при дичині, тяжко не згадати про паштети.

Як приладжуємо паштет?

На паштет уживаємо передню частину дичини. Дичина має дуже мало товщу, тому додаємо товстого свинячого м'яса, солонину. До цього всего доходять внутренности дичини і свиняча або теляча печінка. М'ясо дичини уживаємо свіже, може бути й мариноване, але паштет буде дещо гірший.

Добрий паштет будемо мати тоді, коли: 1. М'ясо буде добре зварене, не припалене, бо паштет буде темний сухий і гіркий. 2. Добре змелене. 3. Варений у парі.

Паштет можемо подавати зимний і гарячий.

Паштети гарячі подаємо печені в тісті. Форма подання зимних паштетів є дуже ріжна.

А саме: 1. просто з будиньової форми политий галяретою; 2. по-крайний на гарні рівні скибки, прибраний галяреткою, майонезом,

платками шинки, помідорами; 3. платки паштету, уложені у формі, залиті галаретою, застуджені.

У той спосіб застуджений паштет вкладаємо на круглий полумисок, прибираємо галаретою, оцібно застудженою. До паштетів подаємо різного роду салати і печиво.

КІЛЬКА СТРАВ ІЗ ДИЧИНИ.

Потравка з серни в тісті.

40 дкг. серни, вода, оцет, приправи: цибуля, лавровий листок, перець, 4 дкг. говну, $\frac{1}{2}$ л. сметани, 2 дкг. муки, сіль.

М'ясо сполукати, залити меживом (маринатою) на кілька днів. Розтопити товщ, м'ясо пократити на кусні, обсипати мукою, підсмажити. Коли зрумяніться, зложити до риночки, підлити меживом, душити аж стане м'яке. Підправити сметаною, засмажити.

Тісто до потравки.

20 дкг. муки, 18 дкг. масла, 1 жовток, сметана.

Олена Бережницька-Будзова.

ПАРНИК (інспект)

Хто крім квітника має ще кусничок городу по другому боці хати, може собі постройти парник.

Вступні приготування треба виконати восені, а саме вибрати й визначити місце на парник, вирівняти на цьому місці поверхню землі й накрити її грубо кінським, або мішаним погноєм, щоб не замерзла.

На парник слід вибрати місце звернене до півдня, прислонене від півночі якоюсь природною прослоною, що його захищує перед вітром (муром, парканом, горбком, кушами, живоплотом).

Зокрема треба приготувати землю, що нею доведеться наповнити відтак парник і накрити її обіриком, щоб не замерзла.

Земля пригожа на парник повстає з усеціло (за рік) прогнилого коров'ячого погною, або добре прогнилих решток усякої городової хопти, та різних домашніх відпадків. (Упродовж 3—4 літ).

Зимою слід зладити дерев'яні рями до парникових вікон завдовжки 1,30—1,50 м, завширшки 1,10—1,30 м, скувати їх сталевими спражками, як звичайні хатні вікна й поділити вздовж і впоперек листвами, щоб можна в них

Посікти, замінити тією дець панерд. Спекти на другий день, один кружок цілий, а два кружки, витягати в середині отвори. Зложити кружки один на другий, в отвір наложити м'ясо перед самим поданням.

Паштет із серни.

1 перед серни, 75 дкг. свинини, 25 дкг. солонини, 75 дкг. печінки, 10 дкг. цибулі, трохи води, 2 сухі булки, 2 жовтка, 10 дкг. масла, сок із цитрини, мушкатний орішок, перець, сіль, 1 дкг. товщу, терта булка.

М'ясо сполукати, душити в малій кількості води з цибулею. Вийняти по черзі, як стане м'яке (печінка, солонина, свинина, сернина). М'ясо пократити на кусні, сернину обібрати з костей, змолоти два-три рази на машинці від м'яса.

Втерти масло з жовтками, додати м'ясо. Вбити білка на шум, додати до маси, до того дати приправ, добре вимішати. Вимастити форму товщем, обсипати тертою булкою, виложити паштет, варити у парі одну годину. Як вистигне, викинути з форми.

Н. Г.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жак,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцятье число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
вбі лярТу зсуг'юкс

Швальня „ЕМКА” Львів

Підвалля 1.

порукас по притетунних цінах мужеське й жіноче білля, поетіль,
піжжамы, шльфрочки, блюзочки, спіднички. — Охоронні плащі.

— Замовлення з власних і принесених матеріалів виконує протягом 24 додин. —

Форми для всіх



Ч. 971. Піжама на зиму. Може бути виконана з фланелі, баї, з спеціальних матеріалів призначених до цього.

Форму можна дістати у величині I, II, III.

Виміри для величини:

	I	II	III
Обвід у грудях	85	90	100 см.
Обвід у бедрах	90	105	110 см.
Довжина штанів	95	105	107 см.

Складові частини форми:

1. Половина штанів.
2. Перед блузки.
3. Плечі блузки.
4. Кишеня.
5. Лиштв до переду блузки.
6. Викінчення шві в плечах блузки.
7. Рукав.
8. Маншет до рукава.
9. Пасок.

Як кроїти?

Приміряти потрібну форму до особи. Розложити складові частини п'жами на матеріялі, вважачи, котрі частини мають бути на подвійному матеріялі. Повідзначувати всі значки, відкрити.

Як шити піжаму.

1. Зафастригувати штани, шитки в штаних получити разом, коли добрі, зішити (ч. 1.).
2. Викінчити лиштвою внизу і вгорі.
3. Викінчити в середині шви.
4. Зафастригувати шитки в переді блузки.
5. Зафастригувати боки і рамена блузки (ч. 3).
6. Спробувати, коли добра, зішити (ч. 2, ч. 3).
7. Викінчити вилогу (ч. 5 і ч. 3).
8. Викінчити вир'з шві на плечах.
9. Зішити рукави (ч. 7), пришити маншет.
10. Вставити до пахи.
11. Викінчити долину блузки.
12. Обстебнувати позначені місця (вилога, шия, кишеня).
13. Пришити кишеня.
14. Викінчити шви.
15. Зробити дірки на гудзика, пришити гудзика.

Німецька школа домашнього господарства

Dr. Auguste Weber - Gruber: Deutsche Hauswirtschaft. Березень 1936.

Життя змінює напрям навчання і виховання. Теперішні часи мусіли вплинути на великі зміни в вихованні і навчанні дівчат. Доривочні курси, чи години домашнього господарства не вистачають. Те, що повстають з дня на день господарські школи різного типу, це не примхи і видумки людей, це крик нашого будня.

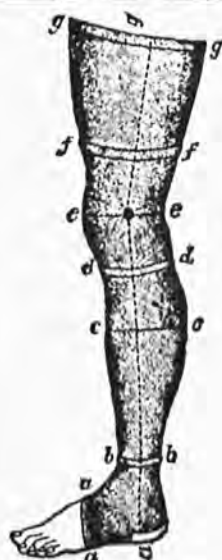
Як виглядає однорічна школа домашнього господарства в Німеччині?

Школа така впродовж одного року вивчає засадничої знайомості кухні у звязку з поняттям вартості поживи. Запізнає дівчат із знаряддям праці у домашньому господарстві, з різного роду урядженнями, з раціональною відживою людини і т. д.

Крім цього вчать там крою і шиття для дому, хочби щоденної домашньої одяжі, дитячого вбрання, латання, засновування (цировання).

Програма бере під увагу також засади огородинства, науку гігієни, просте (домашнє) книговодство, спів, руханку. Рік практичної науки припадає на переломовий час для молодого дівчини, тому має велике значіння виховне і є якби переходною ступенем до властивого покликання жінки. Найкраще сповняє свою ціль господарська школа, коли є получена з інтернатом. У такий спосіб збільшуються виховні можливості, но і наука не відбувається після розкладу годин, але після часу, що його вимагають різного роду праці, з кожености дуже різні, але скоплені в певного роду план. Учениці беруть участь у веденні господарства самостійно опрацьовують план, а вчительки надають загальний, певний напрям. Збірне життя громадки людей, з усіма його вимогами, стається дійсністю, а щоденне співжиття серед праці і відпочинку вчить більше, ніж великі, докладні програми викладів.

Варто би і в нас подумати над цим і зробити хоч один крок в цім напрямі.



Важне для Пань!

СПЕЦІАЛЬНІ ГУМОВІ ПАНЧОХИ

проти жиляків,

готові на склад, як і на м'ру

по уміркованих цінах

і на догідні сплати поручає:

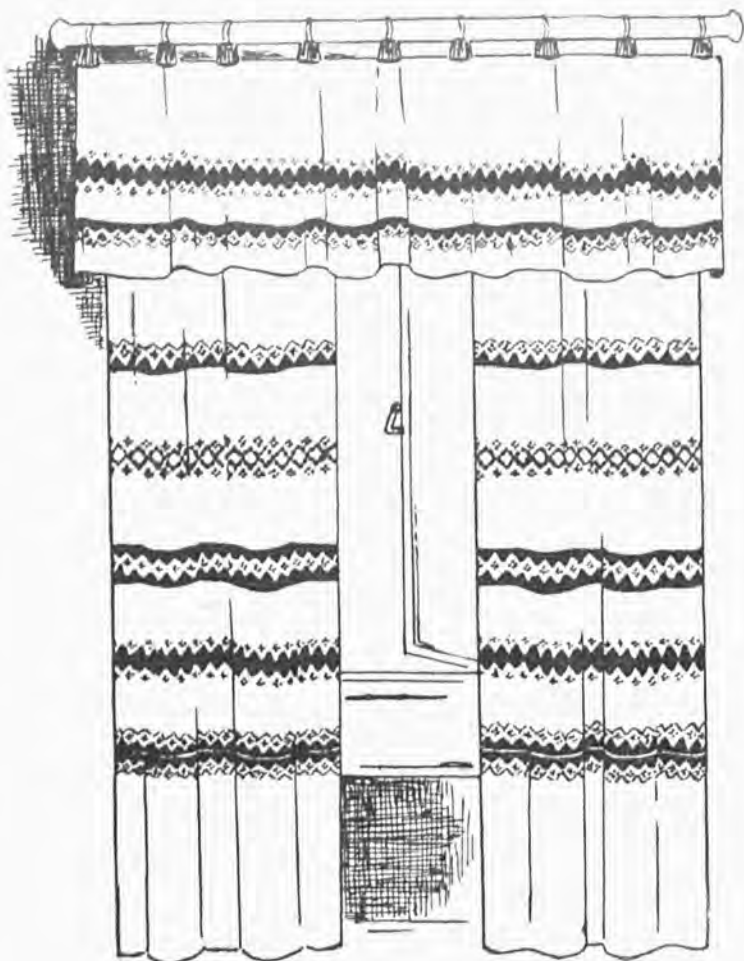
УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД ЛІКАРСЬКИХ ІНСТРУМЕНТІВ
І ХІРУРГІЧНИХ АРТИКУЛІВ

О. МАЦЯК і С-ка

Львів, вул. Валова 27, тел. 116-60.



Е. ДУМИН
Львів - КОПЕРНИКА - 4



Модні завіски.

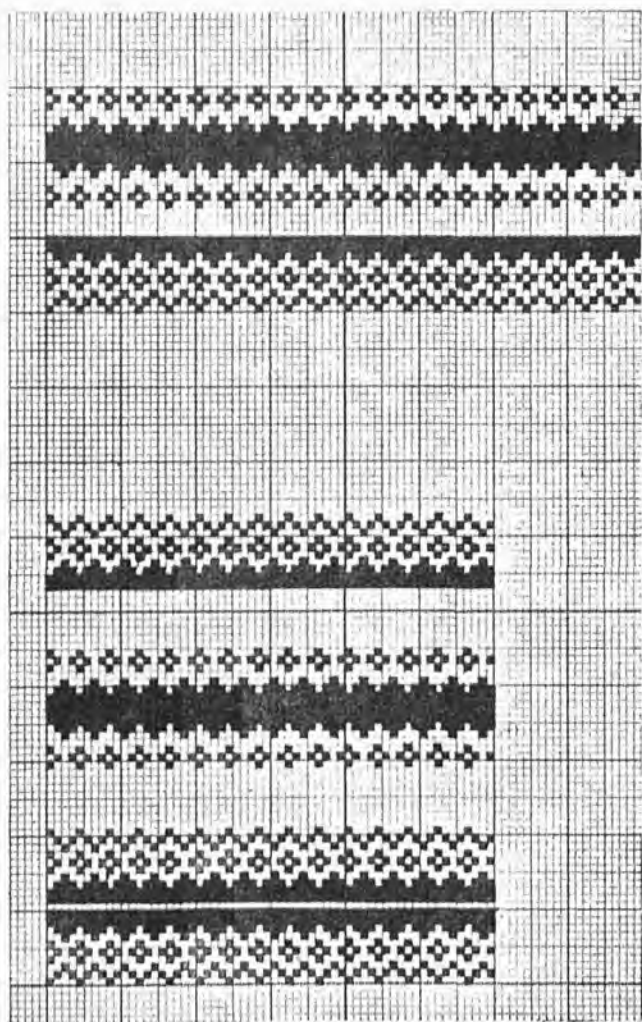
Таблиця зорів, що на окладинці, дає багато цікавих узорів. Деякі з них можна приміняти живцем, не міняючи пічого. А деякі можна дуже гарно розбити на фрагменти, получити, скомбінувати.

Ось широкий поперечний взір у горішній частині таблиці. Він делікатний, майже коронковий і тому гарно годиться на прикрасу завісок. У цілості він був би за важкий на білому тлі. Тому треба розбити його на лекші смуги. Поруч бачимо на рисунку як це зроблено. І так на бічних завісок ідуть ці смуги з долини вгору кожна відмінна від попередньої. На поперечний взір поміщений майже в цілості.

Цілість дає вражіння оригінальне й цікаве.



Помадки до уст Шаха



Ріжні смуги до горішніх завісок.

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКИ

є крашені індиго-красками й тому ніколи в пранні і на сонці не пускають!

MEZ

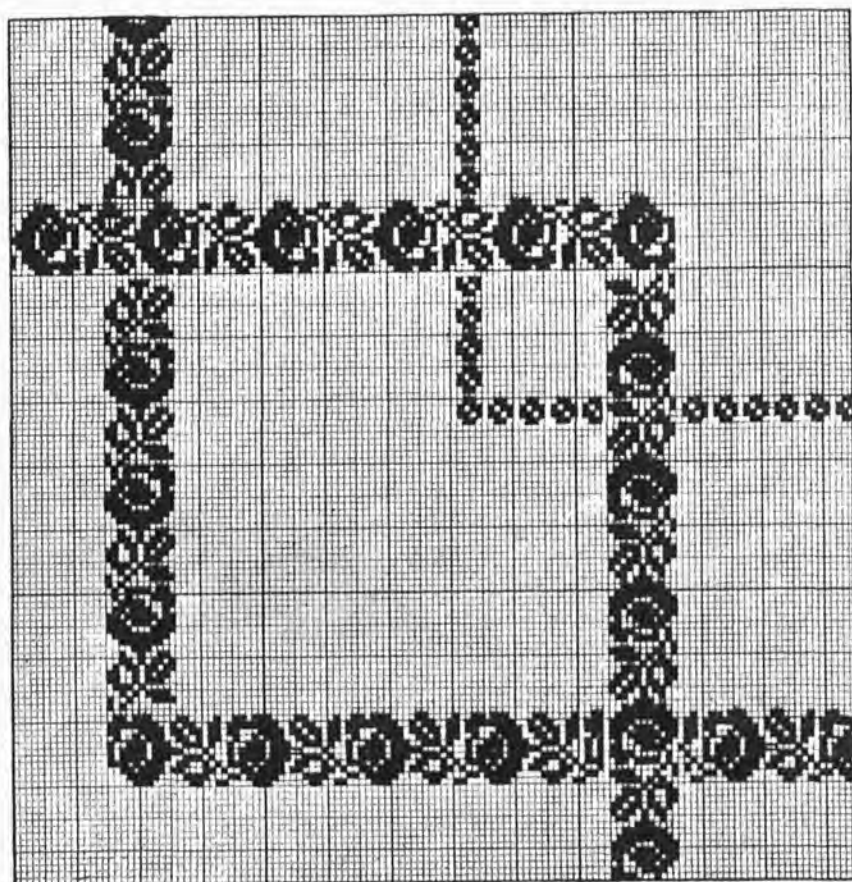
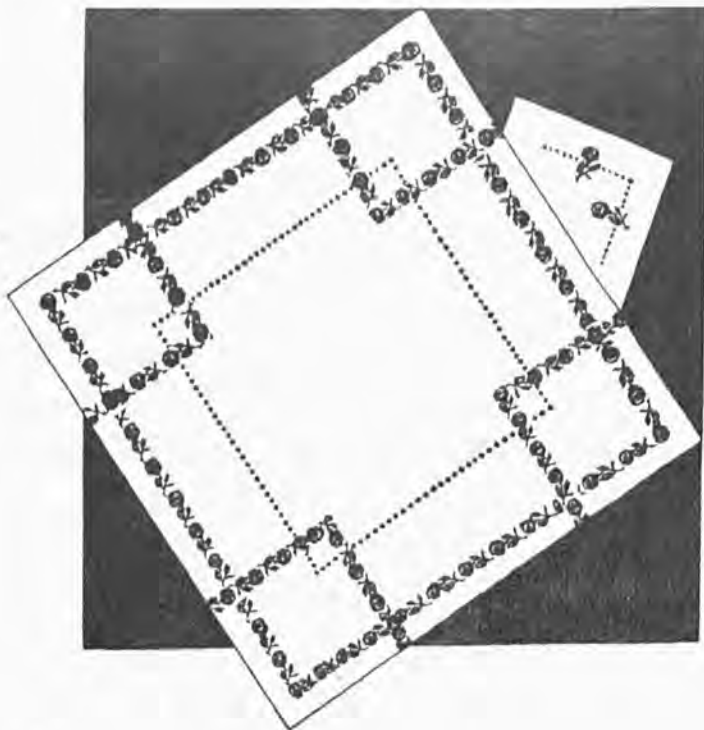
C·M·S

Роботи

Настільник із рожечками.

Бойківська вставка, що на окладниці, складається з поперечних смуг малих рожечок. На настільник цей візор був би за важкий. Тому треба видобути з нього галузкові смуги і скомбінувати їх із іншими складовими мотивами взору.

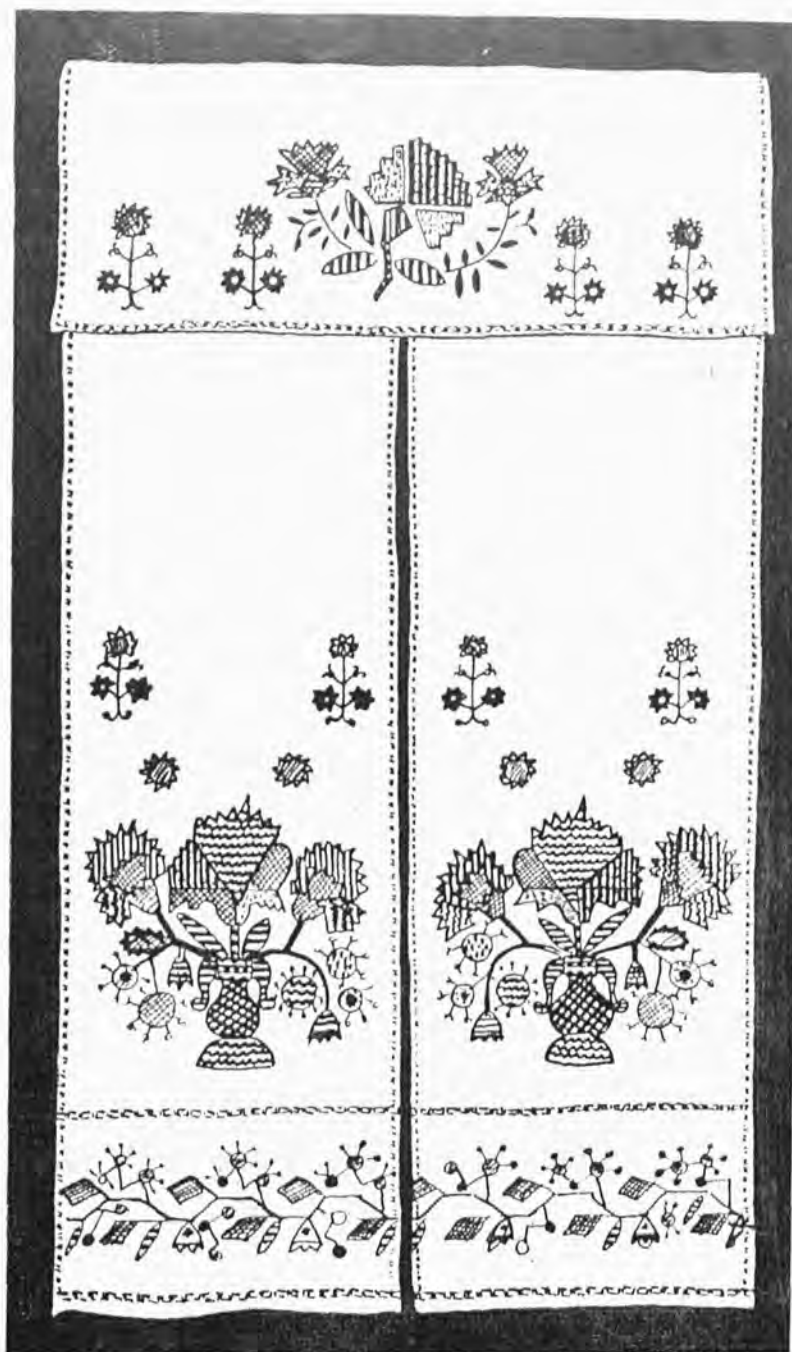
Тому біжуть ряди рожечок вздовж краю взору, перехрещуються і творять оригінальний ріг. На рисунку бачимо докладно, як він скомбінований. На серветці є лише дві квіточки в розі.



Ріг до настільника.

ОСІННІ ДУМИ...

Осінь настроює нас на поважні думи... Майже підсвідомо починаємо думати про те, чи ми пристосовані до холодної сльоти і сніговиці, чи маємо теплу одягу, паливо, страву... Неодинакого не має — і неодинакого певно мігби признати, що при більш оглядній поведінці зо своїм добром, особливо із грошем, мігби був краде забезпечити себе на осінь і на зиму. Осіння пора ще й інакше нагадує нам про потребу щадити. Досить тільки порівняти пори року образно з долами людського віку. Весна-молодість, літо-дозрілий вік, осінь-початок старости, зима-старечі дні. Горе тому, хто на весні не посіяв і літом не зібрав, щоб забезпечити себе на осінь і зиму. Та тричі горе тому, хто з юних літ не навчився щадити, щоб у зрілому віці стати матеріально незалежним і забезпечити собі добробут на старість і взагалі на час немочі. Не важко це зрозуміти — і чесною постійною ощадності в рідних фінансових установах забезпечити себе та своїх близьких на все життя, перед усіма злими пригодами, які можуть прийти і серед весни і серед літа... Повинні це зрозуміти особливо наші посестри, бо неміч і старість дається головно незабезпеченій жінці в знаки. Тимто головно жінка повинна усвідомити собі, що тільки ощадний не потребує бояти-ся ніякої пори року, ніякої завірюхи, ні пригоди, — і тому кожна оглядна українка повинна стати зразковим щадником в однім із рідних банків. (Ш.)



ПОЛТАВСЬКІ ЗАВІСКИ.

Полтавські стіби знаменито надають-ся до завісок. Вони гнучкі, добре ви-глядують на легкому матеріалі і є май-же з двох боків однакі, а це при завіс-ках є дуже важне.

Проект на завіски виконала Софія Вальницька.

Матеріал може бути тонке полотно або туссор.

Спосіб роботи: Відбити рисунок через кальку на матеріалі. Обвести зпо-чатку контури одним ст'бом, а потім заповнювати поля іншими ст'бами. Рух-никових ст'бів є великий вибір, отже можна чергувати деякі з труднішими. Звертати увагу на те, щоб біля себе не було подібних ст'бів, щоб кончик чи збінок був заповнений тяжчими, а кві-ти легкими. Старатись виконувати ви-шивку однаково на оба боки.

Рубці викінчити мережкою.

Меблі:

ЇДАЛЬНИ,
СПАЛЬНИ,
КАБІНЕТИ,
САЛЬОНИ,
КЛЮБИ,
ТАПЧАНИ,
МАТЕРАЦИ
й ДЕКОРА-
ЦІЇ



п о р у ч а є:

ВІДЕНСЬКА ВИРІВНЯ СТОЛЯР-
СЬКО-ТАПІЦЕРСЬКА

ІВАН ОРТНЕР

Львів, вул. Сиветуська 41, т. 292-79.

З НАШОГО ДОСВІДУ.

1) Як відчистити килим, який має багато білого простору?

Місця білі натирати крейдою або магнезією, зчищувати твердою щіткою. Якщо є дуже забруджений, зробити кашку з магнезії й бензини і натирати білі площини. Кашку робити малими скількостями, бо бензин витріє.

2) Як прати замшові рукавички?

Замшові рукавички переться в зов-сім літній воді із милом і гліцериною. Легко здушити, висушити.

**МАТЕРІЯЛИ НА СУКНІ, ПЛАЩІ
ШОВКИ й ФУТРА**

п о р у ч а є

МЄЧИСЛАВ ЗАЛЄСКИЙ

Львів, пл. Марійська 10, тел. 200-53.

РУШНИКОВІ СТІБИ

Долішній взір передає квітку з попереміннім завіскою у природній ведичній. На рисунку бачимо спосіб заповнення. Біло квітки заповнені білими квадратиками (рис. ч. 1), а листки покладеними смугами (рис. ч. 2). Пелюстки квітки ясніші знову виконані перетиканими

(рис. ч. 3), а темніші смугастим стібом (ч. 2). Те саме розміщення повторює Вершок пунянка покритий рідкими хрестиками (рис. ч. 4).

Взір на цілі завіски можна замовити в адміністрації „Нової Хати“ за надісланням 3 зл.

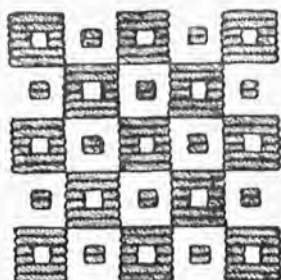


Рис. 1.

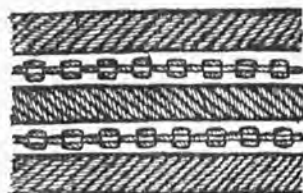


Рис. 2.

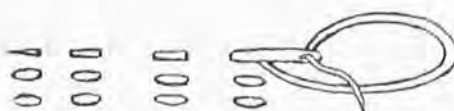


Рис. 3.



Рис. 4.

*Сочисті яблука, грушки
і згущене вино!*

*Як же ти повстала,
гарна лакоминко*



За допомогою жовтої

ЖЕЛЯТИНИ

д-ра ЕТКЕРА

Незрівняну книжку з приписами д-ра А. Еткера п. и. „Добра господиня сама пече“ можна дістати в усіх колоніальних крамницях і книгарнях. Знижена ціна 30 гр.





ЩОСЬ СОЛОДКОГО НА ГОСТИНУ.

Надходять погані дощеві дні осені. Тяжко йти з товаришкою чи знайомою до парку чи десь за місто, щоб побалакати, чи погостити якусь справу.

Просимо її до себе. В хаті ще готі палити, а сиди якось холодно, невпривітно. Якаж рада на це? Скромненька гостиня. Чай, солодощі.

Витягаємо з шафи дві малі серветки під філіжанку, Гарно і скромно винести власноручно. Уставаємо чай, щось солодкого з тіста і гостиня готова. Тепло нам і привітно, то й балачка про це й те відходить.

ЩОСЬ СОЛОДКОГО І ДЕШЕВОГО ДО ЧАЮ.

Коржик із мармелядою.

50 дкг. муки, 18 дкг. товщу, 18 дкг. цукру, 2 яйця, сіль, сметана, дріжджівий порошок, 25 дкг. мармеляди.

Посікти муку з товщем, вимішати з цукром, додати яйця, сметану, дріжджівий порошок, замісити. Поділити на три частини, дві частини розтатати на величину бляхи, помастити мармелядою, прикрити третім тістом. спекти.

Посипати цукром-мучкою, пократити на квадратні куски.

Ціна 1.35. Одержуємо 32 гарні куски.

Крихіткі бабочки.

20 дкг. муки, 15 дкг. масла, 1 сирий жовток, 5 дкг. цукру-мучки.

Посікти муку з маслом, вимішати з цукром. Додати жовток, скоро замісити, винести на звиню.

Виліплювати форми на бабочки, спекти.

Пінка до бабок.

3 білка, 16 дкг. цукру, 4 ложки води, ванілія, сок із пів цитрини.

Цукор зварити на соковик до пінки. Білка вбити на шум, додавати потрохи

цивинок, а потім капець встановити на пару. Вити на парі до відповідної густоти. Додати сок з цитрини, ванілію, накласти до бабок.

Кошти около 1 дол. одержуємо з цієї пропорції 20-23 бабочки.

Бішкоптова роляда з яблуками.

4 жовтка, 12 дкг. цукру, 8 дкг. муки, 4 білка, сок із пів цитрини, 50 дкг. яблука, цукор до смаку, циннамон.

Втерти жовтка з цукром, додати муку, білок вбитий на шум, легко нимішати, вложити на змащену бляху, спекти.

Вложити гаряче на стирку, розложити яблука, звинути, обвинути стиркою, зашишити нехай висигне.

Яблука втерти на терні, доправити цукром і циннамоном.

Ціна 90 сот.

Цвібак.

5 яєць, скільки важать 5 яєць цукру, скільки важать 4 яйця муки і скільки ж бакалій (родзинки, фігі, помаранчева шкірка, оріхи).

Втерти жовтка з цукром, додати муки, білка вбиті на шум, пократити бакалій, легко нимішати.

Вимастити маслом форму, вложити цвібак, спекти.

Ціна 1.30 зл.

ОСТАННІ ОВОЧЕВІ ПЕРЕРІБКИ.

Овочевий мелянж.

1 кг. гогодзів, 1 кг. журавин, 1 кг. яблук, 1 кг. гарбуза, 1 кг. цукру.

Гогодзи й журавини перебрати, сполокати, всипати до начиння, що в ньому маємо смажити, підлити трішки водою, підсмажити.

Можна журавини лиш залити водою, зварити, протерти через сито і цією рідиною залити гогодзи, підсмажити.

Гарбуз сполокати, пократити в паски грубіше, як на різанку (макаран), докинути до гогодзів і журавини. (Можна змолоти на машинці.)

Яблука сполокати, пообирати, пократити на чвертки, більші на вісімки, докинути до маси.

Як усе вже трохи підсмажиться, всипати цукор і смажити мішаючи. Коли всі овочі стануть прозорі, мелянж готовий.

Зложити до слоївків, завязати папером.

Гогодзи до мяса, дешеві.

5 кг. гогодзів, 1 кг. цукру.

Гогодзи перебрати, сполокати в щіли під водотягом. Спарити кип'ячою водою, злити воду, дуже не зціджувати. Смажити, аж добре пустять сок. Коли стануть м'яккі, додати цукор. Коли вже овочі стануть прозорі, а маса досить густа — готові. Складаємо до чистих слоївків або кам'яного начиння, зав'язуємо папером, виносимо в холодне місце.

Гогодзи до мяса, дорогі.

4 кг. гогодзів, 1 кг. яблука, 1 кг. цукру.

Гогодзи перебрати, сполокати, спарити, підсмажити.

Яблука сполокати, пообирати, пократити на чвертки, додати до гогодзів, досипати цукру, смажити. Коли маса стане достатньо густа, овочі прозорі — готове. Зложити до кам'яного горшка.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.

„П Л А С Т“



Сок із журавин на кисілі і напої.

Видушити журавини, до м'яку додати троха води, підварити, видушити. Залишити один день у начинні, щоби ескірувався (коли хтось хоче дуже чистого). Другого дня стягнути гумовою руркою до фляшок, закоркувати, зав'язати шнурком, обложити сіном, легко підварити. Коли простигне, фляшки залякувати, переховувати в холоднім місці. Напій із журавини має лічице значіння. Є дуже добрий на гарячі дні літа, має багато квасу, гасить спрагу.

Джем із журавин.

2 кг. журавин, 50 дкг. цукру.

Овочі перебрати, сполокати. Гарні не здушені, великі відложити, до залишених дозяти води, щоби прикрила, зварити, зцідити, не видушувати. Цю рідину виварити до об'єму $\frac{2}{3}$ початкової кількості. Додати цукор. Коли розтопиться, додати цілі овочі, смажити легко. Коли овочі стануть прозорі і опадають на дно — готовий. Злити теплий, до оґрітих, чистих слоївків. Зав'язати папером. Можна додати запаху, цитрининої шкірки, ванілії.

Увага: Перерібки з гогодзів і журавин дуже легко консервуються. Забезпечені вони своїм власним середником — ріжнього роду квасами, головню бензоєсовим. Малий додаток цукру впливає більше на солодкість, на кращий смак перетворів, ніж на законсервовання.

Якщо ми потребуємо солодшого перетвору з цих овочів, додаємо цукру вже перед самим ужиттям.

Джем із журавин є досить квасний, але часами є потрібний. Прим. до торту, до солодких тісточок.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОДУКТ



О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, Кордецького 51.



Віктор Петров

АЛІНА й КОСТОМАРОВ

Новим поше вони швидко доїхали до першої поштової станції — Броварів.

Підїзджаючи до Броварів, коло самого станційного ганку вони побачили візка, в який спішно запрягали трійку коней. Кремезний невеликий чоловік, перевалюючись з боку на бік, блукав коло візка в супроводі двох жандарів.

— Ось ще один заарештований — мимоволі скрикнула Аліна.

Тетяна Петрівна додала:

— Тарас Григорович Шевченко...

Аліна знала Шевченка з його „Кобзаря“. Микола Іванович читав їй на память Тарасові твори, але в обличчя їй ніколи не доводилось бачити поета й тут вона зустрілась з ним уперше.

Шевченка підчас арештів не було в Києві. Він гостював у Седньові у Лизогубів і, нічого не підозріваючи, 3 квітня вирушив до Києва. Він поспішав на весілля і другого дня надвечір був уже під Києвом. Щоб не затримуватись і не спізнитись, на останній станції Тарас Григорович переодягся в фрак і одяг білу краватку. Поголений і урочистий він з порону збирався відразу їхати на приміщення нареченого. Та тільки порон спинився коло берега, як його заарештували й повезли просто до київського губернатора І. І. Фундуклея.

Паралне вбрання поета зливалось губернатора й він запитав:

— Що це ви, Тарасе Григоровичу, в фракці й білій краватці?

— Та це я боярином на весілля Костомарова, — відповів поет.

— Ну, — посміхнувся губернатор, — куди жениха, туди й боярина поведуть.

Чи почув Тарас голос Тетяни Петрівни, чи пізнав її й Хому, але він підійшов до їхнього екіпажу й з сльозою, що мимоволі зявилась на сірих його очах, схвилюваний і зворушений, зламаним голосом сказав:

— Оце ж бідна Миколина мати, а це, мабуть, молоденька дружинионька його?! Ой, лихо! Лихо тяжке тяжке! Горенько матерям і дівчині.

Він зняв шапку й поцілувався з усіма. Розмовляючи, він зберігав простий селянський звичай і селянську ласкаву манеру говорити з якоюсь особливою ніжною жалістю.

Тому хтілося вітнити жінок і заспокоїти їх. Він не сумував за себе. Він сам.

— А Миколи мені жалко, додав Тарас, — жалко мені Миколи, бо в нього є мати й дружинионька й він нічого не вищеп, хіба те тільки, що зо мною побратався! Прости мене, матінко, і не каєш.

Це була зустріч на мить, бо вже підходив до них жандар, нагадуючи Тарасові, що треба прощатись і сідати до візка.

Ще декілька слів: в останнє, може назавжди? Хто знає, яка їх чужа доля.

Він знов поцілувався з усіма, сів з жандарями в візок, курерські коні підхопили візка, фурман свистнув, гукнув — і не довго довелося бачити жінкам візка з незграбною Тарасовою постаттю. Він високо підняв свою шапку над головою й махав нею, вітаючи.

За Тарасом Григоровичем вирушили в путь Крагельські.

Тисячу верстов вони проїхали клейким, глинкуватим ґрунтом, що ледве почав відтавати після зими, червонуваною рідотою, через яку колеса екіпажу вязли в глибокому шарі густої глини, що лежав на помості з товстих обаполів, покладених впоперек шляху. Екіпаж прорізав цей шар глини й з глухим гупанням стрибав на обаполах. Важко уявити, як їх трясло: їх підкидало особливо коли тяглися вгору або ж зіжджали з гори; тоді здавалось, що вони їдуть приступцями східців. Без цих обаполів глибока й клейка глинкувата трясина засала б і коні, і екіпаж, і мандрівників. Змучені коні в таких місцях йшли повільною ходою.

На кожній станції вони примушені були сходити з екіпажу, щоб хоч трохи дати спочинок натомленому розбитому від важкої дороги тілу.

Вони їхали майже тиждень, поки нарешті не виїхали на шосе, що сполучає Варшаву з Петербургом. Тут на одній з станцій їх перед самою станцією обїгнав диліжанс, запряжений шістьма кінями, і швидко підїхав до ганку.

З диліжансу один за одним виїшли п'ять пасажирів різних літ та одна дуже молода струнка дама. Ледве Аліна з матір'ю та Тетяною Петрівною ввійшли в окрему кімнату станції, як ця елегантна дама вбігла до них й сказала:

То є це властиве...



У ДОБРИМ ГОСПОДАРСТВІ

„Dwa Klucze“

— Дозвольте й мені пообідати з вами в цій кімнаті. Я так стомилася їхавши з Варшави всі ці дні в товаристві п'ятих незнайомих чоловіків.

— Ви їдете, як і ми до Петербургу? — спитала її пані Крагельська.

— Так до чоловіка! — відповіла дама, підкреслюючи останні слова, ніби вже боялась, що її можуть прийняти за легковажну особу, яка шукає в дорозі веселих пригод.

— Ми теж їдемо до Петербургу, — сказала Аліна, — і мені хотілося б довідатись про ваше призвище.

Пані Крагельська знизала плечима. Вона була незадоволена з Аліниної настирливості. Аліна уважно розглядала цю молоду жінку з карими очима, свіжим на всю щочу румянцем і рисами обличчя, що легко давали пізнати в ній вродливу українку.

Молода дама почервоніла й відповіла:

— Білозерська!

— М-ме Куліш, — перебила її Аліна й взяла її за руки.

— Господи! Звідкіля ж ви це знаєте? — скрикнула вона.

Вона озирнулась по сторонах і знизала голос. Здавалось, вона підозрівала в кожному з своїх п'ятих спутників якогось гаємного доглядача, що від самої Варшави стежить за нею й тільки удає, що її не знає.

— Я пізнала вас з оповідань про вас і особливо через родинку

на обличчі. Мені багато казали про вас.

— Да хто ж вам казав про мене?

— Бідний наш Микола Іванович, арештований напередодні весілля, що його жандарі повезли до Петербургу.

Аліна говорила з нестриманим хвилюванням і сумом.

— Так це ви Аліна, його наречена! Невжеж? А це дві матері?

Вони обмінялися поцілунками, поплакали. Їх одразу зблизив їх спільний сум: її — за чоловіка, Аліни за нареченого.

Обід на станції був недовгий. Кондуктор диліжансу засурмив, закликаючи їхати. Пані Куліш сердечко попрощалась і вскочила в диліжанс, сказавши, що сподівється бачитись з ними й розмовляти на дальших станціях, коли підчас зупинок перепрягатимуть коней.

Другого дня Крагельські й Кулішева були вже в Петербурзі.

X.

Життя обернулось до Аліни своїм шерстким, тісним, сліпим і темним боком. Приголомшена горем, вона цілі дні плакала. Вона плакала від горя і від почуття безпорадності. Приїхати до Петербургу слідом за Миколою Івановичем, щоб допомогти йому й нічого не вдіяти, — бо як допомогти людині, про долю якої ніхто нічого не знає?

Весь перший місяць перебування Крагельських у Петербурзі минув у безплідних розшуках. Розшукуючи Миколу Івановича, Аліна з матір'ю їздили до канцелярії коменданта Петропавлівської фортеці. На запитання, чи не в фортеці ув'язнено Костомарова, їм відповіли, що такого серед в'язнів немає, і порадили звернутись до II відділу; справа Костомарова політична, а такі справи переводить III відділ.

З листом від м-ме Де-Мальян, начальниці того пансіону, в якому вчилася Аліна, пані Крагельська з Аліною звернулася до статсдамі Параскеви Іванівни Мятльової, старої й поважної впливової жінки, що на неї справив глибоке й сумне враження пригнічений, змучений вигляд 16-літньої дівчини-нареченої, майже дитини.

Вона привітала Крагельських особливо привітно, ніби родичів. Алініне прохання поклопотатися й допомогти їм у розшуках Миколи Івановича пані Мятльова прийняла близько до серця. Вона обіцяла че-

рез своїх родичів і знайомих здобути потрібні відомості.

З співчуттям і жалем вона притягла до себе Аліну і пригорнула її. Аліна заплакала. У старої пані навернулися на очах сльози і вона, цілуючи дівчину, сказала:

— Не плач, моя дитино! Погостуй у мене, познайомся з моїми онуками. Вони, здається, твої однопіткі.

За її бажанням, компанйонка поклікала до залі двох молодих дівчаток.

Коли Аліна побачила цих своїх одноліток у коротеньких півдитах убраннях, їй стало ніяково. Вони — діти — прибігли на заклик бабусі, ховзаючись по паркету, ніби на ковзалці, а вона — вона наречена, що важке переживає горе.

Розмова між Аліною й цими дівчатками ніяк не лагодилась і Аліна була дуже задоволена, коли пані Крагельська зробила рух, показуючи, що візиту закінчено.

Кінець-кінцем, внаслідок власних зусиль та за допомогою старої пані Мятльової, Аліна довідалась, що Миколу Івановича тримають у III відділі власної його величності канцелярії, а помічником начальника цієї канцелярії є генерал Леонтій Васильович Дубельт.

Дубельта пані Крагельська знала особисто ще з року 1831, коли підчас польського повстання він відвідував дім Крагельських у Вільні, де Алінин батько командував полком.

Отже пані Крагельська, Тетяна Петрівна та Аліна поїхали в III відділ до Дубельта.

Дубельтові було років під 50. Він користувався репутацією розумної, ласкавої й чемної людини. Не тільки звичайного співрозмовника, але й арештованих злочинців він причаровував своєю делікатністю, прихильністю і приязним ставленням. Звертаючись до в'язня, він завжди повторював „мій добрий друже" або ж „мій милий друже". Може, його так і ненавиділи, що він був м'який і делікатний. М'яка делікатність ката завжди справляє враження вибагливої зловислої уїдливість.

У Дубельта було, кругле, добродушне червонувате, з синими бакенбардами, обличчя і очі, що бігали й справляли прикре враження. На рисах його круглого обличчя виразно позначалося щось хистке й двоїсте, лисяче й вовче, улесливість і гоноровитість, двозначна ласкавість лиса й невблагане хижацтво вовка.

Крагельських генерал Дубельт прийняв з витонченою любязністю. Згадував Вільно, колишнє знайомство, спільних знайомих. З дамами поводився з послужливою благоприхильністю, як належить давньому й щирому приятелю. Здавалось, м'яким, пушистим хвостом стелились на блискуче натертому паркеті ласкаві круглі посмішки й барвисті, гаптовані золотом компліменти.

Але тільки розмова торкнулася Костомарова й дозволу побачитись з Миколою Івановичем, як він рішуче заявив, що це цілком неможливе аж доти, доки справа не скінчиться й остаточно не з'ясується доля підсудного.

У нього забігали очі й він, розвівши руками, вклоняючись додав:

— Для вас, m-lle, я ладен зробити все, але закон... Ви розумієте, що я безпомічний щось вдіяти. До конфірмації, запевняю вас, це аж ніяк неможливо.

Аліна не витримала й заплакала.

Леонтій Васильович знов пом'якшав:

— Видко, ви надто вже дуже кохаєте свого нареченого, що так за ним сумуєте. Покохайте давнього знайомого дідуся, що колись вас носив на руках, і вашому нареченому полекшає.

З цими словами він поклав руку на плечі Аліні й зробив спробу обійняти її.

— Хай полекшає, тоді й полюблю, а доки Микола Іванович у вас в неволі, чи ж можна вас любити? — відповіла Аліна звільняючись з обіймів ласкавого „не старого дідуся." Його залицяння здалось їй блюзнірством й образою.

Дубельт уміть змінився. Ця смілива дівчина дозволяє собі надто багато. Вона забуває, що доля її нареченого цілком залежить від нього. Його любязний тон перейшов на сухий офіційно-холодний. Лисяча, улеслива ласкавість зникла й вовча лють очерлила зуби.

Звертаючись до Тетяни Петрівни, він сказав:

— Вам, пані Костомарова, дозволено буде побачитись тут завтра з сином, і більше нікому.

Аліна відвернувшись, мовчки витирала сльози. Слова Дубельта так її вразили, що вона вже не могла більше сил ані сперечатись, ані просити, ані протестувати.

Треба було йти. Пані Крагельська почала прощатись.

— В останній момент Дубельт пішов на поступки. (Д. б.)

ЛИСТУВАННЯ.

Марія Лехицька, Нью-Йорк. Давно не було вістки від Вас.

Савеля Стечишин, Саскатун. На днях вислали Вам „Кооп. Родину“. Навіщо чи одержали. Вирізки із „Українського Голосу“ ми знову не дістаємо. Дуже Вас просимо це припинити.

Софія Яблонська, Юнап-Фу. Давно не було вістки від Вас. Розуміємо, що малий Данко Вам забирає весь час, але просимо й нас не забувати.

Анна Зарума, Подбоже. Передплата вивірнена лише до кінця червня ц. р.

Галина Гутівська, Скули. Передплата вивірнена до 15. жовтня ц. р.

Передплачуйте

Український Тиждень

інформаційний тижневик культурного й громадського життя.

Передплата на рік:

у Ч.С.Р., Польщі, Австрії й Югославії кч. 40—, в інших країнах кч. 60—.

Адреса:

Praha XII, Šumovska 16, Č. S. R

Про осінні праці
на балконі
прочитаєте
в книжечці

О. БЕРЕЖНИЦЬКОЇ-БУДЗОВОЇ
„КВІТИ, ПРИКРАСА НАШИХ
ВІКОН І БАЛЬКОНІВ“

Коштує 1 зл., з пересилкою 1.20 зл.

Українська родина не може обійтись без одинокого українського родинного Ч А С О П И С У ілюстрованого щиронаціонального тижневика

„НЕДІЛЯ“

Адреса: Львів, Ринок 5,
тел. 293-83.

Місячна передплата
1 золотий.

Оказові числа даром.

З НАШОГО КЛЮБУ.

У понеділок, 26. вересня завітала до клубу молода студентка музики, п. Марта Колтушок. Хотілось почути від неї про сучасний Відень, що в ньому вона перебуває.

Відень, на думку референтки, зникає незвичайно на державному перевороті. Фінансові справи уздоровились, людиність набрала довіри до провладу, безробіття зменшилось. Правда, музичне життя трохи занепадо, тому що багато музик-жидів виїмігрувало. Але вже назрівають нові таланти німецького походження, що заповнять цю недостачу.

Дискусія розгорілась дуже живо. В першу чергу торкнулась жіночого життя в Німеччині. Референтка розказала про табори праці, що їх мусить перейти жіноча молодь, коли хоче дістати доступ до вищого навчання. Частина публіки не вважала це доцільним та й молоді австрійки не дуже цим вдоволені. Але відіймалися голоси і за такою реформою. Табори праці зближують молоді інтелігентського стану до робітничої і селянської верстви, обшарпують із життям і вчать цінити своє знання.

Наприкінці забрала слово ред. Ол. Кисілевська з Коломиї, що недавно вернулася із Чернівців. Розказала про відвідання в Ольги Кобилянської, стан здоров'я старенької письменниці, її зацікавлення й бажання. Наприкінці передала львівським паням від неї гарячий привіт. Присутні прийняли це з радістю й зворушенням.

Чергового понеділка знов була мова про Відень на клубі. Розказувала співачка Гена Зарицька про свій виступ у Відні. Як знаємо, вона добула на міжнародному музичному конкурсі третю нагороду.

Референтка potwierдила, що музичне життя Відня занепадо. Опері вже не виставляють так дбайливо, як перед тим і бракує визначних музичних слів. Але міжнародний конкурс вніс деяке урізноманіщення і п. Зарицькій особисто дав дуже багато вражень. Її голос — меццосопран із кольоратурою — був такою рідкістю на конкурсі, що згромив довкола неї музичних знавців. Розгосив цей привіт її акції третю нагороду.

Референтка пізнала дуже багато чужинців і при цій нагоді переконалась, як мало знають музичні фахівці про Україну. Їй приходилось зазнайомлювати їх із нашою музикою і навіть користуватись мапою України, щоб інформувати про все основно.

Тепер п. Зарицька напередодні виїзду до Італії. Спершу перейде корепетитором в Мілан, а пізніше має співати Розіну в Неаполі.

Клубові сходи, в понеділок дня 10. ц. м. стягнули особливо багато слухачок. П. Юрко Стефаник мав говорити на тему „Чи українці в Канаді є англофілами?“

Всі знали, що референт недавно вернулася з Канади, де провів два роки. Цікаві були почути про його враження та гому трохи здивувала всіх тема гутірки. Хотілось почути далеко більше про наших земляків за морем.

Та властиво й почути присутні більше. Референт торкнувся сторінки кана-

дійського життя, що зовсім у нас невідомо. А саме взаїмовідносини англійців і українців.

Українці є щодо численности третьою нацією в Канаді. Всупереч усім намагаючись канадського уряду вони не злимаються. Молоде покоління, що вже вродилось в Канаді, приходить тепер до голосу. А тому, що зберігає й підчеркує свою національну відрубність, стрічає всюди явну нехитість англійців. Референт зачитував голоси преси, що ілюструють це його твердження. На думку референта це явище природне і цього можна було сподіватись. Тепер треба з ним числитись і ставити йому чоло.

Наприкінці торкнувся п. Стефаник ще взаїмовідносин Старого Краю з еміграцією. На жаль, їх майже зовсім нема. Канада болоче відчуває таке байдуже відношення Краю і починає відплачуватись таким самим.

Дискусія розгорілась дуже живо. У ній взяли участь пп. Задзіняк, Донцова, д-р Конопенко. Пояснювали причину нехитості англійців до українців та торкнулись також нашого відношення до канадців. Багато питань, що їх зацікавив референт, не обговорили зовсім, бо мимохіть звернулася дискусія в сторону Закарпаття. — Саме того дня дійшла до Львова вістка про окремий уряд для Закарпатської України і це так схвилювало кожне українське серце, що тільки й була мова про те того дня. Від Уряду клубу гоморила в ній справі п. Олена Задзіняк, Стердизини цю радість для нас вістку, висказала надію, що там справи розвинулись якнайкраще.

У черговий понеділок, дня 17. Х. ц. р. відбудеться у клубі свято кооперації.

ФОРМА

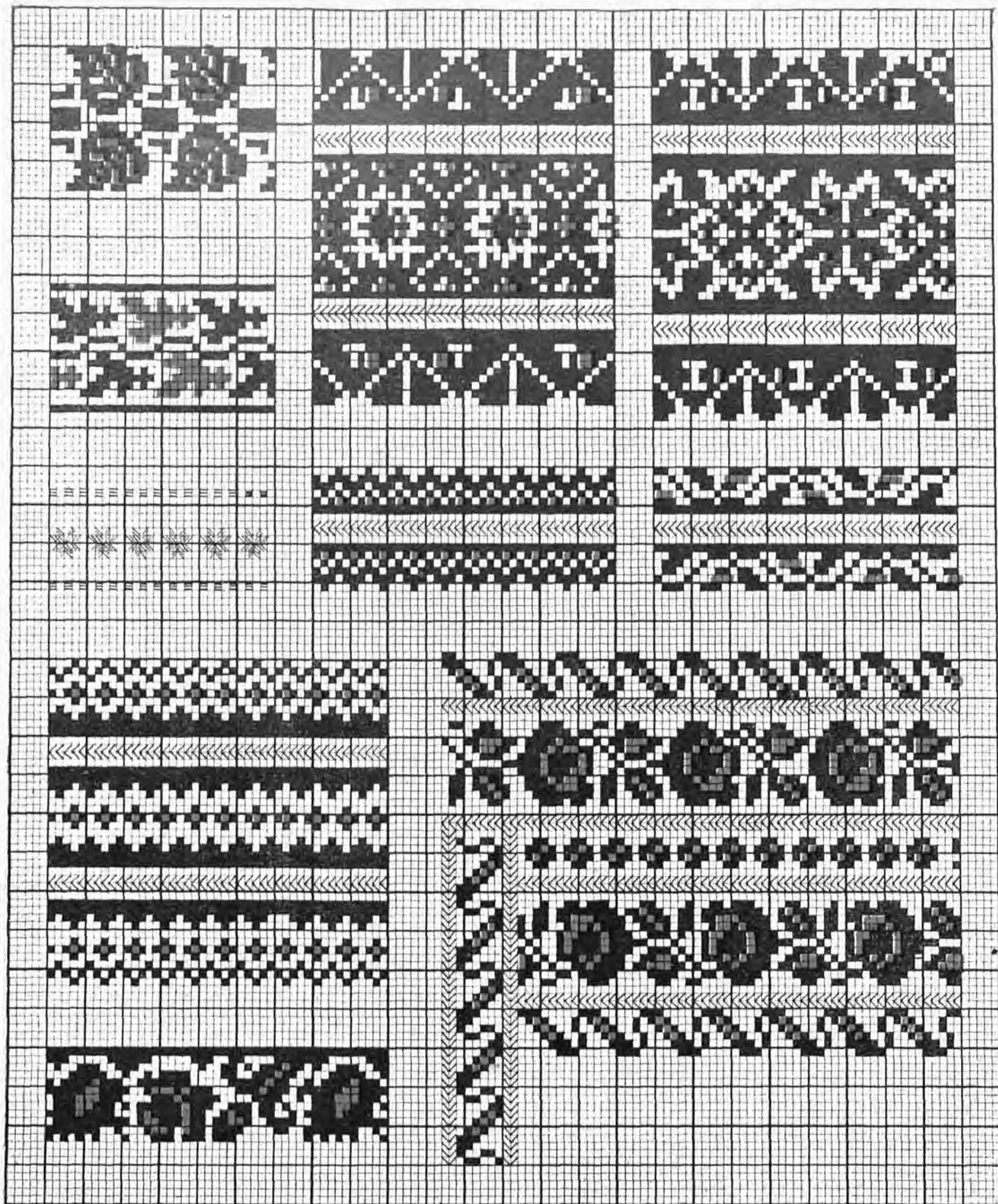
НА КОЖНУ СУКОНКУ
КОШТУЄ 2-80 ЗЛ.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ.

У четвер, дня 28. вересня 1938 р. перенесла п. Гаврих-Костецька показ приладжування дичини й дикого птацтва. Головною темою показу був паштет, але цікава також була сернина в тісті. Приписи і реферат того показу подаємо в цьому числі.

Черговий показ був присвячений останнім зимовим перерібкам, а саме приладжуванню гогодзів, журавини й грибів. Приписи цього показу подаємо також у цьому числі. Референтка звернула увагу на ті мало вживані в нас ягоди, що їх можна знаменито переховувати на зиму. Гогодзи являються ще в листопаді на ринку, а журавина передержується до січня. Оба ці роди ягід мають багато природного квасу, що їх консервують. Дають п'янтну перерібку, так що годяться до м'яса.

Присутніх було багато. П. Гаврих-Костецька пригадала, що „Нова Хата“ завела господарську пораду в редакції, де паві можуть кожного дня від 9—12 год. засягнути ради в ріжних господарських справах. Наприклад коли хтось потребує „м'ясо“ на якусь гостину, дістане тут вказівки, як його зіставити.



Взори з с. Добрівлян, пов. Дрогобич.
(Із збірки Музею „Бойківщина”).

[Взори на таблиці видруковані через похибку обернено].

НОВА ХАТА

4 4123

по кофортах и др. и др.



Із українського Закарпаття.

„Атлантик“ ч. 1, 1938.

Ч. 21

„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів, вулиця Косцюшки ч. 5.
Крамниця „У. Н. М.“: Львів, ул. Сикстуська 20.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:

річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:

річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:

річна 500 леїв.
піврічна 250 леїв.
чвертьрічна 130 леїв.

Передплату й замовлення на Буковині приймає:

Книгарня „Базар“

Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:

річна 3 дол.
піврічна 1.50 дол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення приймає:

Mrs. G. Gallan

1134 Atwood Rd

Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо присилати чітко переписані на одній стороні паперу. Надісланих рукописів редакція не звертає і в тій справі не листується.

ЗМІСТ:

Зореслав: Дні.

В листопадові дні.

Х. Кононенко: За Карпатами.

О. Залізник: На ленті спомины.

Вістки з жіночого світу.

І. Вишнянський: Із дневника вчительки.

Дбаймо про наше обличчя.

О. Бережницька-Будзова: Осінні роботи Дрібні, але практичні...

Н. Гаврих-Костецька: Рациональна віджива.

Палата Домашнього Господарства.

Н. Г.: Двері і вікна.

Форми для всіх.

Орися: Лист.

Приписи Господарські покази.

В. Петров: Аліна й Костомарів.

Ілюстрації:

Із українського Закарпаття (2 ф.) Атлантис, ч. 1, 1938. Дитячий гурток при „Просвіті“. На ярмарку в Берегові. Кришниця в закарпатському селі. Дбаймо про наше обличчя. Двері і вікна.

Надіслані книжки

Дарія Віконська: За силу й перемогу. Львів 1938. Накладом Л. Мазницької.



Василь Сімович: Листування Лесі Українки з Й. Маковеем із додатком листів Олени Пчілки та власних споминів про побут Лесі Українки в Чернівцях. Львів, 1938. Накл. Видавничої Кооперативи — „Хортиця“.

Чепурно видана книжечка В. Сімовича появилася з нагоди 25-ліття смерті Лесі Українки та 40-ліття появи першої збірки „На крилах пісень“. Автор поділив твір на 3 частини: вступу, що в ньому подані причини, чому саме ці листи поетки ввійшли до друку, самих листів (їх 5 із датами 1893—4 р. та два листи Олени Пчілки до Маковея, тематично тісно зв'язані з листами Лесі) і врешті з 3-ої частини, споминів автора про Лесю Українку.

Якщо йде про підбір листів до друку, то гадаю, він дуже щасливий. Вправді сама поетка напевне цього собі не бажала б; на її думку листи письменника це його особиста справа. Лише для листів Драгоманова вона робила виняток, бо вони мали суспільно-загальний характер. Ось такий її погляд:

Я все таки думаю, що всяка людина має право боронити свою душу й серце, щоб не вривалися туди силоміць чужі люди, немов у свою хату, принаймні поки живе господар тієї хати. Може кому й гарною здається та хата зверху, але ж то ще не дає права споглядачеві вриватись до хати в середину і цінувати та оглядати все, що в ній є, без дозволу господаря. Нехай уже як господар умре

і хата його піде на громадську власність, тоді нехай уже йдуть і цінують все, що від нього засталося, бо мертвий не стане боронити скарбів своїх. — Що ж до мене власне, то я ж не так знаменита як Байрон та інші боги літератури, отже для мене не приклад все те, що Ви говорите про них. Як би так кожного, хто напише книжечку гладких віршів та обійдеться там без брехії, зараз виставляли „на позорище“, то вже хто його зна, чи не було б то чимсь на шталт інквізиції літературної. Я певна, що тоді ніхто не писав би віршів по „щирості“, бо прийшлося би пам'ятати що хвилини про суворий „аналіз психологічний“ неблаганної критики. А вже з такою думкою писати, то все одно, що з каменем на шиї через річку плисти.

Маю в Бога надію, що я ще не зарез Байроном стану і ніхто не прийде видирати у мене силоміць біографічних матеріалів, отже можу цілком заспокоїтись і не нудити Вас зайвою обороною своїх „прав людських“. — А як Ви думаєте, чи злякді можна на підставі біографії провирити, чи вірш написаний щиро, чи ні? Я от думаю, що не злякді. Бо часто вірш ліричний залежить від настрою, а чим же провирити, чи був у автора певний настрій, чи ні? — Що до песимізму то се не від себе залежить, — чимись не годі бути оптимістом. Ст. 23.

Та знес такий виняток зроблено й для листів Лесі Українки. Тематика в них глибока й здебільша торкається загальних справ, спосіб писання живий і цікавий, стиль часто переходить у поетичний. Поетка пише про справи суспільні, національні і літературні, що не може нас не цікавити. Із проблемів вибирає Сімович у вступі важніші: відгук на справу літературної мови, справа зйзду українських письменників у Львові 1894 р., відгук на статтю Маковея „Нема грошей“ та багато інших.

Сімович знав Лесю Українку особисто і в його споминах виступає вона живою, близькою людиною, не втрачаючи при цьому ореолу великості. Біографічні вісті про поетку є назагал доволі вбогі, якщо йде про її внутрішню, психічне життя. Тим цінніші стають уваги людини, що знала її особисто. Переписка Лесі Українки з Сімовичем (1891—1893) нажалі пропала підчас війни, але автор передає погляди Лесі чи то з її розмов із ним, чи з листів. Крім цього він докладно описує побут та зв'язки поетки на Буковині, в Чернівцях, зокрема літературний вечір присвячений творчості поетки, на якому вона сама була присутня. Відтак побут Лесі на святі відкриття пам'ятника Котляревського в Києві і т. п.

Спомини Сімовича написані просто, барвно й плястично. Вченому вдалося сполучити дві ціхи, простоту й красу стилю з глибоким підходом до теми.

І. П.

Н О В А Х А Т А

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

РІК XV.

1 ЛИСТОПАДА 1938.

Ч. 21.

ЗОРЕСЛАВ

Д Н І

Мов зернята на чотках монотонно
Незримі пальці в сонній тишині
Перебирають прошумілих днів
Достиглі, соковиті повні грона.

І все з космічного плідного лона
Нові ростуть моменти зоряні
І ставши днями в саяві і вогні
Пливуть блакитами квітуче — сонно.

Та катаклізми вистрелять, пірвуть,
В огні на електрони перетруть
Весь космос на великім Передодні.

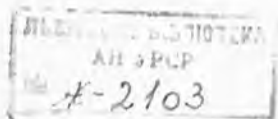
Сповниться міра хвиль і днів і літ,
Віки зіллються в дужий моноліт —
Без Вчора й Завтра, в соняшне Сьогодні.

Ужгород. (Із збірки „Сонце й блакить”)



Із українського Закарпаття.

„Атлантис“ ч. 1, 1938.



Харитя Кононенко

За Карпатами

Ужгород!

Ужгород — місто де рано та увечері коло шостої години можна побачити на головній вулиці, поруч публіки з „корза“, прегарних темно-сірих, напів диких корів — буйволиць, що їх женуть із пасовища, або пару свинок, що невдоволені гамором, виявляють свої почуття пронизливим криком, чи стадо брудних жидівських кіз, що їх через „корзо“ жене старозавітня Рухля, або Йосиф прекрасний з предвгими закрученими пейсами...

Ужгород де поруч із старосвітськими хатинами місцевого довговічного мешканця вирости за останніх десять літ наймодерніші урядничі бльоки, побудовані для чехів-урядовців з усіма вимогами комфорту та центральним опалом включно. Місто, де оця дільниця, гідна кожного модерного європейського центра з погордою дивиться на брудну частину з обдертими „кучами“, що розмістились по другому боці химерного Ужа. А він коли розіллється, має претензії до великої річки, хоч вліті не втопить-ся в ньому й курка, коли б свало їй на думку кінчати життя самогубством...

Ужгород! В якому є циганська школа для осілих циган, що їх брудні, огидні ліп'янки з землі та глини скупчились в одному кутку міста і то може з найкращим виглядом на далекі гори та горби, вкриті лісами...

Ужгород, у якому на вулицях можна протягом десяти хвилин почути аж п'ять чи шість мов, місто, де ріжні чинники старались здобути собі впливи, розраховуючи на „дурного русина“, що тільки на всі ті заходи мовчав та думав своє, часом хитро посміхаючись під вусом та ховаючи в ніби тупому погляді всю ту ненависть і погорду, яка кипіла глибоко в душі до тих, що старались всіма силами обдерти та задуранити його...

Цей Ужгород став сьогодні середовищем міжнародної політики, осередком уваги майже цілого світу, середовищем дальших інтриг ріжних спекулянтів, що рахуючи на темноту і прибитість місцевого мешканця хотять зловити рибку у скаламученій європейськими вітрами воді...

Цей Ужгород став сьогодні столицею автономної Закарпатської України. Волю до того висловив той самий розбуджений „дурний русин“ яким так гордять ті, що на сьогоднішній день запобігають може його ласки...

На одній із площ того Ужгороду, трохи далі від центру, серед невеличких чепурніших і обдертіших будинків та халупок, виносить-ся двоповерхова, досить розлога камениця з написом великими чорними літерами „Просвіта“ (не знаю чи за останніх кілька років те ж не пішло у забуття). Тут у розлогих, може трохи темна-вих кімна-

тах причаївся той народний дух, що на вулицях ріжношерстого міста тільки глипає зпід ока на тих, що своєю фізичною силою загнали його в кут. У цім будинку збирались сотні свідомого вчительства, що надихавшись тут бадьорого повітря, розносили його по темних закутинах закарпатського села, розбуджуючи та підбадьорюючи молодшого брата... Тут сказало своє перше, але рішуче слово і закарпатське жіноцтво, зібравшись на Перший Зїзд Народовецького (з ріжних причин не можна було тоді вжити одверто назви Українського) Жіноцтва. В цьому ж будинку міститься сьогодні і секретаріат Першої Народної Української Центральної Ради.

У тому самому Ужгороді, що з нього пішло перше освідомлення в маси закарпатських українців, почали свою працю і свідоміші жіночі одиниці. Закарпатські українки ще може більш ніж їх брати і чоловіки, підлягали чужостороннім впливам. Не треба їм цього зараховувати як велику провину, але треба сказати правду. Було це може тому, що жінка більш чутлива на всякі впливи, але було воно на жаль так. Національна свідомість закарпатського жіноцтва пробуджувалась дуже поволі і якщо на вулицях Ужгороду українська інтелігенція говорила по мадярськи, то були це здебільшого таки жінки. Але знаємо також добре, що всякий поступ

у жіноцтва, раз розбуджений, прищеплюється дуже скоро і потім вже жінка є послідовною і витривалою в тому, що вона прийняла до душі й серця. Так було з закарпатськими жінками. Раз сказавши, що вони українки, вони не боялися цього виявити голосно.

Зародки жіночого руху можна б добачити ще в 1920 р. коли то в Ужгороді основано Жіночий Союз. Але це була чисто добродійна організація і найбільшою її діяльністю була кухня для бідних ужгородських дітей, що нею керувала жінка бувшого губернатора Закарпаття Грабара. Раз до року улаштовував цей Союз репрезентативний бал, або якусь благодійну чи з благодійною метою імпрезу. Якоїсь національної свідомості чи гону до ширшої громадської праці у цій організації годі було добачити. Пані говорили між собою здебільшого по мадярськи, а часом по московськи, якщо тут просякали впливи московських емігранток, що скрізь уміють пролізти, (це можна зарахувати їм як додатно прикмету). Одинокую може свідомою одиницею, яка безсилою була щось у тих обставинах зробити, була довголітня голова того Союзу, п. Ірина Волошин, дружина о. Августина Волошина, що сьогодні є властивим провідником всього національного руху Закарпатської України. Нажаль, слабе здоров'я не дозволяло цій достойній жінці розвинути ширшу діяльність. „Сама я нічого великого зробити не можу, бо не маю на те сил“ — сказала вона колись паням, що прийшли з нею порадитись, як розбудити Союз до праці серед ширшого загалу жіноцтва — „але віддаю я нашому народові сили свого чоловіка, а я тільки їх підтримуватиму“... На жаль смерть не дозволила їй і цей свій обов'язок виконувати може тоді, коли сили достойного о. Волошина народові найпотрібніші...

Згодом переїхала з Пряшева до Ужгороду письменниця Ірина Невіцька, яка стала поруч пані Волошин, а згодом почала працю і на власну руку. В 1933 році під її провідом засновується в Ужгороді Жіноча Секція при Т-ві „Просвіта“. Оснування цієї Секції було нелегким і треба було красномовства та переконувальності, щоб дійти до мети. Підтримка о. Волошина та інших свідоміших громадян Ужгороду була тоді жіноцтву дуже на часі. Новоповсталася Жіноча Секція відразу пильно взялась за працю. Пішли відозви в край, щоб при „Просвітах“ інших місць повставали такі секції,

пішла переписка з поодинокими свідомішими одиницями, пішла праця і в самому Ужгороді.

В Ужгороді, щоб дати змогу українському громадянству десть зійтись і ближче пізнатись, улаштовує Жіноча Секція клуб при „Просвіті“. Із великими труднощами уряджено дві кімнатки в „Просвіті“, прибрано їх вишивками та квітами і створено так привітний родинний настрій. „Клуб“ починає відвідувати старше громадянство, щоб прочитати різні українські часописи, які Ж. С. виписала. Сходиться й молодь, щоб весело погемоніти та забавитись. Забувається тут потрохи мадярську мову, розпочинаються нерозрізні гарячі дебати на теми громадського та національного і політичного життя. Свою роль „клуб“ виконував добре.

праці, наважується Ж. С. скликати Перший Зїзд Народовецького Жіноцтва. Організаторки й ініціаторки того Зїзду нерозпримирливі зо страху, як то їм удасться цей Зїзд, бож то мала бути перша маніфестація свідомості закарпатського жіноцтва. Неодна безсонна ніч його попереджувала. Та усіх його перевищив усі сподіванки. На Зїзд не тільки зібралось коло трьох тисяч жінок (у поході містом шло понад п'ять тисяч), але виявили вони і повну свідомість того, навіщо зібрались. Тут заманіфестувало закарпатське жіноцтво і свою єдність, запросивши на Зїзд представниць галицького жіноцтва (О. Кисілевську, М. Рудницьку та І. Павликовську) та вітаючи їх кожне слово на Зїзді бурхливими оплесками.

Восени 1934 р. береться Ж. С.



Дитячий гурток при „Просвіті“ в Ужгороді. Посередині авторка статті.

Заохочені успіхом жінки починають і іншу роботу. У пополудневих годинах, коли в клубі не було гостей, збираються діти. Не діти інтелігенції, а діти ужгородської вулиці. Бідні школярі та школярочки, що без догляду бігали ужгородськими вулицями, а говорили між собою лише чужими мовами. Тут пісеньками, віршиками, різними оповіданнями та театральними дитячими виставами розбуджується в цих дітях національну свідомість, любов до рідного. Треба було бачити, як та дівчора хапалась за все своє. Тяжка праця винагороджувалась сторицею.

Улаштовує Ж. С. різні імпрези, аби тільки приєднати ширший гурт громадянства. Відбуваються академії на честь видатних українських жінок, як Марка Вовчка, Заньковецької та інші.

Весною 1934. р. т. т. по пів році разом із іншими громадянами за організацію споживчої кооперації

ви, а потім кооперативи для розповсюдження народного мистецтва в Берегові, а користуючись цим відбуваються в одному з поближких сіл жіночі збори і освоюється першу Жіночу Секцію при „Просвіті“ серед зільського жіноцтва. Допомогла при цьому молода пара вчителів, що з великим запалом стала до праці.

І в інших містах починається цей жіночий рух, що згуртовується переважно при „Просвітах“. В Хусті веде цю працю енергійна п. Єлисавета Станькова.

Таке було пробудження закарпатської жінки і віримо, що раз збудившись вона вже своєї праці не кине та в годину, коли її праця найпотрібніша, приложить всіх зусиль, щоб те, за що вона почала боротись, розросталось і кріпшало та що у майбутньому вона зможе сказати „я виконала те, що мені як свідомій доньці свого народу виконати належалося“...

На ленті спомену

Закарпаття! Карпатська Україна! Віднодавня місце зацікавлення цілої Європи, осередок надій і сподівань усіх українців.

Невже це та сама гірська закутина, що на її пограниччі довелося мені провести ціле дитинство й молодість?

Не знаю чи ще тепер у Завійці, Тітківцях та Прислоні курні хати з навислими стріхами, чи вікна з одною шибкою, а різьблені двері замикаються дерев'яними ключами.

Але знаю, що досить вийти за „нашу“ толоку, щоб опинитись по „тім“ боці, у тих „забескидських“ селах, щоб побачити як золотить сонце зелені збіччя гір, на яких і бучина і дуб і явір пнуться на таку височинь, що на ній по „наших боці“ не встоїться смерека. Досить піти на „перехрестя“, щоб замайорили сріблом верхи синьої Бержави, забіліла ринь на пустих ораницях Новоселиці і Голятина, засірів хребет Чорної Рипи, що північним вітрам дорогою засланяє...

Чи ходять і тепер верховинські газди з бесагами „долу“ до Мукачєва чи Хуста, до Синєвира чи Волового, щоби „у нести д' хижки мукки валь киндириці?“¹⁾ Адже певно весняний легіт скоро проганяє сніги з долини Ужа і Ляториці, а літна жага наливає золотом широкі лани пшениці і кукурудзи, пестить буйні винолози на стрімких, полудневих узбіччях.

Не знаю чи „забискидські жони“ ще й тепер ходять у білих рясених фартухах, червоних уплетях і кичках з білими чипцями! Чи носять сафяном тальовані бунди і на опашки білі косматі гуні з довжеленними зашитими рукавами?

Але певно вони як і колись упругі і вюнкі, „читаві“²⁾ до роботи в полі і в хаті — тонку нитку навивають на веретена, рівне полотно знимають із кросен, дрібні зернята³⁾ кладуть на білих хустах.

І кожна з них як не Аниця то Марія, як не Настася то Гафа чи Євка. Адже всі наймички у моєї мами були „гаріджанки“⁴⁾ і чи не кожна з них була Гафа?

І моя нянька Гафа Стройка, що

все приходила до нас, як була вже своя газдиня та приносила в рукаві від гуні улежалі в отаві квасниці (напевно ліпші як золоті ренети!)

Радо йшли „забискидські“ дівчата до Сенечола на службу до газдів, а до сенечівської „імості“⁵⁾ радше як до своєї „княгиньки“⁶⁾ — бо там „бесіди їм не розуміти“. Приводив їх о Різдві „иеньо“ і „токмив“⁷⁾ на рік за одежу і „симбрилю“⁸⁾.

І Гафа Лисиця, що потім мала багато дітей і малу криву хижинку та носила „березову золу“ — хустки прати (нічим теперішня „Мота“).

І Гафа скотарка, „сиротюк“ із Ляхівця, що стільки цікавих історій розказувала про блудника в Пітросі, про багача, що чотирма волами на Великдень орав і запався під землею, а тепер в тім місці під Озірною вода і до тепер над озером чути, як багач на дні оре і воли поганяє.

За дівчину, що її шандари по груди закопали в купину червоних мурашок і в Сиготі ланцями руки крутили, бо казали, що дитину стратила.

І мало котра вертала за Бескид. Частіше скидали гуні, наломлювались говорити на наш лад, щоб не пізнати, що вони „гаріджанки“ і віддавались за газдівських синів — хоч без віна. Але ніколи ніхто з „цього“ боку не осів за Бескидом. Чи цьому причина був малярський режим чи тамошня нужда — тепер не знаю, але тоді було це ясне і самозрозуміле.

— Таким знала я Закарпаття, коли не бачила ще більше світу, як Сенечів, коли разом із моїми односельчанами думала, що лише Сенечів гарний і щасливий, бо там з одного боку полонина, а з другого свячений потік, що ніякого лиха не допускає.

Та не лише самих селян доводилося бачити. Заїздили до нас закарпатські інтелігенти: священники, вчителі, ужгородські богослови і будапештенські студенти. І ми — себто мої батьки, брати і сестри обов'язково їздили в часі ферій у гості за Бескид, до

Тороня, до Бистрого, Майданки чи Волового.

Приходства по той бік Карпат, як у нас, просторі і старосвіцькі. А в них великі родини і патріархальні звичаї, як у нас. Але дух там інший; по українськи балакають там лише зо службою і парохіями. Між собою по малярськи і малярською культурою живуть, не своєю.

Де вони тепер, усі ті знайомі колишні, Медвецькі, Полянські, Мустіянєвичі, Баки, Сабови — до якої пристані причаляли вони та їхні діти? Чи проковтнув їх такий молох маляризації — чи повернулися на рідний ґрунт?

Пам'ятаю, як мій батько, все щирий і безпосередній, дорікав їм нераз малярством, то знов брав із стола пражке видання Кобзаря і читав у голос Шевченка. Гість, пан-отець курих люльку слухав і потакував, але потім з дискусії вийшло, що таки нема поета над Петефі і нема вищої культури, як малярська.

Та були і такі, що більше стиглийно, як свідомо любили своє рідне і щиро бажали працювати для свого народу. Найчастіше ті з бідних бурсаків, селянські сини. Але їхні спроби ще в самім зародку заморожував жандармський режим, жорстоке малярське „nem szab“.

Повертали тоді на русофільські бездоріжжя, мріяли про руського царя, що прийде їх визволити, або завертати зрезигновано у „пушту“ маляризації.

На Спаса, на празнику в Волосянці все багато народу. Найбільше людей із закарпатських сіл — як у Сморгі на ярмарці. І гостей у пан-отця багато, як з цього, так із того боку. Особливо молоді. Моя сестра все рада гостям, щиро всіх приймає. І молодь бавиться „пташка“ складає „фанти“, співає — і політикує.

Найбільше гімназисти з золотими пасками на комірах, у вишиваних сорочках і гарасівках. Росія прогнала війну з Японією, на Україні революція. Тому на празнику співають революційні пісні, кольпортують маленькі книжечки „Рупу“ (Рев. Укр. Партія). Малярони, що співали малярські пісні і гуляли чардаша — слухають. І рідна стихія перемагає, починають співати тужливі народні закарпатські пісні, що може ще малими навчилися від няні. У себе, в гімназії чи

¹⁾ Киндириця — кукурудза.

²⁾ Читавий — звинний, жвавий.

³⁾ Зернята — хрестини.

⁴⁾ Гаріджанка — згірдне слово від малярського „герг“, себто греко-католик.

⁵⁾ Княгинька — пані, жінка священника.

⁶⁾ Токмита — годити.

⁷⁾ Симбриля — заплава в грошах

духовній семінарії таких пісень не співають, бо не „слобідно“.

Так, так, не „слобідно“. Таж на-сварив малярський урядник старенького пароха з Новоселиці за те, що його мала внучка говорила по українськи і не вміла малярської мови, ще подав донос на нього до духовної влади.

Адже бачила я на власні очі ще в 1912 р. як гуцул із Ясіня, що дістав собі в Ворохті календар „Прогреси“, відразу здер з нього окладинку і оправив у малярську, щоб змилити жандармів і не мати тяганини за українську книжку. Але в гуцульських полонинах вільніший вітер віяв, як в ужгородській семінарії, тому мармароські гуцули побачивши, як малярські гонведи вішали наших людей, серцем відчули, як творилася Україна, а семінаристи були ще далі невидючі.

Війна. Всі закарпатські залізниці, всі міста завалені військом, малярським, австрійським, німецьким. У Полянці під Мукачівським замком стоїть Кіш Січових Стрільців, а в Карпатах москалі. Місцевого населення ніби нема, принишло до самої землі, — тихше води, нижче трави. Сумні спомини з тогочасного Закарпаття — не радувала мене рідна верховина. Пригадувалось, як із Мукачівського замку зробили мадяри тюрму, що ще рік тому нагаями змушували в'язнів, (і мого стрія, старшого священника) на ту високу гору тягати бочками воду. Ввижались три малярські шибениці, а на одній з них брат моєї мамі, Лев. (У тому самому Тороні, куди їздили бувало в гості).

Говорять собі люди у Скільській верховині, що тепер там у Тороні на їх гробах молебні правлять і народ сходиться, як у нас на Маківку.

Ужгород, 1924 рік.

У вітальні пані Волошинової наше засідання, яких 15—20 жінок, самі „автохтонки“. Українська Жіноча Рада, якої головою Софія Русова в Празі, удержує зв'язок із жінками краю і емігрантських центрів, щоб спільно вести пропаганду в міжнародних жіночих організаціях — на їхніх з'їздах і конгресах. Як звязкова секретарка Укр. Жіночої Ради інформую про це ужгородських пань. Вони уважливо цікавляться справою, розпитують, дискутують. Народи ведуться по „руснацьки“. Я добре знаю закарпатський говір, тому легко мені з ними зговоритись. Прикро вражало мене, що вони не запросили



На ярмарку в Берегові.

нікого з галицьких чи придніпрянських жінок, що там жили постійно. Однак, коли потім застала у Львові два „Союзи Українок“, галицький і емігранток із Великої України, була більш вибачлива до їх „автохтонства“.

Ужгородським інтелігенткам з 1924 р. незвично було називати себе українками, та вони знали що

вони не мадярки, не чешки і не росіянки — одним словом „тутешні“.

Але ужгородські жінки, що приїхали десять літ пізніше на Український Жіночий Конгрес до Станиславова — це вже не жінки, що нишком зітхали до Мадярщини, це свідомі і переконані українки-громадянки.

Вісті з жіночого світу

Союз Українок реактивованій. Дня 15. жовтня наспіла до голови Т-ва, п. Мілени Рудницької вістка, що міністерство внутрішніх справ скасувало рішення з дня 5. липня ц. р. про розв'язання товариства. Вістку цю прийняло ціле українське жіноцтво з невимовною радістю. Організація, що вже від літ активізувала наше жіноцтво, стала кожній членці близькою і необхідною. У Львові, де жіноче життя вже зріжничкувалось, могли б членки знайти собі легко поле до праці. Але в Краю, де філії й кружки були центрами жіночого життя, по розв'язанні товариства відчувалась пустка. Та й громадське життя Краю, що в нього Союз Українок давав своєю активністю поважний вклад, прикро відчувало цю втрату.

Нові господинські курси. Практичний перевишкіл нашої жіночої молоді відбувається на короткочасних курсах. Курси ці, що тривають 4 до 6 місяців, наставляють наших дівчат на практичну, реальну роботу по селах. Правда, короткий речинець навчання, це давав систематичної господарської освіти. Але життєва практика її доповнювала й маємо вже поважний кадр ін-

структорок, що знаменито виконує своє завдання.

На днях розписав „Сільський Господар“ у Львові вписи на черговий курс сільськогосподарських інструкторок. Курс цей триватиме шість місяців, як і попередні.

Подібний курс, тільки обширніший, відкрив цього року монастир С. С. Василіянок у Станиславові. З тією метою вислав сестру Ч. В. В. на господарський вишкіл до Варшави і розпоряджає тепер першорядною фаховою силою для науки домашнього господарства.

Наше фахове шкільництво. Цього року завважається великий приплив нашої молоді до фахових шкіл. Кравецька гімназія С. С. Василіянок та кравецька школа „Труду“ мають збільшену фреквенцію. Замітне те, що вписались не тільки дівчата з підльвівських околиць, але з усієї Галичини, Волині й Підляшшя. Школа „Труду“, що й так тіснилась у своїй кам'яниці в Ринку, під впливом того перенесла школу до нового, обширного льокалю при вул. Кохановській.

Із днівника вчительки

Я все радо займаюся малими дітьми. І не хочу тут наводити, як то було з малим Іванком, коли безрядив¹⁾ та за те мав стояти в кутку а за якийсь час тихенько обізванся до мене: „Пустіть мене на місце, а я дам вам за те цей світлий грейцарик“. Також не хочу тепер згадувати, що Петрусь проголосив прилюдно перед дітьми, що лиш мене взявби за жінку, бо тоді мав би право мене кожного дня набити. Бо це сталося вже давно. Тепер хочу лише згадати пару найновіших спостережень для своїх колегинь²⁾.

Ходила до моєї кляси дівчинка багатого склепара. Красуня, але горда й пишна. Знаючи про те, я говорила до неї все лише тепло і лагідно. За місяць ми вже стали добрими приятельками. І тоді мене переложено учити до іншої кляси. Дівчинка попалася в руки іншої колегині. Одного разу її вчителька звертається до мене: „Прошу тебе, зроби щось з тою гордою дитиною, бо з товаришками поводитися досить грубо й я покарала її тим, що в клясі не сміє ніхто з нею говорити доти, поки прилюдно мене в школі не перепросить. А тому вже два тижні діти не говорять до неї, а мені серце крається, що в тої дитини пишне серце не хоче покоритися. Прошу тебе, учини щось“.

Я в слідуючій павзі взяла дівчинку до себе й давай розмову:

¹⁾ Безрядити — пустувати.

²⁾ Колегиня — зчеська товаришка.



Криниця в закарпатському селі.

„Чого ти не йдеш до своїх приятельок бавитися?“ „Бо не хотять зі мною говорити, — була відповідь — вже пятий рік ходимо ведно, а тепер так роблять зі мною“.

І тоді вияснилася справа. Діти безрядили в школі, а через них дістала нагану невинно вона. Учителька виділа, що вона лише здвигає плечі і не хоче перепросити її. „Не перепрошу вас“, сказала блискаючи очима, „не перепрошу! Я не була винна! Мене би висміяли в школі всі, якби я тепер перепросила вас“.

Я тоді тихонько запитала її: „Хиба Христос винен був, коли висміяли Його і глумилися над Ним?“

А дитина тоді впала на мої груди. Обняла мене та гірко заплакала: „Але я не можу покоритися, бо маю правду“. Я дитину лишила на дворі зі словами: „Лише роздумайся над моїми словами“, і пішла.

На другій павзі прибігає до мене вчителька моєї приятельки й питається: „Що ти зробила з тою дівчинкою? Уяви собі: заходжу до кляси, виходить дитина й прилюдно говорить: Пані учителько! Вибачайте мені, що я така недобра була! Так стояла, як мучениця“.

А я тоді питаюся: „Чи висміяли її за те?“

— „Та де там! Всі голосно заплакали. А з ними й я сама. Але скажи, що ти з нею зробила“. Так говорила до мене учителька.

Я не відповіла їй, бо хтось імив³⁾ мене за руку. Дивлюся, а моя приятелька гладить мене й тихенько засміялась.

Немало дебатується між колегами, що є важніше в школі: пошана чи довіря. На це скажв два випадки.

Учила я і хлопців. А з ними поступала все як приятелька, а не якась пані.

Була година рисовання. Малювалися плякати проти алкоголю. І з плякатів дізналася я про домашні тайни родинного життя. Наприклад в одній родині видно, що газда приходить з корчми, а діти — всі під постіль, бо паний бити хоче всіх. У другій родині вже газдиня стоїть із мітлою у дверях і чекає пняного мужа зі словами: „Пой, пой! Буде тепер мітла в роботі!“ Але накраший плякат у третій родині. Бо дитина малювала на сто-

лі много-много фляшок із паленкою й пивом. А коло того красний вінець із квітів. На середині схилена постать на стіл. А постать дитини плаче. Підпис: „У п'яниці смутні діти“. Ба, чи ходив би той чоловік і надалі до корчми, якби бачив, що малювала його дитина? Плякат ще не зовсім готовий, бо на окраї нарисоване серце, з якого капає кров. Серце рисоване зовсім так, як ми його рисували в тім віку. „А це серце що“, питаюся дитини. А дитина: „Це смутне серце Христа, тому що люди п'яниці“. Погладжу голову дитини й не кажу нічого, бо дуже глибоко відчуваю, що „у п'яниці смутні діти“.

Іванком 'го кликали. До першої ходив. Ціла родина звісна була, що всі скорше ходили коло школи, як до школи. Але Іванко був винятком і ходив порядно. Лише не любив, що була візита рук. Чи чисті вони? Одного разу похвалила його, що рученята занадто чисті. А він засміявся на мене зі словами: „Ну бачите, я вже два дні не мився“.

Так жили ми собі в школі як велика родина. Одного дня приходять Іванко до школи і має для мене радісну новину. На одинацяті годину має чистити крumpлі⁴⁾ у пекарі. І тоді дістане задар⁵⁾ хліба. Та треба пустити його з школи, але я не маю права. Може пан директор? Директор якраз заходить до кляси, а Іванко моргає на мене, щоб за його не забула. Але і пан директор не міг дозволити, щоб Іванко залишив школу. Сидить, сидить Іванко й слідує за читанням. Раз, коли стою коло його сусіда, він стягає мене до свого ротика й тихенько шепче: „А якби я втік, пан директор би мене не побачив“.

Та мій Іванко ще не знає добре читати з книжки, а з мого серця та душі ще менше, бо тоді б знав, що ті нечемні його слова були найбільшою радістю мого вчительського життя.

До тепер я все ганьбилася, що мене мої ученики не шанують, не почитають. Але Іванко мене по-вчив, що довіря ученика більше коштує від усякої пошани цілого світа.

Передруковано з Альманаху Закарпатських Письмеників, 1936.

⁴⁾ Крumpлі — картоплі.

⁵⁾ Задар — задурно.

³⁾ Імити — зловити.

Дбаймо про наше обличчя

Найкращого успіху досягнемо в тому ділі, коли дбатимемо про загальну гігієну й здоров'я нашої особи. Шкіра є складовою частиною нашого організму і залежить від загального його стану. Далішим усяким є бездоганна чистота шкіри і добрі косметики.

Оці заходи називаємо плеканням обличчя. В загальному вони однакові, але в подробицях різняться. Є різні роди шкіри, отже від того й залежать заходи коло неї.

Нормальну шкіру треба мити чистою м'якою водою і добрим натовщеним милом. Вода й мило чистить верхню поволоку напшкіря. Мило, добре спінене в теплій воді знаменито змиває бруд і товщ. Нормальна шкіра, правда, виділює відповідну кількість природного товщу, що береже її перед змінами температури. Але й таку шкіру треба, обмивши її вчорі, натовстити відповідним кремом. Вранці під пудру також уживати легкого денного крему.

При **сухій** шкірі напшкірень тонкий; таке обличчя дуже вражливе. Легко дістає зморщук і подразнення. З огляду на ту вражливість не треба вживати води з милом. Заступити це відповідним кремом, що його можна змити водою, або жовтком і оливою. Цей останній захід виглядає так: помасити обличчя рослинною оливою, потім сирим жовтком, а вкінці змити те все спершу теплою, а потім зимною водою. Окрім того треба обличчя, вбоге на природний товщ, часто натовщувати. На день покрити відповідним охоронним кремом, а раз або двічі в тиждні примінювати віджівні креми на ніч.

Товста шкіра менше схильна до зморщук. Надмірне виділювання товщу можна привести до порядку, лікуючись внутрішню і ззовні. Сильне виділювання товщу й поту найчастіше зв'язане з zaburеннями кормового проводу, нервової системи або яйників. Нераціональна віджива, фізичне або умове перепрацювання, і брак чистоти дуже погіршують цей стан.

Лікуванням надмірно товстої шкіри повинен кермувати лікар. Загально можна сказати, що товсту шкіру треба удержувати в бездоганній чистоті. Мити її треба щодня теплою м'якою водою і добрим милом. Час до часу вживати мила сірчаного. До води можна додавати туалетового оцту, дрібку бораксу або кілька краплин бензоесу. Гарячі парівки обличчя теж дуже корисні.

Парівку можна виконувати дома. Докладно змити лице, потім наложити кілька окладів із волохатого рушника, намоченого в гарячій воді. По тих компресах взятись за витискання вугрів. Їх треба натискати спеціальною пінцетою або ложечкою. Хто не має такої, може робити це пушками, але через газу, або чисту шматку, щоб не ушкодити напшкіря нігтями. Витиснувши вугри, натираємо шкіру дезінфекційним середником, що водночас стягає пори, напр. саліциловим спиртом. Велике значіння має також умілий масаж обличчя, що його обговоримо пізніше.

Зимою або в літі товсті шкіри реагують подібно, як сухі, а саме червоніють легко й дістають подразнення. Увечорі мити обличчя милом і водою, а на ніч легко натовщувати. Вранці

обмити лице відчищуючим кремом. Ось припис на нього: вбити три сирі жовтки на ліну, обережно вимішати з пів літрою 40%-вого спиртосу і соком із пів цитрини, добре заколотити і переконувати в пляшці. Кусник зати

Зморщук це передвісник старости і як такий приносить клопіт та журбу. Зморщкам стараємось запобігти різними засобами. Та пам'ятаймо, що не всі зморщук споганюють. Оця дрібна сітка, що повстає довкруги очей, придає



мочувати в цю рідину й натерти добре обличчя, а потім висушити рушником. Ця рідина стягає також пори.

Крем для товстої шкіри повинен мати особливі прикмети. Мусить добре всякати в шкіру, бо такий, що лишається на поверхні, разом із нудром витворить товсту погану верству, що затикає пори.

Назагал найбільшою загрозою для всіх трьох родів обличчя є зморщук.

особливого чару гарному, плеканому обличчю. Око набирає індивідуального виразу, шкіра глибших відтінків. Обличчя зрілої жінки без тих дрібних зморщук було б ляльковатим, безвиразним.

Правда, є зморщук, що дуже опоганюють. Це є впадини коло уст і бороди, обвислість щок і підборіддя. Цьому треба запобігати масажем, чистою та гігієною шкіри.

ПРИЗНАЙМО ВЛАДУ ОЩАДНОСТІ!

На цьому місці ми вже не раз зясували додатні сторінки ощадної поведінки з матеріальним надбанням, а в першу чергу з грошем. Тут присвятимо кілька слів окремій прикметі ощадності, а саме, хочемо сказати, що ощадність стає звичайно наймудрішим управителем нашого надбання. Ощадність не дозволяє нам жити без пляну, наосліп, понад стан. Хто не щадить, той не має межі в своїх видатках — і звичайно видає, порівнюючи зо своєю спроможністю за багатом. Наприклад, неощадна людина, що заробляє місячно триста золотих, і видає тих триста, видає вже за багато, бо повинна б відложити бодай 30 золотих (10%) на раціональну ощадність у ріднім банку. Та часто така людина видає і більше, як триста золотих, бо не ставить собі вразної межі, — а це вже життя понад стан. До чого доводить така „господарка“, всі знаємо. Така неоглядна людина певно стоїть гірше, як та, що хоча має тільки 150 золотих місячного прибутку, але видає тільки 135, а 15 заощаджує. Тимто всім тим, хто ще не пізнав добродійства ощадності, даємо тут на правду найщирішу приятельську раду:

якщо вам миле ваше власне добро і ваших близьких добро, то поставте собі виразну границю в своїх видатках і відкладайте постійно бодай 10% прибутків на ощадність у ріднім банку. Не переступайте ніколи того кордону, хіба пересувайте його ближче себе. Бо чим вужчі межі ваших видатків, тим ширша влада ощадності над вами і тим краща ваша майбутність! Ці наші дружні заваги повинні собі взяти до серця особливо ті наші посестри, що часто улягають спокусі і доводять свої видатки на одяг і таке інше до висоти, неспівмірної зо своїми прибутками. Ю.

Черговий показ „Нової Хати“

ВІДЖИВА ДІТЕЙ У ШКІЛЬНОМУ
Й ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.

дня 3. листопада ц. р.

ЛЬВІВ, РИНОК 39. ПОЧАТОК ГОД. 18.

Осінні праці в квітнику

ЛИСТОПАД.

Коли надходять приморозки слід зібрати з городника королиці (хризантеми). Р полови́ні вересня висаджувати їх з ґрунту до вазонів, а відтак перенести до холодної кімнати, або поставити за вікно, де вони розцвітуть. Такса́мо можна поступити з ґрунтовими гвоздиками, в яких ще багато пупянків. Вони в ґрунті пропали б, а висаджені до вазонів ще довго цвітуть у холодній я́сній кімнаті. Навіть ґрунтові левкої, що припізнилися та щойно починають цвісти, можна з успіхом плекати далі в вазонах, лиш треба їх дуже обережно виймати з землі, бо в них довгий головний корінь.

Мечики (глядіолі, рис. 13) слід викопати в вересні, просушити в сутінку, обтрясти з землі та по кількох днях пообтинати листя й переховати в скриночці або картоновій коробці.

Далії (георгінії, оргінії) викопати сейчас по першому морозі, що нищить ціле бадилля разом з квітами. Бадилля обтяти на 30—40 см від землі, відтак викопати бульбисте коріння, просушити в захисному від морозу місці, обтрясти землю, обсіпати коріння деревним попелом і винести до сухої пивниці. Тут укласти або на землі, посипаний попелом, або на полицях, якщо долівка не дуже суха. Так само переховуємо канни.

Бегонії й мушкательки вибрати з ґрунту перед приморозками, пересадити їх густо в скриньки. Мушкательки можна перезимувати в пивниці, а бегонії в хаті. Бульбисті бегонії, (що в них великанські квіти) виймати з землі, обтяти гілки, просушити бульбочки й переховати в холодному місці.

Зайвим було б хіба пригадувати навіть недосвідним аматорам, що перед приморозками слід теж позабирати з городу олеандри, лаври, фіґи, юкки, драцени, агави, пальми, що служили вліті як прикраса терас, балконів і кльомбів, а які мусять зимувати будьто в пивниці (олеандри) будьто в холодних кімнатах.

Найбільше заходу перед зимою є біля рож. Ті улюблені й найкращі з усіх рослин цвітуть до пізньої осені й не раз аж жаль їх уже накривати. Щоправда вони досить добре зносять легкі, осінні приморозки, але сильніші могли б їм по-

шкодити. (Лише деякі породи рож не змерзають узимі).

Па́скаємо здебільша три роди рож: пенні, кущеваті й пнучі.

До закривання рож на зиму слід аздалегідь приготувати сухий пісок, або суху землю, листви, або палики 60 см завдовжки, яловець або смерекове галуззя, сухе листя, а для пнучих ще й трощі або соломку.

В нашому підсонні забезпечують рожі на зиму звичайно в першій половині жовтня. Перш за все треба пообтинати всі квіти й пупянки рожі, щойно тоді забезпечувати її на зиму. Якщо листки самі ще не відпадають, треба їх пообтинати.

Кущеві рожі, закриваємо на зиму піском або землею, засипуючи всеціло кожну зокрема. Коли вже паде сніг і приходять сильніші морози, накриваємо кожний кіпчик чатинним гіллям (рис. 14). Високі кущеваті рожі пригинаємо до землі й присипаємо землею.

Пнучі рожі, що їх звичай-

но розпинають на стіні будинку, або на драбинах, слід від цих підпір відчипити, пригнути їх до землі, розпростерти їх гілки на землі й накрити соломкою, трощю, ялівцем, землею, піском, або чатинням.

Пенні рожі (штамові) слід пригинати до землі дуже обережно, передусім старші рожі, бо в них пень грубий і крихкий. Треба вважати, щоб рожу пригнути так, щоб її пень не вломився. Тому слід найперше відгорнути землю при самому пні (при так званій шийці) і пригинати поволи в протилежну сторону напругу шийки (рис. 15). Відтак прикріпити пригнутий пень ручкою з двох паликів, зложених навхрест (ближче корони рожі). Корони не класти в ямку, лише на поверхню грядки, або на стежечку. Зчерги обережно насипати на корону або й на пень сухого піску, або сухої землі (рис. 16). Перед морозом накрити наверху чатинним гіллям.

Всякі оздібні кущеваті й зимотривалі рослини є вразливі на мороз і тому слід їх теж забезпечити на зиму, наприклад ґрунтові рододендрони, ломиніс (Clematis), самопнуче вино (Ampelopsis Eudelmanni), а також срібні смереки. Завиваємо їх у соломку, або накриваємо деревяною скринкою, та ще й прикладаємо довкола долішніх частин рослини дещо перегнилого соломистого обірнику (коровячого).

Наприкінці, коли в городнику вже всі роботи виконані, треба ви́чистити городничче приладдя, замастити його оливою й переховати в сухому місці. Патички, драбинки, палики, переховати в пивниці. Слід теж принести до пивниці дещо городової землі й піску, щоб мати на весну до скриньок під засів розсади.



ХТО ПРИЗНАЄ ВЛАДУ ОЩАДНОСТІ,

■ над тим не володіє ніяке лихо,
особливо, коли постійно щадить

в ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.
(ФІЛІЯ БАНКУ: Станіславів, вул. Собіського 11)

ДРІБНЕ, АЛЕ ПРАКТИЧНЕ...

1. Накриване ведро на відпадки в кухні. За натисненням ногою в долині вистаючої бляшки вічко ведра отвірається.

2. Низький табурет із дручком до пересування.

3. Високий табурет до праці при столі.



Наталка Гаврих-Костецька

Раціональна віджива

(Реферат прочитаний на показі дня 20. жовтня ц. р.)

Мусимо передовсім з'ясувати собі, що ми розуміємо під словами раціональна віджива. Раціонально відживити людину, значить задоволювати всі потреби організму відповідною кількістю і якістю складників поживи.

Можна до певної міри порівняти людський організм до машини. Знаємо добре, що машина, повстала з якогось матеріалу, як рівнож надломані частини вимагають направи. А до функціонування потребує машина певної кількості матеріалу до витворення енергії.

Так є і з людиною.

Організм будує свої клітини коштом побраної поживи, з якої частинок творить нові потрібні субстанції. Будівничим матеріалом організму є білкові тіла і мінеральні соли. Вони творять певну групу складників відживи, що її називаємо білковою вартістю відживи.

Тіла білкові — це органічні сполуки, а будова їх дуже складна. У дитячому віці білок є конечний до будови нових клітин, бо тіло дитини росте. Дорослий організм зуживає свої клітини і тому рівнож потребує певної кількості білка. (Ростуть нігті, волосся, як вріжемо шкіру і т. д.).

У стравах маємо різного роду білка, себто не лише білок яйця, але також є він у молоці, сирі, м'ясі, у деякій ярині. Отже, як бачимо, білок може бути дуже різнородний. Тому то білок ділимо загально на дві групи.

I. Білок повновартісний. Знаходимо його в продуктах походження звіринного, а саме: молоко, сир, яйця, м'ясо.

II. Білок неповновартісний походження рослинного, а достачають нам його головню рости стручкові, а саме: горох, фасоль, збіжжя, гриби. При страві, що до неї входить продукт із неповновартісних, коли додати трохи білка походження звіринного, одержуємо страву білково повновартісну. (Пр. свіжі гриби підправлені перед самим поданням сметаною і яйцем, ясьок у підливі, заквашений соком із квашених огірків із додатком одного яйця).

Дорослий чоловік потребує денно 1 гр. білка на 1 кг. ваги, отже менш-більш 60—65 гр. Але що білок не присвоює організм у цілості, бо вже найкраще в 97%, тому треба числити до 100 гр. денно. У практиці це виглядає в цей спосіб:

Мусимо зісти: $\frac{1}{2}$ — 1 л. молока, 10—15 дкг. м'яса, або 2 яйця і 10 дкг. сира.

Є загально стверджене, що людність міст, а головню інтелігенція є переживлена білком. Завелика кількість білка є шкідлива для організму і під оглядом економічним неощадна. Білка мусимо достачити організмові стільки, скільки потребує до відновлення знищеної ткани. Незужиті частини білка виділює організм із мочем у виді різного роду азотових сполук. Отже, як бачимо, надмір білка не приносить організмові пожитку, а противно обтяжує надмірно і непотрібно працею знаряди, що ведуть азотову господарку в організмі.

В остаточнім разі може організм зужити білок, як вартість енергетичну, але це джерело енергії не економічне. 1 гр. білка достарчає

нам 4 калорії, а крім того дає дуже багато відпадків, цілком організмом невикористаних. Но і білкова вартість є дорога, бо продукти, що нам достачають білок, є дорогі (м'ясо, яйця і т. д.).

Скільки білка знаходиться в деяких продуктах:

14	дкг ($\frac{3}{4}$ шкл.)	молока	дає	4,75	гр.
6,5	„	(мал. товч.) м'яса	„	13,62	„
3	„	(3 ложки) с. фасолі	„	5,82	„
12	„	(1 бараб.) бараболі	„	2,65	„

Вище подані різні кількості різних продуктів представляють кожний вартість 100 кал.

До будівничого матеріалу зачисляємо ще мінеральні соли, потрібні до будови костей. Це різні соли фосфорові, вапневі — сірка, потас.

Мінеральні соли можна поділити на певного роду групи, а саме:

I. Це група, що її ми майже надживаємо, це сод і хльор, часом сірка.

Соду і хльору споживаємо тоді забагато, коли їмо страви занадто солоні, сірки, коли вживаємо забагато м'яса.

II. Це група, що її споживаємо в достаточній кількості — потас, магнез, фльор. Головне джерело це продукти рослинні, головню — збіжжя.

III. Це група, що її маємо дуже часто замало, це вапно, фосфор, залізо, йод. Головно про ці соли мусимо трохи подбати і звернути на них увагу.

Дорослий чоловік потребує денно: 680 міліграмів вапна, 1320 міліграмів фосфору, 15 міліграмів заліза.

Головне джерело мінеральних солей це набіл, ярина, овочі, фосфору і заліза — м'ясо.

Яка кількість поодиноких солей знаходиться в різних продуктах у міліграмах:

Назва продукту	Кількість	Ваній	Фосфор	Залізо
молоко	14 дк ¹ (1/4 шкл.	176	118	0.34
мясо	6.5	8.5	146	1.54
печінка	7.8	13.3	170.7	6.2
фасоли	2.9	40	143	2.2
капуста	31.8	143	61.9	3.5
шпінат	41.8	281	244	13
кальфіор	22.8	292	188	2.3
бараболя	12	13.8	69	1.5
яблука	16	11	19.8	0.4
рабарбар	43.3	189	134	4.3
помаранч	19.5	88	40	0.4

Вище вичислені різні кількості продуктів представляють пайку 100 калорій. Таблиця ця вказує нам, які різнородні і різні кількості солей виступають у різних продуктах.

До мінеральних складників належить також вода. Це рівнож будівельний матеріал, але передовсім середовище, що в ньому відбуваються всі життєві переміни.

Крім матеріалу до будови, організм потребує ще вдержати певну температуру тіла, виконувати якусь працю — отже зуживає пев-

ну кількість енергії. Енергії у відживі достарчають нам вуглеводани і товщі. Джерело цих складників

це все мучні продукти (хліб, каші) і товщі.

Енергетичну вартість міримо калоріями. Це є кількість тепла, потрібного до огріття 1 л. води на 1° С.

І так: 1 грам вуглеводанів дає 4 калорії, 1 грам товщу дає 9 калорій, 1 грам білка дає 4 калорії.

1 грам білка і вуглеводанів дає однаково кількість калорій, але білок залишає в організмі дуже багато відпадків.

Скільки калорій потребує організм на одну добу?

Жінка нормально працююча потребує 2300 до 2500 калорій, мужчина нормально працюючий 2500 до 5000 калорій.

На віддихання, травлення і т. д. зуживає організм т. зв. підставову кількість калорій, а саме — жінка 1700 калорій, мужчина 1400 кал.

Кількість калорій є залежна головнo від запотребовання енергії. Пр. прачка потребує 4000 кал., гірник — 6000 калорій.

Як це виглядає в поживі:

10 дкг смальцю	910 кал.
10 „ масла	765 „
10 „ цукру	400 „
10 „ мяса	135 „
10 „ городини	21 „
1 лож. соку з цитрини	6 „
100 кал. дає нам:	

1 велике яблуко, 2 ложки сметани, 1 лож. меду, 9 дкг. воловини, 1 бараболя, 2 вел. помідори, 2 ложочки цукру, 3 дкг. білого хліба.

Із страв, що їх приладжуємо для певної кількості осіб 100 кал. дає нам: 1 порція овочевої юшки, пів порції бараболяної юшки, 1/4 порції лінових пирогів, 1/4 порції кнудлів із сливками, 1/5 порції свинячої печені.

Палата Домашнього Господарства

Дня 13. травня 1936 р. повстала перша на світі „Палата Домашнього Господарства“ в Естонії. Декрет, що устійноє її засади, підписав президент Естонії.

Як виглядає така палата?

Палата складається з 50 членок, яких висувають організації. Члени вибрані на п'ять літ, а можуть бути ними жінки, що скінчили 25 літ і мають виборчі права до інших інституцій. Вибір затверджує Міністерство Внутрішніх Справ, як рівнож і ухвали. Через це стаються вони правосильні. Бюджет складається з різного роду державних допомог, складок різних організацій, пожертв і добродійних записів, призначених на ту ціль. Всі становища в Палаті є безплатні. Загальні Збори Палати можуть визначити членам, що їм приділено спеціальну справу, певну одноразову винагороду. Загальна діяльність є під контролею Міністерства Внутрішніх Справ.

Палата Домашнього Господарства повстає на підставі правно-публичній, щоб зєднати в одну цілість чинні організації з господарської ділянки, щоб репрезентувати і обороняти справ домашнього господарства, щоб розвинути фах домашнього господарства і щоб розвивати співпрацю його з іншими фахами.

Який засяг ділення Палати?

1. Представляє і вияснює стан домашніх господарств, їх браки і потреби.

2. Бере чинну участь у державній діяльності, у різних інституціях, що в них передбачене представництво домашнього господарства.

3. Свої побажання, проекти утворення домашніх господарств представляє державним та локальним інституціям, видає опінію про права та розпорядження з цієї ділянки на жадання влади, або за своєї ініціативи.

4. Організує поміч і поради в ділянці господарства, піддержує, заряджує і утримує господарські школи, різного роду заведення, конечні до розвитку господарства, дбає про фахове навчання домашнього господарства.

5. Організує курси, вистави, конкурси, призначує нагороди за заслуги в ділянці розвитку домашнього господарства.

6. Піддержує ужиття і торговельну пропаганду пожиточних продуктів та виробів.

Оці відомости вказують нам ясно, які має права Палата Домашнього Господарства, як рівнож її широкі завдання і обовязки. Повстання Естонської Палати Домашнього Господарства можна вважати великим кроком вперед у напрямі зрівняння фаху домашнього господарства із іншими фахами.

Цих кілька відомостей кидають нам ясне світло на те, як працюють жінки в Естонії і як поважно і зрозуміло дивляться на свій вєстат праці, на свій фах. У нас ще далеко до цього. Але маємо надію, що і ми з часом піднесемо

наше господарство з темряви пересудів та позбудемося різних кпин і погорд (головно за сторони мужчин, що від них чуємо часто „а що жінка в хаті робить, немає нічого до роботи, от крутиться по хаті“, мужчинам належить відпочинок по обіді, але жінка не має на це часу — треба зашити дещо, піти на прохід з дітьми і т. д.), а тоді домашнє господарство стане в одному ряді з іншими фахами, які вже нині мають всі права горожанства. Трохи терпеливості і охоти до праці з нашої сторони, а дійдемо й ми до зреалізування нині вже намічених плянів із ділянки домашнього господарства.

Н.

НА СЕЗОН

КАПЕЛЮХИ

мужеські від зл. 6.50 —
жіночі і мужеські

СВЕТЕРИ

ТРИКОТИ

порукає:

Е. ДУМИН

Львів, Коперника 4.

Вікна і двері

На вікна і двері складаються, якби три роди матеріалу і кожний із них вимагає іншого способу чищення.

А саме: 1. мальоване дерево, 2. шкло — шиб, 3. метал — клямки.

Дерево мальоване, то значить: двері і рами миємо теплою водою, милом і м'якою щіткою. Бувають місця більше забруднені, головню при клямках, а спеціально при господарських частинах нашого мешкання. Тоді треба ужити амоняку. На літру води даємо 1 ложку амоняку і стирочкою, або щіткою миємо дуже брудні місця.

Раз на рік треба докладно оглянути рами вікон і дверей, чи не відлетіла місцями фарба. У тому випадку ці місця добре обмити терпентиною і замалювати лякером.

Шиб миємо дуже рідко. А саме: 1. милом і водою разом із рамами. 2. спіритусом, а опісля витерти до суха. 3. мішаниною крейди з водою. 4. кашкою з магнезії, крейди, денатур. спіритусу, амоняку.

Кашкою миємо в цей спосіб, що малим платком потираємо шиб і залишаємо аж висхнуть.

Опісля перетираємо газетами і допроваджуємо до полиску. Не мити вікон на сонці. Цею кашкою можна мити вікна підчас морозів.

Так само, як цією кашкою можемо мити шиб плином „Сільва”.

Металеві частини можемо чистити цією самою кашкою що до шиб, або плином „Сільва”. Коли вживаємо плину „Сільва”, добре при витиранні вживати сухої крейди; в цей спосіб уникаємо чорного забрудження шматки і рук, бо це втягає крейду в себе, а крім цього одержуємо кращий полиск.

Як забезпечити вікна на зиму?

Вікна не забезпечені старанно на зиму, це велика втрата тепла, а з цим збільшення коштів опалу.

У першій мірі перед забезпеченням старанно вимити вікна. Поперше мусимо забезпечити шиб. Шиб, хочби навіть легко ушкоджені усунути, в найгіршому разі трісне місце заліпити прозорим папером. Дальше ущільнити шиб до рами. Треба добре оглянути, чи місцями кіт не повідлітав. Працю кітовання вікон мусимо перевести літом. Поперше, що кіт мусить добре висушитись, по друге праця така є досить довга, а осінню є вже за зимно і можна легко перестудитись.



Кіту вживати свіжого, бо старий кришиться і тяжко зробити валочки. Такий кіт можемо зробити собі самі. Чотири частини житньої муки, шість частин меленої крейди, чотири частини льняного, покровового олію.

Все це вимішуємо добре деревляною лопаткою, а опісля місимо докладно, як тісто. Кіт повинен бути густий, як тісто на макарон, тому не вливати відразу олію, бо це залежить, яка суха є крейда і мука. З виробленого кіту зробити валочки, заліпити місця, де відпав кіт, а навіть добре є дещо рідшим кітом перейти довкола шиб.

Залишається нам ущільнити вікна між рамою й футриною, тому, що рама дещо зісхлася і є щілина. До цього можемо рівнож ужити кіту. Робимо валочки з кіту і накладаємо на раму в місці, де сходиться з футриною, або рама з рамою, посипаємо мілкою крейдою і замикаємо злегка вікно. В той спосіб виповнюються всі щілини а непотрібний кіт виходить наверх. По хвилині отвиріаємо легко вікно й оглядаємо докладно. У місцях, де затрималася крейда, докладаємо кіту і посипаємо знов крейдою. Повторяємо цю чинність так довго, доки по замкненні не зникне вся крейда. Усуваємо рештки кіту на рамі вікна і футрині. Обчищуємо кіт крейдою і залишаємо вікна отворені, щоб усе висохло. Коли кіт висохне, можна ущільнені місця помалювати. Отже, як бачимо цей спосіб забезпечення вікон мусимо перевести влітку у гарний погідний день.

Так ущільнені вікна можна свобідно отвирати.

Но, але якщо ми влітку не перевели такої операції, то й цьому мусимо зарадити.

Остонніми часами показались на ринку гумові паски до ущільнювання, що ніби мали бути тривалі. Тимчасом показалося, що по якімсь часі тріскають і якби порохнявляють. Отже не є вони цілком практичні, бо крім цього є досить дорогі. Досить практичними, хоч одноразовими показались валки з вати. Мастимо рідким клеєм (можна теж ужити сірого мила, а дуже добре тримає густий крохмаль із рижової муки, а навіть звичайної) футрину, приклеюємо валочки з вати, залишаємо відчинені вікна, щоб валочки добре присохли. Дуже щільно можна забезпечити вікна пасками паперу, що їх приклеюємо одним краєм до вікна, а другим до футрин. Цей спосіб не дозволяє відчинити вікна, тому не можемо його уживати до всіх вікон. Можемо цього способу вжити до ущільнення горішніх вікон, бальконових дверей, а долішні вікна мусимо залишити до вітрєння кімнати.

Найновіший спосіб ущільнення вікон це „Супергермітом”, себто металевими пасками. Це вузька тонка металева стяжка, що її одним боком прибивається до футрини чи вікна, другий бік відгинається так, що між бляшкою, а футриною твориться щілина. Замикаємо вікно, а рама вікна натискає на бляшку, притискає її до футрини, а що ця стяжка є так прибита, що другий бік є відхилений, то маємо вікно дуже добре ущільнене.

Цей спосіб є вічний, але досить коштовний. Та коли хтось має власний дім, то всеж таки це оплачується. Ущільнення є дуже ідеальне, дозволяє отвирати вікна.

Н. Г.

Форми для всіх



Ч. 972. Вбраннячко для хлопця 6—10 літ у двох красках. Блузка прикрашена зубчастою вишивкою. Форму можна дістати у величині 6—10 літ. Матеріал:

фаянеля, вовна, сукоще, (даментук) і т. д.

Складові частини.

1. Плечі блузочки.
2. 1/3. Перед блузочки.
4. Комір.
5. Рукав.
6. Маншети.
7. Пасок.
8. Перід штанки.
9. Зад штанки.

Як кроїти вбраннячко?

Примірити форму з паперу на дитині. Розложити форму на подвійно зтоженим матеріалі, пришити шпильками й викроювати за формою, зазначаючи всі значки.

Як шити?

1. Зшити обі частини переду разом (ч. 2 і ч. 3).
2. Зафастригувати плечі з передом (ч. 1, ч. 2, ч. 3) спробувати, коли добре, зішити.
3. Вшити і пришити комір, приложити праву сторону коміра до правої сторони блузочки, пришити машинною з лівої сторони, викінчити ручно.
4. Пришити маншети до рукавів, зішити рукави.
5. Вшити рукави до пахи.
6. Викінчити перід блузочки, зшити дірки, пришити гудзики.
7. Вшити пасок.
8. Зшити бічні шви штаня.
9. Поділити штани разом.
10. Викінчити штани вгорі.
11. Долину загнути ручно.

ФОРМА ДЛЯ ВСІХ

коштує 1.15 зл.

враз із пересилкою.

НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ ВИСТАЧИТЬ



закуплена в нас сучасна машина до шиття, гапту, ширивання, ендльовання, мережковання з довголітньою запорукою за 150.— зол. готівкою або на догідні сплати.

Жадайте дарових цінників!

ПОЛЬСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДІМ
Kryszew, Kraków, ul. Zwierzyniecka 6
Wydz. 46

Меблі:

ЇДАЛЬНІ,
СПАЛЬНІ,
КАБІНЕТИ,
САЛЬОНИ,
КЛЮБИ,
ТАНЧАНІ,
МАТЕРАЦІ
й ДЕКОРАЦІЇ

поручає:

ВІДЕНСЬКА ВИРІВНЯ СТОЛЯР-
СЬКО-ТАНЦЕРСЬКА

ІВАН ОРТНЕР

Львів, вул. Сикестуєвська 41, т. 292-79.



ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту.

Лист

Питаєш, які найважливіші зміни в моді? На це відповім коротко: змінилася зовсім голова і стан! Чудася, кажу Тобі, з зачісками. Як хочеш модно виглядати, не допоможе Тобі й наймодніша креація з „Труду“ поки не зміниш зачіски. І то годі сказати, в який спосіб маєш чесатися. Мусиш побачити бодай на фотосах ті слимачки на чубку голови, або віночок штудерно уложених кругом голови льочків, щоб зясувати собі смак і зміст модної зачіски. Спершу будеш сміятися, ба навіть дивуватися як можна щось такого на голові носити, опісля привикне Твоє око до тої новости, а вкінці сама спробуєш, чи не добре було би зібрати з карку волосся, зчесати на чубок голови і щось там із нього поукладати, гейби гніздечко. І на диво побачиш себе зовсім зміненою, може і на користь. В кожному випадку голова набере модного шику, а попри неї і ціла силуетка.

Дальше змінився стан! Значить він є ніби ще на давньому, нормальному місці, але сильно заакцентований. Значиться, його видно. Силуетка в стані нагадує грецьку вазу, що її лінія пониже насади вуха така маркантна. Зморшки, складки, наддання, одним словом всякі поширення кінчаються сейчас пониже грудей, а починаються в бедрах. Стан, лишається гладкий, гнучкий. Нагадуються мені передвоєнні „мідерка“. Тобі, пововоєнні елегантиці це неясно: були це спіднички з підвищеним сильно станом — поясом на стальках — що сягав часто аж по груди. Сейчас бачимо напрям акцентованого стрункого стану не тільки при вечірніх чи попудневих сукнях, але теж і в плащах, а навіть у футрах. Взагалі футра трактується так, як матеріал. Значить, шиється футро так як плащ, прибирається лямівками і поясом із ірхи, застібується на кістяні гудзики чи на патентовий замок. — А вже зарукавки і ковнірі футряні цілком кумедно виглядають із кокардами з тафти чи оксамиту. Дуже декоративно виглядає молоденьке личко зо звязаною під бородою голубою або фіолетною лентою. Тобі, буде прегарно, якщо ще на голову вбереш до комплекту маленький, кругленький капелюшок із струсиним перцем на переді!

Клопіт маєш із плащем, зглядно без нього. Не знаєш, що зробити, чи купити новий, чи ще з тамтого цебелинового можна щось зро-



Практична камізіелька, що натягається поверх блузок.

бити. Отже скажу: краще приглянься добре моделям плащів, а побачиш, що є такі, де матерії майже нема. Твої старі кримки і так вже тільки в курточку перемінилися, то й нема чого шкодувати. Покомбінуй плащ із кримками. З кримки дуже добре вийде широка гезка зо стоячим ковнірцем і рукави широкі горою по лікоть, дальша частина плаща буде з матеріалу, плечі вільні, перед більше приляглий, кругленька шапочка з високим денком, комбінована з кримками і круглий такий же зарукавок. Кажу Тобі, закасуєш усі Твої сусідки!

Але як би Ти конче наставилась на новий плащ, то вже раджу тільки англійську матерію і такий теж і фасон, бо він все таки найкращий і найпрактичніший. Комір із плоского футра мужеський, але тоді дуже добре було б підшити такий плащ легким футерком. Матимеш таке добре і тепле вбрання на зиму, а найважливіше, що й дуже модне. Знаєш, вертаються часи наших бабунь, коли то футро було сподом підшите, а не зверху. Хто зна, чи то не практичніше, бо що тепліше, то напевне!

ОРИСЯ.



МОДНІ ВОВНИ, ШОВКИ
солідні й тривалі
поруцає

„ДІМ МОДИ“
ЛЬВІВ, ЕВРОП. ГОТЕЛЬ.

З НАШОГО ДОСВІДУ

За відповідь на мої запити, а також за проекти портієрів сердечно дякую. Я скористала і тепер тишуся, що моя хата на чужині приподобилась до рідної. Тепер хотіла б якісь кани на ліжка. Ліжка маю злучені й нікелі. Не знаю, що на них було б відповідне?

Марія Б.

Проекти на кани в нас уже були не раз. Напр. у ч. 4 або 24 з 1936 р. Та коли б цей проект Вам не подобався, радимо почекати. Незабаром помістимо знову гарні проекти.

Як вичистити плями з плісні на біллі?

Прати плями в соку з помідорів. Коли це не поспіє, ужити заквашеної окисненої води. В випадках дуже застарілих ужити теплої 5% шавіцевої квасу.

Чим чистити срібло?

Зробити кашку з магнезії, крейди, денатурованого спирту, амоніаку, потирати платком, вимити, вичистити до блиску.



ПЛОСКІ ФУТРА

Навіть футра цього року матимуть широкий вільний крій. Ось один модель із бобрів, а друге з нутрії.



ВИБРИК МОДИ

Француженки любуються в химерах. Ось прекрасний модель вечірньої сукні, прикрашений на рукавах струсним пером. Чи воно гарно? Не знати. Але що коштовне, то напевне.



Помимо осінньої слоти

обличчя її все свіже й здорове, тому що перед виходом із дому примінила крем і пудер СЕКРЕТ КРАСИ, АНІДА.

Крем Секрет Краси вникає глибоко в шкіру, робить її неначе відпорною перед погубними впливами вітру й слоти, а завдяки своїм спеціальним прикметам удержує шкіру в свіжому й делікатному стані.

У Львові можна дістати їх у парфумеріях ФЕДЕРА, ул. Сикстуська 7 і 2, Коперника 15 а, Галицька 16





СТАРОМОДНІ КАПЕЛЮШКИ

Будки, що їх носили наші бабуні, вертають знову. Які вони чарівні! Здається, що оксамитка, завязана під бородою, відмолодить кожне личко.

Пані й панове

знайдуть найкращі осінні й зимові

НОВИНКИ СЕЗОНУ

в нововідкритому відділі фірми

МОДНІ ТЕКСТИЛІЇ

Ян ВАЛЛЯХ і Син

Львів, пл. Галицька 14, тел. 269-82.

**Мундуркові матеріали по
конкуренційних цінах.**

То є це властиве...



"Dwa Klucze"



СУЧАСНА ДІЯНА

Осінь це час полювання.. А хто не може полювати, то бодай створить собі ілюзію на своїй сукні. Ось мила спортова гарсонка, прикрашена оленями та сернами, вигачкуваними й нашитими.



Спортовий крій.

Ч. 1. Гладка спортова суконка з ясної вовни. Колірний шкіряний пояс.

Ч. 2. Скромна суконочка з високим станом. Колірні гудзики.

Ч. 3. Гранатова сукня з червоним пояском і гудзиками.

Ч. 4. Дзвонова суконка з легкої вовни. Біла вирізу й на рукавах прикрашена шнурованням.



Як боротися зо шкідниками вазонових рослин
повчить вас книжка

О. Бережницької-Будзової

КВІТИ, ПРИКРАСИ НАШИХ ВІКОН
І БАЛЬКОНІВ

Коштує 1.— зл., з пересилкою 1.20 зл.
Замовляти: „Нова Хата“, Львів,
вул. Ходкевича ч. 9.



Важне для Пань!

СПЕЦІАЛЬНІ ГУМОВІ ПАНЧОХИ

проти жиляків,

готові на складі, як і на міру

по уміркованих цінах

і на догідні сплати поручає:

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД ЛІКАРСЬКИХ ІНСТРУМЕНТІВ
І ХІРУРГІЧНИХ АРТИКУЛІВ

О. МАЦЯК і С-ка

Львів, вул. Валова 27, тел. 116-60.



ТЕМНІ СУКНІ.

Ч. 1. Гранатова сукня з легкої вовни з білою ришкою при шії. Білі гудзики.

Ч. 2. Драпована сукня з чорного

вовняного матеріалу. Зпереду декоративні гудзики.

Ч. 3. Шовкова сукня краски винно-червоної, гарно драпована зпереду.

Ч. 4. Вовняна сукня для гладшої пані. Вилоги зпереду морщені, кінчаються пояском, що вяжеться ззаду.

МАТЕРІЯЛИ НА СУКНІ, ПЛАЩІ ШОВКИ й ФУТРА

поручає

МЄЧИСЛАВ ЗАЛЄСКИЙ

Львів, пл. Марійська 10, тел. 200-53.



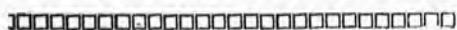
Спідничка в складки.

Ч. 1. Гранатова сукня з високим поясом. Складка на блюзці застебнована, на спідничці лише до половини.

4. 2. Гладка темна суколка з білим жаботом.

Ч. 3. Яснозелена сукня спортивного крою. Широкі рамена.

4. 4. Чорна вовняна сукня з білою вставкою зпереду.



Одинокий журнал для дівчат на наших землях

„СВІТ МОЛОДІ“

виходить у Коломні вул. Замкова ч. 37.
і містить статті на дуже цікаві, акту-
альні теми. Річна передплата 3 зл.
річно.



СПЕЦІАЛІСТ КОРСЕТІВ

Герман ПІЗЕН

повідомляє

що перенісся з пасажу Міколяша

до давнього льокалю

при вул. Ягайлонській ч. 4

і поручає найновіші креації

КОРСЕТІВ, КОРСЕЛЕТІВ І НАГРУДНИКІВ
у великому виборі.



Високий стан.

Ч. 1. Квітчасті матеріали модні на вечірні сукні. Ось цікавий модель із високим поясом.

Ч. 2. Легка квітчаста вечірня сукня з невеличким болерком.

Ч. 3. Рожева газа в чорні горохи дала матеріал до цієї розкішної вечірньої сукні.

**Вистерігайтеся надто дешевих
і невідомого походження
косметиків.**



**КРЕМИ і ПУДРИ
МЕРІДА**
це артикули для знатоків!



Стилеві сукні.

Ч. 1. Квітчаста ляма послужила матеріалом до цієї сукні.

Ч. 2. Той сам модель може бути і з гладкого матеріалу. Зпереду кліпе.

Ч. 3. Чорна лискуча сукня з високим поясом.



КООП. БАЗАР
поруचाє:
тепле і шовкове
білля, панчохи,
скарпетки, шали-
ки, апарки, для
пань, панів і
шкільної молоді.
**Великий вибір,
низькі ціни.**

ГАЛАНТЕРІЯ
*
Львів, Руська 3.

„ЦЕНТРОСОЮЗ“

**Гуртова
й детальна
продажа овочів
Львів, Ринок 39**

Мясарські крамниці:

Ринок	2
Личаківська	50
На Байках	8
Софії	8а
Кентшинського	21
Зибликевича	2
Жовківська	175
Городецька	171



Французькі налисники.

3 жовтка, чверть л. сметани або квасного молока, 12 дкг. муки, 3 білка, сіль, 3 дкг. масла, каляфіор, 3 дкг. масла, 3 дкг. муки, $\frac{1}{8}$ л. молока, 1 жовток, помідорові повила, сіль.

Розбити жовтка з сметаною, додати муку, сіль, шум із білків, вимішати добре, смажити досить грубі налисники.

Каляфіор зварити, поділити на частини. Зробити білу запражку, розвести її молоком, додати жовток, помідорові повила, відповідно досмачити.

Наложити цією масою налисник, прикрити другим, знов наложити масу і т. д. поки не вийдуть всі налисники.

Чеські кнidlі.

4 булки, 1 лож. масла, 3 жовтка, 1 шкл. молока, 3 білка, зелена петрушка, сіль, мука, скільки забере мяса.

Булку пократити в малу кістку, скропити маслом, висушити в руці. Як прохолоне, залити молоком з розбитими жовтками. Вбити піну, додати до булки, додати сіль, петрушку, муку, легко вимішати. Спробувати чи не розварюються. В противному разі додати муки. Вирабляти кулі і варити на киплячій воді, полити маслом. Сейчiс подавати, бо тверднуть.

Мішана ярина з сметаною.

2 моркви середньої величини, пів гол. капусти, 1 селера, 1 петрушка, каляфіор, 10 дкг. сухого гороху, 30 дкг. вепрового мяса, 2 дкг. муки, $\frac{1}{8}$ л. сметани, помідорові повила, сіль.

Дрібно пократити городину, залити трошки водою. Мясо пократити на малі кусники, посолити, обсипати мукою, підсмажити на товщі. Додати до ярини і варити. Горох намочити в перевареній воді, зварити до м'якості, перетерти через цідило, вимішати з вареною яриною. Підправити сметаною з помідоровими повилами, доправити до смаку.

Гуляш із баранини з помідорами.

75 дкг. баранини, 2 дкг. муки, часник, 4 дкг. товщу, сіль, помідорові повила, $\frac{1}{8}$ л. сметани.

Баранину обібрати з товщу, пократити на кусники, обсипати мукою, загнітити на товщі. Зложити до ринки,

підлати новилом (якщо є густе, підлати водою) тушкувати (душити) аж зм'якне. Наприкінці додати сметану, подавати з рижом.

Баранячі зрази, начинювані.

1 кг. баранини, 2 дкг. муки, 3 дкг. грибів, цибуля, $\frac{1}{4}$ л. сметани, терта булка, 1 яйце, 5 дкг. товщу, сіль.

Баранину обібрати з товщу, пократити на скибки, добре збити. Гриби зм'якшити, цибулю присмажити на товщі. Гриби посікти, додати цибулю, жовток, шум і терту булку, скільки забере мясо. На розбиті посолений скибки накласти масу, злинути, зчипити паличком або звязати ниткою. Обсипати мукою, підсмажити на товщі, зложити до риночки, підлати виваром із грибів, тушкувати (душити) до м'якості. Перед подаванням заправити сметаною.

Будинь із сира.

4 жовтка, 4 дкг. масла, 12 дкг. цукру, 10 дкг. бараболю, 40 дкг. сира, 4 білка, цитринова шкірка, родзинки або фігі чи помаранчева шкірка, ванілія.

Втерти жовтка з маслом і цукром. Сир і варену бараболю перетерти через сито або змолоти на машинці. Додати до жовтків. Додати запах і приправи, білок вбитий на шум, вимішати, виложити до вимашеної форми, варити в парі три чверти год.

До цього годиться ванілева підливка (гл. ч. 19 „Н. Х.“).

Лакоминка з сира.

6 дкг. масла, 3 жовтка, 7 дкг. цукру, 25 дкг. сира, ванілія, 2 гіркі мідяли, 3 білка, 2 ложки бараболяної муки.

Втерти масло з жовтками і цукром, сир перетерти через сито, додати до жовтків. Мідяли посікти, додати до маси, додати ванілію, білка вбиті на шум, бараболянну муку, вимішати. Вимстити ринку маслом, обсипати булкою, виложити масу, спекти.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.



„П Л А С Т“



ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ

У четвер, дня 13. X. ц. р. перевела п. Наталка Гаврих-Костецька показ осінніх страв. Деякі з них, як начинювані огірки й каляфіоровий будинь вже подані в ч. 19 „Н. Х.". Новістю були французькі налисники та мішана горюдина з сметаною, що є подані в цьому числі. Добраю прикметою цих усіх страв є те, що виконувати їх можна скоро й легко та що годяться на теплі вечери.

У черговий четвер приступила п. Гаврих-Костецька до раціоналізації поживи. З тією метою обговорила загальні дані про відживу людини. Частину реферату містимо в цьому числі. Додатково обговорила раціональний стравопис на два тижні, де власне узгляднена кальорична вартість і ціни харчів. Наприкінці перевела ряд пісних страв. Дуже смачний був будинь із сира з ванілевою підливою, що його містимо в цьому числі. Також смакувало всім кармелеве молочко. Ця лакоминка відповідна для дітей, що не люблять молока у звичайному виді. Припис був поміщений у ч. 19 „Н. Х.". Показала також виконання чеських кнidlів та печеної лакоминки з сира, що є також поміж нашими приписами.

У четвер, дня 29. X. доповнила цей показ рядом м'ясних страв.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОДУКТ



О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, Кордецького 51.

Вживайте
порошків
до прання

„АТМО“

дешеві
й успішні!



ВІКТОР ПЕТРОВ

АЛІНА Й КОСТОМАРОВ

— Для вас, пані Крагельська, — сказав він, — і для вашої молоді нареченої лишається одне: заждати, поки перевезуть злочинця до Петропавлівської фортеці, де його з великої ласки Державця, замість шибениці, на яку він заслуговує, ув'язнять. Отже, тоді вам дозволять побачитись із злочинцем. Пані Костомарова буватиме тут і вона сповістить вас про час, коли її сина переведуть до фортеці та про дальшу його долю.

Дні минали за днями. Сумуючи та горюючи, Аліна ждала конфірмації в справі „Україно-словянського Товариства” й того часу, коли, нарешті, їй буде дозволено побачитись з Миколою Івановичем.

Бажання поглянути на дорогих в'язнів спокушало Аліну й Кулішеву. Вони часто розмовляли одна з одною і утворювали різні пляни. Дві найвішні молоді дівчинки, простодушні провінціалки, недосвідчені в житті, що вони могли протиставити жорстокості закону й неблаганності Дубельтовій окрім химерної фантастики своєї першої закоханості?

Гадаючи, вигадуючи, міркуючи, мріючи, вони, нарешті, надумались переодягнутись „охтянками”, купити бляшані відра, наповнити їх, бо-дай, водою, пройти у двір III відділу й кричати:

— Гарне непідроблене молоко!

Вони були певні, що в'язні пізнають їх голоси, кинуться до залізних ґрат, і вони побачать їх. Уже від самої цієї думки їх обіймали млюсті й солодко та сумно замирало серце.

В захопленні вони поцілували одна одну й не могли дочекатись ранку, щоб здійснити свій плян.

На їхнє щастя, Віктор Михайлович Білозерський, брат Кулішевої, якого вони посвятили в свою змову, довів їм небезпечність усієї цієї вигадки, що могла тільки пошкодити ув'язненим. З сумом і розчаруванням прийшлося їм відмовитись від свого пляну.

Візита в Дубельта мала один наслідок: за розпорядженням III відділу жінок взяли під секретний догляд. У листі до начальника корпусу жандармів, генерала Д. П. Полозова з 25 квітня, за № 653, граф Орлов писав:

„Ш. п. Данило Петровичу!

В III відділі, власної його величності канцелярії, провадиться одна справа, дуже важлива й секрет-

на, між іншим про ад'юкта Київського Університету Костомарова й кол. вчителя в Санкт-Петербурзької гімназії Куліша. Нині до Санкт-Петербургу прибули: мати Костомарова, вдова капітана Тетяна Костомарова, дружина Колєзького Асесора Анеля Мазурова з дочкою Аліною Крагельською, що з них остання є заручена наречена Костомарова і дружина Куліша. Всі вони прибули з тією метою, щоб довідатись про становище справи щодо Костомарова та Куліша й клопотатись за них. Але їм у III відділі вже об'явили, що відомостей з означеної справи відкривати не можна, що вони не повинні намагатись узяти будь-яку участь у зазначеній справі, мешкати в столиці яко-мога спокійніше й нікого не повідомляти, ані про згаданих осіб, ані про їхню справу.

Доводячи це до Вашого відома й уклінніше просивши Вас зробити розпорядження, щоб за Костомаровою, Мазуровою, Крагельською та Кулішевою, підчас їхнього перебування в Санкт-Петербурзі, мати секретний, але найсуворий догляд, за обов'язок вважаю додати, що з них перші тут мешкають на Моховій вулиці, проти очної лікарні, в будинку Пекеля, а п. Куліш, Московської часті, на Гороховій вулиці в будинку Доливо-Добровольського в квартирі Кармалаєва.

Прийміть та інш.

Підпис: Граф Орлов.

Вірно: Надвірний Радн. (підпис)“.

Полозов доручив виконати наказ полковнику Ракєєву, який 4 травня повідомив III відділ, що „всі вони (Аліна, її мати, Костомарова, та Кулішева) в мовчанні ніби чекають, поки розв'яжуть їхню справу, і перебувають найчастіше в знайомих своїх киян та в графині Меліно, перші три приймають у себе двох прапорщиків Теплових, а Кулішева мешкає в відомій родині урядовця Кармалаєва — дуже спокійно”.

Минуло два місяці. 3 травня Костомарова покликали до Дубельта.

Дубельт зустрів його словами:

— Я мушу оголосити вам не зовсім приємний для вас присуд государя імператора, але сподіваюся, що ви майбутньою службою виправите своє минуле.

Він розгорнув зошит і прочитав присуд. У присуді було зазначено, що ад'юнкт-професор Костомаров

вкупі з іншими особами мав на увазі заснувати україно-словянське товариство, яке обмірковувало б зєднання словян в одну державу, а окрім того поширював злочинний рукопис „Закон божий”, — а тому ухвалено: усунути його з катедри в університеті, ув'язнити до фортеці на один рік, а тоді заслати на службу в одну з далеких губерній.

З боку олівцем Микола I приписав: „До Вятської губернії.”

Прочитавши цей присуд, Костомарова посадовили в карету й через Троїцький міст одвезли до Петропавлівської фортеці.

14 червня відбулося побачення Аліни з Миколою Івановичем у кабінеті коменданта Петропавлівської фортеці, доброго і привітного Івана Микитича Скобелева.

Старий безрукий генерал був давній знайомий ще з військової служби Аліниного батька.

— Так ось, — казав Іван Микитич, вітаючи Аліну, — ось вона, ця чорнявка, що її підносила мамка до моїх еполет, а ця чорнявка якось зачепить і тягне нитку. Як же це твій наречений потрапив до в'язниці? Ну, ти не плач: я його, варвара, родзинками годую.

Тимчасом поки точилися ці балачки й старий комендант жартував з Аліною, намагаючись її розважити, до кабінету ввели Миколу Івановича.

Окуляри в нього відібрали й він через свою короткозорість пізнав Аліну тільки тоді, коли вона його назвала.

Побачення було коротке й сумне. Пані Крагельська тішила Миколу Івановича надією, що вона привезе Аліну до нього і як тільки він відбуде термін свого ув'язнення, вони в Вятці справлять весілля.

В останніх днях червня Аліна з матір'ю повернулися до Києва.

XI.

Відбувши рік ув'язнення в Петропавлівській фортеці, Микола Іванович опинився на засланні, правда не в Вятці, а в Саратові, де він і одержав посаду перекладача при Губерніяльному Правлінні з платнею 350 карбованців на рік.

Життя на засланні здавалось остільки важким і безнадійним, що Микола Іванович хотів би поринути в забуття, в несвідоме, в ніч, в мовчання. Інші шукають забуття в пияцтві. Костомаров був надто культурна людина, щоб піти на це.

нув довести себе до такого стану, щоб жити не життям, мислити не-свідомим, сонними примарами почувати.

Він — ніщо; злочинець, що перебуває під секретним доглядом перекладач, якому нема чого перекладати, вигнанець без прав, з якого можна знущатись, ставлячи його на одну дошку з криминальними злочинцями та власниками публичних домів.

Микола Іванович свідомо йшов назустріч психічним порушенням. Знов з'явилися у Костомарова на столі Е. Т. А. Гофман, Свендсборг, Алан-Кардек, Хома Кемпійський, книжки натур-філософів, фантастичні псевдо-наукові твори про месмеризм та магнетизм німецькою, французькою та російською мовами. Знов людина доходила до смішних і химерних божевіль. Знов вона опинилась у владі своєї палкої нестримної уяви.

Задля месмеризму, він закинув свої історичні студії. Він був певний, що він володіє магнетичною силою, що з нього є видатний магнетизатор і, вивчивши месмеризм теоретично з сумлінністю й ретельністю вченого, Микола Іванович вирішив узятися за справу практично.

Першою людиною, що згодила-ся піддатися спробі, був Есмонд, брат у-других пані Пасхалової, саратовської приятельки Костомарова, що згодом вийшла заміж за Д. Мордовця. Спроба, як запевняв Костомаров, мала блискучий успіх. Під впливом „пасів“ Есмонда охопив магнетичний сон і він вдало відповідав на цілу низку запитань, що йому пропонував його магнетизатор.

Та знавши вдачу Есмонда і його нахил погдузувати й піддурити свого ближнього, пані Пасхалова не повірила оповіданню про успіх досліду й вирішила спробувати магнетичну силу Миколи Івановича на собі.

Микола Іванович був дуже втішений, що в нього є нові адепти.

Короткозорий і завжди розкидливий Костомаров почав сеанс. Витягнувши вперед у всю довжину руки, він то відступав задом, то прожогом кидався наперед, мов би налітаючи, і торкався руками то лоба, то грудей тієї, що усипляв, то робив у повітрі рухи руками зверху вниз, згинаючись і розгинаючись, — і все це він виробляв, не зводячи з пані Пасхалової чудного нерухомого погляду.

Пані Пасхаловій дуже захотілось подивитися на „паси“, що їх

робив Костомаров підчас спроб, і вона зважилася на хитрощі: не зовсім закрити очі, а тільки їх при-мружити, залишивши маленьку щілину між війми.

Усі рухи й пози, гримаси й присідання Миколи Івановича були такі смішні, що пані Пасхалова не витримала й пирснула від сміху. Сеанс перервали.

Микола Іванович страшенно образився, не хотів слухати ніяких вибачень і ніколи більше не пропонував повторити з нею сеанс.

В Саратові Костомаров дивакував. Життя надто важке й безнадійне він підфарбовував і розважав дивацтвами.

Він задумав спорудити повітряний балон. Він набув усіх потрібних матеріалів: тафту, шворки тощо — й робота закипіла, — краляли, клеїли. Найдіяльнішу участь в спорудженні балону приймав Ів. Д. Есмонд. Розумний, дотепний, хитруватий, він був, як то кажуть, майстер „на всі руки“. Він то головне й працював, де в чому допомагала йому пані Пасхалова, а Микола Іванович, взагалі нездатний ні до якої іншої роботи, окрім своїх наукових кабінетних вправ, тільки давав поради, що їх не можна було виконати, розпоряджався, втручався не в своє діло, хвилювався, що його не слухають, проєктував і балакав. Найбільше балакав.

Справу набути водню, щоб наповнити балюна, поклали на Миколу Івановича. Микола Іванович пішов до „москательної“ крамниці, де продавалися різні рослини, лікарські зілля та інший дрібний крам, що його тепер продають в аптичних склепах, і на звичайне запитання власника крамниці:

— А що накажете?

Спитав:

— Почім у вас пуд водню?

Здивований крамар з цікавістю подивився на цього патлатого короткозорого пана у золотих окулярах, що справляв вражіння людини, в якій „не всі дома“ й з належною крамарською чемністю відповів, що такого краму в їхній крамниці немає, але він радить звернутися до аптики.

До аптики Микола Іванович не пішов, а недоробленого балюна склали в коморі, де складали всякі непотрібні речі, й на тому захоплення літанням і скінчилось.

XII.

У червні Аліна з матір'ю повернулись до Києва й для Аліни почалося важке життя під суворим матернім доглядом.

Пані Крагельська ніколи не ставилася дуже прихильно до Костомарова, а після всього, що трапилось, вона була рішуче проти шлюбу Аліни з Миколою Івановичем. Вона ненавиділа його, як тільки може ненавидіти мати людину, що на її думку, псує чи може зіпсувати щастя її дочки.

Тільки випадково Аліна довідалась, що Костомаров у Саратові.

Після довгих міркувань, як почати листуватись з Миколою Івановичем, Аліна розробила цілий план: переслати лист до Костомарова через т-те Де-Мальян, яка мешкала тоді в Петербурзі, з тим, щоб відповідь, одержану з Саратова, т-те Де-Мальян переслала до Києва на адресу кастелянші Левашівського пансіону Марії Іванівни Стемпковської, давньої приятельки т-те Де-Мальян, яка одвідувала й родину Мазурових-Крагельських.

Чекаючи відповіді на перший свій лист до Миколи Івановича, Аліна хвилювалась. В її голові виникала тисяча гірких думок. Що з Миколою Івановичем? Чому він не вживав заходів листуватись з на-реченою: помер, забув, одружився, страждає на заслання, нудьгує за своєю Аліною, обвинувачує її в зраді?

Нарешті листа одержано...

З яким хвилюванням читала його Аліна.

Після двох-трьох ніжних слів Микола Іванович сповіщав, що він хворий без сподіванки вилікуватись, що лист Алінин підбадьорив його, але ні лист, ні присутність самої Аліни, коли б трапилася подібна можливість, і ніщо не відновить його тіла, хворого на таку недугу, що при ній не тільки сумління, але й закон забороняють шлюб, — і він благає Аліну забути за його існування, вибрати собі іншого й тим заспокоїти його, що вона не страждає вкупі з ним і що він не змарнував молодих її років.

Аліна була надто молода й надто щиро закохана, щоб її могли привабити витончені складності романтичного сквілібристичного діалектизму.

Вона не хоче зважати ані на перспективи „духовного шлюбу“, любовного зречення, замкненої мрії, що її проповідує Микола Іванович, ані на поліційні перешкоди, ані на опір з боку матері.

Вона кохає свого Миколу Івановича й цього досить: цього досить, щоб вона рішилась винести все, що прийдеться винести.

(Д. 6.)

ЛИСТУВАННЯ

Іванна Гнатова, Новий Вишнівесь.
Передплата вирівнана до кінця липня п. р. Таблицю долучимо до чергового числа. Мальованку має в великому виборі крамниця „Укр. Нар. Мистецтво“. Львів, ул. Сикстуська 20. Може бути в різних кольорах (цегляста, темносиня, чорна, зелена) та з різними зображеннями. Метер коштує 3 зл.

Галичанка. Припис на чеські книжки подаємо в цьому числі. Щодо вибідення лица просимо подати як це розуміти. Чи хочете розяснити смуглявий або червоноватий тон шкіри, чи йде вам про веснівки?

Др. М. Прокопів, Брно. За вістку дякуємо. Просимо написати обширніше.

Яр. Сороцька, Хоростків. Про Вашу справу мусимо докладно розвідатись, а тоді напишемо окремо.

Стефанія Надрагова, Богородчани. Передплата вирівнана до кінця п. р.

Люба Яремнинова, Ланчин. Передплата вирівнана до кінця вересня п. р.

Марія Сіркова, Броди. Передплата вирівнана до кінця п. р.

Олена Єрофієва, Хелмек. До кінця 1938 належить ще 10 зл.

Наталка Балицька, Густ. Чекаємо в'стки.

Наталка Козицька, Прага. Трохи пізно ми Вам написали. Але може встигете?

Марія Білянська, Юрівці. Передплата вирівнана до кінця червня п. р.

Савеля Стецишин, Саскатун, Вашого листа одержали. У справі взорів пишемо окремо.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Пригадуємо всім передплатникам, що наближається кінець передплатного року. Чи вже всі вирівняли передплату? Підготовляємо цікаві несподіванки — таблицю взорів, докінчення куховарської книжки, кольорові зображення на окладинку, все це на місяці листопад і грудень. Крайня пора вирівняти залежність! Дуже прикро було б нам здержувати число!

З НАШОГО КЛЮБУ

У понеділок, дня 17. жовтня п. р. святкував клуб „Нової Хати“ і „Труду“ свято кооперації.

Вечір відкрила привітальною промовою п. Ірина Павличковська. На порядку дня були враження ред. Зиновія Пеленського про кооперацію в Швеції.

Референт нещодавно побував у Швеції на кооперативному з'їзді.

Та щоб з'ясувати собі суть шведської кооперації, треба було сказати дещо про Швецію. Референт описав свою подорож (їхав через Берлін) по цій багатій країні, враження порядку й чистоти, незвичайної чесноти мешканців, високого життєвого стандарту. Згадав також про шведську кухню, що є багата й добірна. Шведи назагал їдять багато м'яса й товщів, бо цього вимагає суворий клімат цієї країни. Люблять також випити й тому заведено тут частину прогрібів.

Кооперація розвивалася швидко в останніх тридцяти роках, подібно як наша. Та до яких осягів там вона дійшла! Виробництво споживчих артикулів це бу-

Безплатний додаток 1938 р.

IV КУПОН

на „Форму для всіх“

Ч. форми

Предмет

Величина

Ім'я і назвище передплатниці:

Точна адреса

ла перша стадія розвою. Далеке пішла конфекція й галантерія, будівництво, кооперативи праці. Недавно тому закупив Кооп. Союз у Штотгольмі великий торговельний дім, де покупи можуть дістати все, що тільки душа забажає. Отже перейняв також торгівлю у свої руки. Дивно вражає цей розвій, коли зважити, що Швеція край багатий, а ми привикли все до того, що кооперація прищиплюється найскорше в убогих країнах. Та добробут підносить культурний рівень населення і створює також пригожий ґрунт для поширення цієї ідеї.

Наприкінці розказав ред. Пеленський про кооперативні клуби, що існують при кожній споживчій крамниці. Це є гарно прибрані кімнати біля крамниць, де сходяться раз або двічі в тиждень членки-господині даної ділянки Штотгольму. Тут при каві чи чаю обговорюють новини, розглядають нові товари та висказують свої жалі до крамниць, якщо які мають.

В дискусії висказано побажання, щоб і в нашому клубі влаштувати такі кооперативні вечорі. Багато говорила про Швецію також п. Олена Залізник, що жила там якийсь час. Вона пригадала, що добробут країни виводиться з світової війни, коли нейтральна Швеція доставляла свою руду воюючим державам.

У черговий понеділок говорила др. Марія Деркачева про „Лесю Українку в її листуванні“.

Референтка вглянула в листування письменниці, що зберігається в бібліотеці Наук. Т-ва ім. Шевченка. Є там 27 листів до Франка, а 75 до Павлика. Окрім того є в Варшаві листування Лесі Українки з дядьком її Драгомановим та в руках дра Сімовича знаходиться листування з Ольгою Кобилянською. Це пребагатий матеріал, що не лише знайомить нас із письменницею, але й кидає світло на різні сторінки тодішнього громадського життя. Листи Лесі

Українки є й літературними творами. На доказ того прочитала референтка один із листів до Івана Франка, що захопив слухачок глибиною думок і легкістю стилію.

Др. Деркачева висловила побажання, щоб зібрати ці листи в одно видання. Правда, листування Лесі Українки з Йосипом Маковеем вийшло вже в видавництві „Хортиця“, але краще було б зібрати цю прекрасну виміну думок в один великий том. Видати могло б це Наук. Т-во ім. Шевченка. Амбіцією українського жіноцтва є дивинути такий пам'ятник у 25-ті роковини смерті поетки. Для порівняння показала прекрасного видання том листування Єлизи Ожешкової, що його видали польські культ. освітні установи.

Дискусія розвинулась дуже живо. П. Ірина Павличковська запропонувала, щоб це зв'язати з акцією викупу дому поетки. Але думка інж. Стефанії Чижович знайшла більший відгук. П. Чижович запропонувала зібрати комітет і організувати окрему збірку серед жіноцтва на видання цих листів.

Черговий понеділок, дня 30. жовтня призначений на листопадове свято.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

»НАПЕРЕДОДНІ«

Єдиний під сучасну пору часопис присвячений справі української духовності: літературі, мистецтву й науці.

Виходить 19. і 30. кожного місяця під редакцією БОГДАНА КРАВЦЕВА.

Річна передплата зл. 5.50, піврічна 3.— зл., окреме число 30 гр.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Сикстуська ч. 43 а. Число розр. переказів: Напередодні, Львів 1 277.

Почтову оплату заплачено готівкою.
Należytość pocztową zapłacono gotówką.

0,10к

ПРОПЛАЧЕНО
СРО. 1387

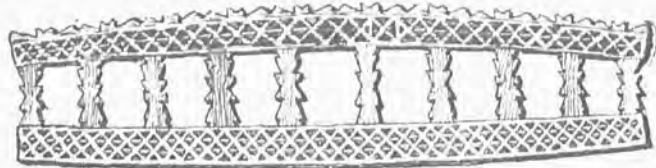
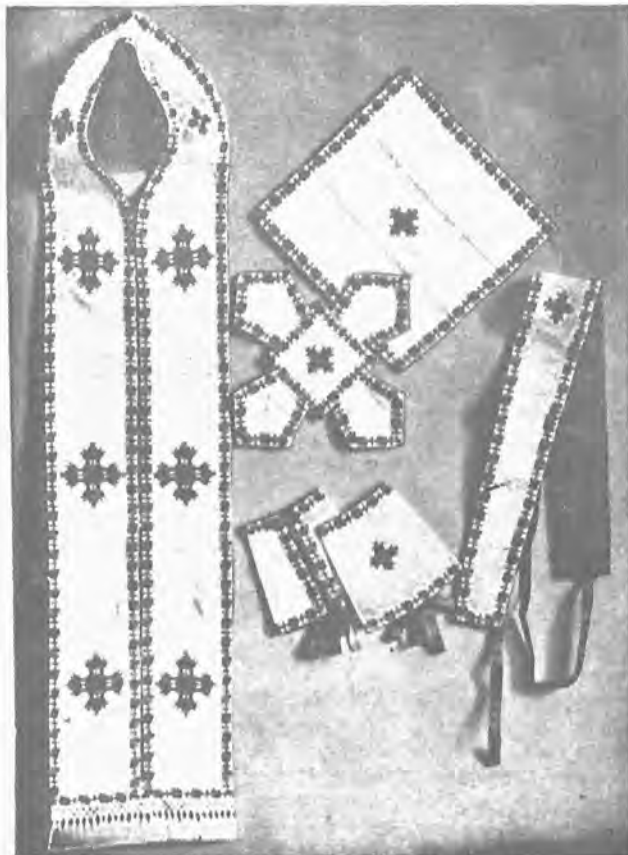
МАТЕРІЯЛИ ДО ВИШИВАННЯ ЦЕРКОВНИХ РИЗІВ

на складі в крамниці

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО“,

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ СИКСТУСЬКА Ч. 20.

- Ч. 1. Канкове полотно „Панама“ шир. на 160 см.,
краєве, в красках білій, кремовій і пі-
сковій ціна зл. 8.—
- Ч. 2. Канкове полотно „Ліон“ шир. на 160 см.,
краєве, в красках білій, кремовій і пі-
сковій ціна зл. 8.50
- Ч. 3. Канкове полотно „Панама“ шир. 160 см.,
заграничне, в красках білій, кремовій
і пісковій ціна зл. 9.—
- Ч. 4. Канкове полотно „Массо“, півшовкове,
краска кремова, шир. 160 см. ціна зл. 10.50
- Ч. 5. Канкове полотно шовкове шир. 160 см.,
краска біла і кремова ціна зл. 12.—
- Ч. 6. Ляняне полотно на обруси церковні, шир.
150 см., ціна зл. 4.70, 5.60, 6.50, 9.75 за м.
- Ч. 7. Ляняне полотно на хоругви шир. 150 см.,
ціна зл. 9.75
- Ч. 8. Чисто льняна веба на стихарі, загранична,
шир. 180 см., ціна зл. 13.50



Про обстанову в українській хаті

довідається із книжки

В. СІЧИНСЬКОГО:

Українське Деревляне Будівництво і Різьба

коштує 3.50 зл. з пересилкою 4.— зл.

З а м о в л я т и :

»НОВА ХАТА«, Львів, вул. Косцюшки 5

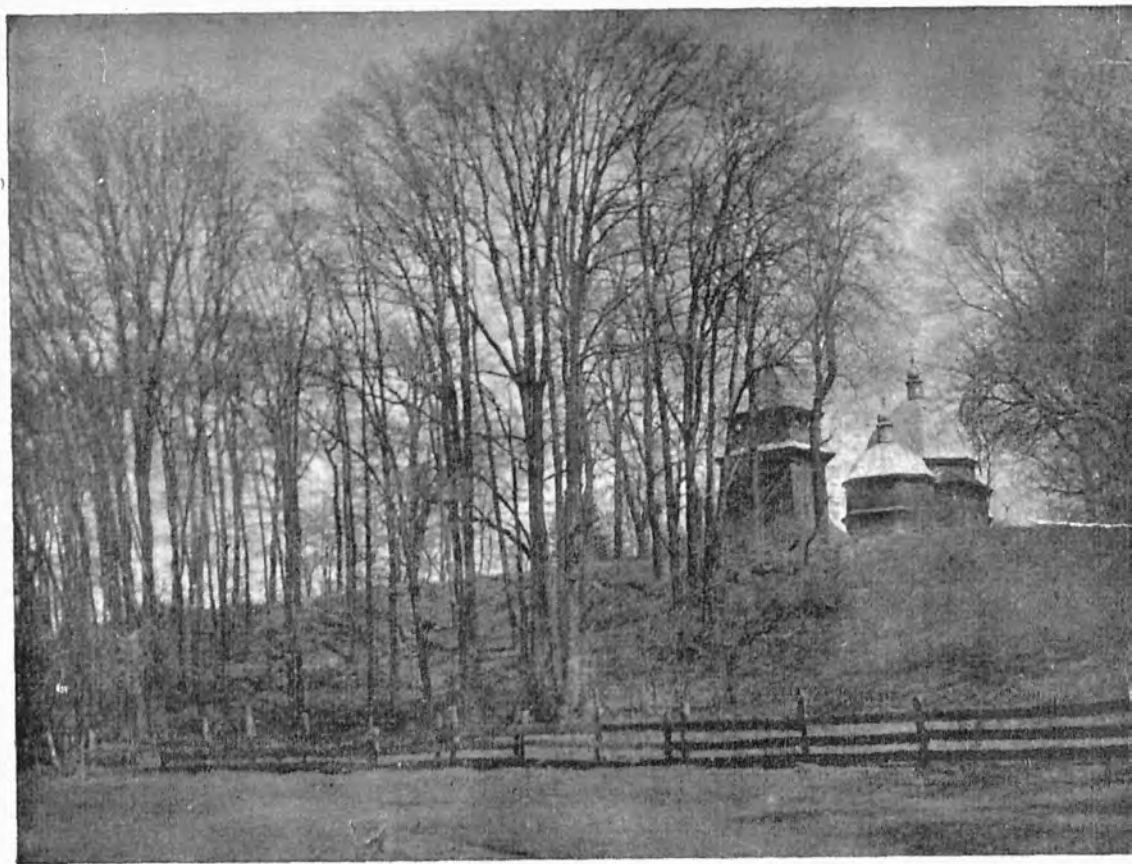
З друкарні Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові.
За редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.

Видав Кооператива » Українське Народне Мистецтво«.
Редакція і Адміністрація: Львів, вул. Косцюшка ч. 5.

АН УРСР
№ Ж-2103

НОВА ХАТА

ч. 22—23



„НОВА ХАТА“

ДВОТИЖНЕВИК

Передплату і замовлення приймає:

Адміністрація: Львів,
улиця Косцюшки ч. 5.
Крамниця „У. Н. М.“:
Львів, ул. Сикстуська 20.
Телефон 294-73

Ціна числа 80 сотиків.

Передплата в краю:
річна 16 зл.
піврічна 8.50 зл.
чвертьрічна 4.50 зл.

Передплата в Ч. С. Р.:
річна 80 Кч.
піврічна 40 Кч.
чвертьрічна 20 Кч.

Передплата в Румунії:
річна 500 лейв.
піврічна 250 лейв.
чвертьрічна 130 лейв.

Передплату й замовлення на
Буковині приймає:
Книгарня „Базар“
Чернівці, str. Andrei Saguna 2

Передплата в Америці й Канаді:
річна 3 дол.
піврічна 1.50 зол.
чвертьрічна 75 центів.

Передплату й замовлення
приймає:

Mrs. G. Gallan
1134 Atwood Rd
Philadelphia Pa. U. S. A.

ВІД РЕДАКЦІЇ.

Рукописи просимо присилати
чисто переписані на одній стороні
паперу. Надісланих рукописів редакція не повертає і в тій справі не
листується.

ЗМІСТ:

Закарпатські вишивки.
О. Дучимінська: Розказати нам щось
про Закарпаття?
Н. Чужа: По старих чеських жаргоніх.
Фр. Ржегорж: Неопілі.
Василина: З пасторального життя.
Емілія Желіско: Казимир.
Л. Бурачинська: Дві літературні події.
Марія Бобикевич: Сповідь про Корнелію
Устїнопольця.
Масаж і макіяж.
Вісти з жіночого світу.
Н. Г.: Підлоги.
Н.: Як звести господарство в Фінляндії.
Як танцювати в печі.
Н. Гаврих-Костецька: Рациональна їд-
жива.
Дрібне, але практичне.
Стравоспис. Привіси.
Форми для всіх.
Ручні роботи.
Мрії про весілля.
В. Петров: Аліна й Костомаров.

Ілюстрації:

Закарпатські вишивки (2 т.) Селянка
в Закарпатській Верховині. Молодиця
з Богдана. Хата в Нижній Анш на За-
карпатті.



Дарія Ярославська: Полин під
ногами. Львів 1938. Накладом біб-
ліотеки „Діла“.

В останньому часі здається не
було книжки, що була б так живо
прийнята нашою публікою. Всі
про неї говорять, читають, захоп-
люються або критикують.

Чи це дійсно така небувала по-
ява? Правду сказавши, в літератур-
ній продукції останніх літ були да-
леко замітніші книжки. Чому ж за-
вдячує „Полин під ногами“ свій
розголос?

Наш читач знайшов врешті
книжку зо свого середовища. Ба-
чить відзеркалення свого життя,
чує близьку собі атмосферу. Шукає
відповіді на конфлікт зо свого вла-
сного довкілля.

Дарія Ярославська зважилась
врешті на те. Взяла постать безро-
бітної молоді дівчини, що ми її
тепер часто зустрічаємо. Провела
її через чистилище упокорень і фі-
зичної праці, загартувала в бороть-
бі за кусник хліба і „вивела в лю-
ди“. Ось відповідь на важне пре-

Українська родина не мо-
же обійтись безодиноким
українським родинним
Ч А С О П И С У
ілюстрованого щирона-
ціонального тижневика

„НЕДІЛЯ“

Адреса: Львів, Ринок 5,
тел. 293-83.

Місячна передплата
1 золотий.

Оказові числа даром.

важне питання, що хвилює нашу
молодь.

Де хто може матиме застережен-
ня, що це лише частина її клопотів.
Так, але вона хвилює всіх і що
сторінку життя можна в нас най-
скорше пасвітлити. Не лише молоді
небачуть себе в тому дзеркалі, але
й старші зрозуміють, у чому вони
проти молоді провинились.

Читаючи книжку Дарії Ярослав-
ської дивуєшся, чому досі не було
в нас таких сюжетів. Здається, що
наше інтелегентське життя не таке
надто складне. Але з другого боку
воно обмежене невеликою скількі-
стю типів і ситуацій, так що не дає
змоги розвинути довільно сюжету.
Вже Іван Франко відчував це й ся-
гав у потреби за постатями до
польського громадянства (Пере-
хресні сетжки, Дая домашнього
вогнища).

Але Дарія Ярославська вміла
знайти вихід із цього. Її україн-
ський живець та мале містечко зма-
льовані вірно й живо. Слабше пуль-
сує в книжці велике місто. Може
тому, що воно занадто чуже нам,
занадто мало ми його опанували.

Та це дрібниця. Так само й дріб-
ницею є те, що Анночці, властиво
„генні сінд“ із титулом „пані докто-
рової“ вже непотрібний. Здається,
що її життєвий шлях вже завер-
шився в цій її економічній перемозі.
Але як сказано, це неважне. Голов-
не те, що вже маємо в літературі
Анночку, оту тиху й завзяту дівчи-
ну з українського містечка. Може
вона отворить шлях і іншим жіно-
чим постатям?

Вітаємо авторку з таким літера-
турним дебютом. Радимо їй і даль-
ше глядіти кругом себе і вибиру-
вати те, що цікаве й типове. Зага-
силь тоді тугу читача за доброю
книжкою зо його власного середо-
вища.

Л. Б.

ФОРМА ДЛЯ ВСІХ

коштує 1.15 зл.

враз із пересилкою.

Закарпатські вишивки

На Закарпатті маємо їх чотири групи. У першу чергу *верховинська*, що тягнеться від окраїн Лісного Бескиду, від сіл Стужиця, Любна, Бистре на південний схід горішнім руслом ріки Ужа, Ляториці через села Розтоки, Долішні Веречки, Воловець. Верховина поділяється на „бойків” і „лемків”.

Це найбідніша частина Закарпаття. На одяг уживають домашнього битого сукна й конішого полотна. Жінки носять короткі сорочки з коміром. Дуже характерні є жіночі очіпки стародавнього походження. Взорі тут різнобарвні, в красках чорній, червоній, і синій і переважно хрестикові.

Інший „*турянський*” тип ви

шивки обіймає долину ріки Тур близько міста Сваляви. Тут узора чорні з барвними плямами, хрестики чергуються з іншими стібами наприклад, „оплетачкою”. Турянська вишивка дуже скромна — в деяких селах рукави і коміри ледве прикрашені.

Селяни тут багатші. Колись був тут осередок ткацтва і різьбарства тепер ці всі виробы випирає миська тандита. Особливо там, де українське населення стрічається з мадярським, слідний занепад давньої вишивкової культури. Збереглися ще ткацькі осередки як оази серед цієї навали чужого елементу. А саме село Великі Лучки під Мукачевом, а також Онюка коло Севлюша.



Жіноча сорочка з Мармароської області, вишивана „напросто”

Третій тип вишивки починається в області „*лишаків*” від Волово-го, де вже носять довгі жіночі со-



Жіноча сорочка з гуцульської області на Закарпатті
(Із кн. С. Маковського: Народне Мистецтво Закарпаття)

каты czasopisma p. t. „Nowa Chata” z daty Lwów, dnia 1. listopada 1938 r. do Sygn. VI. l. Pr. 582/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 8 listopada 1938 r. po wysłuchaniu wniosku Prokuratora Sądu Okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 2. XI 1938 r. przez Starostwo Grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t. „Nowa Chata” Nr. 21 z daty Lwów 1 listopada 1938 r. zawierającego: 1) w artykule p. t. „W listopadzie dni” w całości z tytułem — znamiona zbr. z art. 154. § 1. i 2. k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl §. 493. pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego.

Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścić bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane § 21 ust. druk. 17, 12, 1862. Dzpp. Nr. 6. ex 1863 tj. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 złotych. — **UZASADNIENIE.** Wymieniony artykuł propaguje ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne i w ten sposób publicznie nawołuje do zbrodni stanu. — Według §§ 487, 489 i 493 p. k. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. Przewodniczący: Z Malicki w. r. Wiceprez S. O. Protokolant: mr. Barabola, w. r. Za zgodność: (підпис нечиткий) Kier. sekr.

Nr. akt. VI. l. Pr. 582/38, WYCIĄG Z PROTOKOŁU WSPÓLNEGO POSIEDZENIA NIEJAWNEGO
Sąd Okręgowy, Wydział VI. Karny we Lwowie, w składzie: Przewodniczący: Wiceprez. S. O. L. Malicki, Sędziowie S. O. dr. J. Loeker, i S. O. dr. K. Ponurkiewicz, w sprawie konfi-

Ж-2103

рочки і від Горішнього Синевиру. Ця частина простягається на південь до мармароської рівнини через західну долину ріки Боршани. Оцю область називають скорочено Мармароською. Тут хрестики менше уживані, а більше стіб, що його звуть „напросто“, або „попросто“. Розміщення візорів різне. У Нижньому Синевиру покидані по рукаві великі прямокутники, в Довгій — на рукавах вузькі поперевжні смуги з хрестом посередині.

Вишивають його, подібно як вишивку, з лівого боку. З правого боку візор виходить вишукло й описи його майже зливаються. Коли вишивати його вовняними нитками, не затираючи тісно, повстає стіб „кучерявий“.

Ця околиця пишається яркістю візорів та багатством прикрас. Жінки плетуть із шкляних кораликів

„сильники“, себто наші гердани та носять багаті намиста з коралів.

Четверту групу вишивок творять закарпатські гуцули на горішньому бігу Чорної та Білої Тиси. На схід від Великого Бичкова починається оця країна прекрасних мотивів і чарівної гри красок. Дрібний хрестик чергується з низинкою, півхрестиком й косичкою. Можна припускати, що тут саме є правзори всіх закарпатських відмін.

Цілим своїм побутом гуцули дуже зближені до своїх галицьких братів. На горішньому бігу Тиси, издовж границі є той сам спосіб життя, ті самі декоративні замішування, що й по тому боці. Немає сумніву, що вони носії одної культури, спільної з галицькою. Різниця є тільки в відтінках і в тому, що мистецька продуктивність тогочасних границі знатно багатша.

Краски не є в закарпатських вишивках чимсь постійним. Спершу було їх небагато, коли красили домашнім способом. Пізніше, коли скаля купних ниток дозволила на відміни, пестрість вишивок збільшилася.

Натомість одноставний є рисунок узору. Це є ромб, що складається з двох однакових трикутників. Ряд однакових ромбів лучиться в ланцюх, що є сполукою двох традиційних „кривульок“. Коли й до того додані деколи галузисті мотиви, то їх треба вважати пізнішим напливом. І так можна говорити на Закарпатті про чисто геометричну традицію вишивання, хоча деколи можемо доглянути в узорах те чи інше наслідування природи. Але про це більше говорить їх назва — „барані роги“, „піря“, „мотильки“, „ялиники“, ніж форма.

За С. Маковським.

Оксана Дучимінська.

Розказати вам щось про Закарпаття?

Почалося від основного „головомиття“ в задимленій колибі під Туркулом, яке влаштувала нам пані Сидоронич за ц. к. вислів „угорська Русь“, доповнений дещо модернішим поняттям „леських пластунів із Ужгороду“. Цього вечора не один із нашого молодого гурту вперше подумав про людей нашої крові, що живуть так близько, а про яких ми так мало знаємо. Добре пригадую собі, що

просушуючи перемокле вбрання, я паленіла цього вечора не тільки від вогню ватри. А коли ранком ми вперше побачили закарпатську землю з граничних вершин — були глибоко зворушені. Старі п'єси, забуті перекази, уривки незрозумілих колись розмов — спалахнули в підсвідомості. Вириваюче з мряки віддалі Закарпаття ожило. В цей день стало для нас казочною землею наших

молодечих мрій, де не прогомонів ще стукіт копит княжої дружини, а по лісах, таємних печерах чайлися струнки постаті чорних хланців.

Незадовго після цього довелося пізнати дійсне Закарпаття.

До нього не можна бути байдужим. З ним можна зразу зрідинитися й полюбити його, або погірділиво дивуватися, як роблять чужинці.

Найбільш рельєфно виступає його своєрідність, коли прибуваємо з Заходу. Одипока головна залізнична лінія, що йде здовж закарпатськими дотинами, має скорше міжнародний характер (Вона лучить теж північну Румунію й Мадяричину з середньою Європою). Зате крізь вікна вагону всіміхаються до нас завітчані стаційні будинки та позначені соняшниками буйні лани додільної, змагальної пшениці, цукрових буряків, пшениці й кукурудзи. Босі хлопці в вишиваних сорочках дзвінкою українською мовою запрошують на стаціях купити гарячі, привабливо пахучі шульки вареної кукурудзи. Ліворуч у даліні — Карпати, праворуч — долина переходить у мадярську пушту. Потім гори ніби зближаються. На збіччах горбів зеленіють виноградники, а руїни, що донеде видніють, це останки замків останніх українських князів. Тиха, глибока старинна Тиса виходить вам назустріч і пливе повагом у чужі краї. Висідаючи з потягу чуєте, що ви дома на цій гарній, старинній землі.

Зате пересічний чужинець тратить тут свою рівновагу духа. На базарі, де блукаючи поміж горами кавунів і винограду захоплюється полудневим багатством овочів і ярин — він гіршиться порозкиданими овочевими відпадками. Жінки з підгір'я, що навіть літом носять свої косматі білі гуні, та мадярським звичаєм мужеські солом'яні капелюхи поверх хустки, приводять вас у добрий настрій — йому ж здаються тільки кумедними. А найгірше то вже буйволи.



Селянка з закарпатської Верховини

Ходять по місті майже без опіки, так як наші корови, понуро споглядаючи зід лоба. Годі визнатися, коли вони люті а коли тільки сонні. При зустрічі з ними чужинець раз на все тратить почуття безпеки на цій землі. Вістка, що якраз в околиці, куди він їде, скривається славний опришок Ілько Липей, остаточно псує йому настрій. Щоправда Липей досі нічого злого не зробив, але чого-ж можна чекати від людини, що з туги за волею злегковажила собі всі правила суспільного ладу й наразилася праву?

Треба признати, що вид автобусу — головного засобу комунікації на Закарпатті — не будить довіря. Цю ночесну назву носять у більшості випадків не ймовірно знищені авто, вигребані підприємливими жидами десь на автових цвинтаріщах великих міст. Всідаючи до такого автобусу годі не подумати про завічання. Шестиособове авто набирає пересічно 15 осіб із відповідно великими клаунками й не зважаючи на знищені гальми, жене повною скорістю по прекрасних гостиницях. На кінцевій стації нагадуєте новонароджену комаху — помяту, стерплю й захоплену світом.

Первісна природа падає всему якоїсь яркості й чару дитячих літ. Стилеві деревляні церкви, чепурні хатки розсипані по збіччях гір, багатство пишних вишивок, жваві дитячі очі — все це вам до сліз рідне. Ваша приналежність до них, для селян самозрозуміла. Пестра святочна маса, зібрана в неділю під сусідніми уніятською й православною церквами, приймає вас прихильно.

На доказ довіря, зараз під церквою розказують вам, де спав цей опришок Ілько Липей, цей самий, що його вже третій місяць марно шукає кілька сот жандармів. На допиті всі ці люде мають туні, байдужі лиця, але в розмові з вами їх очі горять внутрішнім огнем, Ілько Липей, це вислів їхньої туги до волі, до правди, до краси! Вони згори знають, що ваше серце забеться їхньому в такт. І тому вам тут не тільки гарно але й безпечно.

На першій, самотній, прогульці в лісах, зустрів мене жандарм та остерігав перед небезпечною самотньою ходьбеною по „цього краю“. Тут треба мати зброю. Я впевнилась його що її маю, а це є мова й кровна приналежність до цієї землі. Досі памятаю, як гнівлю він липнув очима.

Будного дня всі найновіші відомості приносила враз із молоком сусідка Бараниха, ще за світанку. Більшість селян бачить літом світанку хати тільки при світлі ватри, бо ще перед сходом сонця йде в полонину робити сіно, а вертає тільки наніч. Маленьких дітей залишають під опіку більшим, а в висліді на 12—15 немовлят в родині, доростає заведле кількоро.

Гарненька молодичка Олена гачить щоранку своїх трое дітей. Хата на пустирі, нема на кого лишити, а вони ще дуже маленькі. Одно при груді, друге теж ще на руках, тільки третє плачучи перебирає худенькими ніжками, тримаючись маминої спідниці. Сама Олена все погідна й усміхнена, ніби не знає що злидні її мусять заломити. Чоловік слава Богу пішов на роботу, на доли. Сам проживиться та ще й жита на хліб доставить. Колись, коли всі чоловіки ходили на роботу на „пушти“, кажуть було краще. Тепер нема



Молодичка з Богдана

куди йти; а висяного ошипка стає тільки до Різдва, а свого жита буде хіба тільки на чир. Сіють його зовсім мало, тільки смішними латками під лісом, на викорчуваніх і виналених пнях. На полях тільки овес та бараболя, тай те годі встергати перед диками й оленями.

У хаті сусідки Баранихи залишається наймолодша Марійка. Для безпеки хату замикають, а Марійку разом із мискою вареної в душлинах бараболі лишають на ганочку. Там вона засипляє звечора, там просиджує скулена в дощеві дні. В погоду очевидно мандрує світами.

Підчас одної страшної бурі почувлося під вікном придалене скигління, але коли перемокла й напівмертва з нереляку Марійку затягли до хати, вона не розпалакалася, хоч її круглі оченята були повні сліз. Вона встидалася своєї слабости. Марійка прозарила мені багато таємниць і законів свого світу, що кінчався вже щоправда в сусіднім селі „на Імшадіх“, але зате починався в безвістях праісторії. Безліч старовинних казок, переказів, пісень і забобонів гніздилося в тій кострубатій голові, а все мало якийсь своєрідний звязок. Окрему ділянку творили „диш, вовчи“ та інші звірі. Як відомо в гербі Закарпаття є медвідь, але він не тільки символічний. У лісах щоденно знаходять сліди його, а часто з побожністю оповідають про наочні зустрічі. Марійка говорила про нього часто, а все притишеним голосом. Приписувала йому ще й обовязки санітарної комісії, бо свято вірила, що в вілках хвилях пожирає всіх, хто має пасікомі. Це мабуть було причиною чому вона так завзято вичисувала залізним гребенем своє волосся.

Марійка все голодна, бо крім бараболі нічого не їсть, але з гідністю відмовляється від всяких запросин і пристає щойно вичисливши з захопленням всякі видумані присмаки, що їх будь-то би мала дома. Вони остаточно все зводилися до мелаю, молока і колача. „Колачем“ називала звичайний хліб, що його їли жиди й пани, а який так рідко діставався їй до рук.

Часами ходила я на гриби зо старою Катериною. Її все дуже дишувало, що я напавду не вмію по мадярськи, а навіть молюся по нашому. Певна річ, що Панб'г розуміє всі мови, але ще певніша, що деякі з них воліє. Так принаймніше вчили колись по церквах.

Катерина знає багато переказів про

давни добрі часи, коли ще руїни були замками наших князів. Ці часи напевно ще вернуться, тільки незнати коли. У підземеллях шей досі княгині стережуть скарби, а лицарі зброї. Треба тільки чекати й видержати. Вже 60 літ живе бараболою і фасолою. Капуста не все вродить, впрочім колись мадяри за щонебудь карали, заливаючи навшену капусту нафтою і треба було обійтись. На меляй треба грошей. Добре, що хоч Пан Біг дав піст, то лекше можна собі їду на цілий рік розложити.

Що четверга, вечером, коли ж дівки вибирають з печі пахучі білі хліби, приїжджає з долів, з міста, фіра із уяким добром. Для жиденат є там солодоші, кавуни й біблійний виноград, що для Марійки росте тільки на царських вратах, а якого смаку вона ніколи не пізнає.

Мимоволі цікавитеся, де поділася місцева давня інтелігенція. Щоб заховати себе, майже вся пішла на найдаліші уступки, не тільки відійшла від народу, але стала проти нього, а мимо всего зникла безслідно. І згадується напис на пам'ятнику на чужині, де мати-Земля каже: „як покинеш мене — загинеш, хоч покинеш мене — незагини!“

В неділю ранком нарід як повині хвилює під церквою. Ілька Липей вбили в місячну ніч на поляні. Боронився до останку, а застигаючи ще судорожно тримав рушницю. Але хіба можна вбити Ілька Липей? На власнім похороні він дивився тисячами понурих лиць. Хіба можна вбити, заморити голодом, чи заглушити нагіркою почуття правди й волі, заглушити голос крові?

Пригадуєте бурливу осінь двадцять літ тому, коли правда змагаючись із силою потрясла основами світу. У глушій гірської села на Закарпатті відбулося воно просто й тихо. В неділю під церквою зійшлося ціле село на раду. Відомості були скупі, але й цього вистачало. Певна річ, що прийшов день на який чекали сотні літ. Тепер треба тільки поспішитися, зголосити, щоб не забули прилучити їхне село. Знаєте Микулу, що сидить кінець села? Його як грамотного й трохи бувалоого вислали до Станиславова. На дорогу навізали йому в вузлик ошипків і розійшлися. Часи були дуже небезпечні, дорога незнана, але хіба можна було не дійти до Станиславова? І якщо це було кінечне? Микула пішов за голосом крові, не зблудив і сповнив свій обовязок.

По старих чеських журналах

Треба було розшукати деякі матеріали для праці. Обложитися купами старих чеських часописів й перегортала один по одному. І дивні почування обвіяли мене. От, п'ятьдесят літ перед цим, малий пригноблений нарід, без великих засобів, підлеглий чужій панівній силі, що дивиться на нього згори. А тим часом: яка вдумлива, ідейна і мистецька література! Яка прекрасна історична повість! Який мистецький, дбайливий вірш! Стараний, талаповитий і глибокий малюнок! Яке людяне відношення до

всіх націй, а особливо до словянських. Напрочуд багато українського матеріалу. Не лише переклади з українського, але ж оригінальних оповідань та розвідок із українського життя. Очевидно, велика сила матеріалу про Росію й російського. Але, яке неупереджене відношення! Коротко, ті старі чеські часописи цезмірно мене здивували. Тому дозволю собі подати для читачів „Нової Хати” кілька витягів, щоб і в них викликати таке ж позитивне здивування.

На цей раз беру фрагмент зга-

док Франтішка Ржегоржа, що довго жив у Галичині й дуже любив український нарід. Великий лишив по собі літературний дорібок, при чому величезна сила рукописів, що між ними є чимало присвячених виключно українському побуту, фольклору, етнографії лежить ще в Національному Чеському Музею недоторканих, ніким нечитаних, ніде не публікованих... А тимчасом, як можна бачити з нижче наведеної згадки, могли б ті праці чужинця-приятеля мати в собі чимало цікавого для українців.

НЕОНІЛЯ

(Згадка з Львівської „Просвіти”).

чергу, тобто часом — годину, але часом — і дві.

Повна вогнених рухів коломийка, це привабливий народний танок, що характеризує завзяття русинської молоді, однак, коли її танцюють у національних одягах, — стає танком історичним. Не випадково при ній ставали перед моєю уявою мигливі, немов у калейдоскопі, образи кобзарів та лірників з селищ нинішньої і давньої України. При коломийці відчув я завжди шматок історії та життя людей із Підкарпатських Земель. При ній пізнав я мистецтво простого народу в орнаментальному вишиванні на сорочках університетських слухачів й на народніх строях дівочої інтелігенції. З останніх, особливо один зафіксувався мені в пам'яті. Хоча й не знаю, чи ту постать робив чарівною стрій, чи додавала вбранні мальовничості чорна, як вороняче крило, коса з стьобками та червоний відтінь рум'янців під мрійно-дитячими очима. Щоб опис портрету цієї русинської Мавки бодай трохи відповідав оригіналові, скажу ще про її русальчин стрій, якому я придивлявся при дрібненьких крочках коломийки, при скакаючих, так мовити, повітряних рухах, котрі то впадають в око, то втрачаються, як баньки в спіненій воді.

Обтягнута темно-рожевою корсеткою в лелітках та з жовтим витим шнурованням, що закінчувалось масивним вузлом-кутасом, Мавка була одягнена в снігову, майже прозору сорочку з довгими, закінченими чохлами, рукавами, але ж слушно широкими. На рукавах симетрично розкидані вишиті

синьо-червоні хрестики. Тими ж нитками заплочі і в тому ж стилі випрацьовані, очевидно, зручною ручкою нашої дівчини, вставки на раменах. У подібних барвах і стилі є вицяцькована біла попередничка, в придолі ширше облямована. Тимчасом ясно-синю спідницю на долішньому краю обшито пасочками через один — золотими й кармазиновими. Великою кількістю намиста червоного й срібного, різного матеріалу й різного вигляду обтяжені груди.

Цими небагатьма словами зовсім неповно накреслив я образ молоденької русинської трояндочки. Коли ж була донька руського панотця Роксоляна Рогатинська трояндою вже розвиненою, то ж не маємо чого дивуватись Сулейманові, що звичив її в історії, але ж не дивуйтесь також і мені, що в цім тисячному числі „Світозора” присвячую згадку другій Роксоляні, також доньці руського панотця, Неонілі Роздольській. Її любов до народнього строю показую нашим дівчатам на взірць, а його часте уживання — до наслідування!

Франтішек Ржегорж.

Як боротися зо шкідливими вазоновими рослинами

повчить вас книжка

О. Бережницької-Будзової

КВІТИ, ПРИКРАСИ НАШИХ ВІКОН
І БАЛЬКОНІВ

Коштує 1.— зл., з пересилкою 1.20 зл.
Замовляти: „Нова Хата”, Львів,
вул. Ходкевича ч. 9.

Товариство русинських академіків у Львові впорядило на „маленькій тижні” вечір із танцями у помешканні Руської Бесіди і запросило русинських інтелігентів із родинами, як із міста, так із ближчих сіл. Я не дістав спеціального запрошення. Але ж, раніше введений там приятелем Белеєм, ходив туди потім кожної суботи, вже на запрошення, що його мені пани академіки звичайно прислали аж до помешкання. Всамперед мене зацікавило впорядження залі, декоровані лише самою хвоею та портретами заслужених патріотів галицько-руських, як от Качала, Лавровський, Барвінський. Також були розвішані образи з життя місцевого люду в Галичині й на Україні. У тій самій Бесіді має канцелярію „Просвіта”, одно з найважливіших культурних товариств Галицької Руси з тенденцією молодорусинською. Кілька місцевих членів того товариства, що займали видатне місце на полі науки, мистецтва та політики, приходять побавитись „по домашньому” на танкові вечірки та поговорити про потреби свого упослідженого народу. Буйні академічні соколики не тільки перебувають у повному числі, але ж і дбають, щоб на кожного танцюриста припадала бодай одна танечниця, і в тім намірі, можна сказати, ведеться їм знаменито.

Вечірка починається популярною коломийкою, нею ж вранці закінчується.

Коли ж дозволяє простора зала, танцюють ту коломийку всі пари разом, коли ж ні, то поділяються на гурти, а музика грає так дозво, аж всі пари протанцюють свою

З ПЛАСТОВОГО ЖИТТЯ

Кажете, щоб написати в „Новій Хаті” щось про Пласт у нас. Дівочі пластові відділи повставали, звичайно, одночасно з хлопчачими, як ось у Мукачеві (перший дівочий гурток організовано в березні 1923 р., мав він зпочатку 20 членок). Тепер, коли в кожному місті маємо пластових провідниць і є вже пластові книжки, дивним видається початок нашого практичного пластування, бо не було тоді ні провідниць, ні досвіду, ні взагалі порозуміння до Пласту; навіть найприхильнішим до нас людям — нашим батькам і матерям були ми на сміх... Тоді виходив у нас часопис, що звався „Пластун — Lupač — Csékesz”. — був друкований трьома мовами, бо призначений для нас, чехів і мадярів. Уже в 2-ому числі часопису на одній з пл. фотографій видно й тодішніх наших пластунок, у довгих темно-синіх складаних спідницях. (Скільки ми з ними намучились! Після дощу навіть у таборі доводилось їх прасувати. Щітка на одяг була і в таборі і в мандрівці дорогоцінною річю, що без неї хоч сядь та й плач!). Лід байдужості старших і глумливості молодших над нашим пластовим надхненням проломлював, звичайно, пластовий табір. Старше громадянство дуже неприхильно ставилось до таборування дівчат і батьки не давали донькам дозволу на це. Мама моєї приятельки Цилі була теж „проти табору”. Тоді Цилія виписала над своїм ліжком великими літерами:

*„Пішла би я з Пластом до табору,
До сонця, до волі, до простору!
Пусті мене, мати, з Пластом*

*(погуляти,
З Пластом погуляти до табору!”*

А над столом пишалося:
*„Гей на горі огонь таборовий,
На долині жарко.
Хто не піде у табір пластовий,
Тому буде жалко!”**

Не пригадую, чи це, чи що інше вилинуло на Циліну маму, бо ми того літа таборували таки з Цилею. Рідня відвідувала своїх „добровільних мучениць” у таборі і помалу громадянство переконувалося про величезну вартість таборування. Перших таборовичок памятаю з табору в Бовцах коло Драгова в 1923 році. Будівання табору, життя під шатрами, таборові ватри й нічні варті — все було зовсім незнайо-

ме, досі невидане. Декого відстрашувало непереможністю ріжних перепон, але й манило чаром невідомості. Наші перші в житті таборові дні були незабутні! Повні помилок, але й повні насолод, яких досі ще ніколи не зазнавали. Мало котра з нас тямала поставити гаразд шатро (тепер у пл. змаганнях мусимо ставити навіть із звязаними очима і це не здається тепер таке тяжке, як те тоді) і в дощевий час капало вночі з стелі просто на обличчя. Огонь розкладали

сти, без якої таборування неможливе, толерантності до інших наших товаришок, послуху, що йому дома старші від нас ніколи не могли „добитися”, навчилися робити добрі вчиники без нагород, переносити невидати без нарікань. Тепер, коли згадувати це все, що давно минуло, видається воно дрібне й не варте згадки. Кожний бо рік у Пласті приносив щось іншого. Проте якраз ці дрібні справи, повторювані роками систематично і вироблюють „пластову душу”.



Пластове свято св. Юрія в Густі.

так, що дим ліз у шатра і їм очі або й взагалі не хотіло горіти; бували й без обідів і без вечері... Коли взялися ставити щоглу і з великим зусиллям підняли її, побачили, що ще ями для неї не викопали. Зате якою радістю тремтіло серце, як вперше піднімали прапор! А перша пластова ватра палахкотить і досі в душі гарячим вдячним спомином. Темні смереки обгорнули нас у колі затишно віттям і овіяли нічними пахощами лісу — тихого, мовчазного, чуйного. Та чуйність переходила й на нас, дівчат із міста, що оце вперше глянули в глибокі очі Природи. Сяйво й тепло полу-мя, що довкола нього ми тоді зі-йшлися, стало нам від тоді чимсь змістовнішим; збудило почуття єдності, приналежності до одного гурту, що служить одному таємничому культу. Це почуття спільноти, що зродилось тоді несвідомо, не покинуло нас ніколи в житті. Тому, коли згадую перші пластові ватри, почуваю за це велику вдячність. В перших таборах і мандрівках кожна з нас ніби щодня багатила: новим досвідом, новим знанням, новим почуттям. Ми навчилися, хоч і не відразу, самостійно-

Пізніше були за нами вже десятки пластових сходів, багато мандрівок (я тільки в Пласті пізнала, який чудовий наш Край!), табори, зїзди, зустрічі, свята, подорожі закордон на міжнародні джемборі... З лисичок*) вже давно повиростили старші пластуни. Багато з них стало вчительками й чи не нашому учительству завдячуємо великий зріст Пласту останніми роками. Тепер майже кожна вчителька це пластунок, яка організує і веде пластову працю з дітьми своєї класи або й цілої школи. Правда, часом бував директор „проти Пласту”, чи священник чи навіть нотар, тоді працю доводилось припинити. Тепер у багатьох селах, не кажучи вже про міста, є пластові відділи, що ведуть учительки і вчителі. Маємо й чимало пластових родин, де й батьки й діти в Пласті. Часом дитина тільки ходити вчиться, а йому вже шиють пластове вбранячко.

Із своїм зростом Пласт перебирає на себе різні громадські й культурні обов'язки. Пластових робітниць і робітників найдете в нас (Докінчення на ст. 24)

*) Оба цитати з віршів Марійки Підгірянки.

*) лисички — пластові новички.

Кам'янець

Камінний, незрушний город. Історія на ньому писала кровю і печатала мурами. І сьогодні ще вона пише, але вже не камінням і цеглою. Ніщо ж бо не перевищить силою краси тих монолітних, стрімких стін яру, що їх колись видерла. Смотрич, річка тепер вельми втомлена й тиха. Все, щоб тут не ставив, буде як тоті бідні хатки на дні яру, що одної стінкою прилипили до червоної скелі. Коли глянути на них із величезного моста, який лучить Старий Город із Новим Планом, хатки ті вниз, над самою річкою, подібні до забавок, що їх розклали діти. То Карвасари, передмістя найбідніших. Але й великий Олександрівський Собор на Новому Плані, хоч стоїть на підвищенні й трьома срібlistими баями знімається в небо, такий буденний супроти краси города. Одне тільки до неї підходить — те, що писала в ньому колись історія.

За містом на майдані стоять сірі, великі будинки бувших козацьких казарм. Під ту пору вони заняті військовим пошесним шпиталем. Це роки 1919—20. Унутрі шпиталю, на деревляних койках розложився усіх родів тиф, червінка і прочі недуги, що їх підмагав брак води, поживи, недостача ліків і осінній холод. Від нікого не було помічі, ні рятунку. Одне сонце милосердилося неначе й давало часом дні налиті ясністю і теплом. У такий день видужанці, часом дехто з жалібниць, фельчерів, лікарів, виходили під вкриті барвистим листям дерева, грілись, говорили, надіялись, і як українці, часом пісню затягли. Вони ще живі, побільшості молоді люди, їм то, здається, кидає осінь-прядуха оті тоненькі білі ниточки, що звязують їхню жадобу життя із незримим присудом долі.

На камінних східцях присіла Валя, сестра-жалібниця і тоненьким, наче комарове бринчання, голосочком співає про „три верби, що хиляться, мов журяться вони“. Біля неї пристанув завідуючий харчівнею. Він усе зайнятий, бо ж його діло постачання, а воно в тих часах незмірно важке й трудне, але він всеж найде час, щоб обмінятися добрим словом, або веселим жартом. Сестра Валя видужує після тифу і гріє до сонця свою коротко стрижену голівку — може скорше вкритється вона косами. Так хочеться жити! Та як осінньому сонцю зміцняти когось, коли в самого си-

ли надуть. Видовжувалась тінь, поїляло холодком. Сестра Валя пішла в будинок, а завідуючий подавсь у конюшню. Завтра досвідком поїде в околицю за харчами.

Та дехто лишився на майдані. На обрії викотився повний місяць. Його наче видвигала та пісня, що співав її невеличкий хор під деревами, біля шпиталю. Українська, чудова пісня. Слухав її сірий будинок, — навіть вітрець приляг і не шорохтів опалим листям.

Нараз від сторони міста заторохтів віз. Різко й глухо пробубонив перед шпиталем. Пісня обірвалася, співаки оточили віз. На вязці соломи лежала жінка з малою дитиною. Візник спитав:

— Де тут приймаючий лікар? Я привіз хворих.

— Якже ви тут попали, коли відомо, що тут шпиталь військовий? Чому ж не прийняли в котрий з городських шпиталів?

Візник глянув з розпучкою.

— Не прийняли, — віспа, то й кажуть, що поміщення немає для неї в городі, — треба десь за городом примістити.

Кинув віжки і став благи:

— Змилосердіться люди, примістите. Від полудня вожу їх — може на смерть завозив. Ніч налягає і холод. Ми з Карвасарів. То моя жінка й дитина.

Чотирокутник смерті! Без ліків, без помічі, віч на віч із тифом, червінкою, а тепер віспа простягає свою чорну руку. Кого не вб'є, того страшним тавром назначує на все. Неначе з пекла дунуло. Всі відступились від воза. Аптекарь шепотів побілілими губами:

— Немає серум, немає в нас.

Вістка про віспуватих миттю обігла службовиків. Управителька кухні вибігла із криком:

— Не приймати, не приймати. В мене ж малі діти. Немгє місця! Геть!

Чоловік на возі заплакав.

Вартовий лікар нараджувався з завідуючим. В якийсь час потім порожній віз гуркотів, вертаючись у місто. У бічній опустошеній крилі будинку, лежало двоє хворих, а біля них сидів завідуючий.

Хтось вийшов із головного будинку швидко перейшов подвір'я і постукав у двері кімнати в бічнюку.

Ржаво скригнули завіси під рукою завідуючого. У снігах стояла сестра-жалібниця. Руки в неї повні були всякого добра.

— Я вам принесла окріп, парене молоко й дещо з харчів.

— Давайте скоріш і втікайте звідсіля.

Дівчина не збиралась відходити.

— Пропало, пане завідуючий! Мені наказували, щоб не верталась, якщо рішусь піти сюди. Це смішно, але воно так. Управителька плаче, з розуму сходить, налякала всіх дівчат своїм криком і ніхто не хоче зайти тут до вісповатих. Навіть тої страви не було кому занести. Я забрала бляшанки, але мені заповіли жалібнички, що більше не впустять до себе.

— Що, вони там справді подуріли?

— Не дивуйтесь їм — віспа не тиф. Не вб'є, то на все життя зосоружить. Жаль дівчатам молоді краси.

— А вам, Ганночко, її не жаль? Вам найбільше було б за чим жаліти! Вам не жаль молоді краси?

— Пане завідуючий! Від вас прийшло мені таке почути? Тож пераз дівчуром, хлопчиськом, славним козаком Мамаєм величали, а тепер питаєте, чи не жаль мені рум'яного личка?

Смішний, дитинячий докір і всушіш якась глибока, поважна струна дзвеніла в голосі дівчини. Завідуючий все ще городив собою вхід до кімнати з хворими.

— Що це ви на сестру-жалібницю подались, а кого завідуючим іменовали? Хто поїде завтра за харчами, бо в нас у коморах порожньо? Кого на своє місце поставите?

Завідуючий не відповів, але щось видно в його поставі помякшало, коли дівчина півжартом сказала:

— Ну, пропустіть у хату, бо залюблю тут на порозі.

У підвалі, де містились помешкання службовиків, у невеличкій кімнаті один мужчина перемірював її неспокійною ногою, другий за столом щось пильно рисував. Той, що ходив, пристанув за плечима рисівника й глумливо спитав:

— І навіщо тих ангелів виводиш, хіба вони кому небудь пригодаються?

— Не глузуй з мене. Я все ж не можу збутись тої гадки, щоб Ганночку чимось звеличати. Я поки що рисую, а колись у білому камені викую того ангела, що стерегтиме її могилки.

— Я був учера там і бачив сліди твого ангела. Тільки мені вдалось, що це хтось возом зачіпив необережно й розчавив могилку.

Рисівник здригнувся і сховав лице в долоні.

Завідуючий поклав руку на його плече.

— Не сумуй і не нарікай, а за свого ангела забудь. Ганночка вмерла по воляцьки, по геройськи й не слід її трафаретним ангелом величати. Та не самотня вона там, бо на тому цвинтаріщі, як зернята на ріллі, лежать тисячі, відважних, мужніх, геройських. Їм усім

нагробник один, спільний, величавий. Це ось місто в камені коване, незрівняне в своїй красі. Сама його назва стане їм тривалішим пам'ятником, ніж усі намогильні написи, яких би не видухав і виписав.

Рисівник поволи згорнув свої картони.

Лідія Бурчинська.

Дві літературні події

Якось непомітно минає цього року велика й важна дата — 75-літні уродини Ольги Кобилянської. Старенька письменниця живе далеко від нас, ще й відділена глуким кордоном. Завна вже не пише. Ще й різні політичні події притмили мабуть зацікавлення загалу.

Але важну таку дату повинно згадати впершу чергу жіноцтво. Воно ж бо виростало на її творах, для нього писалась „Царівна“ й „Людина“. Навіть тепер, коли здійснились ці ідеали, вертаємось часто до тих постатей. Вони ж бо стали в нашому житті вже символом.

Встає цікава думка. Чи здійснились справді постулати письменниці? Чи її постать — визволеної, еманципованої жінки увійшла в життя?

„Бути собою, бути людиною“ хотіла Наталка Верковичівна. Образувати себе, розвивати свої здібності, розпоряджати собою. Співтворити в великому національному ділі.

І це бачимо довкруги себе. Українська жінка вже справді може „бути собою“. Спершу добула економічну незалежність, бачучи, що об неї розбивають свого лоба всі героїні Кобилянської. Пізніше навчилась розвивати свої здібності, фахові, гром., мистецькі. Засмакувала в розвою особистости. Тому завдячуємо тепер кадри громадських робітниць, здібних мисткинь та фахово працюючих жінок.

Але, чи ті жінки точно такі, як їх бажала бачити Ольга Кобилянська?

Мабуть ні. Молоді дівчата не мають мрійливости Наталки Верковичівної, ані аристократизму Мані Обринської. Тверда життєва дійсність вирізьбила їх інакше. Стерла з них трохи жіночої ніжності, злагодила загадкову химерність. Надала п'ятно ділової простоти, не затираючи жіночої відрубности.

Мабуть так воно завжди діється. Письменник кидає гасло — мо-

лодь підхоплює його. Але життя готує своє. Впливи йдуть, перехрещуються, зникають. Виростає щось нового. На перший погляд воно відмінне, але в глибині його діють первісні гасла.

З радістю почують читачки „Нової Хати“, що авторка повісті „На перехресті вітрів“. Перла Бак дістала нагороду Нобля. Напевне прочитали всі й інші її книжки — „Благословення землі“, „Сини“, „Люди шукають доріг“, що є перерізом через китайську суспільність. Знаємо й апогеозу китайської матері в книжці „Мати“, трагедію молодої китайки в книжці „Друга жінка“, працю місіонаря в книжці „Войовник“.

Перла Бак пізнала основно жит-

тя китайців. Вона ж була дочкою американського місіонаря й матір'ю дитиною прибула до Китаю. Сімнадцять літ вернулася до Америки, але там вийшла заміж за американського місіонаря Бака й небагом приїхала знову до Китаю. Її муж викладав при університеті в Шангаю, Перла Бак виховувала своїх двох дітей. Писати почала щойно по війні. Кільканалцять літ тому стали американські місячники друкувати її повісті в фейлетонах, десять літ тому появились перші її книжки. Отже славу й розголос добула в дуже короткому часі.

Свої жіночі постаті вміла Перла Бак надихати особливим життям. Її дружини й матері стоять на сторожі домашнього вогнища і



Хата в Нижній Аппі на Закарпатті.

традиції. О-лян, незломна й мовчазна, мала в повісті „Мати“, Квей-лян, молода й неслівлива. У цих книжках зустрічаються різні покоління і як звичайно, між ними назрівають конфлікти. З гущі давніх пересудів і традицій виростає молода китайка. Спершу тиха й покірна як Квей-лян, а вкін-

ці вироблена й свідомо, як дружина молодого Тигра.

Китайці глибоко вдячні цій американській письменниці за її людський підхід до їхніх проблем. Тому радіють вони нарівні з американцями цим її вирішенням.

Пригадується нам Софія Яблонська й її симпатія до далекого

Китаю. Видно є в цій країні якийсь невольний чар, що притягає європейців. „Країна опію й рижу“ також відзеркалює Китай, але не той первісний, що його знає Перла Бак. Китай Софії Яблонської переходить різні потрясення й модернізації.

Марія Бобикивич

Спомини про Корнила Устіяновича

Спомин про мого брата Корнила це для мене теплий соняшний промінь у пізню осінню пору, що розгріває мою душу.

Про його малярський хист, як і літературні праці не берусь писати. Ограничусь до його приватного та родинного життя, і опису тих двох картин, що мені під час війни москалі їх забрали.

Про брата молодий вік і науку його, небагато знаю, бо він був з нас десятеро найстарший а я, з наймолодших дітей Миколи Устіяновича, парохом в Сучаві. Знаю лиш, що в молодім віці жив якийсь час у Москві, з братом Дозьком, бо мати наша була вже померла і татові було тяжко про всіх дбати. Як там Корнило та чим себе та брата удержував, не знаю. Безперечно що й не з мелом жилося. Чи там малярської штуки вчився, якось про те не було мови.

Ближче зжилася я з братом уже в старшій віці у Вижниці, малому містечку на Буковині, де мій чоловік був парохом. Пересиджував у нас, коли не мав малярської праці по церквах, а було це менш-більш у році 1892, 1894, 1895 і 1900. Дуже добре згоджувався з моїм чоловіком на політичному ґрунті і любив моїх дітей більше ніж сам батько.

Тягло з того часу таку розмову: „Не можна бігати по дворі“, каже брат до малого. „А чому не можна?“ — „Бо ти ще малий цапок“. — „А вуйко вже великий?“ — Я на це розсміялась сердечно, а брат лиш усміхнувся, та й каже: „Так, справді — великий, але вже не цапок, а цаписько, що не слухав, що старші казали...“ і задумався мій добрий брат. Певне нагадав собі як наш тато йому все радили:

„Зроби іспит на професора рисунків, а будеш мати безпечне державне становище, а при тім можеш і свої здібности витосконалювати до схочу, і пером можеш бавитися“.

Ця увага тата була слухна. Іспит міг був зробити, коли був у Відні на Академії. Але хотів бути вільний, нічим не зв'язаний.

У товаристві, нажалі, у нас більше німецьким, був брат незрівняний у розповіданні історичних подій. Знав так докладно дати, що неодного професора історії міг був завстигати. Памятаю одну розмову на тему теорії Дарвіна. Брат махнувши рукою сказав: „Es ist zu schlecht auf dieser Welt! Es ist besser zu glauben, dass es einen Gott gibt!“

Брат любив перебувати на Буковині. За життя тата в Сучаві, по його смерті у сестри Шихової там же, у брата Миколи у Радівцях, і в мене. Всюди малював нам прекрасні портрети. Писав також у мене драму. Нероз сидить задуманий та й каже: „Тут у вас є краще жити, як у Галичині. Люди рівні, а щонайменше толерантні, бо маєте намісника німця.“ Нагадує, як приїхавши раз розповідав, які то клопоти мав із малюван-

ням церкви, здається у селі Карлові. Мав там процес.

Якось там у дальшій куті церкви було вимальоване пекло, і в тім пеклі було багато всякого народу, та між ними були й священники, що пригадували собою єзуїтів, як також були й папи в урядових шапках. Трапилось, що між тими урядовцями, дивним дивом, один ніби подібний до намісника (забула я, котрий тоді був). Отож хтось це доглянув і дав знати. За це мусів брат відповідати перед судом присяжних.

Одного разу завважила я в його руках німецьку книжку якогось Лілієнталя, де дивоглядні були рисунки. Питаю його, що це значить. Це про авіатику, каже брат. Став він викроювати з паперу пташки і пускав їх по кімнаті, щоб літали, і знов заглядав до тієї книжки. „Мучить мене галка, як опанувати воздух, і так як бачиш цей птах літає, то я колись як ворона прилечу, і зобачиш мене на своїм даху“. Боже! Чи не помішалося йому щось у голові? Бідака не дожив того, як справді люди стали літати. Відтак чула я, що у брата Савина робили якісь спроби літання.

У мене взявся малювати історичну картину з козацько-польської війни і втечу Адама й Еви з раю. Шкіци до екзотичних квітів привіз був брат із недавнього побуту на Кавказі, де гостював у брата Дозя. Гордістю моєю було, що я постарала йому модель до Еви. Це була бідна дівчина з Кут. Я мусіла її перекопувати й вгворювати тим, що приберу її в фігове листя. „Ой їмостуно, так страшно нагою стояти! Коби мене ніхто не бачив!“ Дуже була я рада, що братові догодила, бо дівчина мала дуже гарну стать.

Коли цим разом відїхав до брата Савина, обіцяв виконати ще один образ. На другий рік моя хата погоріла, але образи я врятувала. Вже довго я не була в Вижниці, а рік чи два пізніше дістала я телеграму, що Корнель помер у селі Доєгому, у свояків. Цю жалібну вістку одержала я в Сучаві і зараз ще з чоловіком поїхала на похорон. Хотілось заплакати та помолитись на його гробі.

Розказували мені, що був уже довгий час хворий і дуже журився, щоб скорше скінчити малювати церкву. Хотів поїхати лікуватися. Сам лазив по високих руштованнях, щоб там нашікувати образи. Спішився щоб заробити того гроша, бо мав ще обов'язки супроти якоїсь жінки, що й до Вижниці писала й просила допомоги. Він посилав, що лише мав. Я ніколи не допитувалась, що то за обов'язки й кому? Не хотіла я любого брата вражати.

Картини його „Козак на палі“ і „Адам та Ева“ лишилися мені по братові і я довгий час ними тішилася, поки їх не забрали москалі. Але пам'ять та спомины про брата і милі сердечні хвили прожиті з ним, ніхто не годе мені забрати.

Масаж і макіяж

Масаж дуже докладно чистить шкіру на обличчі. Витискає зайві залози, зміцнює тканини і добре впливає на кровоносні судини. Тому що шкіра під впливом тепла до певної міри втягає деякі рідкі субстанції, треба виконувати масаж при допомозі відповідного крему. Тоді руки масуючої особи легко пересуваються по обличчі, а косметик краще входить у поверхню шкіри. Особи, що хочуть самі собі масувати обличчя, повинні обстукувати його вказівним і середнім пальцем обох рук параз або легко обшпигувати великим і середнім пальцем обох рук зберігаючи нагрів долина до гори. Чоло треба масувати з середини до країв.

Сітку дрібних зморщок довкруги очей, т. зв. гусячі лапки, треба делікатно обстукувати середніми пальцями рук довкола кожного ока (малі круг), вживаючи товстого крему або олії.

Такий битий масаж можна улекшувати собі спеціальними апаратами. Існують „тріпачки“ на електричних пружинах. Вдаряємо ними лице, масуючи його добре при тому. Інші методи масажу можуть стосувати тільки кваліфіковані сили, бо інакше можна легко невмілми руками розтягнути шкіру. По масажі треба примінявати зимні компреси. По такому заході, що має очистити й зміцнити шкіру, не можна виробити пін години накладати крему чи пудру. Шкіра повинна відпочати й треба порам дати змогу, щоб стягнулись.

Щодо макіяжу, то вживати його треба зрілим уже жінкам і то дуже ошадно. Молоді панночки взагалі не повинні малюватися. Вистачить дбати про чистоту шкіри, берегти її кремом і матувати відповідним пудром.

Як пудрувати обличчя? Умивши обличчя наложити тонку верству крему або молочка (охороного для нормальної і товстої шкіри, натовщуючого для сухої), як підклад для пудру. Потім напудрувати рівно ціле обличчя, заплющивши очі. Вкінці усунути надмір пудру чистим пушком або ватою.

Вибираючи пудер, треба достосувати дуже вміло його відтін. Не можна вживати пудру значно яснішого від шкі-

нувати легко лише середину. Пам'ятати треба, що при вейрньому світлі всі краски бліднуть, отже відповідно до того треба купувати олівець.

Підмалювання очей слід зовсім відкинути. Молодим паням не варто, а

значно підносить красу очей. Тому старіються тепер позбутись усіх бічних волісків до споду й на скронях, вириваючи їх піщетою. Для зміцнення брів добре є шпигувати їх мягкою щіточкою, змоченою в рішновім олію.



старших не пристарює, підчеркуючи зморшки довкруги очей. Пристемнювання вій потрібне лише ясным блондинкам і то дуже обережно, щоб це підчеркнення не кидалось занадто в вічі. Хто має хоч трохи темні вій, може обійтись без цього заходу зовсім.

Лишаються ще брови. Знаємо, що їх упорядкування, себто регуляція ліній

Декому докучає надмір волосся на обличчі, що його хотіли б позбутись. Усувають їх вириванням піщетою, але це тільки на короткий час помагає. Тривало усуває лікарський захід при допомозі електролізи. Дрібний мошок розяснюємо окисною водою, бо коли усувати його механічно, то виростає сильніше.

ВІСТКИ З ЖІНОЧОГО СВІТУ.

Привіт жіноцтву Закарпаття. У „Новій Свободі“ з 29. жовтня читаємо привіт, що його вислало жіноцтво, згуртоване довкруги львівського часопису „Жіночий Голос“. Львівські жінки вітають своїх посестер і з днем свободи та висловлюють надію, що закарпатське жіноцтво не забуде серед цієї радости цю дальшу свою мету. Привіт цей передрукувала з радісною приміткою „Нова Свобода“ в Ужгороді, що тепер виходить у Густі.

Бурса для дівчат-емігранток у Перемислі. Побіч хлопячої бурси ім. С. Петлюри повстала в Перемислі бурса й для дочок емігрантів. Заходами Союзу Українок-Емігранток у Варшаві придбано невеличкий будинок на ту ціль. Не маючи змоги закупити весь заготівку, поміщує Союз тепер у ч. 44 „Тризуба“ заклик скласти пожертви на купно. Справа дійсно заслуговує на піддержку всего нашого громадянства. Десятки молодих дівчаток, що може пропасти б для нас на чужині, виховуються в рідній атмосфері. Та одночасно жаль стає, що вони не зростатимуть разом із дівчатами-галичанками в

Інституті. Здається, що це злучило б їх ще тісніше, як сама школа та затерло б відміну психіку, що її втворив колись сокальський кордон.

Портрет Анни Павлик. Видавництво „Жіночий Голос“ у Львові видало тепер гарним друком портрет Анни Павлик, величини 30x25 см. Чи не варто би видати портрети всіх наших громадських діячок і письменниць? Це прикрасило би кожну читальню і домілку.

Жінка-меценатка. Як уже подавали давніше газети, п. Іванна Федорович-Малицька розписала дня 1. жовтня 1937. р. конкурс на три найкращі картини. Конкурс цей мав обхопити ікону Богородиці Діви, історичний малюнок і український краєвид. Дня 9. листопада журі признало нагороди й оголосило присуд. Виставка всіх картин, присланих на конкурс триватиме від 20. листопада до 4. грудня.

Іванна Федорович-Малицька відома нашому громадянству як письменниця й мистецький критик. Оце вперше започаткувала конкурс з означеною тематикою. Завдяки її ініціативі маємо тепер виставку, що буде напевне подією в мистецькому житті Львова.



ри. На жаль часто бачимо такі „отинковані“ обличчя, що роблять вражіння маски. Напр. чорнявка, що має ясний відтін шкіри, повинна вживати пудру кремowego або блідо-рожевого. Блондинка з темним обличчям повинна вживати охрово-рожевого. Тепер виробляють пудри в різних, преріжних відтінках, так що дуже легко знайти собі відповідну краску.

Також краска червонила до уст має велику вагу. Вживати її треба мірно, зарисовувати цілі уста лише тоді, коли вони вузькі. При широких устах закра-

Підлоги

Удержування підлоги в належнім порядку є річю першої ваги, а вже готовно там де є діти, що дуже радо бавляться на землі. На взутті приносимо вуличне ботото, чи порошок, що з першої міри залишається на підлозі, а це джерело бактерій. Тому то підлогу замитаємо щіткою, й завязуємо її у вогкий мішочок. У той спосіб порох збираємо на щітку, а не розпорошуємо в повітря. Порох потім осідає на всіх меблях і річах. Тому що маємо різного роду підлоги, то й спосіб чищення є ріжний.

Маємо три роди підліг.

а) Підлогу м'яку до шуровання миемо літньою водою з милом. Якщо є дуже запачкана, мусимо вжити гарячої води, але тоді підлога втягає тієї води в себе більше. Через те довше висихає і скорше вищитється.

б) Друга підлога це теж м'яка, але лякерована. Стираємо її вогкою стиркою. Добре є опісля натерти льняним олієм із білком ($\frac{1}{4}$ літри олію, 2 білка). Рівнож пастуємо її і фротеруємо.

в) Третій рід підлоги це тверді — паркетові дошки до пасту-

вання. Тверді підлоги пастуємо пастою до підлоги (Елегант). Час від часу такі підлоги мусимо зчистити обрізками (вюрами). На так вичищену підлогу або цілком нову надається плинна, або півплинна паста.

І. Заправа до підлоги — плинна: 25 дкг воску, 1 л. бензину або терпентину. Віск пократити, зсипати до фляшки, залити бензином, закружувати, залишити на 2—3 дні, щоб розпустився.

Заправа на терпентині надається спеціально до м'якої підлоги (бо й м'яку підлогу можна пастувати). Замість воску можна уживати стеарину. Тоді підлога має сильний полиск. є ховська і надається спеціально на танці.

II. Заправа півплинна до затирання плям: 15 дкг воску, 3 дкг парафіну, 3 дкг карнауту, $\frac{3}{4}$ дкг бензину, $\frac{3}{4}$ терпентину.

Розтопити на кухні віск, терпентин, карнаут. Відставити з кухні, здалека від вогню, доливати терпентин і бензин, добре мішати аж простигне.

г) Підлоги мозайкові камінні і цементові. Миемо водою з милом, або додатком до води „Моти“. Вимити витираємо стиркою, скропленою льняним олієм.

Лінолеум.

Лінолеум не можна мити гарячою водою із содою. Тратить тоді полиск і тріскає. Змивати милом із літньою водою. Опісля натерти олієм і пастувати, як підлогу. Добре час від часу, спеціально колірове лінолеум змити сирваткою, або квасним молоком. Легкий молосний квас дуже добре змиває бруд.

Часті плями на підлозі це товсті, або чорнильні. На товсті плями накладаємо глини з оцтом, змінюючи що якийсь час, доки пляма не зійде.

Чорнило — свіже пустить від оцту. Старшу пляму треба осторожно натерти сільним квасом.

Щілини в підлогах, що повстають через те, що десь кусник відламався, або нецільно зложені паркетні, громадять багато порошу. При пастуванні забирають зовсім непотрібно багато пасту.

Кіт до підлоги.

2 л. води, 0.50 кг. столярського клею, полонити, заварити, додати м'якого трачнина так, щоб повстала маса відповідної густоти. Заліплювати цією масою всі щілини. Найкраще робити це ввечері, щоб через ніч підсохло. Н. Г.

Домашнє господарство в Фінляндії

Одні із шкіл домашнього господарства в Фінляндії це три-річна школа, получена з сільським господарством. Цікава є в цій школі т. зв. „родинна кухня“. Як це виглядає?

Кухня ця має всі знаряддя до приладжування і видавання страв для пересічної родини, що складається з кількох осіб. У кухні цій господарить одна учениця, варить для себе і шість товаришок. Крім того виконує вона впродовж дня різні інші праці в школі.

Учениця мусить уложити, дешеві, скорі й раціональні стравосписи, поланити закуп і взагалі всі роботи зв'язані з домашнім господарством. Крім цього школа має раціональну загороду з господарськими будинками. По черзі група з шести осіб замешкує в такому господарстві на один тиждень. Має до розпоряджості дві мешкальні кімнати, кухню, комору, стрих і т. д.

Окрім шкільництва жінки в Фінляндії мають своє товариство „Марта“. Там можуть належати всі, кому залежить на піднесенні домашнього господарства. Членами є головні жінки, але можуть бути й інституції, а навіть мужичини, яких ця справа інтересує.

Між собою порозуміваються на поплудневих сходинах, що на них сходяться з своїми ручними робітками. Можуть свобідно поговорити, часами вислухати цікавого реферату, як рівнож довідатися про дешеві й добрі приписи. Сходина відбуваються в днях, згорі назначених. Присутність членок є дуже велика, бо жінки розуміють, що в цій формі вони вчать ріжних уліпшень у домашньому господарстві. На святоч-

ні зібрання жінки приходять враз із своїми мужами, бо в той спосіб творять велику родину Фінляндії, якій залежить

Як палити в печі?

Зужити як найменше опалу, але вдержати в кімнатах відповідну температуру, це клас часу, оцності і стремління кожної пані дому.

Щоб це могло бути зреалізоване, мусимо постаратись щоби:

1. печі були раціонально збудовані і вдержані в порядку;

2. вміло палити;

3. уживати відповідне і відповідну скількість палива.

Добре збудована піч добре тягне. Справджуємо запаленою свічкою. Тримаммо свічку при отворених дверцятках паленища. Добрий тяг маємо тоді, коли полум'я кладеться під кутом прямим, слабший, коли лиш похило, а вже зовсім зле, як палиться свічка майже просто. Причиною може бути зла будова печі, або зле удержання печі, провідів і це треба якнайскорше направити.

Дальше це відповідне регулювання доступу повітря до рушту, де знаходиться опалювальний матеріал. Мало доходить повітря, коли рушт є забитий, коли опалу є забагато, або за дрібний.

Крім цього, коли є завеликий доступ воздуха, маємо велику страту тепла. Настає це тоді, коли дверцята паленища є занадто отворені, коли рушт не є цілий покритий вуглем, або коли є за великі кусні опалу. Щоб ви-

на піднесенні домашнього господарства. Добробут домашнього господарства, це добробут держави.

зискати можливо якнайбільше тепла, мусимо:

1. Перед кожним паленням прочистити рушт.

2. Розпалити, опісля заложити рушт опалом.

3. По розпаленні замкнути дверцятка паленища, а дверцятками попельника регулювати доступ воздуха.

4. Коли вугля спалиться на жар, зашрубувати дверцята паленища й попельника.

У противному разі все тепло вийде в комин, а в кімнаті є зимно. Отже, як бачимо, мусимо звернути увагу на вище вичислені услівя доброго зужитковання опалу. Ущільнення вікон, правильна будова печей, правильне палення позволят нам вдержати зимою в наших кімнатах відповідну температуру при мінімальному зужитті опалу.

Якщо ми вживаємо до опалювання дерева, то будова печі є дещо відмінна. Має засуву до замикавання коминна. У печі, що в ній палимо вуглям зашрубовуємо дверцята, щоби в той спосіб відтяти доступ воздуха з кімнати. У печі опалюваній деревом, відтінає нам огрітий воздух у печі від воздуха в комині засува. Засуву замикаємо, коли дерево зовсім перепалиться, чого при вуглю одержати не можемо, бо завжди виділюється чад. Н.

ДРІБНЕ, АЛЕ ПРАКТИЧНЕ...



Скриньочка на приладдя до шиття. Поділена на перегородки різної величини на шпильки, нитки в клубках, ножниці, голки, гачки і дроти до гачкування.



Наталка Гаврих-Костецька.

Рациональна віджива

(Гл. статтю тієї ж авторки в ч. 21 „Н.Х.“)

Однак організм не може рости, розвиватися ані навіть жити, якщо пожива буде складатися виключно з мішанини вуглеводанів, товщів, білків і мінеральних солей. Малий додаток сирих страв, молока, овочевого соку в дуже короткому часі усував недомогання звірят, що служили до досвіду.

Висліди ці виказали, що продукти мають ще якісь такі складники, що є конечні до нормального функціонування організму. Складники ці названо **вітамінами**.

Дальші досвіди виказали, що є різного роду вітаміни і так маємо А, Б, Ц, Д, Е, Ф.

Вітамін А.

Регулює зріст і добре функціонування слизових болон.

Є конечна до здоров'я шкіри і різного роду болон, а брак її спричиняє ушкодження (напр. викиди, чиряки). Вітамін А знаходимо в моркві, жовтці, маслі, ярині зеленої краски, молоці, печінці звірят.

Вітамін Д.

Вітамін Д є дуже важка. Вона провадить вапнево-фосфорову господарку нашого організму. Без цієї вітаміни вапно і фосфор, що знаходяться в наших стравах, є невідповідно зужиті і марнуються в нашому організмі.

Брак вітаміни Д спричиняє тяжку хворобу костей (англійську). Вітамін Д в природі є дуже рідка. Найбільше джерело цієї вітаміни є трава, жовтці, яйця, молоко і масло.

Вітамін Б.

Вітамін Б сприяє нормальній переміні матерії і спричиняє зріст. Брак її викликає неправильне травлення, брак апетиту, загальне ослаблення, безсонність.

Вітамін Б в природі є дуже розповсюджена. Входить вона у склад всіх свіжих страв, головню городини, овочів.

Вітамін Г.

Вітамін Г впливає на добре функціонування шкіри, нормальне напруження м'язів, добре самопочуття, витворювання червоних тілець крові. Брак її спричиняє анемію, зле самопочуття, скорше появляються ознаки старости. Знаходиться в молоці, яйцях, головню в білку. Дуже добрим джерелом вітаміни Г є дріжджі. Тому то печиво на дріжджах чи заквасах має велике зна-

чіння у нашій відживі, рівнож квашений борщ, квашені огірки.

Вітамін Ц.

Брак вітаміни Ц спричиняє загальне недомогання і зле самопочуття, а в дальших наслідках пухнення ясел, випадання зубів. Брак енергії і охоти до життя, схильність до заразливих хворіб, болі в сугавах. Більша смертність проявляється дуже часто на весні, саме тоді, коли наші страви мають дуже мало вітаміни Ц. Джерелом вітаміни Ц є свіжі помідори, цитрина, помаранч, молоко від корів, годованих свіжою травою. Молоко корів у зимі має втроє менше вітаміни, як у літі.

Вище вичислені вітаміни вистарчать до нормального розвою людського організму. Але для нормальних розродчих функцій потрібно ще якогось іншого чинника, що без нього не можна б одержати нормального розмножування звірят, взятих до досвіду.

Чинником цим є вітамін Е.

Знаходиться в молоці, насіннях, зелених листках, в ростинних оліях, збіжкових зернах, цитрині, яблуці.

Щоб організмові достачити тих усіх вітамінів, треба:

1. Овочі їсти сирі, без обирання.
2. Сиру ярину, дрібно краюну.
3. Молоко, яйця, сир їсти сирі, або варити дуже коротко.
4. Підправляти страви сметаною по зваренні перед самим подаванням;
5. Городину, яка має мучку, варити скоро на сильному вогні;

6. Уживати багато квашених огірків, капусти, бурякового квасу.

7. Подавати часто печінку.

8. Дітям у зимових місяцях давати трава.

9. Печиво приладжувати на дріжджах або заквасі.

Отже, як бачимо, мусимо рівнож звернути увагу на приладжування страв. Дуже добре і конечне є подавати певну кількість складників поживи в сирому стані. Однак більша кількість харчів мусить бути зварена або спечена, багато сирого наш організм не може стравити.

Отже коротко можемо сказати — в склад нашої поживи входять слідуєчі складники:

1. складники вартости енергетичної, це **вуглеводани і товщі**;

2. складники вартости будівничої, це **білка, мінеральні солі, вода**.

3. складники доповнюючі — **вітаміни**.

За день повинен чоловік їсти:

$\frac{1}{2}$ —1 л. молока, 10—15 дкг. мяса, або 2 яйця і сир, 15 дкг. овочів, або овочевих перерібок, 20 дкг. листястої ярини, 20 дкг. іншої городини, моркви, буряків і т. д., 25 дкг. бараболі.

До цих всіх вичислених складників треба додати певну кількість рідини (води), яких $1\frac{1}{2}$ —2 л враз із стравами.

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ“

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якости цикорію „ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“, підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.

Знамениті в смаку поживні, дешеві.

СТРАВОПИС НА ТИЖДЕНЬ В ОСЕНІ.

Понеділок

Обід: Юшка карафіолова — кістка з каші. Булья з маслом. Літні пироги, журавинний кисіль.

Вечеря: Бараболяні галушки, помідорова підлива.

Вівторок

Обід: Юшка з бруксельки. Тетяча грудина по італійськи, бараболя. Крем із квасного молока.

Вечеря: Блишні зі сметаною, овочевий напій.

Середа

Обід: Юшка грибова — кнєсочки. Французькі налисники з каляфіорами. Краківська кашка з роздзінками і фігами, ванілева підлива.

Вечеря: Паланічки з бараболя, грибова підлива, яринна салата.

Четвер

Обід: Юшка з салери — грінки. Начинювані зрази з баранини, перлова каша, огірки. Налісники з мармелядою.

Вечеря: Будинь із капусти.

П'ятниця

Обід: Юшка помідорова — риж. Дорш у яринній гарнітурі, бараболя, й муштардове масло. Овочева сирівка.

Вечеря: Каляфіор із маслом, журавинний напій, хліб із маслом.

Субота

Обід: Юшка овочева — грінки з рогалика. Кучерява (волоська) капуста як каляфіор. Чеські кнєдлі, підпечені зі сметаною. Кармелєве молочко.

Вечеря: Різотто з городиною, помідорова підлива.

Неділя

Обід: Яринна юшка перетирана, горошок птисьбовий. Дичина печена в сметановій підливі, різанка (макарон), бурячки. Крихкий торт із пінкою, чай.

Вечеря: Бараболя по нельсонськи.



Приписи

Юшка з салери.

Городина, як на закринку, дві великі салери, 2 жовтка, $\frac{1}{4}$ л. молока.

Зварити сильний вивар із ярини разом з салерами. Віділити, до вивару протерти салери, юшку добре підогріти. Жовтка розколоти з молоком, влити до юшки перед самим поданням. Не заварювати, бо жовток зітнеться.

Теляча грудина по італійськи.

1 кг. грудини, 1 мозок, 2 дкг. муки, 4 дкг. товщу, 50 дкг. мішаної городини, сіль, паприка, або перець, $\frac{1}{8}$ л. сметани, 3 дкг. тертого сира.

Грудину підварити, відкинути кості, пократити на кусні. Мозок спарити заквашеною водою, обікратити з болон, пократити на кусні. Городину почистити, пократити дрібно, підлити водою.

М'ясо обсіпати мукою, загітати на товщі, вложити до городини, варити. Коли городина м'яка, додати мозок, хвилю підварити. Заправити сметаною, досмажити сіллю і перцем. Вложити на круглий полумисок, обложити галушками, а по верху посипати тертим сиром.

Кисіль із журавини.

Пів л. журавини, $\frac{1}{4}$ л. води, 7 дкг. бараболяної муки, $\frac{1}{8}$ л. води, цукор до смаку, цитринова шкірка.

Журавини перебрати, сполоскати, залити кватиркою води, розварити, протерти, додати цитр. шкірку. Муку розколоти в зимній воді, влити на киплячу масу, заварити. Кисіль вилити на салатирку, застудити. Подавати з ванілевою підливою, або посолодженим солодким молоком.

Бакаліовий кисіль.

Пів л. молока, 5 дкг. цукру, 7 дкг. бараболяної муки, шкірка цитринова, або ванілія, роздзінки, мідяли, оріхи.

Заварити молоко з цукром. Муку розколоти в частині зимного молока, розварити на молоці. Додати цитринову шкірку, або ванілію, бакалію пократити дрібно, вимішати, вложити до салатирки. Можна подавати з солодкою підливою, соком, заварюванням. Замість мішаних бакалій можна дати самі фіги.

Журавинний напій

Журавини залити водою, підварити, а як хочемо мати напій чистий, легко віділити. Коли не бажаємо прозрачного напою, можна журавину протерти цілковито.

Скратити легко цитринову шкірку, вкинути до напою, нехай натягне. Досолодити і додати води до смаку.

Крем із квасного молока.

$\frac{1}{2}$ шклянки квасного молока, $\frac{1}{2}$ шкл. сметани, 4 лист. желатини, 7 дкг. цукру, цитринова шкірка, або ванілія.

Вимішати добре молоко зі сметаною, додати цукор, цитринову шкірку, або ванілію. Розпустити желатину в 3 ложках киплячої води, додати до молока. Добре вбивати тріпачкою, а коли зачне густнути, вилити до форми, застудити. Можна дати один листок черво-

ної желатини, а крем буде рожевий. Подавати з овочевим соком, або заварюванням.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ваніліневого цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.



„П Л А С Т“

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ

Дня 29. жовтня перевела п. Гаврих-Костецька ряд м'ясних страв. І так показала, як ладити зрази з баранини, що їх припис подано в числі 21. Також теляча грудина по італійськи показала дуже поживною через сполуку з телячим мозком. Припис її рівнож подаємо. Телячі язички в підливі показали дуже смашними. Припис подамо пізніше. На закінчення побачили ще як робиться кисіль із журавини. Припис подаємо.

Черговий показ був присвячений відживі дітей і спеціальній діеті. На вступі прочитала п. Гаврих-Костецька реферат про харчеві складники, що їх потребують діти і хворі люди. Потім показала ряд страв, що спеціально приготували для дітей. І так січеники з шпінату, капусту на молоці та теляче молочко в потравці. З городини новинкою була сальсефія, чорний корінь, що появляється на ринку зимою. Ця городина є впродовж цілої зими свіжа, тому, що видобувають її зіпід снігу. Із солодощів смакував дуже бакаліовий кисіль, виконаний із фігами. Припис його подаємо рівнож.

У четвер, дня 17. ц. м. перевела п. Гаврих-Костецька показ морської риби.

Дня 22. ц. м. виїхала на запрошення Союзу Українок у Дрогобичі, щоб там перевести ряд показів.

Меблі:

ІДАЛЬНІ,
СПАЛЬНІ,
КАБІНЕТНІ,
САЛЬОННІ,
КЛЮБНІ,
ТАНЧАННІ,
МАТЕРАЦІ
І ДЕКОРАЦІЇ

пору́чає:

ВІДЕНСЬКА ВИРІВНЯ СТОЛЯР-СЬКО-ТАНЦЕРСЬКА

ІВАН ОРТНЕР

Львів, вул. Сикетувська 41, т. 292-79.



Форми для всіх



Ч. 973. Суконка з оксамиту або шовку.

Потрібно матеріалу на вел. II. 2.80 м., широкого ча 92 см., 1 спряжка, 8 гудзиків, 1 кліпс.

МОДНИЙ ПОРАДНИК

Прошу порадити мені, як переробити чорну суконку, що на мене за вузька.

Переplatниця з Станиславова.

Комбінації двох красок при сукнях тепер дуже вживані, тому радимо покористуватись таким моделем. Поруч подаємо його. Сукню, наколи вузька, можна поширити широкою вставкою зпереду. Тільки вставку цю треба дуже уважно дібрати. Тут вона, як бачите з шкільного матеріалу. Але може бути рівнож добре чорний оксамит або мереживо.

Макі. До камізельки, що була в попередньому числі, не маємо подрібного опису. На Ваше бажання подаємо гарну камізельку з ангори в цьому числі. Дуже гарну волічку ангора можна дістати в нашій кооп. „Вовна“.

З Мадам Дюбаррі камізелька також вийде гарно.

Виміри:

- I. обєм горішній 90 см., бедер 100.
- II. обєм горішній 96 см., бедер 105.
- III. обєм горішній 100 см. бедер 110.

Складові частини суконки:

1. Ліва сторона передньої частини спідниці.
2. Права сторона передньої частини спідниці.
3. Ліва сторона задньої частини спідниці.
4. Права сторона задньої частини спідниці.
5. Ліва сторона переду блузки.
6. Права сторона переду блузки.
7. Половина плечей блузки.
8. Рукав.
9. Пасок.

Як шити суконку.

1. Доштукувати в розі праву сторону переду спідниці і ліву сторону заду спідниці.
2. Зафастригувати разом ліву і праву сторону переду спідниці (1 і 2) ліву і праву сторону заду спідниці (4-3).
3. Зафастригувати боки спідниці.
4. Спробувати, а коли добра, зішити.
5. Зафастригувати разом обі частини переду блузки, зморщити вгорі і долинні.
6. Зафастригувати рамена і боки блузки.
7. Викінчити шию.
8. Спробувати, а коли добра, зішити.
9. Зішити рукав.
10. Викінчити запинання та долину рукава.
11. Вставити рукав до пахи.
12. Поділити блузку за спідничкою.
13. Викінчити приділ суконки.
14. Вшити пасок.
15. Пришити спряжку і гудзички до рукавів.



ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золото у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцятье число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту.



КОСМЕТИЧНИЙ ПОРАДНИК

(Проводить Стефа Гаврисевич)

Галичанка:

На те, щоб побіліло лице, маємо різні середники, залежно від цього, в якому ступені і з яких причин воно темне.

Якщо іде про легке вибілення лица, вживається відповідних вибілюючих кремів, що їх можна дістати у кожному косметичному заведенні і в аптеці Терлецького.

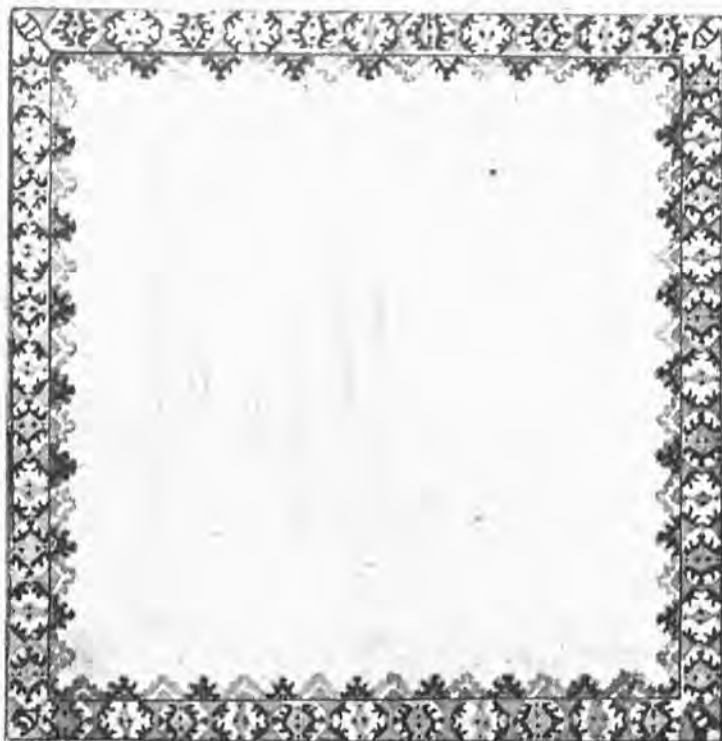
Якщо треба лице радикальніше вибілити, вживається тепер загально-лушення т. зв. „пеллінг-у“. Лушення триває 8—11 днів і мусить бути переведене тільки під фаховим доглядом. Цей засіб досить болючий і вимагає деякої самопосвяти, бо шкіра лущена чорніє і годі так показуватись н. пр. на вулиці. Рекompсатою за перебуті терпіння є нова біла і ніжна шкіра та гладеньке лице.

Стефа К.:

Волосся може випадати з різних причин. Часто є це зовнішній об'яв, що вказує на якусь внутрішню недугу чи недомогання: в такому випадку треба звернутись до лікаря, щоб усунути причину недомогання. Причиною цього може теж бути за часта ондуляція, форсовне висунування волосся, неможність докладного і легкого перечісування і т. п. Ці всі причини, а також миття шкідливими середниками, ослаблюють волосові корінці, внаслідок чого волосся випадає.

Середниками, що скріплюють корінці волосся є: легкий масаж (добрим електричним гребінем) голови, відповідні плинні, н. пр. витяг коріння хініни.

Глімар є не шкідливий, можна його вживати.



Настільник із закарпатським узором

Закарпатські зори прегарно надаються до настільників і обрусів. Сь цей зубчастий із Кобилецької Поляни гарно

окожує біле тло. Яскраві краски відбивають від білого дуже добре.

ДРІБНА ГАЛЯНТЕРІЯ:

Голки, нитки, шовк до шиття сантиметри, наперстки, гумки дістанете в крамниці „У. Н. М.“

Львів, ул. Сикстуська ч. 20.

НА СЕЗОН

КАПЕЛЮХИ

мужеські від зл. 6'50 — жіночі і мужеські

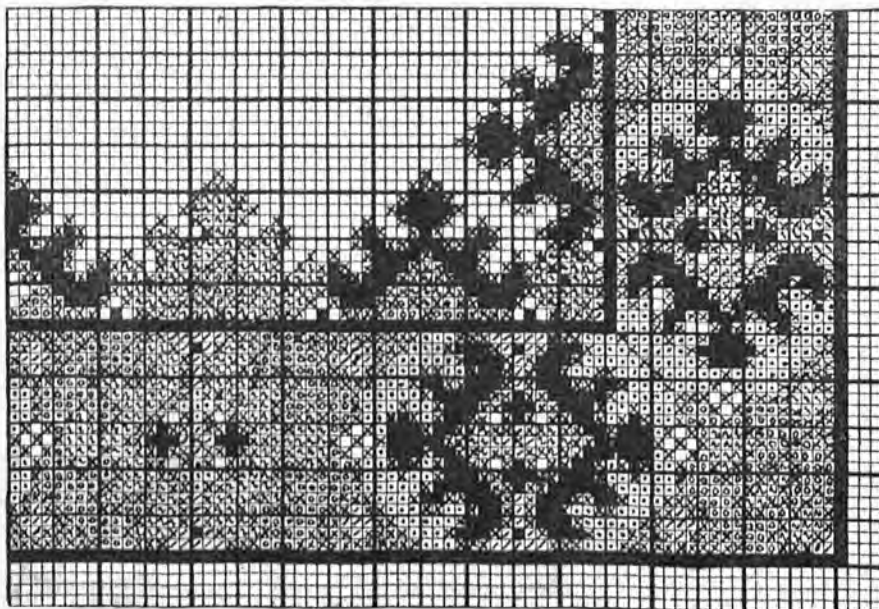
СВЕТЕРИ

ТРИКОТИ

поручає:

Е. ДУМИН

Львів, Коперника 4.



Взір із Кобилецької Поляни
(Із збірки п. М. Горошаків з Требушан)

Краски: — чорна, хх червона, гг помідорова, .. жовта, оо зелена, // синя.

Роботи



ОДНОГОЛОСНЕ ПРИЗНАННЯ

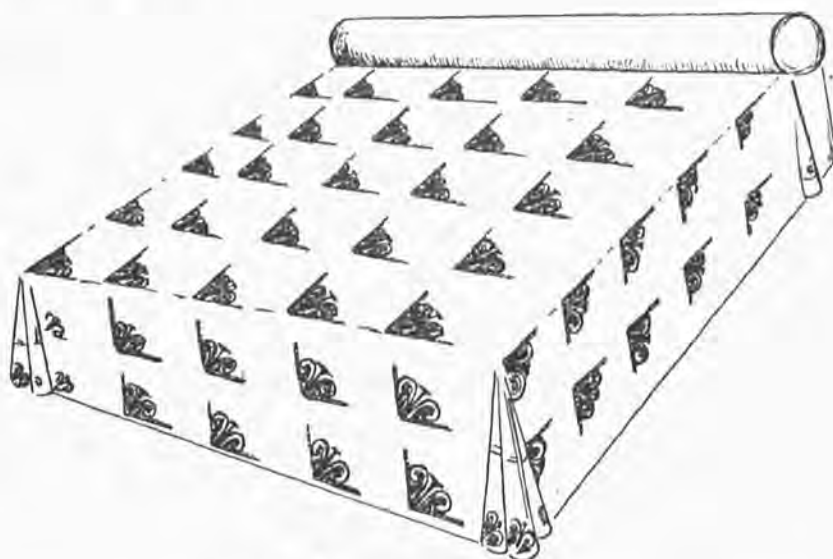
здобули собі шляхотні препарати крем і пудер Таємниця Краси Аніда. Крем Таємниця Краси ділає завдяки своїм чудовим прикметам, відчищуюче й освіжливий на обличчя. Виникаючи глибоко в шкіру, чистить її, відновляє тканини, стягає розширені пори, видалікає, надаючи обличчю шовкової гладкості. Спеціальний крем Таємниця Краси проти веснівок усуває їх швидко й основно. Пудер Таємниця Краси дуже делікатний, має незвичайно приємний запах і запобігає блиску обличчю, надаючи йому гарного матового відтінку.

Вживайте шляхотні препарати.



Наші зори стараємось приміювати модерно. Треба, щоб вони достосувались до прямих ліній наших меблів. Тому не перевантажуємо занадто ними поверхні, розкладаємо в рівних відступах, лишаємо багато вільного місця.

Взір ч. 8. з таблиці зорів ч. IV, приміненний тут у цілості. Але тому, що ка-

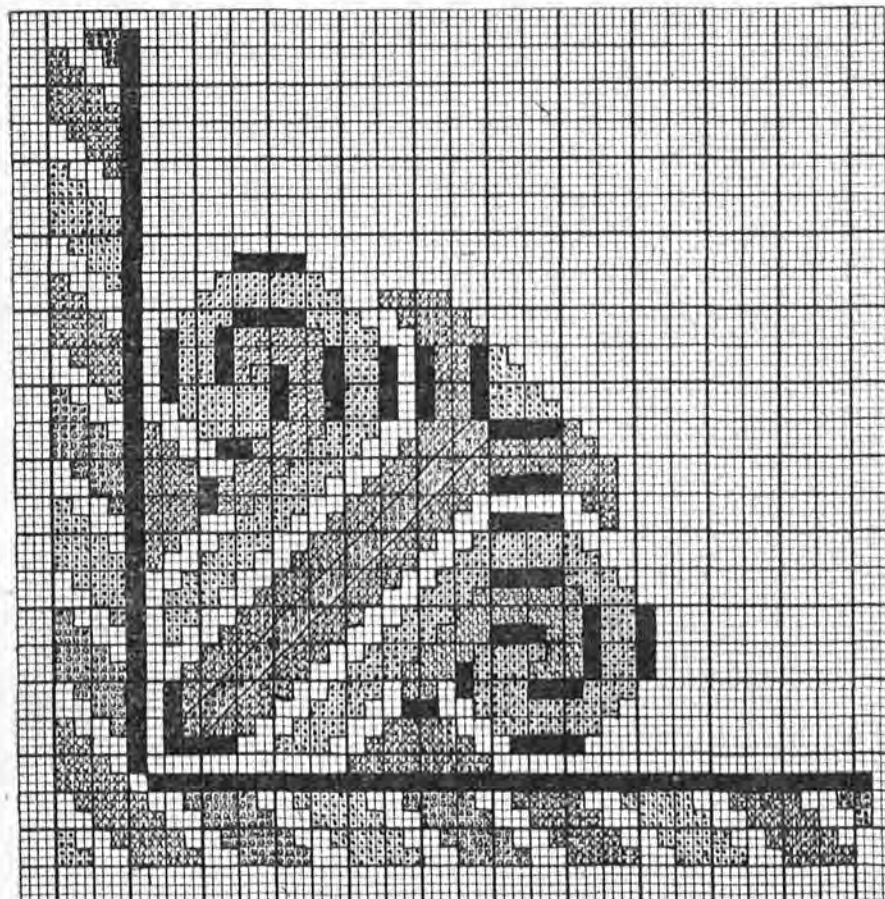


Капа на ліжку або на тапчан

па на ліжку дає великий простір, то й яотив прикраси повинен бути великий, декоративний. Отже взір ч. 8. ми відповідно побільшили.

Краски: — чорна, хх помідорова, во зелена, .. жовта, — червона.

Матеріял на капю: подвійно ткає полотно або панама.



НА ЦІЛЕ ЖИТТЯ ВИСТАЧИТЬ



закуплена в нас сучасна машина до шиття, гапту, циювання, ендлювання, мережковання з довголітньою запорукою за 150.— зол. готівкою або на догідні сплати.

Жадайте дарових цінників!

ПОЛЬСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДІМ
Kryszew, Kraków, ul. Zwierzyniecka 6
Wydz. 46

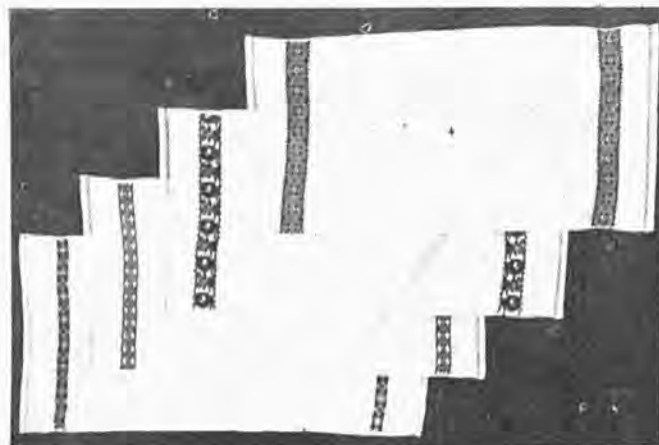


ЦЕРКОВНІ

НИТКИ

ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРНИ
є крашені індантреновими яскрами й тому
ніколи в прання і на сонці не пускають!

CMS



Церковні рушнички

Ось ряд легких церковних рушників, вишиваних делікатними дрібними візорами. Всі ті візори вже були поміщені на наших таблицях. Тому подаємо тут візр закарпатських, що також гарно виглядатиме, вишитий на рушнику.

Др. ОЛЕКСАНДЕР ЛАВРІВСЬКИЙ
перепроводився з днем 1. червня
на вул. Льва Сопіги 2
партер, тел. 244-56

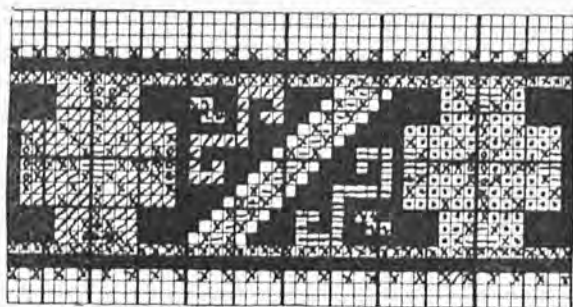
Приймає в жіночих недугах і поліжництві. — Лікування короткохвильовим апаратом.



КООП. Б/АЗАР

поручає:
теплі і шовкове
білля, панчохи,
скарпетки, шали-
ки, анашки, для
паць, панів і
шкільної молоді.
**Великий вибір,
низькі ціни.**

Львів, Руська 3.



Взір із Рахова

Із збірки п. М. Горошакіної з Требушан
Краски: хх червона, оо помідорова,
., жовта, — зелена.

СПЕЦІАЛІСТ КОРСЕТІВ

Герман ПІЗЕН

повідомляє

що перенісся з пасажу Міколяша

ДО ДАВНЬОГО ЛЬОКАЛЮ

при вул. Ягайлонській ч. 4

і поручає найновіші креації

КОРСЕТІВ, КОРСЕЛЕТІВ І НАГРУДНИКІВ
у великому виборі.



З НАДІСЛАНИХ ЛИСТІВ

1.

До „Укр. Нар. Мистецтва“

Львів.

Останню пару хоругв ми одержали своєчасно і серед нашого громадянства рівнож викликали загальний подив. Всі ми любуємось тою чарівною роботою, яку виконали славні артистки у Львові.

В імені нашого Сестрицтва Св. Тройці приношу Вам сердечну подяку за художнє мистецьке виконання хоругв.

Вашу роботу я реклямую і даю адреси деяким священикам.

Прийміть заперення в моїй пошані
до Вас всіх

о. Петро Біллон
за Православну Церков св. Тройці
в Трентоні, Нью-Джерсі.

II.

До „Укр. Нар. Мистецтва“

Львів.

Хвальна Управо!

На днях ми одержали замовлені дві фани з Вашої робітні й просимо на цьому місці прийняти нашу сердечну подяку за таке гарне виконання нашого замовлення. Це буде дійсно гарний вклад у прикрасу нашої церкви. Сподіємось вкорті дати свіже замовлення, правдоподібно на ризи, вишивані українськими vzорами.

Ще раз щира подяка всім, що трудились біля цього чудового вишиття.

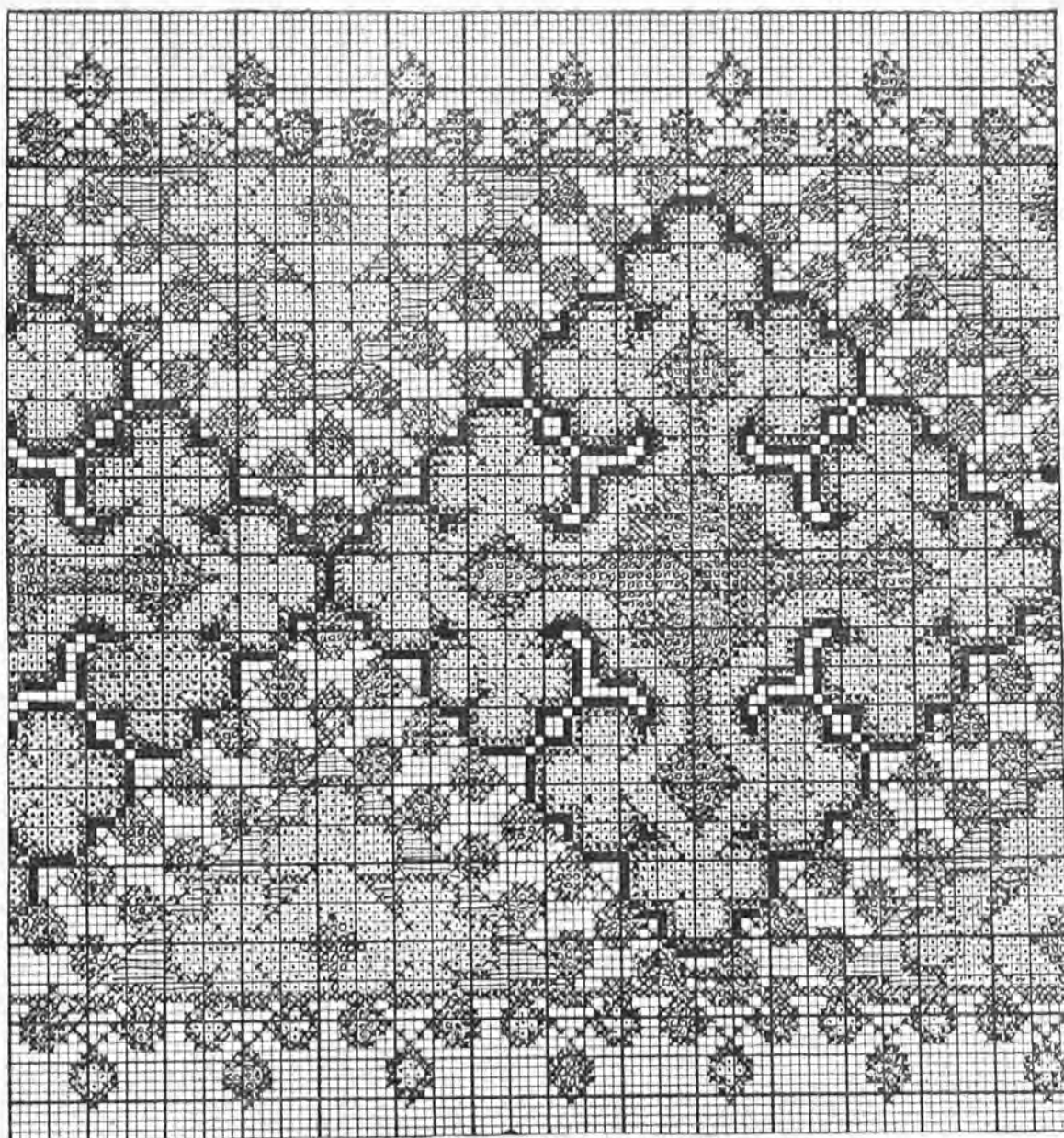
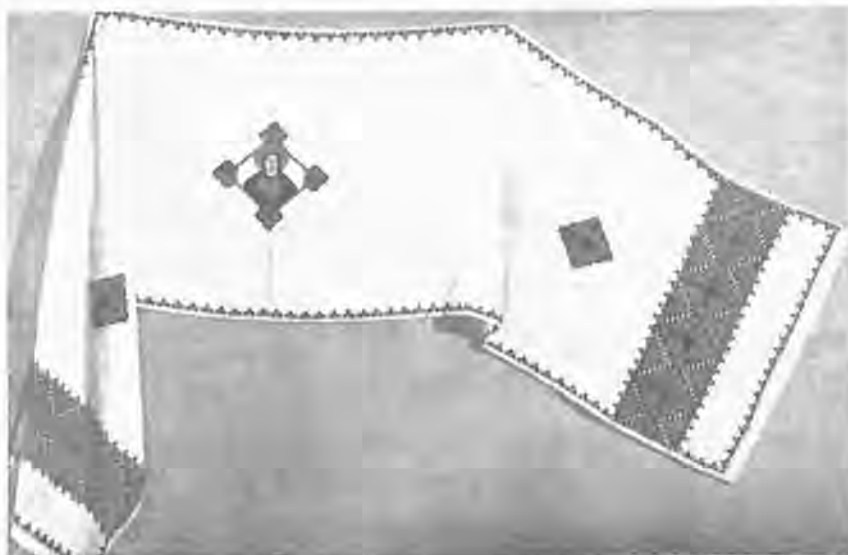
З правдивою до Вас пошаною
остаюсь

С. Слюзар
голова Укр. Жін. Т-ва „Доньки України“,
Монреал.

Церковний шаль

Вже мабуть знаємо всі, що до церковних прикрас треба добирати відповідних узорів. Серед наших народних мотивів є багато „хрестів“, „церков“, „канличок“. Тому маємо з чого черпати, коли хочемо прикрасити церков. Але й тут треба добирати вміло взори до хоругв, різ та іншої обстанови.

Ось прекрасний мотив до церковного шалю. Широкий космацького походження взір, має в założenні гуцульський різьблений хрест. Той сам хрест винятий і приміщений двічі з краю шалю. Закінченнями хреста обведений образ Ісуса Христа.



Космацький взір до шалю Класи: ■ чорна, хх червона, оо памідорова, , , жовта, — — зелена

МРІЇ ПРО ВЕЧІР

Всупереч усім сподіванням вечірні сукні таки довгі. Й то не лише довгі, але й широкі, розпливчасті. Запанувала криноліна, або півстилева широка спідниця.

Отже цього річчя балева саля буде „старомодна“. Шелестітиме шарфа, ма- ятиме тюль. І то все в улюбленій красці наших бабунь, у фіолеті. Бо фіолет модний в усіх відтінках, ніжний — циклямен, солодкий — бузковий, соковитий — фіялки і темний — біскупський.

До цього сукні мають і старовинні прикраси. Чорні оксамитки вються до- вкруги стану, тюлеві ришки збігають спідницями вниз. Великі кокарди при- крашують виріз, малі кокардочки при- чіплені тут і там. Одним словом прикра- си милі, пристібні — жіночі.

Все ще видно буде ляму. Правда, во- на спливає вузько по постаті й творить струнку силуетку. Але її поширюють широкими рукавами чи декоративним кейпом.

Гарно виглядатиме ввечері оксамит. Чорний, волошковий або бутельково- зелений падає жіночій постаті особливої якоїсь поваги.

А щодо фасону? Що широкі роз- пливчасті спідниці, те вже знаємо. Але високий стан це є новість. Інколи закритий він драпованими стяжками з мори. Часом підвищений ришками. А вкінці



Із двох красок оця прекрасна сукня з мори. Внизу вечірня сукня з кратчастої газы.

може бути й замаркований високим по- ясом відмінної краски.

Вирізи досить великі. Але коли вже „старомодні“, то круглі — відкривають шию, рамена, руки, плечі. Виріз на спині вже починає „виходити з моди“.

А вечірні додатки? Очевидно му- сить бути вахляр. Він конечно потрібний при широкій, вечірній силуетці. Зачіска зложена з химерних кучерів на чубі му- сить дістати стародавнє доповнення — квітку. Вечірні нагортки тепер менші, болерковаті. Вони часто творять допов- нення сукні, так що їх можна носити й на балевій салі.



Пані й панове

знайдуть найкращі осінні й зимові

НОВИНКИ СЕЗОНУ

в нововідкритому відділі фірми
МОДНІ ТЕКСТИЛІЇ

Ян ВАЛЛЯХ і Син

Львів, пл. Галицька 14, тел. 269-82.



Мундуркові матеріяли по
конкуренційних цінах.





Довга й коротка сукня

Ч. 1. Ефективна блузка з тонкої вовни. Короткий стан.

Ч. 2. На цих двох моделях бачимо наглядно, як повинен виглядати святочний, довгий, а як простий спортовий. Та сама сукня в двох видах.

Ч. 3. Чорна вовняна сукня, коротка, може мати обтислий рукав. На вечір треба її продовжити, а рукав зробити більш декоративним при допомозі білих наложених смуг.

Ч. 4. Дуже модні білі горохи. Ко-

роткий модель має гладкий білий пасок, а довгий шарфу.

Ч. 5. Блузка-станик із колірної вовни.

Ч. 6. Тепла спортова блузка з вовни.



Ч. 1. Легка блузка з білого шовку
 Ч. 2. Квіткаста шовкова блузка.
 Ч. 3. Гладка сукопочка в ясніші горохи. Зпереду колірні гудзики.
 Ч. 4. Квіткаста сукочка простого крою. Колірова пряжка.

Ч. 5. Сукочка з чорної вовни, прикрашена закладками.
 Ч. 6. Гладка спортова сукочка прикрашена стебнівкою.
 Ч. 7. Квіткаста сукочка гладкого крою,

Ч. 8. Оксамитна гарсонка з ясною блузкою.

Ч. 9. Блузка з ясного шовку

Ч. 10. Ясна блузка в темні горохи



Темні сукні

Ч. 1. Елегантна сукня з чорної тонкої вовни. Морщена зпереду й на рукавах.

Ч. 2. Темносиня сукня, драпована на грудях. Зпереду срібний кліне.

Ч. 3. Скромна суконка з чорної вовни. Зпереду срібний кліне.

Ч. 4. Ефективна суконочка гладкого крою з закладками. Шарфа в ясні вишивані горохи.

**МАТЕРІЯЛИ НА СУКНІ, ПЛАЩІ
ШОВКИ й ФУТРА**

поручає

МЄЧИСЛАВ ЗАЛЄСКИЙ

Львів, пл. Марійська 10, тел. 200-53.



Стилеві сукні

Ч. 1. Вечірня сукня з чорного оксамиту. Широкі буфи на раменах навізують до історичних стрій.

Ч. 2. На кольоровому споді гарно виглядає чорна коронка. Біля шиї кольорова лямівка.

Ч. 3. З чорної тафти оця прегарна стилева сукня. Прикрашена вузьенькою жовтавою коронкою.

Не експериментуйте

з здоров'ям зубів



Вживайте знаменитої

свквалітичної пасти до зубів

»МЕРІДА«



Дитяче вбрання

Ч. 1. Шкільна суконочка з темносинього шевйоту. Біла стебнівка.

Ч. 2. Практична суконочка з твіду.

Ч. 3. Суконочка з квітчастого шовку.

Ч. 4. Ще один модель із квітчастого шовку з чорною оксамиткою.

Ч. 5. Святочна стилева суконка для 12-літньої дівчинки. Креп-сатина з ясною коронкою.

(Докінчення зо ст. 5.)

тепер скрізь: у „Просвітах”, читальнях, кооперативах, хорах, театральних, етнографічних, мовознавчих і ін. гуртках; є вони при влаштуванні різних свят, курсів, зїздів, викладів і т. д. і т. п. Коротко, громадське життя без пластових сіл тепер немислиме. Через обставини, в яких розвивалося в нас мовне питання й через національні тертя став наш Пласт глибоко-на-

ціональним. Нема в нас у Пласті байдужих до національного питання, і можна, мабуть, сказати, що Пласт згуртував майже всю національно-свідому молодь. З усіх організацій молоді якраз Пласт (скавтинг) у нас найбільше поширений. При чім хто почував себе українцем, належав до Пласту, хто несвідомий — був у руських бой-скавтах, а мадяри чи змадяризовані мали свою мадярську скавтську організацію.

Тепер у нас вже майже нема таких, що їх треба переконувати про необхідність Пласту, про те, що пластове виховання найбільше нам потрібне, бо якраз Пласт виховує молодь так, щоб уміла стояти і асторожі рідних кордонів.

Ще згадується мені, як я, ще малою пластункою, була на однім пластовім вечері в пам'ять Тараса Шевченка. Свято влаштували пластуни й пластунки самі. Рядок з одно деклямації на цім святі виринає в пам'яті знову:

„В страшні ворожих бур часи
Розпалим ми своє завзяття
За гори вільні, за ліси
І за свободу Підкарпаття!***)

**) З вірша С. Черкасенка, присвяченого спеціально цьому пл. святу.



Важне для Пань!

СПЕЦІАЛЬНІ ГУМОВІ ПАНЧОХИ

проти жиляків,

готові на склад², як і на м'ру

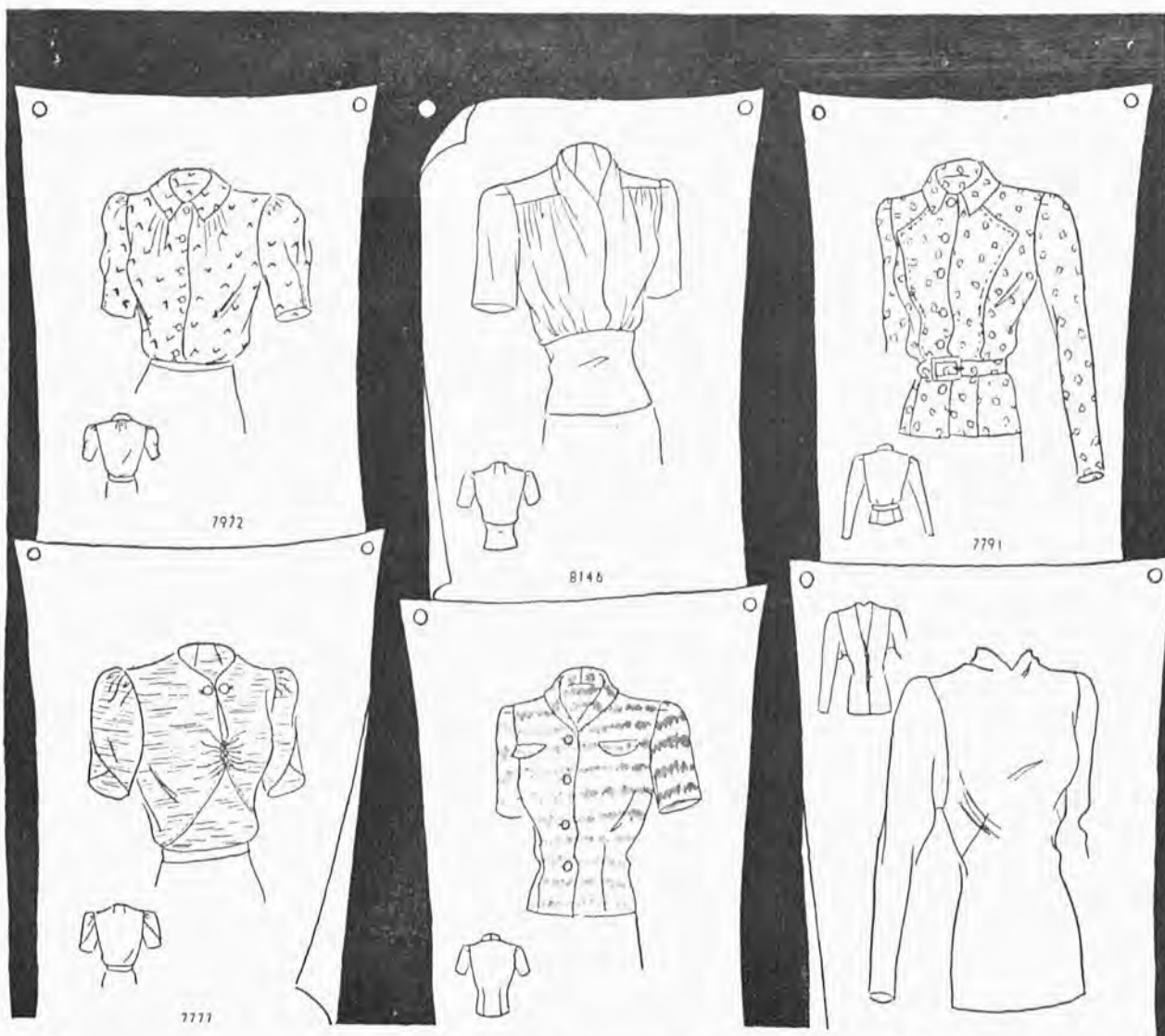
по уміркованих цінах

і на догідні сплати поручає:

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД ЛІКАРСЬКИХ ІНСТРУМЕНТІВ
І ХІРУРГІЧНИХ АРТИКУЛІВ

О. МАЦЯК і С-ка

Львів, вул. Валова 27, тел. 116-60.



Ч. 1. Гладка блузочка з воагт.
Ч. 2. Довга блузка з драпованим верхом.

Ч. 3. Тепла блузка з дифтини.
Ч. 4. Оригінально скроєна блузка.
Ч. 5. Блузка в поперечні паски.

Ч. 6. Елегантна блузка з голубої вовни.

ЕДНОСТИ НАМ ТРЕБА

Національна єдність — це цінність, що дає основу своїй національній силі. Не диво, що про національну єдність пишеться в нас і говориться безупинно, бо й варт вона того. Тим більш актуальності набирає справа національної єдності в сьогоднішніх переломових часах, коли народів, може більше, як коли, треба ставити чolo воликим загрозам, що йдуть на нього звідусіль. Коли ж мова про національну єдність, то варто застановитися над тим, хто вже прикметами своєї вдачі найбільш настроений до згідливої і братньої поведінки в суспільному житті. Загально можна сказати, що насправду свідомо і патріотична людина буде всюди добрим сівачем загальної єдності в народі, бо така людина розуміє вартість єдності і в ім'я тої єдності потрапить підпорядкувати свої особисті урази загальному інтересові. Та що „свідомість і патріотизм“ це поняття надто широкі, то вартоб навести конкретніші приклади. З них наведемо тут один: єдність і згоду цінить передовсім ощадна людина. Хто вміє шадити гріш чи інше добро матеріяльне, той цінить і моральне, отже певно цінить і єдність та згоду в народі і на кожнім кроці дбає про її поширення. Робить він це не

тільки тому, що як ощадний чоловік є справжнім патріотом, але й тому, що ощадний звик усе шадити і не терпить марнування. А чи ж сварня і незгода не є найбільшими марнотравниками? Вони з родниї, в громаді і в народі починаються до марнування часу, сил та енергії, часто марнують всякі матеріяльні, культурні, духові і моральні надбання. Подумаймо тільки, скільки шкоди при-

носять незгода неодному товариству, не говорячи вже про політичні свари такі шкідливі для нації! Ось, чому повинні ми цінити ощадних людей, що раціонально шадять у рідних банках, і чому самі ми повинні вступати в їх сліди та набиратися їх прикмет: цінити єдність над усе і так починається до загального добра!

ДО ЗАГАЛЬНОГО ДОБРОБУТУ І СИЛИ

■ починається той, хто складає ощадности

в ЗЕМЕЛЬНІМ БАНКУ ГІПОТЕЧНІМ у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.
(ФІЛІЯ БАНКУ: Станіславів, вул. Собіського 11)

АЛІНА й КОСТОМАРОВ

XIII.

Листування Аліни з Костомаровим тяглося протягом двох з половиною років. В Аліни було досить часу, щоб листуватись з Миколою Івановичем. Пані Крагельська любила їздити на вечірки, просиджувала за картами до 2—3 години ночі й Аліна могла, тимчасом, без перешкод писати до свого нареченого.

Такий стан речей призвичаїв Аліну ховатись з своїми думками й настроями. Колись одвертість зникла. Вона навчилася мовчати й жити в самотній замкненості. Щоб не викликати підозрінь з боку матері, Аліна не відмовлялась виїздити на балі, концерти, музичні вечірки, танцювати, робити вигляд, що вона розважається, що їй весело й безтурботно. Пані Крагельській подобалось бачити, як молодь припадає за її дочкою й вона з приємністю слухала компліменти вроді й талантам Аліни.

Та зовсім сховатись з своїми почуттями неможна було. Аліна гостро відчувала важке пригноблення від матеріної влади й нарікала на її деспотизм.

Отже, бачивши упертість Аліну, пані Крагельська, нарешті, дозволила написати до Костомарова сповіщаючи його за цю згоду і що він може приїхати до Києва взяти шлюб. Але даючи згоду, пані Крагельська зазначила, що коли Микола Іванович не одержить дозволу приїхати сюди, то їм ніколи не одружитись, бо вона нізащо не поїде з Аліною до Саратова, щоб не дати приводу славесним спліткам нашого міста.

Аліна знала, що Миколі Івановичу не дозволять виїхати з Саратова а вона після довгих хитань, наважилась написати до Дубельта.

У справах III відділу зберігся цей Алінин лист з 7 грудня року 1850 за № 4695. Лист великий, докладний і наївний: Аліна жаліється Дубельтові на мамусю й хоче впливати на Дубельта, посилавшись, що вона серцем і словом зв'язана з Костомаровим.

Ваша ексцеленціє!

Ще року 1847 я мала за честь з вами зазнайомитись; не наважуюсь гадати, що ви мене памятаєте, хоча в Петербурзі я користувалася деякий час з Вашої доброзичливої участі в горі, що сталося зо мною на шістнадцятому році мого життя. Даруйте великодушно мій сміли-

вості турбувати Вас моїм проханням: мене примусила доля цілого мого життя. Зазначеного року, згідно з бажанням моїх батьків, я була заручена з п. Костомаровим код. Адоніст - Професором Київського Університету св. Володимира. Це був вибір мого серця і матері, яка бачила в ньому людину, що могла створити моє щастя. Напередодні нашого шлюбу його одвезли до Петербургу й заслали до Саратова. За допомогою Божою я витримала цей жорстокий удар лихої долі. Ви самі, Ваша ексцеленціє, заспокоювали мене з батьківською ласкавістю, а тому я наважилась звернутись до Вас, яко до єдиної особи, що від неї залежить абож створити моє щастя, абож загубити його. Минуло вже майже чотири роки, як я зв'язана серцем і словом з Костомаровим, а матуся не згоджувалася зеднати нас, називаючи нареченого мого вигнанцем; а тепер, бачивши мою упертість, вона дозволила мені написати йому листа, сповістити його за це й що він може приїхати до Києва взяти шлюб. Благаю вас, на колінах, із сльозами, не відкиньте моє прохання відпустити мого нареченого до Києва, коли він прохатиме за це, хоча б на малий термін. Коли це залежить не від Вас, то одне Ваше слово приймуть на увагу і його напевне одпустять. Мені дали часу до травня місяця, щоб я скінчила всі наші родинні справи. Не прийміть за лихе, що я, в секреті від своєї матері, пишу до Вас цього листа: я люблю свого нареченого й бачу своє щастя в ньому й тому наважилась на цей вчинок з певністю, що знайду в Вас прихильника, — першу надію покладаю на бога й останню на Вас. Коли я досягну своєї мети, то імя Ваше буде нероздільне з молитвою, що я її проказую за Ваше благоденство.

Маю за честь з широю до Вашої ексцеленції високоповагою бути покірною слугою.

Аліна Крагельська

7 грудня 1850 року, Київ.

Аліна писала цього листа по-тайки. Вона страшенно турбувалася, щоб мати нічого не довідалася за цей лист до Дубельта. Отже в пост-скріпті Аліна додала: „Не наважуюсь просити відповіді на цей лист, поперше тому, що не хочу вас турбувати й що його писано секретно — а найкращою відпові-

ддю буде виконати моє прохання відпустити Костомарова” ..

XIV.

Алініні листи й Алінина упертість дратували Костомарова. Хто її просив звертатись до Дубельта й клопотатись перед III відділом про відпустку? Настирлива, безпосильна, зіпсована дівчинка! Коли б вони, справді, поборалися, вона обернула б їхнє родинне життя в справжнє пекло.

Кінець-кінцем, що потрібно від нього цій дівчині? Навіщо вона в'язне до нього, коли він не хоче ані їхати, ані брати шлюб? Навіщо вона йому пише ці листи? Що їй треба від нього, змученої, знервованої, вибитої з колії людини? Навіщо вона настоює на їхньому шлюбі, коли він не раз і не два, одверто й недвозначно за різними причинами відмовлявся від шлюбу?

Уневишившись, що посилення на хворобу не впливають на Аліну, він змінив тактику. Він перестав писати про свої недуги, ба взагалі перестав писати. Він рішив відмовчуватись.

В химерній хоробливій уяві Миколи Івановича зароджується ревнива підозра: Аліна, мовляв, настоює на шлюб тільки через те, що їй бракує будь-яких інших шансів на шлюб.

Він зрікався Аліни, але й зрікаючись він ревнував її. Він ревнував її до уявлених наречених. З ревним боєм він уявляв собі її кохання до інших, її заручини, її розходження. Для Миколи Івановича не було сумніву: Алініні листи до нього, то тільки листи покинутої нареченої.

Десь восені, після довгого мовчання, Микола Іванович написав до Аліни коротенького листа, в якому закидав їй, що вона, ні на що не вважаючи, надто настирливо вимагає від нього поспішити з приїздом до Києва. Отже, чи не покинув її якийсь інший наречений?

Це був останній лист від Миколи Івановича.

Непотрібна безглузда жорстокість! Єдина дяка дівчині за біль безсонних ночей, за повстання проти матері, за всю її ніжність до нього. Писавши цього листа, Костомаров розраховував на повний розрив з Аліною. І він міг радіти: своєї мети він досяг.

Одержаний лист викликав в Аліні одчай, він розбив усі її споді-

вання і глибоко образив її. Убита й ображена з такої витівки, вона мимоволі попросилась з Миколою Івановичем, що дозволив собі кинути незаслужену образу в обличчя своїй нареченій. Аліна плакала. Одержати таку незаслужену образу!..

— Така гидота!.. Така гидота!..

Під тягарем душевного розпачу вона дійшла до думки, що висловити цю гидку підозру можна було тільки тій дівчині, якої не поважаєш, якої тим самим, не любиш. Отже, мовляв, так: коли після двох, трьох років розлуки Микола Іванович і згоджувався одружитись із нею, то це він робив не з почуття кохання до неї, а тільки з примусу, з свідомості свого перед нею обов'язку, щоб не порушити свого кохання даного слова.

Аліна не наважилась написати Миколі Івановичу про свою гидку щодо ролі Тетяни Петрівни в усій цій історії, щоб на підозру не відповісти підозрою. Вона відповіла тільки, що особи, які шукають її руки, від неї не відсахнулись і не відсахались, та дарма, що серед них найкращі люди, вона виходити заміж не збирається.

На цей лист Микола Іванович не відповів нічого.

Пані Крагельська нічого не згадувала за Костомарова, була здорова і спокійна, а Аліна захворіла. Їй надто тяжко було пережити все, що трапилося.

Аліна жила в повній душевній прострації. Внаслідок глибокого, морального розпачу, за вказівками матері, вона згодилась одружитись з першим-ліпшим, Марком Дмитровичем Киселем, її майже невідомою людиною, поміщиком Прилуцького повіту. Хіба не все одне, з ким одружитись, коли шлюб з коханим став неможливий?!

Перед шлюбом Аліна не утрималась, щоб не попроситись востаннє з Миколою Івановичем. Коротко й без дорікань вона написала йому, що після всього, що сталося та через обставини, вона примушена віддати свою долю на матеріну ухвалу. За волею матері, цими днями вона одружиться з чоловіком, що його для неї вибрала мати.

Лист, одержаний на відповідь від Миколи Івановича вже після вінчання через М. І. Стемківську, був повний глибокого суму. Він пік Аліні серце. Приклавши його до грудей, вона стала на коліна перед кивотом з іконами, мовчки з затуленими очима помолилась, а тоді підвелась і, наблизившись листа до

лямпадки, що горіла перед іконами, спалила його.

— Усе покінчено, — повторювала вона, — усе скінчено!..

Життєві шляхи Аліни й Костомарова розійшлися остаточно.

XV.

Минули роки. Зиму року 1864 — 1865 Аліна з своїм чоловіком жила в Петербурзі.

Якось одного разу, йдучи Невським проспектом, пілком для себе несподівано, вона зустрілася з Миколою Івановичем. Вони йшли назустріч один одному. Аліна, може, і зовсім не пізнала б його і пройшла б коло нього, коли б не його своєрідна манера ходити та надзвичайна оригінальність великої бобрової шапки, що з під хутрового її краю виблискували золоті важкі окуляри. Як завжди, Микола Іванович не йшов, а біг, зігнувшись, уткнувши носа в комір, згорбившись, короткозорий, розгублений, заглиблений в себе.

Микола Іванович не помітив Аліни, він не звернув на неї жадної уваги, дарма що Аліна, зрівнявшись з ним, спинилась. Він промайнув, пробіг, поспішаючи, хапливий, і неуважний.

На мить зустрілись і за коротку мить розминулись знов. Аліна рванулась, щоб наздогнати, спинити, сказати. Рванулась і стала.

Порив обірвався. Від безсилої слабкості тремтіли руки й похололи пальці. Розірвана несподіваність зустрічі замкнулась в хворому, тупому, глухому мовчанні. Аліна відчула, що слова були б надто важкі й що мовчання для неї тепер прийнятніше й легше.

Аліна стояла й дивилася вслід Миколі Івановичу, аж доки він не зник серед метушливого натовпу.

Схоплена поривом нудьги повернувшись Аліна до себе на помешкання. Вона розповіла чоловікові про зустріч. Марко Дмитрович Кисіль був гарна й лагідна людина. До Аліни він ставився з легкою ласкавістю.

Він зробив їй докір.

— Миколі Івановичу, — сказав Марко Дмитрович, — було б дуже приємно, коли б ти гукнула його. Він не відмовився б одвідати тебе.

Минуло — завжди тільки минуло! Він не розумів, що для Аліни це минуло ще й раз було надто „горесно й трудно“.

— Навіщо ворухити колишній біль? — відповіла Аліна. — Навіщо ворухити давні рани? Коли б я довідалась, що він не має своєї родини або ж, що він одружився і не

Не забувайте



при печенні!

Незрівняну книжку з приписами д-ра А. Еткера п. н. „Добра господиня сама пече“ можна дістати в усіх колоніальних крамницях і книгарнях. Знижена ціна 30 гр.

зовсім щасливий у своєму шлюбі, то і йому і мені було б надто прикро. Ні, я не хочу й не можу говорити з ним. Я подивилась на нього, як на дорогу моєї душі пам'ятку минулого, і... кінець!

Ще за рік перед цією випадковою зустріччю взимку року 1862—1863, коли Аліна жила з своїм чоловіком у Києві, де лікувалась, до її рук потрапила згадка про Миколу Івановича.

Одна з знайомих київських дач, що одвідувала Аліну, якось спитала її:

— Чи знаєте ви, Аліно Леонтівно, що в київських книгарнях виставлено книжочку — новий твір Миколи Івановича, присвячений вам?

Аліна відповіла, що поспішить придбати цю книжку.

Чоловік її, Марко Дмитрович тоді ж поїхав до книгарні й привіз книжку. Це була драма „Кремунґ Корд“. На другій сторінці Аліна прочитала присвятний напис:

„Присвячується незабутній А. Л. К. На згадку. 14. червня, року 1847.“

Це була дата їхнього останнього побачення, що відбулося в вітальні коменданта Петропавлівської фортеці І. Н. Скобелева. Отже Аліна одержала дорогоцінний доказ, що, не зважаючи на 15 літ, які

минули з часу їхньої розлуки, Микола Іванович ще й досі зберіг за неї добру пам'ять.

Перед текстом драми „Кремунцій Корд“ є епіграф з Мішкєвичеві і поеми:

Leżę dotąd w mojem zachowałam łonie
Też sąco oczu, twarz, postawę, szaty
Tak mój był piękny, gdy w burzynie utonię
Na wielki ciał zachowuję postać...

XV

Аліна одповіла року 1870. По-дружжя їхнє було щасливє. Хоча й не з кохання вийшла заміж Аліна, та взаємна приязнь замінила кохання. Марко Дмитрович Кисель був людиною гарна, прекрасний сім'янин і ревне кохав своєю жінку. Аліна Леонтіївна була відданою жінкою й любячою, розумною матір'ю. Після смерті чоловіка вона цілком присвятила себе дітям. Поховавши чоловіка, вона оселилась у маленькому селі Дідівцях Прилуцького повіту, невеличкому родовому маєтку Марка Дмитровича.

Весь час Аліна хворіла, майже зовсім не могла рухатись і тільки лежала або сиділа в кріслі. У серпні року 1873 після літніх вакацій вона повезла дітей до Києва, де вони вчилися, з тим, щоб і собі лишитись на всю зиму в місті лікуватись у київських лікарів.

Приїхали до Києва гравці 5 серпня і, як звичайно, спинились на помешканні в матері на Фундуклеївській вулиці в будинку діякона Протоповича.

Їх зустріла стара матирина локівка Лизавета, наставляла самогара, приготувала сніданок. Та тільки сіли снідати, коли раптом у галерії, в передпокої почувся уривчастий, енергійний дзвінок, що примусив від несподіванки здригнутись.

Стара Лизавета пішла відчинити й за кілька хвилин повернулася і подала Аліні Леонтіївній листа.

— Оце вам, пані, принесли листа.

Почерк на коверті був незнайомий. Сама не знаючи чого, Аліна не розривала листа, а розгортувала Лизавету, хто приніс та від кого.

— Хто зна від кого — відповіла. — Приніс його пан, високий, огрядний, чорнявий, в окулярах, спитав чи приїхали ви з деревні й коли.

Аліна розірвала чудний лист і, подивившись на нерозбірливий підпис, сказала:

— Коли довідаюсь про зміст листа, тоді здогадаюсь і про автора.

Читає вголос:

„...Випадково я почув за вас. Ми були колись дуже близькі один одному“...

Аліна здивувалась і, жартуючи, звернулася до дітей з запитанням:

— Кому не я була така близька? Діти в одне:

— Це, мамусю, нині Костомаров. Подивись ще раз на підпис! Ну, певне, Костомаров. Читай далі, читай, мамо.

Хвилювання схилило Аліну. Вона вже не могла читати голосно, — прочитавши листа про себе, вона віддала його дітям. В одну мить вони прочитали й заговорили:

— Мамо, треба відповісти. Пиши зараз. Ось тут у бабусі на письменному столі є папір, ось перо й чорнило. Пиши.

— Я зараз же одвезу твою відповідь на зазначену адресу — додав Алінин син, 17-літній юнак.

Так, це справді був лист від Миколи Івановича.

Микола Іванович писав:

„Випадково я довідався за вас. Ми були колись дуже близькі один одному, тому вже більше як 26 років назад. Гірка доля нас розлучила. Та ні Ви не були винні проти мене, ні я проти Вас. Ми можемо зустрітись, дарма що вже старості, без найменших посприх оди одному за минуле, з повною повагою один до одного. Я їду з Києва, де був недовго. Коли Ви, згадавши молодість, найшли б не прикриття для себе побачитись зі мною; то я вам скажу, що для мене це була б найбільша втіха, і в цьому разі напишіть мені два-три рядки, а листа надішлють в Київ, на розі Жилянської та Кузнецкої вулиць, професору університету Володимиру Бонифатієвичу Антоновичу з передачею Миколі Івановичу Костомарову, до 3 серпня — в с. Петербург. Вас. Остров, IX лінія б. № 4, п. № 5. З глибокою до Вас повагою Микола Костомаров. Серпня 4, 1873 року. Київ“.

Аліна відповіла, що душевно рада побачитись з Миколою Івановичем і прохає його приїхати на вечірний час, бо трохи нездужає і відчуває себе стомленою після переїзду з села.

Син одвіз цього листа на Кузнецу вулицю на помешкання до Антоновича, але там нікого не застав і віддав листа служниці.

Увечері почали чекати. Пригодували на 7-му годину чай, почekali, уже й стемніло, уже й чай не дочекавшись, випили, а Миколи

Івановича все нема... Гадалось, як одержавши своєчасно записки, не приїде.

Раптом коло 9-ої години дзвінок. На зустріч одчиняти двері побігли дівчинки — Юля й Софія.

Кого вам?

— Аліну Леонтіївну!

Через галерію і передпокії Микола Іванович швидко ввійшов у вітальню, де сиділа в кріслі Аліна. Кенсько володіючи ногою, Аліна з трудом підвелась і пішла назустріч Костомарову.

— Аліно!

— Миколо Івановичу!

Вона по приятельськи простягла йому руку. І він, буквально, привів до її руки й заплакав „навзрид“, як дитина. Ця сцена так зворушила дітей, що вони вийшли з кімнати, щоб сховати своє хвилювання й сльози.

Микола Іванович і Аліна лишались на самоті. Аліна взяла його за руку і ніжністю розглядала старого друга.

— Він і не він!...

Вигляд збентеженого, в збудженні дорогого дідуся, і сум за минуле лягли важким тягарем на серце Аліні. Серце стиснулося... Було надто важко бачити Миколу Івановича старим, сивим, беззубим дідом, що шамкає і по-дідовськи зігнувся. Аліна стримала сльози і, присуваючи йому крісло, сказала спалим од хвилювання голосом:

— Що робити! Життя одійшло! Жодними сльозами не повернем минулого.

Декілька хвилин минули в мовчанні. Обидва мовчали нездібні вимовити слово. Вони споглядали один на одного. Торкаючись руки рукою, один одному посміхались.

Нарешті Микола Іванович сказав:

— Твої діти пішли звідси. Знайом мене з ними!

Аліна гукнула дітей. Усі троє ввійшли в кімнату й сіли коло матері. Микола Іванович уважно вдивлявся в них.

Звернувшись до Аліни, запитав:

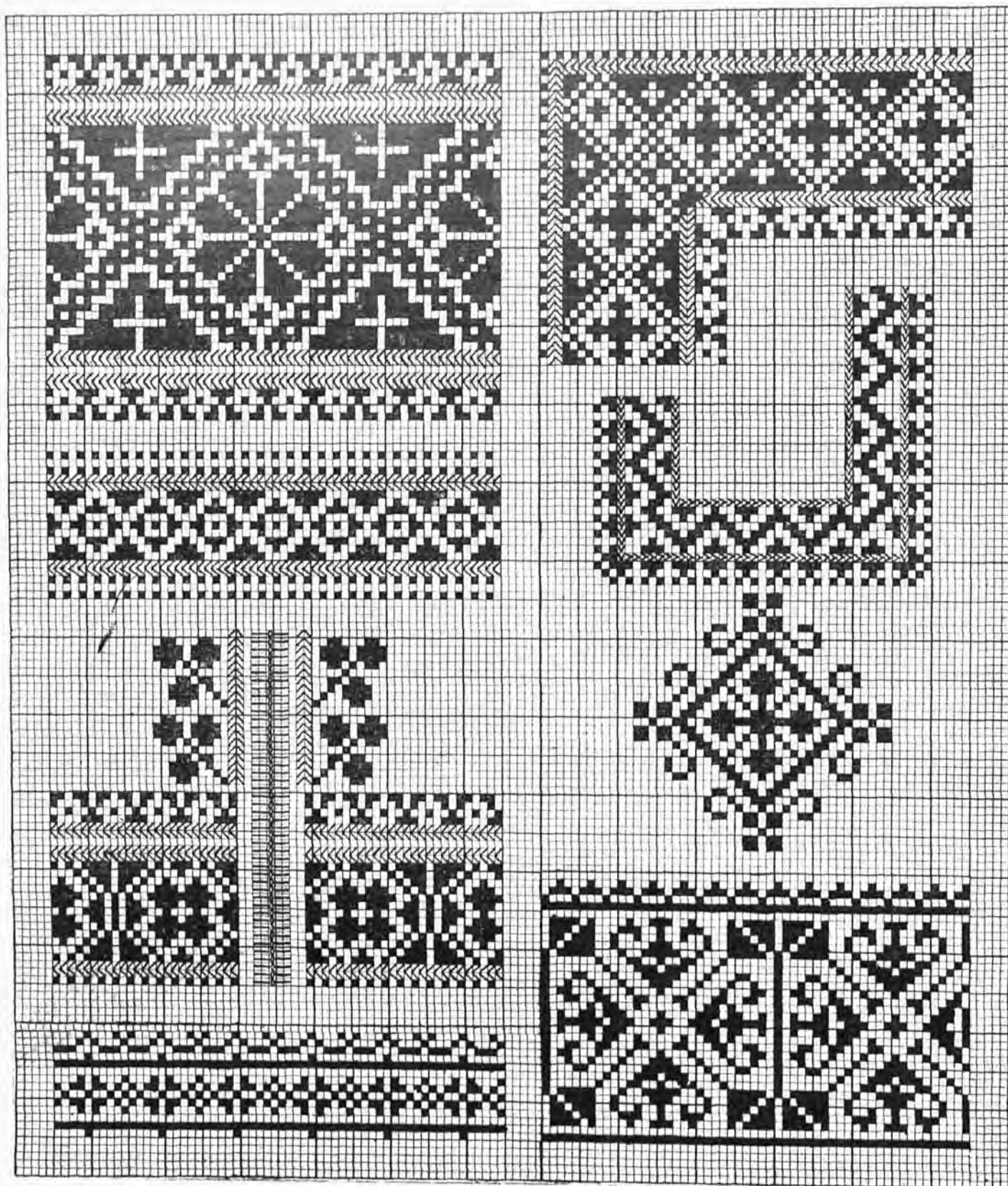
— Як їх звуть? Як по батькові? Скільки років кожному?

Схиливався риси подібності, — деє прокидався пізній жаль... Найменшу дівчинку, Софію, він притягнув до себе, обійняв її і повільно гладив своєю сухорлявою, шорсткою, старечою рукою м'яке, світло-каштанове волосся і вузькі плечики 10-літньої дівчинки.

(Докінчення буде)

Всн. 24

Львів, вул. Косцюшка ч. 1 а.



Взори з с. Посіч у Богородчанщині.

(Із збірки с. Северини ЧСВВ).

Н О В А Х А Т А

двотижневий журнал для плекання домашньої культури

РІК XIV.

15 ГРУДНЯ 1938.

Ч. 24.

Напередодні п'ятнадцятого року

Справді аж дивно стає, що оце вступаємо в п'ятнадцятий рік видання. Як скоро час біжить!

Так, і не стямилось ми, коли знов минув рік. Здається, що цей дав нам більше хвилювань і переживань, як попередні. Тому працюємось із ним без жалю. Із сподіваннями глядимо в майбутнє.

Що нас чекає, українських господинь? Чи ми свідомі своїх завдань? На нас тяжить обов'язок створити міцну й відпорну атмосферу в домі, щоб загартувати своїх близьких від чужих впливів. Мусимо дбати про погідний настрій дома, щоб там усі могли відпочати від важкої борні за кусник хліба. Мусимо пам'ятати, що від наших закупів залежить розвій рідного промислу й торгівлі.

Вкінці плекати й розвивати свої господарські здібності, щоб ми дорівняли господиням інших культурних країн. А саме: йти за кличем раціональної відживи й розподілу праці. Розділити наші приходи так, щоб вони дали родині якнайбільше вигід.

На сторожі цих завдань стоїть „НОВА ХАТА“. Вона намічує наш шлях, пригадує про їх виконання та розроблює шляхи. Дбає про те, щоб ми не вгрузли в метушню дрібних щоденних клопотів та не забули про цю нашу важку роль в народньому організмі.

Тому вступаємо в новий рік із цією дорадницею при боці. Першою несподіванкою — це обнижжя передплати.

Так, обнижуємо передплату. Хоч загально панує тенденція звижжя, хочемо піти назустріч українській господині в цій важкій для неї ділянці. Річна передплата, що досі виносилася 16—злотих, коштуватиме, при заплаті згори 14—зл. Півріччя, що досі коштувало 8.50 зл. тепер коштуватиме 7.50 зл., а квартал що виносив до тепер 4.50 зл. обнижуємо на 4—зл. Поодинокі число коштуватиме 70 гр.

Не лякаймося цього видатку! Він вернеться нам сторинцею в усіх тих користях, що їх черпаємо з журналу. Наприклад — узорі. Любуємось у їхніх чудових красках, добираємо до ручних робіт, складаємо в альбому. А куховарська книжка? Оцей рік приніс нам „МЯСИВА“, в черговому дістанемо „БОРИЩІ й ЮШКИ“. Приніс зложені під фаховим доглядом Ольги Ліщинської, абсолювентки господарського семінара в Оттербах, Гор. Австрія. Вкінці, лишаються ще „ФОРМИ ДЛЯ ВСІХ“, що з них черпаємо не один кріп для нас або нашої родини.

Та це ті вигоди, що найбільше кидаються ввіччі. Не забуваймо про багатий відділ домашнього господарства, що його веде Наталка Гаврих-Костецька. Маємо тут статті з різних областей фахового знання. Віджива, порядки, домашній бюджет, господарські покази це все справи близькі нам, господиням. У кожній такій ділянці йдуть переміни й нам треба їм додержати кроку.

Важна для нас також літературна частина. Найкращі наші письменниці дбають про її зміст. Побіч відомих імен Ульяни Кравченко, Наталени Королевої, Софії Яблонської пробують пера також молоді сили, Софія Бей, Уна, Оленка Ома. Торік перевели ми цікаву анкету поміж українськими письменницями. До неї навязалась друга, ще цікавіша — „Жінка-мистець, як мати й дружина“. І в цьому році подбаймо про нові гутірки й дискусії. Виринає вже одна — про наше фахове шкільництво для дівчат. Передбачуємо й інші, рівнож актуальні.

Не забуваємо й про повість. Щороку даємо якусь повістеву новинку. „Спомини“ Софії Русової, „Метелики на шпильках“ Ірини Вільде побачили денне світло на сторінках „НОВОЇ ХАТИ“. Цьогорічна лавреатка Нобля Перля Бак дочекалась у нас українського перекладу, пера Мирослави Чанельської.

Цього року приходимо знов із повістєвою новинкою. Раді, що знов молодий письменницький талант пробує своїх сил на сторінках „НОВОЇ ХАТИ“. Молода авторка Ірина Винницька друкує в нас свою повість п. н. „Христиня“. Це історія сучасної української студентки.

Отже з зацікавленням глядимо в майбутнє. До побачення в новому році!



ЛІТЕРАТУРНА БІБЛІОТЕКА

АН ЗРСГ

№ 2103

СТРАШНО В ДЗЕРКАЛО ДИВИТИСЬ.
НУ-Ж ПРИЙДЕ ПОГАННИЙ?
ГЛЯНЕ ВВІЧІ НЕУМИТИЙ,
ЗА ПЛЕЧИМА СТАНЕ?

ЛЛЮ Я ОЛИВО — НЕ ВИЛЮ
ЗЛИТОК НУ-Ж ХРЕСТОВИЙ
ВИЙДЕ ПІД ЛИХУЮ ХВИЛЮ
НА МОЇ-Ж ТО БРОВИ?

БА, КІЛКИ ЛІЧИТИ ГОДІ:
ПАРНИЙ ЧИ НЕ ПАРНИЙ.
НУ-Ж ЯК ПАРНИЙ НЕ МОЛОДИК,
А ВДОВЕЦЬ НЕЯРНИЙ?

РОЗСИПАТИ ПРОСО ЛЯЧНО,
ЛЯЧНА НАВІТЬ ГАДКА.
НУ-Ж ЯК ПІВЕНЬ НЕОБАЧНО
НЕ ДЗЬОБНЕ Й ЗЕРНЯТКА?

Мгр. Роман Гарасимчук.

Андріївське ворожіння

Новорічні свята виступають у зв'язку з культом сонця, що в тому часі є у своєму zenіті. Навечеря св. Андрея стало новорічним святом тоді, коли початок церковного року покладено на першу неділю посту, що більш-менш сходить з днем св. Андрея. Андріївське свято, початково було святом загалу (на те вказують збережені ще досі ворожби з господарським характером), згодом перетворилося в самостійне новорічне свято, присвячене головно молоді. Тому новорічний його характер затерся сьогодні, а осталися лиш забави і ворожіння.

У зв'язку з ворожінням виступає ряд моментів, що на них годилося б звернути увагу. У цій статті не можна обняти цілоти справи; тому вкажу тут тільки на моменти, що торкаються чи то сугесії, чи об'явів галюцинації, чи вкінці надзвичайно інтересних об'явів психопатологічних і сексуальних.



Олександр Ляшенко: Вуличка в Старому Єрусалимі.

Майже у всіх ворожбах сугесія відграє засадничу роль. Можемо сміло твердити, що без ділання цього психологічного об'яву, ворожби взагалі не могли би сконкретизуватися. Не можна не згадати також річей матеріальної натури, що співділяють при тих сеансах. Вистачить вказати на воду, всгонь, хліб, віск, молоко, метал і ін., що є невідлучними компонентами акту ворожіння. В селі Ямполіні на Рівенщині батьки, маючи на приміті яку-буль дівчину або парубка, виливають в чарку 9 ложок води і ставлять на діжу під образами до другого дня. Вранці вони знову мірять воду ложкою й коли води прибуде, молоді будуть щасливі і батьки стараються їх звінчати, а коли меншає, молодят чекає нещасливе подружжє життя. В Сокальщині дівчата ідуть до ріки, при чому кожна старається щось зловити у воді. Якщо зловить солему — вийде заміж за господаря, коли панір — за писаря. В Київщині кидає дівчина до води в горнятку перстень і заки перстень упаде на дно посудини, вона мусить пригадати собі ім'я якогось хлопця; якщо пригадає, певно вийде за нього заміж. В Войславичах — сокальського округу дівчина кидає до миски з водою гріш, що його витягає зубами. В Тербовельщині воскову свічку прикріплюють до одвірка полум'я у долину, а під нею тримають миску з водою. Коли шипіння води, спричинене падаючим туди розтопленим воском, буде подібне до слова *іди* — дівчині слід сподіватися скорого весілля. Дуже цікава є ворожба на Волині і в Сокальщині т. зв. „гуляти у калиту“. Дівчата ідуть до ріки приносять в устах воду, умішують нею тісто і печуть корж званий „калітою“. Опісля помазують його медом і вішають на шнурку, прикріпленому до стелі. Присутні дівчата по черзі сідають на кочергу або палицю мов на коня, підїзжають до калити та говорять: „Іду, іду на коні, бачу калиту, чи вкусить її чи ні? Іту, їду калити кусати“. По тих словах дівчина пілскакує, щоб укусити коржа. На це відповідає парубок, що сидить побіч та тримає квач, або шматку умочену в саджі чи рудій глині ось пр. „А я тебе буду по губах писати“, якщо дівчина засміється, бе її по лиці. Котраж не засміється, вийде скоро заміж. На Буковині і Покутті роблять дві кукли з прядива т. зв. „палюшки“ і ставляють під стіною, а потім рівночасно їх підпалюють. Якщо палюшки, що представляють дівчину і хлопця згорять, то ті поберуться. В Маневі ліського повіту, дівчина іде до „рокаша“ (піддашя), набирає полінь і вносить у хату. Там числить. Як полінь буде до пари, то це свідчить що вона скоро віддасться. У Калушині тріски принесені разом із полінами ворожать про скількість дітей. Сугестивний характер має ворожба шнурів поперець дороги чи воріт, при чому ім'я мужчини, що до-

торкнеться його, або й упале через нього, ворожить про судженого. З ворожінь обуви треба згадати про кидання чобіт через хату чи ставлення до порога, або до воріт. Таке саме значіння мають також частини одяжі, що її дівчата кладуть під подушку перед сном. Полтавські дівчата підв'язуються поясом рано ввечеря св. Андрея, цілий день моляться і не їдять нічого. Увечір перед сном здійснюють пояс, кладуть його навхрест під подушку і говорять:

Живу в Києві на горах
Кладу хрест в головах
З ким зулучаться, з ким розлучаться
З тим і за руки держаться.

Під час сну має явитись тоді дівчині суджений, що його називають „судьба“ або „дружба“. До цієї групи ворожінь належать питання прохажих, затикання кагли, підслухи під вікном („ключі питати“), палення паперців і ін.

Не від речі буде згадати, що в андріївських ворожбах, як взагалі у всіх ворожбах, виступає дуже часто фаталістичний момент. Примірів могли би ми тут навести цілу масу, однак обмежимося до найбільше розповсюджених. На Гуцульщині дівчина перед сном їсть хлібець, зготовлений з однакової кількості муки, води і соли. Як присниться їй наречений, що несе для неї пів колача, буде з нею жити пів віку, як цілий колач — то цілий вік, як пироги в глиняній мисці — буде мати долю, але буде бідна, як несе в дійниці молоко — то буде багата, а як побачить молоко у нього в горці — зпочатку будуть багаті, а опісля збідніють.

Що часом у ворожбах находимо об'яви **галюцинації**, на це вказує приклад з околиці Хирова: Дівчина розбирається до нага, стає перед дзеркало і чешеться. По одній і другій стороні дзеркала засвічує уставлені там свічки та очікує судженого, що опівночі має їй з'явитися і вклонитися. Ота ворожба є поширена в Полтавщині, Київщині та в Любачівському окрузі.

Як бачимо з вище наведеного прикладу, виступає там також досить ясно момент **психопатологічний**. Більше яскравим приміром на цього роду об'яви є слідуюча ворожба: Дівчина запалює малі скіпки, дає їх присутнім дівчатам і хлопцям, почім всі держать в правій руці немов вогняні смолоскипи і співають:

Ай кобим знав еже погину,
Запалював і свою хатину,
Найби вона ізгоріла,
Що мене не приютити.

Чия скіпка найскорше згорить і погасне, цей небавом помре. Тоді всі обступают його і співають немов похоронне голосіння:

Не покидай же нас наш миленький,
У світ не ходь далесенький,
Бо нам без тебе синий голубе.
Ой тяжко, тяжко, ой тяжко буде.

Іноді таку дівчину приготавляли до смерті, клали її на стіл, убрали в квіття, а парубок будив її від смертного сну. Цей мотив володів довго середньовіччям, у нас же на Гуцульщині виступає він і тепер в народньому танку „козак голяр“.

Вкінці вкажемо ще на **сексуальні** моменти. Можна тут розрізнити два роди андріївських ворожб. До першого належать ті, де сексуальний елемент є підкреслений через ужиття відповідних звірат пр. когут, гусак, качор, баран. Ті звірята є символом плідности. Як приміри на цього роду ворожби, можемо подати слідуюче: У Київщині дівчата стають у коло. Кожна сипле під себе купку зерна і кладе в нього перстень. Опісля випускають когута й під котрою дівчиною він, дзьобавши зерно, ударить дзьобом у перстень, та скоро вийде заміж. У Рівенщині на Волині зав'язують гусака



Людмила Гяшенко: Ілюстрація до Кіплінга „Джунглі“.

в хустку так, щоб він міг у ній вільно рухатися. Ставляють його в середину між дівчатами. До котрої він підійде, ця скорше вийде заміж. В Іспасі коло Коломиї іде дівчина до стайні і старається потемки намацати вівцю. Якщо натрапить на девятого барана, сподіється скорого весілля.

Другий рід сексуальних моментів находимо в тих ворожбах, де учасники не послугуються вже символічними проявами, але прямо конкретизують ці моменти на собі. Чи приміром в вище поданім акті ворожіння, де молода дівчина стає в нічному строю, або взагалі наго перед зеркало і очікує появи судженого, не проявляється це? Як дальший примір можемо вказати на звичай рахувати коли в плоті з примівкою:

„Чи ти заражений, чи ти загонений, чи тебе спирає тато, мама, брат, сестра чи може коханка? Чи ти за горами, чи ти за водами, чи ти за морями, чи ти за світами, чи ти за плотами? Чи ти маєш жінку? Жінка най іде догробу, а ти іди мою уроду“.

Потім обв'язує кіл червоною ниткою, а рано दिється. Якщо кіл кривий, то суджений буде кривий, як без кори, то наречений бідний, як із корою — то багатий, мудрий і гарний. Сокальська дівчина нага вибігає опівночі на город, де копає грядку під засів квартами льну, а опісля бігає тричі доколя хати та шепоче:

Андрію, Андрію, я тобі лен сію,
Сорочку волочу, бо я заміж хочу.

Беручи під увагу ці короткі думки на тему ворожінь, бачимо, що вони торкаються важних справ духового життя. В них відзеркалюється надзвичайно вражлива вдача нашого народу з його тонкими почуваннями і надзвичайно широкою шкалою психічного зріжничкування. А проте не можна забувати, що відбивається там нічим не скаламучений гін до заховання роду, чому треба завдячувати, що наш нарід не тільки, що з огляду на несприятливі політичні обставини не загинув, але стало розвивається і досягнув вже сорок кілька мільйонів голов.

Маляр екзотичних краєвидів

Мало хто з наших малярів має наголу в нинішніх часах мандрувати по світі. До вибранців належить Грищенко, якого образи з Португалії та Іспанії мали б, можливо, оглядати. Ол. Ляшенко, з яким наша ширша громада познайомилась чотири роки тому, може ще перевищити Грищенка у своєму вічному голоді мандрівки. Ол. Ляшенка приваблюють краї з гарячим підсонням, з пустинями, пальмами та гербулами. Він вибирається туди звичайно у т. зв. повному сезоні, тоді англійці-туристи теж приїжджають оглядати екзотичні краєвиди і там на місці малює те, чим захоплюється його око.

Ол. Ляшенко ще й мисливець. Пензель

він міняє часто на рушницю і зо своїх ловів вертається теж із сильними вражіннями до роботи.

Остання львівська вистава його творів дає багату галерею образів, що точно означають перехідний ним шлях морем і суходолом. Починаючи від корабля, яким їхав артист, кінчаючи на мудах і вербулах, на палатах шейків і святинях — усе цікавіше змальоване на пам'ятку подорожі рукою мистця. Ол. Ляшенко належить до школи мистців попередньої доби тої, що признавала передовсім за засаду відтворювати реальні предмети якнайвірніше так, як ми всі їх бачимо, з виразними обрисами, з добре вираженими колірами — однаково добре

доступними для ока здалека, як і зблизька. Ол. Ляшенко великий амагор сюжету жанрових сцен, людей у цікавій позі, екзотичних краєвидів. Його остання збірка кількадесять образів — деяких на величезних полотнах — має найбільше сюжетів з Трансйорданії, Геджасу і Сх. Палестини.

Велика спеціальність А. Ляшенка — колірні дереворити, які він робить своєрідним способом. Вони нагадують японську техніку своєю прецизністю і свіжістю барв.

У виставі А. Ляшенка взяла теж участь його молода донька, що спеціалізується в деревориті і дала з цієї діяльності твори на високому рівні.

Замість намогильних квітів

ПАМ'ЯТІ П. НАТАЛІЇ ЧАЙКІВСЬКОЇ

Не можу собі її інакше уявити, як невідступною товаришкою свого чоловіка. Коли чую чи читаю його назвище, перед очима душі вириває при його боці Вона, достойна, срібноволося пані. Для чоловіка-мистця була вірною та правдивою приятелькою і товаришем-співробітником. Більшу частину творів Чайківського писали вони обоє (а може і всі). Він диктує, а Вона пише, або пізніше виступає на машині думки свого чоловіка. Була першим критиком його творів, ширим дорадником і літературним співробітником у широкому значінні. Його твори переходили через її ум та апробату — можна сміло сказати — вони обоє творили.

Разом рука в руку у повній гармонії духа, ціле життя в згідності думок та стремління, перейшла п. Наталя зо своїм чоловіком, як примірна і любяча Дружина.

Та не тільки була зразковою жінкою своєму чоловікові-мистцеві, але теж і найкращою матір'ю своїх семеро дітей, що їх виховала на свідомих, ідейних громадян.

У їхньому домі сходилося чільне українське громадянство, так старші, як і молоді. У них було вогнище культурно-освітньої праці і всяких плянів на майбутнє. Це вогнище підтримувала пані дому ціле своє життя. Брала живу участь у дискусіях на всякі теми, що в них прекрасно визнавалася і творила у своїй хаті захист для всіх, що потребували духового життя.

Попри свої домашні обов'язки жінки, матері, репрезентантки дому — вона була зразковою громадянкою і суспільницею.

У своїй життєвій мандрівці по різних містах (Львів, Бережани, Самбір, Коломия) Покійниця усе і всюди брала чинну і живу участь у громадській праці. У Львові працювала в експедиції „Батьківщини“ та була коректоркою „Найзнаменитіших повістей“ у „Ділі“.

У Бережанах виступила п. Наталя на ширше поле громадської праці. Там теж була основоположницею „Жіночої Громади“.

У Самборі у воєнну заверуху бачимо її при самаританській праці поміж українськими воїнами та їх родинами.

Останні роки це Коломия. Тут працювала в Горожанському Комітеті. Жіночому Кружку, основує Тов. „Будучість“ для робітниць і домашніх помічниць та була одною з основоположниць „Жіночої Діли“.

Доля нашого національного життя глибоко цікавила Покійницю. Усе — до останніх хвиль свого життя слідувала за його напрямками і цілою душею була піддана справі.

Перший раз я побачила п. Чайківську, коли одного разу, гостюючи в Коломий, пішла зложити шану письменникові Чайківському і пізнати його особисто. По якімсь часі, коли ми балакали, в кімнату ввійшла струнка, срібноволося пані з добрими очима.

— Моя жінка — представив мені письменник, — а зараз мій найкращий співробітник і дорадник.

І справді, коли ми розбалакалися, і пізніше скільки разів ми стрічалися, я переконатася, що вони обоє це щось одне. Незвичайно скромна, не дбала про розгодо.

— Вартість праці не в розгодо, а в її совісному виконанні — сказала мені раз, коли я заявляла, що про неї так мало знає суспільність.

Щастя її було не в почестях, а у співпраці з чоловіком. Вона дуже раділа тим, що могла бути йому помічницею у цій великій місії, яку на її думку, сповняли твори її чоловіка між широкими масами.

Коли я бачила її останній раз, була дуже немінна. Від смерті свого чоло-

віка не могла двинути. Жила споминами його і його творів, з якими була так зв'язана, що наколи б було дозволено їй здохнути, певно була б викінчила їх так, як сам письменник. Останню його працю (перший том) видала, та ще журилася осталими матеріалами.

— Якби я була молодша і мала силу, я довела б все до порядку. А тоз треба буде відійти і все лишити...

Я почала її пог'шати, що вона ще скрінить сили і переведе свої думки и життя.

Вона махнула безнадійно рукою та своїми глибокими очима вдивилася кудись крізь вікно, у простори:

— Ні, пані моя, мені вже пора відійти... Навіщо мене вже тут? Я своє закінчила... Життя взяло у мене все, я мало взяла... Навіть сили... Коли б я могла ще довести до порядку рукописи. А так...

Та глибоко помилилася Покійниця. В короткому часі по цій розмові, жиня в неї ще взяло наймолодшу доньку з унуком, Наталю, що якраз була при цій розмові.

При прощанні Покійниця дала мені останню книжку Чайківського зо своїм підписом, що її бережу, як дорогу пам'ятку.

Сьогодні Вона відійшла на вічний, добре заслужений спочинок. Дотримує дальше товариства своєму найкращому Другові і Приятелеві. Вірна — поза смертю!

Поклін — цій тихій, великій Робітниці, що Себе цілу віддавала без застережень своїм і загалові. Кожний обов'язок, який на неї вложило життя, чи обставини, виконала совісно і примірно. Життя її є вірцевим приміром, чим може і повинна бути жінка у суспільному і родинному житті.

О. О. Дучимінська.

Не експериментуйте

з здоров'ям зубів



Вживайте знаменитої

енкаліптічної пасту до зубів

»МЕРІДА«

Герміна Шухевичева гостем у нас

Особливо святочного вигляду набув наш клуб у день 19-го листопада. Цього дня завітала до нас Герміна Шухевичева.

Вона не за себе говорить. Хто хоч трохи цікавився нашим жіночим рухом та громадським життям перед війною, знає, скільки починів та імпрез зв'язано з ним. Сучасне жіноче покоління не раз без думки користується із здобутків тих перших піонерок. Тому й хочемо спинитись на хвилину і глянути взад. Щоб оцінити ту жертвенну працю, що стільки слідів лишила по собі.

Вечір відкрила директорка кооп. „Труд“, п. Олена Залізняк. Пригадала присутнім, що домішка клубу міститься саме в кооперативі, заснованій Герміною Шухевичевою. Тому рада ця установа почитати її в себе.

Огляд праці Ювілятки дала п. Ольга з Барвінських Бачинська. Референтка була тісною співробітницею Герміни Шухевичевої. Окрім поєднання лучили їх ще й приятельські зв'язки. Так що завваги референтки дуже цінні для історії нашого жіночого руху. Подаємо їх тут у скороченні.

— До Львова переїхала я з родичами саме п'ятдесят літ тому, у листопаді 1888 р. Приїхали ми з Тернополя. Здавалось нам, що тут стрімче оживлене товариське життя. Та згодом переконались, що воно обмежувалося до кількох родин. Дім Шухевичів був своєрідним центром, та піддержував дружні взаємини з Калитовськими, Вахнянінами, Озаркевичами. Більшість наших пань були об'єднані в „Обществі Русских Дам“, Українки ж своєї організації не мали.

— Найбільше здивувало нас те, що у Львові немає свого співацького товариства. У столиці Поділля ми звикли були до величавих концертів, що їх давав хор, зорганізований о. Крушельницьким. Тому кинула моя мати думку, чи не можна б згуртувати якогось невеличкого хору? Проф. Шухевич підхопив це. До тижня скликали ми дівчат (їх було теж небагато), моя мати стала вчити сопрано, тета Герміна альти. І найближчої суботи виступив на „Бесіді“ хор. Пам'ятаю, що співали ми „На полі, на полі пшениченька зацвіла“. Дуже воно сподобалося і ми стали вправляти далі. Згодом долучилася до нас „Лютія“ і так повстав „Боян“. Справді дивно! З малого не раз починає виростати велике діло.

— У 1891 „Боян“ був уже великим співацьким товариством, що м'я похвалялись і перед чужими. Саме тоді припало „Боянові“ їхати на виставу до Праги. Треба було, щоб усі співачки мали нарядні строї. Коли повернулись, розказували багато про Прагу та зорганізоване життя чехів. Тоді тітка Герміна й інші учасниці прогулянки стали роздумувати над тим, чи не згуртувати б наших жінок у таке товариство, як ма-

ють чешки. І небагом повстав „Клуб Русинок“. Головою його була Герміна Шухевичева.

— Першим заданням, що нове товариство взялось перевести, була фантова лотерія на намітник Шевченка. Розписали збірку. З цілого краю напливали предмети. Однак лотерія ця не відбулась, бо формальності на те не дозво-



лили. Із фантів зладили томболою на „Бесіді“ й фанти розіграли.

— У 1894 р. відбулась у Львові Краєва Вистава. Клуб Русинок розписав збірку взорів. Знову прийшлося упорядковувати їх, нашивати. Збірка вийшла прегарно. На виставі була окрім того ще габльота з найкращими фантами з попередньої збірки. Ці вишивки звернули на себе увагу фахівців-етнографів.

Віденська вчителька п. Шінерер взяла до Відня наше сільське дівча, котре вивчило її техніку чіпцевих робіт. При допомозі цієї техніки дійшли віденські знавці до способу плетіння єгипетських панчіх та рукавиць і видали про це окрему книжку.

— Збірка вишивок навела на гадку видати їх друком. Виділ Клубу приступив до видання взорів і вони появились окремою збіркою. Збірка скоро вичерпалась, так що її видав пізніше вдруге Хойнацький і під тією назвою вона відома нашому громадянству.

— З діяльності Клубу Русинок особливо памятаю оживлення товариського життя, що почалося його заходами. Пригадує собі перше Миколаївське свято для дітей, що для нього текст зладив Іван Франко. Також вечірниця на „Бесіді“, що відбувались що суботи, мали мильний, фамілійний настр'я.

— Вперше подумав Клуб Русинок про аматорські вистави. До того часу плаштовували їх тільки москвофіли. А в 1895 р. відіграно з великим успіхом „Дай серцю волю, заведе в неволю“. Було багато клопоту з підбором аматорів. Тоді мало було панночок і дуже тяжко було зібрати охочих до гри.

— Памятаю також сходини з літературною програмою на „Бесіді“, що їх улаштував Клуб. Виступав не раз проф. Грушевський і Морачевський, дискутували над найновішими напрямками й течіями.

— Збірка вишивок не лишилась без відгуків. Кілька літ пізніше появилася в „Ділі“ фейлетон Осипа Маковей, де він у формі діалогоу виводить думку

про засновання в нас вишивкового підприємства. Думка ця впала вже на підготований ґрунт. У 1901 р. повстала кооп. „Труд“. Головою Надзірної Ради стала Герміна Шухевичева.

— Цей обов'язок сповняла вона відно до війни. „Труд“ розвивується швидко в квітуче підприємство, кооператива числила 600 членів. Справи його давали стільки заняття, що тітка Герміна мусіла зрештись голодування в „Клубі Русинок“. Більшу частину дня проводила в канцелярії „Труду“. Тут вона мала дуже милу зіграну дирекцію. Інж. Наріпний, п. Кокорудзова, М. Білецька були її співробітниками.

— Підчас війни зустріла я тітку Герміну в Епархіальному Комітеті Оп'ки над Воєнними Сиротами. Цей Комітет влаштував сирітський захист при вуз. Кориктів. Пізніше по смерті мужа, тітка Герміна відтягнулась від громадської праці.

— Однак не перестала живо інтересуватися громадянським життям, та як довго сприяло їй здоров'я, не було ні одної імпрези, ні одного зібрання, на котр'я не бачили б ми Герміни Шухевичевої.

Кількома теплими словами признання закінчила референтка свої спомини.

Свої враження співпраці зясували також пп. Катря Гриневичева, Олена Залізнякова та Олена Бережницька-Будзова. На милій гутірці, при шклянці чаю проминув вечір.

СТЕФА ЛЕВИЦЬКА НА ЕСТРАДІ

Програма цікавить, але хвилюєся. Це ж перший самостійний виступ скрипачки. Мала зала Лисенка заповнена — доказ заінтересування. Жду на перші тони, з якими мого хвилювання на перших виступах дебютанток збільшається, або зникає.

Віталь: „Сіс-сера“ Сміливі, чисті, аж прозорі-чисті тони. Ловлю хід думки Сіс-сери, що її на тлі фортепіану передає нам скрипачка. І хвилювання зразу зникає.

А далі Бетховен: соната б-дур; повна стилу. J. Suk, якого чотири твори, я сказала б чотирма контрастами, дають змогу п. Стефі у 1-ій частині „Quasi Allegro“ кинути мальовничу що картину в її повній красі, у 2-ій „Andassionato“ виказати багато темпераменту, у 3-ій „Un poco meno“ силу виразу та твору і гри, а в 4-ій „Borlesco“ усі прикмети об'єднані в зразкову цілість. Аж жаль стало, що точка скінчена.

Може це дивно, але часто буває, що на виступах скрипачів слухається або скрипку, або (і це часто буває) сам супровід, залежно від того, хто дає більше чи краще. Тим разом і скрипка і фортепіан стояли на такому високому рівні і так ідеально були з собою зіграні, що слухалося цього дуєту Стефі і Галі Левицьких, як одну прегарну цілість.

Останньою точкою був концерт е-моль Мендельзона. Твір знаний, але який інакший і новий у виконанні наших артисток!

П. Стефа Левицька має багато самокритицизму і тому розуміємо, що р'шлася виступити публічно аж тоді, коли опанувала технічно до тієї міри свій інструмент, щоб він зміг стати в її руках предметом для свого високого музичального розуміння мистецтва, якому на ім'я — музика.

Д. С.

Свідома й добра господиня

вживає

порошку до печива

ванілінового цукру

олійків до печива

тільки виробу Кооп.



„П Л А С Т“

„Маруся“ Марка Вовчка

В серпні 1938 р. сповнилося 30 років з дня смерті української письменниці Марії з Вільських Маркович, що писала під псевдонімом Марка Вовчка. З нагоди цього ювілею „Просвіта“ видала у Львові історичну повість М. Вовчка „Маруся“, що була написана по українськи, але вперше побачила світ у перекладі на російську мову. Авторка примушена була робити такі переклади для заробітку, примішуючи свої твори до російських журналів.

На російській мові „Маруся“ мала 8 видань, й усеюди авторка зазначила, що це переклад з українського. Українською первотвору так і не пощастило з'явитися. Але Василь Доманицький переклав „Марусю“ на українську мову, й вона була видана вперше у Львові р. 1903, після чого витримала 8 видань в українській мові.

Але цій цікавій книжечці пощастило побачити світ і в інших мовах. Року 1872 сама авторка переклала її на фран-

цузьку мову, а французький письменник П. Ж. Сталь переробив повість і видав її в Парижі. Французька Академія Наук призначила їй нагороду; так само нагородили книжку й місто Париж. А французьке міністерство освіти поручило її для народних та шкільних бібліотек. Із французького перекладу перекладено книжку на мови італійську, німецьку та ін. І таким чином книжечка широко розповсюдилася по Європі. Таке зацікавлення європейцями „Марусею“ пояснюється численними талантами авторки, що в живій цікавій формі подала картину тяжких часів Руїни, що пережила Україна в кінці XVII ст., а також і сюжетом оповідання, де змальовано високопатріотичний вчинок малої дівчинки Марусі, що серед тяжких обставин, під постійними загрозами для свого життя переводить сім'яка, посла з Запоріжжя до гетьмана Дорошенка через цілу Україну, а потім сама вмирає від татарської кулі.

При порівнянні текстів французь-

кого з українським бачимо, що французький двічі більший за український; у французькому багато говориться про Україну взагалі, більше інформується про причини Руїни, про незгоди між гетьманами Правобережної й Лівобережної України, наводиться більше прикладів героїчних поступовань у народних масах. Вчинок самої героїні твору Марусі у французькому перекладі підноситься на висоту зриву Жанни Дарк, і взагалі надана цій маленькій постаті української дівчинки, що в українському оповіданні змальована такими скромними рисами, ореолом героїзму. Тому з французького тексту можна більш зрозуміти, чому ця книжка користується таким успіхом серед європейської молоді й видержала стільки видань: вона закликає до героїчних вчинків і дає багато прикладів ідеалістичного настанлення до життя у дитини. Цікаво було б побачити текст французького видання в перекладі на українську мову. З. М.

МАТЕРІЯЛИ НА СУКНІ, ПЛАЩІ ШОВКИ й ФУТРА

поручає

МЕЧИСЛАВ ЗАЛЕСКИЙ

Львів, пл. Марійська 10, тел. 200-53.

Святочні дарунки

Вже іскрається дитячі оченята в очікуванні. Тут і там падає несмілий запит: снуються мрії. Що св. Миколай принесе?

Материнське серце зворушене цим сподіванням. Як любо обдумувати подарунки, розшукувати їх, ховати від цікавих оченят! Здається, що воно дає стільки ж радісного хвилювання, що й самі дарунки дітям.

Кожна мати рахується з цим видатком у грудневому чи січневому бюджеті. Та часом буває, що на це бюджет не дозволяє. Ідуть свята, зимова одіж потрібна. Все це вимагає не раз великого напруження наших фінансів. Ніяк не лишається місця на подарунки.

Так, признаємо це. Часи важкі, вимоги великі. Але св. Миколай приходить раз у рік і так хочеться кожній матері розрадувати свою дитину!

Послухаймо, як радить собі в такому випадку німецька мати. Один німецький часопис оголосив анкету в справі святочних дарунків. Як знаємо, німці залюбки обдаровують себе на свята і то не лише дітей, але й усіх дорослих членів родини. Отже питання різдвяних дарунків там не лише приватна справа, але на нього наставляється увесь промисл і торгівля.

Що ж відповіли німецькі жінки на цю анкету? Більшість із них складає вже від літа на різдвяні дарунки. Кожного місяця відкладає від господарських грошей невеличку суму, що за три осінні й один зимовий місяць дає підставу до різдвяних закупів. Здебільшого купує німецька господиня сирівці і виконує дарунки сама. Напр. вишивку, плетіння

чи гачкування. У новішому часі навіть ладять сама забавки. Бо дитяча забавка тепер уже не така складна річ, як давніше. Це здебільшого простенькі, розмальовані коробки, випхані звірятка й деревинні ляльки.

Здається, що це спосіб доцільний. Правда, ми не обдаровуємо дітей на свята, а більше на св. Миколая. Та воно навіть краще. Видатки святочні й миколайські не збігаються в нас на один місяць. На дарунки могли б також складати грошові, з розумислом.

А головне — привчати дітей до скромних простеньких дарунків. Усякі частини вибрання можуть справити безмежну радість, коли подані доцільно. Ми ж самі не раз тішимося новими рукавичками, чи снігівцями. Чому не викикувати того самого вражіння в дитини? Дитина не повинна приймати такі речі, як самозрозумілі.

На останньому місці слід згадати про забавки. Вони потрібні дитині для забави, для ілюзії. Тому добре, коли можна час до часу дозволити собі на те. Але пам'ятати, що складна забавка довго дитини не займає. Дитину зацікавить вона мить, заки не збагне її тайни. Пізніше має для неї таку саму вартість, що яворівський коник, або гуцульське тарахальце.

ФОРМА ДЛЯ ВСІХ

коштує 1'15 зл.

враз із пересилкою

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ.

Дня 17. листопада перевела п. Наталка Гаврих-Костецька показ приладження морської риби. Морська риба тепер приходить заморожена до Львова, так що її можна влучити до нашого стравопису. При цьому є дешева й має цінні складники мінеральних солей.

Як зразок показала дорш у татарській підливці та дорш із муштардовим маслом. Окрім того ще побачили присутні дорш душений із хреном і начинювані зрази з дорша. Наприкінці свіжі оселедці в помідоровій підливці.

Чергового тижня виїхала п. Наталка Гаврих-Костецька до Дрогобича. Про покази в філії С. У. подамо звідомлення в черговому числі.

Дня 1. грудня перевела референтка показ зимових страв. З огляду на зміну харчевих складників, що потрібні нашому організмові зимою, треба нам змінити стравопис. Втягнути до нього більше страв кальційних, що обіймають вуглеводани й товщі. Як зразок такої страви подала п. Гаврих-Костецька українські паштетики і начинювані воліві крученики. Припис у цьому числі. Окрім цих виконала також бараболю по нельсонськи і нирки в квасній підливці.

Звертаємо увагу наших львівських передплатників на те, що п. Наталка Гаврих-Костецька веде при „Новій Хаті“ господарську пораду. Також читачи з краю, що приїжджають за покупками до Львова можуть користати з рад і вказівок щодня від 9—12 год. в адміністрації „Нової Хати“ вул. Костюшки 5.

Наталка Гаврих-Костецька.

Господарські міркування

Жінка в хаті тримає в своїх руках провід внутрішньої господарки, разом із бюджетом і касою на домашні видатки. Так є в теорії, а що каже нам дійсність?

Якже ж часто пані тому не має поняття про домашнє господарство! Як теж часто без розуміння, а часто невідповідно видає призначені гроші на їм, а є це часом 75% доходів. Не приходить їй на думку, що не можна господарювати без плану, без бюджету. Хіба можна дивуватись, коли мужі по кількох місяцях такої господарки вмішуються часто аж у надто гострій формі в цю ділянку домашнього господарства? Відбирають із рук жінки заряд грошем, а залишають їй вже хіба лиш ролю домашньої помічниці. Чи ж це не є пониження для жінки діставати від мужа по кілька злотих, що в той спосіб забезпечується від видавання гроша безплатно, відразу й невідповідно? „Шойно дісталась учора 5 зл. і вже..." чи це не є дійсність? Чи це може пуста фраза, чи щось видуманого?

Сьогодні жінка, свідомо своїх прав і обов'язків, мусить знати й розуміти цілість домашнього бюджету. Зясуємо собі добре, що сьогодні ніхто не цинить прикмет жінки, що безжурно й без застави викидає тяжко запрацьований гріш.

Тяжкі економічні відносини змінили й погляд на жінку. Жінка, що розбирається в економічних справах, часто сама доробляє на удержання дому і родини, вміє числити, важити і розважати над видатками, є без сумніву під цю пору ціннішою одиницею, ніж жінка, що відсувається якнайдалше від реального життя, його клопотів, є лиш гарною товаришкою мужа у сальонах (яких щораз менше), одиницею, що для приемности і настрій видає без надуми гроші, які муж заробив заледве на життя і мешкання.

Сучасна жінка має право бути спільничкою свого мужа, має право знати про його інтереси і має обов'язок брати чинну участь в організованні цілої економічної частини свого життя, не лиш у ділянці відживи, чи вбирання родини. Сучасна жінка відразу з першим днем самостійного господарювання мусить поставитись до цієї справи поважно, солідно і чесно.

Передовсім уложити бюджет спільно з мужем. Розділити грошові можливості на різні групи,

що їх можна часами дуже докладно означити, напр. чини, складки і т. д., а декотрі приблизно, і по якимсь часі дійдемо до норми. Чим трудніші матеріяльні можливості, тим уложення бюджету набирає більшої ваги і є конечне.

Бюджет укладати дрібничково і реально. Не можна себе ошукувати, що на декотрі видатки можна буде знайти покриття, хоч у бюджеті його немає.

Видатки на життя, це видатки на життя а не на трамваї, фризiera а може й рукавички. В кожному бюджеті мусить бути призначена сума на непередбачені видатки. Оскільки немає покриття на видатки відразу (пр. лікарі, адвокати) то треба усталити додатково, які видатки конечно покрити відразу і то в цілості, а які платити частинами.

Сучасна жінка, що має зарібок-ву працю поза домом, чи працює дома, не може не знати, скільки заробляє чоловік, бо до цього треба достосувати видатки на дім. Не можна ставити справи так, що жінка є властиво на удержанні мужа і що не випадає їй говорити про видатки, бо „він лиш заробляє". Нічого подібного! Працюють обоє, він поза домом, а вона дома, як господаря дому, а грішми розпоряджають обоє.

Отже, як бачимо, ведення рахунків є справою великої ваги.

Мусимо провадити певну контролю домашніх видатків, як рівнож особистих видатків членів родини. Окрім цього докладне списування поодиноких видатків дає нам ясний образ зужиття різних продуктів, а з цього можемо зясувати собі, як ми відживляли нашу родину в даному місяці.

Певного роду браки, чи недо-

До різдвяного печива

порошок до печення „BACIN"
пукер „VANILLIN" і олійки



живлення в одному місяці можна легко поправити в другому.

Не все раціонально відживляється родина є та, що видає на життя більшу скількість гроша. Тут відіграє роллю не лише скількість виданого гроша, але може й більша якість поживи, різноманітність продуктів, що складались на цю поживу.

Кидаємо цих кілька слів під розвагу в останні дні року, щоб із новим роком есентуальні хиби поправити, зробити крок наперед у наших малім господарстві. Зробім собі самі контролю, не чекаймо, аж лікар скаже нам, що наші діти невідживлені як слід — „мало молока, — забагато мяса" і т. д. або різного роду упіснення, які треба оплачувати.

Найважливіше — це докладний запис щоденних видатків і то в формі ясній і легкій до виконання. Щоб можна було зробити якесь порівняння, чи вивести статистику, з яких можна би користати на майбутнє, треба одної системи ведення рахунків.

Щоденні видатки

Дата	НАЗВА	Число рах.	Скількість		Ціна	Видано			
			кг.	лкг.		Харч.	Ріжні	Дешно	
					Ріжні	ал. гр.	ал. гр.	ал. гр.	ал. гр.
1	молоко			10	1 л.	20	20		
	масло					35	35		
	хліб		1			30	30		
	мясо вепрове . .		1			1 80	1 80		
	світло	1. (за гр.)						4 —	
	мило		1			1 40		1 40	
	нитки				1 шт.			30	
2	молоко				1 л.	20	20		8 35
									
									
									

До відповідних рубрик вписуємо щоденно всі видатки, подаючи докладно назву кожного видатку.

З щоденного записника видатків зладжуємо з кіпцем місяця розподіл видатків на ріжні групи. Рубрика „харч“ дасть нам суму видатків на харч. З рубрики „ріжні“ мусимо зладити розподіл на всі інші групи. пр. опал. світло, прання і порядки і т. д.

Групи видатків до місячних зіставлень.

1. Комірне
 2. Іда
 3. Опал
 4. Прання, порядки
 5. Уладження мешканця
 6. Гігієна і здоров'я
 7. Одіж, біля, обува
 8. Культурні розривки
 9. Наука
 10. Податки, обезпечення
 11. Датки на цілі
 12. Вкладки
 13. Ощадність, уділи
 14. Розхід на майно і довги
 15. Платня слуги
 16. Алькоголь, тютюн
 17. Інше
- * Оплата за помешкання.
 - * Іда, виключно пожива.
 - * Зазначити, який рід опалу і світла.
 - * Мило, ріжні порошки, пили.
 - * Напрва домашнього уладження, купно нового.
 - * Мило тоалетове, порошок до зубів, лікар, лікарня.
 - * Напрва, купно нового.
 - * Театр, кіно, кавария, відчит.
 - * Оплати шкільні, книжки, зшитки.
 - * Каса хорих, податки, льохат, доход.
 - * Добровільні датки.
 - * До товариств.
 - * Ощадність: на назвич. видатки, овочеві перерібки, виїзд на ваканції, купно більшої речі.
 - * Купно нарцелі чи дому, ощадність на ту ціль. Довги — подати які.
 - * Платня служниці, прачки, помічниці.
 - * Виключно алкоголь, тютюн.
 - * Переїзди, непередбачені видатки.

Підготовляймо свята

Якже ж часто чуємо нарікання, „ох, свята за плечима, треба стільки гроша, а його немає!“

Чи ж насправду свята це такий великий видаток?

Свята, чи не свята — мусимо прожити нашу родину. Не зірвемо з традицією нашого „Свят Вечора“, як рівнож із нашим святочним печивом. Але відступимо від традиції — що не буде гріхом, а радше добродійним ділом — коли впровадимо моду легко-стравних свят. Буде менше праці з приготовою, а по святах менше клопоту з рештками м'ясива й печива, що старіються.

Цьогорічні свята мусять вдатися як найкраще і всім у хаті дати як найбільше вловілля. А це залежить від нас. Жінка як хоче — є мистцем, а в цьому році мусить вичарувати майже з нічого — все.

Треба трохи покрутити головою і то скоро, бо свята надходять.

Перше — це добрий розподіл гроша, що його маємо до розпорядимости на щоденні і святочні видатки, опісля подумаймо коли що купити, а потім, коли виконати. Багато залежить від упорядкування отих функцій, щоб не збіглося забагато на останні перед-святочні дні і години.

Засада цьогорічних свят — це смашно, дешево, ефективно — відповідна скількість.

Стравописи — прості, скорочені: до мінімум, не переладовані перевагою м'ясних страв, що вийде

всім на здоров'я — а бюджет не порушить своїх границь.

Страви недорогі, а для всіх улюблені і часто в хаті приладжувани і випробувані, щоб не було здепервовання, чи якась там страва вдасться.

Стравописи є частиною узалежнені від наших товариських проєктів, а саме чи в цім році матимемо в себе гості, коли і скільки.

Про це треба подумати, щоб підчас свят не вийшли якісь товарисько-кулінарні непорозуміння.

Програму свят мусимо собі уложити наперед, порозумітися з родиною, приятелями, поділити згори товариські обов'язки.

У той спосіб уложений плян може заощадити видатків і праці, дає свободу розважитись поза домом, а нашій помішниці так зване „вихідне“.

Там буде спільна вечеря, там знов святочне снідання, в інших забава для молоді, там знов популудневий чай, а в іншому місці колядки під ялинкою і легка вечеря.

Отже, як бачимо, головне — це добре розплановання.

Коли вглянемо ближче в фінансову справу, то покажеться, що найбільшу суму гроша видаємо на м'ясиво, опісля печиво. Але це нас не відстрашує, бо як одно, так і друге можемо свobodно самі пересунути.

У першу чергу зменшимо скількість м'ясива, а додамо ріжного роду салатки до нього. Замість зимної телятини зладимо курку в га-

ляреті на обід, на другий день свят, бо дріб цього року дешевий. Замість дорогої річної риби приладимо рибу морську. На Свят-Вечір гарячу, на обід першого дня свят зимну в татарській підливі.

З замкненими очима можемо рівнож зменшити скількість вудження, заступити паштетом із дичини, якого ціна багато нижча.

Печиво рівнож можна відповідно вибрати. Не напикати забагато, щоб черствіло і крушилося по креденсі, чи коморі.

Краще кілька день по святах спекти щось свіжого. Окрім цього дрібне печиво можна собі так дібрати, щоб його ціна підходила до нашого бюджету. Менше тіста мигдалового чи оріхового не вплине напевне на злий настрій членів родини, як рівнож і гостей.

З печива приладимо дріжджеве тісто до кави на сніданок. З того самого тіста зладимо маківник. Добрий мелівник, переложений повилами, або якоюсь квасною мармелядою, дрібні мелівнички це печиво традиційне на Різдво. Ще трохи дрібних тісточок для дітей, якийсь недорогий солодкий коржик і печиво наше готове.

Не будемо переховувати печива з Різдва аж до Нового Року, але на Новий Рік зісмажимо свіжі, смашні пампушки, або переплітанці.

Отже, як бачимо, тільки трохи часу на хвилю застанови і добре розплановання, то свята не принесуть нам так багато клопоту, а будуть днем відпочинку, радості і втіхи для жінки, що це все зладить, як рівнож і для всіх членів родини і запрошених гостей.

Наталка Г.



Врода,
що підбиває серця

Таку вроду можна придбати лише при раціональному плеканню шкіри.

КРЕМ І ПУДЕР СЕКРЕТ КРАСИ АНІДА,

природні шляхотні препарати, примінені шодня дадуть пані запоруку придбання гарного молодечого свіжого обличчя.



Форми для всіх

Як кроїти суконку?

Зложити матеріал, широкий на 130 см удвоє, приложити до нього частини 1, 2, 3, 4. Ч. 1 і 3 приложити до загибу матеріалу. Так само зложити піку, широку на 80 см і приложити частини 5 та 6. Ці частини треба ще раз викроїти на підшивку й так само поясик при ч. 1. Заки знімемо крої з матеріалу, треба перенести на нього всі значки з форми. Спробувати, чи форма добра на дівчинку, а коли виміри, годяться, кроїти.

Як шити суконку?

Ч. 1. Взяти перед і зарубити пазушку на ньому. Підложити рівний кусник матеріалу і обшити пазушку на машині з лівого боку, обернути на правий, край викінчити ручно, крито.

Ч. 2. Підшити пояски з лівого боку відповідним матеріалом. Пришити на машині з лівого боку, обернути на правий.

Ч. 3. Сполучити перед із бічними частинами після знаків на фарбі. Верх застебнувати на спід, відтинаючи зо споду зайвий матеріал. Зафастригувати складки згори вниз і міцно запрасувати.

Ч. 4. Сполучити перед із плечима бічними швами й на раменах. При цьому треба задні частини рамен трохи придержати.

Ч. 5. Зшити рукави. Внизу викінчити рукав скісною смугою матеріалу. Вгорі зібрати рукав у складки і вставити до пахи, після знаків на формі.

Ч. 6. Викрій при ший підложити скісною смугою матеріалу.

Ч. 7. Спробувати сукню й приспосібити довжину. Зарубити.

Ч. 8. Комір зложити, матеріал і підшивку застебнувати з лівого боку. Обернути на правий. Викінчити край вузькою смугою скісної піки. Тому, що комірчик треба частіше прати, пришивати його кожного разу до викрою.

Ч. 9. Зпереду примістити дві петлі, крізь які протягуємо стрічку.



Ч. 944. Вовняна суконка для 5-літньої дівчинки. Потрібно 130 м. матеріалу, широкого на 130 см., 30 см. піки на комірчик і 75 см. школьської стяжки. Форму можна дістати на 5 і 7 літ.

Складові частини форми:

Ч. 1. Половина переду з пояском.

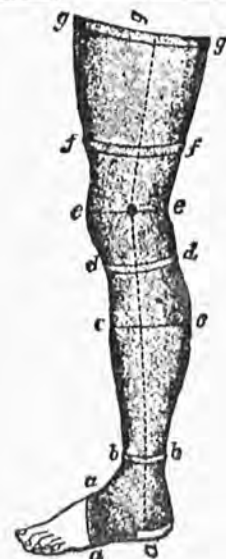
Ч. 2. Бічна частина переду.

Ч. 3. Половина плечей.

Ч. 4. Рукав.

Ч. 5. Половина коміра.

Ч. 6. Дуда (маншет).



Важне для Пань!

СПЕЦІАЛЬНІ ГУМОВІ ПАНЧОХИ

проти жиляків,

готові на складі, як і на м'ру

по уміркованих цінах

і на догідні сплати поручає:

УКРАЇНСЬКИЙ СКЛАД ЛІКАРСЬКИХ ІНСТРУМЕНТІВ
І ХІРУРГІЧНИХ АРТИКУЛІВ

О. МАЦЯК і С-ка

Львів, вул. Валова 27, тел. 116-60.

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

ВОВНИ,
ШОВКИ,
ПОЛОТНА



Всім за гроші тяжко нині,
Мов за воду на пустині.
І тому не стид, а жаж,
Що як щось купити маєм
Десять разів обертаєм
Золотого у руках

Пані! Княжно! Королево!
Хочеш модно і дешево
Убиратися щодня:
Потрудись на львівський Ринок
Тридцять число будинок
Де Текстильна Гуртівня!

ТЕКСТИЛЬНА ГУРТІВНЯ

У ЛЬВОВІ, РИНОК 30
біля Бачевського і Трусту.



дуже модні нашивані сукні. Ось гра-
натого з нашівкою з шенілі.

КОСМЕТИЧНИЙ ПОРАДНИК (Проводить Стефанія Гаврисевич)

Передплатниця:

Коли Вам залежить на тому, щоб
її лице зійшло опалення, мусите вжива-
ти відповідних вибілюючих кремів, що
що про них я згадувала в попередньо-
му числі „Н. Х.". Крем такий, очевидно
добрий, вибілить Вам гарно лице, тим-
більше, що в зимі опалення само собою
сходить. На товсту шкіру вживайте мі-
шанини рижової луски і тальку. Пів на
пів.

А.:

При Ваших недомогах шкіри треба
переводити лічення дуже субтелно. Бо
середники, що усувають Вам одну не-
домогу, можуть побільшати другу. По-
парівці н. пр. повинні Ви натерти лице
середником, що звужує пори, бо ж
якже, що термічне ділення пари, роз-
пускаючи чадмір товщу й уграки, рівно-
часно теж і розширює пори. Крім цих
середників, що їх вживаєте, добре бу-
ло б купити собі відповідні специфіки,
відповідні препарати, що значно при-
скрюють лічення. Коли однак хочете
вз-перевести власними силами, подаю
Вам дві рецепти.

Рецепта проти угрів: гліцерину 4
гр, спирту 2 гр., ванільної води 1.50 гр.,
сірч. цвіту 2 гр.

Пані й панове

знайдуть найкращі осінні й зимові

НОВИНКИ СЕЗОНУ

в нововідкритому відділі фірми
МОДНІ ТЕКСТИЛІЇ

Ян ВАЛЛЯХ і Син

Львів, пл. Галицька 14, тел. 269-82.



Мундуркові матеріали по
конкурентних цінах.



КОСМЕТИЧНЕ ЗАВЕДЕННЯ

DISTINCTION

по розширенні і поставленні на
рівні європейських заведень
цього рода, перенесене на вул.
СИКСТУСЬКУ ч. 14, І. п. тел.
272-18. — Для передплатниць
і читачок „Н. Х.“ значні знижки.
Веде курси косметичні затвер-
джені гладою. — — — — —



Вже час думати про лещатарське
вбрання. Ось новий модель із плащем
та капюзою з білої вовни.

Рецепта проти розширених порів
і сірости лица: білка 6 гр., оливи 20 гр.,
залу в порошку 10 гр., рожаної води
15 гр. Наложити на полотняну шматину
огріти легко і приложити до лица.

Рано змивати лице водою з квасом
б. ровим.

С.:

Ваші радикальні заміри, татувати
собі лице, типові для молодого віку. Ра-
джу Вам лишити татування мешкан-
цям Полінезії, а самій накладати на від-
повідному до цери підкладі руж у пу-
дрі, що напевно не пошкодить.



Вечірні сукні будуть часто нашивані
кораліками. Нашівка приймає часто
форму галузок і квітів, як на цьому мо-
делю.

Щоби на Свята печиво вдалося,
треба закупити в крамницях

Народної Торговлі

муку	какао	мармеляду
цукор	дактилі	повила
масло	ванілію	соки
дріжджі	перець	сушені
мід	аранціні	овочі
мак	чикату	каву
гриби	андроти	чоколяду
оріхи	струдлеве	рум
родзинки	тісто	коняк
мігдали	порошки	вино
гвоздики	олійки	



Знов з'являються футряні куртки.
Можуть бути виконані з гарного пушного футра.



Зимові костюми мають розкішні
футряні прикраси. Ось прегарний, але..
недосяжний модель із прикрасами з
срібного лиса.

Перша українська виробня волічок
Львів, Підвалі 1.

„В О В Н А”

кооператива з відновдаль. уділами

поручає різного рода волічки

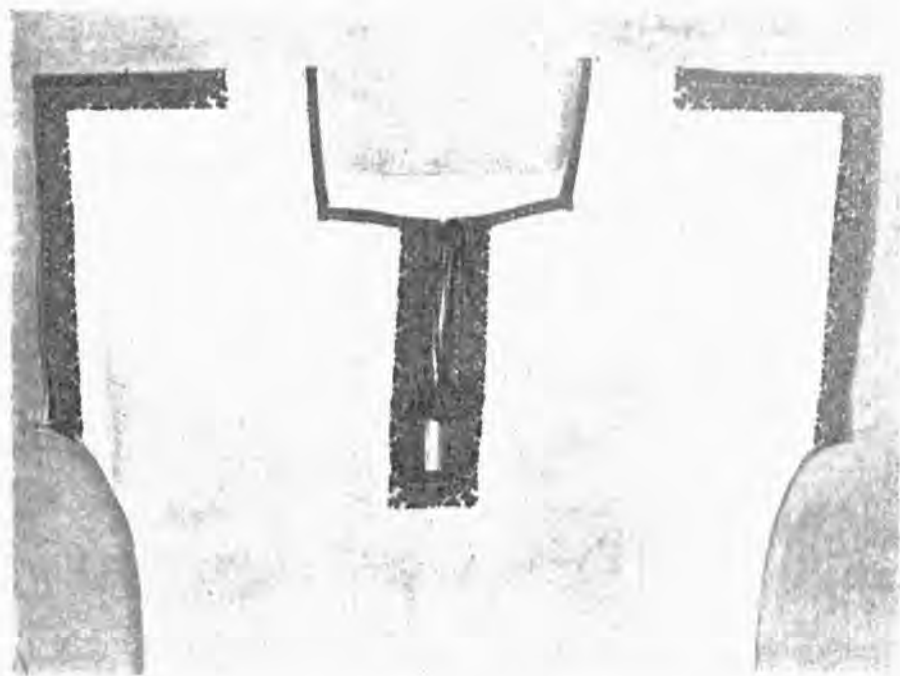
Українки! Купуйте свої виробы в українській Фірмі!

Кооперативна фабрика домішок до кави

„СУСПІЛЬНИЙ ПРОМИСЛ”

у власній фабриці Львів XXIV., вул. Жовківська 188.

Поручає, знану вже з добірної якости цикорію
„ЛУНА“, солодову каву „ЛУНА“,
підмінку кави „ПРАЖІНЬ“.
Знамениті в смаку поживні, дешеві.



НИЧНА СОРОЧКА

Досі зрідка прикрашували вишивкою білля. Тепер, коли воно колірове, здавалось важко підібрати до нього відповідний взір.

Але скаля наших вишивок така багато! Здається немає предмету, що до нього не можна б підібрати відповідного мотиву. Ось як при цій нічній сорочці! Матеріалом послужило тонке полотно блідо-жовтої краски. Широке на 90 см. коштує метр 3.10 зл. в крамниці „У. Н.

М.“ у Львові. На цьому полотні прегарно вишивати, тому що нитки ткани чітко й рівно.

Вишивку приміщено довкруги пазухи й при рукавах. Ніжний буковинський взір доволі густий. Але через те, що виконаний лише в одній красці з чорними контурами, виглядає делікатно. І так тут годиться краска гаряче-жовта, помідорова, коралева.

НА СВЯТОГО МИКОЛАЯ...

Надходить день святого Миколая з традиційною роздачею дарунків. Цей наскрізь культурний звичай приносить значайно багато радості малим і старшим дітям. Розумні родичі й виховники вміють використати гарну традицію так, щоб вона під виховним оглядом вийшла дітям на якнайбільшу користь. Тимто за предмет Свят-Миколайського дару вибирають звичайно цкаву книжку, а дасопці додають тільки як декоративний „зазучник“. І так повинно бути. Але ми знаємо ще одну річ, яка дуже добра надається на такий дарунок і сама собою діє дуже виховно. Це також книжка, — але щаднича. Вкладкова книжечка українського банку на імя дитини. Книжечка, де записана перша ощадність. Така книжечка глибоко застановляє дитину — і заохочує її доповнювати її перший вклад уже власними силами. Вона вчить дитину раціонально щадити і то в ріднім банку — і так виховує молодого громадянина на ощадну людину. Коли подумати про всесторонню корисність щадження так для щадника, як і рідного загалу, то доцільність таких дарунків аж надто зрозуміла. Та тут варто замітити ще одне. Чи думаєте, що подібним дарунком не можна втішити і виховати навіть дорослу людину? Досвід учить, що можна. Щаднича книжка, вложена дбайливою жіночою рукою під подушку чоловіка, мусить зворушити навіть найбільш впертого противника щадності і вплине на нього краще, як усяк просьба й упімнення. Тільки спробуйте. Отже хто розуміє вартість щадження для одиниці, для родини і загалу, нехай подбає, щоб між Миколайськими дарунками зайняла щаднича книжка одне з почесних місць. Така людина зробить дуже добре, корисне і наскрізь громадянське діло.

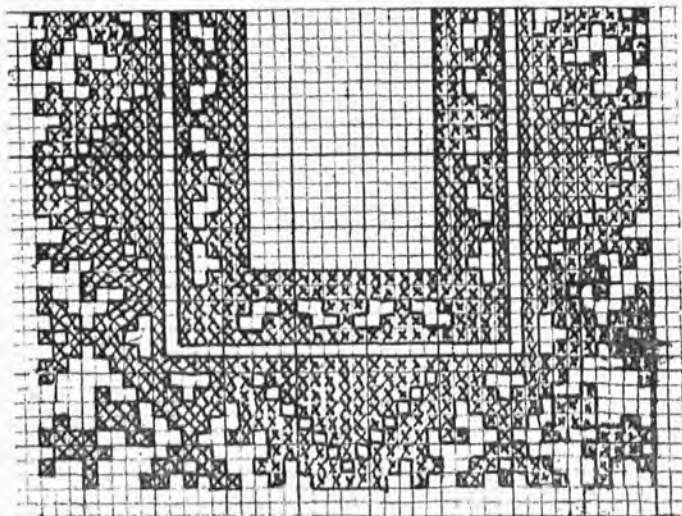


КООП. БАЗАР
поруचाє:
тепле і шовкове
білля, панчохи,
скарпетки, шалки,
апашки, для
паць, панів і
шкільної молоді.
Великий вибір,
низькі ціни.

Львів, Руська 3.

НИТКИ
ДО РУЧНИХ РОБІТ МАРКИ
є крашені (індиготеновими красками й тому
ніколи в пранні і на сонці не пускають!)

CMS



Взір до сорочки.

Роботи

БУКОВИНСЬКИЙ НАСТІЛЬНИК

Прозірчасті буковинські взори прегарно годяться до наших вишивок. Особливо настільник вимагає невеличких і легких мотивів.

Величина настільника 90х90 см. Мотиви уміщені в чотирьох рогах. В середині вони лучаться в велику зірку, коли поставити їх рогами до куни. Цілий настільник обведений вузьким узором, доволі суцільним, що підчеркує великий мотив.

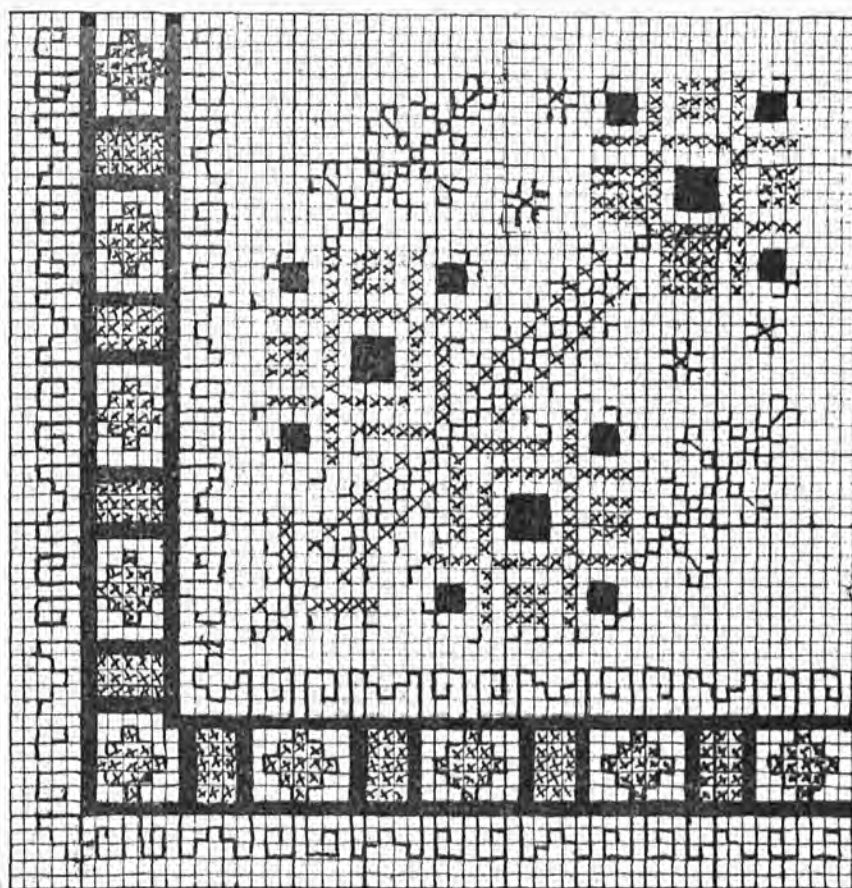
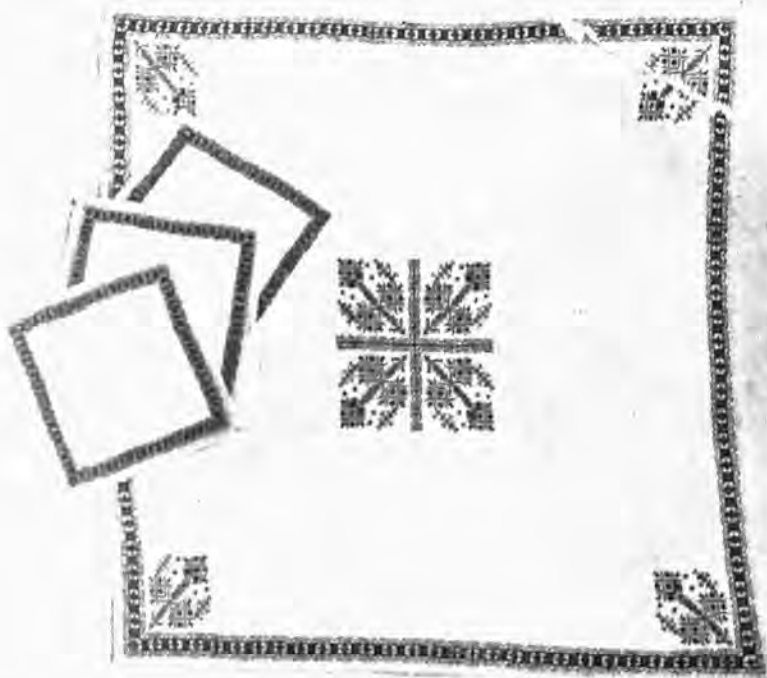


ПЕРЕДЧАСНА СВИННА
це несправедливість природи
Не зволюй, гриміни ще сьогодні запобігливий

ORIENTINE

що при верне твоєму волосою
давню красу, блиск і м'яккість.

Perfumeria d'Orient S.A. Warszawa



Взір до настільника у двох кольорах, чорний і помідоровий.

Найкращий дарунок

купите

в одинокій українській крамниці

ГОДИННИКІВ І БІЖУТЕРІЇ

Романа Тарновецького

Львів, вул. Шкєвського 41а

Меблі:

ІДАЛЬНІ,
СПАЛЬНІ,
КАБІНЕТНІ,
САЛЬОНИ,
КЛЮБИ,
ТАНЧАННІ,
МАТЕРАЦІЇ
І ДЕКОРАЦІЇ

поруєас:

ВІДЕНСЬКА ВИРІБНА СТОЛЯР-
СЬКО-ТАНЦЕРСЬКА

ІВАН ОРТНЕР

Львів, вул. Сикєтєвська 41, т. 292-79.





Приписи

СТРАВОСПИС НА ЗИМУ

Понеділок

Обід: Юшка з бруксельн. Фасоли в помідоровій підливі з м'ясом. Салатення. Цилисники з сиром.

Вечеря: Бараболя на гелісон-ськи.

Вівторок

Обід: Кропва юшка, хавсочки. Зрази надівані хроном, бараболя. Салатка з квашеної капусти. Києв'як каша з молоком.

Вечеря: Гречана каша з молоком.

Середа

Обід: Крушник. Українські паштетики. Грибова підлива. Сир'я з капусти. Крем цитринний.

Вечеря: Зимово салат, хліб.

Четвер

Обід: Горохова юшка, гринки. Се-тединський гуляш, бараболя. Краківська кашка з роздінками, відіва підлива.

Вечеря: Кюски з гречаної муки з сиром.

П'ятниця

Обід: Борщ із фасолею. Літні пироги, Овочева сирівка.

Вечеря: Свіжі селенці з помідоровою підливою. Печена бараболя. Салат з квасної капусти.

Субота

Обід: Грибова юшка, кістка з каші. Свинячі нирки в квасній підливці. Перлова каша зашпана білком. Сирівка з моркви. Тісточка. Чай.

Вечеря: Капуста волоцька по виленьськи. Хліб.

Неділя

Обід: Яринна юшка, птицьовий горошок. Волові крученики, надівані. Бараболя. Квашені огірки. Крухий торт із цинкою. Чай.

Вечеря: Різотто з яриною в помідоровій підливці.

Волові крученики, начинювані

25 дкг волового м'яса (бедрівка або зразіка). Начинка: 4 дкг товщу, 4 дкг цибулі, 4 дкг тертої булки, 1 дкг грибів, 4 дкг наприкованої або вудженої солонки, 1 білок, сіль, перець, 3 дкг муки, 4 дкг товщу, 3—4 ложки сметани, сіль.

Гриби зварити, покривати в пашки. Поекити цибулю, присмажити на товщі, додати терту булку, підсмажити. Додати покривні гриби, солонину покривну в дрібну кістку, білок, сіль і перець, добре вимішати. М'ясо солонкати, викидувати, покривати на куки. Потожки товчком на тонкі платки, наложити начинку, розвести, звинути, звязати цинкою. Посолити, посипати мукою, підсмажити на товщі, зложити до риночки, залити виваром із грибів, тушувати (душити) під покривкою 20—30 минут, аж стануть м'які. Перед поданням додати до підливи 3—4 ложки сметани. Подавати з кашами, звареними свіко.

Дорш тушкований із хроном

1 кг. дорша, хрін, 3 дкг. товщу, 1/4 л. води, 1 дкг. муки, сіль, цукор, сік із цитрини, 1/2 л. сметани (місто хрому можна дати помідорових догрі).

Приготовити дорша, погратити на кусинки, зложити до риночки на гарячий товщ, посипати тертим хроном, залити водою з мукою, зварити. Відставити на край кухні, або вставити до гури, щоб м'ясо доварилося. Доправити сіллю, соєм із цитрини, цукром, додати сметану.

Непечений коржик

20 дкг. чеколеди, 20 дкг. цукру, 20 дкг. масла, 10 дкг. оріхів, 20 дкг. цукру мучки, сметана, ванілія.

Чеколеду, цукор і масло добре втерти, вилити на опалот до тортівниці, вилити назимно, нехай застигне. Втерти цукор, додати змелені оріхи, стільки сметани, щоб була відповідно густа маса, добре втерти, додати ванілії, вилити на коржик. Коли застигне, покрити якоюнебудь склищею, прибрати.

Коржик із андрутів

Пів л. молока, 30 дкг цукру, 15 дкг чеколеди, 10 дкг оріхів, 10 дкг масла, ванілія.

Молоко зварити з цукром, додати чеколеду і змелені оріхи, підварити, вистудити.

Розтерти масло, додати масу, добре вимішати, додати ванілії. Перекладати масою андрути.

Пончевий торт

8 жовтків, 24 дкг. цукру-мучки, 1 цитрина, 8 білків, 16 дкг. муки. Начинка: 25 дкг. мідгалів, 25 дкг. цукру-мучки, сік із цитрини, рум до смаку і відповідної густоти. Скляця: 30 дкг цукру.

1 л. води, 1 ложка бараболяного сирю, сік із цитрини, рум.

Втерти жовтка з цукром, додати сік із цитрини. Вбити шум, вилити на жовтка, додати муки, вимішати, вилити на тортівницю, спекти в добре втертій рурі.

Мідгали спарити, пооббирати з душинки, підсушити, змолоти на малійшій разом із цукром. Втерти в мисці, додати сік із цитрини і рум.

Перекроїти кружок на половину. Розтонити трошки цукру в воді, додати соку з цитрини і руму, скропити кружок. Наложити масу, вирівнати. Зварити скляцю, поскляти торт і прибрати.

УКРАЇНСЬКИЙ ПРОДУКТ



О. ЛЕВИЦЬКА і С-ка
Львів, Кордєнького 51.

З НАШОГО ДОСВІДУ

(Проводить Наталка Гаврих-Костецька.)

1. Як оборонитися від щурів і мишей?

Висушити листки олеандра, поломити, посипати до дір, а діри заліпити глиною зі шклом.

Малі кусинки губки зісмажити на солоній, дуже солоній. Розкинути коло дір, збоку поставити в плоскій посудині воду.

В більших складах із фарбами можна дістати морську цибулю, або інші отруї.

2. Що подати на іменинне прийняття в формі буфетовій?

Борщ у чашках, півфранцузькі палочки. Телятина, дріб, риба в галареті до вибору.

Французька салатка.

Печена дичина, гогоди з хроном, макарон.

Крем, сухі тісточки.

Тіста, чай, овочевий напій.



„ЦЕНТРОСОЮЗ“

Гуртова й деталічна

М'ясарські крамниці:

Ринок 2

Личаківська 50

Софії 8

Зиблицевича 2

На Байках 8а

Кентшинського 21

Жовківська 175

ПРОДАЖА ОВОЧІВ

Львів,

Ринок 39

АЛІНА й КОСТОМАРОВ

Миколі Івановичу сподобалася ця дівчинка з рожевими свіжими щоками й сине-зеленуватими, „аквамаріновими“ очима. Він полюбив її, розумну, жваву, насмішкувату, і гостру на язик, дівчинку і це „мале“ частенько потім глузувало з Миколи Івановича й жартувало з ним.

Аліна закрила очі.

Трохи заспокоївшись, вона згадала про свої обов'язки господині, про чай.

— Оце гаразд! Запрошували гостя на чай і зовсім за чай забули.

Микола Іванович жартував з дітьми, розповідав веселі історії, згадував різні пригоди й епізоди з власного життя. Було весело, ладно й легко. Час летів непомітно.

Подивившись на годинник, Микола Іванович затурбувався:

— Як пізно!... Діти всю ніч їли, потимились, а я сиджу.

Встали з-за столу, почали прощатись. Прощаючись з дітьми, Микола Іванович перецілував їх, а тоді...

Він звернувся до Аліни. Він узяв її за руку і, міцно стиснувши, з підкресленою урочистістю чітко й твердо сказав:

— Поїдемо завтра вінчатись. Аліно Леонтіївно?

Це було так несподівано, що Аліна не витримала і розсміялася.

Вона взяла його голову в обидві свої руки, притягнула до себе й поцілувала в чоло. милий змішаний дивак!

— Що це ви, Миколо Івановичу, хіба ж ви забули, що завтра 6 серпня, Спаса, успенський піст. Та мені лікарів треба, де там вінчатись.

Допитливо й мовчки подивився Микола Іванович у вічі Аліні, а тоді й сказав:

— Я зовсім забув про це. А чи можна в такому разі нам завтра увечері проїхатись по городу в одязі колясці? Погода чудесна.

— Певне можна! Поїдемо!

Увечері 6 серпня Аліна й Костомаров їздили по городу. Вони одвідали всі місця, з якими в них поєдналися спогади про давно минулі часи. Вони їздили, і ніщо не одривало їх один од одного, ніби вони гуляли в лісі вдвох на самоті й ворухили опалі осінні листя. Вони згадували минуле.

Микола Іванович іноді цілував її руку й сиве волосся борода лоскотало тоді її долоню. Вона нахилилася над ним, щоб прошепотіти.

— Бідний, дорогий друг!

Тепер він ні про що не жалувал: його винагороджено за всі страждання минулих літ.

Після довгого мовчання вона сказала:

— Усе одно, ми по справжньому кохали один одного.

— Може бути, і так краще! Наше кохання було таке міцне, що пережило таку довгу розлуку.

Зайшли в Лавру, зайшли до церкви, слухали мелодійний передрин курантів у вечірньому прозорому повітрі, тоді пройшли до могили Кочубея і Іскри, і Микола Іванович прочитав епітафію на їхній надгробках. Потім поїхали по інших частинах міста, проїхали повз будинок на схилі Андріївської гори, що в ньому їм не судилося жити, і на 9 годину вечора були вже вдома, за чайним столом.

Другого дня Микола Іванович виїхав з Києва, бо літературні справи примушували його повернутись до Петербургу.

XVII.

Восени року 1876 Алінина дочка Юлія, 16 і пів років, виїхала зам'їж. В листі до Миколи Івановича Аліна повідомила його про заручини і про призначене на 8. листопада весілля. Микола Іванович дякував за записки й писав, що треба було весілля дочку призначити трохи раніш, щоб ще до Пилипів-

ка й вони з Аліною встигли повінчатись.

Аліна обернула це в жарт. Тимчасом у тальших листах Миколи Івановича, особливо в грудневих почали позначатись якісь дивацтва, якісь несподівані переходи від роздратованості до палто підкресленої жартівливості й навипки. То він повідомляє про різні життєві прикраси, наводить поезію, а за декілька тнів після цього надсилає іншого листа, заадресованого на ім'я Аліни, але писаного нібито від його кота Васьки до Аліниного Дідовецького Васьки — фантастичне листування, що відгворювало теми Е. Т. А. Гофмана й Миколи Гоголя.

Аліна не розуміла, чому приписати все це.

2. лютого, приїхавши з маєтку дочки, де вона гостювала в молодого подружжя, на пошту в Ромни Аліна Леонтіївна дістала від Миколи Івановича листа адресою, писаною зміненою тремтячою рукою. В конверті було лише пара рядків без будь якого підпису, або ж звороту.

„Хворий, очі страшенно розпухли маячня, їдуга невимовна“.

Тоді Аліна телеграфувала до нього два слова: „Як здоровля?“ — з оплаченою відповіддю. Та минуло 36 важких годин, аж доки, нарешті, 4. лютого вона одержала на відповідь за підписом невідомого для Аліни Катенина телеграму:

„Микола Іванович тяжко хворий на тиф, але не безнадійний. Мати його померла, сьогодні поховали. Катенин“.

Дочка й зять, що провозжали Аліну до Ромен, намагались її заспокоїти. Аліна рішила негайно їхати в Петербург до самотнього дорогого хворого, ходити за ним, а на випадок смерті віддати йому останнє і попрощатись навіки.

Увечері того ж дня вона виїхала з Ромен до Петербургу, розбита й тілом і духом. Протягом двох діб своєї мандрівки вона забула і про їжу і про сон.

Побачивши Аліну, Микола Іванович халпиво сказав:

— Приїхала, спасибі; я трохи дуба не дав, добрі люди виходили, а бідна мати лежить у чужій хаті, хоча й у добрих людей, але ти знаєш, що вона українка з простих селянок і за сором вважатиме помирати десь у чужій хаті, а не в себе, чи в сина. Хочу перевезти її

Щедрий і практичний дарунок св. Миколая

це перший ощадноствений вклад на щадничій книжці

ЗЕМЕЛЬНОГО БАНКУ ГІПОТЕЧНОГО у ЛЬВОВІ, вул. Словацького 14.

(ФІЛІЯ БАНКУ: Станіславів, вул. Собіського 11)

додому, кажуть не можна, дуже слабка; хочу відвідати — знов не можна, слабкий, кажуть, я сам. Ось і радий я, що ти поїдеш до неї і скажеш мені всю правду — чи можна перевезти її додому чи ні. Спочинь, дадуть тобі чаю й чого хочеш поснідати й їдь, Бога ради, до матушки.

Аліна поїхала. Ледве повернулася Аліна зі своєї подорожі в Смольний, то дочки і „до матушки“, як хворий засипав її запитаннями:

— Ти бачила Сонічку, сподіваюсь, вона нездужає? А матушка, чи пізнала вона тебе? Розмовляла? Притомна?

Відповіла:

— Матушка не пізнає нікого, непритомна й не розмовляє!

— Не витримає тяжкої хвороби, а мене до неї не пускають! — сказав Микола Іванович крізь сльози.

Аліна дала йому крапель, заспокоїла обіцянкою попросити лікарів, щоб йому дозволили відвідати Тетяну Петрівну, благала поберегти себе.

Микола Іванович заспокоївся і спав вночі добре. Лікарі найшли, що йому краще й дозволили сказати про смерть матері.

Другого дня прийшов Н. Н. Ге (відомий художник), у якого, як запевняли Миколу Івановича, лежала хвора Тетяна Петрівна.

Посипались запитання. Ге уперго мовчав.

Стурбований Микола Іванович закричав:

— Ви мовчите, значить безнадійна, помре, бідна, сумна, що помирає не в сина, а в добрих чужих людей?

— Заспокойтесь, Миколо Іванович, ваша мати померла у вас, коли ви лежали в нестямі. На щастя, вона не усвідомляла, що ви хворі й що вона помирає.

Микола Іванович швидко підвівся з крісла й сказав:

— Господня воля! Що робити.

Тихі сльози потекли по схудлих його щоках. Він простягнув руки до Аліни, ніби заклинаючи її до допомоги, і ніби підкошений, упав у крісло.

Миколу Івановича лишили на піклуванні Аліни. За його проханням, вона переїхала з готелю до цього на помешкання й тут оселилась.

Наприкінці квітня, коли Микола Іванович видужав остаточно, вони вдвох з Аліною вирушили спочатку до Києва, а потім у Дідівці.

XVIII

9. травня року 1875 у Дідівцях Микола Іванович повінчався з Аліною. Аліні було коло 45 років, але вона виглядала старішою за свої літа. Лице її зберегло сліди минулої краси, спокійно і твердо дивились її серйозні, розумні, чорні очі, хоча й було щось скорботне у виразі гарних уст. Чорне з легкою сивизною волосся було гладко зачесане „на проділ“ і прикривалося мережевою „наколкою“. Вона одягалась гарно й чепурно, хоч і просто. Вона була гарно вихована, мала прекрасні маніри, поводитися стримано й тактовно. Вона приваблювала до себе своєю ласкавою й милою привітністю. Вона викликала на отвертість і зацікавлювала собою.

Аліна Леонтіївна була добре освічена, багато читала й мала тонкий художний смак. Вона стала секретарем у Миколи Івановича за його вказівками розшукувала й перенесувала потрібні для його роботи матеріали й цілими годинами голосно читала йому, бо сам він не міг читати через слабкість зору. До того ж була вона дуже добра господиня і держала дім у зразковому порядку.

Та, одружившись з Миколою Івановичем, Аліна йшла на подвиг.

З року на рік здоров'я Миколи Івановича все більше і більше псувалося і зір слабшав, нервовість і роздратованість, примхи й чудацтва робилися все надзвичайніші й, завжди розгублений і відсутній, Костомаров не міг сам без сторонньої допомоги зав'язати собі краватку або ж дістати хустку з кишені чи запалити люльку.

Ранок. Микола Іванович збирається йти працювати в архів, стоїть і палить цигарку. Аліна одягає його, чистить, засовує хустки в кишені, пера, записну книжку, окуляри... Він вередує, що йому вже час йти, що вона гається, що його затримують. Він виривається і біжить, а Аліна наважогін натягує вже на коритарі на нього пальто.

Кволий і блаженський, він бував люди зовсім безпомічний.

Була в Миколи Івановича боброва шапка, дуже тепла, яку він любив і носив, коли було холодно. В одну з неділь пішов Микола Іванович до церкви. Ждуть його повороту. Дзвінок. Аліна Леонтіївна пішла одчиняти двері. Входить Микола Іванович. Комір його великого футра піднятий, у руці па-

лиця, а голову зав'язано білою посовою хусткою. Легко уявити собі, який кумедний вигляд був у Миколи Івановича з головою у білій хустці, з розмаяною сивою бородою і розгубленим обличчям.

— Миколо Івановичу, — питає здивовано Аліна Леонтіївна — на що це ти хусткою зав'язався?

Микола Іванович дивиться зчидовано.

— Шапки нема, — похмуро відповідає він.

— Як нема шапки? Що так-то кажеш?

— Кажу тобі, нема в мене шапки. Пропала шапка! — Гнівно відповідає він.

— Як же пропала? дивується Аліна Леонтіївна, — загубив ти її чи що?

Тут тон Миколи Івановича, з похмурого й роздратованого стає сумний, трохи не плачливий!

— Украви шапку, хлопчачі вкрали!

— Як украви? Які хлопчачі

— У церкві хлопчачі. Я вшов із церкви, шапка в руках. притворі тісно, кругом хлопчачі ну, і вкрали! — скаржиться Микола Іванович.

— Та ти її мабуть з рук вистав?

— Та не випускав я її. Хлопчачі відняли шапку. Я на папелі вийшов, шапки нема й усі хлопчачі розбіглися.

У голосі Миколи Івановича відчувалась гірка образа на хлопчачі і цілковита безпорадність.

— Ну, нічого, нічого, аби тільки ти не застудився. Випий гарячого чаю з румом.

А за обідом Данило Лу Мордовець дражнив Костомарова.

— Оце так мужик добрий. Хлопчачі в нього шапку з вкрали.

Микола Іванович уже пересидів й весело сміявся.

10 років шлюбного життя Аліни й Костомарова (Микола Іванович помер 1885 р.) обернулось кумедну смішну й жалюгідну химеру.

Кінець

Як боротися зо шкідливими вазоновими рослинами

повчить вас книжка

О. Бережницької-Будзової

КВІТИ, ПРИКРАСИ НАШИХ ВІКОН І БАЛЬКОНІВ

Коштує 1.— зл., з пересилкою 1.20 зл.
Замовляти: „Нова Хата“, Львів,
вул. Ходкевича ч. 9.

„НОВА ХАТА”

З М І С Т

1 9 3 8

ІЛЮСТРАЦІЇ

Авля Інституту, ч. 10, ст. 3.
Автобус у Канаді, ч. 13—14, ст. 3.
Барильце на вино, ч. 4, ст. 2.
М-р. Д. Біленька, ч. 19, ст. 4.
Іванна Блаженка, ч. 15—16, ст. 7.
К. Бордун, ч. 19, ст. 3.
Борозник, ч. 13—14, ст. 15.
Вечір народної нові:
Мирон Гордическа, ч. 6, ст. 3.
Оксана Дрогомирецька, ч. 6, ст. 2.
Ольга Кульчицька, ч. 7, ст. 4.
Стефанія Мошійович, ч. 2, ст. 7.
Марія Прокопович, ч. 6, ст. 1.
Іванна Софронів-Левницька, ч. 6, ст. 4.
Марія Цегелька, ч. 6, ст. 2.
Олена Шепарович, ч. 6, ст. 3.
Вечерні:
І. Галушницька, ч. 4, ст. 13.
Е. Оленицька, ч. 5, ст. 12.
М. Садовська, ч. 5, ст. 12.
Н. Куницька, ч. 4, ст. 13.
Весільне чітє з Закарпаття, ч. 8, ст. 3.
Вольован, ч. 7, ст. 9.
Виставки в Турчанині, ч. 15—16, ст. 3.
Ст. Ганкевич, ч. 19, ст. 4.
Евст. Гонкіна, ч. 19, ст. 4.
Городниче наряддя, ч. 5, ст. 9.
Гостинна кімната, ч. 9, ст. 7.
Група дітей, ч. 4, ст. 5.
К. Гриневичева, ч. 11—12, ст. 11.
Гуцульські постолі й капчурі, ч. 20, ст. 3.
Дитячий турток „Просвіти”, ч. 21, ст. 3.
Дитяча кляса О. Дрогомирецької, ч. 4, ст. 5.
Дитяча шафа (2 іл.), ч. 17—18, ст. 11.
Догляд немовлят, ч. 9, ст. 5.
Екзекутива Союзу Українок Канади, ч. 13—14, ст. 1.
Жін. Т-во О. Кобилянської в Смоки Лейк, ч. 13—14, ст. 9.
Г. Заришча, ч. 15—16, ст. 5.
З Закарпаття, ч. 21, ст. 1.
Земледух, ч. 13—14, ст. 15.
Інститутки накривають стіл, ч. 10, ст. 6.
Інститут ім. П. Могили, ч. 13—14, ст. 16.
Канадійське містечко Смоки Лейк, ч. 13—14, ст. 5.
М. Калитовська, ч. 19, ст. 2.
Капелюх гуцульський, ч. 11—12, ст. 9.
Капелюх парубоцький, ч. 11—12, ст. 9.
Кинтар і сердак, ч. 3, ст. 4.
О. Кисілевська, ч. 10, ст. 5.
Кооперативні пропагаторки, ч. 17—18, ст. 7.
У. Кравченко, ч. 4, ст. 2.
Л. Кривіцька в Черчу, ч. 15—16, ст. 6.
Криниця в закарпатському селі, ч. 21, ст. 6.
О. Кульчицька: Хрещення Руси, ч. 15—16, ст. 2.
П. Королева, ч. 2, ст. 5.
Крій свитини, ч. 3, ст. 5.
Кут із мисником, ч. 3, ст. 7.
Куток для науки, ч. 19, ст. 7.
Г. Левницька з дочкою, ч. 9, ст. 3.
О. Левницька, ч. 7, ст. 3; ч. 8, ст. 5.
Литовський вілдіа, ч. 17—18, ст. 4.
Людмила Ляшенко: Ілюстрація до „Джунглів”, ч. 24, ст. 3.
Ол. Ляшенко: Вуличка в старому Єрусалимі, ч. 24, ст. 2.
П. Лівницька-Холодна, ч. 3, ст. 3.
І. Малицька, ч. 19, ст. 3.
Мандруймо по рідній землі, ч. 11—12, ст. 4. 5.
Медведик із чернігівської гуті, ч. 4, ст. 2.
З. Мірна, ч. 20, ст. 4.
Молодиця з Богдана, ч. 22—23, ст. 3.
Народний Дім у Смоки Лейк, ч. 13—14, ст. 5.
Народня школа в Канаді, ч. 13—14, ст. 5.
Обирання бараболі, ч. 6, ст. 9.
Опадовання малих дітей, ч. 13—14, ст. 21.

С. Парфайович, ч. 6, ст. 5.
Пещи рожі, ч. 9, ст. 8.
Перемика з Гордическою, ч. 8, ст. 3.
Перекуски з офірків, ч. 17—18, ст. 13.
Плясове свито в Густі, ч. 22—23, ст. 5.
Піч і кути з столом у Густі, ч. 3, ст. 6.
Цілий кімнати, ч. 3, ст. 7.
Пляв квітників, ч. 3, ст. 9.
Прапор „Просвіти”, ч. 11—12, ст. 1.
Помешкання укр. фермера, ч. 13—14, ст. 4.
Поліські личаки, ч. 20, ст. 3.
Ревія укр. моди:
Міка Дрогомирецька, ч. 11—12, ст. 19.
І. Гургула, ч. 17—18, ст. 21; ч. 19, ст. 13.
Е. Костів, ч. 9, ст. 13.
М. Садовська, ч. 10, ст. 13; ч. 13—14, ст. 23.
У. Старосольська, ч. 17—18, ст. 21; ч. 19, ст. 13.
М. Харків, ч. 13—14, ст. 22.
М. Чанельська, ч. 6, ст. 13.
І. Ярославич, ч. 11—12, ст. 19; ч. 13—14, ст. 23.
Т. Ярославич, ч. 10, ст. 13.
Ред. Колегія „Каменярів”, ч. 13—14, ст. 7.
О. Рженська, ч. 5, ст. 5.
Г. Романчик, ч. 13—14, ст. 3.
В. Салатівна, ч. 19, ст. 2.
Селища з Закарпаття, ч. 22—23, ст. 2.
Сита, ч. 19, ст. 7.
М. Сокол, ч. 17—18, окл.
Сорочки з Марамарської області, ч. 22—23, ст. 1.
Степи Зах. Канади, ч. 13—14, ст. 11.
Ст. Стадниківна, ч. 4, ст. 1.
Стіл на друге снідання, ч. 5, ст. 7.
Стіл до підвечірку, ч. 5, ст. 7.
Спальня, ч. 6, ст. 7.
Скринка і ведра на вуголь, ч. 17—18, ст. 15.
Терки, ч. 20, ст. 5.
С. Тимощорак, ч. 19, ст. 3.
К. Толстая-Юнге, ч. 5, ст. 1.
Українська бабуля в Канаді, ч. 13—14, ст. окл.
Українська церква, ч. 13—14, ст. 5.
Українське весілля в Канаді, ч. 13—14, ст. 8.
Уладження кімнати в Канаді, ч. 13—14, ст. 13.
У хаті канадійського фермера, ч. 13—14, ст. 14.
Українські дівчата в Києві, ч. 17—18, ст. 5.
Філія Союзу Українок в Угнові, ч. 4, ст. 7.
Фарма І. Рончана, ч. 13—14, ст. 4.
Фрагмент виноградних кіосків, ч. 17—18, ст. 3.
Т. Шевченко: Криниця, ч. 5, ст. 3.
— Дві дівчині, ч. 5, ст. 3.
Шкільна дівчата в Києві, ч. 17—18, ст. 5.
Г. Шухевичева, ч. 24, ст. 5.
О. Цегельська, ч. 17—18, ст. 9.
Цідила, ч. 13—14, ст. 20.
Інж. О. Чайківська, ч. 19, ст. 2.
Чищення кухонної печі, ч. 19, ст. 11.
Хата в Нижній Аппі, ч. 22—23, ст. 7.
Як садити розсаду, ч. 10, ст. 5.

ВИХОВНИЦТВО

Авторитет родичів, ч. 4, ст. 11.
Д-р П. Біланюк: Забава немовлят, ч. 5, ст. 9.
Інж. Л. Бурачинська: До фахової освіти, ч. 10, ст. 1.
Х. Кононенко: В Інституті ім. П. Могили, ч. 13—14, ст. 6.
Наші діти мусять бути оццями, ч. 5, ст. 9.
Німецька школа домашнього господарства, ч. 20, ст. 9.
Подбаймо про куток до науки для нашої дитини, ч. 6, ст. 11.
Практика господарських абсолютенток, ч. 13—14, ст. 20.
Софія Русова: Виховні обов'язки, ч. 4, ст. 11.
Українське дошкілля, ч. 10, ст. 2 окл.
У. С.: Одинаки в таборі, ч. 17—18, ст. 6.
Таня Чайківська: У Музичному Інституті, ч. 4, ст. 11.
— Ще про одинаків, ч. 19, ст. 12.

ВИСТАВИ, ІМПРЕЗИ

- Л. Б.: Ветір народної пошії, ч. 2, ст. 7.
— Про ревю моди, ч. 3, ст. 6.
— Бойківські вепірки, ч. 5, ст. 10, 11.
— Довкруги педагогічної вистави, ч. 10, ст. 4.
Вистава в музею П. Т. Ш. Полісся, ч. 6, ст. 3.
Вистава пластових пам'яток, ч. 8, ст. 6.
Вистава народного мистецтва в Дашпіві, ч. 15—16, ст. 6.
М. Д.: Дитячі імпреди, ч. 5, ст. 10.
Декоративні вепірки, ч. 11—12, ст. 19.
І. Домчеська: Три тижні у Ворохті, ч. 17—18, ст. 7, 8.
Жінка в Союзах, ч. 15—16, ст. 8.
Д. К.: З весняного ярмарку в Львові, ч. 7, ст. 6.
Майор експозиції краєзнавства, ч. 24, ст. 4.
Народний дім у Торонто, ч. 13—14, ст. 10.
Наші текстильні промисли росте, ч. 13—14, ст. 23.
Обласні вечори народної пошії, ч. 7, ст. 4, 5.
М. Пастернакова: Міжнародна виставка ремесла, ч. 17—18, ст. 4.
Перша Українська Педагогічна Вистава у Львові, ч. 13—14, ст. 17.
Четвертий вечір народної пошії, ч. 6, ст. 1, 2, 3.
Івж. С. Чижович: Показ української пошії, ч. 10, ст. 13.

ГІГІЄНА, ЗДОРОВ'Я І СПОРТ

- Вакційні небезпеки, ч. 13—14, ст. 21.
Знавши гігієністи, ч. 15—16, ст. 11.
Педуги домашніх урочиниць, ч. 17—18, ст. 11.
Стефанія Коренєв: Брак апетиту в дітей, ч. 6, ст. 10.
Ст. Коржинський: Користаймо в зимі з воздуха, ч. 4, ст. 10.
Др. С. Парфанович: Наші вакції, ч. 11—12, ст. 6.
Уна: У неділю — всі за місто!, ч. 11—12, ст. 18.
Цвіткі, сонце й піч, ч. 4, ст. 5.

ГОСПОДАРСЬКІ ПОКАЗИ

- Віджива дітей і спеціальна дієта, ч. 22—23, ст. 12.
Газаретки і джеми, ч. 19, ст. 3 окл.
Гогодин, журавина, гриби, ч. 20, ст. 3 окл.
Дичина і риби, ч. 1, ст. 3 окл.
Дріжджеве тісто, ч. 8, ст. 3 окл.
Дичина і дику птицю, ч. 20, ст. 3.
Зимові сирани, ч. 24, ст. 6.
Кананки, ч. 4, ст. 3 окл.
Свіжі лакомки, ч. 11—12, ст. 16.
М'ясні страви, ч. 22—23, ст. 12.
Морська риба, ч. 22—23, ст. 12.
Морожене, ч. 13—14, ст. 3 окл.
Цугат, тісто пшеничне, ч. 2, ст. 3 окл.
Овочеві кремні, ч. 6, ст. 18.
Оселеді, ч. 7, ст. 6.
Осінні страви, ч. 21, ст. 22.
Пампушки, переїлтанці, ч. 3, ст. 3 окл.
Пісні страви, ч. 8, ст. 3 окл.
Повила з пом'ясов' і компоти, ч. 18, ст. 3 окл.
Рациональне прятання, ч. 10, ст. 3 окл.
Рациональне варення горюдини, ч. 11—12, ст. 16.
Рационалізація поживи, ч. 21, ст. 22.
Святочне печиво, ч. 8, ст. 3 окл.
Сирі салати, ч. 7, ст. 6.

ГУТІРКИ І ДИСКУСІ

- Блаженич Іванна: Жінка-громадянка, ч. 15—16, ст. 7.
Вільде Ірина: Отвертий лист до С. Яблонської, ч. 5, ст. 5.
Гришечичева Катря: Жінка-мистець, ч. 11—12, ст. 11.
Заточенка: Голос із заточення, ч. 3, ст. 8.
Закінчення дискусії, ч. 6, ст. 4.
Конрад Степан: Мішані подружжя, ч. 2, ст. 7.
Карнавал на цензурі, ч. 6, ст. 6.
Кисілевська О.: Мистецтво й родинне життя, ч. 10, ст. 5.
Левинська Галя: Жінка-мистець, як мати, ч. 9, ст. 3.
М.: Пекуча справа, ч. 10, ст. 2.
Мірна З.: Жінка-мистець і подружжя, ч. 20, ст. 4.
Несторович В.: Мій дім — це моя твердиня, ч. 6, ст. 4.
Одна з багатьох: До дискусії, ч. 4, ст. 6.
Парфанович С.: Жінка-мистець і подружжя, ч. 8, ст. 4.
Серед наших письменниць: Бей Соня, ч. 6, ст. 5, 6.
— Королева Наталя, ч. 2, ст. 5.
— Кравченко Уляна, ч. 3, ст. 8.
— Левинська Наталя, ч. 3, ст. 3.
— Підгірянська Марія, ч. 2, ст. 5.
— Парфанович Софія, ч. 6, ст. 5.
— Ржепецька, ч. 5, ст. 5.
— Яблонська Софія, ч. 1, ст. 5.
Святочні дарунки, ч. 24, ст. 6.

- У. С.: Про одну імітацію, ч. 2, ст. 8.
У кооперативних рядах, ч. 19, ст. 2, 3, 4.
Уна: Жайв і промисла, ч. 10, ст. 10.
— Жайв у грудні, ч. 1, ст. 10.
— Товаришське життя, ч. 2, ст. 6.

ДОМАШНЄ ГОСПОДАРСТВО

- М. Білецька: Домашні й життєві бюджети, ч. 2, ст. 11.
Варення в папері, ч. 11—12, ст. 17.
Волонери, ч. 7, ст. 9.
Н. Г.: Їдлоги, ч. 22—23, ст. 10.
Н. Г.: Вікна і двері, ч. 21, ст. 11.
Н. Г.: Підготуємо свят, ч. 24, ст. 8.
Н. Гаврих-Костешка: Боротьба з молями, ч. 9, ст. 9.
— Дичина і дику птицю, ч. 20, ст. 7, 8.
— Доварювач, ч. 2, ст. 11.
— Господарські міркування, ч. 24, ст. 7.
Заварювання, ч. 11—12, ст. 15.
— Кананки, ч. 4, ст. 8.
— Консервування ярипи і овочів, ч. 13—14, ст. 16.
— Накриття стола, ч. 3, ст. 10.
— Овочі, ч. 19, ст. 9.
— Порядок у кухні, ч. 20, ст. 6.
— Приняття, ч. 5, ст. 7.
— Рациональна віджива, ч. 21, ст. 9; ч. 22—23, ст. 1.
— Сезон помаранчі й цитрини, ч. 6, ст. 8.
— Світа в кухні, ч. 1, ст. 18.
— Святочне печиво, ч. 1, ст. 9.
— Ще дещо на свята, ч. 8, ст. 7.
— Як сиранимо собі свята, ч. 7, ст. 7.
Грейс-фрут, ч. 4, ст. 9.
Домашнє господарство в Фінляндії, ч. 22—23, ст. 10.
З нашого досвіду, ч. 1, ст. 11; ч. 3, ст. 19; ч. 4, ст. 16; ч. 6, ст. 3;
ч. 7, ст. 6; ч. 8, ст. 6; ч. 10, ст. 14; ч. 11—12, ст. 16; ч. 17—18,
ст. 15; ч. 19, ст. 21, 22; ч. 20, ст. 12; ч. 21, ст. 14.
Зимові запаси, ч. 13—14, ст. 12.
Зимові запаси для 6 осіб, ч. 15—16, ст. 9.
Конкурс господарської сирани, ч. 15—16, ст. 11.
Міжнародна федерація дом. господарства, ч. 7, ст. 2.
Морозиво, ч. 13—14, ст. 18.
Н.: Палата Дом. Господарства, ч. 21, ст. 10.
На чому можна заощадити, ч. 5, ст. 8.
Наша гардероба, ч. 9, ст. 9.
Не пийте води по овочах, ч. 15—16, ст. 9.
Обирання барабозі, ч. 6, ст. 9.
Оляг дитини, ч. 17—18, ст. 11.
Овочеві плями, ч. 15—16, ст. 9.
Перекуски з огірків, ч. 17—18, ст. 11.
С.: Організація праці в дом. господарстві, ч. 2, ст. 4.
У. С.: З олівцем у руках, ч. 17—18, ст. 1.
У. Старосольська: Господарство з пляном, ч. 7, ст. 1.
— Ще про плянове господарство, ч. 9, ст. 4.
Чи не живимо забагато рідини, ч. 4, ст. 9.
Чищення кухонної печі, ч. 19, ст. 11.
Що забрати з собою? ч. 11—12, ст. 13.
Як палити в печі, ч. 22—23, ст. 10.
Як переховувати хліб, ч. 13—14, ст. 20.
Як приймати гостей, ч. 5, ст. 12.

ЕТНОГРАФІЯ

- Мр. Р. Герасимчук: Андріївське ворожіння, ч. 24, ст. 2.
Гургула Ірина: Українська народна пошта, ч. 3, ст. 4; ч. 8, ст. 3;
ч. 11—12, ст. 8; ч. 20, ст. 3.
Ляшечка Ольга: Бойківські жіночі і чоловічі устави у Тур-
чанщині, ч. 15—16, ст. 2, 3.
За С. Марковським: Закарпатські вишивки, ч. 21, ст. 1, 2.
Січинський Володимир: Українське шкло, ч. 1, ст. 3; ч. 4, ст. 2.

ЖІНОЧА ПРАЦЯ, ЖІНОЧИЙ РУХ

- Л. Б.: Олена Левинська гостем у нас, ч. 7, ст. 7.
— Г. Шухевичева гостем у нас, ч. 24, ст. 5.
Важкий удар для українського жіночого руху, ч. 10, ст. 6.
Вісті з Союзу Українок Америки, ч. 15—16, ст. 8.
Вісті з жіночого світу, ч. 17—18, ст. 3 окл.; ч. 21, ст. 5; ч. 22—23,
ст. 9.
І. Гладка: На новій ділянці праці, ч. 19, ст. 2.
Жіноча Організація в Монреалі, ч. 13—14, ст. 10.
Із праці Союзу Українок Канади, ч. 13—14, ст. 9.
Х. Кононенко: За Карпатами, ч. 21, ст. 2.
Нова Жіноча Організація, ч. 15—16, ст. 8.
Г. Романчик: Суспільна опіка в Канаді, ч. 13—14, ст. 3.
Савеля Степан: Укр. жіночий рух, ч. 13—14, ст. 1, 2.
Е. Янчевська: З Союзу Українок Емігранток, ч. 10, ст. 6.

ЗАГАЛЬНЕ

Л. Б.: Власна хата, ч. 20, ст. 2.
Пансередній північний року, ч. 24, ст. 1.

КОСМЕТИКА

Дбаймо про підлітків, ч. 7.
Літня косметика, ч. 13-14, ст. 21.
Косметичний порадник, ч. 2, ст. 13; ч. 8, ст. 6; ч. 22-23, ст. 19.
Масаж і м'якія, ч. 22-23, ст. 9.
Хризантема: Косметика, що не бачить коштів, ч. 1, ст. 8.

ЛІТЕРАТУРА

Л. Бурачинська: Два літературні події, ч. 22-23, ст. 7.
Біографічна повість, ч. 13-14, ст. 30.
Галина Журба, ч. 4, ст. 4.
Колодяжани: До історії Лисинського домику, ч. 3, ст. 1.
З. М.: "Маруся" Марка Вовчка, ч. 24, ст. 8.
Ст. Бірополко: Катерина Толстоп'ятова, ч. 5, ст. 1.

МОДА

Вказівки на літо, ч. 11-12, ст. 19.
У трьох словах, ч. 17-18, ст. 20.
Жінки малого росту, ч. 15-16, ст. 13.
Лист, ч. 21, ст. 13.
Мальованка на піджаку, ч. 11-12, ч. 23.
Модна славянка, ч. 17-18, ст. 21.
Модні новини, ч. 13-14, ст. 23.
Модні дрібниці, ч. 2, ст. 12; ч. 3, ст. 13.
Модний порадиш, ч. 6, ст. 13; ч. 8, ст. 7; ч. 22-23, ст. 13.
Мрії про неї, ч. 21, ст. 13.
На весниці сонце, ч. 9, ст. 12.
Нові капелюшки, ч. 3, ст. 13.
Пляжові дрібниці, ч. 11-12, ст. 23.
Творім українську моду, ч. 6, ст. 13.
Хочемо нового капелюшка, ч. 17-18, ст. 21.
Що нового в чоловічій моді, ч. 1, ст. 12.
Як вибрати тканину, ч. 17-18, ст. 15.

НАРИСИ. НОВЕЛІ. СПОМИНИ

Соня Бей: Великодні турки, ч. 9, ст. 4.
Марія Білецька: З життя ч. 2, ст. 2.
Марія Бобикевич: Спомини про Корнила Устимовича,
Л. Бурачинська: З мого щоденника, ч. 1, ст. 19, 20.
— В чотирикутнику смерті, ч. 2, ст. 19; ч. 3, ст. 19, 20; ч. 5,
ст. 23, 24; ч. 6, ст. 19, 20; ч. 7, ст. 23, 24; ч. 8, ст. 15, 16;
ч. 9, ст. 23, 24; ч. 10, ст. 15, 16; ч. 11-12, ст. 30, 31, 32.
Василина: З пластового життя, ч. 22-23, ст. 5.
І. Вишнякський: Із щоденника ринельки, ч. 21, ст. 6.
Донце із того боку, ч. 17-18, ст. 5.
О. Дучимінська: Розкажіть Вам щось про Закарпаття? ч. 23,
ст. 3.
Олена Залізник: На ленті спомину, ч. 21, ст. 4, 5.
Емілія Желіско: Сні й жителі, ч. 15-16, ст. 4.
— Камінець, ч. 22-23, ст. 6.
Леся Кривіцька: Відїзд із Черча, ч. 15-16, ст. 6.
Олена Левицька: Веселий споминок, ч. 8, ст. 5.
Сл. Ласовська: Креміянець, ч. 11-12, ст. 10.
Зельма Лягерляф: Великодня чарівниця, ч. 8, ст. 2.
Всеволода Метелик: Рішення, ч. 13-14, ст. 11.
Олена Ома: Перший раз, ч. 7, ст. 7.
Ощадна пай, ч. 7, ст. 7.
О. Пашенко-Шульмінська: Українська язичка у Тифлісі, ч. 1,
ст. 2.
Рода Рода: Бобо, ч. 17-18, ст. 9.
Софія Русова: Легенда, ч. 8, ст. 1.
С. Северина: Лист за море,
І. Скоплякова: Намити ринельки, ч. 2, ст. 3.
Марія Сокіл: Про Америку, ч. 17-18, ст. 2.
У. С.: Свята йдуть, ч. 1, ст. 4.
— У дощ, ч. 11-12, ст. 3.
— Відвага, ч. 3, ст. 7.
Уна: Магічна свинка, ч. 20, ст. 2.
Н. Чужа: По старих чеських журналах, ч. 22-23, ст. 4.
Семен Охримів: Чарівниця, ч. 19, ст. 5.

НЕКРОЛЬОГИ

Ганна Чикаленко: Анні Безант, ч. 9, ст. 6.
Конст. Малицька: Марія Білецька, ч. 2, ст. 1.
М. Омельченко: Миколая Божук-Штефцизова, ч. 8, ст. 6.
Л. Б.: Анна Гуміліович-Йонкер, ч. 13-14, ст. 10.
І. Д.: Кліментина Лисинецька, ч. 19, ст. 6.
Марія Мійська-Салецька, ч. 11-12, ст. 12.
О. М.: Франя Тавчарева, ч. 11-12, ст. 12.

О. В.: Стефанія Тарнавська, ч. 19, ст. 6.
О. Дучимінська: Наталя Чайківська, ч. 24, ст. 7.
Л. Б.: Емілія Шафранська, ч. 19, ст. 6.

НОВІ КНИЖКИ

О. Бережницька-Будзова: Квітник сезони, ч. 20, ст. 2 окл.
І. Блажквичева: Дитячі оповідання, ч. 1, окл.
Л. Віконська: За силу й перемогу, ч. 24, окл.
Др. Яр. Гордишський: Життєві пізнання в Радивілі, Україн,
ч. 8, ст. 2.
Ір. Гладка: Як улаштувати свято кооперації, ч. 19, ст. 2 окл.
Дорошенко-Савченко: Гарібальді, ч. 7, ст. 2.
О. Івах: Голос Землі, ч. 13-14, ст. 2 окл.
Н. Королева: Сон тін, ч. 2, ст. 2.
— Предок, ч. 6, ст. 2 окл.
М. Креміянівська: „Оповідання про Павсю“, ч. 9, ст. 2 окл.
О. Кисілевська: Під небом лівдів, ч. 15-16, ст. 2 окл.
Харитя Кононенко: На грядках, ч. 19, ст. 2 окл.
Кооперативна пропаганда та її завдання. Наказ Р. С. У. К., ч. 4,
ст. 2.
Ганна Кучабська: Im Geheimzeichen der Otomane, ч. 5, ст. 2 окл.
О. Лішніська: Українська кухня І. Мисиня, ч. 20, ст. 2 окл.
Н. Лівницька-Холодуня: Сам літер, ч. 3, ст. 2 окл.
К. Малицька: Вифлеемські діти, ч. 1, ст. 2 окл.
К. Малицька: Рідний промисл, ч. 19, ст. 2 окл.
Ст. Мартинюк: Виріб овочевих вин і соків, ч. 20, ст. 2 окл.
О. Пятигорська: Микола Лисенко, ч. 7, ст. 2 окл.
В. Сімович: Листування Леся Українки з Максимом, ч. 21,
ст. 2 окл.
Галина Журба: Революція йде, ч. 4, ст. 2 окл.
— Революція йде II, ч. 11-12, ст. 2 окл.
О. Цегельська: Дитячі оповідання, ч. 4, ст. 2 окл.
— Гануся йде до міста, ч. 15-16, ст. 2 окл.
А. Цьокан, Я. Сайовська: „Сама шви“, ч. 1, ст. 2 окл.

ОГОРОДНИЦТВО

О. Бережницька-Будзова: На городничі темі, ч. 2, ст. 9; ч. 3,
ст. 9.
— Городничі привади, ч. 5, ст. 9.
— На провесні, ч. 7, ст. 8.
— Весняні роботи на квітнику, ч. 8, ст. 8; ч. 9, ст. 8.
— Травень на квітнику, ч. 10, ст. 7, 8.
— Літо на квітнику, ч. 11-12, ст. 14; ч. 13-14, ст. 25.
— Осінні роботи на квітнику, ч. 17-18, ст. 12, 13.
— Осінні роботи на давньому квітнику, ч. 19, ст. 8.
— Парник (биспект), ч. 20, ст. 8.
— Осінні праці в квітнику, ч. 21, ст. 8.

ПОВІСТЬ

О. Івах: Поїзд їде! (Уривок з „Голос Землі“), ч. 13-14, ст. 8.
Кравченко Уляна: Сезам (З повісті „Хризантема“), ч. 4, ст. 4.
Петров Віктор: Аліна й Костомарів, ч. 13-14, ст. 30; ч. 15-16,
ст. 22; ч. 17-18, ст. 30; ч. 19, ст. 23; ч. 20, ст. 15; ч. 21,
ст. 23; ч. 22-23, ст. 26; ч. 24, ст. 15.

ПОЕЗІЯ

Забіла Наталя: Казки козискові, ч. 9, ст. 7.
Зореслав: Дні, ч. 21, ст. 1.
Оксана Печеніг: ***, ч. 24, ст. 2.
Леся Українка: Королівна, ч. 15-16, ст. 1.
Тимкевичівна З.: Коляди, ч. 1, ст. 1.

ПОМІШКАННЯ

Савеля Стечишин: Урядження і прикраса дому, ч. 13-14, ст.
13-14.
М. Чапельська: Українізація помешкання. Кухня, ч. 1, ст. 3.
— Українізація помешкання. Ідальня, ч. 3, ст. 6, 7.
— Українізація помешкання. Спальня, ч. 6, ст. 6, 7.
— Українізація помешкання. Гостинна кімната, ч. 9, ст. 6, 7.

РУЧНІ РОБОТИ

Дитячі вбрання, ч. 15-16, ст. 15.
Дитячий кафтаник, ч. 15-16, ст. 15.
Доріжка на столик під евангеліє, ч. 2, ст. 17.
Доріжка, ч. 4, ст. 16.
Завіски модні, ч. 20, ст. 10.
Завіски полтавські, ч. 20, ст. 12.
Камізілки, ч. 22-23, ст. 18.
Комплет до дитячої кімнати, ч. 4, ст. 16.
Комплет до кухні, ч. 6, ст. 17.
Капа на ліжку, ч. 22-23, ст. 15.
Настільник, ч. 1, ст. 11.
Настільник із рожечками, ч. 20, ст. 10.

Настільник із закарпатським узором, ч. 22–23, ст. 14.
 Настільник буковинський, ч. 24, ст. 12.
 Нічна сорочка, ч. 24, ст. 13.
 Обрус, ч. 1, ст. 11.
 Обрус на проповідницю, ч. 2, ст. 16.
 Обрус на тетрапод, ч. 2, ст. 16.
 Подушка подільська, вишив, ч. 2, ст. 14.
 Подушка подільська, бавице, ч. 2, ст. 15.
 Подушка вишивана оригінально, ч. 17–18, ст. 17.
 Рушники церковні, ч. 22–23, ст. 16.
 Скатерть подільська, ч. 2, ст. 14.
 Серветки, ч. 2, ст. 15.
 Серветка вишивана, ч. 17–18, ст. 19.
 Суконочка, ч. 2, ст. 16.
 Суконочка на чашу, ч. 2, ст. 17.
 Торба, ч. 17–18, ст. 19.
 Торбишки нові, ч. 15–16, ст. 14.
 Хоругви і шарфи, ч. 17–18, ст. 17.
 Шаль церковний, ч. 22–23, ст. 17.

ТЕАТР. МУЗИКА

Театр Карабінєвича у Львові, ч. 6, ст. 12.
 Н. Я.: Пять хвилині із Генєю Зарицькою, ч. 15–16, ст. 5.

ПРИПИСИ

а
 Авшнік із дробу з майонезом, ч. 7, ст. 18.
б
 Бабка ванілева, ч. 8, ст. 14.
 „ дороша, ч. 8, ст. 14.
 „ легким способом, ч. 7, ст. 22.
 Бараболяні крихкі палочки, ч. 8, ст. 7.
 Баранячі зрази, ч. 21, ст. 22.
 Борщ білий, ч. 15–16, ст. 12.
 „ пісний, ч. 6, ст. 18.
 „ гетьманський, ч. 7, ст. 22.
 Бези, ч. 21, ст. 18.
 Будинь із булки, ч. 6, ст. 18.
 „ із сира, ч. 21, ст. 22.
 „ какаовий, ч. 5, ст. 22.
 „ маковий, ч. 5, ст. 22.
 „ птисьовий, ч. 19, ст. 22.
 „ каліфіоровий, ч. 19, ст. 22.
г
 Галаретка з овочевих соків, ч. 19, ст. 10.
 „ з журавини, ч. 2, ст. 18.
 „ з пігсв, ч. 15–16, ст. 12.
 „ з яєць до мяса, ч. 20, ст. 14.
 Гуляш із баранини з помід., ч. 21, ст. 22.
д
 Джем з журавини, ч. 20, ст. 14.
 Дорш із хроном, ч. 24, ст. 14.
з
 Заварювання з полуниць, ч. 11–12, ст. 15.
 „ з рожі, 11–12, ст. 15.
к
 Капуста фашерована, ч. 19, ст. 22.
 Кананки, ч. 3, ст. 12.
 Кананкові маси, ч. 4, ст. 18.
 Каліфйор із яйцями, ч. 17, ст. 14.
 Кармелеве молочко, ч. 19, ст. 22.
 Ковбаски на грінках, ч. 3, ст. 12.
 Короп по королівськи, ч. 1, ст. 18.
 Коржики, ч. 13–14, ст. 18.
 Коржик непечений, ч. 8, ст. 14; ч. 24 ст. 14.
 „ з чеколядою, ч. 8, ст. 14.
 „ з мармелядою, ч. 20, ст. 14.
 „ з цитриновою склитею, ч. 13–14, ст. 18.
 „ із андрусами, ч. 24, ст. 14.
 Крем ванілевий, ч. 19, ст. 22.
 „ помаранчевий, ч. 6, ст. 8.
 „ цитриновий, ч. 19, ст. 10.
 „ із овочевої галаретки, ч. 15–16, ст. 12.
 Крем із квасного молока, ч. 22–23, ст. 12.
 „ із журавини, ч. 6, ст. 8.
 Крокети з рижу з шинкою, ч. 5, ст. 22.
 „ з решток мяса, ч. 8, ст. 14.
 Св. „ з бараболі, ч. 2, ст. 18.

ФОРМИ ДЛЯ ВСІХ

Блюзка півстилева на вечір, ч. 1, ст. 12.
 Блюзка коронкова на вечір, ч. 2, ст. 13.
 Блюзка вишивана скісно, ч. 3, ст. 11.
 Блюзка тепла осіння, ч. 17–18, ст. 20.
 Вбранячко для хлопчика, ч. 8, ст. 9.
 Вбранячко вечірне і нагортка, ч. 1, ст. 12.
 Комбінація під сукню, ч. 3, ст. 11.
 Комплет літній з полотна, ч. 5, ст. 11.
 Комплет літній, ч. 8, ст. 9.
 Корсетка полтавка, ч. 6, ст. 12.
 Піжама на зиму, ч. 20, ст. 19.
 Сорочка денна, ч. 2, ст. 13.
 Суконка для дівчини, ч. 5, ст. 10.
 Суконка для дівчинки, ч. 7, ст. 10; ч. 24, ст. 9.
 Суконка літня, ч. 7, ст. 11.
 Суконка вишивана, ч. 9–10, ст. 10.
 Суконка дводільна для дівчинки, ч. 15, ст. 13.
 Суконка з пояском, ч. 19, ст. 12.
 Суконка з оксамиту або шовку, ч. 22–23, ст. 13.
 Спідниця-штани, ч. 13–14, ст. 22.

Крученики волові, ч. 24, ст. 14.
 Квасіль із журавини, ч. 22–23, ст. 12.
 „ бакаловий, ч. 22–23, ст. 12.
 „ помаранчевий, ч. 4, ст. 18.
 Кулі з телятини, ч. 2, ст. 18.
 Курята в кроповій підливі, ч. 11–12, ст. 16.
л
 Лакоминка студжена, ч. 10, ст. 14.
 „ зі сира, ч. 21, ст. 22.
 „ крихка, ч. 13–14, ст. 1.
 Лазарки французькі, ч. 9, ст. 22.
 „ з білків, ч. 8, ст. 14.
 „ з бараболяної муки, ч. 5, ст. 5, ст. 22.
 Лия із капустою, ч. 6, ст. 18.
м
 Макагірі з оріхами, ч. 1, ст. 18.
 Макарон із помідорами, ч. 2, ст. 18.
 Мармеляда видатна, ч. 17–18, ст. 14.
 „ з яблук і дині, ч. 17–1, ст. 14.
 Майонез до салатів, ч. 7, ст. 22.
 Медівнички канадійські, ч. 13–14, ст. 18.
н
 Налисники французькі, ч. 21, ст. 22.
 Напій для женців, ч. 13–14, ст. 18.
 „ журавиновий, ч. 22–23, ст. 12.
о
 Овочевий мелянж, ч. 20, ст. 14.
 Огірки начинювані, ч. 19, ст. 22.
 Омлет із сира, ч. 6, ст. 18.
 „ із кваском, ч. 10, ст. 14.
 „ дитячий, ч. 10, ст. 14.
 Оселедці з цибулькою, ч. 1, ст. 18.
 „ „ „ і капустою, ч. 8, ст. 22.
п
 Пампушки на скоро, ч. 4, ст. 18.
 Паланички з рабобором, ч. 10, ст. 14.
 Паштет із серни, ч. 20, ст. 14.
 „ пісний, ч. 15–16, ст. 12.
 Паштетіки пісні, ч. 6, ст. 18.
 Перекладанець, ч. 7, ст. 22.
 Помаранчі в галареті, ч. 6, ст. 8.
 Потрава з серни, ч. 20, ст. 8.
 Півфранцузькі палочки, ч. 8, ст. 7.
 Підлива з фасолі, ч. 9, ст. 22.
 „ з прирізу, ч. 9, ст. 22.
 „ муштардова, ч. 7, ст. 22.
 „ ванілева, ч. 19, ст. 22.
 Пінка овочева, ч. 10, ст. 14.
 „ яблучна, ч. 19, ст. 10.
 „ до бабок, ч. 20, ст. 14.
 Піріжки з грибами, ч. 2, ст. 18.
 „ з мармелядою, ч. 13–14, ст. 18.
 Пизи, ч. 4, ст. 18.

р
 Роляда бішконттова, ч. 20, ст. 14.
 Росі із дрібних риб, ч. 11–12, ст. 16.
 Різотто з яриною, ч. 9, ст. 22.
 Риж із свіжими овочами, ч. 19, ст. 10.
 „ із шинкою, ч. 10, ст. 14.
с
 Салата з фасолі, ч. 8, ст. 7.
 „ з прирізу, ч. 9, ст. 22.
 „ яринна з яйцем, ч. 3, ст. 12.
 „ з червоної капусти, ч. 7, ст. 22.
 „ з каліфйорів, ч. 17–18, ст. 14.
 „ сирі, ч. 5, ст. 22.
 „ з шпінату з сиром, ч. 10, ст. 14.
 „ з лишків риби, ч. 11–12, ст. 16.
 Скляця, ч. 1, ст. 18.
 Солодощі на ялинки, ч. 1, ст. 18.
 Сок із журавин на кисіл, ч. 20, ст. 14.
 Січеник із каші, ч. 4, ст. 18.
 „ із мяса, ч. 4, ст. 18.
 „ із віссяних платків, ч. 10, ст. 14.
 Сирівка овочева, ч. 6, ст. 8.
 „ свіжа, ч. 13–14, ст. 18.
 „ з шпінату, ч. 11–12, ст. 16.
т
 Теляча груди по італійськи, ч. 22–23, ст. 12.
 Теляча нирківка тушкована, ч. 17–18, ст. 14.
 Теляча печеня звичайна, ч. 7, ст. 22.
 Торт мексиканський, ч. 7, ст. 22.
 „ оріховий із чекол. масою, ч. 3, ст. 12.
 „ чеколядовий крихкий, ч. 1, ст. 16.
 „ пончевий, ч. 24, ст. 14.
 Тістечка добрі і дешеві, ч. 11–12, ст. 16.
ф
 Фасолька на зиму, ч. 15–16, ст. 12.
х
 Хрін із яблуками, ч. 9, ст. 22.
ш
 Шинка в тісті, ч. 8, ст. 7.
 Шпараги у підливі, ч. 13–14, ст. 18.
щ
 Щупак запіканий, ч. 1, ст. 18.
 „ із макарон, ч. 1, ст. 18.
ц
 Цвібак, ч. 20, ст. 14.
ю
 Юшка з корона, ч. 5, ст. 22.
 „ з дробу, ч. 10, ст. 14.
 „ з зел. горошку, ч. 15, ст. 12.
 „ з селери, ч. 22–23, ст. 12.
я
 Яйця до борщу, ч. 6, ст. 18.
 „ з оселедцем, ч. 4, ст. 18.
 Ярина мішана із сметаною, ч. 21, ст. 22.

ЛИСТУВАННЯ

Туса Кочан, Джоліет. Щиро дякуємо за листа. Пишемо окремо.

Наталка Козицька, Прага. Дуже Вам вдячні за допис. Книжечку постараємо.

Ярослава Дереш, Молодичів. До кінця 1938. р. належить ще 1 зл.

Ольга Сохаська, Кругів. До кінця 1938 р. належить ще 5 зл.

Наталія Шпикуліна, Коничині. Передплата заплачена до кінця червня 1938 р.

Анна Оршикевич, Штричі. Передплата заплачена до кінця 1938 р.

Стефанія Біликівна, Гарбів. До кінця 1938 року належить ще 4.50 зл.

Ірина Вертипорох, Коля. Передплата заплачена до кінця червня 1938 року.

Софія Миролюкова, Дмитровичі. Передплата заплачена до кінця вересня 1938 р.

Жіноче Товариство „Доньки України“, Монреал. Передплату за 1938 рік ми одержали.

Параскевія Данилюк, Монреал. Передплату за 1938 рік ми одержали.

Неоніла Гуглевич, Подусів. Форму дитячої суконочки подамо в черговому числі. Питається адресу лікаря дитячих, шкірних недуг. Такої сполуки в лікарських спеціальностях немає. Є лікарка дитячих недуг, др. Стефанія Коренець, Львів, ул. Софії 30 і лікарка шкірних, др. Ірина Сімович, Львів, ул. Горюдьська. Радимо Вам порадитись із ними.

Українські Вісти, Едмонтон. „Нову Хату“ висилаємо. За оголошення дякуємо.

Передплатниця. Косметична відповідь появиться в черговому числі.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ! ЧИТАЙТЕ!

»НАШЕРЕДОДНІ«

Єдиний під сучасну пору часопис присвячений справі української духовності: літературі, мистецтву й науці.

Виходить 19. і 30. кожного місяця під редакцією БОГДАНА КРАВЦЕВА.

Річна передплата зл. 5.50, піврічна 3.— зл., окреме число 30 гр.

Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Сикстуська ч. 43а. Число розп. переказів: Напередодні, Львів 1. 277.

Передплатуйте

Український Тиждень

інформаційний тижневик культурного й громадського життя.

Передплата на рік:

у Ч.С.Р., Польщі, Австрії й Югославії кч. 40.—, в інших країнах кч. 60.—.

Адреса:

Praha XII, Šumavská 16, Č. S. R

З НАШОГО КЛЮБУ.

Листопадове свято. дня 31. жовтня гуртувало всі майже члени. Ред. Іван Витвицький говорив про „Листопад у 1918 і 1938 р.“.

Референт пригадав наше подорожжя в 1918 р. Як воячки армії були тоді злими, осталося вирішні битви нашої вояцької боротьби відбувались при участі пів до десяти тисяч людей. Тепер збройних сил значно зменшилося. Вет. держави збройні злилися. Увага звернена тепер на боротьбу проти Соціялізму до члени цих сил може прийти в найближньому часі. Вислід цієї війни можна передбачити. Перемога в ній залежатиме від працездатності в кожному, від тиснотності організації. Знаючи владу російського воєнка, з його небажання й незорганізованості, ми певні, що ці такої проби не витримає.

У дискусії звертали члени увагу на те, що окрім зброї в боротьбі рішає також відданість і знала.

Та всеж такі цієї книжечки боротьби не треба легковажити. Щоб розвинути давню російську армію, на те мусіло згинуть більш мільона німецьких і австрійських воєнків. Щоб розвинути соціяльську армію, на те теж треба поважних жертв. А що їх у першій мірі понесемо ми, про це ніхто не сумнівається. Ми мусимо й повинні готуватись до цього моменту.

Понеділок дня 14. ц. м. стягнув особливо багато прихвиль. Гутірку провадив д-р Михайло Рудницький на тему: „Полин під ногами“, як літературна новинка“.

Референт уважав „Полин під ногами“ поважним літературним здобутком. Авторка книжки, Дарія Ярославська, виступила оце вперше в літературі. Сягнула по мало ефектний сюжет — життя безробітної молоді дівчини на провінції. Для цього скромного сюжету підбрала відповідні засоби — простоту в стилі, рівне наизнання картин, одиобарвність мови. Уникає розводнення опису зайвими яствами, через те він зникає на явистичності. Геройка Анночка не ефектовна, але читачеві мила та симпатична.

Коли порівняти „Полин під ногами“ з „Царівною“ Кобилянської, бачимо, наскільки наша повістєва техніка пішла вперед. Також і постаті обох повістей глибоко ріжняться від себе. Наталка з „Царівни“ мріє, філософує, рветься кудись, але вкінці виходить заміж так, як кожна інша дівчина. Анночка з „Полицу“ не вживає фраз, не рветься у невідоме. Вона має скромне бажання — допомогти братові, здобути собі заробіток. Але це бажання вона осягає, хоч зпочатку здавалося воно зовсім недосяжним.

Дискусія розвинулась дуже живо. П. Волощаків закидувала книжці малу правдоподібність. Також звернула увагу на те, що книжка не відзеркалює того всего, чим живе тепер наша молодь.

На думку д-р Деркачевої Анночка мало суттєвиста. Нічого суттєвого в житті не осягнула. Закінчення з наречення, що його зовсім не знаємо, здається зайвим і непотрібним.

Л. Бурачинська пригадала, що треба би порівняти „Полин під ногами“ із книжкою Кротевича „Звільнення жінок“.

Тоді побачили б ми наскільки тип Анночки цінний і симпатичний.

Дуже довго говорив др. Кульчицький Олександр. Синився над жіночою творчістю взагалі і вказав на деякі її замітні прикмети. Жіночність письменниці заповнює описують нутро хати, не дієсно бачимо в Ярославської. Жінки роздільноються на подвійній, немов пишуть хрестиками, там де треба широким відлупити. Тому сила жінок у подвійній, а не у свисті. „Полин під ногами“ вкладає бесілку книжкою прогалаєних пригод і нагод. Пригоди в книжці єдинока, це побут Анночки в д-ра Мухомовського. Вона прогалаєна, тому що авторка її не використала для опису любовних сцен, ніжного настрою й переживань закоханих людей. Прогалаєні нагоди не є всі ті можливості типів і ситуацій, що їх могла вивести авторка. Наприклад живень із його питомою публікою, світ бачений із кута погляду бадієрки. Типи вдовць по священниках і т. д.

Мгр. Ірина Любінська підтверкує челику прикмету книжки, а саме те, що читається її одним відлупом. Рідко коли книжка приковує так читача.

П. Леся Підгірська дивується, що всі майже шукають у книжці похиток. Вона, живучи на провінції, стрічає кожну книжку з любовню, вкладає її вістуним із культурного світу. Тому прочитавши цю книжку, зраділа, що є в нас нова письменниця. Постать Анночки, проста і правдива, має в собі те джентельменство, що його так дуже треба в житті цінити. Поодинокі сценки з повісті немов живцем вжиті з життя. Наприклад вздеміни Анночки з купальню службою, фризівка з „матурою“, мати-вдовця, що харчує столівників у малому місті. Все те незвичайне, вірне, захоплене. Певіщо тоді дошукувались того, що могло б ще в книжці бути?

Наприкінці відповідав ще обширно референт на всі закиди.

Українки! Передплатуйте двотижневик

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“

що виходить 14 рік під редакцією
Олени Кисілевської.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ має найкращих співробітниць із усіх частин світу.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ вчить українське жіноцтво, як має у цих важких часах сповняти своє велике завдання супроти Бога й Батьківщини.

„ЖІНОЧА ДОЛЯ“ є найкращим при-
ятелем і найліпшим дорадником своїх
читачок.

Колегія, що редагує „Жіночу Долю“
складається зі знаних фахових літ. сил.
Річна передплата 7 зл. Адреса редакції:

КОЛОМІЯ, вул. ЗАМКОВА 37.

Під тою самою редакцією виходить вже
шестий рік найкращий, популярний дво-
тижневик для сільського жіноцтва

„ЖІНОЧА ВОЛЯ“

Передплата на рік тільки 2 зл. Обидва
часописи разом 8.50 зл. річно.

Почтову оплату заплачено готівкою.
Należytość pocztową zapłacono gotówką.

0,10к

ПРОЗЕРНО
С/Ф. 1987



Вибирайте

ДАРУНКИ на св. МИКОЛАЯ

лише в крамниці

„Українського Народного Мистецтва”

Львів, вул. Сикстуська 20.

ПАНЯМ: вишивані блузки, торбинки,
різьблені поєски, параменики.

ПАНАМ: вишивані альбоми й подушки.

ДІТАМ: вишивані сукопочки, лворівські забавки.



МАТЕРІЯЛИ ДО ВИШИВАННЯ ЦЕРКОВНИХ РИЗІВ
на складі в крамниці

„УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ МИСТЕЦТВО” ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ СИКСТУСЬКА Ч. 20.

- Ч. 1. Канкове полотно „Панама“ шир. на 160 см.,
краєве, в красках білій, кремовій і пі-
сковій ціна зл. 8.00—8.50
- Ч. 2. Канкове полотно „Лінон“ шир. на 160 см.,
краєве, в красках білій, кремовій і пі-
сковій ціна зл. 7.50—8.00
- Ч. 3. Канкове полотно „Панама“ шир. 160 см.,
заграничне, в красках білій, кремовій
і пісковій ціна зл. 9.—
- Ч. 4. Канкове полотно „Масо“, півшовкове,
краска кремова, шир. 160 см. ціна зл. 9.50—10.50
- Ч. 5. Канкове полотно шовкове шир. 160 см.,
краска біла і кремова ціна зл. 11.00—12.00
- Ч. 6. Лняне полотно на обруси церковні, шир.
150 см., ціна зл. 4.70, 5.60, 6.50, 9.75 за м.
- Ч. 7. Лняне полотно на хоругви шир. 150 см.,
ціна зл. 9.75
- Ч. 8. Чисто лняна веба на стихарі, загранична,
шир. 180 см., ціна зл. 13.50
- Ч. 9. Чеське полотно кремове, 170 см. шир. ціна зл. 18.—

Замовлення з краю полагоджуємо негайно! При замов-
леннях просимо прислати готівку. Післяплата здорожує
товар.

Х О Р У Г В И ЦЕРКОВНІ РИЗИ СУКОНКИ НА ЧАШУ

У ВЕЛИКОМУ ВИБОРІ ПРОВАДИТЬ

КРАМНИЦЯ

»У. Н. М.«

ЛЬВІВ, ул. Сикстуська 20

З друкарні Наук. Т-ва ім. Шевченка у Львові.
За редакцію відповідає МАРІЯ ГРОМНИЦЬКА.

Видає Кооператива » Українське Народне Мистецтво».
Редакція і Адміністрація: Львів, вул. Косцюшка ч. 5.

Львівська бібліотека
АН УРСР
№ 2103

Вик. 24